SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 178 — Budyšin — Srjedu, 1. augusta 1928 — Bautzen — Lětnik 78

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 80 sł. pj., na pósće a pola dowěrarikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 sł. pj. Wudawa a dźěł Smolerjec knihičišćernja, nap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2087.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobčežuje se stajnje nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Nowe ćežke železniske njezbože w Bayerskej.

Čahaj mjez Ulmom a Augsburgom do so zrazyłoj. — 16 morjenych, 22 ćežkozranjenych.

Přičina je wopačne wuhibanje kolijow.

S Augsburga powě so pod 31. julijom:

W Dinkelscherbenje w Schwabskej sta so wutoru ćežke železniske njezboże. Pospěšeny wožobowy čah 911 jadźe do pschekhodneho tworoweho čaha 7535 na dwórnischcu w Dinkelscherbenje. Pomozne čahi skasachu ſ Augsburga a Noweho Ulma. Président a dezernentoju Augsburgskeje železniskeje direkzije su so na městno njezboża podali.

Pschi njezboži je so 10 wožobow hnydom morilo a 6 ćežkoſranjenych je hižom wumrěło. 22 wožobow leži ćežkoſranjene, dwě stej w žmjertnym strachu. 23 wožobow bu lohkoſranjenych.

Tworowy čah běchu pola Dinkelscherbena na pschesćěhnjenske kolije storzyli. Wopačneho wuhibnjenja kolijow dla njeje wožobowy čah runje won jěł, ale je na pschesćejchnjenjske zajěł.

Hamiska rosprawa Augsburgskeje železniskeje direkzije.

Wječera wjeczor 21,20 hodź. wuda direkzija němskostatneje železnizy w Augsburgu ſćěhowazu hamišu rosprawu wo železniskim njezboži pola Dinkelscherbena:

S Pfalzy pschikhadźaży pospěšeny wožobowy čah 911 **je dźenża popołdnju** w 4 hodź. pschi sajsadźe do Dinkelscherbenskeho dwórnischcža dla wopačneho wuhibnjenja kolijow na pschekhodny tworowy čah 7535, kiž tam na pschesćejchnjenje čakaſche, sajěł. **Pola tworoweho čaha žu ſi poslednje wosy ſ kolijow wuskočile a so rozbile.** Pola **wožoboweho čaha stej lokomotiwa a tendaŕ** se kolijow wuskočilej, tehorunja sćěhowazy wós se spěšnymi tworami. Sćěhowaze **hnydom wožobowych wosow tehorunja ſ kolijow wujedźechu.** Jedyn ſ nich so **rosunjerje,** druhi so ſrjedźa **nalemi.** Morjenych bu 10 wožobow, ćežkoſranjenych něhdźe 16, mjenje ćežko ſranjenych 12 wožobow. Ninjo toho so hišće 23 wožobowo lohko ſranichu, kotriž pak mózachu dale pućowaćˌ. Dwanaće ćežkoſranjenych dowjesechu ſ wukhowanišćim wosom do Augsburga. **Schesćo ſ nich pak žu hižom po puću wumrěli.** Mjenje ćežko ſranjenych dowjesechu je sanitetnymi autami do khorownjow w Zusmarkhausenje a Augsburgu.

*

Prěni pomozny čah skasachu w Augsburgu 16,05 hodź., kiž 16,24 hodź. wotjeđe a 16,50 hodź. k městu njesboža dojeđe. Mjes tym pak běchu lěkarjo ſ Dinkelscherbena a Zusmarkhausena a khorobne gotry Zusmarkhausenskeje khorownje ſrjesbožnym pomoz pschinjesli. Krótko po nimi pschijeđe sanitetna kolonna ſ tjonmi lěkarjemi, dwěmaj automaj a sanitetnikami. Dalšchi pomozny čah wotjeđe ſ Augsburga 17,00 hodź. a pschijeđe 17,40 do Dinkelscherbena. Tohorunja dojeđe dalschi pomozny čah we 18 hodź. ſ Ulma. Čahi ſwoprědka jeđźiłej njemóžachu, posledźišco pak běše jenokolijowy wobkhad mózny. Niewobschkodźeny dźěl ſnjesboženeho čaha wotwjesechu 18,46 hodź. do Augsburga.

Rosprawa jeneho, kiž w ſnjesbožanym čahu pućowaſche.

Wožebitemu rosprawjerjej telegrafiſkeje unije wopiſowaſche žobupućowazy njesbožowneho čaha njesboże je sćěhowazymi ſłowami.

Čah běše, wožebje pak wot Stuttgarta ſem, **jara ſylnje ſ prošdninskimi pućowazymi wobsadźeny.** Sadni dźěl čaha dźěše jenož hač do Ulma a bu tam wotpowěšnjeny, hačrunjež dyrbjachu mnohi pućowazy do pschekhodnych wosow pschestupić. Pućowazy běchu wjeselì a dobreje mysle, wjetschi dźěl ſ nich pschijeđe ſ Mannheimskeje krajiny a teđ ſe Stuttgartskeje wokoliny a chyše do Hornjeje Bayerskeje.

Po sastanischcu w Neuoffingenje poča čah krótko do ſnjesboženja **napadnje spěšnje** jěcź. Psched Dinkelscherbenskim dwórnischcom sta so potom njesboże.

Pućowazy so žalostnje we wosach pschemjetachu, dokelž čah nimale we wokomiku směrom stejeſche.

Zony a dźěći žalostnje kschičeżachu, jako so ſ druhich wosow a wačakowu, kiž běchu wschitke dele ſpadale, wukrasnoſćachu. Pomórnje ruce běchu pućowazy se wschitkich wosow ſwuſkakali. Někto widźachmy, kak běše lokomotiwa na tónz tworowemu čaha saška. Wona běše so na prawu stronu natkhilila. Poſlednje wosy tworoweho čaha a lokomotiwa tworjachu hromadu rospadankow, w kotrejž so woheń lokomotiwy paleše, kotryž wjeſna wohnjowa wobora sala.

Je napadne, so prěnje wosy sa lokomotiwu po wačakowym wosu, tři dołhe wosy 4. rjadownje se ſrjedźnimi durjemi njewobschkodźene wostachu, tehorunja ſrjedźni a sadni dźěl čaha. Ale schtwórty a pjaty wós běschtaj so zyle jedyn do druheho ſunyłoj. Pućowazy tuteju wosowu, kiž běschtaj po sdaću runje tak ſylnje wobsadźenaj kaž tamne, zu pod rospadanki pschischli.

Najwjetsche rosthorjenje w Mnichowje.

Powěsćej wo sćěžkim železniskim njesbožu wubudźi we Mnichowje ſylne hibanje. Nowiny wobkhowachu wulke sćerjódy luda. Sta khwatachu na ſłowne dwórnischcjo, so bychu so sa pschiwuſnymi a ſnatymi wobhonjowali, kotrychž je ſtrowy Ulm wočakowachu. Mjes ludźimi dóńdźe k rosthorjenym wustupam a běchu ćežke wobstóržby pschećiwo *němskostatnej železniznj* ſłyschećeż.

*

Najkrucjischе pschepytanje je poručene.

Hnydom po ſhonjenju wo nowym železniskim njesbožu pola Dinkelscherbena w Bayerskej je generalny direktor němskostatneje železniznj w Barlinje ſhromadźił ſ němskim wobkhadowym ministrom wubjerk na městno njesboža pósłał, **so by naležnosć dospołnje wujasnił.**

Dale so powě, so je dr. Dorpmüller so rosſudźił, **ſ najwjetschej krutnosću** w ſajimje wěstosće němskich železniznow sapschinnjeć. Wón da wožebje pschepytowacź swěsćenske naprawy, pschedpisma we wobkhadźe, dźěłanski čas a wokolinske praschenja.

Najwjetschi dźěł wschitkich pschisjewjenjow wójniſkeje pożčonki ſ **Italskeje** dyrbjeſche so w žwojim času wotpokasacź, dokelž běše pak kolk (Stempel) pak notarielne wobkruczenje falschowane. Też ſ **Portugalskeje** pschisjewichu stare wobsedźenſtwo, tute pschisjewjenja běchu tehorunja falschowane. S **Rumunskej** běše ſamžna wěz. W **Amerizy** spytachu też jebacź, ale winowatosć so tu sa tajkich wudawachu, kotriž njeběchu lěpje wědźeli.

Bayerska ma přewjele ministerstwow.

Bayerski žejmu pschija póndźelu ſ 69 hłosami pschećiwo 52 hłosam, nanjet wo ſniženju liczby bayerskich ministerſtwow. Na to wuſwoli žejm ministerskeho presidenta dr. Helda ſe 72 hłosami sajo. Tři hłosy su wotedali sa kommunista Büchsa, jedyn hłós ſa nazionalneho sozialista dr. Buttmanna, 46 hłosowańskich papjerkow běše prózdnych. Poſsedźenje wottworješi so na to na wutoru popołdnju w 4 hodź., dokelž jednanja koalizije wo knjezerſtwowym wosiewjenju hišće njeſu wobſankniene. Sapódłanz Funka, wjednik dźěłaćerſkich sapódłanzow bayerskeje ludoweje strony, je njes tym po nadawku ſrjedźich pschećelow dlěše pišmo na ministerskeho presidenta pósłał, w kotrymž **wupraja** so wobnowjenja pschećiwo sběhnjenju sozialneho ministerſtwa a so wuſměhnje, so by so najdalše ludowe kruhi dla wotmyſlenjeho wottworjenja sozialneho ministerſtwa jara roshorile.

Francowski minister Herriot přijěduje do Kölna.

Dźenża ſrjedu 1. augusta poda so franzowſki minister Herriot ſ Kölnskim spěchnikom ſ Barſja do Kölna. Wjeczor jeho sastupjerjo města a nowinarſkeje wuſtajenjy „Preſsa“ powitaju. Jutſje schtwórt wobhlada sebi minister město Köln a nowinarſku wuſtajenju „Preſsa“. Wjeczor wuhotuje město ministrej ſwjedźenſku hoſcinu. Pjatk poda so Herriot do Königswinterca a dyše sebi Drachenfelsu wobhladaćˌ. Wot tam poda so ſ automobilom do Wiesbadena a ſnowu dale na Straßburg do Zyona.

Ważne wozjewjenje Lloyda Georgesa.

Pschi póndźelnischim posedźenju delnjeho žejma narěkny Lloyd Georges też praschenje wobsadźenja Porheinskeje a wupraji ſo takle: Wschitke sćerjenja, kaž na pschikład Kelloggowy pakt, su rjane a dobre. Ale na Locarnjske sćerjenje njeje wobhadka Porheinſku wopuschczika. Prawe je, so je Locarno Němſku do Swjatko Ludowi pschinjeſł a tej nětko Němſka a Franzowſka trochi pschećezelnischej mjes sobu. Ssym pscheſtrowdeženy, so chodźa Franzowſojo měr. Njedźiwajcy toho pak steja franzowſcy wojacy dźesaco lět po wobſankjenju měra w němſkim kraju. Njeběše jenje wotmyſlene, so dyrbjeſche so to tak ſtaeź. 15 lět běše jenož jako najdleršchi cząs wosnamjenjeny a běše postajene, so maju wojacy wobsadźeny kraj hižom pschi wopuschczeńcz, je-li Němſka ſwumělenja dopjelni. Njebych wědźał, kotre wumělenja měrowemu sćerjenju je Němſka franka. Dołhoż zuły wojacy w kraju ſteja, nimaju tajke pakty a sćerjenja žanehu ſmyſła. Lloyd George pschida, so ma nadźiju, so jendźelske knjezerſtwo ſwoje wudawki sa bronjenje ſniži a budźe ſ tym sa druhe narody ſ dobrym pschikładom. To by było wjazy hódne hač podpiſanje tajkeho sćerjenja.

Nobilu su w Italskej ze zahorjenoscu powitali.

S Italskeje pschińdu powěsće, so fu generała Nobilu a jeho towaršchow se ſahorjenoſeju domoj witali. Mutoru krótko do 4 hodź. pschijeđe cząh ſ wukhowanymi do Bozena. Jón sta ludźi se ſahorjenym wokomanym powitachu. **Wobhdźerjo wobjimachu Nobila a jeho pschewodźerjow a poſzypachu jich ſ kwětkami.** Zivilne a wojerſke wyschnoſće běchu k powitanju do Bozena pschińdźeli. Wotdźěłe wosa, w kotrychž lódźni rosbinjezy žedźachu, pjelnjachu so w potnym ſmyſle ſłowa ſ kwětkami. Sso domoj wróćazy běchu so we nad cząpłym powitanjenu jara ſwjeſeleni, cząm bóle, dokelž jich w Skandinawiſkej njewobkedźbowachu.

We Veronje, hdźež cząh do Roma pośasta, wotmělchu so demonſtracije w pschitomnoſći offizjerow. Wjeczor w 11

hodź. wječakowachu Nobilu a jeho towarjschow w Romje. Romske nowiny pschinjesechu wječera powitanske nastawki pohne njewuprajomneje khwały a sławy. W Romje njeje žane hamtske powitanje wotmyslene, tola liča na to, so ho wobydlerišwo we wulkich žydach pschi dwórnischežu seidže.

Zappi wopyta Malmgrenowu macj.

Ssobnstaw Nobiloweje ekspedizije k połnóčnemu polej, hejman Zappi wopyta sawdżenu žobotu pschi žiwotnu pucžowanju psches Schwedsku macj hlubjenehu schwedskeho wodspčelnika na lětu j „Italiju“ Malmgrena a pschepoda ji Malmgrenowy kompas a wschelake jeho hódnostne wězy, kotrež běschе Malmgren na łódzi „Citta di Milano“ wostajił.

Wo fónzowanju Obregona.

Póndżelu pschedběžitachu pched sakupjerjemi nowinow wobsědernu policajsku wospravu, kotruž Obregonowy morderjar Juan de Leon Toral wobkruceji. Wón je byl pjerza psches wuprajenje jenoje munischi k morderšiwu pohnuty, kotraž je pjerza prajila, so by tyło lepje so zgrjeł w Mexiku, hyrjuž-li Obregon, Calles a patriarch schitymatiskeje katolskeje zyrkwje wumórili. De Leon Toral žiwoje wotprawjenje smérom wobzatuje. Wón praji, so je pscheswědczeny, so je unije jako Obregon „dobry muž“ był a so też do njeje pschidże. Se žiwojimi wuprajenjemi wołoži wón Morenesa a druhich wjedžerjow dźelakcjerstwa.

Łodź „Monte Cervantes“ je preco hišće wobskodżena.

Norjeskeje łódlamaka „Krafjina“ ju na prawej stronje wulkimiskeje łódże „Monte Cervantes“ skkody wotstronili, ju pak nětka hišćeze na leje lěwej stronje dalsche wobskodżenja namakali, kotrež tehorunja wuporjedżeja.

President Coolidge 65 lět stary.

W sandżenych dnjach zwjeselesche president Sjednoczenych statow połnócneje Ameriki swoje 65. narodniny. Wone njebędżin i pschiczinu wulkich žiwjatocznosćow we Bilym domje we Washingtonje, hdżež won sa swój stat dźela, ale president wobkrejeści tutón dżeń we wulkim siwójskym kruhu na swojej farmje.

Ze Serbow.

Dnjownička.

Srjedu 1. žnjenca.

Pětra w rjećazach

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1858 Mikławš Córlich, farař w Radworju, kiž běšo so w lěće 1781 w Dubrjanku pola Kulowa narodził. W Radworju je skutkował wot 1813 hač do swojeje smjerće, najprjedy jako kaplan a potom jako farař, połnjakim 45 lět. Pod jeho pastyrskimaj rukomaj je w tutym času so powzała cyle ponowiła, staršI su do wěrnosće wotešli a młoda wosada je narostła. Hišće dźensa khwali so w Radworju jeho pokornosć, dobrocziwosć, pśećelnosć. Tuž maja tam dosć pśiczinu na tutoho wuley zasłužbneho knjeza z dźakownosću spominać. Hdyž so Serbowstwo ponowi, wobdźeli so ze cyłej wutrobu pśi serbskim libanju. Założi w Radworju serbske towarstwo a měješe w nim krasnu wótčišku rěč, kotraž by sebi zasłužiła, zo by so zaso wobčišcała. Tož ze stawiznami swojeje wosady je so zaběrał a wo nich němski nastawk pisał. Na karjo we Radworju je stajnje zajim za wědomosć knjeżila.

1852 założi so redakcija Serbskich Nowin pśi zamtšnych bohatych wrotach w Budyšinje, hdżež je 21 lět zwostała.

* 1765 w Rakecach jedyn z najsławnišich knihićišćerjow 18. lětstotka, Jan Aug. Bart we Wrótslawju.

† 1656 Jakub Ticin w Kukowje, na kotrehož 15. aug. wosobje spomnimy.

† 1858 P. Mikławš Córlich.

Žnjeńc je, kosa brinči z wjes'lom
Luby Boži dar so khowa dom.
Z dźakom Bohu, zo je hnadu dał,
Naše pola z khlěbom žohnował.

Korla Fiedler.

Přisłowo: Dźeńk a dźeńk na piwo bić, wuši poslez wodu pić.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer + 0,5°, thermometer wo dnju + 30°. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +2, thermometer w nozy + 16°. Wuhladowanje na južne a cyłe wjedro. — Torhajty wěrc wječera powołowu je deschczowe mróčele sajo rosehnuł. Schkleńcze je sajo na rjane stupka a tuny sajo wo deschczu. Mjez tym, so je pola nas trošnjeze žuchno, bu nětk w Kolkanbjez połsčenje tuny rjane deschcze. W ruskej Aziji su siłni wulke powodźenja sawinowale. Sandżenu póndżelu pola Wilna w Połskej njewjedre sahnadżachu, deschczik so lisesche a kupy bliskich. Dźensa rospołożenje nižinow a wujchowy sajo wobstajne a južne wjedro pokazuje. — Juntje schtwórtk sthadża ślónčko 4,22 hodź., a kowa so 7,49 hodź. Mjezacz sthadża wječor 8,47 hodź. a khowa so rano 4,44 hodź.

Awgust abo Žnjeńc.

Mataro stoja wobkrejeć žnjow. To je prawe znamjo mjezna žnjenja, do kotrehož i dźensnischim dnjom nahromadźinny. Sćmy mnoho žiwi w rjanym czasu na wujchnjim lecza. Boże stworjenja so šmórwa wjeselcza s mórwy mjelbjes. Mało pał je deschcza. Na połach potajnja so hižom šyrjeje jesčkholi wulkeje suchoty. Juli je nam wopomnidź horze pražaze dny pschinjeśl. Pobrachowaschče pał napojazy bedżeśće j pśidatnym hrimanjom, so šu wunjyte na symske pizy jara lubjene a bórzy z runkliwa rjebarej mušnje bedżeća sa swoje dalsche rozcenje. Pod taikimi, malo swjeselazymi wobstejenjemi nastupnjmy do žnjenja. Nadźijomnje pschinjese nam wón bórzy tak jara wotčakowany Boži deschczik, so by Boza stwórba ho jasno rjenje wožiwiła. W žnjenju na mužnych pjecz bertikow. To je swjetscha znamjo na wlóžnische a mokrische wjedro. Duzy liwaju pał hižom wo wjele trótiche a wosjeze na wjeczornach hodźinach, tak ruche so hižom jasno i horu dele dże. Hischcze mnohe njedżele a dalsze 14dże pschedże tole a hlóbowe nitki pschez puć a rjebjesći. Wjeselmy ho rjanemu žnjenu czasu, dołhoż je nam spožcenj.

— **Sakla krajna lotterija** 4. rjadownia 193. Sakliseje krajneje lotterije wocjehuje so pónđelu, wutoru a srjedu 6. 7. a 8. awgusta 1928. Losy maju so handom hač najwupołdźisko do połoby 1. awgusta i pschedpołožejonjom łosow 3. rjadownje w lotterijowej kolekzii, kotraž je na losu wojnamjenjena. Na toho, kiž njejsu i czakom sapłaczene, njemóže ho po § 5 wotstupk 1 połtajenjow lotterijowego porjadka žane dobrizo žadacz. Wosebje pał ho dopomina, so smě lotterijowa kolekzija łós 4. rjadownje je jenoż wotedacz, hdyż je ji łós 3. rjadownje pschedpołożił łós 3. rjadownje ma to połajtim dnjom ponowjenim na tóżdy pad hobjwitschicjeca.

— **Powyschenje wóje na Czarnobuhy** je tak dołho pokraczowało, so móh ho wona hižom 4. awgusta 1928 połdnju wokoło 4 hodź. pschewodacz. Po wobjawjenjach mjescheanskeje rady wosebitych powjerzenikich fu wosczow njebudź. Pschitomnic budża sapłaczerjo mjez duschina.

S **Budestez.** Wot spomożerskeho ministerstwa j kraj dowolena sbórka po domach šmutskowneho mjesta Sakiseje, kiž sarjadowa so wot 1. hacz do 8. pyatnika je w naschej zwrjowinskej wožadze nahladny wunoseł hr. 80 pj. pschinjesła.

S **Brěsnyn.** Wječera rano wokoło ¼4 wotbe domske kowarja Matka Bekera, tak mjenowane Sam kubło, hacz na sakładne murje. Dwarjenje wobdy delho wupschestoi wotkhladaš dróhowu Nowak a Beker je njedawno tónle statok kupił. Wyschchenemu wothlo dróhowu Nowakej je so nimale wschitko spalilo, ale wes sawdżejene. Kak je wohenj nastał, njeje hischcze mysla sebi, so je był kałożeny. Prěnje myto dosta wolna wobora j Huschiny, druhe Klinjanska. Nimo be hischcze wjetna spalena zahrada pschijeła.

S **Lomiška** pola Minakala. Póndżelu pschipołdnja je jedże pschi rěcžu Lomiščanki audo do žónskeje wotkaz je swojim kołom do wjsy duzy jedżesche. Wjednik cuz pjeśi jatrubli. Auto khrabnu K. a cyłemu ju k jemu. Tu na sboże so jenoż šmadnje strant. Koło pak so cyłe wo schkodži. Wjednik auta bě purjowany j Budyschina.

S **Khójan.** Póndżelu popołdnju namakachu w Nyd dźi, łostach pschi statnej dróhy cyłe muzikeho ležo. Nam kak powě to hnydom policiji a ja łcětti czah pschichwa Bukeczanski žanderm a knjeza je statneho rěcznišwa w Budyschinje. Pschi bližschim pschepytowanju swědcz so je morwy, kiž na khribjecze ležesche, hižom khóro tla woczek a je tam hižom šnamjeńcha 14 dnjow ležeł dyrbi Wón běsche kochanu a chołowy wobleczeny a mějesche n bischo wokoło schije. Wokoło morweho ležachu rozmjeta papjery, tintnje, žałez, kij a jena khesika. Papjery dy wupiśane na mjeno Lipinski j Nacžiborskeho wokrjesa w Schlesyjskej. Je běsche Biskopsa dźakowa saradżerja 8. 1928 wupisała. Morwy je 63 lět stary. Hač je wo naturnu smjerć wumrěł abo hač je ho mordarstwo stało njebešche hischcze swěsczene. Po pschepytanju wyschach domjescheho cźeše do Bukeczanskeje cźikownje.

S **Mucžowa.** S tvarom nascheje notveje schule spóźnje do prědka dże. Sskołnik ju jón hižo žiwjatocznje wo hali.

S **Rekez.** Krittiski dżeń sa nascha wokolinu bě 28. wuli nika. W dopołudnischich hodźinach sta ho njesboże w Schir wo kotrejž kuwy hižo pisali a ke kotremuž na ho hischcze pschiłopnmicz, so dwaj wobornikaj prózniu ho spalenc Beyera wulkowacz, psches wjelb, na kotremž won leschcze kiž bě j nasjukanymi wodami pschemokał, ho pschekamalowa a ho kranischchaj. Popołdnju ho lěs palesche. We Wermen hoffje palesche ho tódżne wuhle (Bunkerkohle), w cyłej sapałichu ho podkorki, a w Hosku je ho žiwnosć j pschem njemi fuiežke. Pschi tom trada zyła wokolina sa deschczom Miedotlak na wjzy kroju rotarjej, a won widżi swoje hr nischcza dżeń wole daja pschecej bóle wotemrěwacz. Tr rukuje ta to, so na ichcerrnischczach wuhlowy wuhlowy napo jesche pizy może feikhodżeć? Tohodla žebi nechtóžkuli h hatnej trawu wupoutka.

S **Delnjeho Wujesda.** Dobra šerbika korczmarka, kuli Hajdčkowa, je dźensa w nozy wumrěła. Wona běsche šerbika korczmarka dołoko a schérsko znata a je pschi swojim dźele a wrózowanjom wuskcu starobu dosahła a hač psched krótkim hischcze pschecjo cźita a strowa bě. Mjech je ji šerbika senja lohka!

S **Wojerez.** W tudomnem statnem lěsu Lwojskeho ha nišiwa bě ho wjsoko lešnych kilometrow lěsa łam Tolste šlanje na lešnej pódże bě j dobrej zyrobu. Tolo mósćadu wopalnischcze j swu wobmiclowacz, so mohe

Marica a Hanica.

Roman.

[88] (Pokračowanje.)

„Žyle wěsche.“

„Kak dha możesch to wedżeć?“

Wona so drožesche, so sajakowasche, na jene doba wusłyše jej dawno sakhowane potajnstwo:

„Dołekź tebje lubuju.“

Wón bě so bjesmała wustrózał. Sa sekundu tśelichu jemu wuzłe pschez hłowu: Wón pomyśli na mamne błowa wo jeho nanje, kiž njebě ham wutrał, po tak dołhim, tak złožownem mandżelstwje. Jenaka kreh cźerpesche we jeho žilach. Jenm wotewrjschtej so w hamžnem wokomiku woczi. Wón namaka Marizu sajo w jeje łoże, jako by jeje cźim j rowa postawył. A jeho duscha, kotraž bě fracdocźiwje za druhej duschu žadała, cźujesche, kak by so na tutom łożeze łubjcze ras druhej pschibližiłej mohła, to by Hanija była, kiž jenoż so pokraczowacz sda, schtoż bě jemu šmjercz j rukow wuwinyła. Wón cźujesche ho złožownjschy. Njebě hižo ham, nic šamlnki wjazy!

Tu połoženy so se cźapku sedżenja, sjedże na stólcźt bodła Hanizy a rjekny šmérom:

„Ja njemóžu cźi to pofticiecz, schtoż je Mariza wobžedżała, ale ja dhu cźi wschitko dacz, schtoż samóžu: dhu ho cźi dowěrjecz, siwojm wutrobu cźi wotewrjecz. Ty dyrbiśch mi Mariza łyeć. Je cźejże, wo cźoż tebje proschu, žada wulke, wulke žehelapręcze. Możesch-li to? Cźejesch-li na jeje mšstno šmjecz?“

Won njedopita hischcze wotmolwy. Tuž rěcžesche dale:

„Schtoż šmm žebi najprjedy myślił, je njemóžne. Tu njemóžesch jako moja šwakowa šama pola mje bydlicz, ty šy pschemokoda, a ja šym pschemkody. A byrnjež by cźerpe prawje było, ja bych dyrbjał sa tebje nč rjez. Ja wulke šlowa, horze šlowa njerěcžu, wo tebje šo prózuju. To ja njesamóžu, ale to je wutrobna pschikhalnosć. Mi je, jako bych w tebi Marizu sajo namakał. Ty pał chcześch Hanizu byczt Najebacz toho, wuzłu, so pschesiedne pschindżemoj, pschetož w tebi je wjazy wot Marizy, hacz ty wšch. A šwoje šamžne waschnje budżesch mi lube cźinicz. Chcześch-li? Hlej, schtóž tak filosofuje, njepschindże je žahlej pschepytacźu wutrobu. Chcześch-li njedżiwajzy tebo, bracz, jatrej mózu cźi posticzicz?“

„Haj!“

XXVIII.

Cźeta Angjolina bě, hdyż powěsć dosta, zyle wustrózona, potom pał lyscha hmita. Wona je jenoż žedżesche a kwkasche j hłowu, dóniż słónczne ja tym njepschindże, so je to šboże, so to hischcze nawędżi. Jenoż prawje njewědżachu, tak žebi tole šboże wuzłi.

Potom pschindże wuzjadź šwéta. Ani Meinhardt ani Hanija ani jeje macj njeběchu wo žlubjenju rěcźeli, njedżiwajzy toho pał bě so wo nim jwonicz žlyschało, pschetož žlužobnik wupraji šwoje šbożopschecza. Dyż ho Meinhardt podżiwaco wopraschа, j wotkel je jemu to znate, njewědżesche won a cźi druhi žlužowni, kotiż ho jemu pschidruzichu, niczo druhe wotmolwicz, hacz „Indżo“ šu to powědali.

W Meranje roschcerjachu wo žlubjenju pschi cźajach, w dżiwadle, na dróhach, w hoscenjach a hotelach. Powědżeć khodżesche po Habsburgrjej dróhy a pod khódbami wot klamow do klamow, pschetož wschitzy běchu brabinskeje mandżelskeju znali, kotrejuj Jukerske a Haftingske konje tak rjez k mějeranskemu wobrasej pschijišlischchachu.

Wobkhodnicy mějachu to sa jara prawje, dokelž by hewak wobšwjdziwo, trasch kaj klamy abo hotpodarstwe, škkodowało, by-li dołho bjes hospodyi šwostało.

W hamžnem cźahu dóniżbeżu tež wotmolwy pschiwinjatych. Poldi pózła tak dołhu a drohu depeschu, so to sacźitchcź cźinjesche, jako by unije wyhoło sakoženе wubżwanje koni dobył. Wot Bernburga pschindże pschecelemy telegram; ale z lista, kij sczěbowaschče, wuklinczа špodżiwanje, so tola ženje niczo wo tom pytloj njejsłaš. Dyż Meinhardt to Hanizy pschedcźita, wotmolwi wona z cźichim pożmějwkom:

„Kak dyrbjałoj tež to wonaj něchto pytnyeź, kij jenoż šo šamaj wo šebje staratai!“

Maminy list dosta Meinhardt, hdyż bě hižom šam, pschetož po žlubje njemšeschе cźeta Angiolina wjazy sa šobne, na Nochužowem hrodże pschebywacz. Pschezo sajo cźitasche Meinhardt rjadki šwojeje pschirodnieje macźerje, bechu duy dełho w jeho duschi šwuzjale:

„Wona je Mariju tak podobna, so bydże jenoż tam kracźowacz, hdżej je druha pschestała. Ty šy pschemy wał, nerwowy cźełowjek, kaj je to tež twój nan był. Sa tebje by cźežko było, zyle šwowa sajo šaporczeć. Tak budż tebje je šwojim błošom-na jeje kotry doponinacz. Sdy wona sastupi, budżesch mušlicz, so widżiśch Marizynu pr šlawu, a hdyż jeje woczi na tebje šhladujecz, budżesch mu licz, so je to twoja njebożcźicza žona. Mi šo škoro bo by Mariza, by-li to wědżecz mógła. Tebi šwoje žohnow nje dała, pschetož, tak dołho hacz je na tutej semi łyscha je jenicźny jemu myślicźka mša: Tebje šbożownemu widżesc Wona strachowaschče ho wo Twój pschichod. Wona cźerpe sche, ja njewěm, hacz Ty we tom wěsch, druhdy pschebe šmjercze. Ja dże njewěrju, so budżesche cźita, so budżesch mlode wumrěcź. Nč, wona wiszasche na žiwjenju, pschetoz bě j Tobu žmjercz šbożowna ho stała. Ale kždy cźełowj ma žóh hórke dny. A tale luba žona mějesche jich šmó wjazy, hacz by Ty cźut. Derje, so toho tak wědżał njejse Mi je ho cźicźistcho poradźiło, jeje duschu pschebo Pschi tom šym nějschtožkuli dopóznała. Ale nětko dał nějschto wote mnje rjez. Pomyślj na mnje, hdyż mje p schu wjazy njebudże — ja nimam šmjercznych pschedcźu ale ja šym nimale schésczdżesacz lět stara, a moja wut njeje zyle w porjadku, kaj je mi to škać po nětkowych cźeźmnjescach psched nějchto dnjemi rjekł — potajtim: Sć jej na to podobnej a tola **nic jenakej**. Wo budź žebi pschespodu wěsty, so by njesbożowny a njespra njebył. Mariza je mi jónu powědała, kak wuzły fra by Ty prajił — žódże žlowo bě jej w pomjatku łwostało jo so nicžo na tutom planecze jo njewożpjetuje a so je šw je ho to njewożpjetuje. Potajtim, tuj też Bóh potrowi je jenakej šwórik. We šwojej druhej žonje, njemamo zyle prénju, ale też Ty budżesch šo pschemúnjecz po ju njach, kij šu wujażnik. Mariza bě k cźichemu šbożu ju rjena, Hanija šbożei Cźi druhe šbożo, — so to šbożo bo wo tom šym pschespschewědżena. Struchle rospołożenje bu cźejżku kreih Marizynu Hanica nima. — —

(Pokračowanje sejkhuje.)

pluh jo wobjéžđeše a pódu na šćerokosćej 2 metrow rozrywaše.

S **Wójerej.** Pjatk wjeczor je pśejeźeł autowy wobjeźdźeŕ inźenieur C. Joschke dwójich 17ětneju kokojźśenuju. Wobaj staj jo franikoj. Kokojźśenoho Kiefela dowjesechu do mokrjeśneje khorownje.

S **Wochus.** Na tudomnym revěrje Łśnoho sarjadnistwa Mužakowskeho knježeństwa je wjeźera póndźelu wulki Łśny woheń zyzhmował. Popołdnju wokoło 5 hodź. je jo zapoćało policaj a pśiśi nóśnjich hudyoze jo woheń jara jdźiśnje rozśekŕi, jo je wulki pśestŕeh łśa śnieśił. Woheń sathabźeše mjes Wochoćanami a Wulkidźu. Tak bźahu šaśerjo je wśeźki Kroaj pśiśiłowatali a woheń sha śeli. Kak je woheń naskał, n'eje znate.

S **Rósbórka.** Nad naśej wokolinu jo njedawno w nozy cyśe njemjeźena rospuśeśeńcha a pśeźinjeśeńcha źeźiwje wocekowany dośeź, jeho bźeše pak hiścze pśeźemało. Hišaŕje pśeźho tłóći tuźnota na ludźi a śłót a śtónzo źmali ś módreho njebja. W jenej źuśodnej wśy błysk nekotre raźy durź a śapaŕ.

S **Wožeczka.** (Rósbórśki wokrjeśk.) Dwě źiwnosći śo zyle wotpałśej. Sobotu wokoło 11 truhźachu k wohnju. W źiwnosći khěźerja Hilsberga bź woheń wudyrił. Domške śo dośpołnje do popjeka pśeźewobroczł. Pśiśi njeźmjerjej śuchwće śo woheń nuze rośśeŕjowaśe. Jenož ź wulkej próźu a njewśeźhadnej pomocu nóźachu śłót a trochu nadobu knihowaćz. Bohužeł sawopadny śo teź śuśodne mjerjenje khěźerja Róhle ź wohnjom a ho zyle śpali. Cźim bźe je tutón potrjećeny, dokeźł njeméśeśe sawěśćene. Mimo toho je śo teź źito diwju lět, kiž Róhle nłóźił njeboh, śobu spałko. Wobaj statkaj bźeśtaj je śtonu krytaj. K haśeńju wulkeho wohnja bź wobora ź Nikeje jako prěnja pśiśišła, a wśeźkake śuśodne woborn pśiśinźeźchu jej na pomoc. Na wulke źłoźo njeźujeśeśe wětśik śnaśpeźeńa. Kemaŕ bychu teź hišcze druhe je śtonu krute khěźe. kiž zyle blišo wopałunśeźa śtoja, ko śobu śpałke.

Z Łužicy

S **Khróśta.** Nutśdobywanju sadźewachu w nozy na śobotu. Wśeźnjan, kiž w blišźcem cźaśu źiwóbny śwjeźeńeń wuhotuje, mjeźeśe hižo wśelakake napoje w donje. Dobywarjo wurěźachu wśelbowe wokno, to bychu nuts śaśeźej mohli, dokeźł pak bź wokno pśehemałe ź nutśdobywanju. dyrbjachu śo paduśći śwojeho wołmyślenja wśdaćz.

S **Wjaśoźiy.** Wobźarujomne njeśboże mjeźesche tudomny wikowaŕ. Ńubajo drjewo rubny śo do ruźnoho hibadła a dyrbjeśeśe śo do Budyśkeje khorownje wotnjeśeź daćz.

S **Wjeśoźiy.** W nozy k pónđźeli bu ś dwora leżowaśeje pśiśi błownej dróhy śtojaze tam źonjaze koło kradnjene. Sa nékajśi cźaś lepi wobźeđźeŕ paduha śe kokom a źadaśche źeli, to by ś nim śobu na śtrażu śkoć. Njesłuśaj pajaśche śo je koło bamboma wjeźer w Wiśkowjach kupił. Potom pak cźekny wostajiwśći koleśa. Ale posđśiśko jeho saśo wuźleđźichu, tak śo mójeśe śo sajeć. W tutom padźe jedna śo wo đźěłaćerja, hižo đla nutśkamanja khłostaneho, kotremuž bź śo wupruhowaśći cźaś pśiźiweł. Won pokhađa ś Demiz-Tumiz.

S **Djibrachezíy.** Njeśboże ś autom śta śo tu w nozy k njeđźeli wośjeđeŕ wśy. Wjeđnik najeśśeśe auto. Miźbach, jeđźeśche ź nékotrymi śobuźeđźaźymi pśches Djibrachezíy ź tajkej śpeśchnosćeju po śawinjenju, so śo wós wjerhaćz porźa. M. śhuśi móź nad śwojim autom a śajeđźe ź połnym wotmachom do śchtoma. Jeđyn nutśkaśeđźaźy śo jara cźekžo śrani, mjes tym so drnśy pał śo ź lohka franichu pak śe śtróźelemi woteśiđźechu. Wós bu đopołnje rosbity.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Radeberka.** (Njeśwěrnaj śołnojnikaj.) Posłenikaj mješćańskich wobkšodow staj dozyła nékhże 2700 płunowych a prudowych pjenjes ź mjeźozow mjeje a junje pśheśchiwjenje tuteje wulkeje sumy bźeše jenoź mózno, dokeźł bźěchtaj śaśtojnikaj pśheśijene. Mésto dawa nékto dokhodne pjenjesy krućišcho pruheśwaćz.

* S **Wulkeho Hajna.** (Krwawny njeśtutk na dróhy.) Njeđźelu wjeczor wokoło 7 hodź. je 21ětnju ratałśka đźěłaćeńku ź Hirschfelda w Rukowśtim (Liebenwerda) wokśeju na dróhy mjes Wulkim Hajnom a Nowśiom namakali. Wona bźeše śo śe śwojim kokom śama na jéibu po tutej dróhy, kotraž nima wjele wobkhada, podała. Holzu je nékhło nadpadnył a tak cźeźko śranił, so ju hišcheze njemóźa pśheśłyśeć. Njeśtutka śyluje podkładny je 25ětni bliđaŕśi pomognik ź Halle. Teho polizija hnyđom po njeśtutku ź pomozu nékotrych wjeśnjanow śaja a jeho hamtśkemu śudnistwu we Wulkim Hajnje pśheśeda. Śastojniźy Đrjeźđźańśkeje mordaŕśkeje kommiśije đźěłaju hišcheze na kwijańśenju tuteho krwawneho njeśtutka.

* S **Kamjenizy.** (Śmjertne puśi.) Njeđźelu popołdnju śwađźichu śo tu nékotŕi cźeśłoju, kotśiž nakhwilnje we Kamjenizy đźěłaja. Mjes nimi wobśtojeśeśe bižom đźeśći cźaś njepśheźeśtwo. Njeđźeli śo pśheređźeźawśći đo pukowa dachu; nékotŕi śamo ź nożemi đźěłachu. Skónćnje śchtyrjo cźeśłoju tak cźeźko śranjeni leže wośtachu, so dyrbjachu jich đo khorownje đowjeśeź. Tam je hižom jedyn ź nich, 21ětni cźeśłowjek, krótko po pśhinwjeśenju wumrěł. Polizija pśheśeda śchtyri wobośby śtatnemu rěcnikowi, kotśiž śe hłowni śchkarakojo.

* S **Kamjenizy.** (Krwawna bijeńza w Kamjenizy.) Njeđźelu popołdnju śwađźi śo na Zictenśkej dróhy nékhże 20 Hamburgaŕśich cźeśłoju. Đóńđźe k đźiwjej bijeńzy, mjes kotrejź napokleđźu śo nożow pśhinjachu. Jeđyn śe wobđźélenych bu śmjertnje a ijso đrusy cźeźko śranjeni.

* **Se Zwitawy.** (Kěrluśch jako wuźađanje.) W pośređenju mješćańśkich śaśtupjerjow w Zwitawie rosprawjeśche mješćańśki śaśtupjeŕ đr. Schönbach, so je w poźeđenju mješćańśkeho śchulśkeho wuđjerka śocjalistiśki mješćańśki rada, kotrehož đźěćzo jutrły do Jirźowoje śchule śaśtupi, woprawđźitośći, so śu śo pśehi nutśwjeđenju małych do śchule kěrluśche śpěwale, jako „provokaziju śtaŕśchiśtwa“ mjenowaŕ.

* S **Lipśa.** (S wichorom śo śe śchtoma wjerhnył.) Pjatk wjeczor wokoło 11 hođź. bź jedyn pśehi Plóśnjanśkim puću đźěłaćeŕ Jurij Dorn ź wólnośeju na śchtom śakeŕ, kiž pśheđ korčmu „Gotike kupiele“ śtojeśche. Śakświśchi hebi na śchtom hu wot nadobo howrjazeho wichora śhrabnjeny a ź khěrreje wyśokośće na đrólu cźišnjeny. Won hnu hebi rjap a śtani śo śnutśka.

* S **Hłohowa.** (Duzy po puću porodźiła.) Hđyž dyrjeśe śo žonśka śe śuśodnjeje wjeśki ź porodej do Hłohowa (Glogau) podaeź, pśheśkrapi ju baćon hižo w Hernsdorfśkim lěśu. Lędy możeśche žona hišcheze đo prěnich Hernsdorfśkich khěžow đóńćz, bźeź hółcźka porodźi.

* S **Neurode.** (Rěcź śaśo dostała.) Pśehi poślednich wulkich njewjedrach bź žonśka pśehi dyrjenju błyśka rěcź śhubiła. Žyle po nécźim je śo poradźiło, žonje rěcź śaśo wróćeźeć.

* S **Warnsdorfa.** (Śiwjenje ź wólnym śtótkom łaplaćeźił.) Pjatk wjeczor đźěśchtaj 20ětny G. A. Brandeł a jeho pśheśeźeł E. Zabel wot kupanja w Nowoj-Jeźeńśkim haćze do St. Georgenthala. Hđyž pśhi kromje puća wotpoćzowałchtaj, pśhihđźe Brandeł đo mośkowy, na jeźerje mišnjenoho powođa łaźeźeł. Wuźeźiwśchi berje, śpadny wopałkowśći śo na rukomaj đele. Śćwojemu pśheźeźeju móześche runje hišcheze nészto źłowom rjeź, pyđeđy haćz wđownjo śhubi. Na žiwje wopakowanje. kiž bź pśhi đótkanju mišnjenoho powođa ź wobhłuźkenje đośtaŕ, wumrě młođy cźłowjeł đuły đo Warnsdorfśkeje khorownje.

Wumĕśki tśĕr tśeli swoju njewĕśtu do hłowy.

Roshorjazy podałk w jenej Drjeźđźańśkej piwnej pinzy.

W Wikturinjej pinzy na Śtyrotownjej dróhy w Drjeźđźanach śta śo sobotu wjeczor we 10. hođźinje tragiśti pśhipad. Mjes posćikźenjemi wumĕźćowśkeje kapaky sajmrukhu đalśche cźišta đo programma. Sa brasiliśkeho wumĕźca we tśelenju śo wudawazy Bill Chester, kiž pak wopraweđźe Anton Kazalwa rĕka a je śo 1890 w Prahy narodźił, đźiwśche wulkej łyśe hośći śwoje wumĕśtwo pokałaćz. Won łośche hižom wjeczor prjeźej w šamźnym hośćenzu śe śwojim wumĕśtwom wukhupowaŕ. Jeho wumĕśtwe bźeše, śe won ś hłowy śwojeje njewĕśty, wśśteje nĕhđe 25ětnjeje Fischerez ź Freitala, kotraž śo na jewiśćezo śtuhi, je pśeźego wjetścheje śhalenośće make bóle **a druhe wĕźy rźeśeśe.** Jako bźeše tśĕł jako ras wuśtśił, ho **łoźa nadobo** śwjeśe. We prénim wokomiku pśehitomni njewĕśćanju, so je śo nécźeho khutneho śtaka, šamo tśĕł śwopréđka njewĕśđźeśche, śchto bźeše nacźinił. Jako pak krew śe holźnycheho cźoła bĕžeźł porźa a prédni hośćo śichićzeź porźachu, dopołnachu pśhitomni, so śo wo njeźbeje jedna. Tśĕł bźeše miśnyk a kułka bźeše hołyh đo hłowy śajćka. Hołzu đonjeśechu đo hośćeńśeźeho pśhedmĕśta a potom đo khorownje w Fanowym mĕśće.

Wjeź hośći radun đo womory. Polizija a kriminalna policija hnyđom pśhikłuśnataśchtej a podałk śapśihaśchtej. Polizija śaja njeźbożowanoho wumĕźćowśkeho tśĕźca, kiž pośa śtaŕśchcźu śwojeje njewĕśty bydli a je tam teź policaj. ćy pśhićiśewźeny, a wobćwjeźe jeho na policajśki pśeśidź. Dalśche pśheśpytowanja wuśćhnośće budźa dyrbjeć dopołkaćz haćz na Kakawa prawo śako wumĕźk w tśelenju wuśtupowaćz. No mnohich medajlach, kiž mĕśeśche na watrobno śpewśchane. mózachu drje śebi łuđźo myślićz, so maju wopraweđźe nĕźeho wutuźanneho pśhed śobu. Wo franjenej bohy śo wośjewi, so njeje śtrach we žiwjenje. Mišnjena kułka nicźe bohu tak śtrašćinje trjećhika, kaž bo ta śwopréđka bycź đa.

Hospodáŕski rozhlad.

Śśrjedu 1. awgusta 1928.

Wćeraŕše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1845	100 pólsk. złotych	46,85
jendźelski punt	20,32	100 čěskosł. krónow	12,404
100 šwaje. frankow	80,566	100 franc. frankow	16,375

Barlinśka burja śakupi wjeźera je płabym wobrotom do wikowanja. Po wćźim śo śhraba a pśhinjeśe ku śamźnadne ćkrućenje. Wiki śo đołžnymi a rentowymi łyśćami bźehu śało mérne.

Produktowe wiki w Barlinje teź wjeźera, kaž haćz đoź... maśo wobrota pśhinjeśechu. Płaćźiny bźehu pornjo pśehihđźajym đnjam wośtaje to pośđźiśche termije śtrje kraćzene. Jenož pśehićzu pornjo pónđźeli wo 5 pj. a nazymśki jeźźnjeń wo 10 pj. ćuśićho pśhedajoweho. We pśheźeźu a rožaŕ bźehu płaćźiny śa pośđźiśche termije đrólu śtrje. Wjeźera płaćźeśche entnaŕ

w Barlinje

pśheńcźy 11,85—12 hr., rožći 12,15—12,30 hr., naśymśkeho ećmjenja 10,25—10,75, wowśa 12,15—12,25 hr.

w termijnowym wikowanju

śa julij: pśheńcźy 12,60 hr., rožći 13,95 hr.

śa śeptember: pśheńcźy 12,72½ hr., rožći 12,92½—12,93¾ hr.

śa oktober: pśheńcźy 12,72½ hr., rožći pał 12,35½—12,38¾ hr.,

śa đezember: pśheńcźy 12,— rožći 12,45 hr. haćz 12,48¾ hr., wowśa 12,47½ hr.

Na pśhedaś.:

Konik a ćućźny wós, na Žiđowje, Wjelkowśka đr. 165

Konik, 5-ětny, Jan Donnuła we Śtśepom.

Konik, Hentźich, śpeditśe w Kamjenzu.

Krumna wyśokołuźeźelna w Rokośach 13.

Wós đźećzaźy w Śpytećach 28.

Koło motorśe, Horićhik w Hródka pola pósty.

Pśichitaćicź pytaju:

Holzu đo đomu, knježeŕ đwór w Lutokoŕju pola Hródka.

„ Stillerez khośjeńowja w Budyśchinie, Śwonk. Lawśka haśa 38.

„ 14—15-ětnu, Budar w Bĕćej Wođźe, Śśrjedźna haśa 4.

Holzu a ćeźadnika, „Herbśta grychta“ w Semiźach.

Kuchinśku, hośćenz „Wettinśk. đwór“ w Lubiju.

Nĕmśkeho, Beyer w Semiźach.

Pohonća, Hójgen w Bĕćej Wođźe, Barśchćežowśka đróha 5.

„ Śchmiđt w Chójźnach p. Hródka, Khośćebuśka đróha.

Śtalarjow, Gruhleź śkala pola Nowoje Śśmilnej.

Źujeńźow, Niećka w Ledźborezach

Śaudnišzy na pśheźeđźowanje

w **Njebjeśćežańśch** śchtwórtk 2. awgusta 1928: 40 ześnamjanow śkota, kupzy śeźdu ko đop. w 9 hođź. w „Herbśtej grychće“,

w **Lubiju** na śudnišnoje đop. w 10 hođź.: Meble, gramofony, źigary, pśiśaśći śtroj, kłamaśka pokładnja, kłamaśki kamor, kłamaśke błido, kłamaśke połcy a radio, śykawa a piwo motoreźewaśćer śtolpaj,

w **Kamjenzu** rano we 8 hođź. w hośćenzu „Ke krónpriwzej“ śofa,

w kajarnach, komornu đom naśćehnjśkich śtiłkow, đop. we 9 hođź.: pišaśći śtroj wośćeśate wuršśe wowny, śofa, drosta, kramaty a śchoty. S kamjeńi, taśtaty wós, 4 mjeśe kantorezki, błśej, kłamaśka pokładnja, auto, jetreaŕ, kućźa, cźahnikaj, wobraz, cźajowe błido, draśćhla, kredenza, 8 śtołow, błido ź mnyźu, knihośćowanje łśkanje.

Pśheźeđźowanja.

Śśadowe, w Khróśćźijach, gmejnśke, pop. w 4 hođź. we „Herbśtej grychće“.

Śśadowe, we Budwarju, gmejnśke pop. w 4 hođź. „Herbśtej grychće“:

Briketowe płaćźiny

śa mĕźaź auguśt wośtawa hišcheze to hame, kaž haćz đotal.

Śtótne wiki w Barlinje

śa rěźny śtót wotměju najśtŕeje wot 1. okt. w mésto śyeđy hižo wutoru a w mésto śoboty hižo pjatk, śa wuźiwkowy śtót wot 1. śept. 1928 w mésto pjatka hižo śchwórtk.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje đźenja đop. ¾11 hođź.:

Mĕrne wiki, śtoro žane pśheměnjenje w płaćźinach.

Đop. ¾12 hođź.: Pśheńcźa śkerje ćuśicha, rožća pśhi đotalnych płaćźinach.

Płaćźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćźiny po złotej hriwnje.

	31. 7.	30. 7.		31. 7.	30. 7.
Pśeńca	237-240	238-240	bany	26-28,00	26-28,00
rožka	243-246	243-246	woka	27-30,00	27-30,00
nal. ječmjoń	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. ječmjoń	205-215	207-217	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wowś	245-256	245-256	zoradella	—	—
kukurica	243-245	244-247	popen. wośušk	19-20,00	20,00
pśeńć muka	30-32,75	30-32,75	lany wośušk	24-24,40	24,41
ržana muka	33-35,50	33-35,75	poen. melasa	—	—
pś. wotruby	15,00	15,00	bérnj. kruśki	25-25,80	25-25,20
ržane „	17,25	17,00	syno, 50 kg	3,60-3,80	3,40-3,6
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,03-1,25	1,03-1,25
hróch	35-40,00	35-40,00	pśeńć. „	0,80-0,93	0,80-0,90
raps	—	—	wowsna „	0,80-0,92	0,60-0,80
pjeluśki	27-30,00	27-30,00	ječna „	0,60-0,80	0,90-0,95

Přilopk.

* **Cźežke njewjedra we Wiśenśkej wokolinje.** Njewjedra śaćdźenje njeđźele žu najbórje we wokolinje Wilna we đolboraćinjej Pólśkej śakładowane a žu pśeźi tam unuchu cźłowjeśkich žiwjenjow ź wopora žadałe. S błyśkom trjećhenych bu dozyła 45 wośobow, morjenych 11. Krupy žu nĕźeźe 1000 śutrow źita rozbile a žu je krótko đo žnjow zyle śnićźe.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Śchkrowa powĕśćz wo wjeźđe śa jutśiśchi śchwórtk:** Rjenje a ćuchu, njewjeđra žu mózne. W Zjendźelśkej cźołu tu tam njewjeđra.

Prezident cźeśkośłowaśkeje republiki Mažaryk je próśtwu finanźneho ministra đra. Korka Englišcha we wróćźośtunjenje wotpokałał.

*

Pónđźeli bźeše źo w Romje wośebity žud śhromadźił, pśhed kotrymž mĕśćeśche žo 32 kommunistow śaweźowiđ. 26 kommunistow śaźđźi žud wot 15 haćz đo 1 lĕta ječźwa śchćeśćech pak wuwinowa.

*

Litwiśke ministerśtwo śa śchkitanje kraja cźże đaćz nékotre wójnśke łóđźe natwaŕiźz. Dotal ma Litwa w Memelśkim pśhićiśtawje jenoź policajśku łóđź ś mjenom „Prezident Smetona“. Litwiśki wójnśki minister Bandkantas je śo đo Letźiśchśeje podał, śo by tam lotźiśchśke namórśtwo śtudowaŕ.

*

W Londonje je 100 policistow pod tajnymi wobśtejnośćemi śtharito. Jedyn policijeŕ je hižom wumrěł. Myślа śebi, śo śo wo śaliśchowanje źyrobу jedna.

*

Pola Kališcha w Pólśkej je wojeśke lĕtaźło đele paduchło. Tśi wośoby śo śaraśchu.

Při Woltawje.

Jena z allegoriskich postawow před Narodnym muzejom předstaja Woltawu. Kaž młódna knježna hlada na „Wjacslawske naměsto", zhladuje měrnje ale wěsće na mrowjacy so lud a město a woznamjenja so wo młodźacu Čechowstwo. Wě, zo lud, kiž při brjohach Woltawy bydli, k wěstemu wulkotnemu narodnemu žiwjenju dóńdže. Wšě doby njejsu za Čechow różojte byle. Sto by Praha bjez Wltawy była! To sej skoro wumysliś njemóžeš. Je jeje najsylniša žila. By połojen a hišće wacy na swojich rjanosćach a wosebitosćach zhubiła. Njeby měła žadyn Karlowy móst, němy stawiznar češkeje historije, najstarši mjez 10 Pražskimi mostami. Žane „Nabrěži" (nabrjohi), kiž wědźa telko nam powědać, žane kupy, łódźstwo, kupjele a wjele druhelio. Při Woltawje a na njej wotwiła so wulki dźěl Pražskeho žiwjenja.

Šěroka rěka ze swojimi kupami a mócnymi mostami, z morjom twarjenjemi na woběmaj stronomaj, ze swojimi mnohimi wěžemi a hórkami, ze štomami wobsadźenymi, hdyž k lěwicy slawne Hradčany a na prawo přemožacy Vyšehrad so pozběhuje, poskićuje njezapomnity napohlad. „Korlowy móst", kiž 332 metrow šěroku rěku ze Starym městom a z Małej Stronu zjednoćuje, bu 1153 započaty a nětčiši twar 1503 dokónčeny. Najwjetšu zasłužbu wo jeho wutwar měješe kěžor Korla IV., tohodla te mjeno. Móst je 505 metrow dołhi a steji na 16 stołpach.

Jedyn z najrjeńšich monumentalnych twarow je staroměstna wěža na mosće. Je swoju krutosć 1648 we 30lětnej wójnje jasnje dopokazała, hdyž Swejdojo, — běchu so hižo Małeje Strony přez přeradu rytmišra Odowalskeho zmocowali — jón štyri tydźenje woblehnychu a studentojo jón mócnje skitachu. Też při wuwućerjenju Prusow z Prahi we lěće 1744 so tu krwawnje wojowaše. Na galeriji, kotraž ma na štyrjoch różkach małe wěže, buchu hłowy 27 zběžkarjow natyknjeni, kotřiž buchu 1621 na Staroměšćanskim torhošću wotprawjeni. Sěsć małych a pjatnaće wulkich woponow su wokoło wěže připrawjene a woznamjenja kraje, kotrež tehdom pod sceptarjom Korle IV. stejachu, mjez druhimi też Hornja a Delnja Łužica. Pod torhožom su rjane wobrazy. Mjez druhim tón, kiž jenu kupacu holen předstaja. Měri so na bajku, zo je Wjacsław IV. wěstej Susanje z kralowskeje kupjele wućeknyć dał.

Na mosće steji na 30 žeľeznych a kamjeńtnych postawow. Najrjeńši z nich je pozłoćany kříž. Přjedy bě tam drjewjany, kiž pak je so při woblehnjenju města přez Swejdow zhubił. Pozłoćić je jón wěsty žid dyrbjał w lěće 1696, dokelž bě Boha hanił. Tohodla je tam też hebrejsko napismo. Bóle na srjedźa je marmorowa tafla z mosaznym křižom připrawjena, hdyž bu swjaty Jan Neponuk 1893 po poručnosći kralа Wjacsława do Woltawy storčeny a so zatepi, dokelž pocheše a njesmědźeše přeradźić, što je kralowna jemu we wuspowědali. W blizkosći je broncowa tafla tutoho swjateho, kiž bu 1729 swjaty prajeny. W času swjateho Janoweho swjedźenja (16. meje) pućuja tu tysacy wěriwych z Češkoje, Morawskeje, Wuherskeje a druhdźe. Pod mostom a dale mjenuje so dźěl „Benatki" (Venedig), dokelž dyrbja sebi ludźo swoje wšědne potrěbnosće na čołmach wobstarać. Na blizkej Łužiskej wulicy steji nětkuši Serbski seminar, nětko městnosć za měšćanske zarjadnistwo. Na druhej stronje steji mjez druhimi postawa swj. Khrystofora z léta 1711. Naspomnju ju tohodla, dokelž je original při žałosnym powodźenju 1890 z cyłym stołpom do Woltawy padnył. Tehdom steješe też woda metry wysoko w „Srtomovcy" ,to je krasna zahroda ze štomowuju za Bubenčom, kiž so Drježdźanskej wulkej zahrodze runa a ju z přileżnosću wopyta panorama „Bitwa pola Lipina" wobhladnymy. Zo by so tajkim powodźenjam w přichodze zadźěwało, buchu wysoke nabrjohi natwarjene. Tam a sem je hišće widźeć, kak nizko su kněže prjedy při rěcy abo blizko Woltawy stałe.

Na Małej Stronje zasydlichu so wysocy zemjenjo, hdyž mějachu češcy knježerjo swoju residencu na Hradčanach. Měšćenjo, překupcy, rjemjesłnicy bydlachu pak w starym měšće. W tym času nastachu tele krasne hrody, nak otrychž je tutón dźěl města jara bohaty.

Wosrjedź Małostronskeho naměsta pozběha so wulka sobu najrjeńša cyrkej swj. Miklawša. Bu wot 1673 hač 1755 natwarjena a to na měšće stareje susodneje swj. Wjacsława z časa Ottokara II. Wona słušeše jezuitam, kotřiž pak ju 1733 wopuščichu, hdyž so jich rjad zběhny. Znutřka je wulkotnje wudebjena kaž lědy žana. Tu dyrbjał kóždy wopytać, kiž do Prahi přińdže.

Nješto hač dotal njewidźaneho je „Palac Valdštýnský" — Wallensteinski hród — abo Friedlandski dom, sydło znateho wjednika w 30lětnej wójnje. Stoź je tu bohatstwow zaměšcenych, to sej skoro wumysliś njemóžeš. Najrjeńša je wulka žurla, kiž přez dwě poskhody wjedźe a bu 1854 překrasnje wudebjena. Albrecht z Wallensteina bě sej tu spodźiwnu kupjel připrawić dał, do kotrejež skhód dele wjedźe. Hród samón je hotowy muzej starožitnosćow. Jomu mjeznje wobšerna zahroda, kiž je jenoż dwójcy powšitkownosći přistupna a to 16. meje (na dnju swj. Jana Nepomuckeho) a 28. septembra (na swjedźenju swj. Wjacslawa). W tutej zahrodźe buchmy fotografowani. Tam rostu samo figi, tola pak njedozrawja. Tamne dołotne meble — žadny pisak (blidko k pisanju) su Američanoju 1/4 milliona dollarow poskićili — přestrěny, wuměłske postawy, wobrazy (freski) a wobjowe malowanja su najlěpši dopokaz, kak wysoko wuměłstwo před sto lětami steješe. Lědy hdźe w srjedźnej Europje telko starožitnosćow a wuměłstwa nakopjeneho widźiš kaž w Prazy a też we wokolinje, na př. na Korstinje, wo kotrymž pozdźišo pisamy. Scyła su Čechojo wustojni na wukhowanje a zarjadowanjo tajkich žadnych wěcow, kotřiž su swědkojo ze starych a najstarših časow. Z kajkej luboscu a wutrajnosću to činja, móžeš wšudźe wobkedźbować, hdyž je někajki zjawny abo privatny dom. Tutón hród słuša hrabjam z Wallensteina, naslědnikam swojeho wulkeho prawótca, kiž bu 1634 w Chebje skónconawny, dokelž je chcył z kejžorom być. Hišće je jeho wokuślijace cankate krasne rubiško widźeć, we kotrymž je w tehdomnišej mordarskej nocy ležał. Runje tak wuhladamy jeho wutykanego zranjeneho konja, nak otrymž je w bitwje pola Lützena (blizko Lipska) 1632 přećiwo Swejdam sedźał. A hišće wjele druheho z jeho spodźiwneho žiwjenja móžeš tam wobdźiwać. Nječko je w hrodźe wikowanske ministerstwo zaměšcene.

W blizkosći je Fürstenbergowy palast (nětko ministerstwo socialneho zastaranja) z knihownju, kiž 26 000 knihow wopřija (mjez nimi 300 Horacowych wudawkow), dale cyrkej swj. Domaša z léta 1228, a hišće druhe cyrkwje a palasty. Na prawo leži Khinska zahroda, najrjeńša zahroda Prahi. Tutu zahrodu kupiśej 1901 Smichowska a Pražska gmejna a móža so tam ludźo hač do wječornych směrkow překhodźować. Tu wuhladachmy tak mjenowanu „hłódnu abo khlěbowu murju", kotruž dašo Korla IV. 1360 natwarić. Tehdom knježeše žałosny hłód a ludźo dźělachu tehdom jenož za khlěb, zo bychu sej žiwjenje zdźeržoli. Hnujacu scenu móžeš we wulkim wobrazu na Karlstinje widźeć, kak kěžor samoručnje khlěb mjez dźěłaćerjemi a jich přibuznymi wudźěla. Twarjenje tuteje murje z wjacorymi wobskodami, kiž so wot Strowotneho wustawa hač ko „Wujeździ" so čehnje, dawaše tehdom wjele ludźom zaslužby.

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowańskeho registra je so dźenja zapisało:

1. Na lopjenu 580 nastupaja **Powschitkowny Wuměnk Kreditny Wustaw** filiałka w Budyšinje (wotnožka Łužiskeho hłownego wobkhodaja. Towaršiwowe zrěšenje z 20. 12. 1899, w nowym zestajenju z 10. 6. 1922 je so z wobjamknjenjom generalneje zhromadźizny z 3. 4. 1928 w § 8 pscheměniło. Arnošt Petersen je jako zhromadny pschedsydstwa wustupił.

2. Na lopjenu 715 nastupaja firmu **Max Mirtschink w Budyschinje**: Prokura pschekupza Gottwalda Korle Othera je zaschła.

3. Na lopjenu 912 nastupaja firmu **Korla Other a sy w Budyschinje**: Prokura pschekupza Korle Gottwalda Othera je zaschła. Max Bruno Mirtschink je jako mjeńcel wustupił. Pschekupz Korla Gottwald Other w Budyschinje je mjeńcel.

W Budyschinje, 30. julija 1928.

Hamiske zjednośtwo.

Wot 4. hač 6. do žnjenza t. l. wotměje so

žnjowy hermank.

Njedźelu 5. žnjenza je twory pschedawacej jenoj wot 1/2 11 hač do 11 hodź. a wot 14 hač do 18 hodź. dowolene. Na schitkmaj hermanschtmaj dnjomaj ma je schedawanjom tworow najpózdźischo we 20 hodź. pschestaś. To njepschestaj pak za pschedawarnje na Tšelnitz, kotrež maju 5. žnjenza tehorunja we 18 hodź., hewak pak w 22 hodź. samknuś. Wobschodny czaš po 19 hodź. pschestaj jenoj za pschedawarnje tworow na hermanšu, niż za schowne pschedawarnje (stamy). Sćěhowanje, wustajenje a hewaschke dopołnjenja maju na wschitkich hermanschkich dnjach najpózdźischo we 22 hodź. samknuś.

Hermanska njedźela je wobschodna njedźela a móža tohodla też stamy w czaschu wot 1/2 11 hač do 12 hodź. a wot 14 hač do 18 hodź. wotewrjene być.

W Budyschinje, 31. julija 1928.

Měschćanska rada, pschemyschlowy haut.

Towaršowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł. Bratřa a sotry zwěsćuja dźensa. srjedu wječor we 8 hodź. w towaršawni na Hornječerskej hasy. Njech kóždy wšěse přińdźe.

Hlowny redaktor Marko Smoler w Budyšinje. Zamolwity za politiku, lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl Arnošt Hart w Brězynoy. — za nawěstki G. Janak w Budyšinje

Wulki wužitk poskićuje Wam

moje saisonske wupředawanje

Kónc: pjatk 3. augusta

A. Bokelmann nasl. w Budyšinje

Naturska hojeŕka H. Freund

Magnetopatka, radźićelka za homöopathiju, biochemiju, Iris-wuspyty

na Jägerskej drózy 5

3 mjeńšiny wot dwórnišća

Rěčne hodźiny: štwórtk, pjatk a sobotu.

Poručenje wobkhoda

Mojim wotebjerjam a wobkhodnym přećelam z tutym wozjewjam, zo sym mój nowopřetwarjeny młyn zaso wotewrił

Dokelž sym sebi najnowocašniše mašiny kupił, je mi móžno, najlěpšu rżanu a pšeńcnu muku mlěć. Mlěju za pjenjezy a też na přemjenjenje.

Dale předźěłam też kukuricu (majs) a žito na tołč (Feinschrot)

Přilubju, zo so kóžda skazanka nanajlěpje wuwjedźe a prošu wo dobroćiwu podpjeru

Anton Vacek

Sreiberec młyn w Kukowje

Wokoło 200 kolow

kaž **Opel — Brennabor — Janko** tunjo předawa

J. Schieback w Budyšinje

na Mužakowskej hasy 4

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin".

Zmorśćizny, faldy so zhubja. Rozprawa darmo, jenož wrćo porto. Erbs-Haus Abtlg. 316 Berlin W. 30

Pytam khěžu

na wsach z nješto polom abo **małe ratarstwo** k wotnajeću. Pozdźišo kup je možno. Poskićenja na **Paul Arlt w Cymplu** pola Klětnicho

Barchent, płat za košle, rólowanske ruby, šórcuchi, wołnu k strykowanju we wulkim wubjerku.

W. Köhler w Budyšinje

na Hłownem torhošću čo. 9

Handrij Štrympa w Budyšinje

na Różowej hasy 15

poruča

meble

a pólsirowane twory

Sym Serbi

Wokoło 1000 štuk

wobručow a šlawchow za koła

najlěpšich wudźěłkow, kaž

Continental — Excelsior — Harburg Dunlop — Metzler

ma za najnižšu płaćiznu na předań

J. Schieback w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4

Žane klamy! Na **čo. 4** kedźbowć

Najwjetša kolesańnja w měsće.

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyšinu hantskim hejtmanstwje

Skład rołarsk. mašinow a hratu wšěch druhich

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 nł. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo, płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kamiśiźerńja, zap. dr. s r. ruk w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2557.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 30 wot. pj. Wobdźełanje so stajace nawěški a tabele so wyše wobmjerja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. s u

Čisło (Nr.) 179 — Budyšin — Stwórtk, 2. augusta 1928 — Bautzen — Lětn

Dalše powěsće wo železniskim njezbožu w Bayerskej.

Cźežke żelesniske njeszoże, kotrež je so wutoru popołdnja pola Dinkelscherbena stało, je žrěbi hišćeze wjazy woporow žadało hač poślednjej żelesniskej njeszoży pola Siegelsdorfa a na Mnichowskim hłownym dwórnischczu.

Hač do žrjedy ranja w 4 hodź. běšče 16 mortwych, 33 cźeźkofranjenych a 23 lohkofranjenych świeźenych. Tola ma jo bohužel na to liczeć, so hišćeze někotši je franjenych kotrychž žu do thorowinjow w Augsburgu a Zusmarshausenje dowjeźli wumru.

Sranje cźahow běšče, hačrunjeż lokomotiwnik wokomik wożbowoweho cźaha w poślednim wokomiku ſ zyłej mozu cźah ſaspina, žakotne. Pośledni wós tworoweho cźaha bu dospołnje rosbity, so jeho krywy a dźěl jeho podstawka někotre metry ſ boka kolijow jadu powróczeneje lokomotiwy leżo wosta. Se żelesnymi dźělemi, měchami nuki, cźežkonakładowaj wosaj na kónzu tworoweho cźaha dźěschtaj dospołnje do kruchow. Piwowy wós a dalschi tworowy wós běschtaj ſo pschi srażenju tak na ſwojej kónzaj stupiłej, so schčerj hač wóſom metrow wyšoku pyramidu tworjeschtaj. Pola cźežeje schtyrimóſkateje lokomotiwy běchu ſo prědnje koleſa wotterhnyłe. Hewak ſo lokomotiwa mało wobschkodźi. Lokomotiwnik wosta nimale zyłe njeſranjeny. Tejerja ſtłoczischu pak rosbitki mjes ſo a ſranichu jeho cźežko na hłowje. Jako prěni wós sa lokomotiwu běžeſche wis ſ khwatnymi tworami, pola kotrehoż běšče jena wóſka ſ kokomaj dospołnje wotterhnjena. Sa tutym tworowym wóſom pschińdźe wós ſpěchneho cźaha a nowischej wosaj 4, rjadowneje kruteho twara. Tute wosy běchu drje ſ kolijow wutcźe, ale běchu ſo jenož ſnaduje wobschkodźile. Ale ſa tutymi wosami běžachu tři ſtare wosy 4. rjadownje, w kotrychž běšče ſmjercź tłi ſakhadźała. Sórjedźni a najlóſchi wós ſtaj tamnaj tak hromadze ſtłóczitej, ſo jenož ſnadnje zbyli podstawka a jena ſcźěna ſchmowachu. Też ſadni dźěl wosa, kiž pſched tutym jědźeſche a prědni dźěl ſcźěhowazeho wosa ſtaj zyłe wottſahanaj.

Napohlad hromady rosbitkow je hróznischi hač pschi poślednim njeſbožu na Mnichowskim dwórnischczu.

Lokomotiwnika, ſtareho ſwěrneho ſastojnika, njetrjechi žana wina. Je ſwěſcźene, ſo wón ſignal pſched Dinkelscherbenskim dwórnischczom na „ſwobodnu jězbu“ namaka a jako ſtrach ſpóna, cźaſ je wschěmi ſrědkami ſaſpina. Bohužel běšče pak to pschepozdźe wożbowoj ſadźerżcź. Se 50kilometrskej ſpěchnoſcźu jědźaſu cźah ſrany ſ kajkej mozu do tam cźakazeho tworoweho cźaha, ło tón zyły kruch dopředka jaiźe.

Pschiczina njeſbože leži w tym, ſo wuhibadło na „wotwinjenje“ ſteješe, mjes tym ſo dyrbjeſche po wotewrjenym ſignalu na pschejěd ſtejeć. Sdaſche ſo, ſo je na wuhibarni III pschińdźejemy wuhibaŕ ſ winu njeſboża. Na Dinkelscherbenskim dwórnischczu ſatwarjuja elektriſke wuhibanje kolijow. S tuteje pschiczimy běchu na wuhibarni III na někotre dny ſ ruczńemu poſtrużowanju pschešoli. Powě ſo, ſo wuhibaŕ woſjerwi, ſo ſu kolije prawje wuhibnjene, mjes tym ſo ſo to wopraudźe ſtało njebě. Żelesniczerjo Dinkelscherbenskeho dwórnischcza pak praja, ſo wuhibaŕia wina tricźeċi njemóże. Wón je we wuhibarni kolije wuhibnył, je pak ko pschi bliżenju cźaha je ſtrózelemi dohladał, ſo kolije njeſtu prawie ſtajene. **Nota'kim je móżno, ſo je nakhwilny wuwombańſki techniſki aparat ſaprajił.** Srědźeſene je, ſo je ſaſtojnik w poślednim wokomiku ſpóſnał, ſo njeběše hrozu, a je ſpytał ſignal na „ſaſtaci“ ſtoješi, to pak je běło pschepozdźe, dokelž cźah na tutej krótkej cźarje wiazy ſaſtaci niemóżeſche.

Wočitym ſwědkam je ſo ſdało, ſo je lokomotiwnik we poślednim wokomiku ſ lokomotiwu ſkočił. To pak jemu po wobſtejnoſcźach njeje móżno było. Wón bu mjeſe bóle pschi ſrażenju lokomotiwy ſ nieje wjerchnjeny. Jeho prězne ſłowo k jenemu pólnemu dźěłaćerjej, kiž w blikoſcźi ſtejeſche, běšče: „So ſym hišćeze żiwy, je dźiw! Sym je 70kilometrikej ſpěchnoſcźu pschińdźił. Wobſedźu buchapschitomnoſcź wopokaſa tutón lokomotiwnik, kiž ſo Himmelſtoßmjenuje. Wón ſkhwataſche k lokomotiwje wróćo a ſwoczeńja wſchitke ventile, ſo móżeſche para wuſtupowacź a ſo koteł njerozbuchny.

19 ſmjertnych woporow.

Po hamtiſkim wotſtejenju żelesniſkeho ſarjadniſtwa je ſo liczba ſmjertnych woporow żelesniſkeho njeſboża pola Dinkelscherbena na 19 ſwyſchika.

Nowe předsydstwo w Landbundźe.

Schiele, Hepp a Bethge.

W žrjedźinej ſastupjerſkej ſhromadźiſnje němſkeho Landbunda wobſamknychu, ſo ma ſo pſchedſyd ſwjaſkoweho pſchedhyđźiwa pſchetworicź. Pſchedſyd ſeſtaja ſo na to ſe nětkuſchcheho němſkeho ſejwinſkeho miniſtra Schiele, dotalneho Landbundowcheho preſidenta Heppa a ſobupreſidenta Braniborſkeho Landbunda a namětneho preſidenta Braniborſkeje ratarſkeje komory Bethgi.

K tomu woſjewja nowinarńja němſkeho Landbunda, ſo je ſo němſki Landbund nuſowany cźuk ſwoje wjednińe organy pſchetworicź, dokelž je ſtajnje ſo powjeſchaju nuſu němſkeho ratarſtwa ſpóſnał. Wón dyrbi pjecźa ſa powołanſke woſjowanje trěbnu mózu a jenotu w hiſchcźe wyſchſchej měrje hač dotal ſrěbi ſwěſcźić. Sſromadźiſna ſaſtupjerjow, kotraż ſo 1. żnjeńa w Barlinje ſeidźe a běſche ſe wſchitkich kóncźinow Němſkeje bohacźe wopytana, wobſamknu jeneje myſle, ſo ma ſo preſidij ſwjaſkoweho pſchedhyđstwa pſchetworicź.

Preſidij twori ſo ſ tſioch preſidentow. Woleni ſu, kaž hižom w napiſmje naſwonmichmy, ratarja (wulkoratarjo) Schiela, Hepp a Bethga. Landbund woſjewja, ſo je Schiele ſe ſwojim dotalnym ſjawnym ſtukowanjom dopokaſał, ſo pſchi ſwojim zyłym dźěle jenož na lěpſche ratarſtwa hlada. Widomny dopokaſ ſa to je pjecźa agrarſki nuſowy program prjedawſcheho němſkeho knježerſtwa. Swojeho 2. preſidenta Heppa wuſhwaluje Landbundowa nowinarńja, ſo wón, kiž nawjeczornemu burſtwu pſchiſłuſchał, wot ſpoczatka Landbundowcheho hibanja na wyſokim měſtnje ja nadſtronißku, powołanſku myſl wojuje. Wo preſidentu Bethgu ſdźěli Landbund, ſo je wón braniborſki bur, kiž je wot ſakoženja Braniborſkeho Landbunda ſ jeho ſobupreſidentom a je też namětny preſident Braniborſkeje ratarſkeje komory.

Mózy, kotrež hibanje ratarſkeho luda niežu, namakaju pjecźa w tutych tſioch mužoch ſwój widomny wuraz. Jich pſchećeljo woſjewjeja, ſo je jim dowěrjenje ratarſkeho luda wěſte. S nowowólbami dyrbi ſo Landbund pjecźa nad politiſke ſtrony ſtajićź. Dopóſnawa pſchecze bóle, ſo njeje móżno ſ jenej politiſkej ſtronu hicź. Nowiny praſwiſchu, a kotrež Landbundej woſtejbe blisko ſteja, woſtejbe wuſtrońchu, ſo we nětcźiſchim pſchedhyđſtwie ani jeneho „wulkoratara“ njeje. Wone to tak wuſtrońchuja, ſo mohłe pola mnohich ratarjow ſkoro njedowěrjenje błudźić. Na pſchiſłab zentrumſkeho organ „Germania“, kotraż ma wuſke pozahi też ſ matym burſtwom, je tuto napadne wuſtrońchowanje nadſtronißtwa jako „wabjazu firmowu taſlu“ njenowała.

Dalſche ſkutkowanje Landbunda, kiž je tola też ſchkitanje makeho ratarja na ſwoju khorhoj napiſał, **hałe pokaże**, hač ſrěbi woprawdźe ſamóże dowěrjenje makeho ratarſtwa dobyć. Cźaſ njech dalſche wuczi.

Němskostatna wobora a 11. august.

Němſki woborny miniſter Groener je po powěſći nowiny „Vorwärts“ pſchikaſał, ſo ma ſo němſkoſtatna wobora na wuſtawiznych ſwjatocźnoſcźach wobdźěliċź. Po tutym pſchikazu wobdźěli ſo němſkoſtatna wobora na wotmyſlenych ſtatnych ſwjatocźnoſcźach. Wobdźělenje němſkoſtatneje kapały ſłožuje ſo po měſtnych wobſtejnoſcźach. We Barlinje wuhotuje němſkoſtatna wobora namětny konzert. K tomu pſchiſłuſchnuje ſo parada ſtražniſkeho polka pſched němſkim preſidentom ſ Hindenburgom.

Litwinsko-němske wikowańske zrěčenje.

Litwiński pósłanz dr. Sidzikauſkas, kiž je do Barlina pſchijěł, njemóżeſche pónđźelu ſe ſtatnym ſekretarom dr. Schubertom w ſwonkownym hamcze dla podpiſanja němſko-litewſkeho wikowańſkeho ſrěcźenja jednaċź, dokelž běšche ſtatny ſekretar ſthorił. Se Litwinſkeje ſtrony ſo ſwěſcźiše, ſo ſa podpiſanje żanych ſakładnych ſadźěwkow njewobſtejeſ.

Němska a China.

Němſki pósłanz je ſ Pekinga do krajiny rěki Jangtſe wotpuczował. Chineſke nowiny ſcźěhuja tutón podawk ſe wulkej kedźbliwoſcźu a ſwjaſuja jón ſ praſchenjom pſchipósłancza Nankinga ſe ſtrony Němſkeje. Pſchipósłancowe praſchenje ſajimuje tam ſyłnje ſławne mėnjenje.

Wutrobne powitanje dr. Běhounka w Prazy.

Dr. Běhounka, kiž běšče ſo we Warnemündze wot Nobila dźělił a wot tam ſe ſwojej ſotru do Prahi puczował, ſu na wſchitkich cźěſkotkowakſkich ſtazijach najwutrobniſcho witali. W Děcźinje powita jeho ſaſtupjeř ſwonkowneho hanta. Też ſyła żurnaliſtow běšče ſo k jeho powitanju ſeſchła. Dr. Běhounek ſtorcźeſche na ſnaduu wěſnoſcź wukrajnych nowin w roſprawach wo Nobilowej expediciji. Jeho wědomoſtne dźěła ſu mėke dobry wuſpěch a móże ſ nimi wědomoſcź wo wjele wobohaćeſcź.

W Prahy witachu profeſor dr. Běhounka ſaſtupjerjo knježerſtwa, měſta Prahi, ſaſtupjeř italſkeho pósłanſtwa, italſki wikowańſki ſaſtupjeř a jeho pſchećeljo ſ wutrobnym wjeſelom. Automobil, w kotrymż ſo dr. Běhounek do ſwojeho bydlenja dowjeſe, na dróży tyhaju wobſtupidu.

Radič zaso ćežko khory.

Do Beograda ſu ſe Segrjeba powěſće doſchle, ſo je ſo ſ nattčelenym Radiczom ſaſo ſhórſchiło. Wutoru ranu ſtupi ſymiza na 39 ſtopjenow, hibił bjeſche ſa njejwiſchnim 140. Też wodnje njeběſch ſaneho połěpſchenja wobkedźbowaċź.

Skupšćina je so wčera zešła.

Skupſchtina wotmě wczera ſrjedu ſwoju prěnju ſhromadźiſnu po nadpadże 20. junija t. l. Pſchitomni njeběchu jenož Khorwatojo, ale też němſcy ſapóſłanzy a ſapóſłanzy ſerbſkeje ratarſkeje ſtrony. Tuteje wulkeje opoſizije dla běšče duch w domje hnydom wot ſpoczatka jara mjelczazy. Sdobuſtawy knježerſtwa běchu w ſarowańſkej drajeje pſchiſchli. Poſpjeżenje ſame trajeſche jenož ſchtwórcź hodźiny a běšče jenož ſarowańſki wuſtup. Preſident Perićź mějeſche krótku ſarowańſku rěcź. Dźenża ſchtwórtk dyże miniſterſti preſident Koroſchcźez knježerſtwowy program woſjewiċź.

Chamberlain posudźuje politiku Ameriki w Chinie.

Pſchi pónđźelniſchim poſjedźenju w delnim ſjemje roſpraſowješche jendźelſki ſwonkowny miniſter Chamberlain, ſo ſo wſchitko ſtanje k ſpokojazemu wotbywaju Nankingſkeho pſchipada. Chamberlain ſdźěli na to hiſchcźe ſrěcźenje mjes amerikańſkim a chineſkim knježerſtwom. S podpiſanjom tuteho ſrěcźenja pſchipóſnawa knježerſtwo Sjednoczenych ſtatow nazionaliſtiſke chineſke knježerſtwo. Dokelž je knježerſtwo Sjednoczenych ſtatow jednako ſo njeprajſchejo druhe mozy, njeje tutym nóżno, pſchi naſtupjenju podobnych puczow ſo ſ Ameriku ſjednoczeċź. Dale roſſajni ſwonkowny miniſter, ſo ſtej Nankingſke knježerſtwo a knježerſtwo Sjednoczenych ſtatow Nankingſki pſchipad wotſtronile, prjedy hač ſu Sjednoczene ſtaty k dalſchim krocźelam pſchiſchle.

Wotmołwjo na dalſche praſchenje woſjewi Chamberlain, ſo ſo jendźelſke wójſko w Chinje we dowidźomnym cźaſu njeſniži. Dokelž w Chinje hiſchcźe doſpołny měr njeſkuješi, rěka pſchezo hiſchcźe kedźbliwy buċź. Mandżurſku ma Jendźelſka pſchezo hiſchcźe ſa dźěl Chineſkeje. Na druhej ſtronje pak maju ſo też ſajimy Japanſkeje pſchipóſnaċź.

Kelloggowe puczowanje do Pariza

Amerikański ſtatny ſekretaŕ Kellogg je po powěſćach ſe Waſhingtona woſjewił, ſo ſo 10. auguſta ſ parnikom „Île de France“ na puczowanje do Franzowſkeje poda, ſo by był pſchi podpiſanju ſrěcźenja pſchećeſiwo wójnje we Pariſu pſchitomny. Sſwoje nawróżne puczowanje je Kellogg na 4. ſeptembra ſ łódźu Leviathan poſtajił.

General Nobile do Roma dojeł.

Wutoru wjeczor krótko po 11 hodź. dojeżdże italiſki general Nobile ſe ſwojimi pſchewodnikami do Roma. Wulkowanych łódźnikow powitachu jich pſchiwiſni, ſaſtupjerjo namórniſtwa, kłerſtwa a ſwonkowneho miniſterſtwa. Pſchi dwórniſchczu běšche ſo wulka ſyła luda ſeſchła, kotraż pſchi-

khadźazych se šahorjenošću witašche a ſo huſeſiſcho pſches ſchkitaniſke rjady wojakow pſchedobu.

Pytanje za Amundsenom zaso bjez wuspěcha.

S Tromſö-a ſo powě, ſo je ſo kojak ćahlenjow „Beſſekaris“ ſaſo do Tromſö-a wrócił, jako běſche naraiſche bjeſki Spitzbergenow a Mjedwjedźowu kupu podarmo ſa Amundſenom a jeho pjeczimi towaršchemi pſchepytak. Kapitan lojaka ſtaja nětko ſwoju poſledniu nadźiju na Franz-Joſeffi kraj. Tam ſo kóždy pod kapitanom Wiſtingom, kiž běſche Amundſena na expedizijomaj ſ „Framu“ a „Maudu“ pſchewodźał, na kónzu tydženja poda.

Politiske wojowanja w Mukdenje.

W Mukdenje politiſke ſtrony mjes ſobu wojuja. Leſnjone ſtrony ſtejeja doroſumjenje ſ nazionaliſtiſkim kujeſerſtwom w Nankingu. Konſervatiwne ſtrony wuſtupuja pak ſa politiſku njewotwiſnoſć Mandźurſkeje. Kłaž ſo powě, dóſtawaju konſervatiwni podpjeru wot Japanzow a pod jich wlěwom jednanja mjes Nankingſkim kujeſerſtwom a Mukdenom do dołhoſoje cźahnu.

Na japanſkim cźěſchcźu teſ ſeleźi, ſo je Cźangſchilang wobſtaraſ, ſo ſa Mandźuriku nazionaliſtiſku khorbej njepſchiſwoſnje. Wón je ſwojemu ſaſtupjerjej w Pekingu oficijelne porucził, ſo ma ſwopſchedka ſ nazionaliſtiſkim kujeſerſtwom pſcheſtaſ jednacź.

Ze Serbow.

Pratowowanka.

Štwórtk 2. žnjeńca.

Gustava — Portiunkule.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

1869 sta so we wuhlowych podkopach pola Drježźan w Plawenskim dole žałostne njezbožo. Runje jako tam hórnicy 900 *łóśi spody zemje dźěłachu*, nasta rozbuchnjenje w podkopkach, z kotrymž so podkopki zasypnychu. Wšitcy hórnicy dyrbjachu po ćežkim *běžanju za zdźiwy* — *do bromady* 326. najbóle woženiene *ranjene*. Mjez nimi bě taž 14 Serbow, kiž běchu sebi *za wody* dla w podkopkach dźěło pytali. M[illegible] *bě* też **Bohuwěr Fiedlor** z Njedašedźc, *pochu* wótčenca a basnika Korle Aug. Fiedlora. [illegible] *jedne ranje* na swój kwas ze serbskej sp[illegible] *Mětodu Stangee* z Corneho Chołmca [illegible] *wokotrych dnjach* cźła zemrětych hórnikow [illegible] *namakachu* na jenym městnje z kryd[illegible] *To je poſledne* městno, hdźež sany [illegible] *ſpuſćili*, dokelž je přikhadźenje dołh[illegible] *zaſtáwane*, Bóh luby Knjez njech[illegible] *ſwójby* tych, kiž dyrbja ze mnu wunyć[illegible] *zakitanja* wozmje. Arnošt Bjar.“ A na [illegible] *ſteji*: „Božemje luba mandźelska, [illegible] *dźěći*, Bóh chcył was zdźerżeć“, a „Rychł[illegible] *ſwójba* Bohu porněſł“. — Tak su tehdy [illegible] *hórnicy* wumrěli.

1914 zap[illegible] *ſo* ſwětowa wójna. Prěni *mobilizaciski* dźeń.

† 1924 Cyrill Kniaš, faraŕ w Njebjelčicach, dołholětny redaktor „Serbskeho Hospodarja“, na kotrehož 15. now. *rodźenja* ſpomninamy.

Ha hdźeha nětk mi hona su
Ze ſłowom ſołmjate?
Ha hdźeha je to pacholo,
Kiž kłoš by posykło?

Ha hdźeha je naš kěſny wěnc,
Tón žnjeński, złoćany?
Ha hdźeha je ta holička,
Kiž by jón nawiła.

Won do pola, won cheemy hić,
Hdźež ſkowrončk, poepula
Klóš wuſpěwaſtej z trubjcźe
A nětko złote žně! H. Zejleŕ.

Přisłowo: Dźěćom dołho njepředuj, dobry přikład pokazuj.

*

— **Wo twjedźe.** Wječera wječor **w 7** hodź. barometer 734, hygrometer +4, thermometer wo dwjo +2°. — Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —2, thermometer we wozy +1°. Wuſtawy na małe ſo pſchemjenjuja, podźěſchcźo wuſoſnjuje wjedro. — S dźakom *potrobu* maſchi ratarjo kraſnu, mišu a pſchemackatu deſchcźik witaja. Sawćerowſchim pſchachmu, ſo ſo do deſchcźa da a wopruwdźe dźěſnja w nozy ſo porća hicź a ſi hiſchcźe miłoſći, hdyž tute wiadri pſchamy. Dołhſi wuſchiny ſu wſchěch kónzow pſchiſtrěbnje. Sundu ſrowa wuwjedźerjenje ſtajeć. Haj, wječera wječerniſe hižo na dźeńſnjiſche ſuche wjedro ſtajachu. Sola cźłowjek dźěła protyki a Bóh ton Knjes wjedro. — Jutſe pjat ſkhađża ſłónčko 4,21 hodź. a khowa ſo 7,47 hodź. Měſačk ſkhađża wječor 9,07 hodź. a khowa ſo rano 6,02 hodź.

— **Znjowy hermank w Budyſchinje** budźe wot pſchichodneje ſoboty hač do póndźele. Hižom na Zitnych wiſtach, Słowjanſki torhoſchcźo a na Tyſkich pſchihorjenja wobjebje pilnje hermanſke budy, na Tyſkich wobjebje ſej pſchiſłuchnoſće k ſamjebjerjenju. Wčera hižo njedźeń ſu we Budyſchinje też klamy wot 11—12 hodź. dopołdnja a wot 2—6 hodź. popołdnju wotewrjene. Sa mnohich wjeſnjanow, kotřiž w tydźenju njemaju pſchiležnoſće do Budyſchina ſo podaćź, je to witana pładnoſć k nakupjenju tržnych wožow.

— **Na ſtałnej automobilnej cźaſe Pſchiſchin-Wjaſoiſza** budźe ſo wot 1. ſnjeńca wot póndźele hač do pjatka jenoj hiſchcźe mjes Budyſchinom a Hnaſchcźanami jěſdźić. Na bohatach a njebohatych pak budźa wozy po ſtałej cźaſe wot Budyſchina hač do Wjaſoiſzy (Króny) jěſdźić. — Kłaž ſłyſchimy, je ſo wobtkład na dźěſowej cźaſe wot Budyſchina hač do Hnaſchcźa na ſwojeſelace waſchnje derje wuwił, wjes tym ſo wot Hnaſchcźa hač do Wjaſoiſzy rentabel njebě a hrěſi wyſoke rukowanje płacźenje gmejnow ſadaſche. Cźaſ wotjěſda wot Hnaſchcźa ſem Wjaſoiſzy do Budyſchina je ſo ſdźěla trochu pſcheměnił, ſaj może kóždy ſe wuwijarjowh jěſdźerjow porjadom dowidźeć.

— **W kupnym domje Herde w Budyſchinje** na Kamjeuitnej haſy 12 dóſtanje hač do pſchihodneje wutory kóždy, kiž ſa 25 hriwnow twarow kupi darmotny liſcźik ſa 2. měſtno módoweje rewije (kupſtwjenje ſkuſkich we najrenowſchej módźe) 2. ſeptembra w Budyſchinje, ſchtož pak ſa 50 hriwnow kupi, dóſtanje darmotny liſcźik 1. měſtna.

— **Luſiſzy ſkjewarjo ſaſo domach.** Kupka „Lunik“ nawróći ſo ſaſchu wutoru we wjeczor ſaſo do Budyſchina: a wot tud do wſchěch kónzow ſwojeje ſuboje domiſny. Kraſny bě ſaſtup Budyſchin—Hradźej Kralowa—Bruo—Wrcha—Budyſchin! S horcej luboſcźu buchu wſchudźe mitani, haj prajmy ſ wjaſom bratrowſtwa. Dyž ſtrjeha ſwjeſda ſarnchu ſo njeſwonnoſće do wutrobow hłowkow a ſgnowu maćerſki Lužicy. — W najbliſchim cźaſu poda ſo nadrobna rozprawa.

— **Powjeſnowanja w měſchcźanſkej polizajſkej ſtužbje.** Sa najwyſchnika polizajſkeho komuniſara Fickerta, kiž je kaž je ſmate, 1. julija na wotpočink ſchoł, je měſchcźanſka rada dotalnemu polizajſkemu komuniſarej Emila Schlegela ſa polizajſkeho wyſchſcheho komuniſara a na to měſtno dotalnemu polizajſkemu hłownemu ſtražnikarja Richarda Barbana ſa polizajſkeho komuniſara wuwoliła. Na měſtno, kiž ſo ſ tym wuprózdni, wuwoli rada dotalnego polizajſkeho hłownego ſtražnikarja Jahna.

— **Dobrowólne ſanitarne kolony** Budyſkeje inſpekcije ſmija bliſchiu wjedźelu 5. auguſta 1928 popołdnju 1/2 hodź. wotrjebne ſwuczowanje na fabriſkej leſownoſći Margarecźinje Hóry we Wulkej Dubrawje. Kolony ſo ſtupaju ſo 1/2 hodź. a ſwuczowanje ſkónči ſo 1/4 hodź. popołdnju wokoło 6 hodź. ſajdźe koleſarka na rózku Dubrawſkeje a Nowoſalkeje dróhi do pſchichoda, pſchi cźimž ſo wobaj cźłowjeſtaj. Pſchi cźłowjek po dźaću bjes ſtraſchne ſranje j jěſdnym kolom. Wčera wjeſ ſchtody wotewdźe, ale koleſarku, 16-lětnju dźěwku z Lutobča dyrbjachu ſobuſtawny Sanitetneje kolony wjeſ i khorobnym autom do měſchcźanſkeje khorownje wjeſeć, dokelž bjeſe ſo wona nimo ſtſchašenja maſoch ſmutkownje ſranila.

— **K rěju pokranje ſwinjo** wuſtorži wčera popołdnju wokoło 5 hodź. na Serbſkich hrjebjach z transportnego auta a běſaſche po dróhi wokoło, dóńdź po ſtónčerju do dworje ſtarych kolarnow jako dołhoſahuchu a do woła ſ nochu. Podawſi bjeſke wietrichu ſyła luda pſchiſwobil.

S **Huſki.** Radu podawanje ſa maćerje budźe jutſe pjatk, 3. ſnjeńca, popołdnju wot 2 hacź do 3 hodźin w hoſćencu Stiebitz.

S **Wóſſeńka.** Woheń, kiž je lěta 1808 natwarjeny tworcźanſki „Tři lipy“, ſnicził, wuduri pſchedawa ſnowa pſchewobrocźeſi też rozwanſki kubju, kiž bě ſiejo woſtała, popjeła.

S **Werminghoffa.** Njedźeń ſnjeſoži ſe ſwojim nowym kupjenym kolom, ſ kotrymž bě ſtebi na pruhu wujeſ pſchi Bukojnanſkim ſawinjenju dźěłaceſ Handrij Paulujk z Budyſchina. Wón je ſo ſkótro na ſłowje ſranił. Wečerniſ hoſtije dobrowólna ſanitetna kolona Cźerwjeneho kſchiża z prawem cźaſu pſchijěchſe a poſtara ſo wo to, ſo ſo ſranjenje ſ ſwojowali a ſ khorobnym autom wotwjeſe. — S bota popołdnju bě ſo wuhlowy hat pſchi thólnjach (Buntec) hrjebowjeje fabriki ſapalił. Dźěłarſkej wohnjowej wobo ſo poradźi, je ſchlawchowanym powodam wobeh podźěſ pſchedy hač mózheſche na ſnjeńdny tež pſchejeć.

S **Běleje Wody.** Tuchy we ſtužbje pſchichodnih kontrol waju ſaſtojnił podź. tow. Enzelhardźeje diwanije w Wi ſtinje bu w tudomnem hoſćencu morwy namakany. Wo bě ſtebi ſ jědom ſawdał. Smjerć ſahoſtoji ſorc a ſ dźěći. Pſchičina ſamomordaſtwa njeje ſnata.

S **Rynarja.** W naſchej gmejnje ſu 19 dźěſonjenſkich na podpjeru pokaſani, a to 7 muźſkich a 12 ſónſkich, ſu tu je ſkěba pſchibrała.

S **Kamjenſkeho.** Lawkowe towaŕſtwo we Lukowcu, dźěſ ſtwowe pſchedewijaſce, w kotrymž ſu 700 ſobuſtawow dźen żene, je dyrbjało ſwoje płacźenja ſaſtajić, dokelž je ſo na banku žadanje ſtajiło, kiž je jeje ſamołożenje pſchedźe Tu khwilu wuradźuje měſchcźanſke ſarjadnikſtwo we ma rach, kak maſło ſwěſchcźenje bruki, kiž by było ſa dź pſchemyſłownikow Lukowca ze ſnjeżenſkom jich eſiſtenju wotwobroćeſi.

S **Mětkoſchowa.** Na ſwórſe ſobuſtawſke w Hrodow haſy nabydźe dźěłaceſ H. Imanuel Matſchowa. Ji jako pokładnik pſchi Khcźe-Lukkim wotpłacźowanſkim ma Kudźe pſchiſtajeny. Na pomnowanje na padnjenoho pſch wabi wjele ludźi. Polizajſki wyſchſi **Kraſmiſchtr Bu** werth ſaja ſłóſnika.

S **Lubara'a.** Wot ſwojeho ſamſnjeho ſapſchaha pſch jědźenju bu póndźelu wjeſniſ Ota Nolze wotſud. Wo ſnjo brikety ſ Wětkowſkeho brówniſcźa padne nohe ſ nješbožowenje pſched koleſo ſrune pſchibhadźejeho wo ſo bu **pokrjehnjeny** a wot wjeſoho wubla pſchejidźeny. Su ſbožowny poczerpi pſchi tom cźěſke ſranjenja.

Waiki wokoło w Salomju (Sohlandźe).

Milijon hriwnow ſchkody.

Dźenja ſchiwórik na ranje 1/21 hodź. wuduri w nětřnjſchej Reitzej fabriji w Salomju (Sohlandźe nad Schpr., kotraž nětko Friesej bratrowaj w Korſmnju ſłuſcha, wo woheń. Wulke twarjenje je wſchitkimi maſchinami a tu rami ſo wotpali. W fabriji pſchichodźeju hadrjeſcźija, pſ rejmy atd. S pſchiſcźinu wohnja je po ſtaczu ſamoſeſ uje. S wohnjom noſtata ſchkoda wuczinja nětřnje milij hriwnow, a drje ſo je ſawěſcźenjom naruna.

Z Łužicy

S **Kunnwalda.** Na mjeſačnje wotkhnje bě ſo cź Krwoſchit Guſta Kriegel ſ Kunawalda na ſwojej ſamſ dźownju cźěſkto pſchehrěſchił. Krwawnje ſkutkow dla ſaſ jeho w tajemnu ſuidźenju Budyſki lanniſki ſud ł

Marica a Hanica.

Roman.

89] (Pokračowanje.)

Sšym była pſchecerhnjena a cźitam ſwoje ſłowa ſnowa. Wodaj! Sšym ſo do filoſofowanja a mějſchenja dała. To pak mi dozwła njeſaſeći, kaj ty wěſch, pſchetoż ja ſym pſchejo nawdźiſa: wſchitko pſchińdże ſyle hinak. Tuj ſtóźu Wſi jenoj rału. To pak cźiniu ſ ſyleje wutrobu. Jene doj ſebi hiſchcźe rjeź: Dyrbjeli tuſch, kaj pola Twojeho nana, ludźo ja te wěcź, ſo njeſłyſ dołho doſeć cźakał, to daj jim rěcźeć. Mójemy-li ſami pſched ſobu wobſtarać, ſchto ſtarcźa naſ wuſtupdźenja druhich ludźi? Hdy by ſo hiſchcźe dźeje wot ſwojeje ſrudoby wobſtrejšiłeć dał, to bychu ći ſamſtni mudraczkojo ſnadź prajili: „Kak może ſo cźłowjek tak njeumjnje wot bolooſće dacź cźiſtymcź.“ By-li Ty, kaj ſy to jónu cźyſt, byſ ſi rěcźeował, to bychu ſawěſcźe ludźo byli, kiž bychu rjekli: „Nětko ſu wón nětřnje druhdźe ſabawja!“ Haj, luby Meinhardto, ſchtož ſy Ty mi na poſłednim wjeczorje wuſtorżił, kak ſamotny ſtoji tola kóždy na ſwěcźe ſam ſa ſo — tomu tak je! Ale runje to naſ ſylnych cźini, pſchetoż wojnamjenja, ſo je trjeba, ſnuſcźe kóždy ſam ſa ſo ſiwjenju do wocźow hladać a njedźiwaiſy wiđeho ſrudneho, kiž naſhonimy, wobkhowajmy ſebi njeſbołt wutrobu, Meinhardźo!

A nětko hiſchcźe ſłowcźko k Twojemu nowemu mandźelſtwu: „Njeſabudź, ſo nětko druhi cźłowjeſki wožud do Twojich rukow dóſtanjeſi, kiž ma runje tak derje ſ w o j e prawo na ſ w o j e ſbožo, na ſiwjenje (pſchetoż eksiſtenza ſama je ſbožo cźłowjeka) kaj Ty! Budź Bohu poruczeny!

Twoja mama.“

Pola cźeſty Angioliny wubudźichu ſo myſle, kiž dowjedźechu ju ſady kłóſchtrſkeje murje. Jónu, hdyž Meinhardt w Göllanje pſchebywaſche, ſawoła wobeju do ſwojeje ſpanſkeje ſtwy, proſchejſche jeju ſwjatoczuje, ſo bychtaj ſo na ſtarej ſtólcźkaj ſ ſwjerym wobkſeſenjom a ſ katuſkom wobcźehnjenymaj, pobydnuhoj, ſtyknu ruzy a dźejſche:

„Dyrbju wamaj nětchto ſdźěłcź, lubej dźěćej! Papa je do njebjeſ ſchoł, moja dźowka Marija je jemu ſcźěhowała. Moja dźowka Hanica nětko ſ domu wotthadża. Tuž ſyle hama woſtanu. Ja ſym ſwoje winowatoſcźe napſchećo mnjej a dźěſcźomaj ſwěru dopołniła. Ty, Hanica, ſmjeſch nětko nowu domiſnu a njetrjebaſch ſwojeje maćerje wjacy.“

Wona ſapłaka. Hanica ſtany, pſchińdźeſi wokomik ſwoju hłowu k maćerſnej, pſchetaj běſche tola trochu hnuta, potom dźěſche pomałku ſaſo k ſwojemu ſtólcźi wróćo, ſyny ſo, a cźeta Angiolina rěcźeſche dale ſ podniſchenym hłosom:

„Wój wěſtaj, ſo mějach jónu wotmyſlenje, tole ſiwjenje, kiž, kaj mózetaj mi wěriéć, nima hódnoty, ſ nětźim ſepſchimi ſamėnicź. Ja ſedźach ſo ja mérom, pſchetoż moje ſiwjenje njeje to dźerżało, ſchtož je mi jónu lubile, hdyž pſchińdźeſch jako nłoda-żona wot tam do tuteje krajiny!“

Saſo ſejſcha ſpłakowaſche. Meinhardt hładaſche k ſemi, Hanica ſakry woczi ſ ruku. Sa khwilu mama dale rěcźeſche:

„Ja ſym tehdom ſwoje ſedźenje woprowała twojeđla, mia cara, ja ſym ſo wotrjekła, ſo bych ſwěru ſwojim maćerſkim winowatoſcźa dopjelnika. Na tom dniu pak, hdyž moje poſłednje dźěćo pſched woſtał ſtupi, ſym roſbudźena, ſiwět a jeho haru wopuſchcźeſcź. Ja chcu, kaj mózetaj ſebi hižo myſlicź, ſo kłóſchtra hicź.“

Cźeta Angiolina ſe ſwoju rěcź ſkónczyła. Hanica ſtany, ſo by jej ruku wokoſchika:

„Mama, ſa naju je to trudne, ale hdyž je to ſ twojim ſbožom.“

Na to mać wotmołwi:

„Ja wěm, mia cara, ſo budźeſch ty ſbożowna. Ja pak nimam tu nicźo, ſchtoż by mje tu deleka putako. Ja ſu wot nětka Bohu ſłużicź, chcu dohonicź, ſchtoż ſym ſakoſ dźěła, a jeho proſyć, ſo by mi wodał a uje miłoſćiwje pſchijał. Ja chcu ſiwjatu macź Božu w jeje błyſchcźu a jeje ſbożnoſći widźeć, ja nochcu wocźi ſlepjenej ſant lićź, chcu horje ſłoładowacź do wſcheho njebjeſkeho ſwo a ju proſyć, ſo by wamaj miłoſejwa była kaž teź mi khudej duſchi, kotruž chcyła prawje bórzy wumožićź a ſ horje wſaćź.

Mama ſtany, hižo njeſpłakowaſche wjacy. Sejcha w bja ſwoju dźowku, ſwojeho pſchichodneho ſyna ſ wuraſ jako by wobeju njewidźała, jako by ſe ſwojimi myſle tu njebyła. Potom ſtupi k modleźiſej lawzy pſchipódła ſ we kucze, pokłaſny ſo, ſkh-li bźłu hłowu a modleſche ſo.

Meinhardt pohlada na Hanicu. Tej běſchtej ſo ſo trochu wocźi ſaſmuſiłej, a hdyž pſches pſchedbyłu dźěſ pódlu ſejeny ſ jenakim ſaczuczom, ſo by ſchpundawanje ſ ropotało, njeveźcźeſchtaj ſłowcźka.

Sšedźeſchtaj hromadźe deleka wo jſiwje. Hanica ſ „Mi je tola ſara, jara cźeſko, hyrnjeź ſym to da hižo wědźała a wodaj, Meinhardto, ſchtož prajiſ, ſo ſ mamu hižo dawno ſhubita. Wona dźe njebjeſ hižo tu. hych ſej myſlita, ſo nicźo ſe mnu njeſhubi, pſchetoż mje wjacy widźała. Ty njeměrićſch, Meinhardto, kaj ſ nje to běſche! A kak ſym ſbożowna, ſo nětko Tebje mam!

Potom pſchińdźeſi ſwoju hłowu ſ jeho wutrobu, kaj ſ to jeje ſotra jónu cźiniła.

Ryle cźłchomny bě hwaſ byk, runje tak ſcźicha wotkdy por. Wonaj pſchewodźeſchtaj cźetu Angiolinu. Ale ſchtr, kiž bě ſebi baronka Durazzi wupytała, ſtojeſche hnijo Trienta. Najprjedy dyrbjeſche ſo też ſ Pergherjezami ſ ſohnowacź, ale potom pſchemóż ju myſlicźka, ſo njedźěſ telko lět wjacy widźeli a jedyn wo druheho ſo ſtarali.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

6 mužazam khlostakuje a k 5 žkam šhubjenja cjesnych prawow.

S Wujnizy. Liczba dźiwjenuzjazych je šo ſ pošlednjeje rosprawy pschijporika. Tak wulu je w naschej gmejnje wscho hromadže 51 dźiwjenuzjazych, mjenuzy 30 muzſtich a 21 žonſtich.

S Dernich Pózkowow. Cjerke wobkhadne njejboże sta šo njedźelu wjeczor wotolo 11 hodz. Motorowy kolcja, ſajdźe duzy k Hornim Pózkowam blizko omejnſkeho hamta do ſchlonca pschi dróży. Pschi wotmachu wotendže kolo-jdźacy je ſranjenjom na brodze, mjes tym so jeho zobuzi-dźacy bu ſebi nazſtarſcho ſcjelnio ſtamat a nop pukny, tak so dyrbjachu jeho do Budyſkeje khorownje dowjeſć. Motorowe koleſo bu jara wobſchkodzene. Pschicjinu njemóže motorowy koleſar ſebi wunjasnicć, dokelž, kaž praji, je koła po pschedujſnjenje cjal.

* Ze Zitawy. W mebelowej fabriky D. G. Fiſchel a ſynowje ſta ſo cjerke njeſboże. Wot truhadka wolſkocji kruch dujcowa a wotrafy ſo tak cježko wo dźěłacjerja Wilhelma Schillera, ſo wón krótko po pschewjeſenju do khorownje wumrě.

Se Zidźina. Na tutnych dnjach ſnjeſboži najmlódſchi wuchownik Eſſnerjez rynſtwa. Pschi rězanju koże wuſkocji ſtarſchemu wuczownikej wótru nóž. W ſamknjenem wokomiku zabija ſo na njeſbožowne waſchnje mlódſchi wuczownik do noża a tón ſajdźe jemu hlukolo do žiwota. Cježke ſranjenemu dwohmachu jeho do khorownje wotwjeſcj.

* S Nyſcha. Na ſakoſtne waſchnje ſtuzi pondźelu dopoldnja nětkle 30lětny ſahrodnik Jurij Stoebel ſ Langenbielawa, bydlazy na Rychbachſkej dróży 3, ſamomordarſtwo. Krótko do ſajdźa na Rychbachſke dwórniſchcjo, nětkle 70 m. trow psched naſtupnitſchejom, wotewri Stoebel ſwjaſowaje durje mjes dwěmaj wołomaj a cježnym ſo dele. Koła cjaha dźěchu njeſbožownemu pyches wutrobno, tak ſo bu hnydom morjeny. Pola morjeneho namakachu liſt jeho njewjeſty, w kotrejž jemu ta pišeli, ſo je jeje nan pschecjiwo ſwójbje ſ nim, a ſo Stoebel wjazy k nim khodźicj njetrjeba. Stoebel, kiž ma w Langenbielawje make ſahrodnſtwo, bludźeſche bižo nětkle dwě njedźeli wokolo, a je potom pondźelu ſwoje wotmyſlenje, ſebi žiwenje wjacj, wumjedź.

S Primkenawa. Pschi cježkim njewjedźe dyrbi blyſć do transformatorſkeje khaſi w Mauern Gläſerdorfje, kiž ſo zyle wupali. Zyły prudowy wotrjeź je bjes ſwjaſu. Tež telefonowe powody ſnicžichu ſo w mjeńcze a wokolinje ſe blinkom.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Pirny. (Seamomordarſtwo.) Njedźelu wjeczor bě ſebi 21lětna holza w bydlenju ſwojeju ſtarſchejuz na Ssyrotowinjeiſkej dróży ſ plunom ſawdala. Hačrunjež ſo hnydom próžowachu, ju ſnowa wožiwicj, ſo tola njeporadźi žiwenja ſytu k žiwenju ſbudźicj. — Na ſamknjem wjeczoru ſpyta ſo tež 21lětny muzſki w Pioněrſkej kaſarnje ſe plunom ſajedojeſcj. S wótrej wjóriju pak pschiwabichu ſo hejuwobydlerjo a huchu na młodeho muzſkeho ſkodni. Tón ſo poraźi, jeho ſajo wožiwicj.

* S Drježdżan. Wjeſera popoldnju hyſchtaj ſchekuſkaj wuczownikaj wot njeſnatcjeho jedaka wo wſcho hromadže 400 hrimnow wobſchkodźenaj. Wonaj běſchtaj pjenjezy ſ poſlowcho ſchekowcho hamta wotewſakoj. Wobjedźer pohnu jeju, ſo běſchtaj w jenej wokſzi jenu 500 hrimnowu papjerjanu dźeſacjſtr hinarjow na drobiniſche pjenjezy wumjenjeloj. Pschi tom da ſo jimaj dźěłcjo dźeſacj hrimnarjow ſkupicj. Hdyž wuczownikaj ſa tym pschiſtúpjeſchtaj, bě wobſchkodźer hižo pſche wſche hory.

* S Drježdżan. (Na kolijach ſebi wužiwſ.) Njedźelu popoldnju bě ſebi na cjarje Doblinjſkeje—Mobilnowſkeje żelezinjcy blizko Schrebiz ſtikeny pachoł pschi hrajkanju mjes kolijemi wužiwſ. Personal cjaha, kiž po cjarje pschijedźe, njeměješe dźěcjo hnydom wuhladacj, cjah njehodźeſche ſo ſaſtajicj a tuž bu hołcjk pschijedźeny. Cježko ſranjenemu dźěſcju dyrbjachu nohu wotewjacj. — Pondźelu rano namakachu na cjarje Pirnanſko-Lonowiſke żelezinjcy na pschekhodje pyches kolije w dźělu města Kopiz 21lětneho młodeho cłowjeka ſ Polſky, kotremuž bě ſo hlowa wot tyla woiſkła. Myſlu ſebi, ſo je ſamomordarſtwo ſtuził. — We Wolejchinjzy wobſtuny ſo reſerwny lokomotiwny wjednik Törr dny na džeło blizko ſkładownje a padže tak njeſbožownje, ſo na kolijach bjes wědomja leżo wosta. Wot krótko na to pſchikhadżaceje ſkupiny wołowo wotjědże ſo jemu lěwe deluje ramjo a wotmjerje ſo prawa ruka a prawe jeſenja.

* S Wesenitz. (Riſkantny ſkok.) Kupaju pschi Hafſchtrowſkim mocje ſkoczi 25lětny D. Baldewag pyches hłowu dele a ſkoczi pschi tom na kamjeńcze dno, pschi čimž ho cježko na hłowje ſrani. Tola ſo jemu poradźi, ſ bjeſoku dopluwacj. Lětaſ ſwěrcji, ſo bě ſebi nop pukrył a bubonck roſtorhnył.

* S Falkenſteina. (Maks Hölz ſaſo domoj.) Maks Hölz je ſobotu do Woleſchnizy a njedźelu do Falkenſteina pſchijěł. We wobémaj měſtomaj jeho witachu, ale ſta ſo to bjes wulkeje hary.

* S Rožweina. (Dźěcjo ſmjertnje njeſeſbožo.) Sſmjertne njeſboże ſta ſo pondźelu wjeczor 1/4 hodź. we Elzdorfje pola Rožweina. Hdyž pſchi kromje dróży ſebi hrajtaja pohjata léta ſtara Liſelota Ebersbachez auto pschihadżecz wuhlada, dźiwſche hiſchcje pyches dróhu pſchebjeżecz, ale ſrafy ſo wo auto. Se ſranjenom wo kſchidło ſebi dźěcjo tak ſtrašchnje moſhy ſtſchaſe, ſo ſa nječſto hodźinow wumrě.

* S Lipſka. (Wjcheždnje 24 njeſbožow.) Po hamtſkim ſeſtajenju ſu ſo w Lipſku w cjaſu wot 1. 1. hač do 30. hrazníka 1928 5050 njeſbožow ſtake, mjes kotrymiž ſo 168 ſe ſmjerczu ſkónczichu. W tutych liczbach njeſu ſapſchijate podawiny, pschi kotrych mnohe wožoby ſe ſajedojeſcjenjom, ſe ſlóſtniſtwom abo ſe ſwojej ruku do njeſboża pschińdźechu. S hłowneho dźěła jedna ſo wo tajke njeſboża, kiž ſu ſo ſ wobkhadom na dróży ſtawake. W pschecjerſku je ſo we Lipſku potajkim 24 njeſbožownych pschipadow wſchelakeho waſchnja ſa dźeń ſapiſane.

* S Landshuta. (W rowje wot ſmjercje pschekłapjenu.) Nahła ſmjerć pschekhwata totku Reimana na tudomnem wołbadnem kerchowje. Wón džjſche rowi wurywacj, hdyž wulkeje horzoty dla Boža ruczka moſhy ſaja a wón ſo na mětnje morwy ſwjeſe.

* S Wuherſkeho Hrodźiſchcja. (Prjedhiſtoriſke wurywanja.) Wurywanja blizko ſtareho města dopokaſachu ſe wěſtoſcju, ſo je tam wobſchěrne ſydliſchcjo było. Wotrjadowizy maja ja to, ſo jedna ſo wo hłowne město wulkomoravſkeho kraleſtwa. W pošlednim cjaſu pſcherychu mjeſchczanſtſi naſyp w ſwojim zyłem roſſahu, pschi čimž wotkrychu ważne namakanki. Wurywanja budu ſo pod nawjedowanjom ſtatneho archäologiſkeho muſtawa dalejwjeſcj a ſpěchowacj.

Přilopk.

* Želejniſke njeſboże w Južnoſłowjanſkej. Na cjarje mjes Budapeſtom a Bělogradom ſajdźeſchtaj tworowy a ludźaju cjah do ſo, dokelž bóhu koſije wopaki wuhibnjene. Lokomotiwje ſo do ſo ſmyſlichtej. Tijo želejniſzy ſaſtorinizy namakachu ſiwoju ſmjerć. Wſchitzy puczowazy woſtachu kaž ſ dźiwom nječeranjeni.

* Saſo želejniſke njeſboże w Bayerſej. Pjatk pop. bo pola jenoje lokomotiwy cježeſchtaj ſedym ſlamu, ſo wona ani wſad, ani dopſrěbta njemałeſche. Wobkhad cjahow mjes Nürnbergom a Bambergom dyrbjeſche ſo tehodla ſ wopſrědka po wapaczenych kolijach wotmědź. Pschi tym wožoboway cjah dla wopaczneho wuhibnjenja kolijow do tworowego cjaha ſajdźe, jehoż wožoby ſo lóhko ſramchu.

* Njewjedra a ſlidki w Schwajzarſku. Nad wſchelakimi krajinami Schwajzarſkeje, tak wožeje nad wokolinu Lauſanny, nad Zürichſkim hornim krajom a w kantonowaj Appenzellu a Inner-Rhoen ſu ſo hyſtne njewjedra ze ſlěwkoſtymi deſchczemi roſpuſchczyle. Wlyſk ſ měſtanami dyri. Wichor wotkry někotre ſtěchi a ſwuwała wjele ſadowych ſchtomow. Cjłowjekoju njeſu nihdże do ſchkody pschiſchli.

* Rosbuchnjenje w Ludu. W nozy na njedźelu ita ſo w połnoznym džělu města hyſtne rosbuchnjenje bynzinowcho a chemiſkalijowcho kłada. Rosbuchnjenje běſche po zyłym měſcje ſłyſchecz a w ołſtſich měſtowych dźelach ſo wobydlerſtwo do hroſy poda, dokelž ſo powědaſche, ſo je munizijowy ſtład ſo powětra liecjał. Krótko po rosbuchnjenju ſtejachu ſchtyri twarcjna w płomjenjach. Woheń ſo ruce wupſcheſtrěwaſche. Wobydlerſo dyrbjachu ſ najwjetſchej ſpěchnoſcju cjłacz a njewuhkowacz a mnale niczo. Haſchenje wohnja běſche nimomjerny wobcjeżne, dokelž ſo wohniowa wjedra k wukhadnemu městu wohnja njemóžeſche dołcj błiſcj. Mimo toho pokajowaſche ſo tež bórſy njedoſtatk na wodze. Pschi haſchenju ſo 27 wobornikow ſ delawadajmi hrjadanu jrani abo ſo wopali. Pschi rosbuchnjenju ſu ſo pola wokolnych twarjenjow mjetſke wokniowe ſchklinzy roſtpukale.

* Wjetrjaty wichor wotkry 20 twarjenjow. Sobotu pop. pschińdźechu pschez wjeſ Schönbrunn pola Hainowa ſylne wjetrjaty wichor ſ hrimpodrom. Wichor ſwuwała ſta ſchtyri ſchtomy a roſtorhnu. Najwjetſche ſchkoda wosta w njeſbožownej hanicy, dokelž wichor 20 twarjenjow dołoſnjk wotkry. W někotrych wotkrytych twarjenjach ſtłomfotkeho bejcheża bla wjeſoli pſchemocjacha ſo ho ſahuſnuchu. Tola ſo nichtó njeſranił. Njewjedro je też na połach wjele ſchkody nacziniło.

* Napad na ſudniſkeho preſidenta w Beſforcie. Jedyn kubeł wulſtſi tſi kulki na Beſforcjiſkeho ſudniſkeho preſidenta Fricandeta. Fricandeta ſtžitro ſranjeneho do khorownje dowjeſechu. Nadpadnika, kiž bjeſche pjeża po wójnje ſ offizjerom, běſche ſud njedoſta nětſnjenji mežanami cjłaceho ſranjenja dla k 100 frankam pjenjeſnjeho khłostanja ſapſudźił. Jeho nadpad na ſudniſkeho preſidenta wahkadnja tehodla ſa njeſtutk wjeczinjeneje.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— Schtrowa powěſcj wo wjedrje ſa ſutiſchi pjatk: Wjeſcje trochu ponowcjene, deſchczowacz ſo pſchetrajne, podobiſcho ſo ſajo ponatu ſujedri a ſejapli.

Falſke nowiny „Giornale d'Italia“ roſprawjeja wo wulkim wohnju w italſkej provinzy Kalabriji, pschi kotrymž je ſo w jenej wſy 100 twarjenjow a žiwjenjo wotpalilo. Jedyn muž pschińdże wo žiwenje a někotli buchu cježko ſranjeni.

W Jendźelſkej bjesdźelſcjej ſtajnje pſchiſchcza. 23. julija wuczinjeſche liczba britiſkich dźěłonjemcow 1282900, to je 35 465 wjazy hač tydźeń prjedy a 255 998 wjazy hač loni w ſamknjenym cjaſu.

Jendźelſke kněžerſtwo je offizjelne pſchecjroſchenje franzowſkeho kněžerſtwa doſtało, ſo by ſo 27. auguſta pschi podpiſanju Kelloggowcho ſrěcjenja w Parižu wobdźeliło.

W Galaczu w Rumunſkej ſapuſcjeſi wulki woheń w nozy na ſrjedu 10 twarjenjow. Někotſi wojazy buchu ſranjeni.

Se ſnadnym wohnjom w pschipravach wolijowje firmy Indian-Refining-Company w Lawrenceville w Illinoiſſim ſtacje w połnoznej Amerizy roſbuchny wołiſ we deſtillazijſej pſchiprawje. Horzy wolij wula ſo na ludźi, kotiſ pſchecjiwo wohnjej wojowachu. 75 wožobow bu ſranjenych. Scheſcjo ſu w ſmjertnym ſtrachu.

A. Kasper

Burglehn 11

ma k wikam niſke pkaczſiny, ſo ho pucz ſapkaczi.

Barchent ſa létnje koſchle	0.95, 0.80, 0.65,	**0.38**
Jeſir ſa blauſy a koſchle	0.80, 0.70,	**0.40**
Barchent ſa ſymſke koſchle	0.95, 0.80,	**0.40**
Zychi, ſeſchite, wulki wubjerk	6.40, 5.60,	**4.80**
Zychi, běłe, ſ dwěmaj ſkowakomaj	8.80,	**8.15**
Wupjerki, jenož bobre,	1½ pokt.	**14.—**
Dźěczaze wolmjane ſchórzuchi	1.50,	**1.35**

Na mužaze, žonjaze a dźěczaze pižane létnje koſchle

10% rabata

k wikam dawam a Wy dyrbjeli tutu ſkładnoſcj wužiwicj.

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **W Budyſinje** při hotelu „Krony“

wosobny fryzěr za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wſě wlosowe dźěła, kaž wotfihanje po waſnju bubiſkim a paſzkim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjeſki ſkład wſěch toilettowych tworow. / Připrawjenje towarſtwowych a dźiwadłowych, njewjeſcinſkich kaž też kwaſnych friſurow.] Najpěſnińe a porjadne poſłuženje. —

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Tworykup. tow. w Budyšinje

zap. dr. z wobm. rukow.

Wupiſane měſtno ekſpedienta za naš hłowny ſkład je wobſadźene.

Wšěm zamołwjerjam ſo dźakujemy.

Wot **ſobotu** mam nowy transport młodych jara ſylnych wyſokoſtučelnych originálnych raňšo-pruſkich hollandſkich

kruwow a jałowcow

kaž też **2 pripušč. bu ku ſkazi** wot Königsbergſkeho tow. ſtadt. zapiſka (Herdbuchverein Königsberg) z najlěp. dopokazom zamóžnoſce w mojich hrodźach **w hotelu „Kurwjeſcu“ w Budyſinje** tunjo na předań.

Emil Gräfe, ſkótna wikowarnja w Budyſinje. Telefon 2063 a 2418. Rězniski ſkót ſo ſobu zaměni.

Nakładowanſke ſkleńcy, zawarjeńſke aparaty, gumijowe rynki, wěčka z wobłuki też jenotliwe.

E. Ullrich Nachf. M. Pfuhl, Schülerſtr. 12

ſkleńcowa, porcelinowa a kamjeninowa wikowarnja

K zhotowjenju wina

wšě družiny **drožđžow, korkow, špundow, bleše a balony k drožđženju, Kork-mašiny** atd. pola

Winter bratraj Mierschanſki.

w Budyšinje na Žitnych wik. 30

Serbske posłużowanje!

Hdže
póndźeny
k hermankej?
do
kupneho doma
MAX HERDE
w Budyšinje
na Kamjentn. hasy 12

Tute płaćizny płaća jenož hač do
wutory,
7. awgusta

Mantle za holcy we wšěch wulkosćach	4.95
sukniowe mantle we wšěch barbach	7.95
muselinowe wobleki, składnosć	1.50
šottske wobleki, składnosć	2.95
wobleki z płóčl. žídy. składnosć	2.95
žonjace wobleki, płóčl. muselin	4.95
wobleki z płóčl. somota, składnosć	4.95
voilowe wobleki, składnosć	5.95
wobleki za młode holcy z běleje wołmy	6.95
nonelinowe wobleki, składnosć	7.95
wobleki za dźěći, składnosć	1.25
domjace stupnje, składnosć	0.95
dźěćace stupnje	wot 2.75
brokatowe stupnje, wosebje tunje	4.95
žonjace lakowe stupnje, mat. wulkosće	4.95
žonjace stupnje z dźiwin. kože, čorne	4.95
žonjace stupnje z čelac. kože, małe wulk.	4.95
žonjace pumps, stupnje we wšěch wulk.	11.95
žonjace šnór. stupnje, małe wulk.	4.95
mužace lakowe stupnje składnosć	11.95
mužace nizke stupnje, brune	11.95
toffe z kožan. podušemi	1.25
žonjace šlapiry, tunjo	0.75
kupańske wobleki	wot 0.95

mužace spódnje kholowy	1.95
košle ze zasadkom	1.95
driewjancowe driewa za dźěći	0.35
driewjancowe driewa za dorosćenych	0.50
Słomi. kłobuki za pacholow	1.75
Słomi. kłobuki za mužow	1.95
šulerske čapki	1.95
sportske čapki	1.25
sukniowe čapki, módre	2.95
hłowaki, linon	0.95
hłowaki, linon, wušiwane	1.25
zwjerśne košle	2.95
gumitowe slě	0.95
wumělske blidowe ruby	2.95
strowotne ložowe płachty	3.95
nohawcy biez stonow, čista wołma	0.95
žídźane šlynry	0.95
žídźane štaićiki	0.95
satin za sórcuchi, pisany	0.95
kóstowy płat, 80 šěr.	0.49
linon, 80 šěr.	0.69
bluzowy flanell	0.59
tkaniny za wobleki, čorne běle kóšćikate	0.79
wobleki za dźěći	wot 4.95

mužace sportske wobleki	wot 19.75
wobleki za pacholow	wot 14.75
mužace lěčne paletoty	wot 39.00
mužace lěčne paletoty, covercoat	wot 49.50
lederol-iaki	19.75
šlynfry za dźěći	0.49
žonjace kłobuki	2.95
nas za dźeržki nohawcow	0.95
žonjace košle z wušiw.	1.25
žonjace nócne iaki	2.95
žonjace nócne košle	2.95
žonjace kholowy, začinjene	0.95
sportske nohawcy ze stopom	2.95
4 hadrješća	0.95
2 kg mydło k płokanju	0.95
Seopiske kholowy	wot 3.95
sportske kholowy za hólcow	wot 1.95
nohawcy za dźěći	wot 0.29
florowe nohawcy	wot 0.69
5 porow makowe šnórowania	0.25
šórcuchi za holcow we wšěch wulk.	1.25
sportski flanell, čěmny	0.49
Wienske šórcuchi	1.95
sweaterje za dźěći	0.95

Darmo Pri nakupowanju 25.— hr. jedyn darmotny lisćik 2. městna za 2. septembra so wotměwacu Revue najnowšich modow
„ „ 50.— „ „ „ „ 1. „ „ 2. „ „ „ „ „ „

Bleše
za dźělanje wina
smělnje tunjo
10—25 litrow
Kal. a kórkowe sudy
Za ratarjow:
dóńcy, wodowe a
juchowe sudy
1 železny kotoł ke
warjenju, 150 litr.,
z wobwjertowakom
ma jara tunjo na
předań
Budyska palerńja a
spirituosowa dźělarńja
Emil Jende
w Budyšinje

Poručam:
sušeny połč pt. 1.— hr.
łój . . . . pt. 50 pj.
kolbasy . . wot 80 pj.
Mjasa
po najtuńšich dnjowych płaćiznach
Copie kolbaski,
kobolkowu kolbasu
poručuje
R. Pötschke
rězniski mištr w Budyšinje
na Žitnej hasy.

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěšk
do „Serbskich Nowin".

Gardiny
přikrywy ✿ dźěćace šaty
W. Höhler w Budyšinje
na Hłownom torhošću 9.

Tworykupowace tow. w Budyšinje
zapisane družstwo z wobmjezowanym rukowanjom

Njedźelu 5. awgusta, k hermankej, je naša wosebita rozdźělerńja manufakturskich wěcow a wobuća za hospodarske wěcy w zakońskim času wotewrjena.

Inventurske wupředawanje
za wše drobne, wołmjane a tkane twory a wobuća traje hišće hač do
6. awgusta
tehorunja też hišće lěpšina, zo na wše tute wěcy w naspomnjenym času

dwójne wróćozarunanje
dawamy.

Wosebite poskićenje:

Wokoło 1000 mtr. suknjowych tkaninow, tak dołho hač skład dosaha meter 0.30 a 0.45 hr.

Předawamy jenož sobustawam! Předawamy jenož sobustawam!

Dale poručujemy našim sobustawam cyle wosebje:

Najlěpše jědźne běrny	punt 0.09 hr.
Tomaty	punt 0.20 hr.
Najlěpše kórki	punt 0.20 hr.
Najlěpše banany	punt 0.80 hr.
Malenowu brěčku, najl.	punt 0.90 hr.
Oranžowu brěčku	punt 0.90 hr.

Pytam
stajnje jara wjele holcow za
dźěło na połnoh a w hródźu,
wotročkow a pohončow, mištrowe
domjace a knehinske holcy do
Budyšina a dale.
Přistajerka Görlichowa
Tuchmacherstr. 1. Telefon 4481

Derjozdźěžany
F-Helikon
je jara tunjo na předań pola
Krenz w Budyšinje
Am alten Weinberg No. 2

Dobry
kofej, kakao
a wšě kolonialne twory
Kurio
na Zwonic. Lawskej hasy 21

Handrij Strumpa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15

meble
a polstrowane twory
Sym Serbi!

Płatowe stupnje
płatowe črije
sok. stupnje
sandale
sandalety
we wulkim wubjerku
po najtuńšich
płaćiznach
Heinrich Mohr
w Budyšinje, na Žitnj wikach

Najkrasnisi dar
za wše přiležnosće su nowe
pyšne zwjazki
H. Zejlerjowych spisow
Serbska kniharnja w Budyšinje
w Serbskim Domje

Pytam kněza
na wsach z něšto połom abo
małe ratarstwo k wotwo-
jeću. Pozdźišo kupi je móžno.
Poskićenja na Paul. Arnošt
w Cympli

Wuporjedźenja awtow
kóždeje družiny spěšnje, tunjo, wuwjeduje hišće
Carl Gast w Budyšinje na Drjewowych wikach 27

Čehnjenje 4. rjadownje
Saksk. krajnje loterije
Póndźelu, wutoru a srjedu 6., 7. a 8. awgusta 1928
Hłowne dobyće 60 000.— hr.
Losy prosymy hnydom zamjenić!
Kupne losy też hišće mamy:

1/10	1/5	1/2	1/1
16.—	32.—	80.—	160.—

Statnaj loterijskaj běrcaj w Budyšinje
Friedrich Rother na Kěžorskej dróży 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

Presto
njepřetrjechene lohko běžace
koło dobreje znamki
dobry twar, elegantne wudebjenje!
Dospołne wuwiedźenje!
Najl. kajkość! Tunje płaćizny!
Hłowny zastupjeŕ:
Jan Witek w Ščijecach

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. knihařni" w Budyšinje skaza.
Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,50 hr.

Dźensa nocy 1/2 1 hodź. wotwoła Bóh tón Knjez podźěšej khorosći moju mi přez 52 lět swěrnu lubu manželsku, našu lubu drohołubowanu mać, wowu a sotru

Madlenu Haščynu
rodź. Donatec
w 75. lěcu žiwjenja.

Matej Haška
Marja Miklowa rodź. Haškec.
Max Haška
Arnošt Mikel
Jan Donat a mandźelska.

W Delnim Wujezdźe, a hosćenc we Wóslinku, 1. awgusta 1928.

Khowanje budźo sobotu popołdnju w 3 hodź.

Přiloha k čisłu 179

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 2. augusta 1928

Na Prażskim wulěce.

Na Petřinje

Tuta hora, na 322 metrow wysoka, je parła Prahi. [illegible] druhe wulkonóčsko dołe, lychu li [illegible] [illegible] [illegible]

Dalše zelezniske njezboža.

Železniste njezboje w Francowstej.

Wczera ſrjedu rano je blizo mesta Chalons-sur-Marne Bajesko-Bourlognesti ſpěſchnik [illegible] ſ ſobu ſejeł, ſtaj 6. artilleriſti polk ſe [illegible] wojeſke ſowczowanſkeho wojeſtſ [illegible] wojeſkeho cžaka ſe kolijow. Dwaj wojoſe [illegible] ſu pſchi ſrjaženju mózne pſchi [illegible] ſ nich ſo lohko wupſchiſdžuchu, [illegible] pak [illegible] ſowarjo. Pſchi pſchepytowanju njeſ [illegible] ſo wumi [illegible], ſo lokomotiwnik a tejſer ſpěſchnika [illegible] ſu ſaſtoł. [illegible] ſu njeběſchtaj njeběſchtaj wobſedžeho wotej [illegible] ſu ſtajnje ſtatne rěrzniſtwo.

Železniſke [illegible] ſej w Mohnzu.

Srjedu popoldnju [illegible] na hlownym dwórnišchu w Mainzu ſ Wiesbadene [illegible] wuhadžaju a ſ nětka 50 wosobowani wobſedženu [illegible] ſu wóz ſ polnej ſpěſchnoſcu na ſtorkedlu (Kreuzbod). Sorgnje běſche tak ſylne, ſo ſu ſtorkadle hłuboko do ſemje ſorgy. Srjedzych naliczichu 12, jich ranu ſmjertſcha njerjan njeſchyne.

Železniſke njezboże w Polſtej.

Dla wopaczneho wuhibjenja koliſow ſtaj [illegible] na Warſchawſko-Lodžſkej cžarje niedaleko Gołkowic [illegible] dwórnišchego železniſkeho cžaka do ſo ſrajſtoj. To ſo [illegible] wotmachom, ſo ſo wobej lokomotiwje bespohlo [illegible] Jedyn wyſchſchi cžahowy rjadowař namaka ſo [illegible] dalſchej železniſkej ſtajnitej ſtaſtanicy ſtaj [illegible] naj a dźewjeć pſcžahowych wotewſe ſ ležiſchcžu [illegible].

20 proſtenitſkich dźěſzi ſmjerſchcžo.

Na Polsdamſke dwórniſchcžo pſchijědze [illegible] wjeczor cžah ſ Berlinſkeje ſtajnitej proſtenitſkimi [illegible], ſotrehož poſtajowanje w měſcze ſrodžiwanje [illegible]. Najprjedy ſroſchachu zyły rjad noſchadłow ſ cžahez [illegible], ſo 10 dźěſzi do měſchczanſkeje tharownju. Styrtne 29ſ dźěſzi namaka nózłeh w ſhretelowi. Rosprawjeſ jenych ſtarſchich nowin je Polsdamſke měſtno ſa „Pſchebywanje měſchczanſkich dźěſzi na ſołach“ na jeho proſchenje wotmołwiło, ſo ſu dźěſzi w Semeſtim Khwje pſchebywale a ſu ſebi je automobilemi do Teutoburgſkeho lěſa wulecžałe. Jedyn automobil je ſo pozdal wjerchcžu a ſo powroćił. 20 dźěſzi bu ſranjenych, najwjazy ſtamachu ſebi ruzy a nohi. Se dźěſzi, kotrychž ſu do tharownje bowjeſli a mjes kotrymiž běſchtej dwě cžežko ſranjenej, je ſrjedu rano 14ſtoh hołz Hoffmann wumrěł.

Njeſboże ſ automobilom je ſo wutora ſtało.

Nieporjadnosć z jězdnymi khartkami we Wrótſławju.

Nowinarja Wrótſławſkeje direkzije němſkoſtatneje železniſkeje ſpuſcžeja: Selſkarſka ſłuſba Němſkeho železniſkeho towarſtwa je ſoſe wulke jebanje ſ jězdnymi khartkami we wulkim wobſeżu wotkryła. Jedyn pſchiſtajeny Wrótſławſkeho hłownego dwórniſchcžo krabny wotjědżene khartki a pſchewoſtaji je pſchekrapjaj. Norbertej Schernitej we Wrótſławju. Tutón falſchowaſche tute jězdne khartki abo da jědi pſchi pſchebywanſkich jězdnych khartkow pjenjezy ſa jězdne khartki ſpranacž. Dokelž pak pſchi jowich ſtalych reklamacijach do ſtroda pſchińdże, je jeho puſtanje jeſelniſke hotelſkich ſłužobnikow abo druhe jemu zyle ſule wobſoby ſ reklamacijemi po ſarnowniſti pjenjez. Kelko jemu to wunjeſe, wukhadża ſ jeho, ſo mózeſche Schernit kelž ſrjedu julija parcžowanje ſ automobilom do Sporjelzo, Dzierdzjon, Lipka, Kamjenzan atd. popiſchecž. Na jowim parcžowanju poſtajte we wſchitkich měſtach, ſo bu jowoje falſchowane jězdne khartki reklamowali. Khorobna kotra, kotraž ſ nim parcžowaſche, bojeſe ſebi ſama ſ Lipſka do Mnichowa, ſo by tež ſam falſchowane jězdne liſtziki do pjenjez pſchewobrocžiła.

---

hacž 15 mjenow napiſanych. Teſ tu cžitachmy hyſo: Njeſmaty němſki wojak. Wjes zjadami rowow ſu puſcžy natwarjene a ſe ſtarymi zyhelowymi kiſtami tak nahromadene, ſo mózachmy lěbom ſtupacž. Nětčžo wołowe pěſka bu tu jara pſchihódne było. Wſcho jara ſ trawu a njerodźu ſrojene a nětkole ſtare wenzy leżachu tu, kotrež mězachu napohlad, ſo tu hižom jara dołho leża. Na bokach ſu nětkole ſelki a ſchtomiki naſadżene, ale roſtu dźiwje, dokelž je ſe ſtacžu nihdy njeſwothladnje. Wokołu zyleje ſuteje „puſcžiny“ běſche niſko murje natwarjeno. Srjedny wě to napohlad, hdyž widżachmy je rjane jendželſke a ſranzoſſke pohrjebniſchcže, a potom tele ſanjerodżene němſke. Sdyn ſo we Neuleberke tótſi praſchał, ſ cžeho tuton rozdźěl pſchińdże, wotmołwi mi: Franzoſoſke a jendželſke tnjeſcžiſtwo dźeja ſapłaſcži, němſka pak njecha płacžiſ, a tak nimo nichtó ſajim na tym! Tak widżimy, ſa wſcho druhe tu pjenjezy ſu, ale ſo padnjenych tu ſamych njeje. Hdyž ſoſo na dróhu pſchińdżechmoj, ſtejachu tu nětkotre dźěſzi wcžinjenje a hſoſchiwje na naju hladaje a ſamo ſ nami ſobu dżěſchu, ale na druhej ſtronje drohi. We jim to nejchto zyle nowe, ſo je nichtó na tute němſke pohrjebniſchcže ſaběſi. Dale wjedżeſche naſ puć pſches Moorſlade, hdyž hě tež ſoſo hyſło nastwarjene do Bielavenhoek. Tu leżeſche we jenej kowarni wulka hromada ſtareho wójniſkeho żeleſa, kaž: roſbite bronje, němſke jendželſke a franzoſoſke worſtowe klobuki, pale granatow atd. Wżdżachmy tu na tkanih hiſchcže wjele wot granatow wubitych bjerow a ſtelbowych kulow. Tak pſchińdżechmy do měſtaczka Nouſſellare. Pſchy tu tež hiſchcže nětkotre roſtrełane hyże. Tu běſche ſranzoſki dżeń runje wulka kalokiſka ſhojatocžnoſcž. Pſches zyle měſto, ſ trawu a dwěłkami pokſywanych dróhach cženjeſche dołhi hiſtoriſki prozeſſion. Wſchitcy wobdźělniſy běchu tak ſtraſchenj, ſaiſtaj hu ludżo ſa cžaſ Jeſuſkowego ſimjenja thodźili. Wroćichmy ſo ſoſo ſ cžahom do Meulebeke.

(Pokrazowanje ſrjedżnje.)

Runjez běchu falſchowanja jara wuſchitkne wulojedżene, ſo Schernitej wſchelakom njeporadźi a w Lipſku pſchekhwala jeho wokſud. Wołoſku thorobnicze ſotwy, kotraž ſ nim puczowaſche, poliſija wſrjeſi. Bórſy ſo Wrótſławſkej ſlědżeſtej ſłužbje poradźi, Schernita jako wobſchudżerja wutkdżicž. Pſchi njewoczakanym pſchepytowanjom jeho puczowaniſch wacžakow hnydom po jeho nawrócže do Wrótſława namakachu wjele wotſtrjelanych, hižom falſchowanych jězdnych liſtziſow. Schernit ſedźi hižom wot 18. julija we pſchepytowaniſkej jatbje.

Přilopk.

* **Krawobitje w zalodnjich Czechach.** Połodnjowe Czechi ſu Pisa cžeſleżiſchcžo wobrażene ſ rumpoticzami. Tute dny je tam ſoſe ſylne trumpotnje nětkotre ganzinj panowało a we połnych płodach wjele ſchkody nacžinjło. Wołoſku ſ płdenjch ſchkodnja 30 hacž 50 prozentow. Natarjo ſchkodu jara ſaczuwaju, dokelž ſu tute wſy w połdrudich Etach wotpjet bile potrjebene ſ trumpotnjom.

* **Železniſke njeſboże w Newyorku.** Zaſoſne njeſboże pſchi kotrymž ſo tři wołoby morſchu a 46 ſranzoſki, je ſo na [illegible] wczera [illegible]. Dwaj [illegible] elektriſti prjed ſapadli, dokle cžah po cznje ſiloju wołaſt, do kotrejož bruſi cžah ſaſtupi. Tři woły ſo daſpołne roſbiſu. We wobłuhanſi cžahowaſi, ſtotrež běchaſ ſ ſwiſtemami wobſtadżenaj, nałta ſaloſne roſhorjenje.

* Dźewjeć ſmjertnych wotpowěſi pſchi ſrjeſoženju motoriſkeho cžołna. Nědżelu je ſo w ſwiſtkownym dźělu Sogne-fjorda w Norwegiſki cžežke njeſboże ſtało. Sedmi poręczeny motoriſti cžołen ſo w ſolmach, kiž nimo pſchi-

---

Hłowny redaktor Marko Smoler w Budyſchin. Zamołwity za politiku, lokalny dźeł a feuilleton A. Dučman w Budyſchinje. — Za ſtajnicu, dźeł Arnoſt Bart w Hrjeznej. — za nawěſtki G. Janak w Kulowje.

Płožza parma łódź nawaleſche, powróći. Djewjeć ſu hobow ſo ſatepi. Jenoż jedyn muſżeſche ho ſ ſwojim wantjom wukhowacž. S njeſbožanej jědżechu wot połnich domoj. Na parmiku njeběchu wo cžežkim njeſboži wjedżeli ſtoſci nicžo pſchi.

Kamiske wozjewjenje z Kulowa

Kedžbu! **Kedžbu!**

Wulki hermank a skótne wiki w Kulowje

dnja 6. augusta 1928

Wulke ſtadion płahowanſkeho ſkotu prěnjeje rjadownje ſe pokaza. Wulki wubjerk twórow wſěch družin.

Towarſtwowski powěſtnik.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł ma kóždy ſtwórtk wječor hač do 10 hodź. zwučowanje.

Tydźeńſka ſkhadźowanka a wědomoſtna zabawa sobuſtawow **Maćicy Serbskeje** je kóżdu ſobotu zwjeczor wot 8—9 h. w Serbſkej kofejowni w „Serb. Domje“ (w małej ſtwě).

Bukecy. Dokelž wopyt ſlewjanskich hoſći wuznamje, ſo wuſtej a ſkhadźowanka na Cornoboh njedźelu 5. t. m. njewotmewa. Hdy ſo wuſtej rjewjeſcže, w hiſce wozjewi.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 2. auguſta 1928:

1 Dollar	4,1855	100 połſk. złotych .	46,80
jendželſki punt . .	20,32	100 čeſkoſł. krónow .	12,406
100 ſwajc. frankow .	80,56	100 franc. frankow .	16,375

Na Barlinſkej burſy wczera kurſy efektow poſtupowachu. Wiki ſ bolſanymi a ſcentowymi liſtžinami běchu ſajo jara cžiſte.

Na produktowych wikach bě wczera jara mało žiwjenja. Płacžiſny ſo pomjo wuterje njepromjenichu. Samo we termijnowym witowanju ſcheſchatku jenoż ſnadne pſchemjenjenja. Wczera płacžeſche ſcenjace:

w Barlinje

pſchenicy 11,35—12,00 hr., rožli 12,15 hacž 12,30 hr., jecžmjenja najwjeſche 10,25 hacž 10,75 hr., wowſa 12,25—12,80 hr.

w termijnowym witowanju

ſa ſeptember: pſchenicy 12,71¼—12,75 hr., rožli 12,35—12,37½ hr., wowſa 11,20 hriwnow,

ſa oktober: pſchenicy 12,71¼—12,75 hr. a rožli 12,40—12,46¼ hr., wowſa 11,15 hr.

ſa dezember: pſchenicy 12,87½—12,90 hr., rožli 12,47½—12,50 hr.

Swinjaze witi wczera ſrjedu w Barlinje.

Na nje běchu pſchihnali 284 bjehałow a 338 proſtatow. Te płacžachu

bjehałe:

wulke	56—68 hr.
ſrjedne	45—56 hr.
małe	28—45 hr.

proſtate:

wulke	19—28 hr.
ſrjedne	11—18 hr.

Witi běchu ſylne a mózne.

Wczerawoſke płacžiny ſ Drježdżanſkich witow

běchu ſcžehowoze: Sarſkowe pjerſchne: tuny ſtare 1,30 hacž 1,60 hr., młode 1,40—2 hr., ſuſty młode 1,40 hacž 1,50 hr., ſwježe 5,85—5,95 hr., ſwježe 5,85—5,95 hr., bjelata 5—7,50 hr., tórki 40 pj., buny jelene 35—45 pj., bjeny nowe 9—10 pj. ſežka loboda 15—20 pj., ſotolej ſerjeſt 10—15 pj., kihały kel 30 pj., měd 1,10—1,60 hr. butra 2—2,30 hr., twaroh 30—36 pj., mała 27—34 p., jeja 11—13 pj., rjenjeni 10—13 pj., rati 10—90 pj., ſuſchenki 1,10—1,20 hr., wiſchnje 30—60 pj., bolauſke jahody 60 pj., liny 2,20 hr., janiſe jahody 40 pj., malemy 70 pjenježkow.

Witi ſrjedu w Bjelej Wodźe.

Butra 2 hr., jeja 11—13 pj., ſwinjaze mjaſo 80 pj. hacž 1,10 hr., howjaze mjaſo 90—120 pj., cžeſaze mjaſo 1—1,30 hr., bany 50—60 pj., wiſchnje 50—50 pj., janiſe jahody 40 pj., bjeny 7½ hacž 8 pj., tórki 25—40 pj., ſotolej ſerjeſt 10 pj.

Na ſwinjaze witi w Hródku

běchu pſchiwjeſli 500 proſtatow a 10 bjehałow. Witi płacžachu. Proſtata płacžachu 8—18 hr., bjehali 35—70 hr. Wjele ratarjow ſwoje proſtata njepſchedałe domoj ſerjechu.

Na pſchedań:

Powroſtka, Lehmanna we Lubiju, Friedhofſtr. 26 a we Sotowej Borſchczi 25.

Kurſki młode holanſke we Lubiju, Shorjelſka dr. 5.

Młodožjerli, Schołta w Kolerzach.

Kolo motoriſke w Lubiju, Dažinſta dróha 4.

Bůſel, Katzer w Bjetopizach. Hermanowoh wuſtawu II.

Wóz dźěſzaj w Hródku Bolſchahſtr. 61.

Gramofon, Zocha w Dubrowje pola Hródka.

Wot ſylna, Kaſpet w Hojerje pola Mitowa.

Kruche, 3 bele hlinjane, we Wojerezach, Bahnhofſtraße 10a.

Pſchiſtajicej pytaju:

Pſchedawarka, Grundman we Wojerezach.

Hoſpoſa, knjeſi dwór w Lejnje pola Khróſcžic.

Serjeru hoſpoſa, Hamorſki mlyn w Budyſchinje.

Dźěłaczerjow, Bulanges Ziegl w Hródku.

Sa wożenje kamjenjow, Miłlag w Hródku, Lutherowa dróha 8.

Wlidařſkeho, Beckel w Kulowje.

Rěmiſkeho, Bayer w Serjachach.

Pohonjeża, Tachauſke kubły w Drubyſcžanach.

Saudnizy na pſchehladowanje

pjatk 3. auguſta 1928

we Nowoſtižach dop. w 10 hodź. w hajcženym: warta ſ kapanju ſ kochlemi, drohim komor, majchina ſo ſchije, wſe kurjatkow (Brutmeſchine),

w Wikopizach na ſudniſkim dop. w 9 hodź.: Kanape ſ piſanſke blido, tocžnik, knihe, wobraſy a pohladnica.

Skrowe depeše.

Barlinſke produktowe witi djenja dop. ¾12 hodź. Witi ſu ſnadne na wobroce. Rožte trochu hrožiše.

Dep. ¾12 hodź.: Kož pſched hodźinu.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacžiny po złotej hriwnje.

	3. 8.	31. 7.		1. 8.	31. 7.
Pſchenica	237-240	237-240	buny	27-27,6	26-26,6
rožka	243-246	243-246	woka	27-30,6	27-30,6
nal. jecžmjeń	—	—	młodźe łupiny	15-16,6	15-16,6
naz. jecžmjeń	205-215	205-215	žołte łupiny	17-17,80	17-17,80
wowſ	245-256	245-256	zeradella	—	—
kukurica	243-245	243-245	raps. wosnšk	19-20,60	20,60
pšenž muka	30-32,75	30-32,75	lany wosnšk	24-24,6	24,40
rožana muka	33-35,50	33-35,50	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,00	15,00	bžrnj. kruški	25-25,20	25-25,40
rožane „	17,25	17,25	syno, 50 kg	2,50-3,80	3,50-3,80
lane symjo	—	—	rožana ſloma	1,00-1,25	1,07-1,25
bróſeh	35-40,00	35-40,00	pšenž. „	0,80-0,95	0,80-0,95
raps	320-325	—	wowſna „	0,80-0,80	0,80-0,80
pjeluſki	27-30,00	27-30,00	ječna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Płacžiny rěznicho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

1. auguſt 1928. Płacžiny po centn. a zł. hriwnjach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 440.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſe hač do 6 lět.	60—62
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	55—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	48—51
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	38—40

Byk: 570.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rězneje hódnoſe	55—56
Połnomjaſne, młodſe	50—53
Mjenje wukormjene młodſe a derje picowane ſtarſe	47—49
Špatne	40—45

Jałojcy a kruwy: 969.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſe	42—46
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſe hač do 7 lět	39—39
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młodſe kruwy a jałojcy	33—35
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—29
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2880.

Najlěpše wukormjene (2. družk.)	70—75
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—68
Špatne (4.)	45—56

Wowcy: 7495.

Młodše a ſtarše wukormjene (1. družina)	64—67
Starše wukormjene (2.)	60—64
Mjenje wukormjene (Märzenhafe) (3.)	54—59

Swinjo: 22436

Połnomjaſne, woſebitych raſow a jich křižencjow, hač do 1½ lět ſtare	72
Wukormjene	71—73
Mjaſne	72—74
Špatne	70—73
Kaney a kundrowy	62—63

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čłóći Smolerjec knihičišćerja, exp. dr. u w ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2637.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złotych pj. Wobčežuje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje w w

Čisło (Nr.) 180 — **Budyšin — Pjatk, 3. augusta 1926 — Bautzen** — **Ročnik 76**

Južnosłowjanske knježerstwo wozjewja swój program.

Na wčerawšej shromadźizne skupšchtiny pschečzita ministerski president Korošchez knježerstwowy program a proschesche wo dowěru komery. Knježerstwo wuswětuje w žiwojim wosjewjenju, zo chze w bližšim czasu šakonje pschedpokožeć, kotrež maju być z wurunanjom w zukym šakonjerstwie, kotrež sarjadnistwo wudospołnjeja a moralske wustrowjenje šastojnistwa pschinjeju. Wikowanske a prawne porjadki k druhim statam maju so wutworjeć, wulwos tworow slěpschicz a powjetschicz a sadźewki internazionalneho wikowarstwa maju so wotstronić. Knježerstwo wupraja w žiwojim wosjewjenju dale starosć wo šakitanje kraja, so by so statej rusny měr šakhowak.

Stónczenje sčežuje wosjewjenje wo ważnej wěży wo poštednich podankach w skupschtinje a wo wuczeršenju oppozizije z parlamenta. Knježerstwo by wobžarowało, je-li njemołko se wschitkimi stronami w skupschtinje shromadnje skutkowaeć. Podawki 20. junija, kotrež zu wožo-linske należnosče, maju so naikruczischo šapudźowaeć. Wone pak njeznječe byeć z pschiczinu k podrjeczu šakonjedawarskeho dźela. Knježerstwo žebi sprawnje pschesche, so bychu so strony, kotrež su bjes pschiczinu so z parlamenta šdalče, so bórzy šaso do njeho wróczile, dokelž je skupschtina jenicžka woprawnjena forma sa narodne dźelo. Knježerstwo by dale wobžarowało, bychu-li jenotliwe wožoby abo strony podawki wuzile, so bychu lud pschecziwo nětczischim wustawnym postajenjam nasdźiwowale. W tutym padze měle knježerstwo winowatosez a też wolu, kóždy czaš kožbeho k czesczowanju wustawy a šakonjow nuzowaeć.

Na tónzu wusdźelnje so we wosjewjenju, so knježerstwo swoju dotalnu swonkownu politiku dale powjedze a chze so k sperjenje měra a dobrych požahow k wschitkim statam, wožebje kužodnym, prózowaeć. Knježerstwo je nutskach w kraju knježerstwo šakonja, dźela a měrnoteze we wobłhadze z druhimi statami knježerstwo měra a pschecziwo wojnje.

Wótre wobšamknjenja w Sagrebje.

Sčrjedu dopołdnja w 11 hodź. šeńdźechu so w hrodze nětdunschego khorwatskeho šejma pschi Markuškowym namješče zastupjerjo burisko-demokratiskeje koalizije a khorwatskeho bloka, potajtim nimale wschitzy parlamentarizy zastupjerjo Khorwatow a zastupjerjo liberalnych Sserbow a Sslowinzow k zwjatoczenemu pobjedźenju. Město Sagreb je so z khorhojemi wupyschilo. Hižom wot sajtscheho ranja shromadźowachu so na Markuškowym namješče tyty luda, kotrjž zastupjerjam a wožebje wjednikej Pribičewiczej pschiwyschachu.

W pobjedźenju šapoda so resoluzija, w kotrejž běsche rošwiesche politiskeho połoženja w połednim czasu wopisane. Shromadźizna na to wobšamknu:

Skupschtina, kotraž so 1. augusta 1928 w Beogradze šeńdże, nima pokromóz, za zyły stat wobšamknjenja. Wschitke wobšamknjenja, wožebje finanzielne winowatosze, kotrež skupschtina ludej napoloži, wosjewimy za njeplaczaze za lud nawjeczornych krajinow, kotryž tu zastupujemy.

Burisko-demokratiska koalizija namołwja wschitke politiske strony w nalwjeczornych dźelach stata, so bychu so z njej k wjedźowanju za runosez a runoprawnosez sjednoczile a nadźija so, so južnosłowjanski lud w Sserbiji je swojim zadźerženjom dobreje wulkich samerow smóžni, kotrež zamóža jenož statnu jenotu wukhowaeć.

Po pobjedźenju holdowaiske lud na torhoschczu swojim zapósłancam.

Južnosłowjanske nowiny wopisuja zjednjene podawki w Beogradze a Saarjebje a wusdźelnu, so tej so dluž czarje za wuwicze južnosłowjanskeho stata postajitej. W Beogradze je so to jako w smužku dotalneho zentralistiskeho systema, w Sagrzebje w smužku föderalisazije a revizije wustawy. Nowiny „Vreme“ pischu, so je 1. augusta byk dźeń, kiž wosnamjenja spoczatk wojowanja mjes Sagrjebom a Beogradom. To běsche wosudny dźeń.

Po powěsczach njenowanych nowin je so w knježerstwowych krubach wojerilo, so maju so wobšamknjenja burisko-demokratiskeje koalizije hnydom wot spotatka za njepłaczíwe wuwrajicz. Knježerstwowe steisiczeo je: „Stat pschede wschěm!“ Knježerstwo chze šakłady stata, kiž su w šwětowej wójnje telko wopora zebi zadale, šakitacz. Schtóž chze so tomu pschecziwjeez, pschecziwo tomu nastanje niesmilne woiowanje.

Masaryk pola Stresemanna.

S Prahi so powě, so je president czěskosłowakskeje republiki Masaryk žrjedu pschipołdnju w Karlowych Warach němskeho šwonkowneho ministra dr. Streseманna wopytał.

Khłostański namjet pruskeho ministerskeho presidenty.

Ministerski president dr. Braun je pschecziwo stronieenemu sekretarej němskonarodneje ludoweje strony w narodnišchi Pruskej dr. Richterej, dla czežko škichwdźatych wuprajenjow na jenej zentrunskej shromadźizne w Reinerswaldze w Heilsbergskim wokrježu khłostański namjet stajił.

Francowski rozwučowański minister wonyta Köln.

Sčrjedu wjeczor ¾10 hodź. pschijedże z porjadnym czahom francowski roswuczowański minister **Herriot**, kiž ma w nadawku francowskeho knježerstwa Kölnsku nowinarsku wustajeizu „Pressa“ wopytacz do Kölna. Jeho pschewodźachu muhe wušnamne wožoby francowskeho politiskeho žiwjenja a francowsk-eho nowinarstwa. K powitanju ministra běchu so na dwórnischczu šeschli wyschi wěsczežanosta dr. Adenauer, pólkanzleri rada Guerlet pschi francowskim pósłanczstwje w Berlinje, francowski generalny konsul w Kölnje, Lasson, jako zastupjeř němskeho knježerstwa němskostatny kommisar za wustajeizu „Pressa“ minister na wukł. dr. Külz, wot šwonkowneho hamta legazijowy rada hrabja Bassenheim a jako zastupjeř němskeho knježerstwa hrabja Saurma. Wyschschi měschczanosta dr. Adenauer powita francowskeho ministra a pscheproschy jeho ke krótkej wjeczeri. Wczera dopołdnja wopyta minister wschelake schule a měschczanske kommunalne pschitrawy a popołdnju nowinarsku wustajeizu.

Nowy jendźelski pósłanz w Pariši.

Póndźelu je z Londona do Parisa worjeł bywschi statny podsekretar w britiskim šwonkownym ministerstwje sir William Tyrrell, kiž je pomjenowany za wupósłanza britiskeho knježerstwa w Pariši.

Belgiscy zastupjerjo na posedźenju Swjaska Ludow.

Belgiske knježerstwo je žwojich zastupjerjow pschi bližschej shromadźiznje Swjaska Ludow pomjenowało. Swoprědka wobsedźi so šwonkowny minister šam na jednanjach, posdźischo pak justizny minister Paweł Emil Jansen. Belgiskej delegazizi pschihłuschesche dale nětdunschej ministraj Poullet a Carton de Wiart, nětdunschi belgiski pósłanz w Londonje, baron Moncheur kaž też baron Jacquemyns.

W Brüsselu je nadpadne, so do delegazije jenož pschihłuschnizy prawizynych stronow słuschesche, hdyž so tola dotal pschihłuschnizy wschitkich politiskich stronow do Genfa jeczechu.

Wichorejte wustupy w belgiskim šejmje.

Flamojo w nawjeczornej połojzy Belgiskeje wojnja wo pschipósnacze jich ludowych prawow. Tuto prošchenje je we belgiskim šejmje k wichorejtym wustupam dowjedło, kiž schéjcz hodźin trajachu. Pschi wuredźowanju naczińka, kiž ma rěczne prošchenje w belgiskim wójsku zjadowacz, da so knježerstwowe stejiscze o tym wěsnu wobkedźbowacz, zo so knježerstwo wobej naczińcz jenož shromadnje pschiwotnje. Na tónzu debaty so knježerstwu poradźi, se 94 hłosami pschecziwo 61 hłosam namjet pschecziščiczecz, so ma so wo naczińku wo wójskowej reformje psched rěczným šakonjom jednacz. Sozialistojo a Flamojo sadźewachu pak wuradźowanjam wo wójskownym naczińku, so dale prečnjeho artikla njepschihłódżechu.

Też Spaniska so wobdźěli.

Schpaništi ministerski president general Primo de Rivera wosjewja, so je 25. augusta do Parisa poda, so by pschi podpišanju Kelloggowego sréczenja pschitomny byk. W Barlinje njeje na hamtiskich nětstuach hischcze nicžo znate, so je też Schpanska k podpisanju sréczenja pschecziwo wójnje pscheproschena. Tola je zyle wěste, so je Schpanska pschi podpisanju wobdźěli, hdyž je koło wobdźěliskow rošschérjene.

Strajkowy strach w pólskich wuhlowych jamach.

W zyłym pólskim hórnistwje je je wulke njedowe hibanje sapoczało. Nětko je też knježerstwo do hibanja zapschimnyło, dokelž je strach, so hórnizy strajkuja. Zastupjerjo Warschawskeho dźelowego ministerstwa jednachu se industrialnymi hornjoschlesyskich, Krakowskich a Dombrowskich podkopkow a spytachu jich nawabicz, so buchu dźełaczerjam nsdu trochu powyschili. Też wuraziy dźełaczerjo żeleśolijernjow w pólskej hornjej Schlesyskej zadaju žebi 20 hacz 30 procentow wyschšchu msdu a wóšemhodźinski dźeławy dźeń. Je-li industrialni tute žadanja wotpokaz chzedźa wuraziy dźełaczerjo 4. augusta do strajka stupicz.

Wusłuchnjenje litwinskich burow.

W Olitach blizko pólskich njesow wotmě so hórka shromadźizna litwinskich burow, na kotrejž so něhdże 50 000 burow wobdźěli. Czrjódły powitachu statneho prezidenta Smetonu, kiž so na wulkej demonstraczji wobdźěli, je zahorjenjom. W žiwojej rěczi wuščehmy Smetona, so dźenjušnjischi dźeń zyły šwět na Litwu zpladuje. Dźiwajo na napjate połoženje namołwjesche president žiwoj litwinski lud k jednoczе a zašudźowanske napischczinowych „pschedrednikow luda“, kotříž ke krajnemu njepschecziwej Pólskej pschehbuja. Burjo pschijachu w žiwojej demonstraczjiznej shromadźiznje resoluziju, w kotrejž litwinske knježerstwo namołwjachu, so njeschmě we Wilenskim proschenju Polakam žanych koncežijow czinicz. Resoluzija słónczi so se słowami: „Wilno dyrbi litwinske byez!“

Myta za namakanje Malmgreenoweho czěła.

W Schwedskej pschela žebi dalske kruhi, so by so Malmgreenowe czěło namakało a so z tym polna zajmnosez do czěmneho hódanczła pschinjeła. Ssu tohodla w Norwegskej a też w Schwedskej hibanje sbudźili, so bychu zyniašku organizazijn wutworili. Schwedske nowiny „Nya Dagligt Allehande“ su na schwedske knježerstwo list wocziščzale, w kotrymž sdźela, so su je kamužnych srědkow nuto wo 10 000 krónow wustajile za teho, kiž Malmgreenowe czěło namaka. Swonkowne ministerstwo chze we wustajeniu myta wschitkim lojerskim łódźam a rybarskim czełnam powěsczé dacz. Też w Norwegskej su 10 000 krónow myta wustajili za teho, kiž Amundsena namaka.

Japanska nota na Nankingske knježerstwo.

Japanske knježerstwo je na nazionalistiske chinieske knježerstwo w Nankingu notu pósłało, w kotrejž wuprajі, so jemu njeje možno, so z jenostronskim wukhowanjom chinesko-japanskeho sréczenja z prawnych pschicżinow pschikhowacz. Japanska pak je zwólniwa sašo zastupicz do jednanjow dla revizije, kotrež so psched dłóschim czašom pschetorhnychu, je-li Nankingske knježerstwo swoje nětczische stejiscze pscheměni. Dyrbjało-li pak Nankingske knježerstwo dale na swojim nětczischim stejiscze wobstawacz, je Japanske k napschecziwnym naprawam wuspowana.

Studentske njeměry w Indiskej.

W Bangalore w Indiskej je poštednje dny k njeměram studentow došchło. Hamtiska rosprawa wo wutornischich wojowanjach powě, so je so je strony studentow a se strony polizije stčłało. Pschi rosepłnjacu manifestantow bu zranjenych 125 zziwilnych wožobow a 30 wojakow. Mórili njejsu nikoho.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Pjatk 3 žnjenca.

Augusta — Namakanje Sćěpana.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

1851 wućahny Jan Swora z Drožddžija z wjele Serbami do Australije, zo by tam serbsku koloniju założił. Po nješto lětach rozšěrichu so w němskich nowinach žałostne přisłoženja, zo je Jan Swora druhich zjebał a zo je ze Serbami k židowstwu přestupił a so ćežko khłostał. Tohodla woprašachu so přećelja Jana Swory w Rachlowskim serbskim towarstwje přez wjesnscho sudnika Jana Alberta pola němskeho konsula w Australiji, hač je to wěrno, a dosta chu po dołhim času wotmołwu, zo je wšitko zelžane a zo nichtó z kolonije Ebenezer zasudźeny njeje. Wo Serbach pisa němski konsul tole: Znate je, zo serbscy kolonistojo, kiž so bratra mjenuja, runje k najlěpšim kolonistam słušeja, wšudźom najwjetšu česć wuživaja a ćešće a zamołwite žiwjenje wjedu. — Nježo to jara dobra khwalba! Podobnje khwalachu so prěni křesćenjo za čas japoštołow.

1857 wulki wołeń w Njeswačidle, w kotrymž so šula soba wotpali.

* 1821 we Wotrowje Jak. Nowak, pozdźišo z fararjom w Radworju.

Hanka, budź wjesoła,
Holičo rjane,
Runjež by njesyła
Zornješko žane.

Hanka, budź wjesoła,
Hładke maš włóski,
Nakładuj do suopa
Złoćane kłóski.

Hanka, budź wjesoła,
Ljubje so směješ,
Sy-li też syrotka,
Khłěba ty změješ.

Hanka, budź wjesoła,
Rjana ty róża,
Blidko ći přikrywa
Wosrjedk a wlóža. H. Zejler.

Přisłowo: Hdyž Budyšin zapiska, Židow też zarejwa.

*

— **We wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer —1,5, thermometer wo dnjo +14. Dženja rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —2, thermometer w nozy +9. — Po krajnym dešćowym tydnju je so jako wumělčidło a nětko też sajo wočkopli. Dešćowe je wokolo hornam, rěpje, wotawje a wuškwjej, nałymsleje nizy hywił. Ssemski a ssewjernischcja so lohnjcho pohoraja. Wjelicki stronach je wietschina rańki hižo pod buchu. Wjasen wschadżom sajnkuja. Nožta pomérnje derje jeza. Mólne wowški so trochu pschebnate a budu tehle. Tuthwilu je sajo mjenje nadźije na dešćk. Synla schérota wotschina j wječora je sajo knježitwo nad Europu nastupiła. W dalokej połnozy a w dalokim pokanju nizinu nimo ćahnu. Tuch wubežći mója nam ledma njewidźeta pschinjeść. — Jutje sobotu kónčko 4.25 hodźin ithadża a so 7,45 hodźin khowa. Měsačk wječor 9,25 hodźin ithadża a so dopołdnja 7,21 hodźin khowa.

— **Narunanske wólby za synodalu wyschicheho wučerja Hanćka w Porschizach.** Wólby nadźiedna sa semjeskeho herbskeho synodale wyschicheho wučerja Hanćki budźa njedźelu 30. septembra t. l. Sa wólbneho kommissara sa Budyski-Kamjenski wokrjeż je měšćanoslo dr. Förster w Budyschinje postajeny.

— **Djelowa rosprawa jandarmiskich sajtojnikow Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa z měsaza julija 1928.** We tutym měsazu woteda so 1176 wosjewjenjow, mjes nimi 18 wosjewjenjow sajesca a to 2 dla pjenjezerskeho pschestupjenja, 2 dla wopaćnuje pschitžby, 7 dla njekasanstwa, 9 dla pschindženja a ćěleho sranjenja, 2 dla sadźerjenja, 68 dla padnschstwa, pschestschwjenja a pschetkowanja, 11 dla jebanjwa, falschowanja lisćinow, 4 dla wotschkodźenja wjezow, 6 dla spalećišnja, 1 dla khłostajomnoho sadźerjenja so počahuja na hońtwu a rybałstwo, 8 dla hrubeho njedožinstwa a měrkajenja, 1 dla ćiwilowanja skotu, 5 dla proscherstwa a dundanja, 203 dla njewobjedźowanja pschedpisymom dróhoweje policije, 10 dla pschestupjenja pschedpismow pschemysłoweje policije, 27 dla pschestupjenja hewaschich khłostańskich postajenjow, 25 na šatkadze pschikłasow sajesca, wupłačanja w sjedźerskich lopjenach, 104 dodaćnych wosjewjenjow a 678 hewaschich słužbnych wosjewjenjow a rozwominanjow. Sajachu bu 19 wožobow. Radušschstwow wosjewi so 23 ćežkich a 34 jednorych, i nich buchu 9 ćežkich a 25 jednorych wotbytych. Ssamomordarstwo bě schesće 1 a sajesbožanjow je smjerjerimym sćěžkowkom 3, swjetsche j motorsikami kolami.

— **Kradnyl je něchtó** w nozy na 1.8 28 * jeneje Schreberskeje fahrody blišo ćišćerinje 3 na ćerwjeń brune šahrodkowe schlawki j tónćkom a schrubom. — Dale kradny něchtó 30. 7. 28 popoldnju wokoło 6 hodź. j jeneho dwora Hornećerišće hańu muzaze jědne koło j mjenowjez tašticzku „Sommer, Walther". Koło měsjeche ćerne krofna a blótowej schkitakaj, j kotrejuž běšće šadni nowy, šanikowane swjeru, ćežne špindlo, horjeschibnjene wodźidło j ćornymaj pschimadkomaj, Torpedoskim šamoběhom, šady j šaprošcherej a prědku ćěnnoschćeru wobruczu. Wo wjezowne zdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **Dalsche wutsdobywanje** sta so w nozy na 1. 8. 28 de jeneje tydnjizy schreberskich šahrodkow „Raiske hórje". Paduch je tam tehorunja ćerwjeny, 15 metrow dołhi gumijowy schlawch j možasnym tónzom a próschakom kradnuł. Wo wjezowne zdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **K warnowanju.** Drohu puczowanišku dopomnjenku dla zhebi zwójba se Schlyhelege, w Dybinje na lětnim pschebywanju bywaja, dowolila. Puczuje to šmłodnych Čzech bě mać z wjanych a tunich ćěžkich kristalach šaprykschaka, a tohodla so rosćuhi, tuniu ćěžku waju sa 10 hriwnow šobu domoj wjaće. Wona pak bě jenoj j ždźelowjesaju ćěžkich a nij šakitkich zlomnikow liczita. Duzy po puczu j Haina dele šetka zilju, kž so jako zlomnik wupokasa, wasu wotewsa a njepschijomnje pschešłapnjenu zórstu dla pschebywanja do Johnsdorffkeje zkowy w domjedźe. Tam dyrbjesche 40 hriwnow zlomnje pokuty šapłaćiść, tak so tu zyła kklija 50 hriwnow pjenježe a wona bu tež tuk. Jako pschepinchowaniška wuzwa budźe so minu druhich wjezow na pschešadowanje pschedawać.

— **Sšwobodne mjasowe jědł (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu 4. awgusta, popołdnju wot 7 hać 9 hodź. wotedawa so hyre howjaze mjaso, punt po 40 pf., nałeżene howjaze mjaso, punt po 40 pf., hyre howjaze mjaso, punt po 50 pf.

— **Sbubjena hodnostna papjera.** Jena tudomna wobšchodna pschijašnjasnje je na puczu wot Kromperwjesowego mesta hać k jenemu rěsaći w Retarjezach pschi Drježdźanskej šmólcu wo 1500 hriwnow sbubiła. Šmólca ma so 2. 11. 28 pola Darmstadtskeje a nazionalneje banki we Drježdźanach šapłaćiść. Wo wjezowne zdźelenje prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

Ćežke njezbože na drózy pola Budyšina.

Wječera schtwórtk wječor wokoło ½7 hodź. sta so pschi Karolinej šahrodźe na Lubijskej drózy ćežke njeszbože. Motorowy koleśaŕ, kiž měješe dschešće towaršicha na šwójim kole hedźo, pschijědźe j Radźowcu a dari so pola Karolinje schrodu na Lubijsku drózu šawinu, krasy do wosobowego automobila, kiž j města pschijědźe. Pschi srażenju šćeži wjednik motorskeho kola na automobilowy schódźak a jo dobujeńdy na drózu. Wobeju sranjenaju. Skakarja je Supoje a skakarja j Budyschinu, dowjese automobil dobrowólneje sanitetneje kolony Ćerwjeneho khižka knjedom do měsčanskeje khorownje. Po zdźelenju khorownje je so wjednik motorskeho kola šmitskach ćežko sranił, jeho towaršch pak je hebi hłowu ćežko wobschkodźił a zebi wuzmije kobeza šłamał.

S **Porschiz.** (Sapoždźene.) Wjeselu wječor wuhotowa zhebi njedźelu 22. julija nascha Sokolska jednota, kiž běšche zhebi nětkrótkim šnatych a pschećelow, kaž też tuchknjeńch, kiž běchu pschi poswjećenju noweje khorhoje ćešćamej šmótrili, pschepropschu. Starosta jednoty po zwitanskich hłowach na to pokaša, kak je jednota psched pjećimi njedźelemi ważnu a radostnu šwjedźeń fujeżćeż mohła, mjenujuz šwjedźeń poswjećenja šwojeje khorhoje. Won pokaša na to, kajki wušnam ma khorhoj. Ma być widomne šnamjo jednoty. Hižo tři dny po poswjećenju pschewodźachmy j nowej khorhoju pschedneda towarstwa „Sswěrn", knjeza kantora Hanćki k prjenjemu wotpoćinkej. Psched dwěmaj njedźelomaj trejećachmy j njej na šjéd Domowiny w Budeńcach. Tak je khorhoj hižo pschi trudnej a wjeselej skladnosći pschednami imahowała. Rěčnik pokaša nětko na to, schto ma nam nascha khorhoj dopomnić. Sso wě, so ma šerbšće być. Módra barba naš pomina, so bychmy šwěrni wošnaći naschej jednoze: ćežerjena barba nam praji, so dyrbi horjaza być nascha lubosć k naschemu ludej a narodej, a kaž je běła nascha barba, tak ju ćišće a nadobne nasche ideale. Na jenej stronje nohy nascha khorhoj Sokoła. Kaž so tuton ptaćk poběha h njebješim wyschinam, tak maju naš prózowanja Sokoła poběhować nade wschu kniczomne a šahubne. A šaměr nascheje jednoty pokasujetej nam naschej hekle na khorhoji, kiž rěkatej: So narod a wótczinu! a Krućmy šo! Wulke worpory je nascha jednota pschinješła, so bu šebi khorhoj kupicj mohła. Hacž runje j wjeselebe dźela j njesamožitych dźełaćerjerjow a skalarjow wobsteji, šu jenotliwi rad šwój pjenježny dar woprowali a šu tak někotrego šamožićišćiwego Sserba wohaubili, kiž też naižnadniši wopor sa šnaš nadob njepschinješu. S dźakom dyrbimy pak też wusnać, so šu mnohi druzy Porschišćeje a Budyschinšeje wožadny naš j pjenježnym darom podpjerali, so šmy šebi khorhoj kupicj móhli. Wožebitny dźak khwalu w tutym nastupanju też naschim kmótram. Dźak wuzyji rěčnik też šotram a bratram sa wjchu nalożenu prózu a woporu na cźašu, so bychu wschu sa šwjedźenschi pschitowali a tiž šu też na šwjedźenju horlivje šłużwali. Dale dźakowaschе šo rěčnik też šwjedźenjej wubjerkej, kiž je cźašto po nozach šydał a wuradźował, so bu wicho sa šwjedźeń pschitowak a šarjadował. Wša nascha jednota khorhoj šćastnje j cźešću nošy. Na to šwěrnychu někotre šotry a někotři bratja šerbše Sswětlo Sostije Korchej j Budyschinka a Kruparjej j Kubschinskeje pschedwjesbeschej j rjanym khošom kóžda dwě šole. Trosta jeju na klawěrje pschewodźeschе. Dale so hišće wjeć měschanych kwartetow a jedyn kwintet pschednjesu. Nimo mjenowanych šotrow šłužkowachu tu hišće knježna Reichej j Budyschinka, knjes Rumlich j Budyschinka, bratr Kaschpor j Porschiz a starosta. Spěwa

Marica a Hanica.

Roman.

901] (Pokraczowanje.)

Kaž běšche mlodny por w Trienće wuzmyšlił a hotowe dojeć, k Val Sugana, tak dowjese wós nětko tśjoch po šamłynem puczu, tola nij wotwoczujo, ale po dróšy runjewom. Wušo šamłkachu po skalne šćeny hromadu. Woni pschijědźechu nimo wjerdošćiny, potom wotewri so dolina k šcherźchej kotlinje. Hišćeze pot hodźinki jěchy, a běše, dołhe murje tśóšchra sloćachu psched nimi.

Kaž rćkasche, njebě tam ani jenicźkeje Nemšćeje. Se dźeuspnischim dnjom, kaj žo šda, nahvjała cźeta Angiolina k swojej mlodosći, jako by šrjedźny dźěl jeje žiwjenja wuhašnył. Wona bě we krašnosći klóšchtre pomędała, tuj wuyšlesche šebi Meinhardt, so šroji wyšoko na horje kaj Rochušowy bród. Hanizyna lohko šahorjomna wobwisnjosći honjesche šamo wo nim, jako by šo błyschcźał dałeko do kraja kaj taiši bród šwój. Grała.

Nětko widješchinj šo trochu šebanaj, hdyž jón hłuboko w dole šlojo wuhladaschtaj. Wot hłowneje dróhi na pódlanšti puć šo šawinjelo, štošeche bórzy na šołć, bołhe twarjenje pšched nimi. Šahroda bě pšched nim šo nje-bješ šahrazenymi, wobšelenymi murjemi runja wobtwjerdženim. Kołdokoła pschešcźerachu šo winizy hižo w šymłem šparu njemšžo ani liščićzka na šebi. Schtomy běchu hischcze šwoju žołtu a brunu nałwarsku drašu wobšeczene. Na posadku cźehnjechu šo bołhe hory, jenajkore bješ šwójbeka wustupowazych wjerschkow. Měr dreje rošlehowańche šo nad krajinu, ale ta bě nimale pusta.

K tomu hrožachu schćere mróčele w uńcznych šwjezach še njebješ. Pschikrywaje hłónćko. Pošledni kónz puczja jěhli šo Haniza k mamje a tłóčesche jeje ruku. Wona widješche hyšły w jeje wocźomaj a prózowasche šo ju pokojeć:

„Ty njedyrbiš šrudna być!"

Ale baronka Durazzi nimale šurowje wotmołwi:

„Ja šym šwobodna."

Haniza bě šabyta.

Meinhardt da pšched twarjenjom šaćaš a pózła hołowka wwócźo na hłownu dróhu. Pošledni kónz běchu jěchi, ale dokeš bě šo deschćźowało a puć šě masany, pschi krotkich wotpočinkach šwojej a jeho duschi měr popschała.

Potom cźujeschе njesprawnosć šwojeho waschnja, njespokojny še šobu šamym, šcźeje Haniju k šebi a dale wasche šo jej, so je jemu do mandźelštwa jěžbowała.

„Ja šym Ći hnydom rjekł, so šym šo še šwe towaršhom šta! To maseh nětko wot toho."

Wona rjekny trochu šplóschana:

„Meinhardźo, daj šebi być, ty budźeschi zyle hinak njech šo cźaš pominje!"

Wonaj šajědźešchtaj šebi do Bologne. Jemu chyšće šo pricź i teje krajiny. Hdyž bě j Marizu pschebywała. Duzy po puczu wopraschа šo, na prjedawšche myšle wjašuje:

„Njelubju šo ći takle?"

Ale wona da šo j nežnoscźemi do njeho:

„Dwhaj, tola! Ja nochcu hižo nicźo wjazy rěcźeć! Ćzu wšchitko cźinicź, šchtož ty chcźeš! Njebudu cźe wjšlić. Wojtaju cźe šmérkom pschi šwojich myšlićinach."

W hotelu Bruu wottašchtaj. Won wotta mjeješe pschemyšlowaty. Marizyna postawa štojeche pšched Dźiwnje: nij tajka, kajkaš běšche bya, ale wobras šeho moserja, trochu j Hanizynymi ryšami. Won pak nij, tij, pódla njeho šedźeschе. Ćhribiet thlónjeny, won šhšlemi, šemi hladajo, a rjekny hórko:

„Twój muž wschak runje njeje šabawny."

Ale wona:

„Ja mam cźe tole rada."

A wona pocźa jemu rěcźeć wo šwojej lubošći ni hladajo na njeho, pschetož jej bě tola trochu wušło. Wšhšlešche j njeje Marizyny mjeki hłós. Tu pokoji šo ruki wokoło jeje šhije a šcźahny ju k šebi. Wona pošepny hłowu: „Rěcźu pschewjele?"

„Ręcź dale, ja tak rady šhyšchu! To tak rjenie klinči

„Myšlišch-li na Marizu?"

Won ju puschcźi. Nadobno wša jeje ruzy:

„Haniza, ja cźe proschu, proschu cźe wo jene: Wedźe šchtož cźi nětko praju. Daj mi cźaš, ja pschijědu k tebi ja pschijědu wječe, ale nětko njemóžu."

Wona cźujeschе jeho hubje na šwojim cźole, a hdyž špohladny, bě šama.

(Pokraczowanje šcźeduje.)

malachu pola pschipoßluchaŕstwa wulke pschipósnacje. Wulke pschekwapjenje potom dźělenka staroßty słudži, so ßu někotre stworjenja z planeta Marßa pschijschle, kiž dźedża nam pokazaŕ, kak tam ßokoluja. Dyrbimy wuznać, so běchu trochu dźiwnje strojene a so běchu jich wuwjedźenja khětro njelepe. Bratr Krupař bě tuton zortny wustup zarjadowaŕ, kiž wulke zmjeczke słudži. Do zabawneho dźela běchu ßo hižo někotre schtuczki poreizale a někto zapiłka nam knjes Strnad ze ßwojim pomocnikom saßo k rejam. Tak ßo nam wjeßele hodźinki khětro minychu. H.

S **Wjeleczina.** Pohlednjeho prózdnika mózeße friserßi mischtr knjes Arnoschi Richter, kiž ma ßwoju wobkhadnu mieńtnoßcz w hotelu „K Herbikej gryczece", ßwoje 40lětne mischtrßki jubilej ßwjeczicz. Knjes Richter, kiž ßwoje powołanje i 1897 w naschej wßy wukonja, bě ßwojeho czaßa prěni friser tudy.

S **Dobrußcha.** S prěnim źnjeńzom ßtónczichu ßo 25 lět, ßo knjeni Augusta Hartwigowa, bydlaza w Dobrußchi czo. 54e, tudy jako wokrißna baba ifutkuje. W tutym dołhim czaßu je ßo Hartwigowa, kotraž ßo njewobmjeßowaneje dowěry wschěch worschtow ßwjeßela, z najßwěrschim dopßelnjenjom wlnowatoßcze ßwojemu czejkemu a samołwjenja połnemu powołanju wěnowała. Někotremużkuli makemu ßemjanej, kiž dźeńza w hordym zgbjewědomju po ßemi krocźi, je pschi zastupjenju do tohole mjenje abo bóle rjaneho ßwěta prénju pomaznu ruku ißczißa. Njech je knjeni Hartwigowa ßwojemu powołanju, ßwojej ßwójbje a ſ tym ßwojemu wokrißnej ßtschelcze mnohe lěta ßałkowana, tak je to ſ dobrym pschejczom k jeje jubilejej.

Z **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach budże pjatk 10. augusta popołdnju w 2 hodź. w hoßcenču. Lěkaŕ budże pritomny.

Z **Konjec.** Pućowanske radupodawanje za maćerje budże srjedu 8. augusta popołdnju w 2 hodź. w Konjecach na ßuli a 1/4 hodźin w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkaŕ budże pritomny.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 3. augusta 1928:

1 Dollar	4,1825	100 pólsk. złotych	46,80
100 ßwjedzelski punt	20,338	100 čěskosł. krónow	12,412
100 ßwjaz. frankow	80,625	100 franc. frankow	16,38

Barlinßka burza mějeße jara ßnadny wobrot. W tym ßu trošchu wožiwi a też kurs efektow ßo ßwonka khrabowachu. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſtjenami běchu we mócy.

Produktowe wiki wjele pschenjeńczanja njepschinjeßechu. Powschitkownje wichaŕ je wóße ſtruczenje płaczißnow ſpódźaŕ, wobeße posdßche termije běchu drózße. Zwjaŕ w hotowej tworje pschejaŕ wu 5 pj. a wowß wo 10 pj. drózßcho pschedawachu. Wóßera płaczeße zentnaŕ

w Barlinje

pschenicźy 11,90—12,05 hr., rožki 12,15 hr. hacź 12,80 hr., jeczmjenja naimjenßeho 10,25—10,75 hr., wowßa 12,35—12,90 hriwnow,

w Lubiju

pschenicźy 12—12,40 hr., rožki wowcje pak 11,80—12,25 hr., jeczmjenja naimjenßeho 10,50—10,80 hr., wowßa 12,30—12,60 hriwnow.

ſchtwórtk w Kamjenzu

pschenicźy 12—12,20 hr., rožki wowcje 11,80 hacź 12,15 hr., wowßa 13—13,30 hr. a jeczmjenja naimjenßeho 10,50—10,80 hr., nowe běrny zentnaŕ 7—8 hriwnow.

Proßata 10—16 hr., běhali 40—70 hr. wulke libjata 7,50—8 hriwnow.

w Hermißowym witkowanju

ßa september: pschenicźa 12,78½—12,75 hr. rožki 12,50—12,45 hr., wowßa 10,90 hriwnow,

ßa oktober: pschenicźa 12,78—12,75 hr. a rožki 12,57½—12,50 hr.,

ßa dezember: pschenicźy 12,90—12,85 hr., rožki 12,80—12,51½ hriwnow.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Mlóki 1,20 hr., kokrabi 18 pj., ßydowoty kał 20—100 pj., ßdźana loboda 25 pj. morchej 30 pj., zybła 20 pj., krjeńwjeń 15 pj., běrny nowe 10—14 pj., ßolotej 6—10 pj. a wíschnje 35—40 pj., holanße jahody 50—65 pj., janße jahody 35 pj., ßoßmjetkowe 25 pj., cźeßnjowy kał 35 pj.

Wiki ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,05—1,15 hr., jeja 12—13 pj., krjeńwjeń 15 pj., łany wołij 1,60 hr., kuŕeßna 10—15 pj., zybła 15 pj. a ßolotej kěcźk 10—15 pj., cźeßkej 5—10 pj., mjeß 1,40 hr., hacź 1,60 hr., ßwinjaze mjaßo 0,80—1,10 hr., howjaze mjaßo 0,90—1,10 hr., cźelaze mjaßo 1,20—1,30 hr., ta wíschnje 25—40 pj., běrny ßeßane 40—50 pj., holanße jahody 70—75 pj., běrny nowe 8—9 pj., janße jahody 35 pj., kórki 30—40 pj., hruby 1,40 hr. prunßaŕe 65 pj.

Wiki ſandźenu ßrjedu w Hałſchtrowje.

Pschenicza 12—12,50 hr., rožka 12,25—12,70 hr. wowßa 12,50—13 hr., wuwjazuje jeczmjeń 11—11,25 hr., rožka nowa 11,75—12,25 hr., běrny 4—3,50 hr., nowe 11,50—12 hr., ſiwno 3,50—4 hr., ſiłoma maſchinika 2,25 hacź 2,75 hr., wołkepy 3—4 hr., butra 1—1,10 hr., jeja 12 pj., proßata 15—18 hr., běhali 60 hr., ßolotej 5—10 pjenjeßkow, wíschnje 25—35 pj., zybła 20 pj., halońe 1 hr., kórki 30 pj.

Wiki ſchtwórtk w Khodźebuzu.

Butra 1,90—2 hr., twaroh 30 pj., jeja 13 pj., łany wołij 1,40 hr., howjaze mjaßo 1—1,40 hr., cźelaze mjaßo 0,80—1,30 hr., ſkopjaze mjaßo 1,20—1,40 hr., ßwinjaze mjaßo 0,80—1,20 hr., łany 2,50—3,50 hr., holońe 0,80 hacź 1 hr., ſhapowy 1,80—2,30 hr., morchej 15 pj. a ßdźana loboda 25 pj., ßydrozity kał 25—50 pj., zybła 15 pjenjeßkow, běrny nowe zentnaŕ 5,50 hr., ßolotej kěcźk 10 pj., krjeńwjeń 10 pj., łany 1,50 hr., ſchtuki 1,20 hr. a holanße jahody 70 pj., wíschnje 40—60 pj., maleny 40 pjenjeßkow, prunßaŕe 60 pj., kuriatka 70 pj.

Wiki wožera w Shorjelzu.

Butra 0,90—1,10 hr., jeja 10—11 pj., běrny nowe 10 pjenjeßkow, ßdźana loboda 20 pj., morchej 20 pj., zybła 15—20 pj., ßolotej kěcźk 5—10 pj., ßydrozity kał 50 hacź 60 pj., radißki 10 pj., ſchcźuki 1,50 hr., łany 1,20 hr. wuhźany mjeß 1,40 hacź 1,60 hr., ßwinjaze mjaßo 0,80 ſkopjaze mjaßo 1,20—1,30 hr., ßwinjaze mjaßo 0,80 hacź 1 hr., ſchmalz 1,70 hr., kołmaßki 50 pj., wíschnje 25—50 pj., holanße jahody 60 pj., prunßnjaze 70 pjenjeßkow, janße jahody 30 pj., kołmaßki 50 pjenjeßkow.

SSßwinjaze wili wožera ſchtwórtk w Khorzebuzu.

Na wße běchu pschihnali 917 proßatow a 129 ßßeßkow. Wone płaczachu

proßata:

małe	8—14 hr.
ßrjenje	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

ßßeßkie

małe	25—40 hr.
ßrjenje	40—60 hr.
wulke	60—90 hr.

Wiki rjenjeho ſkotu wožera w Drježdźanach

běchu ſchpatne. SSßwinje pschedawachu wo něschto małe a cźelata ßaßo wo něschto wjazy tuńscho. Kruzy ßo tupowanja ſdałowachu.

Pschißłaſcz pytaŕ:

Hońzu do domu k 15. 8., ſtarſchu 18 lět, w Lubiju, Zarowa haßa 21.

„ Buchwald w Hródku, na Jerjowej horje, Eigene Scholle 4.

„ hońcźenk k „Lubinej" w Raschowje.

Pjekaŕſchemu do Hródka, Lonjowa haßa 14.

Schoferа, ſamkarja, Frőda w Bilkopjach.

„ měſchczańſka piwarnja w Kulowje.

Moleŕſchemu, Bańka, Hauſenowa haßa 3 w Budyßchinje.

Kupicz pytaja

Janße jahody a **maleny.** Rychtaŕ w Budyßchinje na Łoſchi haßy 20 a **na Siwnk.** Lawſkej haßy 16.

Na pschedań:

Kóń ſylny w Mučnizy 11 pola Kellitz.

„ hnjadołětny w Němßkich Pazlizach 16

Kruwi ſmjeczelnej w Němßkich Pazlizach 13.

Durje trjebane w Budyßchinje, Wettinika haßa 27 I.

SSsudnizy na pschedawanje

ßobotu 4. augusta 1928

w **Bilkopjach** na ſtudnißnje dop. w 9 hodź.: meble, kobras, gramofon z deſkami, kachle a wſchelake barby,

w **Hródku** dop. w 10 hodź. na Wojerowßkej dróhi 9: auto, klawźr, billard, wuhotowanje Hamow, mißańke błido a kamor, vertiko, komoda, kuchinſke błido, żelezny kamor, radio, 3 koleſa, 5 cźaßnikow, wupjeſki, płaty, barchent, twjelki, koschlaze tkaniny, ſtołowy, khabaty, ſołowe płachty, koſchle a zigary,

we **Stkomjenju** w zyhelńicy pop. 1/5 hodź. zyhele ſchtrowańſka maſchina.

Štrowé dźenje.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop.

Jara mérne wili pschi dotalnych płaczißnach.

Dop. 3412 **hodź.: Kaj psched hodźinu.**

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, ßewak 100 kg.
Płačizny po złotej hriwnje.

	1. 8.	31. 7.		1. 8.	31. 7.
Pßenica	238-241	237-240	bunv	26-28,00	26-28,00
rožka	243-248	243-246	woka	28-31,00	27-30,00
nal. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jeczmjeń	205-215	205-215	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wowß	217-258	245-256	zeradella	—	—
kukurica	243-245	243-245	raps. wosušk	19-20,00	20,00
pßeńč muka	30-32,75	30-32,75	łany wosušk	24-24,50	24,50
rżana muka	33-35,50	23-31,50	poen melasa	—	—
nal. wotruby	15,00	15,00	brnj. kruški	25-25,50	25-25,50
rżane „	17,25	17,25	syno, 50 kg	3,50-3,80	3,50-3,80
lane ſymjo	—	—	*rżana ſłoma*	*1,00-1,25*	*1,00-1,25*
hróch	35-40,00	35-40,00	pßeńč. „	0,80-0,95	0,80-0,95
raps	320-325	—	wowßna „	0,80-0,100	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	27-30,00	ječna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Płačizny rěznego ſkotu na Drježdźańskich ſkótnych wikach.

30. julija.

10 woł., 6 byk., 32 kruw. a jałoje., 942 ćelat, 117 wowc., 597 swini.

Płačizny za

ćelata: 1. 66—72, 2. 57—64, 3. 50—56;

swinje: (přez 300 pt.) 68—69, 2. (240—300) 70—71, 3. (200—240) 68—70, 4. (160—200) 67—68.

Rancy 60—64.

Wiczne płačizny ſtwórtk 2. VIII.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pßenica		12,00—12,20	12,00—12,40
Rožka		11,80—12,15	11,80—13,25
Jeczmjeń (nalět.)		—	—
Wows		13,00—13,30	12,30—12,60
Syno		4,00—4,25	4,00—4,25
Słoma z maš. młóć.		—	1,50—1,90
Słoma k zasłanju		2,40—2,75	
Słóma z ruku młóćena		—	2,50—3,00
Běrny pola ratarja (nowe)		7,00—8,00	3,50—4,25
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,10—2,20	1,05—1,15
Jeja		0,12—0,13	0,12—0,13
Pßeńčna wotruby		—	8,60—8,80
Rżane wotruby		—	9,00—9,30
Pßeńčna muka		—	19,25—20,00
Rżana muka		—	18,50—19,00
Prosata, wulke		—	—
„ „ ßrjenje		10—16	—
„ małe		—	—

Wiki rjenjeho ſkotu wožera w Drježdźanach

běchu ſchpatne. SSßwinje pschedawachu wo něschto małe a cźelata ßaßo wo něschto wjazy tuńscho. Kruzy ßo tupowanja ſdałowachu.

Pschißłaſcz pytaŕ:

Hońzu do domu k 15. 8., ſtarſchu 18 lět, w Lubiju, Zarowa haßa 21.

„ Buchwald w Hródku, na Jerjowej horje, Eigene Scholle 4.

„ hońcźenk k „Lubinej" w Raschowje.

Pjekaŕſchemu do Hródka, Lonjowa haßa 14.

Schoferа, ſamkarja, Frőda w Bilkopjach.

„ měſchczańſka piwarnja w Kulowje.

Moleŕſchemu, Bańka, Hauſenowa haßa 3 w Budyßchinje.

Kupicz pytaja

Janße jahody a **maleny.** Rychtaŕ w Budyßchinje na Łoſchi haßy 20 a **na Siwnk.** Lawſkej haßy 16.

Na pschedań:

Kóń ſylny w Mučnizy 11 pola Kellitz.

„ hnjadołětny w Němßkich Pazlizach 16

Kruwi ſmjeczelnej w Němßkich Pazlizach 13.

Durje trjebane w Budyßchinje, Wettinika haßa 27 I.

SSsudnizy na pschedawanje

ßobotu 4. augusta 1928

w **Bilkopjach** na ſtudnißnje dop. w 9 hodź.: meble, kobras, gramofon z deſkami, kachle a wſchelake barby,

w **Hródku** dop. w 10 hodź. na Wojerowßkej dróhi 9: auto, klawźr, billard, wuhotowanje Hamow, mißańke błido a kamor, vertiko, komoda, kuchinſke błido, żelezny kamor, radio, 3 koleſa, 5 cźaßnikow, wupjeſki, płaty, barchent, twjelki, koschlaze tkaniny, ſtołowy, khabaty, ſołowe płachty, koſchle a zigary,

we **Stkomjenju** w zyhelńicy pop. 1/5 hodź. zyhele ſchtrowańſka maſchina.

Štrowé dźenje.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop.

Jara mérne wili pschi dotalnych płaczißnach.

Dop. 3412 **hodź.: Kaj psched hodźinu.**

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, ßewak 100 kg.
Płačizny po złotej hriwnje.

	1. 8.	31. 7.		1. 8.	31. 7.
Pßenica	238-241	237-240	bunv	26-28,00	26-28,00
rožka	243-248	243-246	woka	28-31,00	27-30,00
nal. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jeczmjeń	205-215	205-215	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wowß	217-258	245-256	zeradella	—	—
kukurica	243-245	243-245	raps. wosušk	19-20,00	20,00
pßeńč muka	30-32,75	30-32,75	łany wosušk	24-24,50	24,50
rżana muka	33-35,50	23-31,50	poen melasa	—	—
nal. wotruby	15,00	15,00	brnj. kruški	25-25,50	25-25,50
rżane „	17,25	17,25	syno, 50 kg	3,50-3,80	3,50-3,80
lane ſymjo	—	—	*rżana ſłoma*	*1,00-1,25*	*1,00-1,25*
hróch	35-40,00	35-40,00	pßeńč. „	0,80-0,95	0,80-0,95
raps	320-325	—	wowßna „	0,80-0,100	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	27-30,00	ječna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Płačizny rěznego ſkotu na Drježdźańskich ſkótnych wikach.

30. julija.

10 woł., 6 byk., 32 kruw. a jałoje., 942 ćelat, 117 wowc., 597 swini.

Płačizny za

ćelata: 1. 66—72, 2. 57—64, 3. 50—56;

swinje: (přez 300 pt.) 68—69, 2. (240—300) 70—71, 3. (200—240) 68—70, 4. (160—200) 67—68.

Rancy 60—64.

Wiczne płačizny ſtwórtk 2. VIII.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pßenica		12,00—12,20	12,00—12,40
Rožka		11,80—12,15	11,80—13,25
Jeczmjeń (nalět.)		—	—
Wows		13,00—13,30	12,30—12,60
Syno		4,00—4,25	4,00—4,25
Słoma z maš. młóć.		—	1,50—1,90
Słoma k zasłanju		2,40—2,75	
Słóma z ruku młóćena		—	2,50—3,00
Běrny pola ratarja (nowe)		7,00—8,00	3,50—4,25
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,10—2,20	1,05—1,15
Jeja		0,12—0,13	0,12—0,13
Pßeńčna wotruby		—	8,60—8,80
Rżane wotruby		—	9,00—9,30
Pßeńčna muka		—	19,25—20,00
Rżana muka		—	18,50—19,00
Prosata, wulke		—	—
„ „ ßrjenje		10—16	—
„ małe		—	—

Swěrna serbska duša

je ßo nam pominyła. Je to ſtara Haſchkez wowła we Delnim Wujeſdźe. Schtó njeby ſ naß Sserbow pschikhadźazych do Delnjeho Wujeſda, Haſchkez nana a maćer *jeſnaŕ. Wón poßtawa ſylna kaž dub a nadobna laž wótz.* A jeho mandźelſka hatke! Nětko je woteſchła do tamneho raja. S ſwjatymi ſpomnjenkami zaruja cźrjódy młodych Sserbow. Jako naſchi młodzi Sserbjo tu wot Budyßchina tam delka w holi ſe ſpěwom a dźiwadłom dřemaze Sserbſtwo brudźachu, tehdom Haſchkez macź ßo ſa jich cźěſkne derjemńcze ſtaraſche. W cźaßu, hdyż bě ſezjiwjeńſteje potrjeby tak mało a wſcho tak drohe, Haſchkez maćerſka ſnczeſche naſchich ſpěwarjow a dźiwadłelnikow ſa niſti pjenjes ſchczedriwje. Dźeńza je ſnkow tychle młodych Sserbow k jeje maram a towu někotry w duchu pschijtupi a jej pschiwoła: „Měj dźak, luba maćerka, ſapłać cźi Bóh ſa wſchu nam wopokazanu lubosćz a ſpi derje w khłódnym rowje!

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſchu ßobotu:** Rjenje ſuchо, trochu cźopłiſcho. W Jendźelſkej rjenje a ſuchо.

*

Pschi połſko-litwinſkich mjezach pola Olity je ſrjedu wulki litwinſki munizijowy ſklad do powětra ſleczał. Morjenych bu 9 wojakow, cźeſtroſranjenych 60. S **mozu roſbuchanja naſta na wokolnych twarjenjach wulka ſchkoda.**

*

W połodnjedniej Italſkej je ßo ſrjedu wjeß Conturella wotpalila. 31 wołobow je w płomjenjach ſmjerć namakało. Sta ßu bjeß bydlenja. Wołeń je ſ nětcźiſchej wulkej horzołu naſtał.

*

W Japanſkej je poſlednje dny hróßby taſam ſakhadźał. Wulke woda, ſe ſlimkami naſtate, ßu we wotolinje Toſka wjele mólow ſwołorhałe. Schkoda wuczinja ſo dotalnych nobliczenjach nětcźe 40 miljonow hriwnow. W ßo- hazy 20 **wołobow je ſiwjenje ſhubiło. W Tokiu je** nětcźe 1000 **ſmarjenjow powdenych.**

*

W podzohach pola Johannesburga w połodnjedniej Afriky ßu ſo kamjenje wotwalile a 13 hórnikow (2 Europjanow a 11 domorodnych) mertwe. Jedyn Europjan a 7 domorodnych ßu khórcze ſhubjeni. Njeje nadźije, ſo jich ſiwych wukhowaju.

*

Bela Khun je do Moſkwy dojeł. Na dwórnißczu jeho mnohi ſastupjerjo dźelazjeńſkich organiſazijow wutrobnje powitachu.

*

W połodnjedniej Ameriky je ſylna zyma ſastupiła. We Braſiliſkej a wobeſe w Argentinſkej wobſtejeſtwo pod ſněhom cźerpi. We ſłowanym mězeſe Argentinißeje Buenos-Airesu běchu dróhi ſ běłym płaſchczom pſchikhyte. K poſledńemu raſej je ßo tam w lězje 1918 ſněh ſchoł. Ale na taſi ſněh kaž lětſa ßo tam anź najſtarſchi ludźo njeměja doßomnicz.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Bukecy. Jednota „Sokol" kóždu prěnju pónđźelu we měſacu zwučuje ſtarſi wotrjad, młodźi pak kóždu ßobotu.

Bukecy. Dokelž wozmě ſłowjanſkich hoſći wuwoſtanje, ſo wulět a ſkhadźowanka na Cornobóli njedźelu 5. t. m. njewotměwa. Hdy ſo wulět přewjedźe, ſo *hišće wozjewi.*

Hłowny redaktor Bjarnat Swjela w Budyßchinje. Zamołwity za politiku, lokalne dźeń a feuilleton A. Duchman w Budyßchinje. — Za hospodarſki dźeń Arnoſt Bart w Drježnicy. — Za nawěſći G. Janak w Budyßchinje.

Nakładźowanske ſkleńcy

40 44 48 55

dospołnje z gumijom a wobłukom
aparaty k nawarjenju / gumijowe rynki
wobłuki / kosy ze ſlěbrowerca / widły
za snopy / cynkowane kupańske wanje,
kotoły, boły, / přestajomne wohuńśa, tunjo

Walter Voigt, wikow. żeležerom
w Budyßinje na Jerjowej hasy 3 Telefon 2320

Pytam khěžu
na wſach z něšto polom abo **małe ratafstwo** k wotnajeću. Pozdźiša kup je možno. Poskićenja na **Paul Arlt w Cympłu** pola Klětneho

Vogtlandske mumělske **gardiny** kupuje ſtajnje tunjo pola **Kurt Erler w Budyßinje** na Žitnych wikach 11, znapřećа hoſć. „Zł. Hwězda" Ręču serbski

K wusyznam

poručam tunjo:

symjeny hród
pjeŭski
woku
šleski
sréni kolij
šleski
hobrski kolij
praworčpowe
symjo

dolhe a kolojte
wšo najlépša čerstwa
derje skhadžaca
kajkosć

H. Lolck

w Rudyšinje
na Mjas. wikach 20
Telefon 2098

Hygieniske wěcy
za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalčki, podłołki, pjeluchowe kholowčki

Wagnerowa
w Budyš. před Šulerskimi wrotami 9

Centralny kupny dom w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 10 ◆ měješe J. Kohn ◆ rózk Kěžorskeje hasy

Najwjetši kupny dom tuteje branche w Budyšinje

Kupańske wany, cinkowane, 1.70 m dołhe, sylna twora z małymi blečkami	14.50	Kuchniska garnitura, 22 dźělna	11.50
Khlěbowa tyza, najl. lakěrowana	2.95	Sadźba šklow, 6 štuk, wšel. mustry	1.30
Kofejowe młyny, znate znamki	3.90	Kofejowe servicy, za 6 wosobow, małokwětkowy mustr, z małymi blečkami	3.90
Kofejowa abo kokorowa tyza, pisana	0.55	Taflowe servicy, małokwětkowy mustr, z małymi blečkami	25.—
Kakaowa abo čajowa tyza, pisana	0.40		

Wosebite poskićenje: Nakładowańske šklenicy tuńšo

1/2	3/4	1	1 1/2	2 ltr.	
38	40	45	48	50	za zelenim
40	45	50	55	60	za mjasa

Je Waš wužitk, jeli hižom nětk za nazymu nakupujeće!

Dospołne zawarjeńske aparaty z thermometrom . **4.90**
Pergamentna papjera k začinjenju . . . . metr **0.25**

Debjeńske hornicy . . 6 štuk **2.50**

Emaljowane wany, oval, šěre

50	60 cm
4.50	6.75

Šalki ze złotej kromku . 3 štuk **1.—**

Emaljowane boły . . **0.95**

Wany, kulojte **1.20**

Tunje
tofle
dźěćace —.90,
mužace 1.20,
95
žonjace
pj.
Heinrich Mohr
w Budyšinje na Žitn. wikach

K hermankej!

Kedźbu! Kedźbu!

wulki wubjerk

žonjacych a dźěćacych falkow, košle, ložowe płachty, wupjerki, płatowe a balmjane twory

jara tunjo předawa

Martha Briesovski
w Budyšinje Fiedlstrasse 4
— Žanje klamy! —

„Lanz"-

najl. kajkosće a z rukowanjom. Napłaćenja 10.- hr. — Tydźeńske wotpłaćowanje po 3.- hr.

Joh. Klemm
na Serbskej hasy 1
Wuporjedźenja najtuńšo!

---

3 wurjadnje tunje hermanske dny 3

Sobotu, njedźelu a póndźelu

we wulkim wubjerku:

Mužace wobleki (narum. za měru), garbardinowe wobleki, cheviotowe wobleki a tajke z česanych tkaninow, sportske wobleki, najl. kordowe a Manchestrske sportske wobleki, wobleki za młodźeńcow, pacholow, hólcow a dźěći, najl. dźeržive Manchestrske kholowy, dobre dźeržive kholowy z kožanych tkaninow, płatowe kholowy, dźěłanske kholowy, Bpeeches-kholowy, módre kóperowe jaki a kholowy, šěre drellowe jaki a kholowy, lěčne jaki, lěčne kholowy jenotliwe tkaninowe jaki, lüsterowe jaki, kholowy za młodźeńcow, pacholow a hólcow, krótke kholowy a tajke z lackom, pisane a smuhate tkaninowe kholowy, kholowy za tolstych, lacy, dobre njepřemokawe kabaty za mužow, pacholow a hólcow, Lederol-njepřemokawe khabaty, kosmičkate mantle, gumijowe mantle, šwedske mantle atd.

Woldemar Menger w Budyšinje

na Serbskich hrjebjach 6

(prjedy A. zwud. Mengerowa)

44 lět dołho derjeznaty jara solidny a sprawny woseb. wobkhod za drastu

---

Nowočasne wobuća za žonu a mužow

Wulka wupowědźenja

w najjednorišich a najpyšnišich wuwjedźenjach

Stupnje na hasu a za pućowanje
Wobuća za małe a wulke dźěći
Sportske-,
sokołske a domjace stupnje

w bohatym wubjerku pola firmy a w najlěpšich kajkosćach

Wosobite zrjadowanje za małe

Martin Jähne w Budyšinje

na Sulerskej hasy 9 / Telefon 2705

Na hermanku při měšćanskim dźiwadle

Šijace mašiny

dobre wudźětki, při małem napłaćenju a nizkim wotpłaćenju pola **F. Klemm w Budyšinje** na Serbskej hasy 1.

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. kniharni" w Budyšinje skaza. Wukhadza měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,50 hr.

Salome róle

wustaji k hermankej na Kamjentnej hasynapřeća „StadtMetz"

A. Rabsch w Budyšinje
dźěłarnja na Hornječerskej hasy w „Münchner Hof"

Nimale nowy

hońtwjeński wóz

je na předań
na Wjelečinskej drózy 8

Just. rada Michał Cyž

je so domoj wróćił

Wot 4.—18. awgusta

zapućował

Dr. med. Haubold

Dostanjeće Waše jězby zarunanu

k hermankej

sobotu
njedźelu
póndźelu

při nakupowanju wot **20.**— hr. sem, jeli předpołožiće jězdny lisćik.
Nimo toho poskićujemy Wam

mužacu-, žonjacu- a dźěćacu drastu

po najnižšich płaćiznach. Wopyt pola nas Was přeswědči.

Kóždy dołhi puć k nam so wupłaći - - - - - - - - - -

Naměšťki přinjesu mužitk!

Magnetny dom!

K Budyskemu hermankej!

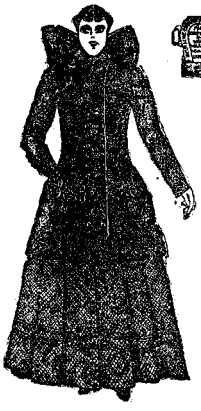

Serbski kupny dom

GÖRLITZER JOHANNES
Kaufhaus Schmaul
BAUTZEN

Wolmjane muselíny a pisane šidy za šórcuchi
zelene, čerwjene a módre sukno za suknje
čorne počehnjenje za kónfuše
pisany barchent za kónfuše
čorne wobsadki za kónfuše
pisane wobsadki a banty wokoło žlwota
wolmjane tkaniny a šidy za nahłowjace rubišća z přihodźacymi šidźanymi francami, chenillowe rubišća

Wosebje tunjo:

satinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne **3.30**
hotowe kapy a banty za holcy . **0.95**
čorne, běłe a różobarbne Moiréjowe banty **2.50**

Dobre čehnje k sebi!

Drastowy dom při Mjasow. jětkach 5

Příloha k číslu 180 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 3. augusta 1928

Kak steji z dźěłom w Sakskej.

Hišće we juniju poskićiłu žo w Sakskej dźěłarske mocy, kotrychž běše jenoż wo maličkosć wuprašiła dyžli poćerjenje dźěłarskich mocow w zamjatym času lanskeho lěta. Sobudźěłowe faradźerstwo wozjewichu 17. julija 2 058 dźěłopytowych pomjo 96 356 we juniju t. l. a 77 198 w julija 1927. Tu pak je hišćeje hóńs nafsonmnicej, so je wićeho muzjich dźěłopytowych pśeśiwo hišćeje trochu zjadnicha hač w zamjatym času lońskeho lěta. Ale poćerjenje žónskich dźěłacerjskich mocow je pomjo minjenemu lětu hišće wjazy hač jónu tak wulke. S pśicinjenim tutych wobźělow je lěpše pokazenje we metalowej industriji pomjo lětu 1927 a łśuńska kśiza je pśemenyła pśedźerśkeje nacźišny a wobleczenja.

Přesuwanje jězdnych khartkow tež w Barlinje.

Po tym so žu we Wróćławje wobšěrne wobšudźenja z falšowanymi jelenjskimi jězdnymi khartkami wuśledźili a 11 wobydlerjow jatych, stej někotre tež kriminalna policija a śledźerske wotdźělenje nemjelkotankeje železnicy **tež w Barlinje wulke njeporjadnosće wuśledźiłoj.** Železniskeho telegrafiskeho asistenta Dehlschlägera na dwórnišcu Bjedrichskeje dróhi su hižom sajeli. Tak daloko so je to dotal hišće njewuśledźiło, wjeselenja Wróćławskeho wobšudźenja z falšowanymi jězdnymi lisćikami je sćinił wobšudźerjowi w zanym śmišku.

Dehlschläger kradnješe swjetsche jězdne khartki druheje klasy, kotrejž běchu w Kolinje kupjene a je na druhe wjacy sawjerje na dwórnišcu Bjedrichskeje dróhi po noc jěsće kontrolowanemu sastojnišcu pśedpowadowali tutym samo-na sebi njebydnymi khartkami dojěžditel Dehlschläger hnydom po skónčenej słužbje do Dortmunda a reklamowaše pod wobaćnym mjenom tute khartki na tamnišnim hlownym dwórnišcu. Jako běše Dehlschläger pjenjezy wuplaćene dostał, poda so je w czasnom **ze swojim słužbnym wupołajom dorno Kolina wróći.** Też w Hannowru a Stendalu je Dehlschläger na famjelne wałchnje wobšudźowal a je dyrbjał sej pad pomjenjenymi mjezy, so pśed swojim wobšudźerskim napadnym. Jako wón wutwaru pśiśiwoderja na mudśim hlownym dwórnišcu jako jělone khartki „nalicbnoścenju“ pśedwobrośi, jeho spójnachu a na žadanje tamniskeho śledźerskeho wotdźělenja policiji sajeći.

Cyrkwinske nowešće.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi:

9. njedźela po swj. Trojicy rano 1/8 hodź. swjate wotkazanje (serbske), 1/9 hodź. serbske kemšenje, we 10 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje pśi Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. 1/11 hodź. je njedźelska šula; wjecor we 8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna. Wutoru pop. w 4 hodź. je wukładowanje biblije za žony. Srjedu wjecor we 8 hodź. je bibliska hodźina. Rěčnicej wyšši wučeŕ Hänsch z Porśic. —

Za Hilža Fehrerec zmjeja bibliske hodźiny za njedźelu pop. w 4 hodź. pola Mäßlingec w Hodźicy a wutoru pop. w 4 hodź. w Budyšinje.

Zjednoćenstwowy wothladaŕ Zimmermann zmjeje te hodźiny srjedu w Zemicach, stwórtk we Wjeli a pjatk we Tućicach.

Zwjazk młodźiny za rozsudźenje kśesćanstwo w Budyšinje pśi Pólnym hrodźiku 6.

Wutoru wjecor we 8 hodź. je zhromadźizna za młodźencow a srjedu wjecor tehorunja za młode holcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Běłej Horje.

Njedźelu pop. 1/2 hodź. je njedźelska šula a w 3 hodź. bibliska hodźina.

Zjednoćenstwowy wothladaŕ Kśižan zmjeje njedźelu dopołdnja we 8 hodź. kemšanje we Wósporku a dop. w 10 hodź. tehorunja w Kotecach, dale bibliske hodźiny njedźelu wjecor na Židowje čo. 146, póndźelu we Wulkej Dubrawje a wutoru we Wjazońcy.

Z Barta.

9. njedźela po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba.

Z Budestec.

9. njedźelu po swj. Trojicy zmjeje faraŕ Bóje rano w 7 hodź. serbsku spowědź, dop. we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske pśedowanjo.

Pśed cyrkwinymi durjemi zběra so kollekta za našu cyrkej.

Dopołdnja w 11 hodź. je kemšanje za dźěći.

Popołdnju w 4 hodź. je zhromadźizna kśesćanskich młodźencow.

Póndźelu wjecor we 8 hodźinach je pozawiske zwučowanje.

Srjedu wjecor 3/8 hodź. je zhromadźizna towaŕstwa młodych holcow.

Z Bukec.

9 njedźelu po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska, 1/10 hodź. němska Boża słužba. Pśedowanje so cita. Popołdnju w 3 hodź. kśesćańska Boża słužba, we 4 hodź. serbska spowědź.

Wutoru wjecor 1/8 hodź. žónske towaŕstwo pola Rahowskec.

Z Hodźija.

9. njedźelu po swj. Trojicy zmjeje faraŕ Wjezaŕ rano w 7 hodź. němsku spowědź, faraŕ Voigt we 8 hodź. němska a 1/10 hodź. serbske kemšenje.

W pśenim tydźenju julija pśewjedźena zbérka za Znutŕkowne misijonstwo je w Hodźijskej wosadze 374,40 hriwnow wunjesła.

Z Hrodźišća.

9. njedźelu po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska. 1/2 10 hodźin němska Boża słužba. Zbérka za wosadnu cyrkej. — Stwórtk 9. aug. dop. w 10 hodź. Bože wotkazanje w šuli w Drožđiju. — Pjatk 10. aug. popołdnju w 3 hodź. Bože wotkazanje w Běłej Horje, w 4 hodź. tehorunja we Worcynje. — Pokhowani: Ida Ruth Sneiderec, nan. žowka mlynskeho wobsedźerja Jana Oty Maxa Sneidera w Běłej Horje, 2 l. 7 m. 3 dny. — Marja Augusta Sneiderowa, mandźelska dźěłaceŕja Jana Augusta Sneidera w Skanecach, 63 l. 8 m. 8 dn. — Hana Sneiderka, khěžewobsedźerka w Hrodźišću, 69 l. 4 m. 20 dnjow. — Wyše toho w Njechornju zemrě. Jan Pawoł Wunšá, kórcmaŕ w Ohligsu, 49 l. 4 m. 8 dnjow, k pokhowanju do Ohligsa pśewjedźeny.

Z Hućiny.

9. njedźelu po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska a 1/10 hodźin němska Boża słužba. Popołdnju 1/2 hodźin towaŕstwo knjeżnjow na farje.

Z Khwaćic.

9. njedźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a 1/10 hodź. serbske kemšenje. Na serbskim kemšenju budźe so pśedowanjo cinać.

Z Kelic.

9. njedźelu po swj. Trojicy ma faraŕ Kaulfürst we 1/8 hodźin němsku spowědź a 1/9 hodźin němske kemšenje.

Z Kotec.

9. njedźelu po swj. Trojicy ma pućowacy pśedaŕ Kśižan z Běleje Hory dop. w 10 hodź. němske kemšenje.

Z Kluka.

9. njedźelu po swj. Trojicy dop. w 7 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němsko, 1/10 hodź. serbske kemšenje. Zbérka za evangelizaciju w Slubjenym kraju. Popołdnju w 3 hodź. němska *spowědź z Božim wotkazanjom (faraŕ Wićaz-Hulinjanski).*

Z Łupoje

9. nježelu po swj. Trojicy popołdnju w 6 hodź. němska Boża słužba.

Z Małešec.

9. njedźelu po swj. Trojicy dop. 3/10 hodź. serbska Boża słužba (faraŕ Zarjenk z Khwaćic).

Z Minakala.

9. njedźelu po swj. Trojicy ranow 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a 1/10 hodźin serbska Boża słužba. Zbérka za evangelisaciju w swj. kraju.

Z Njeswačidła.

9. njedźelu po swj. Trojicy so rano we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske pśedowanje cita. — Wunošk zbérki po domach našeje wosady za znutŕkowne misijonstwo wučinja 227,50 hriwnow. Wutrobny dźak wšém dawarjam a zbéćarjam!

Z Nosačic

9. njedźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a 1/10 hodźin němska Boža słužba. Zbérka za misionstwo mjez póhanami. Popołdnju 1/8 hodźin zhromadźizna towaŕstwa młodych hólcow. Towaŕstwo młodych holcow: 12. augusta jězba do hór. — Zemrěł: Krla Wilhelm Roser, žiwnoséeŕ w Nosačicach, 43 l. 1. 28 dnjow

Z Poršic.

9. njedźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a 1/10 hodźin němska Boża słužba (kajzer faraŕ Mjerwa-Bukećanjski). Zbérka za židowske misionstwo. Dopołdnja 1/9 hodźin dźećikemšenje za młode dźěći w Porśicach. Popołdnju towaŕstwo młodych mužow. Wjecor spěwanje młodych holcow pola wosadneje sotry. — Wutoru wjecor rozwučowanje pozawnistow.

Z Rakec.

9. njedźelu po swj. Trojicy 1/9 hodźin němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje (kśóc spěwa), 1/11 hodźin serbska Boża słužba. W 2 hodź. němski nešpor. — Póndźelu rano w 7 hodź. piskanje na wěži a rańca nutrnosć.

Z Rychwałda.

9. njedźela po swj. Trojicy je dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje.

Z Wósporka.

9. njedźelu po swj. Trojicy ma pućowacy pśedaŕ Kśižan z Běleje Wody rano we 8 hodź. pśedowanjo.

Pućowanje po Flanderskej.

Podał Jurij Kindermann

(Pokšacowanje a kóńcenje.)

Na dwuhim dnju wobhladachmy zbě Ypern a Langemarck. Też tu je mjenjše němske popjerabnišćo, też zgromadźene a drjewjane kśiže wisaju do wšich rjadow i jedyn po dwuhim pomału padu. S autom dojěžditej we Kortryka. Wobźěźeše fabriki je nam auto pśeskeje pśewodźałe. Autowy wjednik běše w jwojnje zajaty też pola wobjaski Poruhrskeje był. Wrjadny jenak, w jim je tam też druhdy njepśijaśelskje hrožerjeli, wón mi wótnowił: „Dnjaj su jenaj wjecor pśi mni hyrbjał we wójnje pśeś tśi léta za swójom dźěłaś a jym a to jenaj nuti dostał, tak ho njedźiwam, so jimy druhdy, dyž jimy jeden „cyrkly“ kupimy. Wšudobne wužiwny mér!“ Tuśon cłowjek bě najuslužniši wodnik. Jeho wótnowina je charakteristika za farskowanje francoskeho wobydlerstwa. —

Kóžda wjeŕ a město wótcjesce też swój wójnski pomnik a jutjo cytachmy: „Woł Nimzow zaśtrélen!“ a někto jeźěwowanu mjenja: Cytach pśichadnje w jenej klankej nowinje, so je 3. julija w Marchinne-au-Pont pśiwjeźerjenje pomnika pjeć lět starjeje holcyki Yvonne Wieslet, kotraž je we wójnje cyźeju ranjenemu jatemu Francowoju, dyž jich Nimzy pśiseś wjeźeju, tuk tykanje dała a tehodła bu zaśtrélena. Hnydom ludźom prajach, so to njemóže wěrno byś a dostach wótnowinu: „Bolyckel je to to ślalo a je wěrnosć.“ Nowinu, w kotrejž to cytach, śym śebi wšo hobu pśichwalił.

Za někotre dnjowe jedźechmy do swatych wulkich kupjelow Ostende. Je to kšasne město a ś njeho mamy wulkotny wuhlad na morjo. S nadpala pśiśichadnemu hižo schumjenje wody, pśichódźechmy blize, wałachu žo tu wulke a mjenjše łoźmy k brjohej. W pěsku a we wodze wuježdźachu žo ludźo po stach swójeho žiwjenja. Sotyśichachmy tu wšelakele rěcze, jendźelske, francowske, flamske, hłowajuśe a tam a sem też němske. Tak běchu tej hotele je wšelakimi khorhojemi wudebjene, ale ani jeneje njewuhladachmy němśeje. W Ostende je famjelne město wjazy wót wójnje widźeć njeběł, ale je tu wjele wobkhodow, kotrejž ludźi ś autobusami na pśedawańske dwórnišcja woża. Pśiked kóždym tajkim wobkhodom wisaju wjele wulkich fotografijow wo wójnje a kóžde na kóždym khorhoju su mórwi němśeju wojazy widźeć, runje tak, kaž mój w Němskej na tajkich wójnskich wobrazach jenoż morwych njepśijaśelcow widźimy. Na lěwej Ostendy stronje je městacko Middelkerke ś wulkotnymi hotelami a pensionami. Tłacźi tu bydlenjo a jědź w někotrych hotelach ża dźeń tśoź frankow, to je na 120 hr. Na prawej stronje boł Ostende su tak mjenowane pśesplawy (Dünen). Som ty hary ś pěsća. Tu žo młodźi a stari ludźo wjeselja w pěsće kuleja a ś borow dele žuwaja. W tutych pěskopławach stejachu hišće wót Nimzow natwarjene wulke betonowe podstupy (Unterstände). Někt śebi tam nutśikach dźěći wjeselejo hrajkaju a ludźo śebi ś wuhladkow morjo wobhladuju. Skažnje tu bě a nam žo doguka domoj njechašće ale dyrbjachmy.

Tak pśichjedźechmy zaśo do Menlebeke. Bě tu hižo dobra wjeźer pśichotowana a zyła S . . . . jwójoba wjeselejše žo ś nami, so je so nam wšicko tak derje spodobało. Wjele jich dwě dźowaju ś namaj pśecyz žohu jěźdźeśchaj a namaj wšitko pokazowachu. Wostachmoj hišćeze někotre dnjowe pola tutych pśecelenych ludźi a woni powědachu nam, kak su zapoćeli wójny ś wulkim strachom cakali, dyž němske wójsko bliže a bliže cjehnješe. Su tola hyšće-li, so je hižom wjele belgiskich wobydlerjow padnyło. Minuły su cźełi, ale najwjazy njemóžachu žo wot swójich tlakowu dźělicz a wostachu we wulkim strašce, śkowachu ha do pinzow. Nadobo žo do durjow bitešce a dyrkotajo jim cochnychu a wót toho cźasa běchu Nimzy na fyrsty lěta ś tujejom w jich domach. Někt mějachu cźejke cźasy. Wšchitzy tam praja, so jim wojazy, kotrejž ś ljelnych hrjebjow pśichódźechu ś wjetśeho dźěła pśecyźelni a pśichtojni byli, ale lśi běchu cźi, kiśi sady frenty wulke žiwjenje wjedźechu. Sapoćatk oktobra 1918 wurćahnychu Nimzy ś Menlebeke a někotre dnjowe bijachu ha tam Nimzy ś Francowojanti a jasno bydlachu wobydlerjo w pinzach. Słónčnje cjehnjechu Nimzy dale wróćo a Francowojo wostachu tu. Po nimi pśichódźechu Amerićejanjo a wo tych też jara ljubjene wjazy njepowědachu. Haćrunjej tam tuš na Nimzow gwari, dostachmy tola, dyž je někotre prascharhny pśichitojnu ale jimnu wotmołwu, so běšće nam pódla jsyma ale wot wójny nochcychu nicjo wjazy widźeć.

Někotre mi hišćeze tam nadpadny a to bě, žoniske kurjenje zigaretow. Myślach jsebi tola, so w tajkich wulkich městach kaž Brüsseln a Ostende wjele hotlowu a zonowu runje tak zigarety kurjeć kaž to w Němskej jsamo tych najwiśejšich městach widźimy, ale ha hrošnje dźiwach, widźachmy jara hrjeda žonjsku kurjeć a hdyž wuschi nastajachmy, běchu tele kurjeśi fyrstjejšeho dźěła němske žonjske. Jako ś „Tramwayom“ ś Ostende do Middelkerke jědźechmy, pśichódźe też młoda žonjska do wosa, mjz rjana ale hrosna, žudny ha, wucźeje še swojeje kapsy wšchelake wézy a pocza jsebi hubu a liza barbicź, so ha wokoło njeje wschu kurjeśe. Wšchitzy kobuźeśerjo ha jej śmějachu, dokelž tak nadpadne cjinjeśe. Bě ś tym hotowa, jaźehli jsebi zigaretke a powédaśe še swojim mužom. . . . . nimzy! Tajke wopizki Nimśkej we wukrajn žaneje cjeśeje njerźinja.

Tak minu ha namaj cźaj a nastajichmy ha saźo na dompucź do nasćeje herbśeje Luźicy. Pśicherjelne bě rozžohnowanje ś nasćimi pśecyźelemi a wutrobnje naź na wopjetny wopyt pśeprošyło. Wjele žmy tam widźeli a žiwjeli, še wschepo pat běšće spójnacź, so tam Nimz žanjeho dobreho sacźišćeśa sawostajił njeje.

Jeli našu delikatnu margarinu

„Kunella-Gold“

punt 95 pjenj.

hišće njeznajeće, dha spytajće ju

hišće dźensa!

Lecz Wy njebudźeće potom žanu druhu wjacy chcyć!

K tomu drohotne

Kunella-wotrěžki!

Wikowarnja z butru

Kunella

K hermanke!

Kupujeće jara tunjo

Šklenčy k nakładźowanju z gumijom a z wobłukom

3/4	1	1 1/2	2 litr.
45	48	55	60 pj.

Kamjeninowe

horncy ke kisanju
nakładow. karany
seliznowe horncy
bleše

předawam za samsnu płaćiznu kaž wšědne hornčerske wěcy wo 30% zniżene

Tafłowe a kofejowe servije su w płaćiznje jara zniżene.
Kuchinske garnitury, šklenčane horncy atd.

Joh. Teutscher w Budyšinje

na Kamjennej hasy 33 **na Kamjennej hasy 33**

Kunella-wotrěžki

so kóždy čas a kóžda ličba za we wulkim wubjerku wustajenu hospodarsku nadobu zamjenja.

Hromadźće drohotne **Kunella-wotrěžki!**

Butrowa wikowarnja

Kunella

Serb k Serbej

Wokoło 1000 šitk.

wobrućow a šlawckow za kola

najlěpšich wudźělkow, kaž

Continental — Excelsior — Harburg Dunlop — Metzler

ma za najnižšu płaćiznu na předań

J. Schieback w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4

Žane klamy! Na čo. 4 kedźbować!

Najwjetša kolesarnja w měšće.

K hermankej

poručuju po najnižších płaćiznach

wobleki, mantle,

štrykowane jaki, pul-lovry, bluzy, suknje,

wobleki za dźěći

w hobrskim wubjerku

W. Häcker w Budyšinje

mějićel Otto Hartmann **na Žitnej hasy 7**

K hermankej

zetkajasc wšitcy, zewsy az města při jara dobrej a tunjej sklenčy wina w znatej a rady wopytanej

Bodega

w Budyšinje na Mjasow. torhošću Najtunša nakupowarnja medicinalnych a tafłowych winow. Wšědnje rjana hudźbna zabawa!

Kedźbu! **Kedźbu!**

Mašinski cwjern, ručny cwjern,

hišće po jara tunich płaćiznach, kaž wše **drobne a česakowe twory** poruča

Eugen Gaitzsch z Drjedźan při Bohatej wěži

Prošu wobkedźbujće moju firmu!

Přewzaće wobkhoda.

Česćenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje z tutym wozjewju, zo sym z dźensnišim dnjom

wobkhod sedlařskich a wutykanych tworow knjeza Emila Schuberta

na Jerjowej hasy kupił a přewzał.

Prošu tohodla, zo byšće knjezej Schubertej spožčenu dowěru też na mnje přenjesli a přihotuju mojim woteběrjam sprawne a wěrnywustojne postužowanje. Mam dołholětne nazhonjenja w swojim powołanju a prošu tohodla we dobroćiwu podpjeru mojeho předchadźaća

Z poćesćowanjom

Curt Junghans
sedlař a tapećerař.

W Budyšinje, dnja 4. awgusta 1929.

Trikotowe spódn. šć

Košle, kholowy, kabá

we wšěch šěrokosćach

mako. połwołma, wołma

nohajcy, zoki, rukajcy

chenilljowe rubišća a šawl

dźěćace wobleki, sukničk

jupki, Bleyle sportske jak

pullovry, hólćace wobleki

hólćace wobleki.

Rudolf Osswald

w Budyšinje na Serbskej hasy

Proša njezmylće firmu

Riemann kolesowe lataŕnje

su najlěpše

Najlěpša swěca, narunanske dźele stajnje na składźe.

Elektriske Dynamo-lataŕnje

kaž Riemann, Bosch, Berko, we wulkim wubjerku.

Bella-sylnoswěca 11.50 a 12.50.

J. Schieback, na Mužakowskej drózy čo. 4.

Žane klamy. Najwjetša kolesarnja w měšće.

Hotel „Bčzy Kóń“

mějićel: Curt Lange

telefon čo. 3413

Najwjetša a najrjeńša jědźerńja w Budyšinje

Tunje małe a wulke wobjedy
Najwobšerniši wubjerk za wječerje

Wšědnje wuměłski koncert

Njedźelu wot 1/2 12 hodźin dopołdnja

snědański koncert

Točenje Budyšskeho wosebiteho piwa, Radebergskeho a St. Beno piwa

Wuprahowanje / garaže za awta / rumnosće za zhromadźizny / swjedźeńska sala

K hermankej

móžeće sebi hišće

žonjace mantle a kostumy

za jara tuni pjenjez kupić. Lětne składy dyrbja so na kóždy pad wuprózdnić

Za nowočasne

mužace a młodźencowe wobleki

Swedske mantle a covercoate su płaćizny tohorunja zniżene

Lustrowe, płatowe a mórske wobleki

tak dołho hač skład dosaha najtuńšo

Drastowy dom Karl König

w Budyšinje na Žitnej hasy 4 Tel. 3480

Wupjerki

łožowe šaty, frotérske šaty, hotowe košle, rólowanske ruby, šantki, słomjaki - poručuje tunjo

w Budyšinje na Bohatej hasy 9 **Emil Wehrle** w Budyšinje na Bohatej hasy 9

Košće „Panther“-stupnje

na wobluk šite/pyšne formy wuwjedźenje z čistej kože přípózn. tunjo

Předawarnja za Budyšin

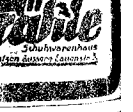

Poskićana:

čelnce mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
swinjace mjaso	punt	**0.90—1.00** hr.
zmjerzłe mjaso	punt	**0.80** hr.
howjace mjaso	punt	**80—1.10** hr.
mjasowu jušku		**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kolbasu		**10** pj.
čople kolbaski		**10—20** pj.
wšelaku kolbasu		**0.60—1.40** hr.

Ernst Polter w Budyšinje

rěznišći mišter, na Šuleńskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Vogtl. Madras-gardiny

Płachty na sofy, łoža a divany ruby na blida, wóskowane ruby, łožace šaty najtuńšo

J. Erler w Budyšinje
Zw. Law. h. 10
— Serbske postužowanje. —

Rjane sylne

prosata

su na předań

w Porśikach čo. 21

Wulki běły

dźěćazy wóz

jara dobje zdźerżany je na předań na Lazarettskej drózy 4III na J.

Też přez **hermank** traje naše

saisonske wupředawanje

Też Wy wopuśćće, kaž wjele z našich druhich woteběrarjow spokojeni dla tunich płaćiznow naše klamy

Naše płaćizny su z dźěła hač do **50%** zniżene

Fabrika mužacych drastow w Khočebuzu mějićel Jurij Paulitz

w Budyšinje na Mjasowych wikach

Za ryćeŕkubl

so dobra pilna a spowna holca abo njewotwisna žona za picowanje swin za dźěło do brodu a ... hrody pyta

Dalše je zhonić w S. N.

Makulatur

ma na předań

Smolerjec kniha.ćišćerńja w Budyšinje

lejka wokoło 15 [illegible] wychu żwinje
ſtanje do torcoro **njerjabale.** **Jenoż k leżerju** ßo ſajſcéla.

S hlownej wężu pſchi pizowanju w khlěwje je torco. **Jemu dyrbimy kuſt ležołiwoſcje wěnowacˇ.** Je-li torco njepraktiſke, dha ſ tym mnoho cžaſa ſhubimy, wotpebje pſchi tjedzenju. Njerjedzimy-li pak torco dokkadnje, dha nam żwinjo njeżerje. Najkhmaniſche ßu hornczeriſke torca. Te mamy hnydom cžiſte a ßo ani tak njeſamaſaju. Też ſane ſhuti ſtareje pizy w nim njehnija, dokelž ſanych twrčkanzoro nima. W kamjentnych tortach piza rady ſatižnje.

Każ widzimy, dha kožde żwinjo ſtajnje do jeneho a wohoſameho kuta njerjedzi. Wone wupyſa ſebi k tomu wóżmy bleczˇ.

Stónczˇnje chzemy nješchto powoſchikrotnje wo pizowanju ſpomnicˇ. Mnohi hoſpodaŕ pohubuje pizowanje po tym, kak cžaſto wob dżeń pizuje. Nětuſi pizuja tohodla 8 krócˇ ſa dżeń *a to ſ* jadrnej pizu a dobrym mlokom. Wěſo chzemy, jo bychu żwinje prawje bórzy narośle a ßo wutornile, **tola njemóżemy** ſadacˇ, jo je żwinjo hižo ſa mężaz wutornjene. Kormimy-li żwinjo pſchenahle, to je 8 krócˇ ſa dżeń, dha nam jeho poſinomy organismuß ſeſkabnje a njemóże poſdyſcho wjacy tak derje dżěkacˇ. Sdwinjo drje nam trochu wotofinje, tola hdyż by mjeſo najwjacy żracˇ, tehdom nam njeżerje a my dyrbimy je twoſtajwjoſchi woſcheho rěſacˇ. Też jednoſtronſke pizowanje kaſy ſadoſcˇ ſa żranjom. Tohodla je ßadł wobehje ſ wubjernej pizu ſa żwinje, dokelž je kiſały. Je-li ſebi naſche *żwinjo poſawine organy* ſa-ſjoło, dha *trjebamy jemu jenoż nješchto* kapalzy dacˇ a *bórzy* nam ſaßo żerje. Też **w** lěcże abo rěpa w ſymje je je ßamčnym, tak rjez lěkaŕſtwom. W ſymje njeßmémy żerje ſymnu pizu żwinjom datwacˇ. S tym bychmy jenoż pſchiżadźili. Wuběły a we wuběhu kupanſchežo podpjera ſtrowotu, żołni hłób a mucži je k cžaſcžiſchemu a dokkadniſchemu *wumjerjedżenju*. Też pſchi *płahowanju* żrinni dyrbitaj hoſpodaŕ a hoſpoſa pſchežo pſchemyſlicˇ, kontrolowacˇ a liczˇicˇ. Swinjo chże bycˇ derje wothladane. Schtóż njecha dżeńżniſchi dżeń ſ cžaſom ßobuſtrocžicˇ, tón pſchiżadźi.

Wěſo pſchirodu druhdy *nětkaſe* epidemije (ſchkody) *ale* **w njemóżemy** do tych żobu liczˇicˇ. Cžim lěpje żwoje żwinje **wothladamy**, cžim wěſcžiſcžo wone thoroścž pſchetraja. To njech je nam ſ najlěpſchim ſatwěſcženjom.

Chzemy-li, ſ by ßo nam żwinjo poſdyſcho prawje derje **kormiło**, dyrbimy hladacˇ, ſo by ßo nam w lěcże trochu **rostykało.** K tomu dopomha ſelena piza, kratwa, dżeczel atd. Kormicˇ dyrbimy ſe hakle pożlednje ¼ lěta tak prawje. Najprjedy njech mjaßo myſchli a kocžje rośnu a potom rak.

Pjeriznarſtwo.

Hladanje kurjeżowo.

Wichtižy ßu ſkoro nimale ſpóſnali, ſo je pjerinarſtwo ſtoro **w hoſpodarſtwje** *najwužitnijche. Tola pak jenoż tam* **hóżej** ßo kury prawje wothladaju. Pódla wſchelakich lěpſchinow, kotreż mamy w pjerinarſtwje ſ dobrymi družinami, je tola też hłowna wěż, hdyż kurjeżyn prawje wothladamy. W cžěmnych maſanych hrúbjach żanemu ſkotej njeſtawi. Runje na ßamčne waſchnje ma ßo ſ kurami. *Prěnje a najważnijche* wumčnenje ßu cžerſtwy powětr, żwěſko a ßłónżo. Kurjeż dyrbi bycˇ ſuchi. Do njeho njeßmě ſe wſchěmi ſchkatbami cžahnycˇ. Też kedżbujmy, jo nam rubježne żwěrjata, jako khóry a mordarje do njeho njelaża. S najmjenſcha dwójcžy ſa lěto dyrbimy kurjeży dokkadnje wurjedżicˇ. Tak bórzy hacˇ nałčto ſapocžnje ßłónczˇo wothrěwacˇ, dha ßo też hižo njerodź mjeſ pjerinu pſchiſporja *a wohoże* kłocžata cžwiluje. Potom kury hubjenje njeßu. **To** drje ßmy ßami cžaſto pytnyli. Mnohy hoſpodarjo to **w** nałéczu ſanjerodża a ſwoje kury a kurjeżyn njewurjedża. **Potom** ßo hiſchcże dźiwaju, maju-li kipre a lěnje kury. **Rožhóle** dyrbimy ſa mainmi kurjatkami hladacˇ, kotreż ßo dla njerodże cžaſto ani wobroczˇicˇ [illegible] ſo ani njedżiwamy, jo nam kurjatka to [illegible] ſtanu. Wiſke abo podobna drapa wohohe ploſcatka hacˇ do pożledních krjepkow kreſnje cžiwiluja. Tu njeſbyrno nam nicžo druhe, hacˇ ſo kurjatkam hłowu a pod khchidleſchkami ſ wolijom maſamy. Rimo toho dyrbimy [illegible] wurjedżicˇ. Wiſché ßłanje ſ kurjeżyn ma [illegible] ſo ſmčſchamy do wapna nješchto ſyſola a ſ[illegible] tokito wobělimy. Też kreolin, formoli[illegible] jemy też nałożowacˇ. Kurjeż dyrbim[illegible] prawje cžopłym dnju bělicˇ a po mużn[illegible] dobělicˇ. Herwat mohli ſ tym kurom ſ[illegible] tajke ſmjerdżate mołchiny jako kreolin [illegible] malka njeſnjeżu. Mamy-li małe kurjatk[illegible] we wobjebitym kurjeżu, mójemy kurjeż jónu ja rožen ſe ſpomnjenymi mołchinami pożwłacˇ. Tola dyżemy naj-prjedy ſaßo wo dokkadnym tjedżenju kurjeżyn pocžicˇcˇ. Najprjedy dyrbimy kury pſchehladacˇ, jo bychmy ſwdżili, kajka njerodź kury popratwym cžwiluje. S tym nimamy wjele hatty, dokelž je wjele družinow njerodże. Chzemy-li ßo pſchežwědżicˇ, trjebamy jenaj na nětajki ſtary taler nješchto ßłanja ſ jeneho hnězda w kurjeżu ſapocžnjecˇ. Ze budżemy widzecˇ, kak budże ßo na talerju wſcho bibacˇ je wſchelakimi ſwérjatkami. Wjes tutej njerodźu widżimo najwjacy pjeſljakow (Federlinge). Tute ſymja ßo ſ pje-rjom a kožu kut. To mójemy na kurach bórzy wobkedżbowacˇ, kak ßu ſtajnje njemérre a dypaju wubjerajcy ma pjerjach. Je-li ſebi tajke kury blížje *wobhladamy, mójemy* wobkedżbowacˇ, kak wone kurom mjes pjerjami tam a ſem khbaju. Jeſta njeßu tute pſchetaſanzy rady w kucžiſkach pod khchidłami. Tutón njerjad *mójemy* ſyle wożcże ſ cuprerom jahnacˇ. Kuprej je ſyle nowy ſrédł a jara ſchwarny. S tym *mójemy* też nobazu ſwjerbjanu ſahnacˇ, kotraż ja-winuje tak *mjenowane* wapnowe nohi pola kur. Górſcho bacˇ pjerjanka je ptakowka (Vogelmilbe). Ptakowki herwat dożyła żaneje barby njeſtu. Dokelž pak krej pija, ßu tajke na cžerwjeń. Tute ßo *pjches* ſoky dżeń we wſchelakich ſchkatbach w kurjeżu khowaju. W noży *potom* wulěju a kury cžwiluja. Tute ptakowki ßu ſ winu, ſo nam kury jara malo njeżu a ſamo druhdy jabinu. K lojenju ptakowkowo mamy lěpjaty ſrédł, kotryż na żerdli w kurjeżu na-majamy. Tak ßo tam njerodź pſchilěpi a ſabinje. Też ſu mnoży ſwěcžiłi, ſo ßu ſ hermancžiſkom (Kamillen) ptakowki ſahnali. Tajke cžeſże hermancžiſka dyrbimy do kurjeżza napotwěcheczˇ. Ptakowki jeho ßylnu wóń ſnjeſcˇ njemóża a tak wotlěcˇu. Nětko wo cžiſcženju. Wiſché ßłanje a wſcho ſchtož je w hnězdach abo mjenjebódnoſtne drjewjane wężu ſpalimy. Potom wſcho druhe ſ horżej ſadowej wodu a ſe mjehkim mydłom myjemy. Skónczˇnje zbły kurjeż wobě-limy. Do wapna ſmčſchamy kreolin abo formalin. Do hnězdow napróſchmy wapno a ſadowu mucžku (Gipsſtaub). Tajki próch mójemy też ſ cžaſami na wjeſch kurjeżza ſmje-tacˇ. Dajmy dale kurom pſchileżnoſcje popjelknju. Do taj-keho *prócha mójemy wapno abo ſnrit (Schwefel) ſmčſchecˇ.* W ſeptembru hiſchcże jónu kurjeż wurjedźimy.

Prašenja a wotmołwjenja.

P r a ſ c h e n j e: Mam we płoce kruſchwinu, kotrejež haſiy na żužodowu ſahrodu pſchežahuja. Dyrbju je wot-rěſacˇ.

W o t m o ł w a: Po ſakonjach dyrbicże tajke haſiy wot-rěſacˇ. Herwat ma żužoł prawo haſiy też bjes waſcheho dowolenja wotrěſacˇ.

P r a ſ c h e n j e: Moje krutwy maju nětajke żuche wum-pjery (Ausſchlag), na wopuſchi a na khribjecże. Kak boch je ſahnał.

W o t m o ł w a: Waſche krutwy maja po ſdaczu praſch-winu. Mnjecże krutwy ſ kreolinowym mydłom. Mloko budże wěſo trochu hroſnje wonjecˇ. Hródź prawje mucžiſcże (Desinfektion.)

Cisło 31 Budyšin, 3. augusta 1928 Lětnik 35

Khłódnica w zahrodże.

(Se 6 wobrjasami.)

Lěcžo je horże. Tu hladamy rady ſa bleczˇkami, hdżej bychmy mółli w ſahrodże wotpocžowacˇ. Rady natwarimy ſebi w ſahrodże ławki, hdżej potom ſedżo ſwoje dżěło wobhladujemy. Kak ßo radujemy nad traſkrym lěcžnym

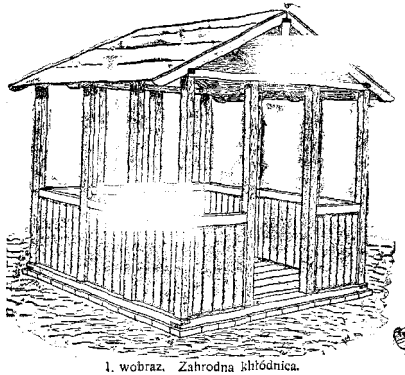

1. wobraz. Zahrodna khłódnica.

Božim żohnowanjom. Woprawdźity pſchecžeł ſahrody pak by też hiſchcże rady thwilku w ſahrodże pſchehnywał, hdyż rejedro njehori. Hižo duje wětr pjches ſchcžeŕniſchcža a hižo rejdża aſterki, wdſchekżerki najſmnych mrúſow. Tuż njemó-żemy ßo ſkoro bjes nětkaſeje khłódnizy w ſahrodże woberdź. Khłódniza ſchkita naß pſched palazymi ßłónczˇnymi pruha-mi, pſched deſchczˇom a pſched ſymnymi wjeczˇorami. Druhdy naß brimanje w ſahrodże pſchekrapi. Też tehdom mó-żemy ßo w khłódnizy wuczˇekacˇ. Tajku khłódnizu móże-my ſamo w ſymje wużicˇ, ma-li nětajku tječhu. Do njeje ſeſtajamy najmnu wſchelaki ſahrodny grat a tak mamy potom nałčto hnydom ſaßo wſcho w żwojim błaku. Wu-ſchikny pſchecžeł ſahrody pak ſebi żwoju khłódnizu ßam twarí, dokelž tak ma potom cžim rjetſche wjeſelo.

Na naſchim 1. wobraſu widżimy tajku khłódnizu, kotruż *mójemy* ſebi ßami ſhotowicˇ. Hižo na prěnje pohladnjenje widżimy, ſo je ſyle jednora, ale ſo pak *mójemy* ſebi ju ßami hiſchcże *wudoſpolnicˇ*, je-li ßo nam tajka njelubi.

Najprjedy natwarimy ſaſtad, nječo ſ ſzyhelow a ſ zementom. Też betonowy ſaſtad je jara bobry, jenoż ſo je we nješchto drózſchi. Tajki ſaſtad je nuſny, ſo *bychmy* khłódnizu wo nješchto powyſchili a ſo by ſpódnje drjewo nje-ſhniło. Rimo toho *mójemy* hiſchcże podwojnje rjeſchowy *papjerowy pod drjewo podpołożicˇ. To* drjewo hiſchcże dże-je dżeżi. Papjerowy (Dachpappe) drjewo pjched wſchela-timi nałażliwinami ſchkita. Nětko połož prohi, kotreż njech ßu 8×10 cm tołſte. Tak mamy prohi jedyn ſ druhim bro-mahże dżerżane, pſchedwrimy 2 zentimetraj dołhej hołżaj Na rožkach, hdżej ßo kromy prohow wjaſaju a na kotreż ßo potom fundament położi wuddpamy 5×5×2 zentimetr wulke ſarěcki, do kotrychż 8×8 zentimetr gyłne hrjady ſaſta-jimy. Kak mamy je wotrěſacˇ a pſchirěſacˇ, to tohorunja na 4. wobraju widżimy. Na 2. wobraju wot prědka a na 3. wobraju, kotryż nam pódoryż (Grundriż) pſchedſtaja widżimy, kak mamy hrjady a rožkowe ſtołpy ſarjadowacˇ a kak dałeko *maju* wone wot ſebje ſdalene bycˇ. Kónczˇ

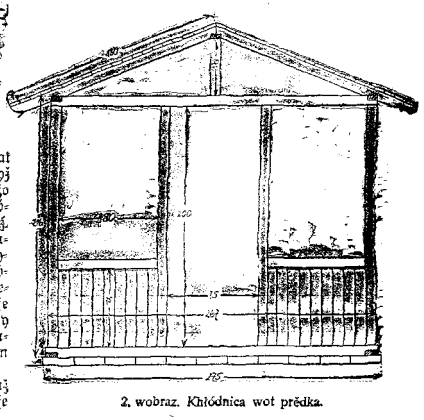

2. wobraz. Khłódnica wot prědka.

fiokporo pschiréšamy tak, kaž na 5. wobrasu widžimy. Tute wutwórja njech fu 8×4 zentimetr wulke. Te potom do próhow zapuschčimy. Stolpy a rózterowe hrjady pojala horjeka wobluk. Tón tak wutrešamy a wotrešamy, jako prohy. Prěčne hrjady zapuschčimy 75 cm. wot semje dokola wokoło. Też te tak wotrešamy, kaž na 5. wobrasu widžimy. S drjewjanymi hosdžemi je zwjasamy. Na horni

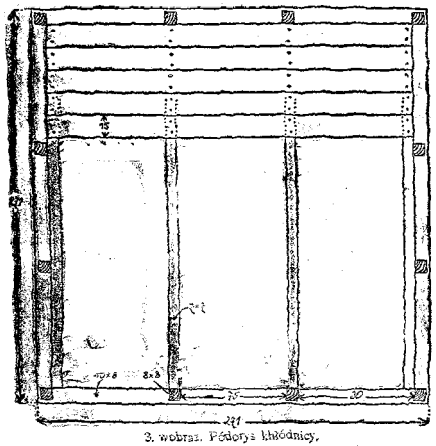

3. wobraz. Pódorys khłódnicy.

wobluk stajimy prědku a sady wokrjeđja stolpiki, wokoło 50 zentimetr. dołhe. Tón podpjera potom kóžty khłódnizy. Kóšty a stolpiki zwjasamy z klamorami. Tři kósta (Sparren) tworja wopranwóžitu tšěchu, kaž to na druhim wobrasu widžimy. Kósta pokładźemy z 2 zentimetr tołstymi deskami a tšěchu pschikrydźemy z papierowym. Deleka pódu móžemy z 2 zentimetr. tołstymi deskami zwuđłóžbić. Nimo toho zaćepjemy wot deleka hač do prěnit hrjadow też z 2

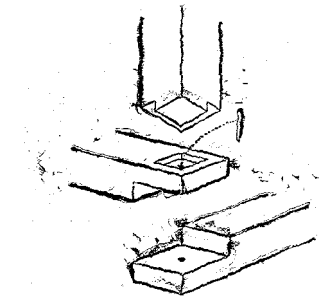

4. wobraz. Zwjazki ptohow a wudwjernow.

zentimetr tołstymi deskami. Tak khłódnizu dokoła wokoło zawrjemy, jenož durje wostajimy. 6. wobras nam pokazuje, kak horjela a deleka 3×3 tołstu latu pschidrimy, ke kotrejž potom deski pschićepjemy. Tak je zwonkowneje strony niđo njewidžimy, kak su deski pschibite. Dyrbimy wo-

žbje na to hladać, so žebi deski prěnjeho wobrjada wot druheho. Misle njerwupadna hrónčka hač hdyž wotpadnu deski jenož dołhe. Na prazdnym wotrešowanju dšě po prawym saležy, haž so nam khłódniza radši abo njeradši. Na 3. wobrasu widžimy hischeše, so mamy na sakład 4 tyđy 7×7 zentimetr tołste położeć. Na te sładźemy potom 2 zentimetr. tołstu podkuhu. Wšicho druhe, kak mamy khłódnizu doćpła natwa-

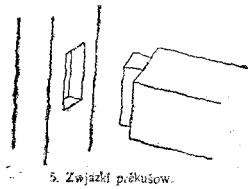

5. Zwjazki prěskušow.

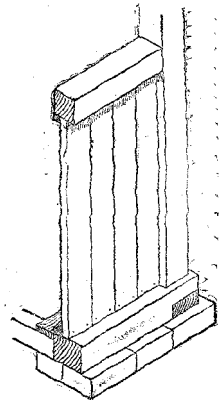

6. wobraz. Pferěšk přez scénu.

rjeć, widžimy dšě na našich wobrazach. Tohodla trjebamy žebi jenož derje wothladaćz a nimamy z tym dale žane wobcežnosće. Schnjž dže, njech žebi khłódnizu z jeneje abo z dwjeju stron hischeše z deskami sabije. Tak je bóle pšched deschćom a wětrom schkitany. Někotři też schilenju naćahnu. S zhła móžemy žebi ju potom smutska hischeše pschiprawić, kaž chcemy a kaž so nam najlépje lubi, satrěchki naćahaćz atd.

Někotři dźiwje wino, plećaće rjeńniki abo hewak někaje plećaće rostliny wokoło khłódnizy w jahrodze nałađeja. Tak mamy tjamy khłódź. Podobnu pokosćimy (mit Firnis bestreichen). Nimo toho stajimy blido, sidlički a karoku do njeje a khłódniza je hotowa.

Nićenje wohnišća z rataniom.

S gratwocźiwej njerodźu na polach je wóhnišćego. Wobžbje létża, dokelž mamy bóle žuche léto, widžimy jaźo *tak so nam zyte pola z wohnišćegom zokeja. Wóhnišćego* drje je šwjetšna nalěto w wowsu, tola pak też radu nam*ma w tolišu. Wohnišćego z cźeźa na polach doćpołnje fahubimy. Sažo a pschego sažo tam je. Wohnišćego njerowcźeńa z pódy jenož žirowy. Wono nam žamo wunoschi žnjow gniźi. Nam pak saleźi na tym, so mamy z pódy*

rom ... wunoschi. My dyrbimy je wschcze pódy dań ... ale na njej wušitne tołstwo rozet abo ...

S dobrym niźicźelom pschećiwo wohnišćeźu je rataniť *Sam tym jón loni na šwojim polu wudrukował a tohodla jón tójdemu radźu. Sšym drje też w priedatnych lětach j najnodužnjom wohnišćego niźši, tola j tak małym* wušpěchom, so mějach pschego mjazy wohnišćeźa na polu. S rataniťom pak bě so mi wohnišćego doćpołnje i pola *hubiło. Małkim, so sa 4 abo 5 lět wohnišćego na pschich* polach doćpołnje wuhubju.

Rataniť je ź wodu směšćana mokšćišna, kotruž z pomazu jěšćazeje šykawy po polu rospróšchimy. Sypkawka jakěrje nadobo někotre meiry. Do njej mózemy na 300 litrow mokšćišny nalecź. Telko doćaha na 4—6 hrzow. To na tym saleźi, kak je polo sanjerodźene. Sypkawku cźaha kóń. Sadu je žrdło, tak so njetrjebamy pódła běžeć. Sšamo žadowe ichtomy mózemy z njej žrałacź. Też chcu hnydom pschišpomnicź, so rataniť ani schćaty a drastu, ani schórnje abo cźrije njerowóschłodźi.

Wupruhował šym tši wotdźele. Prěni wotdźel šym z 2 proz. rospuschćelinu pokrjepiť, tak bórzy haž bě wóhnišćego jestkadźało. Sšamam rospuschćelina njerowdźelche. Tak bórzy haž pak dalšne wohnišćego jestkadźa, pokrjepich ju šmorna z 2 proz. rospuschćelinu a tu wohnišćego doćpła njerowcźeše. Na druhim sahonje japoćiach halle žłukacź, hdyž bě wóhnišćego hišo wonkł picherolko. S 3½ proz. rospuschćelinu. S tym wóhnišćego a njschć rośiły doćpołnje šnićich. Worjch mějo trocha rospalich, tola bórzy žo sažo šhraba a bě rjeńšchi haž druhe wowzy. Na tśeźim sahonje halle šym wóhnišćego niźši sako kśeźeńche. Stwjelcźa bóchu sako porst žłte a to je 6 proz. rospuschćelinu. Wóhnišćego doćpołnje šwjadny, haž šłónčnje doćpołnje njesahany. Womjch běch z tym sažo trochu wopalił. Zola ja trótši cźaš žo sažo šhraba a bě rjeńšchi haž druhe. Mamy-li dźeźel sako pschipawt mjes mérogom, směšćamy šlabšchu rospuschćelinu. Wulšći mějach wobdźěłowanja gódny. Na jahonje, bóžej šym z rataniťom wohnišćego niźši, mějachu 14 zentn. wowsa a jećźmjenja wjazy na hektaru (2½ łóza), haž nam, hóžej njeńym wóhnišćego šniźi. S tobo widžimy, ź tak dobrym niźcźelom wóhnišćeźa rataniť je. Też druhe njerodźe mózemy z nim niźcźeć.

Rataniť je mókšćišna, ź kotrejež mózemy wschć njerodźe na polu šniźeć. Dokelž rataniť dużyť wopschija, dha nimo *tobo hischeše rostlinam šnoji. Kak žłtnj rosmějcht dźemy* žebi pschihotowacź, to na tym saleźi, kak šanjerodźene polo *mamy. Je-li šym na 10 cm wyšoki a wóhnišćego ma* wokoło 4—5 łopješchkow, trjebamy šćěrowaću rospuschćelinu. Pschećiwo wóhnišćeźu a pólnemu žonowej (Ackerjen) rosmějchamy do 100 litr. wody 6 puntow rataniťa. *Do žytanki mundźe go na 300 litrow rospuschćelinu.* 300 litr. dołpołnje doćaha na jedyn hektar. Je-li pak to žywje rašchelata druha njerodź jako wośiy a podobna, dha rośmějchamy 8—10 puntow do 100 litrow wody. Je-li pak wóhnišćego kśeźe, trjebamy 12 puntow rataniťa do 100 *litrow wody. Pokrjepjene šmwy* drje go trochu špala. ale bórzy go sažo šhrabaju. Po rataniťu njeje wóhnišćego cźorne ale šwjadnje a słónčnje žłte łahinje. Njetrjepmy rano, hdyž je roša *ale tak bórzy haž je go roša łhubiła*, wopołdnje pschi słónčnym njedrje. Wšitki njerodźi. Sa dnź hodźinje po krjepjenju pak też dejcheć njerodźi. Njech go kóždy šam z wušpěchom pschećiwdźeći.

Plahowanje swini.

Kelžy hospodarjow skorźi dźenża, so je plahowanjom *šwinjow* z niźcźom njepschikładu. Dšje pak išć wina. Plaho*wać dyrbi* tola pschi plahowanju šwini na šwoje pschihó-

Nimo toho ma mjeź radość nad šwojim stotom. To wschć dospěje pod trěmi wumjenjenjemi, kotrež su:

1. Strowosćej skotu.
2. Tak mało dźěła haž móžno a wschć najpschihódniše (bequem).
3. Tunje khlěwy, pschiprawy ale trajaze.
4. *Lutowanje wschědnych potrjebow.*
5. Dobra družina a prawe pizerowanje.
6. Dobra placźizna.

1. Khlěwo njech je žrjećky, cźopły, žuchi, cźišty a derje desinfekźirowany.

2. Khlěwy njech je tak natwarjeny, so mamy ź kidanjom hnoja doćej pschihódne dźěło, też ź cźišćenjom hrjebickli *do juchoweje jamy, ze šćanjom, rjedźenjom kortow a tak so* mózemy je ź lóhkej próšu do wuběha puschćicź.

3. Trwarinay-li khlěwy, dyrbimy twaricź, so bychmy po możnosći najmjenje rudawkow mělí, abo so pschu khlěwy derje a dołho dźerźale a najpschihódniše byle.

4. Khlěwy dyrbi być tak jarjadowany, so bychmy naj*wjazy pizy a šćanja rowlutowali.*

5. Prawa družina je ź hłownym wumjenjenjom najlépšcheho a najrunišcheho pizerowanja. Też dyrbimy pschi twm na prawy cźaš a kwalitu pizerowanja hladaćz.

Też dyrbi khlěwo być doćej wyšoki. *To na tom saleźi*, kak schćeroki khlěwo je. Schćerole ale mjse khlěwy su cźěrne cźmowe, mokre a jara cźopłe to lěcźe. Wopaczny nje, pomér khlěwa, to réka, šu-li wusse a pschetrowłoke, cźini khlěwy sažo w šymje jara šymne a je njetrjebarschi drohi, hdyž tolu wołoke rumnoscźe w khlěwje k niczomu rozdźěl njemóžemy. Durje a wjetch ma być ź šuchetym materiala. Mokre žyhele a tamjenje cźinja khlěwo mokry a šymny. Dale na to hladajmy, so je khlěwo ź wapnom derje šwobrnjetowany. Tajki khlěwo je wětrowany a cźopły. Dno njech je žtabje nakonjene. Na šlepańu limu a pěšk rowłađowamy *žyhele, kotrež potom ź zementom falšujemy. Betonowane* dno nitowmi njeradšimy, dokelž je pschego šymne. Pschepuschćate dno też cźerpjeć njeńemy, dokelž so w nim wschelake nakaźliwosći zahnu. Žyhele su mjechke, cźopłe a dołho dźerźa. Žadyn druhi šrod njeje so hač dotal, tak *schwarny wupokazał. Lyšché šćěny, kruty abo hewak druhe* pschedmjety njech su pratwje hładźe, so bychmy je móhli derje rjedźeć a desinfekźerowacź. Wětna dyrbša być doćej wulke, tak so je w khlěwje doćeć šwěcźko. *To so telko nakaźliwosći njepschińsporja*, pschetož žrónzo a šwěcźko je ź najbórschim niczerjom nakaźliwosći. Durje dyrbša bjes pro*ba* być, niž pschewulke ale pschihódne. Khłódnu mějcze be*tonowu. Sćěny šwobmjetujcze hač do 80 cm ź wapnom,* pěškom a zementom. Drjewjane khlěwy drje su najcźopłiše, tola drohe, habjenje so cźišcźa, mamy-li mjes šćrowu runje někaju naupkowazu thorjoćź a su tak rjez je šymjenišchcźom nakaźliwosći.

Dokelž nětkle w hospodaćitwje njchudše ź mogami klaza, dyrbimy extensivnje hospodaricź. Kóždy ho też njepschihódnemu a cźeźkemu dźěłu rowdinje. Wóžze šhyne habjenje placźi cźaš, móz a pjenjezy. Tele wěsy su Amerikanjo pschemyślnišchi najlépje trošumili. Tohodla maja bźenża wschudże tajke rowspěchi. Zyle po šaštarškim natwarjeny khlěwo móžemy je jtarym plubom pschirunacź. Tón też wjele wjazy hódny njeje. S nim jenož cźaš zabijemy.

Sšwinje maju šrojetšku w jenym a tym šamym wróżku *šwoje borko. Pytnjemy-li to, hdže dwe šwinjo leźeja*, położimy do toho kuta někotre deski. Sdyž šwinjo leźi, dwe mějž mér. Sewat je rozhorjene a pranje njerowtpocźnje. Pócźnje-li jene korcźeć, sapocźnje bórzy po nim jene fu druhim. Je-li šwinjo mér pschi leźenju ninma, dha pišu *hubjenje pożinwa. Njekśemy žebi myślicź, so, hdyž może* žo šwinjo we wuběhu abo na pašnoje pschebywacź, so to *też w khlěwje płacźi. Mamy-li pod šwinjazym borkom* deski, njertrjebamy žo bojeć, so mokro žo nam šwinjo šašwinicź. Sšwinje žebi rady mérny, mjehki a cźopły błeźk ź leźenju wuppłaja. Mjez leźenjom a pizerowanjom njech je

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěći Smolerjec knihićišćernja, nap. dr. s w ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2857.

Za nawětki, kiž maja se hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy a w rjadu płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 181 | Budyšin — Sobota, 4. augusta 1928 — Bautzen | Ludźik 87

Politiski rozhlad.

We wyšokej politiźy mamy w tutych tśeśnych tydźenjach tśěrbo wěrny cźaš. Wjednizy politiki fu žo ś wulkeho dźěła na próšdninske pućowanja podali a teź jeźmy maju swoju wulku pśiseśawku. Tuž je bjes dźiwa, so žo wjele ważnych politiskich podawkow njeztawa.

W **Němskej** je bliśe podpisanje Kelloggowego dogowjenja pśiseśiwo wójnje, tiž ma žo 27. t. m. w Pariśu staś a na kotrejž je teź němski ześonkowny minister dr. Stresemann pśiseproschony, make hibanje śudźiło, kiž pak je jano wocźišćiło. — Dalšni, wobsebje sa němske katarstwo ważny podawk sandźereho tydźenja je pśichwatowanje pśichadźidstwa w Landbundźe. Dotalny pśeni president hrabja Kalckreuth je swoje pśichadźidstwo złožił. W zhromadźiznje zastupjerjow ś zykeje Němskeje je žebi Landbund 1. augusta w Barlinje nowe pśichadźidstwo wuzwolił. Jeho wjednizy fu někto njeźbuzy němski sejmowjerśi minister Schiele, dotalny president Hepp a naměstny president braniborskeje katarskeje konory Bethge. Landbund cźe pśeco pod nowym wjednistwom bóle na hospodarske zajimy hladaś hač na wótcake politiske strony. So žo to stanje, to może wjeso halle cźaš wuceźeś. Sa małych katarjow je najwažnjejše praschenje pśichi tutej zulei wézy, tak žo Landbund k małemu burstwu staja a kak jeho zajimy zastupuje. Na małych a śrjenich katarjach je, so bóle hač dotal wobkedźbuja zyke katarske hibanje a potom ześami źudźa. — Bolostne najbonjenja mamy w Němskej w pógledninm cźaju ze ześelśinzami a to saźo wobsebje w Bayerskej. Tak hakle je žo faśdźenu wutoru saźo mjes Ulmom a Augsburgom cźežke njeźboże stało. Zyła Němska je satorhnjena dla tuzheho **trudneho** podawka. Wyschnosć je žo krucze rozsuźiła, **winy njeźbožow** najdokładniśo pśicheptytowaś w zajmje **swojich** poddanow.

Wulki njeměr pak je w pógledninm cźaju do **Južnosłowjanskeje** sacźahnył. W tutym słowjanskim kraju stej žo w běhu létow dwě hłownej politiskej cźarje wutworiłej. Jena strona, kiž je sbobom kněźeśtwowa, dźěła na zdźerjenju statneje autority a na zdźerjenje krutseho zakłada dotalneho stata. Druha cźara wukhedźa wot burżijo-demokratiskeje strony. Wona je wjeso pomérnje w mjeńśinje. Je na swoju khorhoj napisała heslo wo samostatnej Khorwatiskej, kotraž měra žo wot starcje Serbije dźělicź a jenoź zhromadnemu krala ś njej měcź, hewak pak dospołnu samostatnosć wuźiwaś. Wocźakuje žo, so žo mjes tutymaj stronomaj wojowanje hišcźe zhórśi.

Trajna swada wobstoji teź mjes **Litwu a Pólšku.** Litwa žada sa Wilnom a wokolinu a by tuto krajinu rad domoj wzała. W litwinskim ludźe knježi wulka zahorjoseć za pśiźiwjenje Wilna. Tohodla teź tamne kónčiny lokomuźitnje pśichewidźeć njeźmóžemy. Wulkomocny wótcak je pśeźanja, so by ko měr w bliskim ranju zakhował a k wójnje mjes žuźobomaj Němskeje njedóšło.

Rumunska žo Němskej pśeźego bóle sólizuje. Je ś njej do wuźšich jednanjow stupiła, wona ma wobsebity zajim na tym, so žo němskolatna banka na stabilizowanju rumunskich pjenjes wobdźěli. Wukrajne banki Rumunsku hižom dotal hospodarśuju podpjeraja. Sda žo, so žo jednanja ś Němskej teź bórzy k spokojazemu kónzej dowjedu.

W **Italskej** fu śmeli powitacź swojeho Mobilu, kiž je žo wutoru wjeśor ś lodoweho morja do swojeje domjiny wrócźił. Wjele luda běźeše žo na dwórnischcźu ześelko. Witanje w Romje pak njeběźeše tak wutrobne kaž na druhich městnach Italskeje, pśiseo kótrejž general Nobile puźowaśe. W drubich, wobsebje skandinawiskich krajach wschak ja Nobilu wjele wjeśe ninjain. Prażski profesjor dr. Pśihounek je pak w swojej rozbrawje wo expedizji k połnocnemu połoj Nobilowe zadźerzenje zakitowak.

Francowska bórzy saźo ważny dźeń doźiwi. Jeje swonkowny minister Briand je žebi ku europskich statnych zastupjeriom do Pariża pśicheprošył, so bychu pakt pśiseśiwo wójnje podpisali. Sćonto Kellogg, kiž je pśimo ześatak, ś Ameriki pśicźišćdze, so by tak śwędł wulkeho wokmika w śmérnych stamińach.

W **Turdźelskej** fu lokku kněźeśtwownu krizu pomógli, kótraž je saźo wotbeła. W hospodarskim nastupanju hrozśeho kraja wulka starosć. Kak je žo pógalo, běchu na tym 500 000 tobakowych dźěłaceŕjow puśiśeźi. To bytrśicźe žo 11. augusta ześeź. Wótcak pak je tutón strach sbožowanje wotnawrośenemu a kraj wodchadnje, kiž ma žo tak dobeź ś hiesbskofeju běźeź. Dwěsći swojich dźěłaceŕjow, so kótrychž donack wjazy zaneze zastupźiu nima, do Kanady a do swojich kolonijow ześeź, so bychu žebi tam swój chlěb rytali.

Nowe mróčcele w blizkim ranju.

W Moskwje wočakuja pólski ultimatum na Litwu za 12. augusta.

W Sowjetskeje Ruskeje žo boja, so žo konflikt mjes Pólšku a Litwu w bliźšim cźasu žywje pśichwótki. Wocźakuja ześamo, so žo Pólška ś ultimativnym zadanjem na Litwu wobroźi a so žo to 12. augusta stanje. To chźeźa wujasnjiś ś tym, so žo pśichi litwinskich mjesach wulke hibanja pólskich wojakow stawaju. Sda žo, so žo wójskowe dźěle pśichi mjesach k wulkim wójskam hromadźa.

Wopraudźitosć wšo je, so žu je pjeca pólske wójskowe hibanja pśichi litwinskich mjesach stałe a so je žebi Piłsudski wotmysłił, pśichi demonstrazźiji žywjich legionarow we Wilnje rěcźeć.

Teź Litwa pśichi swojich mjesach žywje wójska hromadźi, so by na wšitke padły pśichitowana była. Wopraudże wschak tu dźe wo Wilno, kiž je ja Litwinzow historiske město, ja Polakow pak město pólskeho baroka.

S Warschawy a ś Kowna pśichitadźeja pospochi wschelake cźorne powěźe. Wšo žo wone njetrjebaju hnydom thutnje bracź, ale pśichepóśnaś pak žo tohorunja njeźmóž, so žo nad Baltikom w dołhim ranju njewjedrowe mróčele zběhaju. Położenje mjes Pólšku a Litwu je jara njejasne. Cźim wobcźeźniśe je, dokelž je žywojim jednanjont k zanemu spokojazemu wukónzej njedóźdźetaj. Wšo jedna žo tu napožledku jenoź wo Wilno.

Europiske wótcakowy podawkam w bliskim ranju njeźbu zyle směrom pśeśiwadowale. S němskeje, franzowskeje a jendźelskeje strony je žo husto we Warschawje a Kownu spytało za dorozumjenje mjes njepśecźeźelskimaj krajonaj rěcźeć.

To je nětcźišśe położenje mjes Litwu a Pólšku. Wulkomocny fu wšo na direktne jednanja mjes Pólšku a Litwu žane spušćeśeć njemóža. Na 15. augusta je konferenza do Kralowca (Königsberg) powołana, na kotrejž ma žo wo pólsko-litwinskich naležnosćach jednowaś. Pólšta pak pó śaca na to dźěła, so by tutu konferenzu krótko do ześadźowanja Swjatsa Ludow do Genfa pśichepołožiła.

Derje by teź było, hdy by žo Swjatsk Ludow ras dokładnje ś pólsko-litwinskej napjatosćeju saběrał a so by wobej krajej směrował. To je tola dźěło Swjatsa Ludow a ś jeho hłownym nadawkom, so měr w Europje zachowa. Njeporadźeli žo jemu to, potom wjele na žywojej nahladnosći ślubi. Sa wulkomocy tola njedyrbjało cźežko byś, tu zapśicinnyś a měr porucześ, wobsebje w cźaju, hdyž žo wjele wo Kelloggowym paktu pśiseśiwo wójnje rěcźi, kotryž dźeźda wobsebje wulkomocy podpisaś. Na papjerje rjane ślubjenja niźo njepomhaja, hdyž wobkněźerjo žiwota žo po nimi nimaja.

Schto praji Woldemaras k tomu?

Korrespondent jenych Barlinskich nowin je žo ś Woldemarasom w Kownu rozrěcźował. Woldemaras je žo wuprajił, so njeměri, so k wójnje mjes Litwu a Pólšku dóńdźe. Tola kongreś pólskich legionarow, kiž so 12. augusta we Wilnje wotmeźe, ś wěstej staroscźu wocźakuje. **Won,** Woldemaras, je žo hižom sa to žywoje postarał, dyrbjałka žo föderalistiska myśl na pólskim kongresu wospjetowiśi, **kiž na** samostajenje Wilenskeje krajiny dźěła. Dyrbjał-li Pilsudski za wottorhnjenje Wilenskeje krajiny wot Pólskeje rěcźeć a tak chźwjeź druhi litwinski stat wuwołaś, by to było indirektnje namolwjenje na Litwu, so by so k Pólskej pśichsamknyła. Pśicheśiwo skónźenju konflikta na tuto wašnje bndźe so litwinske knjeźerstwo rutje tak wobaraś, kaž pśicheśiwo kóždemu druhemu poćinanju. Kiž by samostatnosć Litwy wohrožyło. Litwa pak chze kóžde pśitwarjowanje, kiž by samostatnosć Litwy niebźała, podpieraś. Skónźenje wupraji Woldemaras nadźijo, so ma Franzowska hišcźe dosć wojeśeje mozy, ś kotrejž mohła Pólšu wrócźo dźerśeś, dyrbjało-li k wojeśkim schmjatanjam pśichiśeś.

Nowej němskej kohorskej łódźi.

Łódźenja „Norddeutscher Lloyd“ 15. a 16. augustej nowej łódźi, w Hamburgu a Bremenje do morja puśeśeźi. Nowej łódźi, kotrejž matej žo na njenje „Europa“ a „Bremen“ wutśicźeśeź, stej najwjetšej łódźi němskeho amerikawańskeho łódźstwa w bliźšich létach. Wonej wopśihijatej 46 000 tunow. Wonej stej teź jara śpěśnej łódźi. Bu-dźetej najšerscho najspśihódniśej łódź europsko-amerikanskeje łódźneje cźary. Pśichi kśeźenjach „Europy“ w Hamburgu śuźe amerikanski pópśaraj w Barlinje, **Shurman** tśeśeńśku rěcź. Łódź „Bremen“ w Bremenje pak němski president ś **Hindenburg** wutśicźeźiśe.

Belgiski komorny president wrócostupił.

President belgiskeje komory, **Brunet,** je žo žywjeho sajśinstwa wjedał a je žywój mandat jako sapódlanz słužił. Pśichiczina je zoźialistiska obtrukzija a sakoństi naczśił wo wójskowej reformje.

Njeměrny kut wostanje narańścha Aliska. W **Chinje** dźeje je něźko, po tym so je žo w Nankingu nazionalistiske kněźerstwo wutworiło, trochu měra. Tola wśelake strony, kiž ś nim ženje śpokojom njebudźa, śpytaja pśicheso saźo schkaraś a mutskownym měr kśejeź, kiž tutón 400 miljonow wobydlerjow žywy lud tak musnje trjeba. — **Japanska,** kotrejež wobydlerstwo žo spěśnje pśichipórja, so ninia wjazy měrna na japanskich kupach, dyrbi žebi dalšni kraj za swój rosćaju lud pytaś. Wona chze žo tohodla rad we Chinje na dźěmaj měśtnomaj sahydliś, w Kantschawje a w Mandźurisku, hdyž žu ju je Schantunga wuhnali. Japanske nowinarstwo je japanski lud w jeho zmyślenju tak wjedło, so za dobre prawo Japanskeje wobhladuje, so žo wona wobsebje w Mandźurisku sahydli, dokelž tam swoje **finanćelske** zajimy widźi. Sda žo, so Japanska njedźiwaju wjeśeńskeje Chinejow a niedźiwajo pśitśicźeju amerikanskeho knjeźerstwa swój wotpohlad pśicheźedźe. Jeje politikus Tanaka je w tutym nastupanju mudry cźłowjek a we ża swój wótcny kraj dźěłaceź.

Pólski lět pśez ocean.

S Pariża žo powě, so ztaj žo pólskej létarjej pjatk rano 5,48 hodź. ś létanischcza w Le Bourget pola Pariża na ozeanski lět do Ameriki podałoj.

Wonaj chźetaj na Azory leśeć. Pśichi tarśe běchu mnohe wusnamne wobzoby pśichitomne, tak pólski pópśaraj w Pariżu, sastupjer franzowskeho wikowanišćeho tódźenstwa, a někotśi wojeźu wyschschi, mjes nimi schef létarstwa. Start sta žo tśeśeny hładzy a 8000 kilogr. cźežke létadło śóźmy žo po śnadnym khabkanju lokko do powětśa. Nano 147 hodź. wobkedźbowachu létadło nad Dreuxom. Wot tehodla cźaka nimaja wo létarjomaj žanych dalšnich powěśćow. Wot franzowskeho nawjeczornjeho móršskeho brjoha pśichkhadźeja powěśće wo njewjedrach a kurjawach.

Pólšcaj ozeanskaj létarjej staj major **Kubala** a major **Idźikowski.**

We Warschawje žo tuta powěśćz ś wobsebitymi kujeźanami wospjetowi. Pólske wobydlerstwo wocźakuje njeźcerpliwje powěśće wo śeźe a śćehuje je ś wulkim zajimom.

Italska so na Ameriku hnéwa.

So je Amerika ś nowym Nankingskim kněźerstwom w Chinje žana wobsebite śrěźenje postajiła, je w Italskej wulke njerozsudźenje śpudźiło. Italska wschak je w swojim cźasu jako prenja na to dźěkała, so méše wschitke kraje zhromadnje so ś Chinu śrěźeźej. Se swojim sadźerźenjom je Amerika po nahladach Italskeje nowym kněźerjam we Chinje rjap skrjeźiła, ś cźimž ko jednanja mjes Chinu a druhimi narodami poćeźnja. Nowiny „Giornale d'Italia“ pišaja ześamo, so śmě sadźerźenje Siednoźeńskich Śćatow politiske zeźełbki, dokelž so śrěźenje Ameriki mjes Chinu „słamanin śrěźanego prawa“ runa. Po měnjenju italskich nowin bě śe sascźišnuła ta prawa instanza, kotraž mohła ześ w dalokej Azji pśichod sa swój narod, njemuźsy ju Italsku, pśichitowaźeź.

Z Radićom so znowa zhórśiło.

Se Sagrjeba so powě, so je žo khorosći wjednika opozizije w Južnosłowjanskej, Seźeźepana Radića sazo zhórśiła. K jeho khorołoźu staj jedyn profesjor ś Wina a tohorunja jedyn Beogradski profesjor powołanaj.

Wobsadźenje Porheinskeje a Francowska.

Franzowske nowiny su so w posledninaj tydźenjomaj wjele z praschenjom pschisamtunjenja Awstriskeje k Němskej jakrale. S pschičinu běsche němska propaganda za pschisamtunjenje, kotrejž so na Winskim spěwarskim zwjezdženju wosebje hyzuje jewjesche. Franzowska widźi wšo strach sa sebje, kiž it po hłoßach jeje nowin hrozy. Sežywjenja Němska mobla ji tola zas z wójnu pschińcź.

Dobała wo pschisamtunjenju Awstriskeje k Němskej pak je w Franzowskej nadobne woczischla. K tomu znadź je pschinoschowało, so dyz němski swonkowny minister dr. Stresemann do Parija pschińdźe, so by so pschi podpisanju krdźenja pschećiwo wójnje wobdźělił. Němske nowiny pokazuja pschi tutej pschiležnosći na wobu Němskeje k dorozumjenju mjes ludami.

W bliższej politiy mjes Franzowskej a Němskej so hižom dwě lěcje dołgo wjele wjazy dźěkało njeje. Němska sada pak hdyž, so franzowska wobkładka najprjedy Porheinsku wopuschći, a potom by zwólniwa była, khutnje nic bliženju wobeju krajow jednaš. Wěsto tuž tež w Franzowskej nuzy sa wuprózdnjenje Porheinskeje, ale jich khory su pschesłabe pschećiwo druhim skutkowazym nuzam w franzowskim knježestwje. Wola dźiwać na pschećiwo Němskeje w Franzowskej tež pschezo bóle na mozy a wliwje pschibéra. W Němskej pak so nietrjebamy pschemjele wobłożenja nadźeja, pschetož wuprózdnjenje Rheinskeje so Franzowzy nje lohke a wona ho jenož cjeżko k tomu rozsudźi, dokelž w porheinskim zawdawku widźi jenicžku możnosć, kedy wunuzowaca sa swój kraj wažne rozrisowanje praschenja wójnskeho zadośćenja mjes swojakarjemi.

Pschi wschitkim pak praschenje wobhadźenja Porheinskeje Franzowzy cjłscheji; wona je ho nadźijała, so ji Němska z pjenjesami zaruna, hdyž do postajenoho cjasa swojich wojakow z Porheinskeje wotmje. Amerikanske knjezerstwo, kiž je se swojimi dollarami dźesatkowscht wo prawobyty wokmjenjeł gyscho swéra, pak je srosumicz dale, so je za njecha znowa z praschenjom wójnskeho dołha zakracz. S tym je wšo nadźija na słónczne rozrisowanje wobhadźenskeho praschenja z internacionalnym pjenjezenym wuczinjenjom zwochła. Franzowska pak so hda być swólniła k nekakšim krećelam w tutym nastupanju. Se by Němska swojou dobru wolu pokasała, je ho w franzowskich jednanjach mnohokrocz sjewiła, so mjeno so wo wuprózdnjenju 2. a 3. wobhadźenskeho pasma wosebje jednasi. To rjka, so mjeno so 2. pasmo hižom do cjasa wuprózdnjeny, hdy je w měrownym krećenju postajeny, potajkim do spoczatka lěta 1930. Jednanje wo 3. pasmje ma pak so wosterc cjeći, dokelž nicbudźa amerikanske wólby ninto. W Franzowskej so nadźijeja, so ho po tutych wólbach lépje w tutej nałeżnosći rěcžeć hodźi.

Nobile so wusprawnja.

General Nobile je mět w swojim bydlenju rosrěcžowanje se sajtupjerjom nowinarskeje porućicjerinje „United Press“ a je ho dokładnje wo wunoscnych zjawoje expedicije wuprajił. Mjes druhim wón wosebje wuswobny, so běsche jeho expedicija **wschitkich woporow a cjerpjenjow hódna.** Za wědomosnje wunoscni same, kotrejž mózgnu nahromadźichu, wobsłuże tuhaju wobcjerpjenjow polnje karunaja. Wo jeho wuprajenju njeby so žanej expediciji z powětrowidźu, so polarnych krajinow poradźiło tak bódne geografiske a meteorologiske wuslědki dobyć, kaj je ho to jeho expedicji poradźiło. Sam pjecza k połnoćnemu polej leżeli, so běchu njesmjele krajinu pschepytali a su swój nadawk dopołnili a njetrjebaju po Nobilowym wuprajenju nikoho, wo wodasze prošbej dla njeslužobnemo wukonja expedicije. Wón je kmane pschepschećiwjeny, so je so psched nim njebudże trjebarj samolubjeć, dokelž je, kaj wěmi, swój samcy za hódne waschnje bójał.

Chamberlain je skhorił.

Jendelsti tudomnišnji ministar Chamberlain je so zaborjenje zawjesł swój. Mjenje pak so nadźijeje, so je z jeho hrjewoti dosć khudo bokejši, so hdyž ministerski dowěrjeć, so ho na blišcheje tydźenjowskich Sukatla Ludowe w Gmin a nadpadnjenje Kellenowo-hrjenja we Parizu wotpohlada.

Bombowy wopad w Sofiji.

W nozy na njedźelu cjitanu njeznaty skótnik kamjen do twarjenja wjelanjeje direkcije w Sofiji. Pschi rosbuchjenju nasta jenaj zhibda na twarjenju a druhich wjedach. Bomba nikoho njemori ani njerani. Dokelž je wona w bydlenju sobotera rosbuchła, mysla sebi, so ho wo wojetelnim wjerschu jedna. Skótnik je cjekanyl.

Ze Serbow.

Dwórnička.

Sobotu 4. žnjenca.

Dominika, wuznawarja.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

1848 wućelny Handrij Albert z Rachlowa do Australije na wlachtatoj łódźi, jako Danojo ranje wuliw Lohja potrělachu. Łódź jim wućekny a dojo wokolo Južneje Ameriki 10. decembra do Australije. Tu so hižo 1849 z Hańžu Handrij z Wrjezec pola Wósporka woženi a natwari sebi khěžku. Tehdy pisa do Łužicy:

„Ach, kak rjenje bě tola w tutej khěžcy, a hačrunjož běše wona po prawom jara špatna, dha so mi tola we njej ženje styskało njeje a njejsym so žonje wućehnjenja kał.“ Handrij Albert je w Australiji pšez swoju serbsku pilnosć a zlutniwosć doprěcka přišeł. Bóh je jemu wjele dźěći darił, kiž su so wšitke derje radźile, sydom synow a pjeć dźowkow. Wšitke je w dobrym serbskim duchu wocalnył. Na swoju starn domiznu pak njeje zabył. Swojim khudym přiwuznym je huscžišo pjenježnu podpjeru připósłał a też swoju fotografiju we wěncu swojeje wulkeje serbskeje swójby. — Kajki rjany napohlad!

1842 wulki woheń w Kamjencu. Wotpali so 313 bydlejskich a 348 podlanskich twarjenjow, 38 brožnjow a 17 móšćanskich twarjenjow. We wsy Špitalu klóšterski fórbark, katolska kapała a 23 domow. 2618 ludźi zhubi swoje bydło.

1856 pryne Albert, pozdźiši saski kral, přebywa we Njeswačidle mjez serbskim ludom a porejwa tam z Hanu Wechec z Wholowa.

* 1816 Róbert Rjeda, pozdźiši farař w Barće, zasłužny pólski, protykar a spěchowar serbskeho hospodarstwa.

† 1921 Jozip Miłakowić, prof. w Serajewje, swóry přeco naseho narodu, kiž je wo nim wjele pisał.

† 1798 z Baćina Bernhard Kellnerec w Khorace Mark. wóje Hrjezny.

* 1875 danski pisaŕ Kreścjan Andersen, katholeż bójki bućeli też do serbsk. rěcy z dźela přełożene.

Wóz pesny rčenido wsy wjezu,
Před Božim domom zastanu,
Česć prěnja słuša Bohu Knjezu,
Dźak jemu z cichej modlitwu;
A cyła wjes je wjesele:
To su te lube złote žně! H. Zejler.

Přisłowo: Dopołdnja rad přestanje, hdyž rano we žnjeńcu dešćik dže.

*

Njedźelu 5. žnjenca.

9. njedź. po swj. Trojicy. — 10. njedź. po swjatkach.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

1849 swjeći Arnold Jurij Worjar swoju prěnju Božu mšu. Bě so 17. mał. rózka na serbskim kuble w Dubrjeńku, rjanej wot wulkich dubow wobdatej wsy narodźił. Po swojich studijach zastupi do klóštra w Oseku. Wot 1849 hač 1856 skutkowaše jako koorjator w našim Rózeńcu. Potom bu do Oseka powołany, hdyž je nehdy 1885 wumrěł. Wot njeho je mały serbski psalter zjawcho rózarja. Jako w Rózeńcu běše, jeho jara lubowachu jako Khorjarkee knjeza Arnolda. Bě jara dobry předar. Serbja rad na posłuchachu, kaž mjenje trochu w Kulowskej rěčeše. To so jim runje lubješe. Pater Arnold bě starším bratrom Khrěsćjanskeho fararja Jana Worjarja a runaše so jemu we swojich nahladach, zasadach kaž jeno wócko druhemu. Běše podobnje energije, pobožnosće a pokornosće. Dwaj hólmaj raj, duchownaj knjezaj, synaj serbskeho bura.

1856 wotjědże z Budyšina šěsć serbskich swójbow do Krakowa, zo bychu do dźěła hrabje Potockeje ... mpilje.

* Egon II. Gustav hrona ze Schonberg-Bi... Hodlnć nad Lubom, čestny sobustaw Ma... wjenje zawsdaty dobroćel Serbow, kiž je ... kulki dźěła a rozsérjeć dał.

* Franc Palacky, wulki stawiznar a zbudźe... ho naroda, najwesełniši znajeŕ słowjan... stow. J. A. Smoleŕ běše 3 léta dołho we W... wju wóstajnje jeho wućomc.

Bur z pola dobytk hjerje snožo,
Wšóch hlido z khlěbom wobstara,
A z wohńička pót sebi trjebo
Swój staw a wróen lubo mać
Tuž wón a dom je khwalenje:
Kak lube, złote su te žně! H. Zejler.

Přisłowo: Dźěła mać nić a dźěle mać šić.

*

— **Wo twjerdje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer —8, thermometer wo dwójo +24. Ranwo we 8 hodź. barometer 743, hygrometer +2, thermometer w nozy +15. Wuhladu na njeskaze wjedro. Djelnjemske rozpołoženje nižinow a wysschinow wosskerje na mačenje. Wychkina nad frjedźnej Europu wo sdaźu jesłabjena. Nowe nižiny pschińdźeja se Kanady z Islanda a z Atlantiskeho oceana pschez Schpanju a Franzowsku. Wjedrowanje kaza dźe wobstajne a wjedro, mam sesdawa so trochu wyschke. — Jutsje 9 dźelu po swj. Trojicy. Trojizy khłada klónčko 4,27 hodź. khowa so wjeczor 744 hodź. Mjechaće khłada wjeczor 8 hodź. a khowa so dopołdnja 8,42 hodź.

Wuhlady na dołsu copłotu.

Minjeny tydźeń je nam khłódnische a bóle mróčne wjedro pschinjesło, też rjany dešćik je ho w nozy na njedźelu na schiwórtk a tez schiwórtk dopołdnja naschoł. K nim pak je ho sasa wumjedrilo. Wjedrowa prognosa nam nikto za bliščhi tydźeń sasa rjane czopke wjedro, ale tež trjeć znadź dubje hdyž a hdyž z njewjedrami pschetrowanje. Agrikultura wuhlada sesele do hrjedźnje Europy **nowe** wjelki. W Kanadze je ho zymne nižiny połołale. Tu je ho wjelkim spadźu wjelko sylnieje Agrikultur wuschkowanych a połnych winy a na Islandsku a dale pschez Skandinawiju do Rusnje je pocjahnył. Po mjenjetych wjedrowych nižinach z nimi njepschećiwjacych, ale wobtaŕ... wuje. S tuteje pschičiny ho wjedro stajnje a ... lodowskej Němskej pschi wisom dotal zaty tydź... dre mjeli, tak hu jenaj wokala niedźele i njem... pschechwilnje. Rataraje wschak hyschu rad hischcze ... cjita na swoje hona wótali, je pschego hischcze ...

Budyšći hermanc je so djensa zapoc... Pschicho ho k temu też dojdźejšći poprawdzici. Wo... mom dźensa niedźele zschehowate. Klowny nawal... njesse wjele sutstajne nedźele.

— S Budyšich w'kep. Na butrowych witach pla... butra 1,15 hr., jejo ... –13 pj., swarob 25 pj. ... pschimi pjerjom pj. ... su husć da 8 hr., kury 2—... khapowni 1,70 a 1,80 hr., holbje 75 –80 pj. — Na ... winowych witach placješe wut tomatow 25 pj., ma... 20 pj., małeńki 15 pj., wut krakow 30 pj., brunow... hacź 50 pj., kórkow 40—50 pj., kohlrabikowuh a ja... jahodkow 25—40 pj., botanistich jahodow 85 pj., wišen... 30—60 pj., rjebwinow 15 pj., krjeśi kolowiny 5 pj., ... horjowjecho kala 25—50 pj., puni cukowych kérnow 10 krustchowin 25—40 pj., fig. kapuscy pomka 1,60 hr.

— **Němskokatolski sudnik.** Statistiske wudźelenje w pohlasitkim hnuscje mjeńka Budyšinskeho nam dźeli: Po wym, wobsirnischim, wuschemu wuslědkej tuteje pjeć-

Marica a Hanica.

Roman.

91] (Pokročowanje.)

XXXI

Najaitra bě Meinhardta hańba swojeho waschnja dla napschecjo swojej młodej žonje. Kak cjasto bě wón Marizu wutrochnył, so njeje wjazy njepschińdźe. Schtož bě jomu kšasne było, njeworješe ho žonje wjazy taike napjet. Zjawjenje by dźe benak też njesmjesne było. A wěsto by wón sa nim młodźesche, swojowa wojowicz a doživicz, schtož bě na wěki sapadło.

Mariza běsche jeho wotpokasała se zpkej zwojej kahodnosću a njebjekosću — Hanica bě jemu zole binak podała. Hinaza, hyrnjež njeswosta strachowjiwa, ale njesaprěwasche młodu kaluborwanu žonku.

Wonaj pschińdźeschtaj do wsdinaje hudźbneje sale hotela. Hanica pohyny ho sa lschidło a wocza hrachi; niz konjerisaj, ale też niz dilctantiz kaj jeje sestra. Dobra schula, kiž bě wuzjiwała, so pokaja. Beethowena, Schumanna, Schuberta sahra. Meinhardt pschewobrjeschene kopjena. Nětko tykny tykmu z durjeni nuts, dokelž wobeju hameju wuhlada, so sasa słubi. Tola wezjina žonska pschischedschi wosta hedźo a se zjewjim pschikładom druhich pschiwabi, tak so w žórli bórzy ludźi hedźesche, kotrjž wschitzy ho počinachu, jako bychu cjitacz chcyli, wopraudzje pak jenož hrě pschipoßłuchachu.

Tu saja Meinhardta cjicha herdosć. Wón radowaschc ho nad swojej młodej žonu. Na tom dnju wubra blescheje wosebje dobreho wina, wona pijesche a wón też a jako jinaj winowa krew po žilach cjecjeschc, wotnacjichaj trochu se srudoby a zorowanja.

Ale Meinhardtej chyschc ho domoj.

Wón njechtsche kwasne purpowanje cjinicz, na kotrejž dyrbjachu so pschcze sasa dopomnjecza wuhudźowacz. Hanica jemu pschihłosowaschc, hacrunjož bě ho po muzowem powědanja na Italisku šmjerch wjeřelika.

Hrabja Aich bě jemu wulke pytanje na Rochusbowem hrodźe sakasał. Jenož nětschc selenych balsow wišasche nad wrotami a cjeršowe kwětli sochasche we wasach a šalčelach. Meinhardt bě spanjka, jimu pschepcholił: Marizyna fyzjerna fiwa wosta sawrjena, ale bě, jako by duch smjerčcje po domje khodźił. Pschi wschech pschikasujach, ži Hanica dawschche, rěkaschc kaž ż cichym pschecziwjenjom, so je njebuh kjeni hrabinka kał postajiła. Jenož knihi wona wjedźesche. Na tom mětnje bdźeš bě Marija dopt schczinila zawora za Hanizyne pisanc, jara podobne, ale w pjenkli wjetsche, žylnišche, jako by ho w tom jeje waschnje wuprajiło.

Wona pschewodźesche swojeho muza, kaž bě ta Marija cjinika, do Merrany dele, nienatkuwaschc pak, njes tym, so bě wón polo rčenika, ale pschcsche, hacź šmě sobu hicz, a doktor Kolser, kiž bčsche jej po Meinhardtowym pohnuwanju w Göllanach cjasto radźił a jeje stroyny cjehowjeczi zotarz šnjesche, sda so hyscz nad tym wulzy fujeschcnu. Pschcsch Marija jenož spytała, Meinhardtowym myslicžkam zcjehowacz, so bě Hanica, je swojej hlowu, cjinilo, cjasto hinaschcho wčnjenja hacź jeje muz. Wón bo najprjedy nad tym dźiwaschc, a nětschc kroź wón jej porokowaschc abo teź pschirunowaschc.

Hanica ho stuli, jako by dyzta dyrjenju cjekanyc wona wosta pschi swojim wčnjenju a mčjesche tón dom jo ta a tam wčznik abo burik, ż korunjej pschi puczu ... daschnaj zahrodnik abo zarjadnik jej pschihłosowach... potom pohlada Meinhardt ż boka na nju a njej ... hłowjcka.

Tak pschińdźe nalčcjo. Wot cjcty Angiolimy ... taj ż napraschowanjow, kiž jimaj farař Niederwieser ... schowasche, jenož, so je wona šrowa. Na jenom ... nich nalčtnikowych dnjow zdźejschtaj do Lany, hdyž ... sche Meinhardt je šadowym wikowarjom porčcjeł, ... ho być šwólniwy, Rochusbow hrodowe žně, po kot... schczitio, w zilku pschewsjacz. Hanica bě žebi rjej ... se je ta ż wjetschej lčpschinu dyžli Meinhardtowy ... na šadowych witach pod khódźanni a pschi wulkhodźanni ... schczach pschedawacz.

Na wótczopuczu satužschtaj w Göllanje. Se jawi... wohrjezanni šda ho žiare šydło być šrudne, jeho ... pyjo konilo. Hanica bě Meinhardtej dźakowna, so bě ... możnosć dał, swoje wótsne wobšyrdźiwa za sebje ... wjesej a połpschcjcz. Hodźiny, hdyž mčjesche wón ... prawdzje sam za so swoje dźčło, wona wuzjiwasche, ... tu za prawym hladała. Meinhardt pschewodźesche ... dzentka k prčnjemu rasej. Wonaj dźeschtaj po wiaki... hdyž narunachu ju khódźy ż jednotlíwymi pjenkl... Hanica pokasa, so ju rospadane murje byle sasa nam... rjene, ż nowymi dutymi zzhelemi pschikrywane, stolp ... wrotach ż nowa wumurowany, a tak dale.

(Pokračowanje schčhuje.)

nego indeksa za žiwjenske wudawki (sežiwjenje, bydlenje, tepjenje a woblečenje, wobsthad a hewaršnu potrjebu) wuličnjene w pischerišu měnaza julija l. l. 152,6 (1913/14 100).

— **Wustawina žwjatorjanoscej wschitkich Budyskich wyschnoscejow** budže sobotu 11. augusta dop. w 10 hodź. we wyschšej realzy. Sastupne kharti žu w měschcjanskej hłownej kanzliji dostacź. Wočakuje žo, so žo wotewsate kharti tež wophrawdže trjebaja.

— **Biskop dr. Schreiber** žwjerjesche wčera 3. žnjenza žwoje 56. narodniny. Dnja 28. winowza t. l. šmě wón žwój 35tny měschniski jubilej žwjerjeć.

— **Lečenje dźěłobjerjerjow.** Dźěłodawarjo žu ſ tutym hišće raz wroscheni, so bychu formularu, kiž mějachu po stawje 1. augusta 1928 wupjelnić, k wotewsaću pischihotowane měli ako je najpoſdźišcho do 8. augusta 1928 we policajskim hamcje w Kubnitzy po 2 sthodomaj wó jtwje cžo. l wotedali.

— **Smjenjenity Budyški hoſcežnar wumrě.** Po lěta dołhim cžerpjenju wumrě ſchtwórtk knaty Budyski hoſcežnar, knjes Korla Braune, wobsydžeć „Tſjoch Lipow“. W lěcže 1900 pschicžahny woženiwſchi ſo do Budyſchina a pschewza najprjedy hoſcežnu „Römer“ pschi Drjezdženskich wótach. W lěcže 1905 pschewza potom „Měſchcjanſku ſabrodu“ a hospodowaſche na njej ſ wuſpěchom hacž do lěta 1912. Tehdy kupi žebi „Tſi Lipy“, kotrež hacž do žiwjenje ſmjerježe wobsydžeſche. W lěcže 1927 započa ſo ſa njeho dołhi cžah cžerpjenja. Pomałku wotſtajowaſche ſaſudži dźěławopy a žiwnoſtne muža k ſwjeczenju z po tym, ko běſche jeho ras Boża ruczka ſajała, dyrbjeſche dołho khory ležeć. W jenej wonkownej ſkkowarni je nětko žiwoje žiwjenje dokonjal.

— **Prawa a winowatoſcze wot kiebli hacž do rowa.** Z narodźenjom ſtanje ſo cžłowjek „prawomócny“, dołapſchi wjcže prawa a winowatoſcze. Khmany ſa naſtupowanje je hižo 270 dnjow do narodźenja. S 2 klami žebi žebi wšni kročž jtco ſchcžépicž dacź, je 6 klami a winowatoſcź, do ſchule khodźicź, je 7 klami je ſ wobſahowanjom khmany k wobſthodej, t. r. i bowoſenjom powuczníka atd., ſ 13 klami dopuſcžći ſo k dźěłu w fabrikanſkich połnoſtnoſcź. S 16 klami je cžłowjek khmaty, wſchitkich zahowacź, khmž wotkaſacź a łoža khmž ſo wndacź. 18-tne mlode hólzy a hólcži ſu dopołnje khłokanſkeju połnoſtni a móža ſo ſa połnoſtnych wuprajicź. Tón dwanaſcžlětny abo ta dwanaſcžlětna dóſtanje prawo k wolenju do měſtoſtatneho a do krajneho žeſma. 21. Lěto pschinjeſe połnoſtnoſcź, mužſki ſtanje ſo połnoſtny ſa žeſtnik, žeſcžadwanaſcžlětny abo žeſcžadwanaſcžlětna móža ſo do parlamenta wolicź dacź, dyrbi ſ 30 klami powołanje jako wuznik pſchiſahnuc, wikarſki ſudnik abo pſchiſydnik krajneho dźěłanſkeho ſudniſtwa pſchijimacź a ſmě ſo po 35tnem ſhubjenju wot 31. lěta ja mórweho wuprajicź. 35-tny może pſchiſahnuć kańſkoſtatneho dźěłanja, 30-tny dyrbi ſa ſwoje pſchijeć, 60-tny ſa wucžerſtwo atd. wotpokazacź, ſ 65 klami tež lawon ſ pſchiſahowſkich hamt. S 70 klami może kóždy, jeli ſ 5 ſ nohemy byl, ſa mórwego wuprajeny byez. Tak piſa „Rothenburger Anzeiger“.

— **Budyſke hapjyki** ſu wjchédne dny hacž do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak famknjene. Nózny ſlužbu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena hapjyka ſ měſtacžnym wotměnjenjom. W měſtazu augusce je to Hrodowſka hapjyka na Hoſchcži haſy.

— **Swój 50ětny wobſthodny jubilej** žwjerjeſche wčera pjatk firma želeſowych towarow Paul Seidler na Swonkownej Lawſkej haſy 16. Nan nětcžiſchcžeho, mějicžela, knjes Paul Seidler ſałoži wobſthod 3. žnjenza 1878, kiž ſo pschcžo bóle wuwiwaſche. Swoprědka běchu to woſebite klamy ſa bliđarſku potrjebu, teſ ſa druhich rjemjeſlnikow, khrótſich mištrow a fabrik. W lěcže 1914 powjeſtſchi ſo wobſthod ſ pſchijeczom dalſchich klamow. Jako běſche knjes Paul Seidler w lěcže 1920 po dźeſcheſ thoroſcež wumrěł, pſchewza jeho žyn knjes Ernſt Seidler wobſthod a je jón hacž do dźeſcjnjſcheho dnja na ſtarym měſtnje daleſwjedł. Pſcheſemy jubilarſkej firmje teſ dale dobry rozſpěch a wuwiježe!

— S **Budyſkeje póſty.** W połnużowanſkej měſtnoſcži hłowneho póſtſkeho hamta w blížſchich dnjach nowy khamor je ſamkanſkimi kaſchcžikami ſatwarja. Tohodla ſu twarſke pſcheměnjenja nužne, kiž budža wobſthad w połnużowarni trochu hacžicź. Póſtſki hamt proſy, ſo bychu ſo ludźo ſ tym wotnamakali. Sa ſpěſchne pſchewjedżenje pſchetwarjenja a po możnoſci mało mylenja póſtſkeho wobſkhada ſo wjednjſtwo poſtara.

S **Brěžnu.** K wohnju, kiž bě wutoru rano wokoło ¼4 hodź. ſlatok kowarja Makſa Bekera hacž na ſakładne murje ſnježił, ſhonimy hiſchcže podrobnoſcže, kiž ſu ſo wot powołanego ſtrony do nowinow podate: Woheń pórě wſazy ſta zentnarjow ſjkomy. Wot pſiedawſcheho wobſzedżerja, ſchorjenego wyſchſcheho dróhoweho wothladarja Nowaka, je ſo leżowniosć ſapocžatk junija ſa 2750 hriwnow kupiła. Wapaleniſka kaſa wuczini 10 000 hriwnow. Wot pſchiſłuſchneje żandarmerije w Barcze je nětcžiſchi wobſzedżer był ſajaty, dokelž na njeho tukaja, ſo je woheń ſakoźił.

S **Rjejwacžidka.** Žnjenzowe ſtótne witi, ſaſchłu hrjedu tudy ſo wotměwaje, běchu ſ dweju pſchicžinow žłabje woopytane: pſchede wſchém maju ratarjo nětko najnuſnische dźěła wo žně, a potom je dołho trajaca ſuchota wina na njedoſtatku ſelenje pizy, tak ſo žebi ludźo jenoż w najhórſchim pſchipadże ſłót pſchikupja. Njedźiwajcy wſcheho běchu tu 100 howjadłow pſchicžeſtili a wubjerk na dobrym płahowanſkim ſłocže bě ſpokojazy. Też proſoże witi běchu napiſchecžo prjedawſchim mjenje woopytane, tohodła ſo hubjenje łuzowaſche. Tu płacžachu proſata po 10 hacž 12 hriwnach.

S **Lubija.** W połdenjm poſedżenju wokrjeſneho wuſtawa njemóžachu ſo hiſchcže wo ſpěchowanju twarjenja ſkołenjow ſ pſchijeczom wokrjeſneje poſkcžonki doſkónczenje ſkónſadżicź, ale po dotalnych ſdźiwanjach je nimale wěſte, ſo budże ſo poſkcžonka pſchijicź. Jedna ſo wo 300 000 hriwnow, kotrež maja ſo na dwě dźělbje dźělicź. 105 000 hr. dyrbja te gmejny jako ſtałny pſchiraſt dóſtacź, kotrymž wokrjeſ dawki na podružniſki pjenjez wudawa, mjes tym ſo ſu 195 000 hr. poſtajene ſa gmejny, kiž ſwoje dawki na podružniſki pjenjez ſami ſarjaduja. Wokrjeſnemu hoſpodarſtwu Poſłednje ſłowo budże wokrjeſny ſjſſ rěcžeć.

S **Kamjenza.** Tudomneho wokrjeſneho ſkótneho lěkarja budże wot 6. augusta hacž do 6. ſeptembra wokrjeſni ſkótny lěkar dr. Otto w Drjezdżańſkim ſtarem mšicže (Dresden-A, Reichenbachſtr. 27t, telefon 40325) ſaſtupowacź.

S **Muczowa.** Saſidżenu ſobotu bě ſa naſchu gmejnu woprawdżity ſwjedżeń, dokelž ſrjecžachmy ſběhanje nowe je ſchule. Po ſhromadnem ſpěwje: „Tebje my Boha khwalimy“ jimaſche ſo knjes ſtaroſta Domaſchka ſkowa a wuwjedże, kak je k nowotwarej ſchule dóſchło. Dźěcži ſ Muczowa khodźachu prjedy do Wulkeho Cžiſka do ſchule. Hdyž bě w Bukſni ſchula natwarjena, ſjednoczi ſo naſcha gmejna ſ Bukſnjanſkej do jeneho ſchulſkeho ſwjaſła. Nětko tu teſ ſa tule ſchulu dny jeje wobſtaracža liczene, a ſa nězkiłko lět ſo ſtanje ſ woporom podkopkow. Tak je pſchecže ſa ſtamnej ſchulu naſtało. Po pſchewinjenju mnohich wobżežnoſcjow je ſo próza teſ ſapkaczika. Nowa ſchula je ſo dźenſa ſpěhała. S wutrobnym dźakom wſchém, kiž ſu tomu dopomhali, ſo je ſo rwarilo, ſkónczi narěcž. Knjes twarſki mištr Kurt wunjeſe ſławu na gmejnu a pſchieſcže je ſłowjo ſa jeje nowy ſłutk. Po wutrobnej narěcži prjedawſcheho Bukſnjanſkeho ſtaroſty knjeſa Lapſicha a ſe ſhromadnym ſpěwom „Njech Bohu dźakanje“ ſo ſwjedżeń ſkónczi. Wjeſela ſabawa ſjednoczi hoſcži a wjeſnjanow hiſchcže dołho hromadże.

S **Nóžbórka.** We wokrjeſu Nóžbórſkeho dźělowego hamta je ſo w tydżenju wot 26. julija hacž do 1. auguſta ſ dźělom w induſtriji ſa kamjenjow a ſemjow, metallowej induſtriji a młodowym dźěle wotměrjenje drużiny ſaſo ſkóſchiło. Jena ſchkleſcžerſka je w Bjeſ Wodże, kotraž w poſlednich tydżenjach jenoż na njekotrych dnjach dźěłaſche, je dóſtała dźěłacž pſchestaka. W jenej żelezowej dźěłarni ſu dla njedoſtatka na dźěle dźěłacžerjow puſchcžili. Też jedna papjernik dyrbjeſche dla pſchetwarjenja dźěłacžerjow puſchcžicź. W druhich powołankach njeje woſebitych pſchemjenjenjow ſapiſachž. Schkleſcžowa induſtrija pyta hiſchcže wjcže kakorych ſchkleſcžerſkich dźěłacžerjow. — Dźěłowy hamt je dóſpěła 51 wohobam dźěło wobſtarać, mjes nimi ſu 4 pſchiſłuſajcy, kotrymž ſo dźěło w jich powołanju pſchihotowała. Liczba dźěłoſpytowacžych ſjwjſchi ſo wot 402 na 469, dokelž ſłowjanſki podjezd wot 214 na 237.

Tunje
toše za žony
k hermankej!
ALBERT na Lawskich hriebjach 10

S **Drjowka.** S rědkej ſpěchnoſcži woſjewja knjeſerſkiwowny preſident w Frankobrodze nad Wódru rjekowſki ſłutk ſchulerja. 3. prażnika t. l. bě ſchulerſki Bruno Sadow w Drjowku ſwojeho ſobuſchulerja Faltu ſ wulkej roſtuju dżenoſcžu wot ſmjerježe tepjenja wumnožił. Pěkny mały wumnožeŕ žiwjenja dóſtanje hižo ſa 3 njedźele ſwoje ſalužene khwalobne pſchipóſnaczenje.

S **Khorzebuſa.** Saſo je ſtare wjeſyne wjeſnjanſke hody žiwjenje žadało. Tele dny ſ dźeſcheſe narjeſ Albert Lanz po Borſchczańſkim ſchoſeſu a da ſo ſwjeczeć, ſ ſwej ruku ſo ſa automobil pſchipowjeſnyſchi a ſo ſjoba cžahnyć da. Njedaloko korczmy „Hońtinſkeſti wotrocžink“ ſo dróha wupotjeżża, ſchtoż automobilowemu wjedniſa mjenowanej ſwój wóz na wyſchcu naprawich. S tym ſajdże Janowe koło do hromady pjka, tak ſo wóz ſ kołu padże a pſchedſadnje koleſa auta ſlerża. Te a też inſche pſchiwoſpſchi ſu pſchiſeſdżerjow Janku a rozmiecžachu jeho dopołnje.

S **Khocžebuża.** (Schmelzer młodſchi do Khocžebuſa pſchewjedżeny.) Dla ſatſtženja wobeju němſkoſtatnich khorhownikow w Arensdorfje k pjecž abo połdra lěta khłoſtarnje ſaſudżenaj ratarjej Schmelzerai, nan a ſyn, ſtaj pod amneſtiju pſchiſłuſkoj. Khłoſt. khłoſtanje je ſo do jaſtwinſkeho pſchemjeniło. Mjes tym ſo je Schmelzer ſen., kiž mějeſche tſi mězazy ſapokcžacź, wot khłoſtanje wukonjazeho preſidenta dowoleniu dóſtał, bu Schmelzer jun. pſched nětchto dnjemi do Khocžebuſkeho zentralneho jaſtwa pſchewjedżeny, ſo by tam ſyndommětkacžne khłoſtanje wotwołacźił.

Z Łužicy

S **Korſynja.** Nětkdże 2000 hriwnow pſchiſchiwił bě ſkładownik H. Korſynſkeho konſumniſkeho towarſtwa. Won bě hakle nětchto mězazow we ſłužbje a jeho ſu hnydom puſchcžili.

* Se **Schěrachowa.** Sloty wobſthodny jubilej žwjerjeſche wčera ſchtwórtk 2. žnjenza, klampnarſki mištr knjes Emil Schmoll. Jubilar, kiž w tutom lěcže ſwoje 75. narodniny žwjeći, pſchiſłuſche jako 25lětny do Schěrachowa a ſakoji dźenſa ſlužbje wobſtejacže klampnarſtwo.

S **Wjaſojzy.** Saſtaranſki hamt wokrjeſneho ſaſtaranſkeho ſwjaſka Budyſkeho hejtmanſtwa ſměje wutoru 7. žnjenza popołdnju wot ¼4 hacž do 5 hodźin na gmejnſkim hamcze we Wjaſojzy wo jſtwje cžo. 1 rěcžnu hodżinu ſa wójnſkich wobſchkodżenych, wójnſkich ſawoſtajenych.

Se **Shorjelza.** 15lětny krawčí wuczownik Hajna ſe Markersdorfa cžiſny ko blisko tſjoch moſtow pſched Shorjelſki ſpěchnik. Cžah wotjedże jemu hłowu wot tyła.

S **Ruſchowa.** Tu wotpali žo ſ papjerzom kryta drjewjana kólnja ſchtlelcžerja Herolda. Dźeń prjedy wotpali žo maſzina brózeń a hródże ratarja Hänſela hacž na ſakładne murje. Wulke ſkłady ſyna a ſkomy kaž też ratarſke maſchiny ſu žo ſobu ſpalike. Mjes tym ſo mózachu konje hiſchcže ſ konjenza wupuſchcžicź, ſu žo 20 kur a 1 ſwinjo ſobu ſpalike. 3 druhe ſwinje dyrbjachu doſcžacź. —

S **Praſchiwizy** (Schönheide). Dźenſa žwjeczitaj tudy ſaſtupjeſ hamtſkeho pſchedſtejicžerja Kſcheſcjan Kuchař a jeho mandželſka Hilža rodź. Zieglerez w cželnej a duchownej cžerſtwoſcži ſwój złoty ſwaſ.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

S **Pirny.** Na derje ſaſłużeny wotpočink dóſcže direktor Sonnenſteinſkeje ſkónjenje, tajm rada profeſor dr. Ilberg. Won ſaſtupi Lita 1893 na Sonnenſteinje jako uſtawny łekař, wukonjeſche 8 lět w krajnem wuſtawje w Wulkej Stołpy ſwoje ſaſtupnſtwo a wróći ſo 1902 do Pirny, ſo by nawjedowanje hoſcežne pſchewſał. Ilberg mějachu wſchitcy rad, pſchetož wón bě nježnorjenjnje je ſjawnoſcž dźěławy, ſcherkotm kruhom ſwoje wulke pózwacža jako pſchichitner ſbožnjo, a dźerżeſche też w ludowej wyſokej ſchuli derjeſrofumniſke pſchednoſchki, kiž dawachu mnohoſtronoſcž a wažnoſcž jeho powołanja ſpóznacź. Wſchu poſtupny techniſki a łkańſkeje wědomoſcže wobſzedże wothładżaſe žiwjenju wuſtawej wužitne ſcežerjo, tak ſo wón wobydlerjo a też podaczi, kotrymž běſche ſ duſchnym ſaradżerjom a hobnerſkim wjeſom, ſubwencže a wužachu. Jenož njerad widża jeho wotejcź. Dr. Ilberg bě ſ naſſidnikom lehornina jara ſubwenczneho lapa. rady dr. Wehrer.

S **Drjezdżan.** Dla khłoſtreho ſpodowanja, wobſebje płacžiwy ſpěchcžerja, je płacžiſna ſa ſchtwórtkowſki tydżeń we Drjezdżanach wot 1. žnjenza ſa 1. druſinu wot 90 pf. na 84 pf. a ſa 2. druſinu wot 84 pf. na 78 pf. ſo ſnižała. nych a hewaſchich ſaſtaranja potrěbnych.

* S **Kamjenicy.** (Pſchi hrajkanju do wody padnył.) Schtwórtk popoldnju hrajachu bjeſi pſchi rěcy Kamjenicy w pſivatnej ležownoſcži pola Rochlicžanſkej dróhi. Woni ſo ſ tym ſaběrachu, ſo kamjenje, ſa bórniju ſwjaſane, do wody wjetachu a ſaſo ſ njeje cžahachu. Jedyn ſ nich, 13lětny Kurt běſche jebi bórniju wokoło ruki ſwjaſał. Kamjeń bě ſo naiſerchio pſchejara ſaczjumpał a hólczeja pſchi tem pſches lěſnju ſa ſobu do Kamjenicy ſeſahnył, kiž ma blisko pſched ſpuſchczadkami měſtna, kiž ſu hacž do ſchtyri metrow hłuboke. Hdyž bě towaſch do wody padnył, ſu hólzy cžekli a to ſwojim macžerjam wupowědali. Te bu ſu hałe macž do wody padnjeneho hólza ſamołałe. Bohužel pſchepoſdże hałe je bła wohnjowa wobora ſawołana, kiž ruce pſchijédże a ſa njecžto wokomikow hólza ſ wody wuczahnu. Wołownik kłoſi do wody a pytaſche ſa cžłowjom, dwaj druhej ſ jeneho ſpěchnje nadutehu gumijowego cžołna. Dźeſcjenje mjeſnoſcže je we błácže tcžało. Pſchi wupytu wožiwjenja, kiž wobnjowa wobora a pólizija cžinjeſchtej, běchu bohužel podarmo.

* S **Berlina** (Wobej w gmejnſkibjej fabrizy.)

W [illegible] Ghemnitz [illegible] fabrik ſi w Jo[illegible] ſ Wyſt Wodżiwaja wo[illegible] heń nja[illegible] ſ [illegible] ſawaſku wo wobeh [illegible] ſchinu [illegible] ſ ſamjenicy. Wo[illegible] dźiwanjach [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wo[illegible] ſu ſo [illegible] ſ [illegible] ſ [illegible] ſ

Tunje wupjerki
zaso dóšte
80 100 115 130 šěroke
210 260 290 330 pjenj.
140 160 šěr.
360 410 pj.
pjerjo njepřepuščace prawobarbne
K hermankej
hišće cyle tunje wupředawańske płaćizny!
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Žnjowe dary tunjo ložowe šaty, košle, blidowe a taflowe ruby, trjenja, a płachty na sofy
J. Er'er w Budyšinje na Zwonk. Lawšk. hasy 10

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5–8½ procentami
po wučinjenju

Šckowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hodnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Za čućiwe a sulne nohi
wosebje přihódne a derje wudźełane formy
Wosebitosć:
stupn. e. znohajc. zepjeru orthopädiske stuonje
Fähle
Schuhwarenhaus
Bautzen, Lessingstrasse 5

Gardiny
tkaniny za gardiny
etamines
vitraže / polstores
we wulkim wubjerku
Otto König w Budyšinje
při Mjasowych jětkach 2.

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
w Lehmannec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **runnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Wosebje tunje
hermanske poskićenje
wobleki, mantle, kostumy, bluzy,
◆ suknje a dźěćace wobleki ◆
Wulki wubjerk
W. Häcker w Budyšinje
na Žitnej hasy.

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot ½11—3 hodź. wotewrjene

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składze
wobućowy dom Mark w Kukowje.

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene
Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewješćinskich wobrazow, tež na wsach. Tel. čo. 2438.

Wikowarnja z butru „Kunella"
na Bohatej hasy 16 / Telefon 3384

Butru - jeja - twarožk
šmalc, połć, marmelady, wolijowe sardiny, měd, jědźne wolije, majenowu brěčku, cornedbeef, słódke wino, čerwjene wino, běle wino atd.

Kunella-Gold delikates margarina za najkhłóšćiwišeho
punt 95 pj. } k tomu drohotne
dalše znamki } **Kunella wotrězki!**
85, 75, 65 pj.

Steru margarina punt 50 pj.

Wobhladajće sebi našu wulku wustajeńen hospodarskich wěcow, kiž na Kunella wotrězki dawamy
Njeskomdźće zaměnjenje pokładnjowych šekow na **Kunella wotrězki**
Wikowarnja z butru „Kunella"

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šciparje, (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Seminarskej drózy 5.

Nakładźowańske šklenčy

½	¾	1	1½ ltr.
40	44	48	55 pj.

dospołnje z gumijom a woblukom
aparaty k nawarjenju / gumijowe wobručki
wobluki
Kosy ze slěbrowercka
widły za snopy / cynk. kupańske wanje, kotoły, boly, / přestajomne wohnišća, tunjo
Walter Voigt, wikow. zeželezom
w Budyšinje na Jerjowej hasy 3 Telefon 2320

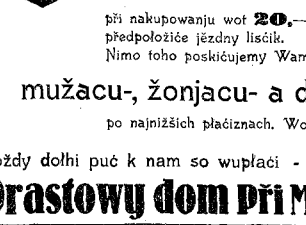

Transport mebłow — Zaměnjenja bydlenjow

Přesydlu so 6. augusta
do Kamjenca na Budyšku dróhu 24
jako runar
a změju rěčne hodźiny dop. wot 8—10 hodź.
nic pak póndźelu a pjatk,
wutoru a štwórtk tež pop. wot 4—7 hodź.
Runar Šołta z Trupina

Presto
njepřetrjechene loniko běžace
koło dobreje znamki
dobry twar, elegantne wudebjenje!
Dospołne wuwjedźenje!
Najl. kajkosć! Tunje płaćizny!
Hłowny zastupjeř:
Jan Witek w Sčitecach

Wikowarnja z jězdnymi kolami Fuhrmann
w Budyšinje na Hornčerskej hasy 10
jězdne kola, šijac. mašiny, šlimace mašiny, gramofony z platami
Wěcy wustoj. wuporjedźerja
— Wulke a małe awtowe dróžki. — Wulki omnibus za křižna, kwasy a wuležy towaršstwow. :: Telefon 3004

Dostanjeće Wašu jězbu zarunanu
k hermankej
sobotu njedźelu póndźelu
při nakupowanju wot **20.**— hr. sem, jeli předpołožiće jězdny lisćik.
Nimo toho poskićujemy Wam
mužacu-, žonjacu- a dźěćacu drastu
po najnižšich płaćiznach. Wopyt pola nas Was přeswědći.
Kóždy dołhi puć k nam so wupłaći - - - - - - - - - -
Drastowy dom při Mjasow. jětkach 5

Za ryćerkubło
so dobra pilna a sprawna holca abo njewotwisna žona za picowanje swini, za dźěło do hrodu a zahrody pyta
Dalše je zhonić w S. N.

Poskićam po přihódnym płaćenskim położenju
D-motorske kole, dobre znamki, kole jězdne kola, a druhe mašiny, centrifugi, bulrowe a šlace mašiny, šlimace mašiny, placo mašiny, ručadła, synkowe płaty, płatowe a narunanje wuporjedźenja najlutšo
H. Paul Gräle
wuporjedźerja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Wěrićelow knjeza kublerja
Jakuba Wjaćawka w Khrósćicach
z tutym namołwjamoj, žadanki w běhu 3 njedźel pola nas připowědźić
Ręčnikaj just. radź. Voigt a dr. Voigt
w Kamjencu.

Lěkar za dźěći dr. Schnabel
w Budyšinje na Mittigstr. 39
Telefon hač dotal 3994 wot dźensa **2000**

Professor dr. Hess
je wot 6. augusta 1928 zapućował

Příloha k čisłu 181 **SERBSKE NY** Sobotu 4. augusta 1928

Dalše rjanosće Prahi.

Jara zajimawy twar je Strachowski premonstratenski klóštr. Kral Wladislaw I. jón 1140 założi. Dla napodobneho wutwara mjenuje so klóštr też „Mons Sion" — Hora Zion—. Wulka cyrkej „Do njebjawzaća swj. Marije" ze swojimi 16 woltarjemi a druhe twary (klóštrske kněze) buchu spočatk 17. lětstotka (1601—1630) w nětčišej podobje a rozměru natwarjene. Wulkotnje wudebjena ma najwjetše piščele Češkeje (50 registrow a 3177 piščalow). Před wulkim woltarjom leži założer († 1174) a nad nim stejo jeho pomnik. Pod pódlanskim woltarjom leži jedyn swjaty jako mumija. Najzajimawša je knihownja ze swojimi 100 000 zwjazkami (połnje teologiskich) a na 2000 ważnymi a žadnymi inkunabelami, kaž je w češkich hrodach a palastach husto nadeńdźeš. 1837 założi so tu „Muzej wobrazow" ze wjacy hač 500 wumělskimi wobrazami wot Dürera, Holbeina, Cranacha, Corregia, van Dycka, Guido Reni a druhich znamjenitych wumělcow. Jedyn z najwjetšich je „Swjedźeń swj. rózarija" wot Dürera. Naspomnjenja hódna je też cyrkej swj. Jana Nepomuckeho, natwarjena wot rjada swj. Wórše 1720 hač 1728 přez znamjenitcho twórca Dietenhofera.

Jena z najkrašnišich cyrkwjow — kaž wšitke naspomnjachmy — je ta k swj. Jurjej, w romanskim stilu natwarjena. Spodźiwna podzemka (Grotte) pod wulkim woltarjom, stare powostanki freskow (tute buchu 1864 wotmyte), rowy wšelakich wójwodow a druhe je wobhladanja hódne. W blizkosći steji postawa swj. Jurja, wulkotny gotiski pomnik, kiž bu 1373 wot bratrow Měrćina a Jurja z Klausenburga, kotrejuž bě kěžor Korla IV. do Prahi powołał, laty.

Kollegiatna cyrkej k wšěm swjatym je z lěta 1263. Při wohnju w lěće 1541 bu zničena, tola da ju kralowska wudowa Hilža z Francowskeje zaso natwarić. Tohodla francowske lilije na cyrkwinskim wjelbje. Wot lěta 1588 su w tutej cyrkwi powostanki swjateho Prokopa († 1053) pokhowane.

Loretska cyrkej bu 1718 natwarjena. Woltarny wobraz (swjata Marija z Jezusdźěćatkom) je jenož kopija wot Raffaela. W třoch jstwach křiżneho hoda su pokłady Kapucinskeho klóštra pokhowane a woznamjenjeja najbohatši cyrkwinski pokład Českeje, mjez druhim monstranca ze 6580 dejmantami (drohotnymi kamjenjemi) wobsadźana.

Wěža ma zwónčkownu hru z lěta 1694, kotrehož 27 zwonow, w Amsterdamje we wšelakej wulkosći late, w lěće kóždu połnu hodźinu jedyn Marijanski spěw zwonja. Tutu hru je wěsty Pražski překupc Eberhard z Glawchawy dari.

Jedyn Serbam najznaćiši klóštr je tak mjenowany „Emaus" ze cyrkwju swjateje Marije (do njebjesspěća). Korla IV. założi jón 1348 za slovenskich benediktinow, kotříž běchu z Khorwatskeje a Dalmatiskeje wućekli na „Słowjanski horje" (w Slovanech). 1371 bu wulki twar skónčeny. Sławne evangelimy, na kotrež dyrbjachu franeowscy kralojo přisahać, wukhadźa z tutoho klóštra. W lěće 1880 kupichu jón benediktinscy z Beurona (we wjerchowstwje Hohenzollern) w Němskej a zwuporjedźachu jara zanjerodźene domy a cyrkej. Wumolowachu jón wumjelscy a to po přikładźe katolskich wumjelcow. W cyrkwi bohrske piščele wot 1893—1898 twarjene. Zdawna sem so tu laćanski cyrkwinski spěw, gregorianski cheral, wumělscy pěstowaše. Freski (wosebite molowanja) ze 17. a 18. lětstotka ju dehja, rjany křižny puć z 14. lětstotka z krasnymi freskami, wjacy razow ponowjeny. Ze skhoda za cyrkwju pezhehowacy wuhlad na Woltawu a Smichow. Po přewroće dyrbješe klóštr dźěl swojich rumnosćow wotstupić a to na češke konservatorium za hudźbu, kiž dyrbješe swoje prjedawše rumy w Rudolfinje (prjedy wobrazowarju, kiž je nětko w delnich rumnosćach zaměsćena) na parlament (sejm) wotedać.

K 50. narodninam knjeza fararja Jurja Delana.

Wyskaj ludo serbski sława
Dźensa k Abrahamowinam,
K wótčincowym narodninam.
Jemu słuša dźak a khwała.

Za lud swój je pisał, dźěłał,
Starał so a pomhać khwatał,
Snadź też na njón druhdy plakał —
Z nim so radował a spěwał.

Lud, kiž tajkich synow płodźi,
Nihdy, nihdy njezahinje —
Njepřećel jón njepřewinje
Z tajkim genijom smy młodźi.

O, hdyž ważili sej bychu
Serbja tajkich synow khmanych —
Wotrodźenćow bylo žanych
Njeby drje pod serbskej třěchu.

Dźak Ći, knježe, wuprajimy,
Budź nam hišće dołho młody,
Dźěł nam dale swoje płody.
Z Tobu znowa woživimy.

Njech Će zemja serbska nosy
Dołho hišće. Daj Bóh zbožo
Ći a měrne smjertne ložo
Za Tebje lud serbski prosy.

Pawoł Wićaz.

Na „Karlově", wobstejace z khěžow klóštra Hawštynskeho, nětko wustaw za njehojomnych khorych, nadeńdźemy pódla cyrkwje swjateho Apollinarija, wšelake wustawy češkeje a němskeje university tak medicinski, fizikalski, kliniku za němske a češke dźěći (dźělene). W krasnej cyrkwi su 30 skhodźenkow, podobnje kaž w Czenstochowje abo Albendorfje. Hdźež spody nich powostanki jeneho swjateho wotpočuja, te su ze křižom woznamjenjene. Na kóždym skhodźenku, kotrež maš klečo přewinyć, dyrbi so Wótče naš wuspěwać. W njej krypta, to je imitacija (podobnjenje) bethlehemskeho domu. W njej buchu zaplacane freski wotmyte a pokazuja so w nowej rjanosći. W blizkosći „Studentský domov" (statok), hdźež wšědnje (z wuwzaćom prózdnin) na 3000 studentow wobjeduje. Wše jědze so z mašinami připrawja na př. bělenje a tołčenje běrnow. Knihownja wopřija 4500 knihi w 14 jazykach. Tu zhromadźuja so 29 narodow, potajkim nimale cyleje Europy. Moslim sedźi tu pódla křesćana a moderny pólan při wěriwym. W křesćanskej lubosći znjesu so tu wšelake narody a wěrywuznaća. Praha sama ma na 14000 studowacych wšěch powołanjow. To wšo rěči za internationalnosć, kiž je přez přewrót a swobodu Češkeho luda wo wjele přiběrała.

Na Winohradach — drje tohodla tak mjenowane, zo so tu prjedy wino plahowali — su tohorunja wulkotne twarby. Najprjedy chcemy naspomnić Wilsonowe dwórnišćo, na kotrymž dźěn naš čah zastanje, hdyž z Lužicy do Prahi přijedźechmy. Prjedy rěkaše „Dwórnišćo kěžora Franca Józefa". Čechojo su po możnosći też wšě dopomnjenki na prjedawše kěžorske časy wotsronili, wosebje mjena. Tu wotměwa so zwjetša mjezynarodny wobkhod. Blizko dwórnišća je němske dźiwadło. Na Měrowym naměsće bu 1893 wulka farska cyrkej swjateje Ludmile natwarjena a to po narysach tachantskeho twarskeho mištra Mockera. Wysoke skhodźenki wjedu do njeje a městnosć je zahrodnje krasna wudełjena. W blizkosći nowe měšćanske dźiwadło a Narodny dom 1894 dotwarjeny. Mjez štomownymi njech su „Riegerowe sady" (zahroda) naspomnjene z rjanym wuhladom na Hradčany a hórki wokolo Prahi. Kóne tutoho měšćanskeho dźěła leži wulkotny a wobšerny kěrchow „Olšany", podobne kaž w Lipsku. Tu steji zjednoćeny Fügerowy a Tyršowy pomnik. Snadź na dwě hodźinze zdalena wotmě so mendarska bitwa w sedmlětnej wójnje (6. meje 1757).

Staroměšćanske naměsto (torhošćo) — „Velký rynk" — je historiscy najspodźiwniša městnosć a drje srjedźišco prastareje doby bylo. Tu steji Radnica. 1338 kupichu za tutón zaměr privatnu khěžu, 1399 so wotpali a bu 1467 wobnowjena. W časach knjeżerstwa Jurja Poděbradskeho a Władisława II. (1471—1516) bu južna fronta natwarjena, też astronomiski časnik, wšelake žurle a kapała, hdźež kaše njeznateho wojaka steji, kiž bě z wěncami a bantami we wšěch barbach europiskich statow přikryty jako česćownosć přikhadźacych zastupnikow tutych krajow. Po zjednoćenju pražskich městow (1784) bu radnica khětro přetwarjena. Znate je, zo so po kóždej połnej hodźinje na wěži durcka wotewrja a dwanaće jaroštołow kroči jedyn za druhim před nami nimo. Zwjetša sej tróšku zapozdźa.

Potom tam cuzy a domjacy po stach na tutón wokomik čakaja. W radnicy, kiž ma krasne žurle ze drohotnymi dopomnjenkami, khowaja so w archivu najstarše měšćanske knihi a listiny ze 14. lětstotka. Za radnicu wulka cyrkej swjatoho Miklawša. Na rańšej stronje Kinsky-palast. Tu je knihownja ze 47 000 knihami zaměsćena. Nješto dale Tynska cyrkej („Tynský chrám") z wěžomaj přez 81 metrow wysoki, w njej drohotny krasny pomnik sławneho wučenca Tycho de Brahe.

Wosrjedź naměsta steji wulki Husowy pomnik ze lěta 1915, dźěło češkeho ryzbarja Salonna. Hus wobdaty wot swojich wojowarjow. Na tutym měsće wotměwachu so turnéry a druhe swjatočnosće, česćowanja kralow a wjerchow. W lěće 1921 (21. smažnika) buchu před radnicu 27 nawjednikow protestantskeje strony (Union) — zwjetša z kruhow češkeho zejmanstwa — wotprawjeni. Městnosć pokazuje na plestrje, hdźež je čas wotewrjenja z běłymi kamjenjemi wuradźeny. Na broncowej talli na radnicy připrawjena wozjewja mjena wotprawjenych. Pozdźišo skónčichu tu 11 wyšišch officěrow, kotříž běchu so w bitwje pola Lützena (1632), blizko Lipska, bojazni wopokazali. Na poručnosć Wallensteina buchu k smjerći zasudźeni. Na tutym naměsće ćeše zwjetša wobkhodne žiwjenje stareho města a z njeho wjedźe široko Pařiska wulica na móst Svatopluka Čecha (znatcho sławneho češkeho pěsnjerja, kiž je hakle 1908 wumrjel) a dale na tak mjenowanu wyšinu Belvedere.

Lěsny kućik.

Powědančko.)

Wysoke třěchi radnizy, kotraž bě sobom bydlenje měšćanskeho měšćanosty, lětowachu prěnje tastojcki w nalětnim ftónzu, a spytowachu podarmo, kralowsku powěrtna je tinjanymi kulkami swojich pukalkow dosćahnyć. Ruska pak w swojej sastojnišci a dźełańšci jimi žedźesche žam, kotryž wyšche hižo mjenowanemu sastojnitwa też to žudnišcho direktora a polizajmišcha w swojej wobobje jednowćesche, samurjeny do tolsteho walika aktow, kóždy njemjeło jeho jažneho blyšcheho, kotryž so k njemu pisches wokna nuts dobywrasche. Nadobo sacklepa so wonka khwatnitwje do duri, a na to samjerjane „dale!" sastojnika sastupi jedyn brunny, nahladny muž pisches próh, kotryž móhł mjes tym hižo prěnji potopi schwyznyntych łět dospołnu měrć.

Měšćanosta pospěchny cźerwjene lěnkojte mjes worjo je swojich aktow, pohladny špeschnje na sastupjazeho a prajesche, hdyž běsche lěpsche drasty tamneho dohladał, [lohtim pomachnjenjom ruki: „Požydźece so, prošu, budu Wam hnydom k słužbje." Potom tykny swoju hlowu sajko do aktow.

Tamny pak bě krocżel bliže stupił: „Sdy Ty nětkle pschejo tak pilny, Fryzo?" prajesche. „Ty tola prjedy na tutu thorowicź cźerpjeł njejsy."

Měšćanosta sjedze horje, storhny žebi nałwocźi [noża, hladasche sprosćeny na rěcźazeho se swojimaj małymaj dorocźiwymaj wóczkomaj. „Richarto, Ty sy to!" sawoła. „Mój Boże, kak derje mje hišćeże znajesch! A tola, wjerschk mojeje hlowy je hižo nahi a zhyme wložny tu sjedźiwe! Haj, haj, tajke sastojnstwo měšćanosty."

Mała, khětro tołsta postawa bě wot pižanskeho blida do předka pschischła. Połny wobdźiwanja zhladowasche wón de mjeswocźa swojeho nimale wo hłowu wjetschego pschecźela. „Tě", dźesche wón a sjedźe [krótkej ruku pisches hischcźe žwězźate brune wložny tamneho, „to je wschak jenoż wložeńca; ale tej wócźky, tej njenałurnej młodej wócźky, to brje stej hischcźe tej starej sprawnej [nazu wjeżołtych cźasow!"

Sósćej pschipobłuchajsche žo žmějkotajo tutym rěcźam, mjes tym, so jeho měšćanosta pódła [žebi na sofa sćahny. „A nětko", dźesche pospěšny, „[wotkel dha žyła pschichadźejsch, schto dha sy, schto cźinisch?"

„Ja Fryzo?" wotmołwi žortujo tamny. „Pytam nětkajši wobžah ja te hischcźe pschezy próšne žiwobyło mojeho žiwjenja, abo, wjele bóle", pschijsponmi wón nješto khutnischo, „ja jón njepytam, cźerpjn jenoż khětro pod tutej prósnom."

Měšćanosta hladasche je žwěrnej wutrobu do wocźow. „Ty Richardo", wón dźesche, „kotryż je na univerźe wschi sakultiy wotpałł. Chże tola jedyn starý towaršch pod wětym anonymom žamo twoje pjero w jenym botanistim cźahowpišu namakane widźeć."

„Woprawdźe Fryzo? — Wón njeje wopaki widźał."

Tón mały tołsty mužik žebi rosmyślowasche. „Ty sy hischcźe žwobodny?" žo woprascha. „Haj? Pschejo hischcźe? Hm! Ty bě tak zahorjeny za tej jenej, Richarto! Wěsch ty hischcźe, hdyž my studencza tam na Dornburgu rejowachmy? Tehdom měješche ty njewěstu doma; ty nachcyschce rejwacź; ty žedźesche w wóźku pola toho tolsteho Wassermanna, kotryż dla žwojich dołhich schórow rejwacź njemóžeschce, a ty pijesche jenoż wino, jara wjele wina, Richarto! Ty nachcyschce te žwołowne reje wonjerzeschcź, kotreż žy ty [njej doma rejwał!"

Tamny běschce trochu wotmjelknył, mjes tym, so měšćanosta w njemérje žwojí tłoty cźahnik [hłubiny saka wuczahny. „Praj mi, najlupschi", sapocź šnowo, dźensnischi dźeń mi tola wěmjesch?"

„Dyrbi popołdnju sajko dale."

„Pschezo hischcźe tón mischtr njemér?"

„Wodaj, kym žebi hižo wožebity postowy wós słasał! Wy macźe tu nětkotre mile [połnuzy mjes kolandskimi tonidlami a lěsom hischcźe mało pschepytane rostwinstwo!"

„Jžo", sawoła měšćanosta, „pola F . . . . , hdźež cźi wrótni knjeżkožo bydla, kiž ani schtwórka puschcźicź ani tuśta hole wobdźělacź nochcźeja!"

Tón hóšcź [hlowu wjacźeše. „Tak mi prajachu. Tam dyrbi hischcźe w tajnych lejownoscźach nischtożkuli hewak hižo słužbjeneho [namakanym być."

„Tak Richarto, tak dźe móhł žo w tej blasnitsce dźerje hnydom jamełscźicź!"

„W blasnitsce dźerje?"

„Wěsu! Tam nětcźischcźeho knjeża měješche hischcźe žwojn wožebitu wrótnoscź. Dokelž bu jemu žwój hród wjetschewulki, natwari žebi wonka žriedź hole a lěsa khěžku, widźiteke wokna na jeni stronu a kola wokolo kolomunju, dwacźesći stopnjow wyschoko. A tutomu hrodźiśce narjeknuy: „Lěsny kucźik", tudźo pak rěkaju jemu hischcźe dźensa „blasnitsa dźerja."

Tam dożiwi wón wožrjedź wischeje njerjedźe žwoje pocźeduje lěta.

Tamny běsche kedźbliwje pschipobłuchał. „Schtó dha to nětkle tam bydli?" žo woprascha.

Nětkle? Mysću žebi, nichtóm, abo tola jenoż žown a chóry. — — —

W pódlanskej jstwi cźepjeschce cźažnik Měšćanosta pośkoči: „Hižo w jednaccźich!" prajesche. Wěsch ty, starý! Mam hischcźe jedyn žudnišći aktus pschedemnu. Ty dźe be w naschim studentskim žwjasku łapjkowaś", a pokracźowasche žmějkotajo dołeź masch tak mjnu, bychmy hischcźe hodźinku [bjesadźe wuschiknołwali, hdyž by chcył dźensa juna tuto sastojnstwo w słužbje naschcho žudnišćowa wukonjeć!"

Richard žo žmějesche. Nimasch dha ty žaneho sapisowarja, kiž protokoły wjedźe?

(Pokračowanje jeńkuje.)

Zajězd spěwnеje kupki „Lumir“ do słowjanskeho kraja.

Běše najrjeńši łońny dźeń, jako so wutoru 24. julija k zajězdej do Českosłowakskeje hotowachmy. Krótko po 9 hodźinach wopuščichmy naš starosławny Budyšin. Mjez watymi žitami a zelenymi lěsami dowlečechmy so z šahom do Drježdźan, hdźež nas we kulotwarje hłowneho dwórnišća naš wjednik a zasłužbny mištr Bjarnat Krawc, kaž tež jeho swěrni Drježdźanscy spěwarjo a spěwarki wočakowachu. Nětko běchmy jich 12 spěwarjow a 11 spěwarkow a z tym połnoličnі. Njemějachmy pak dołho khwile, přetož hižo ½12 hodź. čakaše na nas spěšnik, zo by nas přez Podmokle (Bodenbach) a Prahu dale do Hradca Kralowеje dowjezł. Naša dołnjołužiska basnjerka Minka Witkojc nas we swojej narodnej drasće při zajězdźe přewodźeše. Wjesołeje myslički a połni wočakowanja zesydachmy so do našeho woza, kiž bě so za nas skazał. Tak běchmy pěknje sami za so. Wot Sandawy hač do Prahi je krajina, přez kotruž jědźechmy, sama krasnosć. To njehodźi so wopisać. Kóždy Serb dyrbjał sebi w swojim žiwjenju znajmjeńša jónkróć po tutym puću do Prahi dojěć. We Prazy, hdźež běchmy 15.30 hodźin, njetrjebachmy čah wopušćić, ale jědźechmy hnydom dale do Pardubic, hdźež běchmy z dypkom w 17,29 hodź. W krótkej přestawcy móžachmy so tam k prěnjemu razej z čěskim bělym kofejom abo swětłym piwom wokřewić. Z wosobinskim čahom wotjědźechmy potom do Hradca Kraloweje, hdźež běchmy krótko do 19 hodźin. Stó pak chcył naše přeslapjenje wopisać, jako hižo wot nazdala so smahowace khorhoje a njeličomne syły ludu na dwórnišću a na drohach wuhladachmy, kiž na naš přikhad čakachu! Wustupiwši z čaha, powita nas sylna kapała dźěłaćerskeje čełowučowańskeje jednoty. W połkole běchu so zostupali rjady pyšnych Sokołow a Sokołkow, zastupjerjo města, wójska, zwjazk legijonarow a druhich towarstwow. W mjenje města Hradca Kraloweje powita nas naměstnik Dr. Batěk. Sokoła, přewodźana wot dweju pěkneju hołčkow w narodnej drasće, přepoda našemu mištrej Bjarnatej Krawcej krasny kwěćel ze serbskimi barbami, kiž so na to za tak wutrobne powitanje podźakowa. Po wuspěwanju našeje narodneje hymny podachmy so pod přewodom hudźbneje kapały, sokołstwa, legijonarow a dalšich drohich přećelow, kiž běchu nas na woprawdźe hnujace wašnje powitali, do města. We swoja wačoki njetrjebachmy so starać, a tak stupachmy po takće kapały dwójcy hołc po rumnych dróhach nutř do města. Stejachmy hišće cyle pod začišćom powitanja na dwórnišću a přeco zaso a zaso hołdowaše nam wobydlerstwo, kiž steješe jako njepřewinjomna murja na woběmaj stronomaj dróhow, po kotrychž kročachmy. A njebě jenički khłóže, na kotrejž njebychu khorhoje wupowěsli. Tak wjele hač mějachu khłóže woknow, kóždе bě wobstupjene a dobri ludźo přikiwowachu nam bjez přestaća, haj posywachu nas z kwětkami a różičkami. Jako z jeneho erta klinčeše wutrobne „Na zdar, na zdar, witamy Was!“ Njemóžachmy so jim dodźakować, kak bychmy to też móhli! Dokročiwši na Husowe naměsto, zestupachmy so před imposantn. pomnikom presidenta republiki T. G. Masaryka. We přitomnosći tysacow a zaso tysacow kročeše nas wótčinc a mištr Bjarnat Krawc ze swojim krasnym kwěćelom k pominkej a rěčeše sćěhowace: „Jako lojalny němski stačan, ale też jako swěrny łužiski Serb a pacifista wěnuju sprawnemu presidentej čs. republiki a mudremu a ważnemu filosofej wótcej Masarykej, lubowanemu a ważenemu też wot łužiskich Serbow, tutón kwěćel a w dźakownosći spominam na wěčne jeho zasłužby.“ Po tym hač bě budźba česku narodnu hymnu hrała, rozpuści so čah. My spěwarjo a spěwarki *dźěchmy do Studentskeho domu*, kdźež bě so za nas nóčleh wobstarał. Po tym hač běchmy *swój pućowanski próch troška wotrjasli* a so z čerstwej wodu wumyli, podachmy so do hosćenca Kóštal na wječeŕ. Z radostnej wutrobu witachmy tam naših krajanow knj. wyšš. wučerja Hajnu z mandźelskej a knj. redaktora Jana Skału. To bě radostne zasowidźenje w hospodliwem Hradcu Kralowej. We zahrodźi hosćenca powita nas tamne mužske spěwne towarstwo „Smetana“ z wubjernje přednjesenym spěwom „Věno“. Nětko podźakowa so naš mištr a wjednik hišće jónu za wutrobne powitanje. Tosame tołmačeše po nim knj. red. Jan Skala, pokazawši na kulturne počahi, kiž su mjez serbskej Łužicu a bratrowskimi Čechami zdawna wobstałe a kiž maju so dale hajić. Wón wunjese hrimotacu sławu na naměstnika Dra. Batěka a na radu Bretšnajdera, kiž je z hišće někotrymi swěrnymi přećelemi naš wopyt na wobdźiwanja hódne wašnje zarjadował. Běše to krasna hodźinka, jako sedźachmy pod wonjacymi lipami, słuchajo na krasne spěwy, kiž nam mužski khór pod wjednistwom Jana Pobyle poskići. Tola też žołdk a jazyk njetrjebaše tradać, słodźeše dźe nam češka kuchenì a piwko dwójcy derje po tak dołhej jězbje. Měšćenjo, kiž běchu bohaće přikhwatali, mějachu zaso swoju čistu radosć nad nětnej a pisanej drastu našich spěwarkow, z kotrychž běštej dwě jako Błóčancy, dwě jako Slepjancy, dwě jako katolskej Serbowcy a dalše jako evangelsk Serbowki zhotowane. Jako so po khwili započa deščik kapać, podachmy so do rumneho a pyšneho hosćenca a z nami syła češkich přećelow, tak zo běchu rumnosće za krótki čas přepjelnjene. Tam smy so hišće hodźinku zabawjeli a při tom z našimi słowjanskimi bratrami a sotrami bliže zeznali. Hačrunjež so wonka kłětro deščowaše, dyrbjachmy so na dompuć podać, zo bychmy so hódnje wuspali k dźěłu, kiž nazajtra na nas čakaše.

Srjedu 25. julija wobhladachmy sebi najprjedy nasypy staroje twjerdźizny. Potom wopytachmy wulkotny měšćanski muzej, kiž je hižo zwonkownje wubrana pycha města. Nimo drohotnych starožitnosćow a wulkich pokładow ze słowjanskeho žiwjenja zajimowaše nas plastika bitwy z lěta 1866. Tehdy wojowaše Sakska w zwjazku z Awstriskej přećiwo Prusam. Bitwa pola Hradca Kraloweje je so 3. julija 1866 wubědźiła a jeje rozsud bě z połnym wuspěchom, mjenujey porażka Awstriskeje přez Prusku. Z tym zhubi Awstriska swój wliw na Němsku, tak zo bě nuzowana, so z jeje njeńemskimi ludami wurunać. Po dołhich nutrkownych wojowanjach a jako sćěhwk swětoweje wójny rozpadny kraj a sprawna žadosć słowjanskich ludow so dopjelni. W bitwje pola Hradec Kraloweje wojowaše na awstriskej stronje a w z nje zjednoćenym saksłim wójsku 198 000 muži, na pruskej stronje 221 000 muži. Awstričenjo a Saksojo zhubichu 44 313 muži, Prusojo pak jenoż 9172. Twjerdźizna Hradec Kralowa njeběše swój tsrategiski wuznam, dla kotrehož bě so před 100 létami natwariła, wopokazała. Stóž z čahom do Sadoweje jědźe, móže sebi bitwišćo za jedyn dźeń wobhladać, přehlad najważnišich městnosćow dostanje hižo za poł dnja. Nimo druhich zajimawych wěcekow putachu nas hišće mudrje zarjadowane rumnosće muzeja. Njemóžachmy pak tam dźeje wostać, běchmy dźě wot tamnišeje mlokarnje přeprošeni, zo mamy sebi ju wobhladać. Při brjozy Łobja, kiž je tam jara sěroke, miny so nam puć, wjeleboše, hdyž nas přewodźachu hospodliwi a luboćiwi přećelo a přećelatey. Hišće cyle nowa mlokarnja drje bě nětko wšo cyle druhe hač muzej, zajimowaše pak nas wo nič mjenje. Zdwórliwy předstejićer mlokarnje nas wodźeše a nam wšo nadrobnje rozestaja. Mlokarnja předźěła na wšědnje přez 7900 litrow mloka, z kotrymž cyłu wokolinu zastara. Napadła je nam čistota, kiž w tamnišej mlokarni knježeše. Po wobhladanju poskićichu nam słódnu swačinu ze samsnych wudźětkow. Dyrbjachmy pak bohužel spěchać, zo njebychmy na pruhu, kiž bě na ½11 hodź. postajena, skomdźili. To by nas mištr dźiwnje na nas hladał, bychmy-li so zapozdźili, a to tola njechachmy. Po pruzy běchmy přeprošeni do Grand-Hotela, hdźež nam město wulkotnu hosćinu poskići. Na hosćinu běchu też nahladne wosoby města přeprošene, kiž chcychu nas zeznać. Po wobjedźe wupraji naměstnik dr. Patěk hišće jónu swoje wjesele nad wopytom spěwarjow z Łužicy. Knjez farar Ripta dźakowaše so na to za wulkotnu hosćinu a česć, kiž je so nam ze strony města stała, słubjo, zo darniwe město Hradec Kralowеje a jeje wobydlerstwo nihdy njezapomnimy. Po dźakanych a sławjacych słowach też red. Skala a P. Krjeěmarja wopušćichmy Urdanec Grand-Hotel, zo bychmy so po přeprošenju ofiećerskeho kasina k fotografowanju před muzeom zestupali. Łódy běchmy z tym hotowi, čakachu na nas 7 awta, zo bychu nas we wokolinje města wokoło wozyli. W bliskosći města je wulka fabrika pianow a klawérow „Petrof“ zamjetnjena, kiž sebi dokładnje wobhladachmy. To bě zaso nimo měry zajimawe. Wróćiwši so do našich pokojow, mějachmy hodźincy k wotpočinkej, kiž derje wužichmy.

Krótko po 19 hodź. nastajichmy so zhromadnje do Jiraskowych sadow, hdźež bě na 20 hodź. naš koncert postajeny. Jiraskowe sady su wulkotny park z prěnjotnym hosćencom. Při dołhim bliźe, kiž bě krasnje wupyšene a z pisanymi lampkami wobswětlene, zasydachmy so k wječeri. Wojerska kapała k tomu pěknje hraješe, štož našu mysl pozbudźowaše a pozběhowaše. Ludźi bě na wšě 4000 **zešło,** tak zo mózachmy z programom započeć. Spěwali smy pod hołym njebjom a připołucharjam je so naš spěw jara lubił, najbóle dźe naša njesmjertna „Lubka lilija“. Žadachu ju přeco zaso a zaso słyšeć. Po serbskich rejach, kiž tohorunja pokazachmy, zaspěwa knjeżna E. Bełzac hišće někotre sola. Luby słowjanski sokołski přećel porěča krasne słowa wo Łužicy a kulturje Serbow, běchu to słowa — kaž nam z wutroby waše. Hodźinku kiž hišće po tym za blidom wostachmy a njezapomnimy tak ruče.

Po koncerće buchmy wospjet přeprošeni do hosćenca Kóštal, hdźež přeživichmy dalšu hišće woprawdźe radostnu hodźinku. Radowachmy so nad poradźenym koncertom, radowachmy so nad dźakownym připośłucharstwom, radowachmy pak so też nad wjeselstymi woblićemi wokoło nas. Stóž je humoristisku naręč knjeza wučerja Nawki słyšał, dyrbješe so też radować, njech chcyše abo nochcyše. Dyrbjachmy-li měli na druhi dźeń hišće winowatosć, dyrbjachmy so nihdy njedo domoj hibał.

Stwórtk 26. budźachu nas zaso z časom, z kotrymž smy so hišće na dalše wobhladanje hodne twarjenja dziwali. Ranje bě mite a krasne, jako při brjozy dołhaceje réki Wórliey kročachmy. Po dokładnym wobhladanju noweho gymnasija hišće njedotwarjeneje měšćanskeje šule a zajimawe češko-narodneje cyrkwje nastajichmy so do puća k poł puća k poł puća k poł

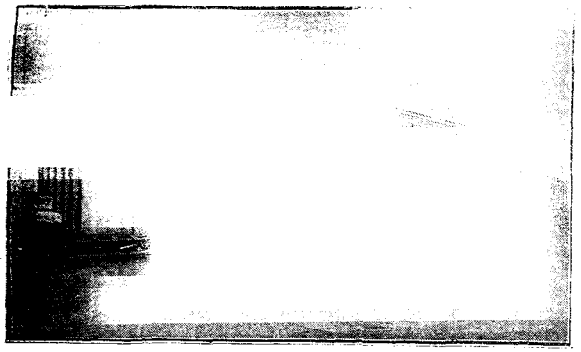

Najwjetša žitna składownja swěta.

Kanada w połnocnej Americy je kraj, swět ze žitom zastaracy. Wón też na naše wiki žito z hromadami přiwožuje. Wosebje plahuja tam pšeńcu. Kaž pisaja, su loni wjele rožk wusyli, dokelž bě rožka dróžša hač pšeńca. Tamni ratarjo přiwožuja žito do přistawow. Wot tam přewožuja je na swětowe wiki. Nima-li žito přijomnu płaćiznu, zesypaja je do hobrskich składownjow. Jenu z najwjetšich a najrjenšich składownjow su w Port Arthur natwarili. Tutón Port Arthur je w Kanadže.

Nowy ministerski president w Juhoslowjanskej je Slowinc dr. Karozeć. K njemu maja dowěru, zo kraj změruje a z tukhwilnych šmjatańcow wuswobodźi.

„Słyšiće susodźina, ta je sebi wlosy tohodla wotrězać dała, zo by je předała a za to předešćnik kupila!"

Hdźe dha steji mój bratřik?

„Ske so z tajkej wustojnosću, překlepanosću nutřkamali a wšitko tak mudrje přihotowali — — —."

„Knjez sudniko, njećiće mi žanyeh kompliskatow!"

Wupytanje wobraza w tydźeńšim čisle: Stajićesebi wobraz na prawu kromu, stupi wam na lěwy rožku hólčk napřeco.

Hódańčko:

Wysoka ta wjeska je,
Koleba so na stołpje,
Khěžki steja po rjadu,
Mjez sobu so dótkaju.
Kóžda haji bydlerja,
Kónčojtu też wěžu ma.
W zymje wšěch tych bydlerjow
Kije bija z domičkow.

Wuhódanje hódańčka w tydźeńšim čisle: Pismik „a

Naš čas we wobrazach

Čo. 31 W Budyšinje, 4. augusta 1928 4. lětnik

Dalši pospyt z raketowym autom.

Pódla Opela je też wšesty Valües auto zestajał. Tón ćěri město bencinoweho abo spiritusoweho motora wubuchowanje raketow. Na železniskej čarje z Nordhausena do Gernrode z nim prěni raz jězdźić pospytowachu. Wóz je cyle drjewjany. Rakety su po cyłej dołhosći woza připrawjene. Twarc z prěnim wujězdom wóz hač na 210 km spěšnosće přinjese. W nahłym zawinjenju wuleća, dokelž bě lohki, z kolijow a so dokładnje rozbi. Nětko twarja nowy wóz ze železa a aluminija po samsnem systemu. Po někotrych tydźenjach chce tónle nowy wóz wupruhować. Naš podlanski wobraz nam pokazuje, kak w nim rakety připrawjuja.

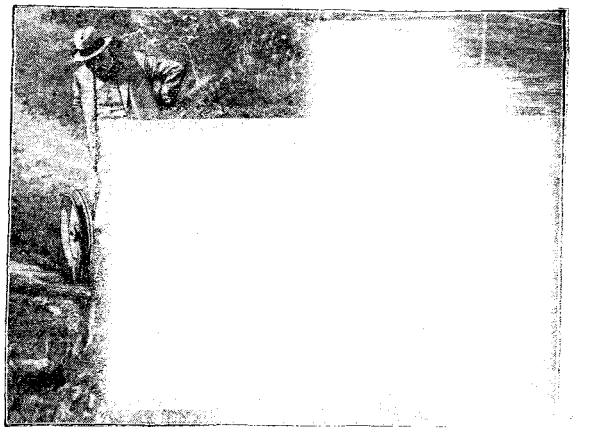

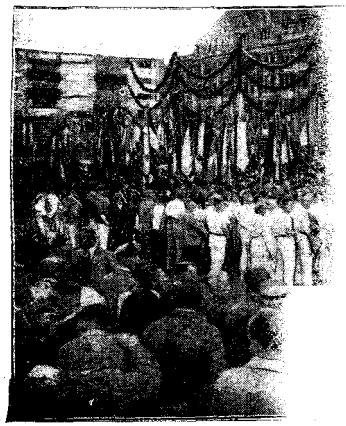

Zlět němskeho turnarstwa w Kölnje.

Kaž ma słowjanski Sokoł kóždolětnje swój wulki zlět w jenom měsće słowjanskeje zemje, tak so też němscy turnarjo kóžde štyri lěta skhadźuja. Lětsa su sebi za město swojeje skhadźowanki Köln při Rheinje wuzwolili. Kaž nowiny pisaja, su tam so nětkle 200 000 turnarjow zešli. Přez město su we hobrskim ćahu ćahnyli. Naš pódlanski wobraz dowoli nam pohladać, hdyž němske turnarstwo swoju khorhoj městej swjatočnje přepodawa. Kaž je raz němskeho turnarstwa tola trochu hinaši hač naše słowjanske pod mjenom „Sokolstwo" znate ćělozwučowanje, tak swjedźeń w Kölnje we wšelakim nastupanju steji daloko nazad našich sokolskich zlětow.

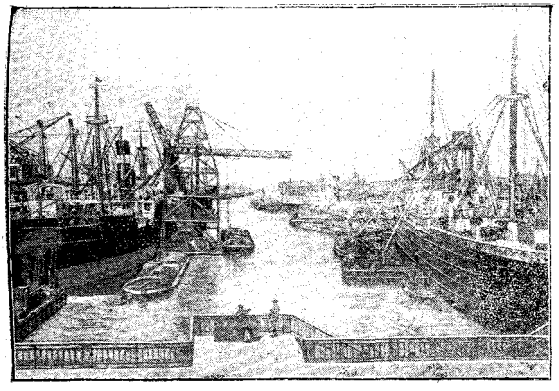

Bremenski swobodny přistaw.

Pódla stejacy wobraz dowoli nam pohladnyć do swobodneho přistawa (Freihafen) we Bremenje. Tuto město leži při połnócenem morju, tam, hdźež so Wesera do njeho wuliwa. Swobodny přistaw mjenuja jón tohodla, dokelž tam smědźa łódże swoje twory wukładować bjez toho, zo za nje cło płaća. Jenož hdyž je do kraja přewožuja, płaća za nje cło. Hdyž je do druhich krajow přewožuja, nimaja žanych wušparanjow z cłowym hamtom. Tehodla je wobkhad w tajkim přistawje dokładnje swobodny.

Woheń w Barlinje.

Pjatk, 27. julija žałostny woheń wulke twornje w Barlinje zniči. Tute su znate pod mjenom „Markusowy dwór". Na pódlanskim wobrazu widźimy kak so wysoke twarjeńska pala. Płomjenja su hižo třěchu zničiłe. Wobdźiwamy wobornikow. Na palacym twarjenju stejo prócuja so, móc płomjenja zlemić. Po rěblu su wěsće na 6 abo wjacy poskhodow wysoke twarjeńsko zalězli. Hadźicy abo šlawchi wodu do tuteje wysokosće ćerja. Kaž z nowinow wěmy, je so wohnjowej woborje poradźiło, po wulkich napinanjach móc płomjenjow podusyć a woheń zamjezować.

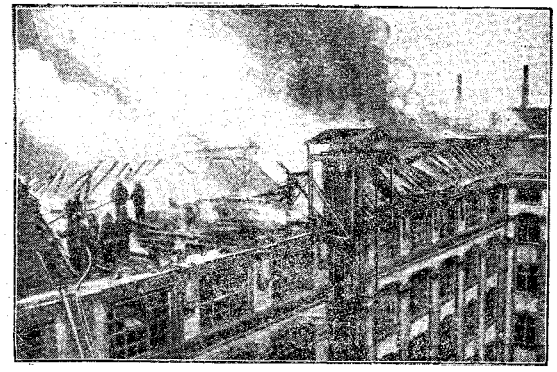

Posledni ruski car.

Zańdźeneho 17. julija su so runje 10 lět minyłe, zo bolšewikojo ruskeho cara z cyłej jeho swójbu skóncowachu. Najprjedy nochcychu jeho zamordować. Potom pak so dohladachu, zo móhł knježenje sowjetow wohrozyć, tuž jeho z cyłej jeho swójbu wotstronichu. Carowna abo kaž jeho mandźelska rěkaše bě němskeho rodu, dźowka Hessenskeho wulkowójwody. Rěka, zo je wo čas wójny na stronje Němcow była a jim skradźu ważne powěsće sćała. Ruski car bě ze rodu Romanow. Tón bě němskeho pokhoda. Dźensa leži knježenje w rukach Rusow. Židźa su z knježefstwa wutłóčeni.

Němska pućowanska łódź „Monte Cervantes" w nuzy.

Tuta łódź bě sebi z 1500 pućowarjemi do morjow połnóceneho lodu wujěła. Po puću trazy do lodowoje hory. Ta wurazy 3,80 mtr. wysoku a 1,80 mtr. šěroku dźěru. Łódź ze škrowej připrawu wo pomoc wołaše. Na wulke zboże bě ruski łódłamsk „Krassin" w blizkosći a ruče na pomoc přikhwata. Ruskim nurjakam so poradźi, hroznu rozdrěncu zatykać a łódź a ludźi před zahubu wukhować. Rusojo wukonjeja w tutych lodowych morjach woprawdźe rjekowske skutki we wukhowanju člowjeskich žiwjenjow.

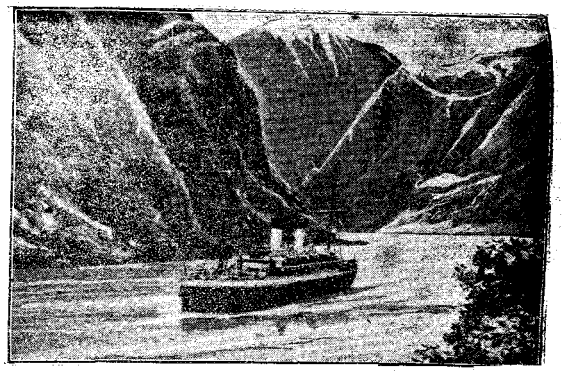

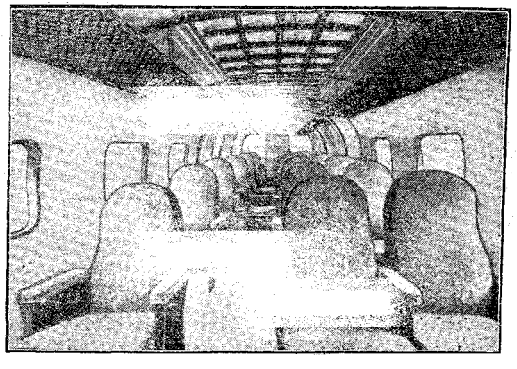

Znutřkowne wuhotowanje lětadła.

Hdyž na podlanski wobraz pohladnjemy, zda so nam, zo je to dołha wosebna jstwa. Tuta městnosć je znutřkowne wuhotowanje lětadła. Te lětadło bě njeda wuhotowe Parizu na lětadłowej wustajeńcy widźeć. W nim stoja 18 mjechkich stołow. Z boka stołow su wokna. Z nich hladajo móža pućowarjo krajinu, přez kotruž leća, wobdźiwać. Na sćěnach su saki wupřestrjene, podobnje kaž we wozach železnicow. Do nich móža pućowarjo swoje drobniše wačoki wotkładować. Swětło pada hišće z wjerchom, dokelž je, kaž na našim wobrazu spóznawamy, šklenčany.

Nowa připrawa za dźěłanje miliny.

Italske lětadło „Roma" hotuje so wot Newyorka hač do Roma, hłowneho města Italskeje, lećeć. Lětadło ma připrawu miliny samo dźěłać. To je wětrnik. Z lećenjom so wjerći. Z teho nastata móc je tak wulka, zo móže škrowe powěsće rozesłać. Hač dotal za rozesłanje škrowych powěsćow wosebity motor miliny tworješe. Z pomocu tuteje noweje připrawy ani motora ani benzina za jeho ćerjenje wjacy trjeba njebudźa.

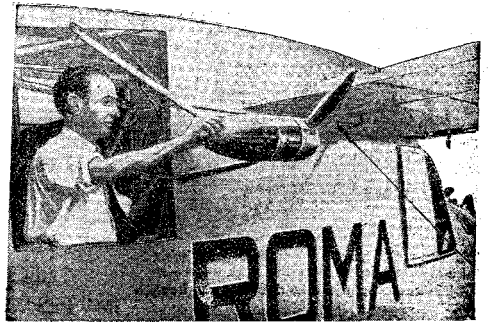

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. kr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěsćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěsćiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy cł w rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 182 | Budyšin — Pondźelu, 6. augusta 1928 — Bautzen | Ročnik 37

Cyrkwinske dawki w Bayerskej.

Industrijowa a wikowańska komora jako wobchodna měšćanska bayerskeho sjednoćenstwa bayerskeho drobnowikowarskeho wobrocźi so ſ protestowańskim wosjerwjenjom pscheciwo pschehnatym wyšokim zyrkwinskim dawkam we bayerskim staće. W tutym wosjerwjenju so wosebje na to pokazuje, ſo bychu ſo zyrkwinske dawki khětro snižiłe, bychu-li zyrkwinske wyschnoscze wschitkich wěrjwujnaczelow trochu mjenje twarić dyrzyłe. Bayerski stat zyrknjam lětnje pschisze 32 milijonow hriwnow dawa nimo pjenjes, kiž ſo ſ zyrkwinskimi dawkami nasběraja. Wjele wjesćiska Pruska wudawa sa ſamtžny samer jenož 72 milijonow. Niedźiwajo toho je zyrkwinski dawk w Bayerskej wyschschi dyžli w druhich němskich krajach.

Němski pósłanc Hoeš pola Brianda.

Němski pósłanc ſ Hoesch měješe ſandźeny tydźeń dlěše rozrěčowanja ſ generalnym sekretarom franzowskeho ſwonkowneho ministerſtwa Bertholta a ſ franzowskim ſwonkownym ministrom Briandom, pschi kotrymž buchu wschelake praschenja mjesynarodneje politiki mjes Němskej a Franzowskej rospotwědane. Franzowske nowiny pischu, ſo staj ſo ſ Hoesch a Briand w Landawskim wobſadźenskim pschipadze a wo pucźowanju dr. Stresemanna do Parisa rozrěčowałoj. Nimo Hoescha pschija Briand hischcze noweho jendźelskeho a schpanskeho pósłanca.

Nowy jendźelski pósłanc je do Barlina pschijeł.

Nowy jendźelski pósłanc w Barlinje, ſir Horald Rumbold, **nałožnik** ſira Ronalda Lindſaya, je pjatk dopołdnja **do Barlina** pschijeł, ſo by ſwoje ſaſtojnſtwo pschewſał.

Pólski lět přez ocean so njeporadźił.

Pólſki ozeanſki lětarjej staj ſobotu wječor nad Atlantiſkim morjom delepadnyłoj. Lětadło je ſo dopołnje ſniczilo. Němſki parnik „Samos“ ſnjeſoženeju lětarjow wuthowa. Wonaj staj na łódźi a ſtaj ſtrowaj. Parnik je po puczu do portugalſkeho pschiſtawa Leixoes.

To je wrěnja powěſcź wo ſnjeſoženju pólſkeju lětarjow, kotruž pólſka telegrafowa agentura wječerawſchu njedźelu wozjewi. Po dalſchej powěſcźi, kiž poldźiſchu dóńdże, je němſki parnik „Samos“ do portugalſkeho pſchiſtawa Leixoſe njedaloko Oporta pschijeł a pólſkeju lětarjow Kubalu a Idźikowſkeho na kraj ſadźił, kotrejuž je nětkle 100 mil wot portugalſkeho mórſkeho brjoha na morju pluwaſchi namakał.

Njeporadźeny pólſti lět pisches ozean je we Warſchawje poražaju ſkutkował.

Změrowanje mjez Pólskej a Litwu.

Njeměr, kiž běſche ſo pózlednje dny do diplomatiſkich kruhow dla napjatoſcze mjes Pólſkej a Litwu dobył, ſo jaſo pomałku pośpubuje. Sda ſo, ſo je ſaſo nóžno, napjatoſcź ſ diplomatiſkimi politiſkimi ſrědkami ſměrowacź a wotſtronicź. Wjele k ſměrowanju je pschinoſchowało, ſo je Pólſka nětko zyle ſjawnje namjetowała, ſo ma ſo we Genfu nowa pólſka-litewiſka konferenza ſwołacź. Tola teź powěſcze ſ Kowna ſu ſměrowaze. Litwa běſche ſebi wot ſpočatka žadała, ſo měte ſo mjes Pólſkej a Litwu namjetne rukowańſke ſrěčenje wotſamknyć. Pólſka pak k tomu hnydom njepſchihłoſowaſche. Nětko ſo ſda, ſo ſu w Kownu tole žadanje trochu ſpuſchczili a póda ſa pſchecźelne jednanja je lěpſcha. Hacź ſo to wſchitko derje wotwiwa, hodźi ſo hakle potom prajicź. hdyž budźe kongreſ pólſkich legionarow ninto, kiž ſo pſchichodnu njedźelu we Wilnje ſeńdźe. Wot tuteho kongreſa dalſche politiſke wuwjeze ſ jara wulkeho dźela wotwiſnuje.

Ličba narodźenjow w Italskej wotběra.

Njedźiwajo wſchěmo prózowanju faſchiſtiſkeho knježeńſtwa ličba narodźenjow w Italſkej ſtajnje ſpaduje. Po pózlednich ſtatiſtiſkich wobličenjach je ſo wona pornjo loniſchemu lětu wo 2 prozentaj ſnižiła. W lěče 1913 narodźi ſo w Italſkej 623 300 dźěći. Tuta ličba je ſo hacź do léta 1925 na 600 613 ſnižiła a je w pózledniuaj lětomaj ſaſo wo 25 000 w kóždym lěče wotběrała, hačrunież je ſo Italſka ſ nowymi provinzami powjetſchiła a je wupucźowanje nimale zyle pschestako.

Zatrašne njewjedro w Bayerskej.

W nozy wot ſoboty na njedźelu je **Bamberg a wokolinu** njewjedrowa kataſtrofa potrjechiła.

Tuta kataſtrofa je jena ſ najcežſchich, kiž ſu hdy Němſku potrjechiłe.

Ssobotu na póſdnim wjeczoru poca wichor ſ hróſnej mozu zychnowacź, kiž jara cžežke njewjedro pschihna. Sa zyle krótki cžaſ běchu wſchitke pola, łuki a ſahrody hroſnje ſapuſcžene. **W měſcze ſtoro žane twarjenje njewobſchkodźene njewoſta.** Wichor ſniczi teź doſpołnje ſportſti ſtadion. Pſchedawarnje běchu wſchitke ſ ſemi ſnjetane a ſu jenož hiſchcze puſta hromada roſpadankow. Dotal ſu tſjoch cžežkofranjenych ſ roſpadankow ſtuwcžahali. Wſchitke żeleſniży a dróhi do Bamberga ſu ſaracžene, dokelž je wichor telegrafowe a telefonowe ſcežežory ſ najwjetſchoho dźela ſpowałał.

Direkzija němſkoſtatneje żeleſnižy wozjewja, ſo ſu ſcežežory tak pisches kolije ſnjetane, ſo dyrbjachu wobe cžarje dwójneje żeleſnižy na dołhi cžaſ ſatworjecź. Wſchitke ſpěſchne cžahi dyrbja na Bayreuth a Probſtcellu wokolojeźdźicź. Pſchi rumowanju pomhachu němſkoſtatni wobornizy, krajni poliziſtojo a wobnjolwi wobornizy ſ Bamberga. Wichor je transformatorowu thežku wotkrył a tſěchi 30 metrow daloko wotrjeſł. Wſchelake twarjenja běchu tak wobſchkodźene, ſo dyrbjachu je podtorhacź. Wobydlerſtwo běſche njeſmérna hróſba ſajała. Bambergſkeho wyſchſcheho měſcźanoſtu, kiž na dowolu pſchebywaſche, ſu domoj ſowołali. Njedźelu rano ſu hnydom ſapoczeli mikoſcźiwe dary hromadźicź, ſo by ſo ſchkodowanym a nuſcežerjazym prěnja pomoz pſchinjeſła.

Schkoda na polach njeda ſo hiſchcze dozyła pſchewidźecź, je pak njeſmérnje wulka. Po ſyłnym krupobiću a cžežkich njewjedrach pſchihna ſo njenadźijcy ſ dołheho wjeczora wětrowa trubjel (Windhoſe), kotraž pjecź mjeniſchnowych dołho zychnoſtawſche. Hdyž je cžahnyła, je žaloſtne ſapuſcžene ſawoſtajiła.

W Bambergſkim ludowym parku je ſwjedźenſku halu doſpołnje roſbika. Zyły park je ſapuſcženy. Kilometry daloko je wichor ſchtomy ſwottamał a ſtowałał. Do Bambergſkeje koleżaſkeje wujeźdźernje ſpada wiele cžežkich ſchtomow, kiž roſbichu wjele deſkowanych ſabikow.

W Bambergſkim pſchiſtawje je wichor nimale wſchitke ſkładownje a też fabriki ſnicžił.

Ssamo tu ſaha naſtata ſchkoda do ſtow tyſacy. W Bambergſkim hajn je wichor tehorunja ſłe ſakhodał. Je wjele wuhnjow ſpowałał, **mjeſ nimi ſamo ſchcžej wulkich fabrikſkich wuhnjow.** Shromadna ſchkoda w Bambergu wuczinja **nětkore miljiony hriwnow.**

Mussolini zakazuje mzdy znižić.

Po powěſcźi italſkich nowin „Tribuna“ je Muſſolini na prefektow tele dny wokolnik pósłał, w kotrymž łóžde ſniženje dźěłacźerſkeje mſdy ſakazuje, kotreż ſebi hoſpodarſtwo dalſchich woporow dźěłacźerſtwa njeżada.

Nadpady přeciwo Korošeccej.

Do pjatkowneho poſeńdźenja ſtupſchtinje pſchiſłuſchnu też ſaſtupjerjo ſerbſkeje burſkeje ſtrony, kiž běchu ſo prězneho poſeńdźenja ſdalowali. Jeje wjednik woſjewi, ſo ſerbſka burſka ſtrona njeſtutk 20. junija najwótrſcho ſaſtudźuje, dokelž tutón njeſtutk cžeſcź ſyłeho kraja womaſuje a je ſakłady ſtata roſtſchaſył. Saporczecź ma ſo ſ nowej politiku jednoty, runoprawnoſcze a doroſtnjenjom mjes ſobu.

Na dnjowym porjedźe pjatkowneho poſeńdźenja ſtojeſche najprjedy namjet, ſo ma ſo wobſtarkźba pſcheciwo miniſterſkemu preſidentej dr. theol. Koroſchezej ſapodacź, dokelž je wón jako ſmutkowny miniſter wuſtawu ſtaniſ ſe ſakaſanjom wſchitkich proteſtowańſkich wuſtupow pſcheciwo podpiſanju Nettunoſkeho ſrěczenja. Tónle namjet pak je burſko-demokratiſka ſtrona hižom do 20. junija ſapodała. Koroſchez ſo w pjatkownym poſeńdźenju ſamolwi, ſo je ſo pſchi ſwojim poſtupowanju zyle po ſakładach ſtatneje wuſtawy měł.

Južnoſłowjanſke nowiny „Jutarni Liſt“ woſjewjeja, ſo je dźeł ſaſtupjerjow boſniſtich Moſlemow, kotiž hewak nětczſiche knježeńſtwo podpjeraju, njeſpokojny ſ politiku wjednika ſwojeje ſtrony a je ſwojeho wjednika dr. Spaha namołwjał, ſo by ſ knježeńſtwa wuſtupił a ſo ſa poſrědnika mjes Serbami a Khorwatami ſežinił.

Wo **Radićowej khoroſći** pſchikhadźeja dalſche njepſchijomne powěſcze. Nětka, ſo ſ Radićom tak ſlé ſteji, ſo mohła ſo khoroſcź w zyle bliſkim cžaſu tak ſhórſchicź, ſo móża ſo najhórſcheho bojeſ. Winſki profeſor Quoſtet, kiž je Radića ſchiwórik pſchepytował, je ſo pjecza jara peſſimiſtiſzy wo możnoſczi wotkhorjenja Schcžepana Radića wuprajicź dyrbjał, dokelž je ſwěcźił, ſo je ſo nimo druhich wobcežnoſczow hiſchcze wódniza pſchidała.

Politiske mordarſtwo w Zagrjebje.

Njedźelu rano w 2 hodź. je nadpadnik na Jelačźićowym namješcze w Sagrjebje hłowneho redaktora Riſtowicza Beogradſkich radikalnych nowin „Jedinſtwo“ ſ pjecźimi kulkami ſaſtrělił. Se ſchestym wuſtrelom ſtani mordaŕ polizajſkeho ſaſtojnika cžežo a je ſjednym wuſtrelom nimodugeho bankoweho ſaſtojnika łóžſcho. Po njeſtutku cžeſnu mordaŕ do Sagrjebſkeje měſchcžańſkeje pinzy, hdjež jeho polizija w ſpecžim poſkhodźe wuſledźi a ſaja.

Schunicź, kaž ſo mordaŕ mjenuje, kiž je ſ pſchiwiſchowarjom Radićowoje ſtrony, ſo wuſna, ſo je Riſtowicza ſkónzował, dokelž je w ſwojich nowinach k ſantordowanju Pribiczewicza a Radicza ſcežuwoł. Wón je Riſtowicza hižom dwě lěče ſmał a je ſwój njeſkutk hižom dawno pſchihotował. Nadpadnik běſche jara měrny a wupraji ſo, ſo ſwój njeſkutk njewobžarnje.

Jednanja mjez Grichiſkej a Turkowſkej.

Jene Konſtantinopelſke nowiny běchu woſjewiłe, ſo je grichiſki miniſterſki preſident Wenizelos ſebi pſchał, ſo by ſo rad ſ turkowſkim ſwonkownym miniſtrom, kiž ſo we Minje lětuje, ſekkał, ſo by ſ nim dła grichiſko-turkowſkeho ſrěczenja jednał. Hamtiž pak ſo k tomu woſjewja, ſo Wenizelos w Angorje njeje niczo wo tym woſjewił, je pak jenož w jenej ſe ſwojich rěczow pſchecze wuprajił, ſo by ſo ſ Turkowſkej dorěczeć mohł a wſchitke njedoſrjadowane praſchenje wujednał. Ma-li turkowſke knježeńſtwo ſa wužitne, ſo ſo Wenizelos ſ Telfikom Ruczdijom ſetka, je grichiſki miniſter hnydom k tomu ſwólniwy. Grichiſke knježeńſtwo je ſo roſtłudźiło ſwoje mozy k wutworjenju a ſdźerżenju dobrych pocžahow ſe ſwojimi ſuſodami, jeli jenmu lud pſchi bliſkich wólbach ſwoje dalſche doměrjenje ſpożeži.

Zastupjeŕ chineskeho knježeńſtwa pola Zwjazka Ludow.

Jendźelſke nowiny piſaju, ſo bu chineſki ſaſtupjeŕ we Waſhingtonje, Alfred Sce, ſa ſtajneho chineſkeho hłowneho ſaſtupjerja pola Zwjazka Ludow pomjenowany. Sdobom ſabérachu ſo ſ praſchenjom nowowobſadźenja ſaſtupjeŕſkeho měſtna we Waſhingtonje. Na Scejowe měſtno pósłeju najſkerje nětkuſchcheho miniſtra Wua. Wu je nadawk dóſtał, ſo by ſo k jednanjam do Franzowſkeje a Jendźelſkeje podał.

Pjecź namóſtkich mozow ſeńdźe ſo hiſchcze do pſchihotowazeje wotbrónjeńſkeje konferenzy.

Po Pariſkich powěſcźach je ſebi knježeńſtwo Sjednoczenych Statow połnocneje Ameriki pſchedewſałe, ſo dcze jendźelſko-franzowſke ſrěczenje dła łóďſtwa jenož jako podłohu ſa nowe roſpominanje pſchijecź a ſdobom ſwołacź **te** pjecź wulke namóſtke wulkomocy Jendźelſku, Japanſku, Sjednoczene ſtaty, Franzowſku a Italſku hiſchcze do Genfſkeje pſchihotowańſkeje wotbrónjeńſkeje konferenzy, ſo **by** ſo ſ franzowſko-jendźelſkenmi ſrěczenjoi mohło wuprajicź.

Mariano rozprawja.

Kapitan Mariano, jedyn ſ pſchewodźerjow Malmgreena na puczu wot Nobilowege exſpedicźi, je do Stockholma pſchijeł. Jara ſwólnuje je won wo hróſbnym puczowanju po łodje powodał a je ſpytał dźeł podhladom, kiž běchu dotal roſſcherjene, wotſtronicź.

Jako běchu Malmgreenowe mozh wopravdże zyle na tonzu, wurvschtaj Italczanaj na jeho pschecze jamku do lodu, do kotrejež jo wón lehny. Swój kompaß pschepoda wón Zappijej, so by jón jeho maczerí donjesk. Swój dokterski pjerschczeń chzyschce ji też pobłacz, njedosta pak jón se jaczeknjenemu porsta. Dokelž běsche porst smjerschnjeny a hijzom dyes czuczia, proschesche Malmgreen zwojeje tow waschow, so bychtaj jemu porst wotrezhnyłoj a pjerschczeń kobowskoj. To pak wonaj njedokonjeschtaj. Mariano a Zappi staj 24 hodzin zyle blisko Malmgreena czakałoj a staj jeho ras hkowu sbehnyeż widzałoj. Wonaj jeho napominajchtaj, so by j nimaj dale schoł. Wón pak jenoż liwny a praji: „Dźitaj jenoż a prajtaj Schwedam, czehodla so njemózach wrócżeć. Czuz tu wumrjeć.“

Nětkosi Obregonowi mordarjo?

Po powieści j Mexika su schtwórtk czeło złonczowaneho mexikanskeho presidenta Obregona pschepytali. Do czela běsche 13 króczj tsélene. Dokelž pak mózesche pistolja Obregonoweho mordarja jenoż 10 kulkow wopschijeczj, je hischcze dalsche wozbeba do Obregona tsélała. Polizija mění, so je pok dwanzeta było j pschedewsaczom, Obregona morecz.

Ze Serbow.

Dujownica.

Póndźelu 6. żnjenca.

Natuša, biskopa.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1849 Handrij Penck, rodżeny z Běłsee, jako farař australskich Serbow w Barlinje, na puću do Australije, hdyż běše tydżeń prjedy w Křišowje swoju duchownu swjećeiznu dostał. H. Penck běše so zeštudżił čakajo na farske zastojnstwo w Serbach, za čimż so żedżeše. Je serbscy pěsnił biblisko stawiznu, kěrluše a wjele pisał. Dołhi čas bydleše pola Zejlerja na farje we Łazu a pomhaše jemu při wudawanju Tydźenskich Nowinow a Misionskich Powěsćow. Na puću do Australije skhori nadobo na ducha w hosćeńcu w Barlinje a bórzy po tym zemře. Běše to jara zrudna smjerć, kotraž tutoho dobreho a sprawneho Serba potrjechi. Wšitkim běše wón nutrnje żel. — Handrij Zejler pak je jako jeho přećel jemu krasnu pěseń wěnował:

We duchu jeno widźił běše
Ty zbožownu Australiju,
Twój puć pak hišće dale dźěše
Na hamt a službu rjenišu:
Ta swjećižna we Křišowi
Je była za kraj njebjeski.

Ze sylzu żelnej popłakam,
Wo tebje, duša bjez falša,
A k Božim hwězdam pohladamy,
Kiž nětko twój row wobswěća.
A prajimy: spi ćišinko.
Ty ujezabyty přećelo.

1678 wotpali so połojcu Lubija — cyły klóštr, serbska cyrkej a wšitke farske a šulske twarjenja. Lědma so wěža hłownoje cyrkwje wukhowa.

* 1878 Jurij Delan w Casecach, nětko z fararjom we Bačanju, wulcy zasłužbny serbski spisowaćel a prócowař, župan Hórnikowoje župy, kiž potajkim dżensa swjeći swoje 50. narodniny. Dujownicaŕ přeje jemu najnutrnišo Bože bohate žołnowanje k tutomu ważnemu dnjej.

1875 přenja skhadżowanka serbskich studowacych we Khrósćicach w hosćeńcu Pětra Truca. Zarjadował a założił běše ju Arnošt Muka.

† 1849 Handrij Pjenck.

Přisłowo: Dušna ruka nječa ka hač wo pomoc wolaja.

— **Wo wjedrje.** Dżenska rano we 8 hodź. bare..... 744, hygrometer —5, thermometer w wozu +11. Wuhlady na njestajne, podhlsiho fo wujaknjace wjedro. — Dżenšnische miholenje fo 58šh ?ominje. S wjeczora pschikhadża wowa wyschina, nom wawjedrjenje a wocżowjenje lubjo. Bóh je miłosczjiwoje nasche hona psched cżežkej schkodu wobarowował. Połnożnu Bayerstu fu hobom powodżiłu cżežke njewjedra, slimki, krupybicża a wichory zapuscżile. Nasche hona je w nozy z niekotrymi mile cżopłymi deschczik macżał. Hacżrunjeż mamy Lubja pschezo nanajrjenische żnjowe wjedro, tale wscheżasny ratarjo, kotrymž to wopravdże trzeba mjeże. Fo wothjerżerez njedadża, tuj lubu njebjeżu wothjowjeżiż a njedżelu herje hacż wschitcy dżeń bżlacż. Jenicżka hodżina druhdy wscho śnieżi, schesz je tajki Boha sabycżiwy burik w lisach dołhej prózy madrapał. Hdżeż Bóh Hhżiu wiedwari, tam traczy wodan dżiłaja. Wot Božeho żohnowanja iśónczinje wscho wotwisuje. Te pak dóstanje fo tym, kotrež jeho lubuja a fo po jeho kasnjach złożuja. — Julske wuttoru jśódża klómżko 4,30 hodź. a fhowa fo 7,40 hodź. Mżazki wieczor 10,14 hodź. jśhadża a fo bop. 11,23 hodź. fhowa.

— **Sśmjercż we wodże.** Wczera na njedżelu rano fu 21-lětnu, j Drježdżan do Badyschina pschischłowjesu, służoweu holzu, njedaloko mosta Sćwj. Ducha jako cżełko se Schpreiwje wucżahnyli. W lifce, kiž běsche holza na żywoho pschedpornucżnika (Vormund) sawostajiła, wona sdżeli, so fu ju cżežke myśle k tutej wobżarownej trocżeli pohnule.

— **Khrabły nutsdobyważ** je schtwórtk wieczor we 10. hodźinje do wobydlenja jsladnika Hänsela salesł. Hdyż domjeza dżowka w tutom cżasu do spanskese jitwy sastupi, bě fo tam zuły muż sthował. S napomoc wołanjom fo poradźi, cżełazeho dobywarja blisko prjedawschego offizjerskeho każina sapkapicż. Njedocżinka, kiż je njeża 30letny, wojenjeny Budyschan, fu hischcze na zbojo we prawom cżasu lepili, prjedy hacż mózesche żebi neschto pschiśiwojicż. Nutsdobyważ, kiż dyschce najsterschio hotowe pjenjezy zobukasacż, je psches balkon do w pschisemi leżazeho bydlenja salesł. Kriminalna polizja zkowa żebi salétnika.

— **Budyschi żnjowy hermank** běsche wczerawschu njedżelu jara derje wopytany. Wopołdnju běchu fo take żyły hermanscich ludźi sesche, so běsche druhdy cżežko fo pschedobyeż. Kupowali wschak fu krenjo. Dobry wobkhad běsche wobżeże na Tšelnitu, tam cżischcżachu fo też hobrike żyły luda a pschedewsaczesko swjeżeleniowe a pschedawarje fu wěrcże spokojeni. Dżenšnische pondżela njeże pschihódny hermanski dżeń. Wětr duje po méschczanskich haßach a deschcż schwiha mjes hermanske budy. To budże weso j wulkej schkodu sa hermanskich ludźi.

S **Wjasońz.** Po wosjewjenju gmejnskeje wyschnoseje je wobsamknjeńska wyschnosć prěni dodawk k mjesnemu sakonjej wo gmejnskim pschirażkowem dawku j statnoležownostnemu a statnopschemysłowem dawku pschijnała. Dodawk rjaduje skeranje pschirażkow we wyschkosće 150 procentow wot 1. hapryleje 1928 a kóżdy móże jón dwě njedżeli dołho w gmejnskim hamcze wo jitrnje 2 w wobkhodnych hodźinach żebi pschehladacż.

S **Lubija.** W mężazu julisu je fo we wokrjeżnych hospodach Lubija, Ochranowa, Habrachcżiz, Neusalza-Spremberka 465 wosobam dnjewe a nózne hospodowanje posficżało. Pornjo pschedkhadżaemu mężazej je to wo 14 wosobow wjazy każ w prażniku.

S **Lubija.** Pónđelu 23. prożnika t. l. bě pomozny wubihar Herman Neumann z Kellij na tudomnym dwórnischczu cżežko snjesbożił. Jeho bě pschidżiżdżay cżah je Habrachcżiz sbrahnył a jemu fo pschi tom też wutrobno cżežko sattuknyły. Jako sćežnik sattuźnjeneho podhrudźna (Bruttkorb) nasta saforjenje pluzow, kiż fo pschezo bóle (hórschi. Schtwórtk rano 1/45 hodź. je sastojnik, smědomity we żywotich pschiłuschnoscżach, na żywoje cżerpjenja wumrěł. — Popołdnju tohodżanskeho dnja żadasche żebi śnjerci dalschi wowor j kruhow tutych żelesnitich sastojnikow. Knjes naktupnischczowy rjadowaŕ Guda j Lubija bě fo faschu swobotu j dowolenży wróczit. Njedżiwajo toho, so fo khory czujesche, wukonjesche njedżelu hischcze żłużbu a da fo hakle po jeje kónczenju do tudomneje khorownje pschewjesć. Hdżeż na saforjenje złukłom wumrě.

S **Kamjenza.** W mężazu julisu fu sastopiży Kamjenzkeho hamtskeho hejtmanstwa 604 wobstorżowy podań. Mimo nékotrych sudnitich porucżenjow dyrbżachu fo we wokoło 173 wosobow wobskorżicż a to: 1 dla kschiwjeje wótżażahi, 4 dla hańbowneje pschesdżenja, 2 dla kschiwdżenja na cżesći a cżełneho sranjenja, 29 dla paduchstwa a pschesdżenja, 19 dla wobschkodżenstwa. 4 dla japależstwa, 114 dla wschelakich druhich khostanskich pschesdżenjow. Dla paduchstwa je było 27 wobstorżenjow w minjenym mjesazu.

S **Bělseje Wody.** S 4. knjeżnom dostanje móż nowy mżiny wudawaŕ za Bělo-Wodźansku krainu gmejna prowikowanju j mlokom, we kotrejż móże fo domorske k wikowanju j mlokom jenoż widżiżicż, hdyż fu mjesnosće po volizajskich pschedwiźnach, wósta dżełba mloka fo rospschedża a namietowaŕ na żadanu wżymnuttowanż a kwischczomnosć. Wo tom su fo nadrobnosće hižo wuśiewile.

S **Mażańkowa.** S khłostanskokoudnickeho pożedżenja ma fo tutón pad wosjewicż: Wjesujonka j Kruschwic wjecża bżeny, kiż su wobkładne, so mesa bżenjaża każ wukowała. Wona pak bżsche sanjechała, ze wosjewicż. Sch sahudżi ju k 10 hriwnam pokuty.

Z Łužicy

Se **Salonja.** K wulkemu wohnju w hadrjeschczowej towarni a tkajeńi firmy bratrow Friesow na fo hischcze dowosjewicż, so je so jenoż nanajmysche napinazej dżeł wotczi 18 sćżiżejskich fykkawow poradżiło wulke fabrikowe twarjenja wotmacż. Pschi nastawasom njewjedrowa deschczu bě strach hižo wotstrenjeny. Dżewjeczj motorowe a dżewjeczj z ruku klampajomnych fykkawow je nimale 8 hodźinje dołho dżiłało, so by wopeń j 34 powodami pohnyła. Schkoda wuczini wjeżka wěhże 300 000 hriwnow.

* **Se Zitawy.** (Zakotne szćehwórti nabkosće.) Njesżonowy wułóny żwadny, do kotrejež běschtaj fo 20letny pada a jeho lubowana dałoj. sawoła fryedu wjeczor 1/9 hod policżiju do pschemyślkoweje schule. Tam bě 20letny Gerwigu Schönfelderej, hdyż jeje macż doma njebě, jeje lubowaŕ a wonaj pschebywschtaj w kuchni. S hischcże na fnateje pschiczinny dóstdże mjes wobemaj k wótrej swadpschi kotrejż pachok nadobo swój samomrjaŕ (schips) j kim twotmachom wokolo holżyneje schije sadżerny, so erta a nożą kwawjo bjes wědomja ko swjese. Nesterskego żebi myślo, so je lubku sadajił. cżekażche niedocżo potom do pódlanskeje jitwy a spyta żebi żiwjenje wsa swjasażo żebi trénjo wokolo schije. Dokelž pak fo samomordarstwo jemu njeporadżi, wuskoczi pachok j wo druheho poschtoda na haßu. W tutom wokomiku bě Maurerowa winna, kotrejž żiwjenjaskuty na khribjet Mauerowa holzu, kotraž bě hižo psched tydżenjom slarschtke wopuscżiła a ze swojim njerodnym żiwjenjom ludźi wo cżežkowanje. Holża wuprajł, so je je w tutom cżasu Cżeżkoskowakkej pschebywała a żebi dżeło pytała.

S **Wenzga.** S Rišyn wuczehnicze bu cżeło żónitke ladu schtelwicżerke bratrow Frankow. Syndom sapo wopytaj sasożowiżienża njemżadzich wuskocha W wo swjeżi ko wsita Schichtowa j Mikorkole haßu, kiż bě bżichi cżah cżeżkich wuskom a bě sebi żiwjenje wzała

Marica a Hanica.

Roman.

[27] (Pokraczowanje.)

Puczje běchu cżisto dżerżane, a jenoż na tom a tamnem ithripjenem kerku abo schtomje posnawasche hischcze wobeho papinowu starzowsku njembrosez sa porjenschjenjom.

Sarjadnił, tajki prawy burik hrodowego hrabinstwa, wokoschi hrabinzy ruku. Se żwojim cżeżkopadnym khodżenjom w jaknych j hołożitkami nabitych cżrijach, bżkymaj rukawomaj, paizaj sa selene łke satuknywschi, na hkonje kónczkojtu kłobuk se selenej schnuru, spody kotrehoż cżorne, s wolijom namasane włoży wulskładkowachu, kroczżesche wón pódla njeju. Wón fo posmélwkowasche, hdyż jemu Meinhardt néschto pschipósłinatwagnych khowow rjekny.

Wo żadowych żnjach rěcżachu, we kótżem schtomje wobejże posudżowachu. We winizy wobkładowachu nowe witnowe pjenki. W żahrodże j cżapakani dźiwachu najdżeje. Burbżesche łéta dołho pola wulkeho płahowarja cżapakow dżekał a mężesche nétko stora wjetschu lubosez sa jabłuka wobejbneje drużiny dżili sa winowe pjenki, dyrnjeż też radłubje jeho cżerwjenu brécżku żrébasche.

Po domje wobżesche jeju burowa żona, pschetoż to bě j jeje krafesitwom. Rodżena j doliny réki delnjeho Junna, běsche w njej bóle k Bayerstej nakłonena radużej k wurjedżenej cżiłłocże. A wona pokafowasche j hordosću wocżekiży, kiż bě jeje muż ham mokował. Stara baron bu sa to měł, so by k jitkom njebohża, pschetoż maju Abobnischczatu a nimale nowo napohlad. Sthohy a wobedwanje błyschczachu so jasne schére; so bychu so rjemenasale, leżachu tu hadrejschcża wupschestrete. Sabo swdraji Meinhardt żwoje pschipósłnacże. Hdyż hrabja a hrabinka Aich de jitwy sastupischtaj, żwoja burowka po-ninje wobżo. Meinhardt jawrě durje.

Tu kojesche stare pisanje blido. Ale żep papjerow a hribow bě so thubiła, pak bě to Hanizna ruka, wak burowszyna frjadowała. Blidowa deska bě polna cżornidowowaŕ blakowo każ pschezo, njebżeła je wotrehnej mohli, ale cżornija so jenoż tak błyschczejesche, a nowe pjero tżeżesche w pżżatku. Tu też hornjeschce hischcze schkła sa visitne karitki na blidże — prósdna.

W pódlanskej jitwi, sdżej wotmeżwachu so jómu cżety Angiolline cżajowe kleśi, powédaschе Meinhardt, kak bě jemu papa jóm se skradnym słoposchczecżom pschecażdżił, so je wottud kleśkam żónitkich j hrabjom Siebenlehnom pschipoßluchał.

Hanizyne brjowki so horje sżahnychu, runje każ pola jeje żotry.

„Schto dha cżi je?“ so wón wopraschа a majkasche jej lizo. Wona sawola:

„Tutón lumpak!“

„Ah, Polbija dla — to je Mariza też jómu prajiła!“

Hanizynej wulkej cżornej wocżi běschtej so nimale wustrożenej na njeho słożikej.

„Mariza?“

Nadobo żebi to wujaśni. Mjes tym so jeho porsty po jeje ruzu dele so śmjesechu, so wón wopraschа:

„Mjerża cże to?“

„Schto mékitsch?“

Tu ju wón puschcżi a khadżesche, ruzu w dybsakomaj, po jitrnje tam a sem, jako by żebi ham samolwjenje dawaŕ:

„Sżnadź nieje cżi prawje, ja rěcżu cżi pschewjesele wo Mariżu.“

Nadobo so wón wobroczi:

„Hanija, njemózesch dha frosemicż? Mam ju zyle sapomnicż? Njejży dha ju też tu lubowała?“

Wona nicżo njewotmolwi. Tu wobja wón sażo, psched njej sastawschi, jeje ruzy. A pschezo hischcze zyle wot żwojich myślow sajaty, hacżrunjeż bě żebi runje hischcze porohanija rěchiwdżi, wón rjekny:

„Ty by wżele schwiżnischa!“

Wona tuje wróczo:

„Hacż Mariza chżeschi ty wjes.

„Njeżmém dha to?“

„Mariza, Mariza, pschecżu a wschudże Mariza! Ja ham ju lubo méża, a mam ju hischcże lubo, a ty maśch ju lube a — a maśch ju hischcże lubo!“

Wón njesapschijia:

„By-li to tak sle było?“

„Haj, pschetoż ju ty lubujesch a niż mie!“

Wón wótrje pohlada:

„Budżsech-li hewak k tebi pschischoł?“

„Sży-li mi ty hkowżko prajił, schto żywt tudy cżinił: Ty żu to hurowzy rjeff, żu to burej prajił, ale ja?“

Wón pocża so mjerjacż:

„Kajża ty jenoż żu? Zyle hinaścha . . . .“

„Hacż Mariza? Njewérno? Ma-li jeje sćżin mje pschezo pschesżéhacż?“

Barba twochmy jemu j lizow, wón na niu wudrasche:

„Tajka ty żu?“

„Kajża dyrbju bycż?“

„Ja tebi myślu, so żu —“

„Każ Mariza, chżesch ty rjec, Mariza? Ně, to ja nie żywt, ja żywt hinaścha. Ja mam jenakej wocżi a jenake kołoży a jenaki podobu a jenaki hłóż, ale ja żywt hinascha, żywt zyle hinaścha. Pschetoż njekubuniu tebje tak ka Mariza, ja . . . .“

Nimale symnje wón rjekniu:

„To ty pokasujesch!“

Wón pschimnu ja jeje ruku:

„Ty na tom dwélinjesch, so cże lubuju? Ja dyrbu wschitko wot wczow wothladacż, ja lych dyrbu wot ranje hacż do wjeczora jenoż to cżinicż, schtoż fo tebi spodoba. Mam cże rada, rada, tak rada, hinaż hacż Mariza, haj to cżi prajił, dokelž njechcham fo spokojicż ze spytkami —“

(Pokraczowanje sżéhnje.)

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Noweho Gersdorfa.** S nahlej žnjerczu pschelhwata so schwórtk rano w tudomnej dźěłarni dźěłaży 17ćětny blidarski wuczobnik Kurt Erich Petzold z Hornjeje Wódrjeczy. Jeho namakachu w lězownosći pschi Lučnej dróhy na schodźeitkach žedźo zyle pschemoknjeneho a wón sforžeše, so je jemu žnjercz hubjenje. Jeho donjeseechu do tamnišeho statoka, hdźež něšchto mjenischinow posdźischo z Božej ruczu sajaty wumrě.

S **Pokawy.** S krajneho wustawa Hochweitzschen na dowolenšu pućowanu bratr tudomneho kubleraa Arnoschta Maja sapali žrowjenu bratrej žtuchazu, pschi domjacu stejazu brošnju a spjta potom žebi z britwu schijnu žilku a bliźi pscherežnuč, njesrani pak so pschi tom straschnje.

* S **Drježdżan.** (Palazy so-wós je žtonu nakładżeny.) Wutoru popoldnu sapali so nadobo wuhoko je žtonu nakładżeny wós. Woheń po bórzy na zhy wós wupschestrě. Mucze zawolana wobora woheń bórzy saho podušu. Mužla žebi, so je něchtó z nimaježdżaze elektriskeje něschto palaze cžinyl, schtož je žtonu sapaliko.

S **Hirschberia.** Nad Hirschberskej dolinu z Krkonoschacz žu so cžeže mjewjedra se žylnymi sliwkami rozpuschcžiše. W šuschodnich Lonuizach dyri blyšk a pschewobrozi brožnju a hrožbe je žnjemi do zapjela. Wschi tom špali so 5 žwini. Wobsochi so dale dejchcžuje.

* S **Tichirne.** (Wunzlawšti wolnrjeż.) Pola wulkeho Posloweje narodži so cželo i dospelnje pjerjez hlowu. Hlowa mješesche jenerkaho wocžaka, ale w niej bjescheše dwe wocži. Pschikowniej nosu bjeschtej kschiwej. Njesiwor so morwy narodži.

Přilopk.

* W **Železnikim** cžasu **tichižowany.** Piatk pschipoldnju policeji so pucžowazym Wannseeskeje železnizy, kotrjiž chzychu na Potsdamskim dwórnischcžu do cžaka sastupiz, jadowy rapschad. W jenym wothladu 3. rjadowanje namakachu młodeho cžłowjeka na wulki drjewjany kschiž pschibite. Na nasrjedżenej cžełownym pucžowazy a sawolachu železnitskich sastojnikow. Tuczi wuswobodżichu młodeho cžłowjeka je drjewjaneho kschiža, wuwlekowachu hordże, kiž běchu jemu pjches ruzy a wosu dyrjenej a dowjesechu jeho na wulkowarisku stazinu na Eichhornskej dróhy. Jako běchu jeho tam wusisie swobaleli, jeho powitzia saza.. Jedna so pjecza wo wumorza, kiž dóžła njemjelschche a je so za tutón hrěch rozsudzili, so by kedźomnosći ludzi na so sezarnyl.

* **Železnišče njesboże w poštednim wokomiku wotwobroržił.** S kedźbliwosću jeneho lokomotiwnika bu schtwórtk na Würzburgskim hlownym dwórnischcžu nowe železnišče njesboże wotwobroczene. Pschebjehaj poispěšcženeho wosobowego cžaka z Frankobroda do Würzburga dorbjeschce, dokelž běchu wschitke kolise wobhladzene, na kolizy sajecz, kotrež bewak njewuživasche. Tu zahlada so lokomotiwnik hischcže z cžasom, so na tutych kolizach hižom nětkotre wosy lezachu. Jemu so poradi, cžak hischcže sto metrow psched wosanej sastajicz. Nalezowsći so pschepytuje.

* **Sajedcženje z ptunom dla kuchinskich khachlow.** We nozy na schtwórtk sta so w bydlenju jeneho elektrotinzenera w Elberfeldze, kiž bě dźo nekotre dny na wobhladowanym pucžowanju, cžežke njesboże z wustupowazym ptunom. Inženerowu mandżelsku a jeho dźesći rano morwe we **koju** namakachu. W kuchni běsche z khachlow ptunowy schlamch wotpadnyt, so běsche ptun wustupowat a zyku nóz so do bydlenja cžišchcžał. Potpyty na saszowoživenje njemješachu žaneho wuspěcha.

* **Tragiska žnjercz w automobilu.** S Mnichowa so powě, so je pschi njesboži z automobilom njedaleko Lohhofa mandżelska bankieja Helena Fregowa z Lipika žnjercz namakała. Frecez mandżelskaj běschtaj so z pjecz dalschimi wosebami k wopytej swojeje dźowki podaloj, kotraj we Garmischu w bayerskich Alpach pschebywasche. Njesdżechu je železnizu ale z automobilom, dokelž běschtaj mandżelskaj poštednich železnitskich njesbožow w Bayerskej dla njemérnaj a radšcho z automobilom jědżeschtaj. Tragiski wosnid je nětko chzyk, so Fregowa mandżelska pschi tutym cžekanju psched železnizu žnjercz w automobilu namaka.

* **Dwórnischczowu pokladuju wurubil.** Wutoru narane krótko po 2 hodź. dobu so do Kindsbachskeho dwórnischcža pola Landshuttha w nawjeczornej Němskej muzjki a wurubi sastojnika z revolwrom brožo dwórnischczowu pokladuju. Jako so rubjeznik wotkali, wutřěli, njetrjechi pak sajostojnika. Pschepytowanja, kiž so hnydom sapocžachu, njemješachu dotal žaneho wuspěcha.

* **Krwawuy njesłutk dla wobkhodneje swady.** W měšnjoscžach Frankobrodskeho nawjesnika swjasła w Měrowej dróhy 8 satšěli žrjedu wobkhodny wjednik Schmidt po wurubcžowanju w pschitomnosći jeneho knihowego revisora žobnamjescžicžela firmy dra. Hamela, kiž běsche žbohom je direktorom Zitneje banki. Na to srani Schmidt jeho bratra, prokurista Hamela a dalscheho pschistajeraa mjenowaneje firmy Grünebauma, cžežko. Po hotowym njesłutku tšěli žebi Schmidt sam kulku do hlowy a so cžežko srani.

* **Dźewjecz morwych pschi twarskim njesboži.** Pschi žóchanju worzkoweje žajowerh pschi brjohu Newlandskeho kanala pola St. Catheniia w Ontariskej provinzy w połnocnej Amerizy sapraji nadobo žběhadkowa pschipraua a 500 tunow (10 000 zentnarjow) cžežka žajwera padże do hłubiny. Wona padże na dźelacžerjow a dźewjecžoch na městnje žarafy a 30 cžežko a lohko srani. Kanal, kiž tam twarja, na mjenujzy Eriški jězor z Ontariskim jězorom žwjesacz. We běhu poslednich 15 twarskich lět je žebi twar tutcheo kanala hižom 200 cžłowjeskich woporow žadał.

* **Njesboże z automobilom w Franzowskej.** Mjes Lillom a belgiskej mjesu ranžerowaza lokomotiwa automobil sudny, kiž běsche z tijomi wobzobani wobhladżeny. Wschitzi tři wesholy, mjes nimi jena žona, so morichu. — Dale je so w **Pyrenejach njesboże** z automobilom stako. Pola Renterna mjes Krunom a St. Sebastianom padże z turistami polnje wobhladżeny automobil do schkalowy. Wós so

Farař Jurij Delan — pjećdźesatnik.

Sz ty wjetši, dyžli naš wóte Abraham, kotryž wumrě? a profetowje wumrěchu. Koho sebje samoho činiš?"

Jězus wotmolwi: Ceseu-li ja sebje samoho, njeje moja česć nicz; mój Wóte je, kotryž mje česći, wo kotrymž wy prajiće, zo je waš Bóh.

A njejsće jeho spóznali; ja pak jeho znaju; a bych-li rjekł, zo jeho njeznaju, bych wam podobny był, łhaf. Ale znaju jeho, a dźerżu jeho słowo. —

Abraham waš wóte, je so zradował, zo by widźał mój dźeń; wuhlada jón a zradowa so.

Tuž rjeknychu Židża k njemu: **Pjećdźesać lět hišće nimaš, a sy Abrahama widźał?**

Jězus jim rjekny: Zawěrno, zawěrno praju wam, prjedy dyžli Abraham bu, sym ja.

Tohodla zběhachu kamjenje, zo bychu do njeho mjetali; Jězus pak so potaji, a wuńdże z tempła." Swj. Jan. VIII, 53—59.

Serbski lud ma rjany pokład přisłowow a wuslowow. Tak praji na př., je-li něchtó polsta lět docpěł: „Wón je Abrahama widźał". Z toho přińdże wuraz: abraham'iny. To je cyle přihódne wuslowo a šwarny wuraz, dźiwajo na to, zo naš serbski lud je nabožny a so rad na swj. Pismo zložuje. Kaž jónu židowski lud też serbski lud čescuje swojich wóteow a swojich profetow, waži sebi swojich měšnikow a duchownych wjednikow. Tak je to prawje a zdobnje, přetož bóle dyžli profetojo a měšnicy stareho židowskeho zakonja su profeća a měšnicy noweho zakonja wěščerjo přiehodneho wěcneho zboża a wudźělerjo hnadow Božich. Tamni běchu předkhadnicy, tuči su naměstnicy Syna Božeho, kiž je prajił: Ja sym wěrnosć a žiwjenje! Stoż do mnje wěri, nje budże zatamany". —

Na dźensnišim dnju swjeći w Baońonju duchowny knjez farař Jurij Delan swoje abrahaminy. Wjele je za swój serbski lud, wosebje za katolskich Serbow dźěłał, pisał a rěčał tak, zo mjez Serbami njeznaty njej. Farař Delan je wot Boha wobhladżeny měšnik, serbski wótčinc a jako župan Domowinskeje župy „Michała Hórnika" wustojny duchowny wjednik katolskich Serbow. Tohodla je lětuši „Krajan", ko trehoš swěrny spěchowař jubilara je, jeho wosławi při składnosći jeho 25lětneho měšniskeho jubileja tohodla je „Katolski Posoł" jemu w sobotnišim čisle dźakowne wopomnjeće poswjećił, přetož farař Delan je jedyn z najswěrnišich dopisowarjow a wubjerkownikow Kat. Posoła, tohodla je też „Łužica" z redaktoroweho pjera w prażnikowem čisle jeho literarnu dźěławosć zdobnje pohódnosćiła a jeho narodny wuznam woznamjenjiła.

Też Serbske Nowiny postrowja dźensa wysoko česćenecho pjećdźesatnika z najwutrobnišimi přećemi, zo by Boža milosć jeho, ale jenož Baońskej wosadźe jako swěrneho dušowpastyrja zakhowała, ale też jako njebojazneho wojowarja za Serbow Božeke a při rodźinske prawa zdźerżała na wjele, wjele zbožownych lět!

Hospodarski rozhlad.

Pónđżelu 6. auguśta 1928.

Bursa w Barlinje, kaž kóżdu hobotu nětko, njebż.

Na produktowych wikach bě wobrot šmahny, ale płaczijny z nowa klekotachu. Pscheńza pschihażdżi po zentnarju 5 pj., rożka 30 pj. wowsa 5 pj. Sobotu płaczeješe zentnar

w Barlinje

pscheńzy 11,80—11,95 hr., rożi 11,65 hr.
hacz 11,95 hr., najwjetšeho jecžmjenja 10,30—10,75 hr., wowsa 12,35 hr. hacz 12,95 hr.,

w termijowym wikowanju

sa septembr: pscheńzy 12,65 hr., rożi pak 12,35 hr.
sa oktober: pscheńzy 12,67½ hr., rożi pak 12,38¾ hr.,
sa dezembr: pscheńzy 12,80 hr., rożi pak 12,45 hr.
Rożka je nětko sako tuńšcha pscheńza.

Pschihłasjej pytaju:

Hoizu do domu, Bostowa w Wikej Wodźe.
„ „ „ Wagecekowa w Hródku, Mariengasse 2.
„ „ „ Beyer, rjemik w Bjstopizach, Kóschtelska haża 7.
Hoizu a pohonca, „Herbita gejchta" w Semizach.
Hoizu k 15. 9. do Budyschina, Leisugowa haża 61.
„ do Budyschina, Semizatska haża 9.
Murjerjow, na Brunbez twar w Dubrawje p. Hródka.
„ Lausitzer Bauvereisgesellschaft w Hródku.
„ Hoch- u. Tiefbaugesellschaft w Hródku.
Pohonca, Pawol Thonig we Semizach.
Mlinikl, Beyer w Bjstopizach, Klóschtrika haża 2.
Skalarjow, skala pola Radsanza.

Kupicz pyta:

Maleny, khżale wischnje, janke jahody a kożmaczki, T. A. Berndt, konserwowa fabrika w Lubiju.

Na pschedań:

Desti, hbłowane a wuczehnjene za podłohi a wschelake druhe rěžane drjewa, w Budyschinje, na Drježdżanskej dróhy 897 e, telefon 3918

Krowa wyšokoßožneželena, młoda, we Wulkim Bukowje pola Hródka.

Krowa wyšokoßožneželena, Panoscha w Lišku p. Hródka.
„ „ młoda w Němčich Pastjizach 42.
„ „ w Stawezach cžo. 14.
„ „ we Lušku 6.
„ „ w Kyjicach 7.
„ „ na Židowje 42.

Jałoja wyšokoßožneželena, w Porschizach 34.
Koły a dźecžazy wós, we Hluschinje 8
Koły 3 w Cžornowje 30 pola Kamjenza.
Kosa, dobra dójka, na Židowje 259a.
Koły bjes rohow, w Sdźarje 22.
Wós dźecžazy w Budyschinje. Schützenplatz.
Khałupa, 12 mtr., rosebjerenina, w Budyschinje, Kantorowa haża 15.
Kóń, 5-cžtny, w Rakojdach 17.
Kóń w Nowej Wěży cžo. 10 pola Hustl.
Sslomowa praża w Prěcžezach 4.

Sesudnisče pschedawanje leżownojczow.

Khěża, rožtowna, na Fiedlerjowej haży 902 c we Budyschinje, žłuschoza firmje „Budyssa-Fahrradwerke Paul Preibisch, G. m. H. we Sdźijezach. Leżownowcź je pschez ¼ korza wulka. Hódnotu žu na 35 550 hr. pohladli, do wopalnesje pokładnje žu twarjenja z 53 000 hr. zapisane. Pschedawanje je žrjedu 19. septembra 1928 dop. we 10 hodź. na žudnistwje we Budyschinje, žiwa 141.

Kubło, žłuschaze Marija wudatej Kralez, rodżenej Bulkez we Sdźijezach. Wulke je nětkoże 95 korzow, wutwarjenje je z domjacim, krumarinju, z rěžanzu, twarjenjom, kóżnju z mlócžawu, z pódłaužtimi twarjenjemi, kaž konjezarni, žwinjazym khlěwom, kólnjemi a hnjowowej łubju. Twarjenja žu w dobrym rjedże. Do wopalnesje pokładnje žu z 39 900 hr. zapisane. Gmejnska wyschnosć je

hódnotu łubła na 90 472,80 hr. pohajila. Na pschedawanje pschihódże wutoru 25. sept. 1928 dop. we 9 hodź. do žudnistwje w Kamjenzu.

Sesudnisče na pschedawanje

wutoru 7. auguśta 1928

w **Njebjelczicach:** pihanske błido, cžežki wós; kupy jenoho dop. we 9 hodź. w „Serbskej gaschcže",

w **Raklzach,** kupy seidu a pschid. we 12 hodź. w „Serbskej gaschcže": kucza, mučaj rybjazje muczki, elektr. lampa, pihanski sekretar, bifel, sofa a kucza.

Pschedawanja.

W **Budyschinje** na Seminarskej haży 19, sadni **dom** dopołudnja wutoru dop. we 10 hodź.: wschelake **grafy, motory,** ma schiny za twar kolow a autow, błida, schtelowanje sejfa a podobne pschedmjety.

Škrowe denese.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. ¾11 hodź. Na termijowych wikach běsche wiłowanje z pscheńzu měrnische, rożka wosła skruczena. Hewak žu wiki hischcže male wuwite.

Dop. ¾12 hodź.: Tukrajne jito trochu žlabsche

Piaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Piaćizny po złotej hriwnje.

	4. 8.	3. 8.		4. 8.	3. 8.
Pšenica	236-239	237-240	bunv	26-28,00	26-28,00
rožka	233-237	240-243	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jednjeń	—	—	mšdre lupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jecžeń	206-215	206-215	žolte lupiny	17-17,50	17-17,50
wowa	247-259	248-260	zeradella	—	—
kukurica	241-243	241-243	rapa, wosušk	19-20,00	20.00
pšeńc muka	29-32,00	30-32,75	lany wosušk	24-24,00	24 00
rżana muka	33-35,25	33-35,50	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	bérnj. kruski	25-25,50	25-25,50
rżane „	17,25	17,25	synjo, 50 kg	2,50-3,80	3,50-3,80
lane synjo	—	—	rżana słoma	1,01-1,25	1,01-1,25
hróch	35-40,00	35-40,00	pšeńc. „	0,81-0,95	0,83-0,85
raps	320-325	320-325	wowsna „	0,83-0,85	0,89-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	jecžna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Płaćizny rěžneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

4 august 1928. Płaćizny po centa. a zł. hriwnach.
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 976.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 6 lět	59—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	54—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	46—50
Mjenje picowane wšěch starobow	36—43

Byki 725.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěžneje hódnosće	54—55
Połnomjasne, młódše	49—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	45—47
Špatne	38—43

Jałojcy a kruwy: 1042.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěžneje hódnosće	42—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 7 lět	32—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	23—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—20
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1525.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	72—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—70
Špatne (4.)	50—58

Wowcy: 9185.

Młódše a starše wukormjene (1 druźina)	62—65
Starše wukormjene (2.)	60—62
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	53—58

Swinje: 9357

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět stare	73
Wukormjene	74—76
Mjasne	75—77
Špatne	73—75
Rancy a kundrosy	64—66

Zajězd spěwnecje kupki „Lumir“ do słowjanskeho kraja.

Morawa, Morawa,
Krasna ty maćerka,
Wutrobu, dušu, tebi bych dał,
Do klina twojoh so wukhował:
„Bych spěwał a dźěłał bjez kónca
By-li ty była moja — swobody Łužica!“

To běchu wěsće mysle wšěch swěrnych spěwnecje kupki, jako jich spěšnik wotnjese z hóstneho Hradca Kraloweje přez krasnu Morawsku krajinu do Brna. Krasnosć přirody putaše naše wóčko, njemějachmy khwile k rozmołwje, přetož stojachmy při woknach a dźiwachmy so bjezskónčnje. Morawa je přewšo rjany kućik słowjanskeje zemje, wobkuzłaca. Pjero je njemócne, to napisać, štoż duša čuje, to dyrbi kóždy sam widźeć, přetož wóčko hakle tak prawje do duše wotbłyšći, štoż widźi a jo překwapi. Złotožołte žitne zahony wotměnjachu so ze skalnymi horami; módrina štomow a pluskotace rěčki, zybolace jězory wudospołnichu barbowpołny wobraz. Kaž jeśćelca wiješe so čara železnicy přez bajkosć přirody a wjeski a domčki, města a twornje wobrubjachu ju. Dróhi a puće přetkaja kaž syć krajinu, jónu wjedźo do doła, jónu wysoko na horu, jónu srjedź žitnych polow a potom přez překop (Tunnel) do ćmě k jasnosći. Wulku ličbu překopow přejědźechmy, přjedy hač docpěchmy do města Brna. Bože słónčko dźěše w domčk, často pokukny hišće srjedź horow do kraja, potom so purpurkrasnje zbudi. Měsačk čakaše hižo na swoje prawo a tam dale swěćeše na našej čarje. Hwězdźički pokazachu so na njebjeskim wobzoru a dopominachu nas na našu lubu Łužicu, na ćichu nóc w jeje klinje. Brno — zaklinča hłós, wutorhny nas z myslow raja do přitomnosće. Přitomnosć bě překwapjaca. Serbow wulki přećel, knjez dr. Hanf, knjezaj fararjej Delan a Cyž a k. kapłan Nowak nas z horjacymi słowami witachu. Bě to radosć a wjesele. Dwórniśco bě krasnje wupyšene ze khorhojčkami, kwětkami a witacymi hrónčkami, přetož wotměwa so tola w Brnje swětoslawna „Výstava Soudobé Kultury“. Jako do čakarnje I. rjadu dwórniśća zastupichmy, běchmy w srjedźišću swjedźeńskeje zhromadźizny. Z lubosće polnymi słowami witaše nas knjez dr. Hanf w mjenje wotnoźki českołužiskeho towarstwa „Adolf Černý“ w Brnje, rěco wo krasnosći, lubosći a bolosći Łužicy. Předsyda „morawskeho zeńskeho wubjerka“ dr. Pluhař a zastupc města Brna, knjez městostarosta Maša, rěčestaj tohorunja k nam w mysli radosće, wjesela a zeznaća. Na to zanjese spěwne towarstwo Förster khór „Swój k swojemu“. Knjez rada Janoš, předsyda tow. „Förster“ sławješe našeho mištra Bjarnata Krawca, witaše jeho z nutrnymi słowami, za čož so nas mištr wutrobnje podźakowa, też w mjenje wšěch Łužiskich synow a dźowkow. Hdyž bě nas při powitanju hižo překwapiło, w kajkej rjanej serbsćinje nas knjez dr. Hanf witaše, tak začuchmy w nutrnej wutrobje horcu słowjansku lubosć, jako zasłyšachmy z erta spěwarjow towarstwa „Förster“ naš rjany spěw: „Hore módre, ja was znaju“. Tajke wokomiki zaryja so njesmjertnje do duše. Wustupiwši z dwórniśća, witachu nas słowjanscy bratřa a sotry, wotwjezechu so naše wačoki z autami a my spěchachmy přez rjane město do hosćenca Polenka, hdźež bě słódna wječer připrawjena, dobre piwko a winko so zyboleše we skleńcach. Běchmy tak mučni, lačni, wot dołheje jězby, zo njehladachmy dwójcy kazanja. Pałcnje nam zesłodźa. Naš, haj prajimy z połnym prawom naš knjez dr. Hanf wupraji hišće jónu swoju radosć nad našim přijězdu. (My wšak běchmy wjacy dźaka jemu dołžni hač wón nam, přetož, by-li mohł pohladać do našich wutrobow při jězbje přez krasnu krajinu, wěsće bě začuł, zo běchmy jeneje mysle; Horcy dźak tomu, kiž je nas přeprosył do tuteje krasneje krajiny, nas da srěbać wócerstwjacy duch a začuć bratrowsku lubosć.) Knjezaj farař Cyž a wnčeř Nawka tołmačeštaj tuž to, štoż wšitcy rad prajić chcychmy. Postanychmy, dźěłchmy do delnich rumow hosćenca, hdźež towarstwo Förster na nas čakaše, radowachmy so hišće krótku khwilku a potom spěchachmy do statneje němskeje wyšeje realki, hdźež na nas rjane běłe łóžka čakachu, kulichmy so do nich po tym, zo běchmy pućowanjski proch z čerstwej wodźičku wotmyli. Spar nas bórzy zaja, nócka so spěšnje miny a ranko pjatka 27. julija nas zaso čerstwych nadeńdźe.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Listowanje.

R. R. Žadanje wotnajerja njeje po našim měnjenju prawo. Wódny pjenjeś a wotwodźenjśt dawk stej we sakosćiskim podruźnym pjenjesu wopśihajośej. Hdyž pak wotnajeŕ sa rumnosć a měhaj 45 pj. Sa wodu wopśebiće Jej žada, dha ma podruźnik prawo, podruźny pjenjes wo 3 proz. pśihikrótśihiej.

P. T. Njetrjebaće tamnu khěžu, kotruž po Waśihim dopśihu njewuźiwaće, rjedźiś. Khiba ju domjaŕ poŕjad w tym nješchto wopśebite poŕtaja. — Teź dwór ma wotnajeŕ cźisto dźeŕjeś, je-li we wuźiwnjenjach abo w domjaŕskym poŕjedźe hinak poŕtajene njeje.

B. St. Wot sakosćiskeho podruźneho pjenjesa wuźiwja wobihódne khóśty 18 proz. K tomu śluśicźeja teź wudawki sa wobśtwórśenje śtwodow a nathéže. Tuž njeje žadanje hospodarja w naśpomnjenej wyšokosći wopraśiwjene. Móže tola lědma dań sa pśihipravu podruźnikam napokoźiś, śtoż je žadaneho pśihirażka śćéhuje. Wobśteji wotnajeŕ na śiwotnim žadanju, dha je radźomne, so wo rozśud wujeśkeho hamta po poŕtaraće.

A. R. Sśmy bźo wjazy raźolo na to pokasali, so śtare papjerjane pjenjesy, a bywšej tamny cźerwjeny kolk mśeśe, niczo njepłaćeja. Wo tom pśihodleži rozśud némśkeho zwjazneho sudnistwa (Reichsgericht). Nješchto druhe je ś inflazijskimi pjenjesami, kotreż bo po dźenjaśnjom kursu nahódnośeja.

E. T. Hdyž su mjeśe ś dowolnosću wobhospodarja na wokśeji (Flur) pódla Waśicheje tomory bo śtajiśe, dha móże bo jenoź sahy pśihes njeho wotśtronicź. Hórśicheje bo tola pola nowehu wobhospodarja dla hary, kiž pśihes pśihećatu kamódu nastanje. Hospodaŕ je pśinja polizija w domje.

H. H. Tuśi śiso śynuju bu sakośiźy winowaći, śwoju staru śhubuśchu maź podpjeraś. Wożenjene bźowśi njemóźa bo nuśowaś, bóśći staru wudźeŕjeś, khiba, bo zamużśtatne dokhódy maja. Pśihićhodni śynuju móźa hakle k tomu nuśowaś, hdy bu jich mandźeśiśe samożenje do domu pśihinjeśe a tute samożenje hišćeże tu je a pśihićhodni śynuju teź pśawo na jeho wużiwanje maja. Wobrocźeże bo na sastaraćeŕśki hamt, kiž wśicho dalśche wobstara.

M. N. Po naśchim mėnjenju je žadanje wotwotnajeŕja njewopraśiwjene a je dla masanosće, kiž pśihes wotnjene śkładniśchćeźo nastanje, ham winowaty, wo rjedźenje śo postaraś. Ani wujedźenaŕśki hamt ani śudniśtwo njeby tajkemu žadanju pśihihkoźowało, śtśerźe wotnajeŕja namołwiło, nakéźu a śćéwy bo porjadka pśihinjeśeś.

M. J. Pśihipowědźenje wupowědźenje njepotrjebuje po podruźnikow śchkitażnym śakonju Waśche wotnajeńśke wuźiwnjenja. Po wot 1. hapŕeje pśaźiwych pśihedpiśmach, móże wotnajeŕ jenoź wupowědźiś, hdyž je to pśiźomnje pola hamtśkeho śudniśtwa sapodał. Njedobgahaja winy k wupowědźenju, dha ma nadruźnik pŕawo, w běhu dweju njedźeŕ bo tomu pśihećźiwiś. Na to śo wo dopiśu pokasa a tuj maja bo pśihedemnu deŕje wobkedźbowaś, pŕjedy hač wukas k wurunjowanju bydlenja dóńdźe. Kóžde druhe waśchuje wupowědźenja móźeźe hnydom wotpokasaś.

S. R. Swjetśha poŕtaja kajne śudniśtwa, je pśihi dźelenju mandźeśiśtwa male dźeŕjeś pśihi maśeŕi wośtaliś. Khiba so śo budźi dopokasaś, so je duchotne a cźélne derjemėcźe pola maćerje wohrożene. Wopyt dźeźi zarjaduje na namjet sastaraćeŕśke śudniśtwo, ale po sakośiśkim roźwjasanju mandźeśiśtwa. S napraśchowanja śudźiśa, so su dźeźi pola maćerje. Je-li Wam adreśa maćerje znata, trjebaće śo jenoź tamniśchemu měśćeźanośtu wopraśchećeŕ, hač su dźeźi tam samożiwjene abo wożahnyte. Sapowědźi Wam wujaśnjenje, możeźe śo pola wyśchuśeśe (hamtśkeho hejtmanśtwa) hórśchiś.

N. B. Wotpołożenje śjewjeńśkeje pśihśihaći rima jeneho liwa na to, hač śo wobthód pod śwojim mjenom a na śwoje śtrźbowanje dale wjedźe. Niedźiwajmy na tute pśihśihaću (Offenbarungseid) móże potajkim tutón pśihećuju śwój wobthód wo mérje dale wjeśeś abo jedyn nowy sapoćinaś. Waśche praśchenje dla śudniśkich khóśtow njeśe śo ćrohumliwe. Sdyž nécht, kiž je śjewjeńśki pśihśihaći wotpołożił, śtoŕźicź chże, dha khudych pŕawo bjeśe wśicheje dostanje, je-li na jeho śtórźbu nékajśe wuhłady na dobrjeźe. Potom teź wěśće polizajśke khudobne wopśihmo dostanje.

Nuznowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěźeź wo wjedrje sa jutśihim wutoru:** Deśchcź bórzy pśihestanje a śo sajźo wuwjedri.

Pjatk wjeczor je śo schwajzarśki wojeŕśki arsenal we Freiburgu wotpalił. Wón je śo je śwojim wulkim śtarobom municije zyle śniczki.

*

S hišćeże njesnateje pśihćinu je w nozy na śobotu we wokolinje Spezije w Italśkej pólwerkowa fabrika do pówětra śleźała. Wo wopraśch njeśe hišćeże niczo śnate.

*

W Italśkej maju śajźo wulku horźotu. W Parii a Manitowje su 39 śtop. C. w khłódku namérili. Tajku horźotu tam wot léta 1902 w zajm njemėcźu. Ludźo su na horźotu śmórili a teź wumrėli.

*

Schtwórtk popołdnju je „Krakin“ do Swónśkeho sunda wujeś, so by nėnjśi parnik Monte Cervantes do Hamburga śjeśta pśichewodźał.

*

Bliźko Calamy w Chilesśkej je śobotu fabriku Dupont śich rozbuchadłow do powětra śleźała. 15 wobźelbow na méśtnje morwe leźo wośta. Ležba kranjenych je wjerźa jako wulka.

Łamiske wozjewjenje z Budyšina.

Druźźeńska gmejna je prospołe wo dowołjenje, so by sa la schćeźku, pśihes sahonu 191, 188, 189, 182, 154, 149, 149, a 253 sahonśkeje knihi sa Drużkowy wsydźaŕ, sahnuł.

Pśihećźiwjenja pśihećźiwo sahonu śchćeźki maju so w běhu śtyoch tydźenjow na Budyśkim hamtśke hejtmanśtwje sapodaś.

W Budyśchinje. 1. auguśta 1928

Hamtśke hejtmanśtwo.

Towaŕstwowski powěśtnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu w Serb. kofejownj.

Budyšin. „Nadźija“ zeńźo so jutŕe, wutoru wječor we 8 hodź. k njmorjadnej zhromadźiznje w Serbskim Domje. Přitomnosć kóždeho aktiwneho a pasiwneho sobustawa so wočakuje. Předsydstwo.

Hłowna skhadźowanka. Pruha za dźiwadło budźe wutoru 7. žnjeńca wječor w 7 hodź. w Serbskim Domje.

Kulow. Jednota Sokoł přihotuje so 2. septembra 1928 na přiwabjacy swjedźeń jednoty. Wše bratrowske jednoty a přećelju sokolstwa so wutrobnje přeprošuja.

Nawječorny wokrjes Sokoła ma štwórtk 9. awg. wječor we 8 hodź. w Pančicach zwučowanje. Načolnik.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł“ zwučuje štwórtk wječor ½9 hodźin.

Zwjazk Luž.-Serbskeho Studentstwa. 11., 12., 13. augusta hłowna skhadźowanka w Radworju a sobotu 11. 8. pop. ¼4 hodź. hł. zhromadźizna zwjazka, njedźelu 12. VIII. popołdnju w 3 hodź. zhromadźizna „hł. skhadźowanki“; pónđźelu 13. VIII. wulet. Kóždy njech přińdźe!

Błowny redaktor Marco Smoler w Budyšinje. Zamołwity za politiku, lokalny dźeł a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł Arnošt Bart w Bróznyci. — Za nawěski: G. Janak w Budyšinje.

Wolijowkowy wolij
najlěpši, w małych a wulkich bleśach
jědźny wolij
w dóšlbach a w bleśach we wubranej dobrej
kajkosći.
Wikowańja z butru
Kunella
na Bohatej hasy 16
Hromadźe Kunella-wotrězki!

3 młode psy
(z pokhadu němsk. wowćeńskeho psa) woteda do dobrych rukow
Jakub Koark
w Serbskich Paślicach čo. 22

Dźěćace nošaki
na koło we wšelakich wudwjedźenjach tunjo
J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4.

Kowaŕski wučebnik
so bydom abo pozdźišo pyta
Kowaŕnja w Kopŕcach

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach tunjo
J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4.

Zmorščizny,
faldy so zhubja. Rozprawa darmo, jenoź wróćo porto
Erha-Haus Abtlg. 31 06 W. 3 Berlin

Poskićam:

ćeluce mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
swinjace mjaso	punt	**0.90—1.00** hr.
zmjerzłe mjaso		**0.80** hr.
howjaze mjaso	punt	**80—1.10** hr.
mjasowu jušku		**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kołbasu		**10** pj.
ćople kołbaski		**10—20** pj.
wšelaku kołbasu		**0.60—1.40** hr.

Ernst Polter w Budyšinje
rěznski mišter, na Šuleŕskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Přesydlu so 6. auguśta
do Kamjenca na Budyšku dróhu 24
jako runaŕ
a zmėju rěčne hodźiny dop. wot 8—10 hodź.
nic pak póndźelu a pjatk,
wutoru a štwórtk teź pop. wot 4—7 hodź.
Runaŕ Šołta z Trupina

Nawěśtki přinjesu wužitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 20 zł. pj., na pósće a poln dowérnikow 1,20 zł. kr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so, płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihidźěrnja, zap. dr. z w ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so staja nawěšćki a labele so wyše wobličaja. Za reklamowy z m rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. z m

Číslo (Nr.) 183 | **Budyšin — Wutoru, 7. augusta 1928 — Bautzen** | **Lětnik 37**

Nazymske skhadźowanje rady Zwjazka Ludow.

Dnja 30. augusta sapoćnje so w Genfu 51. skhadźowanje rady Swjazka Ludow. Jeje wotewri jako nowy radźiny president finniski swonkowny minister Procope. Wón směje też psichi 9. zhromadźiznje Swjazka Ludow 3. septembra wotewrjeńsku rěc. Kaž so ida, seńdźe so rada Swjazka Ludow też za cas zhromadźiny Swjazka Ludow w septembru hdyž a hdyž k posedźenjam.

Nakhwilny dnjowy porjad sa posedźenja rady Swjazka Ludow je hižom wosejwjeny. Wón wopschija 28 dypkow. Sa najwažnische politiske praschenje dnjoweho porjada wobhladuja rospravu hollandskeho swonkowneho ministra Beelaerta van Blockland **wo jednanjach mjes Pólšej a Litwu.** Dale budźe rada jednacz wo někotrych mjeńschinowych praschenjach. Mjenuje nowiny wusłyšeli tu wo sbeju wobcežkowanje němskeho ludoweho swjatka wo wěstotnych pomérach w pólšej Hornjoschlesyskej a wo praschenjach saschulowanja. K rěcam pschińdu dale praschenja narodnych mjeńschinow, kiž su so pschi posledním skhadźowanju rady Swjazka Ludow pscheposdźe sapodate a wo kotrychž so **tohodla** tehdy hischcze njeje jednało. Jednacz ma so dale **wo** hischcze njewotbytym wobcežkowanju litwinskeho knježerstwa **wo** wobkhadźe s litwinskimi mjeńschinami we **Wilenskej** krajinje. Dalsche dypki najmjenja zentralny **kontrollny** haut, kiž je Genfska opijowa konwenzija wutworiła, sebi wotmyślika a tiž ma so někto satokjeć, dokelž je njesynarodne opijowe rěcenje hižom do mozy stupiło.

Někotre mjenje wažne dypki saběraju so s rospravu kommisije sa duchowne zhromadne dźěło, mandatarskeje kommisije, hospodarskeho wubjerka, finanzneho wubjerka, wo konferency sa wotstronjenje dwojnych a wurosnych zakasow, wo bokharskej požčonzy k stabilisowanju, wo praschenju cežkanzow, wo wunoschku namolwjenja, kiž je Nansen k lepschemu armenskich cežkanzow na knježerstwa pósłał. Wuradźowacz budźe rada Swjazka Ludow wo dowolenju wustawkow romskeho instituta sa privatne prawo, swětowego wuczbneho filmoweho instituta w Romje a wo wobkhadnym porjedze a signalisowanju w letakstwje, *kotrejž je je mjesynarodny letarski wubjerk namjetował.* Skónčnje scežuja wschelake hospodarske dźěła s posledních mězazow.

Rospraw a wosebiteho wubjerka, kiž pod pschedsydstwom hrabje Bernstorffa dźěła a so 27. augusta k nowemu wuradźowanju seńdźe, so by radze Swjazka Ludow namjetował, so by borsy powołał mjesynarodnu konferenzu sa kontrollowanje bróńerstwowych industrijow, je jenicki dypk dnjoweho porjada, kiž so poćahuje na wotbrónjenske praschenje. Wuradźowacz wo tutym problemje je tutkhwilnje hischcze zhromadźizne Swjazka Ludow pschewostajene.

Rada Swjazka Ludow, kotraž so po wudospołnjeńskich wólbach njestajnych radźinych zobustawow, kotrejž po wustawkach wusłupja a zu sastupjerjo Chinesleje, Kolumbiseje a Hollandskeje, hižom syrjedź septembra k swojemu 52. skhadźowanju seńdźe, chze so hakle w druhej połowje septembra po wuradźowanju zhromadźizny Swjazka Ludow s wotbrónjenskim praschenjom saběrać. Je mózno, so so hakle tehdy wo pólšo-litwinskej swadźe jedna. Pschi tutych wuradźowanjach budźe jendźelski swonkowny minister Chamberlain s pschedźydu.

Na městna zobustawow, kiž wotstupja, wusłoli so najsterje sastupjeř jeneho kazansko-amerikanskeho stata, jeneho asiatskeho stata a Schpanskeje.

Nowy pósłanz Argentinskeje w Barlinje.

Nowy argentinski pósłanz dr. Ernesto Restelli, nasledník Quintany, je pjatk wjeczor do Barlina pschijeł. Se powitanju běchu so zobustawy argentinskeho pósłanstwa a sastupjeř protokollneho schefa pósłanstwa rada dr. Klee na dwórnischcu sejchli. Němski president s Hindenburg pschijima nowego pósłanza 10. augusta a pschepoda jemu jeho wobkruczenske wopismo.

Napjatosć w Južnosłowjanskej.

Hubjene powěsće wo Radiću. — Kral so z Bosnije wrócił.

W Sagrebje je powěsć wo khutnej khorosći Schtjepana Radicza hižom wulki njemjer zbudźiła. Jedyn znaty a nawjedowazy politikus wusłyšeny jako wobebite zbožo, so je wjednik Sseerbow, kotryž w Khorwatskej bydła, s Radiczowej stronu swjasany, hewak by, dyrbjał-li Radicz wumrěć, měschczańska wójna blisko była. Tutón wjednik je Pribiczewicz. Skónzowanje Beogradskeho nowinarja Ristowicza je na Sagrebskich wobyklerjow hluboki a tłoczazy sacžischcz sawostajiło. Sda so, so budźe samo na zebi hižom cežke dorosumjenje mjes Beogradom a Sagrebom dla tutcho podawka hischcze wobcežknische. Mnohy w Sagrebje hižom sacžuwaja, so je pschiběranje nadpadow a napschecziwnych nadpadow se znamjenjom, **so je někto politiske wojowanja na dróhach sapoczmu.** Ani statna móc ani politiske strony njeczuja so dosez mózne, so bychu wulkej dróhi s wuspěchom napschecejo stupicz mohłe. Hrosy tohodła wulki strach, so so politiske swady s revolwrom wotstronja. We Sagrebje knjezi nimale bojazna cžischina. Ani wobydlerstwo ani studentojo njewotmětchu zanych demonstrazijow. Napadne jenoj je, so we wotbežach a na zhodach twarjenjow, w kotrychž su redakzije sameśtnjene, policistojo straża. Schcežuwarjo w Sagrebje su wudawali, so je satčelany Beogradski redaktor Ristowicz měł wotmyślany nadpad na Pribiczewicza, so su jeho zobotu dopołdnja wospjet psched grand-hotelom horje a dele khodźacz widzeli. Ristowiczowe cžełko su wezera pschipołdnja na wudawki Sagrebskeje wotnoži južnosłowjanskeho žurnalistiskeho swjatka do Beograda dowjesli, když budźe pohrjebane.

Hačrunjez so wschelake směrowane powěsće wo Radiczowej khorosći wudawaja, licza pak w Sagrebje tola na to, so móže so kóždy wokomik powěsć wo Radiczowej smjerći wosejwicz. Jeho wutroba jara njeporadźene dźěła, tehdy mohły njeje wjazy khmane, jaznje myslicz, najhórsche pak je, so je zokor do krwě pschesmuknik.

*

Radicz na zmjertnym łožu?

Po dalschej powěsći su hischcze jeneho spezialneho lěkarja s Wina skasali, kiž je měł póndźelu dojecz. Radicz leži krucze woldźelony. Rospravjeć telegrafiske unije spyta so do Radiczoweje wile dobycz, tola policistojo a samo pschecžel Radiczoweje strony jeho na tym sadźewasche.

Powě so dale, so je póndźelu profesor Wenckebach se Wina k Radiczowemu khorokožu dokhwatał. Wón je pschedewschém spytał, dźękowosć mutrohy woziwicz. Tola i khorym dźiwaju na druhe komplikazije jara sle steji. Lěkarjo nimaju wjazy zaneje nadźije, so jeho pschi žiwjenju sdźerża.

Napjatosć w Beogradze.

Južnosłowjanski kral Alexander je so póndźelu **po**połdnju se swojeho lěcženeho pschebytka w Bożniji njejapzy do Beograda wrócił. Jeho pschewodźesche swonkowny minister dr. Marinkowicz. Hnydom po swojim pschikhadze pschija kral w ministerskeho presidenta Korosczeza, so by jemu dał wo politiskim położenju rosprawjecz. Dla posledních podawkow w Zagrebje su Beogradzy, wosebje też knježerstwo, stajnje we wulkim njemjerje.

Kharakteristiske je Beogradski njeměr běsche, so je tam wezera hižom powěsć rosnoschowasche, so je Radicz wumrěł.

Demokratoja chcedźa Badensku a Württembergsku zjednoćic.

Na lěcžnej skhadźowanju Němskeje demokratiskeje strony w Lauterbachu, když je wurjadnje wjele badenskich a württembergskich demokratow seńdźe, žadachu zebi s pschenóžanej wjetschinu zjednoczenje badenskeho a württembergskeho stata. Sastupjerjo Badenskeje a Württembergskeje wusłyšeli we žiwotnich rěcach, so mesniki mjes wobema statoma njejsu se sadźewkom sa hajenje němskeje jenotoweje myslicžu. Dyrbjało-li w Badenskej a Württembergskej k ludowemu wotkłosowanju wo zjednoczenju wobeju statow dóńcz, su demokratoju pscheswědczeni, so so mesniki mjes nimaj słubja.

Nowy wyschschi president sa Delnju Schlesynsku.

Hamtska pruska nowinarnja wobkruczeju wschelake nowinske khoży wosejwenja, so je so delnjoschlesyski provinzialny wubjerk w zwojim prěnim posedźenju po lětnej pschestawy s wjetschinu khożom pschesenze wuprajił s wotmyślenjom pruskeho statneho knježerstwa, kotrež chze knježerstwowego presidenta **Lüdemanna** (nětkhdyschcho sozialdemokratiskeho finanzneho ministra) w Lüneburgu sa wyschschego presidenta delnjoschlesyskeje provinzy powolacz.

Wubjerk za přepytowanje wobkhadnеje wěstosće na němsko-statnych železnicach.

Do wubjerka sa pschepytowanje wobkhadneje wěstosće na němskostatnych železnizach, kiž je so pod pschedsydstwom tajneho wyschschego tvarskeho rady **Zirkler** wutworił, su sćežkowazy knježa powolali:

Sapódkanzaj němskeho zejma **dr. Quaatz** a **Scheffel,** profesoraj železnizarstwa dr. **Halter** s Technisteje wyschschoje schule w Mnichowje a dr. **Pirath** s Technisteje wyschschoje schule w Stuttgarcze;

swjatkowy wobkhadny wjednik **Groß;**

s hłowneje sastojnskeje rady pschi němskich železnizach pschedsydża železniski inspektor **Mondorf,**

s hłowneje wobkhodnej rady pschi němskich železnizach pschedsydża **Hatje;** wobaj s Barlina;

wot dźěłacerskeho swjatka němskich lokomotiwnikow lokomotiwnik Pawoł **Seika** s Dittersbacha pola Waldenburga;

s němskostatneho wobkhodneho ministerstwa tajny wyschschi tvarski rada **Zirkler** (wobkhod) a wyschschi knježerstwowy rada dr. **Reingruber** (železnistke swězenje) a

wot towarstwa Němskostatneje železnizy direktor němskostatneje železnizy dr. **Fromm** (naležnoscze w dothoscej słužby) a vizepresident **Senft** (praschenja swjerschneho twara).

Němska je zwólniwa z Rumunskej jednaċ.

W Bukarescze je zobotu němski sastupjeř dr. Kirchholtes w swonkownym ministerstwje němsku wotmolwu na rumunsku notu, kotraž namjetuje sapowetowerjenje jednanjow mjes Rumunskej a Němskej, pschepodał. Němska nota sdźeli, so je sa tute jednanja hižom němska kommisija wutworjena so w Němskej pschihad rumunskeje kommisije wocžakuja. Němska je zwólniwa so pod znatymi wuměrjenjemi wobdźělicz na rumunskej pozcžonzy a na stabilisowanju rumunskich pjenjes. Rumunska delegazija wotmě zobotu swoje poslednje wuradźowanja s ministrowaj Duca a Argetoianom a puczuje pschi spocžatku tuteho tydźenja do Barlina.

Amerikanski ozeanski letak Lewine w Barlinje.

Do hotela Adlona w Barlinje je njedźelu znaty amerikanski miljonar Levine sastupił, jako běsche s Parisa do Barlina pschijeł. Je to samžny Levine, kiž je loni se Chamberlinom ozean pschelecžał. Jeho pschewodźeschetaj letak Acosta a letarka Mabel Boll. Powěda so, so chze sebi Levine Junkerike letadło „Bremenskeho“ typa kupicz.

Herriot w Bonnje.

Franzowski roswuczowanski minister **Herriot** je zobotu popołdnju 1/25 hodź. do Bonna pschijeł. W Beethowenskim domje jeho profesor dr. Kruckenberg w mjenje towarstwa Beethowenskeho domu a pódlanski sastupjeř Kirsten w mjenje města wutrobnje powitaschtaj. Jako Herriot Beethowenski dom wopuschcesi, jeho wutka hyła ludźi strowjesche.

Mussolini pschepytuje katastrofu „Italije“.

Mussolini pschija pjatk rano pe žiwojim nawróczu se Roma powětrnistrowego statneho podsekretara Balba a kódźiwowego statneho podsekretara Striamia, so by wyschtaj jemu rospravu podaloj wo pschedewzatym a jeho njeschozowanym wukonu. Najprjedy rěczachu wo Zappiewej rospravje.

Mjezynarodny socialistiski kongres.

Njedźelu wotewrichu w Brüsselu mjezynarodny socialistiski kongreß. Pschitomnych běsche schesćej stow wotpósłancow z 32 krajow. Jako běchu internazionalu wuspěwali, pschepoda pschedsyda Vandervelde presidentej 2. internazionale, Jendźelczanej Hendersonej, słowo, kiž w žiwosini referacje rospominaschе zwětowe politiske połoženje. Henderson wupraji nahlad, so dyrbjała blizša zhromadźizna Swjatsa Ludow Kellogowe trěcenje pscheciwo wójnje podpisać. Vandervelde rošafni w swojej rěcži, so mój, ke kotrejž su socialistiske strony dospěte, jim sakasuje, so wostanu w opposizizji. Vandervelde pokasa dale na wusnam Kellogowego pakta a prajschesche, so, schto drje Stresemannej, hołupodpisarjej Locarnitzke trěcenja a Kellogowego pakta wotmołwja, hdyž žebi někto powschitkowne wotbrónjenje a wuprózdnjenje Porheinskeje žada. Vandervelde bischeze naspomni, so je so knježeństwo we Münsteri pod wjednistwom socialdemokratow wutworiło a so wuhladny socialistiska wot czasa, hdyž je so pschimér sčinił, hischcze ženje tak dobre njeběchu.

70. narodninu maćerje hollandskeje. Kralowcu.

Maćej hollandskeje kraloweje žiwjeczesche 1. augusta pod wulkim sjawnym wobdźělenjom žiwoje 70. narodninu. Kralowa Emma, rodźena princzezna z Waldeck-Pyrmonta, wuda so se 17 létami na wjele starschego hollandskeho krala Wilhelma III., kiž běsche wschitkon switk se swojim ludom sdźěłił. Kralowa Emma a jeje dźowka, nětczischa knježeńska kralowa Wilhelmina, tej dospałej, so ja narodne žiwjenje w Hollandskej sałe žiwiłe wokoło wjerchowskeho domu hromadźesche.

Sarźišćej Herriotowho wopyta Němskeje w Franzowskej.

Franzowske nowiny wo wopyšće franzowskeho roswiesčowańskeho ministra Herriota w Němskej powschitkownje w pschecześnym žiwiłe pišaja. Mjes wulkimi nowinami wuličěnje wosebje „Matin“ wuriadnje pschecześne pschiwzaće ministra pola wyschnoseżow kaž też pola Kölnskeho wobydlerstwa.

Chamberlainowa khorosć.

W pjatk wudatym wojsewjenju wo khorosći jendźelskeho zwonkownego ministra je sdźělene, so ja pazient sałe trewnischi cżuje. Njenjimajsy toho tola pak so Chamberlainowe khěrjenje hyšć hórsche, hač žebi to lekarjo wot spoczatka myślachu. Zwonkowny minister je na laborjenje klinzowy w bronchiach khorił a budźe dyrbjeć někotre dny we łožu wostać. Na namołwjenje połizije dyrbjachu wschitke audjencije, kotrejž wo dróhy jěźdżachu, w kotrejž běsche dom zwonkownego ministra swoje motory mjeńšej daloj łožeć. Chamberlain sam so nadźija, so budźe tónj žnjeńca sahe tak dalokо strowy, so budźe so móc do Parisa podać, so bi hač pschi podpisanju Kellogowego trěcenja wschelkim wěcznje wobdźěłł. Z Parisa chce so jendźelski zwonkowny minister potom dale do Genfa podać, hdyž so Swjatsa Ludow zhromadźi.

Banžowu list na katolikow w Chinie.

Nowiny „Osservatore Romano“ wosjewjeja list zwjatcheho Wótca na chinelskich katolskich biskopow a měschnikow, kaž też na wsu chinelski lud. Bamž wupraji w listse swoje wjesełe nad skónczenjom wójny w kraju a swoju nadźiju, so so zmjerkowny a zwonkowny měr na lubosć a prawidu zakoli. W jeho listse rěka dale: „Sy bu ko tutón měr dospěł, pscheju žebi, so prawe žadanja a prawa nastupjetscheho luda zyłeho zwěta pschipósnaca namakaja, jenož luda starcze kultury, kotremuž so wulki pschichod njeńmě zapowědźicz, wostanje-li wón na puću prawdy a porjadu!“

Ze Serbow.

Budyšowmica.

Wutora, 7. žnjenca

Donata — Kajetana.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1912 Jan Kořk, Bukečanski kantor, kiž běše so 25. septembra 1861 w Rodecach jako pjate dźěćo Handrija Kořka narodźił, kublerja a dołholětneho zastupjerja Serbow na sakskem sejmje. Wopytawši krajanski seminar w Budyšinje skutkowaše tři lěta w Bukecach jako pomocny wučer, powoła so 1885 do Malešec jako kantor, hdźež je 18 lět dołho wostał. Potom powoła so za kantora do Bukec swojeje ródneje wosady. Jan Kořk běše wustojny spěwar a ze swojim krasnym hłosom je na mnohich serbskich koncertach jako solista sebi wulku slawu dobył. — Spěwaše z wutroby. — Kaž wón swoju wobstarnu maćerku w Bukecach bydlacu, z dźěćacej lubosću čescowaše a za nju — čas žiwjenja staraše, tak so też wšo złožowaše po tych dobrych wučbach a zasadach, kotrež běše do jeho dźe plodźiła a stajnje pominaše swoje šulske dźěći k tej samsnej swěrje pječiwo swojim maćerjam a jich rěči. Wón běše při tym jedyn z najswěrnišich Serbow. Serbske starosće njeseše też we swojej wutrobje a swojemu narodej służeše po swojich darach — wosebje pak ze spěwom. — We nim njeběše žaneho — falša! —

1842 † rektor Budyšskeho gymnazija dr. Korla Bohuwěr Siebelis, 74stny, slawny wučene a swérny přećel Serbow, přichodny nan Poršiskeho fararja Hendricha Krygarja.

1846 w hłoscence k tšom lipam w Budyšinje druhi spěwanski swjedźeń.

† 1912 Bukečanski kantor Jan Kořk.

Lětnja nóc.

W žoltem wohnju mrěže
Dźeń, kwět nocy kčeje,

Do duše wóń wěje.
Dźiwne skorža hłosy
W rohodźi, lěs nosy
Sept, sónčk ptačkam prosy.

Rěčka z rózu hrajka,
Brjoh a skała majka,
Sepce jako bajka.

Złote muski hraja,
Swětle sylzy saja
Z nócnych wóčkow raja. Ćišinski.

Přisłowo: Čim lěpje so hnoji, čim lěpje so roji.

*

— Wa wjedźeje. Wječera wječer w 7 hodź. barometer 750, hygrometer +2. cherm. wječer wo dnjo +14,5°. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751,5, hygrometer —1 a thermometer w nyzy —10,5°. Wětřik na mało z pscheměnjacze wjedro. — Kaž wječera pišachmy, je so pischcze wječera na wječor wuwidźowało. W nozy hischcze cjany krimanjowy dešćik padaše. Dokelž je so wjedro a sabo tyłma niżina pschibližała, sunkowa najwobdźiwišcho dnja jutše dalsche deschczowanja wočakacz. Nětko je dźakowanu Bohu hróša nětk pschemacjana. Rataj prosy

Marica a Hanica.

Roman.

93, (Pokračowanje.)

Wona na jene dobo wotmjelkny, jeje delnja huba drhotaschе, a wona sary žiwoje male nohcze do jeho ruki.

Nětčicho bolosmeho sadumy na njeho. Wón ju njesrosemi:

„Sc słyńtami?“

Jeje hrudź so hibasche, jeje dych wujeđże porchajo, se exta, ale wona nicżo wjazy njerjekny. Wón bě wschón sadźiwany nad njejapkim pschemjenjenjom, so nimale wustrózjany rjekny:

„Hanija, ja myślu, ty njewěsch, schto wěcjisch!“

Wona pohlada k semi. Kaž roskata wosta psched nim stojo, mjes tym so ruzy nerwosnje wotewrjesche a zawrěwaschе. Wón łpuschcżi ramjeni, jeho ruzy klunkolaschtej, jeho wobliczo bě struchle. Jako jeho widźeschе, kotremuž bě wutrowa wot prěnjeho dnja pschiłubschała, wona njewidźeschе cżehodła. padże jemu wokoło schije:

„Wodaj, Meinhardto, proschu, proschu, wodaj.“

Wón rjekny hłeschwiczno:

„Ze wschak nicżo njeje. To wschak nicżo dale njeje. A mój dżemoj tola sbožownaj być.“

Wotmjelknywschi dźěschtaj wotšal. Ani wón ani wona njenamakaschtaj w rozkorjentosći swojeju duschewu hłowcżka ka burа a jeho žonu. Tón se želenymi sylemi wosta pschi wrotach stojo, žeńmowaschе klobuk a wuhladkowa žebi wosliowe zuby se cżoła, njes tym so žona sa żiwoju cżisti, běłu salu zwbaschе. Hdyž běschtaj hrabja a hrabinka Aich po łchodźenkach hižo dałoko dele doschłej, hladaschе pilnje, žiwěrny porik pschego hischcze za nimaj, dóniż so młoda žona sa żiwojim mużom njewobroczi:

„Njeje-li prawje bylo?“

Wón sčałmy z ramjenjomaj a so wabroczi. Ale hdyž widźeschе, so so wocżi jeho żony sasyłbolischtej, płazny z jatkym lubosćiwokwanjom na na ramjo. Pódła njeje krocżejeschе se żiwojim kolebawym burikim kreczenjom wrócżo do zwora, pschi cżimż jeho ramjo i wotpohładom do jeje storschaschе:

„Mi wjschak prawje cżinischi, Zenši, to dże dobrało.“

Hanija dżahyše, so by Meinhardt wuhup w Gällaune połabył, a każ nětkdy Marija so wona prózowaschе wschěmi myślami swojeho muża nałschcżepschichilcż. Ale pschego sału, bywrjecz by to jenoż i malicżkoscżenmi bylo, pschi tom sadźewana. Tereza wikaschе na żiwojej prenjej knjeni, kotrejež dobrocżiwosći bě swużiwała, njedźiwajcż wschelko poczinanja w pokornosći, cżiniecż to, schtož dżesche. To so nětko pola Hanizy njepokazowaschе, a tuž pschichódżechtej druhdy do kule. Hanija dżěłaschе bóle w domje, dyžli jeje sestra, kotrejž bě wjele hodźin żonjo pscheczinjała, jako by porazena była se sandźenoseju.

Jenoho wjeczora, po wschelakich małych swadach pożlednich dnjow, žedźejchtaj horjeka w Leggaji, hdźež bě tak bywało i Marizu pschechowwał. Po dołhich powmócżenjach bě njeho so wujaśnikc. Tam i horjeka sbłakowaschе dele, jakne, bjes mrócżakli, każ tak cżasto w Hrodowskim hrabinstwje, hdyrkli, cżinmy smón, nad kotrymż husto pożyta je hwězdami njebjesta bróha leżeschе a hwězdnizy so łybolachu.

Hdyž Meinhardt żwoju żonu tak žedźo widźeschе, we rok mroku se kamjennymi wobrytymi kaž semrěte, a se cżimnotu nozy so njepodobnosće wunatkuchu, a jenoż jeje błoh klincżeschе, jako by to błoh Marizy był, běchu wschе hórkosće, każ bo sda, sabyte w tom nosinpanzu, so njeje zyle łboho namakał, wo kotremż bě żonił. Też Hanizyna w pożledním cżasu swjerdenina duscha wotewrì so sa cżichim wjeczora, jenoż łkowcżo posłuđżenja bě trjeba, so by jemu napschcżesco pschijchła.

Jej so pożledni cżas trochu sastyska, hacż wona jeho wopraudźe dobudże, pschetoż sacżuwaschе wschędnje snowa, so jeho duscha pschego hischcze na semrětej wiżasche. Jako wón wěcno nežnje ruku sa njej wupschestrě, žebi wona pschedwja pod jeho majkazymi porstami: so chże měrnischa, podajomnischa być tak, każ Mariza, haj wopraudźe każ Mariza

Wona bě manuje we Winje njechto krócż pišała, wjesmjenje, schto je cżiniła. Ta wjewatarskai jej rewiz na to, ale, każ bě to z jeje waschnjom powědacje jej we wczach, hdyž bě we Winje blisko wuhladała, tak so by Hanizy lit wobsta smérom Meinhardtej pokasacż. Wona prajeschе, so je spodźiwnje, każ wěsty żónski ideal we wutrobje kógdeho muża wotpoczuje a wobnowjejo so hodźi pschecześe dowacż, schtož zyle żiwjenje. Kak na druhej stronje żónschtej pujcżicza wobras mużskeho pschedo wocżomaj stoji, wot młodych lét holzynych hacż do starzowstwa.

Hanija frosemi. Wona i toho cżitaschе: so podobnicż semrětej, so podacż. Tola tak cżasto hacż bě se żonu wojowała, tak cżasto hacż bě so mnoha łyslа ronita, wona mużleschе, so to njemóże. Dyrbjała-li wona żiwoście a nahleho łapkomjenjenja temparamenta pjches nóż połybacż? Jako pak nětko Meinhardtowu ruku sacżu, bu mjeńka. Mjenschina a mjenschinu so pominy, wona nicżo njepraji.

Wón sacżu to jako żohnewanje. Wón pomnyli na wjecżory, na kotrejž bě wona we żwojim żiwjenju a we żiwotnym wuhadże pschemyślował, na żamotne pucże powołanja, kotrejž Hanija njemóżeschе jeho pschewodżecż, hdźež pschejsche jeno myślł so i wotmachom w jeho mysłach wobstawschaschе: sicżanje. Wona mjeńsche dże njemale Marizu ne cżeło, ale nig jeje dušchu.

A tež k jeho łboju, ko wobroczejo, so wón sebje wobrocha: Daiwaju jej, schtož sym jej winowath? Też wón bě manuje we Winje pišał a mjes rjadkami swoju wutrobu wuspywał, też wón bě wotmołwu dostał, kiž bě mohł rumje kat derje żwojej żonje pokasacż. Wona pišaschе, a wón mę dżeschе hischcze hłowo po łkowje, cżicho bęsche prajiła, kojenju bě žebi tak cżasto pschedeżitał:

„Ja myślu druhdy wokoło, kak zyle hinascha da bych dyšli twój nan, a kak łmoj mój tola sbożownaj bykoj. A pschi tom — Meinhardto, ja żnjemu tebi nětko, hdyż by starschi a ja stara — najit prenje żiwjenje żiwoje pod łacżischcżom, so jemu dżeczi bjeru, njebě tajke wo kojim běch konika. Mje bě żiwjenje twjerde a hrube cżinilo

(Pokračowanje ješchnje.)

S Tuchły. W lěcze 1888 nalwarjena schula może na 40-letne wobstatcze wróco hladacz: w rózku schuiskeje fachrody pschi wjesnej drózy stoi wot rjanych nałaďenjow wobdaty wójnski pomnik, kiž dopomnjeńce na we Gnótowej wójnje 1914/18 padnjenych 14 synow naschich wjsy k trajenjam wopomnjeńcu wobthowanje.

S Hornich Pázkowow. Hižo dawno wotmyślenu pschesłó Wjasnizy, i cźimž dobadze ko thěrny kruch semje, bu tež rěčka tam s mésiwami prěka a bodu bžži, ma wjelo stacź. S tym nadźijeja so tež na pschihódne skutkowanje, hdyž wulka woda 3rosły.

S Lubija. Póndźelu, 23. prazinika t. l. bě pomozny wubihar Herman Neumann s Kerkiz na tudomnem dwórnischczu cźežko sniesbożi. Jeho bě pschijědźazy cźah je Habrachejiz sbrabnył a jemu po pschi tom tež wutrobno cźežke sranjenje. Jako leśejmy satkuźnjeneho podwrubna (Bruskarb) naša zahorjenje pluzow, kiž bo pschezo bóle sbórschi. Schtwórtk rano 1/25 hodź. je sastojnik, źiwdomitu we źiwjich pschijźuschnosćach, na źiwe cźerpjenja wumrěł. — Popołdnju tohożamtkneho dnja źadasche žebi źiwjerej dalschi wopor s krukow utych żelesnitkich sastojnikow. Knjes nasłupnjschczowy rjadowar Guda s Lubija bě so zboru s dowolenizy wrócźił. Njedźiwajzy teho, so so thory czujesche, wukonjeschе njedźelu hischcze źiwdnu a da so halle po jese słónczenju do tudomneje thorownje pschewjesenej, bdźej na zahorjenje żiwkow wumrě.

S Wojerez. Na świnjazu witi jaridźenu hobotu běchu 225 prošatow a 4 běhati pichihrali. Sa prošata placźižku mérne placźiny wot 10—18 hr. a za běhati wotschitze placźiny wot 30—55 hr. Stejsta so bórzy rospschedachu.

Přilopk.

* **Nowy bombowy nadpad w narodźenej Horuzej Schlesyskej.** W Radoschowje w Rybnitkim wokrjesu je so jandźeny schtwórtk bombowy nadpad stał. Jako dźiwje rakaz Jan Cla mlócźawje we swojej brózni bźělacz dacz, so nadobo żywe rozbuchnjenje sta. Nataz bu na stronu wjerchnjeny a wosta bjes wědomja ležo. Na thoze pak so njebźiche iranił. Mlócźawa so żyle rozbi. S pschicźinu rozbuchnjenja bźiche, so je niesnaty cźłowjek ruczny granatu do mlócźawy pokoźik, kotraž rozbuchny, jako so mlócźawa poca wjercźeć.

* **Wulki woheń w Sslowakskej.** W Komornje w Sslowakskej frjedu wulki woheń satkadźesche, s kotrymž so 18 twarjenjow wotpali. Dla njedostatka na wodze nejsadny wobory wulke wobeźnjosće pschi haschenju. Dźiwajo na wulki strach dowoli polizajski kommissariat, so twuheńsku wobnjowu woboru na pomoz sawołachu, kotraž sa króti cźas s Wuheńskeho Komorna pschikhwata. Schkoda je jara wulka, dokelž wjetschina twarjenjow njebźeše sawěsćena.

* **Njerjedra w frjedźnej Schpanskej.** W nozy na źobotu žu w frjedźnjej Schpanskej cźežke njerjedra sakhadźałe a žu w Madridze a wokolinje pola a sahrady sa pusćile. Telegrafiske a telefonske cźary žu rostorhachu. Na żelesnizach žo wobkhad hacźeschе.

* **Horza żołma w Sjednoczenych statach.** W cźyłej kraźinje mjes Newyorkom a Chicagowom tłóczi wulka horzota ludźi a słot. Newyorkska policija rosprawja, so žo na tamnischich dróhach tóźde pjecź mjenschinow jena wożoba horzoty dla świese. Někotre wokobu žu na horzotu wumrěle.

Dobrowólna sanitetna kolona čerwjeneho kříża Budyskeje inspekcije.

Wokrjesne šwuczowanje we Wulkej Dubrawje.

Njedźelu popołdnju wotmě žo na leżownoscźi Margarethineje Hěty wokrjesne šwuczowanje we schérokim wobkuku. Pschi tom wobdźělichu žo kolonny zyłeho wokrjesa. Šwuczowanje bě žo jenotliwym kolonnam hakle zyle krótko do cźasa pschipowědźiłko. S tym dźiwjechu šwěsćicź, w kajchi cźasu a w kajkej mnohosći móża mużstwo w nuznym padźe wocźakowacź.

Dobrowólna wohnjowa wobora s Khwacźiz, Margarethineje Hěty, Adolfskěty a Brěmjenja bě žo k tomu pschepruhla, so by s dźela na porjad dźerźała, sdźela sranjenych atd. pschedstajała.

Šwuczowanje šante na żebi mějesche sćežkowazy šmyk: We wotdźělenju chamottowy Margarethineje Hěty bě žo stał šylny rosbuch, kiž bě s pschicźinu sażhnjenja murje. S tym wobschkodźi žo runocźażnje pkunowód, tak so pluu wuschupuje.

Sanitetne kolonny a wohnjowa wobora běchu sdźela pschez signale, s dźela s telefonom sawołane. Sa krótki cźas bě tež wotdźěl kokojěrdnych pschihotowatak, so by s pkunowu wohroženych ludźi wukhował.

Schtyri mjenschiny po prénim signalu mózachu hižo prénich sranjenych wukhowacź.

Mjes tym běchu někotři lekarjo a sanitetne mużstwo pschihotowatli. Morwych a sranjenych mózachu nětko systematiśy wukhowacź. Po nuznym swobalenju sranjenych wotwjelechu jich na hłowne sawobalerske městno, hdźež njeběchu janemu strachej, kajkiž je w bliskosći městna njesboża, wustajeni byli.

Přjedy hacź běchu pyénich sranjenych na hłowne městno schiwjesli, běchu żelesnitkej waggonaj k wotwjesenju sranjenych pschihotowali. Pschi tom nałožowachu fo tři systemy, njenuzjy Linkswielerowy, Hamburgowy a Grundtowy.

Pschi tutym šwuczowanju bě žo na wschě rany dźiwało, kotre móża pschi taikim njesbożu nastacź.

Te šwuczowanje ma žo cźim bóle pohódnoscźicź, dokelž žo na wobcźežnym, njerunym a njepschewidźomnym terenje pschewjedło. Něhdże 30 sranjenych mějachu žo wuhowacź. Njedźiwajzy toho wotwi žo šwuczowanje pocźinacź a bě hižo la pol hodźiny słónczenje.

Mérne, wěste a pšečne dźěło jenotliwych wotrjadow žo powschitkownje pschipósna. To wuschowny w žiwojim powšudźowanju też inspizient knjes dr. med Witt-Budyski. Won podźakowa žo wutrobnje sa dobre pschewjedźenje, wosebje pak knjesej drej. med. Schneiderej-Wulko-Dubrawskemu sa pschikładowne pschihotowanje a pschiprawjenje a knjesej wjednikej kolonnow Scholcze-Radwórskemu sa wobhladnuwe wjednistwo pschi šwuczowanju.

Dale podźakowa žo k. dr. med. Witt też direkziji Margareczineje Hěty, kiž je městnosć k šwuczowanju lubosćiwje pschewostajiła, kaž też sarjadnistwu żelesnizy sa pschewostajenje wosow a wohnjowym woboram sa pschikładownu staroscź wo porjad, psche cźož je žo šwuczowanje derje wotwjeć mohło.

Pschi šwuczowanju wobdźělichu žo kolonny s Budyschina, Radworja, Wjernarjez, Sahkowja, Maleje Suborniczki, Schumbacha, Bjenadźiz, Korkymja a Lubija, wschoh hromadźe 5 lekarjow, 22 wjednikow, 60 muži a 20 pomoznizow.

Fotografije

wo wšoserbskim zlěće 8. julija 1928
w Budesecach su hotowe a móża
so w Serbskej knihafni skazać.

Cyclon nad Karpatskej Ruskej.

S Ungwara žo pischе: Pa žałostnej horzoce poślednich dnjow sakhadźesche nad Karpatskej Ruskej hylny cyklon, kiž sapocza žo najprjedy we wokolinje Ungwara. Tu hrani žo nješchto wožobow, dwě i nich cźežko. Wjele schtomowu wjerczatu wichor słama a wuwrjcźi. Mnohe wjesby se žitom žo powrócźichu a wobschkodźichu.

Zygalon wobroczi žo potom k dolhemu žewjeru. Zyłkownéj stołp 20 metrow w pschemérnje wjerczeschе žo se wschej mozu w dolinje réki Turja dale a sniczi wschitko, schoź žo jemu do puca stoji. Najbóle schkodowała je gmejna Turja Ramete we wokrjesu Pereczinje. Wot statneho rólaka bě tłócha wotnjeżena, pschi cźimž bu 12kónu hólczej morjeny. Khětro wjele wožobow žo hrani. Telefonowe a telegrafowe powody su restorhane a pschetorhnjene.

Wschi howorjazem wichoru padachu w gmejnje Turja Ramete też krupy, wulke kaž worjech, kiž běchu s kamjenjemi sméschane. Schkodowanja su njemałe.

S druhich městnow hischcze hantiskich powěźow njeje.

Listowanje.

Fr. T. Sčmy rad šwólniwi, Wam wotmołwu podacź. Tola dyrbimy Waž proschyć, nam rosjašnicź, we kaše žadanki žo tu jedna. Wose napraschowanje dla šyrocźanych pjenjes (Mündelgelder) njeje dopałane. Wyschische nahódnoscźenje, kotreż traschi žo wot jeneje strony žada, móże žo jenoż pschiswólcź, hdyž su wschitkim wobdźělenci dźěławoju po §§§ 10, 63—66 nahádnostneho sakonja pschesjeni. Na druhe

Hospodarski rozhlad.

Wutorn 7. awgusta 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1905	100 pólsk. złotych .	46,90
jendźelski punt .	20,34	100 čěskosł. krónow .	12,416
100 šwajc. frankow .	80,66	100 franc. frankow .	16,375

Barlinska burza jenjeseche wczera sašo pschecźelnische mjeswocze. Kursy efektow i nowa powpokupowachu. Wiki s dołżnymi a rentowymi liścźinami běchu mérne.

Produktowe witi też wczera wjele nowcho njepschimjeschecźu. Wornjo žohoże běchtej pschenza a rožka wo 5 pjenjezkow dróžschej. Pschenza bě ja podźiśke termije sdźe tunischa, rožka pak dróžsko. Wczera placźeschе zentnar

w Barlinje

pschenicy 11,85—12 hr., rožki 11,70—11,90 hr., jecźmjenja nahmitkeho 10,30—10,75 hr., wowsa 12,25—12,95 hriwnow.

w Drježdźanach (pjatk)

pschenicy 12,05—12,30 hr. (12,10—12,35 hriwnow),
rožki 12,25—12,50 hr. (12,75—13,00 hr.)
wowjeje 12,05—12,30 hr.
jecźmjenja nahmitkeho 10,65—10,90 hr. (10,65—10,90 hr.),
jecźmjenja nałetnjeho 14—14,50 hr.,
wowsa 13,15—13,40 hr. (12,80—13,05 hr.)

w termijowym wiłowanjn

je septembr: pschenicy 12,60 hr., rožki pak 12,40—12,36½ hr., wowsa 11,15 hr.,
ja oktober: pschenicy 12,65 hr., rožki 12,45 hacź 12,42 hr.,
ja decźembr: pschenicy 12,65 hr., rožki pak 12,45—12,48¾ hr., wowsa 11,35 hr.

Přiwatniske powěsći.

Hoizu do domu, do Budyschina, Pawlisowa haša 291.
„ **mlyn we Schejschowje.**
„ **kupjeł dwór we Dźěžach.**
Samkarja, Rudolf Schneider w Hródku.

Na pschedań:

Twarske městnosće, konjej, gratom, beskowany wós a kucźa, Wehnisch w Kiju pola Mužakowa.
Hoscźenz i klamaršiwom a 14 jutrow leżownosće, dla semjeńcźa wobdźěłowanja. Dalsche wukasanje „Hoyerswerdaer Nachrichten" we Wojerezach.
Žiwnosć, nowe twarjenja, 17 jutrow. Dalsche wukasanje „Hoyerswerdaer Nachrichten".
Sčlonny, kupjeł dwór w Dźěžach.
Žiwnosć, 7½ kórza pola a łuki, w Kobjelni cźo. 3 pola Kinitscha.
Srěžaj, 3-letny, Raiffeisenski Ikład w Nitkej.

Ssudnizy na pschedawanje

pjetku 8. awgusta 1928

w Nitkej we šudnistwje dop. ½11 hodź. gramofon i dešku,
we Wojerezach w hoscźencu „K złotemu lawej": khłódnica, parlofon, 3 deskowane twoje, meble, radio, klamarške polzy, klamaršej blidši, klamarške twory, mużaze kolo, dogkart, šanki, taflaty wós, kachle, kóń s gratom, pišaršti stroj, hudźbny stroj, makowy młyn,

schtwórtk 9. awgusta 1928

w Nitkej pschip. w 12 hodź. we hoscźencu „K šwjedźe" tucźa,
w Budyschinje na šudnistwje dop. w 9 hodź.: 8 pišaršticźh blidow, werkiko, klukowy sofa, stołaj, kwětkowej stojakaj, schicźowe blidko, mózny khamoccźakaj, gramofon, kolo, 3 Radioaparaty, stejazy cźahnik, pianoforcźi, kobzy, 4 bušeje, 4 hudźbne stroje, 5 hobankow, pórzelinowa schkła, wasa, thofejowa wadoba, debjeńscźi kamorcźi, knihowej kamoraj, kowjaze pschikhrycźa, klamaršku polza, 3 pišaršte sekretary, 4 klawéry, 6 pišaršticźh strojow, 6 pschowych gratow, 2 klubowej garnitury. 60 bleschow kotlnika, 250 bleschow bźěcźo wino, beskowanej wosej. schijaza maschina, pjenjezny kamor, 3 sofje, schipihel s klamaršti kamor, 3 klamarške blidc, korbowej stołaj, motorske kolo, wuczahowanske blido, šonjaza, bźěcźaze a mużaze drasta a schaty, banty, schórzuchi, nohawy wobuwza.

Wosjelwenje

Detnjo-Wuježdźanski młyn a pekarnja pod nowym wjedništwom hižo w najbliźschich dniach (kuž tohole te bźenja) dźěłacz sapoczinjetaj. Schtóž ma thšb na date žita hischcze dostacź, jom spravnje dóstanje. Sa wotwsatny zbiłk ma žo wě žito dodacź.

Ssudnizne wojelwenje.

Ssud w Budyschinje je jednomu dyrjo pschepodawanje Schulterez leżownoszkow na Zidowje postajene na 9. 8. 1928 dop. w 10 hodź. a Serbowa leżownoszka w Mužakowych Debkezach postajene na sobotu, 11. 8. 1928 dop. w 10 hodź.

Skrowe depeše.

Produktowe witi w Barlinje dźenja dop. 3411 hodź.: Witowanje je powschitkownje mérne, pschedawar o dźerja na placźiny.

Dop. 3412 hodź.: Witi wostanu dale žnadne, termijowe placźiny popuschcźuja.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, wowsk 100 kg.
Placźiny po złotej hriwnje.

	6. 8.	4. 8.		6. 8.	4. 8.
Pšenica	237-240	236-239	buny	26-28,00	26-28,00
rožka	234-238	233-237	woka	30-32,00	30-32,00
wuc. jednajsć	—	—	*wudare łančuchy*	*LS-16,00*	*LS-16,00*
naz. jecźmjeń	206-218	206-215	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wows	247-259	247-259	zeradella	—	—
kukurica	241-243	241-243	raps. wosuk	19-20,00	20,00
pšeń. muka	29-32,50	29-32,50	lany wosuk	24-24,50	24,50
ržana muka	32-35,00	33-35,25	poom. nuclasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	bl'rnj. kruški	25-25,80	25-25,80
ržane „	17,25	17,25	syno, 50 kg	3,50-3,80	3,50-3,80
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,01-1,25	1,01-1,25
hróch	35-40,00	35-40,00	pšeńč. „	0,94-0,95	0,94-0,96
raps	320-325	320-325	wowsna „	0,83-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	ječna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Drježdźanska burza (6. 8.)

Pšeńca	241-246	běrnjace kružki	28,50-29,00
rožka	-	pšeńč. wotruby	15,90-16,30
nałetni jecźmjeń	280-290	ržane wotruby	18,00-18,80
nazymsk. jecźmjeń	213-218	pšeńčna muka	42,50-44,00
wows	263-268	ržana muka	36,50-38,00
čefwjeny dźećel	-	woka	34,50-35,00
raps	325-330	pjeluški	35,00-35,50
kukurica (Mais)	250-252	hróch	36,00-38,00
suche truhančki	-	cokrowe truh.	

Płaćizny ręzneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

6. august.

114 wół., 294 byk., 502 kruw. a jałoje. 809 ćelat., 819 wowc., 2653 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 54—58, 2. 45—53, 3. 34—42, 4. 32—34;
byki: 1. 54—58, 2. 46—52, 3. 42—45;
kruwy: 1. 49—52, 2. 41—45 3. 30—36, 4. 24—28;
jałojcy: 1. 55—59, 2. 42—49;
ćelata: 1. 67—73, 2. 59—65, 3. 50—55;
wowcy: 1. 63—67, 2. 54—62, 3. 40—48;
swinje: (přez 300 pt.) 73—75, 2. (240—300) 73—75, 3. (200—240) 73—75, 4. (160—200) 72—73
Rancy 60—66.

Sokołstwo, sport a hry.

40 narodow w Amsterdamje.

Wulke sportske wubědźowanja, na kotrež so hižo přez dwě lěće cyły sportski swět přihotowaše, su so njedźelu před tydźenjom započałe. Su to wubědźowanja, kiž su nastale k dopomnjeću na hry, kiž stari Grekojo w Olympiji předstajachu. Na tajkich dnjach njeměješe žaneje zwady być, knježić dyrbješe olympiski měr. Tutón duch přezjednosće a měrneho wubědźowanja chcyše baron de Coubertin zbudźić, jako wotměwanje tajkich olympiskich hrow znowa namjetowaše. Wězo, wón plećeše myslićku dale: Nic jenož jedyn lud kaž w starej Grekskej, nic ludy jeneho swětoweho dźěła, ale wšě ludy zemje dyrbjachu w běhu štyri lět jónu to swoje najlěpše w sporće pokazać. A tuta myslička Francowzy dobu. Hižo na lětušej olympijadźe wobdźěli so 40 narodow. Poruno prěnjej olympijadźe, kiž běše lěta 1896 w Athenje, je to potajkim hižo wulkotny postup.

Němska je k hłownym hram **232 aktivnych a 33 *přewodnikow* wotpósłała.** *Ze wšelakich narodow* zamołwi so 40 lohkoathletow, 34 pluwarjow, 31 piascowarjow, 29 mjećowarjow, 28 kolesarjow, 26 bědźerjow, 22 ćežkoathletow, 21 jěcharjow, 20 wjoslakow a 13 zamołwichu so za gymnastiku.

Francowza z Marokko dobudże Marathonski běh.

Marathonski běh, kiž je nimo dźesaćboja najwažniše wubědźowanje olympiskich hrow, skónči z překwapjacym dobyćom marokkowskeho Francowzy El Quafi, kiž 42,195 kilometrow dołhu čaru w časach 2 : 32 : 57 hodźin přeběža. Druhe městno wubědźi sebi Plaza, Chile, před Finnom Marttelinom. Němscy zastupjerjo dostachu poražku. Najlěpši z nich bě Stellges, kiž jako 19. cyl docpě.

Kopańca ze zańdźeneje njedźele.

Budissa I—D. F. C. Wusć I 6 : 2 (2 : 0).

Guts Muts Mišno Budyska Spielvereinigung 4 : 3 (1 : 2).

Budyska Spielvereinigung—Rakecam I 5 : 1 (2 : 0).

Drježdźanski S. C.—Freibergskemu S. C. 11 : 1.

Němska w lohkoathletiey na třećim městnu.

Olympiske lohkoathletiske wubědźowanje pokaže sćěhowacy wobraz:

1.	Zjedn. staty Ameriki	164 dypkow
2.	Finniska	81 „
3.	Němska	63½ „
4.	Kanada	55 „
5.	Šwedska	47 „
6.	Jendźelska	38 „
7.	Francowska	27 „

Leucht z olympiskim dobyćerjom w bědźenju.

Při njedźelnišim dokónčnym boju w bědźenju po greksko-romskim stilu móžeše Němc Leucht z dobyćom w Bantam-wazy złotu medaliju za Němsku dobyć.

Jako najsylniši muž olympijady wupokaza so Němc Straßberger, kiž sebi w zběhanju ćežidłow złotu medalju zasłuži.

Najspěšniša holca drje je knjeżna Robinsonec, *Američanka*, kiž *100 metrow* w 12,2 *sek.* přeběža, to su potajkim w sekundźe wosom metrow.

Olympijada 1936 w Madridże.

Kóžde štwórte lěto so wotměwace olympiske hry budu, kaž hižo znate, lěta 1932 w Los Angeles. Wo hry 1936 prócowachu so wšelake kraje, mjez nimi tež Němska za Barlin, hdźež dyrbješe so olympijada hižo lěta 1916 wotměć. Mjezynarodny komitej pak je so za 1936 za **špansku** (Madrid) rozsudźił. Po namjećee amerikanskeho generala Sherilla so z 15 : 13 wobzamknu, **kopańcu a tenis** z programa přichodnych hrow wuzamknyć.

Budyščanka z dobyćerku na němskim turnajskim swjedźenju w Kölnje.

Při tamnišich wubědźowanjach w tenisu wubědźi sebi knjeżna Marja Wakerec („Albertsgarten"), kiž je ze sobustawom žónskeho turnajskeho towarstwa w Budyšinje, prěnje městno w drubej skupinje.

Tenis.

W krajohrě Češkosłowakska—Awstralskej móžeše prěniša zańdźenu srjedu Awstralsku z 3 : 2 zbić.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powěsć wo wjedrje sa jutšišu hrjechu: Wot ranja ćuchu a rjenje, wodnjo so ruće ješopłi, no wjeczor so zaso bóle pomrózi. K dešćowej ješeźa bórdże.

*

Do Fuldy pśijśijéśechu wćera němšcy biskopjo a wobdźěła so na němšcej konferency biskopow, kótaraj je so dnjenża wutoru sapoczała a so na njekótre dny wupśiśeśerje. Biskopjo jednaja wo ważnych zyrkwinskich naležnosćach.

*

Wćera popołdnju w munizijstim składze w Bukarešće 400 granatow cźeskeho kalibra do powětra śletcu. Najsćo-nje naśtateho wobnja bésche dla horzoty a njebośtatka na wobśe jara wobcźejne. Dóńt śeśeśćoch wojakow, kiž śtoli strażowachu, njeje śnaty.

*

Italski podmórśći cźołm „F 14" je pśichi wójnskim śwucźowanju so njeźdże 40 metrow hłuboko podnóriś. Nórcaju sa śhubjenym cźołmom pytaju.

*

Spěšny cźah Illinoiskeje centralneje żelenicy w Ameriki wujeźe 5 kilijow. Dźeśaśe wosow sajźdże do wośobowego cźaha, kiž na pódlańskich kolijach cźakaśe a spódka-lachu śćeśo wosow wośobowego cźaha. Morjenych bu 8 wośobow, śranjenych nźehdże 200, ś nich nekótśi cźeźko.

*

W mexikanskim stacje Oaxaca sacźuchu 50 śćeśa śiwnych podśeńskich storkow, kiž mějto Pinotepas śćeśa sapuśćichu. W dalśich śchtyrjoch mějtach nasta śehorunja wjele śchkodu.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Kedźbu! „Nadźija" ma dźensa wječor w „Serb. Domje" jara ważnu wurjadnu zhromadźiznu. Wšitcy njech přińdu! Předs.

Budyšin. Jednota Sokol. Bratřa a sotry zwučenja jutře srjedu wječor we 8 hodź. w towaršowni na Hornčerskej hasy. Njech kóždy wěsće přińdźe.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Njedźelu 12. aug. dop. 1½11 hodźin je w Serbskim Domje zhromadźizna předsydstwa a wubjerka. Ważny dnjowy porjad předleži, tohodla njeje kóžda jednota zastupjena. — Předsydstwo Ł.-S. S. Z. so hižo poł hodźiny prjedy zeńdźe. Starosta.

Nawječorny wokrjes Sokoła ma štwórtk 9. awg. wječor we 8 hodź. w Pančicach zwučowanje. Načolnik.

Pražske wobrazy su dójšłe a su jara rjane Skazanki móža so w Smolerjec knihićišćerni wotewzać. Tam hišće stej dwě wyše. Štóž chce je měć, njech so hórzy zamołwi.

Pražsku ježbu serbskich dźěći nastupajo. Starši, kotřiž njejsu hišće ničo napłaćili, njech to ruče činja. Płaćić maja so jenož 5 hr. na dźěćo. Kotřiž su hižo zapłaćili, dóstanu zbytk wróćo. Chyli so na podpisaneho wobroćić, hdźež je wšo dalše zhonić. Janak.

Serbske blido w Lipsku. Sobustawy Serbskeho blida zeńdu so jutře, srjedu 8. 8. 1928 wječor 8 hodź. we Khróšćicach pola Wjenkec.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł" zwučuje štwórtk wječor 1/29 hodźin.

Hłowny redaktor Marko Smolerjec w Budyšinje. Zamołwity za politiku, lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za bespołitiski dźěl Arnošt Bart w Bróžowcach. — Za nawodźki G. Janak w Budyšinje.

hich wotedate žyrvcźine pjenjesy jako poschćenki maja na sakonike pohódnoscźenje prawo a te wucźini 25 proc. Pschi Waschich wobstejenoscźach njebudźe so tež hinak hodźeć.

G. R. Sapłana pschipomnjenka dla njewupowědźenja móže sa ale tež pschećiwo kupcej być. Khiba ma wumělenju wobhódźerja na žadanje wérićelja wopłacźicź. Waschu dowolnoscź k pschedacźu njetrjeba žadyn j wobhódźerjej zej wuźadacź. Tola rukuje Wam pschedawar jako wobeinšći dołžnik, je-li Wy po sapiśku nowjeho wobhódźerja po § 416 stat. sak. knihow (B. G. B.) kupnej njedowolcźe, so Wy hobinšćelene pschewzacźe dołha njedowolcźe. Njedźiwajo na to njehodźi so hypotheka do 1938 wupowědźeć.

T. L. Je-li chcesće pschećiwo podruźnikej sakonczyć, dha dyrbicźe na hamišće sudnišiwo hicź. S toho nastawaje **chóśty njejsu wykoło.** Je-li stworcźićelny podruźny pjenjes 60 hr. njepschekroczi, dha wucźinja sudnišće wudaloki jenoj nékajke 2 hr. Móżeće zej tež khude prawo wobstarać.

F. H. Pśokaze dny śtuicźeja do dourjazeho porjada, kotrejž wotnajeŕ (wobhódźeŕ) wostaja. Maju-li so pśokaze dny wo nécźtu pschemėnićź, dha dyrbja so podruźnišiwy tentu podwolićź.

W. K. Wobrocźeće so dla staruschkeho pova, kiž je tajkeje nuzy pschischoł, na pschistejazy sastaracźerski hamt. Tam dostantjetaj sawěsće pomozy a radu.

E. R. 1. Hdyž je cźaś za podawanje wėzy wotbėcźał, dha móżeće zej napłacźenje wrócźo žadacź. Cźinicźe to najprjódy listnje, potom pschez pótrowu dobérku (Postauftrag), a je-li to njepomha potom pschez sudnišći porucźnoscź ke płacźenju (Zahlungsbefehl). 2. Pśches wotedacźo sjelenjenje pschitaśi (Offenbarungseid), so Wascha cźeśeś njesćrani. Dokelž kak mjeno dołžnikow, kotřiž su jón wotpokazili, do liścźiny pola sudnišiwa sapiśane je, dha je pod wobstejenojemi schkodowanje sa kredit. Hakle po pjećich létach so tuto sapiśanje wuschmórnje.

Z. K. Kožanu drastu cźiścźicź abo tež tucźne blaki je njeje wośalicź, tute praschenje njeje hišćicźe dosć wupruhowane. Tola pat je nowiśche waschnje, wėzy śaby kaž nowe wobarbicź a to pśches płukfanje. Nowa barwa so kaž dych na wėz pschinjeśe, je knana a pschi tym wostanje koża mjechka. To wėśo śam cźinicź njemóżeće, to dźėło wėzywustojnego.

M. W. We Waschej naležnoscźi nastupajo wudowowu rentu je ważne wědźeć, so po nowischi postajenjach wudowa wudowowu rentu dostanje, hdyž je jenrėtny mandźelski hižo do postajenja statneho sawěsćenskeho porjada — to je 1. 1. 1912 — traiuje invalidnu a 1. 1. 1924 žiwy był. We tym padźe je renta wot 1. 4. 27 płacźi. Na pschikład: Mandźelski je wot 1907 invalidnu rentu postawał a je we lėcźe 1924 abo poldźišćo wumrėł. Sawostajena wudowa ma prawo na rentu a je-li wudowa žana invalidnu rentu dostawa potom postajeny pschirażk k wudowej rencźe.

B. R. Dla wotwokasanja nahódnoscźenja ko hórcźicej njetrjebaće, dokelž žaneho wuspėcha měć njebyschće, hdyž je postajeny cźas dawno wotběžał. Dokelž pak so hypotheka wupłacźija njeje a hischće sapiśana je, dha ju žyła njetrjebalschće samkowicź. Mónota nahódnoscźenja hischće wobsteji, dokelž nahódnoscźenje wot pschiśiwjenja wotwiśne njeje. Hypotheczny list dyrbicźe pschedpołožićź. Je-li so nihdźe wjacy njenamaka, dyrbi so to sjawnje wosjewićź. Tón so potom wothódnoscźi a za nión druhe wopišana wuda, kiž potom jón narunа. Nahódnoscźenje wucźini 25 proc. Kotra suma so takle nahódnoscźi, njeje j Waschebo dopiśa jašne. Je-li so wo jenu bźdźejšiźku hypotheku (Erbhypothek) jedna, je móżno, so so 25 proc. wot 10 000 hr. nahódnoscźa. Pschedpišma su khėtro sawite, teź bźdźejšiźe wotnajeŕ trjebaja wujašnjenja a tuž Wam radźimy, so j jenym prawišnikom w tym dojednacźe.

E. D. Po naschim mėnjenju jedna so w tutym padźe wo zyle zibilnje woprawnjene žadanje, kotrejž ma so pola pschsiłtajazeho sudnišiwa wusforźićź. Wottnajerjej podruźny pjenjes sapowědźeće, temu po naschim mėnjenju žanehо prawa nimaće. Cźiniće pak tola, dha Wam strach hroży, so na płacźenje podruźnoho pjenjesa so wobstorkujeće abo so bydleće bydlenje wurumowacź. Najlepje je, so so j wėzu na jeneho prawišnika wobroćićźe, kiž je pschi tamnym hamtiskim sudnišiwje pschipokscheńjeny.

J. F. Dowolnoscź podruźnika, so žnė hischće nėchtó druhi w jeho bydlenju bydlicź, móże podruźnikow wujedнаnišći hamt dacź. Tola tutón móże to sakasaćź, hdyž ma wotnajeŕ (wobhódźeŕ) dosahajeze wimy k tomu (§ 29 podruž. sak.) Schto je ważne wina, to drje sakoń njepraji, ale hamt rośsudźi wobėju winow po nasléchtchim tośkoženju.

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowańske towarstwo

je dostało

nowu derjeskhadźacu woku

a poskića ju za pomėrnje tunju płaćiznu.

Płatowe stupnje
płatowe śrije
sok. stupnje
sandale
sandalety
we wutikim wubjerku
po najtuńšich
płaćiznach
Heinrich Mohr
w Budyšinje, na Žitn. wikach

Gumijowe twory
za žony a mužow
wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsnć. wobwjazki a tajke
pšez wustupowanje. Wobroćće
so dowėrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. pšed Šulefsk. wrotami 9

Poskićam po
přihódnym płaćenskim
połožanju
D-motorske kola, dobre zamki a druha jězdna kola, śijace maśiny, centrifugi, butrowe maśiny, žimace maśiny, płace maśiny rašcatka, śynkowe płaty, śipiarka a narunanja wupotrjebjenja najtuńšo
H. Paul Gräfe
wupotrjebjenja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Proša cźisło
2687
jeli maće mały nawėšk
do „Serbskich Nowin".

Wóskowane přikrywy
tuńjo, kožane fale, gardiny, łož. śaty, vitraže, kromki, canki
J. Erler w Bud. na Zwonk. Lawskej hasy 10
Serbske posłužowanje!

Najl. Elderski tučny twarožk 20%
9 puntow = 6.30 hr. franko
Dampfkäsefabrik Rendsburg

Britwje, truhanske aparaty a noźiki,
:: wótśeńske rjemjenje ::
poruća w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa toćerńja na Třešlanskej drózy 4
Wosebita toćerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawskeho gratu.

Makulatura
ma na předań
Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Wikowańja z jězdnymi kołami Fuhrmann
w Budyšinje na Hornčerskej hasy 10
jězdne kola, śijac. maśiny, žimac. maśiny, gramofony z płatami
Wćeywnustoj. wuporjedźerńja
— Wulke a małe awtowe drožki. —
Wulki omnibus za krćišna, kwasy a wulėty towarstwow. :: Telefon 3001

Naturska hojeŕka A. Freund
w Budyšinje na Jägerskej drózy 5
zapućuje hač kónc augusta!

Za wšu lubosć a dźěłbrace, cźitnje a pisomnje, za krasnu wěncowu pychu pśi wotsałiću našeje lubeje zemśeteje

Madleny Haščyneje

rodź. Donatec

wuprajamy wšém pśećelam a znatym naš najwutrobniši dźak. Wosebje dźak k. fararjej Jurkej za pokojace słowa, k. kantorej Leinertej za spěwanje a němskemu spěwańskemu towarstwu za rjane spěwy.

Delni Wujezd, 5. aug. 1928 **Žarowacy zawostajeni.**

Příloha k čislu 183 **SERBSKE NOWINY** Wutoru, 7. augusta 1928

Zajězd spěwnicje kupki „Lumir“ do słowjanskeho kraja.

Pjatk, 27. julija. Dopołdnja w 9 hodź. dyrbjachmy być w khořejowni „Slavia“ k šalcy bunaceho a dobremu přikuskej. Ducy tam, wobhladachmy sebi rjane město ze swojimi šěrokimi drohami, krasnymi domami a cyrkwjemi, ze swojim žiwym wobchadom elektrikow, autow a pěši nóžkowacych. Wšudże, hdźež pohladachmy, běchu kwětki, njech na woknach domow, wokoło wopomnjeńskich městnosćow, na předawańskich kioskach, haj samo wokoło latarnjow. Tajki pyšny wobraz křewi, njetupi tak surowje kaž zymne murje wulkoměstow domizny, z kotrejež běchmy přikhwatali. Wiki ze zeleninu, z pjeriznu a z mjasom běchu hódne wobhladanja, přetož žołdk wulkoměsta přetrjeba mnoho. W „Slaviji“ krótku khwilku wostachmy. Potom dźěchmy do wotbočki serbskoje wustajeńcy, zarjadowaneje wot tow. „Adolf Černy“ w Brnje w městnosćach Zemskeje žiwnosćenskeje rady na Veveří 5. Jako zastupichmy, — čujachmy so domach: Tu wuhladachmy wobrazy Hanki Krawcec a Měrćina Nowaka, pokazku žiwjenja Sokołstwa (fotografije) a Domowiny (fotografije dźiwadł. zběrki a towarstwowe znamješka), serbsku šiśeńrju, wobrazy red. Smolerja, Minki Witkoje, kapł. Nowaka, wšě naše časopisy, basnje (hač do najnowšeje doby), składby Bjarnata Krawca a Kocora a krasne pokazki ze kraja a literatury z našich Łužiskich Bjesadkow — z Błótow, pychu njewjesty z hole a kat. stron a lubu klanku w serbskej drasće; wobrazy pčołarstwa a druhe žadnostki, słowniki a časopisy M. S. dowupjelnichu dostojny wobraz pod skleńcu zaměstnjene. Wustajeńca, kotrejž přizamknje so hłowna na „Wustajeńcy Soudobeje Kultury“ w pawilonu „Zwjazka Jednotow a Maćica w Č. M. S.“ rěčeše wo hobrskim přinjatrawjeńskim dźěle a wo sprawnej luboscí k. dra. Hanfa k nam. Njerad wotejdźechmy — čas pak khwataše k připołdnju.

Spěwarjo a spěwarki mějachu ½11 hodź. pruhu w Bjesadnym domje za wječorny koncert, a my, kiž mějachmy dobru khwilu, sydnychmy so do autow, wobhladachmy sebi najzajimawše twary a městna, běchmy z hosćom na radnicy, wobdźiwachmy w překhodźe radnicy wulkeho Krokodila, kiž bě jónu na dźiwne wašnje do města Brna we železnickim wozu, z kołom nakładźenym, přišoł. Wězo njebě Krokodil žiwy, kaž tehdy. Dale wobhladachmy koło, kotrež je wjesny wojnar za jedyn dźeń wudźěłał a do města kulał. Mjez wopomanimi, wyše zakhoda do kenelijow a stawnistwa, nadeńdźechmy też hornjołužiski. Też do rununeje stawniskeje jstwy zastupichmy, ale zwjazać na čas žiwjenja so nichtó z nas njechaše, dokelž bě so to njezbožo hižo z wulkeho dźěła stało. Sydnychmy so zaso do autow a jěchmy won do předměsta, wobdźiwawši nježne statoki a w dalinje zaso hobrski přestrjeń wustajeńcy. K lěwej stronje wosta nam rěčka Switava, kiž dawa přirodźe a wobydlerjam wjelmi, ale bohužel ma mało wody, tuž budże so w bliższim času z pomocu nowočasneje techniki za wjetši přiłpław wody starać dyrbjeć. Dyrbjachmy so do spěcha měć, dojěždźechmy do korčmy „Poleńki“ k wobjedej, kiž nam wurjadnje zesłodźa. Popołdnju mějachmy wšelake žadosće: ći jeni dźěchu kupać do Riwierskich kupjelow, druzy do wustajeńcy khwatachu a třeći — dźěchu spinkać. Wokoło 5 hodź. pop. drěmachmy wšitcy, posylnjenje pytajo za wječorny koncert w Bjesadnym domje. Ze dypkom ½8 hodź. khwatachmy z našim mištrom Bjarnatom Krawcom do koncertneje městnosće. Bjesadny dom je krasny, reprezentny twar, ma wulku a rjanu salu z pobočnymi łožemi, wobšěrnje pódłańske rumy a wukhodźowańsko předrumy. Koncertna sala bě přenjelnjena, jako naši spěwarjo a naše spěwarki w narodnych drastach na jewišću stupichu ze hobrskim přikleskom powitani. W krótkich jasnych, raznych słowach rysowaše naš zasłužbny mišter Bjarnat Krawc našu samóžnosć, skromne hajenje našeje kultury. Njeskónčny přiklesk a kwěćel rožow bu jemu z horcym wurazom dźaka ze słowjanskich wutrobow. Naše spěwarki a spěwarjo njebojachu sebjewědomni spěwachu, spěwachu słowjansky rjenje. Jim mózemy rad dowěrić nadawk też druhim ludam pokazać našu kulturu. Žnjejachu elementarny přiklesk. Solistki, wosebje knjeni Rut Krawc-Raupowa a knjeni op. Eliška Belzec wulkotnje našu češ zakitowachu. Hdyž naša kupka „Lumir“, njeliči 100 000 dušow, [illegible] jich jenož 21 ale ma dušu sprawnosće, so [illegible] — bjez politiskeho [illegible] lubosćapołnje zahorjenosć [illegible] sebi tež knjeni Krawcowu „Rapsodiju“ husle a [illegible] kiž budźe też słyšeć [illegible] (Ograba). Wulkotny [illegible], kiž [illegible], dokónči [illegible] towarstwom [illegible] Karla [illegible] (hud.) [illegible] předniškom [illegible] serbskich [illegible]ow a [illegible] nuf ze rěču, [illegible] k žiwjenju [illegible] stwa za Benjamina [illegible]dowjanom. Běch [illegible]wa z wutrobu zaspěwachu [illegible] wutrobu [illegible] hdyž porjadał přepoda[illegible] dirigo[illegible] Moravskich wučerkow, (kiž su nam we wopomnjenju wot zajězda do Łužicy) z lubymi słowami ke khěrej a mištrej Krawcej krasny kwěćel. W njenje spěwarjow a naše mištra (kiž bě zdybawił) podźakowa so za dóstatu česć br. wučer Nawka a to z tak krótkimi, jasnymi słowami, zo dyrbješe trójcy — dla přiwyska — popřestać we swojej rěči. Cyle wosebity wuznam dósta serbski koncert z tym, zo [illegible] tomny swětoslawny komponista a spisowaćel [illegible]ak. Wón přistupi k nam, lubje nas witajo, [illegible] k dalšej žiwoj dźěławosći. Jeho słowa ženi njezapomnimy. Zo bychmy pućowali do dalšich krajow, to bě jeho přeće a — to chcemy činić, hdyž Bóh Knjez nam zakhowa našeho wjednika a mištra Bjarnata Krawca hišće prawje dołho čiłeho a strowjeho. Jemu wěnowaše też wosebite słowa dźaka a lubosće. Přitomna při koncerće bě tohorunja najwyšša woršta wulkomósta Brna. Wulka črjódka přećelow a přećelkow nas wza do srjedźiny a tuž njepytnychmy skoro, kak běchmy dóšli do našeho hoscenca Polenka. Tu po dźěle powjeźerjachmy a potom so radowachmy we wjeselej towarstwosći hišće někotre krasne hodźinki. Domoj do łóžkow so nam njechaše; jedyn spěw wuźada druhi, jónu spěwachmy, my a jónu naši słowjansky přećelja a jako jena knježna z Morawskich wučerkow zastupi do srjedźiny našich spěwarjow a z nimi zdrunadnje zawyska „Chcemój mój“ bu wjesele njeskónčne. Dźakna a sławjace słowa so wumjenjachu, dobra kapka zybjałese so w skleńčkach, při přípitkach zaklinčachu Wokomiki klinča hišće dźensa dale w našich wutrobach, přetož tutón koncert a po nim krasny towarski wječork namaka njezakhódne wopomnjeće. Pozdźe so rozžohnowachmy, khwatachmy do našich pokojow a soniachmy dale wo wšěch překlopjacych wokomikach hač nas wubudźi słónčna pruha sobotniseho rańa.....

Khwatachmy do khořejownje „Slavije“, posnědachmy, sydnychmy so do elektriki a dojěždźechmy ze města won na namjetno „Wustajeńcy runočasnje kultury“. Městnosć je rjenje wobrubjany wot přirodneje krasy. Před łótkom bě tu puśina a dźensa twori ze swojimi nowočasnymi krutymi betonowymi twarami, wysokej wuhladnej wěžu, wodowymi přestrjenami, wodosokami a pyšnymi wukhodźowańšćemi skoro wosebity dźěł města. Wěš twary maju wulke wokenicy, pak kulowate, połkulowate abo różkate. Hyndom při zakhodźe ćehnje wótko na so wulki [illegible], we kotrehož srjedźiznje stoji pomnik prezidenta T. G. Masaryka. K stronomaj přizamknu so [illegible]dowary a zady nich wšěch dalšo paviłony, hospodarjowanje, khořejownje, předawańske městnosće atd. Ba[illegible] wustajenych wěcow, njech nastupa wumjelstwo, wědomosć, zemjepis, zašły a dźensniši čas, hospodarstwo, překupstwo a ratarstwo, šulstwo, lěkarstwo, techniku a sto hišće druhe, bě překlapjace. Kóždy namaka zajimawku za sebje. Spominajmy jenoš na krasne maliby, pomniki, naćiski nowych twarow cyłych městnych wotdźělow, na srědki k spěchowanju šulstwa, hospodarstwa a k lóšenju čłowjestwa z pomocu techniki. W předawańskich stanach běchu wšěki ke kupjenju, kiž podarmo pytaja podobneho we dalšich krajach. Njemóžachmy so donahladać, tuž hjez dźiwa, zo hižo připołdnja hołźinka k wobjedej napominaše. Podachmy so do wulkeje hoscenčańskeje městnosće z krasnej verandu, před njej we hłubinje so wupinacym jězorkom. Tu powita nas wutrobnje w mjenje města knjez městostarosta Maša. Město bě nas k hosćinje přeprosyło. Přitomni běchu [illegible]mjenite wosoby, mjez nimi starosta města [illegible]stawy. Wurjadaje dobra bě kuchen, a nic [illegible]dobre piwko a winko. Při hosćinje rěčachu [illegible]mnite słowa lubosće a pohona knjeza:

Lěsny kućik.

Powědańčko.)

2] (Pokračowanje.)

„Mě najlubšchi: dokelž mam ja też tu dostojnosć a te dohody jenoho měšćanskeho sekretara, dyrbja też te cźeje tutoho fastojnstwa njeść, dyž mi přichpad jednoho tajkeho tak kmanoho a podwołoneho přichodźeła do domu njepřichinješe.“ — — —

Někotre njeměšchiny pospěchu hjedźechtaj wobaj přichjelemym blidže w pódłańskej hudnišćej jśiwi. „Ty budźeš ho zyle wěcze hišcze na toho žołtowokhrafeho theologa dopomnjeć móz, dźejcze měšćanjonta, mješ tym hač ho wón na tón něšchto powyšcheny presidentowy stoł ſ lěnkojej dostojnosću hydny, „kotremuž ny nic ſ njebrainom denunsianta rěkachmy! Je tu hižo léta dołho pola nas; kujes magister wuhdźerjuje derje wunoschny pensionat a stoji pola jenjanow a honoratijorow we wyšokej nahladnosći; wón hyrbješe też hišcheje Boże słužby pschi krajnej khłostarni wósłaš.“

„Schto ſ nimi je? wopraschа ho spěschnje aktuarius, otryž bě žebi hižo pjero wurěźał a słamane kopjeno pschedze ho położił. Dopomnju ho poprawom jenoš hišcheje na jeho wotnoschenj khabat a na jeho wulkej cźerwjenej ruzy.“

„Budźeš jeho hnydom pschiňdź widźejeć“, praji měšćanosta, a pschimny ſa ſwonicźk, kotrež wyšcheje ſelenego slida“ wiſaschе. „Wón měšcheje ſastaraćstwo na holczy, kotraž ſamych starschich wjazu nima, wona běschе dołho w jeho domje a wón bě ju też zdźěła do ſwojeje schule wsał. Nětkle ſe podhladny dla jenoho ſpytaneho njeſkutka, na tej holzy, edna ho dźenża jenoš hišcheje wo pornjo ſtajenju wobeju.“

Měšćanosta ſeźahny ſa ſwónczk a ſastupjazy strażnik wosta porućnoſcej, magistra pschiwjeſcé.

Běsche jena wohidna ſjewińna, kotraž ho nimo toho pschi wujadu wróčco wostazeho strażnika, ſ lohkim pokhonjenjom wo ſjiwy ſumy.

„Rjetrjebaceje tak dałoko dopróbła ſtupicź!“ praji měšchjanosta, a magister ſtupi hnydom nětkotre kroczelki do ſadu; hnydom po tym posběhny ſwoju hłowu ſ tymi žołtymi włoſami, kotreż běchu ka pschiſchéjene, k wjeſchej a poczinasche ho wo[illegible]ejsche pschihjabać ſa ſwoju njewinowatoſcej pschihotowa[illegible]

Bjes [illegible]y na to kedźować, ſezahny měšchjanosta k druhemu [illegible]ja ſwonidło, a Franziška F . . . . ſastupi. Běsche ſwo[illegible]poſtawa jenoje lěpoj wośćejeje holczki; njebe [illegible]ensche, ho ſ horjeſtuknjenymi cźerwjenymi [illegible], dźeſcze [illegible] kuſk dopředka pokłonjenu, hubje [illegible]ołnjej, a hdyž wona ſwojej hłubokoſtojazej [illegible] wórcźeſche aktuarius nadobo ſam ſebi: ſcheſcze [illegible]

S wotewrjenej hubu a ſ nacźahnjenymi [illegible]achaſche hołza na tute wobſtórźby. Nichó[illegible] pjero wotpokojił, měrnjeſche, ſo widźi, kak [illegible] je wóczi porźimajuceje pschego cźěmnjeſcheje [illegible] pschłubny wora hłowu. „Wy ſeſarnikow [illegible]masta a kaž wótry nóž wujźeje tuto tonu [illegible] kaž hejże ſamnoho ho ſtróża, khodźeſchtej [illegible] a pomoz pytajo wokoło, doniž njewotkry[illegible] wóczomaj mnišchkeho, kotreż tak měrnje [illegible] ſwojcheje. Magister wupſchesheſ wobej ruzy ſ njeboh[illegible]

„Wy, Ty rěkaſch mi Wy, Franziška. Ty, kotruż w lubośći jehnjecza — —“ Wón ſapłaka cźicźhnje, měſcheſche něſchto ſkwałeje wopytaj na ſeſi.

„Waž njeunjerwja ſjuła wjazy!“ njeſmy Franziška měrnje. a jeje ferniczki [illegible]ſchejeſche pschego w tymaj jej njeſnateho [illegible] kaž by tam něſtajki ſepjeru nanałata, kotruż hebi [illegible] wjazy wopuſchcźicź. — —

Psches teho du[illegible] dźeſche kaž jowi; cźicha tyjźa pschi leſu ſjewi ho pſchо[illegible] ſmutkowitym wócźkom; jedyn wo[illegible]ſamoczeny muž a je[illegible] wopuſchczena holza tam bydleſchtaj.

Njebéſch[illegible]ezy wopuſchczenaj a wokomocźenaj; ale wokoło [illegible]ankum lěcźitym powětrju bě jenoš wóń ſelow, wołtarow a ſ dołka w cźichej holi, njepſchesta ſpěwanje [illegible]jow. — —

[illegible]ancka bě [illegible]achu pěſnes jſtwu. Hdyž Ri[illegible]pobožny [illegible]ſche ſtrażnikow. — — „Mudry [illegible]Franzišce [illegible]ſche měſchcźanoſta, cźiſcze na[illegible] [illegible]. Schkoda, ſo nima nicźo [illegible], hdyž ſ njej, ſa wſchěmu ſłuſchnu ſłužbu pak pſchemaloo[illegible]

[illegible] tym po jſtwe. „Haj wſchak, [illegible]nowitoſć; ale jeho ſłowa klincźa[illegible]toſcej ſwojeje duſche ho ſe [illegible]

[illegible]ſchéjeſche měſchcźanoſta, ſwoje akty hro[illegible]ta ſwojim pſchikłonom ſerucje wuſłe; [illegible]ſamnoſt taſke pomyſlenicźku — [illegible]ſchéjej hač ta Hoſza ſama.

[illegible]wacjer? — Nima ſamoho pſchećeſſtwa; nje[illegible]ſtupje ſamoho denjeſka, won je tutón ſchen[illegible]ni pſchiſtawnomu rózu; wot ſpocźatka pola [illegible]pola njeho bydli. — —

[illegible]ſchego wuſtupi měſchcźanoſtowy hoſcź ſe [illegible]ſchi pſchiſtawnowym rózu a kłoſcźeſche [illegible]ſchej ſaſy ſ wuſka won.

[illegible]ho pohładowši khěžami cźakſche wokomicźny [illegible]taj ſew. kotreluž měſcheſche na woſu ſe [illegible]ho na powjeſu ſo wotſchehny a kłoſcź pojeſ[illegible]ſ a ſ powuſchu wrachoju pſchihładowaſche [illegible]

městostarosta Maša, starosta města Bratislawy, a naš luby dr. Hanf. Za Serbow jimachu so słowa knježa: wučeř Nawka a farař Cyž, knježnje Mina Witkoje a Cecilija Nawkec. To běchu wokomiki wutrobnje přezjednosće, wěčneje njezahinitneje lubosće. Njerad postanychmy, dźaknje so rozžohnowachmy. Popoldnju mějachmy dospołnu swobodu, tuž rozběžachmy so do wšěch kónčin, pak po wustajeńcy, pak do kupjeńw a do centra našich łóžkow. Z lubym přećelom khwatach pak zaso do wustajeńskich městnosćow a wosebje do našeho serbskeho wotdźěła, kiž bě w rjanym pawilonu „Zwjazka narodnych Jednotow a Maćice we Č. S. R. We tutym knéiku našeje domizny pak tu wosebje kedźbnje: Pawilon je rjany podoł hojcny betonowy twar, rozprawjeny horka ze wulkimi skleńčanymi woknami, před nimi steja tři wulke stomy. Je tu na 10 wšelakich wotrjadow, třeći hnydom hdyž zastupiš je naš a ma napismo „Łužisey Serbja“. Tu wuhladam z prěnja při wuhladniščach rjanu lubu kat. Serbowku: knjeznu Cecilku Nawkec z Radworja. Za čas wustajeńcy dźěła tu horliwje za swój luby serbski narod, horcy dźak jej. Što je tu wustajene? 1. Wumětstwo: kresly a drjeworězy (Měrčin Nowak, Hanka Krawcec); hudźbne składby (K. A. Kocor, Bjarnat Krawc); ludowe pěsnje — serbske husle — wobrazy mjenowanych mištrow. 2. Literatura: wědomostne spisy, słowniki, časopisy M. S., nabožne knihi, biblija, krasna druha literatura, přełožki z čěšciny, němske spisy za Serbow a přećiwo nim wo łuž. Serbach, publikacije druhorěčne wo Serbstwje. 3. Wo serb. dźěćoch: šule, spěchowace předewzaća za lud. serbske studentstwo. 4. Delnjołužiska literatura (tež krasne zwjazane „Časniki“). 5. Serbska žurnalistika a časopisy. 6. Serbska wjes (wobraz). 7. Pjenjeżne a hospodarske předewzaća (wobrazy). 8. Wobrazy našich zemrětych wótčincow a hišće wšelake druhe ważne wěcki. Wutrobna wyska, nam njeje styska, hdyž lubosć ju hrěje, słónčko nam směje, tak myslimy a čujemy, hdyž wuhladamy pokazki našeje domizny w tajkim pyšnym kabaće tu wustajene. Haj što njedokonja wšo k wyšinam sahaca lubosć Serbow droheho přećela k. dra. Hanfa. Wón je ze spěchowarjom Serbstwa w Brnje — w Morawskim kraju. Njemóžachmy so jemu dóstakowač, přetož telko lubosće wutroba na jedyn raz přijeć a zaso dać njemóže — ale my wopuščichmy zbožapolneje wutroby serbski wotdźěl. — Wječork bě so nakhilił a w 7 hodź. dyrbjachmy zaso we wustajeńskowym hosćencu być, přetož tam, při promenadze wokoło małeho jezorka, luchmy filmowani; potom zesydachmy so wšitcy zaso na verandu hosćenca, powječerjachmy derje. Krasna iluminacija wokoło wodoweje ploniny, w jeje srjedźišću jako barbowkrasny wodoskok nas překwapi, zestupachmy so bromadu a zanjesechmy pod wjednistwom našeho mištra Bjarnata Krawca někotre lube domowne spěwy. Přiwyšk — jako myto — bě njeskónčny — našemu mištrej njepřestawajcy z dźaknje wutroby zbožo přejachu. To bě radosć a lubosće khwila. Potom dźěchmy hišće do jeneje restawracije, hdźež słowakska hudźba hraješe, dachmy so wjeze ze wustajeńcowej liliputnej żeleznicu, srěbnychmy hišće šalku dobreho kofeja. Wšudże hdźež běchmy a dźěchmy, wuźiwachmy lubosć, darniwosć k. dra. Hanfa. Sydnychmy so do elektriki — na wustajeńcy je wosebite dwórnišco — a dojědźechmy domoj, spinkać — přetož posledni dźeń našeho přebywanja w Brnje, njedźela 29. 7., cheyše so bórzy zjewić ze swojej słónčnej krasu.

(Pokračowanje.)

Je so dešćowało!

Wokrjesna direkcija Natarišeje komory za Hornju Łužicu pische:

Je-li so dešćowało. Sčo-li so-li starosće rataršiwa swoprědka nimo, pschetoš-li so wobkopne dwory běsche deschćik-li swokschewjenjom. Bohužel pak běsche jeho pschemalo a wschelako, mjes 10 hač 30 litrow na kótuy metr.

Wospjetna katopschna wokrjesnoje direkcija sandźeny pjatk po leżownoscach w Sdźeri, Brěmenju, Kupoji, Jatšojbju, Komorowje, Khrósće, Lomšu, Łupoji, Łupjanški Dubrawu, Holeschowstej Dubrawu, Nowej Wsy, Jeršschezu a Schescłowje, na kotrejž-li so na dźakopódne a pschecjelne wajchnje knjeza šafnjerja šmanzneho hanta, hamtšeho hejtmanstwa a Natarišeho wokrjesneho swjatła wobdźěłachu, je dopokasała, so rožła, kotraž hižom w popach słejesche, powschitkownje sprosjesche, je pak je wowsk, kiž hewak po pschenju krawi, hižom wschudźom traty, bohužel po je pschecrucze sefcawił a ma lahke forno.

Po šafnjerni běrnami hižom je a tak na někotrymžkuli polu krčnjopódnich běrnow-li wone pod hołotu tak cjerpe, so jim poslednji deschczšt njemóžesche niczo wjazy pomhać. Blisko łężow abo w dólczkach, hdźež mócjesche so běrna hišće zdźerjeć, běsche deschczšt polom z rjanej pomazu. Hač tute pola hischcze spokojnje běrnow wumyschpschinjechu, wotmišuje wot telo, so ho ja krótki czas jako deschczj pschidźe, pschetoš póda je jenoż krčnje krebata a samóže małuschkim běrnczkam jenoż na někotre dny zyrnowe postrózi.

S dźela hižom sejoltnjena rumklisa so drje jako schrabjes. Bjes nadźije wobhladnitemy pak ischcze plahowanje pschi Radeindźenny krčko łuku, hdyž trochu lepsch je wotawy rjec. Dewał-li luki, pastwischcza a djeczelowe pola hłuboko je-li njejsu zyle wupalene. Mjeńschjwy, ferradlla a njemóžachu isschadźeć. Sčomo łupina, kotrež swjerschi meter hłuboko rosće, samó zjewje korjenja jenoż hač 15 centimetrow hłuboko zamschdźeja a dyrbjesche tehdła njewuwita wostać.

Starostej ratarja wo sdźerjenje swojeho hewjasneho tu njeje z tutym łuadnym deschczkom hischcze na jasnischnje wotstrowjenoa. Pschedewsnje dejnego ikotu, kotraž njesche wupłodnjenje mloka a korjenjow swini budźa njewobwobrazowne sczkdwi, je-li so bórzy zabo deschcze njerodźe. Bo-li deschcz indźenje dotho nimowstale bo łospołnje zgnilu.

Pschijp. red. Tute rozprawy dostachmy do rjanoho dopisčika, kiž je nětko dźakowno Bohu nasche hona njewoschewił.

Čežke njewjedra w Bayerskej.

Dalsche schkody pschez njewjedro.

W nozy na njedźelu njemóžachu jenoż cjerpe njewjedro w Bamberskej krajinje. Se wschich kónčin połnoscze a zjehdźenje Bayerskeje pschichadźeja powješće wo njewjedrach i krupobicjach.

S njewjedrom, kotrež w njemenowanej nozy pschez Bayersku cjehnjeschce, bu so nimale wschitke telesonisce zwisli mjes Nürnbergom a połnoschej krajinu rosłochale. Direkcija němskostatnieje żelesnizy dźěłnje, so buchu telesonowe a telegrafowe groty pschi żelesnizy z Bamberga do Breitenagibacha a z Bamberga do Oberhaida dospołnje rosłorhane. Tež pschi żelesnizy z Bamberga do Strullendorfa běchu zwisli cjehko cjerpile. Na wobšmaj zjaromaj běsche wichor telegrafowe jeżerjo na kolije zwjetał, so cjahi njemóžachu na khwilu jeździć. Rano we 2 hodź. běchu jedźenki wotstronjene.

Cježko potrjechena je tež

wokolina mesta Erlangena,

hdźež je njewjedro schorniuje wulki schkodu na polach a we lěsach nacjinilo. Jara husto je torhano wobe puschi łapuschita. Wichor je mnoho dwarjenjow wotkhył. W jenym lěsu je 2000 zrostnych schtomow podłamał a zwinował, wulkuje i dwarjenjow zwała. Rosčěschčowanje dubły a brězy hacza wobthad na zrohach. Schorniuje cježko zatkodźane je njewjedro

w Zrankiej Schwizy.

Cježko cjerpile tu tež winizy w Telnich Frankach. We Randerscackern, hdźež běchu zmjerzli w zwojim czasu winizam cježko schkodźane a hdźež běchu je tehdy bere zbrodale, tu nětko zaso krupy wschitko niczite. Wone nacjinichu tež na polach wulku schkodu. Wichor je wjele dobrowych schtomow zwowałał, krupy tu hnd dele zbile. Pola Prosschelheima tu hona schorniuje cježko pod njewjedrom cjerpile.

Swjetscha hischcze niepobyrjene zito pla zwoh bresche bite. Krupy běchu tež tu wulke jako hołbinje jejo. Retzbachu wolkrn wschor dwarnischczowe schtki a kwa bitym nimale wschitke wokrowor schkleniy. Zesbo dźeny a zbitymi prózne dwerowe wosny bo wot czaschowtych a z kolijow zoudźechu. Na druhim schna okan zbitymi wobjatowe wosny a schkodu do czaha. Pschi frajenju wulkozi wobakowny wos jow a so wobschkodźi.

*

Cotrachsne krupobicje w Tannwalskich lesach

W Tannwju je nanjerjernej Němšej ju hebe czor krupy nimale zyle zwe rosbite. Krupy běchu jako hołbinje jeja a pschikrywachu krupy 24 wyšoko.

*

Schkoda milionow hrivnow schkody w

Schkodu, kotrež je njewjedro sobotu bergiskej wokolinje nacjinilo, wobliczuja dele nami hrivnow. Pschi wichorie bu hajbzacz kranjenych.

*

W południschej a połnozej Tirolskej

a tež w Schwajcarskej su sobotu njewjedro meli. W południschej Tirolskej je woda pila a wokolne hona poczrela. W połnozej wot soboty hacz do njedźele njepschestawa wiedro zgohate. Blisko Innsbruka je so fo i błyskom do czista wutpalilo. W krajinje Innje su krupy wulku schkodu nacjinile. Briexenskim dole. Niedźela cara wotmali je zberošku żelesnizu a sakryta na 25 metrow hodźaju dołho njemóžadcu czahi jědźeć.

Horjeka w dučach, kotrež psched korczjmicžku k ranjej we F . . . . . słojachu, harowachu hródi, kotrež jich hnězdo pschecjiwo postollam sofitowacj pytachu; hosćeo w korczjmicžay mózachu ledy swojim hamžnym słowam rozumicj.

„To dla tón draczwě“, sawoła klamać je žnjedonjeho mějacża, kotryž bě runje f jonu napischczo žedźazym korczjmarjom swój schtwórczětny „geschäft“ cjinił, „ichtoš Wam jowle wschu do rubjeżneho njerjada wokolo wuschow kta! Njeżmědźa dha so tež je bokoły sčelecz, knjes inspektor?“

Starý, schdźiwy brodaty muž w brunym khabacje, kotremuž tute słowa placzacha, wja f małej mojasnej żerdzu kusf wuhla na blidźe słojazeho konajcha, pokoji je na jiwoju runje natykanu krótku fajfku a praji potom, mjes tym so tolste módre mróczatki pschez blido duješe: „Ja njewěm, klamarjo, ja so bokoły njejžym; to dyrbicze so nowcho hajnko wopraschecz.“ Wono so ida, hačzrunjež bě to hischcze rano jahe, so bě hižo daloko na polach wobył a tudy jenoż te krótke pschestawzy sostanjo; pschetoš jasne krjepy potu stejachu jemu hischcze na czole, a jiwój słomjany klobuk mějesche na klinje ležo.

„Žednyn nowy hajnik?“ rjekny klamać. „S wotkel dha jeże teho dótlali?“

„Njewěm zyle wěsče“, wotmolwi starz, wot tam horjeka něhdże měnju, ale trjebacz może kaž sakusłane a na holzy je kaž cjert!

„Oho, Kosporcz wujo! Dha bjerce so f waschej Hann, Gretu nałedźhu!“

„Ta budże wschak so žama wot że wobaraca, klamarjo“, měnjesche Korczmař. „Ale klamać mějesche hischcze so wjazy praischecz. „Hm, inspektoro“, djeschc, Wy dostanjeżce dźe wschomóżne nowcho do waschcho lěża; Waschi knjejskoio su so posdaczuje nadobo zyle pschemeniti! Sczo dha wy wopraudźe za staru „błasniiku dźerń“ jenemu zusemu, jenemu zyle krajej zusemu muzej pschenajeli?

„Titón ras ležc do czornebo trjechił, klamarjo“, rjekny starz, a wucžahny hobrikl, hrubje dźěłany klucz f pobocžnebo saka swojej jupy; nčschto wojwo nadobu bu hižo wczera so a wupakowane; žym i tym czeklowu harn měł a dyrbju tam nětkle tež sajo hicz, so bych wotna swerzinjał a hladał, hacz je wschu w prawym rjedźe; mojebo phylakka žym wczera žady tež wyhotej murje sawrjek, so by tam snajmjenscha jena rosomna kreaturjeta buscha pschi tych žydom wčrach pyches nóz wostaka.

„A f wotkel dha je tón najemk pschijschol? wopraschcha so klamać sajo.“

„Njewěm, to wschak nje tež niczo njeżara“, snapschczčjwi starz, njemóžan wschak žam zhonicz Ale tón knjes dyrbi jedym botanikus być; tajsebo rasa wschat tež wschu lubuje, schtoš dźiwje hromadze rosćesc.“

Korczmař, jwoje f trudu na blido napisane słczkowanje f klamarjom hischcze jónu pschehladowschi, slehnuy so na blido a rjekny f potuzenym hłosom, hačzrunjež niebě wyschesche tych tsoch nčchtom wjazy w jiwi. Wesčeje wy hischcze, psched łétami, hdyž so w nowinach tak wjele wo wulkej fnidentifiej pschižahowaiy pižesche, hdyž chsychni wschčch kraiow wo žiwjenje pschinjeżej, — tehdom je wón dyrbjał podła być!“

Klamać da dołhi bwijd błyschczcz. W tym leži, inspektoro, rjekny. „Wčm, Wy to rad njeschjschczcze, ale cji knjekoio, hdyž žu woni młodji, moju bruthby też hižo tajke waschnicja. Wojch panik wjelk bžč je tehdom też pschi tej wortburffiej reji podła byl.“ Starz nčga na to njewotmolwi, ale korczmař wjedżeschc hischcze dalsche powedacz, kaž bychu jemu to jeho mudre pródi še wschčch kónczin donoschowake. — S tutej wokolinu dyrbi tón zusbnik być, ale tam pola thch prnšow je wón dołhe lčta w czinobliej thódże hydał; jenož sakurjem žnožu jeneje rybiczcie krosowy hu jemu popsche-li; tam je wón biese powčdcje, hacz ranjo abo pschipołdnio, dźeń wote dnja žedźal a mnoho tolste knihi pschebórkal.

„Ale Kosporcz wujo“, rjekny klamać, žwoju tobakowu tyku korczmarjej podtczuje, „Wy tola njejsce sajo do jenoho namischnebo wrozeja seplecieni?“

„Ja? tak Wy to mčnicze?“

„Nó, myślach kebi, so jcje sajo jónu w mčsce pola teho kuczikowebo ofkoyu, pola toho aktuarskebo pisarja pobył, pola kotrehoż jedyn so jwoje wudawki lčž po korzach dostanje.“

Kosporcz wuj wsa posticzeny prisn. „Haj haj, rjekny f wokrom wom pohladawschi, hdyž jenoho na koloj niewsiaja! Kčluchajcje jónu, tak tu wobohe krótí harnia!“

Hoj wschak, ale kajse běsche da dale f tym knjesom botanikom?

„S tym? — Nó, wčrče abo njewčrče! Jednoho dnja pschińdże nabobo domoj; ale to bě ja njeho pschczo hischcze pschesahe, pschetoš hdyž bě f jeho slepymaj wocžomaj na hajby do kamjenja sakopnył, jeho jena korczita pschczędże, kotraž runje wjeżele po plestrje rydrewajsche.“

„Że poklatc hanjene!“ jawoła klamać.

„Haj, hoj. Wy to njesmjerjesce. Wy jcje hischcze njeznamy; ale tón knjes a ta knjeni, kotrež nutcka žedźelschej, nje mósciclhaj konjonsaj pyches wulchi widżecz; mčrjschtai pschewje wc jwojch hamžnych wobkedźbowacz.“

„A je wón schkodowal, tón wobohi knjes?“

„Nč, to nič! Ale to běsche jeho hamžna žona, kotrež f tym barokom we wosi kedźelche.“

Klamać jahiwida snowa. To je mi wčsta, tak je wyhi ženjemy, hdyž jeho wuiżoie łonachu! Nó. in žona *jeho pschijwjeżeł niemódże*.

To jednu niedźelu wčczcz, mčnjeschc Kosporcz je bobi tola wudawki ta mčte dołhi prozeł cjinił, jemu hy hlewn f tutoho mandżelskeho jako žwobotnu dołoł!

„A baron, schto tu f nim?“

„Baronu, klamario? teho je wón jasketli, a potom s schol do dalokeho swčta, so by tej wjelko mčrjanie na nobo maj wotbchał. Mi pschecżelko, tu wobehnc pani wón mčsce wčsče bohu njeschwidżebe, ale tu storu khuchu Zonka Lenzenslow, f wschitkeho mčsta, a to je tež dobra buschc. Wone je khužju tolo macj schtrohe hodowała a mčtko na pare dny jaczjenje kebi be *Lenzy*.“

Inspektor bč mčsc — Bjehadujesce thor!“ rjekny kuntjo na wotjedowanje khabajo; potom wsa ni jwoju schkleńcan a hokrsti tkcż w dźerjo, f burrjemi won

Wot buba, na kotrym f mjes tym bu hnd na njeho hladał won se stalka a tu hdyż wot tuch ... na konzo wopy, mi ... morjschtnu sad ... mej hrjebjomaj w ... wobjedża pak w ... na palazym słon ... hoj kolmoh pobčhi ... sady kotrehoż so ... mčdenje žnadow a ... Stare wósče, kch ... pschijmnnecho ... hnjnych hakofow ... na drohim khwoj jena ... Schtwórcz ... hc, a jeho wobkatarjo mčsčhanu lčh czinicche mčsto ... wc a k njemu ... schjschtnej so dwaj drubaj ... j po poboczuym ... ku pschikhadżejo.

„Że to prawje do khasnjiskej dźerń?“

(Pokračowanje sčdźnje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo, płaći 10 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec kniholićaćernja, nap. dr. z o. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobmjerja. Za reklamowy tr. w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. tr. w.

Čisło (Nr.) 184 — **Budyšin — Srjedu, 8. augusta 1928 — Bautzen** — **Ročnik 37**

Generalny direktor němskostatnych železnicow w Bayerskej.

Dr. Dorpmüller wopyta njedźelu městno železniskich njesložow pola Siegelsdorfa, Dinkelscherbena a w Mnichowje. Wot knjeježerstwa pschewodźachu jeho železniszy direktorojo dr. Stöckel, dr. Krüh a Baumann. Pod wjedźenjom presidenta železniskeje direkzije dr. Käppela poda žo dr. Dorpmüller najprjedy do Siegelsdorfa. President železniskeje direkzije w Augsburgu List dojědže generalnemu direktorej hač do Nürnberga napschećžo. Wječor 1/8 hodź. pschijědźechu knježa do Augsburga a podachu žo ſ wožebitym cžahom hnydom na městno njesložo w Dinkelscherbenje. Wunoschi pschepytowanjow je žamžny kaž žu žo njesložo dotal hamiſzy wopisowale.

Pódźelu dopoldnja wopyta generalny direktor ſ pschewodom presidenta železniskeje direkzije List-Augsburgskeho a statneho sekretara ſ Franka-Mnichowskeho franzenych pschi Dinkelscherbenskim železniskim njesložu w měschćanskej hotowej khorowni. Wón wupraji njesložownym we mjenje němskeho presidenta, towarſtwa němskich železnizow, němskeho kanzlera a němskeho wobkhodneho ministra najhlubsche žałowasacžeje a pschilubi, so sarjadniſtwo němskostatneje železniszy wschitko cžini k wołożenju cžežkeho dołta njesložownych. Po hodźinskim pschehowanju we thorownji podachu žo knježa k rosrěčžowanju k wyſchſchemu měschćanoſcže Deutschenbaurej. Pschi rosrěčžowanju naſpomni wyſchſchi měschćanoſta njelube wobſtejnoſcže na Augsburgskim hłownym dwórniſchczu a na Oberhausenskim dwórniſchczu. Generalny direktor pschiłubi, so dže wožebje na to hladacz, so bychu žo ſ najmjenſcha najnuſniſche pschecža dopjelnike. Wokoło pschipołdnja puczowachu knježa dale do Mnichowa.

Pschez Mnichowſkim notwanſtwom.

Dr. Dorpmüller poſtoczi pódźelu wječor ſaſtupjerjam Mnichowſkich a ſwonkownych nowin pschiležnoſcž k wosebinſkemu wuprajenju wo praſchenju wěſtoſcže němskostatnych železnizow. K ſawodej praji dr. Dorpmüller, ſo němſka ſtatna železniza na wěſtoſczi we wobkhadźe pjenjes njeſtutuje a radſcho ſ defizitom liczi, hač ſo žo něcžeho wostajt. Nieje možno rěcžeć w ſyſtemowej ſmyſlu pola němſkich železnizow, hdyž wopomninu, ſo w běhu 20 měſazow zaneho ſkutniſcheho njeſboža njeměrjachmy. Też njemóžemy ſ pschicžinu poſlednich njeſložow Bayerſku a Pruſku do napſchećžiwnoſcže ſtajeć. Wón proſchesche, ſo njeby žo kóžda njepotrjadnoſcž, kotraž ſtrach w žebi thowa, jako powſchitkowna njewěſtoſcž we wobkhadźe pschedſtajała. Cžornowidźerſtwo w nowinach pschinjeſe Němſkej ſle ſcžěhi. Je ſtrach, ſo zuſy puczowazy žo němſkich železnizow ſdaluje a wukrajne wuſiwa. Němſka železniza njepyta ſa winowatymi, ſo by winu wot žo wotwalika, wona nochze nikoho do jaſtwa pschinjeſcz, ale chze ſ łóžeho pada wukrycz. Cžłowjekowje maju ſamowlaſtni woſtacz, pſchetož njeje wěſtoſcže bjes cžłowjekow. Wón móže ſrozumicz, ſo je Bayerſkej cžežko padnyło, žo wot ſwojeje železniszy dźěłacz a ju němſkemu ſtatej pſchepodacz. W ſtatnym ſrěcženju wo pschenjeſenju wobſtejenſtwa žu žo Bayerſkej wěſo woſebite wumjenjenja pſchiſwolike, kiž pak nimaju žaneho wliwa na wěſtoſcže we wobkhadźe. Wěſtoſcž ſteji nad ſamoſtatnoſcžu. Saměr jeho pschehowanja w Mnichowje je ſe ſhromadnym wuradźowanjom ſ ſamoſtatnymi woſtojnikami ſpěchowacz. Wopaki by też było, by-li nječtó dźiwł njes wobkhodnej wěſtoſczi a reparaziſkimi płacženjeni nječkaſe ſwiſti widźecz. Sarjadniſka rada němſkoſtatneje železniszy a tam ſamoſtatkowazy wukrajniſzy njeſłuſ ženje ſpytali hrěbki wotpowěſacz, kiž žo ſa wěſtoſcž wobkhada žadachu.

S tutym wułożowanjom generalneho direktora dra. Dorpmüllera pak bayerſke nowiny njeſłuſ ſpokojene. Mnichowſke nowiny ſu woczakowake, ſo generalny direktor něſchto wo rukowanju ſa pſchichod poreczi. Je jenoż nowſnaſtwo powucził, z czimu hiecža žaneho prawa nima. Bayerſke nowiny njebudźa pschestacz piſacz a hłędźacz ſa hłubſchimi pschicžinami ſaſtawſkich njeſboſkow.

Němſki pósłanz ſ Prittwitz je do Barlina pschijeł.

Němſki pósłanz we Waſhingtonje, dr. ſ Prittwitz a Gaffron, kiž dhze ſwój dowol w Němſkej pſchejwiſcz, je pódźelu ſe ſwojej ſwónbu do Hamburga pschijeł. Pósłanz woſtanje nječotre dny w Barlinje, jeho budźe też němſki ſtatny president pschijecz. Po ſwojim wopyce w ſwonkownym hamcze poda žo wón po wſchém ſdaczu do Bayerſkeje, hdźež ma wobſedźenſtwo. Pósłanz budźe njehdże ſchesčz tydźenjow w Němſkej pſchebywacz.

Nowa němska ſtrona w cžesko-ſłowakſkim ſejmje.

„Cžeſke Sſłowo" piſche: Na pohnucze wuſamknjeneho pósłanza dra. Roſcheho ſe ſtrony němſkich nazionaliſtow wori žo nječko nowa němſka ſtrona. Saſtupjerjo němſkeje pschemyſłowſkeje a demokratiſkeje ſtrony kaž też pſchiwiſnizy dra. Roſcheho ſu njemjenjy wobſtankli, ſo žo ſjednoczja do „dźełowego a hoſpodarſkego druſtwa", ſ kotrehoż ſamoſtwom by było, žo prózowacz ſ dorozumjenju ſudetſkoněmſkich ſtronow a ſ pschewjedźenju ſprawneho wurunnanja mjes narodami w cžeſkoſłowakiſkim ſtacze. W narodnopolitiſkim naſtupanju, njeje žo nowa němſka ſtrona wo nicžim roſdźiła wot radikalnych narodnych ſozialiſtow, pschetož ma ſwój programje: doſcžehnjenje narodneje autonomije na ſadźe ſamoſtajneſkeho prawa. Nowa ſtrona hotuje žo ſwój w bliſchich krajnych a wokrjeſnych wólbach wuſtupacz ſe ſamſtwnymi kandidatami. Stejiſchczo parlamentneje pjaty němſkeje pſchemyſłowſkeje ſtrony, kiž wobſtoji ſe ſtich wulkoležownoſcžerjow w knjeſerſtwowej ſhromadźinje, ſo pjecza tukhwilnje ſ wutworjenjom noweje ſtrony njepschemęnjeni.

Herriot je ſo z Němſkeje wróčił.

Roſwuczowaniſki miniſter Herriot, kiž je njedźelu do Lyona pschijeł, je ſo jenemu roſprawjerjej franzowſkich nowin „Petit Journal" wuprajił, ſo je doſpołnje ſpokojeny ſe ſwojim puczowanjom do Němſkeje. W Kölnje, tak praji, ſu žebi dowaſnje pſcheli, ſo bychu intelektuelnje poczahi mjes woběmaj krajomaj ſo wulſpěchnjiſcho roſwiwale. Nječotre lěwizyne nowiny w Franzowſkej pſchihłoſuja doſpołnje k Herriotowemu puczowanju do Němſkeje „Ere Nouvelle" piſche, ſo wutrobne witanje Herriota do Němſkeje je ſ dopokaſom pſchijomneho ſmyſlenja ſa doſtónczne dorozumjenje. „Volanté" wulběhuje, ſo je powitanje Herriota ſe ſtatnymi a měſchczanſkimi ſaſtupjerjemi, kaž też ſ žyłym wobhladźeſtwom było wutrobne. Franzowſka, kotrjž w Kölnje bydła, wobkruczeja republikanſke a ſprawne ſmyſlenje ſjawneho mjenjenja w Porheinſkej. Franzowſka njedowěra njeje wjacy woprawnjena.

1300 zajecow při kommunistiskej demonstraciji w Francowskej.

W Parižſkim pſchedněſcže Ivry chżychu kommuniſtojo wulku demonſtraziju pſchecžiwo wójnje wotmęcz. Saſtupowazy miniſterſki president Barthou pak demonſtraziju ſakaſa. Kaž žo hinak njewoczakowaſche, njeſtarachu žo kommuniſtojo wo jakaſ a wotmęchu demonſtraziju. Dźěłacžerſke pſchedměſtło Ivry runoſche žo hižom wot ranja wobrońenemu wójſkowemu lěhwu. Pſches 1000 muzi poliſije, pěſcheje republikanſkeje gardy, też na konjach, w automobilach a na koleſach žo rano ſahe do Ivrya poda. Sſamo wobſtejowu woboru běchu alarmowali. Hižom dawno prjedy hač běſche cžaſ ſa demonſtraziju pſchiſchoł, běſche poliſija 300 wožowbow ſajała. Po hantiſkim woſſewjenju wucžinja liczba ſajatych 1300 wožowbow.

Chamberlain njepojědže do Genia.

Chamberlain je ſwoje njedawneje khorošcže dla nuſowany, žo najprjedy doſpołnje wulěkowacz. Tohodla je lord Cuſhendun ſa ſaſtupneho ſtatneho ſekretara ſwonkownych naležnoſczow powjeſnowany. Wón budźe Chamberlaina też na pſchedźitejazym ſchadźowanju Rady Swjatka Ludow a ſhromadźiznu Swjatka Ludow ſaſtupowacz.

Marſchal Pilſudski je ſo do Wilna podał.

Marſchall Pilſudſki je ſo njedźelu rano na puczowanje do Wilna podał, ſo by tam ſwjatożnje wotwerił ſjězd półſkich legionarow. Nječz marſchalla Pilſudſkeho, kotraž po wſchém ſdaczu pſchinjeſe bliſche nadrobnoſcže wo pſchihotowanym pſchemjenjenju wuſtawy, wocžakuja powſchitkownje ſ wulkej napjatoſczu.

Zane wojerſke přihoty při pólsko-litwinskich mjezach.

Dokelž ſo njepschestawajzy pižaſche wo wojerſkich pſchihotach pſchi półſko-litwinſkich mjeſach, ſtaj dopiſowarjej amerikanſkich nowin „Cicago Tribune" wězy na městnje ſamtym ſwědomnicze pſchepytowakoj, jedyn ſ półſkeje, druhi ſ litwinſkeje ſtrony. Wobaj dopiſowarjej roſprawjałaj, ſo ani na tej ani na tamnej ſtronje njeje žaneho ſhromadżenja wojakow a hewaſchich wojerſkich pſchihotowo ſpóſnacz.

Pólsko-litwinska konferenca w Genfu.

Litwa běſche Półſkej namjetowała, ſo měła žo półſko-litwinſka konferenza mjes 15. a 20. auguſtom do Kralowza (Königsberg) ſwołacz. Na tutón namjet je nětko półſka wotmołwa do Kowna dóſchła. Półſke ſwonkowne miniſterſtwo namjetuje w ſwojej wotmołwje, ſo měła žo konferenza 30. auguſta w Genfje wotmęcz. Njeje hſchcze ſnate ſtejiſchczo litwinſkeho ſwonkowneho hamta k półſkemu namjetej. Wocžakuje pak žo, ſo Litwa namjet Półſkeje pſchiwoſnje, ſo žo napjate połoženje mjes woběmaj kraſomaj njeby hiſchcze bóle pſchiwóſtiło.

Strach w Južnoſłowjanskej.

Politiſke ſtaroścže wo Radiczowe žiwjenje.

W Južnoſłowjanſkej dowidża hſchczo jaſnjiſcho, ſo by ſmjerječ Schczépana Radicza runjewon njepschiwidźomne ſzěſkwki ſa ſmutkowne politiſke połoženje pſchinjeſła. Pokaſuja žo hižom ſnamjenja, kotrež dawaju ſpóſnacz, kak roſhorjeni ſu Khorwatojo pſchecžiwo Sſerbam.

Po roſprawje wo ſtrowotnym ſtawje Radicza, kotrjž je ſ Radiczowemu khorołoju ſawołany Mnichowſki profeſor Romberg wudał, je možno, ſo Radicz wotkhori, jeli dalſche komplikazije njeſaſtupja, kotrež pak njeſłuſ wuſamknjene. S Radiczowe wokolinu pak žo powě, ſo mjeſcze Radicz ſażo napad wutrohy, kiž pak jenoż ſchtwórzeſhodźiny trajeſche porujo pódźelniſchemu napadej ſe ſchézcž hodźinami.

Sagrebſke nowiny woſſewjeja, ſo ſu wutoru rano kriminalni ſaſtojnizy w ſahrodźe Schczépan Radiczowoje ville žo na dweju podhladneju muzow dohładali. Jako žo kriminalni ſaſtojniſzy jimaj bliježſchaj, daſchtaj žo do cžeſkanja. Saſtojniſzy tſełachu ſa nimaj, njetrjechichu pak žaneho. Njedźiwajzy kruteho pſchſeſcžěhanja žo njeſnatymaj poradźi cžekncž. Myſła žebi, ſo ſtaj dyžkoli nadpad na Radicza ſkuczież.

Prośtwowne Boże ſłužby za Radiča.

Njedźelu dopoldnja w 9 hodź. wotmęchu žo na Markowym namjeſcze w Sagrebje prośtwowne Boże ſłużby ſa wuſtrowjenje Schczépana Radicza. Wobdźělenje njeběſche wulke, dokelž bě wobydleſtwo hakle poſdże wo Božich ſłużbach ſhonike. K Božim ſłużbam ſeńdże ſo njehdże 1000 ludźi, mjes nimi wſchitcžy w Sagrebje pschebywazy pósłanzy burſko-demokratiſkeje koalizije. Po Božich ſłużbach napominaſche pósłanz Krujevicž ſhromadżenych, ſo bychu ſo we měrje roſeſdźili. Njepschednjejſchi žo jane politiſke rěcže, jenoż cžiſta modlitwa ſa khorehu wjednika. Shromadżeni roſeſdźechu ſo w najwjetſchim měrje.

Rumunsko-bołharske přećelſtwo.

Rumunſki wójnſki miniſter general Angeleſco, kotrehoż roſkaſowaſ rumunſkeho łódźiwa admiral Seodrea a druhe wyſoke wojerſke rumunſke wožebiny wopytachu hobotu połoſiſkeje Warna a wokolinu. Bołharſke wyſchſchoſcže a ſjawnoſcž powita wopytowarjow najuntrobniſcho. We roſrěčžowanju ſe ſaſtupjerjemi nowinarſtwa wuſdźěły Angeleſco kſejaze pſchecžeſke poczahi mjes Rumunſkej a Bołharſkej, kotrež ſu ſo hiſchcze poſtyłnile ſ njedawnymi napſchecžiwnymi wopytami mjes bołharſkimi a rumunſkimi měſtami Dunajſkeje krajiny.

Jedyn Löwenſteinowy herbaſ w Rumunskej?

Na belgiſki konſulat w Bukareſcže pſchińdże 60dźiny pſchełuſz ſ Kiſchinewa Abrahaam Moiżeviczž a wołjerni

swoje prawe žadanja na herbstwo po snatym belgiskim militjardarje Löwensteinu, kiž je so psched někotrymi tydźenjemi w kanalu La Manche zatepił. Maršewicz dopokaza s listźinami, so je Löwenstein był z jeho bratrowzom (kuzinom). Löwenstein njeje chcył, jako bźeše zwobainył, ničźo wjazy wo swojich pschinuzowanych wźeźeč. Belgiski konsul w Bukareszce je Maršewiczowe pschisiwjenje pósłał Brüsselskemu sundiskon, kiž rjaduje Löwensteinowe zawostajenstwo.

Banditojo nadpadnu hrodi Grichiskich kandidatow.

Kaž so z Athena powźe, su někotri banditojo zwonka hłowneho města we wupuschczenej krajinje tśich kandidatow grichiskeje postupneje strony nadpadnyli a wotwjeźli. Kandidatojo bźehu na wólbnym puczowanju. Nuhežnigy pólźadu jeneho zajateho je schoferom wrócźo, so by jich žadanje wo 5 milijonow drachmow wuswobodźenskeho pjenjesa pschiwinowym pschednjesł. Banditojo wosswědchu, so zwyknoju dwoju kandidatow stónźuja, je-li je pjenjesy bórzy njeslapłacźa. Sajedź prolsachu swojich pschiwuwnych, so bychu žadany pjenjes zaplacźili. Někto pak chze grichiske knjeźerstwo tute 5 milijonow drachmow zaplacźiś, schtož po naschich nětźischich pjenjesach 275 000 hriwnow wuneźnja. Jednanja su hižo zapocźałe. S pschesćeźanjom banditow su zdźe pschestali, so njebychu žiwjenje zajatych wohrožene. Nimo wuswobodźenskeho pjenjesa žadachu teke rubjeźnizy teź źiwobudne wuceźenjenje z Grichiskeje. Woni su so pjecza k albanskim mjesam wobroćili. Nuhežnizy su hižom dawno znata zwólna, kaž stej pod wjesnišnom wósteje bratrow Kumbijow. Na jeje popadnjenje wustajene myta wuceźinjachu napósledku 800 000 hriwnow. Zwólna je swjedom muži žylna. S wuwiwacjom Epiruskeje krajiny a wokolo Olympa knježi po zyłej Grichiskej wótšćesć na dróhach.

Ruska a Kelloggowe zrěčenje.

Ruski zwonkowny minister Cźicźerin je wosjewił, so by so teź Ruska rad pschi podpisanju Kelloggowego zrěčenja w Parizu wobźeźała. We poslednich dnjach su so amerikanske nowiny z tutym praschenjom saběrkale. S jich hłosow wuchadża, so Kellogg sam njeje sa to, so so Ruska na podpisanju wobźeźi, dokelž njecha prenju liczbu podpisarjow powjetschiś. We Ameriky pak nimaju žanehu zakładneho wobmyslenja pschećiwo podpischenju wobźeźenja Ruskeje. Stalny sekretar Kellogg pjecza nima wotpohlad wotmolwiś na Cźicźerinowe wosjewjenje. We Waschingtonje w knjeźerstwowych kruhach wźdża pak, so je so we zwonkownym hamcze a w amerikanskim póstajenstwje we Warlinje we wyschenschich jednalo, kiž so na pschiłup Ruskeje k podpisarjam pschećiwowójniskeho zrěčenja wocźakuje. S jednanjemi pak po dsaćim njeśu daloko pschischle, dewčk bu so z amerikanskeje strony nětźko wo nich pśikito.

Japanske-chineske jednanja so hóca.

S Mukdena so powź, so su jednanja mjes zastupjerjom chineskeho knjeźerstwa Cźangchsuelianom a zastupjerjom Japanskeje baronom Hayaschijom bźez wuspěcha bźehu, dokelž so zastupjeć chineskeho knjeźerstwa z Mukdenske wyschnosće jara wrócźeźerja. Na japanskej strowje rospominaju bźohm za pschipad, so z jednanjemi k zanemu wuspěchej njepschińdu, dołpokne pschemjenjenje japanskeje politiki w Mandźurskej. Japanska je Mukdenskim wyschnosćam hrožiła, so nakhwilne mjesynarodne zarjadowanje w Mandźurskej poźaji, kiž budźe w rukomaj Japanskeje. Njehodźi pak so łohko pohadowaś, tak daloko so Japanska woprawdźe z tutym wotpohladom nošy.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Srjeda 8. žnjeńca

Cyrilaka, m

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

† 1853 Jan Bohuchwał Dejka, khěžeź a cźesla we Budyšinje. — Tutón jednory nještudowany rjemjeslnik je wudawał prědowanja, kórluše, nabožne spisy, a wot lěta 1809—1812 prěni woprawdźity serbski politiski časopis „Serbski kurěr". W bitwje pola Budyšina — tak powěda Adolf Sommer we swojim powěźańcu „Za Budyšinom na roli ...." jěchaše Napoleon wot Nadźance na Kinjanske horki. Při kěžozje sedźeše na konju muž we žołtem wobleku z wulkim pjerom na klobuku. Wobaj so žiwje rozrěčowaštaj a často na wulku papjeru zhladowaštaj. Njepřećeliju sebi myslaechu, zo je to slawny francowski wjednik Murat, Napoleonowy swak, a pólski kral, ale to bźeše redaktor serbskeho časopisa Jan Dejka, we swojej njedźelskej postowej uniformje. Kěžor bźeše sebi jeho dał zawołaś, zo by jemu wokolinu Budyšina pokazał. — Jan Dejka je tehdy jako Serbstwo lubśee we hlubokem spanju leżeśe, za swój narod z wulkej lubosću wustupował. A hač do swojeje smjerće wosta wón horliwy Serb a jako so po lěće 1840 we Serbach započa nowe Serbowstwo twarić, přizamkny so hnydom młodym horliwcam a zastupi do Maćicy Serbskeje jako prěni muž z luda. Tehdy bźeše nimale 75 lět stary. — Tak lubosć młodosće nihdy njezwjadnje! — Wot julija 1808 sem wudawaše w Łubiju němski časopis: „Der sächsische Postillon", kiž liśeše dźensa wobsteji a ma potajkim Jana Dejku za swojeho nana. 1742 założi so bratrowska wosada w Nizkej Českich wuhnancow.

* 1808 w Rakojdach Handrij Dučman, dostojny kantor we Wukrančicach.

† 1859 Jan Dejka.

Serbske žně.

Hdyž lipy ktu, hdyž słónco běli pola,
So kosa z kólnje, žnjeńco, pleći tebi,
A žnjeńcatka ći kłobuk z rožu debi,
A serbske wysknu hory, wysknje hola.

Smudź, słónco, přec! Hólc, muž a šěduźiwe tola,
Kaž był na kwasu, na žnjach wyska sebi,
A z wyskom do młoka khléb sebi drjebi,
Što wo to, pót so pali, mozle bola! —

Na kolenomaj košić mozle waše
Chcu wam, a zapřehnjeny być do kwakle
Chcu rad w tym serbskim běźeńzju a straše:

Hdźež z potom, z mozlemi a ze krwju pleće
Lud žiwjenje a khléb sej dźěła takle,
Móc žana tomu jadro njerczmjeće.

Cišinski.

Přisłowo: Čim zažo len sej płěje, čim radniši jón změješ.

*

— **We tujedrje.** Wječora we 7 hodź. barometer 748, hygrometer +2, thermometer we dnju +21. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +1, thermometer w nozy +13,5. Wichodny na njedźelu wjedro. — Wot Schpanskeje hač do južneje Europy staba wysoki. Tuta wotstajuje so k zanju. Sa njej cźehnje wiźoma. Jendźelskej je hižo kónc dołheje pschinjesła. Pola nas je pschichad spadowaca schkleńca pschipowjedźe. Njemóžemy pak njeje, so so wysoki nad naschimi kromami tak łohkuli, so by wuhlik w polnocy nirocźahacy njedźiw schlabi a nam dowólne bźeźe wotpohlad. Wer widźi je z polonja a tón radu dołheźik pschiczeri. — Dnjowny schtwórtk jshadża hłónčko 4,33 hodź. a khowa so 7,34 hodź. Mějmy źensa w nozy 11,01 hodź. a khowa so popołdnju 2,10 hodź.

— **Dary za veteranow a zawostajenych.** Teź lětke dohtarjo w Budyšinskim hospitalu potrěbni wozazy abo jich wudowy z wójny 1870/71 swój pjenjezny dar. Kuždy ma prawo dostaś, wšed so 9. a 10. žnjeńca dopołdnja pola měšćanskeje rady we wołdźelenju za wojerske staranje w Sakšmowskim na Hrodowskej hasy 12 w pschisłušnej samolnja a wšech wojerskich papjery pschedwołuje trěbne wuzwa.

— **40 kur a 20 holbjow so spalilo.** Wežera wječor wokolo 9 hodź. wudyri wogeń w kurježu, jako khłódnize twerjenym, w schrobjerskej zahrodze sady żelezniskeje tejerje wobeńdu. Hačrunjež pomozni ludźo a wobnjowi wobornicy hižom za krótki cźas na pomoz pschikhwatachu, so tólmje w kotrejž nětźko 40 kur a 20 holbjow pschebywasche, je ześe cźełanni spali. Pschi tom wudyrjenju wohnja ma so wjele wujaźniś. Kriminalna policija, kiž bźeše bórzy k wobpschikhwatała, nuzne policajske naspomnjenja zapisała.

— **Dobyźe we 1000 hriwnach padny pschi cźehnjenju** 4. rjadowanje 193. sakskeje krajneje lotterije na cźisło 38 904 do lotterijskeje Fr. Nickerna we Budyšinje na Nowej žorjelej drohi 22.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi pódźelnischim cźehnjenju 4. rjadowanje 193. Sakskeje krajneje lotterije padu dobyźe we 40 000 hr. na cźisło 114 431; dobyźe we 5000 hr. na cźisło 60 073, 116 433 a 126 736; dobyźe we 3000 hr. na cźisło 132 768; dobyźe we 2000 hr. na cźisła 3 038, 88 767, 117 548, 128 304, a 145 727; dobyźe we 1000 hr. na cźisła 13 843, 25 963, 27 409, 40 920, 87 090, 98 772, 102 075, 104 992, 117 603 a 140 977; dobyźe we 500 hr. na cźisła 2243, 24 156, 45 457, 55 859, 68 489, 74 280, 80 262, 83 767, 88 276, 91 897, 104 576, 108 855, 113 630, 120 367, 127 011, 134 461, 137 973, 139 877, 146 332 a 148 570.

— **Wopačny dawkowy sastojnik.** Dnja 1. 8. 28 je we wokolinje wopačny dawkowy sastojnik wustupował. Wón pschińdże k jenemu hoscheńzarjej a powědasche, so ma tabakowe twory na banderole pschepytowaś. Njesmaty je wudawał, so je dźeń pjedy 50 hriwnow khłostańskich pjenjes sebźerał, je tute pjenjezy do swojeje listowne tyknył, listownju z pjenjezami pak je zhubił. Wón je hoscheńzarja we pożćenku w framowej wuzkokseji prožył, dokelž dwórjesche tutón pjenjes na samknym dnju we hłownym zwonknišnje w Zitawje wotedaś. Hoscheńzar je njestatemu na to też 45 hriwnow pożćił a tutón je kwitował, so je pjenjezy dóstał, z „R. Aniśendorfj, Z. K." Zwonny tuhotor Aniśendorf nihdy žadyn njeje. Hoscheńzar je jebakow do rukow padnył. — Schtóž może wo wobźebje wobschkodźerja nětźko bliźše wjedźeć, je prošny, **so by to** k kriminalnemu wotdźelenju — telefon 2802, — pósłał. Dale je prošny, so bychu ludźo njestateho sajeć dali, je-li je swoju nětźe pałaje.

— S Wjelerjowa Nětźki wuskalowy świedźeń świeći so pschichodnu sobotu wječor we 8 hodź. w Jórji „Serbskeje gryźty". Se schtóž pschińdźe, je wobmyslene, so je swójmi wobeńmi wjesnjanskeje towarschnosće, kotraž pschedewšém kwasa kwasa Nicaeka. Gmejnska rada pschepytuje wšém wobsedźerjam, so bychu so pón świedźeńzu wobdźelili a z twarjenjemi thorlowje wotmołwili.

S Wjasowa. Wschitke hišćeńske schwaze gmejnske tamy su so wobkamtnjenju emeritiskich sastajerjow k. k. knježiła k. k. sowna. — Nadźeja nalutowanja je so świeźelane wałeńske rozpadły; wobstajeśi sywołoseńskich kontow, kiž 1. wulkeho róžka 1925 20 400 hr. wuńdźe, dośahny 1. prašnika 1928 nadźatu sumu 650 hriwnow.

S Łubija. Žiwy a strowy wrócźił je so wobpytowy Wirśkeho žiwjedźenja, knjez Nowak z Kelitz, katrehož wóz su sprjewinjerjo na cźmawskej [illegible]

Marica a Hanica.

9] (Pokračowanje.)

Wón bě mjechki idealista, wot kotrehož žy ty, luby Meinhardo, žnadź wjazy pschijaś, hač mója žeby to ludźo myślicź, kotśiž jeho hospodarićź a dźěłacź widźa. Ale tóhoh je so něčeho wot swojeho waschnja wsdaś. Wón je mjechkowóz dźerjał, ja žym jemu rjad skrućźiła. A wuspěch: lěta najnjewocźakanischeho, najeźišćischeho sboja, kotrehož so hižo wjazy nadźata njeźitym. So je so potom słónczejcź dyrbjało, to je běh žiwjenja, pschetož niczo njeje trajne!

Meinhardt cźuješe Hanizynu mjechku ruku. Marizyneje wobras stojeśe psched nim tajšt, kaž nad pikanšim stokom wiśasche, pod wopačnym barbicźom molerja so do Haniczy pschemjeńenischći. Wón cźujeśe so j łobka wotkrokowany wot jeje naiwalnosće, a tola běchu wokomiki, hdyž Marizyny wobras trochu wotstupi a jemu so pschemjehli sejda. Wón wódźeśe powak, kiž wuthadźeśe wot tuteje wohnivneje, nilodeje źonśeje. — Kak bě wona njedawno na burza fahrimata! Toho by Marija njeczinika. Jemu bě, jako by Hanija za njeho so sałtupiła, jako źiwerna žonowojowarka.

Nutsdawanju sejźhuju, wobroćił je won k njej:

„Haniza?"

„Meinhardo!"

„Haniza, praj, hdy by so mi hubjenje wjedło —"

Wona je na słólzu sruna, jako by je hižo něchto stało. „Hdy by něchtó je we mni wźeźał —" Wona je sejcźka wuńdźiła: „To wschak nichtó njeźini!"

„Hdy pak by woprawdźe tomu tak było .... hdy by mje něchtó pschimał. . ."

Wona poskoczi: „Toho bych ja — —"

Jeje woczi je sapkomjenischtej, jeje źity je wupjachu, kwona torhnu ramjeni wrócźo, jeje pjasći je spinachtej. Potom pak jeje rospałitosći popuschczaj, a wona cźišmy je mu ruzy wokoło schije:

„Ja bych cźi dźakowała!" wotmołwi Haniza, a wonaj je měrnje, mózje wokoschijschtaj. Potom hromadźe wuńdźe raschtaj a nimale wschitko za rosdawanje postajischtaj. Jenoj mało wězow wosta. Papinowy něhto zołe sełarjowe Bädeker, lineal, pjero a cźornizu, wot mamy pak swjerzu šwi. Marije, kiž bě na jeje nóznem blidku Haniza šebi zo schowa.

Hdyž mějesche Meinhardt w Lunje abo Marlingu nětźo to sa dźeło a wonaj dźěłachaj nimo stareho Gólzane, kotrehož dźěłachaj jenoj frédka borje, pschetož tam běchu so nětźo sašo wokrejh wotewrowe, zuhi ludźo tam bydlachu, jich wobdźěłachaj na jahrodze, dźěźaze šmědźi sašsyłoschećkaj pod starymi schtomami.

Kónu posałaschtaj Meinhardt a Haniza deleka pschi winizowej muri. Synna bě hižo sałtupiła, a dawno hižo běchu winowe pjerli swoje żelene łopjeschka schukle, to bě hušenina wózzku rosbłed njesadźewasche.

Stare bydlischćo stojeśe hischće na źwórke Bojeho słónczka. Haniza znajeśe hischće nětźe hodźiny, hdyž w synne so źłónzo khowa. Wona rjekny, sapowźimyschći so ze Meinhardtowym podpasu.

„Sa dźeźaz mjesischćinow je słónzo so skowało, pschetož je hižo . . ."

Wona pschetorhny swoje słowa. Meinhardt wuhlada pod skolowej chěbku nowych najeńkow. Jónska zeprěwasche so j wobźimaj rukomaj a nałhśeźe so, so by wobla do dwora dele pohladacź. Knjez wuridże j duri, wobja ja j ruku wokoło ramjenjow, a wonaj pschikliśchtaj hłowje k sebi. Potom pschińdźe stara jónka a stary knjez, jedyn po druhim pomałku j domu a wostaschtaj pódła pora

Meinhardt rjekny njeźeźo pschi sebi:

„Wschitko hinak."

Haniza spohladny na njeho:

„To žym sebi też runje myślika!"

„Hej, mój šmoj bo namakałoj!"

(Pokračowanje jeźeźuje.)

cźowańskim towarišchom ſ Nyckbacha. Kaž rěka, bě ſeoži knjes Nowak wot pschišlušchnego města w Drjezdžanach dowoleńu podležschich dak, wo čimž pak tudomne službne městno niczo njewědžesche.

S Kamjenza. Na tschižnišchczu Acudtoweje a Sſewjerowje dróhi ſrajschchtaj ſobotu na wjeczor automobil a lokomotiwu hromadže. Kokolžkoli, tiž je ſe ſwojej winu njeschcze wobhladnikowje do auta ſajkł, ſo ſ lohka ſrani. Jeho pschewjeſechu do Miloſčiwžiwo wuſtawa. — Dalſche automobilowe njeſbože ſta ſo w nozy na njedželu na drjesu ſ Kamjenza do Halſchtrowa. S Halſchtrowa pschikhadžazy auto, kotremuž bě ſwindle japrajſlo, ſajdže Mirko Protez ſ tajtim wotmachom do pschidróžneho ſchtoma, ſo ſo automobil roſbi. Wjednik ſo na hrudzowaju (Bruſtheim) ſčežko pschikluſnu a mjeſcoze wichelake druhe ſranjenja njeſ tym ſo hobniczdžaza wołoſa a ſohlimi ſranjenemi wotesłdže.

S Njedžichowa. Sobotu w nozy ſu ſo do tudomneho Kunnereza kupnecko domu nutzdobywali, pschi čimſchi padnychi twory ſa wſcho hromadže 6000 hr. wurubichu. Mamo wołoſo 3 hodź. ſwonjachu pola tudomneho wóſadžerja amtow, tiž dyrbjeſche jich do Kamjenza donjeſeć. Swježeho ſu waſſerſkoho cžł Hawſchki, kotryž ſu bźra wſjedy ſo do Hentlez kupneho domu nutzdobywacź ſpytali. Naožijonnje poradži ſo jich bórzy ſajeć.

S Rulanow. Wčera wotmjerowaze ſo tu ſwinjaze wiki, běchu ſtabje wopytane. Pschiwiſelli běchu jenoż 26 proſtanow, ſ kotrychž ſo nětkle 10 njeroſpschesa. Sa tone hadžachu wot 10 hacź 15 hriwnow.

Nowa wuhladna wěža na Cornobozy

Njeje to po prawom nowa wěža, wo kotruž ſo tu jedna. Starej kanjeutnej wěži ſu jeniczky dżeſacź metrow wyſoku drjewjanu czapku ſtajili. S tym je ſo dawne pschecże dopjelnilo, ſo ma pucźowacź, kiž chze ſebi ſ wyſokeho ſtejnišchcza rjanu Luižiu a ſtamo dalſche cžłe hory wobhladacź, nětkle pschikkadomny wuhlad a rosblad. Nimo toho je wěža, kiž naſchu najwyſchſchu luižiſku horu króniuje, hižo wot daloka widžećź a ſtuži pucźowazemu na taſke waſchnje ſboham jako pucźwokaſowar do koreżmy na Cžornoboh. Wjes dwěla je ſo ſ powyſchenjom wěże pschiwabjaza nóż naſcheho Cžornoboha ſpschowała.

Sańdżenu ſobotu popoludnu pschepoda ſo wěża w pschitomnoſczi ſaſtupjerjow městna, rady a nowinarjow kaž też nahladneje czrjódy wulětnikow na ſwjatoczne waſchnje. S wěże wjeſche khoroj w barbach kraja, jako knjes měſchczanſki twaſki direktor Görling ſwjatoczniſcź ſ wutrobnymi powitaſkimi ſkowami wotewri. Nimo druhich ſaſtupjerjow měſchczanſkeho kolegija witaſche wołoſbicże knjeſa měſchczanoſtu dra. Förſtera. Mežnik roſkoži potom, kak nuſne je było, ſo ſo powyſchi. Po dołhich wuradżowanjach ſu ſo roſhudźili, ſo ma ſo na bižo ſtejazu kamjentnu wežu drjewjany twar ſtajicź, ſchtož wěži też ſbohom rjany napohlad ſpożći a ſo k dolnjemu twarej derje pschihodži. Pod wulkimi wobczežnoſczemi je ſo twar pschewjedł a ſwjeſelaze je, ſo nichtó pschi tom njeje ſnjeſbožił. Mežnik djakowaſche ſo najprjedy wſchěm tym, kiž ſu ſ poradżenje ſkutka pschinoſchowali, pſchedewſchěm pak kk. twarſkim mišchram Zinnerej, Köhlerej a Mörbitzej.

Po pschepodaczu wěże na dezernenta měſchczanſkeho leſničniwa, knjeſa krajnoſudniſkeho direktora měſchczanſkeho radu dra. Schmidta, praji tónſamón, ſo je ſo dawny ſamér ſkónczniże dożeł. Léta 1850 natwarjena 21 metrow wyſoka wěża njeje pschecża pucźowazych hižo dłeſchi czaſ wjaz ſpokojicź mohła. Pschipadnje je ſo nětko poradźiła, nuſny pjenjez ſa twar pola jeneje banki ſwjeſeć. Mežtu njenarostu ſ tym ſamych wudawkow, dokelž težkane ſwójbna hórniſkeho korczmarja Kalauch a pschewja. W mjenje rady djakowaſche ſo knjes měſchczanſki rada dr. Schmidt na prěnim městnje knjeſej měſchczanſkemu twarſkemu direktorej Görlingej a jeho ſobuſtołačerjam, knj. twarſkemu miſchtrej Köhlerej, kaž też měſchczanſkim kolegijam ſa ſobudżelo a podpjeru. Sſebi pschejo, ſo by ſo lubosež ſa rjanu horu Cžornoboh ſ powyſchenjom wěże lohonuja powjeſtſchiła, pschija knjes měſchczanſki rada dr. Schmidt jako lěſniſki dezernent wěżu do ſarjadniſtwa města Budyſchina.

W mjenje města pokaſa knjes měſczanoſta dr. Förſter ſ wutrobnymi djakownymi ſkowami na wutrajnoſcź a ſtuſkownoſcź knjeſa dra. Schmidta, ſ kotrehoż pomozu je ſo ſtuſk na prěnim městnje hakle hodżał pſchewjeſeć.

Pscheproſcheni hoſcżo dżeſchu nětko na 31 metrow wyſoku wěżu, ſo bychu ſebi ju troſchku bliże wobhladali. S wuhladow, kiž maju ſo hiſcheże ſaſchkleżowacź, poſtiſci ſo nětkle wulkotny roſhlad, kotryż tak prawiże dalwa ſpóſnacź, kak nimo měry nuſne bě powyſchenje wěże. Pobład na města Lubiż je drje hiſcheże troſchku ſakryty, tola to ſo hiſcheże w blížſchim czaſu polěpſchi.

Cžornoboh, naſcha Herbſka hora, je dałeko a ſcheroko też ſwonka naſcheje Luižiſ znaty a wobluibowany. S powyſchenjom wěże je hora wo wjele dobyła. To mamy ſo pschedewſchěm też korczmarjej Kalauchej, kiž je tam ſe hórniſtim hoſpodarjom, djakowacź. Wón je ſo hižo dokhi czaſ ſe ſkowom a ſkutkom wo to prózował, ſo ſo wěża powyſchi a ſo Cžornoboh ſ tym ſwoju ważnoſcź wobkhowa, kiž je jemu wot pschirody ſpożćena.

Z Łužicy

* S Noweho městaczka pola Hallſchtrowa. Sſwój 25-lětny ſłużbny jubilej możeſche tu knježeſki pohonc Max Heinſchka ſwjeżicź, kiž je na wczeżekhole tu pschiſtajeny. Sſwérny dżełacżeć bóſta wot knjeſſtwa nahladny pjenježny dar, nimo toho poczeſczicźu jeho ſobuſłużazy a njeſuſnjenjo ſe ſwożpschecżeńemi a darami. 25-lětna ſwérna we dżele njech je ſa druhich pohon, ſo ſychu ſo po pschikładze jubilara měli.

* S Wulkeje Hartawy. Straſchi wulkoměſchczańſkeho wobkhada pokatuja ſo ſaſo raz ſławoſczi ſ tragiſkim ſkónczenjom 77-lětneho priwatneho Korle Auguſta Hermanna Klare. Tutón ſtary knjes pſchebywaſche ſobotu w Drjezdżanach a bu popołdniu na wożiwjenej Prażkej dróży wot autobuha pschejedżeny. Jeho ſonjeſcha do khorownje Bjedrichoweho města, hdżež wón bórzy ſo pschihładże wumrě. Autobuhowemu wjednika mjes tym ſajachu; ſchtó pak je na njeſbożu winu, dyrbi ſo najprjedy ſe ſudniſtim pschepytowanjom wuſaſnicź.

Se Zitawy. W Zitawſkich horach bě padnyk je njedżelu młody Drjezdżańźan ſ mjenom Max Wölkel. Wón wadże pschi ſtižerowanju 40 metrow wyſoku ſcżenu ſe Scharfenſteina dele a je ſebi na wobkmaj nohomaj kulu ſlamał, na prawiſy jeżeho ſlamał a ſmitka ſranił. Kaž ſ dżiwom wuczełeny wón ſmjerczi.

* Se Sharjelza. Swjaſt łoczkmarjow naſcheho města a wokolnjy wuhotuje ſ pschileżnoſczu ſwojeho 50-lětneho wobſtaczа wot 25. ſnjeſca hacź do 2. pożnjeńca w měſchczańſkej hali a w pódłanſkich nowotwarcach jubilejnu wuſtajeńzu ſa wotrjadniſtwo hoicżenzarjow a korczmarjow, warjeńſke wumělſtwo, kondilaríwo łaž podobne pschemyſło, k czemuż ſo hižo dłeſchi czaſ wulke pschihoty ſtrowaju.

Ze Sakskeje a dalſich krajow.

* S Arnsdorfa. (Wós ſ kolijow wuſčł.) Na Arnsdorfiſkim dwórnišchczu wuježdże pjatk wječor hižo pschi homadżeſtajenju wołoſowoho cżaſa, kiž 2,55 hodź. wottud do Drjezdżan jědżi, 5 wojow, kotrež ſo ſdżěła powročźicźa. Rjadował, kiž na woſu ſobu jědżeſche, móżeſche ſo we prawem cżaſu ſ wottkaczenjom wulkowacź, też njeje wjetſcha materialna ſchkoda naſtała. S Drjezdżan pójſła ſo pomozu cżaſ k naprawjenju do kołijow.

S Drjezdżan. W měſchczańſkim dźłe w Drjezdżanach. Kemużjy ſu njemacki njedocżinzy w nozy ſ 1. na 2. ſnjeſca běrniſchczo tamniſchcho wobydlerja dołhonje ſnicżiſi, wutorhawſchi 600 hiſcheże njeſratwych běrnjazych ſadżeńſkow pódnjeſe drnżiny a roſmjetawſchi je.

* S Drjezdżan. (Sſmjerne njeſboże.) Sobotu wječor bu we wikowańni ſ wuhlom na Lohrmannjej dróży 25-lětny dżełacżeć pſchi wotpowěſnjenju pſchipowěſchaka woł motorowoho nakładneho cżaſa cżežko ſranjeny. Snjeſbożeny wumrě duzy pſchi pſchewjeſenju do khorownje, dokelž bě ſebi nop puknył.

* S Drjezdżan. (Wurubjenje żeleſniſkeho woſa.) Kriminalny hamt dżěłuje: W nozy wot 18. na 19. praſnika bu na dwórniſchczu we Weiſſigu pola Wulkeho Hajna ſaplombowany wós nakładneho cżaſa wurubjeny. Paduch bě hižo ſchtyri koſchowe blesche ſ winom na kromu żeleſniczneho naſypa ſtajił. Wot ſaſtojnika pak bu paduch pſchi ſwojim dźłe mylený a cżekny poczuhě.

* S Pirny. (Sſmjertny pad.) 1. ſnjeſca wumrě tu telegraſowy ſekretar na wotwoczińſk Arnoſchi Grunert, kiž je 5. januara t. l. ſwoje 90. narodniny ſwjeżił. Wón bě najſtarſchi telegraſowy ſaſtojnik Sakſkeje, ſdobom też najſtarſchi tżłš wrjedawſcheho tżłżowego polła cżo. 108.

* S Miſchna. (Tragiſki njeſbożowny pſchipad.) Na tragiſke waſchnje pſchińdże 5-lětny ſynk Gerhard ſimnoſcżerja Richtera ſ Malcho Schönberka we ſiwjenje. Keho ſtarſchej běſchtaj na polu na dźłe, mjes tym ſo dżěcże ſebi hrajſaſche. Zyle blíſko ſtojeſche żeżežor ſ wyſoko ſpatym miſtnowym powodom, na kotrenż dżełacżerjo powodne groty wuporjedżachu. Pſchi tom wuſunu ſo jenonu ſ tuch dżełacżerjow kruch żeleſa, kiž wulki wichor tak njeſbożownje wotebna, ſo pachołka na hłowje ſmjertnje ſrani.

* S Rity. (Wopor Lobja). Pjatk wulkowachu njedaloko Jahnoweho wuſcża cżełko dżełacżerja Töpfera ſe Rity ſ Lobja. Njeſbożownik je ſo pjeża popytał, na kotuju ſchkaju pſches kolo pſchepſchnuwacź a je ſ cżerżenjom wotmjeſeny był, mjes tym ſo tón wróżo k hrjoze pſchipluwaſche.

* S Mittweidy. Na kuble wikowarja ſ wapnom Wérzima Weigela w Unterſcheibje wudżeſi ja njepſchitomnoſcź wobſedżerja w wozu na ſtatk wahoł, kiž bróżnju, hrodź, domiſe a rólniſti grat dołpolnje do papjela pſchewobroc. Jenož ſtót a nětoru nabobu mózachu wukhowacź.

* S Wurzena. (Wo pſchefſchwinjenju cżeknyć.) Hdyż bě ſwojej dżełodawarzy do ſchkody 17 150 hriwnow pſchefſchwił, cżekny 18-lětny pſchełuhi wuczońk Paul Walter Lindner ſ Wirzena.

* S Kamjenza. (Wotewrjeny pluwowy honſch). Pjatk ſu tu ſi wołoby ſwjetſcha ſtarſche ſ pluwom ſajedojcżile. Njeſnata je we wſchěch tżłoch podała pſchicżina njeſkutka. Dale namakachu ſobotu 111-kruh hoicżu we ſpanjej jitwi ſ pluwom ſajedojcżenu. Wo ſ dożu bě pluwny honcż ſ wjewoładowanſkeje ſo wotewrił. Wołanjowej wuhoroje ſo po połhodźiſtim prózowanju poradźi, dżěcżo ſ nowa wożiwicź.

* S Lipſka. (Cżežke nadróżne njeſboże ſchulerja.) Do 14-lětneho pachoła, kiž njedżelu na Karla Heinowej dróży na ſwojim kolowaku jědżeſche, ſahadži automobil a wjerhny jeho k ſemi. Jennu ſo nop puknu a jeſbono ſkama a tak dyrbjachu jeho do Diakoniſkeho domu donjeſeć.

Se Sswódnizy. (Jeniczki jenoroczny pſchimiſkitaſer we Němſkej). Se wſchelakich ſtron cżekżeſowany bu w tudomnej ſnihiczijſchczeſini dżełacży pſchimiſkitaſer Zoſn k ſwojim 60. narodninam. Zuhu dże je jeniczki pſchimiſkitajeſ ſ jenej ruku we ſzyſej Němſkej. Wón pſchiſładaſi jako pſchimiſkitajeſi wuczołowſki, ſ njeſbożiwiſchi we cżiſtczeńej, prawu ruku, ale njeda ſo ſ tym we wutnjenju pſchimiſkitajenja mylicź. Wón ſtaja ſ jenej ruku cżuje tak kloku a wuſtojnje, kaž kóżdy cżiſtaje wudoiwolnjeny pſchimiſkitajeſ, pſchi cżimż na ſnimku (Winkelhaken), najważ i chi naſtroj pſchimiſkitajenja, tiž dyrbi ſo pſchi ſtajenju w ruku dżeržeć, pſchedż hdyż na kromje kaſchczika ſtejo. Też iwjamkowanje rjadkow a wuſběhowanje żadżby ſ kutnika towarſtwa wón bjes kżdeje druheje pomozy ſpodżiwnje wuſkonje. Wón je jako ſtajer nawěſchtkow wikowanju jako wubjerny wotrjadnik. Wjenowany dżěła też dżenſa hiſcheże w ſamnjej cżiſtczeńi, w kotrejż je jeho njeſboże pſched 43 lětami podżełało.

L. Z. 127 „Hrabja Zeppelin".

Samóżnoſcź L. Z. 127 „Hrabja Zeppelin" budże w tżłoch nastupanju wjetſcha hacź to, kiž je měła jeje pſchedhadnika L. Z. 126 „Los Angeles" (Z. R. A.). Nowa łódź, kiż wopſchija 105 000 kubikmetrow poruſo wjedawſchej ſe 70 000 kubikmetrami, ſmjeje też ſylniſche motory (5 króć 530 PS. mjeſto 5 króć 400 PS.) ſ kotrymż najwjetſchu ſpěſchnoſcź, mjenujo 128 kilometrow dożpěſe (L. Z. 126: 125 kilometrow) a 117 kilometor pſchi normalnej ſpěſchnoſci. Mjes tym ſo może ſo „Los Angeles" na pſchiſł. pſchi 8000 kilometreſkim puczu ſ 8000 kilogrami wobcżežicź, ſamże nowa łódź pſchi ſamżnej ſpěſchnoſczi (100—110 kilometrow) pſchi 10 000 kilometreſkim puczu 15 000 kilogra-

Hospodarski rozhlad.

Sſrjedu 8. auguſta 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1895	100 pólſk. złotych .	46,775
jendżelski punt . .	20,339	100 čěſkoſł. krónow .	12,417
100 ſwajc. frankow .	80,645	100 franc. frankow .	16,375

Barlinſka burſa ſaſtupi wčera do ſwojeho wikowanja, ſe wſchelakimi kurſami efektow. W bźhu dnja ſo wone trochu ſeſłabſchowachu. Wiki ſ ſchčipami a rentowymi liſtami, kaž wčera, dale mérne woſtachu.

Produktowe wiki też wčera we jeſlichiowanju żitnyſ płaczijnow poſtupowachu. Pſchenża a rożla ſa hotowe forno 5 pjenjezkow po zentnaru pſchihadżichtaſi. Poſdżiſche termije, wołoſbje w rożu, běchu tehdomna ſeſłabjene. Zentnar płaczeſche wčera

w Barlinje

pſchenżu 11,85—12 hr., rożki 11,65—11,80 hr., jeczmjenja 10,30—10,75 hr., wołoſa 12,35—12,95 hr.

w termiſowym wikowanju

ſa ſeptember: pſchenżu 12,55 hr., rożki pak 12,31¼ hr., wołoſu 11,15 hr.,
ſa oktober: pſchenżu 12,60 hr., rożki 12,35 hrimwow,
ſa dezember: pſchenżu 12,65 hr., rożki pak 12,37½ hr.,

Pſchihladajcź pytaju:

Mlynſkeho, Joſſe w Niſſej.
Holzu, kotraż chze warieć wukwaſcź, Küttnarej winaŕnja w Budyſchinje.
Holzu do domu, Bernbt we Wjeleczicże, Schulſka haża cżo. 1 c.
„ Niczka w Hródku Drjezdżańſka dróha cżo. 3.
„ Jebika w Budyſchinje, Schulika haża 3.
Pſekatiſkeho, mlyn w Poricżſach.
Samkaſiſkeho, ſe ſchoferſkim wopiſmom, Lehmannſ we Hmaſchczach.
Bidariſcheho, Lehmannſ w Muſchczach.

Na pſchedaŕ:

Wuhotowanje kuchiny, nimale nowe, w Kamjenzu, domownik w kaſarnach wiſcho dalſche wukaſuje.
Koſa, ſaaſiſła, w Kamjenzu, Kriegerſiedelung 23.
Kołeſ, Rencż w Budyſchinje, Wjeleczanſka dr. 26 delka.
Kóń, w hoſcżenzu w Nowej Wſy pola Rakez.

Wós dżěcżazy, w Wjeſej Wodże, Slowna haża 89.
Wós dżěcżazy, w Hródku, Schulſchtajeſi 1 a w Budyſchinje Stieberowa haża 63 ſ na ſkło.

Sſudniſzy na pſchekładżowanje
ſchtwórtk 9. auguſta 1928

w Lubiju na ſudniſchtwje dop. w 10 hodź.: meble, ſtóła, gramofonſki, ſe dżełanki, rakża, ſtakowa, pjawuſtrotżowaniſtej ſtołpaj,
w Kamjenzu w kaſarnach, komorny dom maſchinſkich tżłohow, dop. w 9 hodź.: kuwańſkej kſchałki, 6 klamaſkich błidow, klamaſti kamor, pjiſańſke ſtóło, elektr. ſpżeże nikoj a lampa, gramofon, ſrejaj cżahnik, błiſej, ſofa a pjiſańſti ſekretar, klamaſka pokładnja, 2950 zigarow, 2 rubow, wſchelaka draſta, 20 metrow płaczika, 15 mtr. płata ſa mandlowu, połcu, wſchelake wurěſne twory a klubowy ſofa, palmowy ſtrejak.
w Kſchidoli w Nikolauſcu hoſcżencu pop. ¼4 hodź. dwaſ kóżaj ſrejażcho a wołoſe 3 kóżay poſmżcżencho wawſa.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dżenja dop. ¾11 hodź.: Termiſowe wiki ſa rożku a pſchenżu ſu ſłabſche. Pſchi na żadyn pad kruſnych a njepſcheměnjenych żadanjach ſa khlěbowe żito je wobkhad ſnadny.

Dop. ¾12 hodź.: Wiki ſu dale jara měrne, w termiſowym wikowanju ſtej pſchenżu a rożka tmiſchej.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołiſowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny po złotej hriwnje.

	7. 8.	6. 8.		7. 8.	6. 8.
Pſenica	237-240	237-240	huny	26-28,00	26-28,00
rożka	233-236	234-233	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jeſenjoſi	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jeſenjoſi	206-215	206-215	żołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wowſ	247-259	247-259	zeradella	—	—
kukurica	241-243	241-243	rapa. wosnik	19-20,00	20,00
pſeńſ muka	23-32,50	23-32,50	lany wosnik	24-24,50	24,51
rżana muka	32-34,50	33-33,00	poen. nolasa	—	—
pſ. wotruby	15,50	15,25	bźrnj. kruſki	25-25,50	25-25,50
rżane „	17,50	17,25	ſyno, 50 kg	3,50-3,80	3,50-3,80
lane ſymjo	—	—	rżana ſtoma	1,03-1,20	1,01-1,25
hrócheń	35-40,00	35-40,00	pſenſ. „	0,90-0,95	0,80-0,95
raps	320-325	320-325	wowſna „	0,80-0,90	0,80-0,90
pjeluſki	28-32,00	28-32,00	jeczna „	0,60-0,80	0,60-0,80

mow wunjesć. Hjo ſ toho je spśmacź, ſo ſ wulkoſeju też hospodarſka zamóžnoſcź pśchibera. W dołhoſeji pśchetrjechi „Grabja Zeppelin“ ſ 236 metrami „Los Angeles“ wo 36 metrow a dospěje ſ tym dołhoſcź Lloydoweho parnika „Columbus“, kotrehož na ſcherokoſeji ſ 30.5 metra ſamo wo nekotre metry pśchetrjechi. Po formje roſeſnawa ſo L. Z. 127 wot L. Z. 126 ſ tym, ſo ma poſpśedniſcha ſóła w pścherěſu jenoż 24 rózkow, mjes tym ſo je nowa ſóła w pścherěſu ſtajny 28 rózk. Wobſkładka ſo pola wjetſcheje ſółoe wo ſchtyrjoch muži na 30 mužow powyſchi.

Přilopk.

* **Létadło „Bremen“ ſu do Ouebeka pśchiwjeſli.** Roſebrane létadło „Bremen“, ſ kotrymž létarjo Köhl, Hünefeld a Fitzmaurice létša nalěto do Ameriki leçachu a ſo ſo na kupu Greenly Island pola Neufundlandſkej beleſpuſcheçichu, je parnik „Coaſtel“ do Ouebeka pśchiwjeſł. „Bremen“ tam krótki cźaſ wuſtaja a na to na Newyork do Němſkeje pśeçelu.

* **Krwawny njeſtutk w Pólſej.** W jenej wjeſy blizko Cźenſtochowa ſta ſo ſwójſka ſtruchlohra. 22létni ſyn a pśichodny ſyn ratarja Jakubiaka ſadaſchtaj ſebi wot njeho, ſo by jimaj jeju herbſtwo wupłacźił. Temu pak ſo wón ſapowědźi. Na to walichtaj ſo wobaj na nana a roſbiſchtaj jemu ſ hantorom nop. Polizija je pśiſtojnikow jaſata.

* **Wulke njeſboże ſ automobilom.** We wjeſy Fideriſu pola Landquarta w Graubündenſkim kantonje w Schwajzarſkej ſta ſo cźeſke njeſboże ſ automobilom. Se ſedmimi wobſobami wobſkadźeny automobil cźiſkny ſo w nahlym ſawinjenju po brjoſu dele. Dwě wobſobje na meſtnje morwej leżo woſtaſchtej. Schtyri buchu cźeſko ſkarjene, ſo dyrbjachu je do khorownje dowjeſć. Ale dźeſko, kiž w automobilu ſobuježdźeſche, woſta njeſkarjene. W khorownji ſtej hiſchće dwě wobſobje wumrěłej. Sba ſo, ſo je ſpinadło ſapraſkło a njeſboże ſawinowało.

* **Esperantowy ſwětowy kongreſ w Antwerpenje.** We pśichtownoſcźi 1500 wobdźělnikow ſ 32 krajow wotewrichu w Antwerpenje 20. esperantowy ſwětowy kongreſ. Sdobom ſapoča ſo mjeſynarodny akademiſki esperantowy kurſus.

* **18 woporow horzoty a wichora.** Wulka horzota we południu dnja Sjednoczenych Statow ſe ſebi njedźeli dalſchich 9 ſmjertnych woporow ſadała. Njedźiwajcy njewjedra a deſcheça ſo njewotkładni. Pśichi Newyorkſkim nórſkim brjoſu naliczichu njedźeli pśiſches 800 000 kupańſkich hoſeſi, kotrež wołkłódźenje pytachu. Wjeczor poſpjeſe naſta ſylny wichor, kiž w Newyorku wulki ſchkodu nacźini. Delekapadaze kruchi murjow ſarańchu tſi wobſoby, ſcheſcź kupjelańſkich hoſeſi namaka ſmjerć w torhaſnych ſołmach.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſć wo njedrje ſa jutiſiſchi ſchtwórtk:** Mróčeje ſo pśicheçahuja, hewak rjenje a cźopło, mało wuładew na dojcźu.

Bamž je jeſuitſkemu patrej Gianfranpeſchej, kiž je ſo na léçje k połnócnemu cźopej wobdźělił, porucził, ſo by generalej Robilej jeho wobſeſe johnowanje pſchinjeſł a jemu ſbobom ſtotu medaliju pſchepodał.

*

Parijſke nowiny „Intranſigeant“ piſchu, ſo amerikanſki ſtatny ſekretar Kellogg w Londonje poſaſtanje, pśedy hač k podpiſanju ſkrěcźenja pśicheçiwo wójnje do Parisa pśińdźe.

*

Jendźelſki parnik Kalgan, kiž je po puću do Wucźanga, ſtejſi po powěſćach je Shanghaia w plomjenjach Kalgan je pſchibrjoźny parnik, 2650 tunow wulki, kiž ma we wěſtych poczaſach hač do 2000 kulijow na ſebi.

*

Nětcźiſchi preſident Sjednoczenych ſtatow Coolidge je wołſewił, ſo może ſo wuſtwolenje Hoovera ſa blizſcheho preſidenta ſa wěſte wobhladowacź. Coolidge ma wotpohlad, ſo aktiwne pſchi wólbnym wojowanju wobdźělicź k lépſcheſmu Hooverja.

*

Pola Aſunzjona w Paraguayſkej w połodniſchej Ameriki na pſachtatej łódji woheń wudyri. 17 wołobow, mjes nimi 15 żónſtich, pſchińdźe wo źiwjenje.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Drježdźany. Jednota tow. kat. Serbow wotmějе pśichodnu wuturu 14. auguſta wjeczor we 8 hodź. we hoſcźencu „Bayriſcher Hof“ na Hornčeŕſkej haſy ſwoju hłownu zhromadźiznu. Porjad ſo tam wozjewi. Wo bohate wopyt proſy předsydstwo.

Drježdźany. Serbſke towaŕſtwo „Cornoból“ změjе njedźelu ſwój dnjowy wulět na twjerdźiznu Königstein. Trjechimy ſo rano ¾8 hodźin na hłownym dwórniſcu. Cah wotjědźe z dypkom 8 hodźin, a je hižom w 9 hodźin w Königsteinu. Wſitcy Serbjo a pśećelja móża ſo na tym wuléće wobdźělić. Bohate wobdźělenje wočakuje předsydstwo.

Hłowna ſkhadźowanka. Pruha za dźiwadło budźe wuturu 7. žnjeńca wjeczor w 7 hodź. w Serbſkim Domje.

Nawjeczorny wokrjes Sokoła ma ſtwórtk 9. awg. wjeczor we 8 hodź. w Pančicach zwučowanje.

Pražſke wobrazy su dójšte a ſu jara rjane. Skazanki móža ſo w Smolerjec knihićišćerni wotewrzeć. Tam hišće ſtej dwě wyše. Štóž chce je měć, njech ſo bórzy zamołwi.

Pražſku ſćežu ſerbſkich dźěći nastupajo. Starši, kotříž njejsu hišće nicźo napłaćili, njech to ruče činja. Płaćić maja ſo jenoż 5 hr. na dźěćo. Kotříž su hižo zapłaćili, dóſtanu zbytk wrócźo. Chyli ſo na podpiſaneho wobrośić, hdźež je wšo dalše zhonić.

Janak.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, loſkiny dźeł a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarſke dźeł Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěſtki G. Janak w Budyšinje

Zajězd spěwnicje kupki „Lumir“ do słowjanskeho kraja.

(Pokračowanje a skónčenje.)

Njedźelu, 29. 7. dyrbjachmy prjedy stawać, hač běchmy to hewak zwučeni, posnědachmy w „Slaviji“ a podachmy so k Božim słužbam, evangelscy bratřa a sotry do čěskobratr. nar. cyrkwje. Božu słužbu měješe knjez farař Riota z Rakec, kaž też předowanje, złożene na tekst praweje lubosće a wopornjiwosće. Cyrkej bě přepjelnjena. Katolscy bratřa a sotry podachu so do cyrkwje Augustinskeho klóstra. Božu słužbu měješe tu knjez farař Delan z Baćonja a swjedźeńsko předowanje knjez farař Cyž z Hajnic, złożene na tekst póselstwa japoštołow Słowjanstwa Cyrilla a Methoda. Jako solistka spěwaše knježna Nawkec, a ći druzy jeje spěw přewodźachu. Też tu bě cyrkej jara derje wobsadźena. Po katolskej Božej słužbje pokaza Łužičanam wjeledostojne předstejićerstwo klóstra znutřkowne rumnosće klóstra a krasnu zahrodu, žadnostki w malbach, keramiey, meblach atd. Njesměrne bohatstwo w hódnostkach so tu khowa.

Po tym zo bychmy so wšitcy zaso zešli, podachmy so na tak mjenowany Spilberg. Na wjeršku hory steja krute stare twary, wobdate z hłubokej hrjebju a wysokej murju, přez móst kročiwši dóstachmy přistup do znutřkowncho. Twar je jastwo ze starodawna, wuźiwaše so pak też jako tajke za politiskich jatych hač do lěta 1918. Pod nim su hłuboke piney, do kotryehž buchu jeći zawrjeni, swětła dnja so jim tak rubi. We srjedźnym wěku stachu so tu najwjetše surowosće khłostanja. W jenej piney bě rěbł připrawjeny, delni a horni dźěl tuteho so k stronam suwaše, spody bě jama za woheń, kiž so zadźěła spody człowjeka a jeho čełko so rozcahny, zo hy so wuznał swojich njeskutkow, jeli nic, bu ćwilowany hač do smjerće; we drubej bě podobna připrawa, jenož so rjećaz a koło człowjeka rozcahny; w třeśej bě do murjow wudypana zadłožba a z wjercha kapaše woda na hłowu wotsudźeneho njepřestawajcy; w stwórtej wuhladachmy připrawy za roztłóčenje porstow, šwedske črije za nohi z kałačkami a wokoło hłowy położomnu připrawu, kiž so do huby zatłóči. Wopomnimy při tom, zo buchu žony a muže jenak ćwilowane! W dalších komorkach běchu druhe připrawy, samo hłubina, do kotrejež bu wotsudźeny storčeny a w njej dyrbješe zahinyć. Dźensa nimamy tajku surowosć skoro za móžnu a tola dyrbimy wopomnić, zo we tutych dźěrach z hubjenym powětrom buchu jeći hač do lěta 1918 zaměstnjeni. Wjeseli běchmy wšitcy, jako smědźachmy zaso strowy powětr srěbać zwonka tutych kazematow, twarjenjow hubjeńtwa.

W blizkej restauraciji dachmy sebi dobru poliwku a piwko słodźić, wobhladachmy sebi z wotewrjencho městna krasnu wokolinu a město z wustajeńcu. Připołdnju z dypkom 1 hodź. powobjedowachmy w restauraciji na wustajeńcy, w kotrejž běchmy dźeń prjedy byli na hosćinje města Brna. Běchmy mučni, dojeźdźechmy do realki a kulichmy so do našich ložkow.

Popołdnju w 5 hodź. zetkachmy so zaso na wustajeńcy a to we wotdźělu našeje domizny, we serbskim wotdźělu. Hišće rad chcychmy sebi wšo zhromadnje wobhladać. Pomnichmy z dźakom na zarjadnistwo pavilona, kiž bě tajki rjany kućik nam Serbam přewostajiło.

Wječor so nakhili a dyrbjachmy khwatać do městnosće „Radio-Journala“. Wot 7 hodź. hač do 8 hodź. spěwachu naši lubi kupki „Lumir“ pod wjednistwom mištra Krawca w Radio, zo by cyły swět słyšał serbsku kulturu, serbski spěw. Zwonka městnosće běchu wótřerěčaki připrawjene. Luda bě so mnoho našło, kiž kedźbnje připosłuchaše.

Po tutej hodźincy napinanja podachmy so do kinowa, hdźež chcychmy Serbow na wustajeńcy přebywacych widźeć, přetož każdy dźeń so pokaže w nim žiwjenje na wustajeńcy.

Poslednja hodźinka přebywanja na wustajeńcy so bliżeše. Jónu sydnychmy so hišće do jeneje restauracije. Hódnje chcychmy poslednju hodźinku doswjećić, bě tola mjez nami też mandźelska našeho lubeho zastarańcja dra. Hanfa, kaž też jeho dźowćička. Derje zeslodźa nam [illegible] khofej z přikuskom a winko. W mjenje kupki [illegible]owa so knjez direktor Bjarnat Krawc wut[illegible]a wšu nam wopokazamu lubosć, tohorunja k[illegible] farař Riota, Cyž a knjez wučeŕ Nawka. Potom, hohužel dyrbjachmy so rozžohnować ze wšěmi lubymi spominanje nam a jim zwosta — wěsće wěčne!

Elektrika dowjeze nas bórzy do wutroby města a podachmy so k měrej.

Póndźela, 30. 7. Nócka so spěšnje miny, zalic stawachmy, přetož hižo w 6 hodź., rano dyrbjachmy na dwórniśca być, hdźež na nas čakaše naš luby knjez dr. Hanf, zo by z nami sobu do Prahi jěł. Morawska wučerka, zastupjerka wšěch w prózdninach přebywacych towaŕskow, nam njezapomnita spěwarka „Chcemoj mój“ přepoda našemu mištrej Krawcej hišće krasny kwěćel. Njebě časa a prócy lutowała, přikhwataŵši zwonka města na dwórniśco tak rano zahe, nam wšěm Božemje prajić. To bě lubosće njewuprajna. Spěšnik zatřepota a pomału hibaše so z dwórniśca, přikiwackmy Brnjanskim přećelam poslednje Božemje, potom khwataše přeco rychliśo přez krasnu Morawsku krajinu do hłowneho města čěsko-słowakskeje, do złoteje Prahi. Zaso putaše nas luby wobraz přirody, přetož — hdy wuhladamy tuteh krasny kućik Božeje zemje zaso? Hodźinki minychu so spěšnje při rozmołwje a hižo zasłyšachmy wótry hłós: Praha. Tu rożžohnowa so z nami naš drohi přećel dr. Hanf. Dźakneje wutroby stłóčichmy jemu ruku k Božemje, přetož to, štož je nam daŕił a za nas woprował, so prócował a so za nas starał, z ćežka możemy narunać. Smy khudźi — darichmy jemu luboś naješe wutroby!

Z Wilsonoweho dwórniśca nóžkowachmy ninje wulkotneho muzeja k Naměstnej swobody do hotela „Graf“, wotpołožichmy naše wačoki, wotpočnyliśmy khwilku a potom zeńdźechmy so wšitcy w hoscźencu „K Bumberlićey“ k wobjedej, rozpominawši, spominawši na wšě rjane dny, kiž smědźachmy hač dotal přeżiwić.

Popołdnju wobhladachmy sebi Prahu, woschje ći, kiž tu prěni króć běchu, druzy pak, kiž su w Pragu skoro domach, wopytachu starych lubych znatych. Wječor we 8 hodź. wjedźeše naš puć do Obcneho Domu. Tam chcychmy powječerjeć a dobru kapku wažiwać, a temu też tak bě. Dobrych znatych tam witachmy, někotre sokolki a wyšceho wukerja Słodenka z Pančic. Haj štóž njeje zaspańc, tón puśnje we swojim swobodnym času a spóznaje ludy a kraje. Hodźinki radosće w Obecnym Domje njezapomnimy. Časnik pak pokazowaše přeco dale a tuž nastajichmy so do našeho hosćenca a prajichmy sebi dobru nóc.

Wutoru, 31. 7. ranko posnědachmy spěšnje, pokuhnychmy hišće do města a potom dowěrichmy so elektricy, kiž nas dowjeze na Masarykowe dwórniśco. Tu dyrbjachmy dłóžšu khwilku čakać, dóstachmy naš wosebity wóz a tak běchmy zaso zbożowni připrawjeni na puć do ródnoje Łužicy. Božemje dyrbjachmy tu prajić našemu lubemu mištrej Bjarnatej Krawcej, přetož tu hišće khwilku dłeje zwosta hač my. Kaž je so wón za nas starał, cyły zajězd připrawił, rjadował, nas wjedł, to wuźada złote myto wutroby. Njerad jeno wopuśćichmy, hačrunjež mějachmy druheho wjednika za dompuć, radšo bychmy jeho wzali do našeje srjedźizny a jemu ruku tłóčiwši prajili: „Zapłać Bóh Knjez z njebjeskim mytom Twoju lubosć“. Poslednje Božemje wyskanje a rychle khwatachmy přez rjanu češku krajinu k Podmoklam a wot tam při brjozy Łobja do našeje lubeje domizny. W Drježdźanach wopuśćichmy nas přeni a popołdnju ¾5 hodź. docpě poslednja ćrjódka Budyšin, lubje domojwitana.

Wšitcy, kiž smy rjane dny směli přeżiwić, je njezapomnity, też nic swěrnych w Brnje, sobustawy wotbočki towaŕstwa „Adolf Černy“ z horliwym jich wjednikom knjezom dr. Hanfom. Zajězd „Hradec Kralowé—Brno—Praha“ wostanje nam wěčnje we dopomnjeću.

Tu domach pak chcemy spěwać a dźěłać za naš luby serbski lud tak dołho, hač nam Bóh Knjez mocy spožći.

Tuž: Bratřa, sotry! hajmy kubła
naše drohe narodne!
Hdyž so kóždy dźěła prima
Serbstwo nihdy njezańdźe! Krjeńcar.

WŠE ĆIŠĆERSKE WĚCY
serbske a němske, kaž listowe hłowy, zličbowanja, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, plakaty, słubowe khartki, wérowanske khartki, smjertne khartki, programy a
też
přeprošenja,
visitne a dźakne
khartki, čestne dopisy, wěncowe sekle, dopisnicy, wšě wěcy jeno- a wjacobarbne, jenož najlěpši material, zhotowja swědomićiwje, spěšnje a płaćizny hódno
SMOLERJEC KNIHIĆIŠĆERNJA
z. dr. z w. ruk. **W BUDYSINJE** w Serb. Domje

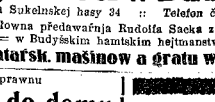

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
= w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje =
Skład ratarſk. mašinow a gratu wšěch druzin

Čistu, sprawnu
holcu do domu
pyta hnydom
Jedlicke w Budyšinje
na Sukelskej hasy 3

Ručne dźěła
předkreslene tunjo pola
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čisło 9

Pjelsćiny
wobsadki za serbske kóńcki we wšěch družinach, kaž pjelsćinowe jaki a kornarje za němske žony we wšelakich wuwjedźenjach, po přeću też na wopytowanja, poruču smješnje tuno
Marja Dlener w Jasefec
pola Njeswačidła

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće s poła dowěrnikow 1,80 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2637.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 185 — Budyšin — Štwórtk, 9. augusta 1928 — Bautzen — Ročnik 67

Wustupja woni přeciwo wójnje?

W pósledních dnjach a tydźenjach je so wjele pisało wo zwjatočnym podpisanju Kelloggowego pakta pschećiwo wójnje. Dźeń podpisanja je na 27. augusta postajeny. Wšitke nahladnišche kraje běšche Francowska wobsebje pschepytała, so bychu zwojich zwonkownych ministrow do Parisa pósłałe. Ssamo Kellogg, tutón amerikanski statny sekretar, kiž je sdźerjenje pschećiwo wójnje sestajał, pschilubi, jako běšche jeho francowski zwonkowny minister Briand pschepytał, so ham wobzobinsku do Parisa pschijědże. Ssamo Ruska, kotraž dotal wjele sa wobkhad z druhimi statami njeměješe, hač so w nich je zwojej komunistiskej propagandu njeměr rozšěrjowaše, sypluje na wšě móžne waschnje, so pschi podpisanju pschećiwowójnskeho sdźerjenja wobdźělić. Pschi tym ji wěso najbóle wo to dźe, so by s tutej pschiležnosću so Sjednoćenym statam diplomatiźy bliźicu mohła. S pósledních nowinskich powěsćow pak sadźiwamy, so we wschelakich móznych krajach nimaju dosć dobreje wole, s podpisanjom sjawnje so jako pschećiwniźy wójny wustajić. Tuž dha so to też wuhladny na hładke pschewjedźenje Parizjskeho podpisanja tkěrko sdubjerišchće.

W zyłym europskim swěće kaježi twohdla nadobo wulka njewěstosć. Kaž je znate, je jendźelski zwonkowny minister Chamberlain cźežko schorił. Jeho lěkowanje jenož **pomału postupuje a lěkarjo ju jemu wukazali, so ma so kaž mjenjscha na někotre tydźenje** wschoje politiske dźełowośće wobdać. Potajkim do Parisa pućowaćz njemóże a też niz posdźišcho na pośedźenje Swjatka Ludowa w Genfu. Chamberlainowe khorosće dla rospinjuja so w tukrajnych a wukrajnych nowinach wschelake móznosće. Parizjski wudawk nowin New-York Herald wosjewja samo powěsće, so je móžno, so žebi też Amerićan Kellogg hišće pschekadnuje, hač by do Parisa pućował abo niz. Ssamozna nowina wěri, so je nemski zwonkowny minister dr. Stresemann žadanje postajił, so ma so sa cźaš jeho pschebywanja w Parizu wo wucźehnjenju wojeńskeje wobšadźi s Porheinskeje jednać. Na jeho žadanje ju Francowzojo pjeca watmołwili, so žu k tomu zwólniwi, jedna-li so zdobom też wo dołžnym praschenju. Tuto žadanje Francowzy je pak sabo Kellogg rasnje wotpokasał. Jene francowske nowiny wumjetnja francowskim sozialistam, so žu na sozialistiskim kongresu w Brüsselu Nimzam nadźiju cźinili, so ža porheinski kraj wuswobodźi bjes toho, so by Nemska sa to trjebała pjenjezneho sarunanja płacźiś. Tohodla po ménjenju tutych nowin Stresemann wjazy njedokonja do Parisa pućowaćz a so tak rjez s prósonymaj rukomaj wrócźiś.

Po Chamberlainowym wotprajenju žu w Parisu tkěrko na hłowu dyrjeni a boja so, je-li też dr. Stresemann njepschijědże, so też amerikanski statny sekretar Kellogg so swojeho pućowanja do Parisa wsda.

K tutym podawkam pische Barlinski „Lokalanzeiger“, so by było sa Nemsku wjesche sboże, njebychu-li so w Parisu ministrojo k rospominanjam sešchli. Stresemann je mél wotpohlad do Parisa pućowaćz, je pak mózno, so žebi pschemyšli, hdyž je Chamberlain khory. Tu ma so nětko też wopomnić francowsko-jendźelske łódźstwowe sdźerjenje, kiž ću pośledńe dny wotsankinjene a wo kotrymž twobe mogy ani łuśeśiśt tekśta njewośjewitej. Ani Amerika njeje tekśt tuteho sdźerjenja shonika. Tajke tajenje nětko krótko psched podpisanjom jeneho pisma, w kotrymž dźedźa so kraje swjasaćz, so pschećiwo wójnje dźěkaju, je tkěrko podsadne. Naspomnjene Barlinske nowiny rosprawjeja dale, so staj so francowski Briand a jendźelski Chamberlain wo swonkownej politizy swojeju krajow dorěčałoj. Tuto rozmjenjenje mózo měć jenož tón zaměr, so dyše Jendźelska po zyłym swěće swoje kolonije zjadowaćz, bjes toho, so by so mylenjow bojeć trjebała. Sa to pak pschewostaji politiku na europskim kontinencze Francowskej. Je znate, so je Chamberlain Stresemannej njedźe wulke nadźije sa lětske Nemske cźinił a nětko jemu nochze pohladaćz do wočkow ani w Parisu ani w Genfu.

Se wschitkeho tuteho politiskeho tajenja pak je spóznaćz, so prawnosć hišće nje mjes ludami njekhcźeli a so kóždy to sjawje pyta. Swjatk Ludow pak nima hišće telko mozy, so mohł praschenja mjes jenotliwymi, wosebje knježajnymi, wulkomozami rjadowaćz, dokelž wone samo Swjatk Ludow wobkhcźeja. Wschitke rjane słowa, kotrež so pschećiwo wójnje rěcźa a pisaja, su hoke prózy, dołhoż wjednistwa ludow nimaju sprawneje wole, so wscheho njepschećelstwa wotdaćz a sa měrom honiś. Mamy drje hišće dołhi pućz k Sjednoćenym statam Europy.

Radič je wumrěł.

Žarowanje w Zagrebje.

Wjednik burskeje a khorwatskeje strony w Beograjskej skupschtinje Schcźěpan Radicź je źrjedu 8. augusta wjecźor 8,55 hodź. wumrěł. Wěsomje njeběšche so jemu wjazy wróćziło.

Wjecźor wokoło 7 hodź. běšche so z Radicźowej khorosću lohko slěpschiko. Lěkarjo tohodla woteńdźechu a jenož bliźschi pschiwuzni khoreho pschi jeho khorokužu swótachu. Krótko do 9 hodź. pak so z khorosću njejapzy zhórschi a sa krótke mjeńschiny wón wudycha.

*

Njeskutk skupschtinoweho sapóśłanza Raczića je zebi někto zwój tśeśi źmjertny wopor zadał. Po **Pawołu Radiczu,** bratrowzu burskeho wjednika Schcźěpana Radicźa, a po sapóśłanzu **Baźariczeku** je někto też wjednik politiskeje strony a opposizije **Schcźěpan Radicź** samo na swoje rany wumrěł, kotrež běšche jemu mordarśka kulka tamneho nadpadnika nabiła. Schtož je někto hižom někotre tydźenje w Južnoslowjanskej khrośiku, je sasmuśiło. Sa cźaš dotheje khorosće Radicźowoje je so napjatosć mjes starej Sserbiju a mjes jeje podźělschimi poddanami tak pschiwótśiła, so dyrbjachu hižom dotal z njeměrami licźiś.

Njeje prajene, so někto po źmjerći swojeho wjednika Radicźa khorwatski lud pschestanje wojowaćz pschećiwo knježeństwu. Pschetož zemrěty měješe w khorwatskim ludźe wjele pschećelow a pschiwinikow. Kak so poměry w Južnoslowjanskej dale wuwiju, njeje wěso někto hišće so dowidźećz. Njeje wusankujene, so so politiska kriza we kraju hišće zhórschi.

*

Schcźěpan Radicź narodźi so 11. śmažnika 1871 we wjsy Trebarjewo pola Sisaka w Khorwatskej jako syn burskeju starscheju. Po wotkhadźe se Sagrebskeho gymnasija studowaše wón w Moskwje, Prahy a Parizu. Husto pućowaše do Rukeje a Cźěskeje. Pschiwóła mějesche malu kniharnju w Sagrebje. Sa swoju politiku dźěławosći dyrbješe też nětkuźe 10 lět jaśwa wotpokaćz. W lěcźe 1904 sakoži Schcźěpan Radicź khorwatsku bursku stronu. Hač do léta 1908 wjedźeše ju zhromadnje se swojim bratrom Antu. Wot léta 1908 wustupowaše wón jako pschiwinik Habsburgskich. Tohodla też frosumimy, so jeho skutkowanje njeběšche Sslowjanstwu zpomóžne. To pokaźe so też wołsebje w tym, so běšche po swětowej wójnje pschećiwo siednoćenju Khorwatow, Sskowinzow a Sserbow do wulkeho južnoslowjanskeho stata. Pschi swojim wojowanju pschećiwo skupschtinje pytaše Radicź też pomoz pola Jendźelskeje, tola njemějesche wuspěcha. W lěcźe 1924 da wón khorwatskej stronje do skupschtinje sacźahnyć a powoli Davidowiczowe knježeńtwo. Radicź sam so też bórzy nakasa a zastupi do skupschtiny a bu samo z roswucźowarskim ministrom. To sta so w lěcźe 1925. S powalenjom pobledźeneho Paschicźoweho knježeńtwa wustupi Radicź z knježeńtwa a wosta wot tuteho cźasa z wjednikom khorwatskeje burskeje opposizije. Dnja 20. śmažnika t. l. jeho w skupschtinje kulka sapóśłanza Raczića cźežko rani a na to je wožera wumrěł.

W Sagrebje staj wyschschi khorwatskeje provinzy a Sagrebski schef policije swoje zastojnstwo złožiłoj, so bychtaj pschećiwo wěstotnym naprawam Beograjskeho knježeńtwa protestowałoj, dyrbjałoj-li w Sagrebje k njeměram dóńć. Stutskowne ministerstwo je njemuzy postajiło, so ma so pschi njeměrach Sagrebska měšćańska policija se służbu stajić a so z Beograjskim żandarmstwom narunaćz. Na napschećiwne żadanja je pak ministerski prezident dr. Korosches swój pschikas wrócźił.

W Sagrebje trajesche dlěše dyźi hodźinu, prjedy hač bu powěźcź wo zmjerći Radicźa w bohcźenzach znata. Na to sjawne hoscźenju knyhom sajwjechu. Sudobne policijne pschestachu a w dźiwadłach pschedstajenja pschetorhnychu. W Sagrebje knježi wschitkom měr. W Beograđe so wospebje kopjena wudawachu. Wobydlerstwo rozlěcźesche wudawarnje nowin. K njeměram też w Beograđe njeje dóšło.

*

Zhromadźizna južnoslowjanskeje skupšiny.

Wutoru sapoca so w skupschtinje wuhrajenje wo knježeńtwowym programje. Wjednik serbskeje burskeje strony Jowan Jowanowicź, nětkuźišni wósłanc we Winje a Londonje rostołoži, so ža žane dotalne pschedewsaće zwonkowneho ministra Marinkowića niese roradźiło. Poddźerjanje Nettunoskeho sdźerjenja pschećiwowójnskeje mjes Sserbami a Khorwatami pschećo dale bóle sdóńcźenia. Dnja 20. junija je knježeńtwowa wjetschina khorwatskich sapóśłanzow se revolwrom z pośedźeńskeje sale wuhnała, schtoż ma swój wobsebity wuznam w stawiznach parlamentarizma.

Ministerski prezident Korosches tu pschidźipomni, so njeje knježeńtwowa wjetschina khorwatskich sapóśłanzow wuhnała, ale niesłuschnje jenotliwca. Jovanowicź zwonka na wuhnaće opposizije w bohcźerskej sobrani, schtož pak so nieje z revolwrom stało. Swada mjes Serbami a Khorwatami je so tak pschiwótśiła, so lohko k zjawnemu wojowanju dóńdże, z cźehuž mója najbóhše schkódy nastaći. Sstótnistwo dnja 20. junija dawa po słowach Jovanowića bursko-demokratiskej koalizji prawo, so žebi dosćezinjenje żada. Khorwatowjo su do wulkeho smuka zahnali, jako sstótnistwo serbskeju stronow, korejž tkěi wjetschinu knježeńtwa tworjeli, na zdy serbski lud nadokoła. Sserbski lud njeje samowolny, ale kubjene knježeńtwo.

W francowskich zastwach njejsu wjacy žani němscy jeći.

W njedźelskim cźišle „Kölnische Zeitung“ saběrasche so nětko z praschenjom, kelko němskich jatych, kotrež běchu k wulkim zastwowym khłostanjam zastudźeni; hišće we francowskich zastwach pschebywa. K tomu so z pschisłuschnego strony wosjewja, so w francowskich zastwach dozdyła žanych němskich jatych wjazy njeje, dokelž je so w zwojim cźasu wuczelniło, so wukonjenje khłostanja w němskich rukach leži. Politiskich jatych tuhkwilnje dozdyła žanych wjazy njebywa, ale jedna so jenož wo jatych, kotrychž zu francowske wyschnosće w Porheinskej dla powschitkownych słóńcźnistwow k zastwowym khłostanjam zasudźile.

Manevru nad Londonom.

Wutoru wjecźor su so Londonske manevry w powětrju sapocźałe a dyrbja tracź hač do 19. augusta. Někotre bombowe letadła „nadpadnikow“ London. Letadła běchu měšto hewaschneje naselen barby britiskich wójskowych letadłow naselen brune. To běšche sa někhdy 100 śmětkownjetakow, kotrež so pschi swuczowanju wobdźělichu, cźežko, letadła na nóznym njebju wušlědźiś.

Pólska ma w Romje nowego pósłanca.

Wutoru wjecźor je Mussolini nowego pólskeho pósłanza w Romje, hrabju Schcźěpana Przesdźiezkeho pschijał. Nowy pósłanz stupi na městno dotalneho pósłanza Kiella, kiž je do Barlina pschesadźeny. Przesdźiezki běšche hnydom po swětowej wójnje z pósłanzom we Winje a wot léta 1925 z kabinetnym schefom w swonkownym ministerstwje we Warschawje. Wón ma dobre njeno jako nasphony diplomat, je wobsebity pschećel marschała Pilsudskeho a swonkownego ministra Saleskeho. Pólske knježeńtwo wocźakuje wot zwojeho nowego pósłanza w Romje, kotrehož je saschśitśiłe knježeńtwo hižom z rjadami wuznamjeniło, so politiku pschećelstwa dale powjedźe, kotraž je so też lětża nałeto we wopytcźe Saleskeho w Romje pokasała.

Senusojo so Italčanam podadu.

Wjednik Senusowo w Abessynskej je italskemu knježerstwu swoje poddanstwo poskicził a je swojeju najtrashejšeju kmotru do Benghazija pósłał. Na italskej stronje wobhladuja podeśijnjenje za wuspěch politiki kmotry pjatse, kotruż su Italscenju poslednje lěta nalożowali. Někto wolmiscenje jo dóšło jenož na Djebelske hory.

Nobile khwali wunoški swojeje expedicije.

„Popolo di Roma“ su wocakowanje sosrěcowanja sastupjerja nowin ſ generalom Nobilu. S sosrěcowanja wukhadza, so je expedizija njedyhwajuch cežkich podeńdżenjow nimale wschitke swoje wědomostne sameršy dozkila. General dóšeł, so su seschink, do kotrehoż hěsche profesor Malmgreen wschitke meteorologiske wobsledźowanja swobodnisce zapisował, někotre dny po wotjězdże Marianoweje skhipny pod lodom namakali. Tutón seschink je ſ wulkotnym żórłom wědomosnesko sypnistwa.

Francowska kommunistow wupokazuje.

Francowske knježerstwo je dźensa wukrajnikow, kotriż su so wo wuprajenju policije njedźelu aktiwnje na komunistiskich demonstracijach w Ivry wobdźelili, pónđelu wjecor wupokalo a ſ pschewodom ke krajnym njesam dowjesej dało. Wutoru dalschich wukrajnikow ſ Francowskeje wupokasachu, dokelż běchu bjes dowolnosce do Francowskeje pschischli.

Cehodło dce so Ruska na Kelloggowu pakce wobdżelić.

W litwinskich diplomatiskich kruhach su Czicerinowe kuprajenja wo swóńskowjesći sowjetskeho knježerstwa, so pschi podpisanju Kelloggowskeho sdźerżenja w Parisu wobdźelić, ſ wulkim zarjadnischcom byle. A to zanto hischcze nětko, hdyż su jednanja wo Kelloggowym pakcu jak posnawse powale: njesmyšlu jednanja wo dowolenju pschistupa sowjetskich Rusow ſ podwiśnjenkemu aktej. Na derje wobhladowanym městnje wukazuja klawa swankowneje kommunizarja Cziczerina ſ nalożenym pschecziwom sowjetskeho knježerstwa, se Siednoczenymi statami saho do diplomatiskich swikow stupicz. K temu ho su Kelloggowym pakt runje witana składnosć bnž. Runjež sowjetska Ruska njeznamkha sa cłoh Kelloggowsko „knježerstwa“ diplomatiske wozaki je Siednoczenymi statami wanjasaci, so wać w Moskwie tola nadźicza, so je nětko Kelloggowym pakt runje najpschidobnischa póda k wenjsim krocželam sbliżenja mjes Ruskej a Siednoczenymi statami.

Amerikanski kospodarski plan.

Direktor sa kospodarski plan je presidenej Coolidgej nacził kospodarske plana sa lěto 1930 pschedpokazł. Wo nim je wjeźone ſ 3700 milionami dollarow zhromadnych wudawkow. Nies tutomu pjenjesami je 40 millionow dollarow sa kapitanje kreja a 11 millijonow sa powjetschenje liczby wojerskich składkow.

Wojowanje z mexikanskimi banditami.

Po powjeścji nowinarnje „Associated Preß“ ſe Cuernawoti w Mexiku nadwadże wjetsche zwólka banditow na drózy blizko Puente de Ixtla nhdże 80 automobilizow, kotriż běchu swjetscha Mexikanzy a Schpanischenjo. Rubježnicy wumrěchu nadpadarjenych a wotewzachu jim automobile. Na to nadpadnychu banditow město Puente de Ixtla, wumórichu tam skadownju, żelesniżu stazju a runje pschijedżacy żelesniski cłah, kotrehoż lokomotiwu wotpowjerchnychu a ju bjes wotstrašli w dźiwim spěchu dale jěcz dachu. Woni hěbi myślachu, so na tuto waschnje druhi cłah ſ kolijow cżitmu, so móhli jón potom tehorunja wurubicz. Lokomotiwa pak po krótkej jězbje ſ kolijow wuskoczi, žanjez schkody njenaczinischi. Wojazy ſ Puenty de Ixtla wotesłachu po dwěhodźinskim wojowanju banditow, kotrymż někotre automobile faho wotewzachu.

Wojowanje wo presidenstwo w Mexiku.

Gouvernenr Adion Saenz, nahwjedowar wólbneje bitwy sa Obregona, kotrehoż su njedawno stónzowali, je rospischcenje politiskeje Obregonskeje organisazije pschipowdźił a namołwja wschitkich pschiwinikow tuteje strowy, so bychu muż pschi wuzu presidenta Callesa podpjerali.

Japanska wumenja sebi swobodnu ruku.

Japanske ſwonkowne ministerstwo je pschi spoczatku tuteho tydżenja wossewito, so je ſ postupowanjom Sjedn. cżenych statow w Chinje swobodnu ruku dostało. Japanske knježerstwo njemóże nicża mjez pschecżiwo samostatnemu postupowanju amerikanskeho knježerstwa. Wono dyrbi pak sebi wuwarnicz, so snadź tehorunja w chinesiim praschanju samostatnje postupowacz. W politiskich kruhach wobhladuja tute wosiewjenje japanskeho knježerstwa za pschipowdanje ważnych krocželow Japanskeje w Chinje. Sdaso, so tuto japanske postupowanje druha wulkomóż podpjera.

Jan Strauß w Budyšinje.

To bě sensazija za město a wokolinu. Rejchto podobne, kaž hdyż Donjaj kojałoju na koncertowachu. Sta a sta pschipoßłucharjow dyrbjachu hyna tamneho Winskeho krala walczikow widżecz, potajkim sastuperja tamneje budżoneje ßwójby, kiż je na wsche ßo lět wiitwa wrěła na budżou pschi cżesarskim dworje we Winje. Mjezitsi mjenuje ßo Jan Strauß III. Jeho dźed. Hantßneje mjena a znaty rosenk Laumerja a ßpodżecz tak mjenowaneho „Winskeho walczika“, bu 1825 ßa dwórskeho kapalneho mischtra powołany. Jeho najznaczischi hudżony lust je „Radetzkeho pochod“. Jeho ßyn hyno, Jan II. (1825—1899), Józef (1827 hacz 1870) a Edward (1868—1916) ßcżehowachu ßwojeho nana jako komponistoju a kapalni mischtrioju. S wosebitym wuspěchom wudospołnu mjez nimi Jan walczik dale. Znate ſ nich ßu „Gschichten aus dem Wiener Wald“, a „Wiener Blut“, „An der schönen blauen Donau“ atd. Tohodla mjeńsche pschimjenu „kral walczikow“. Komponowaschе na 14 operetow, mjez nimi najznaczischе „Fledermaus“ a „Der Zigeunerbaron“.

W tęcżej generazyji je hudżone sawestajenstwo na Jana III. pscheschło. S wospredka dyrbjesche ho ßa ßastojnika wukhlacz, ßtudowasche po gymnasialnych studijach prawo a ßasnapi po wotpołożenym pruhowanju po ßłużby awßtriskeho ministerstwa schtitstwa. Wot ßwojeho 6. lěta pak ßabżerasche ho ſ hudżbu, nawukny hużle a klawer a muzikalnu theoriju. Hdyż ho jeho nan Edward ße ßwojej klamnej kapału 1899 na koncertne puczowanje do Ameriki poda, dosta jeho ßyn Jan nadawk, nowu kapału założicz a ſ njej po Awßtriskej a Mnišej wokoło puczowacz. Dopjelni tuto pschercżo, wustupi je katnicze ßłużby a bu ße n'im dwórski hudżony direktor, hdyż ße jeho nan wschi puczowanju pschez Ameriku pschi żelesniskim njeßbożu hej tak ruku ßtónzował, so dyrbjesche ho do privatneho żiwjenja wrócz ßesahnycz. Jeho hudżone ßpodżiwo wschowa wětło jeho ßyn Jan III., cżahajcze po ßwěcże ße ßwojej kapału a żnjeßche wulkotne wuspěchi. Krótko wyßhed tym hacz do Budyßinina docżeze, je we wutkach pobył, tak w Schpanilsku, Portugalskej, Rendelskej. Nikosemßkej atd., a cżeßci ßwojeje ßwużby wobkrucził. Je powałom interpret (poßrědkowar) njeßachodnych wupłodow ßmjerch ßwójbnych pschedchadnikow, a ßrosłmi je na charakterißiße wałżnuje pschipoßłucharßtwa pschedwjeßcż, kiż bě ho wczera w taßej mnohoßezi ßeßcża, ani jabluko k ßemi njenożeße. A to dżełowy dżeń pschi nißnych żnjach a próßdninach, hdżeż mnohy ſ mężcżenßich wunrjow cżekaja. Mißchtrißke waßchnje, kaß Straußowi Wienßku hudżbu, klaßißke operety a walczißi pobrěkuje, ßu jemu khwalobnu a jara cżeßcżaju krißiku tu a wukraja ßeßika. Je dobre mjeno ßwojeje ßwójby dale pębcżił. Wschędże ho njetrjeba naßpomnicz, so je ßez orchester wuchowanß, kiż dże może ho ſ mnohimi na hudżbnym wjerßchu ßwójbnymi runacz. Każ ma ßwojich ludżi na wotcżiny, ßo wczera wespjet pokaża. Program wopßchißcże wobßahowasche cżißłowy, ale pschipoßłuchariße wumußowa ßej hißcże ßo pschidawkow. Swjetscha běchu jeno Wienżzy mißchtrowe ßtrjpseni, każ Schubert, Komzak, Ziehrer, Suppé a Millöcker (poßledniej diwaj dżełchaj ſ jeho wujom „Ißoßchnedhalßtarych Wienßkich operetnych komponißtow). Straußej ßwużba ßo ſ rejnom a ſ lenom ſ pschidawkowaj. Wßo ßubjachu ßo pawßchikowanje najbóle tamne walczißi, kotrejż ßu ßi jeho ßtowe mjeno ßwężißi. Pschi tym wßa dirigent hużle, na kotrychż je ſej rownokamy mißchcir, a hrajeßche ſ kapału hdyż ßobu a pohnjeßche ju tak k eßkalowanu pschednjeßenju. Wßo njeßchuchu jich wjeße pschipoßłuchariowje pschi ßnadnoßcżi dołho ßobu rejowali. Znate „Winke“, kotrejż ho druhdy pschi ßerbßkich mężach rejuja, ßu brje wotpißane tamneje ßpěßnje hudżby. Wßchě wocakowanja na ßwětowamy orchester (je jich jenož 30 muzi) a ßwojeho nawjeßenika ßu ßo we wßchem dopjelnile. Tajeho elementarna pschißlußna ßmy jenož pola Donßkich kojakow ßłyßchali. Wißeße ßu ſ jeneho łate. Hudżbnym wobkedżhuja ßóßby pańcz ßamo najßtarßnjßki, ßwojeho dirigenta, ſ kotrehoż ßtrjeha pschi ßwojich 62 lětach cżiły duch cżeße. Hižo ßwankowne cżinßeße riany nawoblad, ßo hudżerio każ ſ jenym ßwankowanym dżełachu. To je wulka cżeßcż ßa Budyßchin, ßo je Straußu tu pschißłuchał. Ißchoż je ßnata hudżbna firma Gudera a Otto rjadowała, ßa cżoż mużemy ju dżękowni bnyć Toßi orchester pod wußchikowym nawjeßenißowym dyrbißch ßłyßchecz. Wßo je orchestralna hudżba cżeßcżo ßrowanliwa. To bě w wßchem dospołnoßcż w ßhromadnym hraczu, wßcho ſ jenej ducha a ße ßylnym temperamentom, ßchtoż je ßwużbnje „Wirßtich“, wßchudże jaßnoßcż w hraczu a pschewjedżenju kamo w najwjetßich dynamißkich a rhythmißkich nabitkach, wßche inßtrumenty a hłoßy jenak wumałene. Kóżdy cżłłko ße parła orchestralneje hudżby. Bjes dżiwa wßchi pschi taßim orchestrje, kdież je ßłódy jenołłiwy wumjeß na ßwojim hudżbnym nałrożu a intenziße ßwojeje mißchtra hacz do najbłuboßchich nutrnih dutche ßnate.

Jurij Ißtodoll.

Ze Serbow.

Powołowańca.

Stwórtk, 9. żnjeńca.

Romana.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“.

1869 swjećeße Michał Rostok w Drjećinju pola Hurki swój zastajnski jubilej a so hódnje pośećowaße. Lądma pak je rěchtó wot tych, kiż bóchu telody při swjećeńskim pśitomni, wědźał, kajki wurjadny Serb wjek Michał Rostok bóše, kiż na ćeśe runje tak mały keilžbowaße kaž na wótke druge ćłowjeske zwonkowne nośće. — Michał Rostok bóše wubjerny přirodospytnik, kiż přirodu naśeho serbskeho kraja tak derje znaße, jeśo, zo wućeńcy z dalokich krajow jeho wopytowachu, zo bychu so pola njeho naprašowali. — Zdobom bóše wubjerny znaśeŕ serbskeje a wótkich druhich słowjańskich rěćow, je nam wjele prastarych serbskich mjenow za rostliny zakhował, kiż bychu so hiwak zlubiłe. — Zajimowaße so za serbski narodorbar za bajki a přisłowa. — Jan Radyserb, jako najlepši přećel, praji, zo móżeße Michał Rostok sam najwjerniśo powćedaś. To dyrbimy Janej Radyserbej wćakowaś, kiż so tolu też na to wustkeße. — Michał

Marica a Nanica.

95] (Pokračowanje.)

Wón zhódawasche dale:

„Tohodla ty njejsy pryedy dale rěčała?“

„S wotkel ty to wěźeš?“

„Ja hyn to ſaczuł.“

Nadobo, ſ wjeśichej mjeńkośežu, hacž bě to jeje waschnju hewak hanowne, ſnadź lohodła, so widżeśche ßwój ródny dom tak pschemėnjeny, ſo wona wopraschа:

„Pschińdu-li tebi błóże?“

„Kak ty to měniśh?“

„Ja měnju, ſrośumju tebje nětkoże?“

Wón ſchćipny ſwoje porśiny k hubomaj, ſwony a wuſmukaśeße ſo na nju. Tu hwaji ßebi wona rjeć:

„Bywnjeż bych ześ hinaśha była dyli Marizą?“

Wón ſawoła ſ błożom:

„Dobra ſu ty taki!“ A hdyż wonaj na ſaſtanišchćo dźeśichaj na rózu, hdżeż elektrika żelesniża ſaſtawa, bě wón tajki wutrohwy, tajki wjeśeśe mnjśe, kajkehoż wona njebś ſnała, ſ toho cżaſa, ſo běśchtaj wożenjenaj.

Tu bě ſ daloka błyśchećej wrjeśket elektriśkeho wośu. Wón ſawoła ſo wokoło rózka, ſaſta, a wonaj ſaſtupiśchtaj.

„Cżemuježi wonka tśeju wośtaćz?“ ſo wón wopraschа. Trany pocża ſaſo dale jěcz. W ſkamžnem wokomiku ßoźiśtej ßo jeju wjeśi na makcho ćnjeśa pódła njeju, w krótkej, trochu rědkej polnej brodże, hubje trochu wuſto tśejanej, ſo běchu ſuby napadnje běło ło błyśćekate widżeśi. Zuły ſjejnowalśe kłobuk. Meinhardt ſtrowjeśche. Hanizynej cżornej wjeśi ſo dałoko wotewrjśchtej, wonej ſpaśchtej ſo malcho kujeſa pśchećłeć, a wona ſaſtjeża na ſwojeſo muża:

„Njeſtrow jeho!“

Zuły pohlada na nju ſ pothmurjenym cżołom. Meinhardt prajeśche ſmjerkom k ſwojej żonje:

„Wójnoj nuts, jowle cżehnje.“

Wona dźeśche ho ſadka, a dwoje ßa wojeſtaja ſcżežnichu. Meinhardt dźeśche ſwoje zyły wóſ, na druhej ſtronje pohybże ßo wón pódła ſwojeje żony. Potom rjeśmy ſ cżołna ani ſo njewobkładnjo:

„Běź ſo tola na kódżu, Hanija!“

Ale wona pokaśowaśe pśchećo błśchcże ſwoje pokhmurjene wobliczo. Wón mėnjeśche ſmjernjo ſ poſmėkowom pśchemóżneho muża, kotremuż běśche maty khadła tam wonka zyle jednorak:

„Hej, ja dże rohumju twoje mjerſanje. Poldża dla, ale śchtó dha bě wina? Poprawom Poldi, a potom, mjes gentlemenami, łdyż je wěź wotbyła, ßo ſaſo ſtrowja, my njetrjebamy tola tohodła runje „frére et cochon“ bnyć.“

Wona wotwobrešć ſ wotpohładom hlowu, ſo by k njemu njeſhladała. Dokelż nicżo njepyrajeśche, mėnjeśche wón ſe ſtrwalowazym hordym ſprohładnjenjom łuboſeże na ſwojim rospalitu żónku:

„Kajki maſch ty tola temperament!“

„Haj, tón ja mam.“

„To ſo mi runje lubi!“

Hnydom jewi ſo w jeje wećzonaj zyle druhi wuraz:

„Wopraſwdże?“

„Swjeſeli će to?“

Wona ſtłóżi ſkradżu mjes nimaj, hdżeż to nichtó njewidżeśche, jeho ruku.

Hdyż na Ruffiunowe naměśto dojeźdżechu, bě ſadnje nastupiśchcże pulte. Baron Siebenlehn bě ho ſhubił. A wo nim ßo tež hižo wjazaju njeređcżeśche. — —

Hanija bě ſnatym, kotrejż w Meranje w hotelu bydlachu, krajnowjeśchenjeli hród pokalaka. Woni pśchidżechu runje won a wobeređchu hišcheże raś ſtary twar ſ cżaſa kejzora Matża.

Wobhładowachu ßebi hiśhcże ſojaze cżołka, cżeźke żelesne korby pśched wokнami. Potom ßo roßzohnowachu. Snaźi dyżchu ßo do města wróćźeż, Hanija pak dyrbjesche ho ſ Meinhardtom jenaj, pśchećo we wilu ſwojeje Tappeinerikeho puća běźchtaj pścheproschenaj. Młoda ßa ſka krocżeńe po połojdnych nawrótach horje, kotrejż ho ſ Kuchelberłu horjeſwjachu. Pśchećo hłubje japadowachu ſe rešeśe cżeſi. Wonaj dźeśchtaj ſwonałku na ſłónzu ſwjećeńcu, wot zuſojitych rośtlinow pśchewodżenaj. Zanoho ſe wjeśka tu widżeć njeće, w nitci hodżinje żedżachu ho pśchećiży w hoſeżenju ſa wołjedom.

Tu ſtojeśche farſka zyrkeŕ runje w błubinje pśched nimaj a Hanija pohladom na cżaſnik: bě hiśhcże pśchesahe. Meinhardt njemóżeśche tu hiśhcże bnyć.

Mróćzele ſtojachu w dołhich ſmuhach nad Marlingerberu, tu a tam ſakrwawadu ſkónzu, kiż ho potom ſaſo ſ ſtotaſo pśchedobny. Hanija dżerżeśche ſłónżnik w ruku a ſo rjeńe wobwėſeliśi. Wona cżakaśche na najſćerjeńe mėſnje puća, wo wobkoſenje ſpređa. Wothud mėnjeśche ſkuſ dołim pśchewidżeć, běźe kaſiśke hotelow, dokelż bě ta dnśrnišćeśo a poſledńe thėże, kotrejż ho do Gratſchenſtich lukow poſnubiowachu. Zyle daloko mėnjeśche ſo Göttan pśnaka. Ale wot cżaſa Mintſchgawſkeje żelesnicy ſtupaśeße krużo ho mróćzel kuca. Na kiwo leśeśe, po kotrym moraśnow korje, morjo pśllow Maiſa wupśchestrėte.

Hanija dżeśche dale po puću Meinhardtej napśchećo. Ale pśchećo bě hiśhcże ſchwórcż hodżinki cżaſa, tuż mėnjeśche pśchi prochowej wėźi, kiż ſ cżaſa Romjanow hacz do pśchetomnoſeże ſahaśche, hiśhcże ſtojo. — Jedne ſydliśćo za druthim wobſahowy jeże wóźko: mułkotny ſchtyrcżeźi ſtarej hrodu Mantij, Goyen wyſokohorjeła hižo nad Naiſonbolinu, a tam deleka Rosenſtein a Rottenſtein, Reichenbach a Krutllenberg. Wėża hrodu Wintkel, potom ſahi horjeka Labers, a pśchećo dale horje Rochuſkowy hród, kiż wotthud jenož wo malo nižje Fragsburka, trochu wyſche pak hacz Katzenſtein, ßwoje wótre ſćinowe wobryſko ſ nicżim farbėſwaſche.

(Pokračowanje ſćehnje.)

Rostok měješe zrozum za jednory lud, kotryž zdźěłani Serbja bohužel husto cyle zhubja. — Je pisał zjara rjane přirodnospytne nastawki. — Jeho raj běše hora Pichow — kaž hora Čornoboh jako jemu runeho nastupnika Bohuwěra Sěcy. —

† 1877 Jakub Hórnik w Khróšćecach, nan našeho wulkeho wótčinca Michala Hórnika.

* 1821 narodźi so w Hirskfeldze łužiski stawiznar Herman Bjedrich Knothe, potomnik děskich wuhnancow.

1547 žada sebi kěžor Ferdinand zastupjerjow łužiskich šěsměst do Prahi. —

Žně.

Hlaj, cyła wjes nětk prózdna je
na polach mjerwi so,
wšo wyska, spěwa wjesele
a hłada jasniše.

Te žně so z Boha přibliža,
tón rjany, luby čas,
kiž dawa wjele wjesela
a wokřewjuje nas.
Te žołte hona witaju,
tych žujoićow luboznje.
a ćežke klosy kiwaju:
Nož pójće, wotsyćće.
(Najskerje wot J. Mjenu).

Přisłowo: Smjerć sej přjedy wołaja pon so před nječ khowaja.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer —2°/₀, thermometer wo dwoju —2·8°. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —4, thermometer w wozy —1·3°. Wuhlady na samróčene njebjo a přichodźowace wjedro. — We našej wječerawšnej rozprawje hižo prajachmy, so najzašrje wyšina nad južnej Europu sadźowa w połnozy nimoczahajcym niźinam naše wjedro přichodne nakazuje. Kaž w našej rozprawje wutoru pišachmy, so wječera na wječor wozrawdźe podešćiźowa. Hižo we 10 ranje pod horami rjenje pokrjepi. Potom so rozčahowaše. Schlesiza sy na rjane. Wot Schpanijskeje sem so wyšina překo Francowsku k nam wupřeschesćeła. Tak smědźmy tónz tydźenja so rjaneho wjedra nadźeć. Naši ratarjo pošledźe rožki domoj bowožuja. Pikotajo wós sa wojom do wjby jědźe. Wokolo Budyšina pšeńcy žołtkuja a wowš hižo dospěwaja. Wušmy kalwinske piły rjenje šlahaju. Sćehli a schćerniščeća so sahu kónce podworza. Rěnu a běrmy su pošledńe rjane dešćowe wokšiwnjele a su so swjetscha sahu rjenje zbrobale. Njebjesći wótčežy ruku syróznjweho ratarja widomnje žołmuje. Nježawonimy tohodla jeho dobrotow. — Jutśe piatk khłada słónčka na 4,35 hodź. a khowa so 7,34 hodź. Měšačk khłada a w połnozy 11,34 hodź. a khowa so popołdnju 8,35 hodź. Jutśe je swj. Lawrjeńca

*

Železnišne njezbože na Budyskim dwórnišću.

Dźenja w nozy je dźěł tworoweho cźaha ſ kolijow wujeł.

Dźenja w nozy wokolo 1 hodź. pola tworoweho cźaha, kiž Budyske dwórnišćerjo wopuschćeji, so by do Drježdźan dale jěł, nadoba schtyri wosy ſ kolijow wujědechu. Njesłoje sta so pod železnišnim mostom, psches kotryž Nowosalzska dróha wjedźe. S njesłojom saraćišchu so jene kolije, so dyrbjachu cźahi po jenych kolijach jězdźić. Tuž měješe wšo trochu sapodźenja.

Železnišarjo dachu so hnydom do dźěła, so bychu wuſłorzene wosy do kolijow sciběhali. Wosy běchu so tež chětro wobsćehdźile. Runowasnje dźěła běchu chětro wobcźežne, so běchu hakle rano wokolo 7 hodź. tak dalako postupile, so mójachu cźahi saso po woběmaj kolijomaj jězdźić.

Pschicźiuaa ſnjesłoženja tworeweho cźaha po sdźělenju tudomneho dwórnišćerja dopołdnja hišće njeběše swdźena. Kak wulka je nastała schkoda, njeje tehrunja hišće wěste.

Železnišarjam pschi jich rumowańskich dźělach wulke cźrjody luda pschihladowachu.

*

Zaso smjertne njezbože z motorskim kołom.

S Trjebjenz, 9. ſnjenża. Wječera ſrjedu wječor je ſo na ſtatnej dróhy mjes Kubschizami a Trjebjenzami cźežke njesłoje ſ motoriſtimaj kolomaj ſtało, kotrejž je ſebi bohužel ſmjertny wopor žadało. Ssmjertnje ſnjesłoženy je knjes Hermann Langa ſ Konjez pola Kubschiz.

Hermann Langa, kiž běšče w nalutowańi w Kubschizach pschistajeny, wróćił ſo wjecźor ſe ſwojim motoriſtim kołom po ſtatnej dróhy domoj. Jako ſo pornjo Wadezam na lěwo zawinu, ſo by na Wadezańſti puć jał, pschihna w ſamſnym wokomika wot sadu, potajšim tohornnja wot Kubschiz, motorowy koleſaŕ ſ Wrótźkawja ſ wulkej ſpěchu nasedu a ſajédźe ſ tajſim wotmachom do boka Langoweho motoriſteho koła, so jeho cźišny a hnydom pschejédźe. Langa padźe ſe ſwojim kołom na dróhu a pukny ſebi nop. Langa je ponuki jěł, dokeł je ſo chytł zawinyć; ſ dopokajom je wón, so motor jeho koleſa njeje dale wobſchkodźeny.

Cźežkoſranjeneho Langu dowjeſechu hnydom ſe knjeſej lětarſej drej. Dežy w Kubschizach a wot tam do Budyſiſe mješćańſkeje khorownje, hdźež je wón tydźom wjecźor 10 minutschinow do 9 hodź. wumrěł.

Wrótźkawſki motorowy koleſaŕ ſo lójſcho ſrani. Schtó je na ſmjertnym njesłoju wina, njeje hišćerje ſnate

*

— **Sakſka krajna lotterija.** Pschi wutornischim cźehnjenju 4. rjadowanje 193. ſakſkeje krajneje lotterije padże dobyćze wo 60 000 hriwnowych na cźišło 125 804; dobyćze wo 20 000 hr. na cźišło 120 076; dobyćze wo 5000 hr. na cźišła 68 129 a 90 667; dobyćze wo 3000 hr. na cźišła 6824, 20 308, 31 454, 41 610, 45 463 a 82 388; dobyćze wo 2000 hr. na cźišła 19,655 20 843, 55 025, 72 105, 109 761, 122 122 a 149 360; dobyćze wo 1000 hr. na cźišła 6368, 19 910, 34 901, 38 904, 59 081, 97 269, 109 118, 116 911, 135 163, 142 647 a 145 090; dobyćze wo 500 hr. na cźišła 2139, 6601, 10 998, 14 063, 42 974, 51 286, 55,115, 85 920, 105 063, 105 817, 106 690, a 125 054, 128 180, 131 236, 133 340 a 134 052.

— **Kradnyć je nětko** 6. 8. 28 ſ njesamſnjenje lětanje mjes druhimi wězami por nišich cźornych mužazych lakowych ſtuwſow wulkoſcże 41 a mužaze kolo ſnanki „Fuchs“, kiž mějesche cźorne troſnu, tehornuja ſwjena, trochu horjeſchiwſene wodźidło. — Dale je nětko kradnył w cźaſu wot 6. 8. wjecźor hač do 7. 8. rano ſe pschedawańſkeje budy pſched Schulesſtinu wrotami por ſukowa póduſchowanych wuſokich mužazych cźornych ſtupnjow. Dale je nětko kradnył w nozy na 1. 8. 28 w dalſchej wokoliuje 2 kufraj, ſ jaſnožołtkeje koże, nětkdże 35×40 cm. a 45×50 cm., ſonſaju cuckanu tolschku ſ cźemnobrunneje koże ſ patentſtim cźahanym ſamkom, na kotrymž ſtejł mjeno „Lucker“; ſonſaju tolschku ſ jaſnoſchérjeje koże, ſamk ſe ſlébora, mankurowu kaſſetu ſ brunneje ſaffianoweje koże, nětkdże 30 cm. doſku a 10—12 cm. ſchěroku; na jeje rožki bě jako bebleńka módra emaſſowana taflicźka ſe ſlotymi ſtmuſkami, w mutskach běšče ſe ſtomotom wupołożena a mějeſche ſerake kaſſety. — Wo wězowne ſdźělenja proſby kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje.

S **Hrodźišća.** Naſche wošadne ſerbſke towaſtſtwo „Serja“ wotmě njedźelu 29. prazníka ſwoju ſtatnu hłownu ſchromadźiznu. Pſchedsydka, knjeſ mišćeršćanſka Róża mějeſche tón raſ rjanu cźišćobu powitacź, hdźež je nje buchu po licźbje ſobuſtawow wjazy być mohli. Prěni dypt dnjowego porjada, w ſółby, bu ruče wotbyty. Se pětnej pschejesdnoſcźu ſo dotalne pschedsydſtwo znowa woli. Pſchedsydka ſchwihaſche ju ſadźerjenje wulkeho ſkła ſobuſtawow, kiž ſo mjeſtarcja wo wobſtajnjenja a namolwjenja pſchedsydſtwa a prospěſchenje naležnje wo wjeſtich aktiwnoſcź ſobuſtawcow. Na to poda wón, jako druhi dypt pſchehlad wo ſtuſlowanju towaſtwa a wot dnja założenja ſwjeneho kapa. S tuteje roſprawy ſhonichmy, ſo njeje towaſtwo lónje było, ale je wónje dźěłało a mjehojańſke wuſkupowało ſa pohrjebne Serbſtwow pſchi narańſchez mjeſu. S towaſtwa je tež wuroſtł Hrodźišćańſti Sokol. Po tutym pſchehladze roſprawješche bliſcej wo ſtuſkowanju ſpěwneho wotrjada. Tuſin je ſa cźaſ ſwojeho wobſtajnja 75 ſpěwow, najbole ſchtyrihłoſnych, nawutnył a na ſwjedźenjach a pschi wažnych podawkach we wošadze — powitanje noweho duchownego, pożohnowanje ſwonow atd. — pſchedenjeſtł. Pſchi dalſej wſchelakim roſ-

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 9. awgusta 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,190	100 pólsk. złotych .	46,85
jendźelski punt . .	20,342	100 čěskosł. kronow .	12,419
100 šwajc. frankow .	80,65	100 franc. frankow .	16,375

Barlinska burſa ſapiſa wječera mórne wiki a tola ſo kurſy efektow ſaſo wotdrjehlowachu, w běhu dnja ſo kurſy trochu ſtruchźichu. Nara mérne běchu wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſćinami.

Na **produktowych wikach** dźěſche ſo žiwymi płaćijnami ſaſo dele. Pſchenica w hotowym ſorjenje pornjo wutoru 5 pj. pſchiſoždźi, rožka pak 15 pj. Pozdźiſche termije tehorunja tležnych, pſchenica dóle rožki. Nasymſki jećmjeń 5 pj. pſchiſoždźi. Wječera płaćejach: zemitnak

w Barlinje

pſchenicy 11,35—11,95 hr., rožki 11,50 hr.
hač 11,65 hr., jećmjenja nasymik. 10,25
hač 10,75 hr., wowša 12,35—12,95 hr.

w termijowym wikowanju

ſa ſeptember: pſchenicy 12,45—12,42½ hr., rožki 12,42½—12,41¾ hr.,
ſa oktober: pſchenicy 12,45—12,42½ hr. a rožki 12,26¼ hr.,
ſa dezember: pſchenicy 12,55 hr., rožki pak 12,30 hr.

Swinjace wiki wječera ſrjedu w Barlinje.

Na nje běchu pſchihnuli 185 běhakow a 231 proſtakow. Te płaćachu

běhaki:

wulke	60—72 hr.
ſrjenje	48—60 hr.
małe	20—48 hr.

proſtaka:

wulke	20—30 hr.
ſrjenje	12—20 hr.

Wiki běchu žiwe a płaćijny powyſchene, dokeł a małko ſwiniſ na wikach.

Wječerawſche płaćijny ſ Drježdźanſkich wikow

běchu ſcźehowaze: Sarějawa pjerina: kury ſtare 1,30 hač 1,60 hr., młode 1,40—2 hr., haſy młode 1,40 hr. hač 1,50 hr., kaćki 1,60—1,80 hr., kołbiſe 50—130 pj., žiwe młode huſy 5—7,50 hr., ſtarſi 40 pj., buny ſeſane 35—45 pj., běrne nowe 9—16 pj.. jěkana ſoboda 20 pj. hač 25 pj., ſołotej ſerjeſt 10—12 pj., ſkjały kał 30—35 pjenjezkow, měd 1,40—1,60 hr., ſurowa 2—2,30 hr. a twaroh 30—35 pj., muka 27—34 pj., jeja 13—14 pj., rjenjezi 10—13 pj., rali 10—30 pj., ſchćawli 1,10 hr. hač 1,20 hr., wiſchnje 30—60 pj., ſołmiſke jahody 60 hač 65 pj., linty 2,20 hr., karpy 1,80 hr., janiſe jahody 45 pj., małeny 70—90 pj.

Pschihotajeſ pytaju:

Dźěłaćerjow na dwórnišću w Miłowje, ſa drjewo rěſanje, Thomas a Co.

Jutrownu k 1. 9., Hornowa we Wojerezach. Zurkowſka haſa 4.

Pjekarſtwo, Hanuſch w Kochanju.

Widawſtwo, Schubert w Njeſwačidle

Holzu do domu, do Hródka, Bjedrichowa haſa 4.
„ do Hródka, Jägerowa haſa 1.
„ dr. Rhoda, inſpekt. lékař w Hródku.
„ Nowakowa we Stólanjcźanju pola Hródka, „Lipowy diwjk“.

Na pschedań:

Kolo motoriſte, Spielmann w Ketlizach.

Kań 3½ lětny, Oldenburgſki, w Wóſcźjach 11.

Lóžko dźěćaze w Budyſiſkim, Hauſenowa haſa 11.

Wós, rěſnički, w Budyſchinje, „Weltnički dwór“ na ſamjentnej haſy.

Krowa wyſokoſmjezańſka, Liebſchner we Syrjowach.

Krowa do cźahanja, w Dolanach 15.

Kundros, 1½ lětny, w Pórjowach 17.

Widźi, drasłowy powjeſchak a dóńza, Schummel w Dubrawje pola Hródka.

Kupicź pyta:

Sźymo, F. W. Drogan na tworowym dwórniſchću we Budyſchinje, telefon 2740

Na pschenajeze:

Sſad gmejnſki w Symjacach, njedźelu 12. 8., pop. w 4 hodź. w hoſćencu.

Ssudniſke wojerwjenje.

Khěža, ſłuſchaca mjedźowemu tocźerjej Guſtawej Reinholdej Hermanej w Małſchi Debſzach. Gmejnika wyſchewſcź je hódnotu na 275 hr. poſtajiła. Do wopraſnje połkadnje je ſ 1620 hr. ſapiſana. Khěža ma płaćku a ſłéwkowu pſchitiwnoſć. Na wyſchedźowanje pſchiſłuſze wona ſchtwórtk 27. awgusta 1920 dop. ½10 hodź. na hrodniſtwje w Budyſchinje, ſtwa 141

Ssudniſzy na pschedawanje

pjatk 10. awgusta 1928

w **Bikopizach** na ſtudniſtwje dop. w 9 hodź.: wſchelake ſtuhi, wobraſy, kamor ſa dypti (noty),

we **Sprjejzach** w Schołeźiu hoſćencu dop. w 10 hodź.: zentrifuga, gramofon ſ 18 deškami,

w **Drětwje** w hoſćencu pschip. 1412 hodź. pišanſki ſtroj,

ſobotu 11. awgusta 1928

w **Delnim Wujeźu** pſchihotowanje w 1 hodź.: **kuchu**, bikerd, ſofa, pišanſke błido a ſtol, dwójna łóžka, **klubowy** ſofa, a 3 dalekowidy.

Škarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. 3/11 hodź.: Płaćijny ſchtabjene, wosłeje ſa poſdźiſche termije.
Dop. 3/12 hodź.: Kaž pſched hodźinu. Wſe ſu mérne.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaćizny po zložel hriwnje.

	8. 8.	7. 8.		8. 8.	7. 8.
Pšeńca	237-239	237-240	buny	26-28,00	26-28,00
rožka	233-238	233-234	woka	31-32,00	31-33,00
nal. jećmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jećmjeń	206-215	206-215	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wowsa	247-249	247-259	zeradella	—	—
kukurica	241-243	241-243	raps. wosnik	19-20,00	20,00
pšeńč muka	29-32,25	29-32,50	lany wosnik	24-24,50	24,0
rožna muka	32-34,25	32-34,50	poca. melasa	—	—
pš. wotruby	15,50	15,50	hórny. kruški	25-25,50	25-25,50
rožne „	17,50	17,50	syno, 50 kg	3,50-3,80	3,50-3,80
lane symjo	—	—	rožna sloma	1,0-1,20	1,0-1,25
hróch	35-40,00	35-40,00	pšeńč, „	0,8-0,95	0,80-0,95
rapa	320-325	320-325	wowsa „	0,80-0,90	0,80-0,90
pjeniški	28-32,00	28-32,00	ječa „	0,60-0,80	0,60-0,80

Płaćizny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

8 august 1928. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 495.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 6 lět	—
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	55—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	47—50
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	37—43

Byki 518.

Połnomjaſne, wurośene, najwjetſeje rězneje hódnoſce	54—56
Połnomjaſne, młódſe	49—52
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	45—47
Spatne	38—43

Jałojcy a kruſ... 734.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy n... rězneje hódnoſce	42—47
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 7 lět	32—39
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	23—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—20
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Celata: 2300.

Na-lěpſe wukormjene (2. druź.)	75—85
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—80
Spatne (4)	55—65

Wowcy: 5175.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1 druźina)	62—64
Starſe wukormjene (2.)	55—60
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	2—54

Swinje: 11499.

Połnomjaſne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět ſtare	79—80
Wukormjene	80—81
Mjaſne	80—82
Spatne	77—80
Rancy a kundrosy	68—70

pominachu so živje wschekake namjety. Mjez tym běsche so Jurakeč žórla pschjeho bóle zjelniła. Bratr Lubjenički, mandźelski župan župy J. E. Sźmoler, běsche je swojimi schkrizkowazym aparatom pschijał a postrěhi nam je swojim swěrnym pomocnikom, kr. Hajatom, tři serije swětłowobrazow. Widźachmy a wobdźiwachmy „Bolhaščki lud a kraj", „Indišku" a „Japanisku". Br. Lubjenički pschedwoschowasche wuschitnje a schibałe a je drje so kóždemu posłuchenża lubiła. Wopomnitwosć bratrow ſ „Radosćow" so njehobdźi ſ pjenjesami mytowacź. Horzy dźak jim ja ich njeběžnju skutk. Wschitke pschestawki wupjelni spěwny wotrjad ſ wjeselnymi spěwami. Tak so hodźiny ruče minychu a kóždy drje je so spokojny domoj wróćił.

S **Kóšborka.** Pschi posledním swjatkowem zjawjedźenju Schwajzarjowu bu knjes wyschichi schwajzak Wenger se Chuchimy wot swojich krajanow ſ pschepodaczom diploma wobżehje ja swoje zwěrne słužby napschećziwo swojej Schwajzarskej wótczinje częsczeny. Kaž bu někto znate, bě 1. żnjenża 25 lět, so je knjes Wenger w słužbje knjeza ekonomiskeho radu Richtera we Ludwećigach. Jeho chcej poczesći jeho ſ darami a wutrobnymi schożpschećelemi. Tole poczesćowanje placi ſi tež mandźelskej knjesa Wengera. Njech so jubilaraj dźěła tež w dalschim pschichodże swjeżelataj najšćepscheje strowoty.

S **Wojerez.** Cźěžky sjnjeboži je cźěła Harzbecker wottud pschi dźěle w Luttach. Jemu padże nětchto zentnarjow cźěže tótlesćeho na žiwot a srani jeho cźeło, tak so dyrbjachu jeho do thorownje pschewjesć.

S **Zamnoho** pola Kłětna. Na sćežkowkach cźeskeho njeswoża wumrě njedawno w Sborjelskej měschczanskej thorownji wšelkrótnjejši Arnošt Wićaka w 70. lěcze žiwjenja. Se smrěty je najstarschi syn dźěłaćerja Augusta Wićaka a jeho mandźelskeje Khristiny, rodżeneje Kichjanez. — Psched nětkotrymi dujemi śnjeschoži najmłódschi syn Měrćin pschi poskužowanju krupjaka na Zamnowskim cyrkjeckuble pschischedschi ſ prawej ruku do maschiny, pschi cźinj ſ porsty prawizy słužbi. Snjeschoženeho dowjesechu hnydom se sanitarnym autom ſ Rikeje do thorownje.

Z Łužicy

* S **Wjasońy.** Delnjowjesnjanska schuła wojjewja, so sapocżina so pórdźeju, 13. żnjenża za wschě rjadownje schulske wuczba sažo po porjedże. Wusławna žwjatocznosć budże hakle 27. t. m.

S **Cźemnizy** (Thiemendorf). Horuja wieś dosta je wowu schulu. Hižo su sapocżeli twarjeli material pschiwożowacź. — Raiffeisenske towarstwo wuhotowa śeći šwójbnej žwjedżeń. Katarini wuczeŕ Jirzenš (Laubanc) mějesche pschedwschčk wo catarskich pschiłonjach, kotremuž so rosmołwa pschisłamfrej. Pastor Wiesner pokazowaschе film wo waschnju wjesnego twarjenja w Němskej.

S **Jaknje hory** (Schönberg). Swój stoty kwas žiwjeczesćichtaj sobotu Krawjez mandźelskaj. W jeju nu dźěle bohatem žiwjenju njejsu so jubilarowaj starosće a horja sgwěsće salutowałe.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Na Prażkej dróhi je kabel rozbuchnył.) Žyle špodźiwne njeboże, tři pak hischcze žyle špodźiwnje wotenbże, sta so njedźelu popołdnju krótko po 5 hodź. na špodźiwku Prażiskeje dróhi. S pschetorhnjenym milinym w 2000 woltowšlim powodże, kiž tam pod chłódnikom wjedże, slecza w 90×90 cm. wulkej jamzy wuhibańska muffa rozbuchny. To sta so ſ tajkej mozu, ſi swjećańmy kamjeń wupołno do powětra slecza a nětkoże meter dale leżo wosta. S dźesy prażny nětkoże 4 metry wyšoko plomjo, sa nim walesće so kur. Wrjesk rozbuchnjenja běsche daloko słyschecź. Policajski sastojnik w blizkosći wuschtschawschi rozbuchnjenje hebi mysleschе, so je cuczna granata rozbuchnyła; won pschikhwata hnydom a swěsći, so běchu tšo pěschi ludźo wot wonkach, muž, žona a 12-lětnje dźěćo so ranjeni. Woni běchu we wokomiku rozbuchnjenja runje pschi jamzy nimo schli. Muž mějesche złamanu nohu, žona mějesche prawu nohu sranjenu a dźěćo mějesche kolena wobschkodżene. Sranjenych dowjesechu hnydom do thorownje w Biedrichowym měsće. Dokelž je Prażska dróha w tutym cźasu polna ludźi, je hischcze wulke šoso, so wjacy ludźi do schkody njepschidże.

* S **Wehlawy.** (Cźežke wohnjowe njeboso we Wehlawje. 2 morwaj.) Wcżera w wosu wudyri w domje ſ dwěma poschłodomaj woheń, kiž so tak ruče wupschestrě, so wobydlerjo njemóžachu swoje nake žiwjenje wuthowacź. 23-lětna holza a 3-lětne dźěćo so spalischtej, a tři dalschе wošoby su tak cźěžko so wopalile, so dweluja, hacź hischcze žiwjenje wuthowaju. Mjez nimi je žónska, kiž je hatle psched dwěmaj dnjomaj porodźiła. Dwě dalschej wošoby skočżischtej ſ cźežkimi wopalnymi ranami ſ druheho poschłoda na wudwórnym bróhu. S cźežkimi sranjenymi dowjesechu jeju do thorownje. Małe dźěćo cźišmychu tehorunka ſ palazeho domu na dlóžku. Wohnjowe wobory wokolinu běchu pschijěle. Pschicżina wohnja je hischcze njesnata.

* S **Barlina.** (Honjtwa sa rubjeżnikom w nawiecżornym Barlinje). Njedźelu wiecżor napadże pschi Kurfürstendamnje 23lětny šahrodnik pukkadniza knihwa a wudorhny jej 600 hriwnow. Njedočinka sajachu.

* S **Barlina.** (Nadpadnjenje na policajskeho strażnikatra). Hdyž so policajisti strażnikatr Korla Hellwig sobotu se swojej mandźelskej pschechodżowachu, nadpadżechu jeho na Studnijowej dróhy nadobo pjeczo njeznatzi. Hellwiga porahnychu k jemi a teptachu ſ nohami po nim, jeho žonu bijachu do hłowy, ale wone cźekny wo pomoz wołajo. Hdyž so pschechodżowarjo pschibliżowachu, cźekny wone hłóstnizy.

Skhadźowanka!

Po dołhej přestawcy zasy wulki serbski swjedźeń — **Hłowna skhadźowanka!** A to w Radworju, srjedź saksheje Łužicy, blizki a přistupny kóždemu Serbej!

Tuž też wšitcy přiňdźe!

Stóž je z wopraudźitym přećelom studowaceje młodźiny so zdalować njesmě a njebudże. Stóž žiwje so zajima za znutřkowne žiwjenje studentstwa, tón hižo sobotu popołdnju přikhwata na **hłownu zhromadźiznu „Zwjazka Łuž.-Serbskeho Studentstwa".** Tam zhoni, kak je dźensniše położenje a myslenje młodoserbskeho dorosta!

Stóž so rad zraduje z wjesołej młodźinu, njech přiňdźe sobotu wječor na **„wjesoły wječork"**, kiž letsa wotmjeni **„Piwnu zabawu".** Tam so wokřewi na strowym humorje a satěriskich pomyslach našich studowacych!

Předewšém wopytanje **„Swjedźeńskeje zhromadźizny"** a njedźelu popołdnju njech nichtó njezakomdźi. Serbski bur tam słuša, dźěłaćer a njenjeslnik a serbski inteligent. Z přednoskomaj a debatu chcemy spytać rozjimać prašenje, kak ma so poměr mjeze studentstwom a staroserbskej inteligencu zlěpšić. To so jenoż poradźi, jeli zastupjerjo **„starych knjezow"** tam budu!

Wječor potom pjelni rjany program! Poskića so spěwy. Radworska „Hu. Je." nam zaspěwa, wurjadny tenor z bratrowskeho kraja nam solospěwy přednjese. Studenći kraja wjeselohru „Cestny bónčk". Chcychu zwoprědka hrać Nowakowa „Swobody njewjestu" — ale zadźěwka při rozdźělenju rólow tole znjemóžni.

Hižo wot 7 do 9 hodź. a wěcz po programje dele hercy k rejam zapiskaju!

Witany je kóždy, kiž w póndźelu 13. żnjenca so na šemu wulětej přitowarši. Póndźemy do Njeswačidła a wottam so nawróćimy přez Łupoj—Bronjo do Radworja, hdźež wječor dowuklinči studentski swjedźeń!

Tuž na zasowidźenje w Radworju!!!

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutřišchi pjatk:** Rjenje, žuchо, wodnjo cźopło. W Jendźelskej žo pomrocźuje a deschcźuje.

Němšti pósłanz w Pekingu, dr. ſ Borsch, je do Shanghaia pschijěł, so by němsku koloniju wopytał a ſ Nankingskim knjezerstwom do zwiska stupił.

*

W Francowskej, Jendźelskej a Němskej pospytuja nowu, modern létadła. Tuto létadło poleczi cźicho a w pschipadże wójny budża jo móz wužiecź k wojowanju ſ jědowitymi plumami, ani so bychu jo wobkedźbowacź mohli.

*

Po nowinskich powěrzach schpitprawuja so dalsche pólske léty pschez atlantiski ozean. W Newyorku žu tamnišchi Polazy wubjerk łatožili, kiž je połslednje dny w Jtalisce létadło kupił, kiž ma žo sa pólski transoczeanski lět wužiecź. Dotal hischcze njeje wěste, kotry pólski létaŕ poleczi.

*

Albanske wólby budu po postajenju wyschnosće 15. żnjenża. Po albanskim wólbnym porjedże woli so na kóžde 500 wolerjow jedyn delegat. S tutych woli so 57 sapósłanzow do žejma. Blížschi žejm ma so sabéraci je pschemjenjenjom wustawy.

*

W narańschej Sibiriskej a Japanskej sakhadźesche tele dny nowy zyklon. Wón pschikhadźesche ſ połodnischeje Japanskeje a cźechanskeje k Chabarowskej w Sibiriskej. Se zhłutnymi deschcźemi ku powedżenja nastałe.

Towarstwowski powěstnik.

Kulow. Jednota Sokoł přibotuje so 2. septembra 1928 na přiwabjacy swjedźeń jednoty. Wšě bratrowske jednoty a přećeljo sokołstwa so wutrobnje přeprošuja

Njebjelčicy. Jednota Sokoł ma kóždy štwórtk wot 8 hač do 10 hodź. zwučowanje.

Rakojdy. Jednota „Sokoł" ma sobotu wječor 1/2 9 hodź. zhromadźiznu jenoż za aktivnych sobustawow. Přindźe z wěstošću. Starosta.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł" zwučuje jutře pjatk we 8 hodź. Načolnik.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow **Maćicy Serbskeje** je kóždu **póndźelu** nawječor wot 6—9 h. w Serbskej kofejowni w „Serb. Domje" (w małej stwi).

Zwjazk Łuž.-Serbskeho Studentstwa. 11., 12., 13. augusta hłowna skhadźowanka w Radworju a sobotu 11. 8. pop. 1/24 hodź. hł. zhromadźizna zwjazka, njedźelu 12. VIII. popołdnju w 3 hodź. zhromadźizna „hł. skhadźowanki"; póndźelu 13. VIII. wulet! Kóždy njech přiňdźe!

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamolwity za politiku a lokalny dźeł a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł Arnošt Bart w Bróznycy. — Za nawěstki G. Janak w Budyšinje

Presto njepřetrjochene lohko běžace

koło dobreje znamki

dobry twar, elegantne wudebjenje! Dospołne wuwjedżenje! Najl. kajkość! Tunje płaćizny! Hłowny zastupjeŕ:

Jan Witek w Sćiccach

Co. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobłuki —

čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 5.—

čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 5.50

Narućne časniki

Ankerowy z kožanym paskom, kulojty, 7.50

štyrirožkojta, elegantna forma 11.—

Wopraudźe sćěbrny ankerowy a z kožanym paskom 15.-, 16.-, 17.-

co. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wotskokowacym wěčkom 12.—

Rjany Anker-časnik za mužskich ze złotej kromu a bjez njeje 7.75, 9.50, 10.—

Mersiovsky w Budyšinje

na Póstowym naměstnje

Hosćenc w Njebjelčicach

Njedźelu 12. augusta 1928

„Kwětkowy bal"

Započatk we 8 hodź. Na njón přeprošuje **žónska młodźina**

Njedźelu 12. augusta 1928 **w hosćencu w Hórkach**

kehelkulenje wo myto a třelenje!

Přećelnje přeprošuje **kehelowy klub „Ledig" a korćmaŕ**

K zhotowjenju wina

wšě družiny **droždżow, korkow, špundow, bleše a balonyk k drožđženju, Kork-mašiny** atd. pola

Winter bratraj Mierschnask. **w Budyšinje na Žitnych wik. 30**

Poručam: sušeny połč pt. 1.— hr. łój . . . . pt. 50 pj. kolbasy . . wot 80 pj.

Mjasa po najtuńšich, dnjowych płaćiznach

Cople kolbaski, kobołkowu kolbasu poručuje

R. Pötschke rězništi mištr w Budyšinje na Žitnej hasy.

Zmorščizny, faldy so zhubja. Rozprawa darmo, jenoż wróćo porto **Erha-Haus Abtlg. 3106 W. 3 Berlin**

Dobry **kofej, kakao** a wšě kolonialne twory **Kurio** na Zwonk. Lawskej hasy 24

Visitne khartki zhotuje spěšnje a tunjo Smolerjec knihićišćeŕnja w Budyšinje.

Tuni

cokorowu tydźeń

Jenoż hišće 3 dny!

Cokor	punt 27 pj.
Lompowy cokor .	punt 36 pj.
Kłobukowy cokor .	punt 36 pj.

Thams & Garfs

w Budyšinje

Nakładowanske skleńcy, zawarjeńske aparaty, gumijowe rynki, wěčka z wobłuki

też jenotliwe

E. Ulrich Nachf. M. Pfuhl, Schülerstr. 12

skleńcowa, porcelinowa a kamjenjnowa wikowarnja

Při přileżnosći swojich abrahaminow, kotrymž chcych wučeknyć, tola zastojnskeho dźěła dla njemóžach' sym telko dopokazow počesćowanja, lubosće a swěrneje serbskeje mysliški dostał, zo směm prosyć, jenoż z tutym směć wšěm swój

najhorcišj dźak wuprajić!

„Słyš, Knježe, hdyž swój paćer praju:
Zdźerž serbski lud!
We wótcznym mojim lubym kraju,
Zdźerž serbski lud!" Cišinski.

W Baćonju, 8. augusta 1928.

Jurij Delan, farař

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•B. K.• płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowérnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z o. ruk. w Barbskim Domje w Budyšinju. Telefon 2697.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. = =

Číslo (Nr.) 186 — Budyšin — Pjatk, 10. awgusta 1928 — Bautzen — Ročnik 37

Dźeń wustawy w Němskej.

Jutfischu žobotu žwjeczi žo w Němskej dźeń wustawy. Rješe to hišćeje dźeń wulkich ludowych žwjatočnosćow, žwjedźeń zyłeho ludu, kaž jón sdźela žo w druhich krajach narodźenjemy. Wo dźeń 11. awgusta žo w Němskej hišćeje jara wojnje. Stari konserwatiwni jemu njeježu jara pšeczełnje smyšleni, dokelž žo wustawa jim njesłodoba. Tuž hišćeje tak dałeko njeježmy, so bychu žo na žwjedźenju němskeje Weimarskeje wustawy wutrohy wischitkich sahorjeć mohłe.

Dźewjeć lět hižom ma němski lud žwoju wustawu, kotraž bu jenu 11. awgusta 1919 data. Wšo je był tutón dźeń sa zyły wulki němski stat ſ nowym sakładom, na kotrymž możesche žo snowa tworić a pośěhować a žo wustrowjeć wot tyšaz krwawjazych ranow žiwětwerje wójny. Schtóž wopomni tamnische dny po wójnje, materielnu a też duschinu nuzu zyłeho němskeho ludu, schtóž wopomni wojowanje smutkach w kraju, kiž łud rosharjachu a schežepjachu, zhladuje na Weimarsku wustawu jako na wulki pokitiski skutk a na wuraz wole k žiwjenju zyłeho ludu.

Naschej wustawje mamy žo dźakować, so je žebi Němska w swonkownej politiži wjazy płaciwosće, pola druhich narodow wjazy dowěrjenja dobyła. S teje pomocu žmy postupowali w nowym stacje wot wuspěcha k wuspěchej, wšo w pazifistiskim smyšlenju, to rěka w smyšlenju, kiž ſi za měrom a pokojom mjes wschitkimi ludami. Wšo njeje němski stat hischeje wischitke swoje sameny dosahł, ale na załoženi wustawy žo k jich dopjelnjenju a dosćěhnjenju stajnje bliži. Njech žo też pschemjenjeja waschnja swonkowneje politiki, duch wustawy wostanje, kiž wschitkenu postupowanju w swonkownej politizy smér dawa, a kotrehož hesło je: měr, swoboda, postup a prawda.

Pomno dobyćzam na polu swonkowneje politiki stajeja žo dostojnje dobyća w smutkownej politizy. Njeporjad prěnich powójnskich lět a inflazija stej pschewinjenej, měr a porjad staj załoženaj kraja zaćahnyłoj. Smutkownostatne žiwjenje wotwiwa žo, ſ wuwstaćzom někotrych padow, załoženaj w pschistojnych formach. Też w hospodarskim žiwjenju žmy hłubinu pschekročili a postupujemy jako horje. So je wustawa zyłenu němskemu statej a ludej wjele dobreho pschinjeła, to prěja jenož załepjeni wot wćzerawschcho dnja a ruzy „wosbožerja žwěta“.

Se wschitkich tutych pschičzinow wurosće w ludźe sprawne žadanje za žwjedźeńskim dnjom statneje wustawy. Lud dyrbi spójnaćz lěpschiny Weimarskeje wustawy a žebi ju wažić. Potom hakle wona žwój wopraworjaty sameř dospěje a žwoje ćzełne městno w němskim ludu dostanje.

Dźełko němskeho knježerstwa.

Němski kanzler Hermann **Müller** je žo wćzera dopołdnja se žwojeho łěčeneho pschebytka do Barlina wróćił. Dźenja pjatk popołdnju žo němske knježerstwo k žiwjenju pśinjenu pożedźenju po łěčnich próżdninach seńdże. Wono ma žo nimo druhich wćzow też ſ němsko-rumunskimi jednanjemi saběrać, kiž žo nětko sapoczmu. S wažnym dypkom wuradźowanja knježerstwa je sakmišł nazdźił němskeho dźełowego ministerstwa, kiž na to dże, so by žo mjeła winowatosće sa samčzenje pschistajenzow wot měšnjeje 500 hr. na 700 hr. powyschiła. Tutón zakmišł nazdźił žo potom němskemu žejmej pschepoda, kiž budże napinu dale wo nim jednaćz.

K pożedźenju knježerstwa pschisamknje žo hischeje rada ministrow, w kotrejž ma žo mjes druhim też wo nałożenju nowych panzerowego łkschižaka rěczeć. Hacž do 9. septembra wo němske knježerstwo wobjamknyć, hacž może žo ſ twarjenjom panzerowego łkschižaka sapoczeć.

Posledni badenski wulkowójwoda †.

Njedźelu wulkowójwoda Badenskeje, Bjedrich II., je sćinowórk rano 3/4 4 hodź. 71 lět stary na cjeńku wutrobinu khorosć w Badenweilerju, hdźež žo łekowasche, wumrěł. Jeho běšche Woza ruczka sjałała. Jeho pohrjebaja w mansoleju w Karlsruhe. Semrěty běšche też jedyn nětkudźiseho pschehe polka čžo. 103 w Budyschinje.

Po Radičowej smjerći.

Radičowy politiski testament.

Wčzera rano žu Radičowy politiski testament wotewrili. Se žwojej posledniej wolu je Schcžěpan Radicz wjednika khorwatskeho bloka dra. **Trumbcja** ſa žwojeho nasłědnika we wjednistwje khorwatskeje burskeje strony pomjenował.

Testament wopschija dale namolwjenje na khorwatski lud, so by po jeho śmjerći měr wobkhował. Wotpósłani burskeje a demokratiskeje strony puczuja ſ automobilemi po kraju, so bychu wobydlerstwo k měrej napominali, kaž je žebi to zemrěty wjednik khorwatskeho luda pschał.

Dotal njeje nihdże k njeměram doschło. Wčzera rozńeje žo po Sagrebje powěsć, so chże žo knježerstwo korporatiwnje na pohrjebnych žwjatočznosćach sa Radicza we Sagrebje wobdźelić. Kral póscżele žwojeho sastupjerja.

*

Imunitetny wubjerk skupschtiny je wobsamknył, so žobuwinowateju sapósłankow na njeskutku dnja 20. junija Dragana Jowanowicza (demokrata) a Domascha Popowicza (radikalneho) zhromadźiłtwu pschepoda.

*

Beograđiske nowiny pschinjeschcu schtwórtk dołhe nastawki wo zemrětym wjedniku Khorwatow Schcžěpanu Radiczu. Wone wuzběhuju Radicza jako najwjetschcho wjednika burow niż jenož w Khorwatskej ale w zyłej Južnoslowjanskej. Ale we wojowanju pschećiwo južnoslowjanskemu statej je Radicz žadnyć dyrbjał. Zyły južnoslowjanski narod sćěje žwój dźak tutomu wulkemu wjednikej do rowa. Sserbio žwjerzi Radicza runje tak wobžaruja kaž Khorwatojo.

Njedźelu budże Stěpan Radič pohrjebany.

Schtwórtk popołdnju žu cjeło Schcžěpana Radicza ſ jeho ville do burskeho hrodu pschewjesli. Schtyri kilometry dołgi puć běšche ſ wobeju stronow ſ hustymi murjemi luda wobdaty. W Sagrebje žu wschitke klamy samknjene a wukładne wokna cžorne sapowěschane. W nich je wustajeny wobraz Schcžěpana Radicza. S twarjenjow sunahuja žo żarowańske khorhoje. Schcžežory nadrósnych sampow ſu ſ cžornymi florami wobwite a žwězy žwěcza žo wobuju. Psched žmjertnym domom Schcžěpana Radicza dźerżachu žo někotre rožžohnowańske wěcze. Na to burja kaščej na ramjo wschchu a jón hač k burskemu hrodej njeschchu.

Pothowańske žwjatočznosće žu postajene na njedźelu dopołdnja w 10 hodź. Radiczowi pschinjeśnjeju wotpołasachu pośiczenje knježerstwa, kiž dyrbješe na žwoje wudawki pohrjeb wuhotowacz, dale wotpołasachu pośiczenja wokrjeżnych sarjadnistwow w Sagrebje a druhich městach. Pschisachu jenož namjet města Sagreba, kiž žo na to powoła, so je był Radicz jedyn ſ najwahladnischich žobuwinowow gmejnskeje rady.

*

Pohrjeb Pistewića.

W sčrjedu popołdnju bu sańdźeny Beograđiski redaktor Ristowicz pod wulkim wobdźelenjom wobydlerstwa pohrjebany. Njebožčik je k žarym wuńunam.

Wotpohladu dr. Stresemanna.

Němski swonkowny minister dr. Strejemann chże kónc tuteho tydźenja žwój lěkowański pschebytk w Karlowych Waracy skónczić. Wón poda žo do jeneje powětrowneje lěkowarnje w Durinskej a wostanje tam hač do 20. awgusta. Potom wróći žo do Barlina, so by žo na pożedźenju němskeho knježerstwa wobdźělił, w kotrejž budże žo wo sadźerżenju němskeje delegazije w Genfu rěczeć.

Němska je na stabilizowanju rumunskich pjenjez z 5 miljonami dollarow wobdźělena.

Kónc tuteho tydźenja sapoczmu žo hischeje ras jednanja wo wobdźělenju Němskeje na rumunskej stabilizacji. Kaž je znate, je rumunske knježerstwo delegaziju se tśiomi žobustawami pomjenowało, kotraž je žrjedu ſ Bukaresta wotpućowała a dźenja pjatk do Barlina pschijędże. Němske knježerstwo je tohorunja delegazaju je tśiomi žobustawami pomjenowało.

Jednaċ budże žo potajkim njepożrědnje mjes knježerstwomi. Wukrajne nowiny dźedża wobdźeć, so žo Němska na stabilizowanju rumunskich pjenjez ſ 5 miljonami dollarow wobdźeli.

Pólskaj oceanskaj lětarjej pućujetaj do Parża.

Franzowski wojerski lětak, kiž běšche se žwojim lětadłom do Madrida pschileća, je dostał pschikas, so ma do Lisabona doleteć, so by se žwojim lětadłom pólskeju pschesoczeanskeju lětarjow do Parża pschinjeł.

Hamiskaj sowjetskaj zastupjerjej jako spionaj.

Kaž žmy niedawno rjekali, běšche policija w Stockholmje dwoju Rušow sajała. Pśiešchelho, wótšeho dra. Alexandrowa je sako puschećela, dokelž jemu njemóžesche žaucho pschejimjenja dopokazaċ. Je pak sa to offizielnje sajała „advokata“ Mitkewicza, kotrehož běšche dotal pod žwojim wobsedźowanjom sleho měła. Po rosprawje policije je Mitkewicz pschidał, so je w Schwedskej sa jemu zuju móz dźełał. Po žwojim wudawanju je wón pytał rosprawy wo počzahach Schwedskeje k Jendźelskej a wo sćěżenjach mjes wobema mozomaj dostaċ. Dale mějeschе wón nadalk žwěsćiċ, kak by žo Schwedska we wójnje mjes Rušej a Jendźelskej sadźerżała. Mitkewicz je w pschepytowanju rjekł, so žo jemu jeho wotpohlady njeżiwja poradźile. Schwedska wyschnosć chże jeho njedźiwajcy jeho ſ kraja wupokazaċ.

Francowska je swojich kommunistow hižom zasudźiła.

Pschi njedźelskej kommunistiskej demonstraziji pschećiwo wojerstwu w Jwry je franzowska policija zyły rjad kommunistow sajała. Dwanaćzoch žu hižom wutoru psched žud stajili a jich sasudźili. Jim napokjećzu žo zhlowanja wot schćeńcz dnjow hač do dweju měsazow jatwa, dźeła je wupruhowańskim cžasom.

Italska pśeciwo jendźelsko-francowskemu łodźiwowemu zrěčenju.

Italske knježerstwo je jendźelskemu knježerstwu dźełało, so dyrbi wono ſ pschesjednosću ſ amerikanskim knježerstwom łodźiwowy kompromis sa njepschihódny podłožk sa wojiwjenje jednanjow dla wotbrónjenja wobhladowacz. Italske knježerstwo njemóże k tomu pschihłosować. Dyrbi so rozsudźeluje mjes wójskowym wotbrónjenjom a łodźiwowym wotbrónjenjom.

Venicelos njepłaći.

Rubježniży, kotśiż žu w Epirušu dweju grichiskeju politikow sajeli, žu nětko dalekomu, Mylonežu, puschećili. Puschećenj je do Janiny pschijeł. Druheho jatcho, Miclaża, banditojo pschi žebi sdźerża, dóniż wukupjenjeli pjenjez njedostanu. Grichiska ministerska rada je nětko sašo wobsamkła, so stat žanych pjenjez k wukupjenju njeda, dokelž je knježerstwo ſ tym do wujskosćow saćeri a dokelž tajke počzinanje też pschećiwo wustawje dże. Nětko budża žwójby wólbnju kandidatow, kotrajż staj Venizelosowaj pschećiwnikaj, žami pjenjezy dyrbjeć žwjesć.

Nowa francowska offensiwa we Marokkowskej.

W franzowskich nowinach žo pschez cžasnišcho pischwo blišej franzowskej offensiwje w Marokkowskej. W jenym Parižskim pschedmjeću pjerja panzerowe automobile twarja, kiž žu za wojowanje w Marokkowskej poštajene. Nowida žo też we pschibitkach k postrjeżenju słožka ſ wojerskimi frédkami. Dźiwaja na hižom někotre tydźenje sašo žiwische wojowanja w Marokku franzowska sławnosć knježerstwa wumjetnje, so tuto wojowanje jenož jako „poulke manewry w Marokkowskej“ wopisuja. So by franzowske knježerstwo woprawdźe ſ postrjeżenjom sapschimnjenym w Marokkowskej jadła, dopokazuja też słowa nětkuschcho sapósłanza de Montjon, kotrejž je psched hospodarskim studijowym wubjerkom w Casablaney rěkał. Wón wuwraji

ſo takle: „Wojerſke poſtupowanje tuteho léta, kotrež ſo huſto jako wulke manevry woſſewjeja, pſchewjedu ſo ſkoro bjes ſchkody na muſſtwach. Wójſko dyrbi tak ruče hacž móżno pólopolniſchu frontu ſkóżkarjow žrěbi podešíżnyć.

Marokkowſki ſultan wopyta Genf.

Sultan Marokkowſkeje Sidi Mohamed ben Yuſſef, kiž léża w léże priwatnje po Frantzowſkej puczuje, je ſrjedu do Genfa pſchijeł a ſekretariat Swjatſka Ludow ſ dležſchimi wopytom poczeſcził

Dżeń 12. auguſta we Wilnje.

We Wilnje je wſchitko ſa wulki ſjéżd pólſkich legionarow pſchihotowane. Nimo legionarow wocakaja ſo we Wilnje ſaſtupjerjo wſchitkoſczow a mnoho ſaſtupjerjow wukraſnych nowin. Dale ſu wſchitzy ſawóſtanu a ſenatorojo knježerſtwowe ſtrony doſtali pſchikaſ, ſo bychu ſo polnoliczbnje we Wilnje ſeſchli. Wjetſchina poſtkeżenjow a woſebje wéz marſchalka Piłſudſkeho ma ſo ſ radiom roſſchérjeć.

W Jendżelſkej leża na mérne wotwiéje pólſko-litwinſkeje ſwady. Njemcy na europiſkim kontinencze njeſtu we Londonje jenje kjutnje bráli. Jendżelczenjo ſo nadéjeja, ſo ſo ſ jednanjom pſched Swjatſkom Ludow tuto koſkoczíwe praſchenje dorſadnje.

Amerika kruła přećiwo Chinje.

Amerikanſki póſłanz w Pekingu je wótru notu na ſwonkowneho miniſtra chineſkeho nazionaliſtiſkeho knježerſtwa w Nankingu póſłał, w kotrejž ſo żada, ſo maju chineſiſch wojaſy a zbilliſtojo, kotíž wobſedża amerikanſke ſtwójſtwo, je hnydom wopuſczéſtſi a wotedaſi. Póſłanz dodawa Chineſam, ſo je idżerjenje amerikanſkeho wobſedżenſtwa, woſebje amerikanſkeho konſulata w Nankingu, amerikanſke knježerſtwo czéżko ſamſnilo.

Ze Serbow.

Dnjowniczka.

Pjatk, 10. žnjeńca.

Ławrjenca, martrarja.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

1849 Jan Nowak w Khelnje wumó swoju tříletnu dźowčičku, kotraž běše do 21 łohéi hłubokeje ſtudnje padnyła wot ſmjerče. Nan ſkoči hnydom za dźowčičku do ſtudnje. Běše widźał, kak dźowčička ze ſwojej ſukničku po wodże pływa. Jenož krótki wokomik a hólčka by we zymnej hłubokej wodże ſo podnurila. Studżeń běše drje derje z kamjenjom zakryta była, ale tola běše ſo kamjeń někak přesunył, ſo móżeše hólca nutř paduyć. — Nan popadże dźěčatko a dźerżeše ze ſwojimaj rukomaj ſo ſam někak mjez ſtendarjom a mjurju zepſerażo. „Wołaſe wo pomoc. Trajeſo dołho, doniż jeho nječhtó wuſłyſa! — Při ſamym jeho mocy wopuſczichu. Jeho wołanje ſo ſkónčenje wuſłyſa. Suſod a zahrodnik Korla Horſt přikhwata. Puſči ſo po powjazach do ſtudnje a přiwjaza nana z dźěčatkom, ſo móżeſtaj ſo ze ſtudnje wučalmyć. Trochu wobdarjeny běše nan, dźěčatko běše ſebi hłójčku wobſkódźiło. Ale wobaj huſtaj zakhowanaj — z Božej miłoſcu.

† 1895 Pětr Lejnert, wumělkař w Cokowje, ſerbſki laik, přećel Pětra Młónka.

Žně.

Tu hóley ſyka po rjadu:
Kosy ſo zybola,
a na kóždeho kłobuku
wonješk, kiž łubka da.

Za kóždym młoda towařſka
ze kſiwym ſerpom dże
a kromadki z nim wotbjera,
do rjada kładże je.

Wſo žortuje, wſěch zwjeſeli
tych žnjeńcow wyſkanje:
a štóž tu čoło zamorſći,
njech radšo zaſy dże.
(Najſkérje Jurij Mjeń).

Přiſłowo: Na Ławrjenca zwopředka wodu wozy mróčałka.

Konjwa w žnjeńcu.

Horza perijoda po pſchedkhadżazych ſumnych, wicheroſe tych a deſchczoſtych dnjach w prażniku je wuwiezu młodeje ſwérinty nimo méry howiła. Pſchetoż ſa honitwu khmana młoda ſwérina, njech je to kožmata ſwérina abo ſwerſina, njeſłyſeše nic jenož horzotu łéſe hacž mokre wjedro, ale trjeba ju runjewon nuſnje, jo bu mohła wojeż. Kajke honitwiſke wuhladу ſa wſchelake druzíny ſwérinty ſu, ſo we wſchelakich kónčinach też wſchelako poſnudżuje, ſa tym hacž ſu bóle abo njeenje pod wjedrom cżerpiše.

Na polach ſtyſchimy nětkole łoſu raturja a ſchczerkot ſtyczajowon. Po jinach pſchemėnja ſo też žiwjeniſke pſchiwuczenja ſwérinty, na čaſu ma ſo dźiwaċ.

Mjes tym, ſo ſo bżiwje łaczki porano prażniſkej hižo do dalſcheje wokoliny ſwaja, wjeſeli ſo ſajaż a kurowa hiſcheje hajeńſkeho czaſa.

*

— **Wo wjedrje.** Po wſchém ſdaczu ſaſtupi ſaño wokſtajne żujowe wjedro. Wyſchina ſ połowja ſ mozu pſchihładżejo, wutłóczenje niſiny w połnozu. Njeměry wótčik wézera bé pſchekrawjenu pſchéżu trochu wuſkłóčił. Po poſlednich deſchczach ſpodżali łutcho tydżenja żita nětko ſpěčenje ſtrowja. Nihdże njeſeża. Tuž we wjeſelſkich ratarſkich wichudżom ſ malchinami ſtyku a Boże ſmě ſpěčenje potrocżuja. Pola ſo próſenja. -- Jutſje hobotu ſthadża kłómczko 4,36 hodż. a thowa ſo 7,33 hodż. Mjeſacżk ſthadża w połnozy a thowa ſo popołdniu 4,54 hodż.

— **Wożbitu pſchiłuhu łuparko domu Jelira Jochmanna w Bělej Wodże** wſchipoſożichmy k dżenſtnicżnemu cżiſłu ſa mejſchich cżitarjow w Bělej Wodże a wokolinje. Prożymy mjeſchich cżeſczenych cżitarjow, ſo bychu wożbitu pſchiłuhu pſcheczelnje wobkédżowali.

— **Sakſka kralna lotterija.** Pſchi ſrjedżnjum cżehnjenju 4. rjadowanje 193. ſakſkeje kralneje lotterije padże dobyče wo 10000 hr. na cżiſło 26011; dobyče wo 5000 hr. na cżiſło 93766; dobyče wo 3000 hr. na cżiſła 9520, 31272 a 125253; dobyče wo 2000 hr. na cżiſła 78787, 80767 a 84099; dobyče wo 1000 hr. na cżiſła 4255, 74998, 104000 a 108137; dobyče wo 500 hriwnach na cżiſła 1540, 48560, 62131, 66694, 71418, 105304, 118635, 139383 a 149451.

— **Powyſchenje.** Sa prénjeho ſtatneho rěčnika bu rěčnik Schuſter, ſaſtupjeć wyſchiſchoho ſtatneho rěčnika, powyſchenty.

— **Wuſtawny dżeń (Verfaſſungstag) ſpobrin 11. žnjeńca njeje ſakonſki ſwjatk dżeń.** Klamy budu potajkim każ wſchédne dny wotewrjene. Też wſchě dżěłarnje dżěłaja, jenož ſtatne ſtužbne měſtna móża ſwojim ſaſtajnikam ſwobodny cżaſ w ſłużbje dacż, jeli chcejdża tuczi ſo na wuſtawnej ſwjatoczneoſczi wobdżělicż.

— **Swobodne mjaſowne jěſti (Freibank) w Budyſchinje.** Sobotu 11. auguſta, dop. wot 7—9 hodż. wotedawa ſo ſyre holowſaſe mjaſo, punt po 40 pf., a ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 50 pf.

— **Nětkże meter dołheho hada,** najſkerſcho wuża (Tropidonotus natus), namakachu ſobotu w běrnihcżu w Ratarjezach na żeleſnicżnem naſypu a morichu wału.

S **Hornjeje Hórki.** Jemnalny ſwjatk dżěłaczerſkich inwalidow a wudowow Němſkeje, Dobruſchanſkeje měſtneje ſkupiny, wohotowa njedżelu popołdnju w Henſelez hoſczenzu pſchiwabjeriſku ſhromadżiznu. Pſchedſtyda Dobruſchanſkeje měſtneje ſkupiny, wowſki dżěłaſki mišchtr Hermann Seifert, wotewri a nawjedowaſche ſhromadżiznu. Rěcżnik rěcżeſche dale w połhodżinſkim pſchednoſchku ow ſamém a zyłu zentralneho ſwjatka a namołwjeſche ſwjatſkich hóſcżi, ſnaſdale ſtojaczych, ſo bychu organiſaziji pſchiſtupili. Jeho wuwjedżenja pſchijimowachu pſchitomni ſ pſchipóſnaczerjom. Mjeſ druhim ſo wobſamknu, w pożnjeniu ſnowa ſhromadżiznu w Hornjej Hórzy wotmeċ.

Z **Khróſcic.** Zańdżenu njedżelu mějeſe tudomne nalutowarnja ſwoju Kłownu ſhromadżiznu. Z jeje nětčiſim předſydu je knjez kubleŕ Lehsa-Khróſcanſki. Knjez kantor a wyſſi wučeŕ Pětr Hila bě nad 37 lět z jeje nawjedowarjom a zličbowarjom. Zańdżenu njedżelu je nětko ſwoje čeſcówne a zamołwjenjapolne zaſtojnſtwo złożił. Při tutej ſkładnoſći je knjez generalny ſekretar zwjazka ratarſkeho zjednoċenſtwa dr. Kretſchmar z Drježdżan zjawjł. Dżak wupraji. Při tym přepoda jemu liſćinu (Urkunde) a wopomnjeńſki pjenjez. Knjez kantor wyſſi wučeŕ Hila je też naſu nětčiſu nalutowarnju pſched 37 létami ſobu założił. Też my wſitcy ſmy jemu wulki dżak dołżni. Cyła blizka a dalſa wokolina je nětkożyſ. nalutowarniſke dobroty Khróſcanſkeje nalutowarnje wuživała, woſebje pak za cas inflacije. Tehdom ſo ſo k. kantor a wyſſi wučeŕ Hila najbóle ſtaral, zo by znajmjeńſa bóle zamóżenja wukhował. Tuż prajeſe jemu z hłubokim poċeſcenjom za wſu prócu a ſtaroſć też na tutym měſtnje we mjenje wſěch ſwój najwětſchi dżak. Za jeho naſtupnika bu k. Jurij Skala (Mulerk) wuzwoleny. Z nim změjemy ſprawneho, wěcywustojneho a ſwědomiteho naſtupnika. Też jomu přejemy wjele zhoża do přichoda.

S **Wórklej.** W tudomnej ſhorowni je cżaſnik na wjeſ, kotrehoż pokaſowarjej ſo nětko hižo ſchtyri léta njebychu. Dokelż je powſchitkonne pſchecze domjazych ſhorych w ſhorowni, kotíž ſwjetſcha cżaſnika pſchi ſebi nimaju, ſo hacż tola też wjeſeli, kak na cżaſu je, by to jara wjele było, ſo by cżaſomér prawje bórſy ſaño w porjedże był. Też wobſkerjo Wórklej bychu wulki łajinu ſa to mělí.

S **Kamjenza.** Wot pſchiſtuſchnjeje ſtrony ſo pſchichi Pſchejo ſaño ſo ſtawa, ſo wokoło motorowe jěſdżadła kupuja, ani ſo bychu ſo dopředka wobhonile, hacż mózą bu zyła dowolnoſć ſ wodżenja motorowych jěſdżadłow dóſtacż. Pſchi pſchedpołożenju namjetowu na wuſtajenje wjedniſkich wopiſmow wuthadża potom w mnohich padach, ſo namjetowanje pak ſu cżeſzy khłoſtani byli pak maju cżełne njedoſtatki, kotrež cżinja jich ſ wodżenju motorowych jěſdżadłow njeſłuſnatych. Potom dyrbi ſo jěſdna dowolnoſć ſapowědżeċ. Dokelż ſo ſ tym wobdżełeni pjenjeżnje cżeſzy ſchkodża, ſo poruċa, ſo by ſo motorowe jěſdżadła dale po dołtatemi wiedniſkim wopiſmje ſupiło, abo lajinu ſ nejmjeńſcha pſched łupjenjom najprjedy ſ wuſajenjenom wěry pola pſchiſłuſchnjeje polizajſkeje wyſchnoſcze (ſamſkeho hejtmanſtwa, měſtſkeho ſamſkeho radu) ſa tym ſo wopraſchaċ, hacż ſu wobmyſlenja pſchecziwo wudżełenju wjedniſkich wopiſma.

S **Kamjenza.** Sčéwcowy nalutowański dżeń je ſo ſwjeſa na wutoru, 30. oktobra, poſtajił. Dónkóżkuli njeje ſo poſledni winowy wuſiwolił, dżiwajo na pſchecza, wupranjo wot nabożniſkich ſchczodrocżiſſowon.

S **Kamjenza.** Wokrjeſmy ſaſtaraniſki ſwjatk, kotryż Komjeńſkeho wójniſkeho ſaſtaranja, ſmje pjatk, 10. žnjeńca 1928 wot 15.30 hodż. hacż do 18 hodż. na gmejniſkim hamjeze w Wětſchiſu rěcżne budżimy. Jednacż budże ſo wo wobſtaraniſkich a ſaſtaraniſkich naležnoſcżach a pſchiſłuſchnoſcżach. Wſitcy budże ſo k tomu ſo poċaſowanje namjetu a prajmy. Wótrěbni dóſtawarjo weteraniſkeje pſchihotowanje ſ prjedawſkich wójnow móża ſo tohorunja tam ſamolwjeċ.

S **Kamjenza.** So by ſo wuſtawny dżeń hódnje wuſwjeċił, budże ſobotu, 11. žnjeńca dopołdnja w 10 hodż. w ſali Leſſingowoje ſchuli w Kamjenzu wuſtawna ſwjatoczna naſeja. Statne a zyrkwinſke twarjenja a měſtſczanſke ſjowne twarjenja budu 11. žnjeńca ſ khorhojemi pyſchene. Prożo ſo, ſo bychu ſo też na ſtawnych a priwatnych domach khó-

Marica a Hanica.

96] (Pokračowanje.)

Wě tak ſo ſcżopłito, ſo Hanica nětko tola ſtłóżnik wuſ ſ praſchiwjom ſapleczene ſhyki ſtareje měſchczańſkeje nuſze, kotraż ſo k Paſſeierej beleczehnjeſche. Dawaſche jej wjeſelo, nad měſchczańſu ſchkodu ſhladuje, ſwjeſeſi, kak ſo dróhi mjes domami cżahnu, kotrež běſche hižo jako dżeżo ſnała. Se wſchěch wuhnjeżo ſtupaſche nětko wokoło pſchipołdnja kur, ſchepotaſy a machaży ſe ſtłóżnych pruthach. Stołdże ſaczuże derjemeċa bě mſedu ſomi ſjimało. Wona, kiž běſche jónu ſo ſtrachowała, ſo Meinhardta ſebi żenje njedobudże, cżuješche, ſo ſo jemu dżeń wote dnja bóle bliži. Każ ſhromadne žiwjenje dweju cżłowjekow wobeju pſchemėnja, bě ſo ſo też wona pſchezo bóle pſchemėniła. Wona běſche darbała wukhowcż, ſo druhim pſchipodobniċ. Kak dalaka bě tón dżeń, ſo bě ſforżiła, ſo jeje dla w Góllanje ſłużobnizu wotſkhadżeja!

Se ſtarymi Aichſſimi ſłużobnikami a jeho ſamownoſcżenmi njebě pſchezo lohko. A kelko ſrażkow bě ſe wumyſlenym małwat rawkhom, Terefu, hyło, kotraż pſchezo měſnjeſche, ſo ma jej pod noſ dżerżeċ a tak ſe ſo Mariza toho dżerżała, a tak pſchiciſche ſebi to ſnjeſ hrabja.

Dawno hižo njebě wuſtupom. Pſchezo ſaño pſchihładżechu jej Meinhardtowe ſkowa na myſle, kiž bě pſchi ſajſkich pſchileżnoſcżach ſłyſchcż dyrbjała:

„Wina leži wokrjeżda. Kóżdy ſ naſ dyrbi wukwjeċ, trochu nachowaċ.“

Niedżiwajcy toho ho Haniza ſeſda, jako by wot ſwojeho waſchnja nicżo njeſłyſchżała. A tola, njebyła by ſo nadawno hłiſcheże wicha roſniemdrila, ſo ma tak dołho cżakaċ? Ale wona bżé bě pſchehaſe pſchiſchła niż Meinhardt. Jako na Meran, na krajinu ſhładowiſche, nicżo wot njeje njewidżeſche, ale pſchezo jenoż ſtojeſche wobras lubowaneho muża pſched jeje woczomaj.

Tu ſłyſcheſche nětkoho ſadу ſo a, niż hinak mějo, hacż ſo dyrbi bżé ta wón. Byċ, pſchezoż wókoła wjele na wopraſchenych puczach widżeċ, ſo wona wobhladny a dżeſche jemu rěſcho troczeli napſcheczo. Ale w ſamżnem wokomiku bě mjeſiſchu poſtawu, ſubypokaſoważe paſmenkowanże barona Siebenlehna ſawobhladała. Hnydom ſpuſchczi ſtłóżnik pſchecziwo njemu. Ale hižo wón rjekny:

„Nó, najſwjatniſcha hrabinka?“

Wona ſo wobhladny a pohłada jemu ſe ſwojimaj wulkimaj woczomaj do wobliċża:

„Proſchu, hrabja Siebenlehno, ſ wami ja nicżo cżiniċ nimam.“

Wón ſo wuſmja:

„Ale ſchto dha je ſo ſtało?“

Nadobo ſłuſi jenoż ruży hromadże, mjes tym ſo kij jemu ja kulowatu ſeſjeru pſches ruku wiſaſche, a ſołte ruſkaſu ſchndrowachu proſcho jena wo druhu:

„Ja wſchak wém, hrabinka, ſchto to je. Ale wy njeſmjeże to tak pſchijeċ. Moje roſkoſowanje ſ waſchim ſwaſkom je ſo na najſpſchiſłuſchniſche waſchnje ſtało. Ja nacżu pſchepytowaċ, kak je pſchiſłało, wężka je nimo. A hłejże, cżeſczena hrabinka, mi je to jara njeſpſchiſłuſne ſyło. Hdyż ſmy we waſchim wótrnem ſtatoku wobkhadżował —“

Wona wótrje ſowoła:

„Potajſm ſ kóżka: ja ſej njepſcheju, ſo wy mojeho muża ſako ſtrowiċże a nje też niż.“

Baron Siebenlehn ſpuſchczi ruży a faſtupi jej puċ. Wón pokaſa ſjmjeżo ſuby:

„Potajſm ja njewém, pſchezo ſmy ſebi waſch najwyſſiſchi hněw faſtużił, wy ſcże tola pſchedy pſchezo jara hnadna napſcheczo mi bywała, a hdyż ſmy wopraſvdże pola waſ tak cżiſto —“

Prażnjo ſo, wſchitko do druhich kolijow ſatwjeſeċ, ſepreċ ſo nětko wo ſiwój kij, kładżeſche ſebi brodu, ſcżahowaſche cżeglike wobliczo a pokraczowaſche:

„To je nětko wſchitko nimo. Hdyż ſebi pomyſlliſch, kak ſpěchnje taſke nězchto ſo ſtanje. Baron je dawno wumrěł! Baronka, luba ſtyſchna, je do Wjeſkera faſtupiła! A Wjeſkera Mariza — —“

Haniza, kiž běſche trochu wjetſcha dyżli wón, ſyrżeſche jemu wot horjeła do mjeſwoża.

„Njemjenujeże mjeno mojeje ſotry wjaży!“ Wón cżiniſche zyle njewinowate wobliczo, tola pſchi muraſu Haniżywych woczow ſłubi ſo poſmjeċoł pſchezo bóle. Jenoż pſcheſkrótkoſ hnje njemóżeſche zyle ſawdżeċ a nětko bě ſo widżeċ, kak rywniſki trochu wuſtupowachu każ pola brzyſkow.

„Ja njewém, hrabinka, ſchto to — —“

„A moja ſotra?“

Poczinajcy ho měr jeho wopuſcheċi:

„Dow, preſchu, haj, ja wém, ja ſmy wężo hižo trochu ſ njej pokhodżił. Może hyċ, hnadj je to hižo pſchezyło, ale běch wo jara cżeſtiſch wobſtejnoſcżach a —“

Haniza ſtupi tak bliſko k njemu, ſo wótre kónzy ſwé ſtłóżnika jeho kłobuk dótkachu, a wón nimowólnje na pół kruczeſe wróczoſtupi:

„Wy leże — —“

Wón ſajaſota nězchto, wſa nadobo kij hrożo do ruki a połloni ſo ſramjenjonaj ſcżahnjo a wuſmjeſchnjo:

„Schto ma cżłowjek napſcheczo ſjowſtej cżiniċ?“

Wona prajeſche ſ ſchepotatym hłoſom:

„Ja wém wſchitko wot ſwojeje ſotry ſtameje! Wy ſcże ſchuſt!“

Jeho ſuby woſtachu ſe ſtobami a ſpodżiwnjom wot hubow njepokrytе.

Haniza pak ho wobroczi a kłwataſche w ſwojim roſhorjenju kſepje wotkal, niż Giffſtim wukhodżowanſkeżom, obdżeż měſnjeſche Meinhardta woczakowaċ, ale po ſamżnem puċu, ſwotkelż bě pſchiſchła.

Baron Siebenlehn woſta ſtojo a hladaſche ja ſchwinjeni poſtawu.

(Pokračowanje ſeſlehuje.)

Katastrofy po cylym swéće.

Wjes Luhe so nimale cyła wotpali. — 300 ludźi je bjez bydlenja.

Wulki woheń w Bayerskej.

Wječera schtwórtk popołdnju je so njedaloko Weidena w połnócnej Bayerskej wjeś Luhe nimale doczišta wotpalita. Nětkle 50 domskich a 120 hrónjowych kólnjow a hródžow je woheń sniežił. Wjele skotu je w płomjenjach kónc wsałko. Wschitke žně su sniežene.

W Bayerskej létša woprawdźe jene njesbože druhe honi. Wschi żelesniskich katastrofach je létša hižom nimale 50 wožobow wo žiwjenje pschischło. Tydženja hakle zyzhnowasche we wokolinje Bamberga, Nürnberga, Bayreutha a Augsburga cežki njewjedrowy wichor a nacżini na twarzejnach, połach, lěsach, żelesnizach na zhdom milijonow hriwnow schkody. A nětko sazo pschichadża nastróżaza powěsćej wo hróźnym wohnju w jenej bayerskej wjeży, kotraż ma nětkle 100 wobydlerjow a leži nětkle 10 kilometrow je połnozy města Weidena w Hornjej Pfalzy. Zyła rjana wjeś je so nimale dospała je semje shubiła.

Wječera popołdnju nasta w Luhu pschi rězy Nab w jenym statoku najskerje j pschetorhnjenjom elektriskeho pruda woheń. Sstyżny wětr rosehna płomjenja rucże do wschěch kónczin. S hróźnej spěschnosću so jene twarzenje po druhim sapali. Sa krótki czaż stejesche hižom 80 twarzejnow j domskimi, hródžemi a hrónjenmi w płomjenjach, kotrejž žně, domjazu nadobu a ratarske maschiny sniczicżu.

Haczrunjež wohnjowe wobory j zykeje wokolinły a też j Weidena na pomoz pschichwatachu, so niczazy element se njesdźerživej rasnoscżu wokolo so žerjesche. Dokelž so wětr pschezo wotmenjesche, mózesche so nažrany element do wschěch stron wupschestrěwacż. Wohnjowej woborje skónczenje niczo dale njesby, hacż so dyrbjesche psched horzotu cżłkacż a nětkotre trochu sdalene twarzenja schkitacż.

*

Wjele skotu je w płomjenjach kónc wsałko. S nětkle 105 wjesnych statokow je so 40 hacż 50 domskich a 120 pódlanskich twarzenjow wotpaliło. Zwrkej samóchu wukhowacż, jenož wóza so wotpali. Domjazu nadobu su potrjecheni wschitku shubili. Sa tych, kotříž su bydlenje shubili, njebywa wo wšu žaneho měsina k bydlenju. Schula a pólta stej so tehorunja wotpalilej.

Cżłowjekojo njeje wo žiwjenje pschischli. Jedyn wobydlerjo je cżežko na sajedojcżenje z kurom khorił. W nozy woheń hischcże sahascheny njeběsche.

*

Město Loschtice (na Morawje) w płomjenjach.

Wječera schtwórtk popołdnju je w **Loschticach na Morawje** woheń wudyrił a só z wulkej spěschnosću rosčerił, so sa krótki czaż zyły dźel města palesche, w kotrymž swjetscho Zydża bydlachu. Płomjenja shrabichu tež tróniju a pólu. Wěsche njemóżno, pschecżiwo wohnjej sapschinnyjez, dokelž běsche njedostatk na wodze. Mnoho wohnjowych woborow z wokoliny a Wakownza je na pomoz pschikmatko. Cżeskoslowakika wyschnosć je tež wojakow na pomoz pósłała.

*

173 twarjenjow so wotpaliło.

Wjeś **Nenet-Scölgyen** z dołheho wjeczora Budapesta nad Dunajom je tohorunja wulki woheń sapuścił. Zyła wjeś je so wotpalita. Wschi młócżenju z młócżarnu kloczi schkrićzka j maschiny do złonu. Wětr su woheń do wšu. Hdyž so někotre twarzenja sapalichu. Dokelž běchu wjesnjenjo swjetscho wschitzy na polu, wupschestrě so woheń dale, a jako so domojwrócżichu, so hižom skoro wschitke statoki halachu. Wobydlerjowe wobory dyrbjachu z haschenjom bórhi pschestacż, dokelž běchu studnje rucże zmuczerpane. Tak wotpali so 173 twarzenjow so je 600 zwjerjohow z 2000 wozabanni bjez bydlenja. Dwě dźesći stej so spalilej.

*

Wobnjowa katastrofa w Turkowskej.

W turkowskim měsce Brušy wudyri wczera rano w jenym hotelu w Nowej dróhy woheń, kiž so do wschěch schtwórich stron wupschestrě. Bórhi slojesche

něhdże 60 twarjenjow w płomjenjach.

Dospołnje wotpalile su so schtyri hotele, schěsć bydlenskich twarzenjow a wóžomafchinyrzeczi klamow. S dźela sniczichu płomjenja jene bydlenske twarzenje a pjeć klamow. Nastata schkoda wuczinja nětkle 200 000 turkowskich puntow, z kotrychž so jenoz 10 000 puntow je zawěsczenjom narunia. Woheń możesche so tak daloko rosschěricż, dokelž běchu w potrjechenym městowym dźeli benzinowe sklady.

Druhi woheń zychnowasche wutoru rano tehorunja we **Turkowskej** a potrjechi město **Kutahja.** Wón wupschestrě so do tśich stron. Hakle za pjeć hodźin poradźi so nad wohnjom dobyczż, jako běsche wohnjowa wobora j Cżeschehera na pomoz pschikhwatala. Nastata schkoda je jara wulka, dokelž so nětkle 100 twarjenjow a klamow wotpali.

*

Nowy wubuch Vesuva.

Wutoru pschipołdnju je so w krótkowjeczornym dźelu Vesuvskeho kratera wohnjowa jama wotewrika, z kotrejož pod wubuchami syłny lava wustupuje. Jara żidki a swjećżaty lava twori podokhodźity jesor se 70 metrami w pschecżeku, z kotrejož so dwě běkożahlej rězy lijetej do dolinły. Mały wubuchanski krater wumjetuje swjetscha cżorne bromady. Seismografy Vesuvskeho observatorija njejsu hižom wjace wjacy wjetša wulke pschesahowanja a jen mało podjemskich storkow a lokalnych zemjerzenjow sapisałe.

*

Wichorowa katastrofa při mórskim brjohu na połnuzu Floridy.

Horzy wichor, kiž pschi mórskim brjohu w Floridze dujesche, nadobu w nozy na hrjedu sylnosće tornada. Wón je wulku schkodu na twarzejnach a lěsach nacżinił. Sdźesa mjeńesche wichor famżeny puć każ w septembru 1926. Se Miamia na Floridze so powě, so je parnik z 800 pucżowazymi wotbrjedź wichora so sabludźił. Schkrieżkowarnje so prózuja, so buchu parnikej sazo prawy puć pokasałe. so njeby na mórski brjoh sajeł.

*

Zemjerzenje w Mexiku.

Tři města su zemi zrunane.

Wo zemjerzenju w mexikanskim stacże Oaxaca, w kotrymž hižom skótka pisżachmy, pschedeseja nětko nadrobnische powěsće. Po powěsćach, schelelskich nowin su města **Turiepez, Huajolotallan a San Pedrito,** kotrejž wschitke tři w Oaxacańskim stacże leża, dospołnje semi zrunane. Cżežko cżerpiło je też město Jamiltepec.

W měsecże Pinotepa a we wokolinje podsemiske storki njebechu hischcże pschestake, jako běsche so w druhich kónczinach semja hižom sasa smérowała. W Pinotepje zhamym je zemjerzenje 76 twarjenjow sapuścilo.

Kelko cżłowjekow je we žiwjenje pschischło a kelko wschelakeje schkody je nastało, nejse dotal hischcże pschewidźerj, dokelž su telegrafiske a telefonske swiski do wschelakich městnow pschetorhnjene. K wječernu wjelkoży hischcże so w potrjechenej krajinie klimkotły dešcżik, ko njeběsche hežiwy we krótach stejesche.

Mexikanske inżenjerstwo je sh hotowe, so pómoz za potrjechenych wobydlerjow postarale. Njeje pak nadźije, so wšoży ludźo žaneje pomozy dostanu, dokiž ho deschcż njepschestajnje lecż.

*

Wubuch vulkana a torhace přiliw.

Hollandiska kupa Flores njes Sundaskami kupami bu w nozy wot zwona na njedźelu z wubuchom wohenschmarjeje hory a z torhajom pschiliwom mórskich zolmow potrjechena. Rěka, so je ke 20 z domorodnymi wobsadźenych cżołmow podnjořiło. Wschi pschimrodnej katastrofje so pjerza wjeste cżłowjekow smjercż namakale. Nadrobnische powěsće pobrachuja. Na kupowej kupje Seembawa su sobotu wokolo połnozy tute sylne wubuchi wohenschmarjeje hory wobkedźowali. Psches zyku njedźelu padasche kerk, pepjel z wjerkeh.

*

1000 čowjekow so spalilo.

W hollandiskej Indiskej je na kupje Celebesch z połnozu kupy Flores wohenschmarjeja hora Rekatinda swoje wokolinu hróżnje sapuścżiła. Schěsć wjsow na kupje so sapali. Něhdże

1000 wožobow je so pschi živnym cżele spalilo a něhdże 600 wožobow so z kamjenemi zranilo,

kiž hora do powětra buchasche a kotrejž na wobydlerskim delepadachu.

Pschi wubuchu vulkana sta so sobom

sylne zemjerzenje,

pschi kotrymž so zolmy psches mórske brjohi na kupu wuliným a dalsze krajiny powadźichu. Wjele cżłowjekow so zatepi, so so liczba woporow hischcże powyschi.

Wobydlerjo, kotříž su pschi živnym wostali, něhdże 5000 duschow, sadźerja so měrnje. Boja he, so je so dźensnjej tódźom z domorodnymi podawało.

Z Łužicy

S **Wjasowicy.** Wyschnoštny wuczerny šwjedźeń budźe so zhodu wjeczor w prohowanšej sali nowoje schule wotměwacż.

S **Biskopiz.** W mjenje wschěch zwyschnoscżow, kiž maja swoje žydło w Biskopizach, wuhotuje měschczańska rada popołdnju w 5 hodź. kwitnowy šwjedźeń w auli wjerschanskeje schule.

S **Hornjeho Salomja.** Na tudomnem ryczerkhubie III bu w nozy na 8. žnjenza hacż dotal na hischcże njewuzene waschnje dwě šylnej pjecż njedźeli starej prosżerji z wowa shubilej; warmuje so kózdy, so njeby jeju kupił.

S **Bjenadźiz.** Lohkomyślne wobkhadźenje z teschingom bu ras njesboże scwinyło, kiž mózesche hischcże so hórje wotwinyez. Młody cżłowjek saběrasche so njedawno blizko swarnišcża se salonowej stżelbu. Każ rěka, dyschje wón pha nastróżecż. Wittšel mišny a trjechi do nimodnizy cżłowjeka, kiž bu cżuczisiwje sranjeny. Jemu pscheraży kulka lizo a lékař dyrbjesche ju wotstronicż. Podawk dojedna so, hischcże na šudnistwje.

S **Habrachcżiz.** Sšmjertne wobkhadne njesboże sta so hyjedu wjeczor na schižnizneżu statneju dróhow z Lubija do Nowogersdorfa a je Zitawy do Drježdżan wjedźaceju. Sdźetny ratak Wünscha z Lentersdorfa padze w sawinjenju se swojim phanomobilom. S cżežkimi sranjenjemi bu sepody automobila wuczehnjeny a wunre duzy do kliniki.

* Se **Zitawy.** Cżežko snjesbožit je sobotu popołdnju železnizu pola kublerja Juliusa Rönscha w Seitendorfe raczeli dżeżaczeż Mauermann. Padnywschi j pschatrowa na hnno so cżežko smutska srani, tak so dyrbjachu jeho do tudomnneje khorownje dowjesc.

Se **Zitawy.** Nadpad sta so w nozy na wuteru wokolo połnozy w Hornim Ullersdorfje. Nětkle 46létny dżelnjenjezay dżeżaczeż je Zitawy, nan j wulkej šwójbu, wobsłuże j Cżežkeho Ullersdorfa. Pschi šamych mjesach na dróhy do Porjeża, sadźerja jeho cżrjóda pachołow, kiž jeho we wjerhanży do hrjebje cżišnych. Mjes tym so dyrbjesche cżekhnyez, mlocżesche hi nadpadnjeneho dwaj, so byschtoj jeho muczilo, jimaj pjenjesy wudaczż. Njedźiwajcy prosżenia a wobkrucżowanja, so wjele pjenjes pschi sebi nima, njepuschczischtaj jeho surowzaj, dóniż njeběschtaj so pjenjes zwaltowałoj. Potom cżekhnyschtaj.

S **Olbersdorfa** pola Zitawy. S njedocżinstwom snjesbožit je młody połsonej wotmid na to waschnje, so młodźi ludźo z kupjel do koni bijachu, tak so tutej cżekhnyschtaj. Cżeladnik padze a slama sebi nohu. Sšyczawa, do kotrejž běschtaj konjej sapschehnjenaj, je zyle ikonzowana.

S **Zaßneje Hory.** Sbuhjena je wot sobotu schulerka Helena Irmgard Zölfel, rodżena 25. hodownika 1919 we Nikolausdorfje. Dżeczo bě pola dżeda a wowki Prausez na Delnjo-Nikolausdorfskim knježim dworje na hospodowanju. Ssobotu wjeczor wokoło ¾8 hodź. su Zölfelej holczku napożledy w Nikolausdorfje widżeli. S toho czasa nichtó nicżo wjazy wo njej njeně. Mysla hrěbi, so bě dżeczo we wokolnych wuzach wokoło bruczi. Sbuhjena je 1 meter wulka, ma hnědokožaznu bubi-khowu a podokhojte błędne wobliczo. Wobleczena bě běłu koschlu, na ramjenju sapi-

njenu, módre spódnje khołowczki (Schlupfhose) wupkokanej zelenej dirndl-drasecżicżu, prędku j bělymi kneslikami, a módrowjumhatej falku, j nahej khowu a boży. Hdy by ho Zölfel nětkle pokasała, so prożby, so by ho we njej pała tudomnej policiji (Landjägerstation) powěsćej daka.

* S **Charlottenbrunna.** Rosbuchanjenje pjecy je cżežkimi sżeżehwami, kiž je žebi dwě cżłowjeskej žiwjenje zadało, sta so w šukodnem Tannhausenje. Najzierscho dla puknjenja roły w parnej pjecy wuwjerchnymchu ho żelezne durje pjezaka. W blisscżesej dżilnjy pjekarskiż dżełarnikł mjestr Schroth a sarjadnistł pomognik Dreinert buschtaj krjeżenaj a tak cżežko sranjenaj, so wobaj bórhi po njesbożu wumrjechtaj.

* S **Meerane.** Wječera bu wot sajeżdżazeho wožubowego cżaha młody rjemjeżnik z Kamjenicy do šmjerze sajeżdżeny. Njeje hischcże znate, haczż jedna žo wo njesbožo abo šamomordarstwo

Zaso jene železniske njezboże.

Pschiežina žo jatso njeňadži šwjeżicz.

S Kassela žo powź, so je wutoru 7. augusta rano po 3 hodź. tworowy cžah 8318 na Nordšlemmenstyo-Göttingenskej cžanje na Alfeldskim dwórnischczu pschi sjeżdżowym wuhibadle z lokomotiwu a 1ežźobowazymi schtyrjomi wosanmi z kolijow wujšł. Lokomotiwa a wacžkowy wóz wulkoczicznje z hišhcze njesnateje pschicžiny z kolijow a žo cžišnyschtaj, z cžimž žo tu dalsche tworowy wozy do žo sostorkachu. Shutkowy dźel cžaha wosta njewobschkodźony. Slowniej koliji z Kreiensena do Elsy buchu hnydom sawrjenej. Wobkhad žo z pschestupjenjom pschewodźe.

Pschi njesbožu bu wjsch.sch. rjadowaś Hendrich Schütte z Nordheima cžežko sranjeny a rjadowaŕ Fritz Herbst z Nordheima lohko, wobeju dowjesechu hnydom do Göttingenskeje kliniki. Rano w 7 hodź. bźešče wupróšenjez cžary tak balsko potrocžili, žo możachu w jenych kolijach cžahi jeźdźicz. Pschepytowanje, z kotrymž hnydom sapocžachu, wjedowakla bźešče žadyn dyrk sa wujašnjenje pschicžiny železniskeho njesboża.

Přilopk.

* **Woheń wjeźmu zyrkej šnicžił.** S Halle žo pische: W nozy k žrjedźi wuhrei w Oppinstej zyrkwi pola Halle woheń. Zyrkwina tódź wupali žo hacź na murje, mjes tym so kapała a weża cžežźicheje schkody njepocžeła pschistej.

* **Cžažnik je ſtomicžkow.** W Strażburgu (Uckermark) bě žebi tamnischi schewiši mišchtr Ota Wegner w lětach 1892 hacź 1907 cžažnik je ſtomicžkow ſhotowił. Wschitko bě je ſtomy; koleska, rjeczas, punty, cžišzownik, liczby, pokasararjej, machawa, ſpinki atd. Po naczehnjenju dźešče tutón ſpodźiwny cžažnik kaž tódy dyrdi. 20 lět dołho je žo ſtomjany cžažnik jako dźiw na wschelakich tu a wukrajnych wustajeńcach pokasował. Pschez njekedźbliwosć železniskeho faktojnika je žo tutón drohotny cžažnik někto pschi pschewjesenju na wutajeńcu w Frankobrodźe n. M. ſnicžił. Wumětz, kiž je na take waschnje wo ſwój drohi a ſpodźiwny pokład pschischoł, dyrdi někto němkostatnu železniju wobſtorkowź, jeli jemu schkodu njesaruna.

* **S kožu hłowu wotrubnył.** Hróšnu ſmjerź namaka w Langenſalzu 22letna dźowka. Jako po pucźu dźešče, pschijeźdźe jej wotrocžk, kiž mějeșche kožu na ramju, ſe ſwojim kolegom napschećo. Wón ſajeźdźe do holzu a padny, pschi cžimž koža njesbožownej schiju pscherěšny. Rana bě tak wulka, žo žo dźowka ſa krótki cžaš wukriwawi.

* **Krupobicže w Reutlingenje.** Sobotu wjeczor zwihowaše pola Reutlingena we Württembergskej žałostne njewjedro ſ hróšnym krupobiczem. Krupy běchu někotre tak wulke jako kurjaze jejo. Wichor w mješe tźěchi jenoho twarjenja wotkry. Stawiała abo ſeślana też ſchkoda. W Reutlingenskej wokolinje namakachu wobydlerja hišhcze hodźiwu wo njewjedrje 10 zentimetrow wyšoke hromadki krupow. Pod wobſchkodźenjemi ſadowymi ſchromami leżo wotbith ſad ſ wulkimi hromadami.

* **Pschi łóżeju dźiwnu ſatźělił.** S Püſtowa (Pomórska) žo pische: W lěſu rycžekubleria ſ Zitzewitz mjeșeche tamnischi knjeź hajnik ſe ſwojom wobžedźerja ſandźenu njedźelu dźiwjenja pschežkapicź. Pschi tom dóńdże k ſtźelenju, pschi kotrejž dźiwjenja ſatźělichu. Dźiwjeńz, kiž je dla lojenja dźiwinu wospjet zhłoštany a pod dobładom polizije ſteji, je wěſty Kwoop ſe Schlawe.

Serbja — na skhadźowanku.

Hotuj, Radworjo, so ſtarodawny —
Wjes, hdźež bydli ludźik serbski ſprawny —
Hotuj ſo na skhadźowanku,
Wšěch ſtudentow radowanku

Radwoł ze Serbami mysli, čuje
Tuž ſo raz ſtudentſtwo přihotuje,
Skhadźować hlej w jeho ſćinje —
Při piwje a ſłódnym winje

Wšitkich Serbow w cyłej wokolinje,
Wjesnjanow a druhich w Budyšinje,
Do Radworja namołwjamy,
Přeprošujemy, powitamy.

Tři dny dołho skhadźowanka traje
Štóž tych dobrych Radworčanow znaje,
Tón tam cyłe wěſće budźe,
Dokelž njeje rjeńſo druhdźe.

Zo pak budźe ſo wam wšitkim lubić.
Móžu dźensa hižo wěſće ſlubić.
Njecham wšak přewjele trubić,
Hewak móhli ſo nam zhubić.

Do Radworja wšitcy pojědźemy
A tuž Radworčanam pokažemy,
Zo ſmy na nich ſpomina'i
A jich rady wopytali.

P. W.

Swóibne nowěſće.

Semrěći: Karl Heinz Rietſchel w Sahorju. — Wilhelm Bernhard Haas, 71 lět, w Budyšinje. — Arnoscht Hohlfeld, 62 lět w Budeſtezach. — Emil Schild w Biſkopizach. — Helena Kaplerowa, rodź. Mikanez w Panezach.

Semrěli: Khrysta Ulbrichowa, wumělkarka w Korjezach, 78 lět. — Arnoscht Eisenhammer w Lejoru, 63 lět. — Hana Matijenzowa rodź. Herzogez na Zidowje, 54 lět. — Arnoscht Eger, architekt w Kamjenzu, 39 l.

Marja Thereſa Kralowa rodź. Mičkez w Kamjenzu, 67 lět. — Marja Marta Sommerowa rodź. Wobſtercz w Brunowje pola Kamjenza. — Hermann Roj, bohdowař we Werminghoffje, 55 lět.

Semrěli: Otźiwi Haaſe w Budyšinje. — Ernestina Beckerowa rodź. Granicžez w Brěſnynje pola Huczinu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

S pschiležnoſcžu žwjeczenja dnja wuſtawy wołtarja bohu 11. augusta 1928 měſchczańſke pitžańze ſawrjenej. Nutne wěcy pak žo w cžaſu wot 9—10 hodź. wobſtaraja.

W Budyſchinje, 9. augusta 1928.

Měſchczańſka rada.

Wikowanje ſ mlokom.

Wuwjedźenja polizajſke poſtajenje wo wobtkhadźe ſe mlokom w měſeze Budyſchinje ſ 3. julija 1928 žo poſtaji, ſo žo mlokowe ſudobja, kaž karany, blachowazy a khamy njeſmědźa w hrobźach khowaćz a ſurſchicź, ale na cžeſtnym powšitje pſchecžiwo próchej a maſanoſcži ſchkitane.

W Budyſchinje, 4. augusta 1928.

Měſchczańſka rada, ſpomožeſti polizajſki hamt.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powětrej wo wjedźe ſa jutſiſchu žobotu:** Njenje, ſucho, wodnjo cžopko, podobne wjedźo też w Zendźelſkej.

W Nanchu w Franzowſkej rekrut, kiž bźeſche žo lětaſtim podoffizerom z lětadłom do powětra podał we wyſokoſći 600 metrow žo pſchehladawſchi nimo ſtupi a ſ lětadła padże. Wón wošta mortwy ležo.

*

Miniſterſki preſident Muſſolini pſchija wčera dopoldnja generala Nobilu, kiž jemu prěnju reſprawu wo ſjeſdżenju „Italije“ poda.

*

W Panamje žu kandidata liberalnych Dona Florenzia Arośamenu ſa preſidenta republiki wuſwolili. Wólby wupadnychu ſa njeho pſchi hódnje njedźiwajcy wótrebo pſchecžiwjenja konſerwatiwneje ſtrony, kotraž je Sjednoczenym ſtatam pſchecželnje ſmyſłena.

*

W polodnjoſchej Mandżurſkej je pluzowy mór wudyrił. W jenej małej wſy je ſtamo 20 wołzebow wumrěło. Loni bźeſche tuta khoroſć w ſamſnym wótrezu wudyrila. We leże 1911 je w Mandżurſtej a w Cžitiſkej 180 000 wołzebow na pluzowy mór wumrěło.

Hłowny redaktor Marko Smoler w Budyšinje. Zamołwity za politiſke lokalny dźeł a jenilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźeł Arnoſt Barr w Bźěžnjez. — Za nawěſtki a ſmjeſi w Budyšinje

Hotel „Běły Kóń“
mějićel: Curt Lange
telefon čo. 3413

Najwjetša a najrjeńša jědźeńnja w Budyšinje

Tunje małe a wulke wobjedy
Najwobšěrniši wubjerk za wječerje

Wšědnje wumělski koncert

Njedźelu wot 1/2 12 hodźin dopoldnja
snědański koncert

Točenje Budyšskeho wosebiteho piwa, Radebergskeho a St. Beno-piwa

Wupřahowanje / garaže za awta / rumnoſce za zhromadźizny / swjedźeńſka ſala

Poskićam:

ćelace mjaſo .	punt **1.00—1.20** hr.
ſwinjace mjaſo	punt **0.90—1.00** hr.
zmjerzłe mjaſo . .	punt **0.80** hr.
howjaze mjaſo . .	punt **80—1.10** hr.
mjaſowu juſku	**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kołbasu .	**10** pj.
ćopłe kołbaſki	**10—20** pj.
wšelaku kołbasu . .	**0.60—1.40** hr.

Ernst Polter w Budyšinje
rězništi mišchtr, na Šuleńſkej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Noſće „Panther“-ſtupnje
na wobłukšite/pyšne formy wuwjedźenje z čiſtej kože připózn. tunjo
Předawańja za Budyšin
Fahle
Schuhmaschinenfabrik Hausen bei Wurzen Sachsen

Nawěſtki přinjesu wužitk?

Hł., 12. a 13. žnjeńca

Hłowna skhadźowanka
w Radworju

Sobotu 11. 8. wječor 1/2 9 hodź. **Wjesoły wječork** (Zastup darmo.)
Njedźelu 12. 8. pop. w 3 hodź.
ſwjedźeńſka zhromadźizna z přednoškowaj a z debatowanjom
Wječor w 9 hodź. **ſerbſki wječor** (dźiwadło — ſpěwy — deklamacije)
Wot 7—9 hodź. a po programje **REJE**

Zwjazk Łuž.-Serbſkeho Studentſtwa

Kunella-wotrězki
ſo kóždy čas a kóždu ličbu
za we wulkim wubjerku wustajenu hoſpodarſku nadobu zaniženja.
Hromadźće drohotne Kunella-wotrězki!
Butrowa wikowańnja
Kunella

Žonjace koło, nowe z fabriki, nanajlepje wuhotowane a z rukowańſk. wopiſm. za **75.- hr.** na před. **Seifert** na Kamj. h. 29

Tunje
tofle
dźěćace —.90, mužace 1.20,
žonjace 95 pj.
Heinrich Mohr
w Budyšinje na Žitn. wikach

Vogtl. Madras- **gardiny**
Płachty na ſoły, łoža a divany ruby na blida, wóſkowane ruby, łožace šaty najtuńšo
J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10
— Serbſke poſtrowjenje. —

N ša delikatesna margarina
„Kunella-Gold“
pomha Wam lutować z drohotnymi
Kunella-wotrězkami „Kunella-Gold“
kaž najlepša butra
Wikowańnja z butru Kunella
na Bohatej hasy 10
Telefon 3384

+ Hygieniske wecy +
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, ſtaležki, podložki, pjeluchowe kholowčki
Wagnerowa
w Budyš. před Šuleńſk. wrotami 9

Hoſćenc w Serbjanach
Njedźelu 12. augusta
kwětkowy bal
Přećelnje přeproſuja knježny a hoſćencaŕ

Přirod. dźiwadło w Halštrowje
w hrodowym parku
Njedźelu 12. a njedźelu 19. augusta
Rjana je mlodoſć
Wulka ludowa hra w 3 wotdźel. — Hudźba po ludowych ſpěwach zeſtajana — Započatk pop. w 3 hodź.

Tuni
cokorowy tydźeń
Jenož hišće 3 dny!

Cokor	pł. **29** pj.
Lompowy cokor .	punt 36 pj.
Kłobukowy cokor .	punt 36 pj.

Thams & Garfs
w Budyšinje

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Wozjewjenje!
Přichodnu njedźelu 12. aug. budźe ſo zawoſtańſka nadoba wot Marje Kwaweyneje we Koprecach za hotowe pjenjezy přesadźować.
Paleŕ, měšćanoſta.

Jurij Hänſel w Budyšinje
na Sukelnjeſkej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawańnja Radolfa Sacka z Lipska
= w Budyšſkim bamſkim hejtmanſtwje =
Skład ratarſk. mašinow a gratow wšěch druzin

Přiloha k číslu 186

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 10. augusta 1928

Na zwonkownych pućach a wróće do „maćerki".

Na wulětach do blizkosće a dala je Praha jara ohara. Wězo njemóžachmy při krótkosći časa sej sćo wobhladać. Dyrbiš pak za rjanosćemi slědźić, je sćěbać a znać. A naš swérny knjez kapitan, „tajemnik" (zapisowar) zwjazka słowjanskeje młodźiny, worowaše swoje próżdniny a da nam tróšku do rjanoćow Pražskeje wokoliny pohladać. Tak wujědźechmy sej z elektriku přez Hradčany, Pohořelcy hač do Břevnova, poslednja stacija jenki, kiž bu nazajtra (1. njeńca) hač do Běłeje Hory podšěsena. W Břevnoće je najstarši češki mužski klóštr Benediktinow, tež k. Margareth mjenowany. Bolesław II. założi jón ś lěće 993. Nětčiše klóštrske khěže a cyrkej natwari aty twarski wumjeće Křesćan Diensenhofer w lěach 1712—1722. Je Prahu wo wjele wulkotnych twaow porjeńšił.

Nimo klóštra wjedźe późny pućik hač k Hwězdźe. Při horcym dnju dźěłachu tu ludźo pilnje na połach i pódła we wulkej cyhelnicy. Wišnjowy halej wjeźe hač tutomu spodźiwnemu twarej, w formje šěsćokónkateje hwězdy. Bu po planje arcywójwody Ferdinanda Tirolskeho 1555 natwarjeny, mandźelskeho Filipiny Welser. W renesanskim stilu natwarjeny rjadny dwór nazdala wěźi. Dołhi čas służeše silwerowy magacin a bu 1875 ponowjeny. Smy tu twar jenož zwonka wobhladali.

Ze wobdawacy wobsěrny lěs mjenuje so Obora, a zahroda. Nic pak, zo bychu lawy a mjedź — poslednje smy na Hradčanach swobodnje sej zahrodźe widźeli — wokolinu trašće. Tu jelenje a serny běhaja tam wokoło. Njejsmy nych widźeli. Lěsna swjatnica je wukhow za sy Pražanow w horcym lěśnym času. Wysomiska wšěch družin škitaja mjerwjacy so lud ed palacymi słónčnymi pruham. Zdaše so nam, až bychu jenotliwe štomy, do njebjes sahace hobry, mjetnjate byłe. W jich khłódku dźerżachu „spróćeni ućowarjo „siestu" a hołdowachu wokšewjacemu dolce farniente". Cyle swójsky so tam skhadźuja a wołóża so wot stótčaceje drasty. Wězo dachmy sej a też derje być a wotpočnychmy někotre hodźinki r lěsnej ćišinje. Někotři njespróćeniwi z našich hólcow achu so do bulhraća z ćeskimi „chlapcami". Pražski ćeśel a Sokołka přiwdźešataj pohladać, kak „lěnjeho asemy". Runje khwalobnje so tamniši hošćencaf apřećo našim dźěćom zadźerżał njeje.

W blizkosći wuhladachmy „Běłu Horu", na njej rkwej Maria de Viktoria, klóštrej w Brevnovje słuu. Tu wojowaše 8. novembra 1620 ćeške wójsko adźarskimi pomocnikami přećiwo kěžarskemu pod ximilianom z Bajerskeje. Tehdomniši ćeski kral, edrich V. z Pfalcy, da sebi při wšej bitwje dych, sedźeše w tym času na Hradčanach při bohatej ći a njestaraše so wo swojich wojowarjow, kiž tu dóństa přehrachu. Zwjetša tohodla, zo mażerske wotdźělenja so do ćěkanja dachu, dokelž — ež naš wjednik mjenješe — njeběchu nimale cyłe léto anoje mzdy dóstali. Tuta bitwa bě rozsudźaca za alši běh 30lětneje wójny.

Nimo tra wujědźechmy sebi zasy z elektriku do Dejvice, XIX. (posledźa) Pražskeho wokrjesa, do kotrehož hišće Bubenč, Sedlec, Vokovice a Veleslavin słušeja. Tu napadny nam hobrake twarnišćo, „Masarykova studenska kolej" a pódła — tróšku mjetše — „Arcibiskupsky seminař". Tamny studentski dom wobsahuje štyri frouty a jeho khěže 93 319 kósnych metrow. Tu bydla 863 studowacych za jara tuni pjenjez. A kak rjenje! Mnozy dóstawaja stipendije. Kak tunje so tu jěść podawa, móžachmy so z „jidelního lístka" přeswědčić, kiž nam kastelan do rukow stóći. Tak płaći na př. bórtlk litra dobreho běłeho kofeja 1 Kč. (króna ćěskoslowenska), to je po našich pjenjezach dwanaće a pół pjenježka, ćorny kofej 7½ pjenježka. Naspomnjeny „listek" měješe hnydom ćišćany jědźny porjad (wobjed a wječer) wot 16. hač do 31. meje a to wosebiće za kóždy dźeń. Tak wšitcy wědźachu, što syda a móžachu so po tym měć, traš dźeń prjedy prawje so najeść, hdyž nazajtřišim jěść ničo na jich słědny pysk njeje. Słědnych ludźi je dość na swěće. Tajkich mjazdomny toš mjez nasimi dźěćimi. Zo samo wjesne dźěći mloko njepija, bě mi něšto nowe. Jene njejedźeše tučne mjaso a kołbasu, druhe nic knedliki, třeće njepiješe słódki kofej a tak dale. Z tajkimi zaplenčenymi dźěćimi njeje derje pućować. W tutym studentskim domje je wšo na wulke złożene — jědźernja, kuchnja, žurle, myjefnje, kupjele atd. Při tajkich rozměrach njeje spodźiwnje, zo na př. w kuchni nimale wšo z mašinami dźěłaja, kaž to hižo wo „Studentskim domje" na Karlowje naspomnichmy. Jědźa so do jědźernje, kiž 350 wosobow wopřija, na wózyčkach woža. Za krótku hodźinku (wot 12—1 hodź.) je na 900 ludźi nasyčenych. W zahrodźe su wobsěrne městnosće za sport a ćełowućowanje, samo za tenis. Tutón hobrski twar płaćese na 21 miljonow kč. Zakładny kamjeń bu 1923 położeny, dom bu 1925 dotwarjeny a 1927 za studowacych wotewrjeny. Mósačne płaćizny, za což maja studentoje dospołnu hospodu, staja so na 360, 400, 450, 500 kč. a złožuja so po zamóženju starśeju. Za samón čas dóstawaju pak mnozy stipendije we wysokosći 75, 150, 225 a 300 kč.

Dokelž nam časa njezbywaše, njemóžachmy sej susodny arcybiskopski seminar znutřka wobhladać. Naš puć wjedźeše nas dale do wudolinu „Divoká Šarka", też „Česka Świca" mjenowana. Nimo cyrkwiśki swjatoho Maćija, na hórcy stojitej a z ćerchowom wobdawatej, sahachmy do hłubokeho doła pod młódnej štomowinu a po přihódnych śćežkach. Tu a tam wisachu na sadowych štomach wěsće, znamja, zo běchu wotnajate. Wězo tute „serjenje" njewotstrašuje žanjeło dwěnohateho słédnika wot krodnjenja sadu, kaž też wutykane muže pola nas nic škórcow wot wšelkich štomow. Mnozy ludźo přebywaja tu na lětnym bydle a Prahu wukhodźuja so hač tu w swojim swobodnym času.

Dampachmy po dole hač k Woltawje a wot tam wróćo nimo „Zemědělskeje fakulty", krasny nowotwar — scyła budu so w tutom dźěle Prahi wšě trěbne wustawy za technisku akademiju wutwarić, zdóła su hižom hotowe — hač zasy do Dejvice, z wotkal nas elektrika hač do našeje wjeńcerneje hospody, mjenujcy do jědźernje knjeza Jaroslava Horáka na Mysłikowe zdobom zjednoćena z rěznistwom (uznarstwi a jidelna) dowjeze. Dokelž dale zastaranje z wječeru Ćeskemu srdci wobćežnosće ćinješe — w času próżdninow so tam njewječerja a wobjed so też jenož wésty cas podawa —, běchmy so w jědźernj zesydali a dóstawachmy přez dobroćiwosć mějićela tunju wječeř, kaž sej ju ani dźeń dali njeběchmy. Tohodla hišće na tutym městnju knjezej Horákej swój najwutrobniši dźak wuprajimy. Ćinješe to našich serbskich dźěći dla. Też piwo je tam tunje, pol litra běłeho Pražskeho jenož 1,20 kč., to je 25 pjenježkow. Tak móže so tuta jědźernja kóždemu należnje poručić.

Wězo njespóznachu nas ludźo hnydom nazdala jako Serbow. Wobdźělene tři holcy njekhodźa w narodnych drastach a tak nas jenož na druhej rěći spóznachu. Njewědźachu pak sprjódka, kajka słowjanska rěć to je. Doniž jim rozjasnichmy. A potom lubo witanje z ruku a wutrobu do Prahi. Ze wšeho spóznachmy, zo maja Serbja w srjedźišću Słowjanstwa dobre mjeno. Mučni wróćichmy so do našeje hospody, bě to posledni stwórtk. Ale tehodła wšě dźěći njespjachu „kaž zarażene". Někotre maju „živo slěbro" w žilach a te třepoce dale hač do nócnych hodźin, doniž kruty wukaz z nawjedowarja też tutej člowjeskej słabosći wotpomha.

Přilopk.

* **Tyfus w Schlesyjsku.** W Lauterbachu pola Schprottawy je njedawno tyfus wudyrił a je jo tucze rozšěrił. Hižom 11 wosobow hu dyrbjale do Schprottawskeje khorownje dowjezeć. Dotal je jena wosoba wumrěła. Přičinu tyfusa leži w njedobałajućych wobsteinosćach pobsemiskeje wody. Nałwjaca ju wjesnica wobydlerjow, kotrychž je nic 800, cjerpa wodu ź wjesnje rěki k picu, kotraž pschese wju misti hat pscheběknje.

Daršni všelbožowny pojězd ź raketowym autom. Zyle cjicho spyta tón króć Fritz Opel bohužel rano sahe nowu lětu je swojim raketowym autom. Běšče to k druhemu rasej, so bu pojězd na jeserskich kolijach sta. S wopróstka běschtej dwě jěšče wotmyšlenej ź dwoma wosomaj „Rak 4" a „Rak 5". Ale wěsta bu nimo luti. „Rak 4" wujěšče hnydom po prěnim startowanju ź kolijow kaž jeho pschedownik a rosbuchnywschi so zyle snicki. S druhim wosom „Rak 5" hakle njespytachu.

* **120 000 hrywnow za njewinowacje swotpokuzenu khłostarnju.** Jendźelske kinjeżeństwo je Nimzej, Oskarej Slaterej, jako wotnamakanje za njewinowacje swotpokuzenu khłostarnju 120 000 hrywnow pospiśiło. Slater bě so léta 1909 ź njeprawom ke khłostarni na cjaš žiwjenja sahudźił. Slater, kotrehož njewinowatosć bě so léta 1927 wupokazała, je wotnamakanśi pjenjes pschijał.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. 9/11 hodź. je njedźelska šula. Popołdnju we 4 hodź. je zagrodny swjedźeń při kofeju a tykańcu. Hudźbne a spěwne poskićenja. Swjedźeński rěčnik kujez zjednoćeństwowy wotkładar Pöschel z Kamjenca. Kóždy je wutrobnje

Lěsny kućik.

(Pokračowanje.)

Burkl pachył so wopraschja, kotryž sa jenej, derje jedwaše, tola mějećzanjuju dwaćzenej holcu jeje łóst njeschese.

Starz ź hłowu pschikiwkowaschse. Mózetaj jenož je mnu ..

„Ale ja chzu do lěwsho kućika", rjekny holza.

„To derje budźe wjsho jene. Macze-li we lěšnym kućiku nješto wobstarać, potom budźe tudy wschak prawje."

„Skuschaju tam k domu", wona wotmolwi.

Starz, kotryž hać dotal mjerze swój puć dale krocschese, wobroći so sa njej, a jeho wjeselu hladaschtej pschego dobrjiwiśiwisko, dokelž na to nitode sworiwjenśo hladaschte. „Nó", djesche wón, „knjeni Lewerenzowu jsom zeši, tak rokumjenju, wo někotre lětka starsche pschedstajał."

Ale holza njesida so rumje za tajke żorty być. Wona sa njeho ź jeje schérwjuraj wocjomaj hladaschke prajisy: „Nimam Franzjiska Tedderez. Knjeni Lewerenzowa tam derje sdo ź tym knjesom budźe. To so Wo tola mylicje, knjeżenicka, ménjesche starz, so ź jenej ruku psched njej kłobuk dahnywschi a ź tamnej jej tón wulki kućz pokazujo: Knjeżinu pschindże hakle djenża wjecjor, ale sajtup mózete wschak dostacź."

Wona ha poćróż; ale jenož wołowiti wołta porił, na ubje.

„Że derje", rjekny, to so tónak njehodźesche ź wobnom: „Cjemny hicź, knjes inspektor!"

A tak woni puczowachu po khłóstarni, je schmerkowej ćiłum wótłamnym kućiku dale, pschezo njetsche buchu khójy, kotrež ź kóždeje stroho rosćejchu a jiwoje hałosy nad nimi wupschestrěwachu. Nadobo pschesta kuježena hucź; ź kućzymi selami porosćena dolina, wodu wupuschćejcego ćeżnischcza wupschestrěwajse ha wrěti psched ninti, a na tamnej stronje bě pak sasu haj. Jenoż runje jim ź napschesa bě śwéćelna, pschez kotruż běšche pschi wobsorje hola wobjezi. Na lěwo tuteje śwéćelny wak pokazowasche so se sadnjej stronu so thětro k lěsu dźerżo, stare twarjenje se kłóńczowych zyhelow, kotrež dla wobkoteje tšchi storo kaj wéża wupadowasche.

Starz wosta stojo a pokazowasche njetcjo na se selesom wobite wrota, kotrež běchu ńrjedź murje. Wbschschce nich w pěstowanej dobjerzy běsche napischmo, kotrežaj jónu jtote pišmiki běchu w jaśnym błónzu błschcje ź wotnadala k pósnacku. „Lěsny kućzik!" cjitasche Franzjiska.

Se fairotšeho dwora bě ńtychcej schcjowkarte.

„Oho, mój phylark, knjeżenicka; wón je hižo mój stup sesnał. Wbschschce wosamoćenesho twara stětowasche kubjeżeny ptak, kotrehoż bschchaj pschezo bliże krocżagaj se jeho thewanikt fescherilo).

Hižo stojeschtaj psched wrotami a inspektor wołwjertny kućz w sanknu.

Kpłódny, ź kanjenjemi wuklaćenu dwór jej pschija, njes tym so kołmaty poń schcjowkato jiwojeho knjeża powolta. — Na lěwizy běschke kanjenitna studnja, pschi kotrejž ź wodu napjelitjeny bow stojeschce; pschi murí domskeho rośćanku ź pupkami pobyte rózowe kećki, kotrež ź bokowaj thěżinych durí lěżoze wokna nimale zyle zakrychu. „Starý knjes", rjekny inspektor, je hišćeze tute sam sadsał.

Potom wostupischchaj, po nětkrych stłodźenkach do khże. — Na lěwizy bě kuchei, na prawizy jśtwicźka ź jenym wokmom, po kotrejž nadobje bě hižo pschichodna wobydlerka ź śpóśnacju. Stojachu tam bschchcje próśdne loża w jenym rózku kołwrot, na sajtarskej komodje bě runje tajki schpihel. Potajkim, to njeje Wascha jitna, knjeżenicka! rjekny starz bschchcje jómu so w jortach śpytujo.

Zaneje wołmotiwy njedostawschi, pokasa na śwojeho pża, kotryż po stłodźe jiore skakasche. „Pójmy ta nim." Tam sadsy ju jenoż bschchcje khże.

Horjeka wołtamkmy nij pschewoulku jśtwe, kotraż bě hacź na sawěschki pschihotowana.

Zaneho hłowa njejerała wobhladowasche sebi Franzjiska wschitko a pomhasche starzej wokna swoczinjeć.

Na tóżnym boku běchu durje, wobej do wałeje jśtwicźki wjedźazej. W tej na lěwizy běsche nimo nětkrych słolczkow felesne łoże a dwaj wulkej puczowańkej łofraj.

Jeże wjednik wotewiri hižo napschecżo lężeze durje. Tu je nětchto k cjitanju! Knjes doktor je tu sam pobył a tu hižo jedyn zyły dźeń żedźał.

A rosprawdźe, tu bě schikwana, derje sorjadowana knihownja. Ale njes tym hacź bě sebi holza jenu knihu wuczahnyła, kotraż bě jej ź magistrowcho pensionata hižo znata, wotewri starz dalsche durje.

Tuta jśtwa leżeschce k wjecjoru w sejinje lěża.

„Wy njeznańcje jso śwójicź, kotraż bě psched jenicźkim woknom. To njeje žana khóda, ale też jenoż takse waschnicźko starscho knjesa.

„Tak łożyp so njestróżu", rjekny holza, sa nim psches próh krocżo.

Nětko njech tón pachoł Wasche wézy horje pschinjeseje; pschetoż tam te kóżko a tón schpihelk na tej komodje stej tola zyle wésće za Waš postajenej.

Hdyż bě Franzjiska śwoje śmachi pachołej wotewsała a jeho saplackała, rjekny starz: „A nětko, knjeżenicka, hudu Waš saso wrócźo do wézy pschewodźeć. To je wschak hodźinka ź běżenim, ale Wy dyrbicźe tola też néschto jěść. Nawjecjor knjes doktor ke nam pschidźe, so by śebi kućz wotewsał!

Holza pak wijesche ź hłowu. „Sšym tola nětko jow, a ź jédźi mam hischcze néschto w mojej tośći."

„Ale tak budu Waš dyrbjeć sawrjeć, dokelž dyrbju kućz knjesej doktorej jam wotedać."

„Samtkicźe jenoż, knjes inspektor!"

„Hm! Dyrbju Wam ź najmjeńscha to pśa wostajić?"

„Cjehoła to?"

„Nó, myślach śebi, so by Wam wostudźi."

„Je žanu wotsudu njetrjebam!"

„Potajkim, knjeżenicka, dyrbju samkuwjeć?"

Wona ź hłowu mwajo pschihłosowasche; potom pschewodźesche jeho, mérnje ja nim krocżo, dele do dwora. Hdyż bě tutón pśches kolonnerju wusunył a sadsy ju te cjeżse wrota samknuł, běsche wona w śtoku wrócźo do domu, do jeje jśtwicźki a da so hnydom do dźela. Jeje śmachi sorjadowanychi a butrowu zaltu khwatliwje spóśerawschi, pschepytowasche zyły dom, so by kóżdy kućzik sesnała. Zyle śmarjenjo, też pinzu pschehladowasche, dohłada so sthodu, kotryż na hornju łubju a na tśechu wjedźe. Torbasche ja wschładło, doniż ho njewotewri. Wona běsche na sadnjej stronje twara, a wona widźesche psched śobu lężo, njepschewidźomnu hołu, pschezo schérzbo a schérzbo ź lěża won rośćacu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

přeprošeny a ma darmotny zastup. — Wječor we 8 hodź. je evangeliaciski přednošk; samsny, rěčnik. —

Pónđelu wječor ½7 hodź. je zwučowanje pozawniskeho khóra, wječer ½9 hodź. zwučowanje spěwneho khóra.

Stwórtk wječor we 8 hodź. je bibliska hodźina (2. list na Thessalonskich).

Diakonysa Hilża Fehrerec změje srjedu wječor we 8 hodź. na Židowje 146 wukładowanje biblije za žónske.

Zjednoćeńskowy wothładar Zimmermann změje biblisku hodźinu njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeswačišle w diakonnće, pónđelu wječor ½9 hodź. w Komwaldze a štwórtk w Budyšinje.

Zwjazk młodźiny za rozsudź. křesćanstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu popołdnju w 4 hodź. wobdźělenje na zahrodnym swjedźenju zjednoćeństwa — Wutoru wječor we 8 hodź je hodźina Běłeho křiża za młodźeńcow. Srjedu wječor we 8 hodź. je zhromadźizna za młode holcy.

Z Barta.

10. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska Boża słužba. — Wumrěł: Korla August Muka, khěžkař w Barće, 65 l., 6 m. a 26 dnjow stary.

Z Budestec.

10. njedźelu po swj. Trojicy změje farař Bóje rano w 7 hodź. němsku spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske předowanje.

Před cyrkwinymi dujemi je zběrka za misijónstwo mjez Židami

Pónđelu wječor we 8 hodź. je zwučowanje pozawnami.

Srjedu wječor ⅛8 hodź. zhromadźizna towarstwa młodych holcow

Z Bukec.

10. njedź. po swj. Trojicy: rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, a ½10 hodź. němska Boża słužba. — Zběrka za misijónstwo w słužbnym kraju. — Zemrěła: Marja Anna Albertowa rodź. Pöčkec, wobydlerka w Rachlowje, 76 lět, 6 m. a 13 dnjow stara.

Z Hodźija.

10. njedź. po swj. Trojicy změje farař Voigt rano w 7 hodź serbsku spowědź, farař Wjele rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za evangelizaciju w swjatym kraju (Jeruzalemske towarstwo.)

Z Hrodźišća.

10. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. serbski hamt, we 8 hodź. serbska, a ½10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za misionstwo mjez Židami Dop. ¾11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Hućiny.

10. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba, dop. ½10 hodź. kemšenje za dźěći. — Kolekta za misionstwo mjez Židami.

Z Kotle.

10. njedźelu po swj. Trojicy ma farař Kanig rano ⅛8 hodź. němsku spowědź, ½9 hodź. němske kemšenje a w 10 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. ⅓3 hodź. zeńdźe so towarstwo wowkow. zhromadźiznu nawjeduje misijonar Krječmar z Budyšina.

Z Khwaćc.

10. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, a 9½ hodź. němske kemšenje, wobeje z kolekta za misionstwo mjez israelskim ludom a za evangelizaciske dźěło w słužbnym kraju, dop. w 11 hodź dźěćikemšenje. Wumrěła 31. julija: nowonarodźena dźowčička M. Gerbera, ratarskeho dźěłaćerja we Cutoběu, ½ h. stara (so narodźiła a wumrěła w Budskej khorownji).

Z Klukša.

10. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. ½10 hodź. dźěćikemšenje. Zběrka za evangelizaciju w Słužbnym kraju.

Z Kotec.

10. njedźelu po swj. Trojicy ma misijonar Krječmar z Budyšina němske kemšenje.

Z Małešec.

10. njedź. po swj. Trojicy: rano we 8 hodź. němske kemšenje z čitanjom.

Z Minakała.

10. njedź. po swj. Trojicy dop. ½9 hodź. serbske předowanje so čita.

Z Nosačic.

10. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź němska, a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. — Kolekta za misionstwo w słužbnym kraju, pop. towarstwo młodych holcow, wulět do hór. — Zemrěł: Ernst Wilhelm Britscha, tyšeř w Krapowach, 77 l. 5 m. a 5 dnjow.

Z Njeswačidła.

10. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. serbska spowědź, w 8 hodź. němska, a ½10 hodź. serbska Boża słužba (knjez farař Rjenč-Lupjanski). Kolekta za misionstwo mjez židami.

Z Perše.

10. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska Boża słužba (knjez farař Grosa z Budyšina), dźěćikemšenje w Bošecach pop. ½2 hodź. za młódše, ⅓3 hodź. za starše dźěći a ¼3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadnoje sotry. Wutoru wječor rozwučowanje pozawnistow.

Ze Slepeho.

10. njedź. po swj. Trojicy rano ⅛8 hodź. serbska spowědź a Bože wotkazanje, we 9 hodź. serbska Boża słužba a ½11 hodź. němska. — Zběrka za misijonstwo mjez Židami. —

Wumrjeła: Marija Sprejcowa rodź. Domulic w Slepom, stara 64 l. 4 m. 9 dnjow. —

Z Rychwałda.

10. njedź. po swj. Trojicy je dop. we 9 hodź. němske a dop. ¾11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wochoz.

10. njedź. po swj. Trojicy: dop. we 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża słužba.

Z Wósporka.

10. njedźelu po swj. Trojicy ma rano ½9 hodź. misijonar Krječmar z Budyšina předowanje.

Z Łupoje.

10. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. je serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, knjez stud. theol. Rösler. Zběrka za evang. w słužbnym kraju.

Z Wóslinka.

10. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Dop. ¾11 hodź. Boża słužba w Čisowje. Pop. ¼4 hodź. młode holcy w farje.

Wutoru 14. augusta wječor we 8 hodź. žonowarstwo.

Z Delnjeho Wujezda.

10. njedź. po swj. Trojicy je rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. ½10 hodź. němske kemšenje, pop. w 2 h. nyspor.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 10. awgusta 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1915	100 pólsk. złotych. .	46,00
jendźelski punt .	20,349	100 čěskosł. krónow .	12,423
100 šwajc. frankow .	80,59	100 franc. frankow .	16,38

Barlinska burza pychnješe wječeru pichi spočatka cłotam hłabe kursy. We dwěm dnjam je jasno kruczowachu. Na wikach i dołhnymi a rentowymi tučźinami bě cichko.

Produktowe wiki běchu wječeru dale mérne a płaćizny wosebje za poźdźiše termine jasnjejše. Hotowe žito we pychnju a rozdźělowachu po krědźinach płaćizny. Poźdźiše termine, wosebje za pychnju, běchu jasnjene. Wotwjł pichiłaše 5 pf. po zentnaru. Wječera płaćejše zentnar

w Barlinje

pšenicy 11,85—11,95 hr., rožl 11,50 hr. hač 11,65 hr., jačmjenja nahmišćo 10,25—10,75 hr., wowsa 12,30—12,90 hriwnow,

w Lubiju

pšenicy 11,60—12 hr., rožl nowoje pał 11,50—11,80 hr., jačmjenja nahmišćo 10,50—10,80 hr., jačmjenja nałtšiho 13,75—14,20 hr. nowe bérny zentnar 7—9 hriwnow,

Prošata 15—20 hr., šćhati 60 hr.,

wulke libjata 5—8 hriwnow,

w termijnowym wikowanju

za september: pšenicy 12,32½—12,35 hr., rožl 12,20—12,26½ hr., wowsa 11,05 hriwnow,

za oktober: pšenicy 12,40—12,42½ hr. a rožl 12,25—12,29½ hr.,

za dezember: pšenicy 12,52½—12,55 hr. rožl 12,26½—12,30 hr., wowsa 11,35 hač 11,32 hodź.

Wiki šćhtwórił w Komjencu.

Kreń 1,20 hr., kolrabi 15 pj., hyrdroštj kał 20—100 pj., jabłka łoboda 25 pj., morchej 30 pj., zybła 20 pj., rjepwjeń 15 pj., bérny nowe 30—12 pj., hołotej 6—10 pj., holanjše jahody 65 pj., košmački 25 pj., cźerwjeny ka 35 pj. a běły 30 pj.

Wiki šćhtwórił w Lubiju.

Butra 1,05—1,15 hr., jeja 13 pj., rjepwjeń 15 pj. a łany wołij 1,60 hr., kulerepa 10—15 pj. a hołotej kedźl 10 pj., zybła 15 pj., rjetkej 5—10 pj., měd 1,40 hr. hač 1,60 hr., šwinjaze mjaso 0,90—1,10 hr., hjowjazowe mjaso 0,90—1,10 hr., cźelaze mjaso 1,20—1,30 hr., ša łanty jelenc 30—35 pj., holanjše jahody 60 pj., bérny nowe 9 pj., janjše jahody 35 pj., górki 30—40 pj., hrušy 1,40 hriwnow, pruńšnjy 65 pj., krušnjow 25 pj.

Wiki šaadźenu hrjedu w Dalšćrowje.

Pšenica 12—12,50 hr., rožl 11,75—12,25 hr. a wowsa 13—13,25 hr., mahymiti jačmjeń 11—11,50 hr., bérny 4—3,50 hr., nowe 11,50—12 hr., syno 3,50—4 hr., šłoma maschinska 2—2,25 hr., wołtejo 3—4 hr., butra 1,10 hr., jeja 13 pj., prošata 15—18 hr., běłpał 50 hr., hołotej 5—10 pj., wišnjje 25—35 pj., zybła 20 pj., holdje 1 hr., górki 30 pj., rjenčel 10 pj.

Wiki šćhtwórił w Khorježeju.

Butra 2 hr., twarožk 30 pj., jeja 13 pj., łany wołij 1,40 hriwnow, šwinjaze mjaso 1—1,40 hr., cźelaze mjaso 0,80—1,30 hr., skopjaze mjaso 1,20—1,40 hr., hjowjazowe mjaso 0,80—1,20 hr., łany 1,90—2,50 hr., holdje 0,80—1 hr., chapony 1,50 hr., morchej 15 pj., jabłka łoboda 40 pj., hyrdroštj kał 60—90 pj., zybła 15 pj., bérny nowe zentnar 5,50 hr., hołotej kedźl 8—12 rjenčel 10 pj., łany 1,50 hr., šćhtnik 1,20 hr., holanjše jahody 70—80 pj., wišnjje 40—50 pj., malany 40 pj., pruńšnjy 50 pj., kurjatka 80 pj., hłowki 30—50 hr.

Wiki wječera w Khorježeju.

Butra 1—1,10 hr., jeja 11—13 pj., bérny nowe s hač 10 pjenjezkow, jabłka łoboda 20 pj., morchej 20 pj., zybła 15 pj., hołotej kedźl 5—10 pj., hyrdroštj kał 30 hač 60 pj., radišli 10 pj., šćhtnik 1,50 hr., łany 1,20 hr., wułožany měd 1,40—1,60 hr., we płastach 2,80 hriwnow, šwinjaze mjaso 0,80—1 hr., šćhmalz 1,70 hr., košmački 50 pj., wišnjje 25—50 pj., holanjše jahody 60 pj. a pruńšnjy 70 pj., janjše jahody 30 pj., košmački 50 pj.

Słowjanje wiki wječera šćhtwórił w Khorježeju. Na nje běchu pśichiłnuli 1450 prošatow a 190 šćhtow. Wone płaćejachu

prošata:

małe	8—14 hr.
hrěnje	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

libjata:

małe	22—40 hr.
hrěnje	40—60 hr.
wulke	50—90 hr.

Pśichiłajuśi pytaju:

Hanza do domu č. 15. 8., Tarmerhelm w Běłej Wodźe.

M. Grunkowa w Wilsporjach.

„ Nowaka holeńcej w Schenkach pola Hródka.

Dźěłaćerjo, Lehmann w Budyšinje, Nowofolsta dr. 12, Mattrichca, Seimert w Hródku.

Na płaćedań:

Pjanašle hilde, bubowc, Bilicha w Budyšinje na Dolnjowendźiskich wikach.

Prošata, we Wurjach 4.

Wołaj, młodoj, ćmjeli dwór w Małem Wjelkowje.

Jałowjo, khěchjan w Hródku.

Wós dźěćeńcan w Budyšinje, Seerbita hała 11.

Soudnjizy na pichekadowanje

sobotu 11. awgusta 1928

w Wilkopjach dop. w 9 hodź. na hubałtiwie: wšelake meble. (Wšohi cźełaś, kotre kamtu tudźe śmjeju, to wšo cźełaś ha we poćo kmojcho wobłicźa dźeje.)

pónđelu 13. awgusta 1928

w Halschtrowje w hoscźencu „Ke śmjeśenu domej" kachle a pišańśi jekrutak,

w Brěžnje pola Kamjenca w hoscźencu „K wiśelowemu kubłu": motor 10 PS na wjerśiśiły prud.

Skerowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź. Wiki za měrne, lota płaćiśiny śmrućene.

Dop. ¾12 hodź.: Płaćiśiny za dale kruczene, rožl a jačmjeń.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	9. 8.	8. 8.		9. 9.	8. 8.
Pšenica	237-239	237-239	bany	26-28,00	26-28,00
rožka	230-233	230-233	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jačmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jačmjeń	205-215	206-215	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wowsa	246-248	247-250	zeradella	—	—
kukurica	240-242	241-243	rapa. wosusk	19-20,00	20,00
pšenš muka	29-32,00	29-32,25	łany wosusk	24-24,00	24,00
rżana muka	32-34,00	32-34,25	poom. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	15,50	bérnj. kruški	25-25,80	25-25,80
rżane „	17,60	17,60	syno, 50 kg	3,50-3,80	3,50-3,80
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,00-1,20	1,00-1,20
hróch	35-40,00	35-40,00	pšeńć. „	0,80-0,95	0,80-0,95
raps	320-325	320-325	wowsna „	0,80-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	jačna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

9. august.

— wol., 1 byk., 10 kruw. a jałojc., 832 ćelat, 60 wowc., 603 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 70—78, 2. 60—68, 3. 54—58;

swinje: (přez 300 pt.) 80, 2. (240 — 300) 3. (200—240) 78—79, 4. (160 — 200) 75—

Rancy 60—66.

Wiče płaćizny stwórtk 9. VIII.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšenica		11,80—12,00	11,60—12,00
Rožka		11,40—11,50	11,50—11,80
Ječmjeń (nalět)		—	—
Wows		13,00—13,50	12,30—12,60
Syno		4,25—4,50	4,40—5,00
Słoma z maš. młóć.		—	1,40—1,80
Słoma k zaslanju		2,30—2,50	—
Słóma z ruku młóćena		—	2,50—3,00
Bérny pola ratarja (nowe)		7,00—9,00	—
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,20	1,05—1,15
Jeja		0,12—0,13	0,12—0,13
Přeńćne wotruby		—	8,60—8,80
Rżane wotruby		—	9,00—9,20
Pšeńćna muka		—	19,00—19,50
Rżana muka		—	18,25—18,75
Prosata, wulke		—	—
„ „ srěnje		15—21	—
„ „ małe		—	—

bychmy ſ [illegible] njeczatka mërnje jednali. S mërnym jednanjom je ſkotom wſchednje wjazy wuczinimy hacz je ſkobami a ſ biczom. S hrubym jednanjom ſamo najkhmańſche ſkocžo ſkaſynty. A je-li ſkocžo jómu ſkažene, njemóžemy je hžo wjazy tak derje trjebacz. Wſchudžom mamy ſ nim njerſanje. Mnohi cžłowjek ſo wjeſeli, móže-li druhdy ſkocžo prawje hnëwacz. Tajkemu cžłowjeſcej ani ke ſkotej njedajmy.

K cžëſtnej ſtrowoce ſłuſcha też cžiſtota. Cžiſtota je pół ſtrowoty ſo praji poła ludži. Tołſame płacži ſa ſtót. Je-li ſkocžo ſwobodne, widžimy, kak ſo liſa a ſchudruje. Najradšcho by ſo wokupało. Downa, mamy-li ſkót pſchiwjaſany, dyrbimy ſo ſami wo jeho ſtrowotu ſtaracz. Najprjedy dyrbimy ſkótej derje ſaſcžëłacz. Skót dyrbimy ſnajmjeńſcha ſa tydzeń jómu pſcheczëſkacz a ſa mëſaz jómu wumyez. Njeſabudžimy też wjele wëtrowacz. Sanjerodžimy-li ſtót, dha ſ nim wſchudže pſchiſadžimy. Mërne ſkocžo, kotrež njeſmy ſkaſyli, je nam wſchudže ſ wuſitkom a nawopak roshorjene a ſte ſkocžo je nam wſchudže k mjerſanju a ke njeſbožu.

Dom a kuchina.

Pochowëna jako dobry ſrëdk ke konſerwowanju

Lëtża mamy pomërnje wjele ſadu. Tuž hoſpoſa hlada, jo by po możnoſcej prawje wjele płodow do ſchkleńcžow abo hornzow nakładła. Swotkel pak zokor nabracz, hdyž je take drohi. K nakładowanju je jara wjele zokora trëbne a tola bychmy rady w ſmuje cžeſtwe płody wužiwali. Ke tajkemu konſerwowanju móžemy pochowinu (Torfmul) derje natożicz. Do pocha możemy wſcho możne nakłaſej jako ſad, jeja, zyblu, bobliny atd. Loni ſym 30. oktobra butrowe kruſchwy ſeſcheſipał a w nowembru do pochowiny pokoſił. Kruſchwy ſo hacz do ſrjedža februara dżerżachu. Druhe kruſchwy ſamſnjeze drużiny pak ſo lëdom hacz do hód dżerżachu. Nimo toho hiſchcže tajke kruſchwy a jabłuka, kotrež ſmy do pochowiny ſkładli, rjane a cžeſtwe wupadaju. Też hroſnje njeſkodża. Najkhmańſcho je, hdyž ſeſchcžipamy ſad dwaj abo tři dny leżo woſtajimy, potom do njedheje, tak njenowanje żidżaneje papjery ſaiwalimy a do pochowiny pokożimy. Sawalenje pak njeje dożyła trjeba. Wſchelazy to ani njerodża.

Schtóž ma w pinzy pochowinu ke khowanju ſadu, tón żane ſpadowe polzy njetrjeba. Ssamo w tajkich njeſpchihódnych pinzach, hdżeż hewak ſadej njehowi, ſdżerżimy we pochowinje dobry a cžeſtwy ſad. Dyrbimy drje jenož prawje ſuchu pochowinu trjebacz.

Też zitrony możemy ſebi dołho w pochowinje dżerżeez, ſchtož wożebje ſa pſchekupzow płacži. Kaž widžimy doſtanjemy tola jenoż njeſtrałe zitrony. Pokożimy-li je hnydom do pochowiny, dha nam njeſpleżnivja a njeſhnija. Hewak mamy cžaſto doſcz wulke ſchkody.

Hromak (Sparzel) nam bórzy ſeſkhnje, dokelż ho ſpëchnje woda ſ njeho wupari. Sawalimy pak jón do pochowiny, dha ho nam na dwë njedżeli dołho dżerżi. Nimo toho je ſa dwë njedżeli hiſchcže jenak cžeſtwy. To ſame płacži wo tórkach a bóblinach.

Chżemy-li winowe kicże nëchtó dale ſłacz, dha njemóżemy ſebi niczo khmańſche pſchecz hacz pochowinu. Winowe kicże ſkładżemy ſ łóhka do wulkeje tyły, kotruż ſmy je njehkej, cženkej papjeru wobkładli. Na to naſypamy pochowinu do ſchkalbow. Pochowina ſo na płody wjelëpi. Na tele waſchnje możemy ſamo zyle ſrake kicże ſ tepjernjow (Treibhäuſer) dołho ſłacz. Na ſamſne waſchnje, każ ſad, możemy zyblu pſches ſymu khowacz. Snate je, ſo nam w ſymje pod winowm wſchelakeho wjedra zyble ſhnija. Nimamy-li wjele bërnow abo rëpy a mamy-li runje pochowinu k ruży, możemy też tute płody do njeje ſahrjebacz. Tak nam njewurożin a njeſhnija. Tołſame płacži wo zyblu a żywnjenju zyblowych roſtlinow a kwëtkow. Jeja pak ſo w pochowinje jera [illegible] a tomu natożujemy ſ wuſpëchom garantuji.

Skónczńje chżemy hiſchcže pſchipomnicz, ſo możemy do pochowiny wſchelake kurjene wëzy jako kołbażu, poleż, pleza abo ſuſchene mjaſo ſłacz, chżemy-li je ſ poſtom dale ſłacz. Mamy-li pochowinu blisko, dha ho nam tole wſcho derje ſaruna.

Dobra kralikowa pjeczeń.

My ſmy ſwjetſcha na wſchëdnu kralikowu pjeczeń (Kaninchenbraten) ſwuczeni. Tola możemy ſebi też hiſchcže lëpſchu pſchihotowacz. Kralika na małe kuſki roſkraj a do ½ hodżiny dołho praż a pſchi tym cžaſto wodu pſchiliwaj. K tomu pſchidaj ſel a roſkraj jenu wulku zyblu prawje dróbnu. Do ponowje pſchiliſi ſchkleńcu bëłeho wina, nëſchto mało ſmjetany, łżicżku muki a dróbnu roſkranu pëtrżiłku. Hdyž je mjaſo mjechke je pjeczeń hotowa.

Młody kólrabi.

Woběl kólrabije a roſkraj je na cžeńke płazki. Na to roſpuſcžej 60 gr. butry abo ſchmalza, 1—2 łżicz muki a praż muku w butſje brunu. Do tajkeje brunej muki liń mjaſownu juſchku a pſchidaj nëkotre kapki magija, prijku pópjera, ſyp kólrabije do tuteje juſchki a je pomałku wař. Sſele pſchidaj telko, każ ſebi mhńiſch. Chżeſch-li, możeſch też łżicżku ſmjetany pſchidacz. Tajki kólrabi je ſ wurbiernym pſchikuſkom k howjaſemu mjaſu.

Jaterniza (Leberwurſt) w hornzu.

Sważ diwaj puntaj ſwinjaſeho mjaſa wot brucha we ſłabje woſzelenej wodje. S juſchki ſeſbëraj tuk a ſważ we njej 3 zyble. Wuſtudnjene mjaſo roſkraj na małe kuſki. Też möjeſch to pſches mjaſownu wjerczaku maſchinu pſchewjerczecz. Na to juſchku ſ zyblu na mjaſo liń. Do wſcheho pſchidaj ſel, pópjer, korjeńki, majron, dejmanczik (Thymian) a łżicu ſokora. Hdyž ſy wſcho derje pſchemëſchała, kidź wſcho do blinikoweho hornza (Aluminiumtopf) a ſtaj jón do horzeje wody, kotrejż dyrbi telko być, każ mjaſa we hornza. Nëtko mjaſo wař. Druhdy mëſchej a wodu pſchiliwaj. Skónczńje njech mjaſo wuſtinje a ſawjaſaj hornz ſe pergamentowej papjeru.

Proſcenja a wotmołwjenja.

P r a ſ c h e n j e: Moja krowa jara kaſchluje a je dwë njedżeli prjedy cjelo mëła. Je tudy cjelenje ſ wimu. Kak możu tomu wotpomhacz? Je wëz ſtraſchna?

W o t m o ł w a: Wëz hewak dale ſtraſchna njeje. Też njeje tudy ſażnje cjelenje ſ wimu. Mëjcje krowu prawje we cjoplym ſtejo a niz tam, hdżeż cjehnje. Napańcje ſynowe pluwy a wjaſajcje je krowje w hadrjeſchczach wokoło ſchije. Nimo toho pſchidawajcje ji do picża rano a mjeczor kżiżżu Karłowotwarſkeje ſele. Dawajcje ji pſchedeyrjenu wodu ke picżu.

P r a ſ c h e n j e: Kelko pſchiſłupneho hnoja jahodkowy a niſke ſchtomiki trjebaju? Kajſi hnój je k tomu trëbny a kelko kërczkej abo ſchtomikej? Kelko gramow damy do 20 litrow wody?

W o t m o ł w a: Na ſadowe ſchtomy a jahodkowy trjebamy na ſchtwórczowy metr 50 gr. Domaſchowje mużt a ſuperfoſfatu, 30 gr. 40 proz. draſtowoje ſele a 30 gr. ſyrikoweho ſchtapika. K ſadowym ſchtomam abo jahodkowzam hnojmy tak dałoko, hacz haſły doſahaju. Domaſchowa mużka a draſtowa ma ſo hnydom ſarjez.

P r a ſ c h e n j e: Naſchim krutrom ſo hżo na dwë njedżeli dołho ſłuby cżimpaju. Sstym je ſ ſkomowej ſelu (Alaunſalz) rybowak, ale to wjele njepomhaſche?

W o t m o ł w a: Dawajcje waſchim krutrom jenož mjeńku pizu, niż pſchetwjerdy tżeſchkaty dżerżeł a podobne. Możno, ſo budża ſuby po cżaſu ſaſo kruczeſche. Spytajcje 3 krócz ſa dżeń dżaſna ſ tżikaſej wodu myez.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 32 Budyšin, 10 augusta 1928 Lětnik 35

Paproš jako hornzowa roſtlina.

(Se 4 wobrazami.)

Cżaſto nadeńdżemy we naſchich lëżach paproſch. Konu by ho tuta roſtlinka njelubiła je ſwojimi kraſnymi krótſkatymi łopjenami. Tohodła ſebi wſchelazy pſchejachu, też tute roſtlinki wo ſtwach płahowacz. Dotal ſmy jara mało taſtich paproſchorych kërczkow jako ſtwinych roſtlinkow nadeſchli, hacżrunjez je paproſch jara podobna južnokrajnym roſtlinam jako palmam, aſpidiſtram, dracenam, cypreßam a iſoſepißam. Taſta paproſch by ho nam wożebje do dobreje ſtwy na blido derje hodżała, dokelż ſebi paproſch ſłonże njeżada, jako druhe kwëtki na woknach.

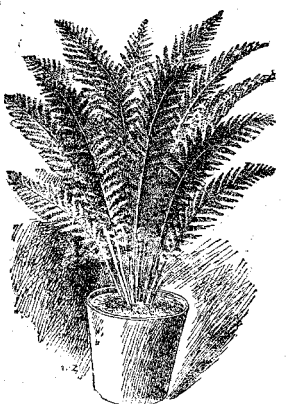

1. wobraz. Tarcojta paproš.

Paproſch dyrbimy hnydom naſtyku do hornza ſadżicz, niż hake naſtało. Taſ ho nam najlepje na ſuchi powëtr a na ſtwiny proch ſmuczi. Tohodła pak njechamy hiſchcže prajicz, ſo wona tutej wëzy derje ſtuje. Runje nawopak. Dyrbimy tajke roſtlinky cżaſto trjepicz abo na deſchcżik ſtajicz. Najlepje paproſchi wo ſtwach ſ wekłanmi ke ranju a k połnocy howi. Wo ſtwach njech je ſtajna temperatura. W łëcże możemy paproſch w hornzu też won na cżeſtwy powëtr ſtajicz, tola pak njech je ſwoprëdka we khłódku, ſo bychu ho młode łopjeſchka też prawje derje wuwiłe. Dokelż ho paproſchowe haſzki łóhko ſłamaju, kedżbujemy, ſo do nich njeſtorczinny. Tohodła ſtajmy je budż do ſrjedża na blido abo nëhżże do rożka, hdżeż tak cżaſto nimo njekhodżimy. Wodu pſchikiwamy prawje ſtajnje. Wuſkhnje-li tajka pjerſchcz w hornzu jómu doſpołnje, dha pócżnu kóńcżſi łopjeſchkow żołtnjez a ſłomez. Jenże njeſmëmy też w podſchkliczży hornza wodu cżerpicz. Hewak by nam bórzy korjeń hnił. K paproſchi do hornza ſmëſchamy troju pjerſchcz a to ſ hole ſhniłu jehlinu, liſcżo a pëſk. Też możemy małe kuſki drjewowjeho wuhła pſchidacz. Na dżerku na dnje położimy cżrjópk. Hornzy ſa paproſch ſu khmańſche, żu-li ſchërſche hacz hłubſche. Doniż paproſch roſcże, pjcheje ſebi roſpuſchczeny hnój. Paproſch pſchiſporjamy tak, hdyž na bókach małe roſtlinki, kotrež ſe korjeni wubiwaju, woſtſtronimy a do druhich mińkich hornzow ſadżimy. W taſtich hornzach ho ſ nich bórzy żylne krute roſtlinki wuwiju.

2. wobraz. Słódnica (Polipodium aureum).

Paproſch, kotraż ho pola naż ſa płahowanje wo ſtwach najlepje hodżi, je tarczoſto paproſch (Schildform) Aſpidium aculeatum, każ nam naiſch pręni wobraz pokaſuje. Tuta paproſch njepoſtiſkeji nam jenož rjany napohlad ale też wjele wudżerżi. To je wjele hódne. Hładamy-li ju derje a

Dnj. j paprośky hymi wyżywa ta jiwiny j wowsemi k pos nozy abo k ranju. W3 tajtej jiwi njech je 6—8 ° C. cziopkoty.

Druha tajka paprójch, kotraż ßo derje ßa plahowanje wo jitwje bohći, je ßlödnitza (Tüpfelfarn) pokacz. Polipodium aureum, każ nam druhi wobras pschedstaja. Tuta pa-

3. wobraz. Červwjeny šleznik.

prójch je w Rańschej Amerizy na polkupje Florida a we Brajilskej doma. Je to krażna rostlina, kotraż muż wyżoka narosce, ma-li dobaßaju czopkotu a wlożny powětr. Jejne kopjena ßu na 16 m. ßchéroke. Kopjena ßu tohodla wobdżiwanjahódne, dokelż ßu módroseleneje barby.

Khětro woblubjena paprójch je czerwjeny ßchlesnik

Sto mamy pri kupowanju mjasa wědżeć.

Hdyż mjaßo kupujemy, dyrbimy bóle na to hladacz, kajke mjaßo kupimy, niż kak tunjo kupujemy. Tu mnohe hospoty wopaki kutuja. Kelko wutka mjaßo ma a kak dobre je, to na tom sależi, kak stare bé sarešane stocžo, kajkeho ßplaha je a kajkeje drużiny. Też sależi na tom, kak dróbne a kak krótke, cżenke nitki, kotrež ßu wßchudże ßi dobrym żoltobélym ßchmatzom picheroscżene. Też je tajke mjaßo bóle juschkojte a rjane cżerwjene, ale tola jaßnjiche hacż tajke je mjenje hódnych ßkocżatow, kotrež je cżemnocżerwjene a ma dothe hrube nicże, mjeß kotrymiż żadyn tak njerwdżimy. Mjaßo po ßtarych ßkocżatach je cżemne a ſ cżemno-żoltym tukom poroscżene. Wěßo je mjaßo ſ kormneho ßkotu wo nětchto mało drózßche. Sa to pak lépje ßkodżi. Je njeßche, bóle juschkojte, ßtrowiche a lóhko pożiwne. W nim je wjele wjazy żiwin hacż w ßtarym abo hubjenym mjaßu. Tak ßu wucżeni ßwéżeleli, ßo je we 8 puntach młodeho hódnoſneho mjaßa wjazy wuikow hacż w 12 puntach mjenjeho hódnoſneho a ßtareho. My pak ßa 12 puntow wjazy ßapkacżimy hacż ßa 8 a mamy mjenje ſ toho.

Też njeje wßcho mjaßo na ßkocżecżu jenaike a nima jenak wjele żiwin. Tohodla je też płacżißna wßchelaka. Walaze mjaßo rosdżélimy do ßchityrjoch dżélow, ßchtož kaßroſcż mjaßa naßtupa. Do 1. rjadownje ßłuscheja klin, ledżba (Lende), wrédkowne rjebleßchka, bjedra a ßadnje ßcżehno (Gintenſchenkel). Do 2. rjadownje ßłuscheja horni bok, delni bok, brißnje, ßrjedżne rjebleßchka a hornje dżéle wrédkownich nohow. Do 3. rjadownje ßłuscheja wobaj bokaj, wutrobnjo a ramjenja. Do 4. rjadownje ßłuscheja podßchijk, ßchija, nohi a hlowa. Naileßchcha pieczeń je ße ßadnich dżélow, ßchtož możemy ke kißanej pieczeni derje wużicż. Nimo toho

4. wobraz. Wokrídłata paroß.

Doßcż ßnata je nam też wokßchidkata paprójch (Flügelfarn) pokacz. Pteris eretica, każ ju na 4. wobrazu widżimy. Tuta paprójch nadeidżemy we mérnopaßnych krajnach (gemäßigte Zone). Jejne kopjena ßu na 15—30 zentimetr dołhe. Wokßchidkata paprójch je jara rjana. Najßpikanißcha je paprójch Pteris argyrea a Pteris tricolor. Tuta paprójch ma ßelene kromy. Żyle kopjena ßu brune a żitki purpur cżerwjene.

SSkónczńje chżemy hißchcże wo żebrownizy (Rippenfarn) ſpomnicż. Wona roßcże radßcho na cżopłych mésinach. Tohodla ji też w cżoplßchich ßtowach hotwi. Jejne wuiße dołhe halżki ßu pißane, na ßelen a błyßkotaze. Radżimy wßchém lubowarjam kwétkow, ßo bychu paprójch bóle kedżbu méli.

Skotarstwo.

Napojenje koni.

Napojenje koni ma wulki wliw na pożiwanje pizn. Tu dyrbimy na cżaß napojenja a na mnohoicż wody dżiwacz. W prakßiſkim hoßpodarjenju je ßo wupokasało, ßo roßechkréneje buty do ponowje nakładża. Nětko jeho na tak bóßy hacż ßmy je do konjenza wßali, hacż ßo je po pizowanju napojany. To konjom wßele lépje howi. Woda pßched pizowanjom hnydom pßches kuło do krewinych żilow pßchenóße a zuły organißmuß wożiwi a wocżeßtwi. To mózemy na łóżdym żiwym ßtworjenju wobkedżbowacż. Tohodla je napojenje runje tehdom pßched pizowanjom radßomne, ßmy-li konjom hrách, buny abo ßelene dawali. Hewak cżaßto kołiki doßtanu, je-li je po żranju napojany. Nékotri ménża, ßo pßchepocżenym konjom woda wadżi. To pak njeje runje prajene, wożebje tehdom niż, je-li woda trochu wotcżißtata abo pßczehréta. Njechcamy-li, ßo bychu konje pßchenahle pike, tykniemy kußt do wody w bowje. SSßhno potom tajkenmu nahlemu pićiu ßadßéwa. Konje, ßu-li ßo napike, potom wjele lépje żeru. Nimo toho maju konje potom wjazy ßlinow, ßchtož je k pożiwanju wożebje mißne. Derje roßkußamu a je ßlinami pßchemécżanu pizu halle łkocżo tak prawje wużiże. Hubjenje pßchekußana a malo je ßlinami pßchemacżana piza ßo bjes wużitka ßhubi. Tohodla je to ßchłoda pizy. Nimo toho napojenje po pizowanju tohodla wadżi, ßo ßo bżał pizy ſ kuła ßmuwopłokuje a tak ßo nam też ßhubi. Gnijepożiwamy wowß w konjazym njerédke je nam tudy ſ dopokaßom. SSßmy-li někto konje derje pßched pizowanjom napojili a ßu-li ßo nażrałe, możemy je tola pßched pßchehanjenm bißchcże jómu napojicż. Tak nam potom zyłe popołdnjo wudżerża. Żyłe praßchenje pak je w tutym naßtupanju roßrißane, mamy-li ßamonapojakl. Woda wo nich je pßchezo linka. SStót móże pież, hdyżkuliż ßo jemu ßedże. Tohodla njetrjebamy ßo żenje bojecż, ßo ßo nam konje pßchezłokaja abo ßo pßchenahle pija. Konje jenoż potom pija, kelkoż ßechżedża a trjebaja.

Hdyż konje jaßyki wužiwaju.

Někotre konje maja gratwocżiwe ważchnje, ßo pßchezo jaßyk wuißuwaju. To mózemy tajkeho kouja małeßho prawje wotwocżicż. Mózemy tajßemu ważchnju ſ tym wotpomhacż, ßo wożiżedż kußadła na pery dobri rjecżaßk pßchißprawimy. Kéż ßobi potom ſ rjecżaßkom hraje a pßchi tym ßalubże na jaßyk wuißuwanje. Też mózemy jomu tak mjenowane takerjowe kußadło pßchiprawicż. Tajßi talcż leżi ßchéroke na jaßyku a jadżewa k wuißuwanju jaßyka. Po někotrych nedżach ßmy konja tute błuße ważchnje wotwucżili. Wéßo njeje tute nicże za pßchejaru cżile konje. To potom njemózemy dodżerżecż.

SSkót jako pßchidawk k pizy.

SSkót ßłuscheja do korjenßkowych macżißnow (Würzſtoff). SSkelkimy-li pizu, dha nam ßtót wjele lépje żeuje. SStót, każ ßo ßda, tak pizu lépje pożiwa. Też w krewji je wjele żele. Cżaßto mózemy ßtót wobkedżbowacż, ßo ßa żelu hraba a żoda. To na ßcżehowazych ßmamjenjach ßpójnajemy: SStót lißa ßcżehno, mało mocży, jeho koża je blakata. SSßel radży do réßanje pizy, do wotrubowo abo do pieża méßchamy.

SStót dyrbi ßcżehowaze kwantum żele ßa dżeń dóßtacż:

Cżahaze woły	40 gramow
Dójne kruwy	30 gramow
Kormne woły	60—70 gramow
Kormne ßwinje	20 gramow
Konje	30 gramow
Wowcy	10 gramow

Wożebje dyrbimy kormnemu ßtotej wjele ße ßobu dawacz a to na konju kormjenja, hdyż je ßo ßtót ßtaro nażrał. Dawamy-li ßtotej mało ßyna abo tajke ßyno ſ pochotnych kukow, dha dyrbimy jemu cżaßto żel pßchidawacz a to dwójcy ßa tydżeń, jómu do pieża a jómu do pizy.

Wßchelazy wuſpytowarjo ßu wßchelake poßpyty cżinili a ßwéżeili, kak żel ßtotej howi. Tu je też wożebje ßchwarne, hdyż hnydom pßchi wottkadowanju ßyna abo ßuscheneho dżeczela néchcho wożelimy. Tajßi ßtót, ke kotremuż ßu tajku wożelenu pigu dawali, je ßo widżomnje derje wuwił. Rosdżél je tżétro widżecż. SStót je ſ pßchidawanjom żele na 15 kg. wjazy na waiy pßchihył, hacż tajßi, kotremuż żanu żel njedawacha. Nimo toho bżehu tajke ßłoczata ke kotrymuż żel dawachu widżomnje ßtrowßche. Hdyż to na yjenjesy pßcheliczimy, dobudżemy na wudawku wo 20 pf. ßa żel 20 hrimnow.

Tohodla njech tajßy, kotiżi hißchcże hacż dotal pizu njeżelicha, nétko ßapoczeu. Dyrbimy tola w nétßißchich cżaßach na wßché możne waßchnje ßpytacż wunoßchi powyßchicż.

Cżelaże ßyno.

Wßchitzy hoßpodarjo derje cżelata wjaßaju, tola cżaßto na to ßabudu, ßchto je ſ wotkładanju cżelecża nuſnje trébne. Je to tak mjenowane cżelaże ßyno. Cżlgemy-li je mécż, nimamy ſ tym żane njetrjebawßche wudawki a żanu wożebitu haru.

Njeje wßcho jene, kajke ßyno cżelatam hnydom po ßwjaßanju dawamy. Cżelo ma hißchcże dożyka njewalwity żołdk a tohodla njeentżéje wßchu pizu jenak derje wużicż. SSa cżelate, kotrež chżemy poßdßißcho ßwjaßacż, woßtajimy żebi doßcż ßłóbkeho, dróbneho a derje poßmażcżeineho ßyna. Woboje je jenak thmane, dżeczel abo ßyno. Tajßi dżeczel abo ßyno dyrbimy hißo prjedy poßyczż hacż ßu rośtliny wukßte. Poßdßißcho hdyż druhe ßyna abo dżeczele ßyrcżemy, njeje ßyno hißo wjazy tak njeßche, dokelż je trawa khétro ßwjerda.

Młody żłót jako cżelata, ßrébyn, kółlata atd. jara njeradży ßtare ßyno żeru a hubjenje ßpożiwaja. Dróbneho cżelażeho ßyna pak ßo radży nażeru. Tajke dobre njeßche ßyno ßylni pożiwaze organy a lóhko do krewje pßchendże. Tajke cżelo ßo nam ßußnicho wuwiże, ßo je wopraudże łóżcht na nje hladacz. Tajke ßyno dyrbi wéßo też być derje wußuschene a ßthowane. Na réßanju njedy ßo najprjedy ßchécż njedżeli leżo wupari. Cżerßwe ßyno wßchém, wożebje pak ułodenmu ßtotej wadżi. Też ßtare ßyno na ßwojej hódnoscże ßłubi a tohodla żenje ułodenmu ßtotej pßches léto ßtare ßyno njedawamy.

Kak mamy ße ßtotom wobkhodżecż.

Cżaßto ßłorża mnohy, ßo je ßtót ßły abo kołkocżiwy, ßo kopa, kuża atd. To cżaßto jenoż ſ wiru, ßo njeżbmy ße ßtotom prawje wobkhadżeli. Hladanje ßtotu dyrbimy jenoż dowérliwemu, ßpußcheżonumu a rojunmemu człowjekej dowércżecż. SSchtož ßo hnydom reßhori, hdyż ßo jemu wßcho njeßchlachcży, tón ßo ke ßtotej njechodżi. SStót żebi żda, ßo

Nowe předsydstwo Wjesneho zwjazka.

Zastupcy *Wjesneho Zwjazka* (Landbund) běchu so 1. augusta w Barlinje zešli. Tam wuradžowachu, *kak měli nětko postupować*, přetož w rjadach tutoho zwjazka jewješe so w poslednich měsacach wulka njespokojnosć. Mjez druhim wuzwolichu też nowe předsydstwo. (Hl. pódlanski wobraz.) Z lěwicy k prawicy su to dr. Hepa, zapósłanc w statnym sejmje, kubleŕ Bethge, něhduši statny ležiwjeński minister Schule.

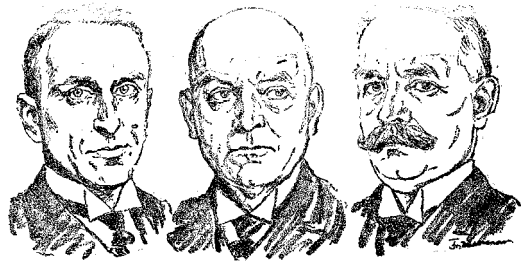

Balugćič južnosłowakski wupósłanc w Barlinje, ŕěkaše zo je wuzwoleny, nowe kněžeŕstwo swojeho kraja tworić.

Khartka krajiny, hdźež so železniske njezbožo we Dinkelšerbenje poda.

„Knjez doktor, prajće mi tola, što mi je!“ — „Tohodla njeńńće sebi žaneho hłowułamanja, hdyž budźeće morwy a waše ćełko rozrúznjemy to najlěpje spóznajemy.“

„Wotčakńće jenož, chcu sebi do rukow plunyć.“

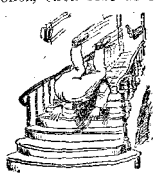

Dale a hórje praješe žona, hdyž po skhodźe dele padaše.

Stó honi tu dźiwje kački z jich skhowa?

Hódańčko.

Z pyskom hrozu činimy,
woči mamy zezady.

Wupytanje wobraza w tydźeńšim čisle: Stajće wobraz na hłowu a pytajće hólca w štomowych halozach

Wuhódanje hódańčka w tydźeńšim čisle: Kłóska.

Čo. 32 W Budyšinje, 11. augusta 1928 4. lětnik

Požohnowane žně.

O Knježe Božo, bjeź naš dźak,
Zo pola žohnował a hajił
Sy naše z ruku šćedrje tak
A krasne žně do kosy stajił!

Z nich wěnje dawaj Serbam khlěb,
Zo z dźakom dźěłaju sej rolę;
Móc, česć a swěru serbsku šćěp
Do wutroby jim a do wole!

Mysl strowu zdźerž jim, sylnu pjasć
A lubosć k hłosej twojich zwonow,
Zo žadyn wichor njemohł strašć
Jim z rukow zbožo serbskich honow!

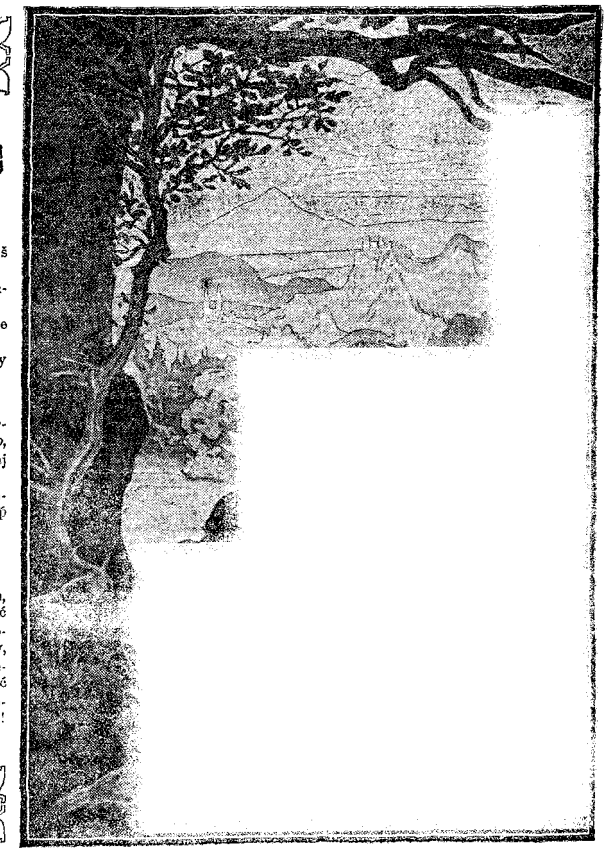

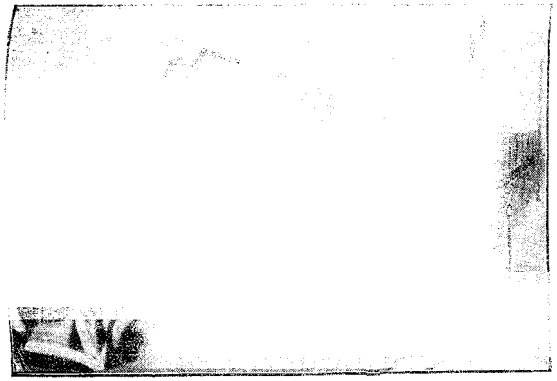

…ome zastanje njezboże na bayerskich železnicach.

Wutoru 31. julija t. l. zrazy pospěšny wosobowy ćah do stejaceho tworoweho Wuhibadło bě tak stajene, zo wosobowy ćah na samu koliju zajědże, na kotrejž tworowy steješe. Hižo z našeho pódlanskeho wobraza spóznawamy, zo bě hromadu zraženje žałostne. Z rozpadankow 16 morwych a wjele ćežko a lóhko zranjenych zwućahachu. Pozdźišo hišće dwaj pućowarjej na swoje ćežke rany wumrještaj. W běhu jeneho lěta je to hižo sedme njezboże na bayerskich železnicach. Wšo hromadże nětko 100 wosobow při tom žiwjenje zhubi. Njezboże sta so w zastanišću Dinkelscherben mjez městomaj Ulm a Augsburg.

Płachtate lětadło.

Lětadła z pomocu motora so do powětra pozběhnu a leća. Motor ćeri wokřidła, Propeller mjenowane, z njewurjekliwej spěšnosću. Łódźowe wokřidła šrub mjenuja. Dawno so hižo prócuja lětadła bjez motora do powětra pozběhnyć a z nimi lětać. K tomu twarja tak mjenowane płachtate lětadła. Zo bychu je wupruhowali, su horišća wubrali, hdźež stajnje sylniši wětr zaduwa. Tajke horišća su Rhönske we wječornej Němskej. Lětadło dowjezu na wjeršk hory. Płachtatej wokřidle staja nětko tak zo so wětr do njeju zapěra. Pospyty z nimi wotměwaja kóždolětnje wot 1.–15. augusta. Wěstemu Kronfeldej so poradźi, so z nim 540 mtr. wysoko pozběhnyć a dlěši kónc lećeć.

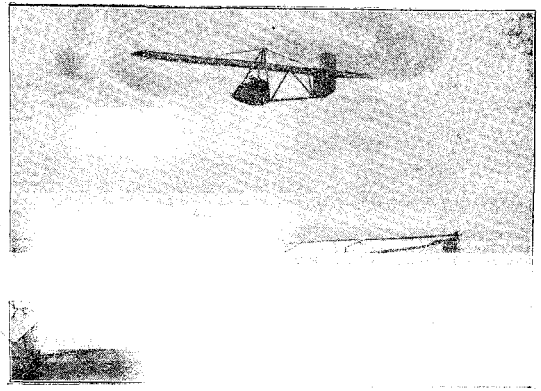

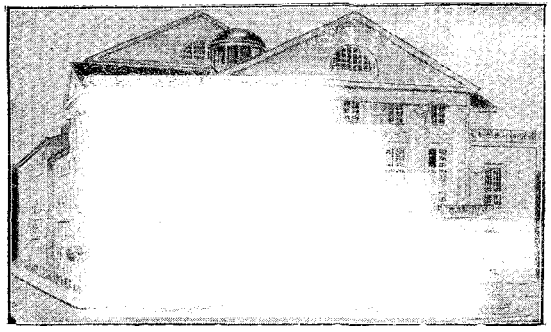

Dźiwadła we Weimarju.

Runje před 9 lětami dźeń 11. augusta dosta němska republika swoju dźensnišu wustawu. To su zakonje jako zakłady stata płačacy. Tohodla je němske knježeŕstwo postajiło, zo ma so tónle dźeń zjawnje wuzběhnyć. Statne twarjenja wutyknu khorhoje. Statej swěrni wobydlerjo wotměwaja zhromadźizny, zo bychu tónle dźeń hódnje woswjećili. Před 9 lětami bě w Němskej jara njeměrny čas. Tohodla narodna zhromadźizna so w Barlinje njeskhadźowaše ale we Weimarju. Swoje posedźenje wotmě we dźiwadle. Widźimy je na našim wobrazu.

Češki profesor dr. Behounek zaso w Krazy.

Jeho sotra, we wulkej starosći wo njeho, bě jomu hač do połnócnych lodowych morjow napřeća jěła. W přistawje Kingsbay na njeho čakaše dawno prjedy hač so khrobłym Rusam poradźi zbytknych ze znjezboženeje expedicije wukhować. Dr Behounek bě zahe swojich staršich zhubił. Jeho starša sotra so za njeho staraše kaž maćerka. Wěsće so jara rudźeše jako so zdaše, zo wšitcy na lodowej škruće přebywacy smjerći njewućeknu. Ćim wjetše bě jeje wjesele jako so rjekowskej khroblosći Rusow poradźi, nimale zhubjenych tola hišće wumoc. Na našim wobrazu jeho z durjemi kročić widźimy a za nim jeho swěrnu a wěsće wutrobitu sotru, Dr. Behounek dźerži w rucy kwěćel kwětkow. Tón su jemu k powitanju přepodali.

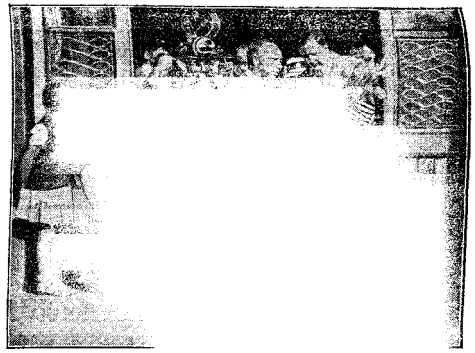

Generalny direktor němskich statnych železnicow dr. **Dorpmüller** chce so raznje postarać, zo njeby so telko njezbožow stało.

Šćěpan Radič,

sławny wjednik khorwatskich burow, je njeboh. Na dnju 20. junija bu w skupštinje w Beogradze zranjeny. Jeho rana derje zaži. Dokelž na cokorowu khorosć ćerpješe, přida so słabosć wutroby. Na nju wumrě štwórtk wjećor. Z nim je so pominył swěrny wjednik khorwatskich burow, zahorjeny syn swojeje domizny a horliwy Słowjan. Njebočički bě wurjadnje wobdarjeny, w… křesćijan. Naramšu Europu jeho duchowne wóčko widźeše na zakładźe drobneho burstwa. Burska swójba je najstrowši zakład gmejny, gmejna załožk wokrjesa, wokrjes nošer kraja a kraje tworja štat. Słowjanske staty drobneho burskeho luda zjednoćene we wulkej słowjanskej konföderaciji rukuja za měr a derjehiće nowoje měrneje Europy. Jako wěrjacy křesćijan bě Šćěpan Radič pacifist, to rěka muž, kotryž krejpřeliwace a člowjeske zbožo zaničace wójny zapiwa. A tola wojowaše kaž law za prawa małeho burskeho luda. Wón dźě je morwy, ale žiwe su jeho ideje a žiwi ći, kotříž je k dobyću powjedu a wuswobodźa z nimi też łužiskich Serbow. Čas nětko njeprašany wěšći.

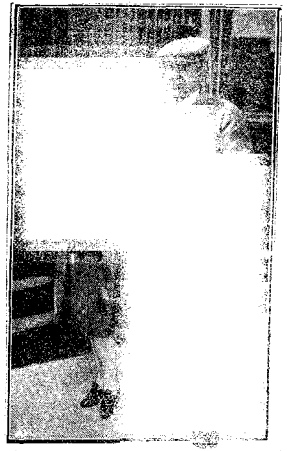

Češki profesor dr. Behounek ze swojej sotru, je so do Prahi a swojeje wótčiny wrócił. Z italskim generalom Nobilom bě sobu k połnócnemu čopej lećał. Na lodowej skruće bě so z druhimi wobdźěłnikami wukhował, doniž jich Rusojo njenamakachu a wumožichu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 187 | Budyšin — Sobotu, 11. augusta 1928 — Bautzen | Lětnik 87

»S. N.« płaći zadźěwanje we wudawarni 80 zł. pj., na pólce a pola dowóźnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěłaja Smolerjec knihićišćerńja, spp. šr. s w ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšćki, kiž maja se hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłuje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobilćeja. Za reklamowy cyłk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. u u

Politiski rozhlad.

Tutón tydźeń běšche za europiisku politiku hišće měrny tydźeń z wuwjazkom podawkow w Južnoslowjanskej. Próstdnjny hišće njeńdu ke kónzej a zhromadne dźěła knježerstwow a krajow so hakle posdźišćo zapoćnu.

W **Němskej** so njeje w politiiy wjele wusnamneho podało. Nowiny su wjele pisałe wo podpisanju Kelloggowcho pakta pšćeśiwo wójnje w Parisu. Kaž je znate, njeběše ućiski zwonkowny minister dr. Stresemann hnydom wobdźělił, so na pućz do Parisa podaś. Njerozsudźichu pak zjednorjenje jendźelskeho zwonkowneho ministra Chamberlaina, kotremuž su lěkarjo dźěłe woćerstwjenje wukazali a za jemu pućowanje a napinaje jednanja zakazali. Za Chamberlainowcho nastupnika je wěsty lord Chunsendun postajeny, kiž budźe pśi Parizźanju podpisanju pśisutny. — Němski kanclěr Hermann Müller je so schwórił se swojich próstdnjow do Barlina wrośiś a wećerawšej pjatk hižom je so knježerstwo k podpisanju selsko. 20. augusta wrośi so teź dr. Stresemann do Barlina, so by w knježerstwje pojednał wo stejnišćezu němskeje delegazije we bliźšej zhromadźišnje Swjatła Ludow w Genfje.

W **Czeskoslowakskej** je w žnjnje němski sapódstawk dr. Rojśe nowu němsku firmu wutworił, kotraž so za hospodarske a dźěłowe sjednoćenstwo wudawa. W němskim nowinarstwje so wuzwerjenje zenetneje němskeje strony we cześkoslowakskim žnjnje jara witali. Němcy stajeja na nju dozyta wulke nadźeje. Woni woćakuja, so faktorjerjo tuteje strony lźejo za němske sajiny w Cźechach wutrunja.

Polska stej pod znamjenjom pśichilstwa na swój wułti sjezd legionarow we Wilnje, kiž smźe swoju wyšnu jutrišnu njedźelu 12. augusta. Zuty politiki śwět woćakuje z wulkej napjatosću podawki pśi tutym sjezdźe pólskich legionarow. Marschall Piłsudski sam porěźi k swojemu ludej. Najzajimawše na jeho rěcach budźe bjez dwěla jeho stejišćezo we Wilenskim praschenju, wo kotrež je mjes Polakami a Litwinzami hižom sta lět dołho swada była.

Ruska so jara prózuje, so by dostała pśichistup k Parizźkej podpisańskej swjatoćesnosći. Na tutym žadanju sowjetskeho knježerstwa pak maju Sjednoćene staty najmjenje zajima a su teź Ruskej zaćuć dale, so nochcedźa k njej pśicerstwa.

Rumunska je z Němskej do jednanjow stupiła. Wona źeda sebi pomoz Němskeje pśi stabilisowanju swojeje waluty. Pśak su jeje zastupjerjo do Barlina pśijěli a jednaja něšto z němskim knježerstwom. Wutrajne nowiny su hižom prěnje wobźane, so Němska Rumunskej 5 milijonow hriwnow pśisłwoli.

W druhich balkanskich krajach knježa swjetscha mérne wobstejnosće, jenož **Južnosłowjanska** njemóže k měru pśicinś. Wojowanje mjes knježerstwom a wjednikami kosowarskeho luda su ko kótrymž pśichwilam. Niewěsće pak je něšto położenje sa pśichodu, hdyž je wjednik Khorwatow, Schcźepan Radicź, tutu cźažnoscź wopuśćeźił. Runjeź su wjednicy burskeje a demokratiskeje kalisije heslo wudali, so ma so wojowaś hač do kónza, dha pak so tola jda, so je nasvećźiwnosće bórzy z dobrym wurunaja.

Italska lud je cźežke njesbože potrjechiło. Pśichi łódźestworym spuśćowanju na morju bu podmórski cźołn „F 14“ tak straschnje wobśkodźeny, so so podmóri, pśedy hač mózachu wobžadku wukhowaś. Po dźěśichim próstdnjowanju halle so k potopjenym pśchedobuchu, tola hižom pśchepozdźe. 31 muži běšche žnjerej namakało.

W **Franzowskej** komunistojo njeznjedźa njekhłostani wuśtupowaś. Franzowske knježerstwo njeda na wójsko nicjo pśichinjeś a kóždeho kruće potkhosta, kiž žebi śwóri pśicerśiwo njemu wuśtupiś. Tak je wono teź komunistiu demonstraziju pśicerśiwo wojerstwu sajdźenu njedźelu se widźomi mózajnymi srědkami sadźěwaś mohło.

Druha sozialistiska internazionala zkhadźowaše so tele dny na swojim wulkim kongresu w Brüsselu, hlowným měsće **Belgiskeje**. Sću tam wjele rjanych rěnowow rěcźeli sa zbratśenje narodow, pśicerśiwo wobžadźenju Vorheinskeje a dozyta pśicerśiwo wójnam njejednatam a pśicerśiwo bróńenju na nowu wójnu. Jednanja we Brüsselu njeńdu hišće skóńcene. Dujowny porjad je pozajtšnu jara bohaty a wobšérny.

Jendźelska je-ko je swojej politiku w poslednich dujach kótro podhladna źiwiła. So je ko tajnje z Franzowskej wo łódźinje śrěźała, je we wšelkich druhich krajach wulki pohórśkst spudźiło. Ssamo Amerika by pśichi tajkim tajnym pocźinanju směrowaś njemóże. S wusamknjenja dźěłacźerjow w jendźelskej tekstilowej industriji nětko na zbože nicjo njebu. Swopśedka běšche wotmyślene, 11. augusta na 500 000 dźěłacźerjow puśećiśi. Je pak so wšchitko zaso z dobrym wujednało.

W **Sjednoćenych statach** połnócneje Ameriki pśichistuja so na presidentske wólby, kiž budźa w blišćichim nowembru. Postajenaj staj dwaj kandidataj, jedyn z republikanskeje a druhi z demokratiskeje strony. Wjele wuhladow na presidentski stoł ma republikan Hoover, ša kótrehož ramo nětcźišći president Coolidge wutrupuje.

W **Mexiku** maju dźěło z pśchepytowanjom wobstejnosćow pśichi skónźowanja za wusłwoleneho pśichodneho Obregona. Dotal njejsu hišće pśchewjele wuśkedźili. Powschitkownje je so w kraju lud zaso tychu směrował.

Nowe nazionalistiske knježerstwo w **Chinje** ma so hižom w prěnim cźasu swojeho wobstaca se wobstejnosćemi bźdźeś, kiž so jemu se strony wukroja a teź w kraju samym naćinja. Wono dyrbi kruće stejeć, so by swoju pozicju wobkhowało. W druhich krajach su nazionalistiske knježerstwo w Nankingu pśichipóśnali. Amerika je z nim hižom wosebite srěźenje wobsamkła. Teź Němska je nawoźnu knježerstwu bliži. By derje było, by-li nowe knježerstwo mozy dołeź měło, so by porjad do kraja pśichinjeło, kiž je z revolucijemi a wójnami dołeź jara cźerpjeł.

Brüsselski kongres.

S pśchedbydomaj na pjatkownym rańšim pożedźenju mjeńnarodneho sozialistiskeho kongresa w Brüsselu běšchtaj Loebe (z Němskeje a Bracka (z Franzowskeje) z pśchedbydomaj. Loebu powitachu z dołhotrajazym pśchikleśkom. Loeba wujběchu w swojej rěcźi, so wuprózdnjenje Vorheinskeje k dospołnemu wujednanju mjes Němskej a Franzowskej powjedźe. Wón žadaśe žebi dale, so ma być wotbrónjenje powschitkowne a ma stejeć pod mjeńnarodnej kontrolu. Sozialdemokratiska strona Němskeje dźe cźinić, schtož je ji mózno, so bychu so hišće wobstejace pśchicźiny njedowěry mjes ludami wotstronile. K tomu pśchińankuli so debata wo zdźłym politiskim położenju.

W pjatkownym plenarnym pożedźenju mjeńnarodneho sozialistiskeho kongresa, w kótrymž běšche Winski měšćeńanosta dr. Seitz z pśchedbydu, wotbychu pśchipad, kiž běšche so pśchi jednanju wo praschenju wuprózdnjenja Vorheinskeje stoł. Wojerska komnidźija běšche nanajet sapodała, kiž žebi žadaśe wothłosowanje wo jenym dujowym porjedźe, kiž žebi žada, so ma so Vorheinska hnydom bjez łóžeho sarunanja wuprózdniś. Němcy a belgiscy a teź jendźelscy sozialistojo běchu słowam dujoweho porjada hižom pśchihłosowali. Franzowscy sozialistojo pak, wosebje Felix Faure, wuśćěhowachu, so je wothłosowanje wo tajkim dujowym porjedźe njetrjebawśe, dokelž bu franzowscy sozialistojo na swojim nazionalnym kongresu 14. praznika t. l. dujowy porjad pśchijeli, w kótrymž su wuprózdnjenje Vorheinskeje, kiž ma so hnydom a bjez łóžeho sarunanja staś, jako dypt porjada postajili. Feliks Faure dosta nadawk, so by tutón dujowy porjad franzowskeho sozialistiskeho kongresa na tšinowje w plenarnym pożedźenju druheje internazionale pśchećeźiłał. Na to so franzoskim sozialistam jenothłósnje dźakowaśe a komisija wróći swój dujowy porjad.

Winski měšćeńanosta dr. Seitz jimaśe so tehorunja słowa a wupraji swoje spokojenje nad bliźeńšej politiku franzowskich a belgiskich sozialistow.

*

Sozialistiski kongreź a kolonialne praschenje.

Mjeńnarodny kongreź sozialistow pśchija pśchi kolonialnym praschenju resolusiju Winskeho měšćeńanosty, kótraž so pśchećiwo imperialistiskej a wuzwańskej kolonialnej politiki europiskich a połnócnoamerikanskich statow wobroći. Narodam w Afriki, Indiskej a Asiskej, wobžeže Chinesam, ale teź łacźanskim Amerićanam źiwjedźenje Ameriki wupraja kongreź swoje sympathije a swoju podpjeru.

*

Poincare rěći pśeciwo wójnje.

Ministeriski president Poincare je pśchi rozdźělenju **mytow** pśched schulerjemi wšch Sampigny, **hdyž ma swój łicźny** pśchebywk, rěcź dźerźak a je w njej teź na pśchećiwowójnjiski pakt spominak. Je prajił: „Dźenża sabudźuje zyły śwět wójnu, nad tym dyrbimy so wjeselićeź. Ale runje jako so padnjchi hdyž a hdyž do privatnych bydlenjow dobuźe, so bychu tam prenjeśy a debjeńki kradnyli, mohli być někotri we wšitkich hodźinach spytowani do starych nałožkow sapadnyć, kiž so se sabudźenjom wójny hubjenje snjeźu a bychu mérulubowazym narodam straschne pśchekwapjenja pśchihotowali. Sabudźujmy potajkim wójnu a cźinimy wšchitko, schtož wot nas wotwiśuje, so so zenje njeby wrośiła. Dźiwy ńamo hišće dale. Spytajmy naśe cźerpjenja sapomnieć a wobaćź, schtož bu nam nacźinjene. Ale so by Franzowzyka dospołnje pśched njesławowanymi dyrdomdejanti schźitana wostała, dyrbi frédki w ruzy dźerźeć, so by so je-li trjeba pśchećiwo tym wobaraś mohła, kotśiž w sabłudźenej hodźinje jeho měr kaśnyć spytaja.

Němski stat ma 7,5 miliardow dołha.

Pśchehlad, kiž je němske finanzne ministerstwo wudało, wo statnych dołhodach a wudawkach w mjeńcach hod zapórlej leje hač do junija t. l. pokazuje w porjadnym hospodarskim planje 2241 milijonow hriwnow dołhodow, kotrymž steji napśchećo 2171,3 milijonow hriwnow wudawkow. Po tutym sestajenju su byle dołhody w tutych śtyrjoch mjeńcach wo 69,7 milijonow hriwnow wjetše dyli wudawki. Dokelž wućinjenje wobstatk z minjeneho leta 647,1 milijonow hriwnow, je so někto na kónzu rozpraweho mjeńca na 716,8 milijonow hriwnow powyšiło.

We wurjadnym hospodarskim stej 63 milijonam hriwnow dołhodow 107,8 milijonow napśchećo. Tu su wudawki wo 44,8 milijonow hriwnow wjetše. Dokelž njedostatk na kónzu minjeneho hospodarskeho leta 430,3 milionow hriwnow wućinjeśe, powyšchi je so tutón někto na 475,1 milijonow hriwnow.

Dołhy němskeho stata wućinjeśe 30. junija t. l. 7609 milijonow hriwnow.

Krajnoźudniski rada dla ześchiwdźenja republiki sabudźeny.

W dźesiplinarnym jednanju pśchećiwo krajnoźudniskemu radźe Gellinej, kiž je w žwojim cźasu w jenym hoścenzu hanjaze słowa pśchećiwo Židam a republiźy rěcźał, sabudźi dźesiplinarny žud Wrótźlawskeho wyšchćeho krajneho žuda ke khłostańskemu pśchesabdźenju bjes sarunanja pśchećeśahowanjskich wudawkow a k pjenjeźnemu khłostanju wo 300 hriwnow. Statny rěcźnik běšche namjetował, so měł je Gellin se sastojnstwa puśećiśi a dwě tśerźinje žudniskich khłóstow njeśeś.

Němscy gymnaziastojo w Parizu.

Barlinskich studentow, kotśiž su je z podpjeru Barlinskich wyšchnjećejow na studijowe pućowanje do Franzowskeje podali, schtwórtk w Parizźkej radnizy sjawnje powitachu. Jedyn z młodych němskich primanow dźakowaśe je z małej narěcźu Parizźkej gmejnskej radźe za mutrowne pśchijeśe a hospodliwosći, kotraž je je sjim w Parizu dostała. K powitanju pśchisamknu je khód po radnizy pod wjedniśtwom direktora rjanych wumeśtnjow. Na wjeczor běšche na to powitanje w rozwućowaniskim ministerstwje, kaž studentow w njepśchitomnosći ministra Herriota jeho kabinetny schef Bollaert a direktor wyšchćeho rozwućowanja Cavalieri powitachtaj. Profesor Schwarz z Barlinskeje univerśity dźakowaśe je w mjenje studentow.

Wo wěstosć na němskich żeleznicach.

Pśchepytowaniski wubjerk za pruhowanje pśchicźinow, kiž su mutne wobśkodne njeśeśa na němskostatnej żeleznizy zajmowale, zapoćnje se žwojim dźełom schtwórtk 16. žnjenca. Pśchepytowaniski wubjerk dźeli so do podwubjerkow, kótrež maju pruhowaś zwěsćenjske pśchipśawy, prasenja žwjerśchnjeho twara a lokomotiwow a skóńcnje wobs-

czełowanja żelesnizarjow wo rosdżelenju dżěła a czasow wotpocżinka. Tuto rosdżelenje dżěła pak njeje sposumnicży so podwubjerki dżěleni mjes sobu dżělaju. Stajnje, nimale wschědnje „setkaju“ so sobustawy jenotlliwych wubjerkow mjes sobu. Wubjerk chce zebi swoprědka po nużnosczi wobsdżerny pschehlad do wosthadnych pomerow dżenżnjskich durjow dobyć spytacz

Amerika Ruskej przeswjeca, kak chce so při podpisanju wobdżělić.

Po powjesczi z Washingtona, kotruż su amerikanske nowiny „Chicago Tribune“ rosschěrjake, je so schtwórk jako hamske sjednoczenych amerikanskeho kujeżerstwa wojerwito k prasczenju kujeżelskeho zadanja na wobdżělenje při podpisanju Kelloggowego pakta,

so by wschitke narody zwěta namotliwjene, k sczerjenju pschistupacz. Sjednjene kujeżerstwo pak wina pschistupacz, na zym wotstacz, so jemu jako prenjenu podpisarjej pschistup dadza.

Amerikanski statny sekretar Kellogg pschihotuje so na swoje wotpowjedne w Francowskej, kaž je we V. nowinach postajene. W amerikanskich hamtskich kruhach wobzarnuje, so Chamberlain njemože pschi podpisanju pschitomny byez. Schtož Němzu nasmpa, so Amerizenje nadżiju, so wona i zyłej wutrobu pschi wotsamknjenju sczerjenja sobudżełacz.

S **Chamerlainowej strowotu** so sajo dżeń a bóle polépschuje.

Zwjezk Ludow a Kellogowy pakt.

Wocżakuje so, so smeje zhromadżizna Swjatka Ludow pschi swojim blizschim sthadżowanju pschilepjenosczi, so se Kelloggowym sczerjenjam saberacz, hacrunjej tutón dujedostał hischcze na dnjowym porjedże pokuje zhromadżizny njeseji.

Wocżakuja, so Briand jako pschi na potnej zhromadżizuje sawěry Kelloggowego pakta roskoży a sbodym 15 pschicżinu, kiž su Francowzoh pohnule, za tajke sczerjenje wuznapowacz. Dale wocżakuja, so pokta zhromadżizny po Briandowym pschehonskim namjenje, so maju wschitke staty, kiž su do Swjatka Ludow sjednoczene, k tutomu pschesczinowemu wobsczerjenju [illegible]

Budyski b[illegible] ordinariat a namjezny fond.

Psched nekotrym czasom pisachmy, so je Sakska z tak mjenowaneho **namjejneho fonda** (wsche hromadze wuczini pschez 40 miliionow) na 2¾ miliiona dostała. Tuto powjesz bě jena Berlinska nowina rosschérila a tuj su tez pschitsjechemy. Po njej maja z tuteje sumy wobje dróhi w Rimskich horach tworicz, kotrumuża jedyn sidlon w Kalschtrowskich kupjecach, dale dosta **mischczanski muzeum w Budyschinje 15 000 hr. a katolske tachantstwo tam 30 000 hr.** Schczerstwo tuteje powjesczi je so tachantstwo jako njewěrnej wobarało a pótom tehodla mjenowanje schczowazu pospeschelo: „Tachantstwo njeje jenje, ani nětko ani pschedy, nikajsu pschipokazanku i namjezneho fonda dóstało a njeje tez jenje wo taku prošnju pósło.“

Nětko pischajsche tamna Berlinska nowina sjedna so spo „Deutsche Beamtenbund Korrespondent“) z jenu: „Je nam wopraudże sunkt podčerkał: Riz tastantstwu swjatego Pětra w Budyschinje ale **duchownemu seminarej Mischnjanskeho bi[illegible]stwa** w Szmachczicach pola Budyschina je mjenowana suma z namjezneho fonda a to na léto 1927 pschiwolena.“

Tutón seminar njeje samostatny wustaw, ale podsczi dijskopskemu ordinariatej. Pozajtym je wón tutu sumu dostał. Tuž mózesche „tachantstwo“ tutu powjesz wotpokazacz. Wone pak dosche je wschó jene, hacz je ordinariat abo tachantstwo njeznjese dostało. Budu tola sameram sliczicz, i kaiżdi su namjezneho fonda pschiwolenu.

Położenje w Khorwatskej

Khorwatska žarnje.

Riz jenoż w khorwatskim hłownym měsce, ale tež po zdłym kraju knježi hłuboke żarowanje. Sčasow se najmjenschich burlich domczkow smahuja so czorne khorhoje k czesczi Radicża, kotrehoż jeho schćiwischnjy schółka zwjeselenje presidenta njenorwatkin. Burlsko-demokratiska koalizija je schćesczłodżenjske narodne żarowanje postajiła. We přeminuwszym tydżenjomaj tuteho narodneho żarowanja su wschitke sjawne wosjewjenja, manifestacije a demonstracije sakazane.

Dołhi czas ludzi wschitkich stawow, kótrejże starosby a wobczu spłahowu czehnje nimo marow Schczepana Radicża w burlim drodze. Se Szagrebiscze wotolinj je tež wjele burlich delegazijow do města pschischło.

Nadawki nowego wjednika Khorwatow Trumbicża.

W Khorwatskej je so wschitkimi sredkami próznja, so bychu měr w kraju wobthowali. Po wobsedżenjach we kraju tež njejsu myslc na měsczanstku wójnu. W mozy knjeżerstwa sedżi tež, wósczelu Stradicza nad Khorwatami postajiesz. Tola to njeby i dobrym było, dokelż by to mjes serbskim a skoro ruske tak kybrnym khorwatskim ludom wulka blubina wutworika. Tu wostanu potsalim sa nowego wjednika Khorwatow, Trumbicża, cżejże nadawki, so by lud Khorwatow k spokojenemu dojednanju se serbskim knježerstwom dowjedł.

Żadanja burlseje koalizije

Hacrunjej je było pschecże burlseje koalizije, ja pohrjeba wschitkich wustupjenjow politiskeho raza sczerwacz, je so njedżiwajcz toho hižom prěni dżeń po Radicżowej kmjerczi położenje wujasnikło. Maju sa wósczelu burlsa strona, Pribiczewiczowa strona a Trumbicżowy khorwatski blok, kotiż zhromadnje burlsku koalizionarja, fu po smjerczu Radicża wobsamkli, so chcedża zjedacz nowym statnym pschiprawu, i kotrejż khorwatski ludowej historiski nusjach sakonjedawańše, sarjadnje finanzne samoprawa dostanje.

Żarowazy Sagreb.

Sagreb je i pschemóżazej liczbu żarowanskich khorhojow sapowěschany. Sčasow lózda dróżka, kóżdy automobil, wschelke żelesnizy a wukładne wótra fu se żarowanskej serbskej wupyschene. Jako fo czah i Radicżowym czełkom do hrobu pałasta bibasche, stejachu we wschitkich woknach a durjach sprócze khorhoje. Wschitke klamy a hołczenzy błchu fenjenje. Dróżi, balkony a sćechi polne ludzi. Czełkowy spschewodżachu akademikojo i wótrymi brónjeni, we khorwatskim měsczenjo na konjach a burjo w narodnych drachach. Po zdłym kraju fu k wobdżělenju na pohrjebnamohojeli. Budże to wésche pschewodżenje, kajež ja sy tak husto njewidżi. Liczja i pak milionom pschewodżerjenc.

Ze Serbow.

Nowe wuczenja.

Sobotu 11. znjenca.

Klary, knjeżny.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“.

† 1845 Jan Konik, serbski kaplan w Lubija, 61 lět stary, ale dospolnje slepy. To jemu njezadżiwaše swoje zastojnstwo dale wukonjeć, hdyż mješe za pisno dżěła pomocnikow. Běše so 17. julija 1784 we Sčeńcy pola Rakec narodźił. Studowaše wot 1806 hač 1809 w Lipsku, běše potom z domjacym wučerjom we Łuzy pola Drježdżan a w Jějcy pola Wujezda. Wot 1813 běše z kaplanom w Lubijn. W lěče 1825 dospolnje woslepi a běše potajkim 20 lět dolho slepy. Ale jemu so swěčeše znutrkowne swětło swojeje wóry. Tohodla mějachu jeho předowanja wulki wliw, wosebje na pobožny serbski lud. Běše to w času wulkeho nabožneho hibanja mjez evangelskimi Serbami. Ze wšěch wosadow, też z najdalšich, wosebje mužojo puéowachu do Lubija, zo bychu Konika słyšeli. To wšak so wšitkim duchownym njelubješe. Konik běše bjez dwěla cyle wurjadna a nutrnje wérjaca wosoba. We wšelakim, nastupanju je podobny na slawneho **fararja Rolleva** we Łazu, ke kotremuż mješe połaki. Wo nim płaci Ćerlus čo. 681 ev. spěwarskich: „Tych kresczanow znutrkowna wera so swěći.“

1868 přez 50 Serbow z Dubrawow wot Ječe w Ječicy do Teksasa, hdyż běchu hižo prjedy w Boršći swjedženski serbsku Božu słužbu poměli.

† 1818 Jan z Kapleć, rodżeny Serb z Čornjowa pola Bukec jako awstriski christ-leutnant temeswarsk. Banata.

1858 přijědże do Serbow česki wučene a basnik Franc Jezbera.

1876 přebywa Bronislaw Grabowski, prof. Waršawskeje univerzity w Budyšinje pola Jana Arnošta Smolerja, wo kotremž je pozdźišo rjanu monografiju pisał.

Franc Jezbera nam Serbam

Polny radosće sym přebył,
Łužičenja, pola was,
Žonje w živjenju ja swojim
Njezabudu na tón čas.

Słowjenjo su wulki narod,
Zbožo, Božo, wšitkim daj,
W zemi tej wšěch Łužičanow
Swěrnych, Knježe, zakitaj.

Daj jim swjate žołnowanje.
Daj jich krajej dobrotu.
Zakhowaj wšěm dobrym Serbam
Słowjansku tu wutrobu.

Přisłowo: Nam kiće rjenje zezrawja, je wjedro rjana a čople na Ławrjeńca.

*

Njedźelu 12. znjenca.

10. njedźela po swj. Trojicy. — 11. nj. po swjatku.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“.

† 1876 Michał Bjedrich, cuni serbski pěsnjer, kiž běše so w Sunjerdźicy 23. hodownika 1855 narodźił, jena z najwjetšich nadźijow za serbske basnistwo. Běše bratr Mikławša fararja w Ralbicach, najlépšeho serbskeho powědarja. Michał Bjedrich pěsnjese pod mjenom Wjelemjer. Jeho cežka khorosć zmalu jeho cełne njecy, ale zdołom też znjechcetwórjesi jeho zaczcza, zo so jeho duša pozběhowaše k wyšinam, kiž su hewak młodźeńcam zawrjene. Wo Zródżenje we niim so hórješe po wuswobodżenju z tych putow a zo přikładom kralestwa dobrotnosce sprawnosce na zemi. Wšitke jeho pěsnje su pokrjc z płaščom hnujaceje nad zrudoby. Cuje we sebi swjenjenje wojowacje prócziwo njedostatkam swěta a prawdże čłowjestwa. Żedźi so we swojej čistej młodostnej duši za luboscu a tola wě, zo so jeje dowzdać. Z hłubokosću swojeho začuwanja khmana za najcunišo zarjenja duše, steji wón w cyłej serbskej poeziji dospołnje sam. A čim bóle nas jeho powoła zeudne rjadkowanje jimna.

† 1876 Michał Bjedrich, jenoż 20 lět stary.

Ja k hrožacym tam hladach
Tak dołho horje k mróčelam;
Nad nimi město žadach
Sej w dalokosćach.

Marica a Hanica.

97] (Pokračowanje.)

Potom wobroczi so i thwarkom na puć do kojesowsje Ortenstein, hdyż do doliny po stkonincach dele domy stojachu dróha horje wjedżesche k Jenowemu hrodu, a deleka spodnjerne Gilgike wukhodżowanischczo z jich zyprezanni, palmami a kaktejemi z bambyżom a żadnymi rostlinami a drjewami horje sahajemi. Tu na jene dobo, jako by to wotpraudże z wožudow było, wuhladża wyšoku postawu brabje Meinhardta Aicha, cżejži ći je żelesnej spinu w rugu. A mały baron Stebenlehn wobroczi so nadobo w stronu, hdyż winajene tkkody detenjedachu.

Meinhardt dżěsche wokoło prochowoje wěże, wón njemóżesche Hanizu nomakacz. Dżěsche kuch po Tappeinskim puczu wróżo: wona njebě widżeła. Słónczinje wroczi so sajo na daleko wutwarjene plone městno pschi wěži, pohlada na cżahnik a cżakasche. Mjenschinu so minuchu. Wón njetrosemi, hdyż je Hanija wotsała. Pomałku krocżejche hischcze raz po Tarpeinskim puczu, wobhladowasche na prawjon a lewjon mukrajne rostliny, kiż se skalnych schkalobow rosczechu, wobhladowasche jebi sahradu Bohnez bille njenowólnje je znajeschim wócżkom: wobsdżerja pschirunacz, kak tam wicho rosczo parunio jeho napadżenjam, potom roshladny so jeho wócżto sajo daloko preez psches mischczanske thchi, z kotrychż farsta wéża hahasche, zyle blischo spodu njeho.

Hdże je Hanija wostała? Tu bě jemu, jako by ju wot nasdala sawokladał. Wón dżesche thwarkaty. Wona pschihódże jemu napischecże. Mórnje rjeknu: „Stym ho saposchisa, wodai, Meinhardte!“

Wón pocżo powédacz so i njeje sawroczinschti, so by hacz k wilii doschel, hdyż běchtaj pschepreschenaj:

„Pomyschi jenok, koho sym sekkal; hdyż wot Ortenstejna sem pschindżeck: Stebenlehna.“

Wona sracherżiwje na njeho pohladny. Ale wón so psches zyke wobliczo smjeschesche:

„A pomyschi, na jene dobo ho sawjernie a lése po puczu dele, ja jón zyke wjesce znaju, kiż pches winiju k sawjenym wrotam wjedże. Tón wožol tola tam na pucze njedóżdże?“

„Je-że wón widżał?“

Sawdżeże, sawdżeże! Ale wón njemóżesche prawu kraczu. Boldi jemu hischcze w kościanych tżi. Napokledku ho wjasy srewicz njebudżenny. Sčnadź masch prawje, Hanija! Ty wschitko do czaja czujesch. Ale nětko sfokt, mój pschindżemoj hižo nětchto njeschkodnju pschehonsche.“

AAA.

Sajo wobleczachu ho Meranske sahrody do nikodneje naschinjeje selenje. Hižo bě nałeżo też k Rochusowemu hrodu dostupko. Sčswjatego Rochusa na kayalnej sczehnje, tiż ke Gólłanej pokasowasche, bě z winbiwankami a kwěsczinami wosdebiło. W jsdżerkrej dolinje błyschczesche po czerwjenej selen, na luczinje, w sadowych jahrodach a na tutach. Zyła dolina bě sajo z rósczitym, cżisym dychom kczejazych sadowych schtomow poczeschnjena, jako by sudy na kwitnazu naczinju krajinu padnył. W hłubje schérych winiczach kczejachu wócżoje mandelowaz. Psched horjom hłoszom Meranskim czechnjechu ho w Tefflerowej skupinje le sněhom pokryte hórske městna pschezo dale wócżo. Cżemnje stojesche Marlingska hora a zyły hórki thribet hacz k swérnemu nohej Gantkofela. W Passeieru njebě nicżo bjez wjazy widżecz. Jenoż symha mjes dwójnymaj wjerschkomaj Tschigata cżehnjesche ho hischcze jasnobłyschczo dele, a wyssoke se sněhom wobczežene hody sejahy hybolachu ho błbernosce dele.

Wschudże w měsce, na wichach wukhodżowanischczach, we wschěch nahadach njerwjesche ho polno ludzi. Se sahrodow so błyschesche sczebotanje a spéwanje ptaczatow. Stanowe płachty (markizy) běchu dele spuschczene, dwójne wokna we błach wotsironjene, na schkit pschecżiwo słónzu we kelizy sadżinjane. Hdyż jadumy wětřik, satschahżechu ho wětřiczo palmow, kłonjachu ho halosy tujow, tawrjenje wschěch tych wětżnje żelenych kerczinow, kolebachu ho we rsace halosy zebrow. Snopschczeżiwo-żeleni liczo, bjelopurpurowy słonzu cżehnje, nahe zyprechy.

Na wschěch jeżenach, na wschěch wobhrodżenjach, na lebej płeczinu leżachu małe schére, wusche żelene jeschczerje, błychu wólkow ko słubike do swojich dżerow, tak ruczje ko pschekdhadowasi pschindże — we słonzownem kłobuku, kotry jim kubłkanu kabat pches ruku czisnyu wotschi. Pschi hrubych żónitych słónzniknow kludżachu po wschěch puczach le konzertam, daleko a schéroko po puczach wont do wokoła. To wschěch stron ho rosthadżowachu: le Krala Lawrinowa dróży, k Kolsci a Pinschgauwej, do Marklinga, hdyż stejo stary, luby Gallan we swojej wobtowejnej drasce pod bjelymi jahwczami, do Lany k klepotakowej wudolinje, hdyż běchu psched sčtami hłoby tjoch hołzow wjesełe klinczo, a stary baron swoje wjesołe łuski pompdał, nikotaje swojej tołtjej mandżelskej połoczku, hacż tež to wona tola njeschtschi. Wotmjelko bě wjesołe swiecze Jiidrich a wjsiania starego barona njeběł wjazy słyschecz. Se zjasa żónika i wjerczajumaj italskimaj wocżemoj bě ho zradem siwych wothalika, miechci, wulkej, strychlej hobrocži běchtej ho dawno sandżelicz.

Wosy pschidżechu po statnej dróży wot Burgstalla ze, jedżechu daloko won do Paßeiera k wopomnjenskemu městnu Handrija Hofera, wjachu ho horje pches Kindberg k starenu hrodej Tirolei, cżehnjechu ho w dołżinu tudże mjes Maiserskimi billami, so bychu ho pschi Rauczenstejnskom wrótkej; na lewjon horje do Scheiny, na prawo k Frauwennej hrodu.

Hdyż rjad wosow niuło Rochusowego hrodu Wjesołe, słojschkhaj Meinhardt a Hanija sa hustymi, pschejo selenymi tórkami khmjawacej, kotrejż běchu Meinhardt jomu, hdyż ho wobkusnuło pschekdżał, nałandżił.

(Pokračowanje.)

Tam pozběliny so duch mój, tam,
Hdźež w njesmĕrnosćach
Tak jasnje bjez kónca
So hwĕzdy zybla.

Michał Bjedrich-Wjelemĕr.

Přisłowo: Połnócne wětry w žnjeńcu lubja stajne wjedro.

*

— **Wo wjedrje.** Schkleńca połaknje njehnuta wyšoro na rjanc. Sćrjedźnu a połnócnu Europu wobstrjeńcuje wysokina. Na Atlantiskim oceanje je nowa nižina spóznała. Dźensa hišće njewěmy, po kajšim puću k nam po-cźehuje. Wjedrowe prognozy, po kajšim puću k nam pocźehuje. Wjedrowe prognozy, po kajšim puću k nam pocźehuje. Wjedrowe prognozy, po kajšim puću k nam poc

Za čuciwe a sulne nohi

wosebje přihódne a derje wudźěłane formy
Wosebitosć
stupnjowy nohajc.zepjeru
orthopädiske stupnje

Fahle
Schuhwarenhaus
Bautzen Äußere Lauengasse 3

Švalča
za žonjacu a dźěłacu drastu so poručuje
Na Butrowych wikach 1 III

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5–8½ procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnosine papiery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Tunje wupjerki
zaso dóšło
80 100 115 130 šěroke
210 260 290 330 pjenj.
140 160 šěr.
360 410 pj.
pjerjo njepřepuščace prawobarbne

HILGER
na Seminarskej hasy 2

Najl. Elderski tučny twarožk 20%
9 puntow = 6.30 hr. franko
DampfkäsefabrikRendsburg

Šěre włosy
dostanješ zaso naturalnu barbu a młodosć bjez barbjenja. Wuspěch kónje wupruhow. Bliže dowiš Wobšěrna pósłanska zdźělenka.
Erha-Haus Abtlg. 316 Berlin W. 30

Česćenemu wobydlerstwu w Delni. Wujezdźe a wokolinje

dawamy k wědźenju, zo smy
parnu pjekarnju
při našim młynje w Delnim Wujezdźe na
pjekarsk. mištra knjeza Müllera z Delnjeho Wujezda
přenajeli ✻ Za techniske wjedźenje młyna smy wyššeho młynskeho mištra knjeza Meltku z Wósporka přistajili ✻ Wobknodne wjednistwo młyna smy „Serbskemu Hospodarjej", Ratarskemu wulkowikowanskemu towarstwu z wobm. ruk. w Budyšinje přepodali

Wšitcy spomnjene wobkhody po sprawnych zasadach dale powjedu a budźa so pócować, z najlěpšimi wudźěłkami za najprijomnišu płaćiznu posłužować

W Budyšinje, 9. awgusta 1928

Serbska Lud. Banka A.C. w Budyšinje

Divan-přikrywy
předłohi za łoža
běhače z tkanin
tkaniny za poćehnjenje mehlow
dekoraciske tkaniny
we wšěch płaćiznach
Otto König w Budyšinje
před Mjasowymi jatkami 3. Telefon 3062

Česćenemu wobydlerstwu
Łazka a wokolinu
wozjewjam, zo mój přichodny syn mój młynski a pjekarski wobkhod w połnej měrje dale wjedźe.
Hańža zwud. Kokeršowa

Dla spuščenja ratarstwa předawam por sylnych
oldenburgskich
H. Probst
Frankensteinec
wumělski młyn
w Budyšinje

Mléju rožku a pšenicu na wumělnjenje a za pjenjezy. / Poručam picowanske srědki za pjeriznu. / Mam stajnje wotruby a čornu muku (Nachmehl), kukuričny tołč (Maisschrot), přeco čerstwy khlěb za pjenjezy a na wumělnjenje.
Prošu wo luboscziwu podpjeru
Michał Wels

Zastupjer so pyta
za hypothekowe požčonki
Finanz-Büro Spandau
Moritzstrasse 5

Kowarski wučobnik
so hydom abo pozdźišo pyta
Kowarnja w Kopjcach

Vertiki, drastowe khamory
pliišowe sofy, buffety, kuchnje, dobre posleša jara tunjo
H. Marschke w Kamjenicu
Oskar Müllerstr. 8

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składze
wobućowy dom Mark w Kukowje

Wróco
rěčnik Mikławš Hórnik, sakski notar Wallstr. 12

Sudnc korčma w Kukowje
Njedźelu 12. augusta 1928 wot popołdnja 1 hodź.
poswjećenje nowonatwarjenej kehelnje
zjednoćeno
z kulenjom wo myta!
Wo bohate wobdźělenje prosytaj Suchi a mandź.

Serbska grychta w Konjecach
Jutře njedźelu
Hižnjomu swjedźenju
Wječor we 8 hodź. **pyšne reje!**
Přećelnje přeprošuje hosćenc.ař Jakubec

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach
Syru wołmu kupuje
po najwyšších płaćiznach abo wumění na česan. tkaniny
Otto Osswald
dźěłarnja nohajcow w Budyšinje
Znjowe dary tunjo
łožowe šaty, košle, blidowe a taflowe ruby, trjenja, a płachty na sofy
J. Erler w Budyšinje na Zwonk.Lawsk. hasy 10

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše bělcho wina
bleše čerwjeneho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** ćenož na wupokaz wyšnoše.
Popp na Hornčerš. hasy 18 telefon 3427.

Wšě družiny hanojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Za firmowanje
poručuje časniki za mužow a žony za kóždu płaćiznu
Theodor Natusch
časnikař w Kukowje
Tel. 276 Też na wotpłaćowanje

Kołojězdne tow. „Saxonia" w Šunowje
wukula njedźelu, 12. 15. a 19 augusta popołdnju we 3 hodźinach
jězdne koło
a druhe myta
Přećelnje přeprošuje předsydstwo

Hosćenc w Hasłowje
Jutře njedźelu reje
Přećelnje přeprošujetaj Jakub Měrćink a mandź.

Džak!
Za smjerine njezbože mojeho lubeho mandźelskeho **Rudolfa Stübnera** we Wulk. Dubrawje z motorskim kolom dnja 23. julija wupłaći mi „Volkfürsorge Gewerkschaftl. Genossenschaftl. Versicherungsgesellschaft" po zawěsćenskich wumjenjenjach dwójnu zawěsćensku sumu we wysokosći **1864.- hr.** w běhu tydźenja njedźiwajo na to, zo běchu so hakle 10 dźěłnikow po 2 briwnomaj zaplaćile, za čož so najwutrobniše dźakuju a móžu tohodla zawěsćenje pola „Volksfürsorge" kóždemu poručeć.
Meta Berta zwud. **Stübnerowa**
we Wulkej Dubrawje w gmejnskim hamće.
Rozprawu podawaju Wam naši dowěrnicy we wšěch wsach a naša kenclija.

Příloha k číslu 187

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 11. augusta 1923

Boh zohnuj wobjed!

Někotři ludźo wukhwaluja žo, kak spěchnje maja jěsć a pijadaja nimale se sapřećiwo na wšěch druhich, kiž žebi pschi blidźe cžaš bjeru. Njech žu spokojom, hdyž žo jich thwatne jědźenje wjedy abo posdźišcho njerwješi, so njewjedźe k wobcežnjoscam pschi poživanju. Wjele rozumnišcho je, hdyž žebi cžlowjek k jědźi cžaš bjerje, so by mohł wschitko dosć derje roskuskać. Pschetoż wo dokładne roskuskanje žo jedna. Na jenej stronje zakly pšches to wjazy žlěcnow wotedawaju, a žlěny žluja k tomu, so žo dótki lěpje po schiji dele žmwaju, žlěny poživu pak jědź sdobom hižo sdźela we hubje a podawaju sa dalsche poživne nuzne žiđezinu. Roskuskanje žo wołoži, hdyž je zyroba, pschedewschěm mjaso, rosdrjebjena abo na kusti rosrěsana.

Žiđezina je k jědźi nuzna, dokelž je poživanje chemiski podawk a hdy chemiski podawk žada cžapotu a mokrinu. Cžapka polówka, kiž k wobjedej jěmy, je tohodla jara wuzitkna. Pschewjele žiđezimy pak žoldej njetnje, tohodla wobchowajmy tež w tutom nastupanju prawu měru.

Sdyrc abo posdyrc mjaso lěpje njewuživamy. S tym, pschenjeżu žo jara lohko wschelake cžerwjeski, kaž tež paratyphus a druhe chorosce. Pjeczenje a warjenje smieži spozdatí chorosce najlěpje. Stare pschedbudki pschecžiwo wanjenemu mjasej, kotrenuž zyrobny wuit wotrjekuchu, žo žo dawno jako wopacžne wupokasale.

Lubosćiwoj listaj.

(Wobras se wjzy.)

Nč, Měrcžinje, kak możesche takle lohkomyślny być. Bych-li tola listaj najprjedzy j blide wsał a sthował, prjedy hacž sy j burowu do djerzela dojeł. Telko cžaša by cži sbyło. Szyła je to twoja dobra wola, hewak takle nječžo njeje, so wotrwcžł njedźelu na wjecžor žobu po piju jědźe. Abo by tola snajmjeńscha twoju komorku sankunył. Wo měrje žpejeschi djerzel na palu a mjes tym cžito dźowka pschi blidźe na kožowej kromje žedźo list njeweschły a też twoju wotmołwu, kiž žu pišał, prjedy hacž do djerzela jědźesche. Hłupy wožole, bych-li jón snajmjeńscha do wobalki tyknył a zu salépił. Sdyschi jeno, kak žo schczerí a žo amúšeruje!

„Luby Měrcžino“, tak rěka w prénim liscze, „budź wjele króć postrowjeny a dźakuju žo za twoju dopjelnizu wot njedźele. Runje schejcz zlowow tam steji. Bych-li jene njeuje bylo, mohła jako cžischerjerka wèz hicz. To by ju wo kroschit tunischu mèt. Tola pak je mje jara žwjeselilo. Po prawym bych dołhi list wocžakowała, hdyž žo zyliczki tydźeń wjazy wotdźakuj njeżtuoj. Storo wjazy njewěm, na cžim ſ Tobu žym. Sdym hižo wjele tehodła plakała, to tajki sy. Nochzych žyła wjazy pišacz. Abo maschi žnadź nékajki druhu? K werjenju je mjenujzy Tebi wschо. Spodźiwnje wschak hižo tehdom druhdy cžinjesche, hdyž pola Wicžasej hromadze žłužachmoj. Też druhe hołoy hižo žu mi prajile, so maschi mje jeno k norje. Tola to nochzych wěrcž. Nékto žo mi skoro tak być spa. To by była moja najwjetscha bokosej, kiž na žwěsze smaju. Nadźijam žo, so to wsche wěrno njeje. Dokelž njewěrju, so dyrbjał tak „leschcht“ być. Mi pak je tež wschо jene. Njemjłki žej tola, so njebych žaneho druheho kydnyła. Hižo někotrych mohła ja měrej, bych-li chcžło. Tu thwilu pak hischcze njechaw, doniž njewěm, kak Ty myślisch. Wěsch dże hischcze, so by mi jenitwu žlubił, hdyž druhi žwjaty dźeń jutrow hromadze pschi wjeżnym pomniku žedźachmoj a hej naju lubosće wutnachmoj. Tcho že dźerżu, dokelž njeżtym jena ſ tych, ſ kotrejż mójesch kuniku hraez. Dokelž žym Cži njeżmérnie dobre. Schtož pak Cži tehdom poslowje wutnała njeżtym, dokelž to jenej pschijtojnej holzy njepschistoji. Ale žym Cži dosć ſ srohunjenju dała. Myślu žej, so by też ja tym pschilchol. Tak tolkeje kože tola njeżby. Nochzu žanoho druheho. Ty jenicžki sy, kotrehoż ſ zyłej wutrobu lubuju. Njedźelu je w Radworju sthadzowanka, hdyż Cże wèsze wocžakuju. Hewak tam žyła njepóńdu. Schtoho hych bjes Tebje měła. Pschindź pak w tamym pišanym wobleku, w cžerwjenym schlipzu, a w schimmi-cžrijach, so hychu ludźo widźeli, kajki wobł. knjes mój nawożenja je. Ty njewěrisch, kak hižo žo dny dołho na to wjeżelu. Pschindźesch wèsze? Dha wěm, na cžim žym. Potom je ſ namaj kónz na wschě cžaży a budu žo wo to postaracz, so Burez žhonja, schto by druhdy-wuzrał, wo cžimž žy mi powedał, schtoż hischcze derje wém. Niedopomnisch dha žo wjazy na rjane hodźinki, kotrez žmój w lubosći hromadze pschežiwiloj? Wjele lubowany Měrcžino! Hischcze wjele mohła Cži pišacz, ale žwězka pomału hascha a je hižo w dwanatej hodźinje. Jutrje rano dyrbju sobu truczę wotedźeracz. Budź wjele króć strowjeny a kuscheny wot Twojeje Cži wèsze žwérnej Katrzinki. Wodaj moje hubjene pišmo a njepišaj na adrešu nastajnje Kata, ale Katrschinka, to žo mi lepje lubi, dokelž rjeńscho klinczi a w spéwje tak rěka.“

A někto jako wotmołwa: „Luba knjeżniczka Kata! Dokelž Katrschinka, to žym Cži hižo junu prajił, kak njewěsam a hnydź žo na hłowu stajiło. Kak jeno to mjeno klinczi! To žej ludźo hnydom na schinki myślą. Tajka hischcze Ty tola njeżby. Mjeno Katho klinczi wo wjele rjeńscho. A hdyż Cži žyła pišam, chcu Cži wjele dostojnje žděłicz, so žebi tajku throbłosć lubicz njetrjebam dacz. A je-li žnadź žej myślisch, so žu mi Twoje throbłowoże do noża jaże, dha žo Ty satrachnje mylisch. Sdmjał žym žo njeżmérnje a list žym na tyhaż kusti rostorhał. A někto žo jeno prascha, hacž Ty wischcze „grobne“ žłowo wotpreschujesch a mi žlubisch, jenje wjazy w tajkim tonje pišacz abo hacž dyrbnoj hnydom kónz cžinicz. Dokelž mi je wschо jene. Schtóż nochze, njech wostaji. Bych-li wědźał, kak hukto Twój luby wobras rospamińam. Je mi tak, kaž by wotprawdzje pschede mnu stała. Wjelelubowany druhi lubuschko! Chjałch-li dale tak žarliwo być, cžimi mi to tola žel. Hdyż žo tola je jenej druhej njesaběram a sčeri[illegible] njeżu, hdyż mje druhi ſ mojej Katrzinku hněwaja. [illegible] wěcža, schicz chzedża, mój žwérnaj žej wostanjemoj. [illegible] Ty też tak? Stótka hubka! Pschindn wèsze. S[illegible] hoż žo tu rjanu mòdru žalu. W njej Cże najradscho[illegible]. A hdyż budźemoj hromadze kołbasti jěsć, dżerżu [illegible] pravje dopředka, so Cži juschka na schtalk njeta[illegible] wiżażo njewołtanje. Njeběch to hnydom wu[illegible] zajti rjelpaż ſ mèła žo Cži wuzinja. Moja [illegible] Kato! Naschu nětcžišcha dźowka je prima a [illegible] je jene wócžko na mnje słožiła, mózno wobk[illegible]. Pak hnuj por pak niz. Druhe thadle njech ſ dru[illegible] rejnja. Mój złoty holóko! Bychmoj žo na[illegible] dże byłoj! Ale Twój njelepy list njeże [illegible] žo njebudź. Dawam dha Cži pschajnu [illegible] a wumjetowaniam, mój złoty jandźelko? [illegible] Cże ſ tajkej rjanej dopiżnjuju žwjeselicz. To wschо [illegible] ertnje w Radworju. Nětko Cże lubje łoschi a [illegible] Twój wèczne žwérny Měrcžin. Dyrbju mjenujzy [illegible] dźeżela jeż, kur hižo ſ druhemu rołej po [illegible] horje woła?“

A ty mój Měrcžinje žedźiesch na žórje djerzela a žy twoja komorku wocžinjenu wotstajił. Dyż jej, bych-li złyschał, kak ho dźowka na kromje łoża žedźo schežeri a wołschcze ra a hej žkoro bruch djerżi. Mušin bej, ty by ju plogał, hacž by wschо wokoło njeże žo łuskało.

Postupowanje wobkhoda we Łužicy

Sapřećowanje a wupřećowanje přichóda.

Budyske wobkhadne towarstwo podo łatkemu wobkhadnemu zwjazej w Drježdżanach na napraschowanje nemstoskatneje żelezniżu zeżchowazu połkżnu rosprawu wo wupřećowiżu wobkhada we Łužicy a wobżehje w Budyschinje.

Budyski kujeżeżli wotkrjeł jako krajna łatkeje Hornje Łużicy łapika w prénim połlecze 1928 nałkadny přichibyk wobkhada. Postupowanje wuschpechstwe po wobżehe na wobkhad zuljch, kiż bu se postupowanjom Budyskeho wobkhadneho towarstwa żhlnje posdżhny. Shromadnie se Zitawskim wobkhadnym towarstwom wotmě Budyske wobkhadne towarstwo w februaru l. l. prěni Łużiski wobkhadny ſjeżd, kiż bu ſ prénja ſ pschicżinu, so żo we Łużicy dalsche wokkhadne towarstwa sakożichu, a ſ druha wobrozi żo żedżnoscż powschitkownoje żjawnoscje na łatkim Hornju Łużicu jako na wottyknjeny kónz puczowanja. Najlepje pokasa żo posdżhnjenje wobkhada najprjedzy pschi starym Budyskim waschnju jeżkakulenja na Hrodżiżchu prěni żwjaty dżeń jutrow. Dotal běchu jeżkakulenje żwjeżchcu jenoż naschi mżchcżenżu wopytali, ale tón raż pschikhadżachu wopytowarzo po thżazach ſ dalschich tónżin. Mentkotatna żelezniża mżeżche wjazy wotjcż hacż hewak. K temu pschidrużichu żo sta automobilow a motorżiich kolow ſ zyłeje Saxżkeje, ſ prußkeju prowinzow Schleżyżkeje a Braniborskeje a ſe połnożnych Czech.

Dale poradżi żo mnohe jżeżdy do Budyschina a Łużicy dostacz. Tehorunja pschedewżachu wo wschelake towarżtwne jżeżdy ze żelezniżu a omnibużom do Budyschina a zyłeje Łużiskeje krajiny, ſ kotrymiż thżagaju nowych wopytowarzow pschindże. Wobżehje żjulny bżeche tej njedźiwajo njepschiżhodneho wiedra żwjatkowneje żoboty żwjatkowny wobkhad.

Njepschepórajomny pschirost wobkhada powè żo też ze Lubija, Komjeża, Zitawy, Bilkopiz atd. Każ żo żda, żmè Hornja Łużiża ze żwojimi wobkładanja hódnymi mżtami a ſe żwojimi błżchże pschemało mażenymi rjanożcżemi krajiny na to hordżicz, żo żo do najbóle wopytaneje wobkhadneje krajiny pschewobroczi.

Też Łużiże lżcżne wocżeżtwużenje, wobżehje te w Zitawskich horach, żapżażnu pschichżerazu wobkhad. Liczba wopytowarzow bżeże parnio łoiżchim khżero wżetżcże. Wżżche pak w lżkowarnjach pschikrótżchenje pżchebywanżkeho czżża wobkżdżowacz, schtoż na żwoju pschicżinu w njepschichódnych hospodarżkich wobżtejnożcżach.

Liczba wopytowarzow Łużiżch powyżchi żo też, dokelż bżeże Drježdżanka wyżchcża połżka direkżija kotrejżeż po Łużiżkich mżtach żjedowała. Złożenje pżchestupjenja krajnuch mjżeżow pschinjeże też wulke postupowanje wupuczowanjow. Nakowe mżtnotże mżiochu tydżenje dołho khżero pżches czżż dżkacz.

Darmotne jězba za khorych na suchočinu na zastaranski hamt.

So by żo takim khorym na żuchocżinu, kiż na wżach bydła a puczowanżke wudawki ża pżchepytowanje na żastaranżkich mżtnożcżach żwjeżcż njemżża, jżża żmożnże, je krajny żawżeżenżki wużtaw w Hanowże puczpuścił, kiż je nażżdowanja hódny. Krajny żawżeżenżki wużtaw żarna taktim khorym dwè tżeczinje wudawkow żo jżbu po żelezniżu, mjeż tym żo ma żhżtkum tżeczinu wokrjeż, w kotrymż khory bydli, njeżcż. Naspomnjenja hódne je pschi tom, żo tuta lżpżchina njeje jenoż na jóhkrożny wopyt do żastaraństkeho hamta wobmjeżowana, ale żo żo wudawki też pschi dalschich wopytach żarmuja.

Cah přejedze automobil — 5 morwych.

W Feldkirchu, 9. awgusta. Dżenża dopołdnja hrabny wożobowy cżah mjes Feldkirchom a Buchżom, hdyż żo pżez je żelezniżu cżaru tżchżuże, wożobowy awtomobil ſe schežcż wożobami. Pżez wożobow bu morjenych, mżoda żónka ſranjena. Cżah, kiż ſe 70 kilometrżkej ſpżchnoſcżu pschijedże, hrabny automobil hżedż kolijom a ſnicż żo dołpołnje.

Żelezniżka direkżija we S[illegible]ach k temu żżżehowace dżeli: Jako żelezniżki [illegible]wórni dele puschczeżkeje idżeżche runje kontżny [illegible] kżiże, żo żawżra njeby żapżchah żawżeł [illegible] żażtojnik tutu hżichcże trożchku. Sapżchah [illegible] hżichcże w prawem cżażu pschejeżd. Sawżeł [illegible] pschihże w tutym wożkomżku automobil, [illegible]che żo pod politżajowerjenej żawżeżenżkej [illegible] ha pak wot cżażha hrabnjeny, żtżigeżi metrow dołoż[illegible] a potom doſpelnje żnżeżeny.

Přinoški k zawěšćenju dźełonjemějacych za wyše zapłaćenych přistajenych.

Wżchelaky dżełodawarjo njeżżu żebi wo pschinożkowych winowatżowach pschżżtajenżow k żawżeżenju dżełonjemżacych [illegible] dżeżą wżżeli. Pola pschżżtajenżow, kotrżż mżżacżnż [illegible] 300 hr. mżży dostawaju a tu tżehdża wotnowacz [illegible] throbnehu żawżeżenju pschżżtajnżchcż, żo płacżenje [illegible]kow za żawżeżenje dżełonjemżacych żobom pschż[illegible]wjenym do throbneje pokładnje żaporżacze. W[illegible]żawżeżenych pschżżtajenżow (na pżch. hutżbnikow [illegible]rowc, wobkhadnikż wjednikow, kuchinżkich [illegible]nikow, domjoze żwinje atd.), kotrżż maju m[illegible] hr. a do 500 hr. mżżacżnje żaſłużby, pak dyrbi [illegible] pola pschżżtajenje throbneje pokładnje po §§ 85 a [illegible]atowja wo żawżeżenju dżełonjemżacych k żawżeżenju dżełonjemżacych wobżebje pschżżtajenżow.

Sch[illegible]żtż rjeż[illegible] żo żawżeżenje dżełonjemżacych wo[illegible]a pschi[illegible]ow, kotrżż mżżacżnje wjazy hacż 300 [illegible] mżżacżnje 9 hrżwnow. Po lżżu [illegible] a połżju dżełobjerjer. Njepschżżtajenżch [illegible] żawżeżenju k żawżeżenju dżełonjemżacych wo pschi poldżżchim żaſtupjenju wżchżtż[illegible] njeżcż a njeżmé dżełobjerjerjeż kamo potom [illegible] mżży wertżachnyż, hdyż je hżżchże pola [illegible]ny. Dżełodawarjam może żo tohodła nałożowacz [illegible] bychu w żwojim kantżnym żojżmje druhu[illegible] pżchżżtajenżch żo żakażdy tżżhne, pschżżżewjenja hoże [illegible] pżchżżtajenżch żwojich wobkhoda ke żawżeżenju k [illegible]nżacym porjadnje żtake. Runje we żaſtaſkich wu[illegible]ach pschindu pschżżeżeni pschżżtajenży po żłónżenju żaſtaſnżkeje dżżła w żchórchnim wobżażu na to, so bychu żawżeżenje dżełonjemżacych żmżżli. S tym żo porjadnje wżeżcż, żo jich dżełodawarjo njeże poradżwe k żawżeżenju dżełonjemżacych pschżżtajenżch wolżt. We wschżżtkich żaſtaſkich padach je żtarnje cżaż k poldżżchemu krótżchenju dżełobjerjerżkeje podżżla na żawżeżenżkim pschinożku — nimo a na dżełodawarjam pełnu pschinożku wżeżcż.

Wuwołanecko paducha brillantow zajeli.

Pod 9. awgużtom żo ſ Lżpżka pżże: Kedżbliwoścżi juwelżra Steżbera na żo dżżkowacz, żo możeżche polizija dołho pytanego paducha brillantow, 33letnjeho metellżkeho tocżerja Arnożchże Garbu ſ Kóthena, dżenża dopołdnja łażjerż. Garbo pschindże dżenża do wobkhada juwelżra Steżbera a żadaże żebi brillanty na wuběrk, pschi cżimż żo na jenu hżżo przedawżchu kup powoła. Dokelż żo juwelżr na mjene dopomnicż njemżżżeche, wopżżcża żo kupża na mjenu, na cżož tutón wotmołwi: Rżkam Garba.

Juwelżr hnydom wdżeżche, na cżim je, a mjes tym żo pschedawarka wżchelake wżżti pschihotowaſche, kiż dżżże Garbi pschedpołożicz, wopuschczi juwelżr pod nżżakej pżchżcżinu klamy. W kżżdonżżtim wobthodże żaſwoła telefonżży polizżju. Jako pak żo wróczi, bż żo Garba żhubił. Jonże, kiż bż mjes tym do klamow żaſtupiła, powedaſche Steżber tutón podawk. Wo krżżedy rożmołwy pschindże Garba hżżchcże jómu wrócżo. Jómża bżeżche hnydom ſ pschichodnemu polizżżeż, kiż Garbu też żana a wotwjeże.

Přilopk.

* **Ssmjerimy kónz hrajkanja ſ teschinkom.** S Wohlawy żo pżże: W Reudehnje na wopżeże pschebywaju pieczżżeny hólczeż ſ Barlina hrajkaſche hej ſ natykanym teschinkom. Pschi tym żo żżżła wuprożdni a wutżeł dżżche 1½ żżtnemu jenicżkemu dżżżu żtarżżeju ruku mèrn do żiwocżża. Njedżiwajo hnydomneje operazije we Wohlaużkej khorownż wumrè dżżżo dla cżżżkich mżtkownych ranjenjow.

* **Bankowy pschedżtejżicżer po pschełżchiwjenju cżeknył.** S Tilżita żo pżże: Po pschełżchiwjenju 75 000 Lżt k łohkodże filżalki Pogżenenżkeje wokrżeżnje banki je 50letny bankowy pschedżtejżicżer Hermann ſ Billerbeck cżeknył. Jeho bżcżu hżżo jómu żażeli, potom pak żażo puschczżli. Jako jeho wotpżżeł żajachu, dyrbżżche jeho litewżżi żandarm w automobżlu do żudnżkeje jażtwa w Heydebergu pschewjeżcż. Pschedżtejżicżerjej banki pka żo duży po puczu poradżi, żandarma w korczżmi wopojicz. Jeżo bż tutón wukruył, da żo ſ Billerbeck wot żchofera wrócżo do Willżżchkżena dowjeżcż, wża wżchż hotowy pjenjezy, kiż bżchu ſ rukam, żobu, wobżtara żebi wopocżahy pak a da żo wot żamżnneho żchofera k mjżżam dowjeżcż. Wot tam dżżżche pschi dale. Polizżja nétko żo Billerbeckom żledżi.

* **Krajny ǧuduiſki rada dla ſtſchiwdzenja republiki ſajnǧdzeny.** S Wrótſlawja ǧo piſche: W dſiſzyplinarnym jednanju pſcheciwo krajnoǧudniſſemu radze Gellinej, kiž bě w ǧwojim cžaǧu w ſjawnej kórcžuje ſchiwdzaze wuraſty pſcheciwo ǯidam a republiki trjebał, ſajudži dſiſzyplinarny khloſtaniſki ſenat Wrótſlawſkeho wyſchſcheho ǧudniſwa wobſkórzeneho ǧudniſkeho radu ke khloſtaniſſemu pſcheſaǧdzenju bjes ſarunanja pſcheſyǧdleniſich wudawkow a k 300 hr. pjenježneho khloſtanja. Statny rěcžnik bě pnſchcženje ſe ſłużby namjetował.

* **Cžeſke khloſtanje ſa uſerſtowjeſkeho nana.** Pſcheð kaiwniſkim ǧudom w Barlinje dyrbješe ǧo ſawcžeraſwuhim **wotſpjet pokhoſtany tepjer Korla Marohn** ſamokwjeſ, **kotrehož winowachu,** ſo je 9. februara t. l. ǯiwoju wołonu dźowcžiſku Charlottu dla dźěcžaſeho pryſła na njeſłyſchane waſchnje pſcheðit. Wobſkorzeny bě, kaž jednanje poda, dźěcžu ſ ſijom krwawje ſłoit, holcžka dyrbješe potom, jenož w khuduſchkej koſchulcy, pſches cžaſu nóz w njewutepjenej kuchni ſtacž. Stainy rěcžnik namjetowaſche pſcheciwo wobſkorzenemu 4 měſaǧy a dwě njedźeli ſaſtwa. Sſudniſtwo pak tutu khloſtaniſku měru ſa pſche ǧunadnu ſpóſna a ſajudži ſurowehu nana k 1 lětu a 2 tydźenjomaj ſaſtwa a pſchiporuczi ǧuwdomne ſaſecze je ǧudniſkej ſali.

* **Sſmjertnje njeſbożo na hońtwje.** Spěcžnu, njewocžakowanu ſmjerc ǯ namaka pſcheſkuǯ Fallkowſki ſe Barlina, kiž ǯ jenym Barliniſkim pſcheczełom w lěku poka Hammera, Oſtſternbergſki wokrjeſ honjeſche. Njejaǯy ǧo ǯ teſchinka hońtwiniſkeho pſcheczeła wuiſełi a wutłeł trjechi. Fallkoiwſkeho tak cžeſko, ſo dyrbjachu jeho do Landsbergſkeje khoromnje dowjeſć, hdźež ǧuudom wumrě. Nieſbożowny bě hiſchcze krótko do podawka domoj do Barlina pſchał, ſo ǧo bórſy wróczi. Nałeżnoſć ǧo hiſchcze pſchepytuje.

* **Cžeſki krwawny njeſtkit.** S Treptowa n. Tollenſe ǧo piſche: Woſelnikǯ na tworownym dwórniſcheju Arthur Straſburg ſabi dźenża ǧopoldnja w ǧwojim budźenju ſpwoſeho Klěniſcheho ſynka ſe ſekeru a ſrani pſchiſtajenu Krohſez ſ Roſtocka tak cžeſko, ſo na puczu do khoromnje wumrě. Mordak je cžeſtnył.

* **Njeſbože na njeſboże.** S cžeſkim njeſbożom domaſpytana bu hórniſka ǧwóſła w Oſterfeldże, kiž je pod khutnymi wobſtejnoſcžemi ſa krótki cžaſ doſpołnje wotemrěła. Nan a ǧan namakaſchtej pſched krótkim cžaſom pſchi ſaſpuſcženju hórniſkeje jamy ſrudnu ſmjerc. Druhi ſtółetny ǧan njeſboži krótko na to pſchi wotwożowanju wuhla tak cžeſko, ſo no to wumrě. Pſched nékotrymi njedźeleami ſtuži ǧo najnuſdóſchi ǧan ǧwóſły bjes ſpeda. Jeho wucžeſcheju po dołhim pytaniu jaku cžeſko ſ rěki Ruhr. Po ſdaczu je ǯo wjeczor ſabłudźił a do rěki padnył. Nětko wobſtejeſche ǧwóſła jenoż hiſchcze ſ maczerje a ǯunki. Dźowka ſtejeſche krótko pſched ſtubom. Tyſchnoſć bě maeſ a dźowku tak ſtorhako, ſo wobě ſmjerc ǯ w Rhein-Herne kanału pytaſchtaj a tež namakaſchtej.

* **Dźěcžeſowa próſtwa.** Pſchi wołnyczje w Augsburgſkej ǧlownej ſhorownji je ǧlowny direktor nkuńſeje żeleſnicy, dr. Dorpmüller, łóżeznu ſ ſeniczowu maku łeżbuoſcž darił. Wóſmoſtny ſynk wópniſcheho inwalidy Wiedemana, kiž niebě pſchi Dinkelſcherbenſkimi żeleſniſkim njeſbożu jeroǧ na ſłonje a we wobliczu cžeſko ſranił, ale kotremuž dyrbjachu tež prawu ruku wotoſnaſcž, wuproſby ſebi — żeleſnicu — k hrajkanju. Dr. Dorpmüller je wbohemu dźeſcu ǧuudom „derjewjanu“ żeleſnicu dał wobſtaracž.

* **Wulke njeporjadnoſcže pſzedawſchcho Erbachſkeho mĕſchczanoſchy.** S Erbacha (Oberamt Ulm) doſtanjeny ſeſłowazu powěſcž: Pſzedawſchi Erbachſki mĕſchczanoſta Dehner bě ſ gmejniſkimi pjenjeſami zuły rjad priwatnych pſchedewſacžow, njeſ ſi nimi jemu banku a wulke-parfümerij ſu łakoržił, kiž dyrbjachu ǯiżo pſched nĕſchto cžaſom ſawrjeczj, dokeł ſwoje pjenjeſne winowatoſcže wjaz dopjelnicz njemóżachu. S mopacžnymi bilanzami, falſchowanymi protokolami a wumyſlenymi gmejniſkimi wobſtankjuſenemi a ſmeńkowymi podpiſmami prózowałe ǧo pola bankow wjeſeło ſwieſcž. Gmejna kaž tež mſunſte wołoſeržſke a wotedawarſke družſtwo w Erbachu, kotreho pſchedſyda Dehner bě, rukuja ſa pjenjeſy, kiž ſu ſo ſłubjene wobſtaraja. Dehner ſe w pſchepytowańſkej ſatbje. Pjenježne witowatoſcže gmejny pſchekroczą miljión hriwnow, druzſtwa ǯamcho pak nĕſchże pol miljióna.

* **521 zentnarjow ſuſchenych muchow.** Londoniki Zoo ma nahladnu liczbu wukrajnych ptaczkow. Tute ſwĕrjatka pak ſu nimo nĕkry nażraute a ǯadaja ſebi, ſo by ǧo jim jich naſlubcha kóżchczenża podawała. To pak ſu ſuſchene muchi. Direkzija dawa ſebi tutu delikateżu ſ Amſterdama ſtacž. Njedawno wotpóſłachu do Londona ſaſo 521 zentnarjow ſuſchenych muchow. Nĕſko ſu ptaczatka Londońſkeho Zooa ſaſo na chwilu ſpokojene a ſchczepotaja, cžitkaja a widluja wjeſele dale.

* **Wobſchudżerjo pjcſe dźele.** Kaž je ſnate, je ſa dowolnoſcž do Sjednoczenych Statow Ameriki pſchijcz trĕbne, ſo ſebi rukowańſke woſjewjenje (affidavit) wobſtarasch. Dokeł kraj njewobmjezowanych móżnoſczow ſe njepſcheſewiſnjonnej mozu też ſwóſtowych ſ wupuczowanju pſchiwabja, kotrjż ninaju ani pſchiwuſnych ani ſnatych w Sſewjernej Amerizy, to poſticza ǧo na wſche móżne waſchnje wobſtaranje affidavita wot njeſprawnych elementow. Wſchelake pſchipadły ǧu ǧo cžaſu w poſlednim cžaſu wupuczowańſkim pólſtanſtwam w Hamburku (Rautenbergſtr. 11) a we Bremenje (Georgſtr. 22.) woſjewiſe. S prawom pokaſuja tute na ſtraſchnoſcže, kiž ſu ſ taiſimi poſticzenjemi ſjednoczene. Pſjedy haczj ſwóſtowi k wupuczowanju w tutom naſtupanju nĕſchto ſebi pſcheðenſadża, dyrbjeli ǧo na njenowane wupuczowańſke miſzije wobroczicz.

Program ſchadżowanki lětſa wobohaći wjeſoła zabawa ſobotu wjeċor. Dotalny „piwowy wjeċor“ (komers) wupadnje a na jeho mĕſtno ſtupi wjeſoła přehladka humora a ſatéry.

„Wot marow do kolcbki“

Zeſtajena wot „Drapa“ a „Wohnjoſa“. Zaſtup budże darmotny. Zadyn přećel wjeſoleje myſle a ſtroweje radoſce njech njezakomdźi tutón rjany wjeċork nowcho raza wopytać.

* **Nubjeżny nadpad na poſełnika banki.** Poſtadrjowy poſełnik Gielſenſkeje banki bu pſchi ſpĕtłym dnju, jako ǧo ſ nĕmſkoſtatnieje banki domoj wróczi, wot diweju mużow nadpadnjeny. Jedyn ſ njeju wutworyny jemu wobě tojchi, w kotrymaj pjenjeſy njeſeſche. Na to ſkoczijchtaj wobaj nadpadnikaj do blizko ſtejażeho automobila. Poſełnik beſeſche ſa nimaj a jemu ǧo poradźi, nadpadnikej jenu tołchu jako wutorhnyczj. Jako chyżiſche ǧo tež biſchcže druheje ſmogowaczj, hrożeſche jemu tamny ſ mużłeju ſ revolwrom. Pſjedy haczj mózachu poſełnikej na ponoż pſchikhwatacž, wotjeżdże automobil ſ rubjenemi pjenjeſami.

* **Knjeżna jako pjekarſki miſchtr.** Knjeżna Ernestina Buſchmanez wobſta ſ bohrym wutſpěchom pſched rjenuježniſej komoru w Düſſeldorfże miſchterſke pruchowanje jako pjekarſki miſchtr. Wona je ſ prénim ǯónſtim pjekarſkim miſchtrom zyłeho wokrjeża.

* **Sſmjertna plíſta.** W Hradzu pſchi ǯeſchtaj młodaj cžłowjekaj do ſwady, kiž ǧo ſkónczże ſ pukami ſtónczi. Jako jedyn druhemu mózmy plíſtu wocžaſny, ſtejeſe ǧo tutón mortwy ſ ſemi. Wudżeleria plíſty hnydom ſajachu.

* **Dźeſacžłétny hólczeż jako ſapałcż.** Wulki woheń, kiž w julizju w Beberſdorfże pola Eichsfelda 14 brózniow a hrodże każ też wſchelake wobydlenſke twarenja ſapuſeſi, bě wjeczbny ſkutk dźeſacžłétneho ſchulerja. Wón cžiſteſche ǧo wróczoſtajeny, dokeł njebě pſchi ǧwojeǯenin młodoſtnych cžeſzow w domownej wjeſzy prénje nyto dóſtał.

* **Lětniſke njeſbože w Franzowſkej.** Każ „Havas“ ſe Clermont-Ferrand powěſ, ſtaj wjeżera 18lětny a 19letny ſchuleż ſ lětadłomaj, jako dyżyſchtaj ǧo k ſemi pſchiſtajicz, nĕhdże 30 metrow nad jenżu do ǧo pleczałoj a dele pad. Jeju mózachu jenoż jako cžełe pod roſpadankami lětadła wukhowacž.

* **Klezmr k robocze na cžaſ żiwjenja ſajnǧdzeny.** Pariſa ǧo powě, Nĕhdyſcheho zuſonikeho legionara Adolfa, kotrehoż bĕchu, każ znate, dla podżerjanja Abdel Krima, pſchećiwo Franzowſkej k ǯmjerczi ſajnǧdzili, je preſident republiki k roboceženju na cžaſ żiwjenja wobſtajił.

* **Nechżdża „ǯabońſkeho ſrudobja“.** Nĕhdże w dżelſkej, hdźež je kraj najſelenjſchi, je wjeſka, kiž bywa 183 muży wobydlena. Sću to ſajcžani njeżerjażeje, ſtajo ſwoje żonow, kiž ſu na ſakbodomaj do wóży taſſe pſchiſli, ſo kotrychż je „ǯudobjam ǯabońſkeho“ (ſchtoż ǧo na żonu ſaſtup do wóży krucze ſakaſany. Dokeł wjeſzy njeżonow nochżdża ſańcž dacž, napominaju mużſkich, ſo ſamżneho ſmutkjenja. ǧo we wjeſzy ſaſtydlicz. Schtoż taſkim we żonach niczo, abo wjaz wjedżeczj njecha, tón wupuczuje do Jendżelſkeje. Wjeſku jemu kóżdy pokaſa, żony wěſo praja, ſo taſkeje wjeſki njeſtaja.

* **Miljónſke ſamożenje ſnjeſbożeneho pjenjeżnika Löwenſtema.** S Londona ǧo piſche: „Evening News“ ſwěſtuje, ſo pjenjeżnik Löwenſtein, kiž je ſe ſwojeho łětadła do morja pandył, wóſom miljónow Lſtr. (160 miljónow hriwnow) ſawoſtajił, ſ kotrychż doſtanje położu jeho ſtrudowjene mandżelſka a położu jeho ǧon. Każ ǯendżelſka rołmina piſche, je Löwenſtein w poſłednich tſoch njedżelach pſched ſwojim ſmjerczu nĕhdże 12 miljónow Lſtr. pſchiſłudżił.

* **Dżelenje mandżelſtwow w Jendżelſkej.** Wobſtaja ſa roſwjaſanje mandżelſtwow pola jendżelſkich ǯudow je w poſłednim cžaſu nimo mĕry ſ dżełom pſchećeżnje bylo. W běhu junija bĕchu ǧo jenoż w Londonje ǧo nan w pſcheżiwu ſto ſtórżbow ſapodale. Jenoż dżeſ jedneho móżeſche ǧo roſtrudżicz. Po ſpuſcženjomnych żórlach je na dżelenjow mandżelſtwa w Jendżelſkej wob lěto krócż wyſchſcha hacż w lěcže do ǧwětowneje wójny.

* **Wulka woda w dalokim ranju.** S Moſkwy ſtoji, Wulka woda w dalokim ranju dże wróczo. Bſchekamerow woda 114 mjow a 41 000 heltarow role. Schkody ſu cža pſchedbyda pſchedbżeżnje na 17 miljónow rublow.

* **Potajne dźeżcżubjeżnjeſtwa.** W jendżelſko-indiſkeje Hyderabad ſteji policija pſched njedobrotnym hońkom. Na doſpołnje njeſroſumlíwe waſchnje ǧu ǧo nimaj mandżelſkimaj po nĕżym iſi dźeżi ſhubile, a njewěſ, hacż ǧo tu wo njeſkutk abo wo „Bhanamatiju“ nĕſchto podobneho każ kuſſarſtwo, kiż je w Hyderabaſe ſdaczu ǧulnje roſchżerjena, jedna. Podawſ ham nje je doſcž potajny. Sejd Jaffer Muſſain, pſchiſtajeny we jenej Bhongiſkej piſarni, a jeho żona, Rukia Bi, bĕſtaja żiwaj w ſhożowanym mandżelſtwje. Léta 1923 narodi ſo jimaj ſynk, kotryż pak ǧo dwě njedżeli: **potżiſchu** bĕ ſleda ſhubi. Léta 1925 poroczi żona druheho hólcza. Niedżiwajcy wſcheże wobhladniwoſcže pak ſo tež ſynk ſhubi. Tónkrócż, każ w rumnoſcži, ſpaſche dźeżco w ſpanſkej jiżwi ſtarſcheju, w rumnoſcži, kiż ma jenoż jene durje, ſo ſ ſtawſka hodża ſamknycz a ſaſtunyc. Rubjeżniſkowa ſa ǧo w połnozu. Ruk'a Bi praſi, ſo je ǧo jej ǯała, ſa ſo ſ dżowuje ſdraſcżejeraj mużſkaj, łóżdy ſ mjeczkom w ruzy do jiżwy ſaſtupiſchtaj. Durje ſpańſkiej jiżwy njeſbożnu wonu. . . . . Léta 1926 wocžakowaſche Rukia Bi ſwoje dźeżco. Nĕſko chżyſche muż woſebje dożo ſchadżowacž. Pſchedbydli ǧo ſe ſwojej żonu k pſchcżeſeſtwu, a proſyſe policiju, ſo by tutu chżeju wobſtrażowała. 4. nowembra narodi ſo jimaj ſako ſynk, a 19. nowembra po ſmjerczi ſhubi ǧo tež tuto dźeżco. Mſchć Jurje bĕchu ſmutka njene a ſamknjene, nimo toho bĕchu policiſtowe chżeju tutu muż wobſtrażowali. Wſche to njebě pomałko. Muſſain wotmući, jako jeho mandżelſka wóſtſe ſaſwoła na praji, ſo je ju ǯónſka wo ſmje ſtrżeżka a ze ſi dżeżco niekża. Kak je ǧo ǯónſka ſ dżeżom ſtohła ſtubi. Hiſchcże wuiaſnjene. Nĕſko wocžakuje Rukia Bi ſchiwórku dżeżco. Sću ju pod ſchkitom policiſtow ſ Bhoda do Hyderabada pſchiwjeſli, hdźež je khoromni po Khorownja je dżeń a nóż ſ policiju wobſtuſowana.

Lĕſny kućik.

4] (Pokrazowanje.)

W tym cžaſu, kotryż na to ſeżĕhowaſche, bu ǯiwina ſwokolnoſcže błaſniſkeje dżery w ǧwojim mĕrnym lĕcžnym pſchebywanju na zyle njeſwucžene waſchnje ſnjemĕrowana. S młodej ſamrżeżowinu wuſkoczi nadobo jeleń njekżdżonje na ſapuſchczenje ǧwojich rohow a cžĕri do blizkeje huſcżiny, ptaczki lĕtaju ſeſchrjene w powĕtrju, ſamo liſchka njeczuje ſu wjazy wĕſta.

W jenej nahlej hórzy ma wona ǧwój malepartus a leżi w cžopłym pſchipołdniſchim ſłónču pſched ǧwojimi wokhodami, łeńkożeże ſhladuju ſa kuntworami, kotrež nad holu wjeſele hraja, druhdy też na ǧwoje młodżata pohladuju, kotrež wokoło nieże ǧwoje prénje mużiki cżiniza. Tu nadobo naſtaja wuſchi, hłowu narżahnjo, ſ tamnych kónczin, ſe ſtromy bukoweho lĕża pſchiniżeże jej powĕtr ǯiwuny hłóſ.

Nĕkrótke mjeńſchiny połdźiſcho, kroczi niż wjazy młody, ale ſtuły muż pſches holu, pſjedy njeho łaſſkakuje wilki żołty poſ a tyka tłamu do dĕry tamneho rowniſcheja pſches kotryż bĕ ſo krótko pſched tym liſchka ſe ǧwojimi młodżatami ſhubiła, tola jeho kuſes ſawoła jeho wróczo, a wón poſłucha jemu wokomiknje. Pſchiǯżetaj wunje ſe lĕża, bórſy pſchekroczitaj bahniſchcžo. Njejitaj k dźeżcżu, cżiniłaj to kóżdy dżeń, ale ſwĕrina njetrjeba ſo pſched nimaj bojecz. Pſchetoż tón poſ na jenoż wocži ſa ǧwojeho kuſeła, a tón pak jenoż ſa cżichi ſwĕt roſtkiwom, kotreż, jomu namakane, jeho ruzu wjazu njewucżeſenu. Dżeńſa ſu wożebje nĕkotre mochi a niedoroſcżeńſki rodu ſwżiſinow kotrymż wón ſobu kaſa.

Druhdy kroczi jemu po boku też holczo; tola to ſtanje ſo jara rĕdko a jenoż pſchi nieżeſchich wulĕtach. Swieſtcha bĕ wona jenej ſtaruſchżej k ruzu w kuchni a w domje. Holczka to wě, ſo je nĕhdy tuta ſtaruſchka wothladowarka a jeże nĕtiſcheho kuſeła ǧyła, je jej wſchudżom k woli, a hłada, jej roſcho na wocżomaj widżecz. —

Jednoho popołdnja wuidże ſebi Richard ſaſo do lĕża, jenoż jeho poż jeno pſchewodżeſche. Hižo dołgo bĕſchtaj wokoło bludżiłoj, a hdyż poczachu hižo wieczorne ſmjerki padacz, popſcheſchtaj ſebi krótki wotpocżink ſpodź wyſokeho duba, na kotrymż ǧo w tamnje cżaſu wrómy ſhładżowachu, pyjedy hacż ǧo k mĕru podachu. Sſonżo tam żedżi, na ſ mochom poroſcżemym kamjenju wotpocżiżo.

Nadobo wotucżi je ǯwojeho ſtonjenja, dokeł bĕ ſlużenje cżłowjeſkich kroczeł ſaſłyſchał.

Bjes dycha ſtojeſche Franzilka pſched nim.

„Franzilka!“ wón rjekny. „Wy ſeże tola żyła bĕda.

„Sżym wokoło bĕgała a Waſ pytała!“

„Mje, Franzilka? Pocżina tu w lĕżu hižo cżma dycz!“

Wotmołwu, kotruż wón wocżakowaſche, bĕ jemu na wocżomaj widżecz — ale Franzilka dżeſche jednore, każ by ǧyła jeho ſłużobna: „Doma je nĕchtó, kiž chże ſ Wami rĕczecz!“

„Se mnu rĕczeż, Franzilka?“

„Haj! Mój pſchedporuczńik, tón ſcheroż“, rjekny, każ by ſmołu na porſtach cżuła.

„Waſch pſchedporuczńik! Schto dha tón wote nnje chze?“

„Njewĕm, ale ja ǧo pſched nim bojm.“

„Tak pójże, Franzilka!“

A nneże krocżeſchtaj wróczo. — — —

Tón mużik, kotryż na njeho w Lewerenzowej ſtwi cżakaſche, bĕ ſaſadżiteje poſtawy a mało inteligentneho wobliczja. Richard dowjedże jeho horże do ǧwojeje ſtwy, hdźež ǧe hižo Franzilka dopołdka ſchła.

„Nó, mſchtrze, ſchto ſebi wote nnje pſchejeczże?“ wón rjekny ſo na ſtoł pſchi pitańſkim blidże ǯydnywſchi.

Njemjeſłnik, kotryż pſchi durjach ſtejo woſta, hacż runjeż bĕ ſo jemu ſtółczi poſticzić, ſtonotaſche nĕkotre prajeńcżka, ſ kotrymiż pſchicżiny ǧwojeho ǯeńſcżiſcheho wopyta ſamokwicż pytaſche. Sónczże pſchińdże k hłownej wĕzy. Staryj pjekarſki miſchtr, bohaty — jara bohaty, a bjes dźeżi, chże Franzilku ſebi wjacz, je też ſtuſchecz dał, ſo chże na nju ſ ǧwojim teſtamenże ſpomincz, wutrownje ſwĕrnje z nim; ſa njeho, pſchedporuczńika, je to wěſ ǧwedomje, niehdy tajſe ſłowo ſa ǧwoju pſcheporuczńiju wotpo Richard bĕſche, ſnajmjerſcżiſa ju tak ſda, jemu ſe pſchipoſłuchał.

„Dyrbju Waſchu wobſtarnoſcž pſchipóſnacz, mſchtrze“ rjekny wón, ǧwoju roſhorjenoſcž ſ mozu potłocżiju; Franzilka njeje w mojim domże ſwobodnym ſłowom ǯom ſwólniwy. Wam ſa to mużne rukowanje dacz!“

Tamny wjerczeſche ǧwój kłobuk w rukomaj dale. „Ja rjekny ſkónczże, „ale to tola hinak njepóndże!“

„A cżehodła bha nit?“

Niedoſta ani wotmołwy; tamny pak hladaſche nnjerſany na ſchpundowanje.

Holczka ſtojeſche njes tuttym jednatnym bjeſe wſcheho hibnjenja pſchi wokniże. Hdyż Richard wróczopohladny, ſtoji jeże wulkej woczi ſchkroko wocżinjenej; połna bojoſcže proſchazym podaczom hladaſche wona na njeho.

„Franzilka!“ wón praji ham ſa ſo. Wokomik bĕ wo ſjiwje cżicho każ w rowje.

Potom wobroczi ſo ſaſo k pſchedporuczńikej, jeho wo troba jenu bjeſche, ſo jenoż kamane ſłowa rĕczeſche. „Dy ſamjelecżże mi tu woprawdżitu pſchicżinu mſchtrze.“ rjekny. „Wuprajeże ǧo wotewrjenje. Mój wſchak ǧo dojednamoj.“ Tamny jenoż dżeſche: „Nimam nicżo wu prajicz. Franzilka, kotraż bĕ jimaj ſ pokonjenej ſłowo a ſ wotewrjenej hubu pſchipoſłuchała, ſtupi ſo ſebi dołżo roweho ſtoka. „Dyrbju ja tu pſchicżiny prajicz, pſcheweneczniko? ǧo wona nĕkkle wopraſcha, a ſ jeże hłoſa kluczeſche ſaſo tamny kalaty ſwork, kotryż ſaż takſi ſthowany mjeeż wujdże.

„Prajeże, ſchtoż chżeeże!“ wotmołwi rjemjeſłnik, ǧwojej wocži ſajkałe na tammu ſtronu ſkożujo.

„Tak, hdyż to ǯam prajicz nodżeże, — pjekar ma na Waſchej ſtżi hypotheku, ja wěm, ſo Waſ nĕkkle ſtóro ſkóczi!“

Wjacsławske naměsto na wječornych směrkach.

Što by Praha była bjez swojeho Wjacsławskeho naměsta? Tamna wulka žiwjeńska žila metropole, hdyž so přitomnosć zbožowneho pućowrjej a dundakej w tysacorych a wotměnjacych formach jewi. Tosame, štož Pariz bjez swojich boulevardow. Tu je historiska Praha, město wulkeje zaňdźenosće. Tehdom hdyž sće so tu konjace wiki wotměwachu, běše drje „Staroměstké náměsti“ („Velky rynk“) bjez dwěla hłowne městniśćo Prahi. Prjedy drje też wikowanišćo a srjedźišćo stareho města. Hišće staja mnohe dostojne twary tuteho starosprawneho městniśća, kiž je błyšćał doby češkeho kralestwa widźało, přez kotreż potom husitske hrjódy čahachu do boja a guillotina wotprawi tamnych 27 zběrkarjow, a běše srjedźišćo mnohich a ważnych podawkow. Ale přińdże čas, kiž měr a pokoj zniči, kiž so njedźiwajo wupřestrěwase, wšo powjetšuje — doba techniki. A z njej rosćechu tamne naměsta, kiž drje kóžde wulkoměsto swoje mjenuje. Tola žane nic kaž Wjacsławske stowaty Prahi.

Nic wotměwa so dźensa wulkoměsćanske žiwjenje hinaše, tuto njeměrne, njedospytne wuhibanje tysac ludźi. Na wšo zhladuja z wysokeho postamenta rjana swjateho Wjacsława a allegoriske figury před Narodnym muzejom, kiž z wysoka wulke nadobrubuje a zanjezuje. Kaž symbol swobody a tamny swjaty na wysokim konju a z patronom Lensa katolskeho města.

Handam na zažnim wječoru nimo do njebjes sahach twarbow, nimo krónskeho paleja a překhódu (passaže), 1913 natwarjeneho, z dwěmaj žurza dźiwadło a reje, nimo Jindřišskeje wuliky a s Assecurazioni generali“ ze swojimi allegoriskimi postawami. A na druhej stronje zase dale. To so pomału khowa. Wječorne směrki łžeja dźeława Prahi. Wšudże so dźi mšto poskićuje luki za małe a dźići, sić, šnóry, wišnje, y a druhe. Na [illegible] — też [illegible] stare kupa a nowe [illegible] kiwa [illegible] Lidża [illegible] nosće, [illegible] domjacych wuh [illegible] nskej [illegible] wytali. [illegible] y po [illegible] wajo [illegible] Wjacsławske naměsto, wšo też [illegible] naměsto.

Wječor wokolo sedmich zawreja zwjetša w [illegible] kluby swoje durje, jenož „cukrárń“ maja dźěła wotkjenjene, samo njedźelu, hdyž tola hewak wšo zawrjene a nichtó ničo njedźěła. Też nic pós. Tuž podarmo na njón šakachmy. Potom khwata wšo z wobkhodow do swojeje domjacnosće, do swojich statokow. Wězo pozdźišo přińdu zasy a pjelnja wospjet drohi a naměsta.

Ze wšěch krajow ludźo hibaja so tu a słyšiš zynki nezwotorne, njeznate — Rusow, Južnosłowjenjow, Francowzow, Jendźelćanow, Chinskich a Japanskich, samo čornuchow w modernym europiskim wobleku, we pisanej krawaće a běłym khornarju, kiž so z čorneje šije wuzběhuje. Na kóždy pad pak chcedźa ludźo wonka sedźeć, zo bychu so wotwiwace žiwjenje na ćichej drózy wobkedźbować móhli. Tuž je tu dosć „kawárnow“, na př. kofejownja „Urban“, „Zlatá hus“, hotel “Sroubek“, „Bokoko“, „Ludov“, ;;Sramovec“, „Bohuslov“. Na biografach (kino) też njepobrachuje. Tu wopytachmy „Passage-Bio“, dalše při Wjacsławskim naměsće „Hwězda II“, „Julič“, „Avion“, „Koruna“. Wukrajnikej je najdospe — a to k hrózje wšěch Jendźelćanow a Amerikanow —, zo so tu rozdźěl mjez běłymi a čornymi tak surowje njejewi. Na znatych rejowanišćach na př. w Lucerni widźiš čornuchow z běłymi holcami rejować a nawopak. Tam samo jedyn sobu piskaše, štož móžachmy z přileżnošću festivala wobkedźbować.

Wězo so tu też wjele koncertuje. We měsće Prahi je praji, zo je Mozarta najpórišća zrozumiło. Mjenuje so też budźbne město „par excellence“. Wšudże, hdźež přińdźeš, słyšiš hudźbu. A to dobru. Nic někajki „kić“. We wšěch wjetšich restawracijach a kofejowjach nadeńdźeš kapały. Jich program je internacionalny. Wšěch ludow zynki tu słyšiš — Smetanu, Dworaka, Wagnera, Rossina, Flotowa, Mozarta, Straußa, Aubera, Verdia, Mascaynia a druhich. A w karbaretach zabawja so lud. A wječor kupa so naměsto we swětle. Sta a tysacy lampow wobswětla wulku městnosć a z wobkhodow wuliwa so swětłosć na drohu. Nimale cyłu nóc knježi tu žiwjenje. Elektriki jězdźa hač do druheje hodźiny a rano zahe zaso započinaja, hdyž zapozdźeni pomału so domoj wróća.

Na Wjacsławskim naměsće čeče najwjetši dźeł Prażskeho žiwjenja. Tu je zetkaniśćo domjacych a cuzych. A chceš praweho wobraza wo Prazy sej nadobyć, dźi na wječornych směrkach abo w pózdnišich hodźinach na tute srjedźišćo metropoly. Tu widźiš, kak je Praha žiwa a čiła.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

Se **Salomja**. Sastarański hamt wotkrjeznje sastarańskeho hamta Budyšskeho hejtmanstwa zańdźe pónjedźelu, 13. januara 1928 popołdnju wot ¼4 hodź. hač do 5 hodź. na radnizy we Salomje (Sohland a. d. Spree) w jtiwje 17 cyłych hodźinow za wójnskich wobskodźenych, wójnskich sawostajenych a hewašich sastaranja potrěbnych.

S **Bartowa**. Pónjedźelu wokolo wječora snjesłoži we cubinskej skale dźěłacy Bruno Firschik. Pšchi wjerzenju so nahleje skalneje jeńony puschcži so njenadźiwy wulki kamjeń a trjechi knjesa Firschinka. Hdyž běchu snjesłoženeho musy pschwjasali, bowjese jeho fantastne auto wobnjowe-

Sokołstwo, sport a hry.

Wupisanje za Budyske wubědźowanja 1928

wot 12. hač do 26. augusta.

Sobustawy: 1. Powšitkowne turnarske towarstwo w Budyšinje. 2. Turnarske towarstwo za žony w Budyšinje. 3. Turnarske towarstwo na Židowje 1862. 4. Turnarske tow. „Turnertreue“ na Židowje. 5. Powšitkowne turnarske towarstwo za Sćijecy a wokoln. 6. Turnarske towarstwo za Mały Wjelkow a wokoln. 7. Sportske tow. Budissa 04. 8. Budyska „Spielvereinigung“. 9. Tow., za běhanske hry. 10. Budyski hokeyowy klub. 11. Budyski tenisowy klub. 12. Tow. křesć. młodych muzskich. 13. Tow. statnych żeleznicarjow za ćełozwučowanje. 14. Młody „Stahlhelm“. 15. Sportske tow. wyš. realki. 16. Pluwarske tow. žónskich. 17. Pluwarske tow. „Neptun“. 18. Němski kołojězdny zwjazk. 19. Łužiski kołojězdny zwjazk. 20. Klub motorsk. kolesarjow. 21. Kołojězdny zwjazk „Diamant“. 22. Kołojězdny zwjazk „Rapid“. 23. Kehelekulerske tow. we Budyšinje, z. tow. 24. Mječowanske tow. „Gut Heil“. 25. Budyski mječowanski klub 1928. 26. Budyski Skiklub. 27. „Schizunft“ w Budyšinje. 28. Tow. třělcow w Budyšinje. 29. Unif. třělcowy korps w Budyšinje. 30. Hornjołužiske jěcharske a wujězdźow. towarstwo.

Předsydstwo: 1. Předsyda Wilh. Stoewer, Mättigowa dróha 43. 2. předsyda dr. Bruno Mahler, Jurjowa dróha 24. Zapisowar E. Albrecht, Lessingowa dróha 12. Pokładnik Kurt Schäfer, Drjewowe wiki 23. 1. sportski dohladowar Wilh. Liebsch, Sprjewina hasa 1. 2. sportski dohladowar Paweł Domaška, Hošic hasa 44.

K wobkedźbowanju!

Lětuše Budyske wubědźowanja wopřijeja lohkoathletiske a turnarske napřemoboje, wšelake družiny hrow kaž też mječowanje, kehelekulenje, kołojězdne wumělstwo a napřemo-jězdźenje, třělenje, pluwanje a tenisowe hry.

Při wubědźowanjach smě so wobdźělić kóždy, kiž je ze sobustawom jeneho z horjeka naspomnjeneho towarstwa kaž też šulerjo a šulerki Budyskich šulow.

Štóž chce so wobdźělić, dyrbi swoju dospołnu adresu (sydło, dróhu a čisło) kaž też narodne lěto a dźeń 1. sportskemu dohladowarjej zdźěłić.

Kóždy dobyćeŕ dostanje wěnc ze seklu a wobswědčenje.

Wjednistwo leži w rukomaj přenjeho sportskeho dohladowarja a jeho zastupjerja kaž też druhich sobustawow z předsydstwa a dohladowarjow jenotliwych hrow. Wšitcy wobdźělnicy maju so přikazam hłownoho wjednistwa podwolić.

Jenotliwe wubědźowanja:

1. **Hry.**

Kopańca. ručny bal, pjasćowanski bal

2. **Pluwanje.**

Wuwjedźe: Pluwarske towarstwo „Neptun“ wot 13. hač do 18. aug. w měšćanskich kupjelach.

3. **Tenis**

Wuwjedźe: Budyski tenisowy klub z. tow., sobotu 18. augusta we 15 hodź., njedźelu 19. aug. w 9 a 15 hodź. na sportniśću Spittelwiesen-Weg.

4. **Kehelekulenje.**

Wuwjedźe: Zwjazk kehelekulerjow w Budyšinje sobotu 18. a njedźelu 19. aug. w kehelekulerni na Nouartskej drózy čo. 7. Čas so hišće wozjewi.

5. **Mječowanje.**

Wuwjedźe: Mječowarske towarstwo „Gut Heil“ wutoru 21. aug. w 19 hodź. w sali kehelekulerje.

6. **Třělenje.**

Wuwjedźe: Towarstwo třělcow w Budyšinje štwórtk 23 aug. w 13 hodź. na Budyskim třělniku.

Njedźelu 12. aug. je na sportowniśću Husarskich kasarnow wot 14 hodźin wulke **ćěř-jězdźenje.** Po tym hraja žónske z ručnym balom. Wječor w 19 hodź. je w sali kehelekulernje wumělske wujězdźowanje kolesarjow.

Njedźelu 19. aug. wotměwaju so lohkoathletiske a turnarske wubědźowanja. Městno a čas so hišće wozjewi.

Njedźelu 26. aug. je napřemo-wujězdźowanje z kolesom „Kołowokolo Čornoboha“, 60 kilometrow. Čara: Budyšin—Wóspork—Lubij—Wopakej—Budestecy—Budyšin. Start a cyl: Budyšin, Lubijska dróha, hosćeńc „Lusacija“, rano w 7 hodź.

Hokey.

Budyski hokeyowy klub I přećiwo Budissa I dopołdnja w 10 hodź. na sportowniśću Husarskich kasarnow.

Wulki přiwabjacy ćah njedźelu 26. augusta.

Wobdźělnicy zetkaja so z dypkom w 13 hodź. na Třelniku. Wšě towarstwa a zwjazki přinjesu khorhowje sobu. Ćah poćehnje po wšelakich hasach města ke Husarskim kasarnam, hdźež so cyłkowe swobodne zwučowanja předwjedu, při kotrychž maju wšitcy wobdźělnicy wubědźowanjow sobuskutkować.

K tomu přizamknje so **ručny bal, kopańca, pjasćowanski bal a 5000-meterski běh.**

Wječor w 19. hodź. je **doswjećenje z počesćowanjom dobyćerjow** w sali „Kehelekulernje“. Potom su **reje**

Wubjerk za ćełozwučowanje w Budyšinje.

*

Wubjerk za ćełozwučowanje

wotmě zańdźeny štwórtk wječor swoje posledne zjawne posedźenje w kehelekuleńi do wulkich Budyskich wubědźowanjow. Zhromadźizna, kiž bě jara derje wopytana, nawjedowaše předsyda knjez Stoewer. Mjez druhim prošeše wyšši leutnant Schurig wo wobdźělenje sobustawow němskokrajneje wobory při wubědźowanjach. Čas k zamołwjenju za wobdźělenje so tohodla podležši. Hokeyowe hry budu 26. augusta dop. ¼9 hodź. na dworje husarskich kasarnow. Po přiwabjacym ćahu budźe składnosć k přewoblekanju w hosćencu „Albertgarten“

*

Žort z Amsterdamskeje olympiady

Na wulke mjezynarodne zjězdy abo **předwjedźenja** njeprińdu jenički wobdźělnicy a přihladowarjo, ale też dybzańi paduši a druzy specialiscy wukonjeja při tajkich składnosćach swoje powołanje z wulkej wušiknosću. Kriminalisća nětko praja, zo so paduši sportarjow, mjez nimi wosebje athletow, kiž su při olympiskich hrach bohaće zastupjeni, boja a zo jim přeblizko njeprińdu. Boja so, zo mohł jich tajki athleta, njech je bědźeŕ abo pjasćowaŕ, trošku zmjasć abo pod brodu dyrić. Tola powěda so tukliwilu w Amsterdamskich sportaŕskich kruhach wo sćěhowacym podawku: Athleta, kiž so na telefon zawoła, jako we jenej tamnišej kofejowni sedźeše, położi swój kij ze ryzy złotym přimadłom na swój stólčk, zo njeby so mjez tym nichtó druhi na městno sydnył. Zo by paduchow wottrašił, położi na blido papjerku, na kotrejž steješe sćěhowace: „Tutón kij słuša pjasćowanskemu mistrej ćežkeje wahi, kiž je při olympiskich hrach dobył. Wróću so hyndom zaso!“ Jako so wróći, bě so kij zhubił, a na městnje, hdźež běše swoju papjerku położił, namaka nowu papjerku z napismom: „Waš kij je sebi swětowy mištr w spěšnym běhanju sobu wzał; wón so wjacy njewróći!“

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina

10. njedźelu po swj. Trojicy, 12. žnjeńca 1928.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ¼7 hodźin farat Berg spowědź a swj. wotkazanje a ⅛8 hodźin předowanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farat Siegemund předowanje.

W Tuchořskej cyrkwi ma wječor w 6 hodź. farat Großo wječornu nutrnosć.

Krajna zběrka za misijónstwo mjez Izraelom a evangelizaciju w swjatym kraju.

Póndźelu je konferenca duchownych, k čemuž so popołdnju w 3 hodź. při Pětrowskej cyrkwi zetkaja. — Wutoru popołdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi modlerska hodźina za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farat Berg w evangelskej towaršowni biblisku hodźinu. — Tydźeńsku słužbu ma we wobmaj cyrkwjomaj farat Berg.

Z Rakec.

10. njedźela po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska, ¼11 hodź. němska Boża słužba.

Póndźelu w 7 hodź. piskanje na wěži a rańša nutrnosć.

* S **Mišnja.** (Woheń w „Saxoniji“.) Wutoru popołdnju wokolo 5 hodź. wudyri w Cölln-Mišnjanskej tachlowej fabriji, podšěne towaršiwo „Saxnia“, woheń tš ho ruce wupřešetrě. Mójmy tur wałeju smołowachu ho plomjenja tółsow a sničkich je bórzy dozyła. Po něhdźe dwěhodźinskim bóřce Mišnjanske a dźěłarske wohnjowe wobory podnjesychu woheń. Ma ho ja to, so je woheń je samofapalenjom nastał. Schkoda ho je sahoješenjom narina.

* S **Drježdźan.** (Dr. Heymann †.) Pšched něschto dnjemi wumrě nahle wot Božeje rucki sajaty w Warmbrunnskich kupjelach generalny lěkaŕ na wotp. dr. Hans Heymann z Drježdźan w 75. lěcje. Wón běšche dołhe lěta kazaretski direktor w Drježdźanach a we wójnje sastupowaŕ korpšowy lěkaŕ 19. wójskowego korpša.

* S **Drježdźan.** We wohnjopohrjebnem wustawje we Drježdźanach je ho w měsaze prašnika 243 ćełkow spalilo, a to 128 muzskich a 115 žónskich.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wobstejacy **swjatk holcżazeje powołanjeze schule** za Minakel, Pśowje, Komorcow pola Klukšca a Khrósć je ło wot 1. haprcleje l. l. na samóžny **holcżazeje powołanjeze schuze** wupśeśestał.

Mjeno swjatka rěka nětko:

Kołowańsko schulski swjatk za Minakel, Pśowje Komorcow pola Klukšca, Khrósć.

Sedło powołańsko-schulskeho swjatka wostanje Minakel.

Dodawk k porjadej swjatkowych schulow je ministerstwo za ludowe wukubłanje pśichwaliło.

W Budyšinje, 8. augusta 1928.

Wótrjesne schulski hamt.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 11. augusta 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dolar	4,1945	100 pólsk. złotych .	46,925
jendźelski punt . .	20,36	100 česk. krónow .	12,431
100 šwajc. frankow .	80,74	100 franc. frankow .	16,38

Na Barlińskej burzy bě wobrot drje šnadny, ale kurzy tola skrućene, někotre cełki wjele dołoho. Na wikach je dołhowymi a rentowymi liśćinami běchu kurzy wschelake.

Produktowe wiki też wčera wjele nowego njepśinjeśechu. Wobrot wosta šnadny. Hotowego torna bě na wikach dosć. Płaćiny so śerje wotdrjehowachu. Rožka pśijimowachu 5 pj. a wowsy 10 pj. Wčera płaćejesche zemnjar

w Barlinje

pšeńcy 11,85—11,95 hr., rožki 11,45 hr. hač 11,60 hr., jaćmjenja 10,25—10,75 hriwnow, wowsa 12,20—12,80 hr.

w Šporjetzu:

pšeńcy 12—12,30 hr., rožki 11,40 hač 11,80 hr., jaćmjenja 10—10,75 hr. a wowsa 11,75—12,25 hr.

w Drježdźanach (šichtowy póndźelk)

pšeńcy 11,80—12,05 hr. (12,05—12,30 hriwnowoj),

rožki staroje 12,25—12,50 hr. (12,55 hač 12,80 hr.),

rožki nowoje 11,80—12,05 hr. (12,05 hr. hač 12,30 hr.),

jaćmjenja nalětnjejšo 13,25—12,90 hriwnow (14,75—15,50 hr.),

jaćmjenja nałymšćo 10,50—10,75 hr. (10,65—10,90 hr.),

wowsa 13,15—12,40 hr. (też tak).

w termińowym wikowanju

za septembr: pšeńcy 12,35—12,27½ hr, a rožki 12.21¼—12,15 hr.,

za oktobr: pšeńcy 12,23½—12,25 hr., rožki 12,20—12,15 hr.,

za dezembr: pšeńcy 12,45—12,46¼ hr. rožki 12,20—12,23¾ hr., wowsa 11,15 hač 11,12½ hr.

Wiki wužitkowcho kraju wožerа pjatk w Barlinje.

Na nje běchu pśihnali 370 młodych bóikow, fruchtowych krowow a jałowjow, 130 cełatow, 4 byki, 1 wołu.

Młode bóiki a fruchtowe krowy płaćachu 280—540 hr.

Sfruchtowane jałowje 250—460 hr.

Byki, próstowki, śkót k wjasanju a ke tormjenju 44—47 hr.

Dobrany rjany śkót dosahowe hišće wyšokše płaćejesche. Płaćiny so wotdrjehowachu. Wiki hłasachu.

Pśichšitajśe pytaju:

Bolza do domu, Gütmannez pjelaśerja we Lawoczišćach.

„ Claussenowa we Wojerezach.

„ Wobig Raegber we Wojerezach, Opitzowa h. 31.

Kolešćkeho, Tjadeń w Muśakowje.

Kurjerjow na Mětałcheze twar w Bórku pola Wojerez.

Litwińšku, knježi dwór we Zbžankach.

Schewčkeho, Simon w Delnim Wujězdźe.

Burźobnizu, mechaniska wuśiwowańca w Budyšchinje, Lazarettska haša 6.

Nitzyšćkeho a Pjetaśkeho, młyn w Kašarni.

Dźěłaćerjow, zuheliza we Ssalowje.

Kowaŕ, kiž dźe so šaphlěrś, ma dobru pśichiśowańsku bu... Hermanna Schołty, wojnoŕa w Sśśpŕejowjazach p. Wujerez.

Na pśichodań:

Wós hospodarśi, Lehmann w Kulowje, Hoffowska dr. 6.

„ **dźěłaśaju** a jśiwiśi w Kettlizach w Nowej schuli.

„ **dźěłaśaju** w Budyšchinje, Nowosalzśka dr. 24 dwórja na prawo.

Kosa jaanska, Stacka w Bórku pola Budyšchina.

Sćud za nakładowanje mjoza, koža a soka, Schmittchen we Kanijengu na Hłanśišću.

Sćołma, 12 zemnarjow, wotśepy, w Dobrušchi 26 b.

Krowa šylna, wyšokošćeśelna, we Lojowje 39 p. Hródka.

„ **podšabna**, wyšokošćeśelna, w Rachlowje 30 pola Kubšćija.

Kóń, 7-létny šylny, hoseśenz „Hajnkowija" w Budeśezach.

Konjej hrěnzołetn., knježi dwór w Maleśizach.

Konjej šaršchej, spedítěr. Schuster we Wojerezach.

Powjerśśa, 150 kop, w šaśarańi na Židowje (Pflegeheim), tel. 3535.

Pišańšći stroj, w Budyšchinje, Kantowa haša 17 hełka na prawo.

Wós dźeśezaju, Opitzowa haša 21 we Wojerezach.

Kubła, 60 jutrow, blišo Wojerez, dajśe wukazaś we Wojerezach „Bowerswerdaer Nachrichten".

Soudnišyn na pśichodźowanje

w Błaćezach w Schlenkrichez hoseśenzu póndźelku 13. 8. 1928 pśichp. w 1 hodź.: meble, kaśiki a sćijaza mašina,

we Wojerezach śrjedu 15. 8. 28 w hoseńcu „K śłonemu ławej" dop. w 11 hodź.: piano, bufej, sofa, drogtny komor a blido.

Soudnišće pśichodźowanje leżownošćow.

Khěžkatśa Zuwnošć, 6 jutrow muška, błuchaza Marii woženjenej Gregorez rodź. Gerhardez w Maśem Buśowje pola Hródka. Na pśichodźowanje pśichiźe sobotu 6. oktobra dop. w 10 hodź. na šudnišće w Hródku, šitwa cišło 12.

Pśichodźowanja.

Mětchežarśte pola a kaft w Kulowje, njedźelu 12. 8. 28. Kupuju šeidu ko popołdnu ½2 hodź. pśeś mětchežarśtwom šćin lěsu, w 2 hodź. na šmjertnem puśu a w 3 hodź. pśeś Šmoliz pěsu.

Škarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dnjenja hop. 3/11 hodź.: Wiki mjerne, w płaćijnach žanchu pśemjenjenjo. Dowoz jita knadny.

Hop. 3/12 hodź.: Kaž wčera hodźimu.

Płaćizny na barlinskich produktowych wikach.

Źito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, bewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	10. 8.	9. 8.		10. 8.	9. 8.
Pšeńca	—	237-239	buny	26-28,00	26-28,00
rožka	229-232	230-233	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jaćmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,00	15-16,00
snaz. jaćmjeń	205-215	205-215	žołte lupiny	17-17,50	17-17,50
wowsa	244-256	246-258	seradella	—	—
kukurica	240-242	240-242	raps. wosušk	19-20,00	20,00
pšeńć muka	29-32,00	29-32,00	lany wosušk	24-24,00	24,00
rźana muka	31-33,37	32-34,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,60	běrnj. kruški	25-25,80	25-25,80
rźane „	17,60	17,60	syno, 50 kg	2,50-3,80	3,50-3,80
lane symjo	—	—	rźana sloma	1,00-1,20	1,00-1,25
hroch	35-40,00	35-40,00	pšeńć. „	0,80-0,95	0,80-0,95
raps	320-325	320-325	wowsna „	0,80-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	jačna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Drježdźanska burza (10. 8.)

Pšeńca	236-241	běrnjace kruški	28,50-29,00
rožka	236 241	pšeńć. wotruby	15,90-16,30
nalětni jaćmjeń	265 278	rźane wotruby	18,00-18,50
nazymsk. jaćmjeń	210-215	pšeńčna muka	41,50-43,00
wows	263-268	rźana muka	35,50-37,00
čerwjeny dźećel	-	woka	34,50-35,00
raps	325-330	pjeluški	35,00-35,50
kukurica (Mais)	245-247	hroch	36,00-38 00
suche truhańčki	-	cokrowe truh.	—

Wične płaćizny w Budyšinje.

11. august 1928.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	11,25	11,75
Rožka, nowa	50 „	11,25	11,75
Jaćmjeń,	50 „	13,00	14,00
„ nazymski	50 „	10,50	10,75
Wows	50 „	13,00	13,50
„ nowy	50 „	10,75	11,00
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	—	—
Butra	1 „	4,40	4,60
Syno, nowe	50 „	4,50	5,50
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,30	1,50
„ „ „ k zasł.	50 „	1,70	2,00
„ z cypami młóćena	50 „	2,70	3,00
Pšeńčna muka, 60%	50 „	19,50	20,50
Rźana muka, 60%	50 „	19,50	20,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,75	8,25
Rźane wotruby	50 „	9,25	9,75
Jeja	1 štk.	0,12	0,13
Prosata 755 štuk	1 štk.	13,00	23,00

Na wikach so prosata hubjenje kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

11. august 1928 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniž. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	1,60	2,40
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,00	2,80
Pšeńčna muka	1 „	0,52	0,60
Rźana muka	1 „	0,54	0,56
Khlěb	1 „	0,40	0,42
Jědźne běrny	1 „	0,18	0,24
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hroch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	2,00	2,40
Dobre mloko	1 lit.	—	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,20	4,60
Jeja „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,12	0,13
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,30

Do Budyšina přiśeźi zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje

kofejowe pjećwa / jědźny lód

štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam

so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnja a wječor koncert

Šćipjowe rubiśa a šawje

ne, zelene, módre a brune z šćipjowej a žiźanej traw kóždu płaćizny, jenož wulke rubiśa — **Znate kajkosć**

Najtuńše płaćizny — jenož pola

Ernst Ferdinand Wc. w Budyšinje

jenož na Zmatkowu. jenož na Zmatkowu.

Lawskej hasy 8 Lawskej hasy 8

Fotowe projekcijowe powješćenske domj. kinowe } **aparaty**

a wše wěcy za amatérske fotografowanje. ❖ **Fotowy dom**

Richard Hutta

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wšěch wěcy wustawjenje a najspěšniše.

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobuwkow spěšnje

derje a tanje

wobuwkowy dom Marka w Kinkowje

WŠĚ ĆIŠĆERSKE WĚCY

serbske a němske, kaž listowe hłowy, zličbowanja, kwitowanja, nałiśće na listowe wobalki, kwasne spisy, plakaty, slubowe khartki, wěrowanske khartki, smjertne khartki, programy a

też

přeprošenja, visitne a ždźakne khartki, česitne dopisy, wěncowe sekle, dopisnicy, wšě wěcy jeno a wjacobarbne, jenož najlěpši material, zhotowja swědomitśiwje, spěšnje a płaćizny hódno

SMOLERJEC KNIHIĆIŠĆERNJA

z dr. z w. ruk. **W BUDYSINJE** w Serb. Domje

Woschitu wobkhod

za

nawočnikow, šćipcow (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Seminarskej drózy 5.

Presto njepřetrjechene lehke běžace

koło dobreje znamki

dobry twar, elegantne wudebjanje!

Dospołne wuwjedźenje!

Najł. kajkosć! Tunje płaćizny!

Hłowny zastupjeŕ:

Jan Witek w Šćiłecach

Kupujemoj:

rožku a pšeńcu

Předawamoj:

čornu muku, krupicu k picowanju wotruby, kukuricowy tołc

Heinke & syn hamorowy młyn w Budyšinje

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. kniharni" w Budyšinje skaza. Wukhadźa wósćenjo a płaći štwórćetnje 2,50 hr.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SE[illegible]SKI LUD

Wšědny: Wot 1. oktobra 1928 płaći so za měsac 2,50 zł. pj., za 3 měsacy 7,50 zł. pj., za pół lěta 15 zł. pj., za cyłe lěto 30 zł. pj. Za wukraj 16 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěł Smolerjec knihdźěrnja, zap. dr. z o. w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2887.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěnje so stajace nawóstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy čo a rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje, n. z.

Čisło (Nr.) 188 — Budyšin — Pónjedźeju, 13. awgusta 1928 — Bautzen — Lětnik 8.

Wo příchod Khorwatskeje.

Při rowje wjednika Radiča.

Pokhowańske zwjatočnosće sa Schczépana Radiča wczera wschu njedźelu zu so powschitkownemu žywnemu wustupjenju Khorwatow, niż jenoż s njesměrnym wobdźělenjom, ale też s ważnymi politiskimi rěčemi. Zswjatočnosće trajachu něhdźe wósom hodźin. Na pschewodjenju wobdźěli so přeches 100 000 ludźi, njeličomni pschihladowarjo hischcze njeličeni.

W poslednich dnjach běchu zapósłanzy burskich organizacjow s zyłeho kraja do Sagreba pschijeli. Jenož ze stareje Sserbije a Czornohórskeje njeběšche nichtó pschichod. Bjez cześkozkowakskeje a pólšzy parlamentni zastupjerjo běchu pschitomni.

We wobschěrnym dworje burskeho hrodu běchu někotre wyšazy wěnzow nakkadli, kotrež měsachu wschelake wotdźělenja přeched kaschczom njeseć. Mjez wěnzami běšche czerwjenobiły wěnz s khorwatskimi narodnymi barbami, na kotrymž běšche revolkrowa kulka pschiczinjena, s kotrejž bu Radicz 20. junija w skupschtinje franjeny; tutón wěnz běšche khorwatski burski zhrkaŕ Mathias Gubecz darił. Wěnz pschewodźeschtaj w pschewodźenskim czahu teborunja we skupschtinje franjenaj sapósłanzaj Pernar a Gvandja. Kral Alexander běšche wulki kawrjeńzowy wěnz s czistego złóta ze slotym pismom pósłał. Jako kralowy zastupjeŕ běšche rosskasował 6. khorwatskeho wójskoweho korpsa se pschewodom roskasowarja divisije pschitomny.

Po zrukwinskej zwjatočnosći rěčesche s balkona burskeho hrodu dele dźesać najwobdawažnych politikow. Jako prěni porěča president burskeje strony dr. **Maček** a khwalesche Radiča jako njekrónowaneho khorwatskeho krała, kiž je 40 lět dołho czerpjonym krónu nošył. Jeho duch, kotrehoż morjecz njemóža, pschebywa mjez ludom a powjedźe jón k dobrotu. President njewotwisnych demokratow **Pribičewić** rysowaschе swój dźěrżalitwe smutskownopolitiske pomjery a protestowaschе pschećiwo Beograđskemu knježeństwu. Možeshe wótre słowa porěča kněz rěčnik dr. **Trumbić**. Wón stwarjesche na pschecrahnitu ruku, kotraž je Radiča pschi wukonjenju politiskeje winowatoscze morika. Se swojej krwju je Radicz khorwatski lud wumohł. Rěčnik namołwjeschе zbyły lud k wojowanju. Pschi Trumbićowej rěči so lud bóle rosharjeschе a jenoż s wulkej próznu so politiskim wjednikam poradźi jón směrcowaċ. Po dr. Trumbiću rěčachu Scarebski měšćeńanosta a někotři burscy zastupjerjo. Rěčnizy wustupowachu swjetscha jara wótrje a klubiscu wschitcy, so chcedźa Radiczowe politiske [illegible]

Na to so njejschewidźomny czah k rowu hibaschе. Sobrske sony stejachu s wobeim stronow dróhi. Pschi wotewrjenym rowje měsesche burski zapósłanz **Valeczjeż** rosžohnowańsku rěč.

Dalsche pschiwótšenje.

Se Zagreba so powě, so maju so hnydom po pokhowanju Radiča wulke politiske wojowanja zapoczeć, je kotrejž zawodom běchu hižom rěcze niedźelnischich rěčnikow pschi pohrzebnej zwjatočnosći. Licza s wurjadnym pschiwótšenjom położenja. President Maček je w swojej rěči w zarowańskim pogedźenju skupschtiny rjekł, so dźeli jeho strona žadu sakonjedawajcu, zarjadniszu a finančnje samostatnu Khorwatsku, w kotrejž dyrbi khorwatski burski lud sam knježiċ. Tute słowa po pola njewotwisnych demokratow wulke spodźiwanje zbudźe; pschetož wotstajenjeja žadanje za samostatnym khorwatskim statom.

Wobzamknjenje Brüsselskeho kongresa.

Sobotu rano wotmě mjezynarodny sozialistiski kongreß w Brüsselu swoje wobsamknjenišće pogedźenje. Vandervelde pschecrita namołwjenje na dźěłacerjow zyłeho swěta, w kotrymž jich k pschesjenosći nawominasche. Namołwjenje płaći też wozbeže sa podtłóczene ludy w narodźischich krajach a protestuje pschede wschěmi pschećiwo fascistiskemu. Rěkdaschi awstriski swjatkowy kanzlerŕ Bauer zapodźowaschе w swojej rěči, kotraż so tu pschisamtny, bolschewistiski jako najwjetsche stóstniswo, kiž so na dźěłacerstwje kuči. Jenoż 2. internazionala może jenicžky Sowjetiska republiku pschećiwo kapitalistiskej schitaċ. Po Bauerju porěča Vincent-Aziol, kiż so na swojich franzoskich towaršschow wobroći a wuswěbny, so by franzowscy sozialistoja pschesjenj, so maju so franzowscy wojazy hnydom s Marokanskeje wróćić.

Swjećenje němskeje wustawy.

Wulke swjatočnosće po cyłej Němskej.

Sawdźenu sobotu 11. znjeńza swjećeschе němski lud swoju statnu wustawu, kotruż je sebi psched 9 lětami, 11. znjeńza 1919, we Weimaru dał. W němskim sejmje a we sejmach jenotliwych němskich krajow wotmě so s tuteje pschiczinjy wulke swjatočnosće, pschi kotrychż so khwalobne słowa na němsku wustawu rěčachu, so na postupowanje němskeho luda spominasche.

W němskim sejmje wotmě so w czasu dnja we wupyschenej sali plenarne pogedźenje. Tribuny běchu wudebjene z jedlowymi girlandami a czorno-czerwjeno-złotymi khorhojowymi kaninami. Psched wulkej czestnej ložu wisasche mózna standarta němskeho presidenta, czorny worjoł na złotym polu s czerwjenym wobłukom, nad presidijom, kiż njewobhładuje wósta, pak knježeschе wopon Němskeje, němski worjoł. S prawizy a lěwizy błyschczeschе so w hobrskich pisemkach hežko němskeje wustawy we swojej rasnej rěči, pod nim wopony 17 němskich krajow, kotrejż so psches zuke městno sa němske knježerstwo a němskokatnu radu wupschestrěchu. Sadni dźěł debjachu selene kawrjenzowe schtomi.

Sswjatočnosć w němskim sejmje sapoča so z dypkom w 12 hodź. Někotre mjenischiny do czasa pschijědże němski president z Hindenburg, kotrehoż wulke zyły luda sahorjene powitachu. Sswjedźeńsku rěcz w němskim sejmje mějeschе profesor **dr. Radbruch**. Wón njenowasche swjeczenje wustawy samo na sebi hižom kruch tuteje wustawy rameje. Wustawa je něčehu trajaze w běhu historizy so pscheměnjazeho. Na wustawu ponowjenje Němskeje njemóże so spominaċ, ani so jo njeby na wojowazu a czerpiacy lud w létach 1914 hač 1918 dowominało, ani so so njeby spominało na muża, kiż tehdy Němsku wumó, kotremuż dźak złuscha. We dalschich słowach pokasa rěčnik składujo na němski lud, so wón nieje ludowe sjednoczeństwo, ale je stat politiskich stronow. Runjeż buchu też wschelaze wudawali, so nad politiskimi stronami stoja. So so nochcedźa wobdźělicz na aranżowźiwym wadźenju stronow mjes sobu a staseja wótrźinu nad politiku, su pak tajzy toła sajeczi w duchu stronitskeje swady. W Němskej njewjedu so wólbne wojowanja jako mjes pschecżelemi. Kiż po wschelakorych pruczach k jenemu samerej honja, ale jako njesjednanjomni njepschecżeljo hacz do najprivatnischego žiwjenja. Muszy skorża na mnoho politiskich stronow we němskim lěhwje, njetrjechja pak prawy dypk, žadajo-li sebi system jenoż dweju stronow. Wy-li so to pschewjedło, byschtej w Němskej prawiza a lěwiza do njesjednanliwoje pschecżiwnosće sapadłej. Nuzny je nam potajkim system koalicije, so byschmy měli swěrjenu wěsty stajnosć w politiku. Najwjetscha schkoda němskeho luda njeje, so ma tolko politiskich stronow, ale jich prostosć. Parlamentarismus žada pak sebi wot stronow w prěnim rjedźe, so so jena k druhej pschiměri. Hłowne so naschich stronow wobsteji w tym, so jimaj z wyschnoscżowego stata proste stromy njepscheměnjene do parlamentariskeho stata pschijeli. Tohodla dyrbi so pola nas kóżda koalicija pod wulkimi cżežemi twarjeċ. Nasche politiske žiwjenje cżerpi pak też pod pschecżiwnosćemi kłazow. Poddan wěso je staczan, ale staczan je pschezo hischcze poddan hospodarstwa. Dźěłobjerjerja k hospodarskemu staczanej posłuchnyċej, je dale nasch nadawk. Hižom so pschihotuja kroczele k pscheměnjenju swobodneho hospodarstwa do swjasaneho hospodarstwa. Rěčnik pokasa na dalschi nadawk nowosrjadowanja Němskeje a wutworjenje jenotneho stata a rěčesche sa pschijatnikanjenje Awstriskeje k Němskej.

Po swjedźeńskej rěči porěcża hischcze němski kanzleŕ Hermann **Müller** někotre słowa wo ważnosći wustawy.

Sakle ministerstwa swjedźechu so sobotu dopołdnja we 10 hodź. w hali knihowarja Hromadneho ministerskowego twarjenja k wustawinej swjatočnosći. Sswjedźeńsku rěcz mějeschе dźiwowy minister **Eßner**. Wón spomnjaschе na wustawu, kotruż je sebi němski lud sam dał, kiż je tutym skutkom hebje sameho cżežesi. We cżežkej nuzy nasta wustawa. Tohodla nieje dźeń swjatowy też wjeskowy swjedźeński dźeń, ale dźeń khutnego wobmyslenja a dopomnjecża na cżežke cżasy. Rěčnik sahnadowaschе kóżdeho jako hubjeneho syna němskeho luda, kiż swjata wustawu powaschi. Nimo je cżasy stata z poddanami, hdyż su lud wot horiekach wobtrjechcżeny, pschichod je cżasy samokmježerstwa. Statna móc wukhadza z luda. Wustawa wostaja też pschi. po kotrymż móżemy najlepje za měr dźełacz a měr je sboże ludow. To w saůdźenych dźewjecz létach jenoż słowa njewostachu, ale khutnje je so w tutej wuśłi dźełało.

Wulke překriwjenja pola wojerskeje komandantury w Barlinje.

Nimale pół milijona hriwnow.

Na hospodarskim hamcze Barlinskeje komandantury, kotraż podsteji wobornisko-wokrjesnemu zarjadniskemu hamtej a wobornisko-wokrjesnemu komandu III, su tele dny wobschérne pschescheschiwenja wotkrili. Po dotalnych šwježenjach jedna so wo wjazy hacz 450 000 hriwnow.

Sa hłowneho pschescheschiwjerja płaczi wyschschi płatnik (Oberzahlmeister) **Martin**, kiż tukhwilnje w jenym sanatoriju pschebywa. Należnosć pschepytuje wyschschi statny rěčnik Brüning jako zastupjeŕ generalneho statneho rěčnika Lindewa, kiż je na dowolu.

Wjednik hospodarskeho hamta Barlinskeje komandantury, stabowy płatnik Lichter, je śmjerśit, so so pschescheschiwjenja na **poměrnje dołhi cżaš** wupschestrěwaju. Je wotkrychu, jako so sliczbowanje wo 170 000 hriwnow pschedpokoja, kiż mjezsebe so sapłaczicz. Jedna sche so wo wudawanu kuh žedłow, hrjadłow a pschahańskeje potrjeby sa jedyn połk němskostatneje wobory.

Dokelż njemóżachu swěrjeschcż, na koho su pjenjezy płaczene, da wjednistwo hospodarskeho hamta komandantury rěčaka dokładnje pschepytaċ. Podhlad wobroczi so na wyschschego płatnika Martina, kotrehoż hnydom se służby wuschczichu. Wón na to na rěsttschażenje cżuzowy zhoni a dyrbjeschе so do sanatorija podaċ, hdyż pod policajskej strażu pschebywa.

Tuhaja, so je Martin pjenjezy na wuječharni konjow se žadźenjom pschecżinił.

Němske knježerstwo twari pancerowy krizak.

Němske knježerstwo swjedże so pjatk popołdnju w 5 hodź. k pogedźenju. Pozdże wjecżor wokoło 10 hodź. bu znate, so je knježerstwo pschijmyło natwarjenje panzerowego łkhizaka.

Tuto wobsamknjenje je nies Sivčeńskimi sozialdemokratami k roshorjenju dowjedło, so su parolu wudali: „Won z koalizije, won z knježerstwa!"

Je Hamburg nowu losgen dostał?

Nowiny „Hamburger Volkszeitung" wosćerja, so je chemiska fabrika dra. Stolzenberga w Hamburgu, po tym so buchu wjetsche losgenowe łkłady niedźiwajo na wobsedźerjow do ozeana podnórjene, něšto jasko nowu pozpytu tuteho hrózneho jeda dostała. Tule pospytu su w Hamburgu pjeczu 6. awgusta wukładli a po wjazadnjownym zakanju je ju njenowana firma hakle 10. awgusta [illegible] wospyka. Wyschnosć należnosć pschepytuje.

Puki mjez kommunistami a nacionalnymi socialistami.

W Tempelhofje pola Barlina je w nozy na sobotu hušejschko k cżežkim pukam mjes kommunistami a nacionalnymi sozialistami dośchło, pschi kotrychż **dwě wobcżeje cżežko a tśeczu lohko ranichu.** Najprjedy brabnuchu so pschiwinizy njenowanych stronow na jenym rózku dróhi. Jako so policija pschibliži, běchu so horjerejnej hižom rozbježeli. Policija pschepyta na to twarjenja a namaka 20-lětneho nacionalneho sozialista cżežko franjeneho, kotrehoż do Schönebergskeje khorownje dowjeschi da. Někotre hodźiny podźischo, wokoło 2 hodź., zhynu nacionalni sozialistoja so do jeneho hoscenza w Tempelhofje, w kotrymż kommunistoja pschebywachu, dobyċ. Dóndże sabo k cżežkim pukam, pschi kotrychż bu sabo 28-lětni nacionalny sozialist cżežko a dalschi lohko franjeny. Pjeć wobwołowi, kotreż běchu wschitke nacionalnych sozialistow, policija napiża.

Na pytanju za Ammunitionem.

... ruska pomozna expedizija za nantakanje dotal ...ejnych woporow katastrofy powětrokrobje „Italije", ...etraj je ho ſ łódźanakom „Sedowom" do lodowego morja podaka, ſpyta někto na Alexandrowej kupje pſchihódne ...ſtno ſa pſchiſtajenje a ſtartowanje letadłow wušłědźecy.

Zjězd pólskich legionarow we Wilnje.

Wſchitzy, kotſiž ſu ſjeſdu pólſkich legionarow we Wilnje jako ſenſaziju wocakowali, ſu ſo khětro ſrěſali. Sjeſd je ho zyle měrnje wotmeł. Pólſki marſchall Pilſudſki njeje měł wulky wažny politiſky rěcz, ale jenoż we ſwojim narodnym měſeje Wilnje ł ſwojim legionaram w łudowym ſmyſłu rěcał.

Manewry ruſkeho łódźſtwa.

„Berliner Tageblatt" powě ſ Rigi, ſo ruſke łódźſtwo tuhſwiſnje w narańſchim morju wulke manewry wotmětwa. Na ſtabowej łódźi Moraru pſchehladuje wójniſki kommiſar, ſchef łódźſtwa, roſkazowař łódźſtwa w narańſchim morju a ſtabowy ſchef czerwjeneho wójſka.

Mjedźina wustupuje za ſwětowy měr.

Wot 7. hacž do 26. ſynjeńa wotmětwa ſo w Ommenje w Hollandſkej ſwětowy kongreſ młodſiny, kotraž wuſtupuje ſa měr mjes ludami. Na kongreſ wočakowachu wobdźelnikow pſchi tutym kongresu je na 500 poſtajena. Kaž ſo powě, je tež hižom tełko ſaſtupjerjow wſchelakich krajow pſchiſjewjenych.

Nunje jako poſledni ſwětowy kongreſ młodſiny we Bierville wſdawa ſo tež łětuſki kongreſ wſchitkich politiſkich propagandow. S Mosjtwy pſchiſjewjeni delegatojo dyrbjachu ſo ſ podpiſkom ſyjaſacz, ſo na žane waſchnje ſa 3. kommunijtiſku internaziunalu wabiecy nochzeda. Nunje tak je pſchitomnym italiſkim delegatam ſakazane, wuſtupowacz ſa faſchiſmus abo antiſaſchiſmus ſkaſkane.

Wjedniſki kongreſa ſtromadźichu ſo hižom 19. ſynjeńa w Haagu, ſo bychu ſo ſ wopiſchjenjemi jenotliwych reſolucijow ſaběrali, kotrež maju ſo na kongreſu pſchedujeſcz. Tute reſolucije měrja ſo na ſalożenje ſenatowe organiſacije wſchitkich ſa měr ſaſtorjenych młodeſtnych ſwjaſkow na ſwěcze.

Ze Serbow.

Dźakowanjace.

Pónđelu 13. ſynjeńa

Hippolyta.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1"

† 1894 Handrij Kerk, dołholětny wuſtojny zaſtupjeř ſerbſkich hurow w druhej komorje ſakſkeho ſejma w Rodźenach. Narodźi ſo na khudej khěžy we Chorownje pola Bukec, kotrež je jako dźěćo ćežko dźěłał ... za cyle wječory je pſadł. Pozdźiſo ſo wo... nja ſchi Jeńcec kupłu w Cornowje a po ... zakupi ſo w Rodźenach, kotrež je jako rozhlađowy tajwy a pilny hoſpodař dopěłka pſchiſeł. Wu... za měćčanoſtu, ſyłkeho a cyrkwinſkeho zaſtu... ſkónčnje do łužiſkeho a ſakſkeho ſejma. Pow... tym dołta ſo jomu, jako runje woraſe. Potajkim bu runje wot pluha do ſejma powołany. A pluh wón njeje zapřeł ćas žiwjenja. Kataſtrofy, jeho ćeſć a ſpomoženje wjedźeſe jeho też w ſejmowni, we kotrejž wón ſwój wokrjes runje 23 lět dołho zaſtupowaſe. Tu wojowaſe pſeciwo wšěm ćežkotam z nowymi zakonjemi, burſtwu naſtawacymi, njedajo ſo wot pſeciwnikow mylić. Swěru wuſtupowaſe za wšitko prawa ſerbſk. ludu. Je ſławne hurſke towarſtwo we Bukecach ſobu założił a wjele lět z jeho pſedſydu poſtał. Do Serbſkich Nowin dopiſowaſe ſwěru wo wšitkich wuradźowanjach ſakſkeho ſejma a wo ważnych podeńdźenjach w Drježdźanach. Kralowſka ſwójba ſebi tutoho ſławneho ſerbſkeho bura wyſoko ćeſćowaſe. Cim hóle pak ſu ſerbſki lud, za kotrejž je Handrij Kerk Rodećanſki jenož žiwy był.

1831 założi ſo zakoujcy ſerbſke towarſtwo we Wrótſławju. Smoler přednošuje w prěnim poſedźenju wo ſerbſkich ludowych ſpěwach.

† 1870 Handrij Piwarc, zapołane na łuźiſkim ſejmje, dobroćel a zarjadowař Wujezdźanſkeje šule.

† 1894 Handrij Kerk.

† 1915 na raniſim bitwiſću njezapomnity ſerbſki wučeř Jan Rjećka.

Přiſłowo: Sama też najlěpša ſekera njeruba

*

— **Wo wjedrje.** Raſche wjedro je dźenſa wopraſchenje wiſnaty nas pſchiwjaſo, ale cyły w naſchej piatkownej roſprawje hižo pokaſowachmy. Wjeſchina nad ſrjedźnej Europu je ſeſłabjena. Skhěrcza wſchak je wokřa ſchła, tola mi pſcheſwjeſe. Pokazuje na njewobſtajne wjedro. S wječora ſo wažna pſchibližuje. Najlěpje nam na wječor abo tola jutře dešcheſwanje wſchitkjeje. Deſchcžik bu ratał tak prawje rady ſ dźakarjemi wukrobu wutka. Doſłejane žita ſu wjeſke pod ſnědu. Wowſa ſu nimale wſchudźom dokuženе. Někto ſchcžeły dožnyka. Wjele wowſa je hižo w brěžnjach. Schtož je jaho ſpał a njeje polo pſcheſołſe, je ſ tym, ſchtož ſypa, jara ſpokojom. Jutſje wutoru ſtudźa ſtónčko 4,41 hodź. a khowa ſo 7,27 hodź. Mjeſacž ſtudźa na ranje 2,37 hodź. a khowa ſo na wječor 7,28 hodź. — W ſera wječor w 7 hodź. thermometer we dnju +29. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer +5, thermometer w nocy +13. Wuſtudny na deſchcžik.

— **30ětny wječnikſki jubilej.** Dźenjeńſchi pondźelſki ſwjeći wuſſokodoſtojny kujes ſcholaſtik a tachantſki farar Jurij Hejduſchka ſwój 30ětny měſchniſki jubilej. Mjes Sſerkami tež derje znaty duchowny kujes narodźi ſo 19. jutrownika 1874 w Hórkach pola Khrósćiź. Po dokonjanem ſtudźiu w Prazy, hdźež běſche ſe ſtarſchimi „Sſerbowki", a w Mohnuzu dosta 13. ſynjeńa 1896 ſwoju měſchniſku ſwjećiznu, a na ſwj. Marju do njeběſkjejaca ſwjećeniſche ſwój prěni wopor Bożeje wječe w Khrósćiźach. Duchowna wjeſchnoſć pósła jeho najprjedy ſo kaplana do Khrósćiź a wot lěta 1900 hacž do 1903 kaplanowaſche we Seitendorfie pola Wojerowa. Lěta 1903 bu do Budyſchina ſa biſara a katechetu powołany. Lěto pozdźiſo dóſe ſche do Reichenowa pola Zitawy ſa farara, hdźež je hacž do 1912 ſe zhonowanjom fkurkował. Potom powoła jeho duchowna wyſchnoſć jako wótrźo do Budyſchina, hdźež bu ſa farara pſchi herbſkej zyrkwi ſtajeny. Lěta 1927 ſa ſcholaſtika pomjenowany, wuſtupi jeho hiſtorſki ordinariat ſa farara nowoſtwarjadowanje tachantſkeje zyrkwje; nimo toho je jubilar tež pſchecej ſ kanonikom a ordinariatſkim radu. 30 lět dołho potajkim wuſkonjeſe wuſkoſtojny kujes jubilar ſwěrnoſnje a ſtrownje ſwoje měſchniſke powołanje a je mjes tym tež lěta dołho ſ wuſerjom herbſkeje rěcze na katolſkim ſeminarju wołył; wšitko je tež ſ wuſerjom na herbſkim ſeminarju w měſchniſkim ſeminarju w Schmochtizach. Serbja wſchelu wuſkoſtoſtojnemu jubilarej ſ Boha wjeſke ſtoła a Božeho ſchohowanja.

S **Warty.** Tu bu wuſtarſchi wohnjowy wopytnik wutrjeł a ſtarſi Juraſ Myka ł poſtrožbnemu wotpočinkej borzejeny. Wón je 40 lět wohnjowy wobaſnik a 25 lět ſtarſtwu na ſtarſu ſwěru ſtejał. Ze ſwojim ſwěrnym dotwoſnjenym wuſnamjenjowanjom ſe ſebi ſpočeł a cyłe wjeſe ſtarſtwa a ſtarſtwa ſobu. Dopowołana wopa wohnja wobaſna jeho wěſtowanje a ſtarſtwo jeho cyłko k rowej. Woborna hejtman Schuſter pſchecej w mjenje wobaſnow pſchi rowje a poſłał wěnz na poczeſnoſ...

S **Kitliz.** Na ſtroble waſchnje ſu ſo ptaſt w no... hoſpodarja „K winowej ſtrěži" umjeſtowali. Nuſdowa... rjo, kiž ſu po zyłem waſchnju jich jednanja „wotſtr... zy", ſu je pſchełožowanymi durjemi do ſtarnje ſ... thěrro mjaſa a kołbasow hołukazali. Tak wobrazu zeſtnacza ſwinjaceho mjaſa, ſ tomu warjene pjeſy a ... bažu wiſchelaſtich druhich. Zandarmerijſki komiſar ... tu wěſ pſchepytuje. Nadpadne je, ſo je ſo hałle njedow... wjetſche padnichſtwo žiwnoſcze w jenej koreżnje ſtarſ...

S **Wjerſzina.** Kłuże ſtłukje ſ hermankom wotſ... ſo tudy wot njedźele hoež do wutory. Pſchiſtſchi... pſchi Slatym jandželu. Na wječnych tſoch dnjach ſu ... ze reje a dźenja popołdnju w 5 hodź. budże wulki ... zert, kiž wotpołdnje Budyſki kongertny a dźiwadołowy ... chester. Wutora wječor wotwoli ſo jako ſtórzenje ... dźenja wulkotny wohnjoſtroj, ſe kotremuž Wjeleczaſ... ſtſelenja towarſtwowſki wſchelorołnje.

S **Lubija.** Na ſtroble waſchnje nuis dobywali ſu ... wutoru wječor po wohnjoſtrožu na ſtrhniku. W ſtarſ... pſchedewanju roſrěny padnich rańniu płachtu pſchedan... ſtcho ſtanu ſ powrjauzanmi a wokrudny brjewjanu pow... wačka ſ 3 hriwnowami barowych pjenjes. Druhe padnich... ſta ſo w ſamnjem czaſu. S niełamkjenje wobydlenſ... tudy potradnichu Jónſtu ruczny tſoch ſ wjaſy hacž ... hriwnowy pjenjes.

S **Ralbiz.** Dźenja, 13. ſynjeńa ſwjeći wožadny ſa... knjes arzuneſchnik Jakub Kur, ſwój 25ětny měſchniſki jubilej. Jubilar narodźi ſo 14. jutrownika 1876 w ... bjeleńczach a bu 13. ſynjeńa 1903 wuſwjeczeny. Sſ... prěnje pjeć hamtiſkich lět wubu ſa kaplana w Ralbicy, hdźež je nětko hižo ſchćeſte lěto ſ ſararjom. Wot lěta ... hacž 1910 bě ſe ſerbſkim kaplanom pſchi herbſkej ſar... zyrkwi a wottud pſchidźe potom najprjedy jako adm... ſtrator a wot lěta 1911 ſa ſararja do Komjenza. ... 1922 wróći ſo do Ralbiz a bu w lěcze 1923 ſa arzyme... nika Kamjenſkeho arzyměſchniſtwa pomjenowany. Ja... dźeći a pſchećelźo pſcheja jubilarej ſ jeho ſwjedźenjej dobre... prowotu a Boże ſohnowanje k dołholětnej dźěłarowoſći ... Kniejowej winizy.

S **Kamjenza.** Puczkowſki wobſchadźeř je tudy ſa ſ... ſwójby wopytował, ſo by ſtajiſki na katolſku „Sſ... ſkiu" („Das goldene Buch") wpiſſinał. Wón mě... ſtojaſchi ſtrěžinu, na kotrejž běchu ſaž je ſo poſtajili ... wobſtojałe, njeſma faſchowane. Wobſchadźeř ſtyrſche ... wuſterſkeho naplaczenja wſchitkomjeſ. Schtoſ je ſo ... też ſdźała poradźiło. Wěſowne woſtawienia, kiž ma... ſaſtawjenju njeſmałeho dohromady, wiedźi ſo ſandar... rjii w Kamjenzu, na Seltmannſkeje, Pſchſa.

S **Kwjeńza.** Slawny puczk ſ Bautzena do ... nowa wjedźeſe budże w ſamoſtatnem tydźenjem wobſa... dźe Chorowſkeje boriſcze dla nahromadźowanja wot ... dźele 18. hacž do njedźele 19. Junija 1928 ſawje... Jeſtóſći może ho pſchez Kamjenz. — S měſchnſkeje ſlowoweje kouſkije ho dźeſnje, ſo je je ... kujes měſchnſkeje ... dr. Gebauer ſe ſwojeje dowoſeńſkeje wyſoſći a ſwoje ... ſtaſe dźěła ſaſo pſchewſał.

S **Arnſchizy.** Pjatk dopołdnja pſchidźe w tudomnej ... dźěłaceſi wottud do njeſhoła. Jeho hyri rjeſnaſ ſ tſ... wotmachom do ſtowy, ſo ſ wotewjerjeſi ranu do ſtow... a ſ wobodźenjom bjeſ wobſtaja ſeh wopſa. S wobſtoł... domſeſchcze jeho ſchohnadźerſtwo dowoj. Sawołany ... ſwěſeſi nimo ſranjenjow też piſtſeze, ſo bě ſtwbi ſnjeſ... ny małeho ſtiſtaſi.

S **Kulowa.** Raſcha dobrowólna wohnjowa wobora ... jeſche ſtowarſtwa ſo ſwjaſowanju ſwoju ſtromadźizny ... Schleſkparer ſtorſtanje. W takej pſchepoda knjes měſch... ſtoła Lauzner pſchedawſchemu 2 wopytnym ruſkich ... ſtcheſi Sauſi Narvěſnej wot ſtatneho miniſterſtwa ... ſtwjeſene womonnjeſiſke mamjo. ſa 25-ſtne ſpjelne ... ſtuſſowſtwo. Dale poczeſeſi jeho wobora ſ tym, ſo po... nowa jeho ſ dźakownoſcu ſa dołhe ſaſtupjenje ſe ... ſeho hohuſtawa.

Marica a Hanica.

Roman

9S] (Pokračowanje.)

Wonaj wotpokaſchtaj ſebi někotreżkuli ſłowa zuſnych wo Rodnuſowem hrobje. Tu rjeknu něchtó, pokaſuje na ſwejerenu ſeſónu ſ huſtym praſchiwym poczehnjenu, ſo je to kaž ſakuſtany hród. Młody porik měnjeſche: Kak dołhu ſo tam bydli, zyle, zyle hamłutki, a nikoho, nikoho njewidźeć.

Jónđy bě ſokma wotwu ſo wotnjeſła, dźeſchtaj Meinhardt a Hanica rufu w ruzy po parkowym puczu wróćo k hrodu, Meinhardt ſawoła:

„Bohudźak, ſo ſmoj . . . . zyle . . . . zyle . . . zyle ſamaj łutkaſ!"

„Rěcžu traſch cži pſchewjeſe?"

„Otw ně, ty ſy taſka ſiwa!"

„Dyrbjuſa-li ſo poczinjeć?"

Wón tłóżeſche jeje ruku:

„Ně, to njedyrbiſch! Maſch wotſtacz, kajkaj ſy! Spokojom ſym, kaž ty! Sbožowny ſym ja, kaž ty! Ja ſym wuſkuł tebje rozumjeć. Ja cjeſcžiju w tebi ſamowuſeć, ſnadź je to wjazy, hacž ſebje jenož roſemjeć dźuć."

Potom ju wón wotſchi. pſchetoż wóſ hižo cžakaſche. Wón bě ſa ſwéđła pſcheproſchenу w jenej łuźnej ſwađze ſe ſwojim ſuſodom.

Jónđy bě wón pſches park nimale na Fragsburſku dróhu dojeł, widźeſche pſchi ſawinjenju, kaž pſchi konjenju Haſſlitzerow ſapſchahowachu. Wón woprajſche ho pohoneża, ſchto ma to rěkać. Tón wotmołwi, ſo je knjeni hrabinka jeju ſłaſała.

„Jónđeſce hiſchcze raz wróćo!" ſawoła Meinhardt, ſkwatlaſche po ſłóđđje, běſeſche po ſłohodach horje a ſaſtupi do jeje ſtwy. Jeje tu njebě. Wón dźeſche do jeje ſpaſ-

ſkeje. Wona łeżeſche pſched ſtwojej ſichinu. Khyž jeho wuhlada, ſalehny ho lohka czerwjeń do jeje běłych ličow, a wona ſaczini durje kamora.

Wjeſkaſ ſo wón woprajſcha:

„Schto dha je?"

„Ach, nicžo —"

Trochu wežipnoſcze a njeměra jeho hrabny: „Njeprajiłch dha ni wſchitko?"

To, kaž ſo zda, ju ſtrani a wona wotewri ſichinu. Wón wuhlada jednory, maly wěnz. Haniza bě jón ſama we parku a na ſahrodźe naſchežipała a wot ſahrodnika nawież daka.

„Schto dha dźeſch ſ tym wěnzom?"

Wona pohlada na njeho ſe ſmojimaj wulkimaj, błyſkcžazymaj wočomaj, na poſ ſ porokom, na poſ ſ wohańſkjenjom, a tola ſwěrjeſche ſo ſłowo ſ njeju: „Ja chcžych jón na row pokaſcz!"

Wěcžu narodniny wboheje Marizy. Wón bě na nje ſabył. Trochu poraženy tu ſtojeſche. Mjerjaſche ſo na ſamoho ſebje, namaka, ſo je njedźakowny, niewopſchija ſebje. A tola: wón woprawdže njeběł pſeni ſtróć na to pomyſlił. Haniza dźiwſche jemu ſahańbjenje ſakatowacz:

„Ty wiſchaſ njeſhy tkwile ſ tomu měſ. Ty dźeſ ſm mi pſiedy prajił, ſo je mózno, ſo jednanje budże ſara dołho traſ, a potom błyſku wſcela ſtrčowna ſacžiniene byłe."

Tu wón ſacžu, ſo duſchu ſwojeje ſony njeſnaje a niczo njewědźeſche wo jeje ſimſkownej miechkoſći a dobrocžiwoſći. Wón ſo jej podźakowa w nahłej radoſeji:

„Na to ſy ty pomyſlika?"

„Ja njeſhym ſa to, wſchitko na wulki ſwón powěſchcež. Hłowne wěcžy žiwjenja dyrbja ſo rjez, wo pódlanſkich wěcach rěcžeć trjeba njeje, a Meinhardo, — njechach cže ranicž."

„Kak to?

„Sſo ſy ty na tutón dźeń tahył!"

Wón wſa jeje hłowu do woheju rukow a wokoſchi ju na jeje ſubje. Sbožo bě w nim nad nježnoſcu ſwojeje ſony, a wón ju proſcheſche, ſ nim ſobu jěcž. Pohladny na cžiſ... nik. Najradſcho by ju na ſtrhnu pſchewodźał, tola njeſmě doſcž cžaſa. Winowatoſcze žiwelo, ſakonje, kotrež ... ſwjaſnja, kiž ju hiſchcze na ſemi, jeho nucžachu.

Tak wuſtupi wón pola ſwadnifwa. Haniza ho wop... jeſha, hacž może ſafo po njeho pſchijeć, ale też to bu pſch... poſdźe, pſchetoż Reintalerez pſchijědźeſchu na cžaſ. Mein... hardt, kiž njeměješche nětko pódła być, běſche jich ſam pſcheproſył:

„Wěſch-li ſchto, Haniza, ty dojedź horje a pósćel mi Haſſlingſke dele."

Pſchi durjach wokrjeſnjeneho ſtuda wón poſaſta, njes tym ſo wóſ ſkwataſiy na Habsburgſku dróhu dojeżdże. Wón widźeſche, kak Haniza na róku pſchi dźimadle, ſo wobkla... ny, a wón ſiwny jej hiſchcze raz; potom běſche nuts.

Nawjedník jednanja, kotrehuž hrabja Aich wobſtarany ſwjaſche, pſchiłubje pſchipanduje ſam woh a wojſewi, ju może hiſchcze nimale dołho tracž, priedy hacž ſo ſapoczi... Meinhardt pſchiłehny ſo k ławzu pſchi woknje.

Tu hdźežeſchtaj wobaj ſwaj, njes kotrymajž mějeſche jeho ſwidźenje roſbudźicž. Wonaj ſo poczinjeſchtaj, jako by jedyn druheho njewidźał. Wón chžyſche ſo toho ſmimo... ho njeby ſo ſ nimaj roſmołwjał, — tak pſchedźeſche ſwoje myſlicžki. To trajeſche wěcžnje, jena ſtrona ſa druhej pſchikhadźeſche a dźeſche. Papjery w ruzy wěžiſy, hładanje ſa cžiſkanu jednanſkich ſalow, a pſchezo rěkaſche, hacžrunje ſiwa, ſa kotrejž ſo praſchachu, bě ſwjeſeſka runje pſchednimi: „Projchu, łdźe je to a to cžiſka?"

Ssudniſki ſłužownik dawaſche k tyſacžnemu roſeſi ſwojeho ſamſnu wotmołwu.

(Pokračowanje ſeſeżnje.)

Hłowna skhadźowanka Zwjazka łužisko-serbskeho studentstwa w Radworju.

Zaměr skhadźowankow studentskeje młodźiny — znajmjeńša po prjedawšich wustawkach — je zbudźenje a skrućenje narodneje mysle a Serbstwa wosobje w tych kóncinach, hdźež je wohrožene a hinje. Złožujo so po tutym zaměrje mělo naše studentstwo połne ruce dźěła. Mjenje pak bóle wšudźe klaca. Samo do wsow, kotrež so za metropole Serbowstwa dźerżachu, žerje so cuzbarstwo a wbozy Serbja jemu hołduja. Su drje we serbskich towarstwach, zdobom pak tež we cuzbarskich, hdźež so wotpohladnje cuzbarstwo haji. A tajcy potom njewědźa, na čim su. Hač su Serbja abo Němcy, abo žadyn wot wobeju. Su kosmopolitojo, bjez skrućeneje narodneje podłohi. Sćiny, kotrež kóždy wětřik zatrasuje.

Do tutych wsow Radwoł njesłuša. Hdźež šula a cyrkej a wosadni z přeswědčenjom wo drohi narod dźěłaja, tam zatracha njeje. Ale tajke wsy chcedźa teš raz w blizkosći widźeć, što naši studentojo, naš nadźije polny dorost, dźěła. Na nich, kotřiž budu nětko duchowni wjednicy swojeho ludu, wotpočuje wulka zamolwitosć. Kaž so w cyłej studentskej młodosći maja, tajcy budu nětko we wyššej starobje, hdyž we zamołwitych zastojnstwach steja a w mysli młodostnej za narod, rěč a wótčinu dźěłaja, dźěłać dyrbja. To jim přikazuje swědomjo, naturske čuće, Boža přikaznja. Ale mnozy so po tym nimaja, dokelž we swojej młodości so k idealam serbskeho studowaceho njedźerżachu a we wyššej *starobje so k nim wjacy* předobyć njemóžachu. Haj, husto wurosćechu so k zasaklym renegatam. A ći su najhórši.

Naše skhadźowanki swjeća so zwjetša tři dny. Tak smy to zwučeni. Tuž so sobotu popołdnju zwjazkarjo k pilnemu dźěłu zeńdźechu. Po wotwrjenju posedźenja poda dotalny starši Měrćin Nowak swoju rozprawu. Wšelake njelubozne wobstejnosće we Zwjazku a lěnjosć mužskich zwjazkarjow dźěło poćežowachu. Wosebje towarstwo „Swoboda“ je so přeco dźěła wotwlakowało a njebě teš na sobotnišej ani na njedźelnej zhromadźiznje zastupjene. Tuž tež rozprawy wo njej njeslyšachmy. Skhadźowanki maja pódła sokolskich a domowinskich zlětow wulkeje ważnosće. Studenća wuhotuja sej swoje swjedźenje přeco sami. Lětsa přizamknu so Zwjazk teš k Domowinje a bě w Budestecach korporativnje zastupjeny.

Na to podachu jenotliwe towarstwa swoje rozprawy. Najprjódcy rozprawješe towařš Šołta z Khrósćic. „Societas“, towarstwo na Budyskim gymnaziju, čerpi pod małej ličbu sobustawow. Njedźiwajo tutoho njedostatka dźěła pilnje, sobustawy hołduja pilnemu serbskemu zwučowanju a wšitkej hižo su přednoški dźerżeli.

Rozprawa „Wład y“, towarstwo na natwarjacej šuli (prjedy katolski seminar), poda towařš Winar z Budyšina. Je tukhwilu najsylniše studentske towarstwo, ma 25 sobustawow. Serbske hodźiny wopytuja nimale wšitcy. We „Wladze“ so pilnje spěwa a dźěła, deklamuje a přednošuje. Tež wjeselo a radosć mjez sobustawami pěstuje. Dwójcy wulećachu sej do serbskeho kraja.

Pražska „Serbowka“, powostanki nětko sławneje Serbowki, ma jenož šěsć sobustawow a skhadźuje so kóždu druhu sobotu pola knjeza prof. Krječmarja, za čož jemu dźak wupraji. Wo njej referowaše bratr Henčel z Kozaric.

Z rozprawy „Pućowaceho wotrjada“, data wot bratra M. Nowaka, zhonichmy, zo je so dwójcy do Pólskeje wulećało. Druhe ludy a kraje *zeznać* je jara ważne za serbskeho studenta. Jeho duchowny wobzor so powjetšuje a dostanje cyle hinajše nahlady hač doma za *kachlemi*.

Dokelž dotalny starši swoje zastojnstwo po wustawkach zloži, kročachu k nowowólbam. Z wjetšinu hłosow wuzwoli so skónčnje studowacy Jurij Henčl-Kozarčanski. Jako podstarši wuńdźe z wólby studenta paedagogije Bjarnat Rachela ze Bóšic. Zapisowarjom Stanisław Nawka a pokładnik Pawoł Wićaz z Khróšćic. A tak so nowe *předsydstwo* zestaja z wupruhowanych mocow a Zwjazk a cyle Serbstwo wočakuje, zo naše studentstwo pod nowym wjednistwom staru tradiciju sej waži a po dotalnych kolijach swěrnje dźěła.

Na to séčhowaše přednošk towařša Jana Andrickeho. Pokaza na wulki strach narodneho wocuzbnjenja, kiž serbskemu stndowacemu na němskich šulach hrozy. Tutoho stracha dyrbimy sej wědomi być. Tola njesmě nas to k zadwělowanju dowjesć, ale k pilnišemu dźěłu za Zwjazk a narod pohonjeć. A dobudźemy! Jenož tak docpějemy wuspěch, tak wjesele a zbožo.

Na kónca přiwzachu so štyrjo nowi sobustawy do Zwjazka, štož wšo wšćch jara zwjeseli. Hłowna zhromadźizna skónči so ze štučku: Bratrowstwo sej zawdawamy!

Po dobrej dwěhodźinskej přestawcy započinaše so „Wjeselý wječork“, nawjedowany wot towařšow Mješkanka a Nowaka. Tutaj autoraj podastaj wulkotnu zatirisku reju ze serbskeho *živjenja* a šwihaštaj mnohe njedostatki a brachi mjez Serbami, štož walki přiklesk wubudźi. Do njeje *měšachu* so wšelake žortne wustupy a smješki — na př. reje na wsach, serbske radźijo a druhe wjesele kuski. Jako hósć zaspěwa Michał Rječka z Radworja něktore sola z přewodom klawéra.

Na zhromadźiznje jimachu so tež słowa kk. kantor Symank a cyrkw. wučeř Andricki. Kóne „revije“ běchu hišće reje, kiž młodosć hač do rańšich hodźin hromadźe dźerżachu. Potom podachu so studowacy do swojich hospodow, kotrež Radwořćenjo jim rad spožčichu. A nazajtra kiwaše njedźela k dalšemu napinacemu dźěłu.

(Pokračowanje.)

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 13. awgusta 1928

Durhy w Barlinje teš sahódnemu hołobu žaneje njebě.

Produktowe wiki sahódnemu hołobu w Barlinje wustawowemu swjedźenja dla wupadnychu. Powschitkownje čakaja na rataja najsćerje spadowaze žitne płaćiny. Amerika ma lětsa wulkotne žně. Płaćeniu, kuruicy (maji ha), wowsa a ječmjenja pomjo hólschemu i hołdze druhiny wo wjele milijon tunow wjacy naměrjenja. Sobotu su so na swótkowych witach płaćiny płaćeły dale wotdrjebjowale. S Badenskeje přiňaja, so je wowsa nimale pod šuche. Tamni burja chwala, so sčitja wurjadnje derje zypa.

Přichitajuca pytnja:

Pohonca, Paulik w Dubcowie pola Hródka.
Introwna, Klemt w Běłej Wodźy, Schulska haša
Mołetikeho, Seimert w Hródku.
Murjerjow, Lausitzer Baugesellschaft w Hródku na Pětcrkej haši.
Dźěłaczerja, Kolba w Hródku, Lutzarnenstr. 6.
Hołzu bo bonmi, dr. Eichler w Hródku, Serjedźina haša 2.
„ Henckel, rěznik w Běłej Wodźy, Schwelowa haša.
Dźowku, Kießling we Wolešnicach 7 pola Lubija.
Wuczobnika sahatářskeho Weinhold w Hródku. Barlinska haša 13.

Na přichodań:

Kolo motorske, bjez wopřimna, Lehmann w Semizach
Krowa młoda wyšokoproduktowa w Stachotnje 21
„ młoda w Němšćich Pasličach 42.
Ložo železne w Bitowjanach, Drježdźanska dróha 36.
Kowjel, šyjn. Oldenburg., Frankenfleiskli mlun w Burdyšcinje.
Proštu, hnježi dwór w Wětšecach.

Kupicej pyta:

Jabluka a kruschwy a je teš jchcejna Wehner w Kamjenzu na Połčnišej haju 20.

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

11. august 1928. Płaćizny po cenin. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 913.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	59—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	55—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—50
Mjenje picowane wšěch starobow	37—47

Byki: 534.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	54—56
Połnomjasne, młódše	49—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	45—47
Špatne	38—42

Jałojcy a krowy: 1111.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	43—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	33—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—30
Derje picowane a mjenje picowane jałojcy	18—21
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1700.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	72—8
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	63—7
Špatne (4.)	53—6

Wowcy: 7825.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	62—6
Starše wukormjene (2.)	62—6
Mjenje wukormjene (Märschafe) (3.)	55—6

Swinje: 12214.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět stare	78
Wukormjene	76—77
Mjasne	76—78
Špatne	74—76
Rancy a kundrosy	54—67

Škrowe deneše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.:
Pornjo pjatkej su płaćizny sešłabjene, ale wiki přichodneho hišće znadne.

Dop. 3/12 hodź.: Pšenica sterje sćerjena, rožka sešłabjena, sa posłužiche termije płaćizny sešłubjene

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	10. 8.	9. 8.		10. 8.	9. 8.
Pšenica	—	237-239	buny	26-28,00	26-28,00
rožka	229-232	230-233	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,00	15-16,00
naz. ječmjeń	205-215	205-215	žołte lupiny	17-17,50	17-17,50
wows	244-256	246-258	zeradella	—	—
kukurica	240-242	240-243	rapa. wosušk	19-20,00	20,00
pšeńe muka	29-32,00	29-32,00	lany wosušk	24-24,50	24,50
rżana muka	31-33,37	32-34,00	poom. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,60	běrnj. kruški	25-26,80	25-25,80
rżane „	17,60	17,60	syno, 50 kg	3,50-3,80	3,50-3,80
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,00-1,20	1,00-1,25
hróch	35-40,00	35-40,00	pšeńe. „	0,80-0,95	0,80-0 95
rapa	320-325	320-325	wowsna „	0,85-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	jeńa „	0,60-0,80	0,60-0,80

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Olbernhawa.** 20lětny friserski pomocnik, kiž se swojim kolom po Lipowej dróhy jědźeše, bu wot automobila pschejećehnjeny a na dróhu wjerhnjeny. Wón zrěbi sćežerim padnjenjom nop pukny a mumrě krótky potom. Wjednik automobila cekny, njestarajo so wo pschejećeneho.

* S **Częstkeje Lipy.** (Swoje žamžne dźěcco pschejěł.) Bohowcj Mohr korećmarja Hermanna w Starej Lipje dźělaschе z hosdźikatej walku na polu a mějesche swojeho nakeho žynu pschi zrebi žedźo. Nadobo padże dźěcco je žndła, pschińdże pod cježku walku a bu hnydom morjene. Nan by najradscho wobluduił.

* S **Parisa.** (Wěsny wohoń pola Bordeaxa.) Blisko Bordeauxa sničži so sriedu 300 hektarow lěsa a hole je wohnjom. Też dwě burikej kuble so zohusłaschi. Myslo zrebi, so je wohoń je schkranni, kčazymi i lokomotivy, nastał.

Přilopk.

* S **kruchom ludu sarażeny.** W sobowej kapali pola St. Barthołomą pschi Kralowstim jězoru wotwali so wulk. lodowy kruch a saraży žynu żelesniskeho sekretara Glaža z Hannowera, kiž se swojimaj starschimaj a bratrom a sotru tutón pschirodźiny pomnik wopyta.

* **Wichory nad Italiskej.** Nad wulkim dźělom połnócneje a srjedźneje Italskeje, najbóle pak nad pschimótskimi krajinami pola Triesta a Ankony su žnyne wichory zakhadźałe, kiž su sačinjomne wokhłódźenje pschinješe. Wutoru pokazowaschе thermometr w Romje jenož 29 stop. po Celsiju. Też w połnócnej a narańčnej Italskej je wokhłódźenje dosć žnyne. W nawjeczornej Italskej a na kupach maju dale wulku horzotu.

* **Létatske njesboże w Grichiskej.** W Tapaju w Grichiskej je so tele dny wulke létatske njesboże stako. Létarcj Konstantinopolus a Samardis žnuczowaschtaj so we kitanju se schulskim létadłom. Dozyła startowaschtaj schtyri króć. Ti króć dźěsche wschitko spožownje, ale pschi schwórtym posłědźenju spytaschtaj we wyšokosći 200 metrow létadło wobrocźić a to dźěsche jimaj i wutźubom. Jadło padny a wobeju pilotom wucżeżechu pod rosbitymi sćadła wobaleneju a morweju.

* **Alexej Zoubkow je wopomnjenku knižku wo žiwoim dotalnym žiwjenju wudał.** Alexej Zoubkow, ruski nêhdušcheho nêmišcheho khežora Wilhelma II. kiž chce, kaž so pišiche, w Parižskim Moulin Rouge jako rejowar wustupowacź, je pola jeneho nêmišcheho nakładnika žiwoje wopomnjenki pod njerjanym napismom „Moje žiwjenje a lubowanja“ wudał. Knižka wobschija žiwjenjeběh dyrdomdejnika. Bjes tajenja wopisuje Zoubkow žiwoju šlabosć za Kokain a hru, kaž teź za dwêlomne žónitke. Wón pišiche, schto je nasbonik za cźah zatdu w konjeschkim jastwje Tschekí, pschi wustupjenjach na variêtejach tschesze rjadownje, kak je w cźênnych korczmach takerje a piwowe schtelerjy wopłokowal atd. Stónczinje rêcźi wo pocźahach k princźeźni Wiktoriji, schtož epizodu idyllischeho charaktera mjenuje. Princźeźna, kiž bê kaž dotal stajnje jenoź smêt palastow znała, je jeho, zuseho Ruzu, kiž bê w hubjenstwje žiwy, sesnała a pschewzeła wot struchlozeje cźłowjeskeho žiwjenja, je chzyła to narunacź, schtož bê wosud kacź dotal sanjechał.

* **Sćmjerć Diogenesa.** Ruza Paraloff, kiž bê we Francowskej žiwy, njebê schtyri lêta dolho swój automobil wopuschcził. Bydlesche, młody Diogenes, we wosu, wariesche žebi swój wobjed w nim, spasche tam, skrótka, wón wobhładowasche automobil jako žiwój dom. W nozy stejesche wós stajnje hrjedź bróhi. A nêtko namakachu tutoho muza wobwêsnjeneho w lêsu, s wotewrjenym pschedeschczinikom, kiž bê žebi žobu wsał, dokelź po runje deschczowasche, jako chzyschе žo wobwêsnjeć. W jeho saku namakachu papjerku, na kotrejž stejesche, so ma bydleniе w automobilu do schije žyte a so to wjacy njewutraje. — K tomu jeho tola teź žadyn cźłowjek nusowak njeje.

* **Nadpadnika Korlu Jaworeka sajo sajeli.** Se St. Pölten žo powê: Pomozny dźełacźeŕ Korla Jaworek, kiž bê w swojim cźasu revolwerowy nadpad na awstriskeho kanzlera dra. Seipela sfucźił, je žo — kaž znate — pschi składnosći nawołtnieje amnestije kónz sandzenscheho lêta wobmydźił a j jastwa puschcźił. Wón je w St. Pölten jako dźeło namakał. Jaworek je nêtko sawcźerawschim w St. Pöltenje haŭbny nadpad sfucźił. Jaworek chzyschе žo, jako bu sajaty, murećźeŕ a jako žo jemu to njeporadźi, hrajesche hłudneho. Wón budźe žo nêtko psched žudom samolnicź durbjeć.

* **Lêtadle do žo srasłej.** Sobotu dopoldnja w 9 hodź. stej pschi sawinjenju na lêtanischczu pornjo žebi leczazej lêtadle do žo storcźiłej. Cźakanzej na lêtaŕske muczeŕstwo Dreherej žo poradźi, žo j padanźkej płachtu wnthowacź. Cźakanz na lêtaŕke muczeŕstwo Schenk sfucźi hakle j lêtadła króte pryedy hacź wono na semju dyri. Jeho padanźka płachta žo tehodła wjacy wotwicź njemózesche a Schenk padze dele a pukny žebi nop, so hnydom mortwy ležo wosta.

* **Rubjeźniży w rowniscźacych chinskich khežorow.** Chinesce nowiny pschinjeschchu powêsć wo njeskhsćanowych haŭbnych skutkach chinesckich wojakow na khežorskim rowniscźu. Po powêsćach dobuchu žo w Schihsingu w Kwangsungskej provinzy wojacy po poruczenjoj generała Tschinjuya do tamnischich khežorskich rowniscźow a rubichu juwele a wumêlske wudźełki w hódnoći 4 hacź 5 milijonow puntow sterlingow. Tśinacze kaschczow, mjez nimi kaschcź khežora Tschinlunpa, wusdobywchu j rowniscźa. Wjetschi dźeł wurubki pschedachu w Tientsinje. S rowniscźa khežora Tschintsinga rubichu jadnyri diademy, kiž bêchu dospołnje je smaragdami wuhadźane.

* **Lêtaŕski swjaźk mjez Sjednoczenymi Statami a Mexikom.** Knježeŕstwo Sjednoczenych Statow je žo j mexikanskim knježeŕstwom dojednało, so je w pózniszim wotewrjenu lêtaŕski wobthad na cźarje Boston-New York-Washington-Mexiko City, kotrež budźe je swojim 2800 milemi najdêscha lêtaŕska cźara w połnocznej Amerizy.

* **Hońtwa sa banditami w powêsći.** S Winnipega žo powê: Banditow j lêtadłom honicź, to je najnowischi postrup na polu policźiskich nałożkow. Lêtadło, kiž je j maschinistej sćełbu wuhotowane a j detektiwami wobsadźene, wobleczuje jadnu krajinu Manitoby. Sdêdźi za cźełtym autom, we kotrymž so pjeczo wobrónjeni banditoja wukhowacź pytaja, kiž jim psched nêkotrymi dnjemi bankowemu pozetnika nadpadli a jemu 25 000 dollarow rubili. Mjez banditami a lêtadłowej wobsadźu je hižo k wospjetnej rêsćerjy pschischło. Banditam pak žo pschezo sajo poradźi muczeŕnyeź.

* **Najwjetschi žwon zylcho swêta.** Tónkróć o njeje w Amerizy, kiž hewak we wschêm rekord dźerži; najwjetschi žwon swêta je w Japanskej, a to we wokolinje japanskeho mêsta Osaka, kotrež ma w hospodarstwie žiwjenja Japanscheje podobny wuznam, kaž nêhdźe Manchester za Jendźelsku abo Elberfeld-Barmen za Nêmsku. Žwon je žo hałle psched nêkotrymi lêtami łaŕ a bu po japanskim waschnju na wosebitej pschihrawje pódła hłownje modleźnje mêsta pschicźinjeny. Žwon je dopominjeźiu reformatora Schotoki wênowany, kiž je žebi psched wiac hacź 1300 lêtami wulke sasłużby wo rosschérjenje buddhizma w Japanskej dobył. Žwon je 8 metrow wyschoki, we wobluku je 17 metrow a waži 140 000 kg. Do wójny mêjesche hobrski žwon Kremla w Moskwje klasu, j najwjetschim swêta bycź. Wêsche 5,8 metra wyschoki a wasesche 201 916 kg. Bu lêta 1533 luty a padny pschi wosnju Moskwy j wêsze, wot kotrehož cźasa na podłožu j granita pódła swonoweje wêże stej.

Wichrowa katastrofa w Floridźe.

Hižom sajdźeny tydźeń sny pisali wo hrózbnym wichoru, kiž je sasło połnoc Floridu w połnocnej Amerizy sapuscźił. Najeschischo potrjechjeny je narańscźi pschinoś-ili brjóh tuteje połkupy. Hrózny trapiśi wjercźaty wichor je wêsche 250 kilometrow dołha a 70 kilometrow schéroka krajinu potrjechił a njejmêrne wulku schkodu nacźinił. Wosebje cźêzkje su tuptelskej mêjcze Palmbeach a Verobeach a wjas Titusville, Stuart a Fort Peace, kiž na sjmusu ležachu, po kotrejž wichor cźełowesche. Sto cźołowow je so podmórilo, mnoho mostow a pschistrawanych mostow je wichor swottorhał. Sadowe płahowanje a oranźowe haje maju napoblad, jako by krójowa walza psches nje pschischła. Nastatu schkodu wobsedźenja na 50 milijonow dollarow. Pschi wichorowej katastrofie bu teź nêkotri ludźo smjercź namakali.

Nowa młodownja „Marijna Hwêzda“ w Pančicach.

W njeposrêdnej blizkosći statneje dróhi mjez Budyšinom a Kamjencom, nêkotre sta metrow za wsu, pozbêhuje so imposantny twar. Hnydom zwonkownje hižo na nim widźiš, zo to wsêdne domske njeje, kajkichž je so tu w bêhu poslednich lêt tójšto natwarilo a tak nuzy na bydlenjach so trošku wotpomhało. Najprjedy nosachu so z myslicźku, na Wotrowskim hrodźišku nowu młodownju natwarić. Tola škitarjo dolmizny spóznachu, zo by so z tym nêtźiše wobliczo hrodźišća přemêniło a tuž so wot tutoho plana wothlada. Wuzwolichu radšo městnosć w Pančicach, kiž je wot wšêch stron přijomnje přistupna. Wokrjesny zwjazk Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa, na čole jeje čiły předsyda knjez hamtski hejtman dr. Sievert, je z wokrjesnych srêdkow a z druhich pjenježnych kuzołow (mjez nimi namjezny fond), přikładomnu młodownju natwarił, kiž budźe wêsće jena z najrjeńšich a najrumniših mjez wobstejacymi młodownjemi we swobodnym sakskim staće. Z naspomnjenymi srêdkami je so tu twar wuwjedł, kiž może so widźeć dać. Při přihódnej leżomnosći hodźi so młodownja ze wšêch stron lohcy docpêć.

Při 18 metrow šêrokosći a přez 10 metrow hłubokosće, do pola twarjena, prezentuje so ludźom jako wumêlski kus jednoreje architektoniki po naćiskach a z wjedistwom znateho serbskeho architekty knjeza Rudolfa Cyža w Khrósćicach, kiž je kłóštrsku wokolinu a dale z rjanymi twarjenjemi wšêch druzin wobohaćił. Twarska městnosć je dwaj kórcaj wulka (5530 kósnych metrow, a kłóštr Marijna Hwêzda je ju wokrjesej předał. Tak nosy młodownja oficielnje jeho mjeno. Wobšêrny twar ze swojimi wysokimi swislemi je hižo daloko nazdala widźeć.

W delnich rumnosćach (w piney) su městnosće k přebywanju připrawjene, jeli so raz wjele młodostnych nawali. Wyše toho su tam kupjele z krjenjadłom, čêmna komorka k rozwiću fotografiskich platow, jena tepjefnja, kucheń k płokanju a dalše rumnosće za wuhlo a druhe składy. W přizemi je bydlenje hospodarja a bürow a wulka swêtła jstwa za 60 wosobow. Służi zdobom jako jêdźefnja. Wósom metrow šêroko wokniaca fronta ze zornowcowymi woknami poskića krasny wuhlad na južne hory, kotrež so wot Kamjenca hač do Budyšina čahnu. K njej přizamknjo so čitarnja a rumna kucheń z modernymi připrawami. Tu su teź za hólcow a holcy dźělene zakhody. Wšitkim tutym rumnosćam dóńdźe so z předhale. Tam su připrawy k wotpołożenju nakhribjetnikow. Sêroki skhód wjedźe do prênjeho poskhoda, hdźež su lêharnje a jstwy za wjednikow, tohorunja zaso zakhody a myjefnje, kóžda z 10 wumywadłami. Bêło lakowane żelezne łoża (kóždy raz dwê wyše so) a mjehke lêhadła (matracy) kiwaja wotpočinkej. Na hornjej łubi su hišće 60 łožow přihotowanych, jeli so raz wjele ludźi nańdźe. Tak może młodownja na 120 młodostnych hospodować. To może so lohko z přileżnosću jutrownych křižerjow stać abo při druhich swjatočnosćach. W najwjacy jstwach hodźi so zatepić, teź centralna tepjefnja je přihotowana a może so po času připrawić. Wšê znutřkowne rumnosće su swêtłe a přitulne. Jednore wobrazy pyša sêreny. Ke jubu přizamknje so po italskim tak mjenowana pergola, to je ze stołpow připrawjena khłódnica, kotrejež třêcha z łatow a pozdźišo z dźiwym winom so wobsadźi. W khłódku może potom młodźina před sapacym słóncom a cźołotu swój wućek pytać. Kawk sedźenju tam teź budu.

Wotwodźenje ležownosće a wotbêh přetrjebanej wody stawa so přez šêroke roły, kotrež přez cyle twarjenje sahaja. Na 15 metrow hłuboka studnja zastarja cyły dom z wodu, kiž so z elektriku do najwyšich poskhodow cêri. Hdyž budźe přimjezna zahroda so zelenić a w kwêtkach so błyšćić, budźe młodownja mały raj za łubu młodźinu, kiž smê nêtko hižo přikotowanu hospodu wužić. A hospodaŕ, tukhwilu žandaŕmski wyšši komisaŕ Höhna a jeho pilna mandźelska, cźaka na nju.

Po zwonkownej štaltnosći representuje wobšêrny twar nowy techniski twarski stil a wotłoża tu a tam wot dotalnych architektoniskich formow, su pak tohodła rjane. So samo rozumi, zo je wšo hač do najmjeńšeho po najnowšej technicy připrawjene. Wo to je genialny najwjedowaŕ hižo so postaraŕ. A tak je cyły twar praktisecy přewjedźeny a hodźi so hospodarscy we wšêm derje wužić. Tutón wulkotny twar je mnohim dźełaćerjam, rjemjeslnikam a přemysłnikam zasłužbn poskićił, při čimž je so tak daloko hač možno teź na domjacych dźiwało. Tak wuwjedźe twar — mjenujcy murjerske a cêsliske dźěła — firma Reif w Kamjencu, třêchu kryještaj bratraj Opitzeaj z Halštrowa, klampnaŕske dźěła wukonjeso klampnaŕski mištr Mittag w Pančicach, tyšeŕske dźěła blidaŕsey mištrojo Ledźbor w Pančicach a Bêtnaŕ a Haufa w Kamjencu, zamkaŕske dźěła zamkaŕski mištr Domanja w Kamjencu, blyskowódź zamkaŕski mištr Wels w Pančicach, instalaciju wotwodź. připrawy a kupjele firma Göhmann a Eichhorn w Drježdźanach, studnju twarješe P. Krawža z Brêzneje, elektrisku móc a swêtło připrawi firma Bejma w Pančicach. Molerske dźěła wukonjachu mištrojo Büder a Bieneck w Kamjencu a Weinhold w Budyšinje. Znutřkownu portrjebu wobstaraštaj meblowaj fabrikantaj Arnold a Haufa w Kamjencu, stóley a blida podawaše firma Mört a Bischoff w Rabenawje. Dalšu nadobu kaž łoża, lêhadła, přikrywy, sudobja a druhu domjacu nadobu poskićêše z dźěła firma Feig a Co. we Falkensteinje a łužiscy wobkhodnicy. Stajenje kachlow kaž pokładzenje khêže, zakhodow, kuchnje atd. z terrasso leżeše w rukomaj mištra Klugmanna w Kamjencu.

Nowa młodownja, kotrejež zakładny kamjeń so loni położi, może so wot Kamjenca Halštrowa, Biskopic a Budyšina lohcy docpêć. Teź wottud hodźa so zajimawe wuléty činić do bližšeje a dalšeje wokoliny, tak na př. do hór, na blizke hrodźišća (Wotrow, Pančc, Kukow a Kopšin), k wulkemu hatej pola Nêmskich Pazlic, hdźež nêtko wjesele nabrjožne žiwjenje knježi, do Róžanta atd. Młodownja może so wosebje cyłym šulskim rjadownjam poručeć, kotrymž budźe so tu lubić. Tak kiwa tuta městnosć k přebywanju a budźe radostne pućowanje do klóštrskeje krajiny spožchować a nadźijomnje njebudo serbsku wokolinu přeněmčowanć. Njech pak je pućowaca młodźina dźěje toho wêdoma, zo je so tu z wokrjesnych a stajnych srêdkow jena domjacnosć připrawiła, kiž nam strowoće, wjeselu a zbožu našeje młodźiny służi — muzskej kaž žónskej. W přênim tydźenju pożnjejšeje — najskerje sobotu 8. — so młodownja swajtočnje poswjeći a tak najšerjej zjawnosći přepoda.

Najnowiše z cyłeho swêta.

— **Schkrowa powêsć wo wjedrje sa jutšischu wutoru:** Samrócźeno, khłódnischo, tu a tam žo podeschcźuje. We Jendźelskej chłódnische schcerjate wjedro.

Nêmski stwnkotwny minister dr. Stresemann je žobu rano j Karlowych Warow w Częskoslowakskej do Oberhofskich kupjelow w Durinskeje pschijeł.

*

W schwabskej krajinje pschi Dunaju je snowa paralyzus wudyrił. Hižom pscheš 100 wosobow je sthoriło, mjez nimi 60 cźejkow. Nêkotre wosoby su hižom wumrêle.

*

Duja 26. auguśta pschedwjeczorom duja, na kotrymž we Parižu Kelloggowe sréczenje podpischu, budźa we wschêch cźerkwjach Jendźelskeje Boże službny j próstwami wo wuspêch tuteho sréczenja.

Pschi kołokźeje njedaloko Muskoka-jezora w połnocnej Ameriźy padże je žydom wosokobami wobsadźene lêtadło dele. Dwê wosobje namakaschtej žmjercź, pjeć wostachu cźeźkostranjene ležo.

Towaŕstwowski powêstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu w Serb. kofejowni.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł“ zwuczuje štwórtk wjecźor we 8 hodź. k spêwanju w Serbskim Domje. Wo wobdźelenje wšitkich prosy **dirigent.**

Radwoŕ. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu 9. septembra **lêčny sokolski swjedźeń w přirodze.** Přeco nje přeprošujemy na njón wšê bratrowske jednoty, kaž teź Serbow z blizka a z daloka.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamolwity za politiske lokalny dźěl a jenilleton A. Dućman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl Arnošt Bart w Brêzwnecy. — Za nawêsćer G. Janak w Budyšinje.

Poskićam po přihodnym płacźenskim położenju

D-motorske kola, dobre zranki
a druha jêzdne kola,
z jlaca maśiny, centrifugi, bukrowe maśiny, žimace maśiny, płasce pšêsadła, cynkowe płaty, připrawa a narunanje nuzowych wupołožênjow nuzuje

H. Paul Gräfe
wuporjadowanja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 479.

Šêre włosy
dostanjeja zaso naturalnu barbu a młodosć bjez barbjenja. Wulkotnje wupruhow. Bliže darmo Wrócźo-porto připołožić.
Erba-Haus Abtlg. 316 Berlin W. 30

Šwalca
za žonjacu a dźêcacu drastu so poruczuje
Na Butrowych wikach 1 III

Dla spušcźenja ratafstwa předawam por sylnych
oldenburgskich
H. Probst
Frankensteinec
wumêlski mlyn
w Budyšinje

Zastupeŕ so pyta
za hypothekowe požčonki
Finanz-Büro Spandau
Moritzstrasse 5

Kowaŕski wučobnik
so hydom abo pozdźišo pyta
Kowaŕnja w Koprcach

Wšê šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej knihafni w Budyšinje

K zhotowjenju wina
wšê družiny **drožidźow, korkow, špundow, błeše a balony k drožidźenju, Kork-mašiny** atd. pola
Winter Bratraj Miersch nasl
w Budyšinje na Žitnych wik. 36

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa z dźěl Smolerjec knihiličerjnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2627.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo (Nr.) 189 — Budyšin — Wutoru, 14. augusta 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Drohe wólby w Americy.

Hišće je ženje wudawki za wólby presidenta w Sjednoćenych statach połnóčneje Ameriki tak wulke njeběchu, kajka budźa lětsa. Ssamo Amerićenjo, kotrež žu hewak we swojim wobkhodnym a privatnym žiwjenju stwrdzeni z wyšokimi ličbami ličźicy, njemóža žo tak lokko do teho namakać, so maju žo na wobmnaj amerikanskimaj politiskimaj stronomaj, pola republikanow a demokratow, milijony a jako milijony wudać, so bychu kandidatomaj k dobyću dopomhale. Wěšo tajke presidenske wólby w Amerizy hišće je njejžu tunje byle, ale tajke pjenjezy wudaći, kaž žo to we blížicych tydźenjach a měsacach sława, na to žebi hišće pschi poslednjej presidentskej wólbje w lěče 1924 njejžu pomyšlili.

Sledźimy-li někto sa pschičinami tutych tak do njeznjerneho hańbazych wudawkow, dha mamy z prěnja wobkedźować, so je dla pschiběranja ličby žónkich wolerjow propagandistiski aparat wjele wjetschi trěbny. Organisazija wólbnych wokrjesow žadasche žebi schérzchu podluhu, běsche trěbne wjazy wólbnych lokalow. A schto milijardy lětalow, kiž žu pschi tajkej pschileżnosći cżišchcża, płacża, njeje dozyła wobliczicź.

K prěnjemu rasej je pschi lětuschich wólbach radio se wulkim pomoznikom. Wschitke staty amerikanskeje unije žu z hustej žyczu radiowych pschiprawow a wótsjerečakow pschekrane, so budźa rěcże kandidatow a jich pschećelow hacź do najdalenischeje farmy a do najwotležanischich hórskich wsejkow słyschećz. Republikanojo maju pschi zelym wulkim wólbnym wojowanju tu schkodu, so je jich kandidat Hoover khětro schpatny rěcźnik, a trjebaja na jeho městno **mnoho puczowaznych** rěcźnikow, kiž maju jeho knježeński **program** amerikanskemu wobydlerstwu roskładowaczej a roskładacz. **Wschitzy puczowarjaj** rěcźnikojo, kotrež po wschitkich 46 statach amerikanskeje unije wokolocżahaju a wulke wólbne rěcże dźerża, chzedźa bycź derje zaplaczene.

Tśecza a najwažnischa pschicżina, kotrejež dla stej wobej napschećziwnej stronje telko pjenjes za wólbne wojowanje pschiwolikej, žu wjele „njewěstych“ statow. Pschi prjedawschich wólbach w Amerizy běchu jenotlíwe staty khětro pschehladnje po swojim stronitkim stejischczu. Narańsche staty słuschachu republikanam, kotrež jenoż porědko spytachu, so je swojim wólbnym wojowanjom do demokratiskich potednjschich statow dobycź. Dźenża žu wobstejnosće hinasche. Pornjo prjedawschemu su najtrjeschše staty republikanow, Newyork, Newjerjey a Massachusetts, khětro dwěsomne. A w pokodnjschich statach, kotrež běchu dotal wěste wobkedźenistwo demokratow, pokazuja so republikanske hibanja, kotrež pschiwižnikam demokratiskeho kandidata Smitha hłowubolenje nacżinja. Tak ma so kóžda strona wuzwowacź, so njeby swoje dotalne wobkedźenistwo jenoż sakhowała, ale jo sakitowała a sdobom druhej do kału khodźiła.

A to wschitko płacźi pjenjezy. Tola z presidentskej wólbu pak wudawki hišće njejžu ke kónzej. Lětša ma so zyły dom reprezentantow a tśeśina senata swoju wolicź. Tuhaju statnych a gmejnskich sastojnikow maju so znowa wolicź a tak rosumimy, so Amerićenjo njeliczomne milijony na wólby rosmjetaju. Dale też rosumimy, so amerikanske knježeństwo pschi taikich wudawkach nima wuchu za snižene dołha, kiž ma w Europje pola wschitkich krajow stej.a.

Dr. Stresemann še pjeć lět z němskim zwonkownym ministrom.

Wječera póndźelu běsche so pjeć lět minyło, so bu dr. Stresemann sa němskeho zwonkowneho ministra wuzwolony. W tutych pjeć lětach je wjele sa Němsku dźěłał a tuž je bjes dźiwa, so je jeho strowosć w poslednim czasu tak khětro cżerjowała.

Chamberlain chce so do Kalifornieskeje podać.

S Londona so powě, so so jendźelski zwonkowny minister Chamberlain hišće tutón měsacz z swojej mandželskej do Kalifornieskeje poda, so by tam někotre měsacy na wozdźiwjenju pschebywał. W politiskich kruhach na to licźa, so so Chamberlain do dezembra do swojeho sastojnistwa njewróći.

Jednanja mjez Němskej a Rumunskej su so zapołałe.

Jako běsche też tśeśi rumunski delegat Lapedatu wčhadschi president rumunskeje narodneje banki, do Barlina dośeł, podachu so cżi tśi rumunscy wupósłanzy póndźelu do zwonkownehy hamta. Jednanja mjez Němskej a Rumunskej su so pytaśim sapoczałe.

Wo wuprózdnjenju Porheinskeje.

Kaž so sda, w Parizjskich politiskich krutach na to licźa, so němski zwonkowny minister dr. Stresemann sa cżaz swojeho pschebywanja w Parizu najprjedy w privatnym rosrěcźowanju z Briandom, kiž ma so w Genfu dalewjesć, wo wuprózdnjenju druheho porheinskeho pasma pojedna a njepodóbnje so pschi tym dozylneho wuprózdnjenja Porheinskeje. Tajke žadanje by so po Parizjskich nowinskich hłosach nětkole w Parizu wotpokasało. Tukhwilu je dozyła njesnate, kak so Briand sam k tutomu praschenju stej.a. Sjawne mjenjenje w Franzowskej njeje pjecza samtkne kaž wuttupowanje franzowskich sozialistow na Brüsselskim kongresu, kotrež žebi žadachu dospołne wuprózdnjenje Porheinskeje bjes kóždeho sarunanja. Sjawne mjenjenje w Franzowskej ma wuprózdnjenje druheho porheinskeho pasma jenoż sa mózne, dokaż Němsta trěbne sarunanja po Dawesowym planje pschilubi. W Parizu su dozyła jara njemérni, hacź je franzowske knježeństwo so wo tutym rosrudnym praschenju dozyła hižom dojednało. Franzowska sjawnosć pschaje žebi wěstosć, so staj Poincare a Briand do powschitkownje wokakowanych jednanjow z dwoma. Stresemannom w porheinskim praschenju pschestjene, dokaż so hewak pschekwapjenjow boja.

Němska wotmołwa.

Hantiska wotmołwa němskeho knježeństwa na pschesoschenje sesnosy Franzowskeje k podpisanju Kelloggowego srěcźenja ma so hišće tutón tydźeń wotpósłacź. Licźa na to, so so němski zwonkowny minister dr. Stresemann hišće do zjawjeho nawróta do Barlina rosrudźi, hacź może 25. augusta do Parisa puczowacź.

Wo překřiwjenjach při Barlinskej komandanturje.

Pschećziwo wyschschemu płatnifej Martinej pschi hospodarskim hamcze Barlinskeje komandanturje je so w swišu z pschetschiwjenjemi pschi hospodarskim hamcze Barlinskeje komandanturje pschikas sajeża wudał. Pschikas njehodźeschе pak so dotal hišće wuwjesć, dokaż po wuprajenju wothladowazych lěkarjow Martin hišće njeje tak kruty, so bychu jeho se sanatorija do pschepytowańskeho jastwa dewjesć mohli.

Jednanja w skupšćinje.

Póndźelu wječor jednasche južnosłowjanska skupschtina wo Nettunoschich srěcźenjach, pschećziwo kotrymž w skupschtinje hižom lěta dołho najkrucżischе pschećiwjenje wobstojesche. Pschi wuradźowanju běschtaj w diplomatiskej Jozi sastojnikaj italiskeho póstajnstwa w Beogradze pschitomnaj. Oppozizija sastupowachu schesćo sapósłanzow serbskeje ratarskeje strony, kotrejž namětnjeho zwonkowneho ministra dra. Schumenkowicza z pschiwokanjom husejšischo mylachu. **Schumenkowicź** žadaschе žebi w dlešchej rěcźi, so maju žo srěcźenja podpisacź, kerje a kěpje, dokaż žu. žo wone pod knježeństwom sestajale, kiž je měšo podpjern Radićoweje a Pribičewićoweje stronY. Nětkuschi ratarski minister **Jovanowicź** žo najkrucżischo podpisanju pschećziwjesche. Sapósłanz **Tupanjani** pschećzita wosjewjenje serbskeho ratarskeho swjasta, so tuźi jako znamjo protesstowanja pschećziwo srěcźenjam a dokaż so wo tutym praschenju w njepschitomnosći chorwatskich sastupjerjow jedna, na dalschich jednanjach dla Nettunoschich srěcźenjow njewobdźěła. Schesćo pschećziwnizy wopuschćichu na to pożedźenju salu.

Jako běchu sapósłanzy serbskeho ratarskeho swjasta wopuschćili, pschihódże skupschtina k wothłosowanju. Pschi wothłosowanju so podpisanje Nettunoschich srěcźenjow se 158 hłosami wjetschiny pschijachu. Dokaż běchu wschitzy pschećziwnizy sapósłanzy njepschitomni, žadyn pschećziwo podpisanju njehłosowaschе.

*

Revolwrowe wustrele na chorwatski burski dom w Zagrebje.

W nozy wot njedźele na póndźelu je njesnaty tśělz někotre kulki z revolwra do chorwatskeho burskeho doma we Zagrebje tśělił, nježe pak z tym žaneje schkody nacżinił. Policija je wuśledźiła, so je tśělz se šuzbnehy swarjenja tśělał a je njespósnaty cżeknył.

*

Nowiny z Nowego Ssada pišaju, je hłowny redaktor Jevdźwicź, kiž je z wjednikom Pribičewićowej blisskocżazych nowin Vidovdan, policijit wojsewit, so je w redakcji swojich nowin schtyri bomby w papjerowym koschu schowane namakał. Policija za skuczerjom hłědźi.

Pilsudski we Wilnje.

Kaž je so hižom dawno do cżaza pišało, wotmě so njedźelu 12. znjenża sjěd polskich legionarow we Wilnje. Tutón dźeń zu wschitke wukrajne nowiny jako wulku senzaziju wočakowale. Ale policijska senzazija je, kaž sy to hižom wcżera wosjewili, wuwostała. Wilenski kongres polskich legionarow pominy so hyes wožebitych wobdawkow a w dospołnym mjerje. We znatym měsecze Wilnje běsche so na sto žurnalistow nahromadźiło, mjes nimi běchu też Amerićenjo a Jendźelcżenjo, wěso też Němzy. Žadyn z nich pak njemóžeschе swojim nowinam niczo druhe zdźělicź, hacź so rěcź marschalka Pilsudskeho nje pschinjesła žanych politiskich pschekwapjenjow, so je wón jenoż sadźene dny khwalił, jako běsche hišće z aktiwnym komandantom polskeje legije. Keho rěcź běsche po prawom jenoż manifestazija za polski charakter města Wilna se finansko-politiskej ważnosću za Pólsku sda so buć ważne za legionarsko rekolekzију pschiwiacha, so krucze a swěrny k marschałkej Pilsudskemu sleja a so jeho hišće njesnate wotmyslenja wuluzuja. S tutym wusnaczenjom bu steściczeło Pilsudskeho hišće wobkrućene.

Wójnski strach w Mesopotamskej.

Mjes Irakom a Hedźazskim kralestwom wobsteji hižom dłeschi cżaz wélta napiatosć. Po jenej Reuterowej powěsći z Bagdada pak njewobzakuja, so hižom tutón tydźeń na njesach mjes Irakom a Hedźazskim kralestwom k wobsteju podawkam dóńdże. Wschitke wotmyslenje wot strejischcża, na kotrejž so jendźelske knježeństwo stoji. Dźensnjische njeměte położenje je za irakske sakitanske ministerstwo z wulkim finanzielnym wobczeženjom, dokaż je musowane, se mozu a najspěschnischo arabiskich wjednikow automobilow do wójska swołacź. Wono trjeba jich k poskrużowanju sobłich automobilow, kiž žu z maschinistami tśělbami wuhotowane. Tute lohke auta wobstaruja nětko strażniski skužbu na pokodnjschich irakskich njesach. Stawaju so też pschibołty k dalschim wobaranskim naprawam, ale snajerjo wobstejnoscżow měnja, so so motorowe kokony, kiž žu z maschinistami tśělbami wuhotowane, nailépje pschihódża za bitwischczo. Kpje hacź jěduni na wielbłudach (kamelach).

Japanska je přećiwo zjednoćenju Madžurskeje z Chinu.

Połnomócnik japanskeho knježeństwa w Mukdenje je mandžurskemu knježeństwu notu pschepodał, w kotrejž japanske knježeństwo wosjewja, **so Japanska njemóže cżerpjeć, so chineške nazionalistiske knježeństwo tśi narańske prowincy wobsedźi.** Japanske knježeństwo dże wschitke srědki nałožowacź, so by sadźewało pschewjedźenje nazionalistiskich sajimow w Mandžurskej. Wono mandžurskemu knježeństwu porucża, so by so po žadanjach Japanskeje mělo.

K tomu wosjewja Londonska Reuterez telegrafowańska sapósłedźeny telegram z 10. znjenża z Mukdena, kiž wopschija dołkadne rosrěcźowanje mjes chineškim rosklasowarjom we Mandžurskej, Cżangsuheliangom, a nehdyschim japanskim póstajnom w Londonje Hayoshijom. Po słowach tutoho telegrama je japanski sastupjeł jadnje wuprajił, so **Japanska njedowoli, so by Mandžurska se zbytkej Chinu sjednoczi**, dokaż pola nazionalistow žadyn porjad njeknjesi a dokaż žu by so tam pschikhilenja ke kommunistej pokasałe. Baron Hayashi porucżeschе kedźbliwu a wočakowazu politiku. Wón praji, je-li so na jeho dobru radu njedźiwa a so w Mandžurskej nazionalistiska chorhoj wupowěsće, **potom chze Japanska postupowacź**, kaž ma wona sa najlépje. Cżangsuheliang je japanskemu sastupjerjej wotmołwił, so je Chinjan a so jebi pschcże sjednoczenju Chineźka. Nazionalistiske knježeństwo njeje wěso hišćeze dosrawjene, wón pak jebi mysli, so ma wono politiske położenje zyle we swojej ruzy. Wón sam njemóže pschećziwo pschećzam chineskeho ludu jednacź a nadźija so, so Japanska na to njewostanje, so žiwoje dobre mjezynarodne poczahi njewohrožy z mmmóžnym strachom.

Hooverowy program.

W stadionje Washingtonskeje njanoje Straudforskeje universitty w Palo Alto w Kalifornistej pschija sobotu popołdnju Herbert Hoover w pschitomnosczi tyßazow ludzi a cześczastyßazow pschipoßtuchazych wolerjow pschi radiju formalne, jemu pisches senatora Mojeja pschinjeßene, wosjewjenje, so je sa kandidata republikanskeje strony pschi prejdentskich wólbach postajeny. Hoover wosjewi najprjedy, so kandidatstwo pschiwosmje a pschedenje na to w dlschej rczi swój politiski program. Wón ßlibi, so dyz, je-li jeho wusiwola, swojim zytu nós k lepschemu amerikanskeho ludu wenowacz.

Hoover pschilubi farmarjam dale energisti zlowny schkit sa jich wupłody. W praschenju prohibizije (to je sakas alkoholiskich napojow) wotpokaja Hoover tódy kompromis pschi pschewjedenju wobstejazych sakonjow.

Sa Nimski je w Hooverowych wosjewjenjach sajimawe, so je wón sa wostrikonjenje pokhodoweho postajenja w sapuczowańskim sakonju, kotraz bu, by-li w blizschim lecze do wuzy stupska, jenoz pokoju telko Nemzam kaz dotal dowolika, do Ameriki saczahnyez.

Swonkownej politiju wenowaschе Hoover jenoz krótke słowa. Wón wusdobowaschе wélo, kak Amerika mér lubuje a pokasa na Kelloggowe rczenje jako dopokas. Tola wón pschida howdom, so na njedsiwajuy teho so narod sa to starasi, so by skruczeny w swecze stak. Amerika njeschi so z europskimi praschenjemi sabcracz a njesastupi tohodla do Swjatka Ludow.

Wótrje wupraji so Hoover pschecziwo jendzelesko-francowskemu ldsiłowemu rczenju, kotrehoz tekst je nétko w Amerisy łdsiła snaty. Wélo wobstoji hacz na dalsche nojsdsiwe rukowanje sa mér, tohodla dyrbitej po jeho wupraschenju wójnske a mikowanske łódstwo Ameriki so na taßej wysokosczi dzerzecz, so by Amerika ßyła bóła a jeje narodne wobstejenje bóło cłak sawjeczena bóle.

Leoš Janáček wumrěl.

Hišče před krótkimi tydzenjemi widżachu Serbjo, kotrizi wustajenca runocasneje kultury w Brnje wopytachu, jeho přećelne wobliczo, hišče rěčeše k nim jeho swérny a napominacy ert ważne słowa, kiż so wudobywachu z wutroby so horjaceje za swój českl nared a za cyle Słowjanstwo. A dzensa hižo njeje wjacy mjez żiwymi, slawny českl składnik Leoš Janáček. Njedżelu 12. żnjenca dopołdnja ½11 hodżin wumrě wón w Morawskej Ostrawje. Posledni čas přebywaše Leoš Janáček na prózdninach w Hukwaldach, hdżež před někotrymi dnjemi skhori a so wot tam na radu městneho lékarja k lékowanju do Morawskeje Ostrawy poda. K jeho płucowemu załoreniju přida so zesłabnjenje wutroby, na čož je wón wumrěł. Póndżelu přiwjezechu čeło dra. Leoša Janáčeka do Brna. Wón docpě starobu na 74 lět. ....

Janáčekowe hudźbne skutkowanje je wulke. Jeho składbne dźěła wupřestrěwaju so na vokalne, komorne, orchestralne, klavérne a operne kompozicije. Ze załožkom jeho sławy běše wosebje opera „Jenufa“, kotruż je nas serbski hudźbny mistr Bjarnat Krawc njedawno w „Skowrončku“ tak wulkotnje wopisał. Wón tam pise, zo kóždy znajeř a lubowař hudźby wě, zo so tuto wunčelstwo ze słowami čežko wopisać hodźi, we woprawdźitosczi scyła nic. Je sebi předstajenje „Jenufy“ sam w Lipsku wobhladał. Hišče dalše opery Leoša Janáčeka su do němskeje rěče přełożene a sebi tu wulku sławu dobyłe.

Njezapomnity wostanje tutón sławny syn českeho ludu w jeho wótenym kraju, po cyłym hudźbnym swéce hudże jeho mjeno z česću mjenowane a też pola nas Serbow jako Benjamina mjez słowjanskimi ludami, wostanje Leoš Janáček w lubym dopomnjeću, wosobje pak zakhowaju jeho we wutrobje ći z nas, kotrizi jemu w Brnje do wobliča zhladowachu (poćesći so swojim wopytom serbski koncert), jako wón k nam pozběhowace a khutne słowa rěčeše, jako jich pokaza na rjanosć serbskeho spěwa a jich napominaše, zo bychu jako Serbja zdżerżeli a zakhowali sebi tuto drohotne kubło. Po swojej rěči stłóči našim krajanam, wosebje našemu mištrej Bjarnatej Krawcej, ruku ke dźakowemu „božemju“. Żadyn z kupki „Lumir“ njeje sebi tehdy myślił, zo wón sam za tak krótki čas hižo swětej dyrbi božemje prajić. Přeješe tehdy kupcy „Lumirej“ dalše tyće a přiwoła ji, zo by ša do swěta a roznošowała našu serbsku kulturu. Wosebje radosć bě jemu, zo mójachu naši spěwarjo w Brnje też přiležnosć, zo mózachu spěwać přez radio před forom cyłeho europskeho swěta.

Z dźakom spomina bratrowski słowjanski lud na swojeho zemrěłeho a womjelknjenoho mištra, z dźakom stejimy też my w duchu při jeho maraeli, jako při poslednim wotpočinku lubodroheho přećela.

Ze Serbow.

Dnjowniča.

Wutoru 14. żnjenca.

Euzebija.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1882 Hańża Dejkowa rodź. Falantec z Bukowny, w Sankt Kitt pola Talmundy w Australiji, mandżelska serbskeho wućahowarja Michała Dejki. Słuše do zbudżenych Serbow, kiż chcychu w Australiji serbsku wérjacu wosadu załožić a tam Boże kralestwo spěchować. W Australiji wuda so na Michała Dejku, kotrehoż hižo wot dźóżacych lět sem lubowače. Jejny dom w dalokej cuzbje běše cyle serbski, w kotrymž so wšędnje serbski kěrluš zanošowaše a serbscy modleše. Wobaj mandżelskaj pisaštaj serbske listy do stareje wótčiny, kiż so w Serb. Nowinach wotčišćowachu, a hdyż běštej přez pót swojeju rukow k zamożenju přišłoj, pósłałtaj časčišo nahladne dary swojim khudym znatym a přiwuznym. Hańża mješe jenickeho syna, kiż je najskerjo hišče żiwy. Jenoż 48 lět běše żiwa, jako ju smjerć překhwata. Wotpočnje we cuzej australskej zemi, čakajo na stawanje. Běše swérna dźowka swojeho serbskeho ludu, najswérniša maćer a mandżelska.

1797 Jozef Dobrowsky, slawny českl rěčespytnik, wobrośi so z listom na delnjołużiskeho fararja a spisaćela J. Bjedricha Fryca z prośtwu wo zapis delnjoserbskich knihow.

1768 załoži so swjedżensey Radworske tow. „Khrystusowe smjertnje styskonośe“.

* 1805 w Małej Nydeji pola Wojerec Křećijan Kulman, jedyn z najpilnišich serbskich spisowaćelow, kantor w Delnim Wujezdźe, na kotrehoż smy 13. 5. spominali.

† 1831 w Budyšinje Handrij Hetaš, kiż je jako misionar Ochranowskeje wosady wot 1859—1894 w Južnej Africy skutkował.

† 1818 w Stradowje prěni słownikar delnjołużiskich Serbow Bjedrich Swora.

Za Hańżu Dejkowej.

Ta smjerć, kiż přeco wokoł khodźi,
Je šła tež do Australije
Po jara wulkej mórskej wodźi,
Přez strašne morjo sčerokeje.
A hdyż tam wona přišła běše,
Dha we Sankt Kitt po Talmundy
Do Dejkee luboh' domu dźóše,
Kiż bě hač sem tak zbożowny.

Je z toho domu sobu wzała
Tu lubu mać a mandżelsku,
To běše dusa dobrośiwa,
Każ jich njej' wjele na swéce.

Każ dołho hač bě wona żiwa,
Nam přeco dary sćeleše,
A nětko też po smjerći jeje
My tuto zdźakom prajimy.

Pětr Mlónk.

Přisłowo: Słowčina drje połna kćeje, snadź pak hdy traki změje.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wieczor we 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0 %, thermometer we dnju +26°. — Dżensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0 %, thermometer +15° we wozu. — Wuhladny na mało so pschemeńjaze wjedro. Nižina i wjecora njeje hacz na pschicżahnyła. Każ wjedrańje rosprawjeja so rozczahnjene dokelż je so we wieczornej Němskej wczera i njemiełe wujchło. Naß doiczahnychu wczera jenoż ßlabe mitżenja. Nětko schkleńża jasno na rjane pokasuje. Je też hacz nischo. Na dejschcżik tuklawišu sa žanych wuslowow njeje, chłbali so tu a tam so njewjedra wutworja. Po prawom rospołożenje nižinow a synchronow na wobstajne wjedro potasuje. Jutsje ßrjedu skhadża ßlónczko 4,43 hodź. a chowa so 7,25 hodź. Mjezacz skhadża rano 3,58 hodź. a chowa so wjecor 7,55 hodź. Jutsje je młody mjezacz. Pschedjemk stajo njewjesłoske wjedro.

— **Schto je stara ßleborna hriwna winojta?** Jenoż 25 pjenjezkow! Na tom njeda so nicżo pschemeńcz. Němska statna banka znajmjeńsicha wjazy sa jenu staru ßleborna hriwnu njedawa, też potom nic, je-li sy tutón pjenjes we pjenjezej rólzy dowerliwje wot nětajeke banki pschijel. Tuż budź wobhladnikowy pschijimajo hriwnarje! Sewak możesch za ßwoju njekedźbliwosczi tu pokutu ptaczicz, njemiły pschigadźich i kódzym kriwnarjom 65 pjenjezkow.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaczuje so podpjera za mjezac august ßrjedu 15. augusta 1928 dopoldnja wot 8 hacz 12 hodź. w Sesemiwni na Hrodowskej haju 10 po jenym ßłodże wot jitwje cz. 41.

— **Sawrénje dróhi w Pěčnjezanskim wokrjesu** (Okr. Bez. Liegnitz). W Nósbovskim wokrjesu je ßtawnu wuczaca mjes Nječicu a Holanskej ßlowniju (Stat 39,7 hač 40,5 kilometrow) Grédkowsko-Chorjesiske dróhi wot 15. żnjenca hacz na nichoże dwě njedżeli posstronitsch, so by tam automobile pak zyle sawrjene. Tute maja na tohoi pschez Nitsch—Mitow—Khrjechin—Hamory—Bělu du—Muzanow wokoło jěcz.

S **Bělczej.** Njedźele j motorskim kolom sta so pódźenu pschipołdnju mjes Bělczejami a Maschowom. Dla hubjeneho puca słuhi młodostny kołojeśdny muz nad ßwojim kolom a padze j nim. Wón so na nohomaj a rukomaj ßrani. Kuješ Germann Schneider pschitsche jemu pomoz. Motorske kolo so cżeżko wobschkodźi. — W Hrjadu z tutym njesłożom njech so hišchże raz na to pokasa, so by hubjene wobstejnosczje dróhi mjes Hornjej Kinu a Maschowom. Tu a tam su dżery hacz do 15 zentimetrow hłubokе.

S **Hodźija.** Nahła smjerć je tudomneho żiwnoscerja Arlicichta Jurenza pschekwatała. Jurenz běše njedżen psched wieczorom dom wopuschcził a so njebżiże wjacy wrócił. Pschihwušni jeho pytachu, ale podarmo. Pónd żelu rano jeho pschi puczu do Brězy morjowho namakachu. Jeho běsche Boża ruczka sajała a jeho żiwjenju nahle mjez stajiła.

S **Wjelczina.** Na ßwoje franjenja jemrě je Wilhelm Richter i Motydża, knjeżbowinschi pschi napołczenju ticżenja na ßtalłu maschinu w Thomaßowej fabrizy. Bě wumrě pjatk wieczor w 11 hodź. w Khemnerskiej thersce njepschischedschi hižo wjazy k żeći. Richter je 46 lět stan dniwju niedorosłeńjeju dźěći a wot léta 1915 dźěłaj jako rjemjenjaś pola firmy. Wón bě jara pilny a ße schcżonmy a powschitkownje luboważny.

S **Kamjenza.** Zentralny mjaŕ dźiłowych inwalidow a wudowow Němskeje mjeńsche 7. żnjenca t. l. w „Kaiserkowym karanze“ ßwoju mjezsrjadu zhromadźiznu, kiż jara derje wopytana. Wo jednanjach so ßchcżonmy informuje: Pod přenjowotrocżnym pomjedowanjom ßwojeho nastupa

Marica a Hanica.

(Skónczenje.)

Meinhardt pomyßli na to, kak bě Hanica rjekła, so njeje trjeba ßebi wschitko wupowedacz. Nó, won njetrjeba dopołnje do jeje dusche pobladnycz. Kóżdy możesche ßwoje żiwjenje żiwy bycz a tola sa druheho so saßtupicz. Sa njeho jedżesche na Marizynych narodninach, na kotrychż lésche hewak wón row pyschił, na kérchow. Wona, kotraż bě zyle na Marizyne mélno ßtupła, so jemu denndy jesda, jako byschtej so jeju postawje sméschakej, każ we Marizynem wobrazu nad jeho pihanßtym blidom bésche trasch runje telko wo Hanizy kelkoż wot jeje ßtoty. A jako wobeju pschimnowasche, wobléduy pschego bóle Marizu, Hanizyna wótrische wobrazowana postawa wuczesnj so tsine milische wobrazky. Jemu bé, jako by wón jónu prezu jonu bóle sa ßwojimaj wocżonaj wuhladat, hacz j njeje ßmeje won. Wón bésche raz k Hanizy rjekł, schtóż by jenu Marizynu wobraz ßtahł, toho by wón błdźił. Hdże bésche Marizynu wobraz?“

S Hanizu récżesche wón wo wschédnem żiwjenju. We njej so wono hibasche, w njej nadobywasche wésu postawu. Nicżo njepotaicneho, nicżo pschekłaneho w tom njebé. Żałostne cjucże ßamotnosże, kiż bé na njeho w jeho prénich łétach mandżelstwa tak cżasto pschikhadżało, so chżyschże wón so pola ßwojeje runje tak ßamotneje żony po wucżekacz, wosła jenu pschi Hanizynem rospalicże ßtutkowazem waschnju zuse, jako bychu łéta, żiwjenje ßtanu, jeho hižo wokrucżiło.

Tu sawołachu jeho mjeno: sawołachu stronu.

Hdyż bé so na Rochußowy hród wrócżił, pschihléża do Hanizyneje ßtwy:

„Pomyßli ßebi, Hanizo —

„Postrowi cże Bóh!“ rjekny wona a pokloni so żmužkotajo.

„Ah tak, ja njeßłym cże bischcże widżał!“

Wón ju wobża, tola wschón zdobycżiwy za tym, schtóż dżyscże jenu powedacz, ju hnydom sażo puschcżi:

„— potajtim pomyßli ßebi, schtóż ßym ßłyschał.“

Wona jeho pschetorhnu:

„Najprjedy hischcże wokoschenje.“

„Sezerplinje jo won wopraschа:

„Potajtim chżesch-li ßłyschecz, schto je so ßtało?“

„Hischcże hubicżu!“

Wona bésche lubosnje nężna. Niz rospalicże wótrej wocżi, nė, mjehkej ßłódkej, lubej wocżi hladajschtej na njeho, jako by w nim so néschto pschemeńiło. Tu ju wón nakloni a ju wobża. Potom pak ßapocża récżecz:

„Potajtim pomyßli ßebi, mi je pjecz abo schésczej ludzi wo tom powédało . . .“

„A hischcże tżecju hubicżku, Meinhardto!“

Nétko je won runjenan wuśmja. Wona ju wopraschа:

„Hrėwaschcli so na mnje?“

„Ale hdże tez to!“

„So cże pschecżo pschetorhnuju?“

„Ale hdże tez to!“

Wona dżerżesche jeho krucże:

„Hej, tak derje ßym cże wocżoßhnyła!“

Nétko pak bé ßtrach, so ju won woprawdże ßujeseżerpli a wona rjekny ruce a mudrje:

„Schto dha je so ßtało?“

Nétko ju won dżiesche:

„Haj, hdy by ty to wędżała!“

Wona pschikuli cżoło k jeho ramjenju a njewotmołwi. Wón ju schibale wopraschа:

„Njeprajisch-li ni nétko: ja wschak to dożyła wędżecz njedham?“

Wona ßhėmy hlowu:

„Nė, ale ja lych to ßmjerecz rada wędżała, praj wschak, praj!“

Sfónczenje wón pocża j khwatkom récżecz, jako by so sażo dohonicz, schtóż bé ju sakumdźiło. Tola cżim dlże won récżesche, cżim pomałsche, ważnischo bu jeho powedanje:

Potajtim pomyßli ßebi, Haniza, to jednanje na ßwe njestwje trajesche tak dołho! Jedyn j mojich żoßnjowskich — wėsch, ßtary Forcher, kiż nėsto w Zwölfmalgreien bydl — won je khromy, tu dżen jeho ßnaschesch — je tež k jemu nju pschischoł a pola Raffla na farßkim nameßnje ßałował. Tam won tunjo bydli. Tuż ßym jeho ße ßtareho pschecżiwa j wotnow ßobuwßał hacz tam. Won bé taiki djakowny. A pomyßli, schto je powédał — schtó wė, wotkel to wa ßatrascheho Siebenlehna je jeho wożud pschekhwatał! Mana tola pißaschże, so je we Minje ße żonu jeneho Rumana wokoło bėhał. A tón Rumuna je pjecża thory hyl, a wona mu tež dżecżi hischcże doma. Potajtim pomyßli ßebi, we reßtawrazji je Siebenlehn je żónßkej wjeczor w ßeparatnej ßtwi bedżał. Na dobo pschińdże jedyn ße ßejseranti khoże do reßtawrazije. Won praschа ße bnydom pschi ßatupje Siebenlehnom. Pinczńik méni, ju je tej pschebroschcerom, a pyschecżi jeho nuts. Wórßy błyschi personal ßwadu, bewrje kanje a wokanje. Pinczńizy dobudu ße do ßtwy a runje hischcże widża, kak żónßka pobjatuje, ße mjes wobeju ßtupi Siebenlehn je ßa blido cżekny a rejt: „S khorym ße so nażudżuju.“ Tón pak rosmachnje ße, pridy hacz personal pschißtoczicz, ße ßwojej ßejseru, a ßmakuje Siebenlehna ße cżekżim drjewom po nopje. Lékaż je pschipedże w reßtawrazji, tón ßwėsci, je je morwy. Hoßcżejzar ßtrażnika, a kóżdy cżłowjek, kiż tchcyetoraje pißa ßwoja

wuwolenego 1. pschedbydły a w pschitomnosczi wokscheho nawjedowarja so dniowy porjad hladaz wuzkerwa. Wokrjesny nawjedowar wujasni wosjewjene 10 dypkow sesajanych zadanjow, kiz maju so nowemu knjezeskemu pschepopołożicz. Wschitke postupy na polu szozialneho sabjewjesenja a sastarania su na sakładze organizasije nastałe, kaz je so tez sa 10 dypkow sesjatajanych zadanjow z pschewjedzenjom se wschej mozu sneswa wozjewacz zapocznjo. Sdyzkuje kritisowasche so twarjenje nowych panzerowanych łodzow (Panzerkreuzer) a letadłow, mjes tym so sa nuzkezepizaze worschty ludu zanych srjedkow njebywa. Na wobrot so shromadzisny snowasałożenje mestnje skupiny so pschejesche, so buchu dalschi dobry wuspech mełe.

S **Kamjenza.** Wot 19. hacz do 23. junjenza wotmelwa so w Kamjenzu po starosmuczenem waschnju historiski borschczowy zwjedzenj. Zuzy su do Kamjenza w tutych dnjach f kozdym lecom pschezo we wjetschej liczbje pschichadzeli. Wozebje pschiwabjuje mozne wucznh dzeczi f mesta so borschcza (pondzelu, 20. junjenza popołdnju w 1 hodz., a schwórk, 23. junjenza popołdnju ½2 hodz.) Wschi czahu wobdzeli so nehoze 1500 schulskich dzeczi. Krasne zarjadowanje dekorowanych a f kwetkami pytschenych dzeczi do zwjedzanskeho czaha je statnje na pschihladowarjow derje kuzowało. Borschczowy zwjedzenk skonczi so schtwórk wjecor f czahom dzeczi wrocžo do wobsydlenego mesta.

S **Kamjenza.** Kaz so je hamtiskeho sudnistwa zdzelusze, je wón hamtiskosudnistki direktor Glänzel wot 12. junjenza do 18. pozninskeho 1928 na dowolenzy. Jeho brodze tym krjes Zitawa rada Varnatz sastupowacz.

S **Lubija.** Wjacy farjowjesche tez wyhotodostojny knjes wuznamjenschnik Pawoł Schołta, farar w Lubiju swój 70. narodny meschtnikski jubilej. Jubilar połhadza f Wotrowa Wjerschej statoka a dokonjawschi swoje studije w Prazy, dzjesz bo tohorunja se smertnym synom Sserbowki, a we Wobrucu swoje bohoslowske studije, bu 13. junjenza 1898 za duchownego wuswjeczenj. Jako kaplan pschichadze na pschekase mestna we Lubiju, a to najprjedy na 13 niedzelu do Radworja, potom leto do Zitawy, pol leta do Seitenbarfo, pjec schtworczow leta do Wostrowza a jene leto do Zitawy. Dale pobu jenoz krotki czas ja administrator do Lubiju, bu 1904 do Budyschina sa katecheta powołany, dzjesz bo pol leta f katechetom a dalschi czas f kaplanom schi serbskej zyrkwi. Leta 1906 pschichadze do Hajnja, hdzjez wunaze let hacz do l. 1918 jako farar tyamonzne skutkowasche. S leta 1918 je potajkim netko hize 10 let f farjow w Lubiju a bu pschi farjadowanju Lubijskeho archiwschtwenia na arzymnischnika powyschem. Wjeledostojnemu knjesej jubilarej, kiz je znaty f wschelakimi sajimawymi spisami, kaz na pschi. „Wotrow — luzyske Troja“ a w wjedowno we swojim puczowanju do Jerusalema we 1. 1. tem. Jednoze pschednoschowar, pschejemny toharunja Boza wjesele slowa a Bozeho zohnowanja na mnohe strowe leta.

S **Bitkec w Lubiju.** Bykwuzbranska komisija je wobkedzelerja Franka Cziskera zhabanskeho byka jako wobzedzerja, kotryz je wot 1. 1926 wobdzelil so na wjetschich bykowych wustajenjach, pschipoznała. S wjeze pschichilnymi wobdzerjej jako wobsedlje pschihotowanje spechowanja chowanja hamtiske knjetmanstwo f wokrjesnjich srjedkow hromadnych pschipokaza.

S **Kulowa.** Wschi pschi sche wotnowy mranjeho poschłoha wjesele lekarjze je 15-letna dzowka kowarskeho mischtra Holbacha dele na zlobu torbschecza padła. Nan a je so smertnje ranił. Na nu su so wuzwolili sche zdzelusze. Wot Sakskeje Wjerschej Wjeledostojny knjes Dr. Kaplan we Lazu leso. We

S **Kamjenza.** Wot 19. hacz do 23. junjenza wotmelwa so w Kamjenzu po starosmuczenem waschnju historiski borschczowy zwjedzenj. Zuzy su do Kamjenza w tutych dnjach f kozdym lecom pschezo we wjetschej liczbje pschichadzeli. Wozebje pschiwabjuje mozne wucznh dzeczi f mesta so borschcza (pondzelu, 20. junjenza popołdnju w 1 hodz., a schwórk, 23. junjenza popołdnju ½2 hodz.) Wschi czahu wobdzeli so nehoze 1500 schulskich dzeczi. Krasne zarjadowanje dekorowanych a f kwetkami pytschenych dzeczi do zwjedzanskeho czaha je statnje na pschihladowarjow derje kuzowało. Borschczowy zwjedzenk skonczi so schtwórk wjecor f czahom dzeczi wrocžo do wobsydlenego mesta.

S **Kamjenza.** Kaz so je hamtiskeho sudnistwa zdzelusze, je wón hamtiskosudnistki direktor Glänzel wot 12. junjenza do 18. pozninskeho 1928 na dowolenzy. Jeho brodze tym krjes Zitawa rada Varnatz sastupowacz.

S **Lubija.** Wjacy farjowjesche tez wyhotodostojny knjes wuznamjenschnik Pawoł Schołta, farar w Lubiju swój 70. narodny meschtnikski jubilej. Jubilar połhadza f Wotrowa Wjerschej statoka a dokonjawschi swoje studije w Prazy, dzjesz bo tohorunja se smertnym synom Sserbowki, a we Wobrucu swoje bohoslowske studije, bu 13. junjenza 1898 za duchownego wuswjeczenj. Jako kaplan pschichadze na pschekase mestna we Lubiju, a to najprjedy na 13 niedzelu do Radworja, potom leto do Zitawy, pol leta do Seitenbarfo, pjec schtworczow leta do Wostrowza a jene leto do Zitawy. Dale pobu jenoz krotki czas ja administrator do Lubiju, bu 1904 do Budyschina sa katecheta powołany, dzjesz bo pol leta f katechetom a dalschi czas f kaplanom schi serbskej zyrkwi. Leta 1906 pschichadze do Hajnja, hdzjez wunaze let hacz do l. 1918 jako farar tyamonzne skutkowasche. S leta 1918 je potajkim netko hize 10 let f farjow w Lubiju a bu pschi farjadowanju Lubijskeho archiwschtwenia na arzymnischnika powyschem. Wjeledostojnemu knjesej jubilarej, kiz je znaty f wschelakimi sajimawymi spisami, kaz na pschi. „Wotrow — luzyske Troja“ a w wjedowno we swojim puczowanju do Jerusalema we 1. 1. tem. Jednoze pschednoschowar, pschejemny toharunja Boza wjesele slowa a Bozeho zohnowanja na mnohe strowe leta.

S **Bitkec w Lubiju.** Bykwuzbranska komisija je wobkedzelerja Franka Cziskera zhabanskeho byka jako wobzedzerja, kotryz je wot 1. 1926 wobdzelil so na wjetschich bykowych wustajenjach, pschipoznała. S wjeze pschichilnymi wobdzerjej jako wobsedlje pschihotowanje spechowanja chowanja hamtiske knjetmanstwo f wokrjesnjich srjedkow hromadnych pschipokaza.

S **Kulowa.** Wschi pschi sche wotnowy mranjeho poschłoha wjesele lekarjze je 15-letna dzowka kowarskeho mischtra Holbacha dele na zlobu torbschecza padła. Nan a je so smertnje ranił. Na nu su so wuzwolili sche zdzelusze. Wot Sakskeje Wjerschej Wjeledostojny knjes Dr. Kaplan we Lazu leso. We

jowje stało, kiž budźe wěsće z haczidłom za někotre dny. Blisko dwórnischcza na Yorkskej dróhy wujedże lokomotiwa próżneho czahu z kolijow a wosta mjes dwěmaj mostomaj wiżaco. Sczěkowazy waczokowy wós wuskoczi tehorunja z kolijow a lehny žo prěti pisches podalnjše kolije. S tym žo wobtkad mjes dwórnischczomaj na Yorkskej a Ringskej dróhy zaraczi. Wschitke czahi, kotrejž do Lichterfeldy-narańschcho dwórnischcza a do Zossena jědža, sastachu na dwórnischczu na Yorkskeje dróhi, dóniž wobthadowe raczidło njeběsche wotstronjene. Wozobły njejžu do schodoty pschischće.

* S **Barlina.** (Jataj z khłostarnje czekkoj.) S Branibórskeje khłostarnje stej žaco jataj czekkoj. Staj to wšěty Pawok Hajnika a Fryz Ronniger. Hajnik: sa krótki czaš žaco powpadnychu, ale Ronniger je czeknył.

* S **Barlina.** (Wšo Barlinskich wustajenjezach.) Sańdženu njedželu 12. znjenja słónczi žo Barlinje wulka lětna wustajenja ježiwnjenja, kotraž je 100 dnjow traka. — Wot 31. znjenja hacz do 9. póžnjenja wotmeje pak žo we němskim ježiwnjenju, kotraž je 100 dnjow traka. — Wot 31. znjenja hacz do 9. póžnjenja wotmeje pak žo w němskim hłownym měsće wulka němska radźiwa wustajenja. — W měsazu winowzu, wot 7. do 28. pschińdże pak najwjetschi podawk lětuschcze Barlinskeje wustajeńskeje saisony, njenuzny mjesynarodna lětatska wustajenja.

* S **Merseburka.** (W khłmjanej jamje žo łažyrle.) We khłmjanej jamje pola Meckerjska buchu tři hrajkaze sci bžčeźi wot wotwalenje žo khłmy sažpynjene. Mjes tym so můžachu diwi džěći wuskhowacz, bě žo tśecze, čym Hitlacerja Dietza sadurhnu.

S **Reichenawa.** Zadny zwóibny žiwjedžeń žiwieczeńe žo sańdženy schtwórk z pschiležnoścu kwaža pschekrypa Waltera Wünsche. Mjes tym so tutón žiwój seleny kwaš žiwieczeńe, měsečchtaj na žamkrem dnju njewjeseźinej starschej khłeborny kwaš, a dźěd a wowka žiwieczeńchtaj słoty kwaš.

Přilopk.

* **Katastři dźeń Morawy.** S pschiležnoścu wustajenjo runowžažneje kultury w Brnje srjaduje morawska republikańska strona na dnjomaj 8. a 9. póžnjenja katarski sjězd w Brnje.

* **Słowjanski kongreß za wědomostne nawjedowanje dźěła.** Maźarykowa dźěłowa akademija w Prahy srjaduje w bliščim czażu słowjanski kongreß za wědomostne nawjedowanje dźěła. Zhły rjad wukrajnych wědomostnych korporazijow je žo hižom k wobdźělenju famolwiło.

* **Historiki hród žo wotpalił.** W Franzowskej je žo w bliskosczi Cadillaka historiki hród wójwody se Epernona z małe dožitta wotpalił. Hród žłuschesche do najsajmanschich twarjenjow pokdmischcze Franzowskeje. W lěwym wotdźělu hroda běsche žiłow wot někotrych lět hołczazy pensionat pschiprawjeny. W tutym dźěłu też wobeń wubyri a sniczi lěharjne a schulu pensionata. Tam pschebywa 150 hołsow, mózesche žo ž czažom wukhowacz.

* **Europika krew a amerikanske dollary.** Wujt schwedskeho krała hrabja Folke Bornadote, je žo z 22 lětnjej E. Marwillez, dźowku amerikanskeho wołkowobkhodnika klubik.

* S **lětadłom z Parisa do Afghanistana.** Franzowski lětarski kapitan Weiser je žo pjatk z lětadłom firmy Lorraine-Potez k leczenju do Afghanistanskeje do powětra puschcził. Lět powjedże w 4 etapach a pschepoda afghanistskemu emirej lětadło, kotrejž je žebi emir na žiwosim puczowanju w Franzowskej pola njewonanje firmy kupił. Weiser dże dokonjecz pucz wo 6000 kilometrow za 4 dny.

* **Pohrieb saduschenych namórnikow italskeho pomórskeho czołma.** Pohrjeb namórnikow, kotříž žu pschi katastrofje wotepjenego podmórskeho czołma P 14 wo žiwjenjo pschischli, běsche jara impozantny. Na pschewodženju žo wobdźělischu zastupjer italskeho krała, podjekretaŕ namórnistwa, kiž wyschnosć zastupowasche, adminalita, generalita, mnohi delegatoje cziżerstwa a mnóstwo z žyleje Italskeje a mnohi z wobdźělskstwa. Pscheš 200 wěnzow, mjes nimi wěnz wot krała, wot Mussoliniho a wot knjeżerstwa njeschu za kaschćenemi namórnikow. Podjekretaŕ wójny a admiral Foschini zhromadźichu z khutnymi słowami na čełcu zemrětych wojakow.

Motorski čołm rózbuchnył.

Dwoj morwaj, dwaj czežkoskranjenaj.

Pjatk wjeczor 1/9 hodź. sta žo na Templinskim jězoru pola Potsdama czežke njeschoże na motorskim czołmje. Franzowski wjednik **La Roche,** kiž je žo pschi tym z czołmom „Puce de mer" na pospyt jědźeschce, znjesbožu z czołmom do ketrehož z hischcze njesnateje pschičiny woda saběża a žo czołm powrěźi. Dźěłarjeji motoriki czołm, w kotrymž inžener **Lehrle,** czołmarjeji bliđarki mischtr **Lohmann** a monteur **Schröder** jedżachu, wujědże na jězor, so by znjesbożenemu czołm wutkhował. Někotre sta metrow wot brjoha sdaleny rosbuchny pomognły czołm. Wschitzy nutskkakedżaju kocrički do wody. W žołmach dóndże k wosowanju wo žiwjenje a smjerc. Schröder a Lehrle mózeschtaj žo na prědku rosbuchnjeneho pontonoweho czołma tak dołho dźerżeć, dóniž jo jim pomoz bliżesche. La Roche a Lohmann žo satepischtaj. Wutkhowanaj běschtaj czežko wopalenaj.

*

Bayerski hród so wotpalił.

W nozu na njedželu wudyri w hródże hrabje Schwenka je Stauffenberga w Jettingenje njedaloko Dinkelscherbena wulki wohenj. Hród, kiž je 15. lětstotka pokhadźo, žo je najnjeschcho dźěła wotpalił. Wobnjowe wobory z Jettingena a wokolinys njemóžachu pschecziwo wobnjej niczo wuczinicz. Kakle motorisce zhłakwy z Augsburga, Nowcho Ulma a druhich městrow z wuspěchom zapschimnychu. Wot hroda a nadoby samóchu pak jenoj znadny dźěł wukhowacz. Wobnjowe wobory dyrbjachu žo z wulkej próżu napinacz, so bychu rosčěrjenju wobnja na měšačko zadźěwale. Hród dyrbi žo zdźe swottroxbacz a žo znowa natwaricz.

Po žałosnych katastrofach.

Wjesnóżny steji człowjek napschećo naturskim mozam. Wjschadże kaka na njeho žmjerc. Na pschitulnych horach, pschi rěkach a rěčkach, w dolinach a na skałach twari žej žiwoje žydleschcho. Dokowonwokoło dże žo cżichi měr a idilka žiwjenje, na kotrymž žo człowjek kabuje. Pola a hona steja w kěžiwje a skodża poźiwadła. Lěžy a kěrěški pischpotaja, hórke rěczki bórbotaja a człowjeske mutrowy, byrnjež hižo mnoho njewjeseloscheho naschonile, žo njenadžija, so może to w pschichodnej hodźinje hižom hinak bycz. So może stwórba žama niczicz a na léta skonzowacz, schtož na rjanoscach potkińcze, schtož w njej rosce a kěžeje a bljschczi a pschekrasnemu wócżku žo posficzuje. So maja žo wschitke tute rjanoscze sniczicz, schtož je człowjeska pilnosć po dołhim prózowanju wutworiła, schtož je człowjeska pilnosć po dołhim prózowanju wutworiła, schtož je wobkhod a rjemjeźło, schtož burska ruka a zwažliwy duch žu natwarike a sa wěste wobžiwjeńšiwo wobkladuje. Ale ras jenoj na wětr a statk, na rozróst hódnoscze laka žmjerc w pschirodže — tež człowjeske žiwjenje je it bjesnadżijnje pschepodate a žo jenotkliwa, žwójbow a zdyły zhromadżeńśtwow. Njeże njeśtoże do nich a rosiwjedże jich rósno.

Cżeźe katastrofy žu w pożledninu czażu njebžnérnu žrudobu a žałoscz na kcżiżace krajiny naschcho schćerschcheho wótzneho kraja pschinjeśe. Druhdże hischcze bě wo wjele hórje, hdżež wohenkbliwoze hory sta a tuhaży měrnych wobhdżerjow a jich zdże wobžiwjeńśtwo sniczicz. S měrneho dźěła buchu k žmjerczi wjedżeni. Wopraudże, wjazy wuporow hacz wójna žada žej stwórba. Tajke katastrofy kaiżeż žmy w pożledninch dnjach pschežiwili, njeżtu nam bohużel nicżo nowe. W saschłych lětach žmy pschesch powodżenje a sliwki, hdżż woda metry wyschko postupowasche, kelko wuporow policzili a kóżde lěto je kronika njeschożow powjetschnje. Grimotajo waleja žo njeżmérne wody pschez wulke doliny, njehładajo na raczenja. Zakotne wěkry spomałeja lěžy a statoki, haj žamo wsy a města. Wudobnym powodżenjam spytaja wschak człowjekoju pschez wyschke nurje zadżewacz. Też te žo njeżu stajnje jako spuschczomne wopokasake. Pschecziwo wětram a njewjedram steji człowjek bjesnóżny a móże jenoj cżisle pschihładowacz, kak rosčerjena źiwórba wschu sniczi, jemu wschu wosmje.

Na žboże žu naschej Lużicy tajke katastrofalne njeschoża wuwostake. Druhdże cżerpja naschi bratrja a žotry pod strašchnymi njeschożemi. Porażeni steja psched sniczenym žiwójstwom. Bół jerze žo do jich wutrobow, hdyż psched niczim steja. Tuż njeżmé žo jim se žkowami trošcht wuprajicz, tym, kotříž žu dwór a statok zhubili, kotrymž žu pożo a hona a žně sniczene. Dyrbimy jim w słutku pomhacz, każ loni wbohim Rudnohórskim. Ssu do njesasłuchżeneje nusy pschichći. Dyrbja znowa twaricz, husto dosez zdże nowe žiwjenje zapoczeć. Schto je człowjek napschećo naturskim mozam?

*

Cżežke njezbożo z lětadłom w Hollandskej.

Lětadło padnje do pschihładowarjow a zarasty tři wožoby.

Na lětanischczu pola Geerlena w Holsandskej je k cżežkemu njeschożu doschło. Wone sta žo njedżelu pschi lětarskim žwjedżenju Limburgskeho lětarskeho towarstwa, na kotrymž žo też někotři němžy lětarjo wobdźělichu.

Zako běchu hižom někotři lětarjo z München-Gladbach, Kölna, Düsseldorfa pschedstajerskeje lěty wukonjeli, puschczi žo pilot **Gesper** z Daimlerskim lětadłom k nowemu lětnej do powětra. Dokelž Gesper hnydom po startowanju pytny, so motor njepovjadnje dźěłasche, puschczi žiwój aparat hnydom sady tribuny pschihładowarjow trochu niże, so by žo na lětanischczu wrócził. Tu schmórknychu žo lětadłowe nożydła tribuny, aparat žo pschecżišnu a padże do pschihładowarjow, blida, stłaczu a ludźi se žobu storhnu.

Pschihładowarjow saja hróżbny strach. Dwaj mużej na městnje mórwaj leżo wostajachtaj. Jedyn cżeżkoskranjeny wumre trótko na to w khorownji. Dalsche schtyri wožoby buchu cżežko kranjeni, dźeżacz wožobow pak žo lohko krani, njeż nimi běsche też wjednik lětadła. Lětadło běsche žo dospołnje rosbiło. Lětarja polizija saja.

Platowe stupnje platowe črije sok. stupnje sandale sandalety
we wulkim wubjerku po najtuńšich płaćiznach
Heinrich Mohr
w Budyšinje, na Žitn. wikach.

Dorje zrosćeny, připušćomny
plahowanskibyk
čorny a běły, je na předań
Arnošt Rahle w Klětnjom

Gumijowe twary za žony a mužow
woptokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsać. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. před Šulerjeh. wrotami 9

Knazymu wusywam kwaćinjenja
kaž **Kupfervitriol, Uspulum Germisan** poručuje
M. Hornig & Domanja
Fr. Natuš w Khróšćicach

Zastupeŕ so pyta
za hypothekowe poždonki
Finanz-Büro Spandau
Moritzstrasse 5

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin".

Pjelšćiny
wobsadźi za serbske kožuchi we wšěch družinach, kaž pjelšćinowe jaki a kormarje za němske žony we wšelakich wuwjedźenjach, po přeću też na wotplaćenja, poručuje sumšnje tunjo
Marja Diener w Jasenicy
pola Njeswačidła

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihičišćerńja
w Budyšinje

Po cyklonu na Floridze.

Katastrofalny wichor, kiž je dźeł amerikanskeje połtyny Floridy potrjechił, je žo jasno směrował. Potrjechenej krajinje hrohy pak někto powodżenje, dokelž je wokan žylne slinki zobupschinjeńk. Někti žu žo na wokolne krajiny wulale a wulke schłody nacżinile. Mózy wody móżemy sicz někak pschechadżacz, hdyż pomyślimy, so je rěka Taylor Creek, kotraž je hewak schtyri a pok metra schěroka, žo trěschěrika hacz na 2 kilometraj.

Na drohach, żelesnjach, městach, telegrafach a telefonach je **sa nehdże ześ milionow dolarow schkody nastało.** Cżežko cżerpiże žu žadowe plahowanje.

*

Hobrske powodżenje w Indiskej.

Jene z najwjetschich powodżenjow, kiž je swět w poždednich lětstotkach widźał, cżehnje tele dny psches někotre kcżiżace doliny Kaschmérskeje w Indiskej. Indiskeho rěka w Indiskej pschitok (Nebenfluß) pschedeże swojim hornim běhu w nogy na póndżelu w Himalajskich horach 1200 stopow (400 metrow) wyschoku a 1000 stopow (psches 300 metrow) tołstu ledowu sajwjeru, kotraž běsche žo w běhu poždednich lět wutworiła a sa kotrejž běsche žo jězor (nekotre kóżne kilometry wulki a 145 stopow, to je nehdże 50 metrow, hłuboki) wutworił. Na žboże potrjechenje wobyklećiwo w dolinach zdże njepschichtotowane wopschekhwata. Hižom tydżenje dołho žo ludźo na katastrofu pschihotowachu, dokelž woda w jězoru stajnje postupowasche.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za julisku zjedu:** Sčučho, rjenje a cżopło, mało wuhładow na dešcz.

Czěskoślowakiski finanzny minister dr. Engliš, kiž běsche w žiwojim czażu prósiwu wo puschczenje se sastojnstwa sapodał, kotruž pak president Maźaryk wotpokaja, pschetrjewasche tele dny pola presidenia. Dr. Engliš wróći žo na hischcze tutón tydżeń do žiwojeho ministerstwa.

*

Dr. Bladko Maczek, podpresident khorwatskeje burleskstrony, bu we wěcżerkowschim pohedżenju khorwatskeje ze pósłanskeje klubiny na měšto zemrětcho Schczedana [illegible] **dicża za presidenta wuswolenh.**

*

Po powěsći se Shanghaja je Nankingske knjeżerstwo wojsewiko, so po słónczenju wojowanja w połnocnych chinejskich krajinach zónskim w sławnym žiwjenju zaručne prawa spožci, kajkeż je muży hižom wuživaju.

*

Czežki wichor, kiž pschi Marylandskim móstiku brieże zhnonowasche, je po powěsći z Newyorka psches miliion dollarow schkody nacżinił. Pječ wožobow je žo sbuhło, 100 wožobow wukhowa nabrjożna straża psched satopjenjom.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" ma dźensa wutoru spěwanje w Serb. Domje. Też druzy spěwarjo a spěwarki móżeja so wobdźělić a su nam jara witani.

Budyšin. Naša „Jednota Sokol" ma swoje zwučowanje **kóždu srjedu** wječor we 8 hodź, w towaršowni na Hornčefskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Radwoŕ. Jednota „Sokol" wuhotuje njedżelu 9. septembra **lěčny sokolski swjedżeń w přirodze.** Přeźelenje přeprošujemy na njón wšě bratrowske jednoty, kaž też Serbow z blizka a z daloka.

Sowrjecy. Jednota „Sokol" zwučuje štwórtk wječor 1/9 hodźin.

Hłowny redaktor Marko Smolerj w Budyšinje. Zamolwity za politiko-lokalny dźeł a feuleton A. Duěman w Budyšinje. — Za komposlowy dźeł Arnošt Barr w Bróżkecy. — Za nawěšći G. Jansk w Budyšinje.

Kupujemoj:
rožku a pšenicu
Předawamoj:
čornu muku, krupicu k picowanju wotruby, kukuricowy tołč
Heinke & syn
hamarowy młyn w Budyšinje

Wokrjesny monter w Njeswačidle

Činimy našich česćenych wotběrarjow na to kedźbliwych, so smy dźensa město wokrjesneho montéra w Njeswačidle zběhnyli. Knjez Max Rachel w Njeswačidle čo. 80 njeje wjacy pola nas přistajeny a nimo tohodla wjacy prawo pjenjezy za nas zběrać ani skazanki přijimać a wuwjesć.

W Budyšinje, dnja 14. augusta 1928.

Direkcija měšćanskeje milinarnje.

Wot pjatka mam nowy transport najl. originalnych rańšoprusk.-hollandskich

kruwow
w hotelu „Markhrabja" jara tunjo na předań
Skótna wikowarja Albert Krenz
Telefon 3512 a Budestecy 294

Příloha k číslu 189

SERBSKE NOWINY

Wutory, 14. awgusta 1928

Hłowna skhadźowanka Zwjazka serbsko-łužiskeho studentstwa w Radworju

wot 11. — 13. awgusta.

(Skónčenje.)

Radwor je zdawna sem dobra póda za serbsko zmysłenje. To pokaza so na popołdnišej njedźelskej zhromadźiznje. Tajki bohaty wopyt husto njepomatimy. Wěžo dopomha k tomu jeho centralna ležnosć a dobry železniski zwisk. Też to, zo je wokolina hišće z wulkeho dźela serbska. Kak dołho hišće? Přemnóžwaty duch žerje so też do Radworskeje krajiny. Tuž maja so wšě mocy napinać, zo wosada swoje dotalne dobre serbske mjeno wobkhowa. Serbski lud waži sebi skhadźowanki swojich studowacych, kotrychž bě so na wšě 50 zešło. Zwjeselaca bě rjana ličba „starych kujezow"— nětkušich skhadźowankarjow. Serbja steja za swojej najmłódšej avantgardu. Móžachmy jich witać zaso ze wšěch kónčin.. Samo pruska Hornja a Delnja Łužica bě zastupjona.

Tuž móžeše dotalny starši Měrćin Nowak z radostnej wutrobu skhadźowanku z narodnej hymnu wotewrić. Wěžo bě so akademiska skwórčka na cylu hodźinu zapozdźiła. Po jeho powitacych słowach, při čimž skrótka zamĕr skhadźowankow rysowaše, přečitachu so postrowy. Tajke běchu pisanje připosłali „Zwjazk słowjanskeje młodźiny w Prazy", Bjarnat Krawc, dr. Horrmann a Vlad. Znoškal. Wrtnje tołmačeše starši tute postrowy němskich akademikow w Barlinje a we Waršawje a Lwowje. Potom wozjewi starši wulki kotrychž je towaš Jurij Brězan z Budyšina serbski bojownik, za nowu ze skhadźowanka a z dobrom skhadźowanu. Tuta wuzwoli jenož formalnje wobkrući.

Ze znatym zmysłom pisaštaj Měrćina Łešawicz Dr. a Jos. Nowak swoje rjadki: „Wopomń hańbu!" a „Hdyž sym Serbowka". Z jeho pjera „Wosada Serbja" a „Serbska zemja, serbske ludźe".

Na to wótčitowała přednjerka kujeza Měrćinka: Serbski lud a my (najenujemy wšitke, kotrychž liči so hišće do nich). W zawodnych słowach rysowaše na wobwaj našich dotalnych skhadźowankow a kotrychž su hižo wšě słowjanske narodźe. Smy sej bliži přez naše słowjanske ludy ma swoje wosebitosće a wšelke nałčki a waśnja. Tu je z wuzitkom wobkedźbowacemy nastajnje „staro dobre časy" wukhowali a wuzhełowali, kak běchu Serbja tehdom wobkedźbowali su naši wótcowja to a tamne činili. Nětko je wjele. Nje přeco na zadźiwanosć so zepjerać. Podstatne webstejnosćemi dyrbimy nětko naše Serbstwo wobkedźbować a skitać. Stoj je Serbam trěbna, chcemy wobkedźbowanosću zastupować, potom nas też Němcy njepodmináše na Franca Krala, kiž je do kónčin swěta hišće so mjez Serbami ničo njehibaše. W Serbach wěsty přewjele roboćanskeho ducha, tamneho wierska posłušnosć, kotruž su sej mnozy pola swojich přiswojili. Dźensa smy swobodni. Tola Serbja njesmĕ serbej posłucha, radšo druhim. Chcemy być bohaty dźełačerjo hač wuwołani wjedniccy. Recept je jasny recept, po kotrymž maja so Polacy w Němskej wobkedźbowali. (Nic też po samsnym Serbja! — Přisp. dop.). Tu je mĕ so na Serbow hewrjekać, hdyž wšo swoj ta narodowe proje. Nocheemy zadźiwanosć, wušne wokomiki přespać, nic za swoje so bronić a wot cuzych wša wotkĺčenować. W mjenje towaršow wotpołoži přisahu, zo chcedźa hač do smjerće swojemu narodej swĕrni wostać.

Hnydom tomu přizamkny so druhi: **Serbska intelligenca a my.** Dźeržany wot towarša Měrćina Nowaka. Wo tutym temje bě so hižo na jutrownej skhadźowancy we Łazu rěčało. Ale tam njebě žadyn „stary kujez" přitomny, tohodla so wospjetowaše. A připad chcyše, zo bu intelligentojo (lěpje wudźełani) tu jara bal[illegible] stupjeni. Rěčnik rysowaše nadrobniše pomĕry studowanymi a nětčišej serbskej intelligencu we wšĕm zwjesełaco. Winy ležа wězo na [illegible] stronomaj. Chcyše w mjenje swojich [illegible] wutrobu wołožić. W tym je skhadźowanki [illegible] jański forum, dokelž dyrbja druhdže [illegible]. Wěsty hidy a jěda, zjawnje a sprawnje [illegible], naša studowaca młodźinu tłóc [illegible] posrjenkom mjez ludom a wadźenjom [illegible] (burja, žiwnosćerja, dźełačerja), [illegible] sojedźiny. Ale słuby je kontakt [illegible]. Tu prosy wo połěpšenje. Mnozy [illegible] so bóle k ludej dźerżeć nic so ho [illegible] słužbowe a połitiske lić. Na [illegible] słužbu, ale [illegible] wěsty za wuzwiwanje [illegible] ja słowjanskich ludźi. W [illegible] ja wěsty [illegible] ja wěsty [illegible] ja wěsty

Knjez Haješ z Łaza rěčeše wo zrudnych pruskich wobstejnosćach a hlada jěrje do příchoda. Trjebamy tam duchownych wjednikow. Namołwja, zo byli so studow. potom do Pruskeje zamołwili. Bohužel njeje profet we swojim kraju česćeny a prosy, zo njeby na prusku Łužicu pozabyło.

Knjez farar Sewčik — protektor Zwjazka studowacych — namołwja studowacych, pilnje dźěłać, wobzwjazuje też za swoje příchodne zastojnstwo. Připowěda, zo wšitcy „stari knježa“ swoju winowatosć wuznaja napřeco serbskemu ludej. Dyrbimy so Bohu dźakować, wosebje štwórtu Božu kaznju wobkedźbowali, zo wostanu serbski pisać a rěčeć nawuknyć. Wjele serbskich ludźi, ze serbskeho ludu su mnozy wotpadnyli. Kamy so wukubłać we swojim serbskim ludu wurostu z njeho tajcy „stari knjezowie“, kotrychž chce jich měć. „Bóh je z nami, wjele nas!“

Knjez bankowy direktor dr. Cyž z Khójebuza žałuje, zo by so towarstwo „starych knjezow“ wobnowiło a nic detailnym zakładže dale dźěłało. Dótkny so delnjeńskich poměrow, sama zamołwite wersty dopózna, zo tak dale hić njemóže. Pokaza na zrudne wobstejnosće w Bórkowach. Prosy, zo bychu studowacy delnjoserbsku rěč nawakli a tam potom so zaspjelili.

Knjez Kapitan, zastupjer słowjanskeje młodźiny, přinjese ertnje postrowy tutoho zwjazka a wuzna, zo je so za krótki čas do łužiskich poměrow zažiwił. Su podobne, kaž před 50—60 lětami w Českej. Ze energiju a z wutrajnosću trjeba nas dopředka pójsć.

Towaš Jurij Henčel — do toho też hižo knjez Měškank — wobaraše so přećiwo wšelakim njedorozumjenjam, kotrejž staj přednoškaj wubudźiłoj. Ze štučku „Bratrowstwo sej zawdawamy“ skónči so oficielny dźěl popołdnišeje zhromadźizny.

Hdyž běchu so ludźo nawječerjeli a młodźina so trošku wuskakała při žałosnej ćišćeńcy, započa so zabawny dźěl wokoło 9 hodźin, kiž so z hymnu a postrowjacymi słowami staršeho wotewri. Hudźbna jednota pod swojim wopornym dirigentom k. wučerja Nawki spěwaše 6 serbskich narodnych spěwow, zdźěla wobdźěłane wot dra. Pilka, zdźěla wot Krawca. Bantata dekoracija lemješe trošku hewak dobru akustiku žurle, tohodla pak so spěwarjo prócowachu, ćiše spěwać, štož je prěnje žadanje hudźby. Spěwne přednoški so z wulkim dźakom kwitowachu. Do předwjedźenja dźiwadłoweje hry, z kotrejž so zajačowarjo khětro dołho dlijachu, rozłoži knjez wučer Nawka zdźěla na žortne wašnje: Kak změješ so za kóždeho słowozamołwić. Skónčenje zběhny so zawěsć a tamne krasne typy „Wósličanskich wotpósłancow“ — też „Cesny bóńčk“ so hra mjenuje — jewjachu so na jewišću a wuwabichu smjeće hač do sylzow. Scyla dyrbi so rjec, zo wšitcy swoju wěc jara derje činjachu. Su dźěn studentojo, wot nich sej lud bjezporočne předstajenje žada. Tola *mózachu* někotri trochu wótřišo rěčeć. Do rólow dźěłarjow so knjeżny Hilža Hajnec, Wjeselic a Nowotnec a studowacy Měrćin Nowak, Jurij Henčel, Bjarnat Rachela, Stanisław Nawka a Make Rječka. Připosłucharjo dźakowachu so elementarnje.

Na kónc dźakowaše so knjez Měškank za jara bohaty „tučny“ wopyt a přeprošowaše na póndźelniši wubět do Njeswačidła, Lupoje a nasledźe do Radworja, hdyž so dokónčena zabawa wotměwa a tak skhadźowanskej duši na lětuše so měr poskići, kiž też studowacy we swojich „prózdninach“ trjebaja. Zwjazk studowacych móže Radwořsku skhadźowanku z rjanymi piesničkami do swojich analow zapisać. Nadźijomnje změje mnoho pokiwy, žadanja, próstwy a wabjenja wotmysleneho wuspěcha. To by serbskemu rozkéwej wjele pombało. To daj Bóh!

Poškrabk jězby serbskich dźěći do češkeje stolicy.

Chodźa tak wobčerpne pisachmy? Nic traš, zo bychmy po wuprajenju našeje „małeje holički“ z Radwja druhe dźěći z mjerzanjom pukłe, dokelž njejsu sobu jeli. To nochcu na swoje swědomje wzać. Tym, *kotřiž su* Prahu jedyn abo wjacy króć widźeli a ju bliže zeznali, budźe to luba dopomnjeńka na rjane hodźinki w słowěźatej stolicy. Budu so na mnohe dopomnić, štož je tu w nastawkach rozpomnane a budże jim z nasterkom, sebi to a tamne dokładniše wobhladać. Kotřiž pak njejsu hišće „złotu Prahu“ widźeli, budźe jasne, kak rjenje tam je a budu zawěsće přichodnje so poskićacu přileżnosć wužić, česku stolicu zeznać. Njeje žane moderne město, kaž mi jedyn ručowar wuzna, kiž bě hižo poł swěta widźał. Ale stare sydlišćo. To wuznamjenja Prahu drje před wšitkimi městami srjedźeneje Europy. Swojeho runjeća pyta w tamnych zastarskich sydlešćach němdušich romskich a grekskich krajinow. W znutřkownej Prazy sterěše husto na swědkow stareje doby. Humboldt staji dźěn Prahu na štwórte městno mjez europskimi městami.

We wěstych twarach je pak nowočasne. Tak na př. „Obecní dóm“ — representantny dom — při „rańsnej branje“ z wulkej krasnej Smetanowej žurlu, kiž na 2000 ludźi wopřija, cyła črjódła mjeńšich žurlow, na scénach wulkotne freski znamjenitych českich molerjow (Alfons Mucha) a znutřka wšo sama pycha. W podźemi kofejownja a winarnja, hdyž so z našimi krajanami na dompuću z Brna trjechichmy. Wosbje też nowotwary, kotrež šuli a wumělstwu słuža. Tak Strahovska akademija, hdyž so ze našimi Prażskimi přećelemi poslednji wječor zeńdźechmy. Je to studentski dom w podobje Masarykowych kolejow, ale bóle za synow češkeho zemjanstwa postajeny. Też tu namakaja studowacy swoju hospodu a přindu jich tam na 4000 wšědnje k wobjedu a wječeri. Wob lěto ma hospodarske zarjadnistwo na 35 millionow kč. wobrota. W čitarni wuleža 1500 nowinow cyleho swěta, mjez nimi też Serbske Nowiny a Kat. Posoł. Nadźijomnje hišće so druhe serbske časopisy přidruža, na př. Łužica. Knihownja wobsahuje na 50 000 zwjazkow.

Do sobu najrjeńšich twarjenjow słuša pódła Khłostanskeho sudnistwa, kiž bu 1906—1903 po planach Förstera natwarjene, — wše rumnosće, też za zajatych, su cyle modern a přijomnje připrawjene — Nowoměšćanska radnica. Hižo pod Korlom IV. twarjena, 1526 ponowjena, 1806 pod kěžorom Francom I. přetwarjena, tak zo 1452 započana wěža z 1565 latym wohnjowym zwonom zwosta. Tu čisny rozhorjeny lud 30. prašnika 1419 radnych knjezow z wóknami dele a padnychu na přihotowane lebije. Tutón krwawny njeskutk bě započatk hussitskich wójnow. Při radnicy započina so Karlowe namjesto, prjedy skónče wiki, je najwjetše namješto a po wutworjenju štomownje też najrjeńši blak wosrjedź Prahi. Tu stej „mlokarnja“, hdyž husiše swačiš khodźachmy. Městnosć je 581 metrow dołhe a 150 metrow šěroke a rjane wukhodźišćo za Pražanow. Je z wjacorymi pomnikami debjena, mjez nimi pomnik romantiskeho pěsnjerja Haleka.

Zo ma tajke internacionalne město, hdyž su skoro wše ludy a kraje zastupjene, pódła nabožnych, wědomostnych a wumělskich też wustaw čełneho wokrewjenja, so samo rozumi. Jena z najznaćišich kerčmow je „u Fleků“ na Křemencowej wulicy, staročeski restaurant ze starym kłóštersk. dworom, mjeznarodne zetkanišćo. Tu słyšiš wše rěče. Jenoho dnja sedźachmy tam připadnje Polacy, Bołharjo (z nich studuje 150 jenož na technliskej akademiji), Juhoslowjenjo, Čechojo a Serbjo při blidze hromadze a wjesele słowjanske spěwy postupowachu k wječornemu njebju. Tuta piwarnja njewuwoży jano piwo, ale přetrjeba wšo sama, znatu „domu smjetanu“, wšědnje přez 40 hektolitrow, potajkim wob lěto znajnjenješa 15 330 tunow. To je telko, kaž jedyn wjeśi z Rakečanskich batow. Piwko pak pyta swojeho runjeća. Swětowe mjeno ma wězo „plzynski prazdroj“ (běla smjetana), kiž so w znatych restawracijach kaž „Bumberliček“ (Narodna třida), „u Ježiska“ (Spalena ulice), „u Snelh“ (Tomášká ulice na Małej stronje), „Sramota“ (Václavske náměsti) a druhe. Cuzy dadźa sebi tute dobre poměrnje jara tunje piwo (poł litra 26 pj.) derje słodźeć a jim też nanajlepje tyje. Praha ma też njeličomne winarnje, runje tak zawjeselace městna. Tajke z nich je podzemski bar „Zlata kaplička“, njepomjerdnje so přizamknjo Narodnemu dźiwadłu hdyž so nadobnemu wumělstwu hołduje. Tohodla to spodźiwne mjeno. Je zetkanišćo Prażskich wumělcow a měšćanow a wukrajnikow. Tak storčichmy w juhosłowjanskej winarni „Kumanovo“ na Fancowskow, Jendźelčanow a Winskich Němcow, tak ze běchmy zaso 5 narodow hromadźe. Zajimawe bě, zo je přisudny Jendźelčan Estonsku při Parižskim měrje zastupował, štož nam bliže rozłoži. Tuhwilu mějese mjeznarodne moleŕstwo swoju skhadźowanku w Prazy a tuž so z cuzymi z cyleje Europy a dale mjerwjese. Mějachu swoje zhromadźizny w Obecnym domje.

Mnoho su naše dźěći w běhu dwanaće dnjow widźałe a tuž wšak bjez dźiwa, zo hišće so jim domoj njechaše. Češke srdce sobotu swoje wrota na dleši čas zawrě, wšelakim běchu pjenježki wulětałe — na wulicach wšak wjele za woći a žołdk kiwa — a zwonka Prahi, hdyž mohli traś trošku tuniše živi być, njeběše kolonija zarjadowana a njehodźeše so też poslednje dny přewjesć.

Hdyž so sobotu rano na puć podachmy, móžachmy hišće raz Prażske živjenje na Wilsonowym dwórnišću a we nim wobdźiwać. Weprawdźe strašny je njesměrny wokhadźowak na tajkich živych městnach kaž je też Wjacsławske naměsto. Powućace je tajka jězba za šulerjow we wyššej starobje. Małym dźěćom je to někajke witane přemjenjenje bjez hłubšeho wuspěcha. Tuž budże so w přichodźe na to dźiwać dyrbjeć. Hižo je nas Češke srdce k lětu přeprosyło. Ale budże so wšo w prawym času zarjadować dyrbjeć. Lětuši wulět do słowjanskeje Prahi wěšće wěcu w dobrym pomjatku wostanje.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 14. augusta 1938:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1965	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	20,37	100 českosł. krónow	12,438
100 šwajc. frankow	80,77	100 franc. frankow	16,38

Barlinska bursa wosta wčera žiwa. Kurzy efektow pospinješćowachu. Sa to běchu witi z dołhimi a rentowymi liśićinami živišće a kurzy jasnyštej.

Produktowe witi też wječera wowe jasnjenje žitnych płaćiznow pichinjeschu. Pichcerja bě pomało poslednim wikam wo 25 pj., tuniša, rožka a wowješ pomało sobodźe 10 pjenježkow. Wječera płaćeješe zentnar

w Barlinje

pšenicy 11,60—11,75 hr., rožki 11,35 hr.
hač 11,50 hr., ječmjenja nałymjeho 10,25—10,75 hr., wowša 12,10 hač do 12,70 hriwnow,

w Drježdźanach (piatt)

pšenicy 11,75—12 hr. (11,80—12,05 hr.)
rožki 11,65—11,90 hr. (11,80—12,05 hr.)
ječmjenja nałymjeho 10,50—10,75 hr. (10,50—10,75 hr.),
ječmjenja nałtnjeho 13,10—13,75 hriwnow (13,25—13,90 hr.),
wowša 13,15—13,40 hr. (13,15—13,40 hriwnow),

w termiwjowym wikowanju

za september: pšenicy 12,40½ hr., rožki 12,05—11,97½ hr., wotoplo 11 hr.
za oktober: pšenicy 12,25½—12,07½ hr.
rožki 12,10—12,07½ hr.,
za dezember: pšenicy 12,33¾ hr., rožki rožki 12,07½—12,03¾ hr.,

Pšichitajcej pytaju:

Paterja, knježi dwór w Cyžkorjach.
Pohonca, Wawer, stótny witowar w Serpiščach.
Kucharja, hoscenz na dwórnišću w Lubiju.
Bufetkin, hoscenz na dwórnišću w Lubiju.
Holzu do domu, hoscenz na dwórnišću w Lubiju.
„ radwa pinza w Budyšćinje.

Kupicej pytaju:

Sšwinjo, kormne, Dieta w Hornych Teschnizach.
Kury, kotrež njeśu, Backenanec we Wojerezach na Bizmarkowej haju.

Na pschedań:

Konjej, 5-lětnej, Kschesćijan Krupač w Kinajchu.
„ Schuster, spediter we Wojerezach.
Kruwa młoda, žyma, wyšokoscenina w Roschowje 16.
Khapony, wyandotiše w Budyšćinje, Hornjeserska haja cžo. 181 na lěwo.
Kolo motorisle, Schuster w Adolfowej hěcje.
Klamatše polzy, wojowa plachta, někotre štoły a dwajkolestaty wós w Budyšćinje, Jerjowa haja 61.
Wós dźěcźazy w Budyšćinje, Zyrkowiske naměsto 1a.
„ w Budyšćinje, Serbske hrjebje 2III na lěwo.
Ezelrjža, rańowa, w Kettizach 13.
Běrny štótne, zentnar 3 hr., M. Sulk we Wojerezach.

Saudinjy na pschedźewanje

w Halschtrowje dop. w 9. hodź. w hoscenzu „kuježa khěža“: kórzaj šlejozeje pscheńcy, kuča,
w Nowej Wjesy pola Kamjenca pop. ½2 hodź. w hoscenzu kolo a zentrifuga,
we Wojerezach dop. w 11 hodź. w hoscenzu „k złotemu lowei“: hoscejowa prajerija, khańšli štol a pišaršćej blidźe, tofr, koło, 20 mužazych wobrikow, barbicže, schrěbce a barby, hrjewowanja machijna, pišaršći štol a cžežiły auto.

Stótne witi wječera w Drježdźanach.

Wowzow bě dosć na witach, ale njemjelachu kupzow. Swiwi běchu wjazy hač dotal pschinjesli. Kotre tučne swiwje derje dźěchu. S cžetatami pischcow hišće tłoja, płaćiznu z nowa popyschćechu. Lepšše běchu witi z howjadowin. Mosnje wuturnjenje bychu rady kupowachu a so nje pomało poslednim witam njechto wjazy dźachu. Serbske howjadła rad pschiwowachu a wo tole i pasiwowje mjerodźachu. Njechto jeno jano wjace wosta.

Škrowe derese.

Produktowe witi w Barlinje tšenka dop. ¾11 hodź.: **Sa pschenzu bjsche trochu wjelikeho zajima, tež rožka ho derje pschedawasche.**

Dop. ¾12 hodź.: Po tšejchich wukrajnych pomeńcach hu witi trochu krutšiche.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 8.	10. 8.		13. 8.	10. 8.
Pšeńca	232-236	232-235	bunv	26-28,00	26-28,00
rožka	227-320	220-232	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,00	15-16,00
naz. ječmjeń	205-215	205-215	žołte lupiny	17-17,50	17-17,50
wowš	242-254	244-256	zeradela	—	—
kukurica	236-238	240-242	raps, wosušk	19-20,00	20,00
pšeńć muka	29-32,00	29-32,00	lany wosušk	24-24,00	24,00
rožna muka	31-33,25	32-34,00	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,00	15,75	běrnj. kruški	25-25,00	25-25,00
rožne „	17,00	17,00	syno, 50 kg	3,50-3,80	3,50-3,80
lane symjo	—	—	rožna słoma	1,00-1,20	1,00-1,25
hróch	35-40,00	35-40,00	pšeńć. „	0,80-0,95	0,80-0,95
raps	320-325	320-325	wowsna „	0,80-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	ječna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Drježdźanska burza (13. 8.).

Pšeńca	235-240	běrnjace kružki	28,50-29,00
rožka	233 238	pšeńć. wotruby	15,90-16,30
nalětni ječmjeń	262 275	rožne wotruby	18,00-18,50
nazymsk. ječmjeń	210-215	pšeńčna muka	41,50-43,00
wows	263-268	rožna muka	35,50-37,00
čerwjeny dźećel		woka	34,50-35,00
raps	325-330	pjeluški	35,00-35,50
kukurica (Mais)	238-240	hróch	36,00-38,00
suche trubančki	-	cokrowe truh.	

Płaćizny ręznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

13. august.

143 woł., 319 byk., 366 kruw. a jałoje., 814 ćelat., 1192 wowc., 2906 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 58—62, 2. 46—54, 3. 36—42, 4. 32—34;
byki: 1. 55—59, 2. 47—53, 3. 43—46;
kruwy: 1. 48—52, 2. 40—44, 3. 29—35, 4. 23—27;
jałojcy: 1. 56—60, 2. 43—50;
wowcy: 1. 61—68, 2. 56—62, 3. 46—50;
ćelata: 1. 72—78, 2. 60—70, 3. 55—58;
swinje: (přez 300 pt.) 78—79, 2. (240—300) 79—80, 3. (200—240) 77—78, 4. (160—200) 74—76 Spacy 68—68.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. K.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. po wukraju 1 ₰ Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěl zmoterjeo knihlóšćenja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2687.

Za nawóźki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóźki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy tekst płaci so za rjadk 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 196 — Wudawam — Srjedu, 15. awgusta 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Wólby na Balkanje.

W někotrych balkanskich krajach knježa tuchwilnje wobstejnosće, kiž njeměr a roshorjenje do luda njeju. We Juhosłowjanskej wojuja Khorwatojo pśeśiwo Sserbam a žedaja žebi samostatny stat se samžnymi sakonskimi, sejadnišćim a pjenježnym rjadowanjom. W Grichiskej pak wjedźe žo wólbne wojowanje, kiž samo hischcze amerikanske waschnja pśichi wólbach pśekšocuje. Kaž smy cytali, nadpaduja tam kubježnizy njewitanych wólbnych kandidatow a wotwjedu jich. K tomu maja pjeza nadawk wot pśeśiwnikskeje strony. Sa pušćenjenje kandidatow žadaju žebi wyšoki wukupny pjenjes. Na tuto waschnje ma žo tajkim kandidatam radosć k dźelu bracj.

Wschitke balkanske ludy wobžedźa demokratisku wustawu. Pola wschelakich wešo nastanje praschenje, hacź też to žu wone politiscy dosć wuwite a srake sa tajku wustawu, so bychu demokratisku žwobodu prawje wužiwacj mohle. Na někotrych pśichkładach możemy wschak napśeśiwne spóznaś. Wojnamne je, so wobžedźa po kraju swjetsca wote balkanske staty wulkostatne parlamenty. Tak žłuscha do grichiskeho parlamenta 287 sapósłanzow, hacźrunjeź je w zymnym kraju jenož 6 milijonow wolerjow. Kaž žo powźe, ma nowy žejm hischcze wjazy sapósłanzow wopschijeć. Bołharske zbórnje wopschija 270 zobustawow. Rumunska, kotraž ma we woprawdźitosći diktatorske knježerstwo, ma samo parlament s 368 sapósłanzami. Mała Albanska wolji 75 sapósłanzow, hacźrunjeź mohła žo po němskim nasćehowje lobko s 5 abo 10 spokojcy. K tomu hischcze pśichidźe, so maja w nako balkanskich statach derje wuwite sjamne mjenjenje. W Turkowskej, kotraž wschak je tohorunja pod diktatorskim knježerstwom, njemóža wolerjo cśišćowane słowa cytaś. W Rumunskej burjo, kotśiž z pjecź dźełkow schtyri dźele zyleho wobydlerstwa wuczinja a pśeden njedobrym cźasom pśeśiwo knježerstwu wustupichu, tehorunja cytaś njemóža. W Juhosłowjanskej je trochu lepje, w Albanskej pak sajo hubjensko. Teź w Grichiskej może na wjach hischcze mako ludźi cytaś. W Bołharskej nadeńdźemy wiele wjesow, do kotrychž žo hischcze njeje žana nowina sabludźiła. Pod tajkimi wobstejnosćemi je wešo jara cźežko postajiś demokratiski wólbny system.

W Turkowskej žebi wekšu cźešku njecźinja. Tam maju jenož jenu stronu. W Albanskej pśeśiwo stronu njecźerpja.

W Juhosłowjanskej mjetaju wolerjo na dnju wólbow małe bóle do wólbneho kaschćika. Sa kóždu stronu je wósmu kaschćik postajony, a woler trjeba jenož wódźeś, hacź je wótki, dłuhi, kócźi abo kótwaty kaschćik za jeho stronu postajeny. W Bołharskej žu tute wólbne kaschćiki wschelako barbjene, sa tym, kajkež politiske stronje skuscheja. To su wšo jara jednore formy parlamentariskeho systema. Wschelake podawki, kiž žo pśichi wólbach na Balkanje stawaju, žu nam srosumliwiske, hdyž tute jednorosći wobmysliny.

Stresemannowe pućowanje do Pariza.

Hamska němska wótmołwa na franzowske pśeprosćenje k podpisanju Kelloggowego pakta žo po sdźělenju „Berl. Tagebl." kónc tuteho tydźenja w Pariśu pśehepoda. W blišćich dnjach žo rozsłužbi, hacź swonkowny minister dr. Stresemann do Pariša pójźe. Sastupjeŕ swonkowneho ministerstwa, statny sekretaŕ **se Schubert**, poda žo dźensa do Oberhofa w Durinskej, hdźeź je dr. Stresemann sobotu k dalekowanju dojźe. Wonaj porěcźitaj mjes žobu wo wschitkich praschenjach, kiž swisuja se Stresemannowym pućowanjom do Pariša a s podpisanjom Kellogowego pakta. Teź wo skhadźowanju rady Swjatka Ludow we Genfu deje pojednataj. Dokelž je žo Stresemannowa strowota sajo na spokojaze waschnje słepśichła a w franzowskim žadanju wo wudaće pśeśestupjerjow k dojednanju dóśicho, žo j wěstośću wocźakuje, so wotmołwa na Briandowu pśidatku pśihotajenje, so Stresemann pśichińdźe. Swonkowny minister nastupi swoje pućowanje najźerje 24. abo 25. žnjeńca.

Nowy egiptowski pósłanc za Barlin.

Za nasłědnika dotalneho egiptowskeho pósłanca we Berlinje, Fuśri pašce, kiž je pśestajił wo wótcźenje se zastupowaś sapodak, je dotalny egiptowski pósłanc w Perśiskej, Daisan Naschat paścha, wusłowjeny. Naschat pascha, kiž je hakle 40 lět stary, žmě na jara spěšne hospodarske

w swojim žiwjenju zkladowacj a je žebi hakle njedawno s wotsamknjenjom wuspěšneho sdźělenja s Perśiskej wobite sasłužby dobył.

Naranše wulkowiki w Kralowcu.

Njedźelu wotewrichu žo w Kralowcu (Königsberg) we narańskej Pruskej naranše wulkowiki. Wotewrjeńśku rěcź mějesche němski hospodarski minister **dr. Curtius**. Wón wuzběhny wobkedź, so nowe němske knježerstwo sa jedyn z swojich najwjetšich nadawkow wobkhaduje, so wotrěsnjenej narańskej provinzy swoju wobjebitu kedźbnosć wěnuje. Minister naspomni w swojej wotewrjeńskej rěcźi wo jednanjach wo wikowańskim sdźělenju mjes Němšćej a Litwu, kiž teź wobsége narańskej Pruskej hospodarske lěpšiny pśichinjeje. Blišće wikowańske jednanja s Pólšćej, kótrež žo 10. póžnjenja sajo sapoczmu a kótrež nětcźišće knježerstwo po sakładze prjedawšcheho němskeho knježerstwa dale powjedźe, dyrbi teź jónu ke tónjej dóndu a strowe wikowańske pocźahi s Pólšćej pśichinjeju. Skónčnje spominaše hospodarski minister na wobsébite cźežke położenje narańskeje Pruskeje jako na wotrěsnjeny němski kraj, kiž žebi wobjebitu kedźbnosć němskeho a pruskeho knježerstwa sasłužił.

Dr. Beneš wo Cześkej politicy.

Cźěšłošłowakski swonkowny minister dr. **Beneš** mějesche njedźelu pśichi wotewrjenju wustajeńcy w Kutnej Horje rěcź, w kótrejž smutkowno- a swonkownopolitiske położenje Cźěšłošłowakskeje jako pśichódne wosnamjenjesche. Dr. Beneš naspomni dale, so drje Swjatk Ludow njemóže wschitkim wójnam wobaraś, ale je tola wulki moralny faktor. Locarnske sdźělenja su wulka krocźel do pśedka. Cźěšłošłowakska dyrbi na to hladaś, so by wschitko dźěło k sdźerjenju měra teź ji k lěpšemu było. Franzowska je swojaŕ Cźěšłošłowakskeje. Němska pak, kiž je jara žyleny stat, je jeje žuřoď. Je potajkim sa Cźěšłošłowakstu jara ważne, schto wobaj stataj mjes sobu wucźinitaj. Wójna pśichi Rheinje by sobom wojnanjenjaka njepokoj pśichi Lobju, pśichi Wołtawje a pśichi Dunaju. Njedźiwajcy tehu, je ma žo wo měr wojowaś, njetrjeba lud powaženy byś. Cźěšłošłowakska ma porjadne pocźahi k wschitkim statam se wuwjacźom Ruskeje. Najmažnišchej politiśkej praschenj pśichsłamnjenje Awstriskeje k Němšćej a wuběrske prózowanja wo pśicheměnjenje Trianoneskeho sdźělenja. Wobej naležnosćej ma Cźěšłošłowakska kedźbliwje sledźowaś, ani so by žo pśeden nimaj trjebała boiś. Dyrbi žo žama na žebje spušćeś, ale teź na žwojich swjatkarjow.

Maršall Pilsudski poda so na dowol.

Marschall Pilźudski je póndźelu w nozy z Wilna do Warschawy wotpućowaŕ. W blišćich dnjach poda žo marschall, kaž běšche žebi to hižo pśedy wuznyłśił, do Rumunskeje, so by tam žwój wocźerśiwjeńśi dowol wuziwaŕ. Za wšěm spadźu pśeśiwi marschall Pilźudski śi hacź schtyri tydźenje w Targowiśtenje w starej Rumunskej. Njedyrbjał-li pak tamnischi powětr jemu howiźi, poda žo do Herkulskich kupjel w Sśedmohórskej.

Jendźelsko-arabske zrażenja.

We wokolnosći Adena w kraju pod jendźelskim nadknježstwom je k zrażenjam mjes Arabśkimi a Jendźelcanami došcho. Jendźelcjanam žo poradźi z pomocu Kładkow Arabskich wotrajsć.

Šwedska a ruska spionaža.

W Stockholmje saběraju žo žiwje z ruskej spionažu we Schwedskej. Naležnosć pśichina žobu do wojowanja sa wólby do žejma, kiž budźa w septembru. W prawizynych stronach žu sa to, so žo nowenu žejmej namjet pśichedpołoži, so měła žo žowjetska wikowańska delegacija we Schwedskej sdźěwnyś, dokelž žo ze spionažu saběra.

Stockholmske nowiny „Tidinigen" pišchu, so je ruska spionaža we wschitkich europskich krajach jara wjelka, hačrunjeź žebi nichtó njemyślił, so by žowjetska Rusa pśichmacź chcyła. Ruska wudowa pjeza hobrite pjenjeje, so by k pśicheradnistwu schcźuwała a w europskich wójskach disciplinu podpyła.

Hibanje w Macedonskej.

Jendźelska a Francowska zahrotliwej w Solun.

Zadatej žebi rospušćenje mazedonskich organizacijow.

Diplomatiskaj sastupjerjej Jendźelskeje a Franzowskeje staj bołharskemu knježerstwu porucźiłoj, so by hnatchu wjednikow a žobustawy mazedonskeje organizacije Imro zajało a wupokazało a teź wschitke dowolene organizacije, kaž mazedonske pomozne towarstwa, žónski swjazk, młodostny swjazk a samo narodny wubjerk rospušćiło. Diplomatiskaj sastupjerjej wudawschataj sa pśicinjenu žwojeho posłupowanja, so je jenoš na tuto waschnje można, mérne poměry pśichinjeś mjes Bołharsku, Juhosłowjanšku a Grichiju. Jako běschtaj sastupjerjej Jendźelskeje a Franzowskeje pola bołharskeho knježerstwa pobyłoj, je wono hnydom ministerski radu swołało. Dotal hischcze njeje znate, kak je žo wo tutej naležnosći wuradźowało.

Bołharske knježerstwowe nowiny njenaspomnja zakrocźenje jendźelskeho a franzowskeho sastupjerja. Ale nowiny „Sora" pišchu, so wulkomocny pokazmjeśej na dobru pśicheležnosć za bołharske knježerstwo k zakrocźenju pśeśiwo mazedonskej organizasiji Imro, dokelž w njej tuchwilnje njejednota knježi. S wotstronjenjom tuteje organizacije bychu žurnalne staty woprawdźe wodychle. Bołharska dyrbi pśichileźny wokomik wužiś a njeźmě dowolicź, so žo Imro pśichežo jako sjedna a zjawa organizacija. Po dalšnej powěśći nowin „Sora" staj žebi diplomatiskaj sastupjerjej dale žadałoj, **so ma so mjes Bołharske a Juhosłowjanske** [illegible]

wjesoły, ſ kotrymż mëko ſo ſadjewacz, ſo mazedonſke zwólby mjeſy pſchekroczyła.

Zwólby pſchejeſebać ſmëli wojazy jeneho ſtata też we krajinje druheho ſtata. To bëſche mjenujzy w żiwotim czażu też wopſchiſeſe Niſchkeho krëczenja, ktż Stambulinſky wobſankny. Szëſhok teho pak bëſche, ſo jeho Mazedonoje powalſchu a moricy. Nowiny „Sora“ ſpominaju ſ khwalobnymi ſłowami na Itoliſu, dokelż je ſo na dżakahódne waſchnje mëſchenja do należnoſcjow Bolharſkeje wſdała.

Nowy mordarſki njeſkutk.

Njedżeſu w nezu ſu ſaſo ſobuſtawa organiſazije Imro, Georgiewa Gniſchteſowa na dróży ſtonzowali. Mordat njeje ſnaty.

Ze Serbow.

Dnjowznica.

Srjedu 15. żnjeńca

Donjebjesstpëča swj. Marje.

Ze zbërki „Serbow 365 a 1“.

1679 spisu Jakub Ticin prjedyrëč k swojej ławańskej rëčnicy. Narodżi so 1. aug. 1656 w Kulowje, zastupi w Prazy do jesuitskeho rjadu, wučeše pjeć lët na ławańskich šulach, prëdowaše potom 4 lëta we Prazy. W lëče 1689 wopyta Różant a spisa 1691 swoje ławańske Historia Rosenthalensis, kotruż w Prazy wuda. W lëče 1693 a to 17. aug. zemrë wón pred Bëłohrodom jako pólny kapłan w rakuskim wójsku, jenož 64 lët stary. Tutón wuley wučony sobuſtaw jesuitskeho rjadu spisa serbski katechism, wuda prënju serbsku rëčnicu Principia linguae wendicae, quam alii vandalicam vocant, při kotrejż ëeski prawopis nałożowaše, dokelż cyle prawje zpózna, zo je serbska rëč ze sotru ëeskeje „Accedit, quod nostra lingua soror sit Bohemicae“. Nimo toho spisa jara wobšërnu knihu w[illegible]bskim Różenće, kiż 426 stron wobsahuje a ma 4[illegible]mawe wobrazy. Jara je wobżarować, zo je Jakub Ticin tak zahe zemrël pred murjemi Bëłohroda. 1868 spali so w Dubrjeńku za pol hodżiny wósom burskich kubłow.

1919 założi so w Budyšinje serbska domjacnoſć.

1877 wotewri ſo w Hodżiju prëni serbski prëdarſki ſeminar.

† 1895 praelat Jakub Buk

1679 pisaše Jakub Ticin prjedyrëč k swojej rëčnicy.

† 1900 Jan Korla Mróz, diakon w Budyšinje.

† 1876 Wladimër Smoleł, nadżije polny syn J. A. Smolerja, jenož 13lëtny.

Żnë.

Pjeć bije! Hejda! K ſwačini!
na mjezy khwataju:
tu hóły leżo na brjuši
ſynk błëdni leptaju.

Tam ſłódke piwo towarſki
ſej ſłodżić dadża, hlaj!
tu jena hloda huſtank
dwaj hornyk ſkrabataj

Nëtk ſkibu khlëba z twarohom
ſej kżdy pomaże:
Jan wobolenčk ze ſyderom
Madleni hrabnyć chce.

(Najskerje Jurij Mjeń.)

Přisłowo: Stara rana zażita hasto z nowa bolosć ma.

*

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 744, hygrometer 0, thermometer we dnu +28°. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 714, hygrometer 0, thermometer w nozy +16°. Wjedrjanja na pschemënjenjase wjedro. Nad tajſchej a ſrjedżnej Europu leżasa wyſchina ſaſo nasche wjedro wobſtajnjenje. Mjżina nad Nordſkiſej leżasa

Wulki woheń w Nowakec karosowni w Budyšinje.

Wczera wutoru popołdnju w 1 hodż. wudyri w chemiſkim wotdżelenju tudomneje karoſownje Augusta Nowaka pſchi Wjeleczanſkej dróży ſtraſchny woheń, kiż ſo ſ njeſmërnej ſpëſchnoſcżu wupſchestrë a tej dżël wojmanje a błidarnje ſnicżi, każ też ſamkarnju wobſchkodżi. S wohnjom nasnjenjona ſchkoda njedasche ſo w prënjej chwili po wobjim pſchewidżecz, je pak ſe ſawëſczenjom kryta. — Po nowiſchim wobliczenju je ſchkoda na 100 000 hëlnowo wulka.

*

Wczera pſchipołdnju w 1 hodż. wudyri w Nowakej karoſowni w Budyſchinje w jeje hałle pſched króticmi lëtami natwarjenej dżełarni pſchi Wjeleczanſkej dróży woheń. W chemiſkim wotdżelu, w tak mjenowanej mëſchearni njedaloko maſchinownje wuſawnjy ſ jeneho młyna, w kotrymż ſo maczżina na dżełanje twjerdeho gumija, kiż ſo ſa elektriſe wuhibadła abo telefoniſe a radiowe pſchiprawy wużija a ſo tu w wſchelakorkoh barbach dżëła, ptomjo, dokelż je próch a muczka atd., ſchtoż ſo tu do tuteje maczżiny mljeje, jara explosiwna, ſo woheń we wokonniku po zżyłym chemiſkim wotdżelenju wupſchestrë. Straſchnoſcż tuteje maczżiny ſpóſnjamy też ſ toho, ſo je ſo w poſledniim czażu hiżom huſtiſcho porżało palicż. Dżełaczerjo pak ſu woheń ſtajnje ſaſo ſhaſchecż mohli. Wczera pak ſo wón pſchełyniże roſcżëri, ſo dyrbjachu dżełaczerjo a dżełaczeńki khwatacż, ſo bychu ſwoje żiwjenje wuthowali. Jim je ſo też dżël dżëłanjeſkeje draſtu ſobuſtawiła.

Wjedniſtwo fabriki mëſchczańſkej poliżiji woheń hnydom wojjewi, kotrejż wohnjowej woborje powëſczi da. To ſta ſo 1,05 hodż. Wot 1,07 hodż. nëhdże 10 mjeniſchinow dokho hwiſdaſche Mechaniſka tkajeńja a wokaſche wo pomoz. Nad pokodniſchim mëſtownym dżełom ſtupaſche mjeſ tym huſta trubel czornego kura k njebju. Ludżo na dróhach khwatachu k wohnju. Skykawy pſchijëdżeńku. Mëſchczańſka motorſka ſpkawa ſaſta na Fabrikſkej dróży a cżerjeſche wodu po 520 metrow dokhich ſchlawohach po Wjeleczańſkej dróży do dwora Nowakej karoſownje. Weigangej ſpkawa ſiejeſche pſched ſąſëdom do fabrikſkeho dwora a ſpkawa Weigangoweje fabriki cżerjeſche wodu delkach wot Pichiſchczeńſkeho pucża horje. Se wſzow bëchu pſchiſtkwaſe ſpkawy ſ Bëłſchez, Ratarjes-Sċżiċz a Delnieje Kinu. Prënja ſapſchimnyła je wëſo Nowakej fabrikſka wobora. Wjedniſtwo wohenſkaſchenja leżeſche w rukomaj knjeſa wopaſneho direktora Görlinga.

*

Njedżiwajcy wſcheho napinanja niebëſche pak wohnjowymi woborami możno, pſchecżiwo wohnju hnydom ſ wuſpëchom ſakrocżić, tak ſo ſo wón też ſ dżëła do wojnarnje a błidarnje pſchedoby. Tola ſa nimale hodżinu bëſche wſchitkim dalſchi ſtrach wotſtronjeny. W chemiſkim wotdżelenju je ſo 5 mëſchczańſkich walzowarkow, 2 mljwaj, ſtanjowanſke maſchiny, hydrauliſka praſa atd. ſpaliło. Maſchiny bëchu ſtałe niedawno nowe. Sadu chemiſkeho wotdżelenja we kotrymż ſo też wjele błachowych ſudow ſe hotowej maczżiny wupali, bëſche maſchinſka ſala, w kotreż drjewowobdżełaze maſchiny ſtojachu, kiż bëchu teborunja bjżiſcze zule nowe. Tu ſpaliduju ſo 3 rune pity, 5 kulojtych pilow a mnohe dalſche maſchiny.

Pſched wohnjom wukhowacż możachu ſ cżaſom nëhdże 1000 zentnarow żiwjen w ſudach, dale 150 pótkowych automobilow, kiż bëchu w dżële a mnoho pſchiſtołowaneho drjewa. Na ſhoże je woheń wodnio wudyrił. Wohenſke ſtrowy ſu ſo ſ wſchelkich ſtronow ſkoro ſpjatka ſ wulkej ſylu ſkoro ſpjatka ſ wulkej ſylu ſkoro ſpjatka ſ wulkej ſylu

wje **w pichijimaźni paketow samełkujeny, budze najstarje** wot 15. t. m. sajo **wa swoje** prjedawjsche **mjesto** postajeny. Wón je pichistupny wot 6 hacź do 21½ hodź.

S **Budestez.** Póndźelu popołdnju **ga** tudomnemu 10-lětnemu hólza Hübnera **z khorobnym** autom do Budyschkeje mjeńchczańskeje **thorownje** dowjezli. Lěkarjo mjenja, **so** hólzco **na** spinalne wothromnjenje cżerpi. Nedawno **bóle** Hólzkowjenez hólz **też na** spinalne **wothromnjenje** sphorił. Po wolětnym pschebywanju **w** Budyschez thorownji pak je sajo wothhorił, njemóże pak hischcże **béhać.**

S **Trjebjeńy.** Póndźelu popołdnju sta **so** njejsoźo pola tukleria Kschiżana. Tam padze sluźowna **z** połnje je **sjejemi** nakładżenego **woża a to** tak njesożowjonje, **so** pschi hwiżdżel prawje wobi sama. **Knjes dr.** Schmidt pośćeli prěnju **pomoc.** Na to dowjeze **sanitetowe** auto Cźerwjeneho kschiża do Budyschkeje **thorownje.**

S **Kotez.** Tudomne wojerske towarstwo wotnje jańskim njedźelu w Ponjezy hoscżenzu Lěchi swjedżeń. Na **to** wjedro **bóżche** wjele **sobustawow, pschecżelow a popschecżelow** pschiwabiło. Pschi pschewju **so** tarcże a wukuśowanje **kolbahu** sahnachu **zebi** cźah. — Natario maju **tu** wjele **wo** kuź **polnez** rany dźela. Cźeńkowanka**bjene** źitne **wobi** dóje **do** brożnjowu. W pschersku może **so** skuschi **zyłowy wunoschk** dobry mjenowacź.

Z Łužicy

S **Kamjenja.** Dla wobsaźenja a zdobrenja dawka a dźerżenje kósla budu **so** sobotu 18. znjenża a njedźelu 19. **znjenża** k pławowanju **kmane** koju po wujednanju **wot** pschisłuschnego kommunalnego **stawiznoweho** siedźa. Płacźiny je wobstarć **z** 15. znjenża 1928. Wobstajenym **z** Cźesnju ma **so** wjsko po wótrnoscźi wojsewjes a pschistup do hródźow dowolicź. Widowanje wobsaćne wojsewnjenja **so** filialnja.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Drjezdźan.** (Cźekunjenje **z** wopitowego raja.) Niedawno poradźi **so** aktornu małym wopitanc, **z** wopitowego raja tudomnje **zoologiskeje** jahrody cźekunjeź. Jich mójsachu bórsy jako **Johannyhez** hacź na dwź, kotrejž **so** dnjeś po cźekanju hischcże w Strehlenje wokolo honjeschcź. Lołeschtej tam po **sahadach**, jakżeschći **z** wotewrjenymi wokkami oo villow nuts, khlóschczejschtej toa tamne a cźinjeschtej wschelaki dyrdomdej. Mjes druhim stej **tež z trubku** jadowje **pasty so** popytałej. Hake po dźeśaćim cźasu **so** wothladarjam poradźi, cźunjeźaj jaźo pozadowjeź.

* **Se Zaganja.** (300letny gymnasijny jubilej.) Statny gymnasij w Zaganju w Schlesiskej wobstoji lětża 300 lět. Tutón podawk ma **so** wot 10. hacź do 13. septembra **z** sym**rn** rjadom **swjatoczneje**cźow **wopwjeźeńcź, pschi** cźimž dźensa **so** po możnosći wschitky hischcże **zjawi** priedawschi schulerjo a wuczerjo jubilejneho wustawa **zažowidźeć. Pschi** wothotowanju **swjedżenja** myśla mjes druhim na **sćehowazy swjedżeńśi** porjad: powitanjeń wjecźor, **gmolnizowy** cźas, ranišca **pobożnosć, wopomnjenje** semrětnych, **zwjazatoczneje** na hrodże **a w** gymnasiju, **pschedwjedźenje Wallensteinowe zmjerzce", sportowe a cźełosmużowanjske** pokkeźenja, tomaschny wjecźor a **wodźenje** po starem Wallensteinskim hrodże. Wallenstein, **kiž** mjeśesche 1628 Zaganske wjeschkowstwo **i wicźejšjnom, zakoji we** samknjenje lećeje lacźanšku schulu, **z** kotrejž **wuwi so** pod mnohimi strašchnosćemi a nusami cźaśa po nećim polny gymnasij, kiž bu 1773 na Krałowšti gymnasij" **pobožnjeny.** Tola dla njedostatka schulerjow **zpadny wschak w pschichodnych** lětdźesatkach **zaśo** na prostu lacźanšku schulu, dónjž njebu lěta 1849 za **wurjadnje** tbmaneho direktora Flogela a na **zastupnu** próśiwu tehdyschcże **wójmodki** Dorotheje Zaganskeje wot krała Wjedricha Wilhelma IV. **zaśo** na gymnasij powyschcny. Załoženy jako katolšta lacźanska schula, je **so** gymnasij w poslednich lětach na parietnu wukubkańsu **pschetworił.**

* S **Prechlawy** w Schlochawskim wokrjeżu. (Ssamomordarjswe **pokładnjowego rendanta.**) Tu **załkeli so** rendant borschcźowje **pokładnje Bigalka.** Kulzy trjechschtej jeho do **wnitroby. tak so bé hnydom** morwy. Pschicźiny **ssamomordarstwa** njejsu **znate.** Wobžarujomny **załostaji** žonu a 12lětnu **dźowku.**

Epidemiska rodjaca mrětwa.

W **pośledniim** cźasu je **so we** wschelakich rěkach rěcźach a hatach **rumjenom** epidemiska rybiza **urźiwa** wobedźbowała. K **wujaśnjenju** pschicźiny tajkich **sjewow** je **so** statnemu krajnemu **zastojnstwu za hojenje** zwjerjo **wotoh** (Staatl. Landesstelle f. öffentl. Gesundheitspflege, Dresden-A. 24, Reichsstraße) **wospjet** woda **k** pschepytowanju **z** tajkich hatow atd. pschipósłała, swjetscha pał kuź **w** dośahajej mérje. Tohodła **so** sjawje **na to** pokasa, so ma **so** wot wodu, **w** kotrejž je **so** rybiaza mrětwa wobedźbowała, **z mjenjeńca 1½ litra**, najlépje dwaj litraj, w bleschi, kiž je dopołnje **pjeńjena**, pschipóśłać. Bjeścha ma być **bjesporočnje** jatyana. Statne krajne **zastojnstwo napomina, so by so** jemu woda, w kotrejž rybjazu mrětwu **wobedźbowachu, w** lěkownu padze **hnydom** pschipóśłała.

Józef Kuffner wumrěł.

Póndźelu rano wumrě w Prazy 73 lět stary znaty **rjenity** cźeski žurnalist a redaktor Józef Kuffner, kiž je sebi w redakcejji „Narodnych Listow" wulke zasłužby wo cźesku a słowjansku kulturu dobył. W redakcji „Narodnych Listow" skutkowaše Józef Kuffner wot lěta 1883 a běše z dostojnym naslědnikom slawneho **cźeskeho nowinarja Nerudy.** Józef Kuffner běše też **z dołholětnym swérnym** wotehćerjom „Serbskich Nowin". Posledni cźas skorźeše wón khětro na wěći a wotkaza **sej Serbske Nowiny**", kotrež wjacy hač njemóżeše. Dźeń po tutej jeho zdźeleńcy přińdże ližo zrudna a překwapjaca powěsć, zo je Józef Kuffner po krótkej khorosći běh swojeho žiwjenja dokonjal, kiž běše swjećeny z lubosću k swojenu narodej.

Najwyša wěža swěta.

W tutych dnjach **pu** sapoczeli wěžu wariecź, kiž budże wyschscha a mócnischa hacź Eiffelowa wěža w Parizu, kiž je hacź dotal **i** najwusnamnischim wyšzekotwarom. Tuton gigant, kiž ma być hordosć schpanijskeho města Barcelony, budże Eiffelowu wěžu w runje 100 metrow pischtrjechicź, tohodla schtyri sta meterow wyšoki. Dotkadnje we wschćeh jenotliwoicźach pschemyślany naczisk je hižo we rukach komisije, kiž twar pschewjedźe. Wudawarki porjadże sdźela schpaništi stat, sdźela akzijowe družstwo, kiž chce wschitke rumnosće noweje a wosschérneje wěže swobitkowaci.

Twar hobrisheje wěže ma k wotewrjenju krótkowje wustajenym w Barcelonje hotowy być. Je-li je wunjedźenje tak poradźi, kaž je to naczisłach wotmyślene, potom budże tuton architektowski dźiw, kiž ma w Barcelonje we blischim cźasu nastacź, na zykum swěcze **zwonebe** runjece pytacź. Pomnik, kiž budże hischcże lětstotki na tutu kwětowu wustajenju **dopominacź**, runjeź Eiffelowa wěža na wšednuschu wustajenju w Parizu.

Kaž pola Eiffelowcje wěže, budże podwar też pola najwjetschcho rivale **z** betona wobstacź. Jenotliwe kloppu pola Eiffelowcje wěže schtyrnacte metrow wolste. Tu budża wjetsche dwanasći metrow tolste. Tu budża wjetsche dwanasći metrow tolste, mjeńsche dźesaći **metrow.** Na tutym podtwarje pośćehuje so wotom **wowrandsta wěža, ze** metalla zhotowjena. Betonowy podwar je **mjenje, dokeli** budże wěża njemake cźežka. Mjes tym so Eiffelowa wěža dźewjeći miliionow kilogrammow waži, budże wěża w Barcelonje wćichto pisches dwanaće miliionow kilogrammow cźežka. S tutoh cźežom możemy spójnacź, kak nimo nárr twjerda a kruta dyrbi podkhoła być.

Naczisk ma wešu podobnosć se znamjenitom w Parizu, **z** rysom inżenjera Eifflera. Podobnosć pschećahuje pał ga mo **swonkownym** wobroes wo wiele. Wěża smeje, kaž twar w Parizu. Mnohe schtyrirjźate ploniny. Mjes tym so ma Eiffelowa wěża tři tajke **ploniny** (Plattform), kotrychž najwyschscha 276 metrow nad zemju leži, smeje hobrisći twar w Barcelonje **sydom** ploninow. Na prěnich tšoch budżetej korcźanje a kofejownja **zamóžtnjena.** Kofejownja na **tśeśej** ploninje budże dwje **z „najwischšej"** kofejownju zyłeho swěta, pschetoż budże wěddże te a wolsta metrow wyschko leżeć. To je wyschokoći posledniich postkhodow najwyschšich amerikanskich mrócźelschtrakakow. Na schtwórtej ploninje budże samo dźiwadło zamóžtnjene. Tuto dźiwadło, njech **fo** we nim też pschećzo kraje schtoź cźas, budże **z** nejym prawom nóz rjeź, so wopytowarjam najwyschšim literaturu postśeża. Mjes tym, so w runnoscźach na pjatej ploninje stawiznowitši muzej zamóžtnja, hdźež maju **so** najšajnowjsche zadmoće **z** tuhazłtkich stawiznow Schpanišker wupołoćeć. Niešku žebi hischcże pschećzejdni, schto ma **so** se schestym pokkhodom stacź. Rajiserje dreje zam wulku **sibliotkeku** zamóžtnja. Dale horjeka, w 350 metrikej wyschokosći, budże **so radio-seśelak.** najwjetschi Schpanjeske**ge**statwaviecź. Nad tom pschijmawnia elektrišti zwětkomjetak. Kiž pyta **swojeho** runjeca a kiž budże Barcelonske nozy wobswjśeć. A skónčnje, jako posledńje pod wjerschkom, budże **so** metreologiska (wobtrjosnytna) wobkedźbowanska **stazija** zamóžtnjeć. Wćicha **skodowjetkow**, kaiśkuż ma Eiffelowa wěža hacź k najwyschšemu dypšej 1800, wuczini pola nowjeje wěže wćehdy 2400.

Mjenje Barcelonske wěže hacź dotal nochzedża pschetradźeć a to snadź tohodła pił, dokeli hischcże zami tak prawje njewědźa, kak maju hobra pomjenowacź.

Wona hišće 103, won jenoż 60 lětkow.

Najzitscha nimska njewjesta 19. lětstotka fejsche lěta 1875 jako sto a tšilina tre wjesły njedaloko fakkeje wsy Zimmwald pśched wokłarjom, so by so wudała na wudowza, kiž bé wo 43 lět młódschi. Stara nowinka powěść **z** mnjeza februara wo lěće 1875 pśiche wo njewschědnym podaŋku, kaž jeźinje: „W tutych dnjach wobwjeśesi so w Zimmerwaldskej wohadże spodźiwny kwaß. W nahladnej starobie 103 lět fiejaza wudowa Hana K. wuda **so** k schtwórtemu rafej. Sa muża bé žebi 60lětnjeho wudowza wuswolikła. Njewjesta je niedźiwajcy na wyschoke starosty hischcże dosyć rje strowa, a fastara pschesce hischcże wschć dowiaze dźeła. W jeje žiwjenju bé Hana K. jenoż junu, a to sa schulske lěta, schśesi njedśel dosho thora. Pschi twaźu kujeźesche wjeśely duch, bźchu tola nimale wschitke dźeći staruschkeje njewjesty pschikhwatake, mjes nimi najrjaschi **fyn**, wuschuleny sastojnik **z** Prahi, kiž bé też hižo wośombdźeśate žiwjenske lěto pschekrocźił.

Hospodarski rozhlad.

Sćrjedu 15. **auguśta** 19[illegible]

Wćeraŵše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1965	100 pólsk. złotych .	46,95
1 jendźelski pont .	20,37	100 českosł. krónow .	12,439
100 šwajc. frankow .	80,77	100 franc. frankow .	16,38

Barlinska burša pokazowaŵše wćeraŵ sajo pschezjelšche mjeńšowcźo. Wobroŵ wosta **sinahuny.** Wschelake efekty sapisnachu powyschcene kurzy.

Produktowy **wiki** wosta**ch** mérne. Wukrai powě dejo powyschcene stacźiny. To pał nosche wiki njehnu. Pschicźina bźe pschi dotalnych płacźinach sawoka Rośka sajo 10. pschinjeskom po zentrarnju pschihadźi, wonź 5 pi. Na pozadnjej dnjeny, so **so** tu wśeje wo **spekulazijn** jedna, płacźiny stóźeźa. Ruska na lětsa **grónje** hižo a mjenje wobsajo hacź dotal. Sa lětschnjeje **swojeho** mólchanskiego wobdźelstwa budże rozpósće **nuiowana**, žito we wni **zwjeraca.** To **swóje** wśeje **wa** płacźiny nékaki wliw. **Wera** płacźiske **zemnaś**

w Barlinje

pschecźiwy 11,60—11,75 hr., rožźi 11,25 hr.
hacź 11,40 hr., nawjetschiho jeczmjenja 10,25—10,75 hr., mjeńschiho jeczmjenja 12,25—13,50 hr., wowsa 12,05 hr

w Szamlowanym wiśowanju

za **septemper:** pschecźiwy 12,22½—12,25 hr. rožźi 11,95 hr.
za **oktober:** pschecźiwy 12,25—12,32½ hr. a rožźi 11,96½—11,95 hr..
za **dezember:** pschecźiwy 12,37½—12,40 hr., rožźi 12,21½—12,18¾ hr., wowsa pał 11,12½—11,07½ hr.,

Na pschedaś

Kóń a **kymbrosa**, jendźelski, w Dobrejschi 8.
„ 6-lětny, knježi dwór w Barcze.
Kortrikuga a kutrechak. Budźich w Chěžanach w. Hródka.
Sćela a schpihel w Hródku Mišnjowe hasa 3.
Sćama w Hródku, na Torhoschću 12.
Kolo motorsiše we Wjelkowach 24.
Wós dźěrkaŋ w Wólej Wodźe, Korlowe hasa 3.
„ rjblowanu a hnójnizowu hud, Waltaŕ Baasa we Kamjenu, telefon 97.
Klida klamaršk a rźnišk wowschadło w Wiškopizach, Albertowa hasa 3.
Wodowóź se hudobiom, Hoffmann, **krawź** w Semizach.

Pschesahadowanja.

Mjeńschanšti had w Kulowje, wjedźelu 19. auguśta pschipołdnju w 1 hodź. pschi Brannerca hoscźeńcu.

Pschihlašćiwi putnik.

olzu do domu, Lohmanka w Wiškopizach, Stare torhoschćo 20.
Pelaczjerja a dźěłaczełki, Gösrsche **kuńkrećtschećzenja** we Hródku.
uczobnika, elektrotechništeho, Märkische Licht- u. Kraftanlagen w Hródku telefon 111.
honcza, knježi dwór w Bolšezach, Halka a **fyn** we Wólej.
ferku, hoscźenz „Sloth law" we Wojerezach.
ferkišeho, Schober w Rěčźizach.
erkišeho, Morawitz w Wólej Wodźe
ferka murjeršteho, Müller we Wojerezach.

Wlidarišeho, Ruppelt w Budyschkeje, Szukelnska haśa cźišło 22.

Ssudniśny na pschezadźowanje

schtwórk 16. auguśta 1928:

10 **Budyschkeje** na **sudnischnje** dop. w 2 hodź.: 5 klamarišich kamorow, 3 blidka sa **kurjerjow, pjenježny kamor** a drasiny kamor, sofi, **marmorowy** nótwaŕ, 4 cźahniši, **žonjace** kolo, 8 gramofonow, 10 **bejtsow** k tomu, schijaza majschina, 4 dźe. **cźopych** jadnich tholoweow, 4 **bifeje, tredenza, wschelake** dźěle **su motorske** a wschódne kola, kobrz, stol pisches **pišanske blido, kožanej** žlźaj, mjeńšej stolaj, porzelanowa schkła, blido, 4 stoły a lawka, klawér, 500 kr. cźerwjeneho khódkeho wina a **vertikaj, twértkowe** korito. blido **k** muzju, blidši, stolaj se **jedjeradlom, wobrazaj, cźežity** auto 6/14 PS., spinet, 7 pišanšich **strojow, garnitura torbowanych** mebłow, 3 **twikowe** kamory 10 **mexikow** maquestta, koło;

dale se **swobodoweje** ruki **wschelake** dźěle sa motorske kola, klamarišti komor a drasišu.

11 **Lubiši** na **sudnischnje** dop. w 10 hodź.: mebłe, pišanšej drosej, 2 porai **šwihkaŭtow**, brasišla, motor na wjercźatu prud, hobarska **i** tocźnikom, fotografowanska pschihrawa, pašata pisa, **gramofon, wohnjowa** kaśa.

12 **Kmjenzu** w **gajacach** komorny dom waschinskich **kšowow** dop. w 9 hodź.: wobjaz, wobłaki a wobłacźki wurišiwe twory, 2100 zigarow, pišanšti strai Miquel, walzowa maschina, kwadratka pschihrawa, 4 **wolowe kolesa, sofa, gramofonaj** i 5 desjami, mjeńši stol, pihowy wottocźowak klamarišta pokładnja, bütej, **ležanši** stol, komoda, elektrišti warjaka, lampa we nóżne blidło, 8 stołow, braschka 3 **angoraske** koże, kobr a wor **śneźkašiow, zlubowy** sofa, patronowy kleak a **kl**bowy stol, hudobiowy kamor, kobra, 24 **žibźanych** nahłazow, 3 klamarište blida kanapišei kbachli.

12 **Harnjej Kuje** w hoscźenzu „K lipowai" pschip. w 12 hodź.: 360 tunow nabožesćanych Drjezdźanskich pleschtarjow I. a 240 tunow II.,

13 **Wrěšnje** pola Kamjenza dop. w 10 hodź. w hoscźenzu „K wicźešćenemu fukku" wulki skipt.

Škrowe denese.

Produktowe wiki w Barlinje dnja dop. 3/11 hodź.: Žito žadne a nékaše 10 pj. dróžsche wzjerawschich płacźinow.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž pśched hodźinu, płacźiny pu dale stśeźene.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźiny po zlotej hriwnje.

	14. 8.	13. 8.		14. 8.	13. 8.
Pšeńca	232-235	232-235	bony	26-28,00	26-28,00
rožka	225-228	227-230	wokra	30-32,00	30-32,00
nal. jačmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jačmjeń	205-216	205-215	žołte lupiny	17-17,50	17-17,50
wows	241-253	242-254	zeradella	—	—
kukurica	231-233	236-233	raps wosušk	19-20,00	20,00
pšeńć muka	29-32,00	29-32,00	lany wosušk	24-24,50	24,61
rżana muka	31-33,00	31-33,50	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,75	15,75	běrnj. kruški	25-25,40	25-25,60
rżane „	17,50	17,60	syno, 50 kg	2,50-3,80	2,50-3,80
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,00-1,20	1,00-1,20
hrěch	35-48 00	35-40,00	pšeńć. „	0,80-0,95	0,80-0,95
raps	320-321	320-325	wowsna „	0,80-0,00	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	ječa „	0,60-0,00	0,60-0,80

Přilopk.

* **To bě žeby cłowjek mohł mužłić.** W pschepytowańskej jatbje w Schubinje (Rańscha Prußa) poda žo sćežowaza woprawdźe žadna komedija: Jenemu jatemu powdźi žo, ł jastwa cżerwjeć. Strażnik pak we swojej lěnjosći ł měrtna žo njechibałche, ale porući dwěmaj jatymaj, so bychtaj sa cżłankom hladałoj. To tež cżinjeschtaj, a ł tym wuspěchnu, so žo jadyn ćłoch wjaz njewróćił.

* **Operazija śjednorzenejm dwójnikow.** S Newyorka žo pisče: Dwaj 17-lětnaj hotśikaj dwójnitaj, kiž staj sranjom frosćenaj, budźetaj w bliźichim cżasu ł operaziju dźělewaj, dokelž chże žo jena ł njeju wudaćz. Zakarjo praja, so bindże operazija šamšn dźiw, jeli dwójnikaj pschi liwjerju wostanjetaj.

* **Jónski Landru.** Rumunska polizija je jónskeho Laudria sajała. Tuta jónska ma njeje mjenje hač 5 ź e w j e ć ź nještyschanje žurowych mordarstwow skuczita. Wona rěka Arenia Barlan. W khěži mordarki namakachu cżłowjeze wuschi a perschy. S njedźerżomnym njehornistwom pschida jónska, so je dźewjeć wopram wuschi a perschy wotrěłała, so by jebi je k dopomnjenju mohła skhowaź. Arenin je jeje khižbna, Rahel Hoffan, kiž dě so žama lěhdy zwjerzi wuwinyła, pschecradźika. Jeje knjeni, kiž bě sjonita, so je khižbina to wuplahtała, kradny žo w nozy do jeje komorki a sarahy ju se žekeru. W posledních schtyrjoch měsazach je tuto žoniko ludźi mordowała, so by je mohło wurubicź. Tuta njeschwarniza je jeje schtyri dźeći, jeje macź, jeje nana, jeje zwakowu, jeje zwaka a teho žotru wo zźiwenje pschinjeła, so by cżěła potom roskhukkowała.

* **Won chże do jastwa.** Njewschědna wěska poda žo we tutych dnjach w Krempe w Schleswig-Holsteinskej. We wjeczornych hodźinach dóndże jedyn tamnišeho wobydleć do pisarnje polizije a potom do sudnišće, ... so bychu jeho tam na khódy pad pschisłeli. Do ... na žane waschnje njeda wurěczeź, postićiznu jenoh słónczinje požadany słowo. Hdyž dyzhdu dobrowólneho jateho na druhe ranje sažo puschćeźi, tjeczowaschże so tuton zyle rasnje, zwobodnje hicź, haj staji žo samo pschećiwo sastojnikam. Lětak kiž jeho nětko pschepyta, tpóna, so je cżłowjek kraschnje na cżuwy khory a pschepoda jeho klinizy sa cżuwykhorych we Kielu.

* **Lódź „Monte Cervantes" sažo w Hamburgu.** Motorska lódź „Monte Cervantes" Hamburgsko-południschoamerikanskeje łódźneje cżary, kotrejž běsche 17. julija Hamburg wopuschćiła a žo do połnóżneho kraja podała, hdźej ju njesdoże podendże, je žobotu pod pschewodom wuthowarskeje łódże „Seefalke" do Hamburgskeho pschistawa žo wróćiła. Lódź poda ho w bliźichim cżasu do łódźotwarjernje firmy Blohm & Voß. Pschi pschistkadże njeschesoženeje łódże běsche žo wjesscha žyła ludu w pschijatiawje jeschła.

* **Lubowanu nóž wotkusnył.** S Budapešta žo powdź: Kaž „Az Est" ł Orosła pische, swadźi žo w tamnischej winizy rosnoschowaś Korla Basics ś swojej njemužu, dokelž drjeschce žo jeho dospołnje wotrjeł. Słónczinje wali žo Basics na swoju lubowanu, pschimny ju ł swobćmaj rukoma sa schiju a wotkusny jej nóž. Žonika dyrbjachu strašchnje tranjenu do khorownje dowjezeź. Wona budże na cżaž žiwjenja inwalidźenja, dokelž žo njeschódi, wotkusnjenu nóž sažo namakaź. Ryschko lubowarja sajachu.

Listowanje.

Drogista. Wuwuczowańskí cżaj ja drogistu wuczini 3 hać 3½ lěta. To žo smimjenischa žada, so by žej trěbnu wědu a pratisce myshonjenje pschiprawił. Wob této žo tute powołanje na žadyn pod nieuawukuje. Kónj tutoho lěta budże žo — smimjenischa w Prußej a tak drje we zbytnu stacze — žadaeź, so bóžy pomeznik swoju wobsedbitu powołańsku schulu (potajkim ja drogistow) wopyta a potom swoje pruhowanje wotpołoži, schtóż chże žo samostatnuj cżinjeź. Hischcze je pruhowanje. schtóż chże kónjeschju na jeby mjeź. Wobej pruhowanj žo swjetscha zaa wotpokožitaj, hdźej je wobešita prowołańska schula ja drogistow. Pola Waš w Prußej by žo w tym padże wo Lehnitzu (Liegnitz) jedwalo.

Směški.

** **To ikoro rjadże.** Wotedrałka: „Wjch rad tamnjane cżerwjene schjatko (Kleid) we wokmu jpytała." — Pschedawarka: „To lědma pórdże, dokelž je to ježewdły (Kamyenschirm)."

** **Dožaha.** „Cżehodła dha jeze jenoh jeneho wot dwójnitow fotografowaeź dała?" — „Ach, tej staj tak na žo podobnaj, so jena fotografizija dožaha.

** **Dosć pomnikow.** „Hlej, mój hólcze, je-li pilnje wutrjejch, mohło ł tebje nětchto warjadne nastaeź, snadź sławny muž." — „Cżehodła? Je hižo tak dosć pomnikow w měsće."

** **Pschewjele.** Hólzaj skeitaj psched cżsmarjowni. „Hladaj", měnjesche jedyn, „tu wiša huhaza jatrowa kolbasa. Sedy hižo taiku jědł?" — „Huhu hižo", napschecźiwi drunh, „ież jatro a kolbasu sym jědł, ale wscho hromadźe? Nź, to so hischcze stało njeje!"

** **Nastawk.** Wuczeł bě swojim bźećom nyhdy hol, nastawk wo themie „Wokmoi łódźstwa", napisaeź. Jedyn hólz skónczi swoje dźeło je schźehowaeź sadu: „A tak móże ho łódź ł dobrym prawom wjelbłud (Kamel) morza nsjewowaeź."

** **Jendźelski žort.** Wo Božich khłubach bě sberka sa powanow w južnych krajach. Maty John, kiž pschi swojim wanje kedźesche, wopraschа so jeho boiasliwje: „Nanko, khodźa pohanje w južnych krajach też w kholowach?" — „Cżehodła praischesch ho tak spodźiwnje mój žynko?" — „Dokelž sa cżuje knesł bo móschnicźki cżišnyłł!"

Najnowiše z cyleho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutjischi schtwórtk: Torhate, schersjate, podobne też w Jendźelskej.

W jenej fabrizy sa medizinske aparaty w Hammondu w Indianaskim staeże w połnóżnej Ameriży sta žo rosbuchnjenje, pschi kotrejž 12 wožobow wo žiwjenje pschńdże. Se rosbuchnjenjom nasta woheń, so stworpředla njebesche móżne, cżesa morjenych smuczahaeź.

*

Sdudnišći lěkaŕ Paul ł Parija je pschi pschepytowanju cżeła bankjeja Löwensteina w cżerjewach jeb namakał. Dosadna rosprawa žo hischcze worcżakuje.

*

W Danskej je žo pschi cżeżkich njewjedrach 10 burskich statkow wotpalilo.

*

Khorwatiśky universitni studencja boykottuja žerbske cżasopišy. Na někotrych měśtach ju kolporćerow žerbskich cżasopišow nadpadli a jim Beograbske nowiny rostorhali.

*

W mjeńschim měrcze pola Chicagoa dobuchu žo pjeczo wobrónjeni rubjeźniży do jeneje banki a kradnychu 15 000 pollarow.

WŠĚ ĆIŠĆERSKE WĚCY

serbske a němske, kaž listowe hłowy, zličbowanja, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, plakaty, slubowe khartki, wěrowanske khartki, smjerne khartki, programy a tež přepowješenja, visitne a dźakne khartki, česne dopisy, wěncowe sekle, dopisnicy, wšě wěcy jeno- a wjacobarbne, jenož najlěpši material, zhotowja swědomićiwje, spěšnje a płaćizny hódno

SMOLERJEC KNIHIĆIŠĆERNJA

z. dr. z w. ruk. **W BUDYSINJE** w Serb. Domje

Swójbne powěsće.

Semrěł: Albert Mikut, pjekaŕski mišchtr na wotp. we Budyschinje. — Rudolf Stahn, kubleŕ w Khwaczicach, 77 lět. — Arnoscht Julius Kühn, wuměnkaŕ w Kosaŕni, 72 lět. — Pawlina Ernestina Žurowa rodź. Vetterez we Wjasowizy, 75 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wokrjesny montěr w Njeswačidle

Cinimy našich čescenych wotebŕarjow na to kedźbliwych, zo smy dźensa město wokrjesneho montěra w Njeswačidle zběhnyli. Knjez Max Rachel w Njeswačidle čo. 80 njeje wjacy pola nas přistajeny a nima tohodla wjacy prawo pjenjezy za nas zběrać abo skazanki přijimać a wuwjesć.

W Budyšinje, dnja 14. augusta 1928.

Direkcija měšćanskeje milinaŕnje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Wšěm našim Sokolskim jednotam. Južnoslowjanski Sokolski Zwjazk zmeje swój zlět wot **5. do 9. sept. 1928 w Skoplje.** Štóž ma wotpohlad tam jěć, njech to nanajpozdźišo hač do soboty 4. awgusta podpisanemu wozjewi. Wuměnjenja su wostałe te samsne, kaž su kóždej jednoće w meji zdźělene.

Jednaćel Ł.-S. S. Z.

Budyšin. Naša „Jednota Sokoł" ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaŕšownu na Hornčeŕskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Drježdźany. Serbske tow. „Čornobóh" wotměje přichodnu sobotu wječor w 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w towaŕšnym hosćeńcu na Christianskej drózy 22. Też tam so zwučuja kóždy štwórtk wječor w 20 hodź. serbske reje k našemu założeńskemu swjedźenjej. Zwučowanje serbskeje přazy wotmje so kóždu srjedu wječor w 20 hodź. pola knjenj Laukec. Sobustawy, kiž su so k tym zwučowanjam zamołwili, njech wšěce a z dypkom přińdu.

Předsydstwo.

Radwoŕ. Jednota „Sokol" wuhotuje njedźelu 9. septembra lěćny **sokolski swjedźeń w přirodźe.** Přećelnje přeprošujemy na njón wšě bratrowske jednoty, kaž też Serbow z blizka a z daloka.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł" zwučuje štwórtk wječor wot ½8 hodź.

Kulow. Jednota Sokoł přihotuje so 2. septembra 1928 na přiwabjacy swjedźeń jednoty. Wšě bratrowske jednoty a přećeljo sokolstwa so wutrobnje přeprošuja.

Pražske wobrazy su dójšłe a su jara rjane. Skazanki móża so w Smolerjec knihićišćerni wotewzać. Tam hišće stej dwě wyše. Štóž chce je měć, njech so borzy zamołwi.

Ńěčne hodźiny zastaraŕnjow a radupodawaŕnjow města Budyšina.

Sastaraŕnja cżeschnych dźěći:

Pónjdźelu, wutoru a pjatk wot 15 hać 16 hodź.

Radupodawaŕnja sa małe dźěći:

Schtwórtk wot 16 hać 17 hodź.

Radupodawaŕnja sa hamobruhe žónske:

Kóždy 1. schtwórtk w měsazu wot 15 hać 16 hodź.

Sastaraŕnja na tuberkulosu khorych.

Pónjdźelu wot 16 hać 17 hodź.,
wutoru wot 16 hać 17 hodź.
schtwórtk wot 15 hać 16 hodź.

Radupodawaŕnja sa bědnych:

Kóždy 1. schtwórtk w měsazu wot 9 hodź. hać 10 hodź.

Radupodawaŕnja sa na alkohol khorych:

Schtwórtk wot 17 hać 19 hodź.,
pod khańšim natwjedźowanjom kóždy 3. schtwórtk w měsazu wot 18 hać 19 hodź.

Wschitke saradźeńce su pschi Kralowskim walu 3.

Radupodawaŕnja sa hłowomyłnych, duchakhorych a na padawu khorosći cżerpjazych:

Kóždu 1. srjedu w měsazu wot 11 hać 12 hodź. **w měšćańskej khorownji.**

Mukałowańske hodźiny sa sexualne a mandźelske radupodawanje:

Dźeławe dny wot ½12 hać ½13 hodź. **w Ssejmownji na Hrodowskej hasy 10 II wo schtwórtej 82.**

Mimo teho:

Ńěčne hodźiny měšćańskeho lěkaŕa:

Dźeławe dny wot ½12 hać ½13 hodź. **w Ssejmownji na Hrodowskej hasy 10 II wo schtwórtej 82.**

Ńěčne hodźiny měšćańskeje asistentskeje lěkaŕki:

Pónjdźelu, wutoru, schtwórtk a pjatk wot 17 hać 18 hodź. **w Ssejmownji na Hrodowskej hasy 10 II wo schtwórtej 81.**

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, lokalny dźěł a feuilleton A. Daćman w Budyšinje. — Za hospodaŕski dźěł Arnošt Hart w Brězowcy. — za nawěšćki G. Janak w Budyšinje.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Handrij Strympa
w Budyšinje
na Rózowej hasy 15
poruńa
meble
a pólsrowanc tworu
Sym Serb!

Poručam:
suseny połć pt. 1,— hr.
łój . . . . pt. 50 pj.
kolbasy . . wot 80 pj.
Mjasa
po najtuńšich dnjowych płaćiznach
Cople kolbaski,
kobołkowu kolbasu
poruču je
R. Pötschke
rězniski mišter w Budyšinje
na Žitnej hasy.

Bornicu
snopowe pasy
za słomjacu prasu ma na składze
Paweł Bennewitz
Skład: na Drjewowych witnach w „Markhraju". Telefon 2076

Cěridne rjemjenje
z dobreje kože, **wósk za pasy, mašinski tuk, motorske a mašinske wollje, tuk za wozy, kopyty a kožu**
poruču je tunjo w znatej kajkosći
Otto Büttner
(mějićel S. Laskowski)
w Budyšinje na Hrown. torhošću 9

Derje zrosćeny, připuščomny
plahowanskibyk
čorny a běły, je na předań
Arnošt Rahle w Klénjom

Mužace a žonjace šaty, přešiwakiza łoža, dźěći a klanki
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čo. 9.

Čohodła

nimaće w **Serb. Nowinach** hišće **běžneho nawěška**

Kak móžeće so potom dźiwać, zo wobkhod to njewunjese, štož byšće sebi přeł? Dajće sebi rjec, što znaty Američan wo reklamje a wobkhodje praji: „Što — Waš wobkhod njeznjese cyle jednore wudawki za běžny nawěšk a propagandu? Potom dyrbiće so znajmjeńša za **jónkróćny** nawěšk rozsudźić: Wozjewće, zo je Waš wobkhod na předań, přetož potom je

K komu najwjetši čas!

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawaŕnja Rudolfa Sacka z Lipska
== w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje ==

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 nr. pf., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 nr. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 nr. pf. Wudawa a dźiwi Smolerjec knihičišćernja, nam. hr. 9 w rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2887.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobsěžnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobmólwja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n. n.

Čisło (Nr.) 191 — Budyšin — Štwórtk, 16. augusta 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Nowozrjadowanje krizoweje podpjery.

Němski žejm je pśed swójim rozeńdźenjom w julija t. l. resoluziju pśijał, w kótrejž němske kněžerstwo namólwja, so by wěste polěpšenja w krisowej podpjerje sawjedło. Němski dźěłowy minister je k tomu někto trěbne postajenja wudał. Nowozrjadowanje stupi 20. augusta do mocy.

Koło wožobow, kótrejž gmědźa fo do krisoweje podpjery pśiwzěli, běšche dotal kněžo wobmjerjowane na dźěłonjemějacych wěstych powołanjow (na fahrodnistwo, metallowu a maschinowu industriju, kožowu, drjewowu a wobleczenjowu industriju, pśiwstajenjow). K tutym powołanjam stupjeli někto hišćeze schkleńzowa industrija a personal bźiwadłowych jewišćezow a kinow. Njewuczeni a pśiwuczeni a pśiwuczeni fabrikšy dźěłaceerjo maju pod famźinymi wumjenjenjami pśiwjasnje ke krisowej podpjerje, pod kótrymiž jón bźiwjom dotal w dowolnosću krajnych dźěłowych hamtow mějachu. Někto pak wožebiteje dowolnosće krajneho dźěłowego hamta wjazy trjeba njeje.

Pśedsyda krajneho dźěłoweho hamta dostanje wjazy prawa, krisowu podpjeru na dalsze powołanja wupscheśrěź. Wažne je też wožebje, so gmědźa pśedsydźa krajnych dźěłowych hamtow też pśiwšišłuschnikow pśichodnjeje potrjeby do krisoweje podpjery pśiwjacy, dalokož je to trjeba.

Pśedsydźa krajnych dźěłowych hamtow gmědźa dale krisowu podpjeru na dalsze powołanja sa gmejny, kiž maju wjazy hač 25 000 wobydlerjow, wupscheśrěź, w kótrychž wobsteji w dźěłom wulka nuza dla wuwisaceńych podawkow abo dolga cźasa bjezdźěłosći.

Najdlěšni cźas krisoweje podpjery wuczinjesce dotal sažadnje 26 njedźel, tola sa dźěłonjemějazych, kótaž žu 40. žiwjenske léto pśechekrocźili, wuwisaceńje 39 njedźel. Němski dźěłowy minister podlěšći ja tutych siarskich pśiwstajenjow najdlěšni cźas krisoweje podpjery na 52 njedźel.

Schtož nastupa dźěłonjemějazych niže 40 lět, běšche němski žejm pśecece wuprajił, so by fo tracje podpjery wot 26 na 39 njedźel podlěšiło. Němske kněžerstwo je sažadnje wobjasniło, so chce fo po tutom žadanju měrź, hačrunjeź fo z tym statne finanzy khětro poćeża. Hdyž pak fo to stanje, wotwitnuje wot kněžerstwa, so němski dźěłowy minister wo tom hišćece niczo postajicź njemóžesche. We tutym dypku njejźu potajkim hišćece zyle pśechesene postajenja němskeho dźěłoweho ministra z resoluziju němskeho žejma, we wšitkich druhich nastupanjach žu pśechesene.

W někotrych wótnikach je była w pócźatnem cźasu resoluzija wocźišćowana, kótruž je skupina dźěłobjerjerjow we sarjadnišej radźe němšoskatneho wusława za wobźitaranja dźěła a sawěsćenje dźěłonjemějazych 3. augusta 1928 pśedpołožiła. W tutej resoluziji je mjes druhim prajene, so žu prawa presidentowu krajnych dźěłowych hamtow, kiž žu sa krajiny dźěłowe nuzy dostali, w nowym postajenju trochu pśichitśihane pornjo tym w dotalnym postajenju. To pak je wopaki. Pśichi nowym sriadowanju je prawo na krisowu podpjeru we nnohich padach wjetsche. W žanym padźe fo krisowa podpjera njepschikrótśicha.

Němski hospodarski plan za 1929.

W němskim finanznym ministerstwoje žu někto z pśichotowańskimi dźěłami sa bliźiki statny hospodarski plan sapoczeli. Sostajacej hospodarski plan sa liczerske léto 1929 je wobcźežne, dokelž mamy z wjetschimi wudatkami sa reparazije a zdobom se sniżenjom dochodow liczicź. Hospodarske léto 1929 budźe prénje léto, w kótrymž budźe Němska „normalne“ reparazijske winowatosće we 2,5 miliardowy hriwnow dopjelnicź dyrbjecź, njedyrbjako-li hacź do tutoho cźasa k nowemu sarjadowanju reparazijow dóńcź. Němski stat ma njepósrednje 1540 milijonow hriwnow pornjo 1247 milijonam hriwnow w bźeznym liczeje pśicźiscź. Potajkim žu wudawki k létu wo nimale 300 milijonow hriwnow wyšše

Nuzowanje Bołharskeje.

Jendźelska a Francowska hrozyjej z pjenjeznymi sankcijami.

We wobźerawšchim cźišću smy hižo wobšěrnišo rozpisali, so staj žebi jendźelski a franzowski pósłanc wot bołharskeho kněžerstwa žadałoj, so by wono mazedońske organizacije, kótrejž w kraju samom a w žušodnych krajach wobydlerstwo wohrožuja, rozpuśćiło. W Sofiji pak hamtiske městnosće wo tutej krocźeli jendźelskeho a franzowskeho kněžerstwa dospołnje mjelcźa. Njedźiwajcy teho pak je sastupjeł powěsćerske „Telunion“ z diplomatiskeho zórka cźežkowaze podrobnosće zhonił, kótrejž wobźerawšchu powěsć spěła wudospołnja a spěła wobkruća:

Pśichodstajenja jendźelskeho pósłanca Sperlinga běchu jara kruteho raza, franzowski pósłanc fo trochu měrnješcho wupraj.

Wobaj pósłancaj žadaschtaj žebi, so maju fo wschitke zbrojstawy zentralneho wubjerka zajecź, kaž też wukrajne zastupjerstwo organizacije Imro. Dale žadałschtaj žebi wonaj, *so ma bołharske kněžerstwo wschitke kulturne mazedońske zwjazki rospuśćiceź.*

Njedopjelni-li wono tuto žadanje, hrozeschtaj pósłancaj z pjenjeznymi sankcijemi.

Jendźelski pósłanc dopominaschе na wšiw Chamberlaina na naprawy k lépschemu bołharskeje pożkonjow a fo Jendźelska w nusnym padźe sadźewa, so Bołharska swoju pożčonku dostanje. Też franzowski pósłanc naspomni, so je Bołharska pśichi dostaću swojeje pożčonki wot pśicźeljerstwa z Franzowskej wotwisna a so Franzowska sa swoje pśicźelne zmyślenje dopjelnjenje swójeho žadanja wocźakuje.

Pósłanc zmaj wotmołwi bołharski (wonkowny minister **Burow** a pokaja na cźežke wobmyślenja bołharskeho kněžerstwa pśicźiwo tajkemu dalokožahajacemu žadanju. Won wujźełnu, so je bołharske kněžerstwo hižom do sajschimnjenja Jendźelskeje a Franzowskeje wo nóżnosći jednało, kak mohło schódnemu pocźinanju mazedońskich organizacijow wotpomhacź.

W diplomatiskich kruhach maju fa to, so fo Bołharska tón króć rozsudnej wuwinuc njemóże a so budźe fo po žadanju Jendźelskeje a Franzowskeje skorjowacź dyrbjeć. Wěsto wostanje fa Bołharku nadźija na italiskeho pósłanca, kiž je na wožebity pśikaz Mussolineho pśichi zakrocźenju pola bołharskeho kněžerstwa njeje wobdźełił.

Prénje pśeczewzaca Bołharskeho kněžerstwa.

Wutoru wjeczor je bołharske kněžerstwo dźesanjcy Mazedonjow dla njedowoleneho nošenja bróńjow sajcej dało. Mjes sajatymi njejsu žani wjedniźi. Jeneho sajateho fu je w Sofiji do prowinzy wotpósłejcej dali. Tuto postupowanje kněžerstwa je pśini sejźiwk ministerskeje radu, kótraž běsche fo wutoru poradźiła zhromadźiła. Wocźakuje fo, so kněžerstwo mjes Mazedonjanami, kótiž w Sofiji bydla, raz z kraju khosćejom wumjenje. Mału licźbu Mazedonjow, kótiž w Sofiji swój pśebywanje njemóża dopokazaceź, dawa kněžerstwo sajecź a do jastwow w prawinach wotwjesći.

Njepschihódne pak pschi tom je, so dwaj wulkaj dokhodaj wotpadnjetaj. S pschesbytkow z léta 1927 je w létuschim hospodarskim planje 125 milijonow hriwnow sastajene, dalsche 175 milijonow maju fo z léta 1927 z bźeza němskostatnych pjenjes wusbytkowacź. Tute jánkrócźne dokhody sa bliźiche hospodarske léto njejźu wocźakacź. Potajkim je trjeba, dožyka sa 600 milijonow hriwnow nowe naruanje wobstaracź; njeporadźi-li fo wudawki we wjetschim wobsahu sniżicź.

Němsko-francowske wumjenjenje pristajenjow.

Hospodarske sbliżenje mjes Němskej a Franzowskej žmě dalschi swjeżelaszy postup sapiłacź. W němskim dźěłowym ministerstwoje w Barlinje žu fo tele dny jednanja skónczile, pschi kótrychž žu k tomu dóschli, so ma fo němskim a franzowskim pschistajenjam smóžnicź, so bychu žiwoje powołanjske a rěcźne wědy w žušodnym kraju žebi wudospołnili. Njedźiwajcy na dźěłowe położenje maju 500 němskich pschistajenjow w Franzowskej a tehorunja 500 franzowskich we Němskej dźěło dostacź.

Powušenje winowatosće zawěsćenja pśi khorobnych pokładnjach.

Sawěsćenjska winowatosć powyschi fo wot 500 na 600 hriwnow měsačnych dochodow.

Po sdźělenju jenych Lipzjanskich nowin žu **w němskim dźěłowym ministerstwje w Barlinje pocźatne pśistajenje skótowili**, se kótrymž ma fo sawěsćenjska mjeza **za tych, kiž žu w městnych pokładnjach** (Ortskrankenkassen) **sawěsćeni**, wot 500 na 600 hriwnow měsačnych dochodow powyschicź. Też **swobodne powołanja**, kótrejž fo dotal sawěsćicźej njetrjebachu, maju fo někto žobu do sawěsćenjskeje powinnosće sćahnyć. Tuto nowe postajenje najskerje hišćeze w tutym lětdźenju do mocy stupi, podobnje jako pola nowosrjadowanja sawěsćenja pschistajenjow.

Kelloggowe wotpohladny.

Po powěsćach z Washingtona je žebi statny sekretar Kellogg wotmyślił, so fo po swójim wopyśe w Parisu na London do Washingtona wrócźi. We Washingtonje wocźakuja, so fo Kellogg dwaj dnjej w Londonje sadźerži a smeje wešo z jendźelskim kněžerstwom wo važnych wěcach pojednacź. Powě fo też, so ma amerikanske kněžerstwo wschitke podlohi wo jendźelsko-franzowskim sbliżenju wo wójnskim łódźstwje w rukomaj a so smeje Kellogg tele dny, wjeliki cźasz fo na puczowanje do Parisa nada, hišćeze

Powěsć z Juhosłowjanskeje.

Demonstracije na dróhach w Splitu.

Dokelž je Beogradska skupschtina Nettunoske srěźenja pschijała, je na dróhach w Splitu w nozy na sjedźel k demonstracijam dóschło. Njedźiwajcy pśizwuzowanja policije, kótraž spyta demonstrantow rozsahnacź, ho twóź pschego sahe bromadźachu. Skónczije dóschło k wojowanju mjes policiju a demonstrantami, pschi kótrychž dyrbjesche policija někotre rasy do powětra tśěleź, so by hrozyła. Hakle potom je wona sajała.

Italski khóś k Nettunoskemu zrěźenju.

Rimske nowiny „Messagero“ pschinjesu hakle sjedźu rano prénje italske mjenjenje wo pschijěcźu Nettunoskeho srěźenja w juhosłowjanskej skupschtinje. Wone njemaja tutu kroczeł juhosłowjanskeho kněžerstwa znamjo loyalnosće. A to wě hebi Italska wobźebje wažicź, hdyž wopomni, pod kajźimi wobsěžnosćemi je skupschtina k tomu dóschła. Tuta loyalnosć Juhosłowjanskeje je po nahladach Italska [illegible]

Kral Alexander a Pribičewić so zelikaja?

Kral Alexander je sjedźu je swojej źiwźbu k wocźerwjenjenju do Beldeńskich kupjelow wotpuczował. W politiskich kruhach rozsudnje so rozmysli, so we Beldeńu k wažnym politiskim wuradźenjam dóńdźe, dokelž też wjednik thorwaskeje opozicije, Pribičewić, we Beldeńu pśebywa.

Francowska a China.

Franzowske nowiny „Matin“ pischu, so dźe franzowske kněžerstwo runje jako jendźelske a amerikanske w bliźschim cźasu z nazionalistiskim chinešim kněžerstwom we Nankingu srěźenje wo rjadowanju pschi padow w Nankingu podpisacź. Franzowski generalny konsul we Shanghaju dźěła kuhwilnje na sestajenju tekta. Po wobhonjenjach nowin „Matin“ budźa w listach, kótrejž bo mjes franzowskim a nazionalistiskim kněžerstwom w bliźschim cźasu sešeli, też wěcy wo revisiji njerunnych srěźenjow. Stejišćo Franzowskeje žo w tutym dypku njeje pschemeniło. Franzowska je stuknine z chinešim kněžerstwom we revisiji

łutych sŕeźenjow jednacj, tak rucże hacj so wobsiežnosće dowola. Po wojsewjenju franzowskich nowin wotwiźuje wschitko wotsadźerźenja ćinjenskeho knježerstwa, a wot pschiprawow za porjad a wěstosć, kotreż maju so w Chinje hischcze stacj.

Ruska Kelloggowy pakt wótrje zasudźuje.

Kaž so z Moskwy powěź, pischu ruske nowiny „Iźwestija“ wo pschijeću Cźicźerinoweho wuprajenja naswisowajo Ssowjetsku Ruśu a Kelloggowe sŕeźenje. Tute wotpokazowaje pschiricźe w amerikanskich a europskich nowinach wospjenjenje woprawdźitu smysł Kelloggoweho pakta, kiž so z wotpokazanjom pschepruskeho knježerstwa Ruskeje k podpisanju **k nadpadnjenskemu sŕeźenju pschećiwo sowjetskej Ruskej swaji.** Tutón fakt sowjetske knježerstwo njemóże pschewidźeć. Ssamstne ruske nowiny pokazuja na powěsće europskich nowin, kiž su w poślednich dnjach pišale, so tute **nětrowe sŕeźenje bronjenje dowola.** Teź tutón fakt wobswětluje woprawdźe charakter Kelloggoweho pakta. Ssłuschna drje wjele optimizma k tomu, so bu Kelloggowy pakt pod tutymi wobstejnosćenmi sa grat měra wobhladuje.

Skónčenje manevrow ruskeho łódźstwa.

Ruske baltiske wójnske łódźstwo je po potwěrźenju z Moskwy se swojeho swuczowanja na morju do Kronstadta wrócźiło.

Japanska wróća swojich wojakow z Chiny.

Japanski khěžor je dowolił, so bu pjećej japanskich kompanijow pěschkow z Tientsina wrócźa. Dale bu wocźakuje, so Japanska też hórsy swoju 6. diwiziju ze Schantunga wuczehnje, jeli njebudże trjeba, so bu japanśy wojazy we Chinje na symsł pschewzaty pschiprawja.

Wostanje president Calles?

W Mexikanskej je pschez 100 politiskich stupinow próstwu podpisałko, z kotrejż so na nětcźiskeho presidenta Calleśa, kotrehoż presidentstwo so 1. dezembra 1928 skónći, wobroca, **so by wón dwě lećze dźesa w sastojnstwje wostał.**

Ze Serbow.

Narodownica.

Stwórtk 16. znjenca.

Isaaka. — Joachima, nana.

Ze zbérki „Serbo w365 a 1“.

† 1871 Jan Łahoda, farař w Kholmje pola Nizkeje, wuley zahority Serb a Słowjan. Běše rodźeny z Tumic pola Smilneje, hdźež běše jeho nan wobsedźer źiwnosće, Łahoda studowaše w Lipsku, hdźež běše 1823 starši serbskeho towarstwa. Tehdy hižo je so wuznamjenił přez swoju narodnu zmyslenosć a wulku pilnosć. Do rukopisnych Serb. Nowin je pisał jara wjele přinoškow też samostatnych pěsnjow. Měješe dobry pěsnjerski dar, po kotrymž běše jemu mózno hižeze wšeho přiwlastowanja w serbskich étuckach rěčeć. Na spěwanskich swjedźenjach a druhich składnostach je so z tutym darom wuznamjenił. Krasne słowy je na spěwanskim swjedźenju w Budyšinje 1846 **a w** Labiju 1848 wunjesł. Jeho farski dom běše ryzy serbski. Měješe zyna, kotremuž běše mjeno „Lubin“ dał. A jeho dźowka rěkaše „Zerja“. Husto tam přebywachu młodźi Serbja a Słowjenjo. Wot njeho mamy nedźelsku knihu.

† 1875 nan našeho wótčinca Arnošta Muki, zemjanski kubler Jan Jurij Muka we Wulkim Wosyku, jenož 51 lět stary.

1837 poswjećeni so **staroluthersku cyrkej w Dobsku.**

† 1871 **Jan Łahoda**, farař w Kholmje.

Moje pěsnje.

Pěsnje, dźowki mojich ćućow,
Płody mojich łubych hnućow,
Póścelu was do swěta.
Dźiće, lube ćiche dźéći,
Kwětki syće po wšěm swéći,
Wótčina w nich zakóěwa.

Dźiće přez hat, přez zahrody
K khěžkam, k hrodam a přez wody,
Zaspěwajće pokornje.
A hdyž so wam hordźi zdaja
A před wami zawjeraja,
Zanjesće jim na dworje.

Budźe was štó hospodować,
W serbskej rěći woprašować:
Štó was słał po wótčinje?
Rjekńće: zo, kiž kralow dwory,
Sceptaŕ, parle, złote hory
Njewoznje, zo — Serb wón je!

Jan Łahoda, farař w Khołmje, 1853.

Přisłowo: Stóž pjerdźi, tón smjerdźi.

*

— **Wo wjedrje.** Wjeźera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer we dwjo +27°. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer w wozy +17. Wuhladny na pschemjenjace wjedro. — Wschitka leži nad srjedźnej a zanchej Europu. Pschipłowy symneho powětrja je nad srjedźnej Europu njewjedra wutworił. Po dołhim cźasu wjeźera hodźinu do połnocy prěnje njewjedro naše Budyšće strony pschećahny. Naschim łuchnym honam pschinješe witany deschćik a nasynstšim płodam, wosebje pizy, bórnam a rěpje troschku wotchcźewjenja. Je-li njewjedra kasche deschcze njepschinjeju, pschewjesele deschcza njemilenjemy. — Jutśje stajk khodźa ślónčko 4,46 hodź. a khowa so 7,21 hodź. Wjeźer sthadźa rano 6,37 hodź. a khowa so wjeczor 3,32 hodź.

— **Kradnył je něchtó** 12. 8. 28 pschipołdnju wokoło 1 hodź. na tudomnym Duchowskim pohrjebnischcźu bronsčeru dróžowe strukowanu żonjazu jako i módrymi kwětkami na thornarju a rukawowymaj wuwjorkomaj. — Dale je něchtó kradnył z wotchłasnjenje tudomneje měschćanskeje khorownje w cźasu wot ½2 hacj do 4 hodź. popołdnju żonjaze kolo znamki „Lorna“ cźo. 159 197. Kolo měsnicze módre krośna je słonymi strukami, trochu horjeschibnje wodźidło, žołte swjecna z zwónjej cźornej znamku. cźornoschérej pschimadle, pedale z gumijowymoj sklokomaj, a šwidźeru holschka, žołte šydła je schórjeschenym kaschćikatym pschikrywom, hamoběžkom, cźerwjenej gumijowej wobrucźi. — Dale je wčera kradnył 13. 8. 28 z wotchłasnjenje tudomneje měschćanskeje khorownje w cźasu wot ½2 hacj do 4 hodź. popołdnju żonjaze kolo znamki „Lorna“ cźo. 159 197. Kolo měsnicze módre krośna je słonymi strukami, trochu horjeschibnje wodźidło, žołte swjecna z zwónjej cźornej znamku. cźornoschérej pschimadle, pedale z gumijowymoj sklokomaj, a šwidźeru holschka, žołte šydła je schórjeschenym kaschćikatym pschikrywom, hamoběžkom, cźerwjenej gumijowej wobrucźi, graiowym toschći, beltach kiłoštu. — Dale je něchtó kradnył 13. 8. 28 w 11. hodźinje popołdnja z jenoho dwora na Wałłe; drózy muzaz kolo znamki „Mars“, cźo. 450 382, modrje 705. Kolo měsnicze cźorne krośna, je selenymi a žołtymi wuzkami wudrjeżene, schórunja błótowej schtikaŕi, žołte swjeno z cźornymi znamkami, horjeschibnjene wodźidło z cźornemaj khołstymaj pschimadłomaj, šwónčk z nowymaj kurt Mariźnec, cźuzne špindło, Torpedoski hamoběž, njemowu taflu, a z napišmom „Nr. 705, Marklober“. Wola sadnjeho kolesa pobrachowasche špiza, pola praweho pedala wobaj gumijej, špindłowa žerdka je napadnje dele chilonjena. — Wo

wokrowne zdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyšinje.

— **Padujschi cwětkow.** Wot sajdźenje pondźele bu padujschi je wschelakich sahrodow Schreberskich sahrodnikow Drježdźanskej dróhy wotjate wjetsche sydlenja, wosebje **gladiolowy**, kradnyli. Z kradnjenej dźiwbje bu so sda, so je paduch kwětki tudomnym wobchodnikam abo w privatnych bydlenjach ke kupowanju ponjekał. — Schtóž móże k tomu něchto sdźelić, njech da kriminalnym wotdźelenju w Budyšinje samolwi.

— **Pokraczowanje z nałožowanjom dźéći.** Nałožowanje schulskich dźéći, kiž je spomnjeńsći hanit města Budyšina pschiprawił, bu pondźelu 20. auguśta sabo sodźenske. Prawo bu wobdźělićej maju dźéći, kotrejż buchu hižom z spodźatka próśninowy nałožowane.

— **Bilkow dr. Schreiber w Kamenzerneje.** W pschedźenym cźasu bu wjacelatny nemiły bilkowja Dr. Reumannej w Kamenzerneje wopytali. Mjeł z nimi też bilkow dr. Schreiber z Budyšina.

— **Budyšin ma 40 762 wobydlerjow.** Statistiske wotdźelenje měschćanskeje rady nam sdźela: Dalowjasnicźba wobydlerjow města Budyšina wuczinjeneje dnja 25. julija t. l. 40 762 (1927 = 40 594).

— K dźensnišchemu cźišku pschipokazujemy sa našich cźitarjow w Běłej Wodźe a wokolinje wosebitej pschiłoženku kupneho domu Felika Jochmanna w Běłej Wodźe a jeho Wilhelma Hübela w Běłej Wodźe a prosymy na to, so bychu wosebitej pschiłoženku pschećerjałe wobkedźowali.

S **Raschowa.** Hdyž chyzyše wuterni wjeczor naschi wótcanski mischtr Schwanke se swojim kolom do jeneho bliskich jasoźicź, padże je swojim kolom. Jemu bo koleno rozmjesce, tak so dyrbjachu jeho do Budyšeje měschćanskeje khorownje pschewjesć. Prěnju pomoz poskicźi knjes dr. Albert z Hajnitz.

S **Budestecz.** S Hübnerez hólzom, kotrehoż bu dla sterjenja na spinalne wokhromjenje do Budyšeje měschćanskeje khorownje dowjesli, steji jara khutnje. Wokhromjenje je so pjećza też do mothow sejahnyło. Wjeźera bu z wosche wóz hólcza Horakez hiwžoh, kiž hišcźeze do schule njechodźi, do khorownje dowjesć dyrbjeli. Boja so, je je twio dźěćco na samźenu khorosć skhoriło.

S **Wjeleźina.** Sozialnym a makorentnarjam wupłaćcźuje so pschipomoz schtwórk, 16. znjenca, dopołdnja wot 9 hacj do 11 hodźin na gmejnskim hamcze wo stiwi 1. Sozialni rentnarjo maja pschi tom pośledni wupłak we nětcźiskej wyšporkosći swojeje renty pschedpołožcź.

S **Wjeleźina.** S derje poradźenym **wohnjostrojom** je so swjedźeń cźišlowu wuteru wjeczor stónčił. **Krakowčin** dosłojnosć doby žehi **knjes drogista Kunca.** S prěnim **marschallom** bu knjes **Hantusch** a z druhim **knjes korespondent Stäglich.**

S **Werschcze.** Dwěsćećtyrźazny kruch šulna bu w fabryce **Maksa Hohlfelda** zhotowjeny a wot zyłeho personala schefej z najlěpschimi zhotowjećelemi k dalschemu spschimnemu rozsčerjowanju firmy pschepodaty.

S **Pluśnikez.** Njewjedrna, kotrejż hižo wčera sa wjeczorom a wjeczor w dośmach Lobja załhadźachu, bu cźahnyła wokoło 11 hodź. do połnocy też naschim dyłku frajinu. Njepschećahowaze błyšći a njepschetorhnjene bubot krimarna nam pschiwobrazowasche, so bo cźełe wjedro bliźa. Dźakowanje Bohu wjetschi dźěl njewjedra naschich blišćich domišnu wobcźahny. Naschim honam pschinjese tola wotschiwjaru dosčehli. Jene njewjedro połnocy Budyšćina naschu wjes pschećahny. Bohužawinowana cźełi wohenj. Bě wšědze 5 minutschinow 11 hodź. Knjes Kimmelschpe Stwinca poskasdny runje wotkom won. Njebješa so wotewrjeli a łuchi bu wschcźi so z krótkim wrjeschtom runje na srjedźa njedaloke knjeńcze brěžnje. Wo krótkich wokomikach

Potajny khłós.

Roman.

2] (Pokrazowanje.)

Kóždy cźłowjek ma dźe tola swojeju słabu stronku a swoju słabu hodźinku. Mamy-li žiwjenje powołanskeho słójmika za dwanóż z towarschnoscźu, to dyrbimy-jebi samo bu wě, też rjez, so budże cźim tyroblischi a žebje wěscźischi, cźim bóle nad pschećerjownikami dobywa. Wón pschindże tak daloko, so bo jakhroboti, haj bo tak rjez pschelébehnje, dóniž jenoho dnja so i nékajkej malicźkoscźu njepschehlada a tola stónčnje do prudkow sej salěže, kotreż bu léta dołho podarmo na njeho cźakałe. To, ja mjenju, je z pschicźinu, za to, so telko stópnišnowu bo njenwjaznjeja abo lépje rozjene, hdźe bo w cźasu wuja nja, hdyž bu wot najwjazy ludźi hižo zabyte.“

Sterling bě bo se swojimi samźnymi myślemi zaworił; nětko slehnu bo do swojeho słóża a cźěkowasche tur swojeje zigary, kiž w módrych kudźerkach k wjerchej stupasche, so by bo potom jako cźełi pschewidny pokrym wosrjedź ístwy rozlehnył.

Ja běch hižo stanył a chyzych runje bo rosžohnowacź, hdyž Sterling z krótka z ruku machnywschi na rauschke nowiny pokasa, kiž na jeho pišanskim blidze leżachu. Ja jich bežuje pschehladach a namakach pod kuczikom „Njesboża“ krótku spontanjeńku, kiž prajesche, so je minjenu nóz žónika do wody padła a bo zatepiła, njesnatcźo muża, kiž bě jej na pomoz pschikhwatał, hołu do hłubiny storhnywschi.

„Nó, luby šudniko, schto prajesce wy k tutej wézy?“ woprascha bo Sterling, hdyž běch zjadki pschećitał.

„Schto ja k tomu mjenju? Zyle jednorjo: ta wěz dźe je bo mi pschidźelita, a ja běch runje duzy po pucźu k cźełownji, so bych zatepjenej rospóznał, hdyž nimo wascheho bydlenja dźěch a wokomik k wam pschihódźech.“

„Rospóznał?“ wopraschа bo Sterling. „Haj, bu dha žonu hižo namakali?“

„Wěšo. Dźensa rano we 6 hodź. pschiłdże rybak na wolizinu a pschiwowědźi, so je pschi narodnem muzeju cźeło žónjskeje z wody wucźahnył, kiž bě jemu do žyeje pschischła. Po cźełu bu jej potom dojeli, a wono leži nětko w sjawnej cźełownji, hdźež chzu runje dóńcź!“

„A schto myślicźe žebi po prawom wo zyłej wézy?“ wopraschа bo Sterling.

„Ja myślu, so jedna žo tu pak wo ramomordarstwo abo wo njesboźo, a so njemóżemy nicźo druhe cźiniez, hacj swěscźicź, schtó je morwa w žiwjenju hyła.“

Sterling ześahny hrjomki wupyta a hladasche dołho njeležiły pśches wokno na znapschcźa stojazy rjad schérowych domow.

„Tak?“ rjekny wón potom sa khwilu. „W cźełownji wona potajtim leži? Macźe-li zyadź wy nécźehto pschecźiwo temu, jeli waš na waschim pucźu dopschchowdu?“

„To žo tola wě, so nic!“

„Tuž pórdu potajtim žehu!“

Wón wsa klobuk a kij, wuńdże k wulkhedej a rjekny krocźo: „Wy móżeće to bracź fak chcźeje, na kóždy pad póńdu kaš hobu, pschetoš cźah žiwjenja njesbyom pschećerje w sjawnej cźełownji hył. A schtoš wy hewak wo tutom padże wěsće, móżeće uš po pucźu kupowadźeć.“

„To drje žo wjele powedaeš niehodźi“, ja wotmolwich. „Na kóždy pad žym psched nécźehto hodźinami protokol sesjasał; ja też njewěrźu, so žym wo nécźim posabył abo so pschehladał, a njewěm, kak móżeće bo wy tak wulku jara sa tu wěz sajimowacź. Zyły podawk je tola dospołnje jasny: Nékajka žónska padnje do wody, muśi pschibéhnje, so chże ju wulkhowacź,„ a wobaj so zatepjeja. Njeje dha to tajka wěsća, kiž so často a hušto stawa?“

„Ssnadź . . . .“ rjekny Sterling samyślenu.

„Ssnadź . . . . ? Nó, cźehodża runje znadź“!

A schto dha mamy dowka cźiniez, hacź bo rosprawnje pschećeli, kiž je nam strażnik Sandberg podał?

„Sandberg?“ wopraschа bo Sterling rospjerschcny. „Schtó dha to je?“

„To je tón strażnik, kiž wésesche straża na šewjernem mojeze, hdyž bo njesboże sta.“

„Tak, tak! Potajtim jenož pschcze dale!“

Za rospowědach, kak bě žo z njesbožom měło, tak derje hacź runje mózach. Krótko do tśioch hodźin rano měsnicze strażnik cźiłko 204, Sandberg, straża na šewjernem mojeze. Runje wokolo tohole cźasa załyčicza won a najdała na wulkoj wokanje, we tom wokomiku, hdyž chzyšche žebi do bo jeho zapišnika něchto zavjacź. Wón pschesta wjo bo dom pišacź a běžeše tak rucże hacź mózno k tomu městu, jiwokolik bě na pomoz wołacź žłyschał, haczrunjez pschi tej dalenoscźi dyrbješe žam na tom dwěrowacź, so w jewem cźasu na městno njesboża dobežnje. Duzy po pucźu bu jemu jafsne, so jónska na pomoz woła, kiž bě do wody padła, a won tohodła žo rošsuđił, najlěpscźo immediatnje cźełom wotwjasacź. Kiž bě njedaloko mosta pschiwjazany hdyž pak bě tam dobežał a žo nad wobkrojenje natłukł, dowjesche widźecź, so bě pschepołdże pschiśchoł, pschetož nésnu wokomikow prjedy bě muz cźełu wotwjasał a bě z mócnymi rosmachom wjesłał won wunjeł, najsterscźe, so by bo jemu pomoz pschiśchoł. Teje na pomoz wołanje žo i tón dym wokomikom wožłabjowaschе, cźim dale ju cźełownjestej, nimo toho bě nóz njewěsćedobje mokła a cźim tak so strażnik njemóżeše nicźo widźecź, schto bo wonka rěžy poczuné cźini; won jenož žłyschesche, so bě na pomoz wołanje ja thwilu wotmielko, potom bě žo hischcze wótrje sawołało, a na toho cźišho wschco . . . .

Strażnik Sandberg dobéża ke „Grandhotelej“ dele, nadźijeja, so tam někajko podrobnischе zhoni abo znajmjeńscha cźołom namaka, dokelž rěka tam nimo hěži. Wón je wšeso cźołom tam njenamaka a tohodła žebi wuńdźeche, je muńśi, kotrehoż bésche widźał, pschi žiwotich wokomikach potpytacź do wody skocźił a žo tohorunja załepił, tak žo z tym wobkrucźi, so bu najsajtra cźełom pola wusće špitschezadowk prózdny nadeńdźeny.

Sterling jahwiła z dokhim sahwjidom, kaj móh w pschezo cźinjesche, hdyž žo sa jemu wéż wobzeže sajimała poeża.

(Pokrazowanje sležehuje.)

Kapuchu hižo plomjenja ſe. Bošlini daraml napalnjeneje, na 70 mt. dolheje, brožnje. S njewurjekliwej ſpſchnoſcu wupſchestrje ſo **wotsen** po dokſnoſci zyſeje brožnje. **Do njeje běchu ſ 250 čłowzow pola pſcheſnuchu pſcheſnuju, jeczmjeń a wowſ nawoſnik.** Halle ſrjedu na wjeczor **běchu poſledni wowſ do ułeje** doiwoſyli. Plomjenja, wuſoko k njebeſkam **ſapaja, roſtſwetlowachu** zuku wokolinu, mrocźne njebo **krejczkatokoſo** barbjo. Nucże ſo w Malejdancach wołnja **dobłabachu.** Scudnje ruſeſche ſirenu Malejchanſcze **wobory wobornikow** na pomoz wołaju. Dołh ſirenu laſtuſchachu **po zyłej** wokolinje a ſ khwatkom **wobory a ſtykawy ſo na wuſkdjenje** hotowachu. S wulkej ſpſchnoſcu Malejchanka wobora ſ wobkmaj ſtykawomaj k wohnjej pſchijima. Bź ranje poſledni wokomik, pſcheſtoſ wohrożenja bź blisko ſtejaza druha knjeja brożeń, hacź **do powoſchka** ſ rożku, ſe ſtynom a wozebie ſe ſuchim dźełcłom wupjelnjena. Deſchcźił **popſchekawaſche.** Malejchanſka wobora ſ pomym wotmachom ſo do dźała da, wupſchejeniu wohnja na ſuſodnu brożeń zadjewaju. Po połhodźinſkim niewuricźliwje napinanym dźełe ſo jej podarźi, pſchemoz wohnja ſlemicź. Mjeſ tym pſchikſwatanje woboru ſ Budyſchinka, Brěſnjo a Klinz ju ſylnje podpjerachu a wobarnowanſke prózowanja ſ połnym wuſpěchom dokónźichu. Wulka czerwjenoſcź na njebju bź woboru ſ Delnjeje Hórki, Khwaczicy, Brjemjenja a Abolſkeje Hěty pſchiwabiła. Te pak njeſtrejbachu do ſaſchenja ſapſchimnjecź, dokeź bź pſchemoz wohnja mjes tym trochu podnſchena. Wobſedźeć knjeſkeho dwora, knjes Scheffel, ma ſawěſcźenje.

S **Khwaczicy.** Po dlěſchej thoroſczi ſemrź ſu ſnaty a ludowany prjedawſchi rycźerkubleŕ w dalokim ranju, nětko pak na wotpoczinku po dźěle ſwojeho źiwjenja, k. S t a h n. Wón je ſtarobu 77 lět dożeł. Pſched nětkoźe lětom ſwjeczeſche ſwój ſloty khwaſ. Nimo jeho wobſtaranje mandźelſkeje ſarieja wo ſemrětneho ſyn, kiž je ſ rycźerkubleŕom w Boranezach, druhi ſyn, kiž je ſ lekarjom w dalokej Awſtraliſkej a dźowka, kotraž je pſchiſtajena na němſkim ſwonkownym hamcze w Parizu. Knjes Stahn, kiž prjedy pſchi pólſkich mjeſach ſyndleſche, pſchiczeże pſched nětkotrym cźaſom do Luźizy.

S **Hnežiny.** Do naſcheje wſy je powěſcź dóſchła, ſo je ſtorowz tudomuneho kubleŕa a póſtoweho agenty kupca Kottwizy, 15-lětny młodźenc Maks Chriſtof Mjinar je Lipſka ſo w ranſchim morju ſepił. Se ſchulerjemi Lipſzańſkich ſchulow pſchebywaſche pſchi ranſchim moriu, ſo by ſo tam woczeſſiwił. Pſchi kupanju ſrudnu ſmjerc w ſołmach namaka.

S **Kotez.** Lěcźny ſwjedźeń wuhotowa tudyſche wojeſke **towaŕſtwo** w Panizez **hoſcźenzu.** Dokeź bź rjane wjedro, běchu ſo pſcheczeſtjo a popſchedwacźeſtjo towaŕſtwa ſeſchli, ſo bychu ſebi pſchi ſtźelenju do tarcźe a wukhlenju keſſelow we kołbašu ſabaawjeli. — Tu ſu pſchi najſlěpſchim ſnjomem dźele. We pſcheréſku móża ſo ſnź jako dobre wuſmuſkować.

S **Wóſpork.** 16. wulk. ho łóńſka rano, nětkoźe ¼4 hodź. běſche blisko ſtźelenje na dwóch, kiž je tam 11 metrow ſeſtoka a wobſydlenu, ho ſmjerc ſtojaſcheho naſkodnoho woſa Nicźcź mlyna dwómaſtnu auto wot pródka jeſi. Pſchi tom bź ſebi 33lětny pohonc K. jeſepha ſlomał a dyrbjeſche ſol lěta w Budyſkej Khołowni pſchebywacź. Sniſeſbożenju njeje hiſchcźe nikto kinuna k bóku. S pjedźenym mjeſkom automobila, na kotrejž ſ Wóſporka wjeſeſche, běſche 21lětny ſyn tudomuneho wobſydlerja automobilow. Młodźenc ſtejeſche tohodla jako wobſkarženy pſched Ludiſkim ſawiſkim ſudom. Dokeź bź auto wuſkił, kiž njeſu ja wobſkodowjazy wuſkiwacź dowoleny, bu jemu pjenježna pokuta 4 hriwnowy napołożena a dokeź bź auto pſchecźiwo pjedpiſmu pſchecźeżił a dla Klinzka ſtanjenja bu wón 5 hriwnowym pjenježnemu pokutu ſakudźeny.

S **Kamjenza.** Němſkoſtatny preſident ſ Hindenburg je Freudenbergez mandźelſkimaj, kotraj ſ hobotu ſloty khwaſ ſwjeczeſchetaj, ſ pſchidówſkanjom ſnožpołcźiteho liſta wulku radoſcź naczinił

Sokołstwo, sport a hry.

IX. olympijada w Amsterdamje.

Swjatočnje bě so 9. olympijada wotewrila, swjatočnje je so tež skónčila. Stadion bě zaso hač na poslednje městno wobsadżeny. W Amsterdamje hišće přitomni nošerjo mytow zhromadźichu so před dwórskej ložu, hdźež nižozemska kralowa złote, pryne Heinrich Nižozemskeje sléborne a hrabja Baillet-Latour bronzowe medalje wudźeleše. Po rozdźělenju mytow zhromadźichu so delegacije jenotliwych narodow před ložu mjezynarodneho olympiskeho wubjerka. Tu wozjewi předsyda hrabja Baillet-Latour z čestneje tribuny kónc olympiskich hrow 1928. Na to zarěchu z Marathonskeje wěže fanfary dujerjow, přihotowana artilerija wutrěli salwu a pod zwukami trompetow a hymotom kanonow puści so olympiska khorhoj dele. Woheń na Marathonskej wěži, kiž bě přez štyrnaće dnjow pospochi k njebju sapał, hasny. Nětko zahra kapała za tutón wokomik wosebiće komponowanu doskónčnu hymnu.

Wulki mjezynarodny bój na polu čělneje kultury, čělneho wukubłanja je so skónčił. Po tym hač běchu so w St. Moricu w k tomu přihódnym času zymske sportske wubědźowanja přewjedle a w měsacomaj meji a juniju zastupjerjo kopańcy a hokeya z nimale cyłeho świata nastupili, su w běhu zaměženeju tydźenjow éi najlěpši wšěch dalšich družin sporta wo ławrjeńcowy wěnc wojowali, swoje mocy měrili a zajim cyłeho świata na so złožili.

Hdyž 9. olympiada tež njeje wšě přeća dopjelnila, dha je tola na druhej stronje wjele dobreho přinjesła.

Němcy su na olympiadze dobry wuspěch měli, steja na druhim městnje a z jeje dobyćerjow wubědźichu sebi 11 prěnje, 9 druhe a 18 třeće myto.

Porjad narodow.

	1. městna	2. městna	3. městna	Dypki
Amerika	22	18	16	118
Němska	11	9	18	69
Francowska	7	12	6	51
Finiska	8	8	9	49
Hollanska	8	9	5	47
Swedska	7	6	12	45
Jendźelska	4	11	7	41
Italska	7	6	6	39
Swicarska	6	5	4	32
Kanada	4	4	7	27
Wuherska	5	5	—	25
Čěskosłowakska	2	5	2	18
Danska	3	3	4	17
Argentiniska	3	2	1	14
Pólska	2	1	4	12
Japanska	2	2	1	11
Awstriska	3	—	1	10
Estlandska	2	1	2	10
Egyptowska	2	1	1	9
Norwegska	1	2	2	9
Awstralska	1	2	1	8
Juhosłowjanska	1	1	2	7
Belgiska	—	1	2	4
Irlandska	1	—	—	3
Luxemburgska	1	—	—	3
Spaniska	1	—	—	3
Haiti	—	1	—	2
Chile	—	1	—	2
Portugalska	—	—	1	1

* * *

Mjezynarodne hry hłuchoněmych, kiž so olympiskim hram w Amsterdamje přizamknu, wotewrja so 17. augusta z powitanjom jenotliwych narodow. Wubědźowanja w kopańcy, tenisu, lohkoathletiey, pluwanju, kolojězdźenju a wumělskim turnowanju wotměwaju so w dnjach mjez 18. a 24. abo 25. augustom. Němska budźe z 42 zastupjerjemi w Amsterdamje wobdźělena.

Přichodne olympiske hry w Los Angeles su po powěšćach wšelakich nowin hišće dwělomne, dokelž bychu wudawki za kóždeho europskeho wobdźělnika něhdźe 4000 hr. wučiniłe. Njeje tohodla njemóžne, zo so hry 1932 w někajkim europskim měsće wotměja.

*

Kopańca z poslednjeje njedźele:

Budissa I — F. C. „Sportlust" w Žitawje 5 : 1.
Hertha Barlin — Bytoń 09 5 : 3.
Połnócna Němska — Južna Němska 5 : 3.
S. C. Erfurt — Holstein Kiel 5 : 3.
V. f. B. w Glawchawje — 1. F. C. w Nürnbergu 1 : 1.
F. S. V. w Frankohrodźe — H. A. S. C. w Zahrjebje 4 : 0
Z. B. K. I — „Spielvereinigung" I w Budyšinje 8 : 1.

Lohka athletika.

W lohkoathletiskim městoboju Barlin—Budapest dobu Barlin z 55 : 42 dypkami.

Wulkojendźelska zbije Němsku a Francowsku.

Prěni lohkoathletiski krajobój žónskich mjez Wulkojendźelskej, Němskej a Francowskej skónči so wutoru wječor w znatym stadionje w Stamfard Bridge. Nadźije Němskeje, w tutym krajoboju dobyć, so njedopjelnichu, přetož Wulkojendźelska, za kotrejež barby tež najlěpše zastupjeřki z Kanady a Juhoafriki wojowachu, dobu z 50 dypkami před Němskej z 41 a Francowskej z 15 dypkami. Wulke překwapjenje dnja bě porażka němskeje olympiskeje dobyćeřki knjenje Radtkowcje we 800-metrskim běhu.

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serbske tow. „Čornobóh" wotměje přichodnu sobotu wječor w 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w towaršnym hosćeńcu na Christianskej dróży 22. Też tam so zwučuja kóždy štwórtk wječor w 20 hodź. serbske reje k našemu założenskemu swjedźenjej. Zwučowanje serbskeje přazy wotměja so kóždu srjedu wječor w 20 hodź. pola knjeni Lunkee. Sobustawy, kiž su so k tym zwučowanjam zamotwili, njech wšće a z dypkom přińdu.

Předsydstwo.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł ma kóždy štwórtk wot 8 hač do 10 hodź. zwučowanje.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" ma njedźelu 19. augusta popołdnju ½5 hodźin pola Hónčce swoju zhromadźiznu. So wutrobnje prosy, zo bychu wšitcy přišli, dokelž mamy noweho předsydu wolić a druhe wažne dypki wučinić. Tohodla so prosy, zo bychu wšitcy přišli, zo by kóždy swoje mjenjenje wuprajił a swój hłós wotedał. Knježa dowěrnicy so proša, zo bychu to dale wozjewili. Přińdźe wššee wšitcy, přiwjedźe wašе mandźelske a hosći sobu, kóždy je nam wutrobnje witany.

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Wubjerk ma njedźelu 19. augusta 1928 dopołdnja ½11 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje jara wažnu zhromadźiznu. Wšitkich wubjerkownikow wočakuje

předsyda.

Hłowny redaktor Marko Smoler w Budyšinje. Zamołwity za politiku, lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl Arnošt Bart w Brězowcu. — Za nawěsćki G. Janak w Budyšinje.

3 tunje dny zeziwjeńskich 3 tworow

Rajs, dobry, 2 puntaj 39 pj.
jejowe nudle 2 puntaj 39 pj.
Kaiser-Auszug
muka, 5 puntow 1.25 pj.

Thams & Garfs
w Budyšinje

Jadrowe čerjeńske rjemjenje
podawataj tunjo
Rose & Fetschke
w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Serijowe dny
hač do soboty
25. augusta
Jenož w kupnym domje
Max Herde
na Kamjentnej hasy 12

Najpřijomniši wokomik! Jenož tak dołho hač skład dosahc. Serije we wuhlkach, bluzach a mantlach smešnje tunjo

Spanske přikrywy składn. jenož **0.95**
Wóskowane přikrywy składn. jenož **3.95**

0.95	1.95	2.95	3.95	4.95	5.95
3 pory drjewjancoweho drjewa jenož 0.95	1 Wienski šórcuch jenož 1.95	1 módra tkanin. čapka jenož 2.95	1 strow. ložowa płachta jenož 3.95	Dźěćace wobleki jenož 4.95	1 por nohajcow, z płóčl. židy 0.95
1 sportska čapka jenož 0.95	2 m Voile, 100 šěroke jenož 1.95	1 zwjeršna košla jenož 2.95	Barchent. ložaca płachta 220 dołha, jenož 3.95	*Dźěćace mantle* jenož 4.95	*1 por nohajcow bjez stopow, čista wołma* 0.25
1 hłowak, linonowy jenož 0.95	2 m płočliweho kreppa 100 šěroke 1.95	1 wum. blidowy přikryw jenož 2.95	Popelinowe bluzy jenož 3.95	Žonjace brokat. stupnje 4.95	8 rolow našin. cwjerna 0.95
1 por židźanych šlypfrow 0.95	1 košla ze zasadkom jenož 1.95	1 žonjacy kłobuk jenož 2.95	Kožane domjace stupnje por 3.95	Žonjace stupnje z dźiwjeneje kože 4.95	4 hadrjeśca jenož 0.95
1 židźany štatčik jenož 0.95	1 mužace spód. kholowy jenož 1.95	1 žonjaca nócna košla jenož 2.95	Seppłske kholowy jenož 3.95	Přikryw na chaiselongue 4.95	6 batistowych šantkow jenož 0.95
2 m sportskeho flanella jenož 0.95	1 muselinowy woblek jenož 1.95	1 płočliwy woblek jenož 2.95	Zwjeršne košle pisane 3.95	Žonjace wobleki jenož 4.95	1 nakupowański měšk jenož 0.05
2 m płočliweho muselina jenož 0.95	*1 dźěćacy woblečk* jenož 1.95	*2 kołnjerjej sórcuchaj* jenož 2.95	*1 por nohajcow, Rembergska žida* 3.95	Łožowe počehnjenja pisane, jenož 4.95	1 sokołska košla jenož 0.05
5 kuskow toiletoweho mydła jenož 0.95	1 por dźěćac. stupnjow jenož 1.95	1 wokno wumělskich gardinow 2.95	1 m linoleum 200 šěroko 3.95	Łožowe počehnjenja linonowe, běłe 4.95	1 pas za dźerżaki nohajcow 0.95
2 kg mydła k płokanju jenož 0.95	1 por žonjac. stupnjow běłych 1.95	tkaniny za kostumy 150 šěroke jenož 2.95	Damastow. blid. přikryw 125/160 jenož 3.95	Předłohi k łožam wosebje krute 4.95	1 ručne dźěło jenož 0.95
20 porow makow. šnórowanjow 120 dołh. 0.95	2 eleg. samowjazkaj jenož 1.95	1 předłoha k łožu jenož 2.95	1 pućowański kufr jenož 3.95	Žonjace stupnje z čelaceje kože 4.95	1 škitak séćenow 0.95

Serbske posłužowanje! **Dostanjece tworu na wotpłaćowanje**

Kamjeńska Borść

wot 19. hač do 23. awgusta 1928

Swjedźeńske wučahi pódźelu pop. w 1 hodź. a štwórtk pop. ½2 hodź ✲ Nawrót swjedźeńskeho čaha do města štwórtk wječor w 7 hodź.

Strażowane městno za awty je připrawjene!

Rada města Kamjenca.

Nakładowanske šklenčy, zawarjenske aparaty, gumijowe rynki, wěčka z wobłuki tež jenotliwe

E. Ulrich Nachf. M. Pluhl, Schulerstr. 12
šklenčowa, porcelinowa a kamjezinowa wikowarnja

Dobry KOFEJ | KAKAO
KAWOMO
w wse kolonialn. handl. a na Zwoku, Law. h. 24

Handrij Štrympa w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Sym Serb!

Koła za dźěći
we wšěch wulkosćach wosebje tunjo pola
Jana Schiebacka
na Mužakowskej wrózy 4

Pjelšćiny
wobsadki za serbske kožuchi we wšěch družinach, kaž pjelšćinowe jaki a kornarje za němske žony we wšelakich wuwjedźenjach, po přeću też na wotpłaćenja, poruču smešnje tunjo
Marja Diener w Jasenicy
pola Njeswačidła

Kedźbu! Kołojězdni!

Škit. blachi, drjewobarbne 1.—hr., po 3 porach jedyn 60 pj. čorna sylna twora 1.10 hr., po 3 por. jedyn 90 pj., **zwjena** (Felgen) žołte a čorne, 32 dźěrk. štuk 90 pj., **pésty** za přédk. kolesa (Vorderradnaben) 1.50 hr., **samoběh** „Torpedo", dosp. 14.50 hr., **zadnje koleso z „Torpedo" a niezerzaw. stpicami** 17.— hr., **pedale,** najl. 2.75 hr., po 3 por. 2.50 hr., **rjećazy,** najl. 2.75 hr., po 3 por. 2.50 hr., **wodźidła,** jendź. 3.25 hr., **spinak** 1.50 hr., **dźerżak waćokow** 50 pj., 1.—, 1.50, 2.50 hr., **rjećaz.** kašće 1.55 hr., **syće,** rjane mustry 1.05—2.50 hr., **přikrywy na sedła,** sylnje wutykane 1.50 hr., **stojaki za kolesa** 50 pj., 1.—, 1.50 hr., **přédk. widlicy,** niklowane, 5.— hr., z lětnym rukow., **krosna** dosp. z teptadł. a widlic. 26.— hr., 1 lěto rukowanje, **wosebite krosna,** pisane 45 hr. **Wulki skład narunanskich dźěłow** wot druhich samoběhow. **Wuporjedźenja najspěšnišo! Gumi** prěnjojtnych firmow we wšěch wulkosćach nanajtuńso.

J. Schieback na Mužakowskej dróży 4
— 300 kołow na składzel —
Žane klamy! Najwješa kolesarnja w měsće!

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. kniharni" w Budyšinje skaz. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,60 hr.

Prtona 6 cisu 191

SERBSKE NOWINY

Stworth, 16. augusta 1928

Dožynk k pohrjebej našeho wótčinca Jana Dwórnika z Rakec.

Bóharnio žym cžakał, jo něchtó pjero sastaji a něšakle zdadź napiša wo muzu, kiž je sa lódźej zitku wiźał na naszej drohej maczernej semi, sobotu, 7. prazinika popołdnju we 3 hodź. starobje, 57 lét wumrěł pšchesahe naš drohi pšchedsyda towarstwa „Lipy“ Rakeczanskeje, tak, so by hdyžmy njedźelu 8. prazinika źez wobwroczeni na wschomaczinowski slet, kaž błysk bź wse powěsć hotrjechiła, zbuź khichach, so Jan Dwórnik wjacy njeje. Wustoru 10. prazinika popołdnju we 3 hodźinach bźeše jeho chowanje. Sobustawy „Lipy“ sachu so tuhe do zaha nimale połnoliczne zhromadźeni, rakaiche. tola wobkatacź pogledniu sjeźej swojemu zwérnemu njebojasnemu dołholetnemu sajimarjej. Nźichto do zaha so nahlada hdźe Lipjanowo roda do Dwórnikez starota, wsele zobustawow tam semrěnemu k wotpočatemu rucy ruku k wěčnemu zaspohnowanju cžełachu, na ro kaschcj na pšchesp zawrjechu, po krótkej nacźeji so zarowanjach cžah, na chołi oudźba a tow. „Lipa“ nastaji na cžełowku, kaschcj njeźenj wot zwérnych zobuskiwow „Lipy“. Po skónczenej rěcź knjesa farara Riotu, kotryž wusłužbny, so je Jan Dwórnik zwérnu zwojemu narodej, zimajsce so cžestny pšchedsyda tow. „Lipy“ knjes Korla Mječka z kowa, wobmmi schto je drohi semrěty wschitko sa tow. „Lipu“ dźěkał a wobstarował, pokazjowschi wšu k pozsednjej cžesczi dele, na to rěczesche pšchedsyda wot zupy „Arnoscht Smolerc“, k. Krjeczmar Budyšin wo wobmmiwej luboscji na narodnym polu pšchi drohi semrěty wukonjal, jemu sa to dźak wupra a pokaji sa zupu J. A. Smolerc wěrz na jeho Po tym rěczesche sastupjeź Nakaiskeho burskeho sw semrěty w pšchedsydstwje zobuspiczisłuschcy Zingsch tam dźeł so wschitke dźeła, kiž je wuk wěrz w mjenje swo to stup morowitskeje „Sokoliny“ S wej, rěczesche wo sasi wopokajał w zwojim Sobuskiwje, hdyž tałzama rěcźesche dźe cžonjenu nowinu, je tódze pozrědkowanu a posecowu tuhe witasche, tehdom je teipanej drohi njesapomnity zwérc k bokej stał z radu a ze skutkom. Rěcźnik jemu sa to horcy dźak do rowa wupraił a pokaji wěrz nawitry wot kčeźatej zupy na rowu. Po cžichim Wótcze rasahi podachmy so Hromadnie do zyrkwje, hdźež knjes farar Riota rostoji tuhi bźeše Dwórnik, kosotuzjo pšchiwuschnyh semrěteho, kotryž je wschesahe wot nich wotwolany. potom sapěwa Konorowski spěwny wukrik arija, „Wysche wschech hwězdow“ po dokonjanej Božej klužbje podachmy so junkrócź k jeho rowej, dźej herzy sanjeschchu naschu zerbsku hymnu: „Hdźe statok mój.“

Bźeše drje mało wócźkow bjes žylsow, hdyž sažiwschadnymi tutón spěw, kotryž bźeše zemrěty tak husto z luboscju a zahorjenoscju spěwał. Po krótkej modlitwje nastupi tow. „Lipa“ a hischcze junkrócź zwohladnywschi na hórku, liž krjesche muza njesapomnitsho, kotrehoż mjeno sapiśacź je hódno do rjada naschich horliwych wótcźinzow, so zhromadnje wotpałichmy. Semrěnemu pak njeźej je zerbska zemja, kotrež je so zwérnu dźerzał a so stajnje k njej znał, lóbka.

Ty Sserbstwo žiwéru pšchez žiwe stajnje hajił
niż strachował so wulkupowacź sa nje chroble
a polźkował jemu wschudźom zdobnje.
Hacź Bóh je twojej prózy mjesu stajił. Lipjan.

Kow prěnich twarcow Prażskeho domu.

Schtóž je hdy w Prazy pšchebywał, pobył abo je žebi zyle wésće też Prażzku katedralu žwatego Wita wobhladał. Je to horbosć a pyscha stoieje Prahi. Tutón hordosny twar je hižo léta dołho dełkadnje wobnowja. Pschi tutej składnosći nadeńdźechu sajidźeny tydźeń pod sjowednym stokom wuteptane rowne kamjenje. Hdyž žebi je bliże wobhladowachu, spóznachu k zamžnenmu pšchekwapjenju, to za tu jedna we rowy prénjeju tiwarskeju mischtrow nitehe kražnego domu Božeho, Mathiasa z Arrasa a Pětra Parlera.

Kommizija, kiž je žebi naspomnjene rowy wobhladała, je by namakanki bliże studowała, wobstejesche je sczehowanych knjesow: Sa ministerstwo schulsti rada Zyril Merhout, sa architekt. wotdźeł dozent dr. Schranil z nadobnehe museja a architekt dr. Hibert, za kapitl swjatego Wita sjwjeczazy biskop dr. Sedlak a kanonik dr. Bidla. Jako prěni bu kamjeń nad Arrasowym rowom [illegible] sjeny. Njebechu hluboko kyli a hižo w žnadnej [illegible] namakachu kaschej z dźeczazymi kosczemi, wokoło [illegible] bźechu někotre kosce doroszczenoho człowjeka. We [illegible] bźeše nźidźe 90 zentimetrow nabeńdźechu w drjewjanych [illegible] kosczowy wunsnamneho twarza. Wschelake [illegible] pokasuja, so to tu jedna wo staroho muża s wulkim nosom. Kosczowy je 1.65 zentimetr dołhi a dospołny. Na kosczach je dźensa po nimale 600 létach spóznacź, so je wulki twarski mischtr na wicź czerpił.

So to tu wobrawdźe wo zbykli Matiasa z Arrasa jedna, je so někto bjeswótkuje wupokasało. Po namakanych kosczach sudźicz, je mischtr kamorenu nohu nječi durbiak. Kokoro Swoje nohi je dospołnje pscheroszczene. Bźechu tam ninto teho hischcze někak sdźerżane powostanki brokatneho schata a żelezna sprinka. Matias z Arrasa je potajkim buł wobleczeny sloty brokat, kajšiž su w Franzowskej w 14. lětstotku tkali. Jeho mischtrske znamjo, kotrež je też na domje widźomnje pschicżinjene, njebu hacź dotal žane namakane.

Kosczowy druheho mischtra, Pětra Parlera, njeźu hischcze namakali. Kaž so zda, njeje pozhebnischi mischtr pod namakanym rownym kamjenjom pohrjebany, ale kamjeń znadź je so na nahladze wschelakich wuzwuscznych pschi wobnowjenjach na wopachnym mjetnje sapuschcził. Nespomnjenja hódne je, so staj wobaj tutaj rownaj kamjenjej z jenicžkim wobžjedženjetwom na gotiskich pomnikach katheorale dozhya. Wschě druhe kamjenje žu so po cžahu k wužadźowanju domu wužite a tak snicžite. Wšecze staj to wunjadnaj wumělaj byłoj, kiž staj kamjenjej tschotwikoj.

Sa wědomosć je namakanje rowow jara wažne. Hacź dotal deje bź znate, so je Parler na kónzu 14. lětstotka wumrěł, haj, mějachu kóto 1399 za prawe, njepijšachu pak je tola ženje bjes Prahschaka. Kosczowy žu tukhwilnje do rutowow zawalili, do kchtuje pałožčź, kiž ma so hacź na dalsche do nowoho arzybiskopskeho rownischcza stajicź.

Hakle po dokónczenju tvarskich dźelow budże kathedralny tvarsti mischtr architekt Hilbert pośledni wotpočink wobeju architektow po zsamtnych narysach dacź zhotowicź. Je też możno, so tutón row w kralowskim rownischczu zamežnja.

Přilopk.

* **Zort dyrbi pschi pohrjebje być, hewak cžeło nichtó k rowu njepschewodża“**, to žu w jenej wžy pola Schmiedeberga w Schlesyjskej wupruhowali. Tam bźeše žebi „zjadował pschewodženja“, kotrehoż nadawk po prawom je, so wo zarowanišče wobriady starack, kaž ma nawopak „Zeschka“ na kwaśach wjeśeżich myslicžku sdobźowacź, po sdaczu hižo do cžasa pohrjebnu wobjed, sesłodźecź dak a kožu semrěteho pschepił. Wěste je, so njemóżesche wjaz tak prawje runje na wobomaj stacź, jako dyrbjesche pschewodźenje do sprudonje wšy nawjedowacź. Wbohi cžłowjaske ho njemało a sakopny so na njerumym puczu wospjet tak jara, so bjes mała pod kolesa cžełoweho wosa pschiidże. Njebychu-li jeho sobuzelniwi pschewodźerjo sasu sdźiwyli, by jawjesče leżo wostał. Pod taksimi wobstejusoczemi njebź dźiwa, so bź pschewodźenje zkerje wjeśele hacź srudne.

* **Sźiwera pka.** Postowy zastojnik na wuzkužbje Wjazlaw Zdarsky w Litoměrizach bź zwuczeny, so wschédnje se zwojim pjom wuthodźowacź. Tak zaja zejo, jako so zaho jóm pschekhodźowasche, pola mésčežanskeje plumatnje Boža ruczka. Wón zwjese so zrjedź drohi a bu wot zwojeho pka na pschikhladowem waschnje wobstrażowany, kiž zamemu z zwojemi mortwemi knjesej pschihtupicz njeda. Jenož je wulkej prózu poradźi so, zwérzo wot cžeła wotwjesecź.

* **Ruhježny napdad 18létneje.** W jenej khěži w Lichtenbergu bu wczera wjeczor krótko do ½7 hodź. mandželska rumarja Hirschfelda wot młodeje holzu napadnjena. Nadbomje wotkaza so wona, zo je wot njeznateho muża wobdarjena a wobrabowana. Wona je wo pomoc wołała a wobkedźbowarjo su hnydom na to pschischli. Wobdarjena je wobkedźbowarjam powědała, zo je muż wjetši hač ona a zo je wón na nju z nožom nastupił. Wobkedźbowarjo su wobdarjenu do nuzowneho chorownistwa dowjedli, hdźež su jej wobkedźbowali, zo je wón jej 3 kapsy z pjenjezami a wobrubu z hodźinkami wzał. Wobdarjena je wobkedźbowarjam wopisała, zo je muż 30 lět stary, 1.70 m wusoki, ma čorne kudrjate włosy a je wobleczeny w čorny kabat a čorne nohawicy. Wobkedźbowarjo su wobdarjenu do domu wotpołali.

Lěsny kučik.

(Pokračowanje.)

Wón bź so k njej poktonił a mějesche zwoje wjesełu, hdyž jeje błźde mjeźwoczo tak z cžasu do pokasa a so zaho w njej zhubi. „Wósch ty,“ wón rjekny, „wěra, so je we wsacznaj žónskeje druzby pschesłoschowanje hada w paradizu wobjecź. Runje, hdyž so zadźiwjeny, widźach je w twojimaj wocžomaj.“

„Pschehłyschczowasche dha so rjenje?“ wopraschа so wona jeje wocži jemu wotewrjenej napschecžo dźerzo.

„Sblaznjaco rjenje.“

A zaho so zabłykny.

„Ty zy błazen, Richarto!“

„To ja sam wěrzu, Franzisko.“

A wón pokaji zwoju hlowu do jeje klina, a widźesche, k njej horje hladaju, zaho a zaho zasmělenje błykkow w jeje wocžomaj. — —

Tak krocžesche cžas. Jenoho dnja pak, hdyž tón schmrěkowy łěs jenoż zako mjłkowa wupadowasche dla deszczika, kotryž so z cžarami lijesche a woda wot třěch dele na kamjenitmy diwó pod wulkim schumjenjom padasche, stojesche Richard jtonjo sam pschi zwojim pjanistim błidze, jenož dwuhdy kaž njepschitomny do pokmurzeneho dnja pohladajo.

Franzi sastupi; njebź je błischcze widźał, pschi śrédnju bź podarmo na nju cžakał! Nětke dźésche mjesczo k njemu, zwojej wocži na jeho hrudź stojo wiżasche jemu za schiju, kaž by jenoż dźél wot njeho była. Wón położi zwoju ruku wokoło njeje, jeho mužle pał bźchu dwuhdy. Wón łědy za nym pschihlźe, hdyž wona zaho wotehdże.

Wórsy po tym zastupi stara hospoza, so by z nim hospodarskich należnoscjow dla poreczała. Po krótkej rosmowje wobroczi so wjón zaho a hladasche z wokuom won.

Hdyž chżdsche so zaho do dźéła dacź, stojesche staruschka pschez hischcze wo zstwi: bź so zahladała do wobłćpka, na cžemnomódrym polu kčeźachu cžerwjene a zijonkowe mak owe kwětki. Wón bź wopraschа: Schto dha je na tych sčednjenych kwětkach widźecź?“

„Te tu też tak mi a tebi nicžo njeżedźa,“ wona wotmolwi:

„Knjes inspektor je mi powědał, hdyž tu wónsdanjo dla lepjenja bźeše. Sabijcź a zabyty bycź, knjes Richard.

Schlóž dołho ma bycź žiwy na źiwe —
Dyrbi wobož' wukrycź a też cžerpjecź!

Tón stary knjes z tamneho hroda — to bźeše dźéd toot nětcžišcheho — mjesesche jenoż jeneho žyna, tehdy pak je psche wschu méru łubował a nochzysche jeho zenje, też nóz, hdyż bźeše hižo w sralłschich lětach, dałoko te zwojeje dźiskoscje widżecź; nkoby knjesyt tic ho cžiles nimale njezenjesom. Skórcžnje bu tola hischcze znoh pohladowany, a kaž bź nan do njeho, tak bź žym do zwojeje młodeje żony zanorjeny. Stary knjes pak njeje widżecź mohł, so woczi jeho dźésca pschezo jenoż za jenej zusej khodźeschtej, tak je jimaj hród pschewostajił a je žo tu do zamoty zanarił. Tón wobléčył w tutej jtwi, hdźež je hischcze dołhe léta žiwy był, je woi njeho wupytany: žu to kwětki spara a zabytosće, tak je dyrbjał husto prajicź. — Macże hischcze něschto porucźicź, knjes Richardi?

Wón njemějesche nicžo.

Hdyž bź staruschka wuschła, hładasche hischcze zylu khwilu na ta te cžerwjene a fijałkate makowe kwětki. —

Wotwobroczi žo pomałku a dźésche k pižanskemu błidu. Papjery, kotrež tam wokoło leżachu, składze do kaschczika, z wotkelž bź je prjedy brał. — —

Wonka kidasche žo deschczik njepschestawajzy dale.

* * *

W pschichodnych dnjach swócżesche sajo Boże błónczko, jenoż łěs njebź hischcze ke khodźenju. Ale psches holu bźschtaj žebi Richard a Franzisła jómu popołdnju wulczakaloj. Na hórzy, w kotrej mějesche lischka zwoju jamu, kiej žo trochu wotschewiłoj, mjes tym so Leo, kotryż njebu tutón ras wróżo wuhnaty, pschi wukhódach tutej tajnej jamy w zwojich wurywanjach pokraczowasche bjes wětkajkeho wuspěcha.

S wjeczornymi smérkami so wróczisłychtaj. — —

Hdyż Franzisła do jtwi zakmpi, dźésche Richard k njej: „Ty zy tak błeda, je wésće za Tebje pschedałoko bylo.“

„Ow, nź, njebź pschedałoko.“

„Ale, Ty zy mnczna. Pój!“ A wón žadźi žu do wulkeho polstrowaneho stólza, kotryż pschi wokuje stojesche. Ta schwijna postawa hłubi so nimale w stólzu.

„Kak nłoda ty zy!“ wón rjekny.

„Ja? — Haj, khérro nłoda.“ —

Wo jtwi so pomałku cžmicžkasche, wonka na kuzy so kursawa lčhasche, a w lěsu bź hižo cžemnosć nozu. — Wonka na dworje saschczowka poš, a Franzi so zastrózana pobčhny, wulkej schérej wocži dałoko wotewrinschi.

Bźeše pak saho cžicho; ale wětry pschinjeschu z tamnych tónczin lěsa synki hudźby.

„Wostaj, tola!“ rjekny Richard. To k nam pschindże.“ Ale wona bź stamkła a hladasche wczijuna won do wjeczora.

„Je jenoż jedyn kwaš, Franzi, woni najskerje pschi lěsu nadobu wjesu.“

„Kwaš! Cžeji dha?“

„Cžeji? Po mojim sdaczu hejimanowej dźowozymy; njewěm pak to wésće. Schto to też naju stara; my tola tych ludźi njesnajemy.“

Wobaj stojeschtaj něłko pschi wokuje. Wón położi zwoju ruku wokoło njeje, wona pak slehnu zwoju hłowózku na jeho hrudź. Někotre rasy, ale pschezo błabschcho, dachu ho synki hudźby błyschczeć, potom pak bu wschitko cžicho, tak cžicho, so wón błyschesche, tak wona pschezo cžežschcho a cžežschcho dychasche.

„Schto dha Tebi je?“ ho wón wopraschа.

„Nicžo, schto dyrbjało mi być?“

Wón mjelczeschesche; wona pak swoju hłowózku pschezo bóle k jeho hrudźe tłóczesche. „Ty“, wona rjekny, kaž by to jenoż cžežko prajicź mohła.

„Haj, Franzisła?“

„Ty — cžehodła ho mój njewoženimoj?“

Wón ho postróži; rjeczaš njerjanych dopomnjeschkow cžehnjesche psched nim nimo. Swónt wupschestrě zwoju hrubu ruku za jeho zwózom.

„Moja Franzisła? wón posdačnje měrnje wospjetowasche. „Ke cžemu? — Schto by też psches to hinak było?“

„Haj wschak“. — Khwilku mjelczesche, kaž by ho na něschto dopomnjeł dózyła. „Alle mój ho tola lubujemoj!“

„Haj! Alle —“ wón hładasche hłuboko do jeje wocżoš a jeho hłóž bu błabschi. kaž by žebi njeswérił, tute złowa wótsje rjez — „to mohła te jóm jedyn kónz mécź — nahle!“

„Kónz? — Potom bych dyrbjała wšesze prjecź wot tudy!“

„Dyrbjała, Franzisła? Wéda mi, dyrbjała-li ty!“

Wobaj mjelczeschtaj.

„Kak stara ty žy?“ wón znowa sapocža.“

„Ty tola wésch, hudu wóžomnacże.“

„Haj, haj, wóm, wóžomnacże; za žym pak zyły cžłowjesti wot starschi. Tutu hłubinu žy ty ke mni pschelecżała, psches tutu hłubinu dyrbjała pschezo pschi mni wostacź. — Mózk wokomik, w kotrymž by cže tehodła hróška wobjała.“

„Schto ty rěcźisch?“ rjekny wona. „Temu njerozsemjuł!“

„Njerozsumiju to ženje, Franzisła!“

Mjelczéży stojeschtaj tak dołho. Skónczinje ho wona jemu wutorhny a dźésche pschi wokuje won.

Wjeczor bź hižo sapadnył, wschitko leżesche w hłubokej cžmi. Schmrěkowy łěs bź jenoż hischcze cžemna, cžorno murja.

Hdyż Franzisła po khwilzy ze swózu zastupi a cžakasche mjelczo z jtwu zaho wopuschczicź, pschimnuły wón jeje ruku a zežahny ju k swéj k pižanskemu błidu.

„Snajesch ty to, Franzisła?“ ho wón wopraschа, někotre papjery wocžinjejo.

„Snaju, žu tak wjese kaž pjenjezy.“

„Sžu statne papjery“.

Wón pokasa jej walczk, na kotrymž je cžerwjowych pižmikach jeje mjeno stejesche a mjenowasche junnu, kotraj bź we nim nutska. „To je twoje žiwótstwo“, wón rjekny.

„Moje, kelko dienies!“ Wona hładasche kruce na zawalemy pakczik.

Přeco zaso katastroły.

Tornado w Americy.

Połkuńe Floridże, kotruj fu poślednje tydzenje wospjer cześće wichorj potrjechiće, śći ja so nowe straśće so je:

nowy tropiśli wjerczatk wichor śhrabuje

W hiśćeje wjeśćim straśće je kupa Kuba.

Hamtśe wjedratnja w Miami na połkuńe Floridy powdź, so je fo w Karibśkim morju nowy wichorowy centrum wutworił. Jeho najnišće barometrowe stejśidło běśće, jako wjedratnja śiwoju powdźeń wupołoża, f połodnja kupy Kuby a wotśahuje fo k mexikańskemu mórskemu golfej. Wjeśkuśnośće w Floridańskim stacże śi maju hiśćeje f nimowańskimi dźełami pe dotalnych wichorach połnej rubježi, fo ne wjeśkite ludźe ku fu ze morju, f radźeć powdźeńe połstate a je zaarmowate. Tej wobydlerjam wotkrożenych kupow a krajnow ku ke dewełke połstate f telefonow, telegrafom a f połtanu na konjach.

Mójnite ludź „Arkansas“ nowe je śchrićkowym djełenjom, fo je w nozy za wutorne do lutego wichore ludźe w salinje pola Guatanamo na kupje Kubje. Orkan wićeje hiłom 11 hodźinskich dźeśatkow.

Kuba kubo zjełe potrjechena.

Po dalśich potrjechach je nowy tropiśli wjerćeńy wichor, hłonn mórśli brjoh Kuby dosćahnył a wjedźiwajo wśelkich śchittárskich napraw na njeśmjernu śchodu naćini. We navarskim dźele Kuby je po wićoch je śmjertnu śiwjenje do kraja pśichiwał. Mayari -- wjeś je krajnu f wobej stronow hnubom dalece powodźiła. Zuś pu śnicken a

nješto tyśaz śchank kord je fo łamiło.

Dotal njedźełe mógnu do potrjechenje krajiny fo bewjeś a wobydlerjam pomhaś. Njeń tej hiśćeje wjeśe, hać tej śebi orkan a wodo cełomjśle śiwjenja je wopor żadał. W Kubanskim zjednośenje Colmanera je wićeje tak zychnował, fo je amoh:

tódźe so mórśe brjoh śmuł.

Po śdachu njedźełe wopjerow je śiwjenje tak wjele, dokeź je kujeźerjowe i cełsow wićińśich f wukwojowanje namołwjało.

Łódź so podnorja — 500 morwućh.

Chińśći parnik „Śhinkśtuang“ je fo na jeźbu fe Cźungkinge do Jćange w straśćnych zućejach (Stromschnellen) na horuim tónju Jangtse-rěki podnórił. Britiśke wojeńśke wyśnośeje wobstrućeju tutu powěść. Parnik bu dospołnje łutcźeny. 500 pućujowaćych je fo zaśepiło.

Cźežke njewjedra nad Miesbachom.

We wokolinje Miesbacha a Darchinga w hornjej Bayerskej je połnjeńu cźežke njewjedro fatkadźało. Krupy nocźnichu njeśmjernu śchodu. Wone mójachu wulkośi śeśhenych worjeśchkow. Też twarjenja fu pod krupami cźežke cźerpiśe, dokeź wone wjele wokonowych śchkleńzow wubiśu. Potrjechene krajina ma bjesrośśichny a hnuśny napohlad. Dźe, tu śeśhece njeśkoch wobjećenc fu krupy dospołnje rosbite. Też wotawa je gnłe do jemje śpadana. Wićhor je wjele śchonowy śwuwalał.

Wulke wohenj w cźasaśej wsi.

Pondźelu dyrj błyk do jerebo twarjenje w Dirkheimje w Ellsaju. Tüppigheim tyr pśeht żelezniźu le Strasburga do Mülchheimo. Twarjenje fo łovalt a wohenj fu wy reś rucze fuśedne twarjenje. Mjetrałeśće błśće hodźinu a bśeśe ku mułk dóm. Düppigheima wonc Wohenj parjeśi wśjom bunśkoj śtarkom. Wotrałi fo pod donaśej a dwanaće brożnom. Też wśe Wo w pśewinjenjach tóne mjałe. Śsobutkalitz fu fo hłow wosśtkowsse źuś a ratarśke maśćinu. Schkodu wobje ne wjaze hać śeśhej miljonow frankow, te je po Ich pjenjezach nimale miljer hriwnow. Jenoj wob hać śchkody fo je łamśeźenjom narunu

Cyłe wieś so wotpalić.

Pondźelu wotpali fo franćowśke wjeś Rauze w Gnezjeńej prowinzy. Wśeś wobśteśeśće f jenoj 14 śtaćenc Wobeń nadeńe w domje, kotrejž wobydlerjo we pśe Jakhu Jonu, kotraj fo je śiwoyeśe domu, fi w pśeśu njach śtojeśće, wróći. Je bu pjenjesu wukhowaś fo wu śiwuje cźełe śpali. Jene mandźelśki ke tak cźełe wo fe dyrbjadu jeho do chorowinje domjeź. Nastara ichtoż jara wulke, a fo je famźeźenjom narunu.

Auto 40 metrow hłuboko padnu!

W Sorbellano ze kupje Korśiko je pondźelu automobil 40 metrow hłuboś do rěki dele padnył. We wośu bołeśće śchśeś młodych studentow. Dwoje bśchtaj hnubom morwaj, dokeź wośtatkowej cźeśtofranjenoj leźo.

Wobserne źesne wohnje w Spanisku.

Wśiśo Gerony, zychnuśa wulke cźesne wohnje, kotre lśhu hłonm 100 kilometrow dałoko farźiśimnyśe. Wośi fu je fo też do nśekotrych lśhnych wjeśow dobył, je ze hłonm 16 twarjenjow a jenu zyrkej śnićkł. Hać fu fo też ludźe hobu śpalili, wjeśe hiśćeje wśe. dokeź je dał wohroźeweje kraźiny zyle wał śwonkowneho śwjeta wo famkńeńy. Wyśchnośeje fu wojakow wupołale, fo fu chu wośeń hośćeli. Wośi mójachu pał fo śwopśeda ze moź na to samjejowaś, fo daśćheniu reśkćerjenju wo nja wobarachu. Dotal nastatu śchkodu wobśeżeja f nja hać 4 miliśćowami nemśkich hriwnow

* **Spodźiwne żelesniśke njeźbeże w Wuherśku.** Z Budapeśta fo pśeśe: W tutych dnjach tuchu mjes Jagnapa falbu a Salgotarjanom pjeśo pućowaju, kiž f cźahom dźechu a fo pśeśe dałoko f wokna wulkśowachu, wot nahła dźeneho wośa nimeźdźaźeho cźaho śranjeni a mjenje abo bóle cźežka franjeni.

„Pośluchaj,“ śapoczinaśe śnowo, „bjžo nekiś swoje; pśchebowśchenu pał śwoje w tym wotwinjunetu, hdyž ty wjaz moja njebudźeśch. Potom, „budźeśch zyle śwobodnu, dyrbiśch pał hižo nekke łyeć.“

Wón hładośe na nju, kaž by jemu wotmołwu wo njeje wocźakował. Dokeź pał wona mjeńśeśe a fo wotkaśicj pytaśe, rjekny wón: Njeśapomń na kluczk!“ K ju pjaśańskemu blidu wjedźe pśchiśtaś: „Tutón kaśchczik je ja moje a też twoje śwóśtwo. Njech njedy fo jene dźełko.“ Wona wotewja wokoloschijagy rjeczaj na kotrymj towołkot se śtota f wlokami jeje śahe jemrećeje kotny na wutrołje nośeśhe. Wona chjuśhe tam też tón kluczik położnyj; ale jene ruky duśchnej śadźerżanej. „Nó, nó;“ wón rjekny. „Schto ty śapocźinaśch?“ — „Położ jón prjecź, dalołe prjecź! K twojim druhim wćam. Schto bła żebi myślijch! Dyrbju kluczik k pjenjesam na śwojej kwitrośe pśiwaź?

Wana fo śaczerwjeni. „Schtoż masch ty też hnubom do pyślí,“ rjekny wona a tykny kluczik do kapśy.

* * *

Wśeśhe w prénjej pokojy żujeńa. Tużne błchu dny. Brudne śedźachy ptaćkata w kśu, jenoj nekotre pjutowachu nowu pjerjowu drastu k dalokemu leźenju; ale cźim rjeńśe błchu nozy f wokśchehujasym tłóbom. Na njeju łyhokach fo njeśiczomne hwjezdy.

Richard njeśeśhe w poślednich dnjach dale bliźśeje wokolnośće kśnenha kuczika pśchiśchol. Khorowatosć jemu śadźeła. Nekto hedźeśhe wonka na drjewjanej lawźy, kotraj bé pśchi murj pśchiprawjena; na jeho stronje leźeśhe żołtobrany poś.

Nadobo faśchczowka poś a fo pośbehny. S śchmrćkom pśchihodźeśhe śchwiźna muźika postawa. Cźicho, Leo!“ rjekny Richard, a poś fo śaho pokluśchnje śehny.

Zuśnuł bé fo njes tym pśchibliźił, a Richard śpóśna młodehe muża w pśchiśtuśchnej hajnśkej drasće, f cźemnymi kudźerzatymi włohami a śeśmahnjenym mjeśwocźom; béśe łuby fo błyśtotachu pod jeho wuśanł, hdyž wón, lohko cźapku żejmujo „dobry wjecźor“ pśchejeśhe.

„Schto bła Waś k nimi wjedźe? wopraśeha fo Richard postanowjchi.

„K Wam mje nicźo njewjedźe, nuź kujeźe, cźaj f tej młodej hotzu we Waśchim domje porećjeć.“

Tón śwuk tutych śłowow pśchinjeśe Richardej krew do wrjenja. „A schto żebi wot njeśe pśchejeczje?“

Kaścha młodźina ma njedźełu w męśtaczku reje, łym pśchiśchol, ju f jemu pścheprośiwej.“

„Sómźeń jhonlej, komu ma fo to tutu cźeśćj dźokowaćj? Po Waśchej rěcźi njeśłe f tuteje wokolmy.“

„Mateje Prawje“, bé wotmołwa. „Sostawam jenoj ta wokolnośćeniu wuprośdrienu hajnkowanju kujeśtwa.

„Nó, — wón bé tak pśicheczelny, Tchje na reje pśiprotjwcj.“

„Ach! rejowaćj!“ A woibłyk młodośnej radośće je we jeje wóczkomaj widźeć.

Wón pał nimale wśtrażany na nju hładaśhe. „Schto ménjśch ty. Ja łym jeho wéko wotpokaśał!“

„Wotpokaśał!“ wośpjetowaśhe wona zyle bles wśchego świnka, a błyśchej w jeje wocźomaj haśnuj nadobo.

„Njebé tu prawje? Dyrbju jeho wrócje wołaćj?“

Jenoj f ruku wotpokaśa. — Bjes pohladnjenja dźeśe fa fawilku f wótrym świnkom hłoża: „Sśy ty hdy rejwał?“

„Ja? Cźehodla fo takle praśheśch? — Haj, łym jóm rejował.“

„Njewérno te bé śebi radośćj?“

„Haj, Franzi“, rjekny fo dźiw, myślu śebi, je łym fo rad cźinił.“

„A nétko“, pokraczowaśhe f łym famźeźnym śwukom, „nétko wjaz njerejwałch?“

„Nó, kaj hdy dyrbjał? To je nimo. — Ale ty mje tola zyle do pśchehlychowanja djerjeśh!“

Wón śpyta fo pośmjeć, ale hdyž wona na njeho pohladny śiośehnej tej śchérej wocźi jemu tak hnuśnej napśheće. „Nimo!“ wón pśchi śebi rjekny. „Dróśba je ju śajała; wona wjazy ke muś njepśchinóśhe.“

Wón da tomu fo ztaś, fo wona po chwilźy jemu wotekś śchije wiśaśhe a jemu do wucha ścheptny: „Wodał! Nećjeh hłupje. Nochzu śyła rejowaćj.“

* * *

Richardowe khorowatosć béśhe w nekotrych tydźenjach tak pśchibérała, fo njemóśeśhe wjazy jitwu wopuśćeć. Wón łyhadźeśhe w mjehkej łénjoschaju. Pśched nim śtojeśhe blido, na kotrymj pśiśaśhe. Bé runje naśtawk wo tu rěku namakanych cźećźikrótnych roślinach śapoczinał; wona pśchinoschowaśhe jemu trébne exemplary f herbarija a f tuhownje knihi, kotrež trjebaśhe a pyśaśhe k nétsnu a jemu wótśje pśchedcźitaśhe. „Hdyž fo hiśćeje jóm f profesorom stanu“, rjekny wón wjeśele, „kajkeho famula hižo mam!“ Ale wona njebé jenoj jeho famulus, wona bé też ta źónśe, kotrejéj bliśkośći jemu derje cźinjeśhe, kotraj mjeńśeju jeho ruku; wotpoczźowaśhe-li wona dźeka, do śwojeje wośmy, kotraj jeho f zunim hłoźom trośchtowaśhe k bórśonnemu wotthorjenju.

Dźenża — bé to jóm popołdnju — bé ju wón wupeśkał, fo by jemu pśiśonu hubkatu kwétku pytała, kotraj dyrbjeśhe po jeho liczenju nétkle rozcźéła być. Pśchi łéjnej hrjebcźaj stojachu tu a tam tute roślinki. —

(Nokaczowanje śćéhnuje.)

To njeje nusne!

so pśchi kupowanju wupjerkow śwoje pośłebnje pjenjeze wudacze. Ale to je nusne, so macze tu wětaścj, so za śwoje pjenjezy tajku tworu dóstanjecze, so móże hospoza kóždy dźeń f nowa prajeć: „S tym wupjerkom łym śpołojom!“ — W śerbśtim jako śprawnje śnatym wobkhodze

A. Kasper w Budyśchinje, Burglehn 11

dostanjecze za 14.— hr. $1^1/_2$ pośł. wupjerk, a za 17.— hr. 2 pośł., jedyn hłowak płaći 3.30 hr. To je tworo, kajśuj śebi źadacze a kotraj śpokojł!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóždo čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěł Smolerjec knihiščernja, nam. 6. r. w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2587.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłuje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy w w rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 192 — Budyšin — Pjatk, 17. augusta 1928 — Bautzen — 3. rjadk 87

Widhor dla pancerowcho křižaka.

Mjes sozialdemokratami Němskeje je poslednje dny wulke rozhorjenje nastało, dokelž hu sozialistiszy ministrojo w knježerstwje zrobu wobsamkli, so hmě Němska pancerowy křižak tworicź. Němer mjes sozialistami dźeń a bóle pschibéra. Se wschěch stron Němskeje pschichadźeja hižom dalsche powěsče, so pschiwižnizy sozialistiske strony z tutym politiskim stejišćechom swojich knježerstwowych zrobustawow njejsu spokojom.

„Vorwärts" pischo, so mohle so milijony, kiž so za uwarjenje wójnskeje łódje wudadźa, radscho sa kulturne zaměry nałožić. Nowiny prawizy pak sozialistow wukmanschja a so nad njepokojom w sozialistiskich kruhach raduja. Też kommunistojo hu pschećiwo sozialdemokratam a chcedźa swojich pschiwižnikow k możnemu wustupjenju pschećiwo panzerowemu křižakej mobilisowacź.

Na tutych wupadow z prawizy a lěwizy a dla wobchěžnosćow w swojim domje **je sozialdemokratiska strona dźensniši dźeń we wulkosćach, w kaśichž dotho wjazy njebješe.**

Mjes tym pak je němski finanzny minister dr. **Hilferding** so w poslednich dnjach se wschelakimi zapósłanzami, kotrjž w Barlinje pschebywaju, rozrěčował; najsterje tehodla, to by smjerował a wurunował.

Sakzy sozialistojo žadaju pak žebi nětko, so maju sozialistiszy ministrojo z knježerstwoweje koalizije wustupicź. Nimo toho ma so sjěd sozialistiskeje strony do Lipska hnydom swołacź, **na kotrymž ma so sapadnje wo wobdźělenju** sozialdemokratow pschi knježerstwje jednacź.

Stresemann pojědže do Parize.

Statny sekretaŕ se Schubert je so **z** swojeho wjeczor wot swojeho rozrěčowanja se swonkownym ministrom drom. Stresemannom z Oberhofa wróćił. Jeho pschewodźejsche legazijski rada Strohm, kiž je so tehorunja do Barlina wróćił. Hdy Němska na pscheprošenje franzowskeho knježerstwa k podpisanju Kelloggoweho pakta wotmolwi, njeje hischcze wěste. Wěste pak je, so wona pschilubi, so so wobdźěli. Nieje też hischcze znate, schtó swonkowneho ministra na jeho Pariskim puczowanju pschewodźa, najsterje pak statny sekretaŕ se Schubert a direktor Gans.

Wo ratarskim nuzowym programie.

Kaž „pruska hamtiska nowinarska słužba" z wotmolwy pruskeho ratarskeho ministra na male napraschenje wusłěhuje, so ratarski nuzowy program pschewjeduje. To stawa so po postajenjach, kotrež je němske ministerstwo za jesnjenje a ratarstwo w pytanje „Das landwirtschaftliche Notprogramm und seine Ausgestaltung" wudalo. Postajenja su statnym sarjadnistwam a ratarskim komoram sdźělene.

Wotsterkowanje słabych z mjeńšinowym kongresom.

Mjeńschiny z Němskeje a Italskeje pschećiwo wuwuźiwanju kongresa se strony jeneje skupiny.

S Wina so pische: Na konferency zastupjerjow chorwatiskeje a słowinskeje mjeńschiny z Awstriskeje a Italskeje, čěskosłowakskeje mjeńschiny z Awstriskeje, danskeje, **kusiško-serbskeje** a litwinskeje mjeńschiny z Němskeje, kaž też połskich mjeńschinow z Čěskosłowakskeje, Rumunskeje, Litwy a Němskeje, kotraž so tele dny we Winje wotmě, je so jenomyslnje swěsćiło, so dyrbja zastupjerjo twch mjeńschinow, kotrež su w lěcze 1927 wopuschćiske Genfski kongres, z wobkarowanjom wosjewjenca, so pschicźiny, kotrež su je k wustworjenju z kongresa donjedle, njepschemjenjene dale traja. Mjeńschiny tu roswažuja swoje sapady a žadanja, kiž su kongresej sdźělene, runja jako priedy sa wotmolwjenje a zbe nutne. Budźa je tohodla sakitowacź też nadale se wschitkimi prědkami, kiž maju dispositiji.

S tuteho wotjerjenja je kśódźacź so pschekorhnjenje, ke kotremuž je, kaž je znate, w Genfu na kongresu mjeńschinow doschło, njeje hischcze wuraznane. Tohdy wotjerjenje zastupjerjo mjeńschinow z Němskeje, so by k dotalnemu wjednistwu dowěru sbudźili, dokelž su kongresej wuźiwy k lěpšemu mózneho prózowanjow jeneje skupiny a so prawo skupych mjeńschinow njeběšche krosnuenja. S poběhnjej pschećźimu tutoho „rozmjerowanja mjeńschinow z Němskeje běsche, so Frisam njebu dowolene zastupicź, mjes tym so běsche so to z druhimi skupinami wujednako. Tohodla běchu mjeńschiny z Němskeje mjenowane wuskupicź z kongresa.

Ke kongresej pólskich legionarow we Wilnje.

Pólske nowiny wo „humoristiskim" stejišćezu Němskeje z tutym zwjazowanišćom.

S Warschawy so powě: „Kurjer Poranny" pische we dźěschim nastawku wo kongresu pólskich legionarow we Wilnje, pschi čimž wusběhuje radosćny ton zwjatočnosće, hdyž je marschall Pilsudski po leitkach je swojimi wójnskimi pschećelemi, nijz jako statnik, ale jako jedyn jich runjeca. Tute nowiny pischu, so je to bylo tragikomiske dźiwadło, kajkuž paniku je kongresy w Litwje a Němskej sbudźił, schtož staja do dźiwneho swětła němišku politiku a žurnalistow. Nowiny wospjetuja też znjeschcne a dźiwne powěsće, kiž su so w němišknich nowinach sjewike. Něschto, schtož znadź samolwja tuto humoristiske stejišćezo němskich nowin je njepschitomnosć němskeho pólskeho Rauschera we Warschawje, kiž pschederje Pólsku znaje. Pólske nowiny mjenja dale, so Rauscher po swojim nawrócu Němšku pokaže na to, kak su tajka propaganda we wocznamaj nawjeczorneje Europy sniżuje.

Wulke jendźelske nózne letarske manewry.

wotmětowaju so nětko kóždu nóz. Na manewrach wobdźěli so 250 wojeńskich letadłow. Manewry su myslene jako nadpady na London.

Amundsena přeco hišće pytaja.

Rusći profesor Samoilowicz, kiž je z norwegskeho pschimórskeho města Stawangera do Oslowa pschijěł, je nowinskim zastupjerjam prajił, so budźe „Krażin" sobotu zwjatorjedźany a potom hnydom do połnóžnych końcin Spitzbergenow pojědže. Wobšadka chce za italske a ruske letadła pschihódne letanschcezo zwnjapytacź a pschipraviecź. Njesnjeja-li pytanske lěty zajeho wuspěcha, chce „Krażin" mjes Spitzbergenami a Franz-Josefskim krajom dale pytacź, ale niz dźeše hač do końca póžnjeseja. Amundsen je pschez swoje zamjene wotpohlady wěł a je tohodla możno, so je direktuje k Alexandrinskej skupinje leżał, dokelž wědźeschu, so tamni so z wukhowanjom Nobilowoje skupiny zaběrachu. Po nahladach profesora Samoilowicza dyrbja Amundsena na narańschich końcinach Spitzbergenow pytacź.

Nowa China.

Narodna zhromadźizna za cyłu Chinu.

Sjěd Kuomintangow (to su pschećeljo nowoje Chiny), je psched swojim skónczenjom namjet finanzneho ministra pschijał, so ma so narodny nacźišć hospodarskeho plana wudźěłacź. Wot teho wočakuja, so so mózy jenotliwych provinzialnych wyschnoscejow wobmjeńsuje. Wo pschetworjenju wójska a wo rospuschczenju njetrjebawschich wotdźělenjow knježerstwowych wojakow ma so na posdźischim sjěźdze jednacź. Shromadźizna je dale wobsamkła, so maju wschitke wusnamne sarjadnistwa w jenotliwych provinzach zentralnemu wukonjenkomu wubjerkej samolwite być. Nacźišć nowoje wustawy, kotraž ma wołebity wubjerk sjednacź, ma so narodnej shromadźiznje 1. januara pschedpołožić.

Čiangkaišckowa połnomóc je podležena.

Wunoschć sjěda Kuomintangow, kiž so sjedu w Nankingu skónczi, je dozpka tón, **so su wschitke mozy w tutej politiskej stronje wurunane a je so znutskowna jenota chinejskeho stata sdźerżała.** Na sjěźdze njedóstódže k žanym ekstrym wustupam mjes Čiangkaišckom a jeho pschećiwnikami, wosebje Fenghuhsiangom. **Čiangkaišcek je swoju diktatoriisku połnomóc** bjes pschećezwjenja hacź do 1. januara, hdyž so chinejska narodna shromadźizna sejdźe, **podležschene dojtak.** Sdobom wostanje wón dale z hłownym roskasowarjom. Dokelž je so sjěźd za njeho z tak wulkim wuspěchom skóncził, chce Čiangkaišcek wschelake słužby, kiž njězachu dotal Fengowi ludźo, je swojimi pschiwižowarjemi wobsadźicź. Pschede wschém ma so wosoba swonkowneho ministerstwa zaměnicź, dokelž je kahodna Wangowa politika pola Čiangkaišckowych ludźi wótre pschećiwjenje namakała. Woni žadaja žebi energiske wustupowanje. Tuchi ludźo wobhladuja chinejsko-jendźelske dorěčenje w Nankingskich pschipadach jako poniżenje za Chinu. Dale žadaju woni, so maju diplomatiske jednanja z druhimi krajeni pschestacź a njerune rěčenja so hnydom wotstronicź.

China dhce sama postajeć.

Japanske połanzajstwo w Pekingu je wosjewiło, so je na swoju notu z 31. julija wot Nankingskeho knježerstwa podźělnu notu dostało. Japanska běšche sebi to swojej nocze wobzeže žadała, so dyrbi so revisija mjes woběmaj krajomaj wobstejazych rěčenjow z dorosumjenjom a wuczinjenjom wobeju krajow stacź. So China rěčenja bješe wschelko žamostatnje z mozy staja, je japanske knježerstwo se wschej rasnosću wotpokasało. W chinejskej wotnoltwje je trochu swólniwosće napschećiwo japanskim žadanjam spóznacź, China wuznenja pak žebi wěste prawo, so wołebite prawa wukrajanow z mozy staja a chinejske zlowne tarify žama postaja.

Amerika a Mandźurska.

Newyorkske nowiny „Newyork Times" wojsewschu dlěšchu rospravu z Nankinga wo chinejskich wotpohladach twarjenja żelesnizow a wo sakoženju chinejskeho dołha. W jenym nastawku wopisuja mjenowane nowiny, so powěsće z Washingtona spóznacź dawaju, so Amerika dale na Hughesowym stejišćezu stej, **so sjednoćene staty cźinske nadknježerstwo nad Mandźurskej pschipóznawaju.** Po nahladze tutych nowin by mohł japanski roskasowar Tanaka hnydom njemér rozchnacź, kiž je japanske politiku w poslednich měrjach w Mandźurskej wubudźika. Wyli so we žamnym smyslu wuprajił.

Amerikanske nowiny „Newyork World" pschipomnja, so měła Japanska wědźecź, so je jeje politika politiju Sjednoćenych statow napschećiwna.

Italska Bołharsku podpjera.

Je pschećiwo zakroćenju Jendźelskeje a Francowskeje.

Dopisowar jendźelskich nowin „Times" w Sofiji rospravja, so je tamniši **italski** pósłanz bołharskeho ministerskeho presidenta **Liapčewa** wopytał a je jemu pschi cźiny roskožił, cźehodla so Italska postupowanju Jendźelskeje a Francowskeje pola bołharskeho knježerstwa njeje pschisamkła. Italska je so tjom pschicźinam wobžiłcź dała:

1. **ma wona sa to, so mazedonski revoluzionarny zwjazk wot słonzowanja generała Protogerowa na žiwnosći zhubić njeje;**
2. **wotpokasuje wona zastupowacź wschitke namjety, kotrež mohłe Bołharsku do zjawneje zwady z tutym zwjazkom k postajenju wěstosće Inhokłowjanskeje honiez, kotraž je z pschicźinu jendźelsko-francowskeho zakroćenja we Sofiji;**
3. **pscheje žeh: Italska, so by so zwěsćiło, so wona Bołharsku jako dopołnje powolanu wobhładuje k žamknemu rosrudźenju wo mazedonskim revoluzionarnym wubjerku.**

Bołharska ministerska rada pschija sjedu rospravu swonkowneho ministra **Burowa** wo sakroćenju Jendźelskeje a Francowskeje a wo wotmolwje, kotruž je Burow zastupjerjomaj dał. Ministerska rada **spósnu** zadźerżenje swonkowneho ministra **za dobre.**

Jendźelsko-francowska nota na Bołharsku.

Kaž žmy hižom pisali, stej jendźelski a franzowski pósłanz bołharskemu knježerstwu noce pschepodałoj, w kotrymž žebi zakroćenje bołharskeho knježerstwa pschećiwo mazedonskim revoluzionaram žadałoj, kotrež na Balkanje mér wohrožuja. Tuta kroćel je wot Jendźelskeje wušchła. Italska pak je Jendźelskej pschiprajiła, so pola bołharskeho knježerstwa njesakroći, dokelž italske knježerstwo mazedonske praschenje za cźisto znutskowno-politiske należnosć Bołharskeje wobhładuje.

Demonstraciske posedźenje khorwatskeje burskeje strony w Lubljani.

Se Sagreba so powě, so je president burisko-demokratiskeje koalizije Pribičewić žurnalistam zdźělił, so so wjednistwo strony jeidże 23. t. m. w Lubljani, so by so zyleum swětej pokazało, so so burisko-demokratiska koalizija njezwobnjeinuje jenoż na Khorwatskim, ale wupischeśerowa so też na druhe krajiny, psches wschitcu na Sslowinjzku.

Coolidge khwali Kelloggowe rěčenje.

President Sjednoczenych statow Coolidge, rěčeše wczera schiwórtk pschi schadźowanju nĕhdyschich amerikanskich frontlich wojowarjow we Wanšanje we Wiscounsinskim stacje wo zdźěrschenju mjezynarodnych poczahowo po wójnje a wo wjetschej pschecziwnosći mjes statami. **Wón khwališe Kelloggowy pakt** a wuprajі, so bychmy so najsterje źiwotowje wójnu zminjeć mohli, bychmy-li hižom w rěcze 1914 tajke rěczenje mĕli.

Président Coolidge pokaza dale na **Washingtonske rěczenje k zamjezowanju twarjenja wójnskich łódźow** z lĕta 1922, kotrejž je z jenohłósnego wobsamknjenja wuschło, so bychu so „nadpadowanske wójny“ zamjezowniše a so mjes jenotliwymi narodami poczahi wutworiłe, kiž bychu k spĕchowanju mĕra służiłe.

W rěcze 1927 hu so potom we rozschěrjenje tuteje zahody prózowali a Sjednoczenym statam je-pjeza schtyrjoce wójnskich narodow pschihłosowało, so by so rěczenje wobsamkło, kiž by **wójnu jako srědk narodneje politiki zeznało.**

Dale pak Coolidge też wuzběhny, so tuto rěczenje njeje za Sjednoczene staty se zadźěwkom, we wukonjenju swojich prawow a winowatosćow. Wone **zmĕdźa** zwěsće wudźerżeć **sa swoje sakitanje** dosć sylnu mózu, a tuto prawo maju też podpisowarje mozu. Wone smjeja so pak se rěczenjom, so swojich kobupodpisowarjow **njepschimaja,** kaž so też trjeći swjataju, so nań njepschimaju. Wschitke narody, kotrež su k tutomu rěczenju pschistupiłe, dyrbja swoje zmahy na mĕrne waschnje wurunacź.

„Wĕsto bychmy pschedałoko schli“, wuzběhny Coolidge dale, „bychmy-li nĕto chcyli zwěsće myslicź, **so su wójny dospołnje wotstronjene.** Ale na kóždy pad je blizschim wójnam nowy wažny sadźowk pschihotowany. Tuto rěczenje pschinjesze **zaporjacź wulkeho pschemĕnjenja wobzahowo mjes jenotliwymi narodow.** Wón thowa we zwěsće wjetsche nadźije na trajny sintwjeny mĕr hacź žane z tych rěczenjow, kiž buchu dotal wobsamknjene.“

Na kónzu swojeje rěcze khwališe Coolidge z dorafom, so budże so Kelloggowe rěczenje pschecziwo wójnje jako jene z najwětschich zahonjowanjow wupokazaci, kiž su hdy cłowjekowinu spytałe.

Ze Serbow.

Hrabowanka.

Piatk 17. znjenca

Bilibalda — Libata, abta

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1852 padny w Hóznicy 75lětny Jan Bjedrich Krawe, knježi wučer do hata a so zatepi. bĕše z dobom cyrkwiny spěwar a organista. Bĕše za swoje žiwjenje jĕdnadom knjezim baronam, zemjanam, buram, kupcam a tharjam wšitkim z jenakej swěru służił, najprjedy jako mały służownik, potom jako blidnik (Tafeldecker) a nadobydlk jako rybak a dohladowaŕ hatow. Jeho poslednі knjez wustaji jemu z dźakom za jeho swěru jako wuměnk cyłu mzdu hač do smjerća. Ale Jan Krawe nocheyše swoju mzdu bjez dźela přijeć, tuž wobkhowa sebi dohladowanje hatow, stož jemu skónčnje smjerć přinjese. Na 44 lět dołho je při swojej knjeżej służbje też w Božej służbje stał jako wučeŕ a organista w cyrkwi. Swoju służbu je ninjale darmo z lubosću a swěru wobstaral. Lubowaše Bošitkich, kotrymž służeše, bĕše z dobom lubowar Bošitkich, kotrymž służeše, bĕše z dobom lubowar Bošitkich, kotrymž służeše, bĕše z dobom lubowar

...pschebywanja.

Dobrowólna wohnjowa wobora w Budyschinje bě žo ...schwórtk k 11. zylkowemu smuczowanju z tsjomi ...anjemi na Zitnych wikach sesuhata. Do smuczowa... bě króte sprjećenje wjednikow, pschi kotrymž žo hykaw... Mahjej Pječy wot 2. hykawy, kiž pak bě dla tho... ...ołe zadźewany žobu smuczowacej, měšćanski cźesmy dar ...a 15stmy słužbny cźah spožcźi, kiž jemu z wutrobitymi ...ławani knjes wopalny direktor Górling pschepoda, ...nes tym so jemu knjes wopalny inspektor Krumbholz ...ema w mjenje wobory wjele žoža pschejesche. Pod wje... ...njowom wopalneho inspektora Krumbholza poda žo wo... ...krótka po 8 hodź. po Sserbskich hrjebjach a Taschartu ...dźelnik. Dokelž pak tam zyrkuž hižo žiwoje stany twari, ...bźiche smuczowanje chěrzo njepschehladne. Autowa hyta... ...wo bě mjes tym k mostej zwjatego Ducha wujeła, hdźež we ...pschitomnosći wopalneho direktora Górlinga a knjesa wyschschego twarskeho radu Göhre prakliſzy smuczowasche. Po smuczowanju na Tšelniku wróćeſi žo wobora sažo po ...hamžnym puczu domoj. Pschichodne a posledne smuczowanje, kajkichž krajny zwjask satkich wohnjowych woborow 12 wob lěto pschedhpišuje, budźe žobotu 25. augusta. Pschi składnosći shromadźizny stotnikow w septembru wotmeje žo wjetsche hłowne smuczowanje, schtož budźe zyle wětsche něschto wurjadneho za Budyschin.

S **Wjelećzina.** (Pschi twarjenju fabrikskeho wuhnja nasmjerjeć dele padnyć.) Wutoru pschipołdnju sta žo pschi twarjenju wuhnja firmy C. T. Hünlicha podź. towarstwa žakstne njeſožge. Firma Hünlich twari lětsa ſ nałčinika wjele na žiwoj fabrikowej leżownosći. Dźěła wuwjedźe Freitalska firma Schumannez. W słužbje tuteje firmy stojeschtaj polěr Klinger a jeho žyn, kiž měsćechtaj wuhen natwarjeć, a kaž žo sda, tónle twar žołožownje dokónczitaj. Wuheń, kiž měsćeſche žo hnydom ſ nowymi ſ pomjenjom žo tepiznymi tóttami ſ Uebigawskeho łódźiwstwa swjatacej, bě hižo wyſokosć něhdźe 39½ metra dospěł, hdyž žo schtwórtk pschipołdnju wulke njeſoże sta. Ledy 20kmy žyn, kiž runje dele łésesche, so by k wobjedu schoł, padże na hischcze njewujasnjene waschnje smuška ſ potschtyrzeta metra wyſokeho wuhnja dele a bu so žałostnymi rauami, roskónzowany, ale hischcze žiwy wuczehnjeny. Knjes dr. Heydra kaž knjes dr. Kaiser pschihódźeschtaj prénjej na pomoc a wukasataj, jo ma žo snjeſoženy do Khemnarskeje thorownje pschewjeſeć. Tam je wbohi cźłowjek wjeczor wokoło 6 hodź. wumrěł, njenahdźiwschi wědomja. Narjekrjcho je žo młody cźłowjek někak pschestupjeć dyrbjał. Snjeſoženy je runja žiwojemu nanej jako dobry a spuschczonny dźěłaczjet znaty.

S **Mužakowa.** Tu běchu w lěcze 1886 žłužobnu holzu pola wobsědźerja hornježnje sfónzowali. Tehdy jatsche wožobu dyrbjachu pak dla njedožahnjych dopokajow jašo ſ jatby puschczeć. Tele dny je pjeza žyn něhdźe 86lětnicho starza wotmud žo na smjertnem łožu wupowědał, so je jeho nan žo pschi mordarſtwje wobdźělił. Na to žu jeho sajeli.

S **Khoćebuza.** S dźěru w prawym spanju namakachu **rano wuczerja** Glasera w Kórsenju (Kahren) we jeho wobydlenju morweho. Dokelž w schalzy pola morweho sbytki jeda namakachu, da žo myslićej, so je Glaser žamomordarſtwo skućił. Wón dźěschi cźasa na cźumpy cźerpjeſche, a bě žo hakle njedawno ſe sanatorija wróćił.

S **Korjenja** pola Khoćebuza. S skutku w prawym spanju namakachu wutoru rano wuczerja Schkleńcźerja w jeho bydlenju morweho. Jako wón rano do schule njepschindże, pózłachu po njeho do jeho bydlenja. Durje bě...chu hischcze samknjenu. To bě...che podhladne a tuž je wo...tewrichu. W bydlenju namakachu Schkleńcźerja morweho ſ kulku w prawym spanju leżo. Prénja powěsć, so je wo ...stósmisłwo jedna, njeje prawa. Też wo njeſoże mohło ...że jara cźežko jednacź. Dokelž póla... ...schalzy sbytki jeda namakachu, pokazuje ... ...je žebi Schkleńcźer sam žiwjenje wsał. W ...cźaſ na cźuwy cźerpjeſche a bě...che žo hakle po ...tydźenjemi ſe sanatorija wróćił.

S **Mosta** pola Khoćebuza. W nozy wot ... wutoru wotpali žo nimale zyły statok kněžerja Huglera. Woheń sniezi hrodźe, wrotowe twarjenja. Wulki ſtót mózacznu hischcze ſ cźasom wuh, ale pjerisna je wschitka w płomjenjach kónz wsała. ...hdźeż je ſ wobnjom cźežko schkodował. Schkoda pak žo ...satwěsćenjom naruna. Woheń je po sdaću ſtósmiska rut... ...łatojiła.

Se **Sleho Komorowa.** (Spóźrěta schita jehła.) Do naſcheje khorownje pschiwjesechu žłužobnu holzu **Hertu Freudenbergez** ſ Grünewalda. Wona bě ſ njewobhladnoſcźu schitu jehłu pózrěła. Po wulkej **prózy a ſ wózu**wustajnym wobthadźenjom pschińdże **něhdźe ſa tydźeń** jehła zaſo po pschirodźinſtim puczu ſ cźeka. Tutón **pad** je zaſo ſ warnowanjom sa žónſki splah, jehły wschelakich druzin do huby njetykacź. Jenož tomu ma žo dźakowacź, so je jehła ſ wušichom dopréhka do cźerjewa pschiſichła, hewak by žo holzu dyrbjała operazija cźinicź.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 17. augusta 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych	46,925
1 jendźelski punt	20,345	100 čěskosł. krónow	12,427
100 swajc. frankow	80,69	100 franc. frankow	16,365

Barlińska **burza** žo też wjeſera nochzyjche shrabacź. Jenoż někotre efekty samóchu žiwoje kupy trochu porjedźeć. Wiki ſ dołženymi a rentowymi liſcźinami wostachu knte.

Na **produktowych wikach** dźe se žitowymi płaczijnami ſ hory dele. Wukazane wiki běchu hłabe a na naſche wiki mało žito ſ hromadami pschiwożnja. Pschenica žłubi po zentnarju wjeſera 15 pj., rožka 25 pj., nałtny jačmjeń 15 pj., nałymiki 5 pj., a wowoš 25 pj. Se wschěch stron pschiſtahdźeja powěſcźe, so žito wurjadnje derje kypna. — Schtóž njeje nujnowany, žito pschedacź, njech tola hischcze wočakuje. Pólska je wowoš žita jakałasa. Wjeſera pjećzeſche zentnar

w Barlinje

pschenicy 11,40—11,55 hr., rožki 11,00 hr
hač 11,35 hr., jačmjenja nałymikeho 10,90—10,75 hr., nałětnjeho 12—13,25 hr., wowša 10,85 hr.

w termińowym wikowanju

ſa **septembr**: pschenicy 12,12½—12,05 hr. rožki 11,77½—11,65 hr.,
ſa **oktober**: pschenicy 12,25—12,17½ hr. a rožki 11,72½—11,70 hr.,
ſa **decembr**: pschenicy 12,35—12,28½ hr., rožki 11,76¼—11,70 hr.

w Lubiju

pschenicy 11,40—11,80 hr., rožki noweje pak 11,20—11,50 hr., jačmjenja nałymikeho 10,50—10,80 hr., nałětnjeho 12,75 hr. hač 13,50 hr., wowša 12,30—12,60 hr.

schtwórtk w Kamjenzu

pschenicy 11—11,50 hr., rožki noweje 11 hr. hač 11,50 hr., wowša 13—13,50 hr. jačmjenja nałymikeho 10,50—10,80 hr. jačmjenja nałětnjeho 12—12,75 hr. nowe běrny zentnar 5—7 hriwnow.

proſata 16—23 hr.,
běhaki 50—60 hr.,
wulke šibjata 7—8 hriwnow,

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Krěn 1,20 hr., kolrabi 15 pj., hydrozity kał 20—100 pjenjeſkow, jedźna łoboda 35 pj., morchej 20—30 pj., zybła 20 pj., rjeńcźej 15 pj., běrny nowe 8—12 pj., žołotej 6—10 pj., holanſke jabołki 65 pj., pruſniſzy 70 pjenjeſkow, zełowki 60 pj.

Wiki schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,15 hr., jeja 13 pj., rjeńcźej 15 pj., łany wołij 1,60 hr., łutšerěpa 10—15 pj. a žołotej łžecźi 10—12 pj., zybła 15—20 pj., rietki 12 pj., měd 1,40 hač 1,60 hr., ſwinjaze mjaſo 0,90—1,10 hr., howjaze 0,90—1,10 hr., cźelaze mjaſo 1,20—1,30 hr., bany łe... 35 pj., holanſke jabołki 65 pj., běrny nowe 8—9 pj. kócźi 30—40 pj., huſy 1,40 hr., pruſniſzy 70 pj., ...rauſchowy 35 pj., jabłuka 45 pj., zełowki 35—45 pj.

Wiki ſaſadźenu hrjedu w Hałschtrowje.

Pschenica 11,50—12 hr., rožka 11,25—11,75 hr. a wowoš 13—13,25 hr., nałymiki jačmjenja 10,40—11,50 hr. běrny 4—3,50 hr., nowe 8—10 hr., ſyno 3,50—4 hr., ſłoma maſchinſka 2—2,25 hr., wołjenje 3—4 hr., butra 1,15 hr., jeja 13 pj., proſata 18—22 hr., běhaki 50 hr., žołotej 5—10 pj., wíchnje 35, zybła 20 pj., hołbje 1 hr., kórki 20 pj., rjeńcźej 10 pj.

Wiki schtwórtk w Khoćebuzu.

Butra 2 hr., twaroh 30 pj., jeja 13—14 pj., łany wołij 1,40 hr., howjaze mjaſo 1—1,40 hr. a cźelaze mjaſo 0,80—1,30 hr., ſkoziaze mjaſo 1,20—1,40 hr., ſwinjaze mjaſo 0,80—1,20 hr., łany 1,30—1,50 hr., hołbje 0,80—1 hr., ſhapony 1,50 hr., morchej 15 pj. a jedźna łoboda 40 pj., hydrozity kał 50—100 pj., zybła 15 pj., běrny nowe zentnar 5,50 hr., žołotej łžecźi 10 pj. łany 1,70 hr., ſchcźuki 1,20 hr. karvy 1,40 hr., holanſke jabołki 70—80 pj., wíchnje 40—50 pj., malerny 40 pj., pruſniſzy 45 pj., kurjatka 80 pj., zełowki 30—40 hr. a ...rauſchowy 15—20 pj.

Wiki wjeſera w Shorjelzu.

Butra 1,10 hr., jeja 12—13 pj., běrny nowe 6—9 pjenjeſkow, jedźna łoboda 20 pj., morchej 20 pj., zybła 15 pj., žołotej łžecźi 5—10 pj., hydrozity kał 30—60 pj., radiši 10 pj., ſchcźuki 1,50 hr., łany 2 hr., wubłaka... ...ńe 1,40—1,60 hr., we ſlaſtach 2,80 hr., ſwinjaze mjaſo 0,80—1 hr., ſchmalz 1,70 hr., kožmaczki 50 pj.,

Swinjaze wiki wjeſera ſchtwórtk w Khoćebuzu.

Na nje běchu pschihnali 1385 proſtatow a 166 běhakow. Wone płaczachu

proſtatow:

małe	8—14 hr.
hrěnje	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

běhakow:

małe	22—45 hr.
hrěnje	45—65 hr.
wulke	65—95 hr.

Pschiſtatnicź pytanja:

Pjekarſkeho, Kunza w Wolborzach.
Krawjeſkeho, Kalich w Kocźezach.
Pjekarſkeho, Werner w Cźerwjenych Rožlizach.
Połownicźa ženjeneho a roboćanſka žwótka, knieži dwór we Stradowje pola Hródka.
Stiwińku, direktor Bantzer w Hródku.

Na pschedaſ:

Kěń 5-lětny w Lubiju, Fichtowa haſa 6 sadny dom.
Wós hóźcźazy w Běłej Wodźe, Bismarckowa haſa, sadny dom 1.
Wós starschi w Hródku, Zyrkowiſka haſa 2 delka.
Durje khěžne a wokna w Hródku, Hrodowſka haſa 13.
Bertko, Tobias w Rěcźjach.

Ssudnizny na pschekładowanje

kołotu 18. auguſta 1928

w Pitzanum Dole dop. w 10 hodź. w hoſcźeńcu: ſchtyri maſchiny a wuſoki schpihel,
w Hródku na Wojerowſkej dróhi cźo. 9 dop. w 10 hodź. pišałniſke błido, 3 konjace kola, 3 mužace kola, ſchtyri maſchiny, njeſos (maſchina) 5 dyhſeckich cźaſnikow, klamaſke wuhotowanſke a dźiwſke beſkow.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.:
Płaćižny ſu sterje ſtruczene.
Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu wožebje ſa rožku.

Płaćižny rěznego skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

17. august.

čelata: 1. 68—74, 2. 58—66, 3. 50—55;
swinje: (přez 300 pt.) 76—77, 2. (240—300) 77—78, 3. (200—240) 76—77, 4. (160—200) 79—80.
Rancy 63—68

Płaćižny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaćižny po złotej hriwnje.

	16. 8.	15. 8.		16. 8.	15. 8.
Pšenica	223-231	222-235	bany	26-28,00	26-28,00
rožka	220-225	225-228	woka	30-32,00	30-32,00
nał. jačmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jačmjeń	204-214	205-215	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wows	217	220	zoradella	—	—
kukurica	221-223	226-228	rapa. wosušk	19-20,00	20,00
pšenč. muka	28-35,75	28-32,00	łany wosušk	23-24,00	24,30
ržana muka	30-32,85	30-33,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	15,75	běrnj. kruški	24-25,00	24-25,20
ržane „	17,40	17,50	syno, 50 kg	3,50-3,80	3,50-3,80
łane symjo	—	—	ržana słoma	1,00-1,50	1,00-1,20
hróch	35-40,00	35-40,00	pšeńč. „	0,80-0,92	0,80-0,95
raps	320-325	320-325	wowsna „	0,80-0,92	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	jačna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Wične płaćižny štwórtk 17. VIII.	Wšo po złotej hriwnje	**w Kamjenzu** za 1 centn.	**w Lubiju** za 1 centn.
Pšenica		11,00—11,50	11,40—11,80
Rožka		11,00—11,25	11,20—11,50
Jačmjeń (nałět.)		10,50—10,80	12,75—13,50
Wows		13,00—13,50	12,30—12,60
Syno		4,50—5,00	4,40—5,50
Słoma z maš. młóc.		2,00—2,50	1,40—1,80
Słoma k zasłanju		1,50—1,80	
Słóma z ruku młóćena		—	2,50—3,00
Běrny pola ratarja (nowe)		5,00—7,00	—
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,10—2,20	1,05—1,15
Jeja		0,13	0,12—0,13
Pšeńčne wotruby		—	8,60—8,80
Ržane wotruby		—	9,00—9,30
Pšeńčna muka		—	18,75—19,25
Ržana muka		—	18,00—18,50
Prosata, wulke		50—60	—
„ „ srěnje		15—21	—
„ „ małe		—	—

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ſa jutſiſchu žobotu:** Khłódno, tola žo wuczahuje. W Jendźelskej rjenje a žuchu, ale w nozy syma.

W brónjowej fabrizy w Kongsbergu w Norwegſkej ſpalichu žo wulke dźěłby wuhla, kokza atd. Stachu žo też někotre rosbuchnjenja. Schkoda wuczinja něhdźe milijon krónow.

*

W Bilgoraju w Pólſkej wudyri woheń, jako běchu wobydlerjo ke mſchi schli. Połožja wſyh žo wotpali, 37 statkow je woheń sapuſcźił. Schćeſcźlětny hólz je žo ſpalił. Woheń žu dźeći famischkrite.

*

W jenej wuhlowej jamje w Pennſylwanſkej ſta žo rosbuchnjenje. S inteje pschicźiny žo kamjenje do podpokow ſypnychu. Se 14 potrjechenych dźěłaczjerjow 13 žmjercź namakachu.

*

Amerikanſki parnik, kiž je po puczu ſ Los Angeleſa do Newyorka, je pschi amerikanſkim nawjeczornym móſkłim brjoſu do cźeſtich wichorow trjechił. Zołmy wotpławichu schtyrnaceze muži wobradki ſ łódźe do morja, so žo wschitcźy ſalepichu.

Cyrkwinske nowešće.

Z Budyšina.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. 3/11 hodź. je njedźelska šula, We 8 hodź. wječor je evang. zaromadźizna.

Štwórtk wječor we 8 hodź. je bibliska hodźina (2. list na Thesalonikow).

Zjednoćenſtwowy wothladaŕ Zimmermann změje bibliske hodźiny njedźelu a štwórtk wječor we Budyšinje, wutoru we Wjazońcy a srjedu na Židowje čo. 146.

Zwjazk młodźiny za rozsudź. křesćanstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu wječor we 8 hodź. wobdźělenje na evangelizaciskim přednošku. Wutoru wječor we 8 hodź. je zhromadźizna za młodźenčow a srjedu tehorunja za młode holcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćenſtwo w Běłej Horje.

Njedźelu pop. ½2 hodź. je njedźelska šula a w 3 hodź. bibliska hodźina.

Zjednoćeńſtwowy wothladaŕ Křižan změje bibliske hodźiny, njedźelu wječor w Hlinje, pónděłu we Wósporku, wutoru w Zuborničcy, srjedu we Zemicach, štwórtk w Rodecach a pjatk w Tuđicach.

Z Barta.

11. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. — Wutoru wječor we 8 hodź. w Zuborničcy bibliska nutrnosć (knjez zhromak. wothladaŕ Křižan).

Z Budestec.

11. njedź. po swj. Trojicy změje faraŕ Bóje rano w 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske předowanje. Před cyrkwinskimi durjemi zbórka za našu cyrkej. Dop we 11 hodź. je kemšenje za dźěći. Pop. w 4 hodź. je zhromadźizna ev.-luth. towaŕstwa młodźencow. — Póndźelu wječor we 8 hodź. je zwučowanje z pozawnami. — Srjedu wječor ¾8 hodź. je zhromadźizna towaŕstwa młodych holcow. — Srjedu 22. augusta započnje so zaso paćeŕska wučba.

Z Bukec.

11. njedź. po swj. Trojicy: rano ½7 hodź. němska, dop. ½10 hodź. serbska Boža služba. Pop. w 4 hodź. lěsna nutrnosć we Wujeźku z pomocu pozawneho khora.

Z Hodźija.

11. njedź. po swj. Trojicy změje faraŕ Voigt rano w 7 hodź. němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. (Faraŕ Wejzar w Barće předuje).

Z Hrodźišća.

11. njedź. po swj. Trojicy: rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Zbórka za wosadnu cyrkej. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Hućiny.

11. njedź. po swj. Trojicy: rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Zbórka za luźiski skutk lubosće — Khowana budźe njedźelu 12. 8. Ernestina Beckerka rodź. Granichec w Brězynje, swojeje staroby 71 l. 28 dn.

Z Ketlic.

11. njedźela po swj. Trojicy ma faraŕ Kanig rano ½8 hodź. němsku spowědź a ½9 hodź. němske kemšenje.

Z Klukša.

11. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. je serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

Z Kotec.

11. njedźelu po swj. Trojicy dop. w 9 hodź. kantor Hoka předowanje čita.

Ze Serbskich Pazlic. Radupodawanje za maćerje w Serbskich Pazlicach budźe wutoru 21. žnjeńca pop. ½3 hodź. pola Kralec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Łupoje.

11. njedź. po swj. Trojicy skhadźa rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba, kotrejž so dźěćikemšenje přizamknje.

Z Małešec.

11. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Zbórka za misijónstwo mjez Jsraelom a evangelizaciju w Swjatym kraju. We 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 3 hodź. zjenoćenje młodych holcow na farje.

Z Minakala.

11. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boža služba a potom dźěćikemšenje (knjez stud. theol. Rösler). Zbórka za evangelizaciju w słubjenym kraju.

Wutoru 21. augusta pop. w 5 hodź. dźerži knjez faraŕ Riota-Rakečanski w Psowjach serbsku nutrnosć ze spowědźu.

Z Njeswačidła.

11. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Pop w 3 hodź. serbska a we 4 hodź. němska Boža služba w Zarčźu.

Z Nosačic.

11. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. je serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Dopoldnja ¾11 hodź. Boža služba za dźěći. Zbórka za misijónstwo w słubjenym kraju. Pop. ½3 hodź. towaŕstwo młodych holcow: nuzna zhromadźizna dla Budyšina. — Towaŕstwo młodych hólcow 22. augusta.

Z Poršic.

11. njedź. po swj. Trojicy budźe rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža služba, dop. ½10 hodź. dźěćikemšenje za młódše, pop. ½2 hodź. za starše dźěći w Poršicach, ¼3 hodź. towaŕstwo młodych mužskich, wječor spěwanje młodych holcow pola wosadneje sobry. — Wutoru wječor roswučowanje pozawnistwow.

Zemrěli: Paweł Hermann Langa, pječiwar w Konjecach, 81 l. 7 m. 25 dn. — Frieda Schneiderec w Krakecach, 5 m. 22 dn.

Z Ticha.

11. njedźelu po swj. Trojicy je rano we 5 hodź. serbska spowědź a swj. wotkazanje, dop. we 8 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje.

Pop. we 3 hodź. je serbska spowědźna hodźina za kemšenje za dźěći w Hermanecach nad Jic.

Póndźelu rano w 7 hodź. njekazuje so wjac a rano nutrnosć.

Z Trutnowa.

11. njedź. po swj. Trojicy je dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wósporka.

11. njedźelu po swj. Trojicy dop. w 9 hodź. kantor Seibt předowanje čita.

Wječor we 8 hodź. zhromadźi so towaŕstwo młodźencow pod fararjom Kanigom z Ketlic.

Póndźelu wječor we 8 hodź. změje zjednoćenje wowy wothladaŕ Křižan z Běleje Hory na farje bibliska hodźinu.

Wutoru wječor we 8 hodź. zwučuje so cyrkwinski khór na farje.

Z Wóslinka.

11. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zbórka. We 11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. ½4 hodź. Boža služba w Lěsku. We 5 hodź. wosadna zhromadźizna w Božim domje.

Z Wochoz.

11. njedź. po swj. Trojicy žnjowy dźakny swjedźeń, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža služba.

Towaŕstwowski powěsćnik.

Nawječorny wokrjes Sokoła ma štwórtk 23. augusta wječor ½9 hodźin w Pančicach zwučowanje dla swjedźenja.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ změje njedźelu 19. aug. popołdnju w 6 hodź. swoju měsačnu zhromadźizny w Nowakec hosćeńcu. Knježa dowěrnicy so prošu, zo bychu wšém sobustawam to wozjewili. We dobaty wopyt so prosy. Hosćo su nam lubje witani.

Předsydstwo.

Rjadowy redaktor Hańko Smoleń w Budyšinje. Zamołwity za politiske a lokalne dźěle a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarske dźěle Arnost Bart w Brězynje. — Za nawěršći G. Jonak w Budyšinje.

Wot soboty 18. awgusta
tunje serijowe dny
mužacoje drasty

Přikłady:

Gumijowe mantle	29.—	24.—	17.50
Gabardinowe mantle	49.—	39.—	29.50
Covercoatowe paletoty	55.—	45.—	35.—
Wobleki z česan. tkaninow, módre	88.—	68.—	48.—
Gabardin, wobleki w nowočasn. barb.	58.—	48.—	38.—
Cordowe sportske wobleki z 2 kholow.		58.—	48.—
Njepřemokawe kabaty z dwójn. khribjetom a ramjenjemi	10.50	8.75	6.50
Lacy z dźerživych tkaninow	5.75	4.75	3.25

Při Mjasow. jětkach 5

Drastowy dom Při Mjasow. jětkach 5

w Budyšinje Leo Häufler w Budyšinje

Žonjaca drasta njesměrnje tunjo!

Kamjeńska Boršć

wot 19. hač do 23. awgusta 1924

Swjedźeńske wućahi póndźelu pop. w 1 hodź. a štwórtk pop. ½2 hodź. Nawrót swjedźeńskeho ćaha do města štwórtk wječor w 7 hodź.

Stražowane městno za awty je připrawjene!

Rada města Kamjenca.

Hygieniske wecy
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stańki, podložki, pjeluchowe kholowčki
Wagnerowa
w Budyš. před Šuleńsk. wrotami 9

Poskićam:

čelace mjaso	punt 1.00—1.20 hr.
swinjace mjaso	punt 0.90—1.00 hr.
zmjerzłe mjaso	punt 0.80 hr.
howjaze mjaso	punt 80—1.10 hr.
mjasowu jušku	10 pj.
hejdušnu a jatrowu kołbasu	10 pj.
čopłe kołbaski	10—20 pj.
wšelaku kołbasu	0.60—1.40 hr.

Ernst Polter w Budyšinje
różniski mištr. na Šuleńskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Tunje
tofle
dźěćace —90, mužace 1,20,
95 pj.
žonjace
Heinrich Hola
w Budyšinje na Žitn. wikach

Wupjerki
jenoż najlěpše twory
80 cm šěrokosć m 2.20
100 cm „ m 2.75
115 cm „ m 3.00
130 cm „ m 3.50
140 cm „ m 3.70
160 cm „ m 4.25
Spomjatne herbšće poskićujemy!
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, Burgplatz 11

Hotel „Běły kóń“
měićel: Curt Lange
telefon čo. 3413
Najwjetša a najrjeńša jědźerńja w Budyšinje
Tunje małe a wulke wobjedy
Najwobšěrniši wubjerk za wječerje
Wšědnje wumělski koncert!
Njedźelu wot ½12 hodźin dopołdnja
snědański koncert
Točenje Budyšskeho wosebiteho piwa, Radebergskeho a St. Beno-piwa
Wupřahowanje / garaže za awta / rumnosće za zhromadźizny / swjedźeńska sala

Turnêr w Budyšinje
Sobotu 18. augusta a njedźelu 19. augusta
w Husarskej kasarnje
Zastup sobotu: tribuna (k sedźenju) 2.—hr. w turnerskim kole 1.— hr., dźěći a wójsko 0.50 hr.
Zastup njedźelu: tribuna (k sedźenju) 3.—hr. w kole mužcy 2.— hr., žónske 1. hr., dźěći a wójsko 0.50 hr.
Trajne lisćiki za wobaj dnjej: tribuna 4.— hr. w kole mužcy 2.— hr., žónske 1 hr., dźěći a wójsko 1.— hr.
129 připowjedźenych koni, pruhowanje kh.: nosće, dressurske pruhowanje, hoftwjerske skakanje, jězdźenje z třělbinami, Gymkhana, pruhowanje jězdnych koni na khmanosć
Sobotu wot 2—6 hodź. pop.
Njedźelu wot 9—12 hodź. dop. a wot 2—7 pop.
Nawěšiki přinjesu wuličku!

Dźiwja Amerika
w cyrkusu Traber
w Budyšinje na „Třělefni“
wšědnje wječor we 8 hodź. wulke předstajenje.
Njedźelu popołdnju w 3 hodź. wulke předstajenje za dźěći a swójby. Njepřetrjechomny wulkomóžansći program. 28 sensacijow woprawdźiteho stareho cyrkusoweho wumělstwa w manježi, wysoko horjeka a na jewišću.
Wšědnje w 7 hodź.: koncert našeje original-wuherskeje kapały před cyrkusom.
Dopołdnjapředawanje zastupn. lisćikow wot rano 10 hodź. jenoż pola cyrkus. pokładnjow.
Bohaty wopyt wočakuje
direkcija.

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. kniharni“ w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,50 hr.

Rose „Panther“-stupnje
na wobluk šite/pyšne formy
wuwjedźenje z čistej kože
připózn. tunjo
Předawarnja
za Budyšin
Fahle
Schuhwarenhaus
Cautionsfreie Lieferanten

Jadrowe
čerjenske rjemjenje
podawataj tunjo
Rose & Feischke
w Budyšinje na Kamjenčnej hasy 19.

nuy też tamne tschajki sniežili, ktrež žu holzu snadź pschewidżeli. K ležu žu potom tak daloko wubite, so mužemy je derje widżeć. Kak jednore a schwarne hacź tele nježenje je, dha dyrbi žo tola j wulkej kedźliwosću dokonjeć, chzemy-li dospołny wuspěch wocžakować. Je-li jenoź tak někak pospatnje pjenježki potružimy, dha nam žyjnanje dožka niczo njepomha, ale je schłoda cžasa. Cžinimy-li něschto, cžinimy to dokladnje. Dyrbimy na tóždy pad se kžižu ke pjenkej hromadźu wapnodužyka žypnyć, radscho kuft wjazy hacź mału, niż jenoź wot horjeka poružić. Tu saleji na tym, so korjeń snicžimy. Ssmy-li prawje žypali, mózemy po cžasu wobkedźbować, kak tschajka pomałku hinje a na jejnym dźinje sapoczinu nowe wubiwać. Hdyž je žo wapnowy dušnk rospuschczić, mamy jdobom łuku pohnojenu. Tschajki pak žmy žo sminy-li.

Zničenje łóbodu.

Jena j naschich najbórschich njerodźi na połach abo we sahrodach je łóboda. Tutu njerodź wukorjenimy jara cžežko, je-li žo jóma na naschich połach sahnjeźdźika. Mamy-li jeje pschewjele, mózemy j połnym prawom prajeć, so je nascha póda pschemokra, dokelž žo njerodź rady w mokrych pódach dźerži. Łóboda žedźi pak hłuboko, pak nikle we pódje, za tym hacź je póda nikka abo hłuboka. Wona žo je žymjenjom a j korjenjemi pschisworja. A runje tohodla nascheu płodam wadźi. Stót łóbodu rady njejerje. Chzemy-li łóbodu na polu sniczieć, dyrbimy najprjedy na to dźerżeć, so polo wotwódnimy (Dränage). Tu budźenmy žo žami pschepokajaeć, so łóboda cžasto hłubscho korjenje cžeri hacź žmy dramožne roły nakładli. Mamy-li hižo drenažu położenu, trjebamy ju jenoź wuporjedźić. Wobebje schwarne pak też je, hdyž tajke polo, na kotrymž je wjele łóbody junu hłuboko pschewramy a potom někajku sažnu pjznu rostlinu wožwjemy. K tomu by žo wožebje wójczeschka (Luzerne) derje hodała, dokelž je najsažnischa piza a hłuboko korjenje cžeri. Nimamy-li pódu za tym a *njechamy-li hewak wójczeschku* žycź, wožwjemy druhu sažnu rostlinu jako měschenku a podobnu. Po prěnim wožnjenju polo podworamy. Rosmjetamy-li na tórz 6 zentnarjow kajnita, žmy žo bórzy łóbody sminy-li. Kajnit łóbodu njesnježe. Nimo toho dyrbimy na tajkich polach, hdźež wjele łóbody roseže, cžasto wobkopowarki žadźeć. S cžasćejšim wobkopowanjom łóbodu snicžimy, dokelž žebi tale njerodź runje prawy měr žada. Też měschenka j woku je dobry niczieel łóbody. Łóboda žada mjenujzy wjele žiwtka a hłonza a tohodla w khłódku mjes woku bórzy jahinje. Wěso dyrbimy też na to dźiwać, so žebi j nowym žymjom łóbodu na polu njepschisworimy. Tohodla dyrbimy na wulku cžistotu mjesow dźerżeć. S mjesow žo nam najwjazy polow sanjerodźi. Łóboda jara wjele žiwtn j polow wucžerpa a tohodla dyrbimy ju cžim prjedy niczieć.

Wěrobas.

Wěrobas abo wjerjebinu (Eberesche) bot. Sozbužu aucuparia derje j naschich cžitarjow kóždy snaje. Tónle schtom potkadźa po prawom j Morawy a je pola naš też hižo wjele lětdźežatkow snaty. W jenej tamnej wěsi nadeńdże *wěsty fahrodnik mjes wschelakimi druhimi hubjenymi* wěrobažowymi kčežkami jedyn j wjetschimi a trochu žłódschimi jahodkami. S toho woschczěpi je na druhe a tak nježeje schte j tym někotre schtomy je žłódkimi a wjele wjetschimi wěrobinkami. Dźenża je žo tónle schtom někto po zyłej Europje rosschěrił.

Sšłódka wěrjebina płacži jako schtom žreneje wulkosće. Wona njeje tak saroscžena jako dźiwja wěrjebina. Tutón schtom neje wumyłkeny ani na pódu, ani na podnjebje a rosče też wyšoko na horach, hdźež hewak druhim sadowym schtomam wjazy njehodźi. Dokelž **wěrobaž** žiwe ženje njesmjerjuje, dha žo mnale kóžde léto **radźi. Jeho** *ptedy* mózemy swoschczipowacź a tak wariecź jako **pružnizy.** Wěso je k tomu wjele zokora trěbneho ale žu z **wubjernym** nawarom (Kompot) marmeladu abo žydnjeńku (Gell.) Też juschku mózemy j wěroboša tokz.

Kak wěrobinki w domjazmości pschihotujemy, chzemy tudy trochu rospižacź. Nawać (Kompot), pschihotujemy na schehowaje waschnje: Na 4 punty wěrobinkow wsmi 3 punty zokora a war wschо hromadźe na ½ hodźiny dołho. Mjes tym nawać cžasto pscheměschej. Někto juschku wotzydź a jahodki do schkleńzow nakidaj, hdyž žu wustudźene. Juschku hischcže junu trochu sawać a potom też k jahodkam do schkleńzow lin. Nasajtra namocź pijalvu papjeru (Löschblatt) w araku abo w zorowzowym palenzu (Rum) a wodźej ju sjwjerčna na wěrobinki. Stónežnje schkleńzy j pergamentowej papjeru sawjasaj.

Chzesch-li žydnjeńku warieć, pschihotuj 3 punty wěrobinkow a war je na 40 mjeńschinow dołho j wodu.

Po warjenju cžasto měschej. Potom je wotzydź. Do kóždeho litra juschi pschidaj punt zokora a potom juschku sažo na ½ hodźiny dołho war a cžasto měschej. Potom jón do schkleńzow sfidaj ale niz zyle symny. Wěrobinki pak sažo j wodu dolij a potom na dwě hodźinje dołho war. Pschi tym měschej a jahodki prawje rosškócź. Potom wěrobinki sažo pschezydź a smješchej do nich schtwórcź telko zokora a sažo war a cžasto měschej.

Chzesch-li jenoź juschku, dha sažo jahodki swodu na ¾ hodź. dołho khětro war a cžasto měschej. Potom juschku pjches rubischko abo twarowy měschk wutłócź. Na to juschku wotlij a smješchej do njeje runje telko zokora a sažo smak. Potom njech wustudnje a wusiudnjenu juschku sfidaj do bleschcw.

Wěso mózemy j dźiwjeho wěrobaža žamužnu marmeladu, nawać abo juschku pschihotowacź, je-li so ⅓ wjazy zokora trjebamy.

Dom a kuchina.

Wo nakładowanju jeji.

Wjele hosposow chzedźa žebi w auguscže něschto jeji nakładowacź. Do cžoho je něšto nakładujemy, hacź do wodoweje schkleńzy abo do wapnowje wody, to je wschojene a na tym runje ujesaleži. Dyrbimy jenoź scžehowaje prawidła wobkedźbowacź. Najprjedy dyrbja jeja zyle cžerstwe być, cžiste a njewobschkodźene. Dale dyrbimy je pschcžo do jeneho a toho žamžneho žudowja kłasć. Ženje pak nježmémy jeja do schmałzowych hornzow kłasć, dokelž po schmalzu wschelake nakažkwiny w hornzu swostanu. Nimo toho jeja j tajkich hornzow khmanje nješkodźa. Mokschina do kotrejež jeja nakładźujemy, dyrbi na 5—7 zentimetr nad jejami stacź.

S cžim swyschimy tucznosć mloka.

Wěso mózemy tucznosć mloka j tym swyschicź, hdyž kruwje wschelake wošuchi, hrách abo woku jako žylnjazu pizu pschidawamy. Najwjazy płacži pak tudy khmanosć dółki žameje. Někotre kruwy deja nam njenje tucžne mloko hacź někotre. Wjele saleži też na dospołnym wudojowanju. Poślednje mloko je najtucznischе. Je to skoro žamu žmjetana. Tajka hospoja, kotraž kruwy derje njewudeji, žebi wjele swadźi. Tožanc hospoja, je-li sa tym njehlada.

Plezowa pasteta (Schinkenpastete). ¼ punta žyreho dróbnje roskraneho pleza smješchej j ¼ butry, kotruž žu najprjedy w žmjetanje sažo mjehku rosmješchala. K tomu pschidaj 3 półbli jeja, 50 gr. jahrodnischeho kobołka (Schnittlauch) a póprik. Wschohromadźe prawje derje pschedźěłaj a potom tolsto na pomazku abo na zaltu pomazaj

Časopis za serbskich ratarjow

Cisło 33 Budyšin, 17 augusta 1928 Lětnik 35

Kak zwěscimy starobu kur.

(Se 4 wobrasami.)

Schtóž nasche hospodarśte pomery snaje, dyrbi derje pschidacź, so mamy mjes naschej pjerisnu wjele tajkich kur, kotrež nam dawno wjazy j wužitkom njejsu, dokelž žu pschestare. S tymi mamy jenoź schkodu. Wucženi žu žo wo tom dorusemili, so njeżmémy kury dłeže dźerżeć hacź 3 léta. S dokładnym wuprohowanjom žu swěsćili, so je nam kokoschi w prěnim lécze j najwjetschim wužitkom. Tohodla žebi mnohy jenoź jene abo dwě lécze kury dźerża. Wo tym pak njechamy dźenża rosspominacź.

a

1. wobraz. Pjerščenje k zwěščenju staroby pjerizny,
a, b, c celluloidowy pjerśćeń, c zawitk (Spirale)
d, c pjerśćeń z aluminija.

Kontrola je na kuble, kak też na tóždym mjeńschim hospodarstwje nužnje trěbna. K swěšenju staroby kur trjebamy pjerschczenje. Mamy wschelake pjerschczenje sa wschelaku pjerisnu, też sa hołbje. Najsnaczische žu celluloidowe *a aluminijowe* pjerschczenje, kaž je na prěnim wobrasu widźimy. my-li tajke pjerschczenje, dyrbimy na to

2. wobraz. Začinjene pjerśćenje.

hladacź, so tajke pjerschczenje j wótrymi kromami njekupujemy. S tym bychmy škodu zakładali. Na jaežinjenych pjerschczenjach, dyrbi póbla cžitała też licžba léta być, kaž na 2. wob. widźimy. Tajke pjerschczenje jim hižo jako *kurjatam na nohi tykajcemy*, tola niz pschestahe. Hewak tychu je shubite. 3. wobraz nam pschestaja, kak pjerschczeni tajkomu kurjatku na nohu tykajcemy. Sadni porst žo pschi tym do sady shibnje. Dże-li pjerschczeń hubjenje pjches porsty, mózemy-li jón trochu jmjasacź. Hewak bychmy kurjeńz porst wumali-li abo słamali. Też pjerschczenje na 4. wobrasu mózemy nałožowacź, tola njechamy za nje

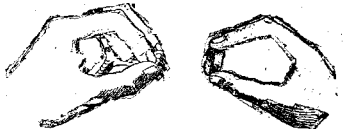

3. wobraz. Kak tykamy začinjeny pjerśćeń.

rukowacź, hacź je kury njeshubja. Jara khmane njejsu zellulojtowe pjerschczenje. Pak wone barbu puschcża abo wotpadnu. Chzemy-li kurjatam pjerschczenje tykacź, skužujmy žo też po druzinje a hładajmy na to, so pjerschczenje pschewuske njejsu. Tykanje pjerschczenjow je wulki ważne, chzemy-li khmanosć kur swěsćicź. Tajzy płahowarzjo, kotsiž kury k płahowanju pschcdawaju, dyrbja na tóždy pad kurom pjerschczenje tykacź. Hewak bychu móhli kupowarja łóhko wobschudźicź. Snydom wěrny, kak stara je kokoš, hdyž je do pjerschczenja lětalicžba japišana.

4. wobraz. Pjerscenje k zwescenju kak kokoš njese.

To schtož žmy tudy wo kurach prajili, tołame płacki też wo hołbjach, kačžkach a huzoch. Wschěm skočzatam wobstarajmy žebi pschihodne pjerschczenje.

Ważnosć pjerizny w hospodarstwje.

W tóždym hospodarstwje, makym abo wulkim płahuja wschelaku pjerisnu k wschelakej potrěbnosći. Je swjeżelaże, so maju też mali ludźo pjerisnu, hačžrunjež dyrbja žebi pizu drohu kupicź. Wěso też niczo tunšche jeja nimaja, hacź tehdom, hdyž žebi je kupja. Mnohi žo někto prascha, cžehodła žebi někotra kuliš thežkarka kury dźerżi. Dokelž ma k prěnjonu wschelake wotpadki j jedźom a te chze žama za žywi štót wuzicź a dokelž ma jiwoje wježe nad drobnym skotom. Tajka hospoja je kurom cžasto lepscha

dacz piahowar. Na [illegible] njeje pschchiwy pjerisnje hreschi. Wby go j [illegible] schej pjerisnu sabéraмy a tohodla mamy [illegible] wunoschk. Mamy czasto tak namészhamy [illegible] wurodzenu atd. To dyrbjasko go wotstronicz. [illegible] niczomu njepschihodzeny. Mako staramy go wo newu druzinu kur, wo kurjeńz wo pizu atd.

W druhich krajach na pschikład w Amrizy je pjerisnarstwo na najwyschim schodzenku. Tam maju tez splahowarjo s kur wjazy wuzitka. Halle h najnowyschim czasu pocznu go nekotri hospodarjo bole s plahowanjom pjerisny sabéracz, **ale** tych je jenez mako.

Kury su tez tohodla w hospodarstwje schwarne, dokelz njejsu na pizu wuymyslene. Sezeru wscho schtoz nadeschu. Tozde zlabe jornjeschto atd. Tohodla je schtoda, hdyz na nekotrych dworach dozyla zane kury nimaja.

Ke kajkomu samérej chzemy kury pestowacz, po tym dyrbimy zebi tez druzinu wobstaracz. Na nijako trebamy mérnische kury, plymoutki, langschanki, wyandotti, czerwjenka a druhe czeske kury. Tute su tez dobre paty, ale wjele njerjeku. Sa to pak maju dobre jenne mjaso hacz lohke kury. Plymoutki s wumjacom tez hischcze dosez derje njeżu. Tajke druzinu bychu go nam najschmatscho pschihodzeli. Tute druzinu mozemy zyle lohko dozpez, hdyz **lohke druzinu** s czezkimi khoziznemy. Je to dobra zylna a tez dosez kruta pjerisna s dobrym mjasom. Nayschezo tonu mamy lohke druzinu, kotrez wjele jeji a wulke jeja njeżu. Ssu jara prosnjiwe a pytaju zebi wjele pizy zami. Sa to pak njesju dobre paty a tez jich mjaso tak khmanje njeschodzi. Tajke lohke kury su minorki a italske.

Ssamo s rosumi, to moza go nam po czasu najkhmatscho kury s plahowanjom skazez a to s hubjenym wubérarjom. S pjerisnarstwom mozemy go tez bole w khodschich krajinach sabéracz a mamy czasto dosez dobry wunoschk. Mamy-li w blischosezi nekaku kuzu, mozemy derje kaczki plahowacz. S tymi mamy najmjenje starosche. Ssu dze pschezo na wodze a tam go po potrezu zziwja. Wjeczor jim potom nescheto sorna fynnjemy.

Tola niz pjerisna zama, tez pjerisnowy hnoj ma jara **wulku wazносez**. Hodzi go wobezbe do sahrody na kompost **k seleninje a k zadowanym schtomam.**

Skónczenje hischcze nescheto jako dodawk wo jejach. Placzisny sa jeja w symje stajnje stnjaju. Tohodla hladamy, **so bychu nam kury w symje derje njeschle.** To dyrbimy na **prenim mestnje na to hladacz, so zu kury strowe. Kurjezny** njedy zu czopke, njerszinje-li swodzewajmy je se zkonu. **Njeze zhmane, hdyz mamy kurjezu w hrodzi njes druhim skotom. Tam je wjele paty a kury zu mokre.** Pschindu-li **won**, je zim hnydom syma. Nimo toho moz-li tamnemu kotej swadzicz, dokelz pjerisna mosha nam nekaiku nahkowazu thorosez mjes stot sanjesez. Tez moze skot wot kur wschelake wschi dostacz.

Symjentny dzeczel.

Letza mamy zuche leto a mako pizy. Tohodla kozdy **wscho k radze bjerze.** Dzeczele njeju letza tuczne **kaz druhe leta**, ale sa to maja rjane zymjo. Ssuche leta zu, njes ludom prajene bole zymjowe leta. Placzisna dzeczelowcho zymja na wikach nima pak zo po tym, kelko je na pschedaн **ale kajke je** zymjo. Czim jasnische je zymjo, czim pschihodnische je. Njejhowi-li leto dzeczelej, je mako zymja a te hischcze njeje wjele khmane, je zlabe a nima barbu. Tuz **go** tez njemozemy na wyskoku placzisnu spuschczecz. Ssu-li **pak** go dzeczele radzile a haczrunjez je dosez dzeczelowcho zymja, dha je tola dosez drohe.

Chzemy s krotka nescheto wo jenotlliwych druzinach dzeczelowcho zymja spomnicz. Najprjedy nescheto wo inkarnatiskim dzeczelu. Ton plahuja bole w czoplischich krajinach s hlubschej podu. Tam go tez na zymjo nolzepze radzi. Schi njeschczemy jako wschedny dzeczel. nalkto do zitowa. Trjebamy jon jenoz k bohywanju na blaki, hdyz je nam w symje wschedny dzeczel [illegible] zimjenitny abo schinki. Nekotri trjebaja jon jako jesenny [illegible]oj. Sstjemy wokolo 7 punow na korz. Szymjo go dosez derje radzi, tola njezmé pschezrawicz. Hewak nam wuhada. Pschewele jeho na zymje njepusnjemy, dokelz jon jara njekupa. Njakhowajmy zebi jon dokho, dokelz hizo w druhim lecze ledma zhadza.

Bely dzeczel tez w nekotrych krajinach radu na zymjenjo pestuja. Bely zymjentny dzeczel je drobi a tohodla s mesznami ½ zwojich polow s belym dzeczelom na zymjo posyja. Bely dzeczel dyrbimy huczischo zycz hacz druhe dzeczele, kotrez chzemy na zymjo wostajicz. Sstjemy 4 punty na korz. Pola belcho dzeczela dyrbimy hladacz, so jemu pschewjele njehnojimy. Hewak by go nam lehmk a pczolki a czmjety bychu jon njemohli pschi kczewje wopsidzicz. Potom by mało zymja mek abo nan khczenje zhnik. Husty wobzyty bely dzeczel je krotschi a go tak borzy njelehnje. Bely dzeczel je hizo w druhej potozy julija zraly. Tehdom je najczplischo a tak nam za tzi dny wuschtnje. Nekotry hospodar dzeczel priedy zhcze hacz je zraty. To je wopaki, dokelz ma potom wjele zlabeho zymja. Wsczo je zymjo zolczischche. Szale zymjo czemno-zolteje barby najwjazy placzi. Je-li mozno, mlocz zimy bely dzeczel hnydom je zkonza. Tak go hischcze lepje mlocz je zymje, hdyz njersnje. Radzili go, mamy po hektarn (3½ korza) na 10 hacz 12 zentnari. To mamy dobry wunoschk a nimo toho mamy hischcze pluwy a wschelake wotpadanki. W jara mokrych letach njenamocznymi wjazy hacz 2 zentnara po ha. Po b.kym dzeczelu, kotrez wjele korjeni w podze sawostaji, radzi go nam jara derje zito a pschenza.

Schwejdski dzeczel sefrakwi wokolo dwe njedzeli posdzischo hacz bely dzeczel. Jeho zymjo je tez wo wjele kuischo hacz zymjo belcho. Schwejdski dzeczel radu s druhim dzeczelom hromadze zyja. Jon mozemy z polnym wuspechom we zymnischich krajinach plahowacz. Schwejdski dzeczel nam tez w zymje zenje njesmjersnje a njesahinje, jako czerwjeny dzeczel a zmjeze tez daleko lepje zuchotu. Je-li druhcho zymja mako, dha je schwejdski dzeczel drohi. Smeschamy s druhim go do kozdeje krajiny derje hodzi.

Wuroczenz (Wundklee) abo zolty dzeczel, ma najwjetische zymjo, kotrez go dosez hubjenje mlocz, dokelz hluboko wpluwach hebzi. Prjedy be tonle dzeczel jara tunni, ale nettke go wschudze za nim prascheja, dokelz go wosebje na zuchich podach a w zuchich letach derje radzi. Zne wuroczenza zu jara wobczesne, dokelz go lohko dzernje. Je-li smokuje a potom hnydom zlonzo saszwczi, tu mamy wscho na polu, a niczo doma. Tohodla njech je s nim kozdy hospodar dosez zkedzony a njech njeczaka domiz wschon njedostrawi. Radscho njech go lezo docziehnje. Wuroczenzej howi na wschecz podach, jenoz na mokrych a sakikpnjenych njerozese. Sstjemja namlocznim s 1 ha. 10—12 zentnari. Prosa ko nam derje saplaczi.

Czerwjeny dzeczel. Ton je pola nas najbole znaty. Mamy jednoznczny a dwojznczny czerwjeny dzeczel. Tonke dzeczel pola nas zwjetscha wschitzy zyja, dokelz mamy s nim zyle leto pizu. Mako tohole dzeczela nascha hospodarjo na zymjo wostaja a kozde leto go wjele prenjes do wukraja sa tuton dzeczel wudawa. A tola je nasch domjazy dzeczel najkhmatischi. Dokelz go w posledich letach pola nas dzeczel njeje tak radzit, kupowach zymjo zranzowskeho a italskeho dzeczela. Hoczrunjez be zymjo jara rjane, dha je tola kazdeho plahowarja dosez zschako. Sstjemjo drje be derje zsthadzako, ale tak borzy hacz be na 6—10 cm narosilo, pocza zoltnjez hinyez. Tohodla poczachu dzeczel schczepicz a djenza maju i domjazeho dzeczela najkhmatische zymjo, kotrez tez rady we wukraju kupuja. Czerwjeny dzeczel go wschadzom radzi, ma-li w pondze dosez wapna a kosczowki. Na zymjo wostajimy tajke mestna, hdyz je

redschi dzeczel, niz kaz pola belcho, hdyz hukic blaki k zymjenju wostajimy. Chzemy-li podzischo czerwjeny dzeczel na zymjo zyz, wosjemy 4 punty na korz. Hewak powim w dzhu leta tajke mestna zmulbjeramy, hdyz dzeczel njeleži a kotryz na rjane hlowczki. Redschi dzeczel s wulkimi **hlowczkimi** ma s hromadami zymja. W zymnischich **krajinach, hdyz** s druheho dzeczela wjele njeje, wostajeja **hnydom preni** dzeczel na zymjo. My pak dyrbimy druhi k zymjenju wostajecz, dokelz ma druhi zkmanische hlowczki a zymjo. Czerwjeny dzeczel tak spschijne njewupada a tohodla dajmy jemu derje dosrawicz, wohebje druhi dzeczel. Njewostajimy pak zenje pjche poschi dzeczel k zymjenju. dokelz by nam njedostrawil. Ssymjo dwojzcznebo czerwjeneho dzeczela na bycz fijalkoweje, zkabje na zolcz barby. Jednozczeneho pak njech je bole zolte. Ssymjeschka fijalkoweje barby nam najsepze zkhadzeja. Kedzbujemy schi zymjentnym dzeczelu, jo w nim zida njeje. To hychmy zebi mohli zyle polo sanjerodzicz. Tajke mestna dyrbimy, pretrolejom polecz a zapalicz. Ssymjentny dzeczel mozemy tez se znezjawu zyez ale dopodnja. Hewak by wjele zymja **wupadalo.** Hrabki pak dyrbja go wokhrabacz, so bychu konje na nje njestupale. Hrozy-li deschcz, mozemy dzeczel zkhopicz. Na zenjom rjanym zlonczenym dnju potom rosczinjeny a za nekotre hodziny je zuchi a mozemy nakladowacz. Schtoz ma zsinohi abo zsoany, njech jon na nje zpowscha, dokelz tak najsepze wujschnje. Tola tele zuschenje za wschi krajiny njepracji. Je-li mozno, hnydom je zlonza mlocz imy a potom wurzedzinmy.

Wostudla njerodz mjes dzeczelom je jasyczk. Ton najthmanischo na wjerczatej zkhidze (Trior) wuczischczimy. Schczejel rosche tam mjes dzeczelom, hdyz je malo wapna. Ton zam zahinje, je-li dzeczelej wapnimy. S jeneho ha. namlocznimy 6—8 zentnari. Tehodla dzemy hladacz, so mamy po mozinosczi zwoje dzeczelowe zymjo. Dzeczel zamo na 10 let zwoju zkhadzaju moz wobkhowa. Tak za tene leto wschc zymjo njepschedajmy.

Zwyschenje wunoska na suwach.

Wumérjenja, s pomozu kotrych zgmeny zwoj wunoschk zwyschicz, rosdzelimy na 3 dzele a to:

1. Sarjadujemy tajke hnojnischczo, so by se wschczy **stron**woda na nje njebezala, ani wot tschi, ani z dwora **ado z pucza**, kaz to z mestnami widzimy. Natwarimy zebi **pravwu hnojnizowu jamu**, do kotrejez znajmjenischa na 40 **hl.** wunidze a do kotrejez tez zana woda njebezi. Hnoj mohli znajmjenischa kozdy mezaz jonu wuwoschez a tez zhytnu hnojnizu.

2. Ssymjo mamy zebi kozde 3—4 leta zmentnicz a prawje derje wurzedzicz.

3. Wschc zymjo kotrez chzemy zyez, dyrbimy Lucziez (beizen). Schtoz kuzenje naskupa, chzemy pschipsomnicz, so **je to wozebje** wazne. Je wulki njesmyzl njeczische a nje**kuzene** zymjo zyez. Tez njeszmemy njerozumimy, so tych zyez, **wo kotrychz** wjele njerozumimy. S tym bychmy zebi jenoz swadzili. Njeszmemy njerozumnje hnokicz. To je brojenje pjenjes.

Wjazy kedzbliwosche mamy na czischenje zymja a na kuzenja zkoicz. Ssym zam zwescicz, so mejach z tym pschi njemischich wudawkach wjetschi wunoschk.

Wozebje letza mozu to najsepze wobkedzbowacz, kotre zito zym luzit a kotre nis. Mi loni zyle kuzene zymjo rozki njedoshahasche a tak dyrbjach njekuzene pschiwsacz. Alle tale zmuha je hnydom wot nasdala spoznacz a to na zroztu, kaz tez barbje. Dalsche njech go kozdy zam pschezwedczi. Wschelazy ninnaja dozyla zrohumjenja za kuzenje. Mnohi by rady zita luzit ale njewe z czim a kak zapoczecz.

Mnohy zane hospodarske czazopizy njeczitaju a tohodla zenje nicjo dokladneho wo kuzenju njeschczo. Tohodla go tomu dozyla njedziwamy. Chzu tudy nescheto wo zwojich **pospytach** zdzelicz.

Na hospodarskej schuli zmu wukli, so go **kuzenje zita** pschezziwo zmjezej mecji se zublimatom derje wupracji **a** to 1 gr. na 20 ltr. wody. 100 ltr. wody trjebamy na dwojny zemnar. Tak zym tez zpytal. Mnyslu hebi, so je to najkhmatischi a najtuzschi nakoz kuzenja. Letza zpytach zito z garmizenom kuzicz. Wuspech dzu dzelicz.

Dawam 1 gr. zublimatu na 10 ltr. wody na 1 kg. zita dam telko wody, so by zito zyle pod wodu było a to na zczhowaze waschnje:

Sstym dal zud wudzelacz, 80 zentimetr wyzoki, a 80 zentimetr wschiroki. Na dnje je dzera se zatykowaczom. Chzu-li kuzicz, staju zud na nekajke nozki a to tak wyzoko, so bych mohl pod nim njezki podstorczicz. Do zuda nalizu 200 litrow zublimatowcje rospuschczilmy, do kotrejez zypnu 3 zentnarje rozki a wostaju ¼ hodziny zito w zudze podmurjene a mezcham pomaklu. Wschon njerzad, kotryz je hischcze mjes sornom po czischczenju zwostal, wupkowa do zwjerczha. To mozemy z zydzakom zesberacz.

Sa ¼ hodziny wudu won puschczimy a zito na huno wuzupamy, je-li betonowy, hewak dyrbimy je na ludju a na resanju znozycz. Rospuschczilmu precz njekijemy ale mozemy ju hischcze k dalschemu kuzenju trjebacz a potom pschidawamy kelko trjebamy.

Schtoz kuzenje wozeba nastupa, mozemy jon nasthmatischo z uzpulnutom kuzicz. Punt placzi wokolo 7 hr. Rospuschczilmu zym na wonz rostrzepicz.

To pomhasche, njemdzach telko zmeczinwoho wotwoza kaz druzy, kotrez njebezku kuzili, tola be mjes nimi hischcze dosez zmeczinwych klozow. Hnydom so za pschiczinu wopraschach, a to pola jeneho wuczerja na hospodarskej schuli, kotryz mi prajesche, so je w tamnym lecze, to be 1924 wjele zmeczze mjes wonzom. Ssamo kuzenje njebe wschudze dopomhako.

Wot toho czasa njechach wjazy z uzpulnom kuzicz. Na druhe leto zym wonz se zublimatom kuzil. Wuspech be zlabi a skoro niczo njepomhasche.

Hakle na druhe leto zym wonz z formalinom kuzil a to 1: 4, to je ¼ litra 40 proz. formalinu do 100 litrow wody. Mejach despetnje spokojazn wuspech, zenje njeluzim wschc zymjo nadobo. Na pschikład dzenza popoldnju nakuzim zebi telko, schtoz chzu na druhi dzeń dospoknje wotwozez.

Kozda wez ma zwoje njedostatki. Tak tez tudy. Kuzene zorno go hubjenje se zyzaznu zkje, dokelz je wo nescheto nabubniko. Tez zeczmjeń a pschenzu z formalinom kuzim.

Kak zničimy **kučnu traſku (Wiesenschachtelhalm).**

Na nekotrych kukach widzimy wjele tschafki abo pschazonki. Tutu njerodz drje kozdy znaje. Zu mozemy na wschelake waschnje znicziez. Wozebje znajemy nekotre zredki z kotrymiz mozemy pschajku trajne na kukach znicziez. To je na prenim mestnje wotwodzenje wody na luzy abo dobre wobdzelanje podzy. Wschelazy mernja, so dyrbimy pschajku z motyku wukopacz. To pak runje njerazdimy. Tschazawka je tak wutrajna rostlina, jako zana druha a tu zi wobkroyanje hischcze zkerje hewi hacz wadzi. Snaju hospodarja, kotryz chzgschze tez na kozde waschnje pschajku na luzy znicziez. Tuz zkasa ludzi a czi wurychu tschazgyne pjenczi a je wobroczichu, kak so je z wjerschkom do semje saryhu. Ale tschafka rosczesche na druhe leto wjetsele dale, a gichcze wjele lepje hacz loni. Hopobnaz njerodzejcze zebi zkoro rady ale dowjese nekotre mechi wapnodubzyka na kuku. Holzy bzechu potom z zigarowymi tuzkami a je klizu na kuku, so bychu na tschafku wapnodubzyk zypali. Na kozdu kczezk tschafki w runej mzrje do zrjedza zypnuchu tazu wapnodubzyka. Dzelo be spschijne a z wuspechom dokonjane. Dokelz go potom borzy deschczowaschc, niskajche wapnodubzyk z deschczom do podzy a zpali kat tschafku dospolnje. Wese dyrbimy k letu zypanje hischcze jonu wospjetowacz, so bych-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

«S. N.» płaća měsačnje we wudawarni 90 nl. pj., 25 pósće a pola dowórnikow 1,20 nl. hr. Do wukraja 14 Kč. Kóžde so. płaći 10 nl. pj. Wudawa a dźěći Smolerjec knihtišćerja, sp. dr. z w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2887.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so staja. Nawóstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowe rjadki płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 193 | Budyšin — Sobotu, 18. augusta 1928 — Bautzen | Ročnik 37

Politiski rozhlad.

W politiskim žiwjenju mamy pśichodny hišće na pomérnje mérny cas. Njeslawachu go podawki, kiž bychu móle wulku dźiwótownu wažnosć. Jenož nékotre wézy zasłužuju sebi, so je wušobnjemy a naspomnimy.

W **Němskej** ma pśichodny tśi- abo štwórtk wulku politisku wažnosć potwuślene pućowanje němskego zwonkowneho ministra dra. Stresemanna do Parisa, hdźež ma wón Kelloggowe-Briandowe pśisłušne pśiwótne pódpisaś. Oficialna němska wótpowěź na pśeprošenje francowskego knježeństwa bu cełe dny do Parisa wótpósćele. Němske nowinarstwo je wó to dale zajmowało z pśiwótnym wupróznjenim Porheimskeje. Francowska nocna 2. pałmo hinak špuściła, hač to pśi Němcach to z pjenjesami zwuka. Tomu pak bu Němcam wšo spiekuje. Tuž drje bu wo tutej hospodarsce wažnej naležnosći tak rucne hišće njedojednatej. Amerikanski statny sekretar Kellogg, kiž by tu tej wažne źiłowźko pozběrał mógł, bu pśi swójim pśichódnjanju w Parisu z tutej kosćerjowej wézku nocnje sabrany. — Dale je Němska nutśi tydźeń dožiwiła wažnej dnjej, na kótarymaj bu nowej parnej ładźi za mérny źiwótowy wobchad wutśikšich- tej. Pśenija ładź „Europa“ bu pśi- dźelu 15. t. m. w Hamburgu wušpiechana. Z Spojenych Statow pśijadźe mjasne amerikanski pósłanc w Barlinje Shurman. Schtwórtk 16. t. m. pósłuchaju pśi němskim pśezidenta Hindenburga druzy nowu wulku parnu ładź „Bremen“ w Bremenje. Pśichi wobémaj źiwjenjoma- cnosćomaj bu wobydlerstwo žiwje wobdźeli. — W wobpśeranju dźěłonjemjerjow je němski dźěłowy minister nowe postajenja, wobzwe wo krizowej podpjerje, wudał, kótarež bóžom bliźicu pónuźelu 20. žnjeńca, do mozy stupja. **Powschitkownje** pśichinjeje tuto nowe postajenje wažne **lepschiny za dźěłonjemjejach.** Najdalejschi cźas krizoweje **podpjery** wucźinjejsche dotal sobudnje 26 njedźel, tola za dźěłonjemjejach, kótarejž su 40. žiwjenske léto pśekšocyli, wutwarjejo 39 njedźel. Němski dźěłowy minister podźěleschi za tutych starschich pschistajenjow najdalejschi cźas krizoweje podpjery na 52 njedźel. — Dale pocźinaju bu w němskim knježeństwie z hospodarskim planom na léto 1929 sabéracź. Kaž je dotal dowidźeć, potrjeba Němska w bliźschim lecze 300 milijonow hriwnow wjazy za reparacijske wudawki hač loni, dokulź wone k lětu k pśenjemu rasej swóju „normalnu“ wusokosć wo 1540 milijonow hriwnow dospéja. Na druhej stronje pak budźa dołhódy němskego stata k létu najskerje wo 300 milijonow nižšone, so ma bu stat za 600 milijonow hriwnow wjazy staracź.

W **Pólskej** je bu njedźelu wótmarš sjedź pólskich legionarow, na kótarymž je pólski marschall Pilsudski sam k shromadźenym rěcźał. *Wěste nowiny běchu wobešwju sensacijow wocźakowale, tola to bu jim ninjo kuli.* Wěste worschtki, teź w Němskej, bychu rad widźałe, by-li bu w narodnjskich krajach někajka schmjatataza wuwika. Tola na źwérce bu teź hišće rosumni ludźo.

S Sowjetska Rusla je poslednje dny wótrje pśicełowanje kraiam wustupiła, kótrejž dźedźa pśicełowanje wójnske sćerpjenje w Parisu podpisaju. Wona widźi w tutym podpisanju wéste spichibahanstwo pśicełowanje źeli. Haj myśli źeli bamo, so je to pśenja sjawna kroczel podpisowazych nozow pśicełowanje gowjetskej Rusłej, kótraž bórzy k wójnje dowjedźe.

W **Južnosłowjanskej** bu njedźelu semjetśe wjednika chorwatiskeho ludu Schcepjana Radźica w Zagrebje. Khowynym mésće Khorwatskeje z jara wulkej cześcu pokhowali. Wjele pśiches 100 tyšac ludi pśichwodźeše swojeho wjednika k posledn jemu wotpowótnjej. Napjatosći mjes Khorwatami a Serbami pak njeje hišće pschewinjena. Hnydom pschi pohrjebje dźerzachu wjednicy chorwatskeho ludu wótre rěcze pśicełowanje wjednicy chorwatskeho ludu wótre rěcze pśicełowanje Beograditskemu knježeństwu. Posledne je dny pak bu jich, so je napjatosć tola trochu popuschcźiła. Nadźijomnje bu tam bórzy w mérje dojednaja.

Wo źeli rěcźeć dała je poslednje dny **Bolkarska,** kótrejž knježeństwo ma z mazedonskimi rubježnymi organisacijami wulke wobcežnjoseje. Do tuteje smutskowneje naležnosće Bolkarsce tykataj bu Jendźelska a Francowska a hrosnjej bolkarskemu knježeństwu z pjenježnej schkodu, jeli jimaj k wóli njeje. Italska je bu tajkeho postupowanja ndźerzała. Jendźelska a Francowska wěrce źwoje sajmy wobrozene widźitej, hewak njebyschtej tak nutśe mérej sokrocźiłej.

W **Grichiskej** budźa jutśe njedźelu wólby do sejma. To bu druhe wólby po powalenju Pangalowego knježeństwa. Wólby tuteho wamjeschtnika je z wažnym nastorkom było pśichcze Venizela. Wupad wólbow wosmanjenja za njeho pak politiske žiwjenje pak politiku źmjerce.

Wschitke druhe europske kraje njemjeśachu tutón tydźeń žanych wažnych politiskich podeńdźenjow. Knježi potajkim wschudźom mérne žiwjenje. Teź w Amerizy njemóžachmy nicźo wosebiteho wobkedźbowacź.

Jenož w **Mexiku** bu njeju hišće dospołnje sćerpjerwali. Po złonzowanju wulwoleneho pśezidenta Obregona, kiž dyrbjesche létka 1. dezembra źwoje knježeństwo nastupiś, žu do wulkich wuskokow pschichyli. Ssu źebi žamo tak daloko sméśili, so žu bu na nětcźischeho pśezidenta Callesa z próstwu wobroćili, so by hišćeze dwě dalschej léce se pśezidentom mexikanskeho stata wostał. Dotal bu Calles hišćeze wo tom njeje rozsudźił a ma bu jeho wotmołwa hišćeze wocźakacź.

China staja bu po dołhich njemérnych wójnskich cźasach na nowe krute podłoži. Nazionalistiske knježeństwo we Nankingu ma bu sdaću wotezki krucze w rukomaj a njeda źebi wot zwjazdnoje Japanskeje wjele bu źwojich smutskownych naležnosćow rěcźeć. K 1. januarej 1929 chce źwoju narodnu shromadźiznu zwołacź a wo sakładach nowego stata jednacź. So China Mandźursku krucze dźerži, je Japanskej njeluba wěc, wona by ju rad sa źebje wsała, dokelž bu jeje wobydlerstwo ruce pschiporja a nima domach w kraju wjazy mésćna dosć. Mudra Amerika pak je hižom z nowym nazionalistiskim knježeństwom w Nankingu wikowanske sdźerżenje wotsamkła a źebi wšo najlepše stejiscźo swóźcźiła. priedy hač bu druhe kraje k tomu dójdźe. Teź Jendźelska, Francowska a Němska bu nowej Chinje pśicełelnje bliži. S tym bu je jeje stejiscźo mjes ludami kruczą a nahladnosće dobywa.

Socialdemokratoja a pancerowy křižak.

Dźenza dopołdnja w 10 hodź. sejdźe bu sejmiska fraktzija a wubjerk sozialdemokratiskeje stronty k pożedźenju, we kótrymž mjeśesche bu po wobsamknjenju pśichodźiwstwa sanjedźenu hyšeju wo praschenju pantzerowego tśichźaka jednacź. Na pożedźenju wobdźěli bu kanzler Hermann Müller, tohorunja němski smutskowny minister Severing, kiž je źwoje pśichebywanje w Emtskich kupjelach, hdźež běšche bu k wocźekiwanju podał, pśichetrhnył a bu pjatk wjeczor do Barlina wrócźił.

Njemčry w Juhosłowjanskej.

Wustupowanja w Splitu pśeciwo Italskej.

Italska powěsćerjna Agencia Stefani powě je Splita z 15. t. m.: Jako italski konsul wjeczor mjes 7 a 9 hodź. z wjzekonsulom a nékotrymi Italcźanami w namórnistwowej kofejowni źedźesche, wustupi cźejóda studentow a druhich młodych ludźi, kótraž běšche bu ruce zhromadźika, pśeciwo Italskej a trjebasche njepśecźelske rěkowa. Se cźrjódy cźišnuchu dwaj stólgaj, z kótrejuž jedyn do blida slecza a konsula na lěwej ruzy lohko rani. Policija zakroci a rosehna manifestantow.

Na to wopuschcźi konsul z wizekonsulom kofejownju a dźesche k automobilej, kiž nimale sto metrow sdaleny cźakasche. Na tutym krótkim pucu młodźi ludźo Italcźanow njedźiwajcy, so běšche policija pschitomna, wobstupichu, bo z njepschecźelskimi rěkowami bo njeju dachu a sypiachu jeju pschebiecź. Njemér trajesche pśeco zyły wjeczor, so dyrbjesche policija wopjet zakrocźiś. Kaž bu pśiche, buchu mnohi scanjeni. Teź za schtwórtk wjeczor wocźakowachu w Splitu njeměry, tohodla běchu hižom do rhowanja złonzowa italski konsulat, italske schule a twarjenja italskich družstwow z policiju schkitane. Dotal pak manifestantojo italske wobsedźenstwo njejsu wobschkodźili.

Italski pósłanc w Beogradźe je pśikłas dostał, so by pola juhosłowjanskeho knježeństwa formalnje protestował a wotschkodźenje žadał.

Jena Pribičewiczowa rěc.

Pribičewicź wupraji w pschitomnosći nowinarskich zastupjerjow w Zagrebje swoje spodźiwanje, so mośe bu we Beogradźe nowiny wudawaceź, kiž bychu sjawnje za złonzowanje Schcepjana Radźica wustupowałe. Wón je rozhorjeny nad tym, so bu je žane Beogradske nowiny pśeciwo taikemu pišanju njejsu wobarałe a so je serbske žurnalistiske towarstwo žamo wudawki sa pohrjeb morjeneho redaktora zapłaciło. S tutym sadźerżenjom njemóže bu po złowach Pribičejewicźa Beograd za źrjedźišćicźo tata wobhladowaceź. Jenje pak bu po jeho nahladach njepśiradźi wojowanje Khorwatow wo runoprawnosć pschewobroscźicź do wojowanja Sserbow pśeciwo Khorwatam, pschetož teź Serbju źebi žadaju, so bu w staceje postaji stawy, kiž teź Khorwatow spokoji.

Pśeciwo Nettunskemu zrěcźenju.

Bu powěsćach z Beograda měrjachu bu wustupowanja w Splitu pśeciwo pódpisanju Nettunskeho zrěcźenja mjes Italiku a Južnosłowjanskej. Nětkuž 5000 dźěłacźerjow a kurow bu zhromadźichu, so bychu po mésće cźahnyli. Na nékotrych mésćnach rasjachu z policiju, kótrejž bu skónćnje poradźi manifestantow rozehnacź. Nékotre mordy bychu sajate. **Sadźerżenje italskeho konsula,** kiž je bu po wěstych wubrajenjach pschi manifestacijach na napadne waschnje na haśy sjewił, **je powschitkownu njespokojnosć wuwabiło.**

Pśijeće Nettunskeho zrěcźenja je spokojiło Jendźelsku, Italsku a Francowsku.

Nałkwilny rospramjeć juhosłowjanskeho zwonkowneho ministerstwa, minister Schumenkowicź, pschija schtwórtk jendźelskeho a italskeho pósłanca a sasupjerja francowskeho pósłanca. Kaž „Pravda“ powě, su **diplomatojo** wupraźili spokojenje swójich knježeństwow nad rosdudom skupschtiny w Nettunskim zrěcźenju, z kótrymž je puci swobodny k dalschemu nalwjasowanju pschecźelskich pocźahow mjes Italiku a Juhosłowjanskej. Tak rucze hacź budźe zrěcźenje potwjerdźene, wumjenja bu ratifikazitke listiny.

Jednanja wo wuprózdnjenju Porheimskeje?

Wažne rozrěcźowanja w francowskim sejmje.

Ssobustawam francowskeho knježeństwa je bu sdźěliło, so bu 23. augusta ministerska rada swédźe a so ma tódy bobustaw knježeństwa na tódy pad pschitomny być. Wažnje nowiny „Matin“ z tuteho wósjewjenja dopósnaju, so chce Poincare bobustawam knježeństwa wobzwe dźehwatne a wažne naležnosće zdźěłacź. Po wschém sdaću jedna drje bu na pśenim mésće wo podpisanju Kelloggowego pakta. Po podpisanju scźehuja tu wulke powitanja pola Doumerguea, pola Brianda a pola Poincareja. Wulzy wažne pak je, so chce Briand wo wuprózdnjenju Porheimskeje rěcźeć, bo skónju na oficialne rosrěcźowanja je Stresemannom pschi podpisanju Kelloggowego pakta.

W tutym praschenju famym su nahlady Brianda a Poincareja hišćeze njejenake. Poincare nocne stejiscźo Němskeje pschivóinacź, so ma wuprózdnjenje Porheimskeje być z automatiskim scźehnjenkom Locarnskeho zrěcźenja. Wón je sa to, so měła Němska pschi wuprózdnjenju kontrolne cźinjacź. Měni z tym, so pak Dawesowym dołu do cźasa sapłaci abo bu wschelake politiske wézy pschihlubi, na pschikład so bu pschisamknjenja Awstriskeje k Němskej wotstaji. Briand chce pak bu spokojeć, hdyž Němska rukuje za źwoje wobrónjenje a hdyž dawoli dospołne kontrolowanje Porheimskeje se strony Swjatska Ludowa.

Němske wobsedźenstwo w Awstralskej.

Wyschichi komisar za Awstralsku w Londonje je wot awstralskeho ministerskeho pschedsydy Bruce powěsće dostał, so awstralske knježeństwo nochce swoje prawa k šobrazu němskeho wobsedźenstwa w Awstraliji po Versailleskim mérowym zrěcźenju wuśicź, teź potom nic, dyrbjała-li Němska z wotpohladom pschi dowjelnjenju swójich zrěcźenskich winowatosćow zhrěšicź. Tuto wobsamknjenje pocźahuje bu na wobsedźenstwo w tódej formje němskich kolonow we Awstralskej žanej abo w krajinach, kiž pod awstralskej kontrollu stoja.

Wo Russischem.

Němske nowiny běchu poslednje dny wjele pisałe, so Francowska nejedowoli, so Němska dworniščego w Rüsselsheimje, kotrejž město we wobšadnym kraju leži, powjetschi. Němski pósłanz w Pariju je pak nětko wujasnił, so je pschi zhlym swadnym praschenju jenož wo njedorozumjenjach jedna, kotrejž budża po wschěm spadu sa krótki czas wotstronjene.

Póstowa lahej wot Amundsena?

Po powěsći s Pariża je jena holandska łódź blizko Kottuma póstowu lahej (Flaschenpost) namakała, w kotrejž papjerka tčesche, kotruž je Amundsen podpisał. Lahej pschepodachu hnydom norwegiskemu konsulej. Na papjerzy steji: „Latham 1. 7. 28 84 gradow 23 minutow. k ranju. Amundsen."

Konsul sylsina po dokladnym pruhowanju, so je tu wospravdże wo pschawej słuhowjacej pytnika jedna. Nětko su papjerku Amundsenowej mandżelskej pósłali, so by tež wona rukopis pschepruhowała.

Wotmołwa Litwy na Pólsku.

W Kownu su pschejeschowe konferency w Genfu.

Litowiska telegrafowarnja wosiewi schtwórtk wotmołwu litowiskeho knježerstwa na pólske wotpokazanje praschenja na konferenzu w Krakowzu (Königsberg) a sdobom tej namjet Pólskeje, je měła po pólsko-litowiska plenarna konferenza w Genfu wotměć. Litwa wusołožuje we swojej wotmołwje, so je pólski namjet, so ma so konferenza 30. awgusta w Genfu wotměć, w njepschitommnosći swonkowneho ministra f Holowka, kiž je f direktorowu narodneho wotdźelenja w pólskim swonkownym ministerstwje, dójchol a so móże tajki namjet jenoż wot swonkowneho ministra zhanehо wulkadźeć abo so w jeho mjenje pschedpokazujo. Bjes jeho wobkrućenja njemóże so wo nim jednać. Tajki namjet by litowisku delegazyju njelubje poczeżił, pschetož žanhyn dżeń zapoczinu so dźela Swjatsa Ludowa, kiž hebi wschitkim kedźbnosćej wobdźelnikow żadaju.

Zajcski pola Pilsudskeho.

S Warschawy pišaju, so je marschall Pilsudski na swojim lećnym sydle w Sulejowkach mjez wuradowanja s pólskim swonkownym ministrom Zaleskim. Jednanja trajachu zyły dżeń a wjedźachu rosponinachcaj wschitke wažne praschenja, kotrež so porjadnuja na pólsku swonkownu politiku.

Jendźelske-francowske łódźstwowe rěčenje.

We Ameriży maju tola bjesdże wobnawjaschenja pschećiwo jendźelsko-francowskemu łódźstwowemu rjadowanju. Je tak, mile prajene, hnydże podpisowanje studża. Wschelaxy widża w tutym rjadowanju njepschećelske wuzwiski pschećiwo Ameriży a fur prezidenta ha to pokazali. Prezident Sjednoczenych statow Coolidge je tohodla hnydom schefa amerikanskeho wójnskeho łódźstwa, admirala Hugheja namołwjał, so by jeho tak rjec kaž mózno na jeho lećnym bydleniu we Brule (we Wisconsinskim stacje) wopytał, a jemu we njelubych dyrkach jendźelsko-francowskeho łódźstwowcho rjadowanja rozprawjał. Statny sekretar Kellogg wuprajł so nawinarjam, kotrjž dźensnu rad jeho stejischcžo k tutomu rjadowanju słyschi, so je praschenje pschekolkowćiwe, hacž so mohł so tuchwilnje zjawnje wo nim wuprajić.

Zakročenje w Sofiji.

Franzowske mjerzanje na Italiju.

W Pariżu wočakuja i wulkej wzpinojenju na balkanskim wotnjelnu na jendźelsko-francowske zakročenje w Sofiji, kotrež so zda dla poslednich pschipadow w Majedonskej. W Londonje a Pariżu runa wo njewidża, so je Italska samostatnje jednała, njeje so na zakročenju Franzowskeje a Jendźelskeje wobdźelika, ale je so swoje zadżerżenje a wo pschichodnich tutcho zadżerżenja wuzebje bolharskemu knježerstwu rozprawjała. Franzowske nowiny „Echo de Paris" wobhladuja Nettunske rjadowanja dźiwajo na zadżerżenje Italskeje jako znadne. Wone wudawaju, so nastawk mjez Romom a Beogradom dale wostanje a so hebi Italska w Bolharskej dobreho swjatkarja pyta. Njedźiwajo wschěch pschećelskich słowow dyrbi franzowske knježerstwo z wobzarowanjom widżeć, so Italska se swojej politiku na Balkanje žanhyne puješe tkodži a so wo prózowanja Franzowskeje a Jendźelskeje njesłara.

Nowy rubježny nadpad w Grichiskej.

Se Solunja (Saloniki) so powěź, so su rubježnizy we nozy njedaloko Gruveny hollandskeho konsula w Solunje, Jana Nikolesa, sajeli. Nikolesa puczowalche je swojej mandżelskej f Janiny wróćo do Sšolunja. Rubježnizy puschczichu Nikolesa sahe, ale wotwjedźechu jeho żonu jako sastajenzu do hór. Woni żadaju hebi pol milijona drachmow jako wukupny pjenjes, kiž maju so za tři dny saplaczeć, hewak hroża, so żonu zkónzuja. Dalsche podobne powěsće hischcze pobrachuja.

Wójna w Mongolskej.

Dopisowař Londonskich nowin „Morning Post" powě 16. awgusta f Charbina: Sowjetska Mongolska je Bargasskemu stataj wójnu pschipowědała. Knježerstwo w Bargasskim stacje, wjeck Guisu, je ultimatum sowjetskeje Mongolskeje, kiž běsche f jeje stołownym městu Urga dostał a we kotrymž so sapołjednoczenje wobeju statow żadasche, wotpokałał.

Sobuzne wotdźelenje mongolskeje ezerwjenje kavalerije, kotruž su Rusowje wuzbrojili, je po dalschej powěsći mjesy pschekročiło. Chinjenjo sćelu f swjatkowu wojakow k Dalajez. Wujschnosće su automobile wuzwjesće, so bychu wojerskim nameram służyće.

Chinejska narodniska żelesnica a japanske hórnistwo a driewowe kraiun su sobu do wójnskeje kraiuny sćelenjene. Mongolska ezerwjena kavalerija je dwórnicheći w Umuru a Barimje pschi chinejskej narodniskej żelesnizy wobsadżila. Telegrafiske swiści su rostarhnjene.

Transkibirske expresne czahi su radsko w Charbinje sdżerżeli. Nowiny „Morning Post" pschihotowuja k tomu, so budże wobrozenje Baragasskeho stata naiskerje też sekkhwili na pschinjesłowanu Mandżuriku a tak też njepokrodnje na Japoniku, kotrejž mo wažne sajimy w tutej wobłuzy.

Ze Serbow.

Dnjownik.

Sobota 18. žnjeńca.

Agapeta mł. Helety, khěžorki.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1".

† 1918 Jurij Komor (Kujnjer), pjaelat w Drježdżanach, praeses duchownoho konsistorija w Drježdżanach, kiž běše so 9. decembra 1855 na młynje we Łazku pola Rózanta narodźił. Njeje dże so runje na literarnym polu z wjetšinu ezélami wobdźelił, hačrunjeż měješe hluboke hasniske zaćuće. Běše w duchownym powolanju wuley wustojny muž. Nimo theologiskich studijow, kiž je w Prazy dokonjał, je hišće w Lipsku paedagogiku studował. Tohodla powoła so w lěće 1890 za direktora tachantskeje šule we Budyšinje. W lěće 1896 wuzwoli so za dwórskeho prědarja w Drježdżanach. Kral Bjedrich August wuzwoli sebi jeho za swojeho wosebiteho dowérnika a posrědnika. Sto je jemu Komor najbóle w žórych a struchłych podeńdżenjach, kotrež kralowy dom pschekhwatachu, był, a kak je hluboko zarudżeneho, preradżeneho wjerchа pokojał, pozběhował a zuěrował, to hakle so nětdy dospołnje poznaje, hdyž zenske powtajnosće a hódaućka so nam z božim swětłom dospołnje wotkryja. We wšitkich wysokich zastojnstwach a dostojnosćach njezabu Komor ženje swojeje ludoweje serbskeje domizny. Najwetše wjesele jemu běše, hdyż móżeše sebi do rodneje Łužicy dojeć, we Łužkowskich lěsach so wokřewić, ze swojimi Serbami so zetkać.

† 1918 Jurij Komor.

* 1848 Jurij Cyž w Nowoslicach, kiž hižo 1874 jako nadźijepolny spisowaćel zemrě.

Žně.

Tak smějo hrajo, wyskajo
dże dźěło wot rukow,
hač słónčko so je skhowało
tam zady do kerkow.

Hdyž nětko wukhowali smy
roż, pšenicu, ječmjeń, wows,
dha žnjowe piwo pijemy,
hlaj, pohonč jědże kows.

Ha wjele wulkich běrtolow
na wozu wulki rynk,
na zady stejo huslerjow,
to je nam dušny zynk.

(Najskerje Jurij Mjeń.)

Přisłowo: Tak w swěće bě wot spočatka, zo wulki małych spožera.

*

Njedźelu 19. žnjeńca.

11. nj. po swj. Trojicy. — 12. nj. po swjatkach.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1".

† 1908 G. A. Kocor, kantor w Hodźiju, syn nasoho wuwołanoho komponisty K. A. Kocora, jenož 51 lět stary. Zemrěty běše po swojim nanje namrěł wulki hudźbny dar, kotryž wosebje pokazowaše na pišćelach w cyrkwi a z mócnym hłosom w cyrkwi. Kocor syn hižo dušny človjek a dobry swérny Serb. Wšitcy mějachu jeho radźi a wóte Imiš, kiž běše sebi jeho do Hodźija powołał, jeho wysoko česćowaše. G. A. Kocor słuša do rjada zasłužbnych serbskich kantorow, kiž su sebi wo naš lud a jeho duchowne pozběhowanje najwjetše zasłužby dobyli. Skoda jenož, zo je tak zaho zemrěł. Ale smjerć přińdże sebi po starych a młodych, po njetrěbnych a trěbnych. Młodeho Kocora tśiebachu hišće nuznje w Hodźiju a w našim cyłym ludźe.

* 1864 w Kralowej Hradec Adolf Černý, najnadobniši a najswérniši přećel našeho ludu, kiž je mjez mnohim druhim nam spisał serbsku mythologiju „Mythiske bytosće łužiskich Serbow" a „Stawizny serbskeje literatury".

† 1841 Jan Sig. Sindler, farař w Pjenju, zakitował dełnjoserbskeje rěče a spisowaćel biblijskich stawiznow.

† 1813 Kněź. Bohuchwał Sommer, farař w Smilowej.

1908 G. A. Kocor, jenož 51lětny.

Žně.

Ju juh! před korčmu stejiwši
huslerjow witamy,
a na běrtle nětk spěšniši
hač prjed' na snopy smy.

Nam hercy do toh' dźěłaja
a holćki směja so,
te nohi hižo zběhaja,
k rejam so hotujo.

Nětk w jenej ruey Hanku ma
a w druhej Hanku Jan,
so wjerći z njej hač do stołpa,
hdźež sedźo pija nan.

(Najskerje Jan Mjeń.)

Přisłowo: Stóž chce mudrosć nazhonić, dyrbi dołu puće hić.

Potajny hłós.

Roman.

4] (Pokračowanje.)

Sterling njeda žebi ženje nimohicć, oficielnu policiju wuzmješchowaćć, a hačrunjeż dyrbju tež pschidaćć, so bě jeho porok sprawny, to dyrbju tola częśtim wobstojnosćam płaczicz dać, pod kotrymiž je Stockholmska kriminalna policija nasowana dźełaćć, so by so jej na sprawne waschnje wuzwědżenje dało, so pschedy tymi druhich wulkomócnikow nasad njeteji.

„Njebyschće wy město ironiskich pschipomnjenjow hnadź tola radsicho khwil nahlad trochu bliže roskošće?" woprašchach so mjerzazy.

Ale Sterling na to njedźiwasche, ale wotmołwi jenož, špěchujo swoje kroczele:

„Ně, to nochcu, pschetož nimam nětko tkhwile k dołhim wukoženjowanjam. Tu je hrube mordarstwo stało, a we tutom wokomiku jedna so pschedewšitkim wo to, mordarja wuschěrić, a to po najspěschnischim puczu."

„Njeby-li w tutom pschipadże najlepje była, hdy byschće se ninu ke kriminalnemu wotdźelenju doschoł a chcesć swoje pschejimy k tukanju wosjerali?"

„Ně", wón wotmołwi, „kunje to mój luby, ja njebudu czinić. Tule wěc wobkhowanosć w rukomaj, dóniż njebudże na czasu, policiju sawołaćć. Wschako wy wěsće, so niczo na waschе methody njedawam. Ta jeseje zyle pažnje czuchanskich pkow po śwérce, kiž wschudże wokoło czuchaju, zyle njewobdźelenych hidźi wobczešnja a skoro stajnje wjazy schkody hač wuzitka naczinja.

A pschedy hač so domapaschch, smóżni so nowinarstwo „tajimawcho pada" a chże czesczenych czitarjow pschecza pełnje two běznem powuczecz, hebi njerozumyšlo, so ma słojnik runje z tym możnosć, pschecz o prawem czasu runje napschećiwo jednacz. Mły pak dżensy tu wěc rozumnicho sapschimnjecz a mordarjej wěricz dacz, so policija na njeho njetuka. Tak pschihódżemu swojemu sameręj najwuczischo bliže."

„Ale kajše macze wy dozwja sapschimnjenja?" so ja wopraschach.

„To budu wam dżensa wjeczor prajicć", wón wotmolwa. „Myslicże, so mósesche so na nětčho dujow wot sluzby wotmjasaceć?"

„Mój dowol so bjes toho z jutjischim dujow sapoczuje."

„Wubjernje! Tuž pschihódżeże tola, proschu, hnydom ras po wobjedże te nuje horje. Ale njeesłaubdżeże: Nimomu ani słowa wo tej wězy! To mejło nanaj zyły plan skafnyć, pschetož tón thadła, f kotrymž mamoj cjinicć, sda so hižo je wschěmi wodami myty, a tohodla je radno, so hnuj prawje kedźbliwaj."

Mój běchmoj hacz do Tegelbecken pschijschłoj, budżejch so rossohowrachmoj. Rosmysluju pschi tebi wobroczeju so na pucz pisches Wasa-most, njes tom so Sterling do Fredsgaten sakoji. Ja hnajach jeho pschedere, so njetrjebach ani wokomika dwélowacz, so je wón hižo dżiwil ja wulkim hłomjhwom. Po letach naju hnajomstwa njebě jeho indiekt jeho żenje w tajkich padach sjebał, a ja běch tehodla zyle popołdnju hmjerczł wježiny, nješto podrobneho wot njeho skhsichcz.

Hdyż króto po schesćich pola njeho sajmjach, nastdżech jeho nowiny. Wesyjnosćz bě najzerkadko tak jasnje na mojim wobliczu widżerz, so njemóżeschе so Sterling pośmeiwanja sdżerżeć.

„Najlubjchi Fryjo", wón prajeschе. „wón sche tola swobodnjena wežipnosć. Tu wjmicze hebi zigaru, nalicze hebi grog a pospjnicze so mi nayschczo do słóża, potom waż bórzo wot waschich zjwilow wumnoju."

„Za czinjach każ mi kasaschе, sażełich hebi zigaru - hydżech so Sterlingej snapschesze na słół.

„Ja dyrbju wam tola rjec, so mi waschа mordarska staupschnicza prawje do mojhow njecha," ja prajach, „a tuj tym na waschе podhladnjwe pschecziwy wotrazyc wežipnyu."

„Tu nimam žaneho podhlada," rejtny wón so wusmjawajo.

„Tuž jenoż tak nětkat tukacze?"

„Ně, mój najlubschi, ale ja f wěstoscu wěm."

„Kak tej to?

„Dożkajsce! Wy dopomnicżee so tola hischcze na spomnjenku w rauschki nowinach?"

„Sawěsće."

„Njeje so wam na njej nicżo nadpadnje dałko?"

„Ně."

„Hm. Nó haj, to wschak możeze napoślehku tež pschipad hyć; na kóždy pad pak bě mi dżiwne, so mjenujwy fatpiwschi ho wumożeł je pryedy hacz policija na pomoz pschischoł, w nóznej hodźinje, hdźež hewak hižo, kiž chcedża so fatepicz, móża to zyle bjes sadżewka cjinicz.

Wy tola wěsće, so mam druhdy taisce swoje małe pschedewżnje, na kotrež ho na kóždy pad spuschczam, a to hetej nětko pschi tutej wězy tak. Njewědżach nicżo wěsće, hi ani na nicżo po prawom njemóżłach, hdyż f Wami do cjinowanje dżech; mejach jenoż to instinktiwne sacżucze, so za tutym mentkiwym njesłożnym wiazu tjecz dyrbi, hacz f kotreje spomnjenki w nowinje wuspuita."

Sterling po pschetorze, so by hebi zigaru wsał, in pschi tejnyk a sażełił, pryedy hacz dale rečzesche.

„Ale potom pschihódżeschcze wy je swojej policajskej rosprawu a f njej bé moje hódaneczko wulhódane, snajmjenja tak daloko, hacz to waschnje hnjercze natura. Sebčhu moje mylle prawe, je mi pschepytanje czeła dospołnje wotkrucziło. Tola pschebérajmy ho tas porjadu po podawjnach.

(Pokračowanje sleduje.)

— **Wo wjedrje.** Wežera wječor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +19. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —2, thermometer w wozy +11. Wuhladny na pschemjenjanje wjedro. Wisko pokasuje na wuwjedrjenje. Schkleiza stupa i nowa na rjane. Nad Hrjedźnej Europu žo hylnišcha wysochina wupschestrjewa. Nižina, i wječora pschichadźaza, wjace k ranju žo wotpalila, kaž wotčejakowachmy, ale žo k polwozu winyla. Nad Schwedskej žo zahušćowischći, dreje žo rosćahuje, ale i wubjeržami je nam najche wjedro tola mukawa. Dźenja drje je nimal: hrube wjedro, ale wajstrejke bórzy wocžopli a žo zaso wuwjedri. Nazh wjedrowustrojnja ma za pschichodny tydźeń schóžowaze wjedro za móžne: Njedźelu wocžopli a je rjenje, póndźelu cžopla a rjenje, wutora a srjedu zaš krutischi dnjej, schiwórik pomročzeny, pjatk njenjedra a sobotu rjenje. Zuniže, 11. wjedźelu po Sw. Trojicu. Jehadźa žilonžko 4,50 hodź. a hlowa žo 7.18 hodź. Mježacz khadźa dop. 9,04 hodź. a hlowa žo wječor 9.02 hodź.

— **Djenjnische witi běchu** derje wopytane. Butra placzesche 1,15 hr., jeja ljuetscha 13 pj., twaroh 25 pj., Hušy i prénim pjerjom placzachu 8 hriwnow, stare kury a thayony wot 2—3,50 hr., młódźiczki a thayonki 1 hacz 1,50 hr., wulke thayonki hacz do 1,80 hr., hołbje 70—75 pj. Na seleninowych witkach placzesche punt rjenjenja 15 pj., zyble 18 pj., tomatow 30—35 pj., rjerkow 25 pj., trukow 30—35 pj., cžerwjeneho kala a bjeleho kala 25 pj., morchwje 20 pj., dwaj puntaj 35 pj., rjeha žydroteho kala 15 pj. hacz 1 hr., kerčzk žolotwje 5 pj., litr holanischich jahadow 75 pj., pruzniszow 80 pj., punt jablukow 10 hacz 40 pj., truschwow 20—40 pj., ščowkow 30—60 pj., wischnjow 40—50 pj., hérnow 7—8 pj., zentnar 6 hr., litr laneho wolija 1,60 hr.,

— **Nowy wyschschi president Schlezyskeje.** Pjatk je kralestwowy president Lüdemann w Lüneburku sa wyschschiho presidenta Delnjoschlezyskeje provinzy popjelnowany hyl i poruczenjom, žwoju službu 1. septembra tohole léta nastupicz.

— **Budyške hapytki** žu wschédne dny hacz do 7 hodź. wjecžor wotewrjene, njedźelu pak samkntjene. Nózny ćłuzhu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena hapytka i mězacžnym wotmóženjenjom. W žnjenjan je to Hrodowska hapytka na Hoschcz hasy.

Se **Sešjez.** Sjawny puez je Sešjez do Hrubjelečza je dla nasypowanja na Sešjezanskich honach wot 17. hacz do 25. t. m. sewrjenh. Jédny wobsthad pokasuje žo na Pschichodny abo Djetkorjezy.

S **Wielezina.** Schtwórik w nozy na pjatk trubjachu i wohnjej. Palesche žo pched nješchto létami nowonatwarjena tkajernja firmy Henke a Zenker. Kak je wohen nastak, njeje hischcze znate. Tjecha wotpali žo hacz na zakladne murje. Na wopalnischcžo bjechtej nimo wiesnetze tež hischcze dobrowolnej woborje z Tuczija a Korkvanja pschischjej. — Tu bu móschnicžka i nješchto pjenjesjami namakana. Schtóž je tu thublt, móže žeble žu na gmejnskim hamcze, wo jiwi 1 wotewsacz.

S Hlimy poka Hacžinh. Jaca wobžarnjonnne njeshoje je žiwnoscjerja Augusta Worjecha podeschcze. Nasch wjesnjan mjesche jenož jene wócžko a na njeshožowny pschipad sohbi tež te druhe i tym, so jemu trawa je zamtlo. Wobžarnjonnnj cžlonjek poda so hnydom do lékarskeho wothladanja.

S **Wósporka.** Njenadźiju **wilmrét** je tu schtwórik rano w 4 hodź. na wutrobnu thorosć knjes póstowy mišter Merich. Semrétu, tiž bě w 52. lécze žiwjenja, bješe dla žwojeje nadobneje a sprawneje powahi pola sasjedniłow žwojeho powolanja a tež pola wohndleršwa jara cžesčzowany a waženy. Cžéło femrétetho, kiž do pschedźydstwa wojerskeho towarstwa štuschcze, budże wottud do Driežžan pschewjesene.

S **Lubija.** Dźesčowe cžo ko namakachu hrjedu dopoldnja na leśownosći na Smutkowej Zitawskej drohi, hdyž tam tšchu worjechachu. Cžło bě do žowjazych rjemtow jawalene a do pakra jaschmérowane. Namakachu je mjes zbjeleni a kósami a njeda ho postajicz, dyž a tak je dźesžo wumrěło. Sa wujašnjenjom tohole pada so khódi.

S **Lubija.** Tšlz statnyje wobory Becher i Mühlatoy bě žo žiwjenja nabywschi žmjercz pod cžahom pytal. Jeho namakachu zyle blizko pschekhoda pschez kolej na pólsy do Vienadźicz. Cžech bješche jemu hlowu wot cžéła wotjeł. S pschicžinu ja to, so bě žmjercz pytal, bješe dlane cžerpjenje, kotrehož dla chzyche jeho pjerca i nematnje wobowrowje kluzby pnischcžick. a najšterschcho tež khajka swada w žwójbje.

S **Kulowa.** Tudomny wjeżny wubjerk, kotrehoż klainy pschedsydza knjes Rektor bě žwoje sastojnstwo žo pched nješchto cžasom wotstejenemu spomožerstwu zmtej wróczit, mjesche saudženu wutoru po pscheprošenju knjesa mješchanoitiy we posedženškej jstwi mješchanskich sastupjerjow posedženja. Na dujowem porjadku bě jako hlowny dypk wólba pschedsydy. Wot sastupjerjow pschipósnateho hosenja młodźiny bu knjes wuczer Heidan jenohlósnje za pschedsydu woleny.

S **Bilcje Wody.** (Mutšobwnanje.) Sobotu wječor mjes 11. a 1. hodźinu, šu so bo Waschowjatej hosćenza „Wocžešćwjesenje“ mutšobwnali. Wuknichi šu žebi je hnydomne leżownoscze rěli pożeżili a po nim do pschescho posthoda nuts sakeli, hdyž blachowu buschku wjeżu i papjerjownu a fišlarnu pjenjesjami, dale kresetu je slotym cžahonkom, slotu brošchu, dźesčazhrivnaj i wotrinom kżora Wiedricha a wjelekake bankowki pozabrachu. Wobuzel putnycha padnischwo a pschikazeny rěli pschepodże, hacž so by posljadnji pos fišlb namakacz ja so hišdom bžeż mohł.

S **Mikow.** (S motorskim kolom hadnyk.) Schtwórik popoldnju sajedże rěništi mischcze Kasper wottud we sawjenjeju drohi w Rjiorje—Wirbelzu i jenym druhim hromadże a jemi žo cžasto na nosy. Jeho pschewjesenych hnydom do Emanskeje khorownje do Nitkeje.

Z Łužicy

S **Kunnwalda.** Sastajenje dźeła w Hornjokintanskej skale je žo też na tutych dźelkowych witkach je schkodu pokasało. W tydźenju wot 6.—11. žnjenja bě žo pschi tudomnej dźelosaradźenni wjsho hromadże 135 zyle bjes dźela, i mich 74 muzikich a 61 žónskich, pschipowědźiło. Ma pak žo hischcze i tym liczicz, so budża dźelonjemjazy skalarjo pichiběracz.

Se **Schmunbacha.** Dejmankowy kwaß mózesichtaj tu pched nékotrymi dnjemi hromadże žwjezicz mandźelskaj Dießmarjez. Jubilejski nawoženja je 85 lét a jubilejska wjemjesta 81 lét stara.

Se **Salonja.** Wumrěł je njedźelu wječor nahle a njenadźiju tudomny lékar dr. med. Bockmann, wysochi slabowny lékar na wuzk.. Wón bě jenož 65létnu starobu dozpel.

Se **Salonja.** Wutoru bu tudomny kubleř Paweł Hölzel pohowany, kiž bu 31. julija w Teichez korczmje i jenym kubleřom hromadże sajel. Hölzela namakachu 1. žnjenja rano w jeho hydlenju i wulkej ranu do hlowy dźes wdomja leżo. Jeho dowjesechu posdźischo do Budyšteje khorownje, když je pjatk wumrěł. Wéżera bu tu sastuhjeł statn. rěčnišstwa za dalschimi wujašnjenjemi.

S **Wjasonjy.** W nozy k 11. žnjenjej, najšterschi pschi wohnju, kiž běchu z dźela wobydlenu statok w Dešn. wby smólili, bu i jeneho khlétwa na Georgenbadenskej Jasty 4 kralikow pokradli. — We pschicžinje najpomjenjeneho wohnja žo powéda, so žu jón jakožili kaž žo sda, hdyž dźe žu zyle blizko wopalnischcza kiž je žehelom namakali. Wobžedźeł leżownoscžow bu jajaty. — Liczba wobjerowanych dźelonjemjerjow je sašo jara pschibérala.

S **Wjasonjy.** Sastarenski hamt wokrjesnjeho hoftmanstwa smjeje wutoru, 21. žnjenja, popoldnju wot ¼4 hacz do 5 hodźin na gmejnskim hamcze we Wjasonjy rěcžne hodźiny za wójnišcz wobschkodzenych, wójnišcz sawoštajenych a hewaschich sasjaranja potrébnych.

S **Habrachcžiz.** We pósledźenym posedženju mješczanskich sastupjerjow wosjewi žo dobrosdacze malukowarskeho sarjadnikowa, po kotremž móże žo po wuskitkach, kiž su mhodźinješke dźela pschinješle, najšterschi z 21 prozentowskim nahódnoscženjom liczicz.

S **Hornjeho Kunnersdorfa.** W Nokez fabriży kowowych tworow wudyri schtwórtk dopoldnja se šapalenjom we wuhnju woheń, kiž namaka w lakowni pod tšchu bohate palidło. Ale wjesnej woborje šapschimnschtej rucže a tuž žo poradźi woheń hórsy samjesowacz. Njedźiwajcy toho smje wobžedźe. tola wulku schkodu.

S **Delnjeho Kunnersdorfa.** We nozy na schtwórtk rospuschczi žo nimale cžežke njewjedro nad naschej wsu. Błysk dyri pschi tom do hródže kubleria Reinharda Modla a saraj jeho 1½ létnjeho konja.

* Se **Zitawy.** (Do šrudnje padnywschi bu žo satepik.) We tudomnem nowem mésche bě žo sobotu wjecžor 6 hodź. 61étny kyn pohjebnischczowcho dźelarzeja Fiška zhubił. Pytawschi za nim pola pschihwušnych a na sjawnych hrajnischczach pschihódźeschtaj starschej dźesca k tok njenowanej sanitetnej studni, kiž bu po jeju pichcesu wot méschczanskich dźelacžerjow pschepytowana. Wustrowanej starschej namakaschtaj zhubjeneho hólcza w poldra metra hlubokej studni satsejeneho. Kak tole njesłoże pschi sylrem wobkhadże pytnyez njeżu móhli, je i hódaniczkom.

* Se **Shorjelza.** Na šwoje traukenja je wyschschi schwajzak Lehmann w Kosmje wumrěł, kotrehoż bjesche pched dźewjecz dnjemi rozmjerdnjeny lut cželko zrazil.

* Se **Shorjelza.** (Sšebi zitn rosrěka.) Rosharjarja pschipad šu šo na tudomnem kérchowje. Na rowje žwojeho mandźelstwa rosrěmy žebi žona hibkowu žitu. Jn wotwjesechu do thorownje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Frankentala.** Cžežše wobkhadne njesboże je žmjerznym wałkowzom šta žo šchtwórtk wjecžor w 9. hodźinje bliže Hartmanez kubla pschi dróży do Wulkeje Hartawy. 25létny fabrikki dźelacžer Paweł Schneider jedżesche se žwojim motorskim kolom w smjeru k Wulkej Hartawje a sajedże z Grohmanez mlokowym wosom, kiž domoj jedżesche, hromadu. Schneider srasy i tasim wotmachom, so žebi nop pukny a hnydom na to wumrě. Sapschah, wós a ponocž njemějachu wulku schkodu, ja to pak bě motorske kolo cžim bóle wobschkodzene. Pschicžina sranenja wujašnji žo i pschepytowanjom.

S **Biskopiz.** S cžežkim njeschtukom wumozowanja, kiž bě žo, kaž je žo we žwojim cžasu pisało, 10. julija wokolo ½12 pschipoldnju na jenej 57létnej rataršcej mandźelskej, kiž na kuzu mjes Schumbornom a Schpikowami dźelkasche, stako, saběrasche so frjedu tudomny sawniki žud. W Mjedźojzu bě so nchtó tohorunja wospytał, 51létnu mandźelsku skalarja wumozowacz. Dochcej pak bě žo ta mózuje wobaraka, bo pospyt njeporadźi. Jako klóstnika we wobémaj padomaj šwěsčichu 18létnjeho dźelacžerja Juria Herberta Schadu se Semizi-Tumiz. Pschi napschczóstajenju běschtej wobě žonje mlodeho pachoła hnydom sašo spósnakoj. Wuzudźi so dozalne khlostanje na 1 léto 4 mézjacy jastwa.

Se **Sebniz.** (Zyrkwina wéża bo twarz.) Tele dny žu tu sahocželi staru a jara nitku zyrkwinu wéżu torhacz. Nowa wéża budże wjele wysche natwarjena, tak je hischcze wo 20 metrow swostawozu cžasnikowu wóżu pschesahnje. Tež w smutskownem zyrkwje je khory a wottać a wustupy zyle pschetwarja.

* S **Königsteina.** (Pluwaza mlodownja.) Salska župa wjasika sa nemšce hospody sa mlodźinu poswjeczi 26. augusta žwoju prénju pluwazu hospodu sa mlodźinu „Salska“ na Lobju. Hospoda steji pched thežu pschecželow pschirody pod Lilienšteinom. Wyschschi méschczanosta Boeß i Barlina smeje žwjedżesišku rěcž. Městacžko Königstein k kutomu žwjedżenjej žwoje pobrjoschowe wyschiny wosswětli.

* S **Drježdżan.** (Sašudźeny paduch mjasa.) Kaž znjedawno pišasche, mózachu rěsnikskeho pomocznika Pawela Waltarja Gruhnerta sajecz, kiž bě i pakluczeni i wokhlódźenjom wschelakich rěsnikskich mischtrow i Drježdżanskeje rěsarnje wjazy krócz pokózyn žwinjecza a druhe wézy kradnył. Schtož bě tutón paduch žebi nakradnył, to pschedawasche pod ruku dale abo dodawasche to žwojemu pschirodnemu nanej, kiž ma na Nowem mjesče rěsnikski wobkhad. Lawnikki žud saßudźi Gruhnerta wuturu dla tutych mjasnych paduchstwow k wósym mjezagam jastwa.

Se **Schmiedeberka.** Pched nékhdże 50 létami bu tudy žiwójbna schula salożena, i kotrejej bo potom pomalku hrjedżna schula wuwi, kiž je njedawno też statne pschipósnacze dostała. Schula ma nékto nowe pschebywanischcza a réka „Theodor-Körnerowa schula“. Nowe schulske twarjenje bu w posledním tydźenju hwjatocžnje poswjeczene.

Se **Milicza.** Pschi powschitkownej mjenjej khorownje każy bu pschekschiwjenja we wulkim rozméru swěrzeli. Tu khwilu powéda žo wo nékhdże 3000 hriwnach.

* S **Kamjenizy.** (Mjesjnarodni pschedsaczni paduschi.) Na tudomnem hlownem dwórnischczu pokradnychu 8 žnjenjan jenej žónskej i ruczneje toschki pjenjezmu mószinicžku. S jeje ledźolíwoscju šo poradźi, wobeju paduchom fajecz, kotrajž běschtaj też brunhe, wošoby kaž šo podźischo wupokasa, wobkradkoj. Wonaj dźelacžkaj bischcze i dreuhimi šlósnikami hromadże, kiž wukopachu šo jako mjesjnarodna dubsacžna paduschna zwólka, kotraž bě w nékotrych denjich méstach też wustupowała.

* S **Kamjenizy.** (S roschtow-spadnywschi šo sarasuk.) W Sehma padże póndźelu wjecžor 30létny dźelacžer Richard Ullmann pschi twarjenju turnowanskeje hale tak njeschczasnje z roschtow, so dyrbschcze jeho morwe wotwjesez; wón bě žebi nop pukny.

S **Limbacha.** W nozy sašlapichu pschi Schimmelskej plahowarni a kormjerni rybow 38létneho murjerja a 70létneho barbjernikeho dźelacžerja pschi kradnjenju rybow, hdyž wonaj runje dwoju wulkeju karpow je šyschczatym šakom i hata Ruśdorfiseho lésja wuczeješchtaj. Mjes tym, še jedyn cžekny, mózachu druhejho sajecz. Paduchej běschtaj je Pleissy a rudawschtaj, je staj rybu chzikoj i pschiležnoscze fischcžinow we žwojej šwójbje pschi kolanzizi sjesez. Tu kaja pak na njeju, je staj hižo cžasnischcze po nozach ryby w Schimmelskich hatach kojikoj.

* S **Glawchawy.** (Sašo récž namakał.) Wulku radoscž mjesche žwójba M. Dreiseleez we Wernsdorfje pola Glawchawy. 28létny žyn A. Dreisel, formaz i powokanja, šhubi psched létami nadobo dožpolnje récž. Žadyn lékař njemóžesche pomhacz. Mješchczowneho dowjesechu do Hubertusburtskeho wuštawa. Nétko po pjezich létach je Dreisel sašo récž namakał.

* S **Glauchawy.** (Sšmjercz je jejdowkjenjom.) Po jewschi rajšowan jédź thorjacki w Glauchawy. Kajšerjej, kotr rataria Kowrada se sjewjenjem ... 6 wótšebnu. Jich dyrbjachu do Glauchawskeje ... Hižo buzn tam wumrě ... a tróšku po 5 hodźinach 17-letny rataršcy ... mandźelskeho, 36létne ... wobsthadu. Wšitcy ... bu ... mjese hischcze wujašnjenja.

* S **Lipika.** (Wjazy hač 9000 wuhjacjerjow na maßy.) Liczba wuhjacjerjow na pschichodnej Lipczanskiej nasymskej maßy je wo 5% wyschicha hač k nasymskej maßy lońschego léta. S tym šo liczba 9000 pschesahuje.

S Djewina. Wschi šaměrjenja tyčzu ſ pschihotowjenja pschedwjedženja „Handrij Bohr“ w lětnem dźiwadle wo pati hej dźiwadłowjacej Drježdże prawu ruku, tak je dyrbjesche so k letarjej podaz.

S Tschornuška. (Maišterčza a najwušiha wobydlerka naischeje wsby.) Prawowna a prawnischa budźitej wósz pod jenej tšchu w domje ratarja Ferdinanda Schotty. Naj starscha wjesnjanka je šwjedženja wumóžnarka Nowoschi ka Mühlischowa, minule 88 lét stara, kiž je njedźiwajcy šwojeje wusokoje starosby cžilne a duchownje hišcze jara cžila a krowa, a najmužnischa wjesnjanka je jeje nawa prawnarčka, nichawno narodźena dźowčička Dźelacžerja Měrczina Lukaša

Nałnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrewa powěsć wo wjedrje za jutšischn njedźelu:** Pschemjenjaje a thdobne. W Jendźelstej šwopredka rjenje a šuchy, posdźischo sašo schcerjate.

W Mnichenje žu jendźelskeho diplomata, kiž bješche se šwojej manżerju do wošebnicho łożela sazahnył, wobkradnyli. W jeju njezchitomnosći je paduch šo i pakluczom dźełał, wukrajne bankowku drohotne debjenki kradnył. Kradnjene wézy žu w hromadże 60 000 hriwnow hódne.

*

W krajinach pschi polodnischich Uralskich horach w Rusłej žu i trajnymi dešchczemi wulke powodženja nastałe. W městach a na wsach žu zołmy tkwarjenja a masty šwoiterhałe. Wjele ludźi je žo satepiło.

*

Po powěsći i Moskwy wupschesheżeraju žo hižom dwai tydźenjej dołho wulke lésne wohnje pschi brjohu Baikalskeho jézora w ruskiczej Sibirskej. Lés je nébdże 100 kilometrow dałeko šajnżeny. Wschitke hasczenike posthy běchu dotal podarmo.

*

Amerikanski létak Bert Hassell je schtwórik rano 6,40 hodź. ſ pschewodom wésteho Cramera ſ létadłom „Greater Rockford“ do Cockrane w kanadiskej provinzy Ontario leczał, wot tam je žo pjatk rano na lét pisches Selenska a Atlantiski ozean do Stockholma puschcził.

*

Katolika Tibbauta žu se 131 hłožami za presidenta belgiskeje komory wuswolili.

*

W Splitu wukupuja za natwarjenje pomnika za Schczepana Radicza. Khorwatska burska strona tutón wotpohlad podpjeruje. Pjenjesy maju šo se šbérkami nahromadzicz.

Za čučiwe a sulne nohi

wosebje přihódne a derje wudźěłane formy
Wosebitosć:
stupnjez nohlajc.zepjeru orthopädiske stunnje

Fable
Schuhwarenhaus
Bautzen Lessingstr. 5

Bornicu
snopowe pasy
za stomjacu prasu ma na składze
Pawoł Bennewitz
Skład: na Drjewowych wikach
w „Markhrabju". Telefon 2076

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5–8½ procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Polstrowane meble
nakładne matrace
klubowe meble
kožane meble
kotrež sam zhotowjam, poruča
Otto König w Budyšinje
pod Mjasowymi jětkami 3

Poskićam po přihódnym płaćenskim połoženju
P-motorske kola, dobre znamki a druhe jězdne kola, šijacu maschinu, centrifugu, bjerowe maschiny, žitnowe płešty, maschiny, rězadła, zynkowe płešty, přepjerowanje a narunanje, wupołoženje a wupohlad.
H. Paul Grüße
wuporjedźerjenja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 173

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
W Lehmannec kofejownji
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalany dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Hosćenc „K 3 lilijam" w Radworju
Njedźelu 19. augusta
domkhowanka - reje
Započatk w 7 hodź.
Zastup: za knjezow 1.—, za knježny 0.50
Přećelnje přeprošujetaj
Pawoł Topolinsky a mandźelska.

Hosćenc w Jasenicy
Jutře njedźelu
kowčokhowy bal
Wutrobnje přeprošuja knježny a hosćencar

Hosćenc w Šunowje
Jutře njedźelu
dokulowanje kola a wjele druhich mytow
Wječor pyšne reje!
Přećelnje wšitkich přeprošuje **kolojězne towarjastwo.**

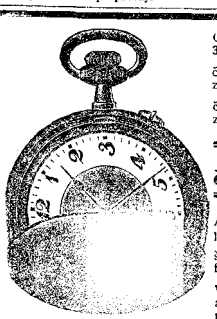

Co. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobluk4 —
čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 5.—
čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 5.50

Narunne časniki

Ankerowy z kožanym paskom, kulojty, 7.50
štyrirózkojta, elegantna forma 11.—
Woprawdźe sšěborny ankerowy a z kožanym paskom 15.-, 16.-, 17.-
čo. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wolskakowacym wěčkom 12.—
Rjany Anker-časnik za mužskich ze złotej kromu a bjez njeje 7.75, 9.50, 10 —

Mersiowsky w Budyšinje
na Pótowym naměstnje

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składze
wobuwkowy dom Mark w Kukowje.

Kupujemoj:
rožku a pšenicu
Předawamoj:
čornu muku, krupicu k picowanju wotruby, kukuricowy tołč
Heinke & syn kamorowy mlyn w Budyšinje

Wot soboty 18. awgusta
tunje serijowe dny
mužaceje drasty

Přikłady:

Gumijowe mantle	29.—	24.—	17.50
Gabardinowe mantle	49.—	39.—	29.50
Covercoatowe paletoty	55.—	45.—	35.—
Wobleki z česan. tkaninow, módre	80.—	68.—	48.—
Gabardin. wobleki w nowočasn. barb.	58.—	48.—	38.—
Cordowe sportske wobleki z 2 kholow.		58.—	48.—
Njepřemokawe kabaty z dwójn. khribjetom a ramjenjemi prawe płačizny	16.50	12.50	9.50
Kholowy zdźeržliw. tkanin. a nowočasnymi smuhami	10.50	6.75	6.50	5.75	4.75
Lacy z dźeržliwych tkaninow	5.75	4.75	3.25	2.75

Při Mjasow. jětkach 5

Drastowy dom Při Mjasow. jětkach 5
w Budyšinje Leo Häußler w Budyšinje

Žonjaca drasta njesměrnje tunje!

Knazyna. wusy wam Kanćinjenja
kaž **Kupfervitriol**, Ujedlom **Germisan** poručeja
M. Hornig & Domanja
Fr. Natuš w Khróšćicach

Tunje wupjerki
zaso dóšle
80 100 115 130 šěroke
210 260 290 330 pjerj.
140 160 šěr.
360 410 pj.
pjerjo njepřepuščace prawobarbne
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Vogtl. Madras- **gardiny**
Płachty na soły, łoža a dźiwany ruby na blida, wóskowane mikl. łožace šaty najtuńšo
J. Erler w Budyšinje Zw. hasa 10
— Serbske poskićowanje —

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Pěšcorsh. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene
Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, teń na wsach. Tel. čo. 2438.

Šćiljowe rubišća a šawle
čorne, zelene, módre a brune z šćiljowej a žiđźanej franzu za kóždu płačizny, jenož wulke rubišća — **Znate kaikosće** — **Najtuńše płačizny** — jenož pola
Ernst Jordans We. w Budyšinje
jenož na Znutřkown. Lawskej hasy 8
jenož na Znutřkown. Lawskej hasy 8

Wurjadne poskićenje!
Předawam dźělbu
dźeržliwych
mužacych
wobleków
we wšěch wulkosćach
we swětłych barbach
za sćěhowacu płačizny:
I. serija **14.50** hr.
II. serija **19.**— hr.
III. serija **25.**— hr.
atd. tak dołho hač skład dosaha
Wilhelm Seifert
w Budyšinje
na Bohatej hasy 22

Nawěčtki přińjesu wuznam!
Stwórtk, 24. awgusta 1928
dopołdnja w 10 hodź. budźe so Brězanec statok w Jasenicy p. Njesw. z 5 arami zahrody w Budyšinje sudniscy
na přesadźowanje předawa
Dobra přilěžnosć za dźěło za muža a žonu. Wjele je zhonić pola
Jurja Solty w Pěskecach čo. 26 p. Kamjenca.

Za firmowanje
poručuje časniki za mužow a žony za kóždu płačizny

Theodor Natusch
časnikař w Kukowje
Tel. 276 Też na wotpłaćowanje

Lětnje cjeżne wopomnjenje
njeboho **Hermana Hottaja** z Lipin pola Łaša, mandźelskeho syna **Ernsta Hottaja** a jeho mandźelskeje
rodź. Kopenaczej z Lipin.
Semrěł 18. awgusta 1927, stary 20 lět 6 měsacow.

Wě srudny dźeń, o luby muž!
A tej Wy, wboha mandźelka,
Hdyž pjeršeń lžom bě to jehnjorčk
Wschał wulke njebože ho tu. trauo.
Tam w Wermingshofe pjeršeń bźěše
Hdyž Waju syn tež dźěłaše.

Kłž cjeły, srowy z domu dźěše
Na swoje dźěło z wjeselom.
Hdyž něchto cjeła bźěł bě to pažow,
Kłž jemu ruku wottorhny,
We jara lět tež tranjeny.

A tak bu hnydom dowjedeny
Do Wojerowskeje hojerje,
Hdyž wot hórow bu wobdeleny
A hač najšěrje hladany.
A tola wjeczor w jednaczi
Jano w šm. erczi wóczi sondjeli.

Wał tola dobry rozum słowa
Hač do pósledujoh' skónczenja.
Wam prajesće te srudne słowa
Mój mano a Wy maczećka,
Dha tola dyrbju wumrěć ja
Tak mtedy hižom hicj je šwela.

Tón Knjes wschoh' swěta je sły
Sa swoju starschej' nadšer sława!
A tjandźel šmjerśe nahe šćeła
Na šiare kuu jej' serjeru.
Nam podobnje i nowa pola
Na šmjerśi tutoh' młodźeńca.

Kłž w meji žiwjenja tu bźěše
We bonje šwojej' starschej.
Tak lahe, jahe wuhlat bźěše
Wsched kat tone šmjerśe ? jiw cas
A wopuschćeji na šwěcje tu
Tej starschej, bratra, šotšiče.

Nětk starschej, wulaj wumrěwšej
Wot šmjerśe nahlej' rozjerjenje.
We šwojim šmju wobšlobjenuj
Giah jeho šemjoh' šiwjenje.
Kłž je nětk domoj wotkaty
Na Khrystja prawdoju šćěhu.

Wěh rostschnuj Waš wschěch i nětk
A wschěch We Waš starschej.
Tón Boh, tłž Waw tak cjeży z bjeda
Chyć tola trostchetwacej Waw tu
Doj Waw tu rjanu nadźiju,
So tšeje budźe we njebju.

Dha šu nětk derje w tšohnym rowje
Wjech swoje šłamy wopróchnu,
Wschak we La u tu na terchowje,
Hdźej tebje cjekanje šhowachu,
Hač Waw wschěch junu jašwita
To ranje jašwohdźenja.

W mjenje srudneju starschcju, bratra a šotry
Hońža Budarka.

Příloha k číslu 193

SERBSKE NOWINY

Sobota, 18. augusta 1928

Pčołacy jěd a jeho sćěhwki.

Je znata wěc, so może pčoła je swojim žahadłom kazacy a pśi tom jěd do rany puschczecy. Dale e znate, so tute swěrjatka jenož tehdom kakaju, hdyž jich nječto wabi a serjeri, kiba, so je njeśmérnje cypło. Na tajkich dnjach kalaja też bjes pśicinjiny. Tola mjenje znate je, kajke druzyny je tajki pčoławy jěd. Nadrobne zlaj to wuczenzaj Langer a Zlury pschepytowaloj. Tammy hromadzesche jěd wot wjele tyšac pčołow sa jiwoje pschepytowanja.

Jěd złodźi kiśale. To złožuje so na pschitomnosć mrowinjecje kiśalinu. Ta pak z jědom niczo cznicy nima, dokelž mrowinja kiśalina po tak małych dźełbach žane sajedojecejśe znamjonosće nima. Dźele tutoho jeda wupokazachu so jako bełk, tryptophon, cholin, glyzerin, kosćejcita kiśalina (Phosphorsäure) a wschelake tukowe kiśaliny a słonecne maczijna, kiž tute sajedojecenje wutwórjuje.

Tuta maczijna wupokazuje so jako wopraudźity špichowaŕ bolosćow, kotrejž pśiches pčołace kalnjenje nastanu. Dale tónkuje tutón jěd wloknimi (Zellengewebe). We wokolnosći kalnjenja so zaczełuje a cerwjeni, dokelž so tam krej nahromadźi. Potajkim žiwne zahorjenja se sćełkami, kotrejž wot druhich jědow a jědojtych nakazliwinow (bakterijow) znajemy. Langer žyndy jenemu pśej sćełcej kóstiny 9 centimetrow (cem) — to je zyła hromada, hdyž pschemyšlimy, so do rany pśichi pčołazym kalnjenju jenož 0,2—0,3 miligramowy cerjeń — do žiłow. Bórzy dosta spink, woczi tschepotachu a žity w mjesnowem sprosnjuchu. Po krótkim cznju wumrě swérjo na salehnjenje dycha.

Znate je, so žu pčołarjo na tutón jěd zwuczeni. Langer pósła na wulku licbu pčołarjow listno z praschenjemi a mějesche sćěhowazy wuspěch: Wot 164 pčołarjow běchu 11 zyle immun pśicejcivo kalanjam, to rěka, wone je dozyła wjazy njesaczuwaja, 153 jadźichu, so žu pśichi spočaiku dla kalanjow cerjeni; 126 wosjewichu, so njejžu po cznju te wjazy tak krute saczuwali a 26, so je pola nich pśicejcy jenak wostako. Wjele pčołarjow dodachu, so žu bóle cznjcywi byli, hdyž njebuchu dźeśichi cznj kalnjeni.

Sćěhowši kalnjenja žo na sćěhowaze waschnje jewja: Hdyž bu człowjek kalnjeny, nastanu wulke bolosće a žylne zahorjenja a dokolawokolo wschdo sačerka. Je-li někdy wjazy pčołow kalny, kiž to znuczemy njeje, a to tak wjele jěda do cełła pśischičko, dha nastanu khorosće mothwy, njemuizy straschne hłowubolenje, pada do womoty a je zaspany a pśicewźe do delirija (kaž by sapity był.) Wołebje dźěcži, žanno też dorosteni, mója žo ł pčołazym kalnjenjom mocnéj, schtož je žo hižom wjazy rasow stało a je nam znate.

Też móże žo stacy, so je pčołazy méd jědojty. So je cznjelazy méd jědojte, je drje znate. A hdyž też žo wuzuwa, naftanu znate sćěhowki sajedojecenja. Tak móże też druhdy pčołazy méd jědojty był. To móże žo stacy, hdyž pčoły pschi hromadzenju mjedu jědojte roztlinu wopytuja a ł nich jědojtu maczijnu zrěbaja, kotruž potom ł druhim mjedom smješeja. W tom padże braje kwětkazy prochmětni rólu.

Pschisłonnicy hischcze cznemy, so lekarjo pčołazy jěd jako lekarstwo typtachu. Tak je žo jako dobry źrědk pschicznjwo drjenju wupokazał. Wo tom nam pčołarjo powědaja, kotsiž žu na drjenje cźerpjeli a potom jich pčoły skłachu. Wědomostnje njeje tuto praschenje hischcze rosrisane a myšli žej wołzebje na to, so tuto wutworjenje žo mjenje na sćěhowki jěda sepjera hacź na wo nim wopschisłały zusy dźěl. Tutu methodu lekarjow hižom nałožuju.

„To mohł człowiek z kože wuječ.'.

(Wobras je wšěm.)

To je wschędne słowo naschcho Handrija, hdyž je sažy nješchto w Sserbskich Nowinach cźitał. Se Sserbskimi Nowinami dźerži. Je mjesnjchi burik a tak žo bóle ł Sserbstwu ma hacź jeho wjetschi kolegojo, kotrymž wschdo serbske žmjerdźi — wołzebje nowiny, tohodle zone njecźitaja — a kotiž radscho ł nimskimi knjesynkami a knjezinami najenkami wobkhadźuja. Tych nasch Handrij do dusche cźerpjecz njemóże, dokelž tu nimzaja a nasche Sserbstwo kaža.

Kak jeno žo rosczerci, hdyž dźerži Sserbske Nowiny do „pasorew" dostanu a je nětdźe sapotoža, pryedy hacź je tejsame cźitał. Byrnjez wschędnym człowjek był, sajimza pak ma sa wschdo, schtož žo takle na źiwe slawo, wołzebje we serbskim žiwjenju. Tohodla bě też njedźelu na sthadowanjy. S wjeselosću na dźeławosći nasheje studowneje młodźiny bě žo tróschku wotunkał. Schto wot to. Nasajtra pschimasche sažy kruce do gratu.

Ach, ty mój Bożicko! Schto žo nětko na źiwece wschdo zosa! Nasch Handrij wschdo źiwerne słedaje a cźimi potom swoje głozy, pschijspomnjenja. Je na źiwoje waschnje pschekrepany a mo sa wuschomaj kaž kosa łój. „To mohł cźi człowjek ł kože wujeź! Dołho wjazy tracź njebudże a ludźo budu woprawdże na mětaczk kletacz, tak wérno hacź ja Handrij rěkam a runje kuscik primitobaka zwjemlu. Niz pak na mój mětaczk. To by žo lźekadło wobžmuło a kchidka žej złamało a ludźo ruzy a nosy. Moji knjeza, to budże keklija. Korcźmarjo, ty hižom sdawna santasćerjejesch, so žo cźi w Sserbach wjazy njelubi, so chjesch zyły „schwindl" pschedacz a wuczahnjecz pśches wulku knju. To by khuzy był. Dočzakoš hischcze khwilu, doniž je so lźi na mětaczk poradźił. Potom pak žo ł wězy měj, so žu pola prěnich a žo tam sažydlisch. Człowjecze, jako prěni korcźmar tam horjeka. Budźeschi kołopalny „schefity" cźinicz. A byrnjez waschi podźiscku tu a tam jednu korcźmar sažydlił, to nicžo njewadźi, tuk hižo žu wotsedrał. Ale dobru radu chju cźi dacz. To najwjazy wědźecz njebudu a potom nuts padnu. Najwjazy budu hnydom sapoczinacz žej tźeże twaricz. Tu hłuboscz tola njeczi. Twojej kuik korcźmy pschiprawnj žej w jenym cźełzym aucze a tak masch hnydom jśdźatu kantinu. Dokelž mětaczk tón pschczo jenajki njewostanje kaž nascha semja. To dyrbisch wědźecz, tas je wulki, tas mały. A hdyž takle sapoczina mjeńschi być, to budu druhy dyrbjecz wschdo w „sthsche" wostajicz a nobi na khribjet wsacz, so znajmjensa źiwoje žiwjenje wutkowaja. Pschi běhanju budu njematsi łacźni. Ty pojdźeschi ł nimi žobu a pschedawaisch ł wotnom swen twoje piwo. A dale budu dyrbjecz bźecz, doniž njejžu wschitcy na wuskim kerpje shromadźeni. Potom hakle twoje korcźmarstwo kcźe. To budże jich tekko hromadze a budu žo cźischcecz kaž we jerjowym źudże. To budże tutkanje, kaž tu hischcze ženje to dožiwił njejžu. A tamne schtwrnacze dnjowo, hdyž žo zhle thubi, nó, to pschindźecze tak dołho saży dele abo kśeże ł hobrskim Zeppelinom po źiwece wokolo abo nékaf hinak. Bóh wě, kak.

To mohł człowjek ł kože wujeź, hdyž na to pomyšlu. Njeje to rjenje, so w tak wulkim cźasu žiwy žiwi, so kóždy dźeń nékajki nowy źiwotowy podarok cźitamy abo nětchto po wunamaka a wupruhuje? Abo njeje to wulki źiwotowy podarok, psched kotrymž dyrbi so mětaczkowa wěz khowacz, schtož ras w Sserbskich Nowinach cźitach, so ludźo schtsecz dnjowo sahobu jědźa abo nékajka capała dny dołho pitka a nékotre pory tak dołho rejnja? Abo hdyž nécht wokolo źiwela běži a psched žobu nastajnje jedwn žud kula? Abo psches sykn Luźiju po pschc hłowu mjeta? Wjele wschat wo wobkhadźe a wikowanju, we politiźy a ludowym hospodarstwu njerozumju, dokelž mějach — po wupraszenju mojeho tuwarja — ktomu a tuwo we hłowje. Ale telko pak tola rozumju, so tute rjekowske źiwoki nékajki „tirlezang" njesyka, ale wažne kulturne wuskutki. Njemérnych ju też, korcźmarjo? Hdże by jenak wostał, njechcychmy tajkich ludźi mécź! Wschdo by ł Rakezam jcło. Ale hnydom wobsteji, so tute wulke skutki žo le kolmaźnosće [illegible]. Schto by to klało, by-li tajki rekordny cźłowjek [illegible] tohorótnu ideju pschijschoł, moje dla města 40 hodźinow [illegible] mjeńschi, korcźmarjo, schto by to było? Wécz, schto by [illegible] Sa nékajki tydźeń by jedyn 50 hodź. sahobu dźełał [illegible] cźisk toho i 50 hodźinami a 2 mjeńschimi pschetrjecz! A pryedy hacź žej Wóhlby knjes schtodn wobkhada, [illegible] po Wirthowym rezepcje hotowy był abo jene dešertne [illegible] nawarjene było. Je-li wschdo dże, korcźmarjo, to [illegible] schto by schtat i zhmile njenjesjami sapoczinał? [illegible] dyrbjał dla tajkich rekordarjow je dowarjam sahobu [illegible]. Pomyšl žej jeno, korcźmarjo, kajke hora by [illegible] naštała. Cźi běchu hacź dotal jw [illegible] knjeze běli. Druhdy žo jim dże kaj słóžinkam. [illegible] pschi [illegible] słužnikow a njedocźinkow ł klaźejzach [illegible] njeje wotworjena na lekowańske wustawy za tuzy [illegible] knjezinki. To mohł cźi człowjek ł kože wujeź. [illegible] skoro wjazy na źiwece być njemóże. A mejo h[illegible] korcźmarjo, je dźeń a rjeńscha, byrnjez hakle 35 lět bya. Ale jenož nécht o njerozumjo, so pschi tutych zyłych rekordach atd. tola mały smykł cźinja. Njedawno žu žej w Berlinje nowu kralowmu za lětuschе lěto wolili, niż inšta na trón, dokelž kralow thežorow wjazy nimamy, ale tajki rjanosć. A w Ameriźy mějachu psched nékotrym cźasom rjanostnu konkurrenzu, kotra se wschech ludźow je najrjeńscha. Sto tola tej cźitał, korcźmarjo. Nix? Ale człowjecze, cźehodla potom Sserbske Nowiny dźerzischch. Ninje tele wězy najradscho cźitam wot prénjeje hacź do poślednje riadki: a mam sajima sa to, S Němkej žu tam tej rjanki do Ameriki jěke na rjanostne wubeńonje. Nétko žo zosmyślnuj! kak móża tajke nécht o wobkruczicz? Sto to wschdże po městach a wjeskach wotko o jěcźili a žej wschč žónske wobhladali, kiž w žerbiki Luźiju žu. Pola mojeje holzy znajmjenscha žana konkisije była njeje a to by tola zyle wěcze bo prénjeju pschicźicha. To je wulki smykł, tón njedyrbjachu wobeńcz. Ale pschedy druhimi rekordami dyn žej tłokuł sćahnyeź. Sto dla hłzom we źiwetowym rekorde cźitał, je z bolder je sawjasanymaj worcźomaj wuglźcze to 1 mjeńschimu a 18 sekundowm rekordowal? Kaž praju, schto wschdo na źiwece cźini a nihdże njeje kolworótnischo hacź tu. To mohł człowjek ł kože wujeź.

Měsło hjez wobydlerjow.

S milijónarom być, njeje žana hnpa wěz. Hdyž pak człowjek nétko hischcze nimo tolo žhoni, so je milijónarow dźeje žiwi hacź druhi ludźo, potom budże pschecze a zadosći hischcze wjele wjetschego, žo tak rjeke hacź mózno ł bohatkom tlasch. So žu milijónarjo dźeje žiwi, to tu w Jendźelskej wuglédźili, hdźež je jich dźiwajo na ličbu wobydlerjow pomérnje wjaz milijónarow hacź w Ameriźy, hdźež milijónarjo po ludowym prascheniu dźiwje rostu. W pschereźu stoji žo starozba jendźelskich milijónarow na 73 lět a w njej je sama dźewjerźdźesaźětnj žana zadnoscz. Kak pschindźe nétko, so milijónarjo tak wuzboku starobu dožiwja? Na tuto praschenje wotmołwicz njeje tak cźežko: Milijóna-

Lěsny kućik.

71 (Pokraczowanje.)

Hdyž žo wrócźi, położi psched nim kwěcźel módreho hórkeho korjenja a druhich holanskich kwětkow. Teź jedna hubkata kwětka bě pódła; ale pupki běchu hischcze saworjene, podarmo — tak praješche — žym wschudżom sa rosklěcźetej kwětku pytała; ale jutsje abo sajutschischim budu wěcze rosklěcźu pschinjesecź móz. —

Jeje woczi žo źwécźeschtaj, jeje licźny běschtej horjez. Wón pschimmy ju sa ruku a sćahny ju ł sebi a hładasche dołho a polny lubosće na nju.

Wona pokhili hłowu a žo woprascha: „Schto masch ty, Richardo? Ty žy tak źiwjatocźny."

„Franzijska", wón dźesche, „dopomnisch žo ty hischcze tamneje kwałnneje hudźby, kotruž wjecźor wot łéka ł namaj pschinješe? A tammych słowow, kotrejž tehdom ł tebi rěcźach?"

Ja běch blaseń, Franzijska; njeswuczena wołzamoczenosć bě mi wschitu smuźitosć rubiła. Tola nétko žym žobi cźiwy cźłowjek; njemóžu hinak, dyrbju tebje dźerzecz, njerozdźělomnje krucze. [illegible] by-li ty chzyła hicź! Njewutrajn dźeje, so žy ty źiwoba[illegible] — To je sdźerzenje žebje žamohu, Franzijska, njemóžu bjes tebje žiwy być."

Pschcze nutrnischo wotpocźowaschtej jeho woczi na njej, pschcze bóle bě ju ł sebi sćahnył.

Tichopotajo wiłzasche w jeho rukonaj. „Hdy", *wona rjekny*, hdy žebi myślisch, so dyrbjało to być?"

„Ze tebi satrach, Franzijska?" — Wón położi žwoju ruku na jeje tołstu, źidźanu plewu a hładasche jej do wocźow. „Sžym tebje pschekwapił, rosmyšli žej — — Hoj, Franzijska, dny twojeje źiwobody žu liczene!" — —

S najsbożownischim žmjerjeźom na nju hładasche. „A nétko dži, moja lubowana zona! Mam ja naju hischcze nješchtożkuliž rjadowacz.

* * *

Nasajtra rano chzyschе Richard žebi do městacka dojecz, pschedporuczníkej Franzijski, žwojemu pschecźelej mějachczanosće, so by wobstarał wschče trébne papiery, dowolnosć a wschо druhe. — Tši dny dyrbjesche jeho pschebytk w městce tracź. — Sšedźeschtaj hischcze rano hromadze pschi źnedanju, ale Franzijska mójeschе lépdy źródku pózrjecź. Potom sałese wón do wosa. „Njeśabudź to; tši dny a potom tu sošo žym. TTy mi tola mjes tym njemuleczíjsch!" a wos wotjédze; wótsje schczówkajo bźeschе płyk pryedy njeho. — —

Popoldnju sastupi Richard pola žwojeho pschecźela do jśtwy.

„Nó, łéżny człowjeko!" sawoła mésthczanosta, jemu ruku ł postrowjenju napschecźo tykajo. „Schto dha ty do wézkow cźerjsch?"

„Ty žy potajkim mój list dóstał?"

„Wéso! To žu tola wésče jenoż wicho žertty!"

„Je wopravdże khutnosć."

„Tara spodźiwnje", rjekny mésthczanosta. „Romantiźny, zyle romantiźny! — Sšadźu, ty hischcze tola wésče njewésch, schtó staj teje holzynaj nan a macź byłoj."

„Schto to też mje stara?"

„Nó, nó; ty pak tola łschcźeńske listno trjebasch —

„Trjebam hischcze wjaju, Frżyo! Sšnadź šamo twojm wyschišim pschedporuczníkiu pomoz, chzył-li tamy schenu žwojm pschedporuczníkiu sałe jóm na někoho druheho wudacź."

Moju pomoz, Richardo? Nę, nę; hdże šej ty tola myślisch? To by tola pschcźiwo mojemu žwédomniu było."

Richard žo žmjeschе. „Ale ty tola móš wyschišchi pschedporuczník njejžu. Njeje tebi tón muž žmany dołcź sa twoje pschedporuczníkiu?" Pola Boha, ty masch prawje! Mi bě w tym wokomiku, kaž by ty hischcze mój towornik był. To wésło njebudu nicžo napschecźo cźinicź móz." Méschčanosta hładasche na njeho ł hłowu wijo a rjekny: „To je tola špodźiwnje, so jedyn ł waž pschcźo — —"

Ale Richard wojmy małeho, dobreho muźika sa ruzy. „Ty mi ju njewotrécźischch", rjekny nutrnje. „Wostajmy

nétkle to, Frżyo; powědaj radscho, kak stoji ł tajsejom magistrom?"

„Wón žedźi", wotmolwi méschčanosta ł thétro wjeselym wotwuczenjom jeho hłoza.

„Ale jeho prozeh?"

„Směrom; njewubudź jeho! Tón špi."

„A Franzijska?"

„Njebudże wjazy njeměrowano. Atky žu wotpółkane; wuhud wschak w žwojim cźasu pschińdże."

„Tak, Frżyo, pomhaj mi a wobstaranej wscho thėisje!"

A wschitko bu wobstarane. Hižo pschichodne popoldnjo méjesche Richard ljezeu a wschė brune papiery w rukomaj. Chzyschе poprawom tu hischcze dźeń wostacź, ale jeho cźehnjesche wrócźo do jśtwy.

Tak poreczi pschecźej, sapschahnywcź.

„Nétko to stoka, pohonczo, dostajnjecze dwoje do saka."

Pohonczi trjebasche khétro źwój kichuh, hischcze popoldnju dozpěchtaj wjeś; ale na hubjenej dróhy wotbźa koło wot wóśti, a ł kwaporjedźenju bě pol hodźinu trébne. Richard, wot Leona pschewodźany bźúdże žej do „Karona". Hdyž sastupi, wnidże to ramym wokomiku młody hajnik ł hościenskej jśtwy a dźeschе bjes kóždeho postrowjenja nimo njeho. W thėji sałkiyschcze źiwo a wjelekhóśmi rosmołwa. Do korczmářkeje jśtwy sastupiwschi, namaka tam wjele hościi wokolo blidow, bě dże njedźelu popoldnju. Ale rosmołwa hnydom wotmjelkny. Wot jeneho blida sałkiyschcza mjeno hajnika, kotrejž bě pschipadnje jhonik, ale rěcznika storcźi jeho žnjsod ł łóhcźom; pomałku nasta sałe źiwa rosmołwa, kaž to burjo tym cźasu wo žnjach a płacźijnach płodow cźinja.

Skónczinje bě wósła swuporjedźana a jésha dźeschе khwatnje dale. Hižo wut nasdala wuhlada Franzijku psched wrotami stojo. Pryedy hacź bě wós sastał, kloczi won dele a wobja ju. „Bohu budź dźak!" sawoła a jemu bě, kaj by hobrska cźeża wut njeho dele padnyła. „Mi bėsche, kaj bych mohł tebje jubjemu mécź!" Wona jenož wotmołwi: „Schtož masch ty też bo žonow."

(Pokraczowanje sćěhuje.)

roso maja jenoż porędko wjetśhe starośeje a starośeje hu nětśhto, jakoż je powśhitkownje znate, śhtoż žiwjenje cłowjeka pśhitrótśha. Nimo toho pak móże hebi bohacyć we strowotnym nastupanju wśho popśheć, śhtoż cłowjek trjeba, so hu žebi śwoju stroiwosć zdžerjał. K tomu pśhisłuša dže, so miljónarojo mjelcha jenoż pjenjesy, ale so rozumnje sportuja a śwoje cźełe śwužuja. Pśhi Amsterdamskej olympijadze drje njejsu žodnu skutkowali, ale hewak jich wśhudže wuhladamy, hdyž so tenis, golf, polo atd. hraje. Pśhemyślimy-li hebi wśho to, potom so nimale wjaz dźiwacź njebudžemy, hdyž rěka, so žnadź stary Rockefeller staroby 150 lět dospěje a so drušy milijónarojo wjaz bo Karlowych Warow pućowacź njetrjebaja, so bychu njestrowy tuk wotbyli.

Hdyž zmijica kusnje.

Strach. — Sadźewanje. — Premije na śnicženje smijizy.

Hólcźej šareji nahle, hdyž mérnje jahody śchźipa. Potomy hrošy cźeri k macźeri. W śwojimaj nahimaj nohomaj je nadobo bolośćej sacźuł. Śej wórźaju pośtrěhnjeneje hadowje hłowu błuśchcźeśchtej ho na njeho, wótre śnicženje je jeho nastrožało. Saltrowźena macź połhwata jenu napśchećźo a hłada, śchto je wina bolośćoju. A woprawdźe. Mjeź palazmi kamjenjemi wije ho nacźorn had i wośebitymi ruźami na khribjecźe a hłowje. To je śmijiza.

Do śnicženje nastrójana macź njewź, śchto śe śtrachom sapoczinacź. Je hižom telko wo straśchnosćeji śmijizoweho kuśnjenja błyśchała. Je kuśnjenje tuteho hada woprawdźe tak straśchne? Kak dyrbi hej pomhacź, prjedy hacź śe lěśa pśhińdże a hólcźej wźywnośtjonje pomha?

Jěd śmijizy nastawa we wośebitych zaśtach. Leja we błisćosći śpanjow a maja śwój wukhod do jědoitych śubow/ hornich dźańnjow. Hdyž ho dźěcźo śłuša, tłócźi ho jědowity śub pśhes kožu a žity, śrani a wotewrei žilti a jěd lěźi pśhes pśhedźiwne dźiwotne ka[illegible]ei ranje, śchtoż wuśtimaj śubowmi wotpowa[illegible] cźrije a tołśchu drastu njemóże śmijiz za kuśnjacź. [illegible] móże śwoju hłowu mało nad śemju pośtbyćź. Druhdy njejsu bolośće tak wulke, tola pak wjetśche, hdyž ho błyśchcźa źika pśhećkuśnje.

Sa dalśchi běh kuśnjenja je nuzhośćej jěda ważna. Traje dźeśchi cźaś, ho had, łjž je cźuje kuśnuł a tak śwój śtład na jědże wuprózdnił, pśhetrjebawy jěd śaźo narunta. Tak je druhe kuśnjenje mjenje straśchne. Kuśnjenje na błakach, hdyž ho wjele krewje nahromadźi (kaž jazyk, wusta) bu straśchniśche, dokelž ho jěd wottud śpśhećiśchćo w źilach rozśchérja.

Błak kuśnjenja ho borzy cźerwjeni, posdźišcho ho śmórdri. Hadowy jěd móże cźerwjene krejwi krejpti rozpuśchcźeć. Tak pocźina pod kožu kwawicź. Wjetścha śacźeźkna wuwabi wjetśche bolośće. Jěd cźeźe ł krewju po zbłym cźele a nastanu powśhitkowne śnate śajedźowcźenja. Wone ho pokazuja, so cźłowjeźej je hubjenje, abo błuwa, paduje do wemory, dyž ho jomu śałcha a ma źiławu. Śpaś jeho pśhemóże a strach jeho pśhewośmje. Hłóž pocźina dychawy a bjeśhłóśny być, khory je jara łacźny a chże nastawanje pićź. Tak ho krej śeśeńśchi a ł tym tej jěd. W cźeźiku padach móże duch śaśtacź a błabołoś wutroby śmjercź śaiwrjeć. Tola tajte padły śu jara śrědka. Ale kuśtrowjenje łóźśchich padow móże ho tydźenje a měśazu dołho cźahnjeć, dokelž cźłowjek hiśchcźe dołhi cźaś błaby wośtanje.

Ludźo śej śeźéwki kuśnjenja śmijizy pśhestrašne pśhedstajeja. Wśho je hižom k śmjercźi doścho, wołebje pośa bjeźi. Ale tajte padły śu rědźśche, hacź śej muźtimy. Wot śo kuśnjenych wumrijeja śnadź dwaj abo tśi. Jena statiśtika se Śchlesyśkeje wośnamjenjenja mjeź 2000 padow łi śmjertne. Ale teź tute śmjertne padły śu drje śo bóle pśhes infekśiju (natuknjene) śtałe, dokelž je ho rana wopał śawobalała na pśh. ł krunwjazym hnojom atd.

S wustrowjenjom a lěkowanjom hadowych kuśnjenjow śu ho w najpreńśchich cźaśach lěkarjo a łajikoj śaberali. Pśhi prěnjej pomozy dyrbi ho na to hladacź, so krej pomału do źiłow cźeźe. Tehodła ma ho śtam, łjž bu kuśnjeny, wośśe ranu trikże śamjśnjaty, so njeby trěj do wutroby běźała. Najlépje ł nékaśkim rubiśchkom, śe łlami, ł bornizu abo podobnym. Ale tajte pśhewojśanje śmě jenoż 2—3 budźin tracź. Jěd móże ho pśhes wupalenje śnicźicź. K tomu ho hodźi źełśliwa śehła abo nóż. Nieradźomne je, ranu ł hubu wuzjsacź. Hdyž ho doścź je huba někaf wobśchkodźena a tak pyta hej jěd potom pśhes dźaśna śwój pucź do krewje. Tohodła pak ho nichtó bojecź njetrjeba, dokelž ho tu wo mało jědu jedna.

So by cźeko tak rjec śwopłokało, da ho jemu wjele mołśchiny, wośebje tajke, kótrejž na nerwy a włoknina śłuknja. Pśhes jatra a cźejewa ho jěd wuceźeźi. Temu dołaha kofej a cźaj, kmaśśche pak śu alkoholiśke napoje, kótrejž móże kuśnjeny nékaśh wjazy ł śebi wśacź. Nétośi pak njeprawje ménja, so alkohol pśhceśśiwo jědojtemu kuśnjenju niczo njejpomha. Tola njemóże nichtó pśhećź, so hižo wéśtośćej, so ho thory pśhes to śmérnje, wjele pontha a je tohodła alkohol wužitny.

Potwśhitkownje dyrbjała ho wśhudže pśhewojećź, so ho na łojenje a śnicźenje śmijizow premija wuśtajł, wołebje na franczi. Cźehodła njedyrbjało w jenym zibilisowanym kraju, hdyž śu wjeśli a mjedwjedźe wutupjene, teź jědowite hady ho dotniczicź? Najlépśchi śrědk k tomu je, so ho wśchitcy na niczenju śmijizow wobdźeźeja a so to nékaźku premiju dostanu. Tak by ho śtrach kuśnjenja a śajédocźenja pomjeńśchił a po cźaśu ho dozmk śhubił.

Přilopk.

* **S milinowym prudom morjeny.** W laboratoriju kwarkeje śchule maśchinow w Kölnje śmjeśboži jedyn śwobodny dozent pśhi pśhedwjedźenjach śmjertnje. Wón błesche śmuknje milinowy prud śapuśchćił a ho jeho bótkmy. Nieśbožowny podawk śta ho w pśhitomnośći pśhipokitcharjow.

Što je nowe jullijowe čisło

„ŁUŽICY“

přinjesło! — Čisło je so wěnowało 75. narodninam najwjetšeho delnjołužiskeho basnika Mateja Kosyka a 50. narodninam waženeho serbskeho spisowaćela fararja Jurja Delana w Baćonju. — Nimo wjacorych nowych krasnych pěsnjow Miny Witkoje podawa so nam nowy wobraz Mateja Kosyka. Na jeho snéhběłu šedźiwu hłowu budźa wěsće wšitcy čitarjo z česćiwej nutrnosću zhladować. Wobraz je redakcija hakle njedawno ze Ameriki dostała. — K počesćowanju basnika podawa so pohódnjowacy nastawk wo jeho basni „Serbski kwas w Błótach“. — Z autobiografije, kotruž basnik na swojim wuměnku w Ameriey pisa, je so wotčišćał wulcy zajimawy druhi staw, kiž powěda wo jeho gymnazialnych lětach. — Dale poskići so dokładny nastawk wo Jurju Delanje, z jeho wobrazom. — Martin Nowak-Njechorński swoje putace pućowańske dopomnjenja „W pólskich Bjezkidach“, a Mina Witkoje swój přełožk bry „Petrolejowe žrědło“. — Nimo toho čitamy nastawk: „Doba serbskeje knjenje z lěta 1000“. Doba, kotraž so zdobom we wobrazu pokazuje, je so wuryła pola Budyšina we rowje něhdušeje Serbowki a khowa so w Lipsćanskej universite. Nastawk „Serbska farafka z 18. lětstotka“ rysuje Bukečansku farafku Dothinu, kotraž je nadpad pola Bukec přećarpiła. — Rubrika: „Druzy wo nas“ so dale wjedźe a też cuzeje literatury so dale přełožuje.

Je to zawěsće bohaty a zajimawy wobsah! Redakcija njelutuje ani prócy ani wudawkow, zo by nahladnosć jeničkeho serbskeho beletristiskeho časopisa pozběhowała, a přeje sebi najnutrniše, zo by časopis do rukow wšitkich zdźělanych a wědomych Serbow přišoł. — Za přichodne čisła přiłotuja so wšelake překwapjace zajimawki, njeznate wobrazy, samostatne belitristiske wudźěłki. Redakcija wobsedźi bohatu maćiznu, a wjele zajimawych pěsnoškow je so jej ze strony našich najlěpšich spisowaćelow přiłubiło. — „Łužica“ dyrbi so wšitkim Serbam zalubić, zo njemóża wjacy bjez njeje być. — Jejny wosebny raz dyrbi też našemu małemu ludej nowych přećelow dobyć. — Tuž pomhajće ju rozšerjeć!

* **Dowuk ł „wulkich cźaśow“.** W „Medlenburger Nowinje“ cźitamy: Wójnski cźeśkokranjeny dźeśaŕ Grimm ł Gadebuśchu wowdźeńu bo 7. auguśta ja lemi, bu pak hiśchcźe w prawym cźaśu swot śwoje wróćazeje žony, kiž mějeśeśe wśchelake śwonka domu staraćej, wotrěnjeny. W žamtnej nozu hiśchcźe Grimm śmjercź nad wobžarowanja hódnym. Wśchelake błuwkiž bě žebi Grimm ł wójny śobu domoj pśchinjeśł, śmóžnichu jemu hižo dołhi cźaś dźeśacź. To pśchinjeśe na cźeźke mjśle. Wón dośtawaśche jenoż mału rentu, so drje je jeho starośćej, śwojej śwójbje ł cźeźi byćź, ł krocźeli pohnuta; dałścha pśhećźina bu tej bóle śmjercźi jako śeźéwki nébdušnich wójnśkich rarow. Cźeśkolośće jako śeźéwki, nimaja hiśchcźe źłeda.

* **Wo krupobicjach w Bayerskej.** Po dośéhnjenju nojawéśeźenjśkeho rady Haasa pśchi wopałnofawśeźenjśkomorje dyrbjachu śo w lěcźe 1927 za 800 gmejnoto śeźenśke pśchiwaśki ptacźicź. Wot 46 lět Bayerśka njeje w tak pot krupami cźerpita kaž loni.

* **Njesłapłacjeź hoścenjarja łatśélł.** We Weitbrechtu w Bayerskej namołwi korcźmar dwěłomneho hoścja, so by śwoju marcźijnu śaplacźił. Muźłi postawy a tśi łćeńe kwarja ł revolwrom do wutroby. Sa wordarjom, kiž je po njeźkutku cźekmył, nimaja hiśchcźe źłeda.

* **Automobil na tobakowych wobruczjach.** Na fro[illegible]śko-belgiskej namjesnej śtaźiji wobkedźowachu zoł[illegible] kaž po cuzu nimojedźajeźo automobila wobruczj[illegible]. Jako zkowniju na pomoz śwatachu, cźekmychu śujeźi[illegible] nadobo. To śaśtojnikam napadny. Po błižśchim pr[illegible] towanju namakachu, so śchlawśki njeběchu ł wobśe[illegible] kane — ale so běchu ł tobakom pjelnjene. Sa[illegible] to hubdom ła cźekanjami puśchcźichu, kiž teź

* **Sawobodna śmjercź na jewiśchcu.** [illegible] nje śłužbi śapoczaćź tutoho tydźenja [illegible] podawk: Wo tym hacź běchu na pop[illegible] nju wśchelake rejwarki a artiśca[illegible] bohatym pśhihładowaćelźwom pokaź[illegible] kir, kiž pod pśhikśeftom pśhihładowa[illegible] runja derje śtórcźi. Nadobo pośbi[illegible] pśhihładowarjemi a krocźeśche na jewiśc[illegible]. „To ja hiśchcźe wjele lépje dokonjanu!“ wo[illegible] warjemi kiśejeśche wulka cźśchinu. Wocźaś[illegible] nośeju, śchto nowy wunděź poźtrźi. Tola śo[illegible] śa, njebě nichtó wocźakował. Njejnaty muźłi [illegible] nadobo nóch ł dwórkafa a śtorcźi jebi jón do wutr[illegible]. Krej wustupi ł rany. Khwilu śtojeśche muźłi śi[illegible] śtoh na jewiśchcu, potom śwoje žo bjeź wědomja. [illegible] zu śranjeneho namakachu papjerku: „Kokain je [illegible] daloko pśhijnjeźł!“ Lékarjo dwěłuja, ło žiwjenja [illegible] žiwjenju wośtanje.

Sokołstwo, sport a hry.

Pluwarstwo.

Wulke myto města Parisa dobu Japanćan Takaishi, kiž předpisane 100 metrow za 59,8 sekundow přepluwa a Američana Spenze zbi. 400 metrow zwěsći sebi Awstralćan Charlton w (asu 5 : 20.

90 kilometrow za 43¼ hodź. přepluwał.

Swětowy mištr w pluwanju Kemmerich je srjedu wječor po 43¼hodźinskim pluwanju w 10,15 hodź. do Zoppota dopluwał, po tym hač běchu hižo nadźiju zhubili, zo swój cyl docpěje. Wšě powitańske připrawy běchu so hižo wotprajłe a Kemmerichowy trainer bě so wuprajił, zo njewěri, zo Kemmer hišće po 8 hodź. připluwa. Krótko po 10 hodź. pak wuhladachu pluawrja njejapacy a w 10,15 hodź. bě Kemmerich brjóh docpěł.

Přepluwana čara je nimale 90 kilometrow dołha. Dokelž pak je Kemmerich bjez přewoda čołma a bjez zjawneje sportskeje kontrole pluwał, njeje sportske pohódnoščenje možne.

Pluwar drje bě po 43hodźinskim pluwanju kněstro wustaty, hewak pak dospołnje strowy. Wutroba a płuca dźělachu bjezporočnje a hižo po połhodźinskej masaži móžeše so Kemmerich do swojeho hotela podać.

Dobyćer nad Rademacherom w Drježdźanach.

Drježdźanskemu pluwaŕskemu zwjazkej je so poradźiło, cyle japanske olympiske muža we zo pluwanje k wulkemu wubědźowanju dobyć, kiž so srjedu, 22. augusta, w „Georg-Arnhold-Bad“ wotmeje. Japancenjo přińdu, 13 mužow sylni, pod wjednistwom předsydy w olympiskim wubjerku. Swětowy mištr Tsuruta, kiž je nad Rademacherom dobył, Takaiski a dalši dźesaco japanscy mištrje startuja. Tež japanski mištrski skakaŕ Takaschina budźe swoje wumětstwo pokazać.

Arne Borg olympiski rekord zlěpšił.

Arne Borgej, kiž při olympiskich hrach Zorillej w 400-metrskim swobodnym pluwanju njenadźicy podleža, je so zaańdżenu srjedu poradźiło, pola Utrechta olympiski rekord Zorille wo pjećinu sekundy zlěpšić. Borg přepluwa 400 metrow za 5 mjeńšinow a 1⅘ sekundy.

Lohka athletika.

Francowzojo na pućowanju. Wuhrane mužstwo 20 francowskich lohkoathletow poda so 29. augusta na pućowanje. Najprjedy podadźa so do Barlina, hdźež so 2. septembra krajobój Němska-Francowska wubědźi. Wopuśćiwši Barlin pojědu Francowzojo přez Rusku a Sibirisku do Japanskeje, so bychu 23. septembra w Dairem a 6. oktobra w Tokiu krajobojej wubědźili.

Lundquist čisnje hlebiju 79,01 metra.

Při mjezynarodnych lohkoatletiskich přeśihowanjach w Stockholmje, čisnje olympiski dobywer Lundquist hlebiju 79,01 metra dałsko a połepši sebi dotalny swětowy rekord.

Newyorkscy turnarjo w Lipsku.

Z Nürnberka přijědźe wutoru wječor něhdźe sto němskoameričanow do Lipska, kiž Newyorkscy turnjerski zwjazkej přisłušeja. Hosći posćeja srjedu dopołdnja zastupjeć Lipsćanskeje měšćanskeje rady. Po wobhladanju města podadźa so hosći na domojjězbu

Kopańca.

Před 16 000 přihladowarjemi zbi **Admira** (...) zaańdżeny Stwórtk **Slaviju (Praha) 3 : 1** (1 : 0).

F. C. Barcelona zbity. Spanjski mištr w kopańcy F. C. Barcelona, bu w Buenos Ajras, wat. mužstwom „Independjenta“ 4 : 1 zbity.

Tenis.

Nowy tenisowy bój Francowska přeciwo Americe.

Francowscy tenisowi hraćej Cochat, Brugnon, Landry, Borotra, Bugelet a Bouvus nastupichu stwórtk puć do Ameriki, zo bychu dalši krajobój w Ameriku wubědźili. Hry budu so wot 6. hač do 8. septembra w Philadelphiji wotmeŕwać. Před tym wobdźeła so Francowzojo při amerikanskich dom. mištrstwach w Bostonje, kiž so 27. augusta zap... naju.

Tenisowy krajobój Němska-Awstriska.

Tenisowy krajobój mjez Němskej a Awstriskej wubědźi so w tutym lěcźe wot 2. hač do 23. septembra na městnoścach Mnichowskeho tenisowego klub. Němski tenisowy zwjazk je hižo kruże připrajił.

Lět k ranju.

Z Moskwy so pod 15. 8. pise: 22lětny němski lětaŕ z König-Warthausen, kiž bě so zaańdżeny tydźeń z Tempelhofskeho zlětniśća na lět k ranju puśćił, je so w swojim prěnim wotrězku w Moskwje k zemi přizamił. Wón ma wotpohlad, pjatk rano dale leśeć, a to do Charkowa.

Direkcija policije w Barlinje je w prěnim połlěću 1928 574 žónskich zapisała, kiž maju prawo automobil wodźić, zawěsćeńske towaŕstwa nimaju přećiwo žonje jako wjednicy žanych wobmyslenjow, dokelž je so wupokazało, zo su žónsko jara spušćomne wjednicy.

* Wulke podwjezenja zła pschi dowofu danskeho rěsneho skotu. Kriminalna policija w Altonje je wuńdźěła, so je jena Hamburgska firma, kotraž wjele żiwoho skotu se Danskeje kupowałsche, wulke summy zła podwjedła. Pschi fortjahowanju kwarantenskeje skotownje w Bahrenfeldze wjesy policija, so je firma stajnje pschenjesła skotu wahu wotsiwała. S tutym podwjedźenjom, kiž je so hižom we lěcu 1926 sapoczało, je němski stat cżeło schkodował. Zdowna wyschnosć je někotre tódże je skotom s Danskeje, kiž běchu za tutu firmu postajene, sebraka. Policija saja mězi tym skotneje wikowanje a někotrych pschistajenjow.

* **Spodżiwna symizowa khorosć w Athenje.** Hižom někotre dny nadpaduje w Athenje symizowa khorosć, kotrejż žeby lěkarjo dotal hischcże wukhodźić njemóżachu. Khorosć so pschi bohdom wotwiwa, so dotal hischcże nichtó njeje na nju wumrěł. Po hamtiskim wosdźewjenju je dotal symizowa khorosć 60 000 wobsahobow na tule symizu sthorjało, tak so lódży dźesatk wobydlerjow Athena na symizu we łožu leži.

* **Wopomnjezu Leoschja Janaczka.** W Brunjanskim narodnym dźiwadle poczesczichu sjedu wopomnjezu slawneho cżeskeho, njedżelu zemrětego komponista Leoschja Janaczka s pschedwjedźenjom opery „Jenufy“. Prażski radio sćele pjatk 24. t. m. pschednoschk spitżaczela Ad. Weselehy: „Poslednja rosmołwa s Leoschom Janaczkom.“

* **Portugalske knjezerstwo sawrě Lissabonsku universitu.** Na pohnuwanje finanzneho ministra ma so Lissabonska universita s łutowańskich pschicżinow samknuwć. Studentam je so poruczało, so bychu na portugalskej universizje w Coimbrje dale studowali.

* **Mjezynarodne sthadżowanje stawiznarjow.** Wutoru dopołdnja wotewrichu w Oslowje scheste wulke mjezynarodne sthadżowanje stawiznarjow w auli universitly. Pschitomny běsche kral a diplomatojo. Wotewrjenišku rěcz dżerżesche universitny rektor Sæland.. Na sthadżowanje bě pschischło pschez 1000 wuczenych. Wjetsch wědomostne sćehowaczerstwa a 15 knjezerstwow su sastupjerjow pósłałe. Wjeczor wotmě so wulka powitańska zwjatocznosć w hrodże Akersbus.

* **Sswoju khoru żonu zapalił.** W Koporskjarze poda ha Jewdokija Iwanowa Kosskija, Stephan Jewsejt, kiž běsche bjes dźěła, rozsudźi so dla zamżenje muhy a cżeskeje khorosće żony, swoju hwójbu a sam sebje s tuteho doła zhusłow wumnożić. Won pola łožo khoreje żonitsche, w kotrymż kurjatko leżesche, kiž bě dżeń pjedy porodźiła, kaj też łoża, w kotrychż tamne dźěći spachu, s petrolejom a zapali to. Sskrudża pschikhwatachu hnydom na pomoz, tola wumrěchu tři dźěći na poczerżejne ran. Żonu a zhytke dźěći mózachu wumnożić. Skuczerja hamoho, kiž bě so jenoż lokho wopalił su sajeli.

* **Strowy spar.** Sswojemu strowemu sparej ma so John Fincher s Mont Bernona w stacje Washington dźakowaćz, so je dżensa hischcże żiwy. Won bě so spacż lesnył a pschi tom swojim hłowu na jenu z żelesnitskich kolijow złożił. Nesdny cżah, kiž nimo pschijedże, wotjedże kromu jeho złomjanego klobuka. Jako bě so cżah sastajił, bżarachu jesdni k cżłowjekej, kiž pschi kolijach leżesche, wrócżo, żeby możliwschi, so někaże cżeło namakaju. Namakachu pak jenicżeje mładeho mużeskeho, kiž bjesstarostnje a spokojnje spasche. John Fincher wo zuzym podawku mjenujcy nicżo pytnył njebě, jeno niebě ani wjesełoł cżasa wubudźił. K swojemu hłołu, pschetoż běsche-li hłowu wo někotre zentimetry złožhnył, by tuho po niej.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 18. awgusta 1928:

Wcerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1905	100 pólsk. złotych .	46,925
1 jendźelski punt .	20,34	100 cześkosł. krónow .	12,418
100 swajc. frankow .	80,695	100 franc. frankow .	16,375

Barlinska bursa wosta wczera snadna a kursy efektow sesłabjene. Sskabe běchu kursy na wikach s dołżnymi a centowymi liseżinami.

Produktowe wiki też wczera dalsche spadowanje žitnych płaczižinow pschinjesechu. Wobrot njebě wulki. Tuzerjowe žita je dosć na wikach. Pschecżiu a nałětni jeczmjeń pschebawachu pomjo schtwórtkel zentnar wo 10 pj. tuńsche, **rožki** wo 15 pj. Womołwjenje pomjenjeju so zentnarki **hacż** do 50 pj. tuńschi. W termińowym wikowanju poldńschke termije tehorunja snižene płaczižinu sapschachu. Wczera płaczeschе zentnar

w Barlinje

pschenży 11,30—11,45 hr., rožki 10,85 hr. hacż 11 hr., jeczmjenja nałymschkeho 10,20 hacż 10,70 hr., jeczmjenja nałětnjeho 11 hacż 11,85 hr., wowsa 12,20—12,80 hr.

w Shorjelzu:

pschenży 10,50—12 hr., rožki 10,50—11,40 hr., jeczmjenja 10—10,75 hr., nałětnjeho 12—13 hr. wowsa 11.75—12,25 hr. w Drježdżanach (sańdżenu póndźelu) pschenży 11,45—11,79 hr. (11,65—12 hr.), rožki wowsej 11,30—11,55 hr. (11,65 hr. hacż 11,90 hr.), jeczmjenja nałětnjeho 12,85—13,50 hr. (13,10—13,75 hr.), jeczmjenja nałymschkeho 10,50—10,75 hr., (10,50—10,75 hr.), wowsa 13—13,25 hr. (13,15—13,40 hr.).

w termińowym wikowanju

sa september: pschenży 12,05—12,02½ hr., rožki 11,65—11,60 hr., wowsa 10,80 hacż 10,77½ hr.,

sa oktober: pschenży 12,30—12,15 hr., rožki 11,65—11,62½ hr.

sa december: pschenży 12,20—12,20 hr. a rožki 11,72½—11,70 hr.,

Wiki wuzitkowanych kaln wczera pjatk w Barlinje.

Na nje běchu pschihnałi 315 młodych dójkow, kuczelskich krawow a jałozow, 114 cżełatkow, 10 bykow, 2 wołaj a 22 prosdźikow.

Młode dójki a kuczelne krawy płaczachu 280—540 hr.
Sskuczelne jałozy 250—460 hr.
Byki, prosdźikі, skót k wjacżanju a
ke formjerjenju 44—47 hr.

Wubrany rjany skót dosahowaše hischcże wyschische płaczižiny. Wiki běchu mérne.

Pschihladnicy pytaju:

Bżesyna a wuczownika, wuńki mischtr kowcżner w Bżistopi-zach, Bżistopska haża 13 I.

Kamparatschko, Lenz we Stonitzowju pola Hródka.

Dżełarzerjow a dżełaczelki, Tuškez rěsak we Łasu a Topf we Nisej.

Kuchinku, knjezi dwór w Ruholzu.

Materskeho, Eichner w Bżesi Wodźe, Hermanowa h. 62.

Holzu do domu, Lischzyna w Lubiju. Rynczeńska haża 3.

„ Lehmanez konditorstwa w Budyschinje na Sserbskej haży.

Pschidawatki sa schaty a drasty, Wilhelm Hübel w Bżesej Wodźe.

Na pschedań:

Koło żorjace w Lubiju, Jahnowa haża 7II.

Koło, D K W, 4 PS, w Gornich Jiskojach 24.

Wobrocże 3, na motorske koło s Thienanez konkurse, dr. Knježża, prawisnik w Lubiju.

Mježa, pola a łuki dalsche wukasuje Wittichenauer Wochenblatt w Kulowje.

Bós dżeżaty a wuczahowace blido, we Woiereżach 42 Mismarkowej haży 41.

Bós w Bżesej Wodźe, Mühlka haża 28.

Kalozja wuńkokuczelenia we Woiereżach, Elisterstr. 22.

Krowa wuńkokuczelenia w Pjerchim Chołmzu 69.

Ssudnišzy na pschehadżowanje

pódnjelu 20. awgusta 1928

Brěžyni pola Kamjenza dop. we 8 hodź. w hoscżencu „K wicżeżnemu klubu“: motor na wjerczaty prud 10 PS, a 300 turnow pleśernatow,

Miesichczach, tupzy jesidu so dop. w 10 hodź. na gmeinskim hamesze: kuchi a sawdawku kuczu.

wutoru 21. awgusta 1928

Kocżinje w hoscżencu pop. w 2 hodź.: meble, mużaze koło, mandlawa, 9 zent. rżaneje muki,

Kulowje pop. w 4 hodź. w hoscżencu „K 3 krónam“: 3000 zyhelow, kladży, bilard.

Ssad na pschenaerze

njedżelu 19. awgusta 1928

w Kulowje mješchczańśki hład, kupzy jesidu so pschip. we 1 hodź. pola Brauerez hoscżenza,

we Hłuposzy wjeczor w 6 hodź.: gmeinski hład a tón ma halezach kubleriow Heinz a Lešk

Skrowe depeše.

Produktowych wikow dżenja w Barlinje njeje

Drježdżanska burza (17. 8.).

Pšeńca	229-234	běrnjace kružki	28,50-29,00
rožka	227-232	pšeńc. wotruby	15,90-16,30
nałětni jeczmjeń	257-270	rżane wotruby	18,00-18,50
nazymsk. jeczmjeń	210-215	pšeńcna muka	41,50-42,50
wows	260-265	rżana muka	35,50-36,50
cześwjeny dźeczel	-	woka	34,50-35,00
raps	325-330	pjeluški	35,00-35,50
kukurica (Mais)	231-233	hroch	36,00-38,00
suche truhančki	-	cokrowe truh.	-

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny po złotej hriwnje.

	17. 8.	16. 8.		17. 8.	16. 8.
Pšeńca	226-229	228-231	bony	26-28,00	26-28,00
rožka	217-220	220-223	woka	32-32,00	32-32,00
nał. jeczmjeń	—	—	modre lupiny	15-16,00	15-16,00
nazymsk. jeczmjeń	204-214	204-214	žołte lupiny	17-17,50	17-17,50
wows	218	220	xeradella	—	—
kukurica	221-223	221-223	raps. wosusk	19-20,00	20,00
pšeńc. muka	28-31,50	28-35,00	lany wosusk	23-24,00	24,30
rżana muka	30-32,50	30-33,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	16,60	15,75	běrnj. kruški	24-25,00	24-25,20
rżane „	17,25	17,50	syno, 50 kg	2,50-3,80	3,50-3,80
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,00-1,50	1,00-1,20
hroch	35-40,00	35-40,00	pšeńc. „	0,80-0,90	0,80-0,95
raps	320-325	320-325	wowsna „	0,80-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	jeczna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Wječne płaczizny w Budyšinje.

18. awgust 1928.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaczizna	najwyša płaczizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	11,00	11,30
Rožka, nowa	50 „	11,00	11,25
Jeczmjeń,	50 „	13,00	13,50
„ nazymski	50 „	10,50	10,75
Wows	50 „	—	—
„ nowy	50 „	11,00	11,50
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš. dźelb.)	50 „	—	—
Butra	1 „	4,00	4,60
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Sloma, z maš. młóc., pras.	50 „	1,30	1,50
„ „ „ k zasł.	50 „	1,70	2,00
„ z cypami młócena	50 „	2,70	3,00
Pšeńcna muka, 60%	50 „	19,00	20,00
Rżana mučka, 95%	50 „	9,00	9,00
Pšeńcne wotruby	50 „	8,50	9,00
Rżane wotruby	50 „	9,00	9,50
Jeja	1 štk.	0,12	0,13
Prosata 796 štuk	1 štk.	14,00	25,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Drobnowikowanske płaczizny w Budyšinje.

18. awgusta 1928 po hamtskim postajenju.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaczizny hr.	najwyš. płaczizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Cżelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	1,80	2,40
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,40	2,80
Pšeńcna muka	1 „	0,50	0,56
Rżana muka	1 „	—	0,52
Khlěb	1 „	0,40	0,41
Jědźne běrny	1 „	0,14	0,18
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hroch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny potó	1 „	2,00	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,00	4,60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,12	0,14
Jědźne bony	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,30

Na briozy „Swjateho Jězora“.

Po powjesći je žiwjenja Zwjatcju Cyrilla a Methoda — móże to też wěrna podawinja być —, šnateju japoschtołow Sslowjanow, kotrajż staj Cżechow a Polakow ke khrischczańskej wěrje dowjedłoj, staj tuttaj tej do Luzizy pschischłoj a to do wokolinty Shorjelza a Litawy. **Bżeschtaj** s **města** Thessalonicha w Grekiskej, někto Solun (Solomiki). **To** so sta w 9. lětstotku. Sswjaty Cyrill je dyrbjał se swojimi zwjernymi hischcże dale k wjeczoru poimpowacż **a to** hacż k „Sswjatemu jězorej“ pola Schepiz (Schwepnitz). Dokelż pak w blischkosći tuteje wsy žadyn hat tajkeje wulkosće njeje — a dże jenże był —, dha móże so jenoż wo „Wulki hat“ pola Němskich Paslij jednacż. Posdaczu njeběchu tehdom w blischkosći hata žane wjetsche žydźeschcża, po kotrychż mohł so mjenowacż. (Kamjenij bu hakle we 13. lětstotku załoženy). S toho móże so žydźicż, so su Schepizy jene najstarsche žydźeschczo w nawjeczornej Luzizy.

Wot Klóšytra wjedże tam najblischi pucż psches Sserbske a Němske Paslij. Cżehodła tutón rosdżěł? To nam wujasnjuje němski historikar E. Bartels w swojej knizy „Der Bautzner Dentschen Vergangenheit“ (1900, str. 81). Tam rěka: **„Jenemu lokatorej, kotremuż sastudzenje na so wsa, bu nowy kraj wěsteje wulkosće pschepodaty abo słowjanska (serbita) wjeż po wuhnaczu Sslowjanow (Sserbow) k wobhbnjenju Němzam pschepodata.“** To so stawaschе pod horzym wojowanjom. Sserbja sa žadyzom po swojim wuczerjerju njedaloko nowe žydźeschczo a dachu jemu k rossesnaczu s prjedawjchim pschimjenu: „Sserbska“ abo žu žnadź politiżaj możnarjo to postajili. Tajsze dwojake mjeno namakaju so w Sakiskej a Pruskej wjazy raslow.

Jako powotstanka s ludowego cżasa (tehdom žahałsche morjo hacż k luzišskim horam) wupschestrěwa so „Sswjaty jězor“ k kjewjeru wby Němskich Paslij a je na nimale 400 kórzow wulki a tak najwjetschi hat w Sakiskej. Wješ jamu wobrubnja wjazore haty, ale žadyn njeje tak wulki. Wo jeho nastacżu so sczěhowaze baje: Cżert bo s jenym wjesnjanom wjetowałsche, so dże sa tši dny jězor nuzowusć, schtoż wšo wěrcżi nochzyche. Tuž bo toho hwoli a sapiša jemu swoju dušchu. To pak trjebaschе jenož, je-li honacż na tseżim dnju do stónczenja dźeła sałpěwa. Pokrótz tseżeho dnja bě hižom nimo. Hischcże někotre hodźinki a cżert bě se swojim dźekom hotowy. Wjeżnjanej bu satrach wo jeho dušchu. Tuž dźeschе do blischkosće kurjeża a satschkaże se swojej kožanej falu. Na to kokoschе wotucżischo a honacż sałpěwa swoje wjeschołe „likerikij“. Cżert mějeschе jenož hischcże někotre karki bohowsyeż — tehdom stej tamnej kupje wostałej —, to sahżyschowanschi, cżišny grat a wusdu a cżełny pod helskim sakliwanjom, so je jeho sahżo jedyn cżłowjek sa kuntku měł a two jemu dušchu pschischoł.

Mjenży Paślicżerjow je hordži na swój „jězor“ a njemóża jeho wulkosć a rjanosć dowukhwalowacż. Jeho stróna wabi šamotneho puczowarja k krótkej zastawzu. Dunda na brjoh. Nadobo błyschi „plumps, plumps.“ Pisched nim łtakaja selene khabatniki do wody. Bórzy tykaja wczipne swoje hłowy s wody. Nohodź a sczipy schumja potajnje we wětšiku. Na žołtych lilijach a cżerwjenych stylkowatych kolebaja so pišane zwjatoje Marzyne koniki. Wulke cżjoły gravoczižnych kuntworow rejuja nad wodu. Na cżołtych wjeczorach njemóże pschecżeł stwórby to dołho wutracż, dokelż nastajnje prudża. We wodże nastachu a do wody sahżo swoje jejka kładu. W dostojnym měrze koleba so **kralowna hata, žołta a běła bónczatowa. Mjes łopjenami a budawanmi** hatnich kwětkow hraja rybu a wjeżoke

potołuja swoje wowcyłtwo. Kaj pječom jeschkaju, tšo wšitke bruki po hladkej kowinje. Schtarowny a schwirki wjedu pod wodu kuje žiwjenje.

Wjerch dóńdże puczewać na wjesnjanej, hdyž je rohodźino wotschronjene a je tak rjany bróch nošał. Tu postrěha wótre najwjetschi mješ łužiskich hatami dokum pschilěžnjetych ke kupanju, schtož fajimerwjy wjele radosći muješa. Dotelž na 5—6 km. dołhe brjohi su je schtyrjoch pokrom rohatšiny wobhładżene, kiž ko na wjosorjoch mjetnych wotewrja, je bychu kuhazy mjetna mělí. K temu hodźi so fewjerny bjłoh nalěpje. Na cyłowjedny bjach łuježi w wjeselu žiwjenje. W cyłowym czasu wotschowuja so wokolni a mjeschczenc w cjerstwych łohach. Tež letni wutrjenjay pschihódu na wotschewjenje. Tu je „ježor" nišchi, hatle bóle nasrjedźo je blubschi a khwali plowanje hwězda so pschi rjanym wjedrje komo hacz k staleumej łupowej, kwjelej to jolejane było. Hdyž kupazy a pschihladowarje wschudże na wodu pschijdu a kakajanje dla kurjenje a worjenje, dla wabjenja z antami a motorkimi kolejami, dla wotschkodźenja a howno swojeje młodźinu dźiwaja, dha nješe kranje wobkedźeć kupanje a pschebywanje tam jakało. Sa cyłe wjelke postara so marlišanka, kotrož w bnjach łežnje wjeselo dnje wschelaje tam stoji.

Krasny napohlad poskića hat, hdyž módre njebjo so nad nim so smeje a w kudźerjowych łohach so wotschkodźenje a schkroda zwěrtšina wot niewidźomneje mozy so satschkodnje, wobrubjenja wot zjiwego kija a jehlin. Sdalne hory, kotrymž nieposchkodna bliskosć pschi wodje knje. Mjetne cjołmiti na wodje — to by so wjesnjanam mohło, tychnuli ludźo idyllisku krajinu stajnje a wjac wopitali. Tak stejitaj cjołmiki, j njeczakanu pschihladowarjo, dha bjły a cjumpotaj so na wodje. Schkitaj hoj... w jasnjerom wobhładżenju, najenka a jich pschistoj... Tu a tam hrady tomischka j rowedro do wody. ... hamb je trochchu złożnjena a bliže puschczi so do wjchodu j jenej stwu w pyku. Hat je bohaty na rybach wschich druhich, wosebje na karpach. Nałymu so wutroji a rybi so potom pschehodźaja. W nim so ryby plahuja a też trjeba mjeso. Dźiwje kaczki łypaki honja so na kwětlinje. Po duzentach létnja kostocjki a loja kunkurowy a we wodźinje bjeła łabjenorik. S jenoho schtoma khschinym hrodźikom błóh cźicheho michała. Bojasna kokula cźicha do kołosnja a nałkoła je jenohłósny klepot żołny khschcź. Sowaš so ježdźi mjer njekaju, khiba na kwazych mjetnych. Hdyž mlodši a stari wobeju roda w mokrym elemenzje so radnja. Tu cźinja so prěnje połpity k plawanju a pschi wjesołej wódnej hry hłócźi w dobrym pschecźelstwu Jan Jurja pod modu. Tak je Schwjatu ježor" hdobom žórko mozo o mokrje wjesnja. Schamotne schcźerki wjedu do mjerneje hole, kiž so pschez Mjetczy, Rózant, Schmjerchczan, Debsan hacz hlubole do Prušeje cźahnje. Warrowske krajina krajina, na kotruž może Łužica harda bnjeć.

Čohodla

nimaće w **Serb. Nowinach** hišće **běžneho nawěstka**

Kak móżeće so potom dźiwać, zo wobkhod to njewunjese, štož byšće sebi přał? Dajće sebi rjec, što znaty Američan wo reklamje a wobkhodże praji: „Što — Waš wobkhod njeznjese cyle jednore wudawki za běžny nawěstk a propagandu? Potom dyrbiće so znajmjeńša za **jonsrocny** nawěstk rozsudźić: Wozjewće, zo je Waš wobkhod na předań, přetož potom je

k temu najwjetši čas! ✓

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina

W Michałskej cyrkwi. 11. njedźela po swj. Trojicy rano 1/8 hodź. Boże wotkazanje serbske. 1/9 hodź. serbska a w 10 hodź. dźećaca Boża słužba (farar Tišer).—

Zemrěli su 8. 8. Herman Oswin Ernsa, dźěłaćer tudy, 67 l. 7 m. — 10. 8. Ernst August Herman Söhnel, khěžkař a wojnar w Malym Saydcowje, 71 1/4 l. — 12. 8. Lenka Wićazowa rodź. Hatasec, wuměnkarjowa mandźelska w Khelnje, 64 1/4 lět.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano wot 1/8 hodź. farar Paul předowanje a dop. 1/12 hodź. farar Siegemund kemšenje za dźěći.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. superintendent Frdlich spowědź a swj. wotkazanje a dop. w 9 hodź. předowanje; w 11 hodź. ma farar Große kemšenje za dźěći.

W Tnchońskej cyrkwi je pop. 1/5 hodź. ludowy cyrkwinski koncert: organist Müller; wječor w 6 hodź. ma farar Siegemund misijonsku nutrnosć.

Zběrka za naš wosadny dom.

Póndźelu pop. w 2 hodź. wuleźi sebi wosadne žónske towarstwo do Minakala.

Wutoru pop. 3/4 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi modlerska hodźina za njedźelnišće.

Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg w ev. towarstwowni biblisku hodźinu.

Pjatk wječor we 8 hodź. ma farar Siegemund we evang. towarstwowni biblisku hodźinu.

Sobotu 25. žnjenca je lčeni swjedźeń za dźěći dźěćaceho kemšenja Marijnje a Marćineje cyrkwje. Dźěći bromadźa so pop. 1/3 hodź. při Marijnej a Marćinej cyrkwi.

Tydźeńska słužba ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Große.

Z Khwaće.

11. njedźela po swj. Trojicy ranowa ... ske a w 10 hodź. serbske kemšenje. ... dże so čitać.

Swójbne powěsće.

Sewrěli: Marja Theresa wudź. Jowtichowa, Mutlej w Jěblicy, 66 l. — Berta Weißranchowa, Wjacrej w Lubiu, 41 l. — Artur Seukel w ... 21 l.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu w Serb. kofejowni.

Bukecy. „Radosć" zmeje srjedźu 22. augusta wječor 1/9 hodź. spěwanje. Prosa, zo bychu wšitcy hosćo, dokelž mamy wěsnke wěcy wuradźeć.

Bukecy. Jednota „Sokoj" kóždu prěnju póndźelu w mjesacu zwučuje staršej wotrjad, młodši pak kóždu sobotu.

Hodźij. „Jaroměr Imiš" jutře 19. VIII. pop. w 5 hodź. je mješańcu zhromadźizna pola Mrózec předsydy...

Hornja Hórka. Tow. „Lužica" zmeje njedźelu 19. aug. popołdnju w 6 hodź. swoju mješanu zhromadźizn... w Nowakec hosćencu. Knjeża dowěrnicy so prosy... zo bychu wšem sobustawam to wozjewili. Wo ... laty wopyt so prosy. Hosćo su nam lubje witani.

Předsydstwo.

Nawječorny wokrjes Sokoła ma štwórtk 23. augusta wječor 1/9 hodźin w Pančicach zwučowanje dla swjedźenja.

Radwor. Jednota Sokoł. Dźěći zwučuja njedźelu wot połdnju 1/12 hodź. Wšitke pola Brylec być. Dźěći je brozne wjedro, zwučowanje wuwostanje. Nje...

Radwor. Naši Sokoljo spočinaju srjedźu wječor ... wukonjenjom serbskich narodnych rejow. Mjetni hóle a ncley Radworja a wokoliny, kotrež hdy je rady sobu nawukle, přińdźe přichodnu srjedu wječor z dypkom we 8 hodź. k Brylecom. Sće nasy lubje witani.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow **Maćicy Serbskeje** a kóždu **póndźelu** nawječor wot 6—9 h. w Serbskej kofejowni w „Serb. Domje" (w małej stwi.

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Wubjerk ma njedźelu 19. augusta 1928 dopołdnja 1/11 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje jara ważnu zhromadźiznu. Wšitkich wubjerkownikow wočakuje

předsyda.

Hlowny redaktor Marko Smolerj w Budyšinje. Zamolwity za politiku, lokalny dźeł a feuilleton A. Dudman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł Arnošt Bart w Rěčanach. — Za nawěsćki [illegible] w Budyšinje.

Klinkerwerk.
Zementwaren
Paul Arnold
Dreistern bei Bautzen
Zementwaaren
aus erstklassigem Quarzsand
Werkstücke-
Kunststeinarbeiten
Fernruf: Bautzen 3911

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Wšě bělnarske dźěła
kaž **juchowe sudy, plókanske wany, sudy k naselenju, butrowe sudy** a też **wuporjedźenja** wuwjedże spěšnje a derje.
Jurij Nowak we Nowej Wjesy p. Worklec

Šwajcarska
Lactina
znamka „Anker"
hižom wot lěta 1882 najlěpše narunanje mloka k picowanju čelatow a prosatow.

5 kg	4.—	hr. daju	80	Liter	Lactina-mloko		
10 „	7.50	„ „	160	„	„	„	
25 „	17.50	„ „	400	„	„	„	
50 „	35.—	„ „	800	„	„	„	

poručuje
Žitny dom w Kamjenca

Předawanje
nowych spanskich jstwow a kuchnjow, nakład. matracow, nowych a trjebanych sofow wutšahowansk. blidow, stołcow, trjebanych vertikow, komodow, špihelow a wšelakich druhich wěcow.
Josef Bakl w Kamjenca
na Jahnskej hasy 15 při katolskej cyrkwi

Hdyž započnješ hońtwje!
Wše wuporjedźenja tróbow za hajnikow a hajnikich potrěbow wuwjedu **derje**, wěcywustojnje a tunjo. Nimo toho su došle prěnjepjadne Sudlske hońtwjerske tróby wšěch družin, metokalnerske tróby, powětrowe tróby a tróby za hajneńskí čas. Też mam nowe kaval. jěchańske sedło a wšitko, štož k tomu ... ma, na předań.
Robert Ofland, prub. tróbytwórjeř, a bronjefski mištr
Bydlenje w Husarskej kasernje w Budyšinje, na Sedlanskej dróz čo. 15, swójbny dom 11 na prawo.

Serb k Serbej!

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wótnožka w Pančicach

Syru wołmu kupuje
po najwyšších płaćiznach abo wumění na česan. skaniny
Otto Osswald
dźěłarnja nohajcow w Budyšinje

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj. papjerowy wotpady po 3 pj. łapy, bleše běłeho wina bleše čerwjeneho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.
Popp na Hornjerak. hasy 18 telefon 3427.

Wšě družiny
hnojidłow
na stajnje na składzu
Žitny dom w Kamjencu
wótnožka w Pančicach

Zmorožizny, fałdy so zhubja. Rozprawa darmo, jenož wróćo porto
Erha-Haus Abtlg. 3106 W. 3 Berlin

2 bykaj
k plahowanju
wokoło 6 centn. čežkeju ma na předań
Dominium w Radscy
pola Łaza.

Prosata ma na předań
Jan Hajnik w Lěskej
pola Deln. Wujezda.
Derje sroseńcy, připuskomny
plahowanskibyk
čorny a běły, je na předań
Arnošt Rahie w Klětnjom

Znjowe dary tunjo
ložowe šaty, košle, blidowe a tafłowe ruby, trjenja, a płachty na sufy
J. Erler w Budyšinje na Zwonk. Lawsk. hasy 10

Woschity wobkhod
za
nawočnicy, šćipanje (Klemcen)
dalekowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Seminarskej dróży 5.

Transport mebiow — Zaměnjenja bydlenjow

Stare knihi
wšěch družin, wosebje časopisy (Łužican, Łužicu, starše lětniki Maćicy Serbskeje atd. zběrki pěsnjow a tehorunja kupuje stajnje
Serbska knihańnja w Budyšinje

Wikowańnja z jězdnymi kołami Fuhrmann
w Budyšinje na Horadźerskej hasy 10
jědne kolo, šijac. mašiny, žimace mašiny, **gramofony** z platami
Wěcywustoj. wuporjedźenja

— Wulke a małe awtowe droški. — Wulki omnibus za křćiny, kwasy a wulety towarstwow. :: Telefon 3004

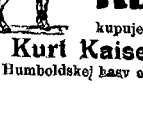

Konje k rězu
kupuje kóždy čas po najwyšších płaćiznach
Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy o při Mjas. jětkach. Tel. 248

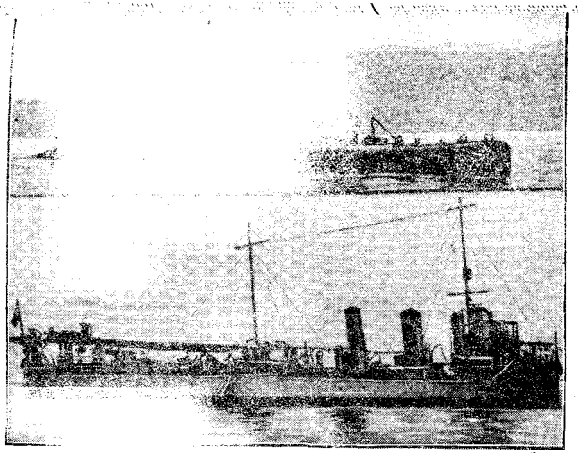

podmornika „F 14“.

Italske łódźstwo zwučowaše 6. awgusta w adriatskim morju w blizkosći połkupy Istriskeje. Tuta połkupa Istriska njedyrbjała Italskej słušeć. Sydła tola na njej jenož Słowjenjo. Ale tam leži dobry, **něhdy** Awstriskej słušacy **wójnski** přistaw Pola. Při **rozwučowanju** sta so **ćežke njezboże.** Jako so podmórnik **z hłubiny** zběhaše, zajědže do njeho **ze** połnym wotmachom **zaničak** Missori. Podmornik so hnydom podnuri. W nocy wot 7. do 8. **awgusta** pócowachu so, jón z wody **wućahnyć. Jako** mějachu jón **wyše wody,** so powjaz **roztorhny a** podmornik zajědže z nowa do **hłubiny.** Hač **dotal** bě wulki dźěl wobsadki hišće **žiwy. Jako** so poradźi **čołm** skóněnje **wućahnyć,** běchu so mjez tym wšitcy 27 z wobsadki zadusyli. Njezboże sta so z wječora kupy Brion.

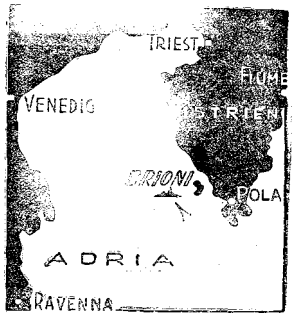

Khartka wo městnosći, hdźež italski podmórnik „F. 14 znjezboži.

Amerikanski bohač Harriman pokupi w Katowicach wšelake hač dotal Němcam słušace fabriki. Za nje zapłaći 210 milijonow hriwnow.

Dr. Trumbić, nětkuši minister zwonkownych naležnosćow Južnosłowjanskeje. Wo čas měrowych jednanjow zastupowaše tutón kraj na měrowej konferency w Parizu. Khorwatscy burjo su jeho za swojeho wjednika wuzwolili. Tak je wón z naslědnikom zemrěteho Šćěpana Radića.

Hdźe je přewoznik?

Wupytanje wobraza w tydźeńšim čisle: Stajće wobraz na lěwy bok. Z lěweho rózka wustupi liška.

Hódańčko:

Komu so porstow wšo lepi?

Wuhódanje hódańčka w tydźeńšim čisle: Nožicy.

Čo. 33 W Budyšinje, 18. awgusta 1928 4. lětnik

Wustawny dźeń w Barlinje.

Lětsa k prěnjemu razej dźeń **němskeje** wustawy swjatočnje **swjećachu.** Wustawa (němski Verfassung) je zakonje zarjadowacy porjad **němskeje** republiki abo zakłady stata. Před 9 **lětami** tute zakonje we Weimaru dowuradźichu. Też dowójnski stat jako khěžorstwo měješe swoju wustawu. Tehdom bě Němska monarchija, to **rěka** stat, na kotrehož čole khěžor steješe. Njezbožowna **wójna** dowójnski stat dokładnje roztřasy. Khěžor ćekny. Němski lud wuwoła republiku, to **rěka statnu formu,** na kotrejež čoło lud po wěstych lětach presidenta wuzwoli. Nětko je, kaž kóždy wě, z presidentom **němskeje** republiki pólny maršal z Hindenburg. W **posedźefni** statneho sejma wobdźěluje so na swjedźenju wustawy.

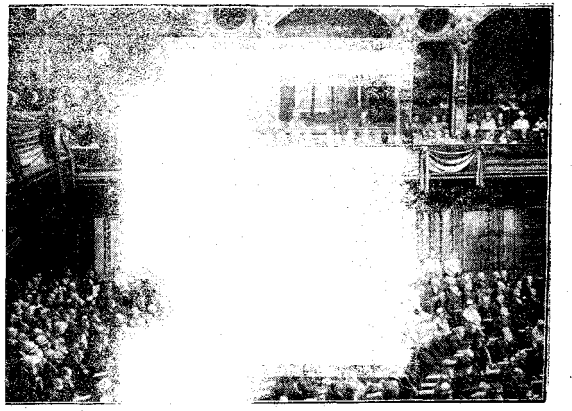

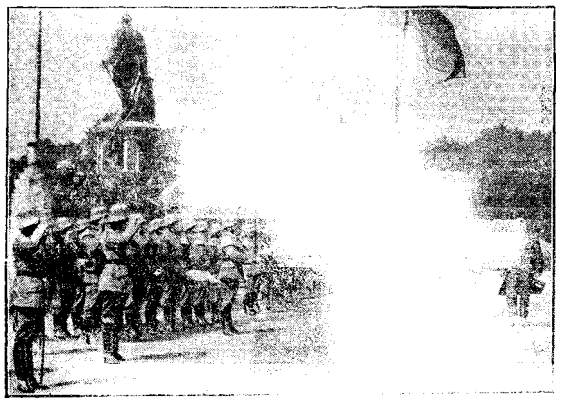

Čestna kompagnija statneho presidenta z Hindenburga na wustawnym dnju.

Čestna kompagnija statneho presidenta z Hindenburga je so na dnju wustawy zestupała. Nimo njeje kročitaj statny president z Hindenburg a wójnski minister Groener. Wobaj staj, hač runjož wot młodosće wojakaj, w civilnej drasće. To ma wěsty wuznam. Do wójny sebi žadyn wójnski minister ani khěžor njeběštaj zwěriłoj při tajkich składnosćach so w civilnej drasći jewić. Tehdom wojeństwo knježeše, na wojeństwje porjad stata wotpočowaše, doniž runje to same wojeństwo stat do zahuby nještorči. Nowy stat njekłoni so wjacy před wojeństwom a jeho wjednikami ale před tym, štóž we staće swoje městno hódnje a swědomiće wupjelnjuje.

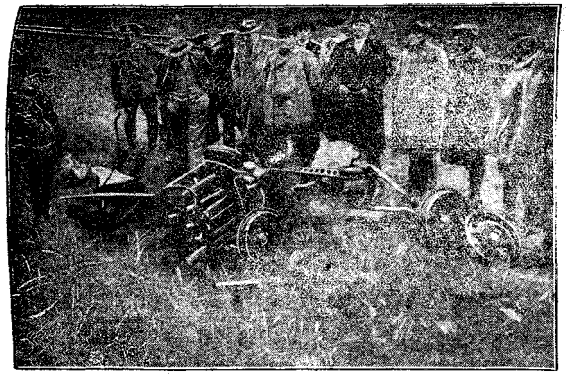

Też Rak 4 rozbuchny.

Sobotu 4. awgusta chcychu Opel a Sander swój wudospołnjeny raketowy awto „Rak 4" na železniskej čarje pola Burgwedela w Hanoverskej wupruhować. Swoje předewzaće před šěršej zjawnosću taješ taj, zo njebyštaj přewjele wćipnych přihladowarjow měloj. Swój „Rak 4" stajištaj na kolije. Hdyž běštaj raketu zapalilo j, poča so wóz hibać. Te běchu tak připrawjene, zo jena po druhej rozbuchny. Lědma bě awto 70 mtr. hnał, na dobo wšě rakety rozbuchnychu. Ze sylnym wrjeskotom rozbuchnywši, wozydło z kolijow wuskoči. Jeho rozpadanki a zbytki wostachu při kolijach ležo. Za wunamakarja kaž za twarca je to wěsće mjerzjaca wěc.

Nowy Opelowy raketowy wóz.

Kaž smy hižo wjele razow pisali, zaběra so znaty twarc kołow a awtomobilow Opel w Rüsselsheimje z dźěłanjom noweho awta. Tutón njepočěri wjacy motor, ale wubuchowanje raketow. Najprěnši pospyt so poradźi. Docpichu też wulku spěšnosć. Chcychu jón hišće na wjetšu spěšnosć přinjesć. Tohodla stajichu raketowy awto na železniske kolije. Awto woprawdźe z njewurjekliwej spěšnosću po kolijach čěrješe. Při nahłym zawinjenju wuskoči z kolijow a rozbuchny. Tutón njewuspěch Opela njewottraši. Twarješe dale na wudospołnjenju swojeho woza. Pomjenowa swoje wozy „Rak" a je čisłowaše. „Rak" je přikrótčeńka słowa raketowy. Opelec fabriki drje tute nowe wozydła twarja.

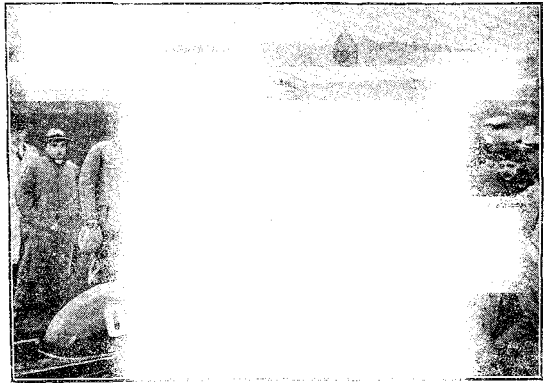

Zahubny woheń w Luhe.

Luhe je małe městaško we Pfalcskej. Tuta krajina leži w srjedźnjej Němskej w połnócnej Bayerskej při rěčey Nab. Stwórtk 9. awgusta z młóćakom młóćachu. Ze škričkami, z parnika lětacymi, zapopadny so słoma. Při wulkej suchoće so woheń na bróžeń přenjese. Dołho njetraješe, steješe nimale cyła wjes w płomjenjach. Z cyłeje wokoliny drje wobory na pomoc při khwatachu, njemóžachu pak wjele započeć, dokelž wody njebě. Při tom so wětr wjerćeše. Po krótkim času na 45 domskich a 60 pódlanskich twarjenjow w popjele a rozpadankach ležachu. Bóh cheył naše wjeski před podobnej zahubu zakhować.

Zapuśćeny łěs.

Sobotu na wječor su zatrašne njewjedra w połnócnej Bayerskej zakhadźałe. Zliwkaty dešć zawinowa wulke powodźenja. Na polach stejace žně krupy dokładnje zbichu. Na njeličomnych městnach błysk dyri a zdźěła zapali a pak mori. Tajkeho žałostneho njewjedra w tychle stronach hišće njepomnja. Ludźo sebi myslachu, zo je sudny dźeń přišoł. Jako njewjedra najhórje zakhadźachu, nasta wjerćacy wichor. Z mócnej stopu kroćeše wjele kilometrow přez krajinu. Jako čěr zawostaji šěroku zapuśćenu smuhu. Lěsne štomy buchu kaž kiješki podlemjene.

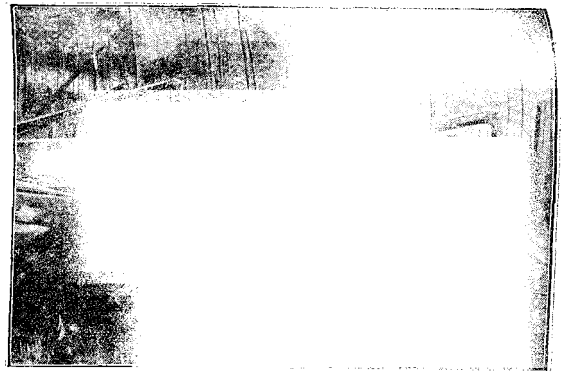

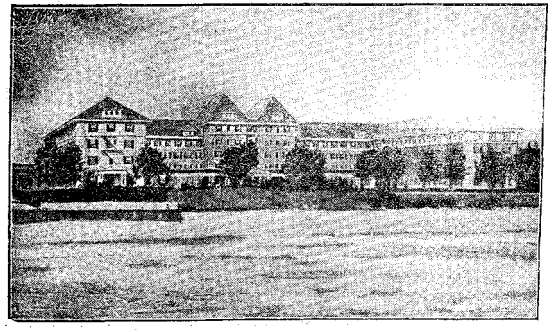

Połkupu Floridu zahubi zatrašny wichor.

Florida je połkupa, sahaca w połonju „Zjednoćen. statow połnócneje Ameriki" do morja. Leži pod krasnym milym a ćopłym podnjebjom. Ale horcota njeje ćěsnjaca, přetož z morja zaduwa přeco wočerstwjacy powětr. W lěćnym času mjerwi so tu z bohatymi Američanami. Tohodla su tam nimo měry wosobne hosćency natwarili. Naš pódlastojacy wobraz nam jedyn z tychle najwjetšich a najwosebnišich hosćencow pokazuje. Tónle po přirodźe woprawdźe zeński raj je njedawno žałostny wjerćaty wichor zapuścił. Hosćenc na pódlanskim wobrazu bu dokładnje zapuśćeny.

Hobrske wodowe lětadło.

Póndźelu, 7. augusta su z nowym hobrskim wodowym lětadłom započeli na pruhu lětać. Tute pospytne lětanja wotměchu pola Travemünde njedaloko Lübecka při rańšim morju. Tu wuliwa so rěka Trawata do morja. Lětadło waži 300 centnarjow. Po krótkim zajězdźe wo něhdźe 250 metrow pozběhnje so do powětra. Hdyž je w powětře swoje lećenje dokonjało, puści so zaso na morjo. Wšě pospyty su so, tak pisaja, jara derje poradźiłe. Lětadło su „Romar" pomjenowali. Rohrbachee twornje za twar łódžow a lětadłow pola Lübecka su je twariłe.

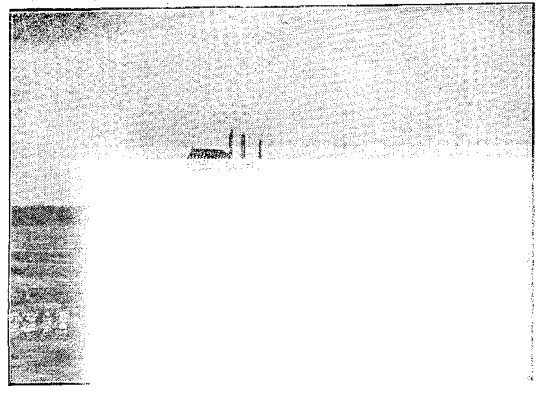

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóždo čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjeo knihtišćernja, zap. dr. z o. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinju. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłuje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobilěja. Za reklamowy z w rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w z

Čisło (Nr.) 194 | Budyšin — Póndźelu, 20. augusta 1928 — Bautzen | Ročnik 81

Socialdemokratojo a pancerowy křižak.

Wobžaruja wobzamknjenje knježerstwa.

Sobotu dopołdnja w 10 hodź. sejdźechu so sozialistiske zbohustawy němskeho knježerstwa a wubjerk sozialdemokratiskeje strony w němskej zjemowni k zhromadnemu poradźenju. S druhich městow běše wjele zbohustawow wubjerka sozialistiskeje strony do Barlina pschijěło. Ważna wěz, wo kotrejž mějachu mjes sobu jednać, běše jich pschiwabika. Dospła běše něhdźe 180 wozbohow zhromadźenych. Pschitomni běchu tež němski kanzler Hermann Müller a ministraj Severing a Hilferding. Poradźenje bu sa dowěrliwe postajene.

Krótko do ½2 hodź. bu poradźenje pschetorhnjene. Wobsamknyło so hač do tuteho czasa nicjo njeběše. Borzy na to zhromadźichu so pschedsydstwje sozialistiskeje frakzije a sozialistiskeje strony a sozialistiskeho ministrowje k nowemu wuradźowanju.

Dopołdnišche jednanja běchu so sapoczałe z rěčzu němskeho kanzlera **Hermanna Müllera**, kiž zhromadźenym rozestaja, so po wobsamknjenjach pryedawšcheho němskeho sejma a po wobsamknjenju a resoluziji němskostatneje rady njeje možno było, twar pancerowcho křižaka sadźewać. By-li knježerstwo pancerowy křižak wotpokasało, by to bjes dwěla ke knježerstwowej krizy dowjedło, dokelž by němska ludowa strona swoje konsekwenzy z teho sćahnyła. Tuton strach wobstojsche tež pola zentrumskeho ministra. S tutych pschičinow bu sozialdemokratiscy ministrowje sobu sa křižak hłosowali. Po němskim kanzleru rěčachu hischsche dźesać **druhe** rěčnizy, mjes nimi dr. Breitscheid. Hačrunjež so w tutych rěčach husto niespokojnosć pscheciwo ministram pokazowasche, wotmě so wuradźowanje bjes njemérnych wustupowanjow.

Poradźenje sozialdemokratiskeje frakzije němskeho sejma a wubjerka sozialdemokratiskeje strony je so sobotu wječor krótko po ½7 hodź. skónčiło. **Shromadźizna wupraja swoje wobzarowanje wo sadźerżenju knježerstwa a sozialdemokratiskich ministrow w prašenju wo panzerowym křižaku.** Wo wunoschku poradźenja so sćěhowaje wosjewi:

„Sozialdemokratiska frakzija němskeho sejma a wubjerk sozialdemokratiskeje strony pschihłowitaj k wobsamknjenju pschedhydstwow sozialdemokratiskeje strony a frakzije, kiž stej 15. augusta wo sadźerżenju towaršchow sozialistiskeje strony w němskim knježerstwje pschi pschiježu twara pancerowcho křižaka pschihlej. Wonej wobzarujetej, so by sozialdemokratiscy ministrowje k wobsamknjenju knježerstwa pschistupili, ani so bychu po priedy frakziju abo wubjerk sozialdemokratiskeje strony woprašcheli. Frakzija a wubjerk strony mataj sa zyke mjene, so by wschitke politiske prašenja mjes nimaj a towaršchemi, kiž do knježerstwa ztuschcja, rozjednaja. Frakzija a wubjerk strony matej wobdźělenje na knježerstwje dźiwajo na zhromadne sajimy dźěłaćerstwa sa wurjadnje ważne. Wonej pak njewidźitej w rozsudku knježerstwa, kiž nastupasche wuwjedenje sakonja, kiž je posledni němski sejm wobsamknył, njedźiwajcy jich sadanje zyle hinascheho nahlada wo narunanskim twarje panzerowcho křižaka, so je mjno. so naschich towaršchow k wustupjenju z knježerstwa namołwiwiny.“

Stresemann w Barlinje.

Němski spwnkowny minister dr. Stresemann je wječera njedźelu wjecor z Oberhofa do Barlina pschijěł. Na dwórnischću njedźelske wobzbitcho powitanja. W knježerstwje licza na poradźenje knježerstwowcje rady jutrje wutoru abo potom srjedu, na kotrymž budźe rada wo spwnkownopolitiskim położenju a wo němskej politizy w Genfu jednacz.

Němsko-rumunske jednanja.

Dźiwajo na rumunsko-němske jednanja su w Bukarestiskich finanznych kruhach wot pjatka khětko poraženi. Wusłyhuje so tam, so wot spoczatka jednanjow njeje možno, zhromadny sakład sa wuspěšne jednanje namalacz a so sa Rumunsku [illegible] možno, pschipółnacz žadanje Němskeje. Rumunske [illegible] pschu, so w Rumunskej njemóže nichtó k dorosumjenju pschihłosowacz, kiž Rumunskej pjenjezny lepschinu njepschinjeje.

Zrěčenje mjez Němskej a Chinu.

Němski półsłanz z **Borg** a chinejski spwnkowny minister **Wang** staj pismo podpisałoj, z kotrymž so wobaj krajej swjasataj, so hnydom wo wotsamknjenju wikowańskeho zrěčenja na sakładze dospołnje runoprawosceje jednacz sapoczinjetaj.

Khory Chamberlain.

Sir Austen Chamberlain je wječera njedźelu z automobilom z Londona do swojeho wjeśniteho domu w Sussexskim hrabinstwje wotpućował, hdźež chce hač do 30. augusta, dnja swojeho wotpućowanja do Kalifornistkeje, wostacz.

Pólska a Litwa.

We Warschawje je wotmołwa litwinskeho knježerstwa njeluboje skutkowała. Połskamske nowiny „Epoca“ pitżaju wótrje pschećiwo Woldemarasej, kiž so psched Genfom strachuje a by so najradschcho w nekajkim kuczisku narodscheje Prusskeje skhował. Najpomnjene nowiny pischu dale, so litwinska wotmołwa pscherada pschecze Woldemarasa, so chce so wocjow Swjatka Ludow smiwcz, kiž je Litwje poručził, so ma so z Pólskej dorosumicz. Pschičiny, kiž Woldemaras mjenuje, pjecza njewudźerża kritiku a Woldemaras hoji so zwětkeho dnja. Na kónzu namołwieja nowiny hischcze, so mjła zebi Pólska pschi bližšichim poradźenju Swjatka Ludow zadacz, so so swada z Litwu skónczi. Na podobne waschnje so tež druhe knježerstwowe nowiny w Pólskej wupraja.

We Warschawje w Belwederestim hrodźe pola marschalka Pilsudskeho běchu pjatk wuradźowanja. Pschitomni běchu mjno marschalka hischcze spwnkowny minister Saleski, statny sekretar w spwnkownym ministerstwje Wyšoski a wjednik narańscheho wotdźělenja w spwnkownym ministerstwje Holowko. Pschi tutym wuradźowanju sestajachu tekst **półsteje wotmołwy** na litwinsku notu, kotraž bu schtworił we Warschawje pschepodata. Wjednik politiskeho sekretariata w spwnkownym ministerstwje a pschedsyda wyšnjeje półsko-litwinskeje kommisije Marian Czumlakowski je pjatk wjecor z Warschawy do Kowna wotpućował, so by półsku wotmołwu sitwinskemu knježerstwu pschinjesł.

Chce Junoslowjanske knježerstwo wróćostwolć?

Mjes pschiwisnikami burško-demokratiskeje koalizije su mnohi pscheswědczeni, so knježerstwo po tym, hdyž kral we Veldeju Pribičejewića pschijima, wróćostupi a so so twori nowe knježerstwo, kiž ma nowowólby srjadowacz.

Bolharska we wuskosćach.

Bolharske nowiny su polne powěsćow z wukraja wo diplomatiskej krocżeli natwjerzowanje mozow a wo žadanjach Jendźelskeje a Franzowskeje. Bolharske knježerstwo pak so prózuje, so by wopyt półłanzow jako zyle njewažny pschedstajał. Ministerski president Liapczew mjesesche pjatk dźěłsku rosmołwu z wójnskim ministrom, pschi kotrejž je so po wschěm sdaczu tehrunja wo žadanjach natwjerzowanju mozow jednało. Liapczew je nětko tež pschejo bóle sa to, so so žadanja Jendźelskeje a Franzowskeje njehodźa pschewjesć. Po tutom rosrěčowanju pućowasche Liapczew do Warny, hdźež swonkowny minister Burow pschebywa, so by zarej rosprawu podał. Po pojednanju z zarom so wobaj ministraj do Sofije wróćitaj, so bychtaj w ministerskej radźe wo dalschich mjnjych naprawach wobsamknyć dakoj.

Při Grichiskich wólbach.

Krwawny pschipad w Athenje.

Wólbne wojowanje w Grichiskej, kiž so sobotu skónczi, je so powschitkownje mérnje wotmołło. Po zyłym kraju njeběsche k cjeńscheim wustupjenjam pschišchło, jenož bodźon wjecor sta so w Athenje, hdźež běsche Venizelos rěčał, krwawny pschipad. Venizelos běsche mjes druhim prajił, so zebi knježerstwo wójnu njepscheje a chce, so by kraj so smutskownje posběhnył. Jako běsche ministerski president zwoju wólbnu rěcz skóncził, czehnjenische dźěł luda po universitnej drózy dele hač k Pangalistiskemu klubej. W tutym wokomiku tšełachu general Pangalos a jeho pschecjelijo do luda a sranichu pjecz wozbohow, mjes nimi jenu cžółko.

Persiska chce sebi wójnske łódźstwo natwarić.

Amerikanske nowiny „Chicago Tribune“ su z Teheran powěsć dostałe, so je Persiska pola jeneje italskeje łódźetwarjernje prěni persiski sanicżak torpedoskich cjołmow skasała. Tuton sanicżak ma w Cjerwjenym morju swoje městno dostacz. Persiske knježerstwo chce w bližšich pjecżich letach pjeć sanicżakow torpedowych cjołmow a jedyn łschižak natwarić dacz. Nad tutymi łódźemi maju persiscy offizjerojo roskasowacz, kiž su w italiskim namórnistwje wuwuczeni.

Persiski schah chce Europu pschewuczowacz.

Persiski półłanz w Kairu je wosjewił, so je zebi persiski schah wotmyślił, bližšichu symu do Kaira pschijěcz a wot tam do wschitkich hłownych městow Europy puczowacz.

Wólby w Albanskej.

Dnja 16. augusta běchu w Albanskej wólby do sejma. Wone wotmołchu so po zyłej Albanskej bjes kóždeho pschipada. Liscżina knježerstwowcje strony je wschudżom dobyła.

Kellog je so na puć podał.

Amerikanski statny sekretar Kellogg je so pjatk wokolo połnocy z francowskim parnikom „Isle de France“ na jěbu z Newyorka do Parija podał. S nim puczuja jeho mandźelska a stab sastojnikow. Krótko do swojeho wotjězda zdźěli Kellogg, so je jenoż krótke dny w Parizu sadźerżi a so so wot tam do Irskeje poda 4. septembra so je Southamptona w połednischej Jendźelskej ko sebi do Ameriki wróćeli.

Wołyblerstwo w Sjednoczenych statach poczinje hakle nětko wažnosć Kelloggowcho frěčenja spóznawacz. So hakle so to nětko stawa, wuznaju so z tym, so so nětkole wschitzy z należnosćemi smutskowneje politiki saběraju, dokelž su presidentske wólby blisko. Nowiny zyłeho kraja pischu dołhe nastawki wo Kelloggowym paktu a wschudżom so wuschěkuje, so so z wuspěchom Kelloggowcho pakta „nowy wotrěšt swětowych stawiznow“ sawocnje. W Amerizy powschitkownje wocżakuja, so pschi podpisanju frěčenja w amerikanskim senacze k ważnym sakładnym rospominanjam dóńdże.

Wojowanje mjez zwonkownej Mongolskej a Bargaskim statom.

W połnocnej Mandźurskej su so wyschnosće a wobydlerjo do njemera podali, dokelž su mongolscy wojazy do wokolinu Hailara w Mandźurskej sazahnyli. Guwernér w Hailungkiangu je do Mukdena wo sćěhowanje wójska półłał. Mongolojo sastajiscu mjeńnarodny sibirski żelesniski cżah, kiž běsche 15. t. m. se Manczulija wotjeł, a pschewuczowachu jón. Chinejska narańscha żelesniza je na nekotrych městnach wobschkodźena. Sibirski cżah, kiž mjeńsche z Charbina 16. t. m. do nawjeczornych krajow wotjeł, njeběsche sobotu hischcze wotjeł. Powě so, so je 5000 muži pod jenym sowjetiskim offizjerom do bitwy wucżahnyło. Dozyła sjewja so w tamnischich kónczinach zylne „cjerwjene“ hibanje. Hač Moskwa za tym teži, so hischcze prascha. Położenje w Mandźurskej je hižom dosež łoskocżiwe a tuž drje budże so sowjetske knježerstwo pasej, so bu mér w tamnischich kónczinach kajhło a skónczne zylnu Japanzu pschecżiwo zebi nawabiło.

Po dalschej powěsći mongolske njepschecżelnosće pschecżiwo Bargaskemu statej dale traja. Wotdźělenja mongolskeje sowjetskeje straże nutsuja wobydlerjow, so bychu z hibanju wo njewotwisnosć pschisłankli. Szylnosć mongolskeho wójska njeje hischcze wjetša. Chinejske panzerowe cżahi a wojazy pschecżiwo nim wojuja.

Nowe wojowanja w Mexiku.

W Queretaro w Mexiku dóńdże k krwawnemu srażenju mjes swjatkarskimi wojakami a sbjerkarjemi. Wojazy po dleschim wojowanju sbjerkarjow pschewinychu. Woni cżeknychu sawostajiwschi 3 mortwych a 13 jatych. Jatych hnydom sa telegrafowe schcżežory swobodźischachu.

Kellogowe zrěčenje a amerikanske wójne wojowanje.

S wołoslinu presidenta Sjednoćenych statow Coolidga je powź, so ma president mušće se wšchelakimi zrěčenji pšched amerikanskimi wolerjenji sa Kellogowy pakt na podobne nasajuce agitowaś kaž njedy Wilson sa Swjaty Ludow. To może też rěkaś, so dźensa republikanojo Kellogowe zrěčenje pšche bližšim wólbnym wojowanju la swoju stronu wužiwaju. Woni njemóžja se žanym druhim wažnym zwonkownopolitiskim programom pšched swojich wolerjow tykaś a tuj je lochko wěrić, so president Coolidge tutón wotpohlad pšchewidujo.

Pšchi wšchitkim tym pak republikanske nowiny też hišće wuspěchnja, so president na podložu tych, so je mél Swjaty Ludow pšchi wolbach na njejsparedneršu mérowu problema z wulkimi wobežnosćami wojowaś, dokulž su jenotliwe narody pšchajara na swoje samsne sajowy hladane. Wón ma najlepše nadźiju, sa z Kellogowym zrěčenjom w sajimje swětowego méra wjacy dospěje.

Dorěčenje mjez Nankingom a Tokiom.

Mjez Nankingom a Tokiom su zrěčenje wojsankli, se kerymž je hrožaca napjatosć mjez Chinu a Japanskej znajmjeńsha zwopredka wotstronjena. Nazionalistiske knjeźerstwo w Nankingu je zenotkrunske wupowědźenje zrěčenja z Japanskej wróćiło a je se japanskim knjeźerstwom zaporało wo rewizji tuteho zrěčenja jednaś. W Mandźurskej je mała japanska politika tehorunja wuspěch. Je so njejmjenja na tśi lěta wotstorčiło, so mandźurske knjeźerstwo z nowym chinejskim knjeźerstwom zhromaduje dźeła.

Čžangkajschek žada sebi chinejske wójnske łódźistwo.

Pšchi wujeźdźe na morjo małeho kanonskeho zjednoća dźerżejsche generel Čžangkajschek rěcź, wo kotrejž wusćehuju, so wuswobodźenje kraja dospołnje wot teho wotwisuje, so ma Chjna wójnske łódźistwo pśenjeje rjadowanje. Chjna trjeba wójnske łódźistwo wo 600 000 tonow, tśi ma sa běźaco 5 lět natwariś dyrbjeć. Dotal ma Chinejska jenoź 40 000 tonow sektanjeneho wójnskeho łódźistwa.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Pónźdźeln 30. žnjenca.

Bernarda, abta.

Ze zbórki „Serbow 365 a 1".

* 1856 naš wulki basnik Jakub Bart-Ćišinski na khudej kležy w Kukowje pola kłoštra Marijineje Rjeńcaty. Wón njeseše we sebi woheń wulkeho genija. Bźeše za swój čas pśewulki. Hakle my późnši pokolnjenja spóznajmy jeho basniski wulkosć zrozumjeś. Wón je nam zmješe swój wuznam. Ale tchodźa bźeše jo hižo wón tajke bźedne a ćežke, tobodła so tak wjele dźeła a zahe zemrě. Kajke ćežkoty je dyrbjał wón! Nimale čas žiwjenja steješe w dźeła pólnych rukopismow, kiž jemu lźedma swobodnje khwile wótpócinka poskicu, swoje basniske dary pósłužiś. Njebźeše so bźedźiś ze skromnymi hospodarskimi zapśimjeśemi, a jeho wulki duch žedźeše za wótrymi wótpohladami a dalokosće. Lźedma nadeńdźe wjele ludźi, kótarymž zrozumjenja, za kotrychž tola dyrbješe wón swoje basniske pjero. Z polnym prawom je rjekł: „Mi žiwjenje je bój a bźeła". Jako bźeše so zalo na skromny wumjeńk podał, njemóžeše jón dołho wótźiwaś. Znutrkowny woheń bźeše jeho pśetrjebjał! Zemrě 16. 10. 1909. Dźensa mohł hišće mjez nami być. Bóle bychmy jeho dźensa česćowali, pśetož wěmy, što je nam był. Kaž Mójzas cheyše swój wholi serbski lud wjesć do rjeńšeho pśichoše swój wholi serbski lud wjesć do rjeńšeho pśichoda, ze swojim worjołymi kśidłami cheyše jón pozbźěnyć do wyšiny idealow, ze swojim zapałom cheyše jón zahorić za swěru a wěru. Kaž móc je w jeho pěsnjach, kajki zapał a woleń! Kaž do kamjenja ryto su jeho słowa! Zbudźaja naše swědomjo. Pozbuchuja! Pominaja! Proša! Cim ćežšo ma so naš narod bźěźić, ćim bóle stawa so Jakub Ćišinski ze jeho wodźerjom. Stoź je sebi basnik nědy žadał, to so zawěsće dopjelnjuje w našich dnjach.

1842 wotpaliśtwej so pśi Božim njewjedrie Horni a Delni Hunjow.

1871 nasta w Budyšinje towarstwo „Lubin" za studowacych Serbow wšitkich Budyskich šulow.

Ćišinski wo sebi.

Ja palach za serbske so zbožo,
Chcych skutkować na ródnej zemi,
Na cuzy brjóh mje žołma zdrě.
Mi twjerde drje bě cuze ložo,
Móe serbsku pak mi njezlemi.
Bóh ze mnu bě.

Běch malo nawuknył so kłonić
A scyła njenawuknył pleńcić,
To njetyje pak, kaž so wě.
Hdyž zbožo nocheyše też zwonić,
Mi žadyn dźeń so jasny skleńćić,
Bóh ze mnu bě.

Tak khodźach w ćerńjach, émě a ćesni,
Bóh wotkry pak mi źórło dźiwow
a powotpiny spřaha slě:
Kaž raj mi zakéć w serbskej pěsni,
A krnće přimach do kopřiwow.
Bóh ze mnu bě.

Přisłowo: Stóź chce měć, ma so dréć.

*

— **We wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. thermometer +21. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer 0, thermometer w nozy +10. Wuhladny na marje. Wjetr wot zapada. Wjedro. Nasche wjedro je trochu wotroženje. W połnocy cźahaju cźiśiny nimo. Nowe „o" je atlantiskeho oceana pśichlížnja. Cich wuhlźi móża narěc wjedro łohaj nalažaca. Wujdina nad jśrjedźnej Europu bź hacź dotal tak žywa, so wjedro nimale śuche wosta. Po wšchem śdaju ma wěcko bóle wiźały raś. — Jutśe wotorn sthadża źiśnjejše 4,53 hodź. a thowa so 7,12 hodź. Mjezačt sthadża dop. 11,25 hodź. a thowa so wjecor 9,31 hodź.

— **Sćmě so zapjeany list wotpołałaca?** Žadyn cźłowjek njeje nasławany, jo nikaku wěź abo list pśi cźuźej swojej woli pśichwaca. Lisćerowcźek biŕje zatajiśan zapjeany list (Einschreibebrief), jeli so mu wotpołała. Jaho šobu na póstu, hdyž so list wotpołaśaca wróći. Ale — dopótowaŕ dyrbi śrbi wšchomu wjeź, so ma jeźkhwoli wotpołaśaca njeći. Po płaćonym pewnišiśim waźnym ceźkuje i pśichwamjenja „Sahišam", so je w nich wšchito waźnego, łakoršiśy wjesełego. Wótaźe napomnjenje, wupowědźenje, pśichwamjenje, nadaźa wojna fodźelnika. Dopótowaŕ, ćiž łoźi list wotpołała, rjeńšena prawje; pśichoź powoźeć, ćiž list wobchiśa je so jemu po prawym puću pśichwaśała. Wotpołaśaŕ móże jaho dopótowaś, ćehdy w liśe śeźesche, hdy je so wotpołśał a to dopótowaŕ je pśichwamjenym žanych wudawkow nan njeje. Jeli je list nźtaźe wupowědźenje wobchiśał, potom je tuto wupowědźenje prawomócne, tohorunja nalo nimale, ćaj teź ślub, jo wotpołśaŕ, je-li dopótowaŕej nźchto dołhy. Łoźi pśichwaśaje. Tohodła je w sajimje dopótowaŕja, so wšchedpołoženy list njewotpołała, jo njeźu mśeć z tym njeźelowanje.

— **Traberez zyrkuž** w Budyšinje je swoje tudomne pśichwitowanje we nekotre dny podleśćej dyrbźał, dokulž maju jeho pśichodźejenja wulki wuspěch a pśichodźejenje je zyrkuž połny pśichwitowanjow. Na dźensajšnješe pónźdźele 20. žnjenca wjecźor we 8 hodź. je wulke pśichodźejenja z nowym zapołożenym programom. Dobry wuspěch pśichodźejenjow je ź najlepšich reklamow za kajkosć zyrkuža. Kóždy lubowaŕ zyrkuźowego wumeśenja jón njeźemdły wopytaśej.

— **Wobźejšny wubjerk Budyšeho hamtšeho hejtmanstwa** jo pónźdźelu 27. žnjenca 1928, dopołdnja w 10 hodź., ź swojenu pośedźenju w pośedźerśej sali hamtšeho hejtmanstwa w Budyšinje na Bišmarckowej dróhi 21. Na dujenjowu porjedźe śeźi 16 dypłom.

— **Zonh jako źmerźk.** Sašśe knježeństwo je nowu wuknas wo źmerźach wudało. Po tutom móža bo teź žony z źmerźowymi hantlej powołaś.

S **Delnjeje Kiny.** Sandźenu nóz krótko po 12 hodź. je wobsedźer automobila Jokiśch ź Delnjeje Hórki pola mudonneho Kralowskeho mlyna ź dróhi po brjośu dele jěźo. Wón je ź Budyšinskeho pśidźeł a pśeca hižo źiwy a tak dla snjesnjoźk. Auto je bo pśheśiśnył, źebi kuwy wóźej a bo hwak hišćeze wobśchodźeła. Se fchtwjoch bohužel zych wobołowu je źebi jenoj jena ruku lochko wobodrela.

S **Wujeźa** pod Čornobohom. Wječerawšchu njedźelu popoźdnju w 4 hodź. wotmeš bo k nohomaj Čornoboha wyšche tudomneje kśinkownje kśiża Boża źiwźa, na kotrejž wobadny duchowny, knjez farar Mjetwa z nim pod nawjedowanjom swojeho dirigenta, knjeza wučerja Jśelta, źiwotacośnej khwalobnje porjeśćeshe. K swodej pśichodźejej herbitki hymnu „Njana Luźiza". Wjelkenśchenje bźeše za wobźěśnikow ź posłědkowazym namrěwanjom.

S **Budyšez.** Wumrěł je pjatk rano w Budyšej mišter cźiśnikej khorowni bźe zhinałe wołrjomnjenje 82 lětow. Kśiwy bźe wudowny Paulowoje.

S **Wóźporta.** Naśch hermank budźe 26. a 27. žnjenca. Pónźdźelu budźa zdobom teź powšchitkowne śtótne wiki.

S **Lubija.** Webśchudźeź wora w tu khwilu w nuzy swoje njepocźinjenja. Wón pśichinjeźe bowy ź njeźenu wudawaju, so bu śkafane, a žada, so bychu bo wotcźinili. W jenom blaku pśichźe na hospodarja, kiž jeho wotpokasa. W drugim padźe wobrecźi bo, dokelž kaž ercźejśe, śkafaŕ pśichitowny njeje, na khežetku, kiž jemu bu wotewja a 13 hriwnowu zapłaci, dokelž wobśchudźeź i hnydom wěźiocźu wustupowaśe. Wěź wupokała bo jako śćiwicu. Wikowaŕ bź jako dźiśaceŕ śdrajeny.

Z **Kukowa.** Wotdźělenje za wojenske zastaranje Kamjeńskeho wokrjesneho zastaraśkeho zwjazka zeźe srjedu 22. žnjenca 1928, dopołdnja wot 8½ 10 hodź. hodź. w Kukowskim hosćenu rěkny dźeń. Wobstaraŕ budźe so wobstaraśke a zastaraśke nalěśśe a pśijimowaŕ so namjety a pródtwy. Potrjebne dostawarjo veteranskeje pripomocy z pśejdawšich wójnow móża so tam tehorunja zamołwiś.

Z **Kanec.** Pónźdźech sebi sobotu z Pražskim pśećelom do wjeski, kotraž do najbóle idyliskich nałeźi serbsk. krajika słnca. Wot wjesnjanki zhonich smy padnje, zo je Hajnšec maš pjatk swoje wósemdźesatnicu swjećiła. Je to liśba žiwjeńskich lět, ku so tak mnohim njespośći a tohodła teź naspomnjeźe hódna. Tutón we wjesey njewšeźny podawk bźe zo tójsto gratulantow na nohi stajił. Tuž so teź jeje statoka podachmój ke gratulacji. Trjećhi staraśka runje na dworje, ldyž swoje zbožowe wuprajachmój. Dyrbjachmój so wšo najprjedy předstajiś, dokelž žaneho z naju njeznajeśe a wjesnjana ze susodneje wsy njeźeš w swojim dwo-

Potajny hłós.

Roman.

6] (Pokračowanje.)

Hdyž bě straźnik Sandberg ke kanjentnym khodźeńkam dospěł, ćiž k wodźe dełekwidźu, bě juły cźłowjek hižo wunoženiši cźołm wotwisał a chrješe runje wjeśka wuhlźeć. Myślimoj śebi potajśim, so je se jónkej hromadźe był, ketrejž nětko nźchže wonka pośćuje wo žiwjenje bo bźeźeśe. Kaž pak bź mona dozyła do wody pśichźeła? Ta dyrbjała bo tola zyle dźiwnje zofaca, hdyž wulki hyjny nuzźiś tak mi a śebi nicźo žiwjeł pśichwadowaśiy do wody padnjeć da. Abo dyrbjała-li wona napośledku žana do wody śnoźeś? Ne, ja praju, pśichetoź budźeśe-li žamomordarśke wotpohlady nećta, to njebudźeśeśe tola na pomoc wołała, wšcho jene haćź bź pśedy ź tym muźom hromadźe była abo niź.

Tuź śdźiwa tón wuźśkeź, so je tón muź ju do wody śtorjeźi. Wšchitkejmoźeź bź dźe teź jara pśichódna; pśichetoź dróha bź śjesłuna, nóz cźórna, a ź wšchemi tomu hišćeze kusta kurjawa dopomha, njeśkuk sawedźeź a wumoženje se šnohami śo bźdźajej wobezjeźeź. Wšćo śtepja na bonoz wołanje wobora štośtnišej potom jeho dźeło; pśichetoź šamo po cźuć a w kurjawje je womórnje śnadnje, śo bo wołanju napomnjeźeź, a tuj bź strach wulki, so nźchtó na pomoc pśichitwata. cźołm wotwisaja a źórźki tola hišćeze napośledku wumóźi. So śtośtnźś to hnydom śapśichja, dokaka jenoź śako, kaf rośhładnihnje bź wón śebi śwój plan wunmyślił. Tohodła teź je śo wón do śpźeha měł, so by śtódnźśali pomoc śujemóźniś, so wunmóźeśti cźołm wotwjasa.

A nećko pśichidźe wěź, ćiž japuje dopokasa, łajśi symnokrejny śtśěp derje tutón muź je. Njepraji śchcze-li wy, so po wobkedźbowanju straźnika je śo ja śkwilu pśchestało na pomoc wołaeź? Derje potajśim. Sdźiwa pak bź śo po prawem mjeś tym śtało, śo praścha? Źórźka widźeśche, so śo cźołm pichibliźuje, a śhodźi śo, widźo nadźiju na wunmoženje śkwaź. A potom śaśkyścha straźnik nadobo wótry śaśkchik śe straźhowjeśe. Źórźka je potajśim łyśtała, śchtó w cźutnje śedźi, a widźi, kaf śo tón pśichipiwanja, ź mużnym śmokninjenjom wjeśka śwój njeśkuk dokónjeźeź. A śeho śmokninjenje je śo jemu jenoź pśichederje porazźiło; pśichetoź wón dyri ź tajśim wotmachom, so śo wjeśło, ź kotrymź wón źórźki nep rosrafu, rośśanta.

Wuśkśedł śekaŕśkeho pśchepytowanja by wam poprawom hišo pśichicźinił ź pśchemuśłowanjom daeź dyrbjał. Ale ne! Wy śebi śkejśe cźłowjeśe śwoje ménjenje, a wet toho nihdy na śwźeźe njewotśtupicźe. Wy tola śami prajźeźe, so je policija wo tom śebi pśchesjedna była, so rana na śkowje je pśchicźiła wot śrażenja wo nabrjożtu nuzju. Wěrićeź-li dha wy źnadź śami, so może cźłowjek ź rośbitym nopom we wodźe śego hišćeze wótśe na pomoc wołaeź? Ne, tajśi cźłowjek je mowny abo śnajmjeńśeha bjeś wědomja a podmuri śo ćaź nikujśi kamjeń, hdyź do wody pśchidźe."

„Ja pśichidam, śo njośeźe pravje mećź", ja prajach, „ale njeby śo tola mylśiłej hodźało, so je cźołm, ani śo by prawidłak to chźał, w połnej jśśnje do tejźajeje śrafył a jej rann na śkowje na tole waśchnje nabił."

„Tajśe nećhto je wšo możno", wotmołwi Sterlina, „ale —"

„Ale?"

„Wy śeźe tola widźał, so śym je śwojim dybśaćźnym nożom krwawnu śkórku wot rany wobśćił?"

„Wćło!"

„A wećeźe-li, śchto śym pichi tom namakał?"

„Ne."

„Nećhto jara waźnego, ća cźinj śym wot śpočatka śledźił!"

Moja wećipnoźeź bź nanajbóle napjata.

„Pśchedśtajeźe śebi potajśim raś, so wośnjeźe śebi śe wełtjowej barwu, wobarbnjeny pśchednjet, napśch. wjeśło, a dyrbieźe ź nim łyśej mogu wo kamjeń. Schto śo śtanje? Wy djewjeeź ź djeśaćź padach śawołtaji wobarbnjeny pśchednjet na kamjeniu śłéd po barbje. Śmokniu-li cźłowjeśa ź wjeśkom ź tajśim wotmachom, kaź je śo tu śtało, to je tola jara łohko możno, so hodźa śo w ranje drobiśajśi barbny pokasaeź. To bź tón dypk, ź kotreźej wutkadźaeź, jeśe-li moja teorija prawa, to dyrbjach w ranje pod cźerwjene kuśti barby nanakaeź, dokelž bź wjeśło cźerwobarbjene. Tute barbowe kuśti śym teź to wobmyśleć nadeśchoł, a cźerwjenu welijowu barbu wot kwź roźtrjeśi to tola dale žane wulśe wunmóźniwo njeje. Dokelž wo do dozyła menjeśchcźe, to mohł cźołm śo bjeś wopomoc wjeśkowarja na tejźajo narafyeź, to dyn wam wotpowrjeź, cźehodła tajśe menjenje śo śnaeź njepśichibnodźa. Śe nja by rana njebyła njepozrědnje nad njeśćhkom bźeła i druha je cźołm śpodły śćźery wobarbjeny, njemóże śnaeź śane śźéły cźerwjeneje barby śawośtaśiś. My mógli potajśim śmérom na to mupśliś, so je śo wéź tak mźe śym ju runje wopiśał. Nećto śłyma hišćeze prośeć hdyź je njeśnaty po wunjedźenem njeśkuku wośtał. Pón ja méni, so je śo śatejiś. Na pak mupśliu, so śebi wupśtuśty trśe, hdyź wośjedźenje śwojeje śamśnje śmeźe ź nowinach cźita . . . . . Prajeźe mi dozyła. Śdy je cźe na méśtnje straźnika Sandberga był, hdyź bźeśeśe potom po tutom podaŕku śchoł?"

„Wšćo dele ź Grand-hoteloj", ja rjekny, pśchetoź śebi tola prajił, so njeśnaty, je-li by jo jemu wo zenje woprawdźe poradźiło, by tola zyle wećeźe ź pśchetoźenem pśchśtawnikom pśchśtawił, so by wumóźnił na śuche dońśeś.

„Zyle prawje. Da śo tola dozyła wocźakowaeź, so cźeńe cźołm ź Blaśienholmśkaju dekepcerki; teź je dźech najśćerśćo runje kaf kaj straźnik jednak. Cźołm njeśhu w tamnej wokolinje ženje śawodźadaki. A cźehodła? Dokelž bź muź w cźołnje njefkaźnje pśchećeśe tbadła. Wón dźe bź tola to njeśhoźo meć, so dyrbieźeśe lizija runje ź tomu pśchićeź, hdyź dyrbieźe wón cźołnje śkonzowaeź.

Schto bź tuj pśchirodnizko cźinicź, haćź ź zyłej mogu ź łodźowentu mośtej wjeśkowaeź, dokelž dyrbieźeśe śe wuchy śebi tola prajił, so njeśnaty, je-li by jo jemu wo nowinach cźita . . . . . Prajeźe mi dozyła. Śdy je cźe na méśtnje straźnika Sandberga był, hdyź bźeśeśe potom po tutom podaŕku śchoł?"

„Wšćo dele ź Grand-hoteloj", ja rjekny, pśchetoź śebi tola prajił, so njeśnaty, je-li by jo jemu wo zenje woprawdźe poradźiło, by tola zyle wećeźe ź pśchetoźenem pśchśtawnikom pśchśtawił, so by wumóźnił na śuche dońśeś.

„Zyle prawje. Da śo tola dozyła wocźakowaeź, so cźeńe cźołm ź Blaśienholmśkaju dekepcerki; teź je dźech najśćerśćo runje kaf kaj straźnik jednak. Cźołm njeśhu w tamnej wokolinje ženje śawodźadaki. A cźehodła? Dokelž bź muź w cźołnje njefkaźnje pśchećeśe tbadła. Wón dźe bź tola to njeśhoźo meć, so dyrbieźeśe lizija runje ź tomu pśchićeź, hdyź dyrbieźe wón cźołnje śkonzowaeź.

(Pokračowanje śeźeźuje.)

žiwjenju hišče widźała. Zrědka dźěn ze swojeje wjeski přiňdże, khiba k Božim słužbam do Wotrowa abo klóštra. 40 lět tu hižo bydli. Rodźena Grolmusec z Wotrowa je so runje před štyri lětdźesatkami na zemrěteho žiwnosćerja Hajnša wudawa. Jeje kolebka steješe we Wotrowje, hdźež so 17. žnjeńca 1848, we robočenskim lěče, narodźi. Wosebje wjesnjanki nočesćichu pódla přiwuznych jubilarku ze słowom a darom. Po dołhim sprócnym žiwjenju kiwa ji rjanu wječor žiwjeński. A tola hišče zapřimnje w domjacnosći, ludyž dźěło widźi. Ja na nje zwučena. Na prozy do dźewjateho lětdźesatka přejemy zwudowjenej Khaće Hajnšowej hišče dalšu čiłosć a strowosć, zo mohła po dźesaćich lětach swjećić swoje dźewjećdźesatniny. To daj Bóh!

S **Brěsnje.** Sarudźenje kłaćerjow budźe w Brěsnjanskej šuli hrjedu, 22. žnjeńca, popołdnju ½3 hodź. Zběrk budźe pichtomuna.

S **Kamjenza.** Hamtska powěsćerajneho strowotneho hamta wo stawje šwórjazeje mrětwy w Salkej, 15. žnjeńca t. l. zapisuje ja wokrjeź Kamjenskeho hejtmanstwa: Nawjedowaca khudokrejnosć jenokopytnikow w 3 gmejnach a 3 dworach.

S **Lubuščka** pola Lutow. 11-letny hyn běrowego pichłnjeńca Kl. bě na brěhu salěł, so bu jemu hałsow nacisnjał. Wón stocki nóž w ruce dźerżo se schłonja, padże a stoczi jemu nóž do wutrobna. Wobžarujamy hólčeje bźezešče hišće khwilu z nožom we wutrobnje a potom so hołeje. Bórzy po pschewjeseńcu do Lutowskeje Thorownje wón wumrě.

S **Hóršje.** Pschi železnišnym naćisnje cžany Bukowskeje-Wětnicžańskeje sejadu Kanterjez ležownoršze wudhri z šćěnjom schrjow z lokomotiwy woheń. Sčuha trawa, kerki a ichtomny šuflodraho twarjenja běchu w płomjenjach. Pichtkwatacej woborje a wjeźnjanam so po wulkej prózy poradźi, woheń z pěskom zaraźeć.

S **Gerschneje.** Rjany wulki meteor cžehnjeńce so schnórčk wječor wokoło ½9 hodź. k ranju po njebju. Wjschčesćerje so w běłem špórče, mjes tym so jeho schrjeńcaraza wopuchi na cžehnjeń so błyschčesćerje. Meteor bě nhdže 8 sekundow widźeć.

S **Bórkowow.** Sobotu rano mjes 3. a 4. hodźinu buchu wobydlerjo Bórkowow-wóšu z wołanjom k wohnju wubudźeni. Palachu so je błonu kryte hródże rataja Hendricha Duringa, kotrehož statok stoji wošrjedź wóšu šmapscherja Frankez korczmy. Zyle twarjenje bo s płomjenjemi śnieži, wobsehe wobžarujenje je, so so zdyl jlót hobu spali, a to: schtyr krowy, mjes nimi jena, kiž měješe w pschichodnych dniach so cželicy, tři žiwinje, se kotrych jene nimale schćěri zentnarjow waješe, tři wowcy a wjaza hač dwanaće kur. W njeźuměrnej žałkosći so jo wobe swórjata dospołnje spalichu, a njebě skoro žanych zbytkow po nimi. Derje dišciplinowana a wuhotowana Bórkowska wohnjowa wobora, kiž bě w łobjinje najbliže cžehnjeńcho stracha na městnie, wobmjezowa z motorskej šyrkawu woheń na wopałuchsće, tak so so šuflodnej twarjeni, domske a brožnja wolna žnjow, njeźapalichu. Halle po šichodźinskim dźěle bě strach wotstronjeny. Wo wudźěłanje wobnja njeje so hišće nicžo swěrźiło. Wobsehe ma wulku schkodu, dokelž ma jenož jara šuadnje sawěšćene. Nimo toho ma jeho žona hižo z někotreho cžasa wokhromjenu ruku.

Z Łužicy

S **Wulkeho Schunowa.** Straschnje z kokom šadny we nozy k schtwórtkej po dróhy do Hornich Kundraćicz Bartromeczan, kiž hischcze z druhim kokojěžnym w zymnym njewjedrje domoj jědżesche. S wótrym błyskom wołkejeny zhubi móz nad swojim kokom a wosta padnywschi bjes wědomja ležo. Dr. Buhl wukasa, so ma so sranjeny do tudomneje thorownje pschewjesć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Sebnizy.** (Woheń.) Sstedu w nozy mjes 10 a 11 hodź. rospuschčeschi so mad Margaretheńdorfom poła Obereinsiedela cžehnje njewjedro je sliwkojtym deschcžom. **Blyšk** dyri do pschi horje stojazeho domu Richarda Wolfa, prjedy Calpera, kótrehož nikowarja, a pschewobrocki jón hač do sakładnych murjow do popjela. Pschi tom spalichu so na žantšnem dnju domojschowane žně w brožni.

* S **Kinsbórka.** (Słoty kwaš.) Prjedawschemu pjekaršemu mischtrej měschčańskemu radże na wuzbliže Bretschneiderej z jeho mandželskej běsche swołcžene, zaschtu hobotu swój 50. mandželski jubilej swjeścžeć.

* S **Drježdżan.** (Cžehnjeńca z Budyšskeho wustawa sasko sastapili.) Psched někotrymi dnjemi sajachu w Laubegastu 13-letnemu schulskemu hólcžeza, kiž bě z wustawa pola Budyschina cžehnył. S toho cžasa brunježeše so wón w Drježdżańskej wokolinje, kradny někotre cas a spaiche w rozu pod šmowpowzami na polach. S wjednikowcho hnydka nakhao automobila běžeše wón na Staromězańskim namješcze 39 hriwnowy pokradnył. Młodostneho pakostnika dowjesechu sasko do wustawa wrócžo.

* S **Drježdżan.** (Muž do Łobja słocžiwschi, ho satepił). 8. žnjeńca je z Marijneho mosta njeznaty njeźdże 24-letny muž do Łobja słocžił a ho satepił. Cžěło njemóžachu hač dotal wuthowacz. Zentrala šłubjenych krajneho kriminalneho hamta prošy wo wězowne josćenja, so by so wosoba mjenatcho morweho šwěsćicz mohła.

* S **Pfaffendorfa.** (Łubańšti wokrješ.) Do zyrkwje so dobywali. Do katolšteje zyrkwje šu so w nozy k wutorje nutsdobyli. Paduschi salěsechu z woknom nuts a rubichu słoty khišć a słoty talež.

S **Dobelnja.** W Gersdorfje satepi so pschi kupanu w hacže 18-letny hyn wudowy Nimmerowoje.

* S **Penziga.** (Woheń z hrajkanjom je sapałkami.) W njepschitomnosći starschezy, kotrajž běschtaj na polu, wudyri srjedu popołdnju wokoło 4 hodź. w hródźi ratarja Hindlera w Zodlu woheń, kiž sničži nimo hródże też šuflodnu brožeń z njemčócženym žitom; też schtyri šwinje šahinychu we wohnju. Woheń bě z tym nastał, so bě žebi žydomlětne dźěcžo wobzedźerja w hródźi je sapałkami hraikało. Schkoda je so šamčicznjom krnta. Se Zodela a se šuflodnych wšow pschikthwatanym woboram so poradźi, pschimjeńowaze twarjenja wutheowacz.

* S **Wrótšławja.** W nozy k póndźeli spytajchtaj we Gubrawskim wokrjeźu muž a žona psches njeju do Pólskeje cžehnyć, ale jeju sadźerja pólšti namjetny sastojnik. Hdyž jeju na straži pschestajschowachu, wutšeli sajaty na sastojnika, kiž bu z tśjomi rewolwerowymi łukami cžežko franjeny, a cžehny do Pólskeje, mjes tym so bu jeho pschewodnica kiž psches němske mjezy cžehnyć, wot němskich namjetnych sastojnikow sajata. Po wopšašanju wosobły jednu so w datownopytaneho rubježneho mordarja Balzera, kiž je w Lossenje (Brieggkim wokrjeźu) ratarskeho dohladowarja a policajskeho sastojnika z wutšelemi z rewolwera morił.

* S **Wrótšławja.** Disziplinarny chłosćanski senat Wrotšławskeho wyschscheho krajneho šuda pod pschedsydstwom wyschscheho krajnoršudnikskeho presidenta Witte sajudźi w disziplinarnej wěcy pschećiwo wyschscheńmu krajnemu šudnikej radże Gellnera k pokutnemu pschepadźenju bjes pschiwolenja pschebydleńskich chłóstow a k 300 hriwnam pokuty.

* S **Barlina.** (9 šamomordarstwow wob 24 hodźin. Pónđelskiničha rosprawa Barlinskeje policije rozsćerja sakr wulku liczbu šamomordarstwow a pospytow k šamomordarstwu w hłownym měsće němskeho stata. W dźewjećpadach buchu žiwjenja zwjeli hižom morwi, prjedy hač je jim pomoz pschinjeje.

Přilopk.

* **Dźowka częšłoslowakskeho presidenty jeko wumožnika wot šmjerće.** Holcžku z Treunizy pola Cheba bě pschi schcžipanju jahadow w lěsu šmijsa tušła. Holcžka dowješe jeje pod wulkimi bolosćemi k blišej drózy, dokelž jej mozow ležo wosta. Podarmo proschesche automobilistow, kiž nimo pschijachu, wo pomoz. Hakle druhi automobil sasta. Jědny hosći, kiž z njeho wustupi bě Alica Maśarykez, dźowka presidenty częšłoslowakskeje republiki. Tuta wuzuja hižo chětro sacžełku rana Na to dowješe holcžku se šamšnym automobilom hnydom do Chebskeje thorownje, hdźež mózeše so z lekarskej pomozu wuhojicź.

1928 dobre winowe lěto?

Kaž na ratař sdawna wupruhowane šnamja, ab pschijězdowa, na kotrej pschijěžaha a kotrejž sjeńb jemu dobry abo hubjene žně lubi, tak je to też pola winizarja. A kaž jeneho bolosćej druheho wjeselje, tak kaže wutroba winizarja wysche, hdyž so bur sa dešchczom zdźi, sa nim so rosbladuje a hdyž woda rěkow šnaduje. Jenoż wšitcy rjanczopkych dnjow se štajnym wjedrom, potom dyrbja so pokazacź zohnowanja polne skały Rheina, winowy kamjeń pod Winningena w Mosełu. Pschetoż prašare podawitwy nawuczja, a kóždy winizar a šnajeł dobreje łapki to wobkrućeja, so běchu léta, w kotrychž kłóbnički a winowy kamjeń z wody bladachu, za winowe žně z dobrym pschedkuanjom Pschipóšnate dobre winowe léta kaž 1911 a 1921, widźachu naspomnjenu skału pola Winningena so z Mosela wobkrućowacź, kiž so też w tutom lěcze sasko w słónczkim šuschi. S wo lecze 1811, tohorunja wubjerne winowe léto, pokazachu so mjes Bingenom a Rüdesheimom tak mjenowane hłódniki, kiž so w tutom lěcze sasko jewja. Schtóž to njewěri njech pohlada do chroniki, kaž bohate bě tuto winowe léto abo njech sebi wobhlada tamne kamjenje, do kotrychž z wuckešane lěto 1811.

A wopraudźe su w kónczinach, hdźež so wino twarj z wulkej nadźiju najwelnjeni. Kónczow je wjele a su nimotoho rjane, kaž srěbka hdy. Winizarjo šnani braia, so to bobate žně wotzakuja, so ani njewědźa, šwotkel budobjom dobjeru.

Hospodarski rozhlad.

Pónđelu 20. augusta 1928:

Sandźenc sobotu njeběš ani efektoweje bursu ani produktowoje. Tak to bywa hač do kónz augusta.

Hermant

je njedźelu 2. septembra a pónđelu 3. septembra we Halschtrowje, pónđelu teš šłótne wiki.

Pschistajeć pytaju:

Halza do domu, Kohlmanez korczma w Dažinku.
„ Erlesbuschowa w Hródku.
„ dr. Kaštnerka w Budyschinje, Carolina h. 5II.
Měšnikeho, konjunske towarstwo w Hródku.
Pjekarskeho, Ota Eck w Lubiju.
Wurzodnika pjekarskeho, Kral w Mužakowje.
Polowerja, Halka a žyn w Rikeji.
Kuchinjku, Aust na ćelnikim w Běłej Wodźe a do Budyschina na Seminarsku hasu 9 delka.

Na pschedań:

Krowa młoda, wyšokošnećelna, w Raschowje 10 a we Drobach.
Krowa s cželeczom a młoda dójka w Pschichowćicach 16.
Prošata, Pohrisch w Zeschkach, w Běłšcherach 17 a we Sowrjezach 7.
Wos dźećzasy w Lubiju, Fichtowa hasa 81 a w Budyschinje, Hoschcža hasa 51.
Schijaza maschina, na pójzje w Łuku.
Kolo motorske, Bauer we Wóžbocku a J w Porschijach čisło 69.
Wido kuchinske w Lubiju, Nowosalzaska dr. 191 na I.
Wola do cžahanja, wumění też na formne stoco abo dójmu krumu, Mühla w Kischischowje.
Kucžu, Müller w Seywitz pola Hrodź.
Kamor drastny w Budyschinje, Albertowe nam. 12II.
Korjez, 5-letnej, Krenar w Kanajchju.
Korjez, mjes 3 na wuhbrk, z Terowu 8.
Kóń, cžorny walach, Keebers w Dubrawy pola Ba...
Kóń, cžerwjeny schumi, Henia w Pschiwcžicach.

Škrowe depeše.

Produktowe wěti w Barlinje dźenka dop. ¾11 hodź.: Za posłjednje termije pschenża a rožka sehlabjenej. Hotowe sorno na dźalnej pla'zinje wobstawa.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, rožka w hotowym sornje nimale žadna. Wobrot šnadny.

Plačiny rěznego skotu na Barliuskich skótnych wikach.

18 august 1928. Plačiny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 745.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	58—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	51—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—50
Mjenje picowane wšěch starobow	37—43

Byki: 659.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	54—55
Połnomjasne, młódše	49—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	45—47
Špatne	38—43

Jałojcy a krowy: 1083.

Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	43—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	33—40
Starše wukormjene krowy a derje wuwite młódše krowy a jałojcy	24—30
Derje picowane krowy a mjenje picowane jałojcy	18—21
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1400.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	70—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	65—72
Špatne (4)	55—63

Wowcy: 6635.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	65—68
Starše wukormjene (2.)	63—67
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	58—63

Swinje: 9362.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiženjow hač do 1½ lět stare	75—76
Wukormjene	76—78
Mjasne	76—79
Špatne	74—76
Rancy a kundrosy	67—70

Plačiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewsk 100 kg.

Plačiny po płotej hriwnje.

	17. 8.	16. 8.		17. 8.	13. 8.
Pšenica	226-229	228-231	bony	26-28,00	26-28,00
rožka	217-220	220-223	wołca	33-32,00	33-32,00
nal. jačmjeń	—	—	młóčca łupiny	15-16,00	15-16,00
nar. jačmjeń	204-214	204-214	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wows	218	220	zeradella	—	—
kukurica	221-223	221-223	raps. wosušk	19-20,00	20,00
pšenč muka	28-31,50	28-31,00	lany wosušk	23 24,00	24,00
rožna muka	30-32,50	30-33,00	poca melasa	—	—
pš. wotruby	16.60	15,75	běrnj. kruški	24-25,00	24-25,00
rožne „	17.25	17,50	syno, 60 kg	3,50-3,80	3,50-3,80
lane symjo	—	—	rožna sloma	1,00-1,50	1,00-1,20
bróch	35-40,00	35-40,00	pšenč. „	0,80-0,90	0,80-0,95
raps	320-325	320-325	wowena „	0,80-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	jačna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšidom wutory.** Rjenje a nimale cžopło. W Jendźelskej cžopłischa, a trochu schcžerjate wjedro.

Němske woborne ministerstwo je pola Němskich dźělanjow akt. tow. w Kielu nowotwar panzerowcho šchifta! A skałało.

*

„Głós Prawdy" wosjewja, so je Piłsudšći swoje pucžowanske plany znowa nadobo pschemeknił. Marschall je hischcze wjeźerawschu njedźelu do Rumunskeje wotpucžował.

*

Schpaništi kral Alfons chce w dezembru do Buenos Aireja pucžowaci. To budże za kacžanskich Amerikow z wulkim pradawkom, dokelž dotal hischcze ženje žadyn schpaništi knježićerjes nětdušche schpanske kolonije wopytał njeje, po tym so je so swoju njewotwisnjosć dostał.

*

Italšti połpłanz w Beogradźe Galli je pjatk pola ministerja juhosłowjanskeho šwonkowneho ministra Schumenkowića sakrocžił dla srjedźnych demonstrazionow pschećiwo Italštej w Splitu a dla nadjadow na italšteho konsula. Schumenkowić je wotmołwił, so nałožnjosć hrubo pschepytaca da a nimo pokhłostanja winowarskich italšteho konsulej a wobydlerstwow dosćeješni.

*

Po powěsćach z Ontaria w Kanadze, je so na jězorze wokolinje wšita motorska cžołna sapałk. Pjeć wobłow, kiž w cžołnje bedźachu a pschi wudyrjenju wohnja wušłoczichu, su so satepile.

*

W Syrišcej młodši ludźo sašo k njemčeram schcžuwaju. Někotre kupne domy w Damašku su hižom samknyle. Měšu Damaškus je pak hischcze šmérom.

Žona luboscíwa wěc.

Luboscíwy njeje wjazy modern. Je ſo wotpokoſiła kaž dobjerjany kabat. Towaršſchnoſcź je někto trumf.

Tuž cźahnych do kraja a pytach ſwej jenoho towaršcha — olw ně, jenu towaršſchku. Krucze ſwej pſchedewſach, ſo niz do njeje ſaluboważ. A ſchtoź ſwej nuz pſchedewſa, to wón ſej krucze dźerži.

Bórſy namakach — ſchikwaneho khadlu. Rěkaſche Marcźinka. Pſchekrótſchich ju do Měrcźina. Mikody, cźeſtiwy. roſomny, njeczuſciwy pſchcźiwo wſchěm wuraſam luboſcze běſche Měrcźin mi ſ kronje. Bu mój najluboſchi pſchecźel. Tola njeſmě ſej nichtó niczo ſle pſchi tym myſlicź. Proſchu jara. Trjechichmoj ſo huſto, teź w korcźmach a ſtłócźichmoj ſwej krucze ruku.

W naju roſmłowje powědachmoj wo wſchěm — wo hoſpodarſtwje, wo nětcźiſchim cźaſu a jeho położenju, wo politiky, kaž to mužojo cźinja. Kritiſowachmoj nětcźiſke towaršſchne žiwjenje, policajſke pſchedpiſma, haj zyły ſwět. Najradſcho běchmoj ſemiſku kulu na kuſki roſbikoj a nowu ſhotowikoj. To by nětcźto wulkotne hyło. Pſcźachmoj hromadźe piwo. Kurjach zigary, Měrcźin z'garety. To hižo niczo nowe njeje, ſo herbſke hołzy kurja kaž wuhnje. Moderny ſwět! Cźehodła niz mój pſchecźel Měrcźin! Do wſcheho nóſ tykachmoj, kaž to krikkarjo cźinja, kiž chźedja wſcho lepje wědźecź a pſchetworicź.

Jenoho dnja bě moj pſchecźel ſrudny. Cźinjeſche potłumjene mjeſchcźo.

„Sſy khory?“ wopraſchach ho ruczje.

„Nź?“ Kaž ſproſtnjeny wudźerſache Měrcźin pſched ſo. Dołhe mjelcźenje. Pſchipich jemu. Wón jenoź troſchčit ſrěbny.

„Měrcźino, widźiſch a ſacźuwam, ſo cźe něchto pſkóźi. Mi mójeſch ho tola ſdowěricź. Cźehmoj jako towaršſchaj wo twojej ſtaroſcźi rěcźecź.“

S cźopytym wóckom pohlada na mnje. „Haj, chzu ho cźi wuſmacź. Sſymt . . . ſymt ſwój ſlub roſwjaſala“.

„Cźhtooo?“ dyrkotach. „Sſlub? Bě dha ty ſlubjena?“

Něſto ſhonich to najhórſche. Měrcźin bě ho pſched mężazami ſ woprawdźitym mužom ſlubiła. S tym pak njeje praſene, ſo ſmój nětkajkaj wopacźnaj mużaj. Skótka — ſlub dźeſche k Rakezam. Bě ſ nim kónz. Sſlubjeny mojeho Měrcźina tutón njemoderny cźłowjek, bě na zunje żarliwy, na tuteho „zuſeho khadla“, kiž je ſ jeho njewjeſtu nětkajki „techtelmechtl“ ſapſchimak. Tutón njehańbity patron. Haj, tak bě rjekł.

„Njepſchidam, ſo ho najlěpſchi pſchecźel zuły khadla njemnje“, bě Marcźinka-Měrcźin napſchecźiwił.

Na to tamny ſadkowaŕ: „Ty jeho hiſchcźe ſakitujeſch, Měrcźinka? Tuteho rubjeźnika we wowcźim khabarje? Tak dźi a woſtań pſchi nim“ a tak dale. Schto bě hiſchcźe wjazy rjekł, njeſhonich.

„To ho ſa twoje lwuſchi njehodźi,“ napſchecźiwi mi Měrcźin na moje praſchenje.

„Cźehodła ho njehodźi? Dokelź ſym wowza to rubjeźnym khabarje?“

Měrcźin ho ſmjeſche, ſdyrnu mi ſwr zigarety do njeſwocza a rjekny njelcźo: „Trójchku wowcźi — — — — to trjechi.“ A hladaſche ſ boka na mnje.

Bźch voshorjeny. Schtó dha ho rad wowza mjenowa? Sarcźich na Měrcźina: „Sſym nairofonniſchi cźłowjek na ſwěcźe, zyle modern hacź bo pjaty. Wſche moje cźuczja luboſcze ſu w lodowym kamorje ſthowane. Sſym ja hdy wo mojich cźuczjach rěcźał? Nó, potajkim! — — —S wopředka bě mi cźeſtcho, Měrcźino. S tebje wulkodźeſche telko lubeho, žónſkeho. To ho dźiwaſch? — — — Ty ſy tola holza — rjana, dobrocźiwa — tohodła ſo njertriebaſch ſacźerwjenicź. Potom, Měrcźino, kurjachmoj a hłachmoj hromadźe, rozmołwjachmoj ſo a kritiſowachmój wſcho. Naju cźuczje ho ſdalowachu. Tak bu mi po cźaſu muzjeſt towaršch. To žónſke na tebi, je-li hiſchcźe ſdyla wot teho nęſchto maſch — to wjazu njewidźu, to mje teź njeſajima. Njewjeſeliſch ho na tym?“

Na to ſtany Měrcźin — nětko pak Marcźinka —, pſcheſkó mje ſkoro je ſiwoſtmaj wocźomaj, pohladny zyle cźłowje na mnje a wumaſy:

„Ty ſy najwjetſche cźelo na ſwěcźe!“ Dźeſche ſwój pucź. Srofumi to ſchtó ſ cźeſcźenych cźitarjow?

Listowanje.

G. P. Po § 538 ſtat. ſak. kniſi (BGB.) móże podrunik ſa wunwjedźene nuſne porjedźenja wot wobſtejaceho jenoź potom ſarmanje żadaź, kiž njeje trěbne reparaturu w poſnjeſnym cźaſu wunwjedź. Podrunik dyrbi do wunwjedźenja porjedźenjow wotnajerja na njedołſtatli cźaſ. ny cźinicź a tich woſtronjenje ſebi żadaź a to po mjeſtnym cźaſu. Dokelź ho w pſchedcźaſnym padże to najſtarſche ſtało njeje, dha minu podrunik prawo, nałożene wudawki wot podrunjnych pjenjes ſebi wotcźahnyc. Tuž mózeſche ſ dobrym prawom pſchecziwo njemu bła ſaſtatych podrunjnych pjenjes ſkorźicź.

F. W. K 1.: 1250 ſt. hr., t 2: 41,50 ſt. hr. Wo t. jarmara 1928 wuczini lětwa daſ 5 proz. Po. hornich ſumach macźe potajſtim ſchtwórcźſtinje 15,62 hr. a 0,52 hr. danje dóſtacź.

W adźakni. Němſka koleſarſka inkaſtrija a Swjazk němſkich koleſarjow ſapowědźitaj ho, tak njewonawnich ſwrtacpuczowarjow na koleſach powjeracź. Staj hižo wotſjet pſched tym warrwowałoj. Pſchcheſe wſchém njebóſtanu tajzy tak njewonawany tryptik, to je namjetny wupakaš, kiž ſmóże ně, ſo pſchi pſchejtupje pſches hranizy ſo zane zło ſa koleſo płacźicź njetrjeba. K pſchchewnowanju pſches zuje kraje trjeba ho němſki poſ a wjetſchi krajow, kotrež ho pſchcźeſnja abo w kotrychž dha ho něchtó dłeſchi cźaſ jadźecźecź. Taſki wjam wuſtawa wukrajne konſulaty, kotrež ſu we wjeſkolicich wjetſchich městach ſatkujene. Poła nałotnych je wjam mjes Wjetſtej ſchwjeny na pſch. mjes Cźſkoſłowakkej, Awſtriſku a dr. Tute wiſa płacźa wot 6—28 hr. Ssmy we wjetſchém cźaſu w liſtowarni na nje pokaſali.

A. L. Waſche napraſchowanje njeje dosć jaſne, zdaſa ſo. Snadź tež wſche trěbne pſchiſłowmnienja, ſo mohło ho na nje nadrobnje wotmołwicź. Jedyn dozhła hjedźeny wuſtawjeny wójniſti wobſtkodźeny dóſtawa po namjetnej rjedowni (Ortsklaſſe) A jednoru narunańku pſchiſłuſchi 109,53 ſ powyſchenej narunańcźi pſchiſłuſchi 137,91 hr. Je-li tu dźěcźi ſu, powyſcha ho dodawk ſa kóżde dźecźo wo 20 abo 25 hr. měſa-tyſe. Je-li ho wěſte dołſtatkowe nſedoſpołcźa, dha móże pſchiſłuſcźaſy mołcźeſny ſaſtarowacźel hamt pſchiſkazaju rentu pſchi ſmjerći. Naprakſcheje je to wſa poła njeho, kak ho wěſ na Wattach njemóżemy dotłakowaſ roſjaſnicź.

Swóbne powěſce.

Sſemrěſoj: Borbora Ebnetowa w Kamjenzu, 74 lět. — Emilia Pawlina Wieſnerowa rodź. Fichtez w Wjelcźach, 67 lět. —

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Biesada“ ſkhadźuje ſo kóżdu pónd'elu w Serb. kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdże ſo jutře wutoru wjecźor we 8 hodź. w Serbſkim Domje. Wo bohaty wopyt ſo proſy. — Dźenſa pónd'elu wieczor z dypkom we 8 hodź. zhromadźitaj ſo předsydſtwo a wubjerk k wuznamu wuradźenjn.

Bukecy. „Radoſć“ zmeče ſrjedu 22. awgusta wjecźor 1/4 hodź. ſpěwanje. Proſu, zo hychu wſitcy pěſnjo, dokelź mamy wſelake wěcy wuradźeć. Dirigent.

Nawječorny wokrjes „Sokoł“ zmeje 23. 8. wjecźor we 8 hodź. zwučowanje. Po tym je zhromadźizna dla lěcźeho ſwjedźenja (16. 9.). Wſitke jednoty maju zaſtupjene być.

Ralbicy. Sokoł ma wutoru 21. awgusta zwučowanje. Njech wſitcy přiňdu.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł“ zwučuje ſtwórtk wjecźor 1/4 hodźin.

Hłowny redaktor Marko Smoler w Budyšinje, zamołwity za politiku lokalny dźeł a feuilleton A. Dučman w Budyšinje, — Za hoſpodarſki dźeł Arnoſt Barr w Bjeſnowy. — Za nowěſtki G. Janak w Budyšinje.

Twórſtwowace towaŕſtwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Kedźbu! Kedźbu!

Poskićujemy našim sobustawam, tak dołho hač skład dosaha:

Płodowe konserwy

Jabłučnica, puntowska tyza			**0.50** hr.
Aprikozy, połojki, njebělene,	2	punt. tyza	**1.80** „
Aprikozy, „ „	1	„ „	**0.90** „
Krušwy, cyłe	1	„ „	**0.65** „
Krušwy, cyłe	2	„ „	**1.20** „
Trnskalcy, syre	1	„ „	**1.—** „
Holanske jahody	1	„ „	**0.60** „
Holanske jahody	2	„ „	**1.—** „
Wišnje, čerwjene, z kamj. .	2	„ „	**1.30** „
Słowki, z kamj.	1	„ „	**0.50** „
Słowki, z kamj.	2	„ „	**1.—** „
Brěški (Pfirsiche)	1	„ „	**0.60** „
Wulke słowki, zelene . .	1	„ „	**0.60** „
Kosmičkate jahody . . .	1	„ „	**0.50** „

Zeleninowe konserwy

Młody hróch, najl. z morchej,	2	punt. tyza	**1.30** hr.
Zelnica (Kohlrabi), w šajbach	1	„ „	**0.55** „
Lipčanske měšenje . . .	1	„ „	**1.—** „
Lipčanske měšenje . . .	2	„ „	**1.80** „
Pupkaty kał	1	„ „	**0.40** „
Měrnik (Sellerie) w šajbach .	1	„ „	**0.75** „
Tomaty, cyłe	2	„ „	**0.50** „
Sydrojty kał (Blumenkohl) .	2	„ „	**0.60** „
Młody hróch, najl.	1	„ „	**0.70** „

Poručam:
sušeny połč pt. 1.— hr.
Wój . . . . pt. 50 pj.
kołbasy . . wot 80 pj.
Mjasa
po najtuńſ. dnjownych cźenach
Cźople kołbaski,
kobołkowu . . rowasu
poručuje
R. Pölschke
rěźniski mištr w Budyšinje
na Žitnej hasy.

Dźiwja Amerika Cirkus Traber

w Budyšinje na Tŕeleńi

Hóſtna hra ſo wulkeho wuſpěcha dla a dokelź je cyrkus kóżdy dźeń wupředaty, wo někotre dny podleši ✱ Wot dźenſa pódźelu, 20. awgusta, wjecźor we 8 hodź. wulke předſtajenje z nowym wosebitym programom a z nowej pantominu ✱ Wſědnje wot 7 hodź. koncert našeje original-wuherſkeje kapały před cyrkusom

Wo bohaty wopyt proſy **direkcija.**

Wulka awkcija zawostajeńſtwa

ſrjedu, 22. awgusta 1928, dopołdnja 1/2 10 hodź.

budźa ſo na Zwonknej Lawſkej hasy 16, nutŕkhod z wrotami na lěwo, **meble,** m. dr. 2 dub. buffetaj, drastowa a hospod. khamory, 1 pjenjezny khamor, ſofy a wutykane ſtóły, łoża z matracami, blida a ſtóły, wulka špihele, časniki, dobre jězdne kola a ſijace mašiny,

popołdnju wot 1/2 3 hodź.: wjele trjebaneje drasty, šaty, ſtupnje a poſlěſki dobrowólnje a zjawnje na přesadźowanje předawać.

Wobhladanje wutoru 4—6 hodź.

Arno Wuschick (prjedy E. Wällnitz) w Budyšinje

zjawnje přiſtajeny a přiſahany přesadźowaŕ.

Wupjerki

jenoź najlěpſche twory

80 cm ſchěrokte	m	**2.20**
100 cm „	m	**2.75**
115 cm „	m	**3.00**
130 cm „	m	**3.50**
140 cm „	m	**3.70**
160 cm „	m	**4.25**

Spratwne ſerbſke poſtłužowanje!

A. Kasper nasl.
w Budyſchinje, Burglehn 11

Koła za dźeći

we wſěch wulkoſcźach wosebje tunjo pola
Jana Schiebacka
na Mužakowſkej orźy 4

Cěrdne rjemjenje

z dobreje kože, wósk za pasy, maſinſki tuk, motorske a maſinske wollje, tuk za wozy, kopyty a kožu

poručuje tunjo w znatej kajkoſci

Otto Büttner
(mějićel S. Laskowski)
w Budyšinje na Hłown. torhošću 9

Presto

njepřetrjechene lohko běžace

koło dobreje znamki

dobry twar, elegantne wudebjenje!
Dospołne wuwjedźenje!
Najl. kajkoſć! Tunje płaćizny!
Hłowny zastupjeŕ:
Jan Witek w Sčijecach

WŠĚ ČIŚĆERSKE WĚCY

serbſke a němſke, kaž liſtowe hłowy, zličowanja, kwitowanja, načišće na liſtowe wobalki, kwaſne ſpiſy, plakaty, ſłubowe khartki, wěrowanſke khartki, ſmjertne khartki, programy a
też
přeproſenja,
wiſitne a dźakne
khartki, česne dopisy.
wěncowe ſekle, dopiſnicy.
wšě wěcy jeno- a wjacobarbne, jenoź najlěpši material, zhotowja ſwědomicźiwje, ſpěšnje a płaćizny hódno

SMOLERJEC KNIHIČIŚĆERNJA
z. dr. z w. ruk. **W BUDYSINJE** w Serb. Domje

Dr. med. Haubold wróći

Rěčne hodź. nětk 9—11 4—6
nic pak ſobotu popołdnju.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 xl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 xl. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 xl. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihliščerstwo, zap. dr. s o. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so 25 mały rjadk 20 słot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobiličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifu.

Čisło (Nr.) 195 | Budyšin — Wutoru, 21. augusta 1928 — Bautzen | Ročnik 87

Knježerstwowa kriza w Durinkskej.

Demokratiskaj ministroj wzdataj so swojeho zastojnstwa.

Wječera běšche so durinkska demokratiska strona k swojemu sjězdej we Weimaru sešła. Na tutym sjězdže je krajny swjaŝ demokratiskeje strony za Durinšku rejoluziju pśihijał, kotruž po tamnišich wobstejnosćach njelěchu hinašu woznamjenjowali. Dohóńny dołho wuradźowaśe demokratiska strona w jenej shromadźiznje wo politiśkim położenju w durinkskim kraju. Pśichežo sa so a sa so wokasowaśe, so poměrny, kajkeż wone někto su, wjazy taśe dale wostaś njemóža.

W sjawnym wotsejwjenju je so sjěd demokratow wupraŝił, so je so durinkska politika w poślednich měsaŝach wuwiwaka po waschnju, kotreż demokratiska strona wobhladuje jako schłódne sa pśichod zyleje Durinkskeje. Demokratoju su pjecza sa tym pśichiśili, so so pod wilkom Landbunda a teŝ hospodarskeje strony zakonjerstwo a zarjadnistwo tśěrno na jedyn bok wuwiwatej. Sjězd demokratow pśihpśina poknje sprawne prózowanje demokratow w knježerstwje a sjemje. Dokelž pak buchu woni husto na njerjane waschne pśichimani, měsesche demokratiśi sjězd sa radno a nusne, so so demokratiskej politiskej stronje jeje polna swoboda w sadźerjenju a rosćehdźenju wrócći. Sjězd je so na demokratiskeju sastupjerjow w knježerstwje se prośiwu wobroćił, so byśhtaj ſ nětcjśicho durinkskeho knježerstwa wustupiłoj.

Demokratiśi sjězd wobhladuje po nasłonjenjach poślednich měsaŝow knježerstwo na sakkadze wulkeje koalizije, kajkeż ju w němskim staśe mamy, teŝ sa Durinšku jako najlěpśi wupuć. Demokratoju su pśeswědčeni, so je zyle nusne, so so nětcjśiche knježerstwo w Durinkskej wotstroni a so zyle nowe wutwori. Po wschěm sdaću teŝ demokratiśi sapódpśaŕowaŕ teŝ swoje sastojnstwo ślezitaj. Potom wěso hano wot so dóńdże k dospołnemu pschetworjenju nětcjśicheho knježerstwa abo k jeho wudospołnjenju.

Njeje pak hišchże k wěrze podobne, so budże druhi puć, njemjazy jenoŝ wudospołnjenje knježerstwa, nóžny, dokelž maju sozialdemokratoju jenoŝ žadanje po nowowólbach a wotpokasuja ſ tym wulku koaliziju. So so žejun rospuschći, pak sašo demokratoju nochcedźa. Tuž budże dźe Durinskej ſ tśěrno wutrajna knježerstwowa kriza wobrodźena.

Bjezdźełosć w Jendźelskej.

Britiske dźełowe ministerstwo wojsejwja, so so ministerski president na nětkdże 150 000 dźełodawarjow wobroći, so bychu na wotstronjenju praschenja bjezdźełosće sobu dźełali a wobejse cźežko potrjechenym hórnikam wokrjesaŕu pomhali ſ tym, so dźěl dźělonjemějazych hórnikow pschewosnu.

Pólska wotmołwa na Litwu.

Wopschijesce pólskeje noty na Litwu, kotruž je kabinetski schef ſwonkowneho ministra Saleskeho, Schumlakowski, we Kownu pschepodak, je so někto wojsewiko. Wono sapoczina ſ formalnym wotsejwjenjom, so je měł Holowko jako namjetnik pólskeje delegazije formalne prawo pólski namjet w njepschitomnosći ſwonkowneho ministra podpisaŕ. So je Pólska Genf sa měsuno konferenzu postajiła, ma so sa najlěpschi dopokas wobhladowaŕ, kak khutnje pólske knježerstwo we jednanjach se ſwojim ſuboduom wuſkli, dokelž móże so Saleski tam najlěpje tutej ważnej należnosći wěnowaŕ. Dyrbjałka-li pak Litwa na konferenzu w Kralewzu (Königsberg) wobstaŕ, je pólska delegazija ſwólniwa, so ſ njej 22. žnjenża tam sejeć. Sso poczahujo na pośledni namjet Pólskeje ſ 21. julija wusdźełuje Saleski we wotmołwje, so Pólska njedowidźi, na kake waschnje mohło ſtkadźowanje Swjazka Ludow litwinsko-pólskej konferenzu w Genfu je sadźěwkom być. Stónežnje je pólske knježerstwo teŝ spokojom, hdyž so konferenza na 25. žnjenża do Genfa powoła. Saleski wuprajł nadźiju, so ſnadź budże Woldemarajski móžno, jedyn ſ tuteju namjetow pschijeć, dokelž teŝ Swjazk Ludow rospramu wo pólsko-litwinskich jednanjach wobčakuje.

Schumlakowski dże w Kownu wotmołwu litwinskeho knježerstwa wobčakaŕ a ma prawo wo dnju a měsnosći ertnje jednaŕ.

*

So měsesche pólske knježerstwo se swojej wotmołwu tak nusne a so je jenake swojich najwobschérnischi sastojnikow, kajkiż ministerialny direktor Schumlakowski je, ſ njej do Kowna pótłako, je w litwinskim hłownym měsesce Kownu powschitkownu napohlad sbudźiło. We Litwje maju so to, so żebi Pólska pschesje, so by so na kóždy pad hišchże do pożeđźenjow Swjazka Ludow mjes Pólskej a Litwu jednała.

Pilsudski wopuła rumunske knježerstwo.

S Warschawy so powě, so so hamtsjy njeje sdźěliło, na kake městno w Rumunskej so marschall Pilsudźski ſ swojemu wobčežnemu poda. Nowiny „Expreß Poranny“ sdźěluja, so marschall Pilsudźski swój wobčežliwjeńśi domwol, kotryż běsche hižom na junij wotmyknyły, na kuble dra. Skupniewskeho pola Targowisty w Starej Rumunskej pschežiwi. Tam dże pjecza tśi tydźenje pschebywaŕ. Domoj puśejo dże marschall w Bukarešcje posalaŕ a rumunske knježerstwo wopytaŕ.

Knježerstwowa kriza w Bołharskej.

Sakrocźenje jendźelskeho a franzowskeho pósłanza we Sofiji je hižom sćěhowki wuwabiło. Hižom dźěłchi cźaŝ wobstejesche w bołharskim knježerstwje wětka napjatosć, kotraž so někto do khutnje knježerstwowoje krizy pschewobroća. Wječera pisachmy, so je so ministerski president Liapčew do Warny podaŕ, hdźež ſwonkowny minister Burow pola ŕkała pschebywa, so by jemu wo wobstejnosćach rosprawjaŕ. Někto pak so powě, so je Burow ſ Warny list na Liapčewa pisaŕ a jemu sdźělił, so njemóże wjazy dźeje ſ wójnskim ministrom generalom Wolkom w sastojnstwje sawostaŕ, dokelž je tutón se ſwojimi twistami ſ masedonskej organisaziju zyle sakrocźenje Jendźelskeje a Franzowskeje sawinował. Pschećiwo wójnskemu ministrej Wolkowej so hižom wot někotreho cźasa se wschelakich stron wótrje wustupuje. Powě so teŝ, so je so wikowaŕśi a ratarśi minister na stronu ſwonkowneho ministra stupił. We Bołharskej licja tohodła ſ knježerstwowej krizu hnydom po wotbyću pożčonznyneje należnosće w Genfu.

Wójna ćežkich motorow.

Wobsedźenje kraja mjes Němskej a Chinu, wo kotrymž hižom pisachmy, je so někto sjawnje wojsewiko. Sćeženje wopschija schtyri artikle.

1. artikl postaja połnu runoprawnosć wobeju krajow w zlowinych należnosćach. 2. Žadyn ſ njeju njesmě we kraju druheho na někaje waschnje napschećiwo wobkhadźowanju ſ někajkim druhim krajom schkodowaŕ. 3. Dale je so wuźiniło, so wobaj stataj, kiž sćeženje wobsamknjetaj, tak rucze kaž mózno saporžinjetaj jednacź wo wobsamknjenju wikowarskeho a tódźeneho sćeženja na sakkadze dospolnjeje runoprawnosće a zenakeho sastajenja jeneho pschećiwo druhemu. 4. Sćeženje stupi do mozy ſ dnjom, na kotrymž stej knježerstwje jene druhemu sdźělilej, so je sćeženje podpisane.

Nowe zajeća w należnosći z wójnskej pożčonku.

Pschepytowanja w należnosći wobschkdźenja ſ wójnskej pożčonku su k nowym wuſsledkam dowjedle. Tśi dalche wobłoży tyknychu do pschepytowanjeje jatby. Schtó su wobłoży su, wo tym so kruce mielcźi. Jedna so pjecza pschi sajatych wo wobłoży, kotreż so na winowanju ubohdscheho sekretara mkdeho Huga Stinneja, ſ Waldowa, kajmuja a kotreż su pschi spoćzatku zyleje należnosće pschepytowarskim wyschnosćam we Waldowym pschipadże pomozne byle.

Belgiska zwonkowna politika.

Wo bliźšej ſwonkownej politizy Belgiskeje wupraji so belgiski minister ſwonkownych należnosćow Pawol Hymans w jenym rosrěcźowanju se sćežkowazymi słowami: „Nasch kraj ninja žedźenjow sa kruchami kraja, ale jeho geografiske położenje a historiske naschonjenje pschikasujetej, so je se wschěch krajow świeta najbóle njesbožu wustajeny. Tuto njesbože je wójnski puć, kiž wjedźe wot kanja k Połnóznemu morju, ke La Manchestemu kanalej a do połnóznoje Franzowskeje. Tohodła ma Belgiska hižom pschikrodźeny sajim na sbožu krajnych mjesow, hdźež durhi schkit naschich mjesow być organisowany. Sstym ſ pschiwiśwazarjom regionalnych sćeženjow, ſ kotrychž je Locarnske sćeženje ſ wobsedźowanjabódnym pschikładom. Wažu jo žebi jako najwušnamnische sestajenje prawneje a mérowje organisazije Europy. S Němskej sumy wujednali wikowanske sćeženje, kiž je jara wuspěšne a naschje poćahi k niej poćzinaju ponuki być normalne. Schtož pak naschego sbožu w polnozy, Hollandsku, nastupa, pschejemuja žebi rebʼsiju sćeženja ſ léta 1839, so bychmy saiwěsćili swój wołkład na morju a na Rheinje. Psched dwěmaj stotnaj sym shromadźe ſ hollandskim ministrom ſwonkownych należnosćow Karnebeekom podpisaŕ sćeženje, kotreż, kaž so nadźijamy, pschinoschuje k wolstronjenju njedorosumjenjow a k wjetschemu sbliženju wobeju krajow. Ale tute sćeženja hollandski sjemje wotpokasa. Wočakujemy někto nacźiśe hollandskeho knježerstwa, so bychmy mohli wotewrjeć nowe jednanja. Naschja ſwonkowna politika je potajkim wjedźena k lěpschemu měra a hospodarskich pomérow. Je to strowa měrowa politika, bjes egoizma a imperializma, kotraž je jenoŝ pschimérjena potrjebam naschego ludu a belgiskim žiwjeńskim potrjebam.

Demonstracija Flamow w Dixmuidenje.

W Dixmuidenje wotmě so njedźelu tśěrdźetna demonstrazija Flamow k dopomnjenju na flamskich wojakow, kotśiż su we świetowej wójnje padnyli. Lětuscha demonstrazija běsche sjednoćena ſ położenjom sakkadneho kamjenja za pomnik sa padnjenych, kiž ponjese wulki łichiż ſ napismom: „Flamscy wojacy su wojowali a su padnyli, so by **Flanderska była wuswobodźena.**“ Pschi położenju sakkadneho kamjenja, do cźehoż so žiwjatocźna mscha wotmě, rěcźeschtaj mjes druhimi prof. Daels a baŕnik Thaus. Na demonstraziji wobdźěli so 50 000 wobsobow ſ mnoho khorhojemi. Belgiske knježerstwo njeběše žanych sastupjerjow pósłało, dokelž běsche to flamska narodna manifestazija. K pschipadam pak njeje doschło.

Poincare je 68 lět stary.

Wječera póndźelu świecesche Poincare swoje 68. narodniny. Ministerski president, kiž je 35 lět dołho nimale bjes pschetorhnjenja we wjednistwje statnych należnosćow sobudźěŕał, świecesche swoje narodniny na swojim kuble Sampigny wobrjedź swojeje śiwjby.

Španiska Kelloggowy pakt wótrje prima.

Wulke Madridske nowiny „El Sol“ su wótru kritiku Kelloggoweho sćeženja wocźišćichcźale. W njej wone Jendźelskej a Sjednoczenym statam wumjetuja, so chcźetaj świet mjes sobu rozdźělić. Jendźelska kłóczi pjecza na swoje wobežite prawa wot Gibraltara hač do Hongkonga, Sjednoczene staty pak bychu najradscho zyłu Ameriku wobknjeźike. To je po kritizy tutych schpanskich nowin wupravdźite wopschijesce Kelloggoweho sćeženja, wschitko druhe je pódlaźike a njewažne. Jenoŝ dźěcźazy cźłowjek może wěrjeć, so so ſ Kelloggowym sćeženjom hodźi wójnam tadźewaŕ.

Venizelos je dobył.

Njedźelske wólby w Grichiskej pschinjesechu Venizelosej wulke dobywje. Jeho strona dosta ſ 250 parlamentskich sydłow ſnata 140. Ssamo w Athenje, Solnuje (Salonikti) a Pireju. Hdźež běchu so monarchistojo wobežde wo sydły

wokerjow prózowali, wuńdźechu venizelistojo ſ wjetſchinu ſ wólbneho wojowanja. Do wólbow běſche Venizelos ſam wojſewſki, ſo budźa wólby wupruhowanje jeho nahladnoſcje w ludu po tym, ſo je ſo ſajo k politizy wróćił a ſo budże Grichiſka mjes liberalnymi a monarchiſtami wolicź dyrbjeć.

W Albanskej chcedźa měć kralu.

Pónđźelu dopołnja wotmě ſo we ſtowniym mjeſcu Albanſkeje, w Tiranje, wulka ludowa ſhromadźizna nad-bydleriſtwa Tiranу a wokoliny, pſchi kotrejž ſo ſ wulkim ſahorjenjom wobſaŭkny, ſo ma ſo w Albanſkej monarchiju poſtajicź. Kralowſtu króm chże lud preſidentej Achmedej Cogu poſticźiej, dokelž pſchipóſnawa ſaſtužby, kiž je ſej-wón we ſwój wólzny kraj dobył. Pſchikład kſowneho mjeſta ſu po zyłej Albanſkej ſcźehowali. Też we druhich mjeſtach wotměchu ſo podobne ludowe ſhromadźizny, kiž ſo ſ dobrym porjadkom wotměchu.

Zadźěwanu puč w Ekuadorſkej.

Mnohy liberalni wotprawjeni.

Po hamtiſkej powjeſći ſ Quita w Ekuadorſkej bu revolucionarny nadpad ſadźewany, ſ kotrymž mjeſnyſche ſo ſakoſpoſtajenje wuſtawineho knježerſtwa w Ekuadorſkej ſtjenjicź. Mnohe nawjedowace ſobuſtawy liberalneje ſtrowny ſu wotprawili. Schcźuwarja Joſe Mariu Ajuru ſu ſajeli. Po hamtiſkim woſſewjenju ſu ſcźarkarjo bróniże, pienjeſy a ſchcźowaze ſobjena mjes ſkłoſtanzow rozbźeleli. Porjad w kraju dale wobſteji.

Ze Serbow.

Dawownica.

Wutora, 21. žnjeńca.

Hartwiga — Anastazija.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

1692 dokóńči kommiſija za wudaće perikopiſkich knihow ſwoje dźěło. Do njeje ſłuſeźe mjez drubimi Jan Kryſa Krygaŕ, kiž běſe tehdy z fararjom we Minakale. — Jeho nan bźe Kaſpor Krygaŕ, archidekan w Muźakowje, pozdźiſo faraŕ w Cybalinje. Jan Kryſa Krygaŕ powoła ſo z Minakała do Barta 1702. bźeż je 12. dec. 1717 zemrěł. — Jako ſobuſtaw kommiſije wobſtara ſobu wudawk agendy a katechiſma. Krajne ſtawy płaćichu kommiſiji za dokonjane dźěło 100 toleŕ, wězo wſitkim bromadźe, zo mějachu ſo do pjenjez dźěliź. Přewjeſe wſak to też za tehdomne poměry ujebź. Jan Kryſa Krygaŕ ſpisa też ſam 1714 katechetiſku knjižki we němſkej a ſerbſkej rěći. — 1862 w Budyſſinje přebywa rektor Kazanſkeje univerſity, Mjłoſławow.

1914 Japanſka měſa ſo do ſwětoweje wójny.

Horni a Delni Hunjow w płomjenjach

20. aug. 1842

Dźeń dwacyteho auguſta
Nam kóžde lěto powěda,
W Hornim a Delnim Hunjowje
W lěće 18 ſtow a dwaj a ſtyryceći
Rěčeſe Bóh k nam ſurowje.
Wón móenje na njebju zahrima
A palacym płomjenjam přikaza,
Zo bychu nam naſe domy ſkazyle
A naſe wutroby nam zrudźile.

W krótkim wokomikujenju
Stejiſtej dwě wſy we płomjenju,
Wſitko bu prochej zrunane
Přez Bože móene wjedźenje.
Tak ſpomímy wſitcy w hromadźe
W Hornim a Delnim Hunjowje:

Kak móenjo Bóh knjeźi na njebju,
A čiúmy prawu pokutu.
Pobożne duże w času njewjedra.
Hdyž ſo jich domy pala
Sej Bożu hnadu khwala

Tón dźeń njech nam ſtajnje přednje
Přez naše cyłe žiwjenje:
Bóh powyſa a poniża,
Tak wſitko we ſwojej mocy ma.
Bohu dźakujmy ſo z wutrobu,
Nam pomhaŕ je ze ſwojej ſmilnoſću.
Hdyž rnaje naše woći ſylzuja,
Boża dobrota je zetrěwa
Pytajmy najprjedy Bože kraleſtwo,
Dha budźe nam přiwdate druhe wšo.

Jan Hala w Delnim Hunjowje
měſćanoſta a cyrkwiny prjódſtojeŕ. 1858.

*

— **Wo wjedrje.** Nižina, wjeſera nad Jendźeliſkej ſeźaza, je ſo hacź k nam ſunuła a nam ſamrźeńcenje a mjelenje wſchitkich wſchelakich wjedrow přinjeſła. Po hacźu ſpra ſpěchnje cźehnje, dołeźi chajſche ſchkeńza dźenſa rano ſajo na njaue. Wyſchinki ſ Jaoriſkich kupow bźe wjeſera ſtyſchcźe jara ſkalena. Najſtarſe ſo pichiblížnje. Wo ſkerjatnym wjedrje ſmějmy ſajo wobſtajniſche wocźakaca: W najſtich ſtronach ſu žně hacź najnaſtrachniſcho pod ſuchim. Měſko naſchi rańže hacź nan

kadowacy njetrjeba bojeć. Po dźele hakle kiwa zabawa a ma być šlachotna. Hdyž so mjenje serbuje, tam dyrbi so krućišo dźełać. Na nas čaka wjele dźela a temu dyrbimy so podwolić po přikładze našeho wótčinca Muki. Mamy wjele ludowych pokładow. Dyrbimy je hajić a pěstować. Młodźi a stari maju zhromadnje dźełać. Trjebamy młodych spisowaćelow. Tajke dopomnjenki na skhadźowanku nas jimachu. A znata Radworska a susodna hospodliwosć nam kermušku wozbožli.

Ze Smjerdźaceje pola Różanta. Dźensa w nocy w druhej hodźinje wudyri woheń w domskim žiwnoserja Missale (rodź. z Khrošćic) a so tak spěšnje rozšerješe, zo dyrbjachu domjacy z woknami zwuskakać, zo bychu sebi nahe žiwjenje wukhowali. Kak je woheń nastał, njeje hišće wujasnjene. Za krótki čas paleše so cyły statok. Woheń přeskoči potom na susedne Solćie (Kunatec) twarjenja. Wobej statokaj so dočista spalištaj. Dokelž ani kuska wětřika njebě, buchu dalše susedne twarjenja před njezbožom wukhowane. Sykawy drje tu bórzy běchu, tak klóštrska motorska prěnja, Šunowska druha a Pěskečanska třeća, też Różečanska so wobdźěli, słuša sobu do Smjerdźaceje. Njemóžachu wjele wuskutkować, dokelž je tam wulki njedostatk na wodźe. Samo w studnjach wjele njeje. Při sylnym wětřiku by wězo njezboże wjetše było. Hižo wospjet je so na to pokazało, zo měle wsy sej jedyn abo wjacy hatow připrawić, hdyž bychu desahaceje wody za tajke njezboża měle. Wotpaleni su jara škodowani, dokelž je so jim nimale wšitko spaliło a žně běchu hižom domoj. Tu změje křesćanska lubosć přileżnosć, skutki milosće wukónjeć.

S Lubija. Pola žydom sjawnych dźełosparadźerjnow w Lubijskim hamtskim hejtmanstwje je so w pohlednich schtyrjoch njedźelach ličba podpjeranych dźełoњemějazych wo 437 rosnunožita. Naličii so 15. žnjeńca muzjiskich dźełonjemějazych 924 pornjo 697 pšeh schtyrjomt njedźelemi, mjes tym so ličba žónskich dźełonjemějazych so ſ 1233 na 1443 powyšchi. Rusowi dźełacjerjo su wot 162 na 155 wotebérali. Krijowe fastaranje sapiša na žamknem dnju 39 (39) muzjiskich a 11 (16) žónskich wozbowm. Na žydom dźełosparadźerjnom rosdźělene widźimy tajtile pomér podpjeranych dźełonjemějazych: Lubij 532, Dehranow 180, Cibau 503, Habrachczij 278, Nowy Gersdorf 598, Neusalza-Spremberg 231 a Kunewald 145.

S Lubija. Wopaczny złowny sastojnik, pšeh kotrymž njeh su korčmarjo a wobkhodnizy warnowani, pobu we Cjornowje w Lubijskim wokrjeju pola tamnišeho korčmarja a pruhowasche sklad tobakowych twarow. Wotkhadźejo so wuprajі, jo je swoju listowinju sbubił. Na to waschnje wurěcja wopaczny złowny sastojnik, kiž so za złowneho inspektora Reussendorfa wudawasche, požčonku wo 45 hriwnow. Sa tutym wobšchudźerjom so mózuje hlědźi.

Čitarja „Serbskich Nowin"

*kiž „Serbske Nowiny" z póstom dostawace, skazajće sebi je **hnydom za** měsac septemb., dokelž wot 25. awg. pósta 20 pjenjezkow wjacy zběra*

S Njedźichowa. Hygienska wuczowanska wustajenja je w towarstwowem domje hižo nješchto dnjow wotewrjena: Cžkowjet, jeho wustacje a sanitowanje, sylazne khorosće, tuberkulosa a druhe. Wustajenja, kiž mějesche wajrjedr jenož hač do wutory, 21. t. m. traca a bě hač dotal derje wopytana, je so wo nješchto dnjow podlěšicej. Tyrbiska.

S Wojerez. Mischtrske kruhowanje su pšeh Schyrjelskej mischtrskopruhowanskej komisiji wobstali: frišer Korla Hawbrak w Niedźichowje, rěznik Maks Mesch se Bukowa, Robert Meusch ſ Bukowa a Wilhelm Körner ſ Wětrizy.

S Mužakowa. Sa korektora bu tudy pontjenowany evang. wučeř August Thomaschk.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 21. awgusta 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1926	100 pólsk. złotych .	46,925
1 jendźelski punt .	20,346	100 čěskosł. krónow .	12,428
100 šwajc. frankow .	80,72	100 franc. frankow .	16,375

Barlinska burša sastupi wčera se sešylnjenymi kurcami do wonjeho tydźenja. W běhu dnja so jeklabjowachu a wobrot wjasny. Runje tak mérne běchu witi ſ dołkowymi a rentowymi liseźinami.

Na produktowych witkach bě wobrot žiwahy. Pšenica ſ nowa wo 10 pf. po zentnarju tuńšcho pšchedawachu. Nalični jeczmjeń bě wo 15 pf. pornjo pjatkej tuńšchi. Sa to rožku wo 10 pf. po zentnarju drožšcho pšchedawachu, wowa bě nimale žadna. Nowe běrny 3,50—5,50 hr. po zentnarju pšchedawachu. Wežera płaćejsche zentnar

w Barlinje

pšenicy 11,20— 11.25 hr., rožki 11,05 hr. hač 11,20 hr., jeczmjenja nałymšeho 10,20—10,65 hr., rałčnjeho jeczmjenja 11,75—13 hr., wowsa 10,65 hač do 10,70 hriwnow,

w Drježdźanach (piatk)

pšenicy 11,25—11.50 hr., (11,46—11,70 hriwnow),
rožki 11,25—11,45 hr. (11,30—11,55 hr.),
jeczmjenja nałymšeho 10,50—10,75 hriwnow (10,50—10,75 hr.),
jeczmjenja nałtnjeho 12,60—13,25 hriwnow (12,25—13 hr.),
wowsa (šaty) 12,90—13,15 hr. (13—13,25 hriwnow),
wowsa (nowy) 10,75—11.25 hriwnow,

w termińowym wikowanju

za september: pšenicy 11,87½ hr., rožki 11,67½ hr., wowsa 10,73¾ hr.,
za oktober: pšenicy 12 hr., rožki 12 hač 11,70 hodź.
za december: pšenicy 12,12½—12.15 hr., rožki 11,85 hr., wowsa 10,65 hr.

Pšichadźejce pytaju:

Skłakarjow, skała pola Radźanez.
Pěškowicu, Kazor w Běłej Wodźe, Hermannowa haša 42.
Monkerow za lejenje, Moritz Eckardt w Budyšchinje pšchi Žitnych wikach 42.
Pohonca, Klitzinger we Lutach, Tornošti puć.
Stwinku a kuchinku, „Alte Wahlfahrtsgeſ." w. e. H. we Lutach.

Na pšchedań:

Piano, Wöllner w Hodźiju
Cello w Budyšchinje, na Dejcowskich witach 25 III.
Wós dźěćacy w Budyšchinje Siemenjowa haša 41 n. pr.
Wohnišchcžo (Küchenherd), Fajmaner w Budyšchinje na Schäfferowej haši 18.
Kolo motorje, 8½ PS, rentšli hamt w Njeswačidłe.
Jałoja. 1½ lětna w Pišanym Dole 55b.
Krowa wyšokoſuczelna w Zjornym Khołmcu 69.
Kóń a wós, Meyer w Mužakowje, Schmelzowa haša 9c.

Soudnišzy na pšchedźowanje

hrjedu 22. awgusta 1928

w Kulowje dop. w 11 hodź. w hoſcenzu „K 3 krónam" tolo a 15 kachelskich zigarow,
w Dalschtrowje pschip. w 12 hodź. w kóčzenju „Ke hnjezdu domej": kuža a 2 kóčzaj hlejazeje pšchenizy,
w Njiſej dop. 4411 hodź. ze šulmišchtrje wschelake knihi,
we Wojerezach dop. w 11 hodź. w hoſcenzu „K złotemu lawej": zentrifuga, meble, draſchcha, njebos, 4 klamarje kamory, 4 piſmańske stroje, 4 hospodarske wosy, mužaze a žonjace kola, bogart, šanki, klamańska polza, klamańske blido, auto, żelezne kaschle, kóń ſ geratom, makowa mlyna a hudźbowy automat.

schtwórtk 23. awgusta 1928

w Budyšchinje dop. w 9 hodź. Koschowa garnitura (bidło, stołaj, lawki), dźěćacy puſt, dtzd. wózow a widźelkow, 5 motorskich kolow, 4 piſmańske blida, vertiko, sofi, mjeńkej stołaj, kwětkowej stejakaj, 3 rejaze cžamiki, 4 piſmańske stroje, ličzowak, 4 knihownych kamorow, klawěr, 5 hobankow, wschelake sjedlańske twary, konjaze płachty, 3 klamańske polzy, 4 klamańske blida a 3 gramofony, klubowa garnitura, klamaństi kamor a draſtowny powěschak, wulki lehnjel, łožki, mukowje sydło, pult, stoł, 5 płaćiſmowych taſlow, waha je 4 puntami, wobraz,
se šwobodnje ruki: 4 pary porcelanskich stupnjow, 111 tuńšcho po 12,50 hr., dezimalna waha naituńšcha 7,5 hriwnow.

Škrowe depeše.

Produktowe witi w Barlinje dźensa dop. 3411 hodź.: Płaćiſmy za pšenicu a rožku sa pozdźišche termije sešlabjene, sa hotowe sorne kruczišche.

Dop. 3412 hodź.: Sa pozdźišche termije dale sešlabjene, sa hotowe žo trochu dźerža.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

20. august.

178 wół., 423 byk., 439 kruw. a jałoje., 619 čelat., 914 wowc., 2958 swini.

Płaćizny za
woły: 1. 50—60, 2. 41—52, 3. 34—40, 4. 30—32;
byki: 1. 53—57, 2. 45—51, 3. 41—44;
kruwy: 1. 45—50, 2. 38—42, 3. 27—33, 4. 21—25;
jałojcy: 1. 53—57, 2. 38—48;
čelata: 1. 72—78, 2. 60—70, 3. 55—58:
wowcy: 1. 65—68, 2. 58—64, 3. 48—52;
swinje: (přez 300 pt.) 78—79. 2. (240—300) 79,5, 3. (200—240) 77—78. 4. (160—200) 75—76. Raney 66—72

Drježdźanska burza (20. 8.).

Pšenica	225-230	bórnjace kružki	28.50-29,00
rožka	224 229	pšenič. wotruby	15,70-16.10
nałětni jeczmjeń	252 265	ržane wotruby	17,70-18,20
nazymsk. jeczmjeń	210-215	pšeńana muka	41,00 42.50
wows	258-263	ržana muka	35,50 36,50
čeńwjeny dźećel	-	woka	34,50-35.00
raps	320-325	pjeluški	35,00-35,50
kukurica (Mais)	231-233	hróch	36,00-38.00
suche truhančki		cokrowe truh.	-

Płaćizny na Barlinskich produktowych witkach.

Žito a wolijowe symje po toni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny na złotej hriwnje.

	21. 8.	18. 8.		20. 8.	18. 8.
Pšenica	224-227	226-229	bony	26-28,00	26-28,00
rožka	221-224	219-222	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jeczmjeń	—	-	módro łupiny	15-16,0	15-16,00
naz. jeczmjeń	204-213	204-214	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wows	213-218	207-218	zoradella	—	—
kukurica	214-217	218-220	raps. wosušk	19,60	19,60
pšeńe muka	27.50-31	28-31,50	lany wosušk	24,00	24,00
ržana muka	29,50-32	30-32,50	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,50	15,00	bórnj. kružki	24-24,6	24-24.60
ržane „	17,00	17,25	syno, 60 kg	3,50-3,80	2,50-3,80
lane symje	—	—	ržana stoma	1,00-1,20	1,00-1,50
hróch	35-40,00	35-40 00	pšeńč. „	0,80-0,95	0,80-0,90
raps	320-325	320-325	wowsna „	0,80-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	ječna „	0,60-0,80	0,60-0,80

Njezbožowna njedźela za Žylow pola Khočebuza.

Sydom twarjenjow wotpali žo ja jenu nóz. Ssamomordarstwo.

Sa wješ Žylow pola Khočebuza běše saudźena njedźela dźeń wulkeho njeboža. S wjeſelnymi hranji běsche žo sapoczała a ſ hrózbu na słónczi. Po starym waschnju žiwjeczejsche Žylowska młodźina pod žylnym wobdźělenjom wobydlerstwa žinjowy žwjedźenj. Ledma běsche žwjedźenjski cžah k kónzej, a po wšej roscžeri žo powědźa, so je žeri 15lětny Franz P. žiwjenje wzał. Tuta powěsć wupokaja žo jako wěrna. Pospyty k zažowoziwjenju njenjedźachu žaneho wuspěcha. Wo pschičinach k tutomu samomordarstwu njeje niczo znate.

Tale struchła powěsć wjeſele žinjoweho žwjedźenja jara ponjeschi, ale žwjedźeń sam dyrbješe so pónđelu w nozy ſe strózelenimi słónczicy. W prěnjej hodźinje wo tuhy nadobo k wohnju trubjachu. Na dworje pschekupza Merschenza ſ Wjerbneho, kiž běsche žebi wosebjeđer hakle pšeh nětkrótkimi mježazemi kupił a w kotrymž podrujnikaj bydleschtaj, palešče so je žinjeni najwetšinu brózeń. Prjedy hač pomoz pschińdże, shrabnychu ptozinjenja hižom domike, kotrež dyrbjachu wobydlerjo ſ najwjetšim chwatkom wopuschczicz. Nucze wulkowachu pomozni ludźo hišcze ſtót a dźěl katastrelskeho gratu.

Njetrajesche dołho a ptozinjenja wupschestrěchu žo też na statok žuzoda Saschowy, hdyž so hródże sapalichu, kiž běchu, kaž dotalnej twarjeni ſe ſlomu krute. S tutych hródżow roscžeri žo woheń na njewobydlene domike a dwě štalni na ramjanej łokowinosći. Wschitke twarjenja bo docžiſtа wotpalichu. Też tu mózachu jenož ſtót a nješchto katastrelskeho gratu wukhowacz. Nekotre kury pak su žo zobuſpalile.

Na žboże běchu žwjedźenjsky wobdźělnizy hnydom k pomocy. Nucze sapschimowy Žylowska wohnjowa wobora a dawasche ſ wjesnej žukawu wodu do wohnja. Wórsh pschikhwatachu też woborу ſ Chnjelowa, Deschna a wokrjesna autowa žukawa ſe Strobiz.

Hodźiny dołho mjezachu wohnjowi wobornizy ſ wulkim napinanjom dźełacz.

A hlej, nadobo, krótko prjedy hač běchu wobory wohnje dobałcheli, so dohladachu, zo su też wola Hoschenzarja Bukwara ſ druhich boka dróhi paleschе. Też tu žo ſ payu kryta brózeń wotpali. Snowa dyrbješe so wohnjowa wobora do dźěła podacz a halke na ranje běsche haschenje dokonjane.

Mjes Žylowskimi wobydlerjemi knježi wulke rosharjenje, dokelž maju sa to, so je woheń łakotny. Wicheja žebi, so buchu sapaterja bórzy wupschedźili. W Žylowje je žo w pohlednim czasu nevadnje hušto palilo. Powschikhownosć czekaja pod tutymi podankami a ratarjo mnju czejschе steiſlejcžo pschi sawěscenjach.

Z Kužicy

S Khróstawu. Po pschedchadźazem pohóſcenſkim prědowanju wuzwoli so po Božich khižkach farſki wikar Kurt Mildner ſ Markranstädta pola Lipika, kotrehož běsche evang.-lutherske krajne konſistorstwo na wutworjedźene farske městno namjetowało, wot zyelwinkeho pschedchadnika jenohłósnje sa fararja.

S Hornjeho Kunewalda. Wežera rano sahe wubudźi mózne ſ wohnjutrubjenje wobydlerjow je Spanja. Wulki woheń bě we wulkej brózni a we hródżach Hornjo-Kunewadskeje korczmy wudyrił, pschečežiwo katrowuz wojewodskej woborje ſ Hornjeho Kunewalda a Kunewalda, kotrejž běschtej nanajkhitschischo pschijěłej. Niedźiwajuch nahwjetschego prózowanja mózachu jenož ſtót a nješchto rolneho gratu ze wulkej nuzu ptomjenjam wuterhnuješ, mjes tym so šćiriche žeń, kiž běchu šćiła wobkhodne bohate hyle, so hač na nješchto zentnarjow sohnapaliczu. Wobsteržene twarjenja šwalichu so hač na sakkadne murje. S wulkim šrokom běsche. So wótšił njedźiesche, dowak bě ſ jara hyknje so rosnuwajuch sčtanjom sakkrjow niedowidźomny hrach ta sule ſuhodstwo nałak a woheń bu też sawěrjene na wódlanku sahu a domike so pschewjeli. Tak pak so poradźi, tute twarjenja psched wohnjom sawobarać. Schkoda wschak je jara wulka, ale je sohnjerženiom kryta. Woheń je sawěrjene łakotnemu bat a najšeriſcho je to tón wietrath łakotnosć bił, kiž je w pohledním czasu we Kunewadskej wokolinje pschesa sahu wobeń łakotnosć. Jeho wuskhadźejcz wróżaju so wschelkomužne po tutom nowym łakotnosću na wšch možne waschnje.

S Nartrowca. Pola Kosmaschenza namakachu ludźo, kiž po hrózy běchu, žónsku 56 wjedowaju ležu. Wona bě ſ kola nabła a sebi mošny rjeschała.

* Se Žitawy. (Dyniny ſlaty kwaſ.) Wežera ſwjeczejschetai rjeich wužymy a wschudże tuchy mjeſecžan, kries mjeſecžanki sawěrjachu Hendrich Berger a jeho mandźelska Jurmadnje se starschimaj jeju wjeſelschodnego ſyna. Łujeſa direktora Hermana Mehlera ſwjaži ſlaty kwaſ. Wobaj abiliejskaj poraj ſlaj hišcheže Žitaj. Kries Berger je cžestny pschedsydnik Žitawskeho towarſtwa sahrodnikow a hišo je 26 lět mjeſecžanſki sahrodźanc a ſ tym najdlše a najſtarschi mjeſecžanſki sahrodźanc w łokolinu. Jeho mjeſecžanſkwo je tutomu pilnemu a sahrodźanemu mužej pschez sahu ſwoju dowěru wopokasało.

* Se Žitawy. (95 000 wopytowarjow kupiele.) Telko muželi bu w kupjelach we nawjeczernem parku we tydź dobje hač do pjatka. Najšepje wopytanu njedźela bě je 6000 kupjelanskimi hoſcenzi wobſkedźena, na najšepschim

wschěbnem dnju naliczi ho 4000 wopytowarjow. W czasu wot 11. hacź do 18. prašnika bě jich tamo 24 336 wopytowarjow.

Rozprawa zjawneje dźěłowje zaradźernje za Budyšin a wokolinu.

Hubjenšche wuhlada do pšichodu.

Dźěłowe poměry we wokrjesu Budyšce zjawneje dźěłowje zaradźernje běchu w měrjazownej juliju a augušce khetro khabloze. W juliju je ho liczba podpjeranych dźěłonjemějazych wot 1 0 7 2 (743 w měrjce a 329 na wjacy) na 8 8 5 (577 w měrjce a 308 na wjacy) na konzu měsaza snižiła. Ale wot špocžatka hacź do 15. augusta je pak ho sasko we 70 wobzobow swyschika a na 9 5 5 stupita. Wosprawdze pak je liczba dźěłonjemějazych wjetscha, dokelž dźěł dźěłonjemějazych zjadkajšeho czasa dla njeje w liczbje wospšihjaty. S podpjeranych 955 dźěłonjemějazych běsche 658 (396 muzšk. a 262 žónsk.) z Budyšcina a 297 (250 muzšk. a 47 žónsk.) z wjeznych gmejnow 757 dźěłonjemějazych dojtawasche podpjeru za dźěłonjemějazych, 128 krjsowu podpjeru a 70 sastarakšu podpjeru. Nrjsowe dźěła wukonjachu ho napohlěd jenoz hišcze w měrjce Budyschinje, pšchi kotrychž 94 dźěłonjemějazych dźěło namaka. Liczba nrjsowych dźěłacerjow je ho w poslednim czasu stajnje snižowała.

Pšchiczina pšchiběranja liczbow dźěłonjemějazych ma ho pytacź w sniženju mnohosče dźěłacerjow we wschelakich dźěłarnjach w industriji a we wonkownych powołanjach. K njelubym wobstejnosczam je lětża też wobsche pšchinoschowało, so je ho tak mało twarilo. Hacźrunjeź wschelake dźěłarnje dźěłansče mozy pšchistajowachu, dha pak běchu tola na druhej stronje liczby ty dźěła puschczenych wo wjele wjetsche.

Sda ho, so je było 1. augusta ł 885 dostawarjeni podpjery najnišče a najschijomnische stejischczo litteho léta dospěte. Loni 1. augusta běsche we wokrjesu 1006 dźěłonjemějazych. Najmjenje běsche jich (347) 15. oktobra 1927.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Esperanto-tydzeń.) W czasu Esperanto-tydženja, wot 2. hacź do 9. požnjenza wuhotuje Němski Esperantowy swjatk w dwěłem dworje nowoje radnizy Esperantowu wustajenja ze žiwjatoczniczu wotewri.

* S **Kamjenz.** (Późnje szczehki swadny.) Srjedu powołdnju zemrě tudy 21ětny Krawz na szczehkach dyrjenja do wobliczja. Pšchi jenym zahrodnym žiwjedženju we Gablonzu bě jeho nchtó dyrik. Hakle za tydzeń, hdyž buchu bolosče pschego žiwlnische, bu do měschczanstwe khorownje pokasany.

* S **Chemnitza.** (Mjezinarodowy pschehad pšches kosmje.) Na njewobstrażowanem pschekhodze pšches kólje pola Kupferhammer-Grünenthala jadża jo 70ětina Staruschka, kiž njebě kwidanje a swonjenje lokomotiwy zkyschaka, do wozbowoboweho czahu. Njesbożownej starcej žonje bu prawa noha smjerzenza. Nimo toho jo czeżko na hlowje rani, tak so dwěsche ju do Kamjenczanskeje khorownje dowjeseć.

* S **Pegawy.** (Wot žnjowoho wosa pschejedżeny.) Hdyž dźěłacerjeŕ Nikel ł Falkenhajna na polu konje ł wyhotowanym wosom sa wudu wjedżesche, rytny, so jeho wóskomkolwiek **tónny hyn pšched** wosom padże. Hacźrunjeź konjej hnydom **zastaschtej**, to jčdżesche tola hišcze jene tolsko wosa pšches hólczejowu schiju, kiž bě hnydom morwy.

* Se **Starcho Seidenberga.** 28-ětny hyn Gesmanna swojiby je smjertnje sinjesbożił. Blisko Barschcze pschejedże jeho czah.

* Se **Schweidnitz.** (Młoda holza so špalika.) 17ětna dźowka wojnarja Jäckel dźěłche žebi w Mörchelwizach da nanoweje dźěłarnje po tschěfli, dokelž dżiwsche wobjed warjeć a ł nimi satepjeć. Hdyž woheń sadżěła, łapali ho jeje drasta, dokelž ju nadobo widlischcza hrabnychu. Wšoha so tak straschnje wopali, so we Wrótzlawskej khorownì na to wumrě.

* S **Ohlawy.** Dwaj 12-ětnaj jehnjatkaj pachołaj staj je starschikeho domu wotesłoj o hacź dóstaj njejstaj ho hischcze wróczitoj. Połizija je w mjaj sledżi.

* S **Wrótzlawja.** (17 000 hriwnow pschekschewik.) Wrótzlawska kriminalna połizija saja yjatk nozy dweje 17-ětneju pachołow, kotraj běschtaj w sawjesełeńskich městnosczach njeschto tyżaz hriwnarjow wumuńiłoj a yjenjesły sedżerje rozdawałoj. Wobaj pokhadżeschtaj je Safikeje. Jedyn ł njeju, pschekupśki wuczobnik Waktaŕ Lindner, bě pola swojeje firmy, pschestrěnzowieje fabriki we Wurzenju, 3. žnjenża 17 000 hriwnow pschekschiwił. Se swojim pschecelom, 17ětnym formaŕskim wuczobnikom Erichom Tolicrom, potom czekny. Pschekschiwjenje sta ho na dźiwne waschnje. Lindner bě njejmjenja hódnostny list žebi pschiswojił, kiž wobšahowasche po reklamazji 300 hriwnow. Hdyž pak jón wotewri namaka městno 300 hriwnow sydomnasče tyżaz hriwnarjow. Pschecelej wuzjischtaj pschi czekanju motorske koło, hacźrunjeź njeměsčechtaj wjedniseho wopiśma. W Budyschinje najprjedy posłastachtaj a nakupowaschtaj za swojej w Loubenje pola Grimmy bydlazej pschecelniny drohotne rjecžaŕki wokoło schije a stote narucżne czoknički. Potom pósłastachtaj motorske koło se żelesnizu wróczo a nuczowaschtaj ł czahom dale. We Wrótzlawju dżiwschtaj do Krkonoschow. Ale tónle zawieżełesłi wulet stejpka jimaj kriminalna połizija we Wrótzlawju, sajamschi jeju. S pschekschiwjenych pjenjes namakachu pola mkodostnesu njedożinkow hischcze 11 000 hriwnow.

Přilopk.

* **Wo tyfuzu pola Potsdama.** Kaž hnuj hižom pišali, je w Potsdamskej wokolinje tyfus wudyrił. Nětko ju hydom dalsche wobzoby zhorile. W Potsdamskej měschczanskej khorownì a w Josefowym wustawje leži hromadże 31 na tyfus zhorjenych wobzobow. Pschiczina zhorjenja je njewotwarjene **zuloko** w kotrymż běchu wjuzowe bazle.

* **Zsmjertnej woporaj pschi wadżenju w korczmje.** S Mnichowa ho pische: Sobotu wjerżor nasta w jenej korczmje na Zónskej haży swada, pschi czimż 35-ětny Jamkaŕ 54-ětneho kowarja Josefa Stroppela a żenjeneho 47-ětneho cżešlu Jurja Grimma strachnje ł nożom skala. Grimma bě na mjesće morwy. Stroppel wumrě na puczu do khorownje. Winka hu sajeli.

Tři njezbože na juhosłowjanskich żeleznicach.

Czah je pednył ł nażypa. — Kotoł lokomotiwy je rozbuchnył. — Dreśina je ł kolijow wujeła.

Na żelesnizy ł Nischa do Skoplje je ho schtwórtk popołdnju wokoło 2 hodź. wozbowoby czah po nażypje dele czisnył. S pschiczinu njesboża běsche wobschkodżena czara. Tłmarze wosow je ho rozbiło. Po poślednich powěsczach hu ł rospadankow wuczahnyli 20 morwych a 30 cżeżko ranjenych. Wulka liczba puczowazych běsche lohko ranjena. S Beograda a ze Skoplje pschijědżechu k městnu njesboża pomozne czahi, też wobschodny minister je ho na městno njesboża podał.

W nozy wot hrjedy na schtwórtk je kotoł spěschneho czaha cżo 101 mjes Beogradom a Nischom rozbuchnył. Na lokomotiwje hu pjatali nowe wuhlo tepicź a pschi tym je ho lokomotiwny kotoł tak pschetepił, so je k rozbuchnjenju došło. Lokomotiwnik a jedyn żelesniski inspektor buschtaj morjenaj, dwaj rjadowarjej cżežko ranjenaj.

Schtwórtk popołdnja w 9 hodź. je blizko Vele pola Skoplje żelesniska dreśina ł kolijow wujeła a ho po nażypje dele walita. Jedyn sastojnik a tśo rjadowarjo buchu śmjertnje ranjeni.

Wichorowa katastroła w Alžérskej.

15 morwych, 150 ranjenych.

Pschi alžérskim mórśkim brjohu mjes Bougie a Djidjelli je wichor zhromotnował, kiž je žebi mnoho cżłowjeskich žiwjenjow k woporu żadał a je wjele druheje schkody naczinił. Wobsebje cżežy sapuścjene je Djidjelli, hdyž je hyłny mórski pschistaŕ zychnował a bě ho ł podżemnistimi storkami pschewodżany. Dotalnych powěsczow hischcze wjele njeje, dokelž hu telegrafiske swiski je sapuścjenej krajinu restorhane.

Po dotalnych powěsczach je 15 cżłowjekow wo žiwjenje pschischło a 150 bu ranjenych. Cżohm je žydom muzjini je ho někotre mile wot Budie idalenj ł wichorom podnórił. Parnik, kiž ł Marseille do Orana jědżesche, mózesche jenoż diwsu muzow wukhowacź.

W Djidjelli běsche wichor tak hyłny, so je ł jeho mozu někotre twarjenja sabjohnychu a ho wjele schtomow swuwała. Najcżežscho cżerpita je potkupa Djidjelli, na kotrejż hu kazarny marokkoskich wojakow a khorownja. Dozhla je tam 8 wozbowow-wo žiwjenje pschischło a 150 ho ranjeno. Żelesniza pschi mórskim brjohu je ł wotwalenymi kamjenjemi zaraczena. Wot Konjantiny hu pomozne expedizije do sapuścjenje krajiny wupósłali.

Nanowiše z cyłeho świeta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za julisichu jsydu:** Samrócżeno a trochu chłodnischo, swjetscha kuchu; podobne wjedro w Jerdżelitej.

Prezident němskeho rjejma Löbe je radu starschich němskeho rjejma na póndżelu 27. augusta dop. w 11 hodź. pschesprošył, so by wo komunistiskim namjecze wo swołanju němskeho rjejma dla twarjenja panzeroweho tschołaka rozsudźiła.

*

Lord Haldane, kiž psched někotrymi tydżenjemi zkhori, je njedżelu 72 lět stary wumrěł. Wón sastawasche w swojim czasu wschelake wyšoke knježerstwowe sastojnstwa za czaš knježerstwa liberalnych. Wot 1905 hacź 1912 běsche wón wójnski sekretaŕ, wot 1912 hacź 1915 lordkanclek.

Wot amerikanskeje lětarjow Hassela a Cramera, kotrejż na žiwotnim lěcze pšches morjo do Schwedskeje njedżelu popołdnju w Selenskej wocżakowachu, nimaju dotal hischcze žaneje powěsče.

*

Newyorkske nowiny „Herald Tribune“ pišaju ze Schanghaia, so chze China swojeho póstanza ł Tokia wotwołacź, jeli Japanska jednanja wo sréczenju wotpokaże.

*

Straschna namórska katastroła, kotraż dopomina na potopjenje italiskeje łódże „Prynzessna Maffalda“, sta ho pschi chilejskim mórskim brjohu. Chilejski parnik „Mitaflor“ je so potopił pschi wulkim rěki Maullin pschi chilejskim mórskim brjohu. Pšches 100 wozbobow je kónz wsało, jenoż kapitan a 12 muži wobstadki je wukhowanych.

Swóibne powěsće.

Semrěli: Wally Weinertez w Kamenzu/Sp., 15 lět. — Arnošcht Měrich, póstski nischtr we Wósporku 51 lět. Erhard Tippmann, lokomotiwnik na wuzk. we Wojerowach, 54 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowańskeho registra je ho dźenża sapisało:

1. Na kopjeno 513 nastupajo firmu **Kurt Scheibenbauer w Budyschinje:** Theodor Kurt Scheibenbauer je jeje mějićel wustupił. Elsa Gertruda swud. Scheibenbauerowa rodź. Puyez w Budyschinje je mějićelka. Prokura pschekupza Rudolfa Roßy w Budyschinje je saschła. Prokura je spožczena pschekupzomaj Herbertej Scheibenbauerej a Heinzej Scheibenbauerej, kiž staj wobaj w Budyschinje.

2. Na kopjeno 720 nastupajo firmu **Rubowy dom Otty Webera w Budyschinje:** Prokura je spožczena pschekupzowej mandżelskej Hoje Weberowej rodź. Fährmannez w Budyschinje.

3. Na kopjeno 1056 nastupajo firmu **Ella B. Gietzeltowa w Budyschinje:** Firma mjenuje ho pschichodnje E. Waktaŕ Gietzelt. Pschekupzowa mandżelska Ella Berta Gietzeltowa w Budyschinje je jako mějićelka wustupiła. Pschekupz Erich Albert Waktaŕ Gietzelt w Budyschinje je mějićel.

W Budyschinje, 17. augusta 1928.

Hamtske žydstwo.

Towaŕstwowski powěšatnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdże so dźenża wutoru wječor we 8 hodź. k zabawnej hodźinzy w Serbskim Domje“. — Wutoru 4. septembra wotmóże so **wurjadna generalna zhromadźizna** w Serbskim Domje. Dnjowy porjad: 1. Wólby 1. a 2. předsedy atd. 2. Namjety wo dalšim spěwanju a dźěle. 3. Wšelězny. Přitomnosć wšitkich sobustawow je čestna wěc. Městopředsyda.

Budyšin. Naša **„Jednota Sokol“** ma swoje zwučowanje **kóždu srjedu** wječor we 8 hodź. w towaršownì na Hornčerskej hasy (Christ. Vereinshaus).

Bukecy. „Radosć“ zmeje so srjedu 22. awgusta wječor ½9 hodź. spěwanje. Prošu, zo bychu wšitcy přišli, dokelž mamy wšelake wěcy wuradźeć. Dirigent.

Nawječorny wokrjes „Sokol“ zmeje 23. 8. wječor we 8 hodź. zwučowanje. Po tym je zhromadźizna dla lěčeho swjedżenja (16. 9.). Wšitke jednoty maju zastupjene być.

Pančicy. Jednota Sokoł ma sobotu, dnja 25. VIII. wurjadnu zhromadźiznu we Wudworju w Herbskej gryčce. Započatk ½9 hodźin. Starosta.

Ralbicy. Sokoł ma wutoru 21. augusta zwučowanje. Njech wšitcy přiňdu.

Sowrjecy. Jednota „Sokol“ zwučuje štwórtk wječor ½9 hodźin.

Hłowny redaktor Marko Swoćeŕ w Budyšinje. Zamolwity za politiku, lokalny dźeł a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł Arnošt Bart w Bŕězowcu. — Za nowěšće a rjadowanje w Budyšinje.

Platowe stupnje
platowe črije
sok. stupnje
sandale
sandalety
we wulkim wubjerku
po najtuńšich
płaćiznach
Heinrich Mohr
w Budyšinje, na Žitnym wikach

Hygieniske wěcy
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalički, podłožki, pjeluchowe kholowčki
Wagnerowa
w Budyš. před Šulerśk. wrotami 9

Młoda kruwa
z čelećom je na předań
w Radworju čo. 87

2 bykaj
... k plahowanju
wokoło 6 centn. žežkeju
ma na předań
Dominium w Radscy
pola Łaza.

Štwórtk, 23. awgusta 1928
dopołdnja w 10 hodź. budže so Bŕežanec statok w Jasećy p. Njesw. z 5 arami zahrody w Budyšinje sudniscy
na přesadźowanje předawać
Dobra přiležnosć za dźěło za muža a žonu. Bliže je zhonić pola
Jurja Solty w Pěskecach čo. 26 p. Kamjenca.

Najkrasniši dar
za wšě přiležnosće su nowe pyšne zwjazki
H. Zejlerjowych spisow
Serbska kniharnja w Budyšinje / Serbski dom

K započatej honiwje?
Wšo wuporjedżenja tŕělowy za hajnikow a hajniskich potrěbow wuwjedu **derje**, wěcywustojnje a tunjo. Nimo toho su došle přénjorjadne **Suhleke** honiwjeske tŕělby wšěch druzjin, małokalibrerske tŕělby, powětrowe tŕělby a tŕělby za hajeński čas. Też mam nowe sluša, jěchańske sedło a wšitko, štoż k tomu sluša, na předań.

Robert Ohland, prub. tŕělbytwarjeŕ a bronjerski mišter
Bydlenje w Husarskej kasernje w Budyšinje, na Sedanskej dróży čo. 16, swójbny dom II na prawo.

Rěčadła
płaty
časniki, nože a widličky
złote a slěbrowe twory
wěrow. pjerśćenje
massivne złoto, por wot 10.-
złotnikaŕ Brückner
w Kamjencu
kućik wěrow. pjerśćenjow

Serbske kŕćeńske liśiki
Serbska kniharnja
w Serbskim Domje w Budyšinje

Prosata ma na předań
Jan Hajnik w Lěsku
pola Delń. Wujezda

Derje zrosćeny, připušćowany
plahowanski byk
čorny a běły, je na předań
Arnošt Rahle w Klětnjom

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósća a pola dowóźnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čłóń šmolerjec knihičišćerńja, zap. dr. s o. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłane so stejace nawěšćki a tabele so wyše wobmišleja. Za reklamowy a w rjedk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. a u

Čisło (Nr.) 196 | Budyšin — Srjedu, 22. augusta 1928 — Bautzen | Łańk 87

Němsko wuhlo dostawa sylnišu konkurrencu.

Wot teho czaża, so žu žo europiske ludy počzale mjes žobu zaniczovacź, je žo hollandski wuwos kamjeńtneho wuhla žyłnje pobčehnył. W lěcze 1914 njedozpě hollandski wuwos kamjeńtneho wuhla žanej 2 milijonaj tunow a we hollandskich podkopkach njedźěłasche hischcze 10 000 górnikow. Sa czaż wójny a w hospodarstwu czežkim powójnskim czażu je žo wuhlowy wuwos Hollandskeje njeprměrnje powstěhnył. Hollanska njewotpočzowaschе, ale wutwarjesche swoje wuhlowe jamy, tež wschitke privatne jamy žo wo wschě możne skčichenja prózowachu. W lońskim lěcze stupi wuwos hollandskeho wuhla hižom na něhdźe 9.5 milijonow tunow a liczba wuhlowych dźěłaczerjow słeše wjace na 35 000. A dźensnišnich dźeń je hollandska wuhlowa jama „Mauritz“ ſ wuwosom wo 3 milijony tunow lětnje

najwjetscha wuhlowa jama europiskeje pokriny (kontinenta).

Hollandski stat žo tež se wschěmi możnymi srědkami prózuje, so by wuhlowym jamam kanale za wotwožowanje wuhla do nawjeczorneje a pokodnischeje Němskeje natwarił. Sczěhnł teho je, so žo hollandske jamy hižo dawno njetrjebaju w tej měrje zamjesowacź, kaž dyrbja to druhdźe pod knježiłwom zwótowieje wuhloweje kriły, kotraž dźenża kaž wulka khodźta na wuhlowu industrijn tłóczi.

Loni žu w Hollandskej kanal ſ rěki Maas do Nymwegena wutwarili. Tutón kanal pschi němskich wjesach pódla ważneho Julianoweho kanala wosnamjenja za Hollandsku wuhlowu industrju wulke salutowanja na widowkach za woženje. Wožebźe žo to pokasuje pornjo Aachenskemu wuhlu, pola kotrehož ma žo wot Aachena pschi pschekładzenju w Neuss hač do Mannheima 7,75 hr. za wjesku wo tunje saplacźicź. Hollandske wuhlo pak wot Limburka hač do Mannheima jenož 4,40 hr. wjesnehо pjenjesa za tunu płaczi.

Też pornjo wuhlu ſ Poruhrskeje ma hollandske wuhlo pschihódne płacźiwy. Wjesba je tu za tunu wo něhdźe 2 hrivnje tuńscha. Tuto wuwiwanje hollandskeho wuwosa njeje pak hischcze ke kónzej. Němskotatna żelesniza dyrbjała pschi taſkich wobstejnoscźach wjesbnu płacźiznu za wuhlo se Poruhrskeje znižicź.

Hollandske statne jamy pola Limburka žo njedźiwajcy swojeho pschihódneho stejiščeża w europiskim wuhlowym hospodarstwje wo zwischenje swojeho wuwosa prózuja. Wone chcedźa w bliščim czażu fabrifi natwarićź, w kotrychž chcedźa fyrnosłotowy amoniak dźěłacź.

Stresemann budze niedźelu w Parizu.

Dr. Stresemann wotjědźe žobotu ſ Barlina a dojědźe njedźelu popołdnju do Pariża. Sa czaż swojeho pschebywanja w Parizu chce wón w domje němskeho pósłanstwa bydlicź. Dokelž žu jemu lěkarjo radźili, so by hischcze jara na swoju strowoscź kedźbował, žo Stresemann jenož na słhadźowanjach wobdźěli, hdyž je jeho pschitomnoscź zołe nuzna a kiž k zjawnemu programej słuscheja. Wutoru 28. žnjeńża wjeczor puczuje němski kwonkowny minister do Genfa dale, hdyž němski delegaczija hižom nadeńdże. Tuta pod stajnym sekretarom ſe Schubertom hižom pryedy do Genfa dojědże. Ji budźa, kaž je to nětko waschnje, nimo pschistejnych rosprawjerjow za wuradźowanja wo jenoſtliwych wopšetnych praschenjach, też nětkoſi sapółpłanzu pschidaći, tak dr. Breitscheid wot sozialdemokratow, prelat Kaas wot centrumskeje strony a sapółpłanz ſ Rheinbaben wot němskeje ludoweje strony. Też pschedbyda němskonazionalnoje ludoweje strony w němskim žejmje. ſ Lindeiner-Wildau, je pschechrošchenje dostał, dotal pak hischcze nicze pschihłubił. Do delegaczije budźe dale pschiſtrischcech hrabia Bernstorff, kiž je kaž je znate, Němſku we wotbrónjeńskej konferenzi zastupował.

Danska politika wožeba žo słubila.

Jedyn ſ najznaczich danſko-połnoczno-schleswiskich politikow, Nis **Nissen**, nědhuschi sapółpłanz ſa Sonderburk-Apenrade w pruſkim žejmje, je žo hižom nětkotre dny słubił. Nissen je swoje słubo na Alsenskej Süderhardźe wopuschcził, so by žo zjeża na puczowanje podał, nicze pak kedy wjele trěbnych wězow ſa puczowanje hotowsak a też nicze prajił, hdźe chce sapuczowacź a je žo wot teho czaża słubił.

Zaso occanskaj lětarjej zhubjenaj?

S Newyorka powě žo póndźelu 20. augusta:

Lětarjej Hassell a Cramer, kotrajž žo žobotu w Kanadźe do powětra puschczischtaj, póndźelu rano w 2 hodź. po Newyorkſkim czażu, do Mount Evanża w Selenſkej (Grönland) hischcze njeběschtaj dolecźałoj. Też njeje žanych powěſczow dóschło, so staj žo něhdźe k semi puschcziej dyrbjałoj. Poſłedni nuſowy signal, kiž žu w Kanadźe słyschcheli, pschińdźe njedźelu rano w 3 hodź., jako běschtaj lětarjej něhdźe 75 mil wot mórſkeho brjoha Selenſke ſe ſdaleknjej.

Wjedno běsche zyły czaż wożebje pschihódne, to mohł jenož někajki pschipad ſ motorom być ſ pschiczinu, so staj žo dyrbjałoj na semju dele puschczicź. Staj-li pak lětarjej mórſki brjoh Selenſkeje słožownje dozpěłoj, dha móża tydźenje sahcź, pryedy hač powěſcź wo ninaj dostanjemy.

*

Lětarjej staj žebi wotmyſlikloj, do Skandinawiſkeje a tam wotſebje do Stockholma lecźeć. Wonaj staj žebi pucź wuſpytałoj, na kotrymž je morjo najwužſche.

Po zyſej Skandinawiſkej žebi hižom wo dóniże ſwažliweju lětarjow wulke staroſcze cźinja. We wſchitkich hłownych městach žu žo hižom na ſwjatoczne powitanje pschihotowali. Powſchitkownemu pessimiſmej pak ſtaty jědźeř we Selenſkej Helge Bangſted napſchećžo ſtupi. Po jeho wſjelwjenjach je nadźija ſnowa wožiwika, so žo lět pſches wzam tola poradźi. Bangſted, kiž je žo hałe njedawno je Selenſkeje wróćił, hdźeż je w Sendreſtrömſkim fjordźe pschiſtawniſcheżo ſa lětadło pschihotował, je njedźelu telegram dostał, so by hnydom nowy motor na tuto pschiprawjene pschiſtawniſcheżo póſłał. Bangſted prajeſche, so tutón motor hižom pschi jeho wotpuczowanju hubjenje dźěłasche a nětko naſkerje dozyła wjazy njeńdże. To budźe ſ pschiczinu, so žu wſchitke powěſcze wo lětadle „Greater Rockford“ wuwoſtałe. A też, hdyž ſtaj lětarjej žo ſbožownje k semi puſchczieſoj, ſaiźdże hiſchcze tydźeń, pryedy hač na bliščhu ſchtrićzkowarnju Godhaun dóńdźeſchtaj, dokelž žu tam jenož etminosku pół hodźiny. Dale wosſjewi Bandſtedt, ſo chcetaj lětarjej, jeli do Sendtrömſkeho fjorda dolecźitaj, tam dwaj dnjej wotpoczińcź a žo potom hakle na dalſchi lět do Jslandſkeje puſchczicź.

Pytanje za zhubjenymaj ſwedſkimaj lětarjomaj

je žo hižom ſapoczało. Pschibrjóžta ſtražniſka łódź „Marion“ powě ſe ſchkrićkowanjom, ſo ozean mjes Labradorom a Selenſkej ſyſtematiſuje pschepytuje, wožebje městno, hdźeż je lětadło „Greator Rockford“ po ſdaczu lecźeć chcyło. Wſčo je ſa lětarjow jenož małe nadźije, ſtaj-li žo dyrbjałoj na ſwobodne morjo delepuſchczicź, dokelž je njedźelu ſylny wichor ſ dołheho wjeczora ſatkadźał a morjo roſhorił. Amerikaniſki ſtatny departement je žo na kanadſke, nowofundlandſke a danſke knježeſtwo wobrocził ſo bychu žobu ſa ſhubjenymaj lětarjomaj pytałe. Swěſczene je, ſo ſu „Greater Rockford“ njedźelu nad morjom něhdźe 120 kilometrow wot Labradorſkeho brjoha a 600 kilometrow wot Mount Evanża na Selenſkej ſdaleneju.

Dokelž pak ſu wſchitke dalſche powěſcze wo lětarjomaj wuwoſtałe, maju w Newyorku wo nieju wulku ſtaroſcź. Sću pſchećiwodźeni, ſo ſtaj Haſſel a Cramer, też hdyž ſtaj ſo něhdźe nuſuje delepuſchczicź dyrbjałoj. Jedna ſe žiwjenjom wotejchtoj, dokelž dyrbitaj ſwjerſnuwcź a ſawutlicź, dóniż jeju nenamakaju. Je-li ſtaj pak ſo na morjo wupuſchczicź dyrbjałoj, dha budźe po nimaj, dokelž w tymle dźělu oczana ſkoro žane łódźe njeječdźa a njewobſteji możnoſcź wuſkoſnowanja.

*

Pytanje za Amundſenom.

Franczowiſke miniſterſtwo ſtrowotniſtwa je ſ hłokom pſchijało poſtaczenje danſkeho knježeſtwa, kotrež chce ſo wobdźěłacź na pytanju za franczowiſkim lětarjom Guilbeaudom, kiž je runje jako Amundſenow ſhubjeny. Danſka pſchiwoſtaji k pytanju parnik „Gustav Holm“, kiž budźe pſchepytowacź połodwiſchi mórſki brjoh Selenſkeje.

S Roma ſo hauſtaj powě, ſo je ze radiowej powjeſći ſ łódźe „Citta di Milano“ łódź Braganza, nakładzena ſ dwěmaj wodowymaj lětadłomaj wuſkła na ſwobodne morjo a ſo je ſo ji poradźiło, doſtaſhnyć wuſkłinu Berkliowe. Łódź chce pytnyć w dołhoczaſſchich kónčinach Svalbarda.

153. ſocialdemokrat.

Wubjerk ſa wólby do němſkeho žejma je we žwojim póndźelniſchim poſtedźenju ſliczeſſki ſmyłk wuporjedźał, kiž běſche ſo pſchi ſeſtajenju wólbneho wunoſchka 20. meje pſchi wólbach do němſkeho žejma w narańſcho-pruſkim wólbnym wokrjeżu ſtał. Tam běſche w Gerdauerſkim knježeſtwowym wokrjeżu 60 hłoſowańſkich wokrjeżow pſchi ſliczenju wupadło. 4622 ſozialdemokratiſkich hłoſkow, kiž buchu hiſchcze wuſkłédźene, ſu k němſkotatnej liſczinje pſchiſliczili. Tam běſche po prěnim ſwěſczenju ſtyłk wo 26 165 hłoſkow ſwoſtał. Nětk pak ſtyłk 30 787 hłoſkow wuczinja. Dokelž pak ſtyłk wo wjazy hač 30 000 hłoſkow na němſkotatnej liſczinje dośaha k dalſchemu mandatej, je němſkotatny wólbny wubjerk ſwěſcził, ſo na ſozialdemokratiſku němſkotatnu liſczinu město dźewjeć žydłow dźeſaca žydłow pſchiſłdże. S tutym ſtwoſtorjedźenjom bu ſa wuſkoſeneho ſapółkanza wuwołany pſchedſyda powſchitkownoho němſkeho ſwjaſka ſaſtojnikow Albert **Falkenberg**. Liczba ſozialdemokratiſkich ſapółkanzow w němſkim žejmje wuczinja nětko 155.

Hłóſe njejaſnoſć w Durinſkeſ.

Snutſkownowołitiſke wuwicze w Durinſkej je ſ tomu dowjedło, ſo je demokratiſka ſapółkanka knježna dr. Schoczij (ſ Gerb) ſjimſkemu preſidentej ſwój mandat wróćiła. Druhi demokratiſki ſapółkanz, profesor Krüger, ſo njeje hiſchcze wuwrajił. Tohorunja też demokratiſtaj žobuſtwoj knježeſtwa hiſchcze njeſtaj wróćoſtupiłoj. Dźeńża ſrjedu wotměje ſo poſpjedźenje knježeſtwa

Pribičewić přijědże do Barlina.

Wjednik wótreje opoſicije pſchecziwo Beogradſkemu knježeſtwu a nawjedowar kwerwatiſkeje burſko-demokratiſkeje koalicije Pribičewicź je pſchipowědźił, ſo pſchi ſkładnoſczi interparlamentariſkeje konferenzy do Barlina pſchijědże. Wón ſo wěſo na jednanjach ſamych njewobdźěli, dokelž ofizialnu juhoſłowjanſku delegaczju njepſchipóſłna, ale pſchebywa jenož njeoſizielnje w Barlinje, ſo by pſched europiſkej ſjawnoſcźu wo pokojenju juhoſłowjanſkeho parlamentariſma rěcźał.

Amerikanſki dźěłowy miniſter w Barlinje.

Dźěłowy miniſter Sjednoczenych ſtatow, Davis, pſchebywa tele dny w Barlinje. Wječera dopołdnja w 11 hodź. wopyta němſkoſtatneho kanzlera Müllera.

Litwa nochce jednać.

Wječera w nozy pſchepoda litwinſke knježeſtwo wožebitenu wotpóſłanzej połſkeho knježeſtwa, miniſterſkemu radźe Schumlakowſkemu, litwinſkim wotmołwu na połſki nawjet, ſo mjeło by pak w Genfu pak w Kralowym (Königsberg) jednacź. Kaž ſo powě, je litwinſke knježeſtwo nawjet połſkeho knježeſtwa wotpokazało. Połſki wobſedźity wotpóſłanz je žo wječera rano ſažo do Warſchawy wróćił.

Šwajcarſke ratarſtwo we wulkej nuzy.

Dwoje nawjedowaze ſchwajcarſke nowiny „Neue Züricher Zeitung“ a „Berner Nachrichten“ wopiſuja poſtupowaju njeſpokojnoſcź mjes ratarſkim wobydlerſtwom, kotrež je wożebje w Bernſkim kantonje jara ſtraſchna. Schtóž ſchwajcarſke ratarſke nowiny wobkedźbuje, dyrbi pſchijdacź, ſo žu wobſtejnoſcze wopraſdže thutne.

Tydźenje trajaża ſuchota je buriſki lud, kiž je pod njej jara cźeſko ſchkodował, bliſko k ſadwělowanju pſchijnjeſła. Njepolitiſke nowiny „Schweizer Bauer“ namołwjeja ratarjow, ſo bychu žo do Berna naſtajili. Nowiny prawizu ſpytaju roſhorjene hłowy ſmjerowacź, dyrbja pak pſchidacź ſo je najwjetſchi cźaż. ſo Schwajcarſka pſchestaje kraj ze ſtata ſaſtojnikow pſchewoworoczecź, dawki pſchezo wyſche ſchrubowacź a dźěłaiſki cźaż pſchezo dale ſnjeżeć. We Schwajcarſkej dyrbja žo wot žebiczniwoſcze jenotliwych hoſpodarſkich ſtupinow k ludowemu ſjednoczeńſtwu wróćicź. Ma ſo też ſ tym liczicź, ſo ſtebi buriſtwo w žwojim ſadwělo-

wanju wupuć pyta, kiž może snajnjesćischa k demonstrazijam w swjatkowym hłowonym měsće dowjesć.

Nowy konflikt mjez Juhosłowjanskej a Italskej.

Italske kněježerstwo, kiž je bjezo wšěm z wotu pschećiwo demonstrazijam w Dalmaziji protestowało, je pónđelu swojemu pósłanzej w Beogradže pola juhosłowjanskeho zwonkowneho ministra zakročić dało. Juhosłowjanski zwonkowny minister je pschiłubił, so je juhosłowjanske kněježerstwo zwólnitwe schđubu narunacj, kotraž je pschi njemčach w Splitu a Senebistu italskim ztačzanam nastała. Tohodla pak nětko opozizija kněježerstwo wótrje nadpaduje. Połoženje kněježerstwa wobhładuja za khutne, njeje wjele wuhładow po dlu chodu, dokelž so burško-demokratiska koalizija sjednje se Korosčcezom jednacj. K tomu hišće pschińdże, so žn so khorwatiski katolizy duchowni k opozizii pschisłuchu a so jasne w kněježerstwje njeju pschesjene

Wojowanja w Tripolizu.

W Djebjelskej krajinje maju italizy wojazy se sćežkarjemi wojowacj. Sćežkarjo sćihdichu pschi połdnim nadběhu **11 muži**, Italczenjo měiachu jenoż dwoju kohkofranzuzenju. W jenym łěsu pola Bir Gardula wuwichu so te wojowanja, pschi kotrymž su sćežkarjo 40 morwych zhubili. Italizy wojazy měiachu tuto wojowanje z 11 morwymi a 24 franjenymi zaplaćeć.

Kellog njewopyta London

Bolěcze pak do Irskeje.

Amerikanske nowiny „New-York Times" žu z łodże „Isle de France" telegram dostale, so je statny sekretar Kellogg wobjamknył, so London njewopyta dla swojich winowatosćow w Parizu a Dublinje. Kellogg chce pjeczu tši dny w Irskej zawostaćj.

*

Tónle Kelloggowy rosšud je snamjo, kak khutnje stej že Amerika a Jendželska rosdwojitej dla jendželsko-franzowskeho łódźiwowneho sprjećenja, w kotrymž Amerika tajne njepschećelstwo pschećiwo zhebi widźi. Kellogg běsche zhebi do zwojeho wotsłeda w Newyorku pschedewsak, so by podpisanju sprjećenja pschećiwo wójnje na nětotre dny do Londona pschińdźe. Tehdy njeběsche Chamberlainowe wotprajenje, so Paris njewopyta, hišće tak košćudne. Nětko pak je Kellogg na łódźi wot Chamberlaina powěść dostał, so je wón 30. augusta na wocześtwjenske pućowanje do Kalifornijskeje nastaji. Wšo běsche so Kellogg nadźijał, so je w Londonje z Chamberlainom setka, njz jenoż so hy so jeho strowosću wobhonjał, ale so by z nim khutne kłowćko we jendželsko-franzowskim łódźiwownym sprjećenju porećzał. A teho je so Chamberlain po wšěm zdaežu ninjcz chyk. Hač na jendželske kněježerstwo pschi taiskim poćinanju cźište kwedounje?

Sstwój wotwohlad, so swoje pućowanje pschemění, je Kellogg dałke na łódźi wosiewił. Spodźiwne wěso je, so **ninno** wulkeho, ta politiku a jendželsko-amerikanske poćahi pschilićejskeho Londona jědże a wopyta njeje wažne słowjne město Irskeje, Dublin. Dokelž mjes Jendželskej a Irskej wschego wěsta napiatokrjećí knježi, bychu Jendželskejo Kellogga w kždym drubim měrśe zyłeje Europy radschi widźeli hač w Dublinje. Jendželskejo tej hišće njejsu zapomnili, so su Sjednoćene statny stajnje wo swoju swobodu wojowazym Iram pschećelsnje smyślene byle. A tuto město wopyta nikto, tydźeń po tym, so je Egiptowjcy, kiž tola tež pod jendželskim nadkněježiwom stej, pschećelske sprjećenje połnišće, tutón amerikanski statny sekretar a wobeńdże London.

Wólbne wojowanje w Americy.

Wothrónjenje a satas alkohola.

Barlinske nowiny „Wossiske Zeitung" pischu z Newyorka, so je president Columbia-university w Newyorku, **Butler**, stajnuje pschećiwo prezidentskemu kandidatej zwjeje strony, Hooverej, wustupić. W jenym lisće na nowiny „Newyork Times" pischе wón dyes kóždeho wobmjetowanja, so wón a milijony khutnych republikanow njemóža khłosowacj za Hoovera. Sa pschiczinu tajkeho swojeho wustupowanja wudawa Butler Hooverowe sjawne wupraśenja we wotbrónjenskim praschenju a wo zakazu wo wužiwanju alkohola. Swjasa-li so amerikanski lud na to, so by wójny wsdawa, potom je wěso mjenjenja, so by tej jeho bratrowske ludy kruće swojeho sprawneho głowa dźerża. Tohodla njepodpjerają republikanoje žanu politiku, kotraž pod majsu zbezjesakitowanja nowy a powjetschcny program za twar wójnskich łódźow pschińjeże. Schtož zakas wužiwanja alkohola nastupa, praji Butler, nima to ničzo se zozialnymi experimentami zhromadnje, ale se sestajenjom amerikanskeho stata. Žadyn cźłowjek njemóże bycź z pschiwiwożowanjom amerikanskeje wustawy a sdobom z pschiwiwożowanjom zakonja pschećiwo alkoholej, dokelž stej zbehi wobej wěsy napschećiwnej. Schtož je pschećiwo wotstronjenju tuteho zakonja, dyrbi bycź sdobom sa pokrazowanje z nětczischim knježerstwom bjesłazkosćiwa, jebanja a słótnistwa se strony knježerstwa. Kóždy palenzowy pschebiwnik w kraju tajkeho kandźdata wěsće rad podpjera

Chinezske demonstracije pschećiwo Japanskej.

W Tokiu a Sóulu w Japanskej wustupi chinejske wobydlerstwo z njepschećelskimi demonstrazijemi pschećiwo Japanskej. W Sóulu policija někotre wobwodu zapje. Pschi tym dóńdże k wótremu wojowanju. Policija dyrbjesche po tśikinym brónjeni wobarać. Njeje hišćeże wěste, kelko je sesastrélała a sranjła. W Tokiu je policija tehorunja wjele demonstrantow zajała. Tu pak so policiji poradźi, demonstrazitli cźah rozchnacj, pschedy hač běsche psched zwonkowne ministerstwo dóschoł

Cźežke wojowanje w Mongolskej.

Po powěsći Londonskich nowin „Daily Mail" z Tokia, zu połnóchnochnjesy wojazy na dołhowjeczornych mandżurskich mjesach z mongolskimi sćežkarjemi do cźežkich wojowanjow sapleczeni. Mongolojo so prózuja, so bychu wažne żelesniske khćišćirišćecźo Hailar dobyli. Wschitke swiski z wójnjesy krajiny su pschetorbnjene. Rosrawny cźerpjenjeżow zu wulki njemér pola wyschnoscźow wubudźiże. Japanjka so hižom boji, so budźa jeje sajmy wohrożene, dyrbjako-li so mongolske hibanje dale rosschérjeć.

Ze Serbow.

Dnjezownica.

Srjedu, 22. znjenc

Filiberta — Timotheja.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1"

† 1920 Jakub Nowak, kanonik, direktor tachantskeje šule w Budyšinje, kiž běše so 6. maleho rózka wot dobreju serbskeju starśeju w Kašecach narodźił. Studowawši w Prazy skutkowaše jako kapłan we Khrósćicach a Wostrowcu a bu 1893 do Budyšina jako tachantski prědaŕ powołany. W lěće 1896 bu direktor tachantskeje šule, stož je hač do swojeje smjerće 22. augusta 1920 wostał. W Prazy běše wot 1886—1888 ze staršim towarstwa Serbowki. — Wjele je pisał do serbskich časopisow, wosebje do Katolskeho Posola. — Wosebity literariski wuznam ma... jeho powćdančcy „Češki nan a serbski syn" a „Jena dźećo prewjele". — Wot lěta 1917 sem słušeše do wu... bjerka Maćicy Serbskeje. Dwójcy je hromadźe z pr... latom Skalu nakładowal prénju serbsku čitanku (fiblu) za katolske serbske dźeći. Jako direktor ta... chantskeje šule wosta wězo też katolski duchowny. We swojich próżdninach je swojim zastojnikom bra... tram na wsach pri zastojnskim dźele rady wupomahał. A potom čuješe so najzbożowniši wosrjedża swojeho luda we swjatem duchownem dźele.

† 1891 wulki češki pěsnjeŕ Jan Neruda, wosobinski šulski prećel Michała Hórnika.

† 1785 Jurij Mjeń, Njeswačidłski faraŕ, pěsnjeŕ ... ćerskeho kěrłuša.

† 1920 kanonik Jakub Nowak.

Žně.

Nětk w jenej rucy Hanka ma
a w druhej Hanku Jan,
so wjerći z njej hač do stołpa,
bdźeż sedźo pije nan.

Tam młodych lět so dopomni,
ma maćeŕ na klini :
ta hórši so: wón śepec ji:
„My lěpši njeběchmy".

Wšo rejwa, pije, hraje tu,
kaž był tu wulki kwas,
njech druzy khwala kermušu:
ja khwalu žnjowy čas.
(Najskerje wot Jurja Mjenja)

Přisłowo: Stóž was khwali do wočow, hlada waših sadźakow.

*

— **Wo wjedrje.** Wčera wjecźor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0 %, thermometer we dnjo +23° — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —2, thermometer w nozy +11°. Wašladwy na malo so pschemjenjuje wjedro. — Po powěsćach wjedrańskim hu... šima, wčera mjes Jendželskej a Němskej leżaca, wuchuje. K ranju cźehnuje pschinjesne nam wčera je swojim wubłaskom na wjecźor khmanje i mjenšchim dešcźikom. Grimanje cźehnjesche pod horami na Wóšpork a Nim. Wo šdacźu wsychnu i Aporitschi kuzom na mozy dobrim. Wjedrańske słajsia wschak sa kónc tohole tydźenja schcerpje wjedro a trochu wokhłodźenja. My pak dyrbjmy se staroho burskeho prajenja, so pódźacy njewjedra tjany dla pschipowědaju. — Jutrje schwótki khłodźa hłubokje 4,5 hodź. a khowa so 7,08 hodź. Wětřnjk khłada powołnje 1,45 hodź. a khowa so wjecźor 10,12 hodź. — Jutrje pa wětřnjk do pschiježeho běrtlika. Pschećehnuk staja wschi.

— **Skótne khorosće w sakšej Hornjej Łužyy.** W hamtšej rosprawje krajneho strowotnistwowego hamta w pschahu w jakšej Hornjej Łužyy 15. znjenca sćežkowace skótne khorosće: 1. **Skoženosć** w 2 gmejnomaj a 3 dwórach Budyšeho, w 3 gmejnach a 3 dwórach Lubiščeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Žitawskeho hamtšeho hejtmanstwa. 2. **Rathlowaza khudobcźejnoj kopytaczow** w 3 gmejnach a 3 dwórach Kamjenskeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Lubiščeho hamtšeho hejtmanstwa. 3. **Sahorjenje mołwow pschekoni** w 1 gmejnje a 1 dworje Budyšeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Lubiščeho hamtšeho hejtmanstwa. 4. **Pejtowa huzy** w 1 gmejnje a 1 dworje Žitawskeho hamtšeho hejtmanstwa. — Rothroma w Sakšej běsche 15. augusta w 3 gmejnach a 8 dwórach pornjo 4 gmejnam a 10 dwórom 31. julija 1928.

— **Evangelšti zwjask pod nowym wjednistwom.** Sćežkowace sakšeho krajneho towarstwa w Evangelskim zwjasku je swój wotmuhłk 20. 22. a 23. septembra w Freiberku sdźerjeć. Je budże jeho prenje schadowanje po zemreću swojeho wjed-

Potajny khłós.

Roman

7] (Pokrazowanje.)

„A wo prěnich pišmikach, tudy farytych, by tola cźłowjek móhł po prawom myślicź, so žn na wobsedźerja ertuja pozjaw ja."

Ja siwnych.

„Tozyla wschak," wěcźesche Sterling dale, zmoj po prawom „ischcze runje tak nuidraj, kaž běchmoj to prjedy, pschetoj ptedy, kiž je słótnik sawołajił, žu pschenjesałne, hacź so mu hłoj z tym nětchto sapeczeł. Wjele mjenje wěmoj nětch o wo zatepjenej; ja wěm jenoż to jene wo njej, so je ja zi wo žn je zerjatynni dźakami sabérała abo ś nětchim podobi ym Njejsće-li pytnył, so žym jeje porsity pschepytał?"

„Haj."

„ Nó potajkim! So hodźi so powołanje cźłowjeka jara cźasto po jeho rukomaj spóznacź, to tola też wěsće. Tak na pich. budu tónckji porstow schwalcźe nimale pschego roskakane. Wschitch pschipadże pak pokazowachu porsty na prawej ruzy cźeka pósmankl, so je dyrbjała dołho ś nastrojom wobkhadźeć, ś kotrymž dyrbjesche mózuje natłóczeć, tak so bych za to měł, so je była tyczinnarka abo nětchto podobne. To drje by žn so snadź dało wuikusćicź, ale by pschewjele spodźiwanja spudźowało, a tuuje to dyrbimy na kóždy pad sanjechacź. Njejsowa namaj mjes tym nicźo druthe, hacź wozakinycź, dóńdź nětchto žn wo morwu njesamolwi, pschetoj njeda so myślicź, so pschijtojna ukoda žonjsta njemóże žn tak bjese wschcho se śwéta minyć, ani so by to nichtó njepytnył.

Sdźešcze wě potajkim hnydom wschitko podrobne žohu, tak runje hacź žn nětchto na połizji za morwej wobhonja. A dozyła — ani zkowcźka njepytnicze. cźehodła so ta wěz sajimujesce! Wědźa-li nowiny hižo nětchto podrobne? Wozbeje to, so je morwa žu namakała?"

„Ja njemyslu . . . Cźakajcze, tola dźensa pschipołdnjuh bě zobudźałcźeŕ „Dagens Nyther" pola naš horjeka, so by nětchto blizšcheho nawědźił."

„So by jeho dundr wiał!" sawoła Sterling mjerzajo. „Potom dyrbju ras do cźišćecźerinje dele hicź a ludźom rjez, so njebychu nicźo wo namakanem cźele wosjewiłe. Sčnadź zhoniny potom w běhu jutšišcheho dnja, schtó je wboha holcźka ta žiwo była."

II.

Nasajtra stojesche Sterling psched hladaćkom a žu trunhasche, bdyž ja kaž ś pistole wutšelony do jitwy pschiśećacy a so do pschi durjach stojazeho stółza walich. Sterling njedasche so ś tym na žane waschnje zamylicź, ale woprajscha so jenoż ke mni pschezo pschśćeze ś thribjetem wobrocźeny: „Na, Richtero, schto dha nowcho macźe?"

„Ja wěm, schtó je ta morwa!" sawołach wyskajo.

Sterling žo bjes sajima wobrocźi:

„Oho!" wón rjekny. „Hižo? To běše wjelo skoku schło. A schtó je wona potajkim?"

„Ja tu khwilu jenoż to jene wěm, so wona najskerje Svea Hjalm rěka a pola łudowy Bergnerowej na Hornsgatanje bydli."

„Najskerschо . . .?" wopraschа so Sterling njesćerpliwje. „Cźehodła njewěsće nicźo wěcźe? Wupraśeje so jeje mjenjenska trochu jaśnischo!"

„Wy tola wěcźe, so žym wczera na dowołenju schoł?" Wón kiwny ś hłowu.

„Ja běch potajkim dźensa rano hišćeze ras do hanta, so bych žiwoju adresu sa cźaš dowela sawołajił a sdobnu žiwoju mjdu sdźěłał. A tu dyrbjesche pschipad, so krótko do mojeho wotenźdżenja starscha žónsta borze pschińdże, kiž by splóščiwje wobhładowaschе, dóńdź Bergfelt, kiž mjesche runje służbu, so jeje wopraschа, schto žebi pischeje. Tu wona nětchto wjasoleschе, so je pola njeje knjeżna na podruże smoje bydlika, a so je tuta knjeżna wot diweju dnjowu so zhubika, a so ma tajki strach, so je so ś njej nětchto stako, a tak dale. Ja nastajach wěsu wuschi a poćach hischcze khwilu na žiwojim pisałškim błidze kramoscźicź, so bych snajmjenscha nětchto sa dźeło měł. Hdyž bě so žónska trochu smjerowała, zhoni Bergfelt stónczniu wot njeje, so jeje podruźaja so njeje wjazy widźeć dała, ś toho cźasa, so je psched wjerchnim rano na dźelo schła, a ś toho cźasa je so jej njeschcźodnje poražena sdała, tak so so boji, so mohła zebi nesposledk nětchto nacźinicź. Wopitża swoju podruźnju tež, so žo to runje na morwu pschi dobjesćich, tak so běch ja jara wjeselty nad tutym žiwožiwym setkanjom. Potom mjenowasche też, kaž bižo prajach, mjeno: Svea Hjalm."

„S mjenom žanym wschak mój daloko njepschidźenoj" rjekny Sterling zebi rosmyślujo.

„Njechodźesće dha so hewak nicźo wo njej sboniez?

Ze pschikiwa, hdyž je morwa pschitajena była abo po dobne?"

„Ně. Ja dže žym wam prajił, so bě žónska zyle rosharjena. Wona je nětko dozyła do cźełownje schła, so by swěcźiła, hacź je morwa jeje podruźnja abo nic."

„Derje, potajkim, potom manny dže tak dołho sećerpjeć byc, dóńdź njejšmoj wo tom jaśnosće nadobyłoj. Nětko je w dźewjećich, łdyž wokno dźesćacich do cźełownje sahlacźe, budże wam Svensson rjez móz, hacź je žónska morwa ja hamtšim měła abo nic. Mjes tym móżemoj ś „Gamburgšej bursy" dele hicź a rozumnje pożnědacź, pschetoj je tola jara mózno, so smějemoj cźeśći dźeń psched žobu a wobdla je pschego derje, byc ja wschitko pschihotowany."

Hdyž dźesćacich cźepjesche, běchmoj runje do śnidow, a Sterling pschihełmy žo pschi žiwojim kofeju pohódnje ś žiwojeho sofa, mjes tym so wundźeh, so by do cźełownje zatelefonował. Sa nětchto wokomikow žo wrócźich. Sterling wcźitnje na muje pohlada.

„Haj, wona to je", ja prajach.

„Derje, tuj wěmoj, schto mamoj cźinicź. Sećej wo wotowy, tuj móżemoj nětko hicź. Abo wocźakacźe, ně! Cźehodła tola khwilku!"

Wón kiwny pinczniży, so by ś njemu pschijschła.

„Knjeżna, móżesće mi list papjery, c.ornidło a pjero pschinjesećź?"

(Pokrazowanje sćehnje.)

zomnitego pschedhyhdy D. dra. **Kóltzscha** a po tym, so je jaraś Fajfich pschedhyhdstwo pschewzał.

S **Hornjeje Górki.** Na potaine waschnje hmjerć namakał je pondżelu nozy wokoło 1/1 hodź. w tudomnem papiernizku Sjedmoczenych Budyskich papiernikow dźiłaczer Riepel se Sahorja. Riepla, kiž j wohydlom bólu zemiju, wuživanu za fhotowenje papjerjaneje maczisny wojesche, wabeidżechu w tom czażu we wohydle morwego leżo. Po lekarskim swésczenju njeje hmjerć, kaž so powéda, s namozu na njeho vschickka, ale wón je hyt se Bożej ruczku sajaty. R. mějesche zole hmadne franzenja, wobdrenja, kiž niemóżachu tola, pschiczinu jeho hmjerće bycź.

S **Maleschez.** Sandżenu nóz hu pola tudomneho rěsnitkeho mischtra Nowaka paduschi pobyli. Paduschowo je so wobdżerjenje njes nékotrymi towarschwami w cżeskej, krasnej a lohkej athletiky. Też desnjaschlejyki mischtr je tu wuznadany. Tak je sa tajki sport so sajimowacz nějesche wulke wocżakacź. Sapoczatk je pschipoldnju 1/1 hodź. Dale je zyle popoldnjo sa wschelake zawjeselenja polarane. Proźy so wo wobdżerjenje je wschitkich stron, wosebje młodźiny.

S **Huski.** Pjatnizi porodźi pyschedh nějakto dnjeni we hmjednem Miedźojsu krowa. Służiaza kubleraj Lehmannej. Bohużel wjachu hižo sa krótki czaś krowa a tři cżelata tónz.

Z **Khrósćie.** Nékotryżkuliż rano strowy z domu wotendże a so wjecor wjacy domoj njewróći. Tajki pripad mějachmy zandżenu pondżelu w našej wsy. Šewski, pod mjenom Khrósćan Axmanec Franc bě so zandżenu pondżelu rano do Kamjenca podał, hdźeż mějese wselake wécy wobstaraź. Rano zahe jeho domjacy zawolachu a tak cyle strowy wotendże. Ducy po puću jeho hišće piwowy pohonź přeżahny, kotryż chcyše jeho kusk sobu wzać. Wón pak njechaše, ale chcyše radšo bżeź. W Serbskich Pazlicach bě jemu snadź trochu zlé a tak zastupi do korémy, hdźeż bě tola hewak ze żadnym hosćom. Za blidom sedżo so nadobo zwjeze a wumrě. Boża ruczka bě jeho zajała. Cżišo bě żiwy, cżišo bě swoju dušu wudychnył. Domjacy Axmanec sebi po jeho cżélo dojeżdżechu a wobżarowaja jeho njenadżitu smjerć. Njebožcżikeho mějachu jeho cicheho a dušneho wašnja dla wšitcy rady.
† Requiescat in pace.

Ze **Smjeckec.** Příchodny pjatk woswjeći naša wjesnjanka Zurowa swoje 90. narodniny. Wona skónči na tymle dnu potajkim swoje 89. léto. Je zdobom z druhej najstaršej wosobu we wulkej Khróscańskej wosadźe. Najzajimawše pak je, so Zurec stara mać abo Sérakec wowka kaž ji wo wsy rékaju, hišće cyle derje bjez nawočow widźi a jara derje słyši. Nimo toho je hišće wšudże we domjacenosći k pomocy a dźéła ako może hišće někak dokonjeź. Před nékotrym časom je hišće do susodnych Worklec ke mši khodźila. Je też hewak hišće ćélnje a duchownje dosć strowa, jenož trochu słaba. Cita hišće bjez nawočow Serbske Nowiny a zwjeseli so nad kóždym postupom noweho časa. W swojej młodości a też w pozdźišich létach je jara wjele dźéłała a pěši běhała. Je Drježdźańsku revoluciju léta 1848 a štyri wójny přeżiwiła, z nich posledniu, najhóršu wulku swětowu wójnu. Bě hižo na swéće, hdyż prénja żeleznica přez Saksku riderowaše a je skónčnje powětrowy wobkhad, telefon, elektriku a radijo dočakała. Żurec wowka je woprawdźity żiwy historiski pomnik. Bóh dał, zo by też hišće 90 lět docpěła. Serbske Nowiny swojej starej citařcy, kotraž je hišće dwě lěće starša hač wone, też na tutym městnje swoje najwutrobniše zbożo přeja.

Našim česenym čitarjam w **Kulowje** a **Kulowcu** wozjewjamy, zo je knjez **ževski mištr**

Pětr Lehmann w Kulowje

na Srjedźnjej hasy (Mittelstrasse) čo. 2

zastupjeŕ za „Serbske Nowiny". Přez knjeza Lehmanna dóstanu naši čitarjo „Serbske Nowiny" hišće na samsnym dnju, na kotrymž so čišća. Prosymy, zo bychu sebi je pola njeho skazali a jemu wotebĕrańsku pjenjez zapłačili, za kotryż wón kwituje.

Štóž ma nĕšto na předań abo chce sebi nĕšto kupić abo chce nĕšto wozjewić, njech so tohorunja na knjeza Lehmanna wobroći.

Nakład „Serbskich Nowin" w Budyšinje.

S **Ruschiz.** Saradżenje maczerjow w Ruschizach bóźe pjatk 24. hnjeńa popoldnju w 4 hodź. na schuli. Lĕkaŕ budźe pschitomny.

S **Wojerez.** Póndżelu wjecor sojźěše kamjenjecźanski Dürr s motorskim kolom, a kotremž dźěcźo Gótzwjesche, do automobila firmy Hoyat. Dürr słubi wdomjo, dźěcźo bě so na ruzy srjadła. Wobeju domjesechu do wotkrjeńneje khorownje.

S **Lubuscha.** W Erizy-Lubuschu saběrnchu so sandżenu schtwórtk schtyri hólcźata s wutrĕsowanjom hałosowych kijow k hrajkanju s prokawami. Diwanacźelétny Klimant-Belik salĕše z wulkim nożom na schtom. Hdyż běźeše tam nĕkotre hołoty swotrĕkał, pschiwoła. beleka stejazym pschihładowazym towarschom: „Stupcze w stronu, so žo wam schkoda njestanje!" Na to sfocźi s nożom dele a tón sasćehnyi žo jemu do wutrobna a pschetŕi jemu płuza. Hólź połamy a ześi nóź wurcźeze, ale žo na to hnydom sajo swjese. Jeho dowjesechu z automobilom do Lutowiskeje khorownje, hdźeż hólź swoje żiwjenje wudycha. Starschi, hdyż so radscho swoje dźeći žohu na pola a daješe jim tam hólk k hrajkanju. Pschi tom wostanu strowe a nahubnu ześi „hrajźy" swój khleb zajmźeć.

S **Górki.** Sjedmoczeńskiwowy wubjerk za Rosbach-Ti wotkrjeŕ wotmĕše pondżelu 17. nóžnjenja popoldnju we 2 hodź. w Górzy w „Górskim" pola Bielhołsa s hromadźiznu. Na dnjowym porjadku je mjes tudomnym rosprawa wo rjemjeślniskiej wobżerjwjerni, wobsamnjenje wo s hromadnem wukĕrce do Schreiberhaus

tónz septembra abo spočatk oktobra a pschednoschk knjesa s presidentu rjemjeślniskeje komory Bezuz s Lehnz wo rjemjeślniskich praschenjach pschitomnosće."

S **Kalawy.** W konkurrowej należnosći su pschekupc W. 15. žnjeńa z termiji pscheproscheny. W pschestawzy dyrbjesche jeho justizny wyschschi strażnischtr M. na koridorje strażowacź. W. mĕjesche tole postajenje za tranzace a wjetrjebawsche, žadajcy sebi, so by jemu był pschikazał k sajeczu pschednołożeny a hrošejace słowom sakonika je tkjom, na cżož justizny wyschschi strażnischtr wo powoz wolałche, jemu pak też hnydom kij wutorhnu. Pschekupc W. sajachu.

S **Gólaschowa.** 23-lětna słužobna hotza Elfriedu Scatez, kotraž hižo 8 lět pola kupa Pawlika w Gólaschowje służi, pósła hajpodaŕ do tři kilometry zdaleneje wsy Zliwiz, so by tam nĕschto wobstarała. Tam doschedźichi powĕdasche sebi holza s dźĕsćom. Nadobo so wona swoje a bĕ hnydom morwa. Boża ruczka bě jeje młodemu żiwjenju tónz krajnika. Holza njemĕsćeńe žaneju starschiznu. Ju khwala sebi jako jara pilnu. Jeje cĕło budże tak přenje na pohrjebnischcu, kiž je sa Gólaschow był nowy pschiprawjeny, pokhowane, a pschi tutej pschileżnosći pawjeści Lutolanski pastor nowy kĕrchow.

Z Łužicy

S **Džibrachźiz.** Schtyri padnischtwa ruczniny hotzkow wowjedźechu so njedźelu njes wjesni w žórli Horkejeje gruchły. Na jdoże wjele padaše, sa kotrymiž so hišćeze gledźi, sebi wjele ojenjes nadobnyi.

S **Bitkopiz.** Na statnej dróhy s Pitkopiz do Budyschina hu tu khwilu hischcze wschelake wopory dźeńe mĕtnu, hdźeż na **pomaku jedźiŕ.** Dłóżene a drube dźěle wukonjeja so mjenujcy pschi Löwenbergu pola km. 31,8 hacź do 32,2, wot firmy twaŕstwo mischtra Fritza Henczela-Budyschego, dale w Jĕsu blizo Schlieser-mlyna po la km. 32,8 hacź 33,3 wot knjesa kamjenjehdźićela pschedewsaczela Richarda Gmaka w Porchowje pola Biskopiz. Dźěła kabelkładźenja, wot firmy Willy Türze we Zitawje so wunjedźaze. Su hacź do km. 38,2 pschi Sptecźanitej horje pokrocźile. Dźeź je prawa strowa dohy hacź trótko do Hodźija tyta. W Hodźiju so dźěła dokónczuja, pschi cżimż je so material wjes druhim wot kabelbźĕłanje Rhejdt wužił. Sewak je bróha hacź do Budyschina swobodna a w dobrem rjedźe.

S **Hornich Kundraczin.** S **błyskom** k jemi poraźiny bu pschi posledniem njewjedźenju pola kubleraja Jungmicha z dźiłaczom dźĕlaczeŕ Hockauf, tak so sebi wobruczku sjama. Hockauf na polu woraschе a wjsche konjej s pluha wopschahujecź, hdyż błysk zyle blisko pschi nim delefe. Konjej so swobschikachu a cżekmychcu.

Se **Zitawy.** W dobje wulkeje nuzy **na wobydlerjach** cżerpja też schule jara cżuciwje pschi **nedostatku mĕsta.** Njedźiwajcy tohodla, so je so mjenujcy pschi wulkich pomerach wjsche mózne cżinicź, so by Ludowa schula pomhała. Tak pschepuści so Sjawna pschichodna schula do nowych mĕstnoscow na Goethowej dróhy, nowa rjemjeślniska schula pózdźe na twarišcu. 26. žnjeńa ma so posledny kanjen połožicź. Wjeźera je so wuzwignyli wubjerk rjemjeślnikow a mĕstnoscznej juriji w Zitawskich ludowych schulach jadźeraŕ. Komisija je postajila, so maju wschitke ludowe schule pjeć mjezesnych mĕstnostow wobsahowacź. Wjeźera pjeć, wobsebje 1. ludowa schula. W kotrejž je wyschcha holza schula zamĕstnjena, a 2. ludowa schula, kiž hospodarje hotcźu powołanišch schata seminaŕ, warjenišch schulu a dźĕcźaju zahrodku. Nałkowidze hodźi so jenož w 2. ludowej schuli najhórschej muży na mĕstnoscznej wotpomhacź, z tym so by dźĕcźaja zahrodka do pschemyšlowcze schule pschepołožał a z pschewjedowanjom w koridorje druhu wuczbnu stwu k wuživanju posłaci. Schula smjeje potom sa 16 rjadowanjow 16 wuczbnych stwow. Khóšty za wulku rosschérjenišch twarbu, kiž brje Sudże so w krótkim cżasu tola pschewjesecź dyrbjecź, wobliczja so w tutej schuli sahmej na 300 000—400 000 hriwnow.

S **Rychbacha.** Pónđżelu popoldnja sawolachu wosy mjotwu woboru k wohnju na leżownosći Wernerez chemiseje barbjerne a plokarnje. Sesusodża a wozowuzy sapschichtowachu w prawem cżasu a tak możachu blisko sjezace plokarnje maschinu wuhowacź a psched rosbuchnjenjem sahowacź.

Hospodarski rozhlad.

Sćerjedu 22. awgusta 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1935	100 pólsk. złotych	46,97
1 jendželski punt	20,349	100 čěskoh. krónow	12,438
100 swajc. frankow	80,74	100 franc. frankow	16,365

Barlinska **kursa** wječera je zhlabomu kursomi sapowĕda. W běhu dnja so kursy wschelakich efektow skrućowachu. Wobrot pak hnadnu wosta. Na wikach z dołanymi a rentowymi listčinami bě trochu żiwjenja, powschitkownje pak so kursy jesłabiowachu.

Na **produktowych wikach** pschenża wječera jowna pschihadźowalche. Rožka bě za nałdźischce termije skrućena. Sa hotowe zorno bě wječera ruzje kaž pschenża poruno pondżeli wo 5 pf. tuniša, nałcźini jećmjenjach pak hacź do 15 pf. Kukuriza (maiš) bije bjez sadźerjenja dele. Też wječera sajo 10 pf. pschiněsdźi. Wječera płaczischce zemiske:

pschenży 11,15—11,30 hr., rožki 11—11,15 hr., jećmjenja nałcźnjeho 11,70—12,85 hr., mahmjskeho 10 20—10,65 hr., wowsa 10,35—10,65 hr.

w termijowym wikowanju

sa **september:** pschenży 11,75 hr., rožki pak 11,66¼—11,68¾ hr., wowsa 10,65 hacź 10,70 hr.

sa **oktober:** pschenży 11,85 hr., rožki 11,70 hacź 11,71¼ hr.

sa **dezember:** pschenży 12,02½—12 hr. a rožki 11,75—11,77½ hr., wowsa 10,85 hacź 10,80 hr.

Wichistajcź pytanje:

Hožu do domu, Kromina w Hródku, Luisyna haša 9 a. „ k 1. 10. Müllerka w Hródku, Rhein-Ruhrska haša cźisło 1.

Wuczobnizu, pschedawaŕku, herbsku, zentralny kupny dom w Budyschinje.

Pohanża, Haare w Koschli.

Samkaŕ ma kola a auto, Kreitzel & Co. w Hródku.

Na pschedań:

Kóń walach, hrjwjołetny, Schołta w Poczaplizach.
Sstomu, jećmju, mlyn w Hrubjelcźizach.

Pschesadźowanje hada

w **Stachowje**, gmejnstich schtwórtk 23. awgusta wjecźor w 6 hodź. w hospodarstwe **Wojerezach** w hoschcźenu „K złotemu lawju" pjatk 24. awgusta pop. w 5 hodź. had na dwórach s Wojerez do Budyschcina—Kulowa—Wóschtka—Kinaschta do Hohoła—Narcźa a Ptaczej hacź k mjesnam wotkrjeća.

Ssudniźy na pschesadźowanje

schtwórtk 23. awgusta 1928

w **Kamjenzu.** komorny dom maschinistich tkólbow w kasarnach popoldnja w 9 hodź. 2700 zigarow, prochtŕěbak a kwětkowy stejak, kamor, wertiko, pohan, gramofon a pschichowy sofa, elektr. warjakaj, lampa, stojazej cźahnik, pišanske blido, wschelake wurcźene twory a drasta, wuhotowanje khěrnje, wobras, 4 nózne kamorezki a cźajowe blido, hobanka, kredenza, njebarbjene stolaj, sofaj,

w **Lubiju** na sjudnistwje dop. w 10 hodź.: meble, klavir, gramofon s deskami, swjećnik, drasčna, pasata pila, pišanskej stroji, fotografiske pschiprawa, smĕhazy, motor a hobanka s tocźiłom.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: Placźizny kaj wječera sa pschenżu a rožku.

Dop. 3/12 hodź.: Pschenża skerje tuniša, rožka na placźizne wobstawa, žita je dosć na wikach, tola niz pschewjele..

Placźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Placźizny po złotej hriwnje.

	21. 8.	20. 8.		21. 8.	20. 8.
Pšenica	223-226	224-227	bunv	26-28,00	26-28,00
rožka	221-224	221-224	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jećmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,0	15-16,00
naz. jećmjeń	204-213	204-213	žolte lupiny	17-17,50	16-17,50
wows	213-218	213-218	zeradella	—	—
kukurica	214-217	214-217	raps. wosušk	19,90	19,60
pšeńć muka	27,25-31	28-31,00	lany wosušk	24,00	24,00
rżana muka	29,25-32	30-32,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,50	15,50	bérnj. kruški	24-24,6	24-24,60
rżane „	17,00	17,00	syno, 50 kg	3,60-4,00	2,50-3,80
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,01-1,15	1,01-1,20
hróch	35-40,00	35-40,00	pšeńć. „	0,80-0,86	0,80-0,95
raps	320-325	320-325	wowsna „	0,80-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	jeńa „	0,75-0,90	0,80-0,80

Tyjus w Potsdamje a Barlinje.

Hačrunjej su zamołwite wyschnosće schkitańske naprawy pschećiwo rosschérjenju tyjusa srjadowale, je so tola

liczba na tyjus sthorjenych w Potsdamje a Barlinje słowschita.

W Potsdamskimaj khorownjonaj leži tuthwilnje

hijom 42 wobzobow na tyjus khorych.

Wutorn je jena wobzoba wumrěła. Lekarjo saběraja so k praschenjom, hacź njewobsteji hischcze druhi kuzok nimo dotal namakaneho, z kotrehoż thorosći wukhadźa, wobzeje pola nowych sthorjenych wobzobow.

Też we wschelakich Barlinskich khorownjach leža ludźo na tyjus khori. Njeje pak żaneje pschićiwiny za strach, so mohła so thorosći hischcze we wulkim rosmĕrje rosschérić.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Kamjenzu.** S Niederwiese powědźa Kamjenjecźanske nowiny rjanu wěsku. Tam bě psched nĕschto dnjemi rano wokoło 4 hodź. wojak nĕmiskstatneje woboreńe je swojim motorskim kolom sjesebożił. Wocźuty swědk nadeńdże wojaka wědźe 3/4 hodźiny po njesboży bjez wědomja na stronje pschi kromje dróhi leżo, mjes tym bo wocźuty wokoło njeho stejachu. Lekaŕ bě jeho swobodnił, ale nichtó nje bě so wo pschewjesenju sjesebożeneho postaraŕ. Wocźuty

šiwědk dóńdże hnydom po měšnjeho połizajskeho strażnika, mašoni pak wot njeho, jo won njeje pschińkłchny, dokelž je žo njesboże na dróhi stało. Nětko dźěchaj wobaj hromadźe k žandarmskemu sastojnistwu. Ale nječe tu wobydłom a też połizajscy sastojnicy njewědźachu žeby rady, kaj wosóbu šiwědk pschje, a prózowachu žo personalnje sniesboženeho swěsćicz a sa jeho wjednitkim wopytnom śledźicz. Hačle sa połdra hodźiny po njesboże bóżche móżno, sniesbożeneho wotwjesćicz. Wo njesapschizimnej žurnowosći duschę pak šwědźi, jo běchu hóńty žiwschecz, kiž prajachu, to dźe je jenož nčmikostatny wobornik.

* S Burgstädta. (S plumom žo sajědowjcźa.) Tudy by dlaza Göckingowa je žo a jeje schtyrilětna dźowčka | plumom sajědowjcźa. Wo pschiběžinach tohole sadwělowanskeho mjetkutka njeje ničžo znate.

* S Wäsilenbranda. (Wot elektriskeho pruda morjeny). Tu pschińdże 23-lětny elektrotechnikar prudwodźazym dźělam, napjatoho prudowoda pschebliško a du hnydom wot žiwneho milineho pruda morjeny.

* S Lipska. (S tšěchi padnytoschi žo sarasyl). Ptak bě na Kreiliej dróhi tšěchikrajer tšicha schtyrivospěhodowehu domu dele padnył, pichi cźimy žeby nosy slama a nog pukwy. Sněhedoženy wumrě hnoboru w Lyorowni na swoje franzenja.

Cyklon na kupje Haiti.

S Porta au Prince na kupje Haiti powě žo 19. aug.:

Na kupje Haiti je žiwy tropisti wichor sakhadźał, kiž je mnoho wjsow potrjechił. Je nacźinił njepschewidne schkody na žujach. Po wobtśelnosćach licza ś tym, so je elementarne njesboże žeby nětkje 200 człowjesćich žiwjenjow k woporu žadało. Nětkje 10 000 wosobow je bjes bydlenja. Žiwy rjad pschibrjožujnych łódzow je žo podnórił.

Straschna katastrofa, kotraž je pschecźahnyła połodnischi dźěl kupy Haiti, je po sporych powěsćach, kiž žu k nam doschle, potrjechene krajiny straschnje sapuścźiła. Katastrofa je połodnischi dźěl kupy Haiti hižom 11. žnjenza pschecźahnyła. Wichor je šwunwałał schtomy, rostorhał telegrafiske a telesonijske šwiski, je sapuścźił dróhi, tak so žu hakle nětko dóschle powěsće wo tutom njesboju a to hischcze bjes dalschich podrobnosćow. Wěste je, so je žeby katastrofa žadała mnohe człowjeske woporu. Knježeństwo je hnydom spěchnje pomoz wupołałało. Do sapuścźenych krajinow je też wojakow połałało, kotříž maju sapuścźenja wotstronicź.

Přilopk.

* **Hobrste wotkasanje Rockefellera sa Jendźelsku.** Rockefeller młodšchi je w połedńich 18 lětach, kaj jena jendźelska nowina pische, jendźelskim wukubłanskim knitkawam a lěkarskim śledźerskim wustawam 240 milijonow hriwnow darik. Rockefeller starschi pak je Jendźelskej za žantune samerny hobrstu sumu 1800 milijonow hriwnow pschewosłajił.

* **Jendźelski podmórski čołn „L. 55“ sčinjeny.** Jendźelski podmórski čołn „L. 55“, kotryž lětschaj 4. junija 1919 rusłaj tschitšakaj matšeliloj a kiž je žo na 10 podmórił, žu Ruśojo někto se 40 muženi wobšadźi namakali a ześmórili. Čołm dowjeschu do Kronstadta. Sowjetske namórniske wyschnosće dachu čołn wolawicź.. Smutskich namakachu někotre łósejowzy. Čołm dokładnje pschepytuja.

* **Hobrsti wjelor w Baikalskej krajinje.** W Baikalskej w Sibiriskej sathadźa hižo dwě wjedźeli hobrski lěsny woheń. Wschě poipnyh, wołeń samjesowacź, běchu bjes wuspěcha. Woheń je hižo wjacy tóńschich kilometrow lěsa sapuścźił.

* **100 nowych Chorownjow w Egiptowskej.** Egiptowske knježeństwo je wobšankmyło, so w běhu blišchich pjeć lět 100 nowych chorownjow natwari, kiž budźa po zyłym kraju rosdźělene. Dwanse wudawki, kiž žu na 1½ milijona puntow sterlingow wobliczene, je knježeństwo hižom pschišwołiło.

* **Amerikanskej herbstwje.** Njedawno wumrě w blischosći Newyorka we wyšokej starobje němski Amerikan Hermann Rausch a sałostaji Barlinskemu młodźinskemu hanttej pjaty dźěl swojeho samożenja. Jeho zyle samożenje wuczinja nětkje 600 000 dollarow. Młodźinski hant sdźědźi potajkim pał milijona hriwnow. — W Beogradze wumrě połicajt wot swojeho wuja, kiž běschе w Amerizy wumrěł, nětkje 100 milijonow hriwnow a je nětko najbohatschi muž zyłeje Jugosłowjanskeje. Amerikanski konsulat w Beogradze je wobtkmcźił, so je połicajt wopraudźe herba.

* **W hotelu wobkradnjena.** Jendźelčanku, kiž je swojim žynom w jenym Mnichowskim hotelu bydlesche, je cźicźiwje wobkradli. Mjes tym so bě Jendźelčanka do města wotešchła, dobu žu paduch, i wopaczanym kluczikom do jeje jitwy a pokradny wschelake debjeńki kaj też wjetšchu sumu wukrajnych pjenjes. Schkoda, kiž Jendźelčanzy nasta, wuczini nětkje 60 000 hriwnow.

Wiedro w měsacu septembru.

hacź do 6. septembra 1928.

po wobliczenjach njebocźiczkeho profesora dra. Lambrechta w Budyschinje:

2. 6	9. 3	16. 2	23. 9	30. **18**	
3. 9	10. 2	17. 6	24. 6	1.10.**15**	
4. 0	11.11	18. **17**	25. 9	2. 6	
5. 7	12. 0	19. 7	26. 6	3. 2	
6. 8	13. 3	20. 3	27. 6	4. 8	
7. 0	14. 9	21. 13	28. 13	5. 14	
1. 4	8. 4	15. 8	22.**20**	29.**17**	6. **16**

Niske liczby pschipowědaja rjane, wyšoke liczby hrosne wjedro.

Najnowše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrischi schtwórk: Pscheměnjate, chłódno, ale swjesćha ruchо. W Jendźelskej scherjate a chłódne.

Němske knježeństwo seadże žo dźenża žriedu k wuradźowanju wo praschenjach swonkowneje politiki.

*

Czeskosłowakiski swonkowny minister dr. Benesch poda žo k podpisanju Kelloggoweho pakta do Parisa. Wot tam chce do Genfa puczowacź.

*

*

Rumunske nowiny žadaju žeby rasnje, so by knježeństwo wójnske łódźiwo powjelschiko, so by Rumunsła w swjasku ś drnhim statom dostała nadknježeństwo w Cźornym morju.

*

Wunoschk wólbow w Grichiskej je po poślednjej powěsći sćěchowazy: Benizelistojo dóstanu 228 mandatow, kralowsyh 15, njewotwisni 3, kasandaristojo 3 a pangalistojo 1 mandat.

*

Nětkuschi grichiski swonkowny minister Skuludis, kiž swoje sastojnistwo sa cźas wójny sastawasche a žo stajnje pschećiwo wobdźělenju Grichiskeje w šwětowej wójnje wobrocźeschе, je 90 lět stary na zymizu wumrěł.

*

W Skrikej žo Druscjo sašo hbacź poczinaju. Francozowzy wojazy pschińdźechu ś wobydlerjemi někotrych wjsow do wojowanja. Na woběmaj stronomaj dwaj wojowarjej padnyschtaj. Mjes 60 franzenymi je też franzowski wyschki.

Zapósłane.

Po domach našeho města, hnadź też wokolnych wjsow, tele dny ś wěsteje strony dary sa mišijonstwo, kaž praja, sběraja. K rosšafnjenju cźitjemy žo pohnuci dorasnje šwěsćicz, so tuta sbérka ani je šmutskownym ani je šwonkownym mišijonstwam našeje evangelisko-lutherieje zyrkwje nicžo šhromadne ninia. Wjele bóle žu to wupółłani sekwo, kotrež nětko šnytaju pod wodźewom sałtaranja sa mišijonstwo, sa rosschérjenje šwojich bludnych wobžehitych wucźbow žeby ś pilnosću pjenjesy nahromadźicź. Jich wucźby njewotpocźuja, kaž iwoni iwidawaju na hłubokim, thutnym śledźenju w bibliji, ale na husto dosć jara wólnym, njemóžnym wukładowanju Sswjateho Pišma. Wone pomhaju też žobu k šamucźenju šwědomjow a k rosschérjenju evangelskeho šchcźerćejstwa, kiž žeby w naschim cźasu cźim mjenje pschejemy. Dyrbimy tohodla psched podpjeranjom tuteje sbérki thutnje warnowacź, tehorunja też psched kupowanjom jich knihow a spisow. Njeje šawérno trjeba nadběhowazeho pschiwabjenšeho dźěła tajkich, kotříž chodźa je šwojimi šwjetšcha ś połnóżneje Ameriki pohadźowacź a šchcźerćejanstwu šmyšlenju naschego kraja zuhym wucźbami nasche wosady „wobšbožicź“.

Šwjatowny evang.-lutherskeju wokrjesow w Budyschinje.

Swójbne powěsće.

Sćěrowali: Kurt Weber w Nowym Gersdorfu, sa Margaretu rodź. Wagnerez w Delnjej Hórzy. — Hoch Neumann w Brěšnje pola Kamjenza ł Hildegardu dźensej Janakez w Budyschinje. — Jurij Janscher sa Margaretu rodź. Hornez w Budyschinje.

Semrěli: Arthur Otto Uker, tapezěrski mišchtr we Budyschinje, 61 lět. — Augusta Bayerowa rodźona Coldituez w Kamjenzu, 69 lět. — Erich Görtz w Hradku, 20 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Dokelž šmeje artillerijska šchula w Jutrobołu šwjecźenje w krajiniu, kotrež žo na nětkotre dny wutpschestrěje, je też nutne, so Budyske wobydlerstwo w cźasu wot 29. augusta hacź do 1. septembra 1928 wojakow do kwatěrowanja ł wójnje, po tym so wošjewjenje wo dobrowólne pschenjenje trěbnych kwatěrow njeje mělo trěbny wuspěch.

Wojakow do kwatěrow dóstanu tónkrócź trěbne połnóżneho dźěła. Sa žadane bydlenje ł jědźu dóstanu ństa pschisłuchowane šarunanske žadóby.

Do kwatěrow połbani wojakow maju žo ł kwatěrowanju zeńkunki ł njezam, kaž bydlenje, kwatěrowanje wupokasacź. Na kwatěrske papjerki ma žo napisacź, žu wojazy pschischli a hdy wotešchli, a maju žo pschi wuplacźenju kwatěrskich pjenjes po 2. septembru 1928 w luzy po 2 šhodźenaj wo šćiwě cźo. 3 wróćicź.

Pschipokazanym wojakam ma žo na kóždy pad kwatěrowanja špodźicź.

WBudyschinje, 21. augusta 1928

Měšczańska rada, połizajski šamt.

Towarstwowski nowěstnik.

Khrošcźy. Serbski Ratańki Dorost za Khrošcźy a wokolinu wotměje pschichodny pjatk 24. augusta wjecźor we 8 hodź. pola Natuša zhromadźiznu. Jeńnać budże so dla Sjězda Z. S. R. D. Też nowi sobstawy so přijimaja. Wšitkich nanajwutrobniše přepřošuje. Předsydstwo.

Poršicy. Jednota Sokoł ninа pjatk zwučowanje, ale sobotu wjecźor 1/9 hodź. zhromadźiznu, při kotrejž ma kóždy sobustaw přitomny być. Načolnik.

Pančicy. Jednota Sokoł ma sobotu, dnja 25. VIII. wurjadnu zhromadźiznu we Wudworju w Herbskej grychće. Započatk 1/9 hodźin. Starosta.

Radwcź. „Serbski Ratańki Dorost“ za Radwcź a wokolinu ma njedźelu, 26. augusta wjecźor we 8 hodź. pola Kralec jara ważnu zhromadźiznu. Jedna so dla ważnych přibotow za zjězd Zwjazka Serb. Rat. Dorosta (šlětne wobstaće) w Radwcźu (16. septembra 1928). Tohodla njech wšitcy wšěse přindu! Předsydstwo.

Hłowny redaktor Marko Smolerj w Budyšinje. Zamołwity za rjadowanje łokalnych dźěl a kwitančow A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl Arnošt Barth w Budyšinje. — Za nawěsće G. [illegible] w Budyšinje.

Wurjadne poskićenje!

Předawam dźělbu

dźerżliwych

mužacych woblekow

we wšěch wulkosćach
we šwětłych barbach
za sćěhowacu płacźinu:

I. serija **14.50** hr.
II. serija **19.—** hr.
III. serija **25.—** hr.

atd. tak dołho hač skład dosaha

Wilhelm Seifert
w Budyšinje
na Bohatej hasy 22

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 3786
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin

Bornicu

snopowe pasy
za slomjanu prasu ma na składze
Paweł Bennewitz
Skład: na Drjewowych wikach
w „Markhrabju“. Telefon 2076

Čista, sprawna
hołca do domu,
po móžnosći ze wsy, kiž njetrjeba wjac do šule, so hnydom do wobkhodneje *domjacnosće* pyta. Bliše jo zhonić wo wudawarni „Serbskich Nowin“.

Rjanej, wyschkosće, dobrniwej
kruwje
stoj hnydom na předań
w Stróži čo. 19
pola Wulkich Zdžarow.

Młoda kruwa
z čelećom je na předań
w Radworju čo. 87

Gardiny

přikr[illegible] dźěłacze [illegible]
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću 9

Cěridne rjemjenje
z dobreje kože, wósk za pasy, mašinski tuk, motorsko a mašinske wolije, tuk za wozy, kopyty a kowanje
porućuje junjo w znatej kajkosći
Otto Büttner
(mějićel S. Laskowski)
w Budyšinje na Hłown. torhošću 5

Polstrowane meble
nałtadne matrace
klubowe meble
kožane meble
kotrež sam zhotowjam, porućuje
Otto König w Budyšinje
před Mikowymi jatkami 8. Telefon

Čohodła

nimaće w **Serb. Nowinach**
hišće **běžneho nawěstka**

Kak móžeće so potom dźiwać, zo wobkhod te njewunjese, štož byšće sebi přał? Dajće sebi rjec, *što* znaty Amerićan wo reklamje a wobkhodźe praji: „Što — Waš wobkhod njeznjese cyle jednore wudawki za běžny nawěstk a propagandu? Potom dyrbiće so znajmjeńša za **jónkrócźu** nawěstk rozsudźić: Wozjewće, zo je Waš wobkhod na předań, přetož potom je

k tomu najwjetši čas!

Nakładowanske šklenicy, zawarjenske aparaty, gumijowe rynki, wěčka z wobłuhowanjom
też jenotliwe
E. Ulrich Nachf. M. Pfuhl, Schulerstr. 12
šklenčowa, porcelinowa a kamjeninowa wikowarnja

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. kalhafni“ w Budyšinje skaz
Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćelinje 2.50 hr.

Příloha k číslu 196 **SERBSKE NOWINY** Srjedu, 22. awgusta 1928

Budyski hamtski hejtman rozžohnuje so z zgmejnskimi wjednikami Budyskeho wokrjesa.

Sjednoczeństwo njepowołaćskich zmejnstich wjednikow we wokrjesu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa wotmě so dnja 18. awgusta swoju schtwórcźetnu schromadźiznu we sali Sserbskeho Domu w Budyschinje.

Do sjednoczeństwa słuschcza 192 njepowołaćskich měschczanostow we wokrjesu, tuchi pak zapisane sobustawy, 35 steja hischcze swonka sjednoczeństwa. Sjednoczeństwo wuradźuje mjes sobu wo praschenjach gmejnskeho żiwjenja, wupraja so wo nahladach a naschonjenjach na tutonu polu a słuschcza do krajneho zwjazka mjeńschich zastich wjesnych gmejnow. Mjetschina sobustawow pschichłuscha tež do zwjazkowe chorobnoze pokładnje a mnohy zu sobustawy pensijowoze poradnje.

Sobotnisticha schromadźizna dosta zwój wożebity ras, dokelż so kujes hamtski **hejtman dr.** Jungmann, kiż je na knutskowne ministerstwo do Drježdżan pschesładźony a ke 1. oktobrej 1928 Budyschin wopuscheći, z měschczanostami, kiż zu jemu podstajeni, rozžohnowasche.

Prěni pschedsyhda sjednoczeństwa, kujes měschczanosta Herrmann-Khemberkiti ruzkowasche w knutrej rěczi dowěrjenje mjes gmejnami a zich w tutych 6 létach, kiż běsche wón tu z hamtskim hejtmanom. Wuzběhnuwcz ma so, so je so hamtski hejtman, kiż je zyle zuły do nascheje Sużyzy pschischoł, tak ruce do tudomnych wobstejnoscżow sażiwił, dokelż z tuzitym ludom wobkhadżeczj pschezo łoko njeje, dokelż je wohnjdźerstwo swopředka khětro njedowerliwe. Hamtski hejtman so pschi spoczatku tež njeje lohko měł a je měł wjele njedowéry pschewinuwcz, ale bórzy je k nětczischim dowěrliwym wobstejnoscżam dóschło, so **je jeho wottkad něsto runjewon z wulkej schkodu za gmejny a wokrjeż.** Wón pschejesche wottkadżazemu hamtskemu hejtmanej pschi jeho nowym dźele kamjene dobre wuspěchi każ w Budyschim wokrjesu.

Druhi pschedsyhda sjednoczeństwa, kujes měschczanosta Kunzreiter-Spreczarski wobkrucźi złowa pschedwczerjenika a pschijpomni, so ma wón jako kobustawa wokrjesneho wubjerka hischcze wjazy pschiležnoscże, hu wo zohnowanym słuzkowanju hamtskeho hejtmanstwa pschesswědczeńcz. **Wón jara wobžarowasche, so žo runje wěsina hamtskich hejtmanow tak hasto wotměnjeja.** Pschetož tuto zastrowinstwo je tak wulcy ważne a so do njeho zadźełacz je tak cżeżke a dołi so wschitcy dorosnuwcz. wěra so dźełicz a to je z wulkej zchkodu za hamt a zmejnu.

Kujes hamtski hejtman dr. Jungmann dźakowasche so hnuto za wuprajene dowěrjenje jemu podstajenych gmejnskich wjednikow, kiż je jemu jich prěni pschedsyhda je wutrobu hnuzazymi słowami wuprajił. Wón wobkrucźi, so je wjele dobrowólnje do Drježdżan samolwił, ale so ma jako zastojnik wikikas dopjelnicź. Wraji, so nicrad z Budyschina wotcźehuje, hdyż je so po schčerčétnym zastojnizwje do Luzicy tak derje zaźwił, kotruż priedy njeje znał. Kujes hamtski hejtman rěczesche tež wo cżeskich hospodarskich cżasach, kiż su hebi wjele wot hamtskeho heitmana zadałe. Jemu je pschekrutu drubenu saso pschi labohowy byl. Pola młodźiny pak je było hasto nuzno zapschinuwcz, kotruż ma w nowym cżasu wulku (drje pschewulku) swobodu.

Tu prawu měru namakacz je husto nadawk hamtskeho hejtmanstwa, tuż tež druhdy bjes krutoscże njewoteźdże, kotre saso na druhej stronje nierozumja. Ale pódla cżłowjeh naboscżenjow su tež jasne strowy, kiż dawaju dźelu na nawjedowazym městnje radoscź. Tak je rosumne powažowanje słaitnje derje měrjenych jednanjow wokrjesneho wjednistwa kiż steji na samolwitnym městnje. A wołsche dźensniske jenohlónje wustawace dowěrjenja swojich měschczanow je jeho wutrowa swjasyslo. Se słuschjenjom, so dhe stajnje z radoscżu na léta, w Budyschinje pschežiwjene, spominacz, stónczi hamtski hejtman swoju rěcź a pschejesche wokrjeżej a gmejnam wschto dobre do pschichoda.

Spomožerski a zastarański hamt města Budyšina.

Rozprawa dźeławosce za měsaz juli.

W měsazu juliju pschedstaji so w radnjodawarni za znaczerje a sastararšni za cżeschne dźerži na 14 popołdnjach 296 cżeschnych dźerži, w radnjodawarni za male dźerži pak bu na 4 popołdnjach 112 dźerži pschepytanych.

Radnjodawarnju za hamodruhe wopyte 8 żónstich.

Na zbrožje rozdźeli so 970 puntow wożkokohódnych żiwidłow darmo abo potuńschene. S darmotnitym wudaczom 71 schtuk dźeczazych schatow a drasłow mózacha spomožnje sapschinnuwcz.

Dale wupożczi sastararšnja cżeschnych dźerži 26 dźerżazych wosow, 14 sporitich wosow, 12 dźeczazych korbow, 11 łożow a 1 żyłaurku.

Sastararšnja za tuberkulosnych wopyta w měsazu juliju w 14 radnjodawarnjskich hodźinach 78 wożobow, i kotrychż bu 28 k prénjenu rasej pschepytanych. Njesamożitnym pluzakhornym woteda so k lépschenu żeżiwjenju 170 puntow zyrobu.

Wudaże su tukliwilnje cżeżełowaze wéży za wothladanje khorych: 20 pschikrywow, 9 thermometrow, 65 blumwaśtich bleschkow, 1 powótrowy wéncz, 12 léharskich słokow, 2 gumijowej podłoży.

We wocżeżiwjerni „Waldheimat" w Sejpzach pschebywaju 3 pazienki na lékowanju, kotrychż je jena we 2., jena we 3. a jena we 4. měsazu łékowanja.

S wobstatkow spomożerskeho hamta bu wotedatych 7 porow kłupinjow a schtyri schaty schulskim dźeczom, a 10 dorosczenym a 13 dźeczom mózesche so drasta se sbérki nuzowneho łoczeżeństwa wotedacź.

W radnjodawarniu za bednych da so 11 wożobow wuzżiwnemu łékarjej pschepytacź a radzicź. 4 i nich k prénjemu rasej, tamni we sczéhujomnym sastararšnju.

Rěczne hodźiny radnjodawarnje za alkoholnje khorych wobpytachu 3 wożoby. Sastararška wopyta w rospraunym měsazu 100 domow a pschiwsa 3 alkoholnje khorych nowych do sastaranja.

Sastararšti hamt woteda w měsazu juliju potuńschene abo darmo: 450 pukutow kłéba, 1574 kubikmetrow pluna, 123 litrow petroleja abo żwirituja, 224 żebjownych znamkow.

Podwjerow w hotowych pjenjezach, podrunjitich a hospodarskich pschihotowoscżo wuchadacź so za 48 425 hriwnow, podwjerow dźełonjemjazych za 25 821,22 hr.

Evangelski nowinarski zjězd w Kölnje.

W Kölnje wotmě so tuklwilnje evangelski nowinarski zjězd, w kotrehoż wobluku so němscki evangelski nowinarski zjězd sendże. Pschedsyhda evangelskeho nowinarskeho zwjazka, statny sekretar dr. Conze, powita wunjadnje wulku zyłu wobdźělnikow je wschelkich kónczin Němskeje, nje ko krótkiż běchu zastupjerjo zurkowinskich, statnych a měschczanskich wyschnoscżow, każ tež organizazije nakładnikow a redakторow.

Universitny profesor dr. h. c. lic. Kapp, wjednik seminara za publizistiku a nowinarstwo pschi Freiburgskej universiteze, pschednoschowasche wo khschesczanskim waschnju a nowinarstwie. Dźensnischi dźeń, hu pjecza nowiny pschi swojim pokhlźenju, ho zyłeom żiwjenja wotewrjeż, też pschichilnische naboznej maczińnje, ma-li wona jenoż formu, kotraż je modernemu cżasej a nowinam pschimérjena. Profesor Kapp namołwjesche wschitkich, so bychu so bjes wowmyślenjow nowinarstwu bliżili a je jako sjewjenje moderneho żiwjenja wsali, kajkeż tu. Zadanje, so so „niżeby nichtó psched słuzkownym zobudźełom najtrózał", zhromadźizna z wożebitym pschihłożowanjom pschijia.

Pódnoželu je so prénja mjesynarodna khschesczijanska nowinarska konferenza zapoczała, pschi kotrejż arzubiskop Soederblom (z Upsala w Schwedskej) we wulkej zhromadźizuze poręczi.

Kak je přišło, zo je ličba 13 ličba njezbože.

Wběle liczby mějachu wot najstarschich cżasow westy wuznam. Pola Pythagorejow běchu to pschedewschém njezrune liczby, liczby, kiż so njehodża dźělicz. Hižo Virgil praji: „Bohojo maju spodobanja na njerunych liczbach." Rune liczby njemějachu dobreho mjena. Mjes njerunymi liczbami sażo mějesche tři, **ſwodom** a dźewjecz wożebite prawo. Hischcze dźnesa nahadźuja někotři burjo kokoschi na njerunu liczbu jejkow. Je pak też wusmanow: liczba trinaczе wobhladuje so napschikład tu a tam hischcze dźensa jako njesbożowna liczba.

W Pariżu wobstejesche abo wobsteji hischcze sjednoczeństwo „Le quatorzième" (schtyrnaty), kiż ma muża k cżuka, hdyż dyrbja so njehdże tśinacze wożobow na nječaſej hoscżinje wobdźělicz. Jako psched wjazu létomi w Frankowskej brodże n. Moh. khdże znowa cżłowjeczin, proschachu wschelazy wobhdejderjo khdżow, so by so cżło 13 pschestrózkle. Jenotlive podawki pschinoschowachu k skruczenju sabatkeje pschisnwery. Léta 1892 sajdźeschtej žulnje wobhdadżenej cżahaj w Michigamu hromadże. Wóss, kiż měsesche cżisło 13, měsesche najwjazu mortwych. Hižo do teho běchu **jednotlive** wożoby w tutom wosu fusebożite, a lud mjenowaſche jón tehdobla „wóss njesboża."

Druhy mjenje pschiwobrkocżej ludżo mója so na druhej stronje na to powołacź, so je jenicżki wumoženy mjes 253 pschi ponórjenju „Drummond-Castle" w komorzy 13 bydlił. Wot toho cżasa torhachu so puczowarjo kiż w hotelach pschenozowachu, wos jitwu cżisło 13, kiż bě hacź botal swjetschu wosnyroczena była a hdyż so jenoż kórty atd. sastajichu. Jako w swojim cżasu elektrika w Haagu (Hollandska) czaru 13 sarjadowa, bu tuta, so by so njetrjebawschim njesbożam sadźewała, do czarv A pschekładżena. W poslednich létach pak jeżdźi tam wjele czaru A też cżisło 13.

Nałsen so wesso tajkim hajkam smjejesche. Wón poda so z dwanacze mjenami (Nansen bě potajkim tśinaty), 13. měrza 1895 je swojej łódzu „Fram" na pucź k połnócnemu cżujei, a bě jara zbożowny, so mózesche 13. awgusta 1896 sażo k prénjemu rasej wótrnu semju witacź.

Rimale wschitke zurkuzy maja wusżehowanischczo, kiż je 13 metrow schéroke. Jecharjow a jěchańi to njemyli. W Amerizy namaka pschiwéra pschezo hischcze dobru pódu. Moni njewobaraju pak so, hdyż dostanu „Quarter-Dollar" kiż ma 13 kwżkow a runje tak wjele pjenikow. S schtibkowo worjola ma kóżde 13 pjerjow, tohorunja żebo wopusch. Nimo toho ma pjenjez 13 paralelnych żmużkow, kiż so schtijnja a tśinacze tkokowych kónczkow. Ssłowo: „Quarter-Dollar" wobsteji z 13 pjenikow. Wjazy bohi cżłowjek wopraudże żadacź njemóże. Chcemy hebi pschecź, so je pjenies swój wocżehnjenjski samér dospół, a je-li hischcze niż, so by dale pschinoschował, bludnu pschiwéru sehtabicź. A to je wulki cżaſ. Naiſterje so i tym tež samér wjele prjedy dospéje, hacź se satożenjom, „liczby tśinacżich" léta 1899 w Londowie.

Lěsny kučik.

(Stónczenje.)

Wjeczor pschi dźe. Richard bě, każ bě smuczeny, wrota a hłžine durje samknył; psched połdeduinni leżeschе we wothżi poſ, wulki kluczk k prénimu pak wiſsasche w spanſej ſtwi na ſcżenje. Potom połoji łohaj rutku wokoło Franzi, kotraż pschi wokuje hydleuſkeje ſtwy ſtojeſche a k cżenu nemu léżej hladasche, a dowjedże ju hacź k prosy jeje ſtwiczki. Wona bęſche jemu każ njetrajena njewésta, njepschekroczi próży jeje komorki. „Spi ſirowa, moja luba!" rjekny. „Mi je saso jónu tak, każ by mi moje ſsożo hischcze w niewésti dalokoſci ſtało."

Wona bě hižo durje wocżinika; wón ſtorhny ju hischcze jónu k hebi. „Dobru nóz, dobru nóz, Franzijka!"

Pomałku khodżeſche po ſtwi. Stónczenje poda ſo do ſpanſeje ſtwy.

A bórzy, po napinanjach pożlednich dnjow, japadny do hłuboteho ſpara. Ani ſchumjenjo léża wonka w cżmowej nozy, ani wołanje kokule w pódlanſej ſtwi pschedobny ſo k ſpjazenu. Hižo bě po połnozy, dwanacze kroczj bě kokia ſawołała; wón ſwaſche dale bjes ſona, a dale kroczeſche nóz. Jedyn raz ſawoła ſo i cżahnika; — potom dwójzy; — potom tróizy! Nětko pschiſtupjechu kony, a khtoż bě wodnjo każ psched ſebo wocżemnaj jenoż wohrożaza ſtuhła, bu nětko k piſanym poſtawam, wot wótrelo abo błéſdeho ſwétła wobſwětlene, kotreż żawonnu cżażej njepschiſtupjeſche — kat bléda bě Franzijka! Jeje wocżi nochyſchkej na njeho pohladaczj! Ale ſadły ſchtomow ſtojeſche hajnik.

— Stonajo mjetaſche bo wón we łożu; i jeho erta wuſtrajanu dżiwne ſwuki. Nadobo wujeżże ſe ſaſukom. Bě nětkaſi ropot wuſłyſchał a hižo wędżeſche, ſo je to delka w dworje było. W hanym wokomiku ſtojeſche pschi wokuje, ſchłdy běchu prénje żwérki ſeſthadżałe; a tohodła widżeſche, każ ſo runje wrota zawrěchu. Każ wo ſnje bě wobe pistoli ſe ſcżeny hrabnył, ſchleuża ſaſchczeřeża a kulka wrjeżny do wrotow.

Potom wosta wſcho ſuérom. S druhej pistolu cżerjeſche w koſchli ſe ſtwy; w wothżi bě hrabnył ſa hódź pschi durjach, ale kluczа tam njebé.

„Leo, Leo!" wołaſche wonka na ſłhodże. „Leo, hdże ſy?" — Niczo ſo njeſłyſchny. Hischcze jónu ſawoła a potom cżerjeſche po cżuć dele. Tu psched durjemi buſchtej jeho noſy ſadżerżanej; hdyż ſo ſłhili, ſajeżże jeho ruka pſches dołhe, żiżaſto mjechke włoſy. Jeho poż tu leżeſche, nobi ſproſtnjene wot ſo tykajo, brunej ſerniczky, wuſkej a wocżinjenej hladaſchcej ſunnej a każ bſchtej w němej wobſtérżbje łyſoj na njeho. — — Nadobo bu jemu, każ by mohł pſches murje widżeczj, a każ hſchtaj ſady murjow młodaj cżłowjekaj pſches holu cżékakoj a w raiſchim ſtónzu ſo ſhubiłoj.

Wón ſtoczi po ſłhodże horje a ſtojeſche w pſchichodnym wokomiku w komorzy Franzijki. — Bérżke próſhna, kożo ujeſé trjebane. Wot łoża bężeſche k piſanſſemu blidu a wocżini kaſchczik, hdżeż běchu hódnoſtne papjery ſłowowane.

Hižo dopródka wędżeſche, ſchto tam namaka. Schtoż jemu ſtuſchcheſche, leżeſche njedótknjene. Pakcżik z mjenom Franzijka bě precz — Khwitkic pytaſche ſa nětkajej papjerku woi jeje ruki, ſa jenym ſłowom roſžohnowanja, wurnumowa żyły kaſchczik, ale njenamaka niczo. —

Sſtónzo krocżeſche pschezo wyſche, na wobſchpkach ſnéżacżku kwétki fabycża

* * *

Winowz pschińdże do kraja. W „Karanu" w F. . . . ſjedżeſchtaj hoſcżenzarz a maly klamar ſ mésta ſebi napſcheczo. Żyle blido bě polne liczbnikow ſ krydu napiſanych; ſtaj ſaſo jónu ſchtwórczétnu dźeń dżerżaloj.

Koſporez wuj ſapoczinaſche ſ pódy wopraudżitoſcże horjeſtupacz!

„Możeſze mi wěricź," rjekny wón potuny tajnoſcże, „to je jeho ſkamjena kreſło było; wſcho wón to njeje mécź chcył, dokelż je na mjeno Fedderd kżena a pola jenoho magiſtra wocżehnjena; ſamo ſchedporuczniża je ſa nju poſtajicź dał!"

„Koſporez wujo," dżeſche maly klamar, „Wy ſcże ſaſo jómu pola Maſchcho oſtkoty dyk! A ſchtoż Wy powodacże, to zyle ſ kalendrom njetrjebchi; ſchetoż tón doktor je pschi narodżenju tej hołzy hižo tſi léta ſwonka naſchcho kraja był. Ale chcemy hebi pschipiecź a wjeſeliczi ſo, ſo wón njej tež Waſchu Hanu-Gretu ſobuwoſak, ſchetoż wón mi tajſi njewupadaſche, każ ſo by dołho ſ jenej ſwokojom był."

Koſporez wuj ſo ſmjejeſche a pohladny ſ woknom won: „Inſpektor tež hižo dże," wón rjekny.

Korczmař powita jeho pschi durjach. „Nó, kujes inſpektor," ſawoła wón wjeſele, „wſcho ſaſo pschi ſtarym?"

„Wumjeczene a ſamknjene!" wotmołwi ſtarz, hobrſti kluczk k wotam „Żeżneho kuczika" na blido położi. „Wcżera dżeſche poſłednja fóra do mésta."

„A knjes doktor?" wopraſcha ſo korczmař. „Hdże je tón woſtał?"

„Njewém," praji ſtarz, „njeſtaram ſo też wo to, prjecz — do dałokeho ſwéta." b

Maly korczmař wſa kluczk ſ blida a dżerżeſche jón tamnym wyſche ſłowow: „Schtó ſadżi na blaſcżiku dżeru? — Cżiſło jedyn: ſtary kujeſyk; cżiſło druhe: knjes botanikus; — ſchtó ſadżi k tſeczemu na blaſcżiku dżeru?"

„Woſtajeże te żorty!" rjekny ſtarz hajnik a wſa jemu kluczk ſ rukow. „Mi je jenoż żel tohо rjaneho żoltobrunneho pża; ja Wam praju, to bé kapitalne ſwérjecżo; tón dżeſanto pſche mojeho pſhylakża."

Prěnju hosejsku policeju swěrn klub pjěs[illegible] bliskich, z kotrejž měsesche kóžde 13 měsnow[illegible] talerjach leżachu noże a widliczki pischo tschi[illegible] Se[illegible] jejachu na hlowje. Jědźny porjad wobstejesche z[illegible]ow.

W Lipsku je ho pjeczo hischcze pisched wo[illegible] tkami pokalo, je žónsko drosczki weipekala, dokuc[illegible]sche wós tosliczku i cźikłom 13.

Hdy słuzbi ho pschiwdeło we Kněbie 13 žonjacych hospotnje?

Přilopk.

* 95-letny starz. Nassarski měschczan Gery, klobuk[illegible] Findeisen, kiž je ho 18. augusta 1833 w Charlottenburgu narodźił, je sandźenu sobotu žohnowanu starobu 95 lět dozpěł. Starz, kiž je so swoju starobu hischcze dźiwje, bydli wot léta 1862 w Gera. Jako bě 73 lět stary, wożeni ho Findeisen z druhemu raźi.

* **Wobstorzeny kraje zylophon.** Wjeschola wjesna pobo[illegible] ho sandźenu pjatk pschi sudnistkim jednanju psched[illegible] sawniskim sudnom w Barlinje. 27letny pianowy[illegible] Hans Mittelstädt a pjeć dalschich wobzedowa[illegible] ho dla jebanstwa samolwicej. Woni běchu schpatn[illegible] so smješchnje tuni pjenjes kupowali, potom nastro[illegible] swupowerdźili a je potom za drohi pjenjes sako pl[illegible] Tuto jebanstwo wunjese Mittelstädtej kaž też n[illegible] wym pjenjom pomognikam njewschědnje dobru wa[illegible] sudnistkim jednanju wudawowsche ho Mittelstädt za [illegible] rebo a wotmołwi na pratschenje sudnika mórnje: [illegible] mje na pokoj, nimam sajima bo rosmołwjecź." [illegible] mi druhebo na lawzu ze wobstorzenych pschestrjsch[illegible] wonjesze Mittelstädt, kiž no lawzy wobstorzenych hdyžkuli, je smérnej kreju zylophon je swojeho dyhdała a sahra na nim: „Lischka, hubjan by krałe." Justizny straźnikowe wjeselowanu wobstorzenemu wjelo nastroj bórzy wotetwo, no cźej ho Mittelstädt njemoże hórschelche. Po namjerze sostupjerja je jednanje pschetorhnu, so bychu Mittelstädta najprjedy móhli pschepytać, hacź je duchakhory.

* **Skamomerdarstwo pschi schiwjerje.** 4000 hriwnow pschescheiwinskich słuzbi je tonz sandźeneho tydźenja 21lětny sapisowar Lenhardt, kiž bě pola jenejo cźerjejenje w Lichtenbergu pschistojeny. Niedźelu namałachu na železnisnich kolijach blisko Wendrichskeho sostawiskeja na cźerje Hole-Lipk cźe[illegible] młodeho muzskeho a holzu. Namakanschi listowu wobałku, kiž mějesche mortwy pschi sebi, spóznachu w nim słuzbjenecho Lenhardta. Nasikerje je swojeju njewšt[illegible] sondernistka z Lipska, wobzamknuła so z nim skromadnje [illegible] pschejźe bal.

[illegible] **artenrekkom w Bo[illegible]** [illegible]nium sa[illegible] dźe[illegible]schne Berlin 60 0[illegible], w junis[illegible] ju[illegible] 0 000 a hrjebj[illegible] léta hijo 80[illegible] [illegible]ronjom artow[illegible] wjelo też licź[illegible] [illegible]la wschelakich [illegible] pozjawa.

[illegible] **w Einpan-prozesu** [illegible] S Par[illegible] Kuschcze[illegible] prozesa [illegible]natcho pl[illegible] Leopolda Berlina, [illegible] běchu dla jebanstwa [illegible]niom mě[illegible] sazanu [illegible]0 000 hriwnow [illegible]dźeli, su [illegible] wa pasimne[illegible] sasumjerja i jatby pr[illegible], po tym hacź [illegible]gom w pschepytowanju [illegible]e Bohdak. Bal[illegible] [illegible]0 000 hriwnow jako [illegible]apol.kcź, [illegible] [illegible]nkrajny pas wotdo[illegible] [illegible]na ho wo[illegible] [illegible]ził samolwicej.

* [illegible]any [illegible]erske[illegible] [illegible]ke Krem[illegible] [illegible]Bilito [illegible]Wo[illegible] namałachu [illegible]Roberta [illegible] [illegible]pschi[illegible]om kelom, [illegible]ž je [illegible]lt a [illegible]lesechtej [illegible]dźiwej [illegible]ket[illegible] [illegible]ohdje [illegible]ja[illegible] [illegible]ječe [illegible]ja[illegible] [illegible]mo[illegible] [illegible]ja[illegible] je [illegible]Zohnja [illegible]Zohnja, [illegible]pa [illegible]Kowa [illegible]wjerje [illegible]Chorownje, [illegible]bdźej [illegible]bjech [illegible]Powětrom, [illegible]ječe [illegible]ja[illegible] [illegible]do dale, pschi [illegible]ja[illegible] [illegible]ja[illegible] [illegible]ja[illegible]

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 xl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,80 xl. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 xl. pj. Wudawa a dźěli Smolerjec knihihandlerja, zap. dr. s. w rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 xlot. pj. Wobčežnje so stajace nawěsткi a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy z a rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w a

Čisło (Nr.) 197 | Budyšin — Štwórtk, 23. awgusta 1928 — Bautzen | Ročnik 87

Sakski sejm so njezešdže.

Sastupny president sakskeho sejma zdźěli, so je nowy namjet kommunistiskeje strony, so ma so sakski sejm dla sakskeho pschečiwjenja pola němskeho knjeżerstwa pschečiwo natwarjenu panzeroweho ličhižaka zwołacj, wotpokazał.

Severing wěri wo pancerowym křižaku a wo němskim knjeżerstwje.

We wurjadnje derje wopytanej shromadźizny sobustawow sozialdemokratiskeho měšeho towarstwa **w Bielefeldze** wčerjesche němski stat. minister Severing wo praschenju „Panzerowy ličhižak a němske knjeżerstwo.“

W swojich zawodnych zwukach pokaza wón, **so je praschenje panzerowho ličhižaka we wólbnym wojowanju za sozialdemokratisku stronu wšo wulku rólu hrało**, a so winna so sozialistiska strona za swój wustpch 20. meje na zadnu pad jenoż praschenju wo panzerowym ličhižaku dźiłkować. W swojej dalschej rosprawje wuzběhny minister wožebje, so běsche so z kompromißom z němskostatnej radu, so ma so wo panzerowym ličhižaku hač do 1. septembra rozsudźić, cźehž pokazenje wutworiło. W poslednjenju knjeżerstwa, wo kotrymž je stajnje wulka rěcz, njeje so wo natwarjenju ličhižaka wothłosowało, ale shromadźeni su so jenoż pschesčene wuprajili, so ma so z twarjenjom ličhižaka zapoczecź, jako je němski woborny minister z hospodarskeho plana poslednich lět zhubi wo 41 milijonow hriwnow pschewostajił a wosjewił, so so sa zyły twar panzerowho ličhižaka žane nowe kredyty njebudźa žadacź.

Sozialdemokratiska strona kaž też sozialistiski minister **wotpokazuja** tež dalewon panzerowy ličhižak. Chcedźa **wschitko** spytacź, so by so pschi wobsamknjenjach wo **placzeńskich** podźělach w němskim žejmje hinaschi wunoschk **dopschł**. Pschede wschěm, tak praji němski minister Severing, **zeby** sozialdemokratoju na to njemyšlu, jako sejźiwki **wobsamknjenja** panzerowho ličhižaka prawizneho knjeżerstwa sahdźeneho němskeho žejma dalsche twary na so **bracź**, dokelž so wone z pjenježnych pschičinow hižom zame wot so zakasuja.

Severing wosjewi, so sozialistojo njeižu na to pomyšlili, so panzerowho ličhižaka dla z knjeżerstwa wustupja, ale so jónu dobytu móz tak dołho hač je nětkal možno, krucze dźerża, dokelž su w pschichodźe druhe a wažnischе nadawki, hač praschenje wo panzerowym ličhižaku rozrišacź, wožebje na poli sozialneje politiki a sarjadnistwa.

Politiski skandal w Ostende.

Na njedźelu wječor běsche w kupjelanskej sali we Ostende Schaljapinowy konzert pschipowědźeny. Shromadźi so tež wschitko, schtož ma zjawu a mjeno. Pschiterwni běchu tež ministerski president Jaspar, minister Vaels a Huysmans, nětkuschi minister za wumělstwo a wědu. Stónčnje sjewi so prynzeßna Clementina a bu, kaž je waschnje, z brabanzonnu (belgiski spěw wo revolucji a swobodźe z lěta 1830) powitana. **Huysmans** běsche we tutym wulkim wokomiku runje se swojej dźowku poporoběl, běsche pak hnydom, kaž wschitcy druhi, postanył. Jena wožoba pódła njeho pschisponmi, so je nětko hedźo wostał. Huysmans hladałsche wokoło so a myślesche zebi, so so wo nětkajkim sławskim frontišu jedna. Tola wupokasa so, so je pschisponmnjenje jemu płaczišo. Nětko sapocza so wulka hara. S druheho kónza sale sawoła nětko, so dwaj pachołaj njesłaj stanyłoj. Wołanja su žiwlnischa hač spěw, z kotrymž dyrbiachu pschestacź. Hewrjekanja dźěsche dale. Orkester zyta z nowej, wótlše pisanej brabanzonnu haru podusnucź. Stónčnje możesche Schaljapin sapoczecź spěwacź. Na to hischcze jónu brabanzonnu sapiłachu a hara sepocza so znowa.

Wona wuroseše so zyle sławnje z wuprawdźitej demonstrazji pschećiwo prjedawschemu sozialistiskemu ministrej, kotremuž na najhórsche waschnje wudma nadawachu. Wołanje jako „Do Moskwy!“ „Do Barlina!“ běchu hischcze najmilische. Do zyleje hary wołasche jena knjeni sa swojej norunczinju, kotruž běchu ji pschi tutej keltiji kradnyli. Hara njenamaka kónza.

Měschczanosta pósła po policiju, so by Huysmansa a jeho pschewodźerjow wuziwobodźił a se sale pschewodźecź dol. Pschi tym dachu so do žónskich. Huysmansowu dźowku je stólzowej nohu pschebichu. Stónčnje so policiji poradźi, Huysmansa a jeho ludźi z jenemu autej dowjesć.

Juhosłowjanske khutne wobstejnosće.

Khorwatska delegacija poda so do Barlina.

Khorwatojo protestuja.

President němskeho žejma Paul Loebe, kiž je zwobom z pschedźydu interparlamentariskeje konferency, kotraž so tele dny w Barlina wotměwa, dosta wot burisko-demokratiskeje koalizije se Sagreba depeschu, w kotrejž steji, so Beogradski parlament nima prawo, Khorwatsku a Khorwatski lud zastupowacź, ani pełnomocy, so na interparlamentariskej konferency wobdźělicź, kotrejež wopraudźity samer je, parlamentarizmus jako wěrny wuras demokratije zhłujecź a trajeny měr a bratrowstwo mjes ludami spěchowacź.

Burisko-demokratiska koalizija wupraja nadźiju, so so konferenza parlamentariskeho zjednoczenstwa pschećiwo hrosnemu napadej na naprawy parlamentarizma, kiž so 20. junija w skupschtinje sta, wobroći.

Sandźenu pondźelu staj sekretaŕ burisko-demokratiskeje koalizije, **dr. Krnjewicź** a sapósłanc dr. **Pernar**, jedyn se sapósłanzow, kotrajž buschtaj w skupschtinje z Raschićowymi wutřelemi ranjenaj a staj žiwaj wostałoj, do Barlina wotpuczowałoj, so byschtaj jako sastupjerjej burisko-demokratiskeje koalizije na konferency interparlamentariskeho zjednoczenstwa **protestowałoj**. Wonaj njewobdźělitaj so jako zobustawaj juhosłowjanskeje delegacije na wuraźowjowanjach zjednoczenstwa, ale podataj rosprawu wo pokazenju w Juhosłowjanskej a w skupschtinje.

Do Wina staj wutoru pschijełoj sapósłanzaj khorwatskeje burisekje strony **dr. Krnjewicź** a **dr. Pernaz**, kotrajž běschtaj na puczu do Barlina, so byschtaj na schadźowanju interparlamentariskeje unije wo wobstejnosćach w Juhosłowjanskej rosprawjałoj. Dr. Pernar bu w swojim czasu z Radiczom czežko kranjeny. S Wina pak njemóžesche dale do Barlina puczowacź, dokelž mohła po nahladze lekarjow kulka, kotraž pschezo hischcze blisko wutrobu šedźi, pschi njewobhladniwym hibanju jemu žmjercź pschinjesć.

Pernar dyrbjesche so do jeneje wječerjeńjwerne blizki Wina podacź.

Pschedsydża khorwatskeje burskeje strony dr. **Maczek** je na presidenta němskeho žejma a swobom presidenta interparlamentariskeho zjednoczenstwa telegram pósłał. We tutym telegramje wotrjeknje Maczek juhosłowjanskim parlamentariskim wotpósłanzam moralisku potnomóc. To je wšo w Beogradskich politiskich kruhach wulke spodźiwanje sdudźiło. W knjeżerstwje maju za mysle, so so pschećiwo khorwatskemu burskemu swojastej **kruczišcho zakrocźi**. Maczekowe sadźerjenje, so so na njejsynarodny forum wobroczа a swojemu krajej a jeho parlamentariskemu sastupjerstwu pucź saraczuje, njewoitanje bjes politiskich sčežkoscow. Pribičewičowi pschiwižnizy nimaju Maczekowe sadźerjenje za prawe a twdawaju, so su kaž dotal sa statnu jenotu a njepschipósnawaju žane wožebite sastupjerstwo khorwatskeho ludu.

*

Jako drej. Maczek w Sagrebje wosjewichu, so pschiwižnizy Pribičewičowje strony jeho telegram do Barlina njepschipósnawaju, wotmolwi wón, so je to njewotwisna kročel khorwatskeje burskeje strony, kotraž je jenicźe sastupjerstwo khorwatskeho ludu. Ssobustawaj khorwatskeje burskeje strony njepschindźeschtaj jako sobustawaj juhosłowjanskeje delegacije do Barlina k schadźowanju interparlamentariskeho zjednoczenstwa, ale jako sastupjerjej khorwatskeho ludu.

Ministerski president dr. **Koroschez** zdźeli nowinarjam k telegramej dra. Maczeka, so widźi w nim kaž też we wschelakich wuprajenjach sastupjerjow khorwatskeje burskeje strony **systematiske wojowanje pschećiwo staćej a jeho jenotźi.**

Pospytuje so, so by so we wukraju skaina autorita podrywała. Take sadźerjenje njemóže bjes sčežkoscow wotpokacź. Sšo hano wot so rosumi, so budźa so sastupjerjo khorwatskeje burskeje strony sa swoje wustupowanje samolwicź dyrbjecź.

Durinkske knjeżerstwo wrócostupi.

Wječera je jedyn z demokratiskeju sobustawow durinskeho knjeżerstwa, statny rada Glöckner w poběhenju, w kotrymž je wo nětčišnim położenju durinskeho knjeżerstwa jednasche, wosjewił, so je swojeho městna jako statny rada wšdawa.

Popoldnju so knjeżerstwowe strony k wuprajenju shromadźichu, demokrataj pak njeběschtaj wjazy pschitomnaj. Tohodła so wobsamkny, so ma knjeżerstwo po wustupje demokratow wróćostupicź. To hnydom presidentej krajneho žejma sdźělichu. W dźenžnischim poběhenju durinskeho krajneho žejma měješe so hnydom namjetowacź, so ma žejm pschesłacź so sthadźowacź, so by so nowe knjeżerstwo njesadźewane wutworicź mohło. Wutworjenje nowe knjeżerstwa pak so po dacźu dla wobcežnych wobstejnosćow psches nětkotre měžaze poczehnje.

Wo shubjenym danskim sapósłanzu.

K naschej wječerawschej powěsći wo shubjenju polnóžnoschleswiskeho sapósłanza Riss Nissena zhoniny hischcze, so zu pjeza hospodarske cźeże jemu cźmowy rostschadźe. Sonderburska kriminalna policija sdźěli so zu shubjeneho z poschlednjemu rasej 6. julija w Flensburku widźeli. Je możno, so so hischcze nětko bjes samera wokolobludźi.

Bombowy nadpad na italski konzulat w Lilliehu.

W nozy na žrjedu sta so na bydlenje italskeho konsula w Littichu bombowy nadpad. Bomba twarjenje zwonka zhěrko wobschkodźi. Konsul njeběsche domach. Domjazy słužobnik bu zranjeny. Policija nadpad pschepytuje. Nadpadnika dotal hischcze njenjuaja. Bjes dwěla jedna so wo antifascistiski nadpad.

Bjezdźělosć w Jendźelskej přiběra.

Kaž britiske zwonkowne ministerstwo wosjewja, běsche we Wulkej Britaniji w tydźenju, kiž so z 13. žnjeńcom skónczi, 1 314 200 wołozobow bjes dźěła. Pornjo kónzej julija je liczba dźěłakonjemužujcych wo 10 000 wjetscha a pornio žnjeńcu sahdźeneho lěta wo 292 000.

Litwa a Pólska.

Pólski wosjebity pobok do Kowna, Schumlakowski, je so pondźelu do Warschawy wrócił a je wotmołwu litwinskeho ministerskeho presidenty Woldemaraša na pósłedniju pólsku notu zbok pobyta pschinjesł. Woldemaras jara wobžarnje, so njemóže pschijeć pólski namjet, so mohła so 25. awgusta konferenza do Genfa swołacź. Litwinska delegacija wobkjarujе, so so dźěła plenarnej konferency takle hacźa, kotrež chyžyche wona po możnosći pospěšicź. Samolwnje sa dlijenje pada pjeza na pólsku delegaciju. Litwinska delegacija je swólniwa z konferenzu sajo sapoczecź, je-li ji to jeje wobdźělenje pschi dźěłach rady Swjatka Ludow a zhromadźinje Swjatka Ludow dowoli. Dokelž so pólski zwonkowny minister Saleski na tutych dźěłach wobdźělicź wobdźěli, budźe też możno termin za litwinsko-pólsku konferenzu w běhu poběhenjow postajicź.

Wojowanje na Rigaskich dróhach.

Wječera žrjedu je w Rizy k cźežkim wojowanjam na dróhach dochło. Pschicźina njeměrow leži w postajenju lotyšskeho knjeżerstwa, so maju so lěwe profesionalne swjatki zawrjecź. To běsche njewotwisnych sozialistow rozhorio a woni podachu so k demonstrazji na dróhu. Tam pak srašychu z policiju, so njes wobčenaj stronomaj k cźeżenju dóndże. Sšrjedu seńdże so Rigaski šmérzski łud, kiž ma wobsamknuwcź, hacź ma tuto postajenje wostacź. Policija je nětkotre zo wožobow saiała a wiele domow pschepytała.

Diktator Mussolini.

Italski ministerski president je prefektow (to su najwyschschi sastojnizy nad jenotliwymi provinzami) zyleje Italiskeje namolwiwał, so by kóždy z nich wožebje so pola njeho samolwił a jemu wo jeho skutkownosći rosprawjał. Dnja 1. septembra podadźa so najzrjedy prefektojo połnóžnych provinzow k rosprawjenju psched Mussolina.

Nowy amerikanski wikowanski minister.

Presidient Coolidge je próstwu wo spuschczenje městna dotalneho wikowanskeho sekretara Hoovera pschijał a sa jeho naslędnika Williama F. Whitinga pomjenował.

Je to jeho dolholetny wožobinfki pschečeźel a wjednik papjerowego druźstwa. Whiting Paper Company w Holyoku w Massachusettskim stacje.

Knježerstwowa kriza w Bolharskej.

Italska wojnje pschećiwo franzowskemu wliwej.

Po powěsći ſ Sofije je so położenje Liapčejewowcho knjeżerſtwa tžetrow jara ſhórſchilo. Wójnſti minister Wulkow, kiž je ſtajnje k magedonſkej organiſaziji ſwuſnawa, je ſo ſoſo do Sofije wrócił. Powě ſo, ſo je ſo dołhi czaſ ſwojeje njepschitomnoſće w Bolharſkej w Italſkej pschebował a je tam ſ nahladnymi wožobami w ſmyſłu italſkeje politiki jednał a ſo wo hiſchće njeſtatych naležnoſćach rěčeł.

Po ſwojim nawróće ſ Italſkeje je wójnſti minister Wulkow hnydom ſe ſwonkownym miniſtrom Burowom do konſilija pſchiſioł, dokelž tón winowatoſeje, kiž je Wulkow w Italſkej pſchewjał, nima ſa dobre a ſpomožne. Wěſo je ſo ſ Wulkowowym jednanjom w Italſkej dospěło, ſo ſo italſke knježerſtwo njewobdźeli pſchi franzowſko-jendźelſkim ſakrocżenju pola bolharſkeho knježerſtwa. Powě ſo dale, ſo je ſwonkowny minister Burow miniſterſkeho preſidenta Liapčejewa wopytał a ſebi žadał, ſo by Wulkow wróćo ſtupił.

Bolharſki kral Boris je dla pſchiwótſejeho położenja, kiž je ſčežnje tuthch podawkow, w Euzinograđe, hdźež na ſwojim lětnym wocżerſtwjenju pſchebywa, ſapoczał ſ nowopraſchowanjom politiſkich wjedźikow. Liapčejew a Wulkow ſtaj hižom pola kraľa w audienzy pobyłoj, tehonnjiſe też Burow. Nědźe 70 ſapóſtkanzow, kotrjiž pod wliwom wójeńſkeje ſtrowſtwjeja, je ſo pjeczą na Liapčejewa wobroczíło ſ próſtwu, ſo by Burowowu namjet, ſo chże ſwoje ſaſtojnſtwo ſtołčeł, wotpokaſał.

Knježi zaſo porjad w Mandżurskej?

Mandżurſki ſwonkownopolitiſki hamt w Mandżuli je japanſkemu a ruſkemu konſulej w Bargaſkim ſtaczje (we dołhowjeczornej Mandżurſkej) idźełił, ſo ſu **ſdežkanży Mongoſojo ſdiczi** a ſo je we wokolinje Mandżulija a Hailara porjad ſaſo poſnjeny. S połnocy Mukdena bu 2000 mandżurſkich wojakow mobiliſowanych, ſo bychu rubježniſke próżby na konjach gnježili. Wſchitkim cżahan na chineſiſkej narowſkej żeleźnicy ſu nětko pantzerowe wozy pſchidate.

Ze Serbow.

Bnjownica.

Stwórtk, 23. žnjeńca.

Zachcza — Filipa Benicijſkeho.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

† 1778 w Mužakowje Jan Michał Lubiš, rentſki mišter a twarſki dohladowar. Běšo ſo 1696 w Mužakowje narodźił wot ſerbskeju ſtarſeju. Dokelž běše rjenje pſiſać nawukny, dźěše do Lubnjowa k rěčnikej, zo by tam ſo jako piſar wuwučił. Potom zaſtupi do ſłužby hrabje Kallenberga w Mužakowje, kotremuž je přez 66 lět dołho ſłużił. Wuſteješe ſo woſebje na twarjenje a bu z twarſkim dohladowarjom. Nimo wjelo knjeżich domow, ſulow a druhich twarjenjow je twaril měſćanſku cyrkej w Mužakowje, cyrkwje wo Wochozach, Jabłoncu, a Sprjewje. Wożeni ſo z Hanu Rozinu Urbanec w Mužakowje, z kotrejž měješe 12 dźěći, 9 ſynow a 3 dźowki. Zemrě 82 lět ſtary a ſo z wulkimi ćeſemi pokhowa.

1851 češki basnik Alois Jirasek, sprawny přećel našeho ludu.

1866 Pražski měr mjez Pruskej a Rakuskej.

† 1865 Jan Bohumil Rychtař bywši kantor Hučinjanſki pola ſwojeho ſyna w Kotocach, fararja. —

† 1702 w Drježdźanach 73 lět ſtary łužiſki bohot, direktor tajneho radźenſtwa ſwobodny kujez Mikl. ſtarſeho, kotryž bě ſo ſ wjele ſtronow ſobu ſtarał wo ſwobodu ſwojeje ludowej rěče, ſwojich ſobuſtawow a ſwojeje ſwjatneje wěry. Bě ſo ſ Bartom, Bukojom, Krakeczanami, Rakojdami, Čichonicami a dr. łužiſkimi kublami — najwjetſi přećel a ſpěchowar ſerbſkeho ludu. — Staraše ſo wo jeho hoſpodarſke a duchowne pozběhowanje — wosebje po ſwojim zbudźenja přez dwórſkeho prědarja Spenera. — Staraše ſo wo to, zo Serbja dóſtachu perikopiſke knihi, katechismus a agendy we ſwojej rěči; załoži pruhowanja we katechismje, nyſpory, w Barće cyrkwinu knihownju, wo załoženje ludowych ſulow mjez Serhami, zo by ſpěchował jich zbóžnoſć. — Wopytowaše ſo ſwojej mandźelſkej Katyrnu Spenerowe katechizacije, wjedźeše nutrne přiſkladne kſeſćijanſke žiwjenje. — We Sofijnej cyrkwi w Drježdźanach tuteho nadobneho zemjana khowachu. —

Přiſłowo: Też móceny je na kóncu ſpróceny.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 742, hygrometer —2%, thermometer we dnju +22°. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer 0%, thermometer w nozy +14°. Wětřiny na pſchemjeńtnje wjedro. — Naſche wjedro je ſcherjatu nas pſchijało a najſkerje hač do kónca tydźenja tež wobſtawa. W połnocy cżahaja mžiny nimo. Jenu ta druha ſrjedźa. W naſchich ſtronach ſmy runje na kromje nad połnoſchej Europu ležażej wyſchiny. Dohodła naš jenoż wuběrki mžinow pſchecżahnja. S tuteje pſchičiny je wjedro mjenje nadźate ale pſchemjeńtajeje jamročkenoſće. — Jutſe pjatk khadźa dża ſčežkeczko 4,58 hodź. a thowa ho 7,05 hodź. Měſjacżk ſchadża poſ. 2,53 hodź. a thowa ho wjecżor 10,40 hodź.

— **Baldrijanowy dżeń.** W ſtarom ľubowem waſchnju ryja 23. žnjeńca ſa korunſchkami baldrijana abo kocżkoſo ſela. W ſtarych cżaſach waſchnu ſebi korjenje jako cżiſtiwe pſchećiwo nacżinjenym chorioſćam, ke kotrymž ſu we ſrjedźnowěrju też mór liczeſche. Też hewak mějachu baldrijanowu roſtlinu ſa wuſitnu we wiſchelakich wěcach. Kłobjeczu ju do kocżkow, ſo by pozoſtk ſadżerżała a druhe pozoſtli pſchiwabiła. Měniachu też, ſo žuwanjo korunſchkow wutrobu ſiwjerdźuje. Tak powoſtaja ſo we kaſu ſ mjeńſej wutrobu, ſo je pſched kóždym wotprawjenjom krućh korunſchka kuſaſ. So korjenje kocżki k ſebi cżahnu, je ſnate. We mordźiſtich Alpach dóſtachu pſchi łoženju pitruhow wotdźenku ſ baldrijanowym korjenjom, ſo bychu prawje wjele tuteje družiny rybow nałowili. Snaty je też oficjelny wuſnam baldrijanowcho korjenja. Baldrijanowa tinktura, kiž dobywa ſo ſ wuſrěbanym baldrijanowch korunſchkow ſe roſtworjenym winiſom, wužiwa ſo pſchi nerwoſnych hyſteriſkich chorożiſach. Troſčenka baldrijanowa tinktura, kiž pſchiprawja ſo ſ wuſrěbanym baldrijanowych korunſchkow ſ troſčenowym winiſom (Aetherweingeiſt), wužiwa ſo pſchi ſoldtbolenju pſchepjatoſći nerwow atd.

*

K wołiczej laſtojčkow.

Tón abo tamny je ſo hižo praſchał: Kak dołho leži laſtojčka k juhu — prajmy ſacz k afrikaniſkemu brjohej? Liſtowy hołb pſchelećeli ſa ſekundu 40 metrow; laſtojčka pak ſamo 60 metrow. To wuzjimi ſa liſtowego hołba 144 kilometrow ſa hodźinu, je laſtojčka 216 kilometrow. Hdyž laſtojčka na pſchikład rano w Němiſkej wotleći, potom może, ſamo hdys a hdys wotpoczińe, naſpěta w juhu, w wowej dominije burź. To njewěſćeduje wulke ſpěſchowſće laſtojčeho ſkła w prjedawſkich cżaſach wuzyċu wěrić. Myſlachu ſebi, ſo wjaſy dżiwy k pſchelećenju Sźrjedźnjeho morja trjebaju. Tomu pak je jenoż ho někotrych ptaczkow tak.

— **Kujes wotrjeſnyj hejtman Richter** je wot 31. žnjeńca hač do 15. póſnjenſa na dowoli. Jeho ſaſtupuje w tym cżaſu kujes wyſchſchi knježerſtwowy rada dr. Kaeſtner.

— **Cżežke njeſhoże** ſta ſo pondźelu popołdnju wołoſo 5 hodź. bliſko Mužakowſkeje dróhi. Wójnſt Schołta ſ Bukowa dyſchiwa jědźeſche ſ wołom po połnem puću na ſwoje pola. Na hiſchće njewujaſnjene waſchnje padże wóm pſchi tym ſ woſa a wuraſy hebi wulku wotewrjenu ranu na ſedźiſe hłowje. Naſpěchowa je jemu koleſo pſches hłowu jeho. Zawołani dżelaczerjo ſamaritoja pomhachu njeſbožowanemu a wotwjeſchu jeho do měſćanſkeje khorownje.

— **Kradnył je nječtó** 12. 8. 28. popołdnju ſ jenej dwornoho bydlenja ſtoty cżaſnik ſ kožanej narukawicu, cyſ. 8305, ſ běłym ſzyrnikom a ronſtimi liczbami. — Dale je nječtó kradnył 20. 8 28 w cżaſu wot 1/21 hacz do 2 hodź. popołdnju dwě jědnej kole, jene ſe wonkowneje Lawſkeje haży a jene ſ jeneje wołkeje na Khježorſkej dróhi. Wěſcżej to jene koło ſnamki „Schladitz" ſ cżornymi krožnami, ſnjeznami a błótowymaj ſchitakowcy, rune wobſtdło ſ cżornymaj gumijowymaj ſpichimadłomaj, ruczńym ſpinadłom. Terpedoſkim ſamobehom, żołtym łožanym ſedłom, pola kotrejž běšče lewe pjero ſłamane, ſchérnymaj gumijowymaj wobruczenmaj, nimale nowej ſtrózkatej kožanej gratowej toſchki; a druhe koło ſnamki „Claes" ſ cżornymi krožnami a ſwjenami, cżornymaj błótowymaj ſchitakowcy ſ ſłotymi ſmuſkami, rune dopołdka ſhibnjene wobźidło, cżerwjenej gumijowej pſchimadle, nowaj pedalej ſe gumijemi. Torpedoſkim ſamobehom, ſchérnymaj gumijowymaj wobruczenmaj a ruczńym ſpinadłom. Wo wobſonne łoſčenje wobſkeżi kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

S **Hajnij.** Wjeſchči wohen naſta w nozy na wołoſo 2 hodź., kaž ſmy wežera hižo ſ krótka pſchaj. w Hajnijzach. Domiſe ſ hróhu a bróżnju pohoreża Antona Schlenkera ſo dopołnje wotſpali. Dokelž běcha twarjenj jenoż tyłowane a ſchći ſe ſłomu kryte, móżnje jen ſ malo wulkowacż. Jako pſchicżina naſtaca maja ſo je wohenj ſ wotpohladom ſałożeny być. Na wopaſnoſć ſo běchu dojšłe mimo wjeſnoju Liſchcze bwj. Budeſtercze. Ty ſynkowy ſ Nowodwez, Marchowa, Korytnja, Kólſow, Wětšk Dobrjez a Hornjeje Hórki, kotrejž pak njetrjebachu wuſkeje ſynkacż. 1. myto pſchijdźe ho jenej ſ Budyſza. Dla wu dżelenja 2. myta ma hamtiſke hejtmanſtwo rozhinyć.

S **Nowodwez.** Wobkhadne njeſhoże, kiž mało wjeſ k warrowanju bycż, kotrjiž wotpoſłał ſtoro njewědomne wobſtdłanoj porjad pſchestrańuja, ſta ſo pondźelu njeſtaj wokoło 6 hodź. na nahłej ſtaršej ſcżehy do Bubelez. W njewjeſnanym cżaſu pſchijdźeše ſamtar Gerhard Lieſ ſ Salomja ſe ſwojim motorſkim rołam po pſchedpiſanym na prawiżu, hdyž jemu na měſće njeſhoża cżeſła Fryda Seifert ſe Schkrachowa na ſwojim jězdźnym kole ſ Budyſza pſchećiwo pſchedpiſanej na Bwer ſtrowje naſpěchowa wſchěm jěžbe. W pobżednim wokomiku, prjedy hač ho ſerſkaczny dżiwſke Seifert ſaſo na prawiżu dóſtaċ, hdyż jeho wotnoſi kolo ſ ſokła ſhrabny. Pſchi ſrażenju ho woboj ſtyrchu thžtro franwſchtaj. Přenjn pomoż pſchinjeſe dr. med. Albert-Hajnijzankli. Po wotkazanju żandarmerije dowjeſchu wobeju ſranweneju ſ wotnoſatym autom do ich bydlenſkow.

S **Worzyn.** S pſchiležnoſcżu ſwojeho 25kżinjeho wobſtacża wuhotowa tudomna dyrbjeńſka wohnjowa wobora ſobotnemu njedźelu pſchi pſchihódnym wjedrje ſerjm ſwjedżeni, na kotryż běšče ho wjele pſchećelſkow, popſchewarjerjow a ſuſodnych woborow ſeſchło. Wſchudobnym łnjeſčeſe ſe ſtaczu wuhotowa a radoſcż. Tu móżeſche wěcżo ſebi ſ ſtżelenjom ſwe

Potajny hłós.

Roman.

8] (Pokračowanje.)

„Sawješče."

Wona pſchinjeſe, cżehož běſche ſej pſchał, a Sterling napiſa ſ khwaſkom nječżo hłowow na papjeru, kiž mějachu rapohlad nawěſchčka. Ja nahlitich ho k jeho ramjenju a cżitach na pot wótſje:

„F. G. — Seraſimlazarett. Pſchińdź! Swea."

Sterling tuhy thżitſe papjeſtk ſ ſebi, mi ſcheptajo:

„Njewotajcże tola bożedła tak wótſje, ale pójeże nětko, polom dyn wam bliże roſeſtajecż."

A hdyž běchmoj na dożbu wuchłoj:

„Paſte, kotrejž jemu wjeſ ſpytam, hu njelepe, to pſchidam, ale dopomhaja k ſpěſchnemu wuſtdłedki, je-li ſtućer do nich ſalſe."

Mjeſ tym ſo **ke Guſtaw-Adolfiſkemu torhoſchcżu** dale-dżěchmoj, roſpowěda mi wón plan potom hiſchće podrobniſcho. „S prěnim wumělenjom ſa to," wón rjekny, „wěſo je, ſo nowinu nicżo wo namakanju cżeła do ſtwěła njetrubja. Notizki do „Dagens Nyheter" ſym wczera wjeczor hiſchće moh w prawem cżaſu ſadżerżeć, ale cżłowjek njemóże napowſtdu żenje wědżeć, hač někajſemu druhemu dżěniku do wołſowe njepſchičiſtdże, nětko wo tutej wěży pſchińjeſeć. Na kóždy pad chżemoj nas ſpytacż, pſchetoż werdaċ tola njemóże ſ wěſtoſeju wědżeć, hač je ſo jemu wopraſnje zole peradźiło, ſwój wopor ſe ſtwěła pſchińjeſeć, wona ſtdżeſche ſtónczinje tola hiſchće ſ někajkim ſhożowanym pſchipadom mohła wumożena bycż. A na to dyrbimoj nětko jómu ſwój plan nattwarcż.

Mój chżemoj tohodła nawěſchčk tu podacż. Cżita-li jón, to wſchak hnydom wě, ſa koho płacżi, a wě ſdobom też, ſo je jeho wopor hiſchće w żiwych. Dale, ſo wě, też na tom fależy, w kajſim pomérje wobaj mjeſ ſobu běſchtaj. Lubowajſchtaj-li ſo, to budże ſebi wón, kaž chżemoj ſo nadżeċ, myſlicż, ſo je wona jemu njedźiwajcy wſcheho wodała a ſebi pſcheje jeho wobkładacż; běſche-li pak to pomér druhcho raſu, potom budże wón najſkerſcho ſebi myſlicż, ſo ſo jemu pażże wieku, ſ tym ſo wěſo potom naju plan roſdrjebi. Na kóždy pad móżemy to tola popytacż. Nawěſchčk wojſewi ſo jutſje rano. Wopytowańſki cżaſ w Seraſimſkim lazarecże je, kaž ſo mi ſda, wot jedinacżich hacz do ſtjoch W tutom cżaſu dyrbiże wy wěſo kakacż, ſchtoż ſo dożyła jara jednorje cżinicż hodźi, ſo ſo wy k durnikej do jſtwy ſynjeże. Hdy by ſo potom nječtó ſa Swea Hjälm praſchecż dyrbjał, wěſeże, ſchto maże cżinicż."

Mój běchmoj nětko ſ „Powſchitkownemu Nowinaſirſkemu kontorej" bóſchkoj, a Sterling dżěſche nuts, ſo by ſwój nawěſchčk wotedał, mjes tym ſo ja wonka cżakacż. Sa nječto to wokomikow ſo won wrócżi a ſo wopraſcha:

„Wy ſeſe ſebi tola nadżijomnje też prawn adreſu wudowy w Hornsgatanje ſapiſał?"

„Sdamo ſo roſumi."

„Derże, tuż pohladajmoj jómu k njej horże!"

Wudowa Bergnerowa bydleſche niepokſrdnje ſnapiſcheża Södermalmſkowemu torhoſchcżu. Sa nječto ſekundow po naſchim ſaſtowanjeju wotewrjichu ho durże a wuplakane ſtare wobliczo ſo pokaſa. Sterling ſo wupraji, ſo pſchihadamoj ſ pſchiležnoſcżu ſmjerżeże jeje prjedawſcheje podnjimjacż, a proſcheſche, hač njeſmjé w tom naſtupanju ſo nječto wopraſcheċ, na cżoż naju jara ſwólninje nuts puſcheji. Stara bě nětkole hiſchće wſcha wuplakana, wona bě, każ ſo ſda, runje ſ cżěkownje pſchiſchła a njebě roſhovorenje hiſchće pſchewinyċ mokła, kiž bě ſo jeje ſmożowało, hdyż bě morwu wubladała. Mjes tym ſo ſo podarmo proſzowaſche, ſo ſhrabacż, roſſetaji jej Sterling, cżehodła ſmoj pſchiſchłoj. pokaſujo na to, ſo policija ſo każ pſchejo w tajich padach proſnje, pſchimuſnywſi morwych wopytacż, ſo by cżěko pſched anatomiju ſawobarała. Wón chżyſche naju wopyt ſ tutym wuſaſnjenjom ſ zyle formalnemu ſcżinicż.

Hdyż bě ſo wudowa tak daloko ſmjerżowała, ſo mójeſche rěcżeċ, proſcheſche ju Sterling, ſo by tak prawje podróżnje wupowědała, ſchto we wobſtojnoſcżach morwje wě.

„Tomu móże nětko ſebjeċż njedżeł bycż," wona rjekny, „hdyż jómu popołdnju ſaſwoni a młoda, derjeſdraſczena holczka proſcheſche, hač njemuhła jſtwu widżeċ, kiž mějach tehdy ſwobodnu. Każ tuteja widża, wobſteji moje bydlenje ſ tſjoch jſtwow, a dokelž mi dwě dopołnje dożahatej, to łeta dokho pſchenajam małku rózkownu jſtwizu. Dokelž bě mój pſchedawſchi podrużnik njedawno wuczahnył, podach nawěſchčk, ſo mam jſtwu ſwobodnu, a młoda holczka bě prenja, kiż ſebi jſtwu wohladacż pſchejeſche.

Wona cżinjeſche jara dobry a pſchijatomny ſaczinjeſ, ſo jſtwu wotnaja a rjekny, ſo hiſchće na ſtamżenu wjeſcżerjo pſchiſcżeżnje. Wokoło wożmich wona potom pſchiczahaſche ſłużbarjom, kiż wulki kofr njeſeſche, tónżamtżu, ſtrach knjeſaj widżeċ tamle pſchi wotkrje ſtoja. Dobry ſaczinjeſaj widżeċ tamle pſchi wotkrje ſtoja. Dobry ſaczinjeſaj bě běſche maja podrużniża na unże cżinila, ſo potom bóle ſeſhyſnjinjowaſche, cżim bóle je ſpóſnowach, a ja ſo dżiwaju hkótkeho cżaſa naju ſnajomſtwa jara bórſ ſ mje ſpěſcheſcheſch."

Widżewa wutrě ſebi ſłyſy ſ wocżow a rěcżeſche bo

„Wona bě cżicha, pſcheżelna młoda holczka, pſchetoż khadżeſche po wjeczorach, a bě ſkromna. Běſche ſi domu pomhaſche mi, hdyż jenoż możeſche, w mojej małej dwanaſ nošeſi, a ja pſchejach ſebi ſtaniej ſboża, ſo ſym tajku ſtu jemu podrużniżu namakała.

Ale potom pſched nječtó dnjemi ſta ſo nječtó ſdiwne

Bě to jenu ſobotu, a knježna Hjälm bě wokoło jene ſ běrowa pſchiſchła. Popołdnju ſebi ſa wundżech, ſo ſwiſchelake nakupowała, a hdyż wokoło ſcheſtich dom pſchińdżech, nadeńdżech ju w ſwojej jſtwi bjes nadżiwa na ſofje leżo. Po dżěſchich wožowanjach ſo mi powěda, ſaſo ſ wědomnju ſłubdżicż, ale wona rěcżeſche zyle ſhłubjo a ja mějach tohodła ſa nazhkmańſche, ju prawje bóle ſa łoża dóſtacż. Po nječim ſo wona potom trochu ſamjerżo ale hdyż jej namjetowach, ſo by lekarja ſawołała, to wona zyle raſnje wotpokaſa, prajo, ſo ſo jej hižo ſaſo wjele lepje wjedże. Nječhto pratwje bołoſtne dże bě poczerpała, tož hłubſchach ju zyku nóż we ſwojej jſtwi pſchakacż. Naſpěta ju potom proſchach, ſo by ſo mi ſe ſwojim horjom dowěrjała ale wona tſchańeſche ſ hłowu a rjekny, ſo njemóże wo tym rěcżeċ, ſchto ju tyſchi. To běſche njedźelu. Pondźelu ſo dżeſche w ſmużenem cżaſu do běrowa. a ſ toho cżaſa ju dżeńża rano w cżełowni ſaſwodżkaſa . . ."

Starſchka ſo ſnowa roſplaka, dołhi cżaſ bě w cżełowni jſtwi jenoż jeje płakanje łyſchcżeċ.

(Pokračowanje ſeſčehuje.)

saße ſ wukulenjom myło dobycz. Kolo sboża a cžumpjel bęschtej je sabawu ſa mnohich. Sswjedżeń, tiż bęsche derje pschihotowany, je ſo też derje poradżił. Wjeczor bęchu pyschne reje.

S **Kupoje.** Sjawny pucj ſ Minakala do Sdżarja je dla kładżenja rokow na Kupojanskich honach 24. 25. t. m. ſawrjeny. Jędnu wobchad pokazuje ſo na Khrósť, Brěnjo a Sdżer abo na Haty, Jatschob' a Komorow.

Se **Semij-Tumiz.** Cžita twarska dżeławosez je ſo ſaidżeny tydżeń pschi August-Bebelskej a Krchowskej drohi ſapocžała, ſ tym so budu ſo tu 38 bydłenjow twaricz, ſe kotrychž 8 ſarjadnistwo nemiskostatneje żelesnizy natwari. Wuwjedżenja twarchy ſu ſo twarskim mischtram Hauserej. Schelbje, Schumannej ſ Budyschina a Baumannej we Semij Tumizach pschepodate.

S **Nakez.** W starobje 95 lět wumrě ſrěbi k wěrjenemu wotpocžinkej Hana Lorzowa, macz tudomneho pjekarskeho mischtra a pschekupza Augusta Lorza. Wona narodżi ſo 1833 w Minakale a žiwjesche tam posdżischo wjele lět we ſarskim domje. W lěcze 1890 pschesedżeli ſo k ſwojemu tudy bydlazemu ſynej, hdżej możesche ſwój dołhi wjeczor žiwjenja w lubosezi a měrje wuživacz. Hacž do wyſokeje starobu bě cžila, dóniż poczachu ſkónczenje jeje mohi woteběracz. Nascha nadżija njeje ſo dopjelnika, ſo ſwójemu w njej „stolétnu" staruſchku, ſynjerez pschiňdże ſrěbi pyschy po nju a wuhażny je žiwjenjecko.

S **Kulowa.** Knjes farſki wikar Wilde we Wojerezach wopuſchczi po poldrakětnej dżeławosezi 1. ſeptembra ſwoje městno pschi katolſkej ſyrkwi, ſo by ſo do ſwojeje rodneje Pomorskeje prowinzy wrócził, hdżej budże ſa ſararja we wosładże Judar na kupje Ranje ſtajeny.

S **Kulowa.** (Sćmjertne njeſboja pisches automobile a druhe wotydka.) W Delnjej Schleſyskej wucžini liczba ſmjertnych woporow pisches wosydła 1925: 94 (72 muzſkich a 22 ſónſkich) wosobow, to je 30 na kožde 100 000 wobydlerjow. S tych pschinidła na njeſboja wjednikow a nutskadżejazych pola autow 20, pola motorſkich rokow 15; na njeſboja druhich wosobow ſ pschešédżenjom pola automobilow 52 pola motorſkich rokow 7.

S **Klétneho.** Pschi najrjenſchim wjedrje wotmědchu tudomne rjadowne ludoweje ſchule ſandżenu njedżelu ſchulſki ſwjedżeń. W 2 hodż. ſhromadżichu ſo dżeczi pschi ſchuli. Wot tam hibaſche ſo cžah wot wuczerjow pschewodżany ſ hudżbu a bubnarjemi na cžole na ſokolnischežo, hdżež ſo ſwjedżeń wotmě a po porjadu ſo wotmě. Wschitke dżeczi, tiż do ſchule chodża, dostachu kofej, zaltu a kołbałki.

S **wulběhowanjemi, hrami a podobnymi ſawjeżelenjemi** ſa cžerſchnu žebi cžaż, njes tym ſo hudżba na ſwjedżenſchežu ſlarſchich a pschiwuſnych ſabawjeſche.

S **Hóſnizy.** (Domſke ſo wotpalilo.) Njedżelu ½10 hodż. wudyri w ſe ſkomu krytym domſkim wudowy Reinertowje nadobo woheń. Dołhe twarjenje ſ domſkim, hródżu a brjóſnju ſo dospołnje wotpali. S wulkej mżu wuthowachu hʼſchcže wobě kuwje. Se ſpěſchnym ſapſchinnjenjom tudomnych wohnjowych woborow możeſche ſo pódlanſke twarjenje knjeſa Schuberta, tiż je tohorunjo ſe ſkomu kryte, wuthowacz. Hewak je ſo wſchitko ſohuſpalilo. Dom dyrbjeſche ſo nowy natwaricz; pschetoż zbyły twarſki material běchu hižo nawoſyli. Pschezjina wohnja njeje hʼſchcže wujaſnjena.

S **Wojerez.** Jałoſtne ſłóſtnistwo ſu ſawczerawſchim we Kinaczku wuſłědżili. Do jeneho dwora pschicžahnu ſo poſ ſ paketom. Hdyż ſebi jón bliže wobhladachu, nautachu hłowu noworodżeneho dżeſa a woprawdże namaka ſo w pakecze dżeczace cžełko. Njeczłowjeſka macz bě dżeczo hnydom po porodże ſkónzowała a na polu ſahrjebała, hdżež bě jo poſ ſaſe wuhrjebał. Telefonizny ſawołana policija bórzy pschińdże a pschepytowaſche, na cžoſ potom njeſkutk o wożbu hnydżeczi. Jedna ſo pjerza ſe ſajni porod, kotreho cžaſ je ſónſka na taſke waſchnje ſuicžiła cžiła. Sſud budże ſo mjeſo ſ tutym wraſchenjom dale ſaběracz.

S **Wojerez.** Na ſobotnische ſwinjaze wiki běchu tu 255 proſzatow a 6 běhakow pschiſcženi. Sa proſzata płacžachu 14—22 hriwnow a ſa běhaki 40—60 hriwnow.

S **Lakomeje.** W poſlednim cžaſu bě widżeć, ſo pola wſchelakich raiarjow běchu bórzy na dalokich pſchestrěnjach pſcherte. Pola tatarja Wilhelma Krügera běchu na cžełpaduchu pschiſchli, ale njemóżachu ju dalsko pſcheſkedowacz. Tohorunja bu pola dżełacerja Mérczina Starika nędżże 10 metrow běrnew pſcherytych. Sſylnje tukaja na jenu tudomnu wopſeſu.

S **Deschna.** Wo wóſu ſu ſo pjeczo wobſkedżerjo ſrěczeli a ſu ſebi wulku mlócžawu ſ cžiſcženjom a k tomu ſ benzol motorom kupili. Stara łódży dżeń ſo ſ maſchinu mlócži, dokelż wudawki pschi jeje wužiwanju njeſchu tak wulke. Maku maſchinu ſu wobſedżerjo hižo do kuta ſtajili a wjele radżcho nětko ſ wulkej mlócża, dokelż ſu ſa jedyn dżeń ſ wſchém hotowi. Wożenje, dohładowanje a napraſwjenje mlócžawy wobſtara tudyſchi kolowinſkar.

S **Dubjego.** Rożkow žně ſu tu dokónczene, ale ſ nimi běchu wſchelake wobczežnoſcze pisches to, ſo běchmy tu 10 junija krupobicze mělí. Hižo ſe ſnczenjom a ſtajenjom ſnopowozow ſo nam jara łubjenje cžinjeſche a wjele wjazy cžaſa a proſzy żadaſche hacž pola rożi, tiż niebchu krupy pobite. Sſamo domoſwożenje njebě hinak możno, hač ſo wjeſoły ſ ſtuczenymi żerdżemi a powjakami ſruče wuſpołnachmy. Naibóle jaſnje rupkaja ſo łokſada pschi mlócženju. S pschiſa trajeſche to dwójny tak dołho, a potom bě ſłoma jenoż ſmjerez łapatna. Rożk wſchelako ſarjaſche. Sdżěła wumłocžichmy ſebi jenaż, mnje telko, kelko ſa pużnym wjebanu.

Se **Schkódwa.** We ſe ſłomu knjez hyżni Nowakez ſtatoka bě ſłóſtnitża ruka w połnozy wobeſi ſokoſita. Zona ſe ſuſbudżitwa rak ho wohnia dobłada a wołaſche na pomoz. Sſuſodża pschiſtwałachu najrumjeſchcho k łoſchenju a jim ſo poradżi wobeſi podużcz a tak wjeſelnu ſkłodu wotwobroczez. Wo najſerczu njeje nicžo wěſte zhonicz.

S **Wjaſonzy.** Liczba dżełconjemężazych je ſaſo hižtro poſtupiła; mamy tuchu ſu 47 dżełconjemężow, a to 26 muzſkich a 21 ſónſkich. Mjes muzſkimi dżełconjemężazymi ſu tżo doſtawarjo kriſowerje podyjerz. W běhu tohole tydżenja ſo liczba podyjerzowdy dżełconjemężazow ſnajmjenſcha podwoji — to jawjeſce ſane dobre ſnamjo ſa naſch cžaſ njeje.

Se **Schérachowa.** 15. ſnjenża 1903 poſwjerczi ſo Endlerowa kapała, tiż tak rjenje pſchi Mekjerſkej horje ſtoji. Sandżenu hrjedu bě ſo 25 lět tomu minuło. ſo kapała wobſtoji. Kóżdołtnje wotměwa ſo na ſwjedżenju ſnj. Marijineho Donjebjeżwoſcza we wupyſchenej kapaczy dżakna Boża ſtużba ſa ſwójbje Hauptmann-Endler a ſa wożadu. Tule kapału je pſched 25 lětami Franz Löbmann, poddżiſchi bilkop, tiż je ſo w Schérachowje narodżił, poſwjecził.

* Se **Schardałowy.** (Słubjeny Dżjedżdżanezan nanukazuje.) Wot 8. ſnjenownika k. l. ſo ſłubjeſchi ſu Wattaf Klapp ſ Dżjedżan w Altendorfje pola Schandałowy wot hriłhyrtyarjow jako hłótro pſchełtałe cžełło namakany.

S **Nowoſałza.** Tu ſajacha mutsdobywarja, tiż ſ Sadżerſeje pothadża. Je to 21-lětny tſchikturjeř Jan Häkner. Lěby běchu jeho ſ jaſtwa puſchczili, hdżež bě dla mutsdobywanja ſhędżal, a ſajo bě ſo 16. ſnjenża na Lutjerſkej drohy mutsdobył. Dale wutonżeſche ſwoje ſłóſtniſtrjemjeſło też w Jarowje a wroczżiwſchi ſo do Nowoſałza,

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 23. awgusta 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. złotych .	46,95
1 jandżelski punt .	20,348	100 čěskost. krónow	12,43
100 ſwaje. frankow .	80,74	100 franc. frankow .	16,38

Barlinska burſa njemżeſche wčera ſancho ſiwoho wobrota, ale twrdy wſchelakich efektow pak ſo ſiwoha tróchu ſtruczichu. Wiki ſ dołżinami a rentowymi ſlicžinami běchu tehorunja we wſchelakich liczinach ſtruczene.

Produktowe wiki běchu wčera ſaſo jara mérne. We hotowym ſornje pschenicza ſnowa 5 pj. pschihađżi, posdżiſche termije běchu tehorunja ſeſtajene. Rożka na dotalnej płacžiſnje ſa hotowe ſorno wobſtawaſche, posdżiſche termije běchu ſkerje ſtruczene. Druhe brużiny zita ſo dotalnych płacžiſnow dżerżachu. Wowoß 55 w posdżiſchich terminach ſtabſchi. Kukuriza mowa 5 pj. pschiſpadżi. Wčera płacžeſche zentnar

w Barlinje

pschenicy 11—11,25 hr., rożi 11—11,15 hr., jenczmjenża nacžiſnjeho 11,70—12,70 hr., nahnjiſkeho 10,20—10,05 hr., wowoża 12,05—12,65 hr.

w Termiſnowym wikowanju

ſa ſeptember: pschenicy 11,70—11,67½ hr. rożi 11,71½—11,67½ hr., wowoża pak 10,73¼ hr.,

ſa oktober: pschenicy 11,83½—11,80 hr., rożi 11,72½—11,70 hr., wowoża 10,77½ hriwnow,

ſa dezember: pschenicy 12—11,95 hr. a rożi 11,65—11,68½ hr., wowoża 10,80 hriwnowow.

Swinjaze wiki wčera ſrjedu w Barlinje.

Na nje běchu pschihnali 226 běhakow a 621 proſzatow. Te płacžachu

běhaki:

wulke	20—72 hr.
ſrěnje	48—60 hr.
małe	30—48 hr.

proſzata:

wulke	20—30 hr.
ſrěnje	14—20 hr.

Wiki běchu mérne a płacžiny proſzatow tróchu powyſchene, proſzata jara derje dżěchu.

Wčerawſche płacžiny ſ Drjedżdżanſkich wikow

běchu ſcžehowace:

Sandżana pjerſina: ſtary ſtare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—2 hr., huſy młode 1,20—1,50 hr., kacžki 1,60 hr. hacž 1,80 hr., hołbje 50—130 pj., kórki 25—35 pj. a buny ſelene 35—55 pj., běrny nowe 8—9 pj., ſchiroka loboda 25 hacž 30 pj., ſołotej keſcžk 12—15 pj., fiſhały kał 30—35 pj., měſ 1,40—1,60 hr., butra 2,10 hr. hacž 2,40 hr., twaroſ 30—35 pj., muka 27—34 pj., jeja 13—14 pj., rjenjeń 10—13 pj., raki 10—70 pj., ſuczki 1,10—1,20 hr., ſłate wiſchnje 40—50 „ a holanſke jahody 60—65 „ſ., linu 2,20 hr., karpu 1,70 hr., pruſnizy 60 pj., maleny 70—90 pj.

Wiki ſrjedu w Bělej Wodże.

Butra 2,10—2,20 hr., jeja 13—14 pj., ſwinjaze mjaſo 80—110 pj., howjaze 90—120 pj., cželace 1—1,30 hr., pjerſti 50 pj., tomaty 40 pj., kruſchmy 20 pj., buny 25 hacž 30 pj., morchej 15 pj., kórki 25 pj. ſelerij 15 w a ſiłowki 30—40 pj., jabłuka 35 pj. zybła 20 pj., běły kał 20 pj., cžerwjeny 25 pj.

ſobotu 25. awgusta 1928

we **Luſy,** kupzu ſeidu ſo dop. w 10 hodż. na gmejnſkim hameże: kucža,

w **Jenkezach,** kupzy ſeidu ſo dop. w 11 hodż. na gmejnſkim hameże.

Na pschedaż:

Kachli hlinjanej, Klauſſen we Wojerezach.

Wóſ dżěrzazy w Budyſchinje Schoefferowa haſa 211 na lewo.

Pschiſtajeja:

Moleriſcho. Tiſmer we Wojerezach, Sły-Komorowſke pschedmješto.

Krawiſcho. Berthold we Wojerezach, na Torhoſchcju 14 a Gmuk w Hodżiju.

Jutrownu k l. 9. do Wojerez, Eſrjedżna haſa 14.

Holzu do domu k l. 9. do Wojerez, Tſdelnja.

„ hnydom, Griepowa w Hrjódku, Sahrodnika haſe cžiſło 11.

„ **Heinrich** w Budyſchinje, Hoſchiz haſa 38, dom we ſahrodże.

„ **Wobiz-Raegberka** we Wojerezach, Opitzowa haſe cžiſło 3.

„ do Budyſchina na Tiſlanſku dróhu 201.

Kowaſſkeho, jama Adolf pola Běleje Wody.

Pohanża, ſuhło w Nowej Wiſy pola Nakez.

Ssudnizy na pschešadżowanje

pjatk 24 awgusta 1928

w **Milcžizach,** kupzy ſeidu ſo dop. ¾11 hodż. w Herbſtej gryſchcže, draſtiny kamor.

ſobotu 25. awgusta 1928

w **Kamjenzu** w pschešadżowarni ſinanzneho hamta we kaſarnach, nětdonſcha „Wolowa Straża", dop. w 9 hodż.: ſchpihel, běrny hadżaza maſchina, kupaſſke wanja a ſonj. koleſa, piſmiſker błódy, wuržne twory, mlocžak i wjaſakom, hoſpodarſki wóz, ſlesaz cžaſnik, ſoſa a zwjerk.

Dobrowólne pschešadżowanje:

ſobotu 25. awgusta 1928

we **Wojerezach** dop. w 10 hodż. na Sły-Komorowſkej dróhy cžiſło 15 wimale nowe piano.

Škrawe denješe.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. ¾11 hodż.: Pschihłiſcze terminje trochu ſtruczene, žito žadne.

Dop. ¾12 hodż.: Mlacžiny ſu ſtruczene, pschenicy dosez na wikach, rożi mjenje.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacžiny po złotej hrivnje.

	22. 8.	21. 8.		22. 8.	21. 8.
Pšenica	220-225	223-226	buny	26,00	26-28,00
rožka	221-223	221-224	wotka	30-32,00	30-32,00
nal. jeć njeń	—	—	módre łupiny	15-16,0	15-16,00
naz. jeczmjeń	204-213	204-213	žołte łupiny	17-17,50	16-17,50
wowſ	207-218	213-218	zeradella	—	—
kukuriza	211-217	214-217	raps. wosnik	19,00	19,00
pšeńc muka	27,25-31	27-31,0	lany wosnik	24,00	24,00
rżana muka	29,25-32	30-32,00	woon. melasa	—	—
nš. wotruby	15,5	15-50	lyrnj. kruski	24-24,4	24-24 60
rżane „	17,09	17-0	ſyno, 50 kg	2,60-4,00	2,50-3,80
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	0,90-1,15	1,0-1,20
hrochi	35-40,00	35-40,00	pšeńc. „	1,80-0,00	0,80-0,95
raus	320-335	320-335	wowena „	1,80-1,90	0,80-0,00
pjeńſki	28-32,00	28-32,00	jeczna „	0,75-0,90	0,60-0,80

Płacžiny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

22 august 1928. Płacžiny po centn. a zł. hriwnach.

Skóne drużiny a woznamjenjenje

Wotwy: 386.

Polnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſe hač do 8 lět	58—61
Młode mjaſne, pjewukormjene, ſtarſe wukormjene	54—56
Mjenje wukormjene młode, derje pjewane ſtarſe	47—50
Mjenje pjewane wšěch ſtarobow	37—43

Byki: 333.

Polnomjaſne, wuroſcane, najwjetſeje rězneje hódnoſe	54—55
Polnomjaſne, młódſe	49—52
Mjenje wukormjene młódſe a derje pjewane ſtarſe	45—47
Špatne	38—43

Jałojcy a kruwy: 698.

Polnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſe	43—47
Polnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſe hač do 7 lět	33—40
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	24—30
Derje pjewane kruwy a mjenje pjewane jałojcy	18—21
Mjenje a špatnje pjewane	—

Celata: 2350.

Na lépje wukormjene (2. druſ.)	72—82
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—75
Špatne (4)	55—65

Wowcy: 4725.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1 druſina)	67—68
Starſe wukormjene (2.)	65—68
Mjen e wukormjene (Märzſchafe) (3.)	58—63

Swinje: 11 351.

Polnomjaſne, woſebitych raſow a jich kriżenjow hač do 1½ lět ſtare	75—76
Wukormjene	78—78
Mjaſne	76—79
Špatne	74—76
Rancy a kundrosy	67—70

Wohnjowoborniski rozhlad.

Mekjerſny wohnjowoborniſki ſwjaſk Budyſchſkeho hamtſkeho ſejtmanſtwa.

Na njedżelu 26. awgusta poſtajene ſthadżowanje ſignaliſtow a ſamaritow w Budyſchſkim wuhadnje. Tehorunja ſo ſhromadżiſnu ſtotnikow 9. ſeptembra w Barcze njewotmeje. Tute wotmyſlene ſthadżowanja wotmeja ſo po ſdaču ſ wjeſtſchim alarmowym ſwjeczowanjom njedżelu 30. ſeptembra w Budyſchinje.

Z Łužicy

S **Wuhańczij.** Na ſwjedżeńſkej łuzy ſajachu pjatk popołdnju dżełacerja Gustava Richtera ſ Kunnwalda. Wón dżełaſche pſchi ſtanje knjeſa Loski, ale dla jebacžnoſcze jeho ſo dżěła puſchczichu. Na mjeno Looke wujeba žebi poſdżiſcho pola knjeſa A. Pelza 6,50 hr. Potom wudawaſche ſo we hoſcženju „K jelenej" w Marbortſe ſa wobkhodneho wjednika a wopſchudżi wobſedżerja wo 26 hriwnow worczſiwy. Richtera ſabłapichu na ſwjedżeńſkej łuzy a pſchepodachu jeho knjeſej policajſtenu Hlownemu ſraſnjmjichtrej Huthej, tiż wotwjedże jeho do Rychnuſkeho hamtſkeho ſudnistwa.

S **Wjaſonzy.** Liczba dżełconjemężazych je ſaſo hižtro poſtupiła; mamy tuchu ſu 47 dżełconjemężow, a to 26 muzſkich a 21 ſónſkich. Mjes muzſkimi dżełconjemężazymi ſu tżo doſtawarjo kriſowerje podyjerz. W běhu tohole tydżenja ſo liczba podyjerzowdy dżełconjemężazow ſnajmjenſcha podwoji — to jawjeſce ſane dobre ſnamjo ſa naſch cžaſ njeje.

Se **Schérachowa.** 15. ſnjenża 1903 poſwjerczi ſo Endlerowa kapała, tiż tak rjenje pſchi Mekjerſkej horje ſtoji. Sandżenu hrjedu bě ſo 25 lět tomu minuło. ſo kapała wobſtoji. Kóżdołtnje wotměwa ſo na ſwjedżenju ſnj. Marijineho Donjebjeżwoſcza we wupyſchenej kapaczy dżakna Boża ſtużba ſa ſwójbje Hauptmann-Endler a ſa wożadu. Tule kapału je pſched 25 lětami Franz Löbmann, poddżiſchi bilkop, tiż je ſo w Schérachowje narodżił, poſwjecził.

* Se **Schardałowy.** (Słubjeny Dżjedżdżanezan nanukazuje.) Wot 8. ſnjenownika k. l. ſo ſłubjeſchi ſu Wattaf Klapp ſ Dżjedżan w Altendorfje pola Schandałowy wot hriłhyrtyarjow jako hłótro pſchełtałe cžełło namakany.

S **Nowoſałza.** Tu ſajacha mutsdobywarja, tiż ſ Sadżerſeje pothadża. Je to 21-lětny tſchikturjeř Jan Häkner. Lěby běchu jeho ſ jaſtwa puſchczili, hdżež bě dla mutsdobywanja ſhędżal, a ſajo bě ſo 16. ſnjenża na Lutjerſkej drohy mutsdobył. Dale wutonżeſche ſwoje ſłóſtniſtrjemjeſło też w Jarowje a wroczżiwſchi ſo do Nowoſałza,

chyšyche w jewej žiwnosći nakradnjene wězy pschedarja, hdyž jeho lepichu.

S **Habrachezija.** Njesbože sta žo pódsdelu w skale pschi Kluftu. Hdyž 50lětny skałar Hermann Dießner pjerschcź wotkrhnyschze, žo nadobo wulka sćěna wotwali a Dießnera zobu do hlubiny storhny. Dießner žo smutskownje cźežy krani, tak žo dyrbjachu jeho do kliniki dra. Wauka pschewjesć, hdyž hischcźe w nozy k wutorje wumrě.

* S **Hainewalda.** Pschi domojwożenju padze ratarski dźěłacźeŕ Arthur Wiedner, kiž pola ludomneho kubleŕja Pawoła Herberga słuži na nahlem městnje žitneho pola ś tym spodły wosa, so počza žo tón žuwacź a žo powrócźi. Wiedner žo pschi tom cźežcy na khribjecźe krani a jeho dyrbjachu do Zitawskeje khorownje pschenjesć.

Trjo zastupierjo wohnjowoeje wobory zranjeni.

Wutoru pschipołdnju ½1 hodź. sawołachu wohnjowom woboru k wohnju na Zinsendorfsku drohu 35. W tamnišcej chemiskej barbjerni běsche ś hischcźe njewuzběženeje pschicźiny w chemiskej plokarni benzinrosbuchnyk. Jako wohnjowa wobora pschikhwata, palesche žo chemiska plokarnja a žułodne rumnosće. Wobornizy žo ś jenym schlawchom do wohnja dachu. Jako běsche woheń nimale poduschony, žo benzin snowa sapali, so płomjenja ś durjemi do dwora won napachu. Pschi tym žo pschi prěnim nadběhu wobdźěleni wobornizy w mjeswórzu a na rukomaj wopalichu. Połožichu hischcźe schlawchi ja jeschcźowe haschenje a płomjenja rucje podusźychu. Sa nědźe hodźinu běchu rumowanske dźěła skónczene.

Dokelž je woheń pschipołdnischu hodźinu wudyrił, jako nichtó w płokarni njeběsche, njehodźesche žo pschicźina sapalenja hischcźe swěsćicź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Kluce.** (Dźiwne njesbože.) W cźakarni elektriskeje pschi Khinjbórskiej drohi na Pilnicźanskim-Moritzburskim puću namakachu wječor młodeho cźłowjeka bjez wědomja ležo, kotremuž ź wobeju wuschow krew běžesche. Po pschepytanju žebi myślachu, so je wot nětkajcheho jěchadła był pschejedźeny a tam do cźakarnje połoženy. Bjeswědomneho pschewjeschu do wustawa diakonišow. Tam mózachu jeho pschesćišchiwowacź. Wón prajesche, so je jeho duzy po puću do Klucze kolejźeny wot sady potorhnył. Kak je do cźakarnje pschischoł, to wón njemóžesche rjec. Pschi njesbožu pak je bo jeho lisiowna ź wupokasanc a ź wjazy hacź 18 hriwnami hotowych pjenjes słuschała.

* S **Drježdżan.** (Wobschadźerja ź pożcźonkami sajeli.) Wot palizije sajaty bu 39lětny prjedawschi wječeŕ Kuhnert ź Drježdżan, kiž je tež pschi saskej krajnej wobrazkarni jako sastojnik na słužbje. Wón wopytowasche w Drježdżanach. Lipsku, Miśnju a najsćerišche tež druhdźe jenu je służbneho města znate wobydlerjow a wumějeschi jebi pod wschelakimi toudatwanjemi pożcźonki. Kuhnert žiwjesche žo dlěšich cźasy jenoź wot tutych wobschudźenjow. Jeho dowjesćenu na statne cźežnišćiwo

* **St. Egidien.** (Lědy wěryhódne.) K należnosći sajedojcźenja w domjaznosći ratarja Konrada rěka, so žo wobadam, pschebywazym w Glawchawskej měschcźańskej chorowni, lépje dźe a žadneho stracha wo žiwjenje wjazy njeje. Wo pschicźinje sajedojcźenja je khtóžkuli, so je žo k warjenju raišca pjerza žudobjo wužiłe, w kotremž je pryedy ćěrne sćekańtwo było.

20000 wosobow skhoriło.

Symizowa epidemija w Athenje.

Hižo dlěšich cźasy khorja ludźo w Athenje na zymizowu khorosć. Straschna khorosć žo pschezo dale rozšěrja. Dotal je pisches 20 000 wołosobow skhoriło. Mjes pósłušnymi pschisłušejcami je najwjazy skhoriło, so žo pósłowe pożkyli hodźa jenoź w žnadnym rozměrje wunoschowacź. W Athenje wumrě dotal wschědnje 18 khorjenych, nětko pak je wschědna liczba žmjertnych padow hižom na 34 powyschła.

Najnowše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrišchi pjatk:** Rjenje a cźopłišcho. We Zyndźelskej žo dešcźuje, w Franzowskej rjenje a cźopło.

Franzowske manevry pschi rěcy Loire, pschi kotrychž dyrbjachu žo wojazy wołebje w pschekrećenju rěkow swuzźowacź, žu žo wotprajile, dokelž je w žrjedźinej Franzowskej pschezo hischcźe horzo a je strach, so khorosće wudyra. Tehodła wotmeja žo manevry wot 2. hacź do 9. pożnjeńca we Vogesach. General Penet, kiž manevry nawjeduje, je žebi město Zabern sa hłowny kwartěr wuswolił.

*

Někotři konserwativni jendźelšiźy sapórłanzy pod wjedniśtwom sira Johna Sandermana Allena ź Liverpoła na pschepschosćenje dr. Sergi w pózńcźenju Němšku wopytaja. Směja pschi žiwojim nědźe 14- hacź 20dnjowym pschebywanju w Němšej pschiležnosći studowacź nětcźišche industrialne a žozjalne połoženje Němšeje.

*

Po powěsći ź Tokia, je japanske knježerstwo w najwažnischich dypkach nanjetam wo wschěch druzych nach pomnożnych łódźow pschihłosowało, kiž žu w franzowsko-jendźelskim łódźitworym srěcźenju sapiłane.

*

Londonske nowiny pischu ź Mexika, so je polizija žydom žónšich a pjecź muzkich sajała, kotrychž wanja, so žu pschećiwo presidentej Callesej, jako je w hapleji město Celaha wopytał, pschikhabanstwo pschihotowali. 21lětnja holza dyrbjesche Calleja sajedojźićź ź tym, so měsćesche jeho pschi rejwanju se sajedojcźenej jeklu schkrabnyć.

Swóibne powěsće.

Semrěli: Korla Max Bayer, bliđaŕ w Budyšinje, 28 lět. — Gertruda Krätschelez w Budyšinje. —Jan Žyž w Wětej Wodźe, 31 lět. — Josefina Kabelowez we Wětej Wodźe, 21 lět. — Hana Standkuśowa rodź. Kónigez w Kamjenzu, 65 lět. — Hulda Hirschfeldowa rodź. Krawzez w Łubiju, 72 lět. — Hana Cezilia swob. Jiraclowa rodź. Hummelez w Łubiju.

Hamtske wozlewjenje z Budyšina.

Pożledni cźaš je žo cźasćišcho wobkedźbowało, so buchu do rěkow a hatow cźrjopy, schkleńzy, žudobja, žmjerśe, njerjad a druhe twjerde wězy mjetane a wone ź tym tykało sanjeschwarnjene. Tajke počźinanja, kiž móža tež k cźežkim haćenjam a wobschkodźenjam cźerjeńskich pschipraworum, wodowych turbinow atd. dowjesć, žu sakasane a hrožy so na nje po § 167 liczbnik 3 wodoweho sakonja ź pjenježnym tholstenjom hacź do 150 hriwnow abo ź jatbu hacź do 14 dnjow, je-li w němskostatnej sakońskej knihły njejsu cźežke tholstenja postajene. Podpisanej wyschnosći pokazuje na to, so w pschichodże pschećiwo pschećiwjenjam je wyšej rasnosću sakrocźitej.

W Budyšinje, 20. augusta 1928.

Hamtske hejtmanstwo — Měschćanska rada.

Hamtske wozlewjenje z Kamjenca.

Póndźelu 27. augusta 1928, dopołdnja 1/2 9 hodź.,

sjawne pożedźenje wokrjeźneho wubjerka

w Natuschej hoscźenju w Kukowje

Dujowy porjad je na hamtskim hejtmanstwje a w gmejnach, kiž maju pisches 1000 wobdźelerjow wupowěsćenje.

Hamtske hejtmanstwo w Kamjencu.

Towaŕstwowski nowěstnik.

Khróšćicy. Serbski Ratarski Dorost za Khróšćicy a wokolinu wotměje pschichodny pjatk 24. augusta wječor we 8 hodź. pola Natuša zhromadźiznu. Jedna budże so dla Zjězda Z. S. R. D. Tež nowi wustawy so přijimaja. Wšitkich nanajwutrobniše přeprošuje. Předsydstwo.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł ma kóždy štwórtk wot 8 hač do 10 hodź. zwučowanje.

Porśicy. Jednota Sokoł nima pjatk zwučowanje, ale sobotu wječor 1/2 9 hodź. zhromadźiznu, při kotrejž ma kóždy sobustaw přitomny być. Načelnik.

Pančicy. Jednota Sokoł ma sobotu, dnja 25. VIII. wurjadnu zhromadźiznu we Wudworiu w Serbskej grychće. Započatk 1/2 9 hodźin. Starosta.

Radwoŕ. „Serbski Ratarski Dorost" za Radwor a wokolinu ma njedźelu, 26. augusta wječor we 8 hodź. pola Kralec jara ważnu zhromadźiznu. Jedna so dla ważnych přihotow za Zjězd Zjednoćenych Serb. Rat. Dorosta (5lětne wobstaće) w Radworju (16. septembra 1928). Tohodla njech wšitcy wěsće přińdu! Předsydstwo.

Radwor. Jednota Sokoł ma pjatk z dypkom we 8 hodź. zwučowanje a po zwučowanju jara ważnu zhromadźiznu. Kóždy aktivny a pasivny sobustaw ma so na njej wobdźělić. Načelnik.

Tydźeńska skhadźowanka a wódomostna zabawa sobustawow **Maćicy Serbskeje** kóždu **póndźelu** nawječor wot 6—9 h. w Serbskej kofejowni w „Serb Domje" (w małej stwy).

Hłowny redaktor Marko Smoler w Budyšinje, zamołwity za politiku, lokalny dźeł a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za bospodarski dźeł Arnošt Bart w Brězowcu. — Za nawěsće a reklamy Arnošt Bart w Budyšinje.

Wupjerki

jenož najlepšche twory

80 cm šěrokte m 2.20
100 cm „ m 2.75
115 cm „ m 3.00
130 cm „ m 3.50
140 cm „ m 3.70
160 cm „ m 4.25

Spravne šerbšte poštrjowanje!

A. Kasper nasl.

w Budyšinje, Burglehn 11

Dobry KOFEJ | KAKAO a wšěkoleniskim twory **KURIO** na Zwonk. Law. h. 24

Nimale nowy

honťwjerski a parkowy wóz

z gratom, je tunjo na předań. Zaměnja też na skót k rězanju. Bližše je zhonźe

Dresden-N.

Leipziger Straße 51 p.

Młode kundrosy a młode rancy

němskeje wosebitneje rasy (Edelschwein) z mojeje wot D. I. G. připózn. płahow. mam na před.

Heinteke,

Swobod. kubło w Sekecach pola Kubšic.

Hygieniske wěcy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, ljedr. formarje, stałiški, podłožki, pjeluchowe kholowški

Wagnerowa

w Budyš. před Šulerśk. wrotami 9

Serbsku knježnu,

kiž wjacy do šule njetrjeba a derje liči za

předawarku do wučby pyta.

Centralny kupny dom w Budyšinje

Tworjkupowace towaŕstwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Kedźbu! Kedźbu!

Poskićujemy našim sobustawam, tak dołho hač skład dosaha:

Płodowe konserwy

Jabłučnica, puntowska tyza			0.50 hr.
***Aprikozy,** połojźi, njeźěłene, 2 punt. tyza*			*1.80* „
Aprikozy, „ „	1	„ „	0.90 „
Krušwy, cyłe	1	„ „	0.65 „
Krušwy, cyłe	2	„ „	1.20 „
Trnskulcy, syre	1	„ „	1.— „
Holanske jahody	1	„ „	0.60 „
Holanske jahody	2	„ „	1.— „
Wišnje, čerwjene, z kamj.	2	„ „	1.30 „
Slowki, z kamj.	1	„ „	0.50 „
Slowki, z kamj.	2	„ „	1.— „
Brěški (Pfirsiche)	1	„ „	0.60 „
Wulke slowki, zelene	1	„ „	0.60 „
Kosmičkate jahody	1	„ „	0.50 „

Zeleninowe konserwy

Młody hróch, najl. z morchej.	2 punt. tyza		1.30 hr.
Zelnica (Kohlrabi), w šajbach	1	„ „	0.55 „
Lipčanske měšenje	1	„ „	1.— „
Lipčanske měšenje	2	„ „	1.80 „
Pupkaty kał	1	„ „	0.40 „
Měrnik (Sellerie) w šajbach	1	„ „	0.75 „
Tomaty, cyłe	2	„ „	0.50 „
Sydrojty kał (Blumenkohl)	2	„ „	0.60 „
Młody hróch, najl.	1	„ „	0.70 „

„Ford" motorski pluh

trjebany, ale z rukowanjom w porjadźe, předawa tunjo

Carl Gast w Budyšinje na Drjew. wikach.

3 porażki!

Jenož wot pjatka hač do póndźele

Hamburgske měšenje	1/2 punta	25 pj.
Wosebite měšenje	1/2 punta	32 pj.
Woćeńsk. waffle	1/2 punta	42 pj.

Thams & Garfs

w Budyšinje

Stare knihi

wšěch družin, wosebje časopisy (Łužica, Łužicu, starše létniki Maćicy Serbskeje a zběrki pěsnjow a tehorunja kupuje stajnje

Serbska kniharnja w Budyšinje

Swěrna maćerna wutroba je přestała bić.

Z tutym zrudnu powěsć, zo je srjedu wječor 10.50 hodź. w Budyskej khorownji moja horcelubowana mandźelska, naša luba staroscźiwa mać, přichodna mać a wowka, sotra, swakowa a ćeta, knjeni

Marja Šramowa

rodź. Hausmanec

cyle nahle w 49. lěće swojeho žiwjenja ćiše wusła.

We hłubokej zrudobje

August Šram a dźěći

kaž też wšě zawostajeni.

W Lěskej, dnja 23. awgusta 1928.

Pohrjeb budże njedźelu pop. 1/2 2 hodź. Domjacy swjatočnosć 1/4 12 hodź.

Sy dźělawa do smjerće swojej

Njech wotpočujetej rucy Twojej.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nawětki, kiž maja so hač do 6 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 30 słot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawětki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifje. w. n.

Čisło (Nr.) 198 | Budyšin — Pjatk, 24. awgusta 1928 — Bautzen | Ležnik 87

Před podpisanjom Kelloggowcho pakta.

Němska přenja podpisa.

Kelloggowa łódź je do Plymouthu přijěła.

Amerikanski statny sekretar Kellogg a kanadiski ministerski president Mackenzie King staj na swojim pućowanju do Pariša k podpisanju pschećiwowójnskeho sprjećenja do Plymouthskeho pschistawa w Jendźelskej pschijěłoj. Po oficielnym powitanju k jeju cześći rozkoči so swojich dźakanych flowach sa wutrobne powitanje, so

pakt njeje skutk jeneho muża a jeneho luda, ale je skutk wjele ludow a wjele mužow, wón wudoby so z wutrobow dźensnischeje generazije,

kotraž žełbi w swojim zwuku pscheje, so buchu so wschitke naprawy stale k wobaranju noweje wulkeje wójny. Kellogg žełbi myšli, so budże sprjećenje z měnitkom na puću ziwilisazije a w ethiskim nastupanju wulka kročel dopředka a so je woprawdźe sprjećenje, na kotreż maju ludy wot nětka dźiwać, prydeły hač so do noweje wójny zapleću.

*

Łódź „Isle de France", na kotrejž so Kellogg do Francowskeje wjese, je dźensa w nozy do Le Havreskeho pschistawa pschijěła. Dźensa rano so Kellogg a jeho pschewodźerjo po żelesnizy do Pariša podachu.

*

Přihotowanja k swjatočnemu podpisanju.

Wobrjadnistaj (zeremonijaj) ministerstwa franzowskeje republiki, kiž ju hamtisce „chef du protocol" mjenuje, je měł cełu tydźeń pschetrać. Trěbne běchu njesłóncne konferenzy z pschistojnymi sastojnikami swonkowneho ministerstwa a diplomatiskimi sastupjerjemi pschi podpisanju Kellogowego pakta wobdźělenych mozow, prydeły hač běsche **porjad podpisańskeje światočnosće** sestajany.

Wobcežnosće běchu woprawdźe wulke. Pschećiwo franzowskemu protokolej, po kotrymž maju so jenotliwe mozy podpisać, mějachu swoprědka wobmyslenja, dokelž po franzowskim alfabecze Němska (Allemagne) na prěnim městnje stej. By-li protokol w jendźelskej rěči sestajany byl, by Němske mjeno „Germany" wjeso dale sady stało. Wěsći Franzowsojo bychu tohodla rad widźeli, so by žebi Kellogg jako samolitny redaktor sprjećenja na jendźelskim protokolu wobstał. To pak je Kellogg z pschećelskim kiwnjenjom wotpokasał.

Potajkim dostanje tutón historiski dokument **jako prěnje podpismo Němskeje**; ji sćěhuja Sjednoćene staty ze hamtiskim wosnamjenjenjom „Etats Unis d'Amerique", kotrež dyrbjałe po prawom hakle pośtajsko stejeć. Jako třeća podpiša so Belgiska, jako schtwórta Franzowska, potom Jendźelska a jako poślednja Cześkosłowakska.

*

Podpisanje zrěčenja pschećiwo wójnam.

Schtwórtk běsche so w Parišu ministerska rada seschła, kiž program sa podpisanje dokładnje postaji. So by so ważnosć tuteho diplomatiskeho skutka swyschiła, budża na Pariškich twarjenjach njedźeľu a pónđelu khorhoje wupowěšnjene a wjeczor budże město so w krašnej illuminaziji błyschećeć. Wukrajnych delegatow powitaju pschi jich pschichadże sastupjerjo presidenta franzowskeje republiki a knježerstwa. Briand žam dhe někotrych wukrajnych hosći žam powitaćej.

Podpisanje žame je na **pónđelu 27. awgusta, popołdnju w 3 hodź.** w cząsnikowej sali Pariškeho swonkowneho ministerstwa posłaene. Pschitomni budża niwo podpisowarjow wschitcy wukrajni diplomatojo. Sastupjerjo nowinarstwa, fotografojo a kinowi operatherjo maju we pódłaršej sali pschehowaćej. Sswjatočnosć ma so z radiom rosschěrjeć. Pożłednje dowurađenja podpisańskeho porjada stanu so po pschichadże amerikanskeho statneho sekretara Kellogga.

Wótrišo wojowanje přećiwo pancerowemu křižakej.

Nad wobsamknjenjom sozialdemokratiskich ministrow wo panzerowym schichiku so sozialdemokratojo po zyłej Němskej pschego hischcze směrowaćej njemóža. Sda so, jako buchu jenotliwe wokrjesne sozialistiske swjazki z pschego wjetschej radikalnosću wustupowale, pschetož słyšnimy wo pschego wjazy wobsamknjenjach, w kotrychž žełbi žadaju, so buchu sozialistiscy ministrojo so swojeho sastojnstwa wdali. To je tež na pschikład sozialistiska organizazija **we Wrotzławju** wobsamkła, kotraž žełbi hischcze dale žada, so maju sozialdemokratiske zwjazkowe měschczańskeho sastupjerstwa sa bliski wopyt němskeho presidenta Hindenburga pschećiwo kóždemu pschiwolenju měschczańskich pjenjes hłosowaćej. Nochcedźa so tež na powitanju wobdźělić.

Kólnišy sozialdemokratojo žu so pschećiwo pschijiwolenju prěnjeho podźěła za twar pancerowego tschichaka wuprajili. Wobsamknjenje Kólnišich sozialdemokratow pschechwatuje hischcze samo wobsamknjenje wubjerka sozialdemokratiskeje stronY. Tu wosebje cześko waži, so Kólnišku sozialdemokratisku organizaziju wurjadnje kaboduy sozialdemokrat, nětkuschi šmuthkowny minister Sollmann nawjedowe.

Mjese wschitkimi žu drje **Barlinšy** sozialdemokratojo najwótriše rosšudźenje wosjewili, kiž so na žadyn pad za radikalnymi sakšimi sozialistami khowaćej njetrjeba. Po wobsamknjenju Barlinskich sozialistow nochcedźa woni być žobusamtowisći za pschijiwolenje prěnjeho podźěła za twar panzerowego tschichaka a žadaju žebi, so by so němski ješm hnydom zhromadźił, so by nowy ješm wo panzerowym tschichaku swoju wobsamknył. Njedyrbjało pak być wóžno, so by so němski ješm sejdże, dyrbja sozialdemokratiscy ministrojo knježerstwo namołnjować, so by swoje wobsamknjenje wo panzerowym tschichaku wróćiło. Je-li pak knježerstwo to wotpokasa, měli sozialdemokratiscy ministrojo swoje sastojnstwo złožić.

Praktiskeho wuznama tuto sozialdemokratiske wobsamknjenje nimo, dokelž je wjedniž sozialistiske frakcije we němskim ješnje dr. Breitscheid hižom rozestajał, so dyrbi frakzija žadanje na swołanje němskeho ješma sprjećiwić, dokelž bu duschnje njechodźi, so by němski ješm pschećiwo swojim kaušnym ministram mobilisuje.

Dr. Stresemann njepojědže do Genfa.

S jeho sastupjerjom budże najsterje statny sekretar Schubert.

Strowosć dr. Stresemanna njeje hischcze dosć sfruežena, so by mohł po podpisanju Kelloggowego sprjećenja w Parišu tež hischcze do Genfa pućować, so by so na wuradźowanjach Swjatego Ludowa wobdźělił. Tohodła ma so na jeho město sastupjeć na Genfske jednanja podaćy. S wěsteje strony je so hižom wosjewiło, so němski kanzler Hermann Müller sastupjerstwo pschewsmje. Po nowischich powěsćach pak tuto wosjewjenje njeje prawe, maja pak sa wěste, so statny sekretar se Schubert, kiž swonkowneho ministra sastupuje, wjedniwo němskeje delegazije pschewsmje. Wo tutym prašenju njeje pak so hischcze dokładnje rosšudźiło. Němske knježerstwo hakle w swojim dźensnischim pohładenju wo nim wobsamknje. Němski kanzler ma pak w Barlinje runje wjele dźěła. Tuž so wočakuje, so so wjednistwo němskeje delegazije pschi wuradźowanjach Swjatego Ludowa w Genfu statnemu sekretarej se Schubertej pschepoda.

„Kaž „Berliner Tageblatt" zhoni, pschewodża swonkowneho ministra dra. Stresemanna na jeho pućowanju do Pariša profesor dr. Hermann Sondet, kiž je jeho wosobinski lěkowak. Stresemann žebi to wosebje pschejeł. Profesor dr. Sondet je so z Bozena do Barlina wróćił, so by so na lěkarišim wuradźenju wobdźělił.

Kubleršce wokrjesy w Pruskej so rozpušća.

Hamtiska pruska nowinarska słužba wosjewja z jeneho wotnika pruskeho smutkownego ministra z 10. awgusta, so so w bližšich tydźenjach wobsamknjenja statneho ministerstwa wo rozpuščenju kubleršich wokrjesow bźinje wudawaju. Wschitke tute wobsamknjenja budża wot 30. septembra tuteho lěta płaćiwe. Tohodła najwjazy kubleršich wokrjesow w Pruskej wot 1. oktobra t. l. wjazy njewobsteji.

Durinkski sejm wostanje.

Wjeżerawschje poładowanje durinskeho krajneho ješma, kotrež žu z wulkej napjatosću wočakowali, běsche mjenje. Jako běsche president ješma, so je knježerstwo wróćo stupiło a so je knježina dr. Schollezij swój mandat złožiła, wěcznu nětkosći sastupjerjo lěwizy sa rozpuščenje krajneho ješma. Pschi poładowanju běchu wschitke strony sastupjene, nětkosći jenotliwi sapóstanzy pak pobrachowachu. Namjet na rozpuščenje ješma so je 27 hłosami pschećiwo 26 hłosam wotpokasa. Sakonsky trěbna wjetschina hłosow njeběsche dosahła. Dóniž njebudże nowe knježerstwo sestajane, wostanje nětkosćne a potrjedźe knježerstwowe dźěła dale. Rada starschich postaji bliše poładowanje na 11. septembra. Na dnjowym porjedźe steji sestajenje nowcho knježerstwa.

Narodne mjeńšiny.

Kommisija narodnych mjeńšinow inter parlamentariskeho sjednoćenstwa, kiž so w Barlinje skhadźuje, skónči swoju dopołdnišu rozprawu pod pschedsydstwom slowjanskeho rady dr. Studera ze Schwajzarskeje. Swoje dźěła a wuspěchi po wobschěrnym rozpowědowanju, na kotrymž so zajimowarje němskich a slowjanskich mjeńšinow wobdźělichu, rozpušćenje, kotrejž wopschijimjeze je něhdy tele:

1. Kommisija wobjimamy po zjawnym rozprawach wo narodnych mjeńšinach, ketruž dr. Studer poda, so postaji **podkommisiju** z pjeć zastupitelow a ji porucži, so ma možne zlěpschenja w jednanju wo narodnych mjeńšinach psched Swjatym Ludowe studować.

2. Pschi tutej składnosći dopomina kommisija na rozsudźenja konferenzow we Winje, Kopenhagenje a Waschingtonje-Ottawje, kiž běchu **stajnu kommisiju narodnych mjeńšinow pola Swjatka Ludowa** wotmyslike a w kotrychž 55ce interparlamentariske sjednoćenstwo so wupraji so to wupschestrjenje systema za schkit narodnych mjeńšinow **na wschitke staty**. Kommisija poruča dale interparlamentariskej pisarni, so by na tuto rosšudźenje knježerstwa a narodne skupiny pschi kóždej składnosći, kiž so poskića, dopominała

Kongres za prawa ludow w Stockholmje.

Wutorn tuteho tydźenja wotewri so w Stockholmje kongreš za ludowe prawa. Pschi wotewrjenju mjeńšeje schwedskeje swonkowny minister rěč, w kotrejž wupředny, so bywa nuznosć nowcho prawa ludow pschego należnischa. W poślednim czasu je so žiwotowa wola k měrej nuzne pokasała we žiwjenskich měrowych wuczinjenjach mjes mócnymi statami. Njeběsche pschi tym nuzne, so so wěste prawidła postajichu za wurnowanja a wuhladkowanje pschipadnych zwadow mjes nimi. Mjezyt pokasa na wulku nuznosć pokrazowanja we sestajenju nowcho prawa.

Ssamomordarstwo zhubjeneho danskeho sapóstanza?

Po dotalnych wěsćenjach je so połnóznoschkowiski sapóstanz Riisen njedaloko Gradenstejna zhubił. W hotelu jeneje wjsy namakachu jeho pućowanšku toschu. Ssu wěsćili, so běsche so wón na wukhad podał a so njeje wjazy wróćił.

Juhosłowjanska wotmolwi Italskej.

Sastupjeř swonkowneho ministra, Schumenkowicej, pschija italskeho pósłanza a pschepoda jemu wotmolwu juhosłowjanskeho knježerstwa na italsku notu dla wulkupowanjow w Splitu a Schibeniku. Nowiny „Pravda" zhonja, so knježerstwo w swojej wotmolwje wobžaruje podeńdźenja a zdźěli, so žu wyschnoscže hnydom podaćy pschewptowale a demonstrantow pohłostałe. Dale žu so wyschnoscže postarale, so so tajke podawki w pschichodze njerjewoleje pospjatale, so so tajke podawki w pschichodze njerjewoleje pospjatale. „Pravda" zhoni dale, so je italski pósłanz wotmolwu juhosłowjanskeho knježerstwa hnydom italskemu swonkownemu ministerstwu pósłał.

Francowski hospodarski plan za lěto 1929.

W franzowskim parlamenće buchu rostoženja k powschitkownemu nacžiskej sa hospodarski plan na lěto 1929, kiž je finanzny minister **Poincare** wotsamknył, rozbźelene. We wotrěsku wo „nacžiskowej runowasy“ so wusłowaše, so je nětko wěstosć data, so nuža so pschi dalschej tajkej finanzowej politizy sławne finanzy Franzowskeje hischcze sa cžaš nětcžischeje komory wustrowješ.

Dalschi wotrěsk sabéra so z „dokhodami z Dalweßoho porjada“, kiž su 1 miljardu frankow do powschitkownoho nacžiska staene. W roskoženju k tomu steji scžěhowaze:

„Njeßmy so bjes wěsteho dlijenja rosłudźili, so bychmy tute dokhody pod nacžiskowe dokhody jasili, pschetož njepschepósnawamy wobsebe wobmyßlenja, kotrež wěza pschecžiwo tajkomu rosłudej. Smy wschedewschém pschewuhowali błowne napschecžiwne mėnjenje jeneho z nasdźischi pschedchadnikow. Dokelž su wschitke placženja Němskeje wuwostałe, bésche nasch kraj nuzowany, sabonatowanjenje sapuscženjom sam pschewsacz a dyrbjachmy hebi k pożcžonkami wupomhacz. Placženja Němskeje, kotrež so potajkim njecevoja jako wrócžopłacženja statneho dołha, dyrbjałe so po prawym pod wotdźelenjom za amortisazije zapisacz města mjes srědkami k zarunanju nacžiskowych wudawkow. Tuto pschecžiwne mėnjenje hischcze bóle sintkowasche w cžasu, jako so pozdźiny a jako hischcze žana amortisazija njebésche wotmyßlena. Wo tom pak je we dźensnischim cžasu starosć łódźunena, dokelž je amortisazija pokładna zorganizowana. Nimo toho su sabonatowanjerske pożcžonki powschitkownje amortisowane pożcžonki, kotrychž dań a wotpłacžowanje tżi do nacžiskowych wudawkow sapisanej. Je potajkim dospołnje logiske, so so lětnje placženja Němskeje k wotpłacžowanju tutych pożcžonkow wužiwaju. Druhdy a mnohosći produktow, kotrež franzowski stat jako podawanja we wězach pschipóstnaje, wéra we wotrěsku wo Daweßowym planje dale, na so wusko hospodarskemu połoženju w Franzowskej a Němskej pschimérjeć so so normalne wuwicže ratarstwa a industrije we wobėmaj krajomaj njeby hacžiło.“

We wotrěsku wo „mudawkach“ je hnydom we sawodu prajene, so ma so kruce lutowacz, so pak su wschitke winowatosće do hospodarskeho plana sesłajane, kotrež wukhadżeja z pschiprawjenja njepariujomnych dopredných wuměnjenjow sa sawjedżenje jenołětnieje wojesłeje służby, a so su nimo teho kredity za jaktiwnje organisazije sa franzowske narodnje mjesy a za postupowaze wumarzenje franzowskeho wójnjskeho łódźstwa pschihotowane. **Powschitkowje wudawkow sa wojesłwo** so pomjo kreditam na lěto 1928 **wo nětkle 17 miljardu frankow powyschi.** Njeběrja zebi kumi sniżicz.

We wotrěsku za jenotliwe mudawki, rosłoženje so, tuton pjenez wo miljardu frankow. Druhi dźesći wotrěsk wěnuje so prajcženju pschimėnjenja mjdow a pensijow k wotpohodnoscženju pjenez a stabilisazji. Dalschi wotrěsk sabéra so z dalkowymi reformami, z kotrychž je mjes mnoho małymi jenotliwymi pschemėnjenjemi najpomnicz, so bu polnischitkowny dohodowy dawk, kiž je 1920 połožu dawkej podcžisnjenych dokhodow wuczink, w lěcže 1924 tak rozschenu, so so na namjet knjeżerstwa w lěcže 1926 sašo wo połožu snizi. Nětko pak so dokhodowy dawk, so buchu so z nałpomnjenych małych pschemėnjenjow pschihadżace krupady dawka wumrnuale, na tśeśimi dawkej podcžisnjenych dokhodow postaji.

Narodne žarowanje wo Radiča je so skónčiło.

Wulke žarowanje chorwatskeho naroda wo žiwojeho wjednika Schcžěpana Radicza, kotrež je dwě njedźeli trało, je so sańdźenu pjatku je žiwjatocžnym kenschenjom w domje w Sagrebje skónczyło. Krajne žarowanje traje pat hischcze dale, traje mjenujcy žuły mėzaj.

Pschi žarowanskej žiwjatocžnosći běchu pschitomni wschitcy sapódstawni burźo-demokratiskeje koalizije z wjednikami drom. Maczekom, Pribicževicžom a drom. Trumbicžom, dale žiwóžby sapódstawnje, kiž su na scžěhnuti padła w skupschcžinie wumrěli, zuły konsulozo, sastupjerjo akademije wědomoscžow, university a wschitkich kulturnych towarstwow.

Dopołnja wot 9 hacž do 11 hodź. běchu wschitke hanty, klanty a banki w Sagrebje samknjene. W samknjenym cžasu wotmėchu so we wschitkich druhich chorwatskich zyrkwjach żarowanske Boże służby.

Albanscy dostanu krala.

Historiske pożedżenje albanskeje konstituanty, w kotrymž ma so president **Achmed Zogu za krala wuwołacz**, wotmėje so zitra sobotu. Pschi tutej zhromadżiznje wola sastupjerjo ludu najprjedy presidenta zhromadżiznje, na to ma swonkownemu ministeru **Brioni** pózelnowu Achmeda Zogawa wo skutkach jeho knjeżerstwa w pożlednich schtyrjoch lětach pschecžitacz.

Hnydom po tym zhromadżizna z aklamazijun (z pschiwolanjom) Achmedej Zogej krónu potrieži a pożedżenje służbnje, so by so komunistja k presidenciej podała, so by jemu potrieženje krony pschedpołożiła.

W parlamentnym twarjenju z wulkej pilnoscžu za historisku hodźinu wschitcy porjenschcža. Parlamentny domcžk su wot wonkach wobleli a wulku tribunu za presidenta natwarili. President so pschi wotwurjenjim pożedżenja wobdźeli a so pschi pschecžitanju pózelnowa wotstali.

Sobotu wotmėje so hischcze wulka ludowa manifestazija, na kotrejž so nimo wobydlerstwa błowneho mėsta tež sapódstawcy z zelko kraja wobdźela. S pschipowedanjom albanskeho kralestwa chcžeja tež krajna khorhoj pschemėnicz. Worjol na cžełowjenym placže dostanje kralowsku krónu na błowu pschischitku.

Wobłechnicański staw w Ridzyu?

Nowe cžežże fraženja. — 250 wożobow zajatych.

Sdźedu so w Ridzyu frajtawe njemcžy we wulkim rosmėrje wospjetowachu. Na mnohich mėstnach policijoże a kommunistojo do so frajschu. Policijstkoju dyrbjachu te gumijowym klumpachom pschimocz a do powėrka rėlecz. Sajatych hu 250 wożpjelo. Knjeżerstwo je wójnskeho ministra Kalnischa z dowoka dowoj sawołało. Ministerski president Zuraschewitš je wjednikow politiskich stronow swołał, so by z nimi jednał, hacž mėł so wobłechnjenišši stan na mėsto Rigu połožicz. Wobkład na żelezitej so njezakjeny dale wotmėwa.

Ze Serbow.

Dnjowowańca.

Pjatk, 24. žnjenca.

Bartromja, japostoł.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

* 1610 Jan Chojnan we Winkach (Potershajnje) jako syn fararja. Studowaše w Budyšinje dwě lěce hromadże ze synom zemjana. Tutón zemrě a tuž dyrbješe Jan Chojnar, dokelž starši jemu wjacy trěbne pjenjezy póslać njemóżesteši, wosrjedź stu weje zymy šuln wopuścić. Běše to čas třicećilětn wójny. Jan Chojnan poda so z někotrymi towa mi do Wuherskeje. Wopytaše tam gymnazij a zh bora dosta wobydlenje we wosebnej swójbje domjacy wučeř. Jelio nan zwoła jeho z dalok cuzby domoj a pósła jeho na universitu we Wit berku. Po skónčenju swojich studijow powoła jeho za fararja do Brjazynje, pozdźišo do Lubnje hdźež je w lěce 1668 wumrjel. Jan Chojnan je dospoł nu serbsku rěčnicu pisał, kotrejž rukopis so w g nazialnej knihowni w Khóčebuzu khowa. Tež kro dźeše wón „wjele wěcow“ k wujasnjenju serbsk stawiznow a wašnjow, kiž su so z dźěla zhubile. Trójcy je Jan Chojnan so přez wulke wójska po lokich pućach předobył, wjele strachow je wobsta nimo serbskeje je tež česku a wěsće južnoserb rěč słyšał. Tehodła drje jeho zajim za swoju ma nu rěč!

* 1610 Jan Chojnan

Pčołka.

Mała pčołka, štó praji ći,
Hdźe su kwětki zakčěli?
Štó tam blido ći zhotowa.
A ći słódnu pastwu da?
Wěš mi, štó spomni na tebje?
Bóh je, kiž činił wšitko je!

Zejler.

Přisłowo: Tak hores njejėdża, kaž do šklé kiča.

*

— **We wjedrje.** Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 743, hygrometer +1%, thermometer we dnju +3 Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +3%, thermometer w nogy +1°. Wukłady na cžpi sche, hewak mało so pschemėnjaze wjedro. Nižina we połnocy ležaza, wotłaluje so k rańe. Nižina we rawo z wjeczora Zeudźelfeje ležaza, najskerje so k t hmuła njeje. Sa to je so wyschina nad naschimi stron sesłymła, pschetož schtkerja kuga na rjane. Dokel nas naschcžo wjedro pschesce pschcži a bóle wo stajny, kiwa nam sošo rjane wjedro. Po słacžu naš wjedro tónle ras hacž do pjećdź septembra wobtrwa Jutsje sobotu schtudża stónczko w 5 hodź. a khow 7,03 hodź. Mėsacžk schtudża pop. 2 58 hodź. a khow so wjeczor 11,18 hodź.

— **Kradnyl je nėchtó** we wokolinje z nutsdobycžom we nozy na 23. 8. 28 dwě cžornej kokoschi a 4 běłoschcże jare pjerkate kury a khapona žamžneje barby. Kury je podał blišo kurjenja sarešał. — Dale je nėchtó kradnył z jenoho nėmšta motorske koło znamki „D. K. W.“ 1 — 12 250, kroźna mėjachu cžisło 101 311, 7,0 PS., cžisło **maschiny** 149 949. Koło wažeše 100 kg., je nowe z fabrik, ma pschetrukte wołsmėtlenje. — S jeneje judownje hojscžerjow weje słuwy je 15. 8. 28 nėchtó jažnoscžerjy gumijowy płaschcž z pakom (mużaze płaschcž) kradnył. Płaschcž wu schje na prawej strowje a na prawym rukawje tuchne bla — Wo wjesowne złdželenja prohy kriminalne wotdźe w Budyschinje.

— **Swobodne mjasowe jėtki (Freibank) w Budy** nje. Sobotu 25. augusta, dopołnja wot 7 hacž 9 ho wotedawa so hyre howjase mjaso, punt po 40 pj. a ho šwinjase mjaso, punt po 50 pj.

— **Stajne rėcžnjitwo nam pischе:** Tu so wokolopow so je komora so wopalne samėšenje wot minuły. je wona sa wotkrjoce Barlitschi japalešćarow rosdź dźeł tej wobdźelarjej tuteje wězy pola stajneho rėcžnjitw stajnemu rėcžnikej Henkerej, pschi kotrymž sa tutych wumoschowanjach njeje žanehu wėrneho khow

Potajny khós.

Roman.

9] (Pokračowanje.)

„Je wam žnadź znate“, woprascha so Sterling za khwilu, „hacž je morwa z někim luboscže mėła?“

„Ow ja njewėrju“, rjekny stara ranje.

„Pschetož wona, kaž sy so prajach, nihdże njekhodżeschе a k njej też nichtó njechodżeschе, haj ani listow njedostawaschе.“

„Knjże powolanje po prawom mėjeschе?“

„Tak zwe wėšeze ja to też njewėrn, ale wona rėcžeschе jomu we tom, so karty ako nėschto podobne rysuje, a ja mysłu, so dźeła wonka na Skeppsholmenje, hdźež so wyschinoscže łódźnistwa.“

Sterling jesajmy nadebo brjowki wyšoko a poża nerwosnje z končzakami porstow na štółzowem wobłożenju budowacz. Wuprajenja stareje běchu jemu rosmyślicz dale, a trajesche zyku khwilu, prjedy hacž so dale praschescže.

„Mėnjeze znadź, so trasch je nėkajki njepschijomny wopyt mėcz mohła, mjes tym so běschеze wy sobotu popołdnju w mėžeje.“

„To sejetka wėrju. Pschetož dėje pol hodźinki prjecz njebėch a budźech to domoj pschischedschi nėkat pytka.“

„Njebė też hewak nicžo sacžuc, so je powėsć, list abo nėschto podobne dostała, na cžož bė so hodźało jeje pschemėnjenje pocžahowacz?“

„So njebėch wėdźała. Wona bė najpėrschcžo „Dagens Nyheter“ cžitała, khdyž njemóż na nju pschichłdże. Na kóždy pad sejetke nowina tam na błidże psched sosa wuschchetrėta.“

„Dagens Nyheter?“ wopraschа so Sterling kaž mi a tebi nicžo. „Bė-li to sobotnische cžisło?“

Ja widźach dźiwne sasubolenje w jeho wóczku, kiž prajesche, so jeho praschenje bóle sajimuje, hacž z jeho słowow wutkhadża.

„Haj, mi so sda, so bė to sobotnische cžisło,“ wotmolwi starа. „Knjezna Hjalm bė swucženа, zebi po wobjedze stojnje nowiny pschecžitacz.“

„A wona njeje potajkim żenje wo tom rėcžała, so by nėkajkich pschecžełow abo pschimowanych mėła, na kotrychž mohłoj so mój wobrocžicz, so by so jeje cžełko anatomiji njepschihokałako?“

„Nė, żenje njerėcžeschе wo žiwojich wosobinskich wobstejnoscžach, a ja so jeje żenje za nimi njepraschach, pschetož mój běchmoj tola hakle tajki krótki cžas hromadże znatej, a ja njechcžej jej wosłudła byez. Ja zebi pschezo myslach, so so mi jenoho dnja žana bowėri, a potom dyrbjeschе so tole žakožne stacz. . . . .“

Mjes tym so stara placžo wobliczo je schantkom zakry, Sterling stany a dźeschе do jiwy, w kotrejž be morwa bydlika. Rosshladnywschi so špėchnje po mėstnosći dóndże te kofrej a parasche so z wėkom. Kofr njebė samknjeny.

„Wy tola rosumiesce,“ wobroczi so k wudowje, „so dyrbimoj sawostajeńšwo morweje pschepytowacz, so bychmoj na to waschnje nėkaf mohłoj so wėcžeho doiwėdźecz.“

Stara kiwny pschikhłostnje. — We kofru pak nicžo njebėsche, schtož by naschim špėhowanjam połėkowało, wobsebje njebė tu žanych listow abo papjerow, ale jenož špódnja drasta, toiletne pschedmjety, pipeški a podobne wėzy, kajkejž bywaju w sawjasadłach żónjesce.

„Haj, w tajkim pschipadże namaj jenicžzy słowa, so ja naczinjene mylenje sdwórimje wo samokwjenje prožymoj,“ rjekny Sterling, sawėrajo wėcžko kofra. „Ja mysłu, so so hewak nicžo wjazy praschecz nimamy. Cžakajce. tola. Wėcžze trasch, hdźe je knjezna Hjalm bydlika, prjedy hacž je k wam pschicžahnyła?“

„Nė, zyle wėcžze to njewėm“, rjekny staruschka rosmyślujo. „Tola wocžakajcže ras! Khdyž bė ke mni pschicžahnyła, bė so pschehładawschi nėschto schanikow jeje prjedawdżeje hospožy sobu wsata a te wona jomu wjeczor spakowa a pókła je wróczo. Njemyslu-li so, adresowaschе je na wėstu komerzijnu radżicželku Klause nėhdże na Riddaregatanje. Cžisło jym sabyła.“

Sterling naschmórny zebi nėschto na żiwoju manżetu, potom wsa swój kłobuk a podżakowa so iwudowje sa jeje sdźelenja. Nėschto wokomikowo podźischo wjachmoj zebi na Sódermalmskowem torhoschczu auto a bórzy žedżachmoj domu w Sterlingowem bydlenju a cžakachmoj na sobotnische cžisło „Dagens Nyheter“, sa kotrymž bė won pósłał.

Dyrbjach so wujmacz, so ja żiwoju wožobu po prawom njemėjach żaczuc, jako bychmoj z wopytom pola jiwinje so hospožy tak jara wjele nasłoniłoj. Tola Sterling, kaž so sda, bė z wuspėchom nimo mėry špokojom; wón běschе tak dobreje myśle, kajkejež jenož ływasche, khdyż wot dobreje wobjeda stanу, khdyż bė cžężki prozeż dobył, abo khdyż bė jeho podźėle we nėschto dypkow horje skoczіe.

„Na, Frizo,“ wón sawoła, „dajcže potajkim błyschcz schto wy wo naju wopyze wudowy Bergneroweje myslicže!“

„Niz runje pschewjele,“ ja wotmolwich.

„Ale ja zebi myślu, so by to najbliščše sa naju bylo komerzijnu radżicželku na Riddaregatanje wopytacz. Ja bych ho w żiwotiu pomjatku dyrbjał jara sasahmjanjacz, je-li njeżiwny na policiji psched łėtami z jenej komerzijnej radżicželku podobneho mjena cžinicz mėli. Ja wėm nje njewėm, wo cžim je so tehdom jednało, ale to swėsćicz je malicžkoje.“

„Zyle prawje“, rjekny Sterling, ale wschitko to pschi dże hakle we wjele podźischim jednanju. Tuthwilu sda ho mi, so je zyła wėz wjele khutnischa, hacž je so namaj jim dżało. Kóżde słóżnistwo wutkhadża z nėkajkeho motiva. W tutom padże njeżiwnoj hischcze pschicžinu namakacz fa mohłoj, ale ja mysłu, so to bórzy wuskėdżinoj. Pschicže nu, kiž pohnuwa k morderskemu żónjesce, luboscžiwa wėz, mėżenoj tu, kaž hodźi so żudźicz, wot wschcho spodża wuwjasch. . . . . Ale jeże błyscheli, so je so morwa z ryb wanjom kartow abo podobnym saběrała?“

Ja kiwnych.

„Aha, widżiczе-li! . . . . Nó, a kake karty ryżuja sda tam wonka pschi Skeppsholmenje pola wyschinoscžow łódźnistwa? Mórske karty, so wė. W tajkim kartowem wodźeže nju je morwa, kaž bo khcej sda, potajkim dźełała, a tam wonka nadeńdżemoj tohodła też to wusłódanje łódźnistwa.“

Ja w prėnim wokomiku njesapschijach prawje. Ale Sterling po prawom mėri, potom pak bu mi i jemym dobrom jažno, kajke žałostne słóżnistwo bėchmoj najskerjeho wuczuschliloj.

(Pokračowanje ześehuje.)

— **Kermuschu ſwjezha** bliſchu njedźelu 26. žnjeńza we Wósporku.

— **We wobſadźenym kraju je wupokas** ſ **fotografiju** trěbny. So by ſo ſmylkam zadźewało, dopominamy, ſo tódy, kiž ſo do wobſadźeneho kraja poda, ma měcz kaž dotal wupokas ſ fotografiju.

— **Traberez zyrkus w Budyſchinje, kiž** wopraſchuje dobre zyrkusowe wumělſtwo pokaſuje a ma tehodla ſtaru pſches zyły tydźeń jara derje wopytane pſchedſtajenja, wostanje hiſchće hač do bliſcheje njedźele w Budyſchinje. Njedźelu popołdnju je ſpodźiwne pſchedſtajenje a wječor wobſamknjenſke pſchedſtajenje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 24. auguſta 1928

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych .	46,93
1 jendźelski punt .	20,344	100 čeſkoſł. krónow .	12,43
100 ſwajc. frankow .	80,71	100 franc. frankow .	16,37

Barliniſka burſa wožera jako do pſchińdnjoſće ſapadny. Wjacelake wožebity efekty jamóchu dźe hiſchće ſwoje kurſy powyſchicź ale na kónzu ſapadachu ſo też tych kurſy wotbrjeſchowaćz.

Na **produktowych wikach** žanehu wulkeho pſchemėnjenja njeſtejischachu. Wobrot woſta žnadny. Pſchenźa bě ſa pózdźiſche **termiſje wo** maličkoſć dróžſcha, rožka tuńſcha, hewak hotowe ſorty ſo pſchedźinjuchu płaćźinach pſchedawachu ſ wuwiſaćom wowſa. Toho płaćźina ſo ſnowa wo 5 pj. po zentnarju wotdrěbi. Wožera płaćźeſche zentnar

w Barlinje

pſchenźny 11,10—11,25 hr., rožki 11,00 hr.
hač 11,35 hr., ječmjenja naſymſkeho 10—10,65 hr., ječmjenja naſletniſho 11,70—12,70 hr., wowſa 10,40—10,85 hr.

w termiſowym mikowanju

ſa ſeptember: pſchenźny 11,72½—11,75 hr., rožki 11,67½ hr.,
ja oktober: pſchenźny 11,85 hr., rožki pak 11,72½—11,70 hr.,
ja dezember: pſchenźny 12—12,02½ hr. a rožki 11,65—11,70 hr.,

w Lubiju

pſchenźny 11—11,50 hr., rožki noweje pak 11—11,25 hr., ječmjenja naſymſkeho 10,50—10,80 hr., naſletniſho ječmjenja 12—12,75 hr., wowſa 12,20—12,50 hr.

ſchtwórtk w Kamjenzu

pſchenźny 10,50—11 hr., rožki noweje hr. 10,50—11 hr., ſtareho wotoſa 13—13,50 hr., noweho 10—10,50 hr., ječmjenja naſymſkeho 10,50—10,80 hr., ječmjenja naſletniſho 12—12,50 hr., nowe běrny zentnar 4—6 hriwnow,
proſata 16—23 hriwnow,
běhaki 40—60 [illegible],
huſny 7—8 [illegible].

Wiki ſchtwórtk w Komjenzu.

Kóń 1,20 hr., kobrabi 15 pj., hybrowity kał 20—100 pjenźezkow, jědźna loboda 35 pj., morchej 20—30 pj., zybła 20 pj., rjerwjeń 15 pj., běrny nowe 5—6 pj. hołotej 6—10 pj., holanſke jahody 65 pj., pruſnizny 70 pj., ſłowki 30 pj.

Wiki ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,15 hr., ſera 13—14 pj., rjerwjeń 15 pj., kaſny wolij 1,60 hr., tuńcerdża 10—15 pj. a hołotej kěcźk 10 pj., zybła 20 pj., rjetkej 5—10 pj., měd 1,40—1,60 hr., ſwińſaje mjaſo 0,90—1,10 hr., bowjaje 0,90—1,10 hr., cźelaje mjaſo 1,20—1,30 hr., banty ſelene 35 pj. a holanſke jahody 65 pj., běrny nowe 7—8 pj., kórki 30 hač 40 pj., huſny 1,40 hr., pruſnizny 70 pj., kruſchwy 20—30 pj., jabłuka 10—35 pj., ſłowki 40 pj., winow pak 50 pjenźezkow.

Wiki ſandźenu ſriedu w Hajſchtrowje

Pſchenźo 10,50—11 hr., rožka 11,50—11 hr., wowoſ 12—12,50 hr. ſtary, nowy wowoſ 10—10,50 hr., naſymſki ječmjeń 10,40—11,50 hr., naſletni 12—12,50 hr., běrny 3,50—4 hr., nowe 5—6 hr., ſyno 4,50—5 hr., ſłoma maſchinſka 1,50—2 hr., butra 1,15 hr., ſera 13 pj., proſata 15—18 hr., běhaki 50 hr., hołotej 5—10 pj., zybła 20 pjenźezkow, hołbje 1 hr., kórki 30 pj., rjewjeń 10 pj.

Wiki ſchtwórtk w Khoćebuſu.

Butra 2—2,10 hr., twaroh 30 pj., ſera 13—14 pj. a kaſny wolij 1,40 hr., howjaje mjaſo 1—1,10 hr., cźelaje mjaſo 0,80—1,30 hr., ſtopjaje mjaſo 1,20—1,40 hr., ſwińſaje mjaſo 0,80—1,90 hr., kury 1,40—1,50 hr., huſny 1,50 hr., hołbje 0,80—1 hr., ſapjeny 1,50, morchej 15 pj. a jědźna loboda 40 pj., hybrowity kał 50—100 pj., zybła 15 pj., běrny nowe zentnar 5,50 hr., hołotej kěcźki 10 pj., liny 1,70 hr., ſchćerluk 1,30 hr., karpy 1,40 hr. a holanſke jahody 70—80 pj., wiſchnje 40—50 pj., maliny 40 pj., pruſnizny 45—50 pj., kartafka 70—75 pj., ſłowki 40—60 hr. a kruſchwy 10—50 pj.

Wiki wožera w Shorjelzu.

Butra 1,10 hr., ſera 12—13 pj., běrny nowe 4—5 pjenźezkow, jědźna loboda 20 pj., morchej 20 pj., zybła 15 pj., hołotej kěcźki 6—10 pj., hybrowity kał 30—60 pj., radyſchi 10 pj., ſchćeluk 1,30 hr., liny 2 hr., wubjeny měd 1,40—1,60 hr., we plaſtach 2,80 hr., ſwińſaje mjaſo 0,80—1 hr., ſchmalz 1,70 hr., holanſke jahody 65 pj., pruſnizny 70 pjenźezkow.

Swińſaje wiki wožera ſchtwórtk w Khoćebuſu.

Na nje běchu pſchińdnyli 11,25 proſatow a 185 běhakow. Wone płaćachu

proſata:

małe	8—14 hr.
ſrjedźne	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

běhaki:

małe	22—45 hr.
ſrjedźne	45—65 hr.
wulke	65—95 hr.

Skótne wiki w Drjezdźanach.

Na wožerawſchich ſkótnych wikach w Drjezdźanach ſwinje a cźelata pſchi ſpoczatku derje dźechu a je też nješto drožſcho pſchedawachu. Napoſledk pak wiki wjaſnychu a woſta nješto ſwini a cźelatow wyſche. Sčnadne běchu wiki w howjadłach a wowcach.

Pſchińſtajenja:

Holzu do domu, Hwjſdowa łaptyła w Kamjenzu, Budyſka dróha 51.
Holzu do domu, Ulrichez piekarnja we Wjeſeczźinje.
Wurzłaunika ſchewſkeho, Heinka we Wjeſeczźinje.
Blidatſkeho, Wilmſcha w Kulowje na Sajowſkej dr. 5.
Puhonoża, ł 1. 9. Schnitter w Starym Lubiju. — Horny dwór we Pſchiſchezach.
Klampnatſkeho, Siegel w Budyſchinje, Sadnja Bohata haſa 15.
Krawſkeho, Seidel w Budyſchinje, Schanſka haſa 26.
Schwajzarja wyſchſcheho, ſtejźi dwór w Hujnju.
Dźełacźerja, Fuhrmann w Budyſchinje, pſchi Miaſowych łěkach 8.

Na pſchedań:

Wot do cźahanſa we Worklezach cźo. 51.
Khěža na Garbarſkej haſy 22 w Budyſchinje. Dalſe wukaje Knězka, Nowe Hrjebje 5 w Budyſchinje.
Mandlawa, ſekretar, 3 klamaſke bſida, pult, waſy a 6 wyſchěbnych blidow, w Hródku.
Wós dźećzaſy w Budyſchinje, Mjłynſka haſa 5III n. l.
Wós dźećzaſy w Budyſchinje Nowowſalſka dróha 24 bokka na prawo.
Koło motoriſe 5,5 PS, we Wujeźdże 46 pola Lubija
Kanjez w Budyſchinje, Fichtowa haſa 6.
Proſzata we Saſkowje 2, w Bělej Hońe 20.

Esudniſzu na pſchejhadźowanje

w **Biſkupizach** dop. w 9 hodź na ſundniſtwje: kuchiniſke wuhotowanje, lěhaſſki ſtoł, ſofje, ſekretar, bůjej, 3 ſachle, barhy a łaki,
we **Hródku** na Wojerowſkej dróhy 9 dop. w 10 hodź.: klawěr, 4 blidaſſke majchiny, pjenježny kamor, piſaſka maſchina, piſaſſke blidy, cuchny wóſ, ſofje, blido ſchijaza maſchina, hudźbny kroj, łožany ſtoł 3 ſoła a lěhaſſki ſtoł, korbowez ſtołaj, wobucźa, zigary, zigarety, zuhele, wupiekli, pacźerjanja, płaty, bercheny, trjenja, łhabaty, khołowy, łožowe płachty.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Pſchenźa a rožka ſa poſdźiſche termiſje dróžſcha. Hotowe ſorta w pſchenźy też dróžſche, rožka je žadna.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu. Pſchenźa a rožka wuběhe 10 15 pj. dróžſchej.

Płaćizny rěznego ſkotu na Drjezdźanskich ſkótnych wikach.

23 august.

5 wol., 31 byk., 15 kruw a jałoc., 738 ćelat.,
114 wowc., 488 swini.

Płaćizny za
ćelata: 1. 78—84, 2. 70—76, 3. 60—68;
ſwinje: (přez 300 pt.) 80—81 2. (240—300) 80—82, 3. (200—240) 79—80, 4. (160—200) 75—78.
Raney 66—72.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni ſlo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	23. 8.	22. 8.		23. 8.	22. 8.
Pšenca	222-225	220-225	bunv	26-28,00	26-28,00
rožka	220-223	220-223	woka	31-32,00	32-32,00
nal. ječmjeń	—	—	mádra lupiny	15-16,0	15-16,00
naz. ječmjeń	204-2 3	204-213	žolte lupiny	17-17,50	17- 7.50
wowa	207-218	207-218	zeradella	—	—
kukurica	208-217	214-217	raps. wosušk	19.90	19.90
pšenź muka	27 2 -31	27-31,0	lany wosušk	24,00	24,00
ržana muka	29,25-31	30-33,00	poen melasa	—	—
pš. wotruby	15,50	15 50	b'rnj. kruški	24-24,4	24-24 40
ržane	17,00	17.00	syno, 50 kg	3,60-4,00	3,50-3,80
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,0 -1,15	1,01-1,20
bróch	35-40,00	35-40,00	pšenź. „	1,80-0,90	0,84-0,95
raps	320-325	320-325	wowsna „	1,80-0,90	0,87-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	ječna „	0,75-0,9	0,60-0,80

Wiene płaćizny ſtwórtk w Kamjenzu a w Lubiju		
23. VIII.	Wšo po złotej hriwnje	za 1 centn.	za 1 centn.
Pšenca		10,75—11,00	11,00—11,50
Rožka		10,80—11,10	11,00—11,25
Ječmjeń (nalět.)		10,50—10,80	12,00—12,75
Wows		13,00—13,50	12,20—12,50
Syno		5,75—6,25	4.50—5,50
Sloma z maš. młóć.		2,00—2.50	1 40—1 80
Sloma k zasłanju		1,50—1,80	
Słóma z ruku młóćena		—	2,50—3,00
Běrny poła ratarja (nowe)		4,00—6,00	—
„ hač na żeleznicu		—	—
Butra		2,10—2,20	1,10—1,15
Jeja		0,13	0,13—0,14
Pšenčne wotruby		—	8 60—8,80
Ržane wotruby		—	8 90—9,20
Pšenčna muka		—	18,50—19 00
Ržana „		—	17,75—18,25
Prosata, wulke		50 - 60	—
„ „ srěnje		16—23	—
„ małe		—	—

S **Błohašchez.** Do Błohašchezańſkeje „Typeſchenki“ ſu ſo w nozy na ſchtwórtk nuſkobyli a tam 2 lejerlikra, „Curaćao“ a „Cakao“ kaž wſchelake druźiny zaretow po wſchelakich płaćźiſtach wſchoho hromadźe za nje 30 hriwnow, dale 5 łaſow ſchokolady pokradnyli. Wěſowne ſdźelenja njech ſo bliſchſcheje triminalnej polizeji abo zandarmeriji podadza.

Ze **Sernjan.** Radupodawanje za maćerje we Sernjanach budźe wutoru 28. žnjeńca, popołdnju 1¼4 hodź. pola Korjeńkec. Lěkař budźe přitomny.

Z **Worklec.** Naša gmejna dźenſa zaſo žaruje. Stwórtk, 23. žnjeńca, wumrě tu daloko znaty a wšudźe lubowany wojnař Michał Rjelka. Njebočički bě ſtary veteran, dokelž bě ſo na wójnje 1870/71 wohdźělił, bě ſebi żelezny kříž II. rjadownje dobył, mějeſe pak nimo toho też hiſće wuznamjenjenje krajneje wobory II. rjadownje a powſitkowneho wójnſkeho wopomnjeńkeho pjenježka z wójny 1870/71. Wón wumrě w 81. lěće žiwjenja. Rjelka dopominaſe ſo přeco hiſće rad na ſwoju wojeńſku ſłužbu. Z wulkej lubošću wiſaſe na ſwojimaj wojeńſkimaj towaršſtwomaj w Khróšćicach a Pančicach, ſtož je z toho wičźeć, zo bu při poſlednim zawjeſelenju Khróšćanſkeho wojeńſkeho towaršſtwa wot ſwojich młódſich towaršow radoſtnje powitany. Jara rad mjez nimi přebywaſe, tak zo ſamo z antom ſo dowjeſć da, hdyž hižo pěſi k nim dóńć njemóžeſe. Nětko je ſo k wěčnemu apelej wotwołał a z tym ſwoje na dźěle bohate žiwjenje ſkónčił. Njech je jemu ſerbſka zemja lohka. R. i. p.

S **Wósporka.** Na njebańbite waſchnje ſu ſo wutoru w nozy nutſkobyli do ſwójſkeho domu, kiž je měſchćańſka gmejna na Niſčanſkej dróhy nowy natwarika. Pabuſchi woſtronſchi wokno do pinzy, hdyž běchu najprjedy ſamaſ wotdrapali a hſodźe ſmuźahali, ſalěſchu woltam nuts a ſebrachu we twarjenju njedawno hakle kładźenu elektriſki powod ſ grotow, rołkami a pſchetorhowakom. Sčn to wotrjadnizy byli, pſchetož wſchitko je ſo też wotrjadnje woſtſronilo. Inſtallateur ma ſ teho wulku ſchkodu, dokelž měſto njeje hiſćhe naprawnu wotewjaſo. Hač dotal njeſku paduchow hiſćhe ſwěſćili. Schtóž něſchto we tom ſhoni, njech to Wósporkſkej zandarmeriſkej ſtaziji pózdź.

Z Łužicy

Se **Schérachowa.** Schtyrikrótkimu rožkowu kióſku namaka njedawno na žitniſchću lěſny wothladowař Józef Rettig wottud.

S **Holbina.** Se ſawrjeneho pionſkeho (plattformowy) wožowoweho woſa je nětdźe 20lětny żelezniczny dźiałaćer Schubert ſ Wopakeje krótko pſched ſajſtkom na tudomne dwórniſchćo dele padnył. Schubert padź na kolije a ſtrany ſo cźežko ſranił a też na hłowje.

S **Rynarja.** Na mamy nětko łoſcho hromadźe 25 dźełonjemjejacych, po to 12 muzſkich a 13 žónſkich. Najſerche pak ſo liczba podpjerancych dźełonjemjejow powyſchi.

Se **Žitawy.** Nowe twarjenje pſchekupſtwa ſchule pſchi Goethejſkej dróhy bu pónđelu dopołdnja ſwjatoczńje poſwjeczene. Twarjenje, kiž ſtoji pſchi Žitawſko-Rychbachſkej cźarje, ma wulku łahrodu. W nim ſu pjeć rjadowniſkowych ſtjowow, kiž ſtuja wuczbne cźiſch połnych kłasow, pjeć wuczbnikſkich kłasow a jeneje hoſćejaceje kłasy. Nimo toho ſu tam wotjezbite ſtuwy ſa piſanſke maſchiny, ſa direktora, ſa konferencu a ſa wuczerjow. Wſchitke měſtnoſcze wotpowěduja nowocźaſnym hygieniſkim a ſchulſkim żadanjam. Pſchedhroda pſchedſtuduje pſchekupſkeje ſchule, fabrikowy wobſedźer Rudolf Arends, poſtrowi pſchitomnych cźeſtnych hoſći a ſchulerjow. Po nim wěcźachu hiſćhe ſaſtupjerjo ſakiſkeho hoſpodarſkeho miniſterſtwa wyſchſchi kniježerſki rada Calliß, měſchćanoſta dr. Koltzenburg, ſyndikus wikowaſkeje komory Döring a direktor pſchekupſkeje ſchule Gäbler. Schula bu hnydom do ſtužby pſchepodaty.

Se **Žitawy.** *Měſchćańſka polizija ſaja tu ſtarſcheho* drohowarja, kiž w naſchim měſcze kěrjeſche. Pſchehladawſchi jeho wězy ſo wupokaja, ſo proſcherſtwo tola hiſćhe něſchto wunjeſe, pſchetož wón měſeſche niz mjenje hač 350 — tſiſtaapjećźdźeſatač — hriwnow we ſwojim wosebitym hłowje.

* **Se Shorjelza.** K manewram w Shorjelſkej wokolinje pſchijědźe też, kaž je ſnate, němſkoſtatny preſident ſe Hindenburg. Wón pak njebudźe w Shorjelzu bydlić, ale ſa cźaſ manewrow na Joachimſteinſkim hrodźe pola Radmeriz pſchebywaćz. Dźiwajo na to, ſo budźe wón dźeń pſchi manewrach dźělbraćz, je proſbu, ſo njeſmychu jemu žane wulke manifeſtaſzije a wopyty cźiniłi. Najſerche budźe wot měſchćańſkich towaršſtwow na jenom hiſćhe hač dotal njepoſłužanem dnju powſitany. Preſident ſe Hindenburg wobdźěli ſo też na paradźe, kiž wotmije ſo 26. pożnjeńca w Zarowje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drjezdźan.** (Wjele pjenjes ſo pokradło.) W cźaſu wot 19. hač do 23. žnjeńca pokradnychu jenomu tudomnemu wobſtejnikej ſ pſchiwatneho bydlenja na Freibergſkej dróhy najſerchſcho ſ pakluczom 25000 hriwnow w papjerjanych a ſ mjeńſcheho dźěła mjedźanych pjenjesach. Wo wadnem hiſćhe niczo njewědźa. Lubźičźka, njemějeſe telko pjenjes doma leżoł —

* S **Lohmena.** (W pěſowej jamje ſo ſapyli.) Pónđelu wotwali ſo bliſko Běleho Hołkja ſeźena a pohrjeba tſjoch dźěłaczerjow pod ſobu. S hnydomnej pomocu Lohmeńſkeje ſaniteteſke ſtraże móžachu ſo ſ jich ſtrašcheho położenja wuſwobodźić a do Pirnanſkeje khorownje dowjeſć.

* S **Kamjenzy.** (Ssamomordarſtwo luboſczipſkeho pora.) We wjeſnym hrodźe na Hrodołwem pſchedměſtu namałachu 22lětnu ſłužobnu dźěłaczerku a 39lětneho kniſchwjednika ſaſtrělenaju. Kaž je ſawoſtajenych papjerow wuſkhadźa, je kniſchwjednik najprjedy ſwoju lubowanu a po-

tom zeby zamenjo i wittjetom do erta morik. Njeftutk je ho najfserscho w pschesjednej mysli stat.

S Hohowa. W Rossutzach pschindze 62-letny gmejski sluzobnik a nosny strazhnik Jan Star do mlocjazeho. Maschinu wotorhny jemu pratow rutk. Snjesbozeneho, pschewjesechu do Hohowskeje khorownje.

Přilopk.

* **Lehmann leži f pokladu.** Pola Kremsa we Wjesty Lehmann f Khocjebuzu, kiz ho jako chemikota a inzenér wudawasche, letasiki swjedzeli sastajowal. Pschi tym njeshozi jedyn wotsikowaf f padakom smjertnje. Letasiki swjedzeli skonezi nimo toho z pjenjezitym skandalom, dokelz bechu pschedawarjo lisezikow z pjenjesami pschi wschej horu, wjedy hacz bechu pilotoju a rjemjesliskaju, kiz bechu wschelake dzela wobstarali, swoju mzdu dostali. Lehmanna hnydom sajachu, dokelz je pobladnyl, so je z pschedawarjemi lisezikow pjenjes jemu.

* **Hobrsti drohotny kamjeń.** S Obersteina ho powe: Tudomna fabrika dosta hobrsti brasilianiki amethyst, najwjetschi drohotny kamjeń, kaziz je Oberfteinsko-Idarerska industrija hacz dotal dostala. Kristal waži 89 kilogramow, je 63 zentimetrow wyssoki, 52 zentimetrow schiroki a 30 zentimetrow dołhi.

* **Sćmerny — hacz do smjerce.** Spodziwne zelezniske njeshoze woda ho jandjelu fjrjedu na czarje Beograd-Nisch. Nozny spjechnik jedzesche f 80-kilometerskej spjechnosciu k ranju. Na lokomotiwje bjesche nimo lokomotiweho wjednika a tepjerja komisija zelezniza. Po puczu pytnu wjesnik lokomotiwy nadoba, so je so jena kolosowa rozka pukla. Smuzeje krjewje saspina won czah, so by jon sastajil, njes tym so straschna para wustupowasche. Jedyn inspektor stoczi tehodla f lokomotiwy a samaka pschi tom smjerce. Druhy wutrachu na plominje a prozowacha so wulkowacz, tak derje hacz do dzesche. Wjednik lokomotiwy pak njewopuschczi swoje mesto, doniz njebe wo widzenje pschichod. Puczowazy wo tuhym njesbozu nicho njewjedzachu. Smuzity a smerny wjednik lokomotiwy semje hischcze na puczu do spitala. Tepjerj, jedyn inzener a sastojnik kontrolneje komizije wojuja je smjerczu.

* **Wobtlad wutrajnikow w Czjiskej republiku.** Lita 1924 wopyta czjestoslowakisku republiku 150 000 zuzych. Wot teho czasa pak je so wobtlad zuzych w Czjiskej wo wjele polepschil. Lita 1925 hizo nalicżichu 195 000, lita 1926 powyschi so liczba na 220 000 a w lecze 1927 bechu 250 000 zuzych nalicżili. W tuhym lecze budze liczba wutrajnikow hischcze wo wiele wjetscha, k czemuz pschedewschem Nemzy a Awstriczenjo pchinoschuja, schtoz je sezitschk wosstrosenja wisa.

* **Schtyri wozowy pschi spalenju motorskeho koleza.** Pschi spalenju motorskeho koleza dla rosbuchnjenja benzina pichindzechu w Dunshalcze w jendzelskim hrabinstwje Fife schtyri dzesi wo zywjenje.

* **„Drohe 40" wotewrjena.** Drohe, hizo psched lětdzesatkami namjetowana, kiz pschepreknje Sjednoczene staty wot Atlantiskeho morja hacz k Czichemu morju, je so wotewrila. Wona je 2 305 jendzelskich mil, to reka, nehdze 5 150 kilometrow dołha a z tym najdelscha wumelska drohe sweta. Na tuhym puczu pscherjewe wona 14 statow. Jeje hamiste mjenje je drohe 40. Wona wukhadza w stacze New Jersey w najbole wopytanych kupjelach swela, Atlantic City, kiz ktusne piecz miljonow hosczi liczi. Wot tam czehnje ho pisches Wilmington do Baltimore, Cumberland, Ridgemond, St. Louis a wot tam pisches Kansas City do Denwera. W Denwru leži drohe 1 500 metrow nad morjom, so by ho potom do skalatych horow zaminyła. 100 kilometrow nawjeczornje Denwera dozpeje drohe wysokosczi nehdze 3 750 metrow. Pschepreknje stat Utach samjnje ho do Oaklanda, z mesta je Hadnosczi k pschewjesenju do San Franzjska.

Najnowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powjeczej wo wjedrje za jutsischu zobotu:** Njenje, czoplischo a zuczno. W Jendzelskej trochu scherjate.

Interparlamentariske sjednoczenstwo, kiz ho tele dny w Barlinje schadzuje, je wobczejowanje khorwatskich zapostlanzow wotpokasalo, dokelz njeje mjelo pschicznjny, pschecziwo pschitomnej serbsko-khorwatskej delegaziji wobjamknjene.

*

Estonski swonkowny minister Rebane je nemskemu pósłanjej Schroetterej w Revalu rjedu sjatwje sdzelił, so chze z Nemskej wo wikowanjskim srjezenju jednacz. Se Estonskje strony namjenuje ho Reval za mesto jednanjow.

*

Sobotu wjeczor wokolo 10 hodz. nadpadnik do italskeho konsula w St. Raphaelu, Di Mura, tjelesche, jako dzysche konsul se swojeho bydlenja do autowoje garaze dończ. Kulki **stramichu konsula a sluzobnu holzu, kotraz z nim bjesche. Nadpadnik, kiz bjesche sa schtom skhowany tselał, je ucekny.**

*

Po powjescji z Tokia je cznjenska tajna policija w Chabinje rusczeho agitatora sajała. Policija zebi myslił, so je Borodina, kiz bjesche nehdy z radzicjelom cznjenskich nacionalistow, popadnyła.

*

Persiske mesta Schjewar, Nischapur a Schirwan je krjedu wjeczor wokolo 11 hodz. czezke semjerczenje potrjechilo. W Nischapurje bu 10 wozowbow morjenych. Mnohe twarjenja buchu wobschkodzene.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Hana Lorzowa w Rakezach, 95 lět. — Jurij Rippel, papjernisti dźěłaćer w Saborju. — Anna Mehnert w Lubiju, 67 lět. —

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota „Sokol" kóždu prěnju póndźelu we měsacu zwuczuje starši wotrjad, młodźi pak kóždu *sobotu.*

Porsicy. Jednota Sokol nima pjatk zwuczowanje, ale sobotu wječor 1/29 hodź. zhromadźiznu, při kotrejž ma kóždy sobustaw přitomny być. Načolnik.

Radwoŕ. „Serbski Ratarski Dorost" za Radwoŕ a wokolinu ma njedźelu, 26. augusta wječor wo 8 hodź. pola Kralec jara ważnu zhromadźiznu. Jedna so dla ważnych přihotow za zjězd Zwjazka Serb. Rat. Dorosta (5lětne wobstacje) w Radworju (16. septembra 1928). Tohodla njech wšitcy wobsedźa wěsće přińdu! Předsydstwo.

Radwor. Jednota Sokol ma pjatk z dypkom we 8 hodź. zwučowanje a po zwučowanju jara ważnu zhromadźiznu. Kóždy aktivny a pasivny bratr ma so na njej wobdźělić. Načolnik.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow **Maćicy Serbskeje** kóždu **póndźelu** nawječor wot 6—9 h. w Serbskej kofejowni w „Serb. Domje" (w małej stwi.

Hłowny redaktor Marko Smolerj w Budyšinje. Zamołwity za politiski, lokalny dźeł a feuilleton A. Duchman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł Arnošt Bart w Brózyney. — Za nawěstki G. Jurjk w Budyšinje.

Posledni serijowy dzeń w kupnym domje Max Herde w Budyšinje na Kamjenjnej hasy 12

Wosebita dźěłba jene-barbneje płócki. Zidy 0.95

Muzeny drellowe
schere jaki
neto 2.90 hr. ho pschedawaja, je jenoz tak dołho hacz dohajaja.
A. Kasper, Burglehn II
w Budyschinje.

Tunje tofle
dzeczace —.90,
muzace 1.20,
zonjace 95 pj.
Heinrich Mohr
w Budyšinje na Zitn. wikach

Vogtl. Madras- **gardiny**
Plachty na sofy, loża a divany ruby na blida, wóskowane ruby, łożace šaty najtuńšo
J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10
— Serbske posłužowanje. —

Hygieniske wecy
za zony a za muzow
zivotowe wobwjazki a tajke pre wustupowanje, bjedr. formarje, stałeiki, podłožki, pjeluchowe kholowski
Wagnerowa
w Budyš. pred Šuleńsk. wrotami 9

Čista, sprawna
holca do domu,
po możności ze wsy, kiž njetrjeba, wjac do šule, so hnydom do wobkhodnoje domjesnosce pyta. Bliže je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

3 lětny
kóń
(lišak), pak pór, na predań.
Melcher we Wochozach.

Mlode kundrosy a mlode rancy
němskeje wosebiteje rasy (Edelschwein) z mojeje wot D. L. G. připózn. plahow. mam na před.
Heinicke,
Swobod. kubło w Sekecach
pola Kubšic.

Rjanej, wysokosuć, čežniwej
kruwje
stej hnydom na predań
w Stróži čo. 19
pola Wulkich Zdźarow.

Nimale nowy
hontwjerski a parkowy wóz
z gratom, je tunjo na predań. Zaunźa tež na skót k rězanju. Bliže je zhonić
Dresden-N.
Leipziger Straße 51 p.

Serbsku knježnu,
kiž wjacy do šule njetrjeba a derje liči za
predawarku do wučby pyta.
Centralny kupny dom w Budyšinje

Nosče „Panther"-stupnje
na wobłukšite/pyšne formy wuwjedzenje z čistej kože připózn. tunjo
Předawarnja za Budyšin
Fahle
Schuhfabrik Pohrlitz
Depôt in Bautzen Lauengasse 3

Hotel „Bely Kóń"
mějićel: Curt Lange
telefon čo. 3413
Najwjetša a najrjeńša jědźerńja w Budyšinje
Tunje małe a wulke wobjedy
Najwobšerniši wubjerk za wječerje
Wšědnje wumělski koncert
Njedźelu wot 1/212 hodźin dopołdnja
snědański koncert
Točenje Budyšskeho wosebiteho piwa, Radebergskeho a St. Beno piwa
Wupřahowanje / garaže za awta / rumnosce za zhromadźizny / swjedźeńska sala

Poskićam:

čelace mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
swinjace mjaso	punt	**0.90—1.00** hr.
zmjerzle mjaso	punt	**0.80** hr.
howjaze mjaso	punt	**80—1.10** hr.
mjasowu jušku		**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kolbasu		**10** pj.
čopte kolbaski		**10—20** pj.
wšelaku kolbasu		**0.60—1.40** hr.

Ernst Polter w Budyšinje
rězniski mištr, na Šuleńskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)
Nawěšćki přinjesu wužitk?

Wobleki a kłobuki
hišće raz w płaćiznje znižene
Walter Noebel w Budyšinje
na Bohatej hasy 14

Serbski Hospodář
Ratarske wulkowikowanske towarstwo z wob. r.
w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1247
Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje pšeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38%.
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu symjeńtnu rožku.

Za firmowanje
poručuje časnikej za muzow a žony za kóždu płaćizu
Theodor Natusch
časnikař w Kukowje
Tel. 276 Tež na wotpłaćowanje!

„Ford" motorski pluh
trjebany, ale z rukowanjom w porjedze, předawa tunjo **Carl Gast** w Budyšinje na Drjew. wikach

Štwórtk, 23. awgusta, přip. 1/21 hodź. wumrě ćiše po krótkej, z ćerpliwosću znjesenej khorosći na słabosć starych lět derje wobstarany ze swj. sakramentami naš luby nan, dźěd a přichodny nan, bratr a swak, wojnarski mištr
Michał Rjelka
w 81. lěće swojeho žiwjenja. Stary weteran z l. 1870/71, mějećel železn. kříža II. rjad. a druhich wuznamjenjenjow.
We hłubokej zrudobje **žarowacy zawostajeni**
We Worklecach, 23. awg. 1928
Pohrjeb budźe póndźelu dop. 1/28 h. w Khrósćecach.

Přiloha k číslu 196

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 24. augusta 1928

Prěni šulski tydźeń.

Nětko je woprawdźe nimo ſ rjanej hwobodu žnjowych prózdnin. Schula je ſo zaſo ſapoczała. Tuž rěka ſa mnohich rano ſahe ſtawacz. Wſchelazy maja pok, ſamo hodźinku do ſchule. Khěts pośnědacz, knihi hromadu ſpytacz a ſpěſchnje na puć, ſo tam w prawym czaſu ku. Sydom bije na wěži a rjadownje ſu ſo pjelnile. A nětko ſedźa dźěći ſaſy na ſwojim ſnuczenym blaku a dyrbja ſajima měcz ſa jenje- a pſchirodopiſk, ſa ſerbſcźinu a němcźinu, ſa nabožinu a ſtawiſny. Kak częſko to wſcho je, hdyž myſlę ſahaja do rjanych dnjow ſtódkich prózdnin, hdyž dopomnjenje na pſchebywanje w Pólſkej a Czěſkej a daloko w němſkim kraju ſchulſke myſle pſchenaża! Pſchi morju ſu byle, na horach a dolinach, pſchi rěkach a jězorach. Sću w ſuſym kraju jahody ſcherſpkate a w jeho rěkach ſo kupale, měſta a wſy widźale, tróſchčin hinaſche hacz pola naſ, z druhim ludom a rěcźu. Naſche ſerbſke dźěći a ſtudowacy hižom w ſwojich młodych létach daloko a ſcherako pſchiſłudu, do krajinow, kotrež my ſtarſchi jenoż ſ knihow a hartow ſnajachmy. Jich duchowny wobſor je wo wjele ſcherſchi. Kelko wědźa domа a w ſchuli powědacz wo wſchěm, ſchtoż ſu widźale a ſkuſchale. Druhe ludy a kraje ſeſnacz, jich nałożki a waſchnja, ſkuła kulturu, to je ſ wulkim wuſpěchom ſa ſchulſtwo. Widźa ſiwje pſched ſobu, wo czimż w knihach czitachu. Je w mnohim hinak, hacz to morowy pjiſnik pſchedſtajaſche. Haj, wſchitko to njehodźi wopiſacz, to dyrbiſch widźecz a na ſo ſkutkowacz dacz.

Też wuczeř njeje w prěnim ſchulſkim tydźenju zyle tón ſtary. We hłubinje ſwojeje wutroby ſu radſcho hiſchcźe na durinſkich horach a Tatrach wokoło budźiſt, pſchi morju ſwoje nerwy wuhoſit a w němſkich, pólſkich a czěſkich łěſach ſwojej ſirowoce ſłužił a druhdźe. To wſchak je wjeſiſcho, hacz wſchědnje ſaſy na 20, 30, 40 dźěći ſo hnězdacz. Sſo wě, ſadyn dźěl — ani wuczeř, ani dźěći, — da ſwoje cźuca na ſjawne. Wuczeř ma ſrosumjenje ſa dźěcźu rospjerſchenoſcź w prěnich dnjach a tuž ſwój zepłat bóle zunjo wodźi. Tak bóle pſchecźelſki pſchekhod wołoži wěſo tute prěnje dny. A maju-li dźěći wo ſwojich naſhonjenjach w próſdniſkim cźaſu naſtawk němſki abo ſerbſki pſiſacz, pſchi tym ničhtó na njedoſtatk macźiſmy ſtorcźiej njetrjeba. Sſamo te niz, kotrež ſu w pocze ſwojeho wobſłuża ſitne ſrě doma pſcheſiwiše a kuncze ſobu ſapſchimuyle. Sſoro tóždy dźeń pſchinieſe nětkajſe wotmělenjenje, jeli ſu ſej wſcho ſwérnje ſapiſkałe, łaſ to cźi cźiuja, koſtiſi we wukraju na łěcźnym łuczie pobychu. W ſemiepiſnu móże ſo na tkarcźe pokaſacz, hdże ſu te a tamne dźěći byle. — Póſnań, Warſchawa. Praha. Barlin, Rhyn. Baltiſke morjo a druhe. Pſchi tym wožiwja kraſne dopomnjeńki ſnowa, wjele wědźa powědacz a w pſcheſtawkach ſteja we ſchulſkej ſiwi abo wenka na dworje w ſhiwinach hromadze a mały puczowar powěda ſiwje wo ſwojich naſhonjenjach. A druhe roſdajeja hubu a woczi. Ichto je tón abo tamuſa ſe cźaſ próſdninow a dowola dożiwiła. Mali pſchipoſtuſckarjo ſedźa ſa tym, też ras wulki ſwět widźecz, ſchtoż je ſo naſchim dźěćom hižo huſcźicho poſkiczyło. Wſchelazy ſu dowiſnuli ſ ſuſych krajow abo ſdaleſche domiſny wot ſwojich towarſchow doſtałe. Druhe ſnanki a krajiny, druhi cźiſchcź na nich ſu ſ dopokazom, ſo poſtrow ſ ſuſby pſchikhadża, na kotrymž ſo ſbożowny wjeſeli. Sſamo fotografije mózachu domoj pókſacz, hdyž buchu ſhromadnje na papjerje ſkruczeni. Kaſke wjeſelo, hdyž telko ſnatych wobliczow na nich widźa.

Jenoſtrunſke wſchědne žiwjenje podniby pomału tute rjane dopomnjeńki a doma dźe w ſtarych kolijach dale. Druhe ſaſiny cźiſchcźa ſo dopředka a wucźiſchcźa ſłowowne myſle ſaſdźenych dnjow a tydźenjow. Druhe ſtaroſcźe a wjeſelo, wočakowanja a nadźije doſtanu pſchewahu. Bórſy je wſcho ſaſo w ſtarym riedźe. Schula je ſo ſapoczała a da ſo ſwojeho dźěła. Dołho hiſchcźe zyrnja dźěći a wuczerja wot dopomnjeńkow wokſchewjazych próſdninow.

Stare blidne wašnja.

Hacź do ſrjedź 16. łětſtotka wuziwaſche ſo ſe ſłébornych blidnych ſtudobjow jenicźzy pitne ſtudobjo, kanki, kelichi, pokale a konjaſchki.

Bohatſchi ludźo jědźachu ſe zynowych ſtudobjow, khudſchi ſ drjewjanych abo ſ pomaſtk, na kotruż ſebi zyrobu nakładźechu. Tehdy nadeńdźechmy blidne ſtudobja ſ drohoho metała jenoż pſchi kralowſkich dworach a to też jenoż pſchi wołoſebitych ſkładnoſcźach. Snaty braniborſki markhrabja Hans ſ Küſtrina pſchedſtaji ſwoje blidne ſłébro jenoż hoſcźom ſwojeho runjeza. Wón ſam jědźeſche ſe jednoreho zynowcho ſtudobja. Grata ſo njewuzíwaſche. Jědźachu ſe wſchěmi dźeſacz porſtami. Pſchi wulkich hoſcźinach a ſwjedźenjach ſeſtajachu blida do połkota. Nutſkowne połkota wołta ſwobodne, hoſcźo ſeſydachu ſo jenoż na ſwonkownych měſtach połkota. Semju połpyſachu ſ rúžemi a ſtudźoa hrajeſche wjeſełe ſpěwcźki. Hakle ſrjedź 17. łětſtotka ſawjedźechu wjerchoſo a nahladni ſemjenjo, ſo ſlajnje ſe ſłébornym a ſłotym blidnym ſtudobjom a gratom poſtużowacź, a ja cźaſ renaiſſanzy, barока a rokoka ſo ruzniewon baſkota pycha pſchi hoſcźinach ſemjanow a bohaczow ſawjedże a roſwi. Tak ważeſche na pſchikład ſtote blidne ſtudobjo, kiż bě ſebi khěžor Franz I ſhotowicź dał, połpjata zentnara a połohdnoſcźi ſo na 1 300 000 ſchěſnakow. Stoty ſerwice, kiż bě ſebi Newcaſtleſki wójwoda léta 1748 ſo Hannovera ſtobu pſchinjeſć, bě ſtołčne ſiwójone wołjedźeńſtwo a pſchedſtajeſche hódnoſcź 40 000 puntow ſterlingow — 800 000 ſtotych hriwnow —, a léta 1760 ſemrěły wjerch Pamfili ſawoſtaji jenoż na ſłébornym graczе ſa wjaz hacź 70 000 romſkich puntow. Tute cźaſy běchu ſa ſtotnikarjow woprawdźe „ſtote cźaſy“. Tuž też bjes dźiwa, ſo ſtotnikarſtwo tehdy wyſoki ſtyhodźeńſt dozpě. Niż wjaz pitne ſtudobja běchu ſ jeniczkej drohotnoſcźu pſchi hoſcźinach, ale blidne ſtudobjo. Pokale a honaczki, na kotreż ſo ſtotnikarjo tamneho cźaſa pſchedewſchěm derje wuſtejachu, wobhładowachu ſo ſwjetſcha jenoż hiſchcźe jako debjeńki. Widliczki a noże leżachu na wumělſtych ſhotowjenych kóſtičkach.

Po franzoſowſkej revoluziji namaka tuta doba ſwój kónz. Nje to ſcźěhowazy wotrěſt „Biedermeierſki cźaſ“ ſtejeſche w ſnamju ſdźělaneho burgarſtwa. Hakle w nowiſchim cźaſu jewi ſo ſaſo nowy ſtil, kiż pak ſo njeje hiſchcźe dowuſwił. Wón pyta ſwój ras w jednorozeji.

Město St. Ingbert njemóže płacić.

Město St. Ingbert w Pfalzu je wojſiewiło, ſo njemóže wjazu płacźiſcź. Smětki, kotrež ſo wutoru pſchedpołożichu, dźěchu k protestej. Schkodowanja njeſłuſchu hiſchcźe dospołnje pſchewidźecź.

Se Saarbrücken ſo powě, ſo móże ſo ſ weſtroſcźu wocźakowacź, ſo ſu pjenjezne wobcźežnoſcźe, do kotrychž je měſchczańſka nałutowarńja w St. Ingbertu pſchiſichła, jenoż nałhwilne a ſo budźa ſa krótki cźaſ ſaſo wotſtronjene. Nadźijachu ſo, ſo móże měſchczańſka nałutowarńja hižom ſrjedu ſaſo pjenjezy wuplacźowacź, runjeż też w ſnadnym wobſtahu.

Po nowiſchim wobliczenju je měſchczańſka nałutowarńja ſ pſchiwołenjom njekrytheho kredita na firmu, kiż tak derje jako dozyła płacźicź njemóżachu, **na 6 miliónow ſtotych hriwnow ſchkodowała** a ſ tutych pjenjez budźe derje najwjetſchi dźěl dozyła ſłužbeny.

Létny hoſpodarſki plan města, kiż ma nimale 20 000 wobydlerjow, wobſtejża jo jenoż na 4.8. miliónow frankow, to je po němſkich pjenjeſach 800 000 ſtoich hriwnow.

Spodźiwne je, ſo je ſamołwity wjednik nałutowarńje, finanzny rada Pirſcher, pſchi kredity hižom w lěcźe 1925 pſchiſiwołił, ſchtoż pak dotal pſchi žanej reviſiji njeje pyłki. Hižom bilanza léta 1925 běſche falſchowana, dokelž Pircher kredity njedaſche pſches knihi hicź. Wón da ſo też kharłoteſkim kharłam ſłubicź, ſo by kontrolu pokładnje ſnjemóżnił.

Njedźiwajcy teho pak Pirchera dotal njeſłu ſajeli. Druheho ſaſtojnika, kiż je ſylnje podpładny, ſo je na tutych wożach wobdźěleny, ſu pódźelu ſaſo ſ jaſtwu puſchcźili.

Našim čescenym čitarjam w **Kulowje** a **Kulowcu** wozjewjamy, zo je knjez **šewski** mištr

Pětr Lehmann w Kulowje

na Srjedźnjej hasy (Mittelstrasse) čo. 2

zastupjeŕ za „Serbske Nowiny“. Přez knjeza Lehmanna dóstanu naši čitarjo „Serbske Nowiny“ hišće na samsnym dnju, na kotrymž so čišća. Prosymy, zo bychu sebi je pola njeho skazali a jemu woteběrařski pjenjez zapłacili, za kotryž wón kwituje.

Štóž ma něšto na předań abo chce sebi něšto kupić abo chce něšto wozwjeć, njech so tohorunja na knjeza Lehmanna wobroći.

Nakład „Serbskich Nowin“ w Budyšinje.

Swětowy rekord — 82 hodźin klavěr hrał.

2000 dollarow zajźujił. — Darmotna jězba do Ameriki.

W ludowym domje w Bóleſławje hrajeſche 38létny Barlinſki Eduard Kemp na Bekewitzowym pjanu we pſchitomnoſcźi mnohich pſchipoſłuchariow wot ſoboty, 11. auguſta, wjeczor w 6 hodźinach, hacź do ſrjedy rano w 4 hodź. ſe pſcheſtawkami wot 15 mjeńſchinow po ſtyhodźinſtim hraczu, ſo by ſo ſa tón cźaſ móhł najeſcź a napicź hacź też hłowu a porſty pſchetrěcź. Pſchi prěnim połpuczu wo rekord bě ſo Kemp wo 50 hodźinſkim hraczu ſwjeſł. Poſledni ſwětowy rekord ſtaji ſo na 81 hodźin a 20 mjeńſchinow, kiż je Kemp nětko po 82 hodźinſkim hraczu wo 40 mjeńſchinow pſchetrěchił. Sa tajki ſwětowy rekord je ſo mjeſynarodne ſjednoczeńſtwo artiſtow wo mytu 2000 dollarow a darmotnu jězbu do Amriki poſtarało. K pſchiczoju mytu, kiż je runjez puczowanje do Amreiki dar pjanoweje fabriki Hawkins w Detroit (Poknózna Ameriła), poda ſo Kemp do Barlina, kiż dyże też pſchi ſkładnoſcźi ſchěſćdźeſatnjoſtoho wuſpěłowanja we Wróthſławju jako rekordowy hraczł na klawěrje wuſtupicź.

Nimo porjadneje zyroby w małych dźělbach wupi Kemp ſa dźeń bleſchu kognaka a je wjele kniŕ. Kemp ma wotpohlad, ſo też do Ameriki podaez, ſo by tam ſtohodźinſki rekord w hraczu klawěra poſtajił.

Sa cźaſ hraczа dyrbjeſche Kemp cźežko wojowacź dokelž bě ſ cźaſami wulki ſtrach, ſo jeho mozy wupuſchcźa. Wutoru popołdnju bě tak daloko, ſo jemu mozy hrožachu wuſtudnjecź a ſo dźiwiſche najradſcho pſcheſtacź hraczе. Maſſer, kiż bě hnydom k ruzy, jeho tak daloko pſchinjeſe, ſo móżeſche Kemp pokraczowacź a ſwoje pſchedewſaſcze ke końcej pſchewjeſcź, pſchi cźimż bě w poſlednich hodźinach nadpadnje žiwy. Jako ſo poſlednje hodźiny hracza blizachu, pſchikhwata mnoho ſahorjenych pſchipoſłuchariow. We tamnych dnjach je Kemp nětkaż 1500 kuſow ſ hłowy hrał, běchu to wſcho moderne potpourrie, ſwjeſerſche a nilke kuſy.

Rekordy ſu druhdy zyle dobre, njeſłu pak ſtrowe, hdyž ſo bliża bludnoſcźi.

Proces přećiwo ludźižračkam w Kašawje.

Kanibalojo wožrjedj Europy.

Sſudniſtwo w Kaiſchawje budźe ſo ſ mordaſtim proceſſom ſaběrać, kaſkiż dźeſ je w ſtawiſnach prawa hacź dotal njeſnamy. Hačrunjež mózachu w bóhu pſchepyſchowanja wjaz hacź 70 zyganow ſ jatby puſchcźeć, maju ſo pſches hiſchcźe 103 zyganow dla ludźižeſtwa ſamołwić. Léta dołho cźaſachu tuſi ludźo, je-li jich cźłowjek dozyła hiſchcźe do ludźi liczi, po łěſach Czěſkeje wokoło a wukonjachu tam najhróſniſche njeſkutki. Nichtó njewě, kak wjele cźłowjeſich žiwjenjow ſu ſniczili. Pſchetoż łědy jedyn ſ zyganow móże cźitacź a piſacź a ſamo ſlotnik zyteje zwólby, Alexander Fiſke, njemóże dale hacź do 10 liczeć. Na druhej ſtroze běchu wopory ſwjetſcha proſcherja, dundakoja, pſchejmywarkowarja a dźiwiu kojerjo, kiż ſo hižo léta dołho policajſkeje kontrole ſtadowachu a pola kotrychž tohodła njeraſpadny, hdyž ſo ſhubichu. Jónu ſmorowachu ſo kanibalojo też 13létnjeho gymnaſiſtaſyna. Hačrunjež ſa nim pytachu, njeſu jeho žaneho ſlěda namakali. Hakle w dezembru ſaiděcznoho léta, jako pſchekupza Ruſczyna bliſko wſy Szepſta nadpadnychu, wurubichu a na pół ſarażeneho w krwi leżo wotſtajichu, namaka policija ſlěd ſa ſłuczerjemi. Jako ſo poradźi, někotrych ſ zwólby ſajeć, ſhonichu też dalſche. Sſudniſke pſchepytowanje njebě tohodła cźežke, dokelž ſo tu jenoſtajne wo dopołnje njeſpóſtajnych cźłowjekow, kiż ſo lohko wuſinaja. Na druhej ſtronje pak pſchepytowanje dla ſamoſtajneje njeſpóſtajnoſcźe dokkadne wujaſnjenje zyłeje nałeſnoſcźe njepſchinjeſe. To jene pak je hižo weſte: Zyganjo ſwopreſkła njemějachu wotpohlad, ludźi žrać. Każ puczni rubježnicy wurubichu po woſamoczenej krajinje puczowazych a morichu jich jenoż potom, hdyž ſo bojachu, ſo mózli jich tuſi pſcheradźicź. Tola we tom ſroſeże jime nowa wobcźežnoſcź. Kak dyrbjachu cźeła ſkhowacź, kiż běchu ſrědki kwalwnych wujeſtkow. Běſche lěpſcheho puczа, hacź ſabitych ſjeſcź? Tak buchu ſ rubježnych mordarjow ludźižračzy. Hróſhne ſu někto jenotliwoſcźe, wo kotrychž zyganjo powědaju. Jony dyrbjachu cźłowjeſe cźeła warzicź a pjeź. Ale wſchěm ſeſkłodża tajka hróſhna hoſcźina, każ zyganjo prajachu. Woni wobkruczichu ſamo, ſo je cźłowjeſe mjaſo jara błódne, ſo ſłodźi podobnje każ ſwinjaze, jenoż ſo je běſche a mjeſiche. Wobeſhe pſchekłepany prayk, ſo je jenu mjaſo wot ſony lěpje ſłodźało hacź wot muża. Na taſkej hoſcźine cźłowk wobdźělichu ſo wſchě ſpbuſtawy zyganſkeje zwólby. Tuczi ludźo cźinja boiſonje wurodny faczikſtej na ſdźělaneho cźłowjeka. Woni njevrunaja ſo nimale wjaz ludźom a nimaja ſwjetſcha žaneho mjena, tak ſo bě ſudniſtwo nuſowne, ſo jim dla pſchedſtejazeho jedyanja mjena da. Mětkołe ſedźa jako němi w pſchepytowanſtej ſakłje a cźakaja na wuſnd. Cźłowieka, kiż ſich wopyta, pſchejcźa ſo jeſoż, hacź budźe jim hłowa rubana abo hacź budźa powěſchani. Pſched ſmjerczu ſo njeſtrachuja.

Dónt spytnikow.

Brafiliſzy Indianojo ſu Tatwettowu expedizију ſkónzowali.

W Rio de Janeiru, hłownym měſcze Brafiliſeje, ſu ſchkrieżkowu powěſcź popadnyli, kotraż wot expedizije ſpytnika (Forſcha) Dyotta pokhadźeſche, kiż běſche ſo pſched někotrymi dujemi ſhubiła.

Dyottowa expedizija je ſo w měrzu t. l. na puć podała, ſo by ſ tamneje ſtrony rěki Kuluene w hiſchcźe njeſnatych krajinach Brafiliſeje ſa expediziju jendźelſkeho wucźeneho Fawcetta, kotryż je ju je ſwojim žynom a dalſchim pſchewodźerjom do lotreje krajiny podał a wot kotrejež ju ſo wſchitke wożoby wot léta 1925 ſhubiłe, pytałe.

Schkrieżkowa powěſcź, kotruż ſu w Rio de Janeiro popadnyli, idźeluje, ſo mójeſche Dyott ſe ſwojimi pſchewodźerjemi jenoż pod najwětſchimi wobcźežnoſcźemi ſo ſ tamneje ſtrony rěki Kuluene dopředka dobywacź a ſo pſchi pſchitoku (Nebenfluß) Kſingu horje puczowaſche. Expedizija ſtónczeje někotrych domorodnych nadeńdźe, kotrež ſu Fawcettowu expedizију pſchewodźeli. Tuczi ſłubichu Dyottej, ſo jeho dowjedu k měſtnu, na kotrymž je dźiwi ſpłaſh Indianow. Fawcetta a jeho pſchewodźerjo nadpadnył a ſkónzował.

Duzy po puczu pak tohorunja dźiwje ſpłahi Dyattowu expedizију nadpadnychu, ſo dyrbjeſche ſo wrócźicź. Njeje ſo ji potajkim poradźiło, ſo hacź na měſtno pſchedobycź, na kotrymž Facettowu expedizију pſchekhwata. Schkrieżkowa powěſcź rosprawja dale, ſo Dyott njemóże wjazy žanych powěſcźow ſłacź, dokelž je dyrbjał radiowy aparat ſe wojiſaſicź, dokelž je jenu a jeho towarſchaſ ſtajnje dźiwja cźłobe na pjatach byłe. Tuž je dyrbjał ſ khwatkom cźekacź, nechcźeſche-li ſamtajmy dóit dożiwicź, jako wjeſchi Fawcett.

Łacańske pismo w Turkowsku.

Turkowske rozwučowańſke miniſterſtwo je wobzamkło, zo ma ſo wot ſpočatka nowoho ſulſkeho léta w prěnjej rjadowni delnich ſulow rozwučowanje jenoż z nowymi pismikami ſtać. We wſitkich vilajetach (wokrjesach) připrawja so rozwučowańſke kurzy, w kotrychž maju wučerjo ze nowym wašnjom wučenja a z nowym alfabetom so zoznać. Statna ćišćerńja přihotuje knihi za šule a dorosćenych. Nowiny wočišćuja hižom powšěšće a ważne nastawki z nowymi pismikami.

Kaž Anatolska telegrafowarńja powě, ſo tuto nowotarſtwo w pismje po cylym kraju radoſtnje wita a wſudźom připrawuja ſo rozwučowańſke kurzy. Zakoński nacźiſk wo dyrbjeńſkim (obligatoriſkim) nałožowanju noweho pisma ma ſo turkowſkej komorje hnydom po jeje wotewrjenju předpołožić.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

We Michalskej cyrkwi, 12. njedź. po swj. Trojicy rano ⅛8 hodź. Bože wotkazanje němske, dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boža služba (farar Tišer).

Stwórtk wječor w 7 hodź. nutrnosć w Dobruši w Schleinicec domje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu pop. w 3 hodź. je lěćni swjedźeń njedźelskeje šule. Starši wobdźělenych dźěći su wutrobnje witani. — Wječor we 8 hodź. je evangelizaciska zhromadźizna; rěčnik knjez knježerstwowy rada Ryzek. — Stwórtk wječor we 8 hodź. je biblisku hodźina. — Pjatk wječor we 8 hodź. je rozpowědanje wo bibliji za mužskich.

Zjednoćenstwowy wothladar Zimmermann změje bibliske hodźiny srjedu w Biskopicach w diakonaće, stwórtk a pjatk w Budyšinje.

Zwjazk młodźiny za rozsudź. křesćanstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu wječor we 8 hodź. wobdźěli so zwjazk na evangelizaciskej zhromadźiznje zjednoćenstwa. — Wutoru wječor we 8 hodź. je zhromadźizna za młodźencow a srjedu toboranja za młode holcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Běłej Horje.

Njedźelu pop. ½2 hodź. je njedźelska šula a we 3 hodź. bibliska hodźina. — Zjednoćeństwowy wothladar Křižan změje bibliske hodźiny njedźelu wječor w Nowych Porsicach, pónđelu w Kumwałdze, wutoru w Bukecach, srjedu w Korzowie, štwórtk we Wjelećinje a pjatk w Kotecach.

Z Barta.

12. njedźelu po swj. Trojicy so rano we 8 hodź. serbske předowanje čita, ½10 hodź. je němske předowanje (farar Richter ze Spremberga).

Z Budestec.

12. njedźelu po swj. Trojicy změje farar Böje rano w 7 hodź. němsku spowědź, dop. we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske předowanje.

Pónđelu wječor we 8 hodź. je zwučowanje z pozawnami.

Srjedu wječor ⅜8 hodź. je zhromadźizna towarstwa młodych holcow.

Z Budyšinka.

12. njedźelu po swj. Trojicy budźe dop. we 8 hodź. serbske předowanje so čitać.

Z Bukec.

12. njedź. po swj. Trojicy rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba.

Z Čólneho.

12. njedź. po swj. Trojicy dop. w 9 hodź. němske a w 10 hodź. serbska Boža služba k swjećenju žonjoweho dźakneho swjedźenja.

Z Hodźija.

12. njedź. po swj. Trojicy zmoje farar Voigt rano w 7 hodź. serbsku spowědź, farar Wjczar we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

Srjedu započnje so rozwučowanje paćerskich dźěći.

Z Hrodźišća.

12. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbski hamt, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. je němska Boža služba. Zběrka za wosadnu cyrkej.

Z Hućiny.

12. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska Boža služba, dop. ½10 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. ½3 hodź. towarstwo knježenow na farje.

Z Khwaćc.

12. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbske kemšenje, na kotrymž budźe knjez farar Mikela z Malešec předowaś, dop. 9½ hodź. němske kemšenje, na kotrymž budźe so předowanje čitać.

Z Kellic.

12. njedźelu po swj. Trojicy ma farar Eckelmann němsku spowědź, ½9 hodź. misijonar Wjela z Ochranowa (Herrnhut) němske misijonske kemšenje ze kolliktu a w 10 hodź. misijonske kemšenje za dźěći.

Wutoru wječor we 8 hodź. zeńźe so žónske towarstwo w Murjowanym młynje.

Stwórtk wječor we 8 hodź. je towarstwo młodych holcow.

Žnjowy dźakny swjedźeń budźe njedźelu, 2. septembra.

Z Klukša.

12. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske kemšenje. Pop. ½3 hodź. towarstwo młodych holcow na farje.

Z Kotec.

12. njedźelu po swj. Trojicy změje farar Kanig ze Kellic we 8 hodź. němsku spowědź, ½9 hodź. němske kemšenje a w 10 hodź. kemšenje za dźěći.

Pjatk 31. augusta wječor we 8 hodź. změje bratr Křižan z Běleje Hory bibliisku hodźinu.

Žnjowy dźakny swjedźeń budźe njedźelu 2. septembra.

Z Łupoje.

12. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. so němske předowanje čita.

12. njedź. po swj. Trojicy, dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. — Zemrěła 17. 8. Haňža Sykoric, rentudostawarka w Malešecach, 78 l., 4 m. a 10 dn.

Z Minakala.

12. njedź. po swj. Trojicy, dop. ½10 hodź. němska Boža služba (knjez farar Křižan z Klukša).

Z Njeswačidła.

12. njedź. po swj. Trojicy žnjowy dźakny swjedźeń. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. (Z běrka za wosadnu diakoniju).

Z Nosaćic.

12. njedź. po swj. Trojicy je dop. w 9 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža služba. Pop. ½3 hodź. towarstwo młodźenców.

Z Porsic.

12. njedź. po swj. Trojicy budźe rano we 8 h. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba, (knjez farar na wotp. Handrik z Budyšina); dźěžikemšenje w Bošecach pop. ½2 hodź. za młodše, ½3 za starše dźěći; ½3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadnje sotry; wječor bibl. hodźina w Nowych Porsicach přez knjeza wothladarja Křižana. — Srjedu wječor rozwučowanje pozawnistow.

Z Rakec.

12. njedźelu po swj. Trojicy — žnjowy dźakny swjedźeń — je rano we 8 hodź. serbska spowědź ze Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 němske kemšenje, na to serbske kemšenje za dźěći. Popołdnju w 2 hodź. je serbski nĕspor.

Pónđelu rano w 7 hodź. piskanje na wěži a raniša nutrnosć.

Z Rychwałda.

12. njedź. po swj. Trojicy je dop. w 9 hodź němske a ¾11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wóslinka.

12. njedźelu — kermušu — ma farar Böhma ze Strahwałdy we 8 hodź. spowědź a ½9 hodź. swjedźenske předowanje z cyrkwinskej hudźbu, w 10 hodź. kemšenje za dźěći.

Žnjowy dźakny swjedźeń budźe njedźelu 9. septembra.

Z Wósporka.

12. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka.

Přilopk.

* **Nadpad na tworowu cyłu.** Na dwórnišćeju w Marienbornje pola M... wječišću ... nadpad na tworowu cyłu. ... je tworowe cyłki pomarli. Tuta złudnosć wužić ... Jako tworowu cyłu w wozy pře... na njon, dobudu so do ... a pušći ... 10 ... schtož so jim hódźe sa, wotpołe ... zigary a/b. Pomagaja tworu sebjerańcu a je na ... dźeću, kiž cyłkaše. Dla cźmy pak ... wěsy sebjerarej, tak so wo druhe ... pichi nałopje leżachu. Padujo ... cźesti.

* **Dóni „mulkeho loża“.** Kaž W. ... tym leże pichi cźehnjenju Pruskeje ... leśkowoze podału: Přenjeiny wobsedźer ... bě njedźiwajo dołhoco nimale tśi ... schot. Prokurist Dessauskeje ... cźokom pola jeneje Berndburgskeje kollekcije ... ći cźitła 359 651 kupił. Dołeńc pak njenadźijo ... trjebasche bě mulowany, loży nětkomu pichećelam ... wostajicej. Tśi dny potom pichi, so je wschó ... „mulkeho loża“ wobsedźał. Kaž rěka, ... ni dobyćerjo rozhudźili, prokurisej nahladnu ... dobytka pichewostajicej, dokeli je měł tak ... nu. Dołeńc pak ... ći ... ći ... ći

spanitzy knupjanskam, je jenz wot 15 do 20 gr. pjenjesa- sheje muczki. Rano dostanu na 15 gr. pschenjzy do pluwow smejschane na mejtnowej, hdzej moza hrjebacz a wjeczor wokolo 35 gramow wonka na dworje. Nimo toho dostanu selenu pizu, s tajkim pizowanjom ptaczi piza sa jenu kokosch a na dzen 3 pj. Tak mamy s kozdeje kury, kotraz wokolo 150 jeji wob leto snjeze, zjany wunoschk. Weso dyrbimy tez na to dzerzecz, so mamy schwarne kurjenzy a so kury njerodz njeczwiluje. Tohodla dyrbimy na to dzerzecz, so wulka czistota w khlewje knjezi. Sczeny a dno wotkrejpimy s 5 prozentowskej mordazowej rospuschczlinu. Tez kury mozemy je zamknjenej rospuschczlinu pomasacz, tak borzy hacz pytnjemy, so je njerodz czwiluje.

Berce jeja borzy s hnezdow.

Netkle w lecze, hdyz je czopko, njezmemy czerpjecz, so zo jeja dotho na hnezdach wokolo waleja. Wozebje niz te, kotrez dzemy nakladowacz. Hewak zo jeja jara zakreja, wozebje, je-li zo kury dolizo na hnezdach waleja. S tym roshorja zo w jejach dremoze zaplodzi a jeja zo posdjischo njedzerza.

Ssu kury na paschwischczach je schkodu abo niz?

Wschelazy hospodarjo menja, so kury na paschwischczach schkodu nazenja. To pak njeje wernje. W Sandkecku zamo kurjaze wosy na paschwischcza woza a je mjes schotomi staja. Wsejo je je saschlahami wobezahnu, so by je schot njewobschkodzik. Na paschwischczach nadeidu kury wjele pschekazanzow a tak mozemy paschwiny na dwoje waschnje wuzicz. Wozebje pak kury tajkim paschwischczam howja, hdzej mamy zadowe schtomy nazadzane. Tu kury telko zadowych schkodnikow snicza, so mamy dwoji wunoschk se zadowych schtomow saruczeny. Tez kurjatka mozemy s kurzymi na paschwu mjes zadowymi schtomami sehnacz. S tym pak mamy hischcze druhe wuspechi. Na paschwje maju kurjatka zdobom selenu pizu, schtoz jim wozebje howi. Mamy-li kurjaze wosy, to zu kurjenzy na kolesach, dha mozemy je kozdy tydzen s mejtna na mejtno pschestorczicz. Kurjaza paschwa howi zadowym schtomam a paschwinam a kurjatam zamym dosez wjele. Tohodla chzemy na to dziwacz.

Hinjenje kur po znjach.

Po znjach nam wschelazy hospodarjo skorza, so jim pjerisna hinje. Sa wschelakimi zredkami zo zledzi, tola mako jich pomha. Najlepje je, hdyz khorosczi sadzewamy, hacz khorosez hosicz. Druhdy nam po znjach wjele kur sczobu spada. Wina tczi w tom, so zo kury sorna pschezeru. Tohodla budzmy kedzbliwi. Dostanu-li kury nadobo pschelwjele sorna, dha njemioza jo spoziwacz a zkhorza. Po tym swjetscha sahinu. Kozda hospoza njech po znjach kurem tajku pizu dawa, kotruz bychu lohko spozliwke, worzne berny s wotrubami abo schrotom a jenoz nescho mako sorna. Hakle w symje mozemy kurom sazo wjazy sorna dawacz.

Nakladowanje jeji.

Netkle w auguscze zebi hospozy vady nekotre jeja sa symu sthowa. Schtoz dyze zebi jeja khowacz, dyrbi je najprjedy pschehladacz, hacz zu czzite abo salehnjene. Czerjowe jeja spojnajemy jednorze. Dzerzimy-li je pjched sazwiczenej zwiczku, dha zwetkosez stajnje pisches jejo pada. Je-li zu w jeju male blecki, dha je skazene abo salehnjene. Saplodki spolnajemy wschednje na tom, so zu w jeju make a wulke blecki. Tez mozemy jeja po spezifiskej wasy wurubowacz, kotraz je pola jeji 1,8. S toho widzimy, so ma zo czerstwe jejo we wodze podnuricz. Stare abo saplodki pak swjercha pluwaja.

Jejowe polcki.

(S dwemomaj wobrasomaj.)

Nasche hospozy maja rady jeja na polczkach sestajene. Na naschimaj wobrasomaj widzimy netko jednore polzy, na kotrejz mozemy 12 jeji stajicz. Sad polzach zu dwanasa schtyri stubiczli a tak mozemy jenu polzu na druhu stajicz a do spodnich sazadzicz. S tajkimi polzami njesthubimy wjele mestna, dokelz polzy do wyzokosche stajamy.

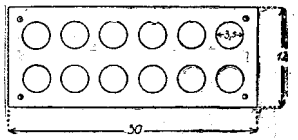

1. wobraz. Jejowa polcka wot horka.

Wotrezany 1 zentimetr zylnu desku we wulkosczi 12×30. Na naschim 1. wobrasu widzimy, kak mamy zebi desku wotmericz, so kuzdymu 12 dzerow do njeje wuwjerczecz mohli. Dzery dyrbja mecz wulkosez we pschereznu 3,5 zentimetr. Lepje je, hdyz dzery i kozdeje stronu wjerezimy, so by zo nam deska njepukla. Schtoz zadyn njedos nima, moze zebi s kruzakom (Zirkel) dzery wotmericz a je s groczanej pikku (Laubsage) wurezacz.

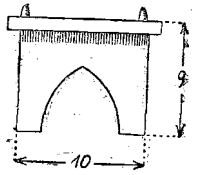

2 wobraz. Jejowa polcka wot boka.

Na 2. wobrasu widzimy polzy wot boka. Tu widzimy, kak je na prawej a na lewej stronje 8×10 zentimetr wulka deska pschischrubowana. Do tychle deskow wudypamy nozki a swjercha do polzow 4 sarezki. Tak mozemy potom jenu polzu na druhu stajecz. Dale mozemy je potom sazo jene po druhimi dele wjacz. Tajke polzy mozemy zebi zami i lohej prozu zhotowicz a zu schwarne, dokelz zebi tak zane jeja njerozbijemy.

Dom a kuchina.

Warjenje zadowe muczki w zelesnych hornzach.

Ssad srawi. Nasche hospozy warja wschelake narwary a zawary. Ssad, abo lepje zadowu muku, dyrbimy w hornczezkich hornzach waricz, nic pak zelesnych. Hewak zawak zyle po nich zlodzi. W emalerowanych hornzach drje mozemy zad waricz, tola jenoz potom, zu-li hischcze zyke a njeje-li emalija wotbita. Nimo toho zo s wobschkodzeneho hornza pschezo emalija drjebi, dokelz dyrbimy muku stajnje mescheez. To pak je jara schkodne a zawinuje czasto wschelake smutskowne khorosczе, zahorjenje zlepeho czrjewa a podobne. Schmadrunks je zlowkow zo hewak rady naczehnje a tohodla njeje khmane, hdyz jon w zelesnych abo nabitych emalijowych hornzach warimy.

Mezhana marmelada.

1 kg. zlowkow, 1 kg. jablukow, 1 kg. kruschwow, 1 tonu 3 punty zokora. Sslowki smoczin, pocezi wotstron, jablka wobel a wukraj a rosskraj je na schiworezinki. Tez kruschwy wobel, wukrai, ale najprjedy trochu powar. Ssuli mjehke swarjene, jezin do nich zlowki, jablka a zokor. Potom wschohromadze tak dotho wak, donez huste njeje. Hdyz je wscho mjehke swarjene, pschilin jenu abo dwe lzizy zokorowego palenza (Rum). Tak zo marmelada wjele lepje dzerzi.

Cisło 34 Budyšin, 24 augusta 1928 Letnik 35

Pasojta trupizna na repje.

(S 2 wobrasomaj.)

Skoro kozde leto mozemy mjes naschimi wobkopowankami trupisnate khorosczе wobkedzbowacz. Najczasczischo widzimy trupawosez pola bernow. Tola tez druhe plody nam pod trupawosczu czerpja. Tajke plody zu hrosne a tohodla je rady na wikach njekupuja. Hewak pak zu plody

1. wobraz.
Repa z pasowej trupizny w mlodostnym stadiju.

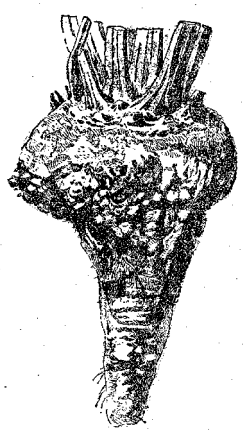

2. wobraz.
Repa z pasowej trupizny, hdyz je zrala.

runje tak wjele hodne. Trupawosczi bernow je tez trupawosez repy khetro podobna. Mjes wschemi najbole nadpadna je pazowa trupisna na repje, nemski (Gürtelschorf) Oespora Cretacea. Na naschim 1. wobrasu widzimy, kak tuta trupisna hnydom mlodu rostlinku swohidzi. Wobkedzbowacz dyrbimy, kak rostlina hnydom swjercha pod nasu wupada. Je to, jako by dokolu wokolo wobwijas jadrjenjeny meka. Tohodla mjenuje zo khorosez pazowa trupisna abo pazowy rak.

S winu tejele khorosczе je hribik. Sajimowe je, so hribik jenoz tajke repy napadnje, kotrez zu franjene. Strowym, zykym repam, nicjo njewadzi. Druhdy nam tez kundrozy (Engerlinge) repy nazeru. Tez potom zo nam lehko trupawosez sazerje. Je-li netto hribik, abo trup sa zyly czas je rosczenja repu niczit, dha je pschi domoykhowanju tajka, kajkuz ju na naschim druhim wobrasu widzimy. Je-li nam trupisna tajku repu tonzuje, dha s njeje wjele njesdyla, khiba nekajki drjewjany korjen, kotryz ma mako zywneje hodnoty. Wschednje trupisna repu tak njesnicji. Druhdy zo zamo po czasu sahoji. Tola pschezo pak repa nescheto na zwojej hodnocze zhubi. Schkoda drobich wutkow, je druhdy wjetscha a druhdy mjenscha.

Dozyla snicjicz tutu trupawosez repy njeje zo hacz dotal hischcze zanemu poradziko. So pak bychmy khorosez wotdzerzowali, mamy sczehowaze prawidla wobkedzbowacz. Hacz dotal zu powschitkownje swesczili, so be pazowa trupisna jenoz na tajkich polach, hdzej zmy zmjesczе s hroohom a puczow, njerjad s hnojnizoweje jamy, czerstwy hrodny hnoj, hnejnizu, schlisti kodzil (Chilsalpeter) wosyli. Kaz zo sda, moza zo tele hribiki na tajkim polu derje wuwicz, dokelz zu tu runje najkmanische pomery sa nich. Tohodla zebi tajke polo wozebje bohate wapnjenje zadaja, so by poda njesaklisla. Nimo toho dyrbimy prawje kedzbowacz, so bychmy mlode rostlinki pschi wobkopowanju njeskranili. Hewak zo rady hribik na tajke rany na repje zydnje. Mamy-li jomu trupawu repu, dha zo wjele wjazy czinicz njehodzi.

Zberanje kopjenow pola repy.

Letsa dyrbimy jara s pizu lutowacz a tohodla wschitko k radze bjerjemy. Skoro wschitzy w repje kopjenja sberaja. Wyhnymy-li pak jenoz zolte kopjenja sberali, njebychmy dze repje swadzili. Tola nimale wschitzy sberaja selene kopjenja zobu, a to swjerscha te najrjenische a khetro krucze. S tym wsejo repje swadzimy, dokelz s pomozu kopjenow dze rostliny dychaju. Czim prjedy kopjena sberamy, czim wjazy swadzimy, wozebje na konzu augusta a zapoczatku septembra, hdyz je repa hischcze w poknym rosczenju. My zebi myslimy, so zmy s tym dobru pizu skotej dali. To pak njeje tak sło. Hdyz tohodla selene kopjena sesberamy, zmy repje tak rjez potopju pluzow wotorhnyli a rostlina zyle wrocso wostanje. Trjeba dale wjele zimin na wutworjenje nowych kopjenow. S pomozu kopjenow zo tez w repje

[illegible] w kopje hamej nahromadzit. [illegible] rěpje kopjena sběracej, hdyž wopr[illegible] ramamy. Se wosheckakimi po-spytanmi zu jasna dopokajasi, so mamy je sčěranjom kopjenow wjazay schkodny hacz wumoschka. Kóždy njech žo ham pscheživědzeli. Sa kóždy zentnar kopjenow wuprinjemy dwójzy telko rěpy. Potom žo hišchče dźiwamy, so mamy nasymnu hubjenu rěpu. Nimo toho žo tajsa rěpa, kotrejež kopjena žamy w kěcje sběrali, dołho njedžerži.

Druhe žně w zahrodze.

Sčamo žo rosumi, so žebi hrjadki też rady měr žadaja, žu-li nam derje njeješe. Tohodla ty skoro kóžde buko, hdyžmy-li je hacz do pschichodneho lěta prózdne leže wostajiši, so by nam potom k lětu prawje njeješa a wschě žiwoje mozy k pschichodnym plodam posliščka. Tola tajke wotpoczinjenši móže jenož wulkosahrodnik žiwotej jahrodzy dowolicz, niz pak maly plahowar seleniny. To by njebyło wunoschne. Tohodla dyrbimy hrjadki, tak górzy hacz žamy pěrnju selenu ž njeje wostronili, ježe derje pohnojeć. Niehnojene hrjadki nam k druhemu rasej mało pschinjesu. Najschmaschi je tudy hródźny hnoj. Nimamy-li tón, dha móžemy je kompostom abo ž hnójnizu rjadki pohnojić.

Nimo toho dyrbimy pódu hišchče prawje derje pschehrjebacz, je-li mózno, prawje wotrjepiecz a pscheryeć. Sčame pschekopanje njedožaha. Na kotre hrjadki hišchče něschto wožadźamy, to na tom salezi, schto žimy pryedy na hrjadkach mělí. W juliju a auguscze žamy pěrnje plody je jahrodkow sběrali. Hróchowe, morchejowe, kulrabijowe, selenołobodowe, sajnjobérnjace a zyblowe hrjadki žu próżne. Na nje mózemy sažo druhu seleninu wožadźecz. Hewak je schkoda pódy.

Ssmy-li hrjadku dosez derje pscheryli a pschehrjebali, sapoczinjemy je žnjowm. Wožebje wunoschne je hischcze jónu, hdyž snowa hrách abo buny wopjinemy. Tu měnimy jenož niske buny a hróch. Wuhokim njebychu w septembru symne nozy howiše. Pózdnje nasymske truki žu lěpsche, hacz lěcźne. To je ž pschicźinu, dokelž septembrske žkónzo tak njepraži kaž w juliju a tak žu truki mjehsche. Najchmanische a najpschihódnische druźiny žu: „Vor der Front“, „Dźiwy ž Ameriki“ a podobne.

S bunow žu najtrucźische „Heinrichowe Hobry“, „Saxa“ a „Mont dor“. Hróch žadźamy do rynczkow, kotrež wokoło 5 zentimetr hłuboko sežehnjemy. Do tych hróchowe sornjatka trochu huste wožhnjemy, tak so mjes kóždym sornjatkom 2 zentimetraj zwostanjetaj. Też buny do rynczkow wožadźamy a kóžde 15 zentimetrow dwě abo tři buny. Tak bórzy hacz žu mlode rostlinki sesthadźane a něschto mało rarosłe je swobkopujemy, so by do nich njesthnyło. Buny njeksměmy jara stare schežhivaci. Hewak dobre njeješu.

Dale mózemy na hrjadki po žołotwi abo lěcźnym kale symjki wurźerzi. Je to jenicźki kał, kotryž symu wurźerzi. W symje pak rady něschto selene sjemy. Njerwubjerjemy žebi žamu wuhoku druźinu, dokelž ta. njeje, tak kruta. Sadźamy jón na rynczki a njesabudamy jemu swoprędka prawje wjele wody pschilitwacz. W septembru a oktobru žo nam hušcźaźy do kału dadža. Najchmanischo je smiczimy, hdyž je sesběramy a rosteptamy. Nimo toho dyrbimy wschě hušcźacze hnězda na spódnjej stronje kopjenow rostlóczicź.

Jako dobra selenina sa symu placźi też różowy a Brusselffi kał. Jenož hrjadki dyrbimy jemu derje pohnojicź. Tónle kał sadźamy w auguscze. Je-li žo hišchcze w kucźikach mjes kopjenom a donkom na sapoczatku oktobra žane hłowczki njepokalaju, dha wotrěramy wjerschk a roskrajemy jón město hłowczki do polówki. Njeje-li pschekruta syma, dha nam różowy kał wonka wudźerži. Lěpje pak je, hdyž kał w dezembru ž korjenjemi wujbehnjenymy a do pinzy do pěsta wobsadźamy. Różowy kał dhe rady rědi być. Tohodla jemu na kromach rjadkow wožebje derje hovi. Hłowczkate kały jara sa symu njebadźamy. Jenož nasymski kulrabi mózemy też ž wuspěchom hodźecz. Wobsadźamy jón w juliju a auguscze a potom jón derje swobkopujemy. Dyrbimy pak jemu na žuchich nasymskich dujach wjele wody pschilitwacz, dokelž kał pschedewschém wjele wody trjeba. Nimo toho jemu wobkopowanje wožebje howi. Módry nasymski kulrabi je khmarischi hacz selenu.

Jako nimo měry dobra selenina sa symu je žo bobliste kóscźadło (Schwarzwurzel) wupokasko. Wobsyjemy je na hrjadki ž kotrychž žamy hižo prénju seleninu wotstrontili. Tuta selenina dhe derje pohnojenu a hłóncźnu pódu. Wosyjenu ju do wuskich rynczkow a potom pschetorhamy, je-li pschehusta, tak bórzy hacz je wo něschto žuslischa.“ W symje mózemy je wonka wostajicź. Też schmrěkowe hałdy k wodzewanju dožahaja. Naléto žo rostlinki derje wuwisa a w lěcźe kcźeja. Prénje žně mamy hakle k lětu posdże nasymu abo w symje. Posdże najmu mózemy žebi też něschto korjeni do pinzy do pěsta sarjeć, so bychmy je hrydom k ruzy měli, hy-li mjersło.

Też pózdnje radišši a retkej wosyjeć je jara radsomne. To žu wobsebje nasymu dobre mjechke a juschkajte. Tola dyrbimy pschi hłóncźnym wjedrje kedźbowacź, so nam pschekaźanzy kopjeschka njesežern. Je-li mózno, dha je cźasto wokrjepimy. Też rjaponki (Rapünzchen) mózemy něktre w auguscze wosyjeć. Rjaponki nam w symje wonka njesmjerjmu a sninni mamy w symje dobru žolotej.

Też amerikanske schcźipyanki (Pflücksalat) žu dobra nasymska selenina. Te žo w pokoječnym khłódku wjele lěpje radža hacz na hłóncźnych městnach. Wotschcźipane kopjeschka pschihotujemy jako žolotej. Stajnje sažo nowe narosłu. Nimo toho mózemy posdże nasymu morchwicźku wosyjecź, kotruž mózemy potom sahe naléto wuhrjebacź.

Kak mamy sajmy twarić.

Loni měsachnu mokre léto. Tuž bjes dźiwa, so mnohemu wscho sžnijesche, je-li niz w pópach, dha posdźijscho we sajmach. S tym je žo wjele sorna stahyło a sniczicźo.

Powschitkownje mamy w nětšijschich létach wschudzom pomérnje bohate žně, tak so bróžnje njedožahaju. Tuž nam niczo druhe njesbywa, hacz sajmu twaricź. Mnohy pak nětko njemédža, kak maju ž twarjenjom sajmy sapoczecź a tohodla jemu mnoha sajma hacz na dno pschemotnje.

A tola mózemy žebi kóždy tajku, zyle jednoru sajmu natwaricź a njetrjebamy žo bojecź, so nam do njeje moka.

Najwjerschi smykł, kotruž mózemy pschi twarjenju sajmy sčinicź, je tón, so žito wopaki do sajmy składźemy.

Ssam žym žo cźasto pschežwědczim, so sajmu hnydom se sakladom wopaki twarja. Ssnópy dyrbimy ž kłosami nuts kłasecź. Tak žo slehnu a woda cźecze potom po bokach dele.

Druhi smykł je, so sajmu jako kebel twarja, to rěka, wot deleka schéroku a potom pschezo wuschu. Tak potom woda po bókach nuts moka a žito žo kaju.

Najprjedy žo nam wotrožne sajmy skaża, dokelž wowž žo jara lóhko sapari. Wotwjknych sajmow mamy też najwjacy, dokelž wowž najposdźischo domoj nesymy. Tola też wowž mózemy zyle derje bjes šracha do sajmy twaricź. Chcemy tu ž skrótka rospisacź, kak mamy wowžnu sajmu twaricź.

Najprjedy dyrbimy žebi wobliczicź, kelko wowža chcemy do dyrbimy twaricź. Po tym mózemy žebi wobliczicź, kak wschéroka ma sajma być.

Na to sapoczinjemy runje tak, kaž druhe sajmy twaricź, wot žrjedza won a prawje na kožu, so bychu kožu na senni njesežałe. Tak něktre twarimy pódcźo, so maja žnópy małe spad a woda žo pe nich won cźehnje. Je to potom nakenjene, kaž ž kłomjana tjécźa.

Pschi zykym twarjenju dyrbimy na to dźiwacź, so ma kózda worschta zkały spad. Cźim wyšche natwarimy, cźim wjetschi je spad. Skónczinje jako chcemy sajmu samkinycź, pokóžimy pożledniu worschtu 30 zentimetrow wot kromy je kłosami do žrjedza. Na to sładźemy druhi wenz snopow, jaže ž kłosami do žrjedza a tak to dże dale, donž nimamy sajmu sawrjenu. Njetrjebamy žo bojecź, so nam do tajkeje sajmy moka. Něsko sajmu pschitrhnemy a to tak, so pyrni rjad kłomjankow zwonkownu kromu sajmy wo 30 zentimetrow pschežaha. Skłomjanki žebi hnydom prjedy doma pschihotujemy a do walcźkow zwjasamy, tajke walcźki potom na sajmu špodawamy a roswalimy. Njesapomnimy pak na wjerschk sajmy hnydom něschto walcźkow žłómy zthkacź, so njeby też wot swjerčka do sajmy mokało. Tak žo woda po kłomjankach stajnje dele cźehnje. Je-li mózno, trjebamy ke kryežu jenož ž zypami mócźenju kłomu. So by wětr kłomjanki horje njeschbał a wo nje njetorhał, pschitykamy je ž witkami. To placźi wobežbe za nowu sajmu, donž nejsu kłomjanki hischcze dosez sleżene. Hotowu sajmu wobhrabamy a krym składkujemy.

Twarju žižo nětkotre léta na tele waschnje sajmu a hischcze zenje njeje mi do njeje mokało. Sstnopy bjeru pschezo jako cźerśwe ž pola. Njeje trjeba, njetrjebawschi wulke brózhnje twaricź. Derje natwarjena sajma je też tak khmana. Tuž radscho pjenjesu do gratu abo skotu a polow stykajmy.

Skotarstwo.

Pastwa skotu.

Najpschichodnische žeživenje skotu w lěcźe je pastwa. W pradobě běhasche skót po njesókoźnych pastwischcach, pasesche žo dźiwi a živesche žo jenož ž trawu. Hakle posdźischo, hdyž žo ludźo we naschich krajinach sažydlichu, počzachu dźiwje žwerjata lojicź a sawrjecźny je do hródźnow. Tak skót ž městnami dozyła wjazy na pastwu njepschidze. So pak žo skót wjazy njepaže, to, pschezo bóle a bóle ſpostnamy. Riž sa žežiwjenjskeje strony ale je strowotnischeje. Skód žada, so by žo hibał. To je jenu je sawrjenom w khłéwje a hródźi samjesowane. Skót, kotryž je wot žameje młodosteje žem w hródźi, njemóže žo ženje tak wuwicź jako tajki, kotrež běsche wjele na pastwje.

Sczéhwki stajneho woczehnjenja jewja žo žamo na tajkim skoče, kotryž mamy w najmodernischej hródźi. Je to pschedewschém runa hrudź, pschepadnina sa kópokami, njewurunamy khribjet ald. Napschecźo tomu skoźo na pastwje plahowane je rjane polne a srótne.

Se stajnym hibanjom na pastwje žo hrudź na prawe waschnje wuwije. W tajsej hrudźi žu strowe a wulke pluca. S tym žo kreh intensinischo wokhsikuje, macźimy žo czilischo wumenjeja, schtož je wožebje pola dejnych krutow jara wažne.

S wužitkowej kontrolu žu swěsczili, so tajka krutwa, kotraž je jako jałoja na pastwje pschebywała 300 litr mloka wjazy ža ta leto nadeji hacz tajka, kotraž bésche wjele w hródźi.

Tohodla dyrbjeli prakticzy hospodarjo bóle na to dźiwacź a sa žywój młody skót pastwy sarjedowacź, 6 měsazow staryj skót žlusicha hnydom na pastwu. Pastwa jemu nimo měry howi. Wobkedźbujemy-li statistiku skótnych thorosczow, mózemy prajicź, so je w pastwinischi krajinach malo, pokhroma, žlintawa a tuberkulosa snata. W tajsich krajinach, hdźež žo skót njepaże, je pschezo ž domom.

Něhdźeschkulisz mamy hrjodi abo tajke měsina, kotrež bychu žo nam za pastwinu derje hodźake. S tym bychmy pódu wužili a žwój wunoschk je skotu wo wjele lépschi. Njemézemy-li žebi žami žwoje pastwy sarjadowacź, sarjadujmy druźiwowne. W tajsich žo skót pschez zyle lécźo paże.

Kak dołho dźerżimy žebi koźu.

Kožu dźerżimy žebi ke plahowanju 6—8 lět. Najwjacy deji koža mjes 2.—6. létom. Pschipuschczicź mamy ju hakle léto staru. Hewak hy nam mała a zlaba žwostała. Druhdy žo žamo hižo po prénim pol lécze zjepola. Njepuschczamy starscheho kosela hacz 1½—2 lécze starecho. Kosela mózemy na 10 lět dołho dźerżecź. Dwójzy ja léto mózemy jenož zyzne a prawje strowe koży pschipuschczecź. Kosa-za hródź ma być sucha a czysta, dokelž je koża bóle ranschkodrajne zkoźe. Niczo koży bóle njewadźi, hacz hdyž na nju ž wjercha woda kapa.

Wudejcze derje koży.

Wschelake hospožy koży jara njerodnje wudeja. Tožame schtož we krukach placźi, placźi też wo kožach. Kožu dyrbimy hacz na pożledniju kapku wudejicź, dokelž je pożlednje mloko najtucźnische. Nimo toho je nam znate, so žo koża kóždemu dejicź njeda. Je jenož na jemu a tuźamnu hoiposu znuczena. Tohodla njech žo wschitczy ž dejenjom koży njeparaja, so bychu jejnu dejnoscź njeschabli.

Pčelař w auguscze.

Mnohi pczołař je žo létża rosdźudźił, so žwoje pczoły na wrjóš powjese. Zyle prawje tak. Hačzrunjez njemóžemy też wschédnje wulki wunoschk saruczicź, dha pak je tola špomóžne, pczołki na wrjóš wosyjeć. Próża žo nam šapłacźi. Na pucź dyrbiscz pczołkam do žódneho kołcźa 5 fg. zokora žobu dacź. *S próšdnymi kołcźami běes pizy njeżnémcźy* žo zyle na pucź stwericź. Hewak móbli nam pczołki na pucźu šahinycź. Je-li mózno, njedowjes twoje pczołki tam na paštwu. Narěcź žwojeho žuboda. Dale na pastwje njesabudź ža tym pohladacź, hacź maja pczołki dosez wětrowane kołcźe. Je-li ž autom pczołki pschewjesesch, pschiwjasaj kołcźe krucźe, ž by je duzy po pucźu njerosbijał. Pschewjes je jenož w nozy, dokelž wodnjo bychu jara njeměrne byłe. Nětkle po prénjej połozyu ugusta dyrbiscz wschě kołcźe a róże dołkadnje pschehladacź. Matki, kotrež žu nětkle hižo jejka njesecź pschestałe, wotstroń a ž druhimi narunaj. Wschě wobschkodzene wójcźišny skoucźahaj a ša to nowe do kołcźa natykaj. Je-li hišchcze hnědko abo męd w kołcźu, sczišni to zyle do sady. Próżdne a zbytne wójcźišny wotstroń. Hewak bychu žo mole do nich dale. Je-li maju pczołki pschewjese mjedu, mójsech něschto wotewjacź. Ptačichy žebi derje thowaj, so by nalěto ša pczołki něschto mél, by-li trébne było. Njewsmi pschewjese mjedu. Wulki njerosum je, hdyž pczołař pczołkam wschón méd sebérze a jim w symje zokor dawa. Zokor je wešo ž dobrej pizu ša symu, niz pak ša nowe lěhnidła nalěto.

Njeje-li nětkle žana wjazy pastwa ša pczołki, dha móžesch ša tydźeń trojzy abo schtyri rasy zokorowu wodu pschidawacź. Dawaj wokoło ½ litra abo litr na dwě njedźeli dołho. Budźesch ko dźiwacź, kelko pczołkow ko hiischcze wulakhu. To pak je wažne, dokelž jenož te pczołki, kiž ko nětkle abo hišchcze něschto posdźischo wulahnu, budźa nalěto k kóžu. Wschě druhe w symje abo šahe nalěto šahinu. Budź pak štedźibivy a pizni wjcejor posdźe. Njeroskibaj zokor. Satkłaj połoizu cźežna (Flugloch). Szyka njeżmětšch žara wjele wokoło kołcźa dźěłacź. Dobre próżdne wosczišny špomschej do wóšcźišnoweho thamora a pokur je ž pyrikom, kóžde dwě njedźeli. Ko bychu žo mole do nich njedale. Masch-li próżdnu drjewjanu thu dha ztykaj wschč próżdne zbytne wóšcźišny do tuhy a tykki ju pod lśchu, hdźež ž dosez cźeśtweho powětra. Tola tak zkowane njeżiżu zyle wěste. Tohodla dyrbiscz cźasto ža nimi pohladacź, so bychu žo mole do nich njedale.

Picziznarstwo.

Wo pizowanju kur.

Pschi pizowanju kur žo cźasto na wjach hischcze wjele hrěschi. Mnohy pichejara ž pizu brosa. Na wyšcech dwo-rach najbóle žuchu pizu kurom dawaju. Někotši maju tajke automaty, do kotrychž pizu nažpyaju a tak maju kury zyły dźeń pizu pschihotowanu. Kaž žu wschelazy pschirodn-

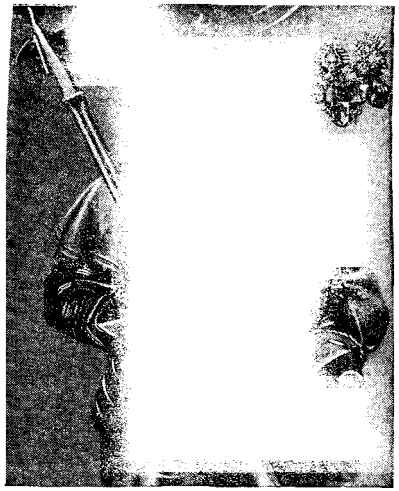

Jurij ze Frundsberg wumrě 22. augusta před 400 lětami. Jako dr. Měrćin Luther měješe we Wormsu před kněžora stupić, přistupi k njemu jeho na ramjo placajo prajo, zo puć nastupujo hórši najwótrišeje bitwy, je pak jeho wěc prawa njech so njeboji.

Inženěr Rohrbach, twarc wodoweho lětadła „Romar“ a jeho wjednik z mjenom Steindorf.

„Bohužel njemóžu Was přistajić“, praji šef k młodemu mužskemu, kiž so wo zastojnstwo pola njeho prócowaše, „Wy tola wo mojim wobkhodže ani kuska wobhonjeny njejsće.“ — „Sto, ja njejsym wobhonjeny?“ rjekny młody mužski rozhorjeny, „wobkhadźuju hižo přez lěto z Vašej wosobinskej sekretarku!“

Slawny češki komponist Leo Janáček je njedźelu 12. VIII. 28 w Morawskej Ostrawje wumrěł. Jako naši serbscy spěwarjo w Brnje přebywachu a spěwachu, njebočički jich tam wopyta a našeho direktorja knjeza Krawca slawješe.

Wopytowarka widźi nowy awto před woknami stejo a so hospozy praša: „Nowy wóz?“ Hozpoza: „Ně wšak — nowoku*arka!“

Maćerka, hdźe sy?

Wupytanje wobraza w tydźeńšim čisle: Wobroć sebi wobraz na lěwo. Postawu přewóznika wuhladaš mjez trawu a kamjenjemi w prědku na wobrazu.

Hódanćko:

Ducy ze jstwy trjebaš nas,
Ducy nutř też přeco zas;
Wulke dźemy do cyrkwje,
Do khachli pak maluške.

Wuhódanje hódanćka w tydźeńšim čisle: Paduchej.

Čo. 34 W Budyšinje, 25. augusta 1928 4. ječnik

Woheń w Hamburgskim přistawje.

Póndźelu, 13. awgusta, wudyri we Wilhelmburgskich składownjach pola Hamburga woheń. Z njewurjekliwej spěšnosću wupřestrě so na susodne kólnje a składy. Płomjenja zničichu za něhdźe 2 milijonaj hriwnow bałmy a žita. Spodźiwno bě, zo susodna Hamburgska powołańska wobora na pomoc njepřikhwata. Hašenje přewostaji Wilhelmburgskim a Harburgskim dobrowólnym woboram. Tutu njezwólniwosć k hašenju Hamburgskej powołanskej woborje zjawnje porokowachu. By-li w prawem času zapřimnyła, by wjele tworow před zahubu wukhować mohła. — Hamburg je stat sam zaso. Wilhelmsburg pak leži zwonka mjezow tutoho stata.

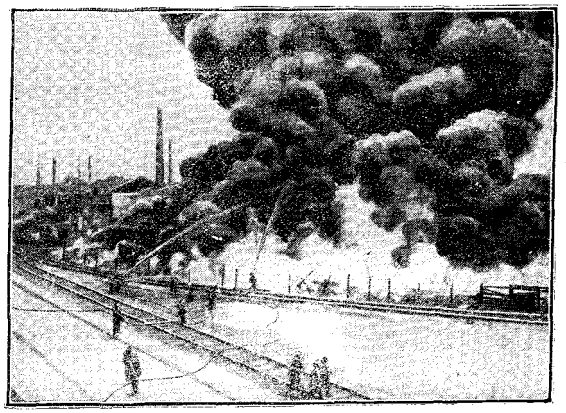

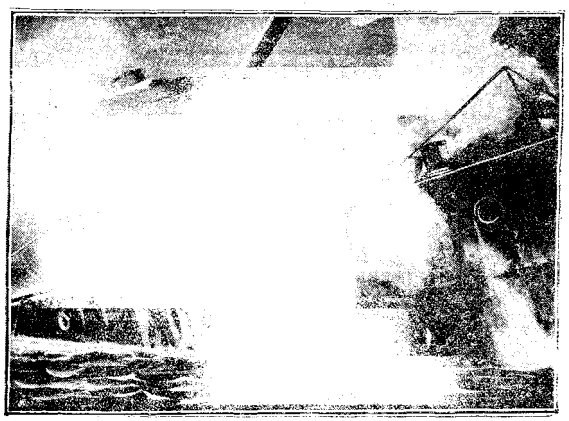

Mórska bitwa.

Naš pódlanski wobraz wjedźe nas do hroznosćow mórskeje bitwy. W Jendźelskej su film zhotowili nam žiwje předwjedujo bitwu pola Falklandskich kupow we spočatku swětoweje wójny. Čežke granaty bija do łódźe, zawinujo strašne rozbuchnjenje. Łódź je do dyma a kura zawalena. Truby kanonow lětaja a padaja. Łódź khila so na bok a hotuje so, so w žołmach podnurić. Tajke wobrazy skutkuja wšsće jako wottrašidło před wójnu. Wójna sama za so je něšto djabolske. Člowjekojo, Bohu podobne stworjenja, dźeja na so kaž dźiwje zwěrjata. — A čohodla?! Naš Zbóžnik wuči nas, swojeho bližšeho lubować jako sebje samoho. Z najhóršim gratom člowjekojo jedyn na druheho so hotuja.

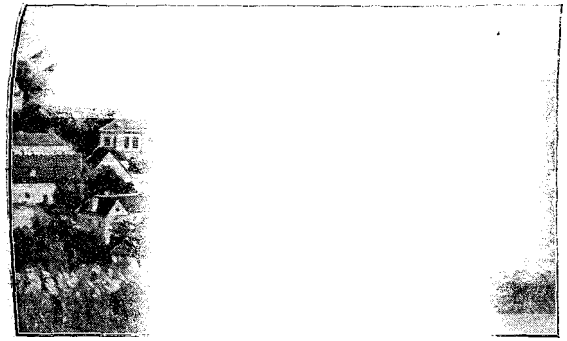

Zagrjeb, hłowne město Khorwatskeje.

Naš podlanski wobraz dowoli nam pohladnyć na *Zagrjeb, hłowne město* Khorwatskeje. W nim wumrě před *10 dnjemi* slawny wjednik khorwatskich burow Šćěpan Radič. Njedźelu, 12. augusta su jeho w tomle měsće swjatočnje pokhowali. *Na sto tysac* burow přińdźechu jemu na přewodźenje. W němskich nowinach čitamy přeco wo smjertnej hidźe mjez Serbami a Khorwatami. K tomu dźakowano Bohu tak njeje. Přetož serbscy burja steja swěru ke khorwatskim buram. Burjo wojuja jeničcy přećiwo dźensa w Južnosłowjanskej knježacym systemej. Tón njeje přeco cyle sprawny.

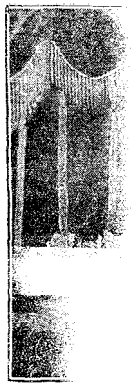

Šćěpan Radič, slawny wjednik khorwatskich burow, na marach.

Statysacy khorwatskich burow přińdźechu njedźelu 12. 8. t. l. do Zagrjeba swojemu wjednikej Šćěpanej Radičej na přewodźenje. Na 40 lět dołho je za nich dźěłał a ćerpił. Dowójnske awstriske knježerstwo khorwatskich burow runje tak teptaše kaž dźensa w Pruskej su serbscy a pólscy mali burikoju teptani. Dokelž njebojaznje za jich prawa wojowaše, jeho awstriske knježerstwo wjele razow do jastwa čisny. Swoboda jenoho luda hodźi so jenož wubědźić, hdyž jeho wjednicy so njestróža ani jastwa ani smjerće.

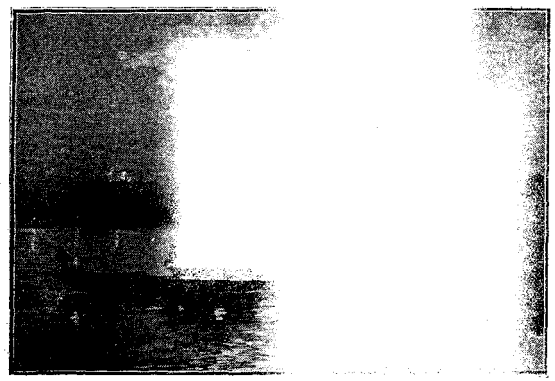

Bjenadki.

Bjenadki (po němskim Venedig) je město při adriatiskim morju. Wone runa so našim serbskim Błótam, přetož we město hasow ćahnu so přez město wodowe kanale. Kaž pola nas na hasach z wozami a wšelakimi wozydłami jězdźa, tak jězdźa w Bjenadkach ze čołmami. Tuto město běše we zastarku samostatna republika. Dokelž w času, jako přez šěroke oceany hišće žane wulke łódże njejězdźachu, měješe tuto město kěčjace přezmórske wikowanje, z połnočnej Europu a z asiskimi a afrikaniskimi krajemi. Město zbohatny. Z toho časa pokhadźeja jeho najrjeńše twarjenja a wšě wulkotne wuhotowanja.

Wubuchnjeje wohenbluwaceje hory w indiskich morjach.

Kupy w indiskich morjach maja skoro wšě wohenbluwace hory. Hdyž tute jónu wubuchnu, zawinuja zatrašne zapuśćenja. Sobotu 4. a njedźelu 5. awgusta wohenbluwaca hora Rokatinda na kupje Paloeweh wubuchny. Tuta leži z połodnja znateje wulkeje kupy Celebes. Woheń přenjese so na šćěć w susodstwje hory ležace wsy. W nich so na 100 ludźi spali. Z hory wumjetane žahłe kamjenje zranichu na 600 wosobow. Wubuchnjenje zawinowa wulke žołmjenje morja. Wjele łódźow so rozrazy a wjele ludźi so zatepi. — Naš wobraz pokazuje nam jenož słabje hroznosć tajkeho dawka.

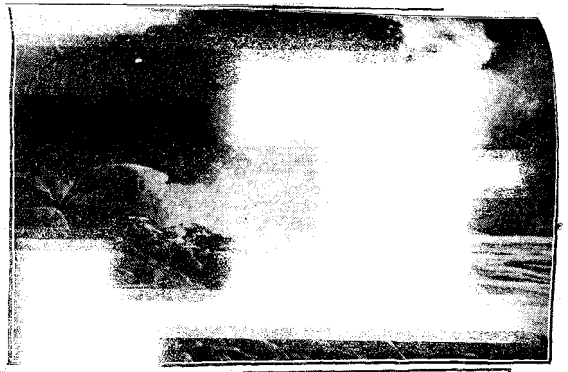

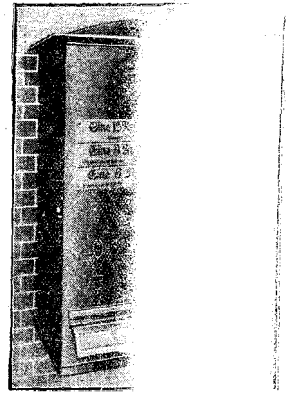

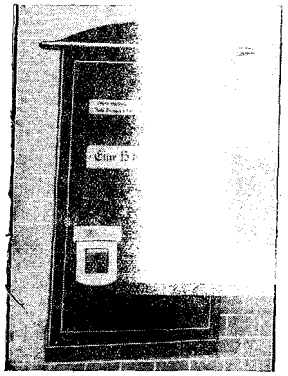

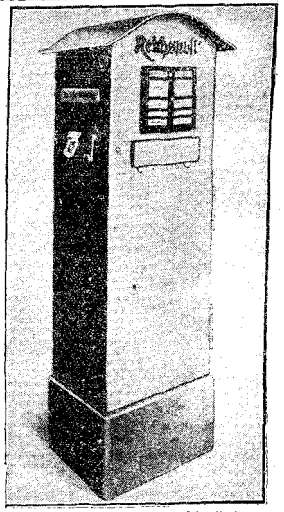

Nowe awtomaty, pósłowe znamki předawace. Tute awtomaty su wo wjele porno dotalnym porjedźene. Wosrjedźa je awtomat z listowym kaščikom zjednoćeny.

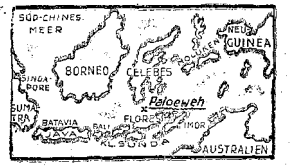

Khartka wo indiskim morju. Křižik nam pokaže, hdźe leži kupa Poloeweh, hdźež 4. a 5. VIII. wohenbluwaca hora wubuchny.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. N.• płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinju. Telefon 2557.

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłuje so stajace nawěsткi a tabele so wyše wobiłcuja. Za reklamowy cis a rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 199 — Budyšin — *Sobotu, 25. awgusta 1928* — Bautzen — Lětnik 37

Politiski rozhlad.

W politiskim žiwjenju běšche tutón tydźeń zajimawschi hač poslednjej dwaj. To je tež bjes dźiwa, hdyž stejimy pisched wažnymi podawkami, kaž je to podpisanje Kelloggowcho měrowcho sprjećenja w Parisu a sthadźowanje Swjasa Ludow w Genfu. Nimo toho politikarja zajimuja podawki w dalekich narodnych krajach, hdźež so eši zołcźi tak prawje směrowacź njemóža.

Hladajmy najprjedy na **Němsku** a wobkedźbujmy, schto so tu wschitko stalwa. Něčehto, schtož je hluboke rozhorjenje do dalokich worschtow luda njeskło a hischće njeje, je swada wo panzerowym tschižaku A, kiž w Kielu tworicź sapoczmu. Tu su so wobeběje sozialdemokratojo rozhorili, dokelž su sozialdemokratiski ministrojo sobu sa twar panzerowcho tschižaka hłosowali. Sozialistiscy wjednicy mězachu wulku nusu, so bychu swojich wolerjow směrowali, kotiž běchu so na nich rozeczerzeli. Wichor so njeje hischće zyle lehnył a zoknuł so njeje hubite. — W Durinskej dyrbjesche tutón tydźeń knjeześtwo wróćsotupicź, dokelž demokratojo pod jenostronskim knjeżenjom Landbundiskich a hospodarskeje strony njemóžachu dale pschihladowacź. Durinski krajny žejm je pak kruty wostał a wosanje dale, hačrunjež lěwizna s mozu na rozpuschczenje a nowowólby dźěłasche. Wěsche wschak tež pschi tom. W 27 hłosami napschećiwo 26 hłosam wuńdźe strona s hłosowoskeje bitwy, kotraž sa rospuschczenje žejma njeběsche. — W Barlinje wotmětwa so tele dny kongreß interparlamentariskeje unije. Sobustawy parlamentow mažemy rjec zyleho zwěta so na nim wobdźěla. Kongreß wuradźuje wo wschelakich rjanych wěsach, kiž hodźe, bychu-li so wuwjedźe, ludam zyleho zwěta k lěpschemu bycź. Ale w praktiskim knjeżenju pokasuja ho wschelake wězy we zyle hinaschim zwětle. — S wulkim sajimom cźitamy powěsće, wo bliskim wažnym wokomiku, hdyž ža w Parisu swonkowny ministrojo nahladnych krajow seidu a so z jenym klotym pjerom, kotrež je franzowske pschistawne město Le Havre, w kotrymž je Kellogg na franzowsku semju stupił, jemu dariło, podpisaja. A cźinja to wěsće z pschehwědczenjom, so dyrbja so knjeżeństwa tutych krajow prózowacź, měr mjes sobu sakhowacź. Pschewulke nadźeje na slote cźasy wschak na Kelloggowe sprjećenje też stajecź njetrjebamy, runjež so se slotym pjerom podpiša, pschetož Kellogg žam je so wuprajił, so tutón pakt njeje žadyn despotny schkit pschećiwo wójnam, móže pak z wulkim sadźiwkom bycź, pschetož wobdźělene ludy so na swoje cźestne słubjene dopominaju pschi swojich swobach mjes sobu. Niech žebi też kóždy lud, kotrehož zastupjeć w Parisu žadyn pschichile, so mo po zkowach, kiž su do sloteje pjeroweje trotki zarzte: Ši biš pacem, pare pacem! (Chcześch-li měr, hotuj so k měrej!)

Mjes **Pólsku** a **Litwu** scźelescźi žebi knjeześtwo noty, a jednaschcźi wo postajenju termije za littwinsko-pólske jednanje. Krajej pak so njemóžeschcźej dojednacź, runjež wobstoji z wobeju stronow spralwne wotmołwjenje k pschećelnemu darjenju. — Pólska šmědźiske w poslednim cźasu wulki dobytk sa swoje zyke hospodarstwo sapisacź. Město Gdańsk je ji pschewobstajiło swój pschistaw. To je sa Pólsku wulki postup, kotraž sa swoju zylnje rostcźežwazu industriju pschistaw trjeba.

Rumunska je khěrno w pjenježnych wuskokoscźach a spyta na wyšše waschnje swoju walutu stabilisowacź. Je žebi leż hižom w Franzowskej a Jendźelskej pjenjesy pożcźiła. We poslednim cźasu wobroćźi so też na Němsku wo 5 milijonsku pożcźonku. Jednanja s němskim knjeżeństwom su so też sapoczałe, ale drje njejsu k zanemu spokojazemu wuspěchej sa Rumunsku dowjedłe. Rumunske knjeżeństwo chce wschitkich zuzych s kraja wupokosacź, so by sabłudźenu a dźěło swojim sławcźanam pschewostajiło.

W **Bolharskej** maju knjeżeństwowu krisu. Najhłuboscha wina drje su macedonske rubježne organisacije, kiž su sa Bolharjow ale też sa wobhdźerjow pschimjesowacźe Juhosłowjanskeje a Grichiskeje z wulkim strachom. Jendźelske a franzowske knjeżeństwo stej so někto powołanej cźitkej pola bolharskeho knjeżeństwa sakhoscźiłej. Italska pak so pschi sakhoscźenju njewobdźěli. Pschicźina teho je, so je bolharski wójnski minister Wulkow, kiž ma sympatiju sa macedonske organisacije, w Italskej pobył. Wulkowa dla chce někte Swonkowny minister Burow swoje sastojnstwo złožcź. Ma so hischće wocźakacź, kak so wězy dale zosaja.

Do **Juhosłowjanskeje** su so sajo měrniske wobstejnosće wróćsile. Napjatosć mjes thorwatskim a serbskim ludom drje so tam zenje zyle njewotstroni. Poslednje podawki su wulku schczežku k staremu wohnju pschiložile.

46 přeprošcnjow na podpisanje Kelloggowcho pakta.

W polhodźinskej pschestawzy, jako łódź „Isle de France“ w jendźelskim pschistawu w Plymouthu pschebywasche, poradźi so někotrym nowinarjam z Kelloggom porěcźeć. Kaž „Berliner Tageblatt“ pische, je wotzehity korrespondent Londonskich nowin „Times“ pokmomóż dostał sdźělcź,

so je Kellogg někto zyle sa to, so ma so wutoru, potajkim dźeń po podpisanju sprjećenja, na wschitke statny świeta pschepruschcnje k podpisanju wupóstlacź, też na Ssowjetsku Ruisku.

Ruskej pschepoda Franzowska pschepruschcnje, dokelž Sjednoćene staty je swojetskim knjeżeństwom nimaju diplomatiskich poćzahow. Hódno naspomnicź je też, so ma so chineske nazionalistiske knjeżeństwo k wobdźělenju na podpisanju namolwicź. Shtyknym nowinarjam Kellogg sdźěli, so won a kanadiski ministerski president wobkrući Kelloggowe błowo a rjeknu, so wschitke worschty amerikanskeho a kanadskeho luda sacźuwaju jako amerikanski swonkowny minister.

Kellog w Parizu.

Amerikanski statny sekretaŕ Kellogg je pjatk dopołdnja w 10 hodź. ſ Le Havre do Parisa pschijeł. S nim so hodu pschijědźe jeho mandźelska. Kanadski ministerski president Mackenzie King dojědźe se swamnym cźahom. Na Parižskim dwórnischczu powitachu pschitkadźazych amerikanski pósłanz Herrick a schef protokola de Fouquieres, kaž też mnohe hodnostawy Parižskeje amerikanskeje kolonije. Kellog poda so hnydom do amerikanskeho pósłanstwa, hdźež bydli, dołhoż w Parisu pschebywa.

Kellog a Briand so wopytujetej.

Pjatk popołdnju dojědźeschtaj statny sekretaŕ Kellogg a amerikanski pósłanz Herrick do franzowskeho swonkowneho ministerstwa. Kellogg poczeschi Brianda le swojim nastupnym wopytom. Minjale ¾ hodźiny swostaschtaj statnikaj w Briandowej sstwě. Po wopytsče rozšohnowa so Briand jara wutrobnje z Kellogom. Khwilku podźišcho wopyta Briand statneho sekretara Kellogga w amerikanskim pósłanstwje.

— W bliščich dnjach pschijědu do Skoplje w Serbskej Ssokoljo je złowjanskich krajow na Wschodźowjanski žołkfli sšet a dźedźa tam swoje mozu měricź. Też naschi herbja Ssokoljo tam pojedu a setkaju so z druhimi złowjanskimi bratrami. Sšet wotmětwa so wot 5. hacź do 9. póžnjenjeza.

Grichiske wólby běchu sandźenu njedźelu. Tute druhe jeżunske wólby po powalenju Wenizelowcho knjeżeństwa pschinjeżechu Wenizelej pschemóżazu wjetschinu. S nětkhže 250 mandatow dosta jeho stronа hama pschez 220. To je s najlěpschim dopokasom, kak žebi grichiscźi lud swojeho wjednika cźešcźi a waži. Wenizelowe knjeżeństwo budże je sbožom sa zyły kraj, dokelž je Wenizelowa politika na měr se žuźodami złożena.

Jendźelska je wot Sjednoćenych statow žylnu pilstu dostała, wěsće dla jendźelsko-franzowskeho łódźstwowcho sprjećenja. Amerika widźi we tutym sprjećenju wěste njepschećelstwo pschećiwo sebi. Tohodla nětko Kellogg se pschiležnosću swojeho puczowanja do Parisa mimo Londona jědze a so na domojpuczu radscho do złowneho města Irisleje, do Dublina poda a tam tři dny posastanje. Jendźelske nowiny nětko pišaju, so Kellogg wot wschelkeho spocźatka njeje chcył do Londona jěcź. Njech tomu je, kaž chce, spodźiwne wostanje, so won mimo złowneho města do mjenje ważneho puczuje.

W **Amerizy** sapoczinaju so hižom wótre wólbne wojowanja. W nowembru su wólby a tuž je nětko hižom na cźasu, so ſ swojowanjom sapoczmu. Republikanskemu kandidatej Hooverej je direktor Columbia-universitty Butler w Newyorku ſ dležišcźim nowinstwom nastawkom napschećejo stupił a Hoovera thětro poteptał. Nětko je też kandidat demokratow Al Smith swój knjeżeństwowy program wojerwił. Wobaj kandidataj lubitaj wolerjam to najlěpsche, kaž je to pschi wólbach waschnje. Směmy tuto wulke wólbne wojowanje, kiž wjele milijonow dollarow spožera, ſ wulkim zajimom sležehowacź. — Poslednje dny su zyłne wichory a njewjedra někotre staty w krótkorasischim dźelu Sjednoćenych statow potrjechcźe a njeběrnemu schkodu nacźinile. Zara schtóre běchu pschedewschčem wobschčerne powodźenja.

W **Mandźurskej** su malu wójnu poměli. Mongolscy spěžkarjo běchu so do Mandźurskeje nawalili a chinejsku narodnischu żelesnizu wobrohnyli. Jich pak su mandźurscy wojacy zaso wotkehnali. Po dadźu knježi tam zaso měr. Tuta žolta raza w narodnischej Aziji je so w poslednich lětdźesatkach mózne pschisporiła a trjeba wjele kraja k wobdźělenju. To wostanje stajny strach sa tamniske ludy, ale też sa Europu. Sešłyli-li so žolta raza ras a budże dosećź derje sorganisowana, potom i sahkosći starn Europu sbije. Te cźasy pak su hischće daloko.

Poda so dr. Stresemann do Egiptowskeje na wotčerstwjenje.

Lěkarjo, kotiśi su dra. Stresemanna na jeho strowosć pschepytali, su jemu radźili, so by so po podpisanju Kelloggowcho sprjećenja zaso na dlěschi wocźerstwjenišći dowol podał, so by swoju strowosć skrucźił. Lěkarjam by było najlubscho, by-li dr. Stresemann **na někotre nježdy do Egiptowskeje** sapuczował. Hacź so dr. Stresemann wopraudźe do tuteho kraja poda, ma so bliščišhe **huy roz**sudźicź.

Hermann Müller němskich wotpósłancow w Genfu nawjeduje.

Němski swonkowny minister dr. Stresemann njeje so hischće wot swojeho sthorjenja dopołnje shrabał. Tohodla so pschi bliščim pohibanju Swjatka Ludow w Genfu njewobdźěli. Po jeho pschiczu budże jeho tam **němski kanzlek Hermann Müller** sastupowacź. Tutón bliščim pondźelu hromadźe ſ ministerialnym direktorom Gaußom do Gensa wotjědźe.

Spionaža za Francowsku a Němsku.

Němskotatny žud w Lipsku je pjatk se sajimawej wobhonjeźišej należnosću sabłonił. Wobstorjena bě w Holandskej narodźena Mathilda Siebeneckowa. Wona je se khwilemi we Brüsselu, Aachenje, Lüttichu, Kölnje a Essenje bydlila. Sa cźaš wójny wona w Brüsselu a Lüttichu jako němska spionka pod wobdźerjom powěsćerstwa leutnanta Bergana dźěłasche. Bergan je pschi satsělenju mižy Cabellez rólu hrał. Po skónczenju wójny a po wobkładźenju Porheinskeje franzowskeje wobhonjerišej agentoju 1920 wobhdźelenje Siebeneckowe pschepytachu a mjeno a wobhdźelenje tych němskich offizěrow zhonicź žadachu, ſ kotrymiž bě wona ja cźaš wójny jako němska spionka hromadźe dźěłała. Wobeběje Franzowzam we to dźěłche, leutnanta Bergana do wobsadźeneho kraja swabicź. Siebeneckez je po žadanju franzowskich agentow powdźesče wo němskich domowninskich a wobarańskich wjesčich organisazijach a wo smyslenju dźěłacźerjow w Kruppowskich fabrikach za pad sbérała, so bychu Franzowzojo Essen wobsadźili. Sšo na wuprajenja němskeho woboreneho a finanzneho ministerstwa złožuju němskotatny rěcźnik dr. Eschenauer khłostacźnju na tři lěta pschećiwo wobstorjenej namjetowasche.

Po dlěschim wuradźenju je sdźělowazu wuńdu wosjewi: Wobstorjenu maju za pschepokasanu, so je wot 1920 jako spionka Franzowzam służiła. Jej połožaze wobstejnosće pschihódnawschi tu ju dla dokonjaneje a spytaneje spionaže k jastwu na 2½ lěta sasudźili a jej cźestne prawa na 5 lět wotrjekli. S khłostanja so lěto a jedyn měsaz pschepytowanskeje jatby wotliczi.

Kommunistiske skaranje w francowskim wójsku.

Kommunistiske nowiny „Humanite“ rosprawjeja, so je w lěhwje reserwistow w Bitschu 500 reserwistow pschećiwo sajeću aktiwnych towaršchow je sa zarjadowanjom internazionale protestowało. Jako bu pschi demonstrazji aktiwny wojak do jastwa wotwjedźeny, cźehnichu woni psched jastwo a dozpěchu, so bu wojak sasso puschczeny. Na to

hu po powołeji tutych nowin aktiwnym wojakam žamtneho polka pichikasane, so maju pšeciwo reserwistam wustupić. Wojazy pak njedžiwajcy pschikasa pšeciwo swojim reserwistiskim towaršschom njewustupichu.

Polska a Litwa.

Wótke kuježelstwo na poždenju litewsku notu njezwotnowschi. Potazy maja za zyle njeswutsne dźelo, so dale i Woldemarowonymi notami nakladowacj. Radžijeja so, so budže Swjatł Ludow nitko Litwu mjenowacj, so by so i Měišej wo wobnowjenju pólsko-litewskeho hospodarskeho wobkhada dojednala.

Swajcarscy burje do Berna pochadu.

Schwajcarjojo rotarjo su žeho wopomadje wotmyslili, so do Berna pezjachu. To ma so 9. pózneješa staci. Mjedzynjowo Bernjanske burjeje swomy je wossewito, so je na 9. pózneješa demonstracija burow psched Swjatłowym domom w Bernje wotmyšlena. Dyrbi to bycj khutny a dostojny dźeń, kiž njeje potajacy k bezwjerkanju a za pschedstajenje revolucije, ale na kotrejž ma so wyschnoješcan pokazacj, schtó je burstnimi njedonkami steji.

Dokelž wot nan njedžeju tutu njedželu nje sozialdemokratiska turcna špuji sjedź, smjeje policija cjeje dźeło, chze-li porjad na dróhach schowacj.

Postupowanje přećiwo Mačkej.

Ministerska rada wobsamkuje.

Zjednoczjenjaska ministerska rada je schiwórk wobsamkła, so ma so pschećiwo wjedniker schorwatskeje burjeje strowi dacj. Mačkej khłopanske jednanje wotcerpi, dokelž prećo wotuje wo rozpadnjenje zjednoczjenjskeho stata do swojich jednotliwych dźelow a so je pschećiwo serbiskemu ludej we wutrajnych nowinach na zarjaze wajchnje pisał. Ministerska rada njeje bjšche so rozhinyła, hacj ma so pschećiwo Mačkej jednacj po khłosanjskim zakonju abo po jednym ja jdšit stata. Knjeżerstwo je Sagrjebjekeho wyschiskeho statneho rěčnika do Beograda sawołało, so by so tutnu wraschenju radził. Ministerska rada bješche jenohłósnje wobsamkła, so pschećiwo Mačkej zakroči. So by so to i dorazom stało, buchu wschitcy njepschitomni ministrowje i telegraiom do Beograda sawołani.

Knjeżerstwowa mriza w Bolharskej so skónčiła.

Njedelnuta mjez kohutkowami bolharskeho knjeżerstwa je so pschewinyła. Ministerski president Liapczew je so i wóminym ministrom Wolkowym we zakroczenju pschećiwo mazedonskim komitacjam dorěčał. Swada mjez tutnaj bě nastała dokelž bě Liapczew po žadanju, franzowskeho a jendželskeho pósłanca bjezchcył liczby Mazedonjanow, kotrjž njeje medzitym so w Serbiji hnjezdźiła, jaleć a na sdalene mjenje [illegible] Wótrjši ministrer Wolkow bě pschećiwo [illegible] komitacjam i bolharskeho [illegible] je, w wusadzenju dyrbi so rjec, to bolharski [illegible] a wusadzi offizjerow je zwólnu mazedonskich [illegible] pak jenym krutwom teja. S jich [illegible] woni pojedawsche knjeżerstwo Stambulskeho [illegible] wokazu jeho pschinjekowarjow ikónzewali. Stambulski [illegible] jednoczenje wschich balkanskich Sślowjanow [illegible] Sślowjanstwu Sślowjanow na Balkanje pak [illegible] wobsebje Italska jedźiwacj pytatej. Tohodla dyrbi [illegible] Stambulskeho knjeżerstwo powróčicj. Nětsišchi [illegible] kal, kotryż je pod wlinowom swojeho mana, [illegible] krala Ferdinanda, steji, tomule planej pschihłosowanskeje. Jei wschitcy generalojo a pschiwiržowarjo Ferdinandowoje pschećiwobsłonjanskeje politiki na kralowej stronje stejachu. Hdyž na to Stambulowa a jeho pschiwiž morichu, bohu hłowne dźeło mazedonskim komitacjam pschipadže. Na nich je to nětčišche knjeżerstwo sepjera. Tohodla je prosmnicj, so je knjeżerstwo jenož na dlaze pschećiwo mazedonskim morderjam zakrocżiło. Njejednola nijes Liapczewom a Wolkowom je so jenož k wozmacj wukraja hrała, wobaj stej wo prawdze jencho mjenjenja. Tohodla su tej wjednikej mazedonskich komitacjow Mihajłowej, mordarjej generała Protogerowa, se Sojije cżekmycj dali, so buchu jeho njetrjebali jsjeć.

Kral Ferdinand je hromadze s wójnskim ministrom do Rajanjika wotjel, so by so pschi swjatocznoschczach k wopomnjenju dobyća Kóvičeho pschichodow Schiyri pschez 50 letami wobdżelił. Se wulkej khrobłosću je tohoch rutke wójsko w trowjacych nadobkanni Turkow je Schipri wuhnałe, je cżmj so Rusam puesj do Konstantinopla wotewri. Pschi dobyću Schipri su so tesdy tż bolharscy dobrowólnicy wobdżelili.

Ze Serbow.

Spjewowanka.

Sobota, 25. žnjeńca.

Ludwika, kralna.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1".

* 1833 Jurij Maćij Brósk, we Małoserecach jako karski syn, kiž je w lěce 1915 w Zhorjelcu na wumělku wumrěł, hdyž běše 40 lět dołho z fararjom we Křišowje był. Jurij-Brósk je swoju serbsku domizmu z cyłej wutroby lubował. Mjeńše so druhdy cżežko bědźić ze starosćemi, přetož běše z dźěćimi bohače žohnowany. A tola je swojich Serbow dła powołanje na dobru faru w Němcach wotpokazał. Běše jara wjesoły cżłowjek, dokelž přihnuty z woprawdze dźěcacej wěru do Boha, njeznaješče žanych starosćow. Po swojej samsnej woli bu we serbskej roli pokhowany. Při cyrkwi w Cetowje, kotruž je rjenje ponowić dał, žaka mjez swojimi Serbami na stawanje. Předewšem pak je so woznamjenjował jako nabožny spisowaćel a basnik. Pol lětstotka dołho je z jenajkej pilnosću a swěru do Misionskeho Posoła, do Pomhaj Bóh a druhich časopisow pisał. Je z našim najpilnišim přełožerjom nabožnych pěsni. Wjele stow kěrłušow je spisał. Ale njeje jenož z přełožerjom. Mamy wot njeho też dosć samostatnych pěsni. Swoje najwjetše spěwy je Jurij Brósk zhromadźił do knižki, kiž je wndał pod napismom: „Cicheje khwilki při Božej studnicy". Snamy jeho z połnym prawom lićić do našich najlepšich nabożnych pěsnjerjow. Jako tajki wobkhowa swoje čestne mjeno! —

1883 wuchadźa 25 Serbow ze Slepjoho do Teksasa.

1833 * so w Małoserecach Jurij Maćij Brósk, jedyn z najpilnišich serbskich kěchežerjow, farar we Křišowje.

* 1901 w Tumicach Jan Ładoła, horliwy Słowjan a farar w Khołmcu.

† 1779 Bohuměr Senkel, farar w Drjowku, serbski kěrłušer.

1902 deputacija Serbow pola krala Jurja

† 1858 Madlena Klósopałska Glětna sprawna a zahorjena Serbowka w Njeznarach.

Z Kulmanoweho kěrluša wo pčole.

Mój Jezu, ja chcu pčola być,
Budź ty mi kwětka rjana,
Chcu na tebje so posydnyć,
Ty róża lubowana.
Chcu z twojich ranow słódkosć pić,
A swój dom sebi natwarić.
Chcu skutkować po wočańčku,
Kaž pčoła widźeć dawa,
A ty kaž pódlar z luboscu,
Kiž rano zahe sława.
Mje budże stajnje wohladać,
A zkładnikow mi wotchłonać.

Přisłowo: Stóž swojeho nima, rad za cuzym pima.

*

Njedźela, 26. žnjeńca.

12. njedźela po swj. Trojicy. — 13. n. po swjatkach.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1".

1915 dóńdże do Serbow nowišć, zo je Jan Rjećka, kantor při serbsk. cyrkwi při Modlinowm (Nowo Georgiewskom) rjeckowsku zmjerć poćerpił, a wšitcy so za stracholosću zajachmy. — Jan Rjećka běše nadźijny swojeho ludu. Narodźiwši so 4. maleho rózka 1879 w Małych Bobolkach pod Mišnoucom je seminar přeskiedźił a potom do šul-kcje wuchy zastupił. Skónčnje dosta powołanje za organistu serbskeje cyrkwje. Wot žadneho njepřećelstwa njeje so wottrašeł dał za zdźerżowanje serbskeje rěče w šulach wojować. Wobdźělnje „Spěwnu radosć", zo mohła so zasy we Wobdźělnje „Spěwnu radosć", zo mohła so zasy we *Sylardy* trjebać. Nimo swojeho cżežkeho zastojnskeho dźěła wodźeše spěwanje w „*Jasnoce*". Při dwěmaj serbskimaj-koncertomaj w Budyšinje je z wulkej wopornjwosće sobu skutkował. — Přepoda so jemu nadawk Fiedlerjowy towaršny spěwnik znowa wudać. — Na bitwišću je poslednje listno porjedał. Pisa sam: „Poslednje listno cżitam tu w Buskej, na drózy do Waršawy — wosrjedź bitwišća, hdźež mje před krótkim hišće kule a kulki postrowjachu. Pólski a ruski hud nocnce mi wjacy swoje krasne nuzdne spěwy zanošowaše. Nimje wšitko na mnje hladda, z cichimi prózstwami we wobłiżu abo ze styskom, kaž tamny ruski młodźenc, kotryž cżežko ranjeny při drózy žałosćeše a kotrehož hižo dźeń pozdźišo zamyšleny sobu na Boži wotpočink přewodźach. Hač dóńdja sam nowy „Towaršny Spěwnik" hotowy, wohladam?" — — Ně, wbohi jón njeje wohladał. Na dnju 13. augusta padny jako drobi wopor, kiž je naš mały lud přinjesć dyrbjał. Jan Rjećka dosta přenju medaillu — „za dobre zadźerżenje a wopokazany wosebity měr w prěnich cżežkich bitwach". — Wón běše, kaž jeho předstajene pisaše, „lubowany wot poddatych a cześeny wot předstajenych, žonje njeje skóržił." — Smimy so tajkeho rjeka hordźić!

1849 zhromadźa so zastupjerjo ev. luth. serbskich towaršstwow pola Imiša w Budyšinje dla wudaća serbskich symbolskich knihow.

1858 * Korla Bohuwěr Sěca, naš wulcżesćeny přirodospytnik, kiž potajkim dźensa z Bohu mjłosću swjeći swoje 70. narodniny. Bóh jemu bohace mytnj wótko, štož je za swój drohi serbski narod wukonjał a wobradź jemu hišće dołhi rjany wjeršer žiwjenja.

Z Kulmanoweho kěrluša wo pčole.

To pilnych pčołkow wašnje je,
Mód sebi z kwětkow nosyć,
To kóždy wě, so zradnje
A ma tak za so prosyć:
O Jezu, kwětka najslódša,
Njech wšak mój duch so k tebi ma.

Kaž pčołka nutř so přećiśći
Do wěnca kwětkoweho,
Tam srěbnež słódke krjepički,
A žiwjenje pić z njeho:
Tak njech so moja wutroba
Wo twojich ranach wobstara.

Přisłowo: Po horšćach so cyła łubja syna zwobnoša.

Potajny listk.

Roman.

10] (Pokračowanje.)

„Kaž wěsće", prajesche Sterling, „njeczišćechi tkartowe wotdźělenje namórnikeje wójskowjeje jenaj sa potajkimkuli we wažiwanje pojatšene namórske tkarty, ale też tajne tkarty, kiž su wurjadnje ja wojerske sameny postajene."

Kaj z blyskom rozswětleny šiesche mi njeschmějene dalekopłaczy wujnam Sterlingowych słowow pšched wocżomaj. S wjele šet hižo mjerjowješe so w naschim kraju še schpiwanemi jenese jenże zyge mozy, kotrjž mózachu dla schwedskeje dowerliwjosće zyle špokojne žiwoje zjednne dźeło wukonjeć. W najposlednischim czasu hakle běchu so na jakkuli wójnych podatkow pschihtowanych měrnam wocżi sa brojazy strach wotewrile, ale też nětko hišche njesabrowaše so tradizionelna dobrowólnjosć Schwedow. Hdyž by so druhi narod rozheršeny je wschěmi žiwotnimi mozami špiežował, špokojny so my s tym, zuzpinkom jara swórliwje le krajnym mjesom pschewodżeja a jich pschi rozhowowanju poprosej, so buchu pschichodnje hižo naschemu krajej cżesć jich wobyta wjazy njewopokasali.

„Ze-li wschitko wopraudźitosće," rjekny Sterling, „kiž su nam hač dotal hnate, žeby prawje napschećiwo stajnimoj, to pschihódźemoj k wukhódkej, tu j najdale kabazymi možnosćemi hicżej. Za njejsym sawšém wot špionskeje thorosje natykniem, kiž pschitomnje wschudże po kraju thodźi, ale ja tola njekhłabjajch wěrju, so je morwa na-to abo druhe waschnje bjeskwedomitemu fłóżej do rukow padła, kiž je so prózował, jeje službu jako pschistajeneje schwedskeho stata zwuzitkowacj, so by so potom, kamo so rozhani, po možnosći njenapadnje wot wobcżežnjeje wobschkożeli wuzwobodźił."

Ja dyrbjach pschidacj, so běchu Sterlingowe myzle jara k wěrje podobne, a njenožach so toho jaczuca wobrócj, so slojimoj tu pšched nječim bojazlym, zakostrym. Wukonjeju swoje powołanje, běch j někotrejžkuli cżłowjeczej njekmanosću a skażenosću cżinicj měł; tole pak tule bě nječhto dozyła druhe, pschetož słóżitstwo pschecżiwo nětkajkej wojnošje, móże po jeżdżowanych wobsteżnych pak hižu abo spjeżenje wubudźicj, słóżitstwo pschecżiwe zyłemu ludej wschak wobidne cżinicje bróžby a prowanja wubudźiše, podobnje tomu, kiž zaczinuwsch pschi njenadźijnym napohładże jedowitcha wlecza ka (reptila).

Sterling, kaž so jda, bě moje myzle zhadał. „Haj", won dźesche, „je-li so moje tukanje takle wobtrecżi, mamej napschećiwo nadchemu krajej, kamo so rohnmi, winowatosćej, kole schierkowyke schibałšiwo. Kiž so po dacżu jowo placże, pschekasłyscj, je-li dozyła hižo pschepodże njezpschichódźenoj. To wschak bórzy dozyła špótnjacemoj. Pschedewschém jedna so nětko wo to, so zapoczńjemoj swoje dźeło j najwjetšeho wobkładnjowoczu."

Won so pschetorhnuy, pschetož służobnik iastupi a pschepoda špotnuiske cżiłło „Dagens Nyheter", sa kotrymž bě pósłał.

Sterling wocżini nowinu a poczа ju kedźbliwje pschehladowacj, njes tym so ja, pschez ramjo ko nakhlinyschi to tamnje cżinjach. Mój pak njemóżachnoj w tekstowem dźele nowiny nicżo namakacj, khtož by hyło morwu znjepokojicj mohło, a pschihódźemoj naposlednim na posledniu stronu nawětschikow, hdyž Sterling nadoba j słożom sawołajo postoczi.

„Tu dyš mamy!" won dźesche, pokasujo na městno we pośledním rjadowym.

Ja wsach jemu nowiny j ruki a spodźiwajo hladach na rjadzy j dyrkami (notami).

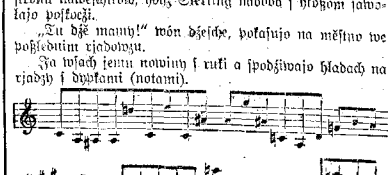

„Haj, schto ma to tola po prawom rěkacj?" so ja wopraschach. „Tak daloko hacj ja tu wež rosemju, je to spocżatk nekajkeho naspěwa?"

„Ale podpjimo!" jawoła Sterling.

„Njewidźicże dha, schto tule stoji: F. G.?!"

F. G.! Ja dyrich so na cżoło. To dyš běschjaj tola pjisałaj *mikaj, Fż běschtaj na zjaperzewem etwiju pohoj*, kotrejž Sterling w cżolnuje namakał. Ale dypki! Schto mějachu tele dypki jenož rěkacj?!

„Ta wež je jasna", rjekny Sterling, „dypki njejsu nicżo druhe hacj potajne pjisma, a to we tutom pałpe njekrajnje pschekłepane. Schtó mohł so toho domyślicj, so je za tutnu mi połdaczu tak njewinowatnymi dypkami mała fólkerlo šnadź najwjetschesche ważnosće krywa?"

To bě tola wopraudźe nješchto zyle noweho! Za dyš mózu rjez, so jym žeby w běhu lět někotrejžkuli naspewanjowo tych skradnych puczach nahromadźił, kotrejž słóżitstwo žiwoju, so bychu špowje pschedewschesche sawodźemali; wobje we špojim wuežnem czasu pola Scotland Yard w jach pschilejnosćej, wschitke tajne pjisma špótnawacj, pschi Londonska policija w běhu dołhich lět w špojich archiwach nahromadźiła. — Ja dyrbjach Sterlingej prawo mócj dacj, so drje tola nichtó ja tutnmi dypkami nicżo pytak njebudźe, kotrejž špjeżeschnje wobhładane, mózachu pschepschestrowanemu wobkładnemu towaršstwu pschedstajowacj. Na khódy pod kóżdym cżłowjek njehudźbny bjes sajima na tele dypki pohladał a njeby jich dale kedźbu mět, mjes tym so wšeho druhi — we tutom padże Sterling — žeby tu wež trochu bliže wobhladał.

Won bě nowinu wsał, kiždże so k pianu, sahra nětkotre hłoby, kiž běchu zyle bjes swisła, a stany j hórkim pośmjechom.

„Na", won rjekny, „ja wschak žym to po prawom dacżaha wdźałał. Ta wež jowke njecha jenož w špomnach dypkach wuczitana bycj, a ja žebi skora mysłu, so snjesmeju tu trwjerde worjechi tłukacj, ale — njech też to, pospadamy tola ras . . . ."

Won žyndże so sa pišanske blido, wuczahny špjež dypkowych papjerow, mjes tym so ja, dokelž so w tom dospołnje njerozumjach, žebi zigaru se stojacha wuczahnych a wocżakaze so do stólza wrócżo stulich.

(Pokračowanje scżehnje.)

Knjez Wyšši wučer Sěca swjeći swoje 70. narodniny.

Jutřje njedźelu 26. junjeńza zwjeći knjes wyšćhi wučeŕ Sch ě z a w Sśowrjećach, hdyž na derjesaźkužnym wuměnku bydli, swoje 70. narodniny. Wón narodźi ze w lěće 1858 w Klukichu, hdyž běšche jeho nan ſ wojnarjom. W Klukichu chodźeſche teź do ſchule, dónjiž ze njeſpoda na ſeminar w Budyšchinje, ze by ze na wuczeŕſke powołanje pſchihotował. Sśwoje prěnje wuczeŕſke měſtno wobjmi wón w lěće 1877 w Rachlowje, ćiž wosta jeho ranjeńze. Pſche wſchě ſchtyrjeći lět tam knjes wyšćhi wučeŕ je wſchej ſwérnu ſtutkowaſche. Wſchitzy jeho nědźbowni ſchulerjo na jeho narodnym dnju ſ dźakuej wutrobu a ſ najlěpſchimi pſcheześenji na ſwojeho ſwérneho herbſtkeho wučeŕerja ſpomínaju. Nimo lubjeńze k ſwojej ſchuli lubuje knjes wyšćhi wučeŕ Schěza wołzebje Bożu ſtwórbu ſe wſchelakorymi jeje ſtworjeńzkami. Se ſwojimi ſpiſanmi, kotrychž je mnoho wudał, ſamóže cźłowjeſku wutrobu ſa ſiwjenje w pſchirodźe ſaharićeſ. Kuſko měſachnuy teź pſchiſpjeńzej, w „Sserbſtich Nowinach“ wulki ſajimawe nawraſchći ſ pjera tuteho najcheho pſchirodoſpytnika cźitaſ. K 70. narodninam pſchejemy pak ſwérnemu herbſtemu wuczeŕerjej, ſpytnikej a ſpiſaćelej, ſo by Bóh jemu hiſchće mnoho ſtrowych lět ſwojeſće ze lětach, kiž běchu bohate na próźy a ſwérnym ſtutkowanju!

*

— **Wo wjedźe.** Wažera wjećor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer +1°, thermometer wo dnjo +27° Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +3, thermometer w nozy +17°. Wuſlady na khłobnjeńze, hewak malo ſo pſcheměnjaze wjedro. — Nad ſrjedźnu a ſałoſńchu Europu je ſo ſylnjiſcha wyſchina wupſcheſkrjeła a je nam rjane ſuche wjedro pſchinjeſła. Te wječhaſ wotlawam howi, niž pak naſynjſkej pizy a naſynjſkemu wotrawu. Mjana ſ wjećora Jendźelſkeje dźe ſo najlěpje k połnozy winjeć. Schkleńza wſchak je ſaſo trochu wróćo ſchła. — Naſch wjedrowaſtojnik ma ſa pſchichodny tydźeń ſćěhowaze wjedro ſa mózne: Njedźelu, pónjelu a wutoru rjenje a wětr, ſrjedu njewjedro a ſylny wětr, ſchwórſt mutnu a wětr, ſtatk kritiſki dźeń a ſobotu wětſt a deſchćik. — Jutſje, 12. wjećy. po ſwj. Trojzy, ſkhadźa błónczko 5,01 hodź. a khowa ſo 7,01 hodź. — Měnjaſt ſkhadźa popołdnju 4,55 hodź. a khowa ſo we połnozy.

— **Dźenźnjiſche wiki.** Butra płaćejeſche dźeńſa ſwieżicha 1,15—1,20 hr., jeja ſwjećicha 13 pj., twaroh 25 pj. — Huſny hnez do 7 hr., ſtare kury a ſkapowe wot 2—3,50 hr. młodźiczki a khapońki 1—1,50 hr., małke khapońki hać 1,80 hr., holbje 70—75 pj. — Na ſeleninowych wikach płaćejeſche wunk rjowjenja 15 pj., zyble 15—18 pj., tomatow 30—35 pj., kórkow 25 pj., krukow 30 pj., cźerwjenźa a bileho kalu 25 pj., morchwje 20 pj., róża ſydrowſkeho kalu 15 pj. hać 1 hr., leśćſt kokolwje 5 pj., litr kołacnich jahodkow 75 pj., ſymi jabłukow 10—40 pj., krušchkowu 10—35 pj., hłowkow 30—50 pj., běrnow 7—8 pj., zentnar 6 hr., litr laneho wjeſła 1,60 hr.

— **Kedźbu!** W Shorjelzu je policija pſched nětkotrymi dnjemi tamniſcheho pſchekupza Pawoła Horſta Walthera ſajała, dokelž je ludźi ſ pożćonkami wobſchudźił. S wyſokim wulkwalowanjom na ſwojim praſchenſtim formularu „Kapitalna burſa, możeſće hnydom pjenjeſy dóſtaś, pſchiſłuchjam ſa nadźeje tſi hać ſchtyri dny, njeſ-jom pożrobnik atd.“ je ludźi, kotſiž pjenjeſy pytachu, wo nahladne ſumy ſchkodował, ani ſo by tym wopraſnjo-dźe pjenjeſy wobſkarał. Pjenjeſy, kotrež je ſebi wot ludźi ſadał, je ſwojemu wužitku nałožił. Je tehodla ſtajny namołwjeny, ſo ſo njeby ſ Pawołom Horſtom Waltherom naſadźował. Schkodowani njech ſo hnyom pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje abo pola bliſcheje kriminalneje ſtużby ſamołwja.

— **Budyſke haptyki ſu wjeſnje dny hać do 7 odź.** W ſor wotewrjene, njedźelu pak ſankrjene. Nózny ſtuh a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka ſ nadawnym wotměnjenjom. W Jutjeńzu je ta Hrodowſka haptyka na Hodźiju haju.

S **Małeho Wjelkowa.** Njedźelu, 26. junjeńza, ſwjećeſe ſo ſłóžobnu mišijońſku ſwjedźeń bratrowſkeje wſady w Małem Wjelkowje. Sśwjedźeńſke prědowanje dźeje we 10 hodź. mišijonar Baćhmann, kiž je wjele lět na mišijońſkim měſnje w Naraſchći Afrizy pſchi Nyaſaraſchi-Morje dźěłał. Wo ſwojich naſhonjeńzach tam budźe zwjeſćił a prědaŕ na popołdnjſkim dohrowdźenju, kiž ſapoczńe ſo we 3 hodź. pſchi ſamym wſchěrje pod hołym nebjom, hewak w zyrkwi, roſtrajwjeć. Jeho podrobna rozprawa budźe ſawěſće wſchěm wopytowarjam ſwjedźenja wjele ſajimawego poſtſeħcź a wubudźi ſawěſće lubjeńzej k mišijońſtwu mjes pohanam prowa.

S **Praſkowa.** Dźeńſa ſmě knjes Arnoſchi Pſcheſ, ſtaŕ a dóſtawaŕ invaliduje renty w Praſkowje, ſe ſwojej manželſkej Emmu rodź. Kotorzej ſwoji ſloty kwaſ wjeſeśeć. Pſched 50 ſtami, 25. auguſta 1878, dajchtaj ſo we Hodźiju ſwérowaź. Po tym bydleſchtaj krótki cźaſ we Wrěſy, 11 lět w Zieſkemu, 7 lět jaſo w Wrěſy a ſtónczuje 31 lět w Praſkowje. Jako běźſe jubilejſſi nowoźenja nětkotre ſta w ſkale we Semizach dźěłał, mamaka dźěło we Dobruſchanſkim papjerniku kotrež ſo jemu lóże hodźeſche. 42 lět dołho je wón wſchěmdźe ſakoſt puć ſo Dobruſche we ſwoje dźěło chodźił, hdyž napoſledk ſaſłużiſtwo ſtrajnika dóſta. Jutſje knjes ſarar Weigt ſ Hodźija ſtoteńza jubilarow pożohnuje. Dźeći a bowaći pſchiwinjeni ſo na ſwjatoczny hodźinje wobdźěła. Knjes ſarar budźe zjinaj teź ſbożopſchejaſcy liſt krainſkeho konſiſtorſtwa pſchepodaćeſ. Bóh ſwoćeć pak jubilarowmaj hiſchće prawje błóżkow wjećor ſwjeżenja.

S **Hodźija.** Tutkwilu ſo ſ Budyſchina pſches Hodźij do Semiz nowy łabel kładje a to niž pódlu ſtatneje dróhi, kotruž ſu tu hakle njedawno wudłożili, ale pola kowarnje ſo ſawinuju na połoſńſchej ſtronje ſtareje wjeſneje dróhi, ćiž najprjedy pódlu kérchowa a potom po wózy dele wjedźe, ſo by ſo pſched mołtom, wjedźaſym pſches rěku, ſe ſtatnej dróhu ſaſo ſjednoczźiła. Mjchi tom drje ſu na njepſchedwidźomne cźežkoty pſchiſchli. Pſchetoż pſchi wurywanju pokaſa ſo ſ mełmanmi hižo jenoż 15 hać 20 zentimetrow hłuboko ſornowazowy podſpódk, mjes tym ſo dyrbi łabel 80 zentimetrow hłuboko leżeć. Tohodła dyrbjeſche ſo kamjeń roſbuchowaćź, ſchtoż pak ſo ſa wulzy ſtraſchne wupokaſa. Hačzrunjeż běchu na měſtna roſbuchowanja ſ wulkimi hromadami hały nakładli, kotrež dyrbjachu roſbuchnjeńzyn ſpopadowaćź, to ſo tola zyły retomas wjeſtſchich a mjeńſchich kruchow wudoby a roſtěła ſdźěła na tſěchi ſtużobnych domow a je cźežko wobſchkodźi. Wołzebje na tſěſche ſe ſchcźepjelom krytej, hdźe jaźnje widźeć, ſ kajtim wołmachom a kajta zyła kamjeni hdźe njebźiwajzy wſchěch naprawow wobhladniwoſcźe była horje ſwjerhana. Nimo tuteje ſchkody na wózach njeje ſo žane njeſwoże ſtako. Tohodła ſu mjes tym ſ roſbuchowanjom pſcheſtali.

S **Wjeleźina.** Pola firmy G. G. Thomas podź. Jos. Jwjeſbóži ſrjedu dopołdnja wokoło ½9 hodź. wolontaŕ S. ſ tym cźežko, ſo ſe ſwojim łéwym pobraunjenjom do ſćerjaŕ ſe kowjowej maſchinu pichćeše. Sobuſtawy dźaćejeſtaje ſamaritſkeje kolony poſtſiċźnu prěnju pomoc a wotwjeſechu wobźaŕnjomneho po wukaſu kolonowehó ſeŕarja, knjeſa dra. Heybe, do Khemberkkeje khorownje.

S **Wjeleźina.** W poſledńjej hłownej ſhromadźiznje tudomneho towaŕſtwa ſa pſahowarjoſ pjerſtny a kraſtow ſo wobſamknu, ſo ma Łuſcha měſtna wuſtajeńza ſa towaŕſtwo 25. nowembra, ſjednoczźena ſe darmotnym wuložowanjom we „Sſtarem ſandźelu“ być. Jako roſbudźerje wuta ſtaj ſo wuſwolikoj knjeſaj Oſkar Ebert ſe Salomo a Pawoł Gotthwald ſ Marjnego Dola. Mężny pjenjeſ ma ſo ſběraćź ſa wulku pjerſtnu 40 pjenjeźkow, ſa kuzy a kraliki 30 pj. a ſa hołbje 25 pj. Hdyž bě ſo hiſchće nowy hłobuſtaw pſchiſwoſał a knjes Pſtich roſprawu wo pożłožnjej wokrjeſnej ſhromadźiznje podał, pſchepoda pſchedńa, knjes Korla Thomas, ſonorne cźełne mjło pſahowarjam Guſtawej Hübnerej we Wjeleźinje a Pawołej Gröſchelej we Tuczźiach. Napoſledku pichtiwoſt ſo hiſchće ſeſtajeńze wuſtajeńſkeho kataloga, wo kotrehoż cźłowjeku pak ma ze hiſchće wobſamknyć.

Se **Semiz-Tumiz.** Sſrjedu wjećor wokoło 9 hodź. jadźeja ſo 45-létny dróhowanſki kraſwiſi Hundrak, rodź. ſ Huji, na dróſy ſ Pſtkopiz do Budyſchina na fahrowki Cźeſkwjenych Nožiz do motorſkeho kola a bu k jemu potorhnjeny. Knjes dr. meď. Kubiz je Semiz-Tumiz na měſtno njeſboża pſchińdże, ſeſawobala ſnjeſhożeneho. Motorſti kołoſjedźow kaž też ſ̀ůnka na ſojuſnu běſchtaj ſwój prawu ruku a ſoſći ſranſiſoj. Jeju łkaŕ tohorunja ſeſawobala. Kaž je ſo ſwjeſćiło, je Hundrak w njamołcy motorſkemu kołoſjedźenemu, kiž je w měrnej ſpěſchnoſći jał, ſ wupſcheſkrjetnaj rukowaj do toła ſkaŕ, tak ſo wón na kołoſjedźenu njeźeli. Hundraka wotwjeſe Pſtkopſkaſti ſanitetny wóz do Budyſkeje khorownje, hdźež je ſchwórſt rano wumrěł.

Z **Ralbic.** (Zapozdźene.) Minjeny tydźeń cźitachmy w S. N. wo 25lětnym měſniſkim jubileju knjeza ſararja a arcyměſnika Zura Ralbiańſkeho. Dokelž běše jubilaŕ hać do ſoboty 18. VIII. zapućowany, wotměwaše ſo jubilejna ſwjatoŕnoſć hakle zaſtupcu njedźelu. Mnozy přiwuzni, mjez nimi też ſtaruſka macerka jubilara, přećelo, kaž cyła wosada wobdźělichu ſo na ſwjedźenju. W ſwjatoŕnym cźahu přewodźachu rjana ſyła druzkow, khorhowje wosadnych towaŕſtwow, nětkotři duchowni a přiwuzni, jubilara do domu Božeho. Knjez ſarař a arcyměſnik Sołta z Lubija přednjeſe zhromadźenym z wutrobnymi ſłowami. Po přednjeſu ſwěćeſe ſrjeſeny knjez jubilar ſwjatoŕnu Božu mšu, z třomi duchownymi, běchu to kk. ſarař Rjeda-Kamjeński, kapłan Wjaceſławk ze Khróśćic a kapłan Cyž-Ralbiańſki. Tuta ſwjatoŕna Boża mša z tutymi wobrjadami je jenož při přimicach, tutych jubilejach a biſkopſkich Božich ſłużbach dowolena. Spěw. tow. „Lilija“ ze ſwojim diriģentom knj. w. w. Mikł. Hajnu ſwjatoŕnoſć ze ſwojim spěwom porjeſnješe. Spěwaše Halerowu měſanu mšu ſtwórtu a knjez w. w. Renař-Worklećański spěwarjow na piśćelach wubjernje přewodźeše. Na kóncu Božich ſłużbow wosada hišće zhromadnje „Te deum“ a „Magnificat“ wuspěwa. Popoldnju po nyšporje wotmě ſo we wjeſnej žurli wosadna zhromadźizna. Knjez kapłan Cyž, kiž bě hač dotal wšě přihoty wobſtaral, zhromadźiznu nawjedowaše. Cecilia Hajnec-Konjećańſka jubilara z rjanym prologom, wot jeje nana k ſwjedźenjej zbaſnjenym, wuſtojnje postrowi. „Lilija“ zaſo z dwěmaj spěwomaj wubjernje přednjeſenymaj wuſtupi, knjeza ſararja Sołta-Lubijſki, Sołta-Kulowſki a Rjeda-Kamjenſki porčźachu z wutrobnymi ſłowami k ſwjedźeńſkej zhromadźiznje. Někotre knježiny wuſtupichu z krótkej hru „Hłowna pruha“ za tutón ſwjedźeń wot k. kapłana Cyža wosebje napiſanej. Knjez jubilar dźakowaše ſo wšitkim, wosebje też za tak bohate dary. Rozpominaše, kak je k tutemu cźežkemu powołanju dóſeł a kak ſo přeez chce ſtarać, zo njeby žana z wowcekow zlubjena była. Hdyž wšě jeho nabožne prócowanja dobre płody ponjeſu, potom njebudźe też narod cźerpjeć. Bóh ſpožć jubilarej hišće mnohe lěta cźiłoſć a ſtrowoſć!

S **Kamjeńza.** „Kirchenbote“ roſprawja: Saſo móje towaŕſtwo wowckow ſ dźakom napiſcheſo Bohu na lěto polneje žohnowaneje dźěławoſće wróćo hładaćź. Towaŕſtwo wopyta ſo na 21 ſhadźowańkach wot 3852 lubych ſtaruſchkow. Jenej wowzy ſpožći ſo wulka ſuma, ſjwoje 90. narodninu ſwjeċźeć. 9 wotewjdże na prawdu Božu. Dobrocźeſtny pſchećeſeło w měſcze a na wuſach ſmóžnichu, ſo móżeſće ſo 9 króć pjeċźiwa, 1 króć kołbaſy, ſałta a piwo a łako dodawk k hodowanym daram ſa kóżdy ſobuſtaw 1 zentnaŕ briketow daŕićź. Sa ſnjeſene płaćiſny dóſta towaŕſtwo pſchiſłuſny k Bethelſkemu ſilnej, ke koncertej ſlewych a 10 króć k ſakſtim ſwětłowobrafam. 29. meje pobychu we wulkej zyrkwi 150 wožobow k ſjwjatemu wotkaſanju. S dźakom napiſcheſo Bohu ſtónczi ſo towaŕſtwowe lěto 26. junija ſ derjepordźakowanym lětnim ſwjedźenjom. ſ 3. pożnježſom ſapoczńe ſo, da-li Bóh nowe.

S **Ruſchź.** W nozy k wutorje ſu ſo do kantiny, tudomneje ſkały mutsdobywali. Na ſobožo mózachu paduſchi jenoż maliczkoſcźe ſebrać. Sawołany policajſći poſa ſeźehowaſche ſlěd bohużel jenoż hać na dróhu k Halſchtrowej.

S **Njedźichowa.** Pſchi dźiwim muzu namakaſchtej ſańdźeny piatk muſći kołcźowu holzu, ćiž běſchtej tam do trawy ſcźekej. Zyle blisko bě wſchelaki grat, mjes dr. też pitoła. Tak daloko hać mózachu ſwěċźeć, bě na prawej ſtronje hłowy widźeć, ſo je wutſeł pſches nop ſchoł a na lěwem ſpanju wuſchoł, tak ſo ſo tu wo ſamomordaſtwo jedna.

S **Kulowa.** Měſćańſanju ſaſtupjerjo ſmeja ſrjedu, 29. junjeńza 1928, n i ž p ó n d ź e l u, kaž Kulowſki Tydźenik piſa, wjeċźor w 8 hodź. wo pożedźenjeſi ſjimi měſćańſkich ſaſtupjerjow ſwoje pożedźenje, hdźež budźe ſo wo 14 dnjowſki jednaċź.

S **Kulowa.** Njedźelu wjeċźor wokoło 8 hodź. jedźeſche tudomny motorſti kołoſjedźeŕ ſ Wojerez wuſeżo do Kulowa. W Kulowſkim cźěſnym jenu ſchulſka holza mokry pěſkowy měſćeć do wobliċźa. Kajſe njeſbożo mohło ſo ſtaċź, njeda ſo ani pomyſlićź. Starſchi ſo proſcha, ſo bychu ſwoje dźeċźi wo taſkim njeſnićźomnem wonaſkawſiwje roſwuċźili, też tohodła hižo, dokelž maja ſa naċźinjenu ſchkodu ruſkowaċź. — (Sakoſnamakanh.) Ranu rano njewuhudźi žane wjeſkole kifiriſti ſwójbu tudomneho měſćańana. Wſchěch kury wěſchachu hižo hłowu; jich kujes honak bě jich. Khětrje budźe ſo wobhładźeć na kolo a wujeźe ſwojeho ſhubjeneho ptaćka pytaċź. W Kamjenzu na wikach w fliſzy pola jeneho wikowarja ſ pjerſtom ſwojeho honaca ſaſo nadeńdże. Jeho kury dóſtachu ſaſo ſwojeho paſchu; wikowaŕ wotbhy jeho bjes ſapłaċźenja.

S **Jabłońza.** Sſrjedu rano wudyri w ſtatoſu Franza Berańka pſchi Neichenawſkej mjeſy woheń, ſ kotrymž ſo twarjenje we krótkim cźaſu hać na ſakładne murje ſwypali. Beranek ma jara niſko ſawěſćenje. — Nadobo naſta też we nješćto kroċźeli ſdalenej bróżni Ernſta Rößlera woheń, ćiž tohorunja zyłe twarjenje hać do ſakładnych murjow ſnići.

Z Łužicy

S **Wjaſońzy.** Pichiwowdźeńſke ſtaċź, kotrež maju twórnowatoſcź jutrey 1929 do ſchule hić, a we wotſjeku ſchule Wjaſowežańſkeje Hornjeje wſy Lyda, ma ſo wutoru 11. a ſrjedu 13. ſeptembra dopołdnja wot 11—12 hodź. we ſtwje 2 na ſchuli ſtaċź. Pſchihotowańſkej dyrbi ſo wotſjeku we ſchcźěwjenju a ſa dźeċźi ſwonka wotſjeku narodźenych też narodźeńſke wopiſmo.

* S **Oppelsdorfſkich łupjel.** Saćzerawſkim nóz ſta ſo ſ ſmjertne njeſboże ſ motorſkim kołom. Jtalſkiſy automobiliſta namakachu rano w pſchereuje błiſko Haninebo dwora jěſdnebo ſ motorſkim kołom mortwebo leżo. Najſtarſcho jedna ſo wo inżeńera Neuberta ſ Drjezdźan, kiž bě po cźaſu do ſchtoma ſajał a pſchi tom ſo ſ koła wjerchnk.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powjeſć wo wjedźe ſe jutſiſkeje njedźele.** Po njemjedźach kiſa rjenje a pomału ſo wotſamuje. We Jendźelſkej: mróżele ſo pſchećejahuja, wotſtaje pak trochu ſcherjate.

Liſt piſaja bě w Greizu jena ſłużobna holza wuſta. Mjes tym ſo ſwěża dopali a holzowy puċźowańſki terb ſapali. W naſtatym kurje ſo holza pſchi ſamym ſadaju. Wobſyżena wobora ju huſchowa.

*

W Gormje je ſo 24letna Boigtowa wody na kórkowu ſołctej napita. Bórſy po tym je wo wulkich boleſcźach wumrjela.

*

Němſka ludowa ſtrona je w ſakſtim ſejmje napraſchenja wohnjom ſapałała, ſ kotrymž je ſo 16. auguſta dźeſ policajſkich kaſarnow w Pyſku ſnići. Wona dale knježeſtwo na to kedźbu ze cźini, ſo bi komunniſtiſka mjeńſchina ſtronja w Kamjenzu (Chemnitz) w tſěleniu ſe tſělbanu wudwanjuje.

*

Na Nordenbſkim a Alberiaſheimſkim knjeſim dworje we Marzy je tyſnuł wudyri. 70 wołzebow je ſo dyrbjało ſe pſchezſiwnym ſrědkom woſchčźeć. W mlozy ſ wobeju łubłoma dyrbja ſo, pſchedy hać ſo pſcheda, po Paſkarowym waſchnju ſchkodne kołochi ſnićźiċź. — Też we Pulſkich Opatowjzach na Morawje a w nětkotrych ſtronach w Pólſkej je wjele ludźi na tyfuſ ſkhoriło.

*

W pólſtim Pomorju ſu ſ cźaſa, ſ kotrymž pólſki wikowańſki miniſter ſkwiatkowſki do Gdynje wjeſeſe, ći pożledźuje woſy ſ kolje wuſtoczichu, dokelž bě ſo wuhibadle wopał ſtajiło. Jedyn wóz je ſo roſbił a lokomotiwa ſo wobſchkodźiła. Dwanaċźe wožowow je ſo ſ dźela łokło a ſ dźela cźeſo ſranilo. Mjes ſranjeńymi je pólſti ſapódjanz Kaſmierczak. Spaſiłi wóz, w kotrymž ſo wikowańſki miniſter wjeſeſe, je ſjewobſchćodźeny woſtał.

*

Pola Arezza w Jtaliſkej je automobil, hdyž dźiwiſche ſe napiſcheżejéżdżącemu automobilej wowwinyć, 70 metrow hłuboko po brjoſu dele padnył. Se ſchkjrjoch w nim ſjedźa-ćich wožobow ſo tſi ſaraſchchu, ſchtwórta je w ſjmjertnym ſtraſche.

*

W Newyorku je ſo na podſemſkej żeleſnicy polnowobſadźeny cźah ſwórcźił. Hač dotal je ſo 21 morwych a nětdże 100 ſranjenych ſwěſćiło.

*

Parnu łódź „Steel Inventor“, kotraż je ſ połodnjſcheje Ameriki do Baltimore w Sjednoczenych ſtatach połnjonje Ameriki pſchijéła, dyrbjachu ſ deſinfekcijſkimi ſrědkami wukładźiċź, dokelž bě łódź w nětkotrych pſchiſtawach pſchijéłała, w kotrychž żołta zymiza knjeſi. Po wukładźenju we łódźnym ſpódku ſjwdom cźełow a 9 wožobow namakachu, kotrež běchu ſo ſkoro ſadużyłe. Tuċźi ludźo běchu ſkradźu na łódź ſakłeſli a ſo w ſpódku ſtrowali, ſo bychu na taſke waſchnje, bjes dowolenja mohli do Sjednoczenych ſtatow pſchińċź.

Za čućiwe a sylne nohi

wosebje přihódne a derje wudźełane formy
Wosebitosć:
stupnjez nohajc.zepjeru orthopädiske stupnje

Fahle
Schuhmorenhaus
Kaufen Kusera Lausitz 5.

Syru wołmu kupuje
po najwyšših płaćiznach abo wumjeni na česan. tkaniny
Otto Osswald
dźełarnja nohajcow w Budyšinje

Tunje wupjerki
zaso dóšle
80 100 115 130 šěroke
210 260 290 330 pjenj.
140 160 šěr.
360 410 pj.
pjerjo njepřepušćace prawobarbne
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Linoleum
najpřijomniše nakładowanje na špundowanja
linoleum běhače
linoleum teplichi
linoleum na blida
we **wulkim** wubjerku
Otto König w Budyšinje
před Mjasow. jětkami 3. Tel. 3162

Naše poražki!

Wudźělk
34 lětnicho nazhonjenja

Dawnowupruhowane delikatesne margarinowe znamki

KUNELLA
EDEL GOLD

Pfd. **85** Pfg. Pfd. **95** Pfg.

dobra kaž
butra
z drobotnymi
Kunella-wotrězkami!

Butrowa wikowarnja na Bohatej hasy 16 Telefon 3384 **Kunella**

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff kondiforske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jěchny lód
štomowe tykancy / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Hoscenc w Sowjecach
Jutře njedźelu:
wulki žnjinowy swjedźeń
Započatk wječor w 7 hodź.
K tomu přeprošujetaj přećelow a znajmjeh
A. Palef a mandź.

HOSCENC W HASLOWJE
Jutře njedźelu **Ro Ei Jo Eo**
Přećelnje přeprošujetej
J. Měrćink a mandź.

Hoscenc w Sernjanach
Njedźelu, 26. augusta
žnjinowy swjedźeń
Přećelnje přeprošujetaj **korčmar** a mandź.

Radna pinca w Halštrowje
Sobotu 25., njedźelu 26. a póndźelu 27. awgusta budźe naš
wotcwrjeński swjedźeń
Wšěch znatych přećelow a popřewaćelow, wosebje z našeje lubeje serbskeje wokolnosće z tutym zdwórliwje přeprošujemoj. Za hudźbu a zabawu swoj znateho salskeho humorista **Korlu Ottu** ze swojej **Jazzband-kapału** dobyłej, jědźe a napoje w znatej kajkosći!
Wo dobroćiwu podpjeru prosytaj
Kurt Anton a mandźelska.

Přewzaće wobkhoda!

Česćenym wobdźerjam w Lejnje a wokolinje k wěźenju, zo ja sobotu, 1. septembra t. l. **rěznistwo w Lejnjanskim hoscencu** jako wotnožku přewozmu.
Přilubju stajnje dobru a słódnu tworu podawać a prošu wo přećelnu podpjeru.
Z počesćowanjom
P. Pjetaš, rězn. mišter we Workiecach

Aelteste Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.
Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze

Fotowe projekcijowe powjeśenske domj. kinowe } **aparaty**
u wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mójišel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Nuwiwanje filmow a płatow kaž też wocakanje wšěchwustojnje a najspěšniše.

Twarju a tohodla
wuprózdnjenske
wupředawanje

Spěšne a aospalne wuprózdnjenje je zamér, a zo bychmy jón docpěli, njejsmy so nadawkej maličkostnje bližili ale ze jeničcy prawym sréćkom

z wulkim *zniženjom płaćiznow*

★

Džensa a zéhowace dny
tunje dny dźěćacje drasty

★

Tunje twory, kiž njejsu wjac hódne hač płaća, móže jedyn wězo stajnje dostać, ale dobre twory niže hódnosće kupić, to je jenož pola nas móžno.

RUDOLPH

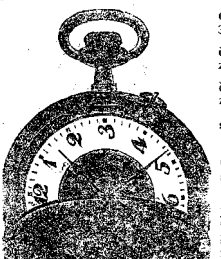

Co. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobluki —
čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 5.—
čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 5.50

Narunne časniki

Ankerowy z kožanym paskom, kulojty, 7.50
štyrirózkojta, elegantna forma 11.—
Woprawdźe sichowy ankerowy a z kožanym paskom 15.-, 16-, 17.-
čo. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wotskakowacym wěčkom 12.—
Riany Anker-časnik za mužskich ze złotej kromu a bjez njeje 7.75, 9.50, 10—

Mersiovsky w Budyšinje
na Póstowym naměsnje

Nohajcy za mužow a žony z Wagneroweje woprawdźiteje Vigognje — **Trikotaže**, normalne a podšite — **Lacy** z rukawami, klubowe lacy — **Saty** za česne dźěći ❄ ❄ ❄
kupujeće stajnje pola
Ernst Jordanec wud. w Budyšinje
jenož na Znutřkownej Lawskej hasy 8
Najtuńše płaćizny! — Dobre kajkosće!

Wšě šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej kniharni w Budyšinje

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5—8½ procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Po 4lětnym wukubłowanju, poslednje 3 lěta jako assistent w klinicy za khorosće wušow, nosa a šije při Marburgskej universiće sym so w Budyšinje
na Albertowym naměsće 2
(při Marćinej cyrkwi) jako
wosebity lěkař
za khorosće wušow, nosa a šije
zasydlił.
Rěčne hodźiny: Wšědne dny wot 10—½1 a 3—5 hodź.
Dr. med. Walter Metzkes.

Přiloha k čisłu 199

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 25. augusta 1928

Přichodny swět.

(Wobraz se wěry.)

Schto dha měnišch, Handrijo, kajši swět ja sto lět budże. To smeje kóždy město koleja letadło, kóždy bur swój konter i pišarjom a kóžda wješ swój kino, finanzny kant a universitu. Potom budu hej žony muža bracz a tachtowe durcža budu so elektrizy wocžinjecz a sacžinjecz. Nè, mój luby Handrijo, njedaj so wutšinjecz. Ty pschejara maliczkotnje na wschu chladujesch. Ty cžłowjeke dżecžo, je dha cži jaśne, kajke budże ja polita, ja sto lět na świecże. Sśmèm cži zas to troschtu, wumelowacz? Na prosch, pozrèbnaj najpriedy jedym! Takle.

A nětko, Handrijo, hy morwy a leżišch hižom dżesacz, polita, sto lět w rowje. Mòjesch hej pschedsłajacz? Nò, derje. A nětko zas j rowa stanjesch. To jeno tak spodźiwnje wokoło so njewudżerjaj. To je wjelka, w kotrejż hy priedy żiwy był. Jenoż troschu pschemèniło so je. Njerèka wjazy Kukezy, ale IV 20/358. To hižo bè cži k prèwjenju rasej rosom tiejo wostał. Haj, tajke pomjenowanja kaj provinza, wokrjeż atd. wjazy njejsu. Tej mjena městow a wjow su suk. IV 20/358 rèka tak wjele kaj brzedżiskego Drjezdżany, 20. wokrjeż a 358. dypk. Wjesti rèkaja potajkim dypki. Tej ludźo njesmeja žane mjena, ale budu jenoż cżisłowane. To njebudże w kóždym hudźe nèkajke stałwisnistwo kaj nětko. To budże w Budyschinje, kiż ma cżisło X, hłowna zentrala sa Łužicu. Schtó chce so maja Madlena wudacz, to so automatisuje wot zentrale registrèrnje, dostanje nuża a hotowy je laz. Schtó so ji tón lubi abo niz, schto dha wo to, nětko jenża so na pruhu. Pój, Handrijo! Nětko pòndżemoj trochu po Kukezach. Hlej, jenotliwe statoki a chèże wjazy njejsu. Tamle w tutej wulkej łažarni tcżo wschitcy mutska. W tutej wèji je sanjadowaja komora sa elektrizitu świeżu a móz, sa mrócżele, cżopłotu, dešchcz a wschcho jezerba. Tute wulke kotoły na płonej tiejche su pschiprawny, hdżej so wschè pólne płody nahromadża a do zentraly pójcżelu, to rèka pjeżichnje, j pomezu raketow. Dokelż wobchadżerjow na swojej pódże je stołom a bróńjenemi wjazy njeje. Wschо je stacżanske, zentralisowane. Khudych a bohatych a druhi firlsrauz wjazy njeje. Kóżdy dżela sa schtat a schtat jeho sa to zyle sastara wot kólebki hacz do rowa. Wot zentralneho domu, kiż je pjeżi podobny, du runje kaj pruhi plestrowane linki. Wósebe pucżow, kiż priedy po dolhosczi a schèrokosczi dżechu, wjazy njeje. Nètka su pola nas a lebjerka na żuzbodnych dypkach 359,60 a 61 jenoż bèrny płahowali. Bèrny a nicżo wjazy hacz bèrny w zyliczkim 20. wokrjeżu. To so dźiwasch, Handrijo? Żito (roża) su w zentrali III, to je Schlesiunska, twujuli a k lètu budże pola nas. A te bèrny sbèranje, kaj so to priedy mjenowasche je zyle hinasche. Sczisticzanym powètrom so je semje mjetaja a srèbazy powètr je do tych wulkich kotołow żguża a magnetiszy buwaje so potom po linkach do hłownego brzedżiskcha. To je cżi jitak! Dże wot Barlina hacz do Sczecżina. Kak derje żom hej mjena tamnych městow wobthowak. Pschi Haboli a Schprjewi je zyły stót samèsczeny. W Sakstej su lute rjemjeżnistwe tworuje. Wschо je zentralisowane, Handrijo to mòjesch rjez, schtóż dżesch. Ssamo warjenje. We Drjezdżanach je jena njeśmèrna wulka kuchej, hdżej so ja zyłu Sakstu wari. Wèso je kuchnja trochu wjetscha hacz te tehdom pola wojakow. To mòjesch hej myślicz. Dżensa pschipołdnju śmjejemy bèrny a kak je howjasnym mjasom. Sa por mjesischnew ju zyliczke zentrale, wokrjeży a dypki j wobjedom sastarane. Hladaj k njebju, kak te tołsty psches rakety wutsèlane w powètrsie lètaja, so so wschcho czorni. Njeżłyschisch, kak żwycza a sliwka? Ach tak, ty mèniesch kaj priedy, hdyż so hwisdasche. Hlej, Handrijo, nètko maschi fanaty, j kotrychż powètr wutkumpanuy a w nich so wèzy j njeśmèrnej spèschnosczu łuwaja.

Zaleski:

Pod Čornobohom.

Pod Čornobohom w zeleń émowych śmrèkach
Kroči po puciku nahłym w runym stupu
Muż samlutki na wječornych smèrkach.
A wuwinje so k bokej won na łučnu kupu.

Tam pase sorna swoje młode dżèći
A njetopor we seklowatym zlètu
Sej łóji muski. Mèsacz hižo swèći,
A smèrki saja mučku rozemlètu.

We Rachlowje so hižo swèca swècy,
Z Bukec wotbijeja zwony swjatok.
Z hór kurjawa so dele cżehnje k rècy,
Muż kroči dom, kij w rucy jenej, w druhej wačok.

Ach, maći, hlej, hlej, dżensa pobych derje!
Bručka popadnych mi dotal njeznateho,
A tule kwètku, tutón kamušk, tele pjerje!
A bišče nèsto mam, hlej rawsa kosmateho.

Wón powočinja wačok, z njeho kuka
Jèżec wuj wot wósm njedżel njetruhany,
A bišče nèsto dżerży hoła ruka
Te čorne zwèrjo knot je somočany.

A bručka, kwètku, kamušk, mjetel, pjerka
Kładże na blido wón. Jom so swèca woči,
A přepytuje kaščik, hač w nim njeje dżerka.
Zo z njeje tricbaj knot a jèż jom' njewuskoči.

Pod Čornobohom Rachlow kóżdy wèsce
Znaje, a znaje nasoh' wótca Sècu.
Ja zeznach jeho před lètom we mèśe,
Hdyż na kateder staji wón tam swoju swècu.

Wón powèdaše w Serbskim Domje srjedu
Jutry wo mrowjach, našim knotu,
Wo žiwjenju, kiż w zemi wone wjedu
W rèczi poentow połnej z wosobinskej notu.

Nèsto dżemoj do zentralneho domu tež mutš hicź, pjerdy Kukezy. Tu maschi dwè żurli ja dżèći hacz do 18 lèt, hólzy a holzy tódże wobjebje. W tutych wotdźělach je młodźina wot 18 hacz 40 lèt, tu ja 40 hacz 70. Tu je żurlo ja starschich hacz 70 lèt. Schto žiwótby? Tajkich tola wjazy njeje. To rèka dżèći hromadże, młodźina a stari. Tajke porwanje ka pjched połita sto ktami — nicżo wjazy njeje. Dwaczeli hłowow su pschezy w tajkich żurlach hromadże.

Žony poškitnja maschiny, wobstaraja wschо, schtoż so priedy dżèło ako służba mjenowasche. A mužojo staraja so wo domjazy porjad a su ka tajke modernike pupti, i sabowje żónkow. W tutej żurli mòjesch najnowische widżecz a żkyschecz. Tutaj apparataj pschiprawitaj wschо na sceżenu. Chżu cżi nas pokazacz. Widżisch, tu kajšte hory, te wotnoschuja a sanjetaja j ninni baltiske morja, tu maschi Durinšku se swojimi zyblowymi polemi, tu Schprjejorju. Tej su nowe rèczinschcze wuryli, so njeby pola Delnieje Hórki wschè lisi pschepatałiła.

Tu su tak mjenowane schnisske jitwy sa dżecż. Wucżerjo wjazy trèbni njejsu. To so wschо pisches radżio rèczi a ludźom so liši do nopow słóża, pisches kotrejż mudrosch do nopow bèži. Se zentraly to nètotši wucżerjo wobstaraja. A tak je jwojeschka se wschèmi mèzami. Powtykl hej jowoj Handrijo, kelko ludźi a pjenjes hej to schtat jaluntuje. Gdże cżi wschitcy dyrbja? Nò, na mèšczańku a morju je hišče wjele runa. To dha nèschto tucż, priedy hacż budu wschè śtuły polne. Wutrobna lubosez a smyslenosez, sboże a ideale, hudźba, dźiwadło, kowaństwa njedaj so j tajkim zymtom wutsmjerzecz. Ssamy rjenje żiwi a dżełanu, schtóż mòjesch jako cżisło nadèlacz. To hej jedyn i druhim hroja, jèmy a spimy. Nicżo dale nedżamy. Handrijo, dži sahaj do rowa, ty ho sa nasch cżah wiosy njechodźisch. Handrijo, pschińdź sahy k bobi Pschelo!

Swětoslawny Morawski komponista dr. Leoš Janáček je nahle 12. VIII. wumrěł.

Tutón wuwołany hudźeny mištr bè naš sprawny přećel. Hišče 27. prašnika bè 74lětny cžły a hibicźiwy sędźiwe na koncercze našeho „Lumira" w Bìnze a cżesce lubje a zahorcze z nami. Wobžarujemy z najhłubšeje wutroby jeho njehnadźitu smjerć. Nìech je zbožowny w raju wěcznych harmonijow!

Janáček dliwaše kóždołětnje w lètnym czasu we swojej ródnej wsy Hukwaldze pola Noweho Jičina na Morawje. Před nèkotrymi dnjemi skhori na bronchitis. Tamniši lèkar dr. Franta, spóznawši khatnosć połoži, mištra dowjeze do sanatorija dr. Kleina we Mor. Ostrawje. Žno mèješe khory zymnicu přez 40° (stupnjow). Janáček přeješe sebi, zo by nichtó wo jeho khorosći njezhenił; ani jeho swójba we tym njewědżeše, zo cżežko khory we sanatoriju leži. Tam jeho hnydom z Röntgenowymi pruhami prepytowachu, při čimž so wupokaza, zo je tu lewe płuco delka zahorjene. Jeho staw bè žno jara khetny. Wječor hišče bè khory dobreho nałożenja. Ale nazajtra so wobstejnosće zhubjeńschu. Mištr kašlowaše z napinanjom a znamjenja duchownego spróchnjenja jewiechu. Wón bè sej wědomny khatnosće położenja, ale nechcyše přeco hišće, zo by so to do zjawnosće dało. Najbaše wšeho prócowanja lèkarjow bu z nim hórje a hórje, haèrunjež bè hišče duchownje cżły a so z lèkarjemi zabawješe. Sanješe tež, zo bè jenoż hišče mało nadźije za njeho. Njeboješe so smjerće. Prošeše lèkarjow, zo bychu jemu dali wumrèć. Cżełu nòc ze soboty k njedźeli strażowaše lèkar při nim, jemu zwoprèdka słabše, potom zyłni so njekelcje (za-

Na přewodźenju.

Memento po njeboh Jaurichec ćeće w Jědlicy.

Pišе Jan Serbin.

Sedże w redakeiji. Přimam so korektury a cżitam. Swójbne powèsće: Zemrèči: Marija Terezija zwudowjena Jaurichowa we Jědlicy. „Knjez kolega! Dučmanec wujo, hdże maće tu powèść jow?" — Z Kamjenskeho dźenika, pohladajće raz do nawèstka!" — Hladam a lèdy swojimaj wočomaj wèrju:

„Z tutym wšèm struchła powèść, zo je naša luba mać, přichodna mać a wowka, sotra, swakowa a ćeta, knjeni

Marija Terezija zwud. Jaurichowa

rodż. Mukee

w 67. lèće žiwjenja wčera popołdnju w 3 hodźinach, po krótkej, ćeżkej khorosći mèrnje k wěcnemu wotpočinkej wusła.

To wozjewitej z bolosću napjelnjenaj

swójba Maksa Jauricha,
swójba Oskara Jauricha.

W Jědlicy a Gersdorfje, 15. žnjeńca 1928.

Pohrjeb budże pjatk popołdnju w 2 hodź. ze žarowanskeho domu."

Cżitam a njemóžu sebi domysliś, zo by ćeta Rezka mohła tak nadobo hižo na prawdźe Božej być. Ćeta Rezka, tale dobra duša, kiż by tak rada do Budyšina přikhadźała a pola swojeho lubeho bratra, Mukee wuja, nèsto dnjow přebyła. A potom bychmy so kóždy króć zetkawali a hromadźe pèknje pobjesadowali. Też k nam by přišła na khwilku pohladać, trjebaj na šalku kofeja. Kruch kołbasy, kus butry, pak drasćička za mału Netku, přeco by nèsto sydało. To bè tak z jeje přiwučenjom ze starych dobrych časow, hdżež bèše hišće sama z hospozu. —

Spominam. Hdże dha sym ju tola posledni króć widźał? Hdy dha to haydom bèše? — Ach Božićko haj, před nèkotrymi njedźelkami, haj, w Pirnje to bèše, hdyż bè ze swójbu z dowolenscy přijèł, ze Wina, z Brna, z Prahi, a tam zhonich, zo je ćeta Rezka nètko runje w Pirnje pola přichodneju staršeju na wopyće. Dojèwši tam, zbožownje zasowhladachmy. Bè to wosrjedź smažnika. Tehdy bè hišće tajka strowa, ta lnba ćeta Rezka. A maćerka bè wjesela, zo ma swoju staršu sotru při sebi. To bè rjenje, zo możeše k swojim narodninam hišće lubowanu sotru powitać. Wšako z cyłej wutrobu na njej wisa, hižo z młodych lèt. A tak pobychmy tež w Pirnje zbožownje hromadźe, jakoż hdyżkuli w Budyšinje. Nazajtra, hdyż bèchmy do Pirny přijeli, jèdżeše ćeta Rezka zaso do Jělcy domoj. Žona, ja a dźowčička přewodźachmy ju hišće na dwórnišco, a tole naše přewodźenje ju jara wjesełeše, dokelż, każ praješe, mamy swoju serbsku staru ćetu zaňć. Stó pak by sebi tehdy myslił, zo žiwu přewodźamy ju posledni króć, zo rozžohnujemy so tam w Pirnje na wèki! Zawěsće ani wona, ani my nic. —

A nětko je njeboh! Kak fatalnje! Ani Mukee wuj a ćeta, ani moja mandźelska, Rezcyna móta, runje doma njejsu — nic w Budyšinje, ale daloko, daloko. — Sto nětko? Nèchtó z Budyšina dyrbi na kóždy pad na přewodźenje hić. To hišće by było, ćeće Rezcy nic na přewodźenje hić, kiż je telko dobreho w žiwjenju na nami činila, ta dobra duša! Bohu dźakowano, zo sym hišće žiwy! Tuž pak cyle wěsće sebi to tak zarjaduju, zo jutře, pjatk 17. žnjeńca budu we Hornim Wujezdże na přewodźenju.

Do swojeje zahrodki hišće na wječor skočich. We susodstwje mje knjeni Reineltowa postrowi. Też Reineltec swójba bè njeboh ćetu jara derje znała, dokelż pola lubeho Mukec wuja deleka bydli a knjeni Reineltowa Mukec ćeće Lozcy rjedźić a postužować pomha. Hdyż jej wo Rezcynej smjerći powèm, so dodźiwać njemóže: „Was Sie nicht sagen!" Tale strowa dobra wjesela ćeta Rezka ma morwa być? Hakle njedawno smy hromadźe byli, přjedy hač je knjez rada Muka wotjèł! To so mi wěrić njecha!" Takle dźiwa so też knjez Reinelt, hdyż k tomu přińdże. A my powědamy sebi wo ćeće Rezcy. —

Nazajtra rano je w serbskej cyrkwi Boża mša za wotemrèteho. Čorna Boża mša, ale njewěm za ćeju khudu dušu. Wopruju ju za ćetu Rezku a modlu so za nju różowe za khude duše. Snadź je to lèpje, hač nèkajki drohi wènc, kiż kupić njemóžu. — Potom du zaso na swoje wšèdne dźèło do redakcije. W dwanaćich so poručam a jèdu na přewodźenje.

Wustupiwši w Zemicach-Tumicach, khwatam do serbskich honow. Serbskich? Stó ha wě, kak wjele dušow so tu hišće serbskich čuje, kelko statokow jow serbske swójby hospoduje? Dźiwnje na mnje hladaja, hdyż so za prawym pućom prašam, hdże so do Hornjeho Wujezda dże a kak dołho mam tam lèżeć. We Zemicach prajachu mi, zo dobre poldra hodźiny puća. Před Wjelkowami so hišće raz pachoła, kiż ze šule dźèše, najpriedy serbski a potom němski wopraša. Tón praješe: „Das ist Wólkau. Bis Uhyst eine gute Stunde!" — „Na hólčko, pridy tam budu, hdyż tola derje nóžkuju." — Pachoł so wusmja, ale serbski njezrozumješe. A myslička, zo du na přewodźenje, rozjèri mi wutrobn. Wboha Wujezdżanska serbska wosada!

K juhu łužiske hory. Rad so za nimi wobhladnješ. Ale wot wječora čahnu mróčele šère, émowe a k dołhem wječoru stoji čorna murja njewjedrowych mróčnow. Zymny wètr duje přez šćerniščo a čèri mi bojazne mróčele bliže a bliže. Hdyż do Stachowa horje khwatam, šwika mi łodjaty dešćik nału hłowu, přetož škoda by była čorneho wysokeho klobuka! Njesu jón w tyzy złożeny pod pažu. Njech też ludźo dźiwnje na čorneho pućowarja hladaju — wšako du na přewodźenje. Falowska hora tamle nazdala, njezadżerż mi tak te čorne mróčele! Njech dale čahnu! Njech žołnowanu rosu rozsyja do našeje serbskeje hole, do našich serbskich honow. A potom mi zaso zaswèć, zaswèć nam, ty Boże mile, lube słónčko! A šerjate mróčele čahnu nimo, a Boże słónčko so zaso smèwa, a ja modlu so mjelčo za swoju khudu dušu a za Rezku, za Maŕku, za Netku, za wšèch lubych swèrnych dušow, za Serbow, přetož njemóžu wèrić, zo du jowle po tychle honach Serbstwu na přewodźenje! —

Za Stachowom radźitej mi žóncy, zo njebych do Ledźborec hakle khodźił, ale na prawich so winy! přez Tuchorski lès do Hornjeho Wujezda. Tak ja dobru radu posłuchach a k prawicy stupam po pućiku do lèsa. Tuchorski lèso, ty starosławny, potajny! Spominam na njeboh Wingerowu „Posledniu primicu na Tuchorju". Tuchorski lès je worčdnył, wobèdnył, to je porunjo starodawnosći jenoż hišće ma-

wjenjonja) k posylnjenju wutroby podawało. Ale katastrofa so njehodźeše zadźerżeć. Mištr napisa hišće sobotu wječor list na prócela a w nocy 2 hodź. z wołojnikom swoje štyri strony dołhe wotkazanje (testament). Po nim dostanje cyłe jeho zamoženje Masarykowa universita w Brnje, danje z njeho připadnu jeho žonje.

Cyłu nóc měješe khory čežko so bdźić. Na ranje-měješe prěni napad wutroby; na což bu jeje skutkownosć přeco słabša. Wokoło 9 hodź. bliže so kónc. Janáček bu bórzy pomorojty, a z dypkom 10 hodź. wusny mérnje tutón wuběrny človjek a wumělc.

Nowiny wo jeho smjerći běchu přeco překwapjace. Cyłe Brno bě w bolostnym nałožku. Wšě měšćanske twarjenja rozpušćichu čorne khorhoje; na wustajeńcy buchu khorhoje na pół powinjene a wo srjedźa městnosće čorna wutyknjena. W operje dawachu runje Smetanowu „Předanu njewěstu". Před 3. jednanjom dosćalny jich zrudna powěsć. Dir. Neuman posłuchárstwu to hnydom zdźěli. Po skóncenju opery zahra orchester pod wjednistwom dir. Neumana Boethovenowu „Sinfoniu eroicu" jako wopokaz rozrudźenja nad smjerću wulkeho syna naroda. Wjele z přitomnych wótře płakachu. Starosta dr. Tomaš wotmě nazajtra posedźenje měšćanskeje rady ze sobuželnej rěča na zwěčenjeneho mištra. Wšitcy hłuboko pohnući stejo posłuchachu a so před ženijom skłonichu. Porjech wobstara město Brno, kiž je swojemu drej. Janáčekej tež čestny row na pohrjebnišću přihotowało.

Tak česća Morawjenjo swojich zasłužbnych mužow! A my Serbjo!? — Pohladajće na row našeho K. A. Kocora! Njekrwawi wam wutroba??

Přilopk.

* **Schto mějetaj žonje wjcho sawinowaćj.** W Wótach je so njedawno njesłoże z cjołmom podało, kiž je na žeble trojschu žortnuwe. Tři Barkinske knjeze a jedyn knjes wjeselskowachu so po Lubnjowskich kanalach, jako njenadźijy dwě žaby do cjołma skočištej. Wutrózjane sastocžichu žonje, kiž běchu na kanzy hedźale, kajšej su w tamnjeschi cjołmach přichipraujene, a cžekachu w junjerstnym strasche přched njewinowatymi stocžaćanmi ke knjesej, kiž na konzu cjołma prawidło nawodźowasche. Pod tutej cječu — starscha knjeni njebožcze runje přichwatžomorta nowocžasnego bibanja mjes žónskimi — pomurjesche so cjołm bóle a bóle, tak so bě sa krótke wukomiti z wodu napjelnjeny. Žónska cježeše wahi padnje do wody a sary so hłuboko do błóta. Njeby-li wjednik cjołma hnydom k pomozy byt a by-li woda na njesłožowstwu mešnje hłuboka była, bychu žeble žaby rjanu wježku nadrjebile.

* **Němska je na klóšchrach najbohaćschi kraj.** Po nowischich sestajenjach statistiskeho hamta šuče so Němska jako najbohaćschi kraj na klóšchrach wobhladowaćj. Kjež lěta 1925 měješe Němska 536 sahajdlišćejow mužiskeho katolskeho rjadu z 9972 bobustawami (1577 Benedittinow), 1528 Franzišlanow, 460 Jezuitow) a 6489 sahajdlišćejow žónišći sjednoczeństwow z 71.520 bobustawkami rjadow.

* **Wyšk dźěcu farstuje.** W Salzhüttelu w Holštajnišći stupištej so dwě dźěći pod wischnjowym stolom, so byschtej so pšched njenujedrom wutkowałej. Wyšk, kiž do schoma dyri, farsały jene i njeju, mjes tym so bu druhe jenož pohlischcene.

* **Radyjowe sastajenje.** Bě poslednich měsazach běchu so pola statnje železnišćeje direkcije we Wrótšlawju wjeselske twory a płacžišnowe posłuchi słuhowe. Mjeńdy tym swjelišli, so běchu dotalelětni sastajenjo s padnchami Njeměrskeje a Francoskeje wot Eiffelowej wěže do Lyona a Marseille wusyłali. Nětko pak su tute sastajenja wotstronili a wusyłanje z Eiffelowej wěže do Lyona a Marseille wobmjezowali. Tuchwilu wusyłaja jenož hudźbu z Eiffelowej wěže a z Lyona. Wusyłanje z Marseille je hnydom zastate.

* **Wulke wohenjowe njebjesa.** Wulke wohenjowe njebjesa, kotrež su so w Berlinje a w druhich městach Němskeje wobkedźbowali, su so wot wědomych wědomstwow wuswětlili jako wuslědk wulkich wohenjow w Kanadźe a w Sibiriji. Wohenjowe njebjesa su so tež w Anglskej a w Francoskej pokazali

Cwólbu jcbakow zajeli.

Kaj Barlinjke notowny pjchu, je jo kriminalnemu wotjeljenju Němšteje banki shromadnje ſ kriminalnej policiju poradžiło, ſtrachnu zwólbu mjesynarodnych jebakow, kiž lijo lěta dołho ſwoje njekhmanſtwa wukonjeja, ſajeca. Němſka banka mějeſche jako prénja njeſbojo abo też ſbojo, ſ tutej zwólbu do ſwiſka ſtupicz, jako 26. julija pola jeje wotnoſki w Mnichowje jara woſebnje ſwoblekany knjes kreditny liſt ſa 5800 jendželſkich puntow wuſtajeny a na mjeno Jwano Aleſſa wupiſany, pjchedpokoji a žebi 1000 jendželſkich puntow wuplaciſcz da. Nasajtra wopyta ſamkny woſebny knjes Němſki banku w Nürnbergu a žadaſche ſebi 1500 puntow. Sy wěz njeby napadla, bě jebak datum prénjeju wuplakcjenja wo tſi tydženje pſchemenił. So by kreditny liſt ſo jako njepodhladny wobhladowak, běchu do liſta wumyſlene wuplaczenje w Yokohamje ſapiſali, kiž mějeſche datum kónz januja. S prénjiſchim pſchemeńenjenjom dnja pak bě ſo zwólba pſchehladala a ſdobom pſcheradžiła. Saltojnikej banki nadpadny krótki czaſ mjes wuplaczenjom w Yokohamje a prénim wuplaczenjom (pſchemeńenjenym) w Mnichowje. Sa tak krótku dobu mjenujzy nichtó do Němſteje njeje dojěcz. Saltojnik tohodla papjery da pſchevrubowaczi. Aleſſi, kiž bě ſaſtojnikej paſ a legimaciju wotedał, chujeſche, ſo ho jemu njewěri. Won woſtajk tohodla wſchě papjery lezo a ſutimy ho. Němſka banka, kiž bě jebanſtwo mjes tym wotkryła, ſdjeli to kriminalnej policiji, kiž runocaſnje powěſcz dosta, ſo je na ſamjnym dnju jedyn muzſki pola Drježdžanſkeje banki mexikanſki kreditny liſt, na mjeno Rubio Caſeriet wupiſany pſchedpokoji a žebi 4000 dollarow žadał. Caſeriet praji, ſo chce wſchelake ſtarožitnoſcze kupicz. Pokładnik pak jemu radjeſche, ſo by to ſe ſchekami ſaplacził. Caſeriet žebi ſkónczicze da wěczeć, žadaſche pak žebi ſnajnjeſiſcha 1500 dollarow w hotowych pjenjeſach. Tute też dosta. Muzſki njeje ſo wjazy pokazał. S pomozu prokuriſty banki mózachu Aleſſia w jenym Barlinſkim italſkim hoſcjenzu na Anhalſkej dróhy ſajecz. We Frankobrodze mózachu dalſcheho jebaka, jako dyzhſche Aleſſi jo Barlina telegrafowacz, ſajecz. Je to Gſleitny Migio Marcheſini ſ Florenza. A hiſchcze tſeczeho jebaka, kiž ſ ſamknej zwólbje pſchiſtkuſcha, mózeſche kriminalna policija w Marſeillu ſajecz.

Listowanje.

G. K. Němſkoſtatne żeleznike družſtwo (Deutſche Reichsbahn-Geſellſchaft) je ſo po ſakonju wot 1924 wutworika. Sakoſeny kapital wuczini 13 miliardow ſtotych hriwnow, potom 2 miliardže prénjotnych akzijow a 11 miliardow reparazijſkich dołżnych wopiſmow. Sakoſne akzije pisaja ſo na mjeno Němſkeho ſtata abo na mjeno němſkeho kraja. Wutrjebanje ſakoſenych akzijow je wotwiſne wot pſchihłokowanja němſkeje rady a němſkeho ſejma. Prénjotne akzije maja mjeno mějeczela a móża ho ſwobodnje pſchenjeſcz. Wone ſłuża k dostaczu trébneho kapitala ſa němſku żeleznizu, dyrbja pak ſo na kónzu wobhłodneho prawa (to je w lěcze 1964) nutſkeſahnyczi. To pak móże hižo ſo ſtacz, tak khěſi hacz ju reparazijſke dołżne wopiſma wotplaczene abo wrócžo kupjene, to je wot 16. lěta po jich wudaczu. Hacz ſpoczatk 1927 běchu 881 milijonow ſl. hr. prénjotnych akzijow (Vorzugsaktien) wudatych. Schtož dyrbi němſka żeleznica na reparazijach płaczicz, wuczinjeſche w lěcze 1927/28 na 660 milijonow ſtotych hriwnow.

Sokołſtwo, sport a hry.

Wubjerk za cžełowuczowanje w Budyšinje.

Wubjerk wotmě ſtwórtk wjecžor w kehelekuleŕni předsydſtwowe posedżenje, kiž předsyda knjez Stoewer wotewrí a nawjedowaše. Nimo sobuſtawow předsydſtwa běſtaj přitomnaj ſportſki ofícěr krajneje wobory knjez wyſſi leutnant Schurig a předsyda wotlíčeńſkeho wubjerka, knjez Hofmann. We wobłaku Budyſkeho wubědžowańſkeho tydżenja ſo hišče ſcěhowace hry poſtajichu: Kopańca na ſportniſcu Budiſſy ſobotu popołdnju w 4 hodź. Kurio-mużſtwo přećiwo Budiſſy 3 a 1/45 hodź. 7. kompanija němſkoſtatneje wobory přećiwo Budiſſy (Reſerv). Njedżelu 26. auguſta hraje ſo w huſarſkich kaſarnach dopołdnja 1/49 hodź. hokey. 2. mużſtwo Budyſkeho hokeyoweho kluba zetyka ſo z Budiſſa 2. W 10 hodź. hraje 1. mużſtwo Budiſſy přećiwo 1. Budyſkemu mużſtwu hokeyoweho kluba. Při ſwjedżeńſkim ćahu, kiž ſo připołdnju w 1 hodź. na tŕšniſcu zeſtupa, maja ſo wſitcy wobdźělić. Ćah powjedże po Połnoſcnej haſy, Hornjerſkej haſy, Drjewowych wikach, Kanjeſitnej haſy, Bohatej haſy, Hłownym torhoſcu, Zantſkownej Lawſkej haſy, Lawſkich hrjebjach, Khěžerſkej drozy, Wettinſkej drozy k Huſarſkim kaſarnam. Tam přizamknu ſo dalſe hry. W7 hodźinach wozjewja ſo w kehelekuleŕni dobyćerjo a myta ſo rozdźěli. Z přećom, zo by tež dale rjane wjedro woſtało, ſkónči ſo posedżenje krótko po 11 hodźinach.

Lohka atletika.

Nimſkoſłowjańſke miſtrſtwo ſkupinow w Kamjencu.

Hdyž ſu ſo w Hornjej Łužicy hač dotal wſě wjeſne ſkupinſke předwjedźenja w Budyſinje abo Žitawje wotmětowałe, dha budu ſo lohkoatlhetiſke miſtrſtwa tórkróć na nowym měſcanſkim ſportniſcu w Kamjencu wubědźić. Njech ſebi tute předſtajenja kóždy zajime ſporta přichodnu njedżelu wobhłada.

Měſtoběh Hrna přećiwo Prazy ma ſo lětſa po dwěmaj přeſtawcy zaſo přewjeſcz. Měſce cheetej ſo wjeſej web lěta zetkaz a to nalěto w Prazy a nazyw w Brnje. Za tuſetne wubědźowanja je ſo za Brno 21. ſeptembra a za Prahu 28. ſeptembra abo 7. oktobra poſtajił.

Čeſkoſłowaſka-Pólſka.

Lohkoatletiſki krajniſki mjez Pólſkej a Čeſkoſłowakſkej wubědźi ſo 15. a 16. ſeptembra w Prazy.

Nurmi před přichodnymi nadawkami.

Finſkanſki ſławny miſtrſki běhaŕ Paavo Nurmi je při ſkładnoſci olympiſkich hrow jara wjele přeſpanjow dostał. Nazymu přińdże Nurmi do Düſſeldorfa. Tam chce wón 9. ſeptembra hodźinſki ſwětowy rekord přetrěchnyć, kiž je we wójnje padjeny Francowza Jean Bouin lěta 1913 na 19,021 kilometrow poſtajił. 12. ſeptembra wočakuje ſo Nurmi we Wiedniu, 16. ſeptembra w Budapeſcu a 22. ſeptembra we Winje.

Pjaſowanje.

Mjezynarodny pjaſowańſki ſport w Prazy.

1. ſeptembra wotmětuje ſo w Prazy w tenisowym ſtadionje CLTK. wulke mjezynarodne pjaſowanje, na kotrymž ſo olympiſkej pjaſowarjej Heřmánek a Lokolny wobdźěljataj. W přenim dźěle wojuje černy bobr Seal Harris přećiwo Němcej Hollmuthej Sierſtedej.

Pluwarſtwo.

Japanſcy olympiſcy pluwarjo w Drježdżanach.

Srjedu wjecžor ſtartowaše japanſke olympiſke pluwarſke mużſtwo w Drježdżanach, hdźež zaſo nimo měry dobry začiſk zawoſtaji. Najlěpſi wuſpěch mějeſche ſwětowy miſtr Tsuruta w 200metrſkim pluwanju. —

Bodamſki jězor woſpjet přepluwany.

K třećemu razej je ſo w tutom lěcze Bodamſki jězor mjez Friedrichshafenom a ſwicarſkim městačkom Romanshornom přepluwał. Młody pluwaŕ přepluwa 13 kilometrow dołhu čaru w času 4 : 40 : 00.

Kolcſarſtwo.

Znaty belgiſki wujeżdżowaŕ Guſtave Lejour, kiž Frankobrodze n. M. zwučowaſo, je na tamniſim wujeżdżowaniſcu w ſtadionje ſmjertnje znjezbožił. Hiſče na puću do khorownje wumrě 29lětny wujeżdżowaŕ.

Kehelekuleŕſtwo

Při lětuſich wojowanjach wo němſke miſtrſtwa w Kielu wubědźichu ſo tež k prénjemu razej miſtrſtwa žónſkich. Při tym dobu knjeni Kata Töpferowa z Drježdżan němſke miſtrſtwo w žónſkim zwjazku. Knjeni Töpferowa ſo njedźela do Drježdżan wróći. Předsydſtwo zwjazka budże miſtrku na hłownym dwórniſcu powitać.

Hry kluchoněmych w Amſterdamje.

Češka zbije Němu!

Po hrě Awſtriſka přećiwo Čeſkoſłowakſkej, kiž je ſo zaſtdženu ſobotu wubědźiła, mózachu zwěſcić, zo je pola dobyćerjow hračk ſobuſtkował, kiž njemějeſe prawo ſobu hrać. Po dlěſim wuradżowanju Awſtriſku z dalſich hrow wuzamknychu a tak přińdże, zo Němſka njewojowaſe přećiwo Awſtriſkej, ale přećiwo Češkej. Mjez tym zo běchu Češa hnydom wot ſpočatka wuſpěſni, mózachu Němcy hakle krótko do kónca prěni wuſpěch docpěć.

W dalſich hrach turnéra zbi Jendželſka Belgičanow 12 : 0, Hollandſka Francowzow 3 : 2.

Jana Wilſa, twarca Amſterdamſkeho olympiſkeho ſtadijona, ſu do Warſawy, kaž też do wſelakich amerikanſkich ſtatow přeproſyli, zo by tam při podobnych ſkładnoſcach ſtadijony pomhał twarić.

Južnoamerikanſka zahorjenoſć za kopańcu.

K temu piſe Antwerpenſki „Handelsblad“ ſcěhowace:

„Zahorjenoſć wo druhim dobyću Uruguayſkeje při olympiſkich hrach je wězo njewuprajomnje wulka. Znate je, zo mjez uruguayſkim a argentinſkim mużſtwom njeje wulkeho rozdźěla, přetož w 96 zetkanjach wobeju krajneju mużſtwow dohu Uruguayſka 38 króć, 37 króć Argentinſka a 21 bojow ſo njerozſudži. Naſpomnić ma ſo, zo knježeńſtwo hrajerjam, kiž w Amſterdamje jako amatěrojo (t. r. jako lubowarjo ſporta, kiž njeje jim z powołanjom) wuſtupichu, za dobyće 20 000 złotych pesatow dari. Tola też Argentinſka njechaše na zad ſtać. Po prénjej hrě wotpósła tobakowa firma Piccard a Co. 440 puntow ſterlingow na jenu Amſterdamſku banku, zo by je tuta argentinſkemu kopańſkemu mużſtwu wupłaćiła. Njeje Tifa (předsydſtwo olympiſkich hrow) ničo wo tym zhoniła? Někotre tudomne nowiny mějachu tajke pjenjeżne dary za njepřihódne a njemóżachu zapřimnyć, kak je móżno było, zo Uruguayſkich a Argentinſkich jako kopańcarjow po powołanju njewobhładowachu. Druhe nowiny zaſo ničo na tom wuſtajić nimaju, zo amatěrojo też njenjezy zaſłużu.

Ale to je tudy pódlanſka wěc, přetož cyła Uruguayſka ſteji w połnym zwyſle ſłowa na hłowje. Dźeń, na kotrymž ſo kopańcarjo domoj wróća, chcedża za narodny dźeń poſtajić. Tołkańca před wudawańjemi nowin na dnju ſkónčenja, nic jenož we Montevideo, ale też w Buenos-Airesu, hodźi ſo lědy wopiſać. Nimale žadyn ſuleŕ njeńdźeše do ſule, ale hdy by tam też ſoł, njeby tam žanych profeſorow nadešoł, kiž běchu tołoranja wćipni za nowinkami. We nisańſach njebě hinak a při telefonach w Uruguayſkej a Argentinſkej bě jenož jedyn tema ſłyſeć: kopańca. Cyłe wobſkodne žiwjenje wotpočowaſe.

Motherwell, jendželſki klub, bě za čas olympiſkich hrow z hoſcom w Južnoameriey. Wón wukonja we 22 dnjach 12 hrow, z kotrychž połoju přéhra. Prénju hru přećiwo klubej „Capital“, hłownemu towaŕſtwu w Buenos-Aires, zhubichu Jendželčenjo 1 : 0. Motherwell płaćeše za ſylneho přećiwnika. Tola hižo za pjeć mjeńſinow docpěchu domjacy prěni wuſpěch. Zahorjenoſć 55 000 přihladowarjow bě tak wulka, zo začaſi policije předrěwſi ſo po tyſacach na ſportniſco puſčichu, zo bychu „rjekej“ hołdowali. Dwanaće mjeńſinow traješe, prjedy hač policija nad ćrjódu dobu. Jendželčenjo ſo njemałło naſtróżachu, dokelž ſebi myſlachu, zo chce jich ćrjóda nadpadnyć. Přetorhnjene dyrbjoſe na Jendželčanow poražacy zaćiſk činić, tak zo bychu poło najradšo wopuſčili“.

Cyrkwinske nowešće.

Z Budyšina

12. njedźelu po ſwj. Trojicy, 26. žnjeńca 1928.

W Pětrowſkej cyrkwi ma faraŕ Siegmund rano 1/7 hodź. ſpowědź a ſwj. wotkazanje a 1/8 hodź. předowanje; dop. 1/410 hodź. ma faraŕ Große w drastowſki kemšenje za ćežkoſłyšacych, 1/412 hodź. ma faraŕ Siegemund kemšenje za dźěći.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. faraŕ Berg předowanje, faraŕ Große w 11 hodź. kemšenje za dźěći.

W Tuchoŕſkej cyrkwi ma wjecžor w 6 hodź. faraŕ Paul wjeſornu nutrnoſć, ke kotrejž ſo přizamknje poſwjećenje khorhoje tudomneho towaŕſtwa młodych holcow, faraŕ Paul.

Zběrki za našu cyrkej.

Wutoru pop. 3/4 hodź. je w Pětrowſkej cyrkwi modleńſka hodźina za njedźelniče.

Wutoru wjecžor we 8 hodź. ma faraŕ Berg biblisku hodźinu w evang. towaŕſtwym domje.

Srjedu wjecžor we 8 hodź. ma w Tuchoŕſkej cyrkwi faraŕ Grießhof z Landeckſkich kupjelow w Slezyſkej wo evangeliſkej nuzy w diasporje (rozpróſenju).

Štwórtk wjecžor we 8 hodź. je w evang. młodźinowni na Hrodowſkej haſy 6 zhromadźizna „Módreho kříża“, kotruž ma faraŕ Paul.

Pjatk wjecžor we 8 hodź. ma faraŕ Siegemund biblisku hodźinu w evang. towaŕſtwym domje.

Tydżeńſku ſłužbu ma w Pětrowſkej cyrkwi faraŕ Paul, w Marijnej a Marćinej cyrkwi faraŕ Siegemund.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Schulſke pichiſiewjenje ſa jutry 1929.

Dźěći, kotrejž jutry 1929 do ſchule ſakſeja, maju pſchiſiewjeć:

w Lutherſkej ſchuli 3. a 4. ſeptembra wot 8—12 hodź.: hólcy,

w Leſſingſkej ſchuli 3. a 4. ſeptembra wot 8 hacz do 12 hodź.: hólcy,

w Peſtalozzijſkej ſchuli 5. a 6. ſeptembra wot 8 hacz do 12 hodź.: hólcy, a 10. a 11. ſeptembra wot 8—12 hodź.: hólcy,

w Kichtowej ſchuli 5. ſeptembra wot 8—12 h. hólcy, a 7. ſeptembra wot 8—12 hodź. hólcy,

w Tachantſkej ſchuli 4. ſeptembra wot 8—12 hodź. hólcy a hólcy.

Pichi pſchiſiewjenju ma ſo ſa wſchitke dźěći pſchedpoloženje wopiſmo wo ſtkrachcžepjenju a ſa dźěći, kiž ſo njeſiju w Budyſchinje narodźile, narodźenſke wopiſmo. Wimowane do ſchule ſakſpicz ſu dźěći, kiž hacz do 31. měrza 1929 6. lěto dołonjeja; po pſchecžu móże ſo tež dźěći pſchijimacz, kiž hacz do 30. junija 1929 ſwoje 6. lěto dołonjeja.

W Budyſchinje, 24. auguſta 1928.

Schulſke wjedniſtwo.

Sjawne napominanje.

Na ſapłaczenje dopředneho ſapłaczenja ſamóſtatneho dawka ſa wſchitkich dawkarjow — ſ wuwſaczom ratarſtwa a hajniſtwa — ſa 3. termin 1928 we wyſokoſczi ſchtwórteho dźěła dawkowego dołha, kiž je w dawkowym namołnjowanju ſa protyczne lěto 1927 poſtajeny a **mějeſche ho 15. auguſta 1928 ſapłaczicz**, ſ tutym dopominamy.

Zjenoſtliwe napominanja dla njeſwoewanjeje termije ho wjazy njewupoſcežeju.

Njeſłjo-li po minjenju tydżenja ſaſtate dawki ſapłaczene, dobérjemy je ſ póſtom na wudawki dawkowarja.

W Budyſchinje, 25. auguſta 1928.

Finanzny hamt.

Na namjet Wjaſoſkeje gmejnſkeje rady ho wobkhadź ſ cžeſkimi autami na Mikławſkej dróhy we Wjaſowſkej ſtatwje dróhi hacz hdyž wona do Eckhołdſkeje dróhi wobkhadźuje, po § 30 wotſt. 1 poſtajenja wo wobkhadźe ſe ſamoſkodami ſe 16. měrza 1928 ſakaſuje.

Njewobkedźbowanja khoſtaja ho ſ pjenježnym pokutowanjom hacz do 150 hriwnow abo ſ jatbu hacz do 14 dnjow.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Liczenje kojow.

Liczenja wo liczenju kojow je wot 27. auguſta 1928 na 14 dnjow k nutſkopohladanju ſa wobdźělenych w Kupnizy po 2 ſchodomaj wó ſtawie 11 wupołożena. Wobezežowanja pſchećiwo wunoſchkej liczenja maju wobdźěłen ſa cžaſ hacz je liczenja wupołożena, pſchijmuje abo ertnje do pisarnje do pisarnje ſpomožcžiſko-poliziſkeje hamta ſapodacz.

W Budyſchinje, 22. auguſta 1928.

Mjeſtſanſka rada, ſpomožcžiſko-poliziſki hamt.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadžija" zeńdźe so přichodnu wuteru wječor we 8 hodź. k spěwanju w Serbskim Domje. Wšitcy spěwarjo a wšitke spěwarki so wěsće wočakuja. Nowi spěwarjo su nam stajnje witani.

Khelno. „Domizna" ma njedźelu 2. septembra 1928 wječor we 8 hodź. pola Mjence swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšitke sobustawy, wosobje też jich kn. mandźelske, kaž też Serbja, kiž towařstwu hišće zdaleni stoja, proša so, zo bychu w bohatej ličbje a z dypkom přišle. Přednošk je přihotowany. Z kofejom a dobrym přikuskom budźe też za žołdk derje postarane, ninu teho kiwaju nam wšelake přesłapjenja. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Pančicy. Lipa Serbska ma wutoru 28. póžnjeńca wječor we wosmich ważne posedźenje pola Šołćic we Wotrowje. Wočakuje so, zo wšitcy přindu, też pasivne sobustawy. Předsydstwo.

Radwoŕ. „Serbski Ratarski Dorost" za Radwoŕ a wokolinu ma njedźelu, 26. augusta wječor we 8 hodź. pola Kralec jara ważnu zhromadźiznu. Jedna so dla ważnych přilohow za zjězd Zwjazka Serb. Rat. Dorosta (žłtne wobstaće) w Radworju (16. septembra 1928). Tohodla njech wšitcy eyle wěsće přindu! Předsyda.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. Zamołwity za politiku, lokalny dźeł a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł Arnošt Bart w Bŕěžnym. — Za nawěrtki G. Janak w Budyšinje.

Woschity wobkhog
za
nawočnicy, ščipar
(Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Seminarskej dróży 5

WŠE ČIŠĆERSKE WĚCY
serbske a němske, kaž listowe hłowy, zličbowanja, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, plakaty, slubowe khartki, wěrowanske khartki, smjertne khartki, programy a
też
přepołoženja,
visitne a dźakne khartki, česitne dopisnicy, wěncowe sekle, dopisnicy, wšě wěcy jeno a wjacorbarbne, jenož najlěpši material, zhotowja swědomićiwje, spěšnje a płaćizny hódno
SMOLERJEC KNIHIČIŠĆERNJA
z. dr. z w. ruk. **W BUDYŠINJE** w Serb. Domje

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 25. awgusta 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 polsk. złotych	46,93
1 jendźelski punt	20,344	100 čěskosł. krónow	12,43
100 swajc. frankow	80,75	100 franc. frankow	16,37

Barlińska burza jewi wjesołe wječera nowe cyle žiwjenje. Kursy wjelelakich efektow so wo wjele pozběhnych a runje tak žiwe běchu wiki i dołanymi a rentowymi lisćikami.

Na **produktowych wikach** bě hotowe korjenje pšeńcy a wobšěrje rožki jara žadane. Wobej druźinje pšechadowachu wo 5 pj. dróžiše. Podšlědne termije zapisachu hišće wyše dobyty. Jeńzmjeń a wowsy w hotowym korjenje pšechadowachu po schwidźerkowych płaćizach. Wječera płaćeše zentnar

w Barlinje

pšeńcy 11,15—11,30 hr., rožki 11,00 hr. hač 11,20 hr., jeńzmjenja nałmjeńšeho 10,20—10,65 hr., jeńzmjenja nałětnjeho 11,70—12,70 hr., wowsa 10,20—10,85 hriwnow,

w Shorjelzu:

pšeńcy 11—11,50 hr., rožki 10,50—11 hr. jeńzmjenja 10,75 hr., nałětnjeho 11,50 hač 12,50 hr., wowsa 9,50—10,25 hr.
w Drježdźanach (sandźean póndźelu)
pšeńcy 11,25—11,55 hr. (11,15—11 hr.), rožki wotwoje 11,30—11,55 hr. (11,20 hr. hač 11,45 hr.),
jeńzmjenja nałěnšeho 12,25—12,90 hriwnow (12,60—13,25 hr.),
jeńzmjenja nałmjeńšeho 10,65—10,90 hriwnow (10,50—10,75 hr.),
šareho wotwoja 12,75—13 hr. (12,90 hr. hač 13,15 hr.).
wotwoho wowsa 10,60—11 hr. (10,75—11,25 hriwnow),

w termijowym wobchodźenju

za september: pšeńcy 11,97½—12, rožki 11,85—11,82½ hr., wotwoja 10,85 hr.
za oktober: pšeńcy 12—12,25 hr., rožki 11,90—11,87½ hr.,
za dezember: pšeńcy 12,15—12,17½ hr. a rožki 11,90 hr., wowsa 10,80 hr.

Wiki wužitkowcho stotu wječera pjatk w Barlinje.

Na nje běchu pšihnjali 332 młodych bóikow, šuceńcych krowow a jałowow, 134 cjelatkow, 27 bykow a 24 prosmikow.

Młode bóiki a šuceńce krowy płaćachu 280—540 hr.
Sšuceńce jałowy 250—460 hr.
Byki, prózdniki, škót k wjacorjanju a ke korjenju 44—50 hr.
Wubrany rjany škót bóhdy hišće wyše płaćiše.
Wiki běchu mjerne.

Pschistajeja:

Kontoristu, Topf w Riśej.
Holzu do domu f 1. 9. Schöberta na pólcu w Bjiskopizach.
„ do Kamjenza, Leśingowe nam. 31.
„ Hübelka w Hródku, Drježdźanska dróha 66 II.
Dźěłaćerja, Kaltschmidt, rěznik w Bjiskopizach, Drježdźanska dróha 18.
Dźěłaćerku, Weber w Budyšinje. Schulska haša.
Krawiśeho, Schwarz w Bjiskopizach.
Pohonca, Brodwiza w Wjetcu pola Wojerez a Nječla w Kschidole 16 pola Kamjenza.
Schofera, Emil Miśer G. m. b. H. w Hródku.
Śiwiśtu, Levy w Hródku, Łućina haša 6.
Skłarjow, Gedan w Wjelćanach.
Pjekaŕśeho, młyn w Bukojni pola Barta.

Na pschedaś:

Gramofon, Liebig w Riśej, Mažatowska dróha 28.
Blido 110×80 cm. Hofmann we Wojerezach, Komorowske pschedmjeśo.
Durje śěžne 2,10×1,05 mtr., Barthel w Riśej.
Honomaj za 725 hr., Schołta w jamje Brigita čo. 2 pola Wojerez.
Wós dźěćazy w Bjiskopizach, Nowo-Mješćańska dr. 7.
„ sportśi, tehorunja tam.
„ w Budyšinje, Schpjerwina haša 13 delka.
„ ručny a khłódnja, Sauermann we Wojerezach na Dwórnišćowej haju 22.
Lodź, w Hródku. Dołha haša 41.

Soudnišćy na pschedawanje
pónjdźelu 27. awgusta 1928
w Cjornym Khołmcu dop. w 9 hodź. w Kupšcha hospodarstwje: gramofon i dešćami,
w Tórnowje dop. w 10 hodź. w Bawcźez hospodarstwje: kolo, waha, blidki, wołza, bank a cyłkownje pschiwoza
w Łubnjańcu dop. w 11 hodź. w Stoinzej hospodarstwje: 7 kjez jaza maśchinu,
w Ptačźezach pschiw. w 12 hodź. w Schtemtrichej hospodarstwje: blido.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, wowak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 8.	23. 8.		24. 8.	23. 8.
Pšeńca	223-226	222-225	bunwy	26-28,00	26-28,00
rožka	220-224	220-223	wowka	30-32,00	30-32,00
nal. jeńcmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jeńcmjeń	204-213	204-213	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wowsa	206-217	207-218	*zeradełła*	—	—
kukurica	210-214	208-217	raps. wosušk	19,90	19,90
pšeńć. muka	27,25-31	27-31,00	lany wosušk	24,00	24,00
rožna muka	29,25-32	30-31,00	poca. melasa	—	—
pš. wotruby	15,50	15,50	běrnj. kruški	24-24,4	24-24,40
rožne „	17,00	17,00	syno, 50 kg	3,00-4,00	3,50-3,80
lane symjo	—	—	rožna słoma	1,00-1,15	1,00-1,20
hrócb	35-40,00	35-40,00	pšeńć. „	0,80-0,95	0,80-0,85
raps	320-325	320-325	wowsna „	0,80-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	jeńca „	0,75-0,90	0,60-0,80

Drježdźanska burza (24. 8.).

Pšeńca	225-231	běrnjace kruški	27,00-27,50
rožka	226 231	pšeńć. wotruby	15,70-16,10
nałětni jeńcmjeń	255 258	rožne wotruby	17,50-18,00
nazymsk. jeńcmjeń	213-218	pšeńčna muka	41,00-42,50
wows	255-260	rožna muka	35,50-36,50
čerwjeny dźećel	200-220	woka	34,50-35,00
raps	320-325	pjeluški	-
kukurica (Mais)	223-225	hrócb	36,00-38,00
suche trubjančki		cokrowe trub.	-

Wšěne płaćizny w Budyšinje.

25. awgust 1928.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,75	11,00
Rožka, nowa	50 „	10,75	11,00
Jeńcmjeń,	50 „	12,50	13,00
„ nazymski	50 „	10,00	10,50
Wows	50 „	—	—
„ nowy	50 „	10,25	10,75
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	—	—
Butra	1 „	4,40	4,80
Syno, nowe	50 „	5,50	6,50
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,30	1,50
„ „ „ k zasł.	50 „	1,70	2,00
„ z cypami młóćena	50 „	2,70	3,00
Pšeńčna muka, 60%	50 „	18,50	19,50
Ržana muka, 60%	50 „	18,50	19,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,50	8,75
Ržane wotruby	50 „	9,00	9,50
Jeja	1 štk.	0,12	0,13
Prosata 985 štnk	1 štk.	12.00	24.00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

25. augusta 1928 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Ćołace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,00	2,60
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,00	2,80
Pšeńčna muka	1 „	0,50	0,56
Ržana muka	1 „	0,50	0,52
Khlěb	1 „	0,40	0,41
Jědźne běrny	1 „	0,12	0,18
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,30
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,50	1,80
Sušeny połč	1 „	2,00	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,40	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,13	0,14
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejitne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,30

Serbski Hospodař
Ratarske wulkowobkwanske towařstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khoćebuzu, telef. 1247
Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje pšeco
rožku a pšeńcu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38%.
K'nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu symjeńnu rožku.

Wšě wobuća a wuporjedźenu **wobućowe** spěšne
derje a tunjo
wobućowy dom Mark w Kukowje

Žnjowe dary tunjo łožowe šaty, košle, blidowe a tafłowe ruby, trjenja, a płachty na sofy
J. Erler w Budyšinje na Zwonikowsk. hasy 10

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj. papjerowy wotpadk po 3 pj. lapy, bleše běłcho wina bleše čerwjencho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych pinjaznach, železo a stare metale jenož na wupokaz wyšnoše.
Popp na Hornjećerskich hasy 18 telefon 3427.

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Čerwjenosć nosa
móžeće sami wotstronić.
Rozprawa darmo, jenož wróće porto připołožić **Erha-Haus** Abtlg. 316 Berlin W. 30.

Najl. Elderski ćuchny twarožk 20%
9 puntow = 6.30 hr. franko
Dampfkäsefabrik Rendsburg

Wše druziny kamorjidłow
w ma stajnje na składzu
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Nowy hospodarski **wóz** wšě 36 ctr. njese je na předań
w kowarni w Drožđżju

Wysokosćelna młoda **kruwa** (3 njedźele do Čołeća) je na předań
w Dubrawcy čo. 17 p. Barta

Mjasne drjelowe
schere jaći
netto **2.90** hr. ko pschchowanu, ja jenož tak dołho hač dožaja.
A. Kaspar, Burglehn II
w Budyšinskim

Młodu wysokosćelnu
kruwu
jenu z čelećom, 1 młodu dójnu kruwu, 3 rjanscho pohonowane byka z papjerami na jara tunje na předań.
Pawoł Köhler
Knježi hoseńc w Njeswačicach

Młode kundrosy a młode ranty
němskeje wosebitoje rasy (šidlaschwein) z mojeje wot D. L. G. připózn. płahow. mam na pred.
Heinicke,
Swobod. kubło w Sekecach
pola Kubšic.

3 lětny
kóń
(lisak), pak pór, na předań
Melcher we Wochozach.

Młoda, sylna, wysokosć.
kruwa
je tunjo na předań
w Lubochowje čo. 19

Wulki **čorno-běły**
kocor
kotrehož z mjenom „Pětr" wołaja, je so zhubił.
Za dobre myto wotedaće
na Čelchowsk. rycerkubło

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósle a pola dowórnikow 2,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóždo čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z o. rukl. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2697.

Za nawóźki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčasnje se zmjenjace nawóźki a tabele so wyše wobiljeja. Za reklamowy z n rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. z n

Čisło (Nr.) 200 — Budyšin — Póndźelu, 27. augusta 1928 — Bautzen — Lětnik 87

Stresemann w Parizu.

Němski ſwonkowny minister dr. Stresemann w Parizu pſchebywa. Hačrunje hiſchcze njeje zyle wotthorik, je ſo na puć̌owanje do Franzowſkeje nastajił, ſo by ſam Kelloggowy pakt pſcheciwo wójnje ſobu podpiſał. Franzowſke nowiny wuſwětluja, ſo je ſ dr. Stresemannom wot léta 1871 pśeni króć̌ ſaſo jedyn němſki minister do Parisa pſchiſchoł, a ſo ma Stresemann prawo na to, ſo Franzowſo ſo na njeho jako hoſća woſebje dźiwaju. Stresemann je franzowſkim nowinarjam pśi̊omne roſtoloženje ſ ſćedźeſaſym wopſchiſćenjom pódłał:

Sprawnje wobźaruju, ſo njepowoloſnoſć mojich ſ̌ěkarjow mje nuſuje, ſo po tymle puću a niz wokobinju, kaž ſym jěbł to pſchał, na ſaſtupjerjow franzowſkich nowin wobroćić. Wſchego ſym pſchijomne poćahł k franzowſkim nowinarjam mć̌, ſ kotrymiž ſym ſo pſchede wſćěm w Genfu ſeſnał. So ſmy druhdy wſchelakeho měnjenja wo wěſtych naležnoſćach byli, je zyle naturiſe, tola mi ženje njeje ſadźiwało, jich wobdarjenoſć a jich wuſnamne powołanſke ſamowmoſeje pſchipóſnać.

Sſym do Parisa pſchijeł dla podpiſanja Kelloggowego pakta, internazionalneho ſrěźenja, ſ kotrymž dyrbja ſo ſtaty wójny jako grata nazionalneje politiki wotrjeć. Doſaha, tule elementarnu ſrěźenjowu ſaſadu wuprajić, ſo by ſo doſahawoſć pśeſtoćiteźeho internazionalneho cźina wopſchiſała. Mnohe dwěłowace hłoſy, kotrež ſćiſćeše dźeńſa kliſćiſchu, knadź ſu ſ teho ſrośnuli, ſo wodawk k nam pſchebliſko ſteji. Na kóždy pad wěrju, ſo ſtawiwſy teho ſćěrm ważnoſć̌ pobóžnoſća. Wićitaz wěmy, ſo ſ wobſamknjenjom ſrěźenja ja wſźe cźaſy ſamoŕ kónſeneho kluźenja ſwěłoweho měra niedozrijenu ſym pał two tym pſcheſkwóźdźeny, ſo mamy ſ tymle pakom nowy podkład, kotryž nam ſmóžni, ſ dobrej wolu k wutworjenju ſkutka dóńć̌, w kotrymž wójny, najſakonſkiſcheho niesboża ſkowjeſtwa, niebudźe. Němſki lud ma kontu wotu, dožańe na tym dźěłać̌, ſo by ko tónle ideal do ſkutka ſtajił. Mnoſi franzowſcy nowinarjo, kotříž ſu moju wótčinu w toku poſlednich lět wopytali ſu ko two tym pſcheſkwóźdźeniu, w kajkej měrje je ſo tole pſcheeže w němſkim ludu ſakorjeniło. Mam pał ſe ſwojeje ſtrony ſa tśěbne, to ſnowa ſ darjom w Parizu wuſćěhnyć a pśichilpomnieć, ſo politika němſkeho knježeŕſtwa ſwój najtwjerdſchi podłoſć̌ mjes ludom namakuje. Ważne je, ſo runje ſrěźenjowe wobſamknjenje pśeni króć̌ po dołhim cźaſu němſkeho ministra ſwonkownych naležnoſćow do Parisa wjedźe.

Hušto je ſo woſpjetowało, ſo we wěſtym ſmyſle kluć̌ praſchenja europiſkeho měra w poćahach mjes Němſkej a Franzowſkej leži. Wſchitcy wěmy, ſo ſamo po Locarnje wěſte wobcźežnoſće ſadźewaju, ſo ſo tele poćahi poſłubja, tola wěmy też, ſo tele wobcźežnoſće njejźu tajke, ſo bychu politiku ſamolwitych ministrow ſaſtajiłe. Możno je, je wotſtronić a tohodła dyrbja ſo wotſtronić. Bych ſbožowny był, hdy by podpiſanje nowego nćerowego pakta we Parizu k tomu pomhało, ſo bychu ſo nowe pokroki we tymle naſtupanju ſpěchowale.

Rozrěčenje z Kelloggom.

Pawoł Mowrer, Parizſki dopiſowaŕ Chicagiſkich „Daily News“ powoŕ, ſo je amerikanſki ſtatny ſekretar Kellogg do rozrěčenja ſ nim ſwolił. Pſchi tym je ſwoje ſtejniſchcźo k tukwilnym politiſkim praſchenjam w ſmyſle wſnamjenił, ſo budźe rad na wſcho poſłuchaćˇ, ſchtož chcźeja němſcy jendźelſcy a franzowſcy ſtatnizy rjec, ſo pak njeje możno ſo k temu wuprajić. Wobźelje ſe praſchenju twarſkeho programa ſa wójnſke łódźe chce preſident Collidge ſam roſſudźić. Mowrer ma ſa ſwérne, wěſ, ſo je ſo **Jendźelſka wot Němſkeje a Sjednoćenych ſtatow wotwobroćiła a ſo wuſkoſ ſ Franzowſkej pſchiſankła. Italiſka je ſo w Sſrjedźoſemſkim morju ſkhromiła. Němſka ſo wobtamoźi. a Amerika njepſchewinliwe pſcheciwjenje nowoje ententy nadeńdźe, hdyž ſpyta, ſwoje wotmyſlene wotbronjenje pſchewjeſć̌ a ſwój nowy łódźſtowny program po tymle planje ſtaćić.**

Rozrěčenje z Kelloggom.

Pawoł Mowrer, Parizſki dopiſowaŕ Chicagiſkich „Daily News“ powoŕ, ſo je amerikanſki ſtatny ſekretar Kellogg do rozrěčenja ſ nim ſwolił. Pſchi tym je ſwoje ſtejiſchcźo k tukwilnym politiſkim praſchenjam w ſmyſle wſnamjenił, ſo budźe rad na wſcho poſłuchaćˇ, ſchtož chcźeja němſcy jendźelſcy a franzowſcy ſtatnizy rjec, ſo pak njeje możno ſo k temu wuprajić. Wobźelje ſe praſchenju twarſkeho programa ſa wójnſke łódźe chce preſident Collidge ſam roſſudźić. Mowrer ma ſa ſwérne, wěſ, ſo je ſo **Jendźelſka wot Němſkeje a Sjednoćenych ſtatow wotwobroćiła a ſo wuſkoſ ſ Franzowſkej pſchiſankła. Italiſka je ſo w Sſrjedźoſemſkim morju ſkhromiła. Němſka ſo wobtamoźi. a Amerika njepſchewinliwe pſcheciwjenje nowoje ententy nadeńdźe, hdyž ſpyta, ſwoje wotmyſlene wotbronjenje pſchewjeſć̌ a ſwój nowy łódźſtowny program po tymle planje ſtaćić.**

Chamberlainowe tajne pisma na Brianda?

Wſchelake amerikanſke nowiny pjeſća tajny dokument wobſtejo, ſo bychtej ſo jendźelſke a franzowſke łódźſtwo podpjerałej, hdy by ſo Jendźelſka ako Franzowſka do wójny ſapjekła. Na dnju, na kotrymž ſo Kelloggowy „pakt pſcheciwo wójnje“ w Parizu podpiſche, chcźeja amerikanſke nowiny tajne pśimo wojſewjeć̌. „Newyork Herald“ powoŕ, ſo Chamberlainowe pśimo ſrěźenje wot periodiſkich konferencow jendźelſkich a franzowſkich wójnſkołódźſtwowych wězywuſtojnych wopſchija. Dale ma ſo po nim program ſa ſhromadne dźěkanje franzowſkeho a jendźelſkeho wójnſkeho łódźſtwa w Ćichim a Atlantiſkim oceanje woſebje ſa ſchkitanje namóſkſkeho puća do Chiny wudźěłać̌. W Sſrjedźoſemſkim morju dyrbi jendźelſke łódźſtwo raniſch pokoju, franzowſke łódźſtwo wjeczorny pokoju ſchkitać̌. Po tym ſamym waſchnju dyrbja też waſerſke wězywuſtojni w Lětaſtwje mjes ſobu wuradźeć̌. Połoženje w blíſkich kaž w dalokich raniſkich kraiach ſebi tohorunja kada, ſo by ſo cźiſćiſkiſo roſwraſiło. Hdy by ſwětowy měr wobſtaraný był, bychtej Jendźelſka a Franzowſka ſo k wobaranju ſwjaſałej.

Cyrkwinski zjězd w Prazy.

W Prahi ſo zwjerkwiniſki zjěźd wotmě̌wa. Skoro wſchitcy wotpóſłanjo ſu hižo dośchli. S wulkim wobſtarowanjom je ſo powěſć̌ ſaſtyſchała, ſo preſidenc internazionalneho dźěłoweho hamta w Genfu, Albert Thomas, nuſowny dźěłow dla njeje móžno, ſo pśichi ſjěźdźe wobdźělić̌. Njedźelu ſu ſo w Prahiſkich ſynagogach Boże ſłužby wotmě̌le, we kotrychž ſu najwuſnamniſche bobſtawne konferency pśedowałe. Póndźelu ſo ſjěźd wotewri. Preſident němſkoſtatneho ſuda dr. Walter Simons je pſchi tym rěć̌ wo moraliſkich a nabožeńſkich podłohach ſwětowoho měra mě̌ł.

Skónčny wunoſk gridiſkich wólbow.

Po ſtóńčnym gridiſkim wólonym wunoſchku móže ſo Venizelos w nowym ſjemje na 223 ſapóſłanjow ſepjerać̌. Monarchiſtiſke ſtrony ku jenoj 27 mandatow dobyli. Wjednoſć̌ monarchiſtow, Zaldaris, je rjekł, ſo ſo monarchiſkeje myſli dale dźerži, hačrunje je jenu jenoj mała ſtrońka pſchiſwiſowarjow woſtała. Wulki dźěł monarchiſtow je ſo roſkſudźił, republikanſku ſtatnu formu pſchi̊póſnać, dokelž po wólbach njeje ſanych wuhladow, ſo by ſo mohła monarchija wobnowić.

Najnowše kraleſtwo w Europje.

Albanſkeho preſidenta Achmeda Zoga ſu pjatk ſa albanſkeho mjeńta (krala) wuwołali. S tym pak dotalne ſtatne wobſtejnoſće w Albanſkej njepſcheměnja. Achmed Zogu je ſo wſchón Italiſej pokupiecź dał. Italiſy offizierojo we albanſkim wójſku roſkaſuja. Jenježku banku w Albanſkej je italiſke knježeŕſtwo ſałožiło. Italiſke wójſko je ſupu Saſano wobſadźiło a wobſtarjdźiło. S njeje mórśi ſaliw pſchi̊d ważnym pſchimótóſłim mě̌tom Walonu wotkſiješ. Sſuſoždźinje Albanſkeje, Jugoſłowjanſka a Grichiſka, wuwołaniu Achmeda Zoga ja krała žanych wobcźežnoſćow njeczinitej; pſchetož Achmed Zogu budźe jako kral runje tak ſe italiſkim trabantom, kaž je to jako preſident był.

Albanſka na njeźdźe 800 000 wobydlerjow, ſ nich je 280 000 Toſkow, 65 000 Sſerbow, 55 000 Zinzarow, 50 000 Turkow, 15 000 Grichow a 6000 Italiſanzow. Nětdźe ſchtyri pjećiny wobydlerſtwa ſu mohamedanoja, pódła nich je 170 000 prawoſławnych (grichiſkkatoliſkich) a nimale 200 000 romſkokatoliſkich kſchećěſjanow, Albanſka njeje ſe ſwojimi 27 000 kwadratnymi kilometrami wjetſcha dźěli bayerſkeje knježeŕſtwowaj wokſneſnaj Hornja Bayerſka a Delnja Bayerſka. Hačrunje Italijanzy Walonſki pſchiſtaw wobkſuſnjeja, je jich knježeŕſtwo w Adriatiſkim morju wobmjeſowane. Jendźelſka je ſo k połoženju wot Walony na grichiſkej kupje Korfu ſaſtydliła a ma tam wobtwjerdźene ſepjeranſcheje ſa ſwoje wójnſke łódźe. Wot tam móže wona Italiſanzam pſchijěźd a wnijěźd Adrijatiſkeho morja ſawjeć̌.

Hačž do léta 1912 je Albanſka pod turkowſkim knježeŕſtwom ſtała. Hdyž běchu tehdy Sſerbja, Grichoja a Bołharjo turkowſke wójſka ſbili, ſo Albanſka ſamoſtatna ſćini. Němſka a Awſtrijſka ſo ſa to poſtaraſchtaj, ſo ſebi Albanſky

Železniske tarify so 1. oktobra powyše.

Němſke knježeŕſtwo je, kaž je ſnate, ſo pſched dwěmaj nježnazomaj ſapowědźiło, ſadawenu powyſchenju żeleźniſkich tarifow pſchihłoſowaćˇ. Towaŕſtwo němſkeje żeleźniſy a němſke wobkhadne miniſterſtwo ſtej na to ſnuh němſkeje żeleźniſy w Lipſku namołwiłej, ſo by praſchenje roſriſałoˇ, hač je nužne, tarify powyſchić̌. Sſud němſkeje żeleźniſy je pſchipóſnał, ſo je ſadanje ſa powyſchenjom tarifow wopraſnjene. Towaŕſtwo němſkeje żeleźniſy je pſchipowědźiło, ſo dyrbja ſo jeho létne dochody wo 250 miliionow powyſchić̌. Wot 1. oktobra ma ſo po tajkim worźakaŕ, ko ſo płaćiſiny ſa wożenje wožobow a twerdow powyſcha.

Njejednota socialdemokratow dla druheje raty za twar němſkeho pancerowcho křižaka.

Pſchi poſlednich wólbach do němſkeho ſejma ſu ſo ſocialdemokratiſcy kandidatojo na to ſwjaſali, ſo pſcheſeja ſa twar noweho pancerowaneho ſchkitaka němſkeho wójnſkeho łódźſtwa ſapowědźa. Po wólbach ſu ſchtyrjo ſocialdemokratojo do noweho knježeŕſtwa ſaſtupili. Jako miniſtrojo ſu woni ſwoje ſtejiſchcźo k twarej pancerowaneho ſchkitaka pſchemeniłi. So by njetźiſke knježeŕſtwo njeroſpadło, ſu ſo roſſudźili, druhu ratu ſa ſchkitakowy twar pſchiſtajiłoſći. Tale njerowobſtajnoſć̌ ſocialdemokratiſkich miniſtrow je hněw pola wulkeho dźěła ſocialdemokratiſkich wuſwolerjow ſbudźiła. Shromadźiſna ſocialdemokratiſkeje ſtrony w Plawnje je pſcheciwo žydom hłoſam namjet pſchijaſa, pſchedbyłdyło ſocialdemokratiſkeje ſtrony namołwiłoˇ, ſo by tuch ſchtyrjoch ſocialdemokratiſkich miniſtrow ſe ſtrony wuſankło. Dŕježdźanſka „Volkszeitung“ piſche, ſo dyrbi ſo druha rata ſa panzerowany ſchkitaŕ na kóždy pad wotpokaſaćˇ. So ſu nowy panzerowany ſchkitaŕ, ſa kotryž je prjedawſchi němſki ſejm hižo 9 miliionow hriwnow jako prěnju ratu pſchiſtajił, hižo ſapoćeli twaricź, wo to ſebi „Volkszeitung“ žanych ſtaroſćow njeciźini. Po jejnym měnjenju je łěpje, ſo ſo ſapoćeny twar bo ſtareho żeleźa ćiſnje, hač ſo ſo ſa dotwarjenje ſchkitaka hiſchcze 71 miliionow hriwnow wuda. Sozialdemokratiſka ſtrona dyrbi ſaſo ſwobodnej ruky dośtaćˇ, to je jenoż możno, hdyž ſtrona ſa wotpokaſanje druheje raty wuſtupuje. Jenoż tak móža ſo ſe ſćěhwki njeſchkódne ſćinić̌, kotrež je wona ſ pſchiſwolenjom panzerowaneho ſchkitaka poćeſpiła.

Kommuniſtojo ſtejiſchcźo ſocialdemokratiſkich miniſtrow k twarjenju panzerowaneho ſchkitaka wuźiła, ſo by ſocialdemokratam ſhablatoſć̌ a njeſpraworoſć̌ porokowali. Namjetuja, ſo by lud wo ſchkitakowym twarje wołſłoſował.

Němſka liga ſa cźłowjeſke prawa je tehorunja pſcheciwo ſchkitakowemu twarej poſtajiła. Sſobotu wjeczor je tohodła w Barlinje ſhromadźiſnu wotmě̌la. W njej Hellmuth ſ Gerlach roſkładźe, ſo je prjedawſchi němſki ſejm prěnju ratu njerowóźiwje pſchiſtajił, ſo móże ſo tohodła jenoż pſcheciwo pſchiſwolenju dalſchich ratow wojowaćˇ. Hdyž chcźeja ludowe roſriſanje pſchewjeſć̌, dyrbi wono tak naſtajene być̌, ſo móża jemu wolerjo zentrumſkeje a demokratiſkeje ſtrony pſchiſłoſowaćˇ.

61 procesow dla wielepredy so zastajilo.

Hačž dotal je IV. ſłhłoſtanſki ſenat němſkoſtatneho ſuda w Lipſku na ſałožku němſkoſtatneje amneſtije wſcho ſhromadźe 61 prozeſſow dla wjelepredy ſaſtajił. Wone běchu ſo bjes wowjaſcha pſcheciwo kommuniſtam ſawjedźe a ſwjetſcha kommuniſtiſku agitaciju mjes wójſkom a poliziju naſtupachu. Wulki dźěł wobſtorjenych w pſchepłowańſkej ſatbje hedźeſche.

Nadběh kommunistow na Dübensku radnicu.

K kruteniu ſrażenju ſ cźerwjenymi ſtuttiſkimi wojowarjemi je pjatk wjeczor pſched radnizu w Dübenje doſchło. Dźeń pſredy běchu jeneho wojowarja cźerwjeneje fronty ſaſeli, dokelž bě w ſtyrkniu harował. Jemu kałacź a druhe wězy wotewſchachu. Sajaty wobdźělnikam kommuniſtiſkeho kirka pſchiſtkuſcheſche, kotryž ſo w Dübenje wotmě̌wa. Pjatk wjeczor 15 wobdźělnikow tehole kurſa pſched Dübenſki radnizu pſchiſcźeje a ſadaſche, ſo bychu ſo wězy wróćiłe, kotrež běchu ſo jich towaŕſchej wotewſałe. Hdyž ſo jim to ſapowědźi, ſpytachu ſo do radnizy dobyć̌. Tſjo poliſajſzy ſaſtopniźy dyrbjachu radnizu ſ nahim ſcźakom ſakitaćˇ. Pſchi tym ſ cźiſćenjom kanjenja jeneho ſaſtopnika cźeſko we wobliczu ſranichu. Hakle hdyž kommuniſtam hrożachu, ſo budźa do nich ſ kułkami ſtrěłeć̌, ſo wotſtalichu.

7. meje 1918 Wiedijeho prynza Wilhelma ja wjerch wuwolichu. Tola jeho knjeſtwo dołho njetrajeſche. Poł leta podjdjicho knježowa wójna wuhori, a awſtriſke wójſko ſo do Albanjeje natwali. Wiedijeſ prynz ſwojich prawow na albanſki tron njeſwdje. Spominjichi, ſo Achmed Zogu ſo ja krala wuwołacz da, je Wiedijeſ prynz ſwoje prawa na albanſki tron pſchipowedźił. S tym wſchak ſo běh podawkow w Albaniſ nje pſchemeni. Jtaliſka je ſo knježitwa nad Albaniſej je pomohu Achmeda Zoga ſmozowała, kotruż jako italiſka klanka wukonja, ſchtoż jemu italiſke knježeſtwo pſchikaſuje.

Zwjazk ſtatow přednoſce Asiskeje.

Nowy zwjazk na wojeřiſkim podkładu je ſo we wjeczornej Aſiſkej ſpleſk. Turkowſka, Perſiſka a Afghaniſtan ſu we wjeſej czichoſći wojeřiſki zwjazk wobſanſkle. Wone chcedja wobſcheje pſcheczeſtwo Jendželiſkej a Ruſkej ſwoju njewotwiſnjoſcj ſakitacj.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Pondźelu 27. znjeńca.

Gebharda — Rufa.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1397 Jan Sołta w Trupinje pola Rakee, pod mjenom „Trupinjanski Sołta“ abo „Sołcie Jan“ po wšěch Delanskich Serbach jako wubjerny łuzeńk a runak znaty, pytany a wukhwaleny. Narodźi so we Trupinje jako syn cyle khudeho khěžkarja. Ze swojej serbskej pilnoſću a wutrajnoſću pak dokonja, zo ſebi po času kubło kupi a też potomnikam wukhowa. Hižo w mlodostnych lětach je ſebi wubjernu znajomoſć ſłowjeskeho ćěła pſiawoji a ſo z wothladanjom khorych zaběra. Tak je wjele ludzom pomhać mohł. Wšědnje zhromadźowachu ſo w jeho dworje dźiwdy bědnych. Wjacy kraſ je ſo dla njedowoleneho hojenja wojſkorźił a też eskhlusał. Ale jeho nahladnoſć mjez naſim ludom njeje z tym wotbyła. Běše cyle ſprawny człowjek, woprawdźe dobreje wutroby, kiž bjez ſamopaſnoſće khorym ludźom pomhaše. To wſitcy začuwachu a tohodla ſo jemu dowěrjachu. Jako běše zemřeł, prewodźachu jeho ſyły k rowu. Jeho pohrjeb běše zjewjenje wulkeje dźakownoſće.

† 1890 w Prěčecach Jan Aug. Křižan, ſerbſki kubłer, kiž je Towaršſtwu Pomocy ſtudowacych 600 hr. wotkazał.

† 1842 Malachias Pětr Kral w Drježdźanach.

1869 w Osacu wulka pčołnca wuſtajeńca, na kotrejž naš krajan pčołar Wrółł ze Smochćic ze ſwojim wutſojnje wudźełanym kołcom powſitkownu kedźbnoſć zbudźuje.

† 1909 Paweł Winger, nahladny kubłer w Khróſćecach.

Z Kulmanoweho kěrluša wo pčole

Hdyž žana kwětka mjedowa
Na polu ſtejo kiwa,
Tuna khwata pčela wjeſela,
Zo měd l. z njeje pila;
Tak Bože ſłowo kiwace:
Wy łačni, pójće, čerpajće!

Kaž pčołka k nasyćenju njej,
Hdyž dobry čas je za nju,
A pčeco ſwěru pyta ſej
Wjac' picy k wužiwanju:
Tak njech też duša hłódna je
Po Jezuſu a za nim dźe.

Přisłowo: Wšo ma ſwój čas, křćizna a kwas.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera thermometer wo dnjo +22. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer w nozy +17. Wuhladły na pčchemčnjace wjedro. — **W połwozy** cžahaja nižiny nimo. Jich wobſydli ſu wjeczornej Europje hacž do hrjebjenje Němſkeje ſrjebotu a wjedźelu njewjedra pſchinjeſłe. Naſchim ſtronam pſchiſłuſchachu jenož ſchcrjate wjedra. Wjſchitka nad naſchimi wjeſchu jenož ſchcrjate wjedro. Wjſchitka nad naſchimi wjeſchu ſu wſchak ſeſłabjena, tola ſylniſchego deſchcža ſtrowani je wſchak ſeſłabjena, tola ſylniſchego deſchcža ſ czežka ſmějemy, kčrje ſmjeje wjedro troſchku ſchcrjaty ſa. Jutſe wutoru ſłodża ſtóńcžko 5,05 hodź. a khowa ſu 6,57 hodź. Měſacžk ſkhaża wjeſor 6,20 hodź. a ſo na ranje 1,10 hodź. khowa.

— **Dobrowólna wohnjowa wobora w Budyſchinje** bě ſo ſandźenu ſobotu wjeczor k ſwojemu 12. a pozlednjemu ſwuczowanju na Jitnych wikach ſeſtupała. Do ſwuczowanja, kiž pod wjedniſtwom knjeza wopalneho direktora Krumbholza ſtejeſche, měſachu jednotliwi wjedniſo ſtrjeżenje, kiž ſo pichede wſchěm na ſkhadźowanje ſtotnikow pruhowaſche, kiž ſo 30. ſeptembra w Budyſchinje ſendu. K tomu wojſewi ſo ſcžehowaſe: Dopołdnja 1/210 hodźin ſwuczuja ſamaritarjo na Tiſkniſchcžu pod wjedniſtwom wopalneho direktora Weinecke ſe Semja-Tumja. Signaliſka ſwuczuja w ſamſnym cžaſu a na ſamſnym měſtnje pod wjedniſtwom wopalneho direktora Hauſe-Frankenthalſkeho. W 11 hodź. budże hłowne ſwuczowanje Budyſkeje dobrowólneje wohnjoweje woboty. Pepokndju w 2 hodź. ſhromadża ſo ſtotniſy w „Měſchčanſkej ſahrodźe“. Dnjowy porjad: 1. Sčžełenki. 2. Roſprawa wo poſpjedźenju krajneho wubjerka a ſaſtkeho wohnjowobornego dnja w Pirnje. 3. Wojſewjenje pruhowanjow 1929. 5. Roſmołwa wo wohnjach w poſlednim cžaſu. 6. Mičhelčžiny. 7. Protokoll ſo pſchecžita. S tym ſo ſkhadźowanka ſtónči. Dokelž ſo ſhromadźina ſtotniſow w Barcze njeſchodźi wotmečž, hu ſo wſche tſi pſchedwjedjenja na jedyn dźeń pſchepołokite, ſo bychu ſo pichi ſwuczowanju mohli wichitzy wobornizy wobdźelčić.

S **Hrubjelčžiz.** W nozy wot ſobty na njedźelu wokoło 1 hodźin je w dźełačerſkim domje, kiž tudomnemu tačhantſkemu kubłej ſłuſcha, woheń wudnił. W domje bydleſchtej ſwójbje dźełačerjow Korle Bergela a Arnoſcha Jacobiſa. Hrubjelčžanſka wohnjowa wobora ſapſchimny hnydom ſ dwěmaj ſchlawchomaj a bjerjeſche wodu je hydrantow. K haſchenju pſchiſłedźeſtej hiſche Dobruſchanſka dobrowólna wohnjowa wobora a wohnjowa wobora ſ Čžechorjeja, połlednja njetrjebaſche wjacy pomhacz haſchecz. Wola dźełačerſkeho domu je ſo tžicha woipaliła. Wobej hydleni tulkwilu njeſtrej k wohnydlenju thmanej. Potrjechenej ſwójbje ſtej wo wšu pſchebytk namakałej. Jeju domjaza nodoba bu pſchi haſchenju jara ſ wodu wobſchkodżena. Stót mózachu wſchitkóm wulhowacz. Wotpalenej ſwójbje matej jenoż nitko ſawěſcženej. Kriminalna polizija je ſwěcžiła, ſo je woheń ſ pſchetorhnjenjom elektriſteho pruda naſtał.

S **Malešicz.** Na ſchtwórtſtu pſchiſtawy wotnuł naſcha ſchuła wječera ſaſo ſwój ſchkſtł ſwjedżeń. Horjo dyrje 6, ale ja to ſwjedżenje ſo Bože ſłowo a nimale bjeſmužeſkeho njebja cžim pſchecžełniſcho. Sady knježeho hrodu w tak mjenowanym dokkan ſpacže bě ſwjedżeńſchi cžo. Pod nawjedowanjom ſwojich wučerjow a druhich dobrowólnych pomocnikow ſchromadżichu ſo dźeći pſchi ſpewach a wſchelakich hrach hacž do ſamoho wječora. Hadźa naſchcze dobrowólneje wohnjowoje woboru hudźeſche dźećom w pyſchnym cžaſu, na ſwjedżenſtschcžu a dyž wječor bo wſu cžahnychu. Wječor bě wječſele cžim wjetſche, dyž kóżdy „ſ waſchich“ ſwóju ſaſtwórjenu „papjerſku“ njeſeſche. Sſobuſtaw ſchkſtłſkeho pſchedſtejiſcžeſtwa, tujes ſchewſki, mjeſtr Arnoſcht Schyrka, djakowaſche ſo wučerjam a wſchěm ludym dobrowólnym pomocnikam za wſchitko małojenu prózu. Dkakny ſyrtuſch wuſpuſchczichi wróżichu ſo dźeći ſe ſwojimi ſtarſchimi do ſwojich domcžkow. To wójny wotnuſchnych ſchkſtłſki ſwjedżeń kóżdoletnje. Bě tola nědźdſchi njeſeł je njón rjany pejerjeſ manſtał. S wjeſho ſo dań na ſwjedżeń naložeſche. Sa to we zjurkwi na dobroczełſku ſwójbu ſpomnjachu a dźeći cžeſchu na Bożu rołu, ſo bychu ſmjertny khwilnych pčeſtrowje tuteje ſwójby wuſpčewali a kajcž ſoraz jej ſłużbu džakowiwoſcje wěnował. Tak też bě wječera.

Z **Pančic.** (Skażeny pos.) Před někotrymi dnjemi brudźeše ſo we wſy a wokolinje cuzy pos. Dokelž znjeje dawkoweje znamki njemějeſe, njehodźeše ſo zwješčć, z wotkel je ſem pěſoł. Pos bě ſěry a ſrjenjeje wulkoſce. Bjeze wſeje winy kuſaſe druhe psy. Samo na wjetſe a ſylniſe ſo znjuži. Dokelž też dale jeho zadżerżenje a druhe znamjenja na to pokazowachu, zo je ſkažny, jeho nameſtny pólcaj zatřěli a pósla morweho psa k pſchehladanju a prepytowanju do Drježdźan na ſkótnolěkarſku wyſoku ſkułu. Tam ſo wupokaza, zo je pos woprawdźe ſkaženy był. Tuž dyrje na tamne 16 abo 18 ſkuſane psy ſamſny dóſt čaka, kaž na ſkaženchu. Někotři ludźo ſu hižo ſwoje psy zatřělili, wo kotrychž wědźachu, zo běše je ſkaženy pos ſkuſał. Je lohey mózno, zo je też w ſuſodnych wſach pobył a tam ſwoje njedočinſtwo wukonjał. Ludźo njejſu nihdźe do ſtracha přiſli.

Z **Wudwerja.** Po dlěſej přeſtawcy zeńdżechu ſo zańdżenu ſobotu ſwěrni, ſtajnje horliwi bratra Pančičanſkeje jednoty „Sokoł“ k wažnej zhromadźiznje w tudomnej Nowakec korčmje. We ſwojich powitanſkich ſłowach wupraji ſtarosta br. Natuš ſwoje wjeſele na přitomnoſći bratrow ze ſuſodnych jednotow, ſerbſkich ſtudowacych a woſebje ſłowjanſkeho hoſća, pohonjeſe w hołnej lićbje zaſtupjenych k ſyſtematiſkemu, to rěka porjadnomu wołdźelenju na zwučowanſkich hodźinach, nětkole po doſkónčenym napinacym žnjeńſkim dźełu w ratařſtwje a podatku ſo mjez druhim też należnoſce dla jeneho ſobuſtawa, kotryž ſo pak bohudźak lohey zaſo zhładkowa. K blizkemu wulkemu wosebitemu wokrjeſnemu ſokoſkemu feſtivalej 16. ſept. ſo hiſče to a tamne doda (wſo dałſe dźě wſak k tomu poſtajeny wubjerk dowmački a zarjaduje). Ale přeradźić ſmějmy, zo ſo wſě ſtyri jednoty połnoličbnje na nim wobdźěła, dźěći, doroſt a ſtarſe, tak zo můžemy z połnym prawom woprawdźity nawał wočakać. Też na wſelakore zawjeſelenja aid za pěkne dźěći je poſtarane. Nadźijomnje wobſtadi nam njebjo rjane, ſłónčne nazymſke wjedro, tak zo by ſo bohaty ſwjedźeńſki porjad bjez zadżerżkow wotwiwać mohł wosrjedź zelenje přirody. Zwučowacy bratřa pak njech hiſče zbytny krótki čas přihódne nałožuja k pilnemu a krutemu dźělu, zo bychu z česſkim wobſtali a ſławu žnjeli, tole je tola runje hłowne wěc. Pokaza na to, kak debri Serbja kłóſtrſkeho a dalſeje wokoliny hižo z najwjetſim zajimom na ſwjedźenſki zhladaja a jón wočakaja. Na to přiwza br. ſtarosta dweju noweju ſobuſtawow do naſich kruhow. Z jeneje ſtrony zapodaty namjet naſtupaje eventuelne wſpjetowanje „kłóſtrſkeho“ ſwjedźenja w blizkej wokelinje (w Lejnje) a to hiſče před kermuſemi, namaka naposledk trěbny powſitkowny wothłós. So wě budże ſo potom we wołmjezowanych měſtnoſcach na žurli wotměwać. Ze zhromadnym ſpěwom „Sokoje ze połodnja k nam“, kiž wſitzy mócnje ſobu zanoſowachu, ſkónči br. ſtarosta žiwu zhromadźiznu, kiž bě najporjódzy hiſče na ſwědomjo kóżdeho jenotliwego appelował: ſwěrni zwoſtać zdobnym ſokoſkim zwjazkom, ſkrućić ſebi čžło a ſtrowotu a přede wſěm jako wupruhowani ródni wopornicy nuzaje a niekhlabjacy ſo pokazać w ſchłowanju ſwjatych ideałow: „Za narod, wótčinu!“ W ſlědowacej rozmołwje poda tam ſłowjanſki hóſć krótki, ale pak wažny přeſnok: We naſtaćen a dlijomnym, nadobo pak energiſkim rozwiću ſylneho ſłowjauſkeho Sokoła, też ſerbſkeho! potajkim wujnika abo mały wotrěžk z jeho ſtawiznow. Derje ſpóznachmy, kajke přećiwnoſco a wobčežnoſce mějachu ſo přewinyć, prjed hač tuta ideja přiſpomnjenia namaka. A dźeńſa? Khrobły ptak Sokoł zlětuje nad ſłowjanſkimi krajemi, ſtražuje a ſkita. A runje tole

Potajny khłós.

Roman

11] (Pokračowanje.)

Sterling popiſa liſtno ſa liſtnom ſ dypkami a pišmikami a ſlěbikami, ani ſo by ſwojemu ſamérej ſo pſchibližował. Wón ſakuſnu ſwěi ſuły a ſepre hdyž a hdyž hłowu roſmyſlujo na ruku, mjes tym ſo do próſdneho hladaſche, jako by jemu wotłam ſłódanjeńka do hłowy ſkočiło. A byrnjež buch radſcho wdźěcz chył, njeſmějchi ſo tola, jeho pſchetorhnjeć.

Nadobo wječny wón ſ pjaſću wo blido, ſo wſcho ſawrjeſkota, a ſawoła:

„Saperlot, tym pak ja tola njeſbud! Ju dźe tym tola na pſchedtuanjeſchka ſabył! Schtyri ſchkižiki, to rěka potajkim: E-Dur.“

Wón da ſo wospjet horliwje do dźěła. Ja wobkedźowach ſ napjatoſcju wotměrjujo wuras jeho wobliča. Po něſchto mjeńſchinach pohěbny wón hłowu a ſawoła dobyczeſkiſy:

„Haj, woprawdźe! Tak a niz hinak ma to być!“

Ja połoczich a kaž pſchipiſutny hladach na jeho khodźaze pjero, kiž pišmik po pišmiku na papjeru molowaſche.

„E — a — b“, wón pišmiki ſnoſchowaſche.

To dźe rěka po jendželſku dróžka; ja pomyſlich. Ale wón njeběſe ze hłowom hiſchcze do łónza.

„—a—r—c—t—e—n.“

„Cabaretен!“ (Kabarett). Tu bychmoj potajkim hižo jene ſłowo měloj!“ ſawoła wón ſ pyrjazjmaj ſo liſomaj. „Kajſi kabarett? My mamy tu khwilu w Stockholmje tola jenoj jedyn, a tón ſtoji deleka pſchi wodźe. To běſche potajkim ſetkaniſchcžo!“

„Dale!“ ja proſchach. „Njemóżeče wy hiſchcze wjazy wučitaez?“

Sterling nakłoni ſo ſaſo nad papjeru a pokračowaſche:

„K—o—m—“

„Dale!“

„M—a—n—d—a—g—“ (póndźelu).“

„Póndźelu potajtim! To rjechi, pſchetoż w póndźelnſchej nozy dźe ſo njeſkutk ſta!“

S horliwej ſpěſchnoſcju wón ſwoje dźełko pokračowaſche:

„O—m—i—n—ö—e—ſ—“ (je-li žiwjenje . . .)

„Sće wy khyſchat, Fryzo? Je-li žiwjenje . . .!“

„R—r—d—i—g—f—ä—r—t—“ (tebi lubo je).

Sterling ſ jenym wotmachom poſkoczi.

„Wój, je-li ći žiwjenje lubo!“ wón ſawoła. „S toho potajtim ſaſnje wuſhadża, ſo je ſlěpy tajfu móz nad hołejku wobjedźał, ſo njemóżeſche abo njechaſche ſo ſetkanju ſ nim wuhibnyć.“

„A ſeſe žebi wy zyle wěſty toho, ſo njejiſce jenoj ſ pſchipadom k tutej hadźe doſchoł?“ ſo woprašachach.

„Wěſe tym hebi zyle wěſty! Prjedy jene ſłowo, haj mjodźa dwě, nuđeſej ſnadź pſchipadnje hromadu pſchiſłuſcz ale nihdy na nihdy niz zyła ſnada!“

„A kak ſeſe to praiwom wuſhonał?“

„Se ſwojej njekedźbliwoſcju tym ſebi najprjedy wjele njetrjebawſchoho dźełka naczinił,“ prajeſche Sterling. „So ſo wo tajne pišmo jedneſche, bě mi wěſo ſe wſchoho ſpoczatka jaſno. Nó derje, potajne pišmo, kiž tu ſebi cžłowjeſcz mojhy wumyſlile, dyrbi ſo tež wot druhich cžłowjeſkich mojhow wuczitaez hodźeez, ale wěſo jenoj potom, je-li bychu druhe mudriſche prčniſch byłe. So něchtó hudźbu wuzije, ſo by to, ſchtoj na na wutrobje, ſ wědźenju dał, njeſe wſchak po prawom niczo nowe, byrnjež bych tej pſchiſłuſchał, dacz dyrbiał, ſo běſche nałożowanje w tutom padże trochu dźiwne.

Ja wěſo hnydom to myſlach, ſo ſłóżdy dypk na pišmik wopnamjenjeſz, a mějach tohodla za to, ſo A w ſtupnizy (Tonleiter) A alfabetej wotpowěduje. Ja nětjach dale ſe to, ſo ſu jedneroſeje dla njeczarkowane A ſa wulhodźiſchcžo bralo, ſo bychu potom dromatiſkim ſtupnizu paralelnje ſ alfabeta, D ſ F., jómu cžarkowane C ſ A a tak dale.

S tym pak ſo mi niczo prawje radźicz njechaſche. Ja podłožich tohodla ſtupnizy zyły alfabet. Też ſ tym daloko njepſchińdżech. Ja wichał pſchidam, ſo běchu moje wuſłedy jara pokhmurjene, hdyž nadobo na to pſchińdżech, ſo njeběch ſo na pſchedchmanjeſchka dohladał. Pſchedchmanjenja ſu ſchtyri kčhżiki, potajtim E-Dur. Tuž japjerżach ſwoju ſ njeczarkowanym A. C ſtupnizy ſtanje ho nětko ſ Cis a to njeda w alfabecje wjazy D, ale E. To běſche prawe wuſłedanje. Dyrbjowe pišmo bě ſo wěſo ſwopředka wjes wonjemnał, ſo by to, ſchtoj na na wutrobje, ſ wědźenju dał, njeſe wſchak po prawom niczo dale hacž hołko, kiž dyrbiach wo dźeſcz hacž hołko, kiž dyrbiach wo dźeſcz, dźeſcheli wěſte worſlowe kaſchczki na banzy wotwerić.“

Sterling bě woprawdźe wulkotny cžłowjek! Pytaſ ja ſłowom, ſo bych jemu ſwoje ſpodźiwanje wuprajił, ale wón njeda mi khwile k dołhim komplimentam, ale ſoſedźe do ſwojeho pſlaſcheza a da mi pokiw, ſo bych ſo też ja wotſedł.

Wón tunaſche ſo w tutom wokomiku cžiſtočlakej, kiž ſo cžěſt wuczuł.

„A nětko,“ wón ſawoła, „w ſkoku ke khartowemu wotdźelenju pſchi morju!“

III.

Mój naſtajichmoj ſo na puez k Skeppsholmenej. „Ja ſo wſho nadźijam,“ rjekny Sterling, „ſo je kapitan Orne pſchejo hiſchcze ſ chefom kartowepo wotdźelenja, pſchetoż ſmoj ſchkuſiſkaj towaršſchej, a to by naju pózłanje, ſo rozumi, jara wołojiſko.“

Mój ſtojachmoj bóry pſched małym, niſkim twarjenjom, w kotrem ſe khartowe wodźelenje pomeſchcheſe. Po Sterlingowej pročſwje, ſo chże ſe chefom rěczeez, dowjedże mje ordonanza do wulkeje měſtnoſcze, w kotrejž ſo rybarſcke i tym ſaběrachu, móriſke karty do wulkich njedźanych deſkow wurjeſ.

Sa khwilu wotewrichu ſo durje pódlaſkeje ſtwy, a žitaty wuſmahnjeny cžłowjek ſtany, hdyž ſaſtupichmoj, je měſta ja pišmiſtim blidom. Wraſchaju wuras jeho wobličža ſo ſłubi a bóry ſo wón wjeſele poſmjewku, jako Sterlinga ſpóſna.

(Pokračowanje ſeſčhuje.)

nas zmëruje a pokoji a w nas nowu nadźiju wubudźa na jónu lëpši příchod lubeho serbskeho naroda.

S **Jëžowa** pola Kamjenza. Dla plestrowanja dróhi a twarjenja wónzuchow je wot sajdźeneje sobotu wschitkón jëdny wobthad pisches naschu wjeź hacź na dalsche sakasann. Jëdny wobthad pokajuje žo na Kamjenz.

S Lubija. Wotwjertnjeny pkunowy hanacź bu tu se pischichim źnjerczże. Żona, kiź na Swonkowej Zitrowej dróhi bydleschże, pschebywasche w luchim, njewëdźo, so je pkunowy honacź wotwjertnjeny. Wona žo tohodla s pkunom sajdźeješi. Ju dyrbjachu do mëschczańskeje khorownje dowjesć, hdyž je wsoha jandźeny pjatk na swoje sadźerżenja wumrëła.

S Wolschinjzy pola Lubija. Na jenym tudomnym kubie je dwě dejerja straschnje zbodł. Wón jeho na nastiwje nadpadże a s rohomaj cźelko jrani. Dejer samó žo jenoż z wulkim napinanjom psched wóstej śmjerczu wukhowacź, jako pod kalaczkojtym grótom pschdeże, pschi cźimż jeho kalaczki sly rozdrapachu. Scamjeneho dejerja dowjezechu do Lubijskeje khorownje.

Z Kulowa. W Nowowjeschansko-Dubrjeńskich klóstrskich lësach su so zaso dźiwje swinje zasydliłe. Lëtdźesatki dołho tam žanych wjacy nadeśli njeběchu. Klóstrskemu wyššemu lajnikej je so njedawno poradźiło, sylneho serščaka zatrëlić.

S Wojerez. Wulke cźichchezerja bě pjatk wjeczor na tudomnej potlazajšej kraji. Słuchiła młodych ludźi, něhdże 15, pschicźeżechu pikało po Stu-Komorowskej dróhi. Policija zakrocźi a pschiwjedże pschcźi na straźu, hdyž so jich njema swëseźechu.

Z Łužicy

Se **Schërachowa**. Młodźinowy a spomožerski hamt wotkhcźejeneho sastaranskeho swjatka sa Budyschin-kraj smëje wutam, 28. źnjenja, popokdnju wot 1/4 hacź do 6 hodź. we Schërachowje na radnizy, wo jstwi archiwa rëčzne hodźiny.

Se **Salomja**. K wohnjej trubjachu schtwórtk wjeczor krótko do 9 hodź. Sažo palesche žo pola firmy bratrow Frejow, tón krócź w khajerni we žuržodnem Rosenhajnje w Cźeskoslowakskej. W pródkownem dźele khajernje běchu że sklady sapalile. Pischikhwatanym woboram pak so bórzy poradźi, woheń jalecź. — Tudomna zyrkej žo nëtkole dospokaje wobnowja. Wëża je s wolijowej barbu barbjena a dalschi dźel twarjenja žo snowa wobnjetuje.

dukkowych wikow.

Se **Salomja**. Wobschërene wuporjedżenišce dźela wukonjeja žo pschitomnje a w pschichodnych njedźelach na tudomnej statnej dróhy. Budyšco-Salomska statna dróha budże žo na pschestrëni wot żelezniskeho pschekhoda hacź do jschiženja schožeje dlëžicź (pleszrowacź). Kamjenje sy hižo pschiwożene, na Zitkosko-Biskopczańskej statnej dróhy, wokolo Wiernarjez na nekotrych mëšnach žo dźela, tak blisko Pizdórska pschi gmejnskim hamcze a tżeńskim. Sdźela su dźela hižo wukomane, na nekotrych mëšnach žo hischcze dźela, wobkhad žo j jeneje strony wudźerżuje.

* Se **Sborjeza**. Mëschczańzy sakupjerzo pschiwolichu 29. žnjanika t. l. w tajnem pohedżenju kup prjedawanschcze khlostarskeje za 75 000 hriwnow kupnych pjenjez. Mëtko je tež smutskowne ministerstwo k tomu žiwoju dowolnosć dało. Kak ma žo leżownosć, kiź budże sažo „Boigthof“ rëčacź, kaž prjedy, njeńzu žo mëščczańske spokki hischcze dostórcźnje rosšudźile. Dźel twarjenja na žo sa wobydlenja pschetworicź. Nimo toho roswažuja hischcze wo tom, hacź njeby žo druhi dźel sa pschepytk njeżenjenych pschetwaricź mël, a tón dźel, kiź žu žorle stareje khlostarnje, by žo sa towarstwowe a pschednoschowańske mëtnosće pschihrawicź dyrbjał. Sahroda mjes twarjenjom a mëschczańskej nuzju pschi Mikawschskich hrjebjach ma žo wot parkowego jarjadnistwa jahrodnizy wuprawicź a s wotstronjenjom płota murjow pschi Mikawschskej wëži ma žo wobydlerstwu pschistupna żelnicź. Dale maja myšle, k tutym sadam też pschistup wot Pëtrowskeje zuzkuje pschihrawicź, tak jo budże pschichodnje mózno, wot Pëtrowskeje zuzkuje bokoło stareho khlostarskeho twarjenja po wutkodźowanischcźach hacź k Mikawskej wëži khodźicź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Wjernarjez**. Psched nëšchto dnjenji namaka tudomny wobydleŕ blisko Salomskeho dwórnischcza jaku do wëtra, kiź bě nëchtó słubił. Khëtrje ju nëchtó jódbny a na runje nimoźdźacy nakładny cźah cźišny. Ale tón Wróżtkawski knjes, kiź bě tu s kotom na wodkopucźowanju a bëše ju słubił, bę wschak hižo w prawym cźasu to pytnył. Wobkedźowarjo pokasachu jemu sjed sa namakarjom, kiź pak nicźo wo tom wëdźecź njechasche. Sawołana žandarmerija poca žo trochu dokładnischo j wëzku sabëracź a namaka słoúcźne schwarny pjenjes nëhdże wokolo 60 hriwnow pola namakarja, hacź dotal sprawneho a stromneho cźłowjeka, kiź bě so paduschstwa namakarki winowaty sčinił.

* S **Drježdżan**. (Sapalenka sajeli.) Sanźdźenu sobotu wudhri w dźewjatej hodźinje w Maschendorfje, Drježdżańskim wokrjesu w brózni žiwnoscźerja a wikowarja je mlokem Ericha Schrägera woheń, kiź bëšche nëchtó s pschedewiacźom sałožił. Brózńja je źnjemi napjelnjena, žo dospolnje wotpali, hacźrunjeź bëchu wjejne a žuržodne wohnjowe wobory rucźe na wopalnischcźo pschijële. Podhladna w tom, so je s pschedewsacźom a s wjecźiwoscźu woheń sałožiła, ku mjes tym tam dźekaza, dwacźesilëtna khižownja, kotruž sajachu a statnemu rëčnjiskwu do Drježdżan pschiwjedechu.

* Se **Stolpna**. (Nutsdobywarjo.) W nozy k wutorje wopytachu njepřosčeni hoscźo nasche město. Padutschi sałëchu do wschelakich wobydlenjow a wsachu pjenjes a hódnoschi žohn. Najškrischo mëstne wobstojnoscźe derje znajachu.

* S **Hanichena**. (Dejmantowy kwaš.) Žadny žiwjedżeń dejmantoweho kwaša možesche tkalski mischtr Karl Gottfried Goldaunner se žiwjej mandźelskej Khristianu Wilhelmina rodź. Wolfcej žiwjeścźej.

* S **Noweho Mëšta**. (Sažo njejbože ſ motorskim kołom.) Na Sabrieżanskej-Nowomëschczańskej statnej dróhy sajëdże motorski kołojësdny pschcźeśiwo tam bywajej sawërje. Jeho żona, kiź w soziusu žedżesche, žebi cźekało kosće słama.

S **Khrapowa**. Pschi wutornischim nusnem pschehadżowanju Wawkez mlynskeje leżownoscźe, na Lubijskim žudnistwje wotmëtem, je knjes Alfred Mersiowskij s Wósporka ſ 70 000 hriwnami najwjazy žadźił.

* S **Lipska**. Sriedu sajëdżeli w Lipsku monteur Ernst Schulze ſ Budyschina, na Wettinskej dróhy 37, II. Snjeschożeny puczowaschże po poruczńoscźi žiwjeje firmy Zimmermannez woknarnje do Hanovera a Lipska, so by montażne dźela wukonjał. W Lipsku pak spadny wón krótko do žiwjeho nawróta do Budyschina ſ 31/2 metra wyšokich róschtow tak njeschožawnje, so žebi kosće wschelako słama a na to bórzy potom wumrë. Schulze, kiź je w žutrownika hałe žiwje 25lëtny dźekarski jubilej žiwjecźił, bě w 40. kecźe a sawostaji žonu a tři dźecźi.

* S **Kamjenizy**. (S granatu žiwju žanźbnu žonu wohrožył.) Pobonc ſ Ruždorfa bě žo khëtro wotunkał a na žiwju žonu rošnjemdrił. Se šlepej granatu da žo wón do žiwjeje mandźelskeje a hrožeschc, so zyły dom do powëtra rozbuchnje. Nažiwnemu cźłowjekej wutorhnychu priedy hacź móżeschc žo njeschože hischcze stacź, straschny naftroj, a pschepodachu jeho policiji.

* S **Zwikawy**. (W pkomjenjach šahinył.) Na Münzskej dróhy bę wutoru wjeczor woheń wudhrił. 70lëtny wobydleŕ domu, ſ mjenom Philipp, njemóžeschc w prawem cźasu žo ſ palazeho twarjenja dostacź. Wo jstwi, ſ kurom najwjelnjenej, žo bromadu swjese, a tam namaka jeho wosnjowa wobora bjes wëdomja leże. Wón bě žo tak jara wopalił, so wumrë, hdyž jeho do khorownje dowjesechu.

* S **Liberza**. Paźnika Laugera e Schlaga napadny duzy ſ korcźmy domoj njesnaty muški a da žo hjese pschesc pschicźinyć ſ nožom do njeho. Pschi tom klö njedocźink Laugera ſ nožom do woka, kiź bu cźežzy sranjene. Też wocźiza je pschcźešnjena. Wócźko je drje słubjene.

Přilopk.

* **Levine je žebi po žiwoj Junkerske kłëdło pschijšoł.** Charles Levine, kiź koni w nałëcźu ſ Chamberlinom Atlantiski ocean pschelecźe a žo pola Khocźebuža na jemju puschcźi, je pjatk sažo do Dźawy pšišeł. Hižom psched nëkotrymi njedźelemi tam pschibywajsce a jehdasche mo kupm płacźišm Junkerskeho kłëdła typa W 33 ſ Junkerskim L5-motorom. Kuž bu mjes tym wobłamkchena a Levine pschińdże žebi po swoje kłëdło. Kłëdło wo wschim śdacźu nadpriedu dalsku cźaru nad krajom puscźi.

Do kotreje strony poleczi, Levine njeczi. Kłëdło powjewjedże amerikanski kłëat Bert Acosta. S druheje strony pak žo sažo powë, so chże Levine Atlantiski ocean pschelecźecź, tón krócź pak ſ Europy do Ameriki. Dyrbjesli pak Levine po kraju leczecź, dha deje poleczi do Tokia a wot tam žnadź pisches Cźichi ocean do Ameriki.

* **Szmjertny skok ſ radnischeje wëże.** S Hannovera žo pischе: Wutoru wjeczor w 11. hodźinje skoczi 23 lëtna holza ſ Sejecźina, kiź tu na wopysce pschebywasche, se samomordarskim wotpohładom ſ wëże radnizy. Wona padny na nëhdże 30 metrow hłubschu galeriju a bu halle najsitra rano se słamanymi stawami morwa namakana. Młoda holza bě žo pschi wopysce wëże ſ młodym knjesom sejmała a wobaj wostaschtaj na wjaki hischcze pyches cźas. Zo tym hacź bě žo holza wospjet wuprasiła, so dyrbjało cźe zjenje bjes, ſ wëże do hłubokoscźe skoczicź, skoczi njenadźijn, bjes toho, so móżeschc ju jeje pschewodżecź zadżerżecź, ſ wjakeje wëże dele.

* **Krokawa w tobaku.** Statna tobakowa rejzija we Franzowskej je w pożledninm cźasu wjele pschipółpinca mjes kujerjemi namakała. Hdyž žo do wójny hišto sta, je tón abo tamny w žiwojim tobakowym pakcźiku pjecź zentimetki pjenjes abo žamo słëborny frank namaka, tak swjeseli rejzija w pożlednich lëtach wotebraniow. Hdyž tobakej bórnizu, hodźe, papieru, gumijowe tuści a płatowe słyki pschida. Njemało pschekładowanych pak bě psched krótkim Dünkirchenskí kurjeŕ, jako w žiwojim tobakowym pakcźiku derje sawalenu selthnyru krokawu wuśłëdkl.

* **Wobschërne lëtne wohnje pola Toulona.** Sdźeleno sańdźeneho tydźenja ſ połnozu franzowskeho města Toulona lëtne wohnje nastachu. Wone žo khëtje wupschestrëchu, dokelž bëšche žiwy wëtr pschi tom ſpomognikom. 30 kilometrow dołhu a 10 kilometrow schëroku pschestrëń lëša žu wohnje zapuscźile.

* **Mórski powëtr w bleschach.** W jendźelskich mórskich kupjelach žu jara roschirjeni: boja žo, so žadyn Londoncźan wjaz k nim njepschidźe. So by žo na kónz tydźenja pola nich wocźerstwił, dokelž je stronu mórskí powëtr we Londonje na pschedań. Cźłowjek trjeba jenoż do jeneho ſ mulkich Londonskich hotelow śleź, tam móże žo jeho narëbacź. Kóždu sobotu mjenuja wotśedu hacź na dalsche nëkotre cźežzše auta ſ jendźelskeho namóńskeho brjoha do klowneho mësta, kiź do mulkich sydłowjn nejpschimjerniši mórski powëtr do Londonskich hotelow woża. W sudobnach su nëkotre tyżnjowe kubikinoch metrow mórskeho powëtra ſ Bridlington a Weston super Mare. S klowninm wotebranom je hotel Lavoy w Londonje, kiź chże na pschelecźane wraschnje młodych a wëło też starschich ludźi na to ſmuczicź, so niedźelu na sobotach hnydom mësta wopuschczesći, ale so bychu kónz tydźenja na rejowańskim parkesce hotela

Hospodarski rozhlad.

Pónjdźelu 27. augusta 1928:

Sobotniše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych .	46,98
1 jendźelski punt .	20,344	100 čěskosł. krónow .	12,43
100 šwajc. frankow .	80,71	100 franc. frankow .	16,37

W Barlinje njebë sańdźena žobotu ani burin ani produktowych wikow.

Pschisłate:

Wojnatkeho, Scheźëpan w Cźeńwjenych Nošlizach.
Kowańskeho, Kerstan w Hródku, Drježdżańska dr. 2.
Schewskeho, Knapa we Stomnicźanju pola Hródka.
Holzu do domu, Hübelka w Hródku, Drježdżańska dr. 6.
„ Müllerka, Rhein-Ruhrska hasa 1 w Hródku
„ Gudźiz hotel w Budyschinje.
Schulara, łuseži dwór w Soutezach.

Na pschedań:

Kóń, 5-lëtny, Steinborn w Jëžowje, telefon 411.
„ nješ 4 na wuběrk we Wulkej Dubrawje 31.
„ žiwny w Dobruschi 8.
Kuchinska nadoba w Kamjenzu, Mlynski puć 4.
Kuchinska nadoba, w Budyschinje, Sahrodkowa hasa 2 della.
Motor kuchinski, Tebuner a žyn w Nakezach.
Hobanka, Pawlik w Hrodźischczu.
Sswjawa, Leinert, wojnaŕ w Nakezach.
Blido dubowe, wucźahowańke, 90×125, w Budyschinje, Tišlarska dróha 31 II.
Loźo, texich, myjace blidko w Budyschinje, Juriowa hasa cźišło 23 I.
Cźelcźak w Stachowje 29.
Sswjawa, wikowar ſ piwom w Lebdźorezach.
Prošata w Kawrezach 10 pola Wiškopja.
Wrótcź, desłowarski, ale ſ zyhelowym krywom, [illegible]
Wjesły pola Hródka.
Kruwa wyšokožuczelna w Kichidole 6.
Kruwa wyšokožuczelna w Luhachowje 19.
Kruwa wyšokožuczelna w Dubrawku 17 pola [illegible]
Kruwa podšobna w Klukschu 3.
Kruwa wyšokožuczelna w Praškowje 3.
Kruwa wyšokožuczelna w Boranezach 5.
Jałožka wyšokožuczelna w Pcźerzezach 33.
Kołat 2-lëtny, cźorny, bjes rohow, Kišlich w Rišelzach pola Klukschu.

Soudnisny na pschehadźowanje

wutoru 28. augusta 1928

w Njebjelczańzach dop. w 9 hodź. schijaza maschina w Cźeńskej gryzchcze,
w Hródku dop. w 11 hodź. w hosćencu „K jeleniej“: kóń, wosy, gratty,

Soudnisce pschehadźowanje leżownoscźow.

Žiwnosć. Sluschaza Korli Jekerjej w Terpje pola Hródka.
K njej sluschejeja domsce, hródź, płz, brózeń, rëhanza, dwór, sahroda a 14 jutrow leżownoscźe

Škrowe deneše.

Barlinske produktowe witi bjerjese dow. 24/11 hodźin:
Sswedny wobrot pschi piatkownych skaźiinach.
Dopołdnja 24/12 hodźin: Koń wšed hodźinu. Žadaja žě wysche płaćišny, tola je njedostacźom.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po turi abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 8.	23. 8.		24. 8.	23. 8.
Pšeńca	22,5-26	22,2-23	buwy	26-28,00	26-28,00
rotka	22,2-224	220-223	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jowsnjeń	—	—	módre łupiny	15-16,0	15-16,00
nsz. jeńmjeń	204-2 3	204-213	žolte łupiny	17-17,50	17-17,50
wows	206-217	207-218	zeradella	—	—
kukurica	210-214	208-217	raps. wosušk	19,90	19,90
pšeńć muka	27,2-31	27-31,00	lany wosušk	24,00	24,90
rżana muka	29,25-32	30-31,00	bocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,50	15,50	bërnj. kruški	24-24,4	24-24,40
rżane „	17,00	17,00	syno, 50 kg	1,60-4,00	2,50-3,85
lane symjo	—	—	rżana słoma	,90-1,15	1,00-1,20
hrëch	35-40,00	35-40,00	pšeńć. „	1,80-0,90	0,80-0,90
raps	320-325	320-325	wowsna „	1,80-0,90	0,80-0,90
pjeluški	28-32,00	28-32,00	ječa „	0,75-0,9	0,60-0,80

Płaćizny rëzneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

25 august 1928. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamenjenje

Woły: 813.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rëzneje hódnosće hač do 6 lët	58—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	54—56
Mjenje wukormjene młode, derje piewane starše	49—52
Mjenje picowane wšëch starobow	37—42

Byki: 654.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rëzneje hódnosće	54—58
Połnomjasne, młódše	49—53
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	45—47
Spatne	38—43

Jałojcy a kruwy: 959.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rëzneje hódnosće	43—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rëzneje hódnosće hač do 7 lët	33—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—21
Mjenje a špatnje picowane	—

Cźelata: 1350.

Najlëpše wukormjene (2. druž.)	73—81
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—75
Špatne (4.)	55—66

Wowcy: 7211.

Młódše a starše wukormjene (1 družina)	64—65
Starše wukormjene (2.)	62—66
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	57—61

Swinje: 8818.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1¼ lët stare	76
Wukormjene	77—78
Mjasne	76—77
Špatne	73—79
Rancy a kundrosy	69—19

pschečzinili. Hdyž London njepschindże k morju, dha pschindże morjo do Londona! Hdyž móże žo cźkowjeł w hotelach mórskeho powětra nahrěwacź, cźohodla dyrbi žo potom hakle na wudawki a wobjezjenjesce je żelesniskej jěchu njerjesacź? Hotela žu wojjewike, so w blizschim czasu powětrny wschěch mórskich kupjel sajwjedu a rejowanske wjeczory zarjadnjy, na kotrychž budże kóždy króć druhi mórski powětr dacź. Mjenje žo praschu, hacź budża žebi schkodowane mórske kupjele to lubjcź dacź, hdyž jim jich dobry a strowy powětr pscheo nohom sebjeru.

* **Wěrowanje na Fulhijamje.** Wožebitoscze, kiž běchu hacź dotal wěste pschedprawo Americźanow, žu žebi też we Japanskej pschišiwojili. Wěrowanja w lětadle su tam nječhto zyle wschědne. Psched krótkim wotmě žo też na Sswjatej horje Japanczanow, na Fulhijamje, k prěnjemu rasej wěrowanje. W dothich běłych chutach buddhistiskich muchow kroczesche profesor Totiokeje mjerzitu je žiwojej wuiwolenej na horu Fulhijama. Tam czakaschtaj na sthadżenje ztónzo. Buddhistiski měschnik wěrowasche jeju w hantyznym wokomiku, jako znamidło Japanskeje, sthadżaze ztónzo, žiwoje prěnje pruhi na horu zeleleschc. Niewschědne wěrowanje mjesche tak komuno amerikanskim wobrosam lepschinu, so běsche romantiske.

* **Lětadło sarazy holzu.** W Jósefowje pola Warszawu dwrbjesche žo wojerske lětadło deke pusczecź, pokelž běsche žo na nim nječhto zlomowało. Jako běsche swoju rejesdżanje, sjedże lětadło najprjedy nekotre metry nad a mori dwě holzy, mjes pschišladowazymi.

* **„Krażin"** pyta dale. S Bergena w Norwezi ej žo powě, so je ruski lódlamak „Krażin" swuporjeschany. Jeho jězby na pruhu běchu ipokojaze. „Krażin" jědże nětko runje won do Spitzbergena a w Kingsbayu wośmje ruskeho letarja Tuchmowjskeho a jeho lětadło zabu. Potom pojědże Amundsena a balonowu ekspedicyju pytacź.

Swětowe žně léta 1928.

Swětowe žně wobhladuja lětża za dobre hacź frejujodobne, kaž žo wone po dotalnych wuwoschtach hodża wobliczicź. W tutych wobliczenjach su też wopschidnjate wuwoschi němskich žnjow, kiž su tehorunja dobre hacź frejujodobne. W polodnischej Němskej su žně zwjetschka pod ćuhe, w polnocznej Němskej njejsu hischcze wschudżom tak daloko.

Protyka dawkowych termijow

w měsazu septembru 1928.

Na finanzny haml ma žo placzicź:

5. septembra: Dawkowy wotczah wot dżelacżerskeje mzdy za mzdy, kiž buchu w czasu wot 16. hacź do 31. augusta 1928 wuplacżene.

10. septembra: Bursowy wobrotny dawk.

15. septembra: Pschemyslowski dawk, 2. termija 1928.

20. septembra: Dawkowy wotczah wot dżelacżerskeje mzdy za mzdy, kiž budu w czasu wot 1. hacź do 15. septembra 1928 wuplacżene.

Swójbne powěsće.

Zemrěli: Marja swjnd. Schmidtowa rodz. Zeisingec we Lubiju, 69 lět. — Marja Freundowa rodz. Lischkez we **Porschizach**, 63 lět. — Arnoscht Schołta, montér w Budyschinje, 45 lět. — Ida Helena swjnd. Schubertowa w Budyschinje, 78 lět. —

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Powołanjska schula w Budyschinje na Swonkownej Lawskej haśy 23.

Po ministerstwowym postajenju maju žo schulerki, kotrež chodża wot jutrow 1929 **dwojoknje domjazohospodaśe** rjadownje tudomneje schule wophytowacź, hrybom pschišiwjecź.

Liczba schulskich hodźin: 30 hodźin wob tydzeń w prěnim a 10 hodź. wob tydzeń w druhim schulskim lěcze.

Schtóž polne rjadownje wophytuje, njeirjeba sjece winowatostne lěto do schule chodźicź.

Pischijsewicź maju žo schulerki w dnjach wot 28. augusta hacź do 8 septembra wschědne dny wot 11 hacź 12 hodź. w pisarni schulskeho wjednistwa w 2. poschodże schulskeho twarjenja na Swonkownej Lawskej haśy 23 (sobotu nic).

Dokelž je hižom wjele tudomnych a wonkownych schulerkow pschijsjewjenych, žo powětr, so bychu žo czim skerje czim lepje samohwile.

W Budyschinje, 23. augusta 1923.

Mišczańska rada, schulski hamt.

Wuśtawki gmejnskeho žwjaska za Budyšku powschitkownu khorobnu pokładnju, kotraž wopschija město Budyschin a wjes Sezicźy, Pschischecźy, Dobroschu, Hrubjelczicźy, Hnaschcźy, Cźechorjecźy a Sślónkecźy, žu wot dnja, na kotrymž je tuto wosjewjenje wudate, schtyri tydzenje na wokrjesnym hejtmanstwje wuložene, so może je hebi kóždy wobhladacź.

W Budyschinje, 21. augusta 1928.

Wokrjesne hejtmanstwo.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schtrowa powěsć wo wedrje za jutje mutoru: Rjenje a czopko, posdźischo saho scherjate. W Jendželskej scherjate a thódnischo.

Do Parisa pschijědżichi je němski žwonkowny minister dr. Stresemann franzowskeho žwonkowneho ministra Brianda wophtał a žo z nim pot hodźiny rosrěcźał. Psched žwonkownym ministerstwom bě žo wulka žyła ludźi ihromadźila, kotrež němskeho žwonkowneho ministra powitachu wolajo: „Ześlawa měrej! Ześlawa Stresemannej!"

*

Barlinski sastupjeł Parižskich nowin „Oeuvre" je składnosći měr, z dr. Stresemannom nekotre mjenischiny psched jeho wotjědom do Parisa poręczecź. **Na praschenje, schto wo „Zjednoczonych statach Europy" měni, dr. Stresemann wotmołwi: „Wěrju do teho, tola dyrbi žo hischcze wjele sadźewkow wotstronicź. Napjatosći w poczahach mjes Franzowskej a Němskej dyrbi zyle popuschczejcź. Sa to njejsmě žo žadyn hrěch njeswuspytany wostajicź. Njedźiwajcy sadźewkow, kotrež na dolhim puczu němsko-franzowskeho zbližowanja leża, njedyrbjeluje won na tym, so žo ihromadne dźełko. žo na myslí runosće a prawdy załožoważe, mjes woběmaj ludomaj sawěrźi.**

*

Franzowzojo žu w Ludwigshafenje spytali wobhoricź, hacź žo w dźełarnjach barbowoje industrije napischeżiwe hrěchi pschecźiwo zdźejtym plynam dźełaju.

*

Na sjedźe zyrkwjow w Prahi je žo žobožu 150 žohnowanow z 32 krajow sejcźko. Sa pschedźěłu belgiskeho wojepółkanza dr. Amundsena wuhwalichu. Najprjódy žo wo praschenju wolbronjenja jednajche. Swětowy žwjasz za internazionalne pschecźelstwowe dźełko zyrkwjow žada, so žo schulske knihi, kotrež hidźerske pschispomnjenja wo žuždowanych ludach wopschijeja a ſ tym žwětowny měr wohrožuja, njeježmědža dale w schulach trjebacź.

*

Sobotu w nozy je blisko Kielzow w Pólsce wobranjena banda wokobowy czah sadjerzała w dospołnje wurubita. Nadpad žo mjes Radomom a Mjechowom w 80 metrow dołhim tunelu sta, hdjež banditoja je žwětowanymi tamnjenjemi dozpichu, so czah zasta. S czimž potom na dobo nětoli sababjeni muzjo revolwer psched sobu dżerżo na lokomotiwu stoczichu a sa nekotre minuty lokomotiwu a czahowy personal pschemocnychu. Sa krótki czas zyle pschestrašenych puczowarjow wurubichu, kotiij hebi njeswěriwo so wobaracź. Zhlu nadpad dźeje dyżli 20 minutow njetrejesche. Wulku hromadu zjenjes a zuwelow sobu wotwiscu so rubježnizy po czimje skubichu. Zonje jeneho bankowego direktora ſ Radoma žu brillantowu debjenku, nekotre stowki złotych hódnu, rubili. Połizija njeje hacź dotal žaneho śleda sa banditami namakała.

Towarstwowski powěsćnik.

Budyšin. „Biesada" skhadźuje so kóždu pónd ze w **Serb. kofejowni.**

Budyšin. „Nadźija" zmeje **jutre wutoru** spěwanje so Serbskim Domje. Njech tón raz wšitcy přińdu. Muske hlesy su też jara nuzne. **Dirigent.**

Budyšin. Jednota „Sokol". Přichodnu srjedu 29. aug je w towaršowni zwučowanje, też za Sokołki. Po tym je 1/10 hodźin posedźenje předsydstwa a wubjerka. Městno so tam postaji. Wopyt wćerjowych bratrow a sotrow je jara nuzny. **Starosta.**

Hornja Hórka. „Łužica" wuhotuje přichodnu njedźelu 2. septembra swój lětny swjedźeń w Mnišonskej pivarni. Wše bratrowske towarstwa a wšón serbski lud wutrobnje přepošuje **předsydstwo.**

Khelno. „Domizna" **nima** njedźelu 2. septembra swoju měsačnu zhromadźiznu, ale wažnje přičiny dla so kle **njedźelu 9. septembra.**

Kulow. Jednota „Sokol" wuhotuje njedźelu 2. sept. serbski wječor ze zwučowanjemi a rejemi. Zapoczatk z dypkom we 8 hodźinach.

Pančicy. Lipa Serbska ma wutoru 28. pożniši wječor we wosmich wažne posedźenje pola Sokoła we Wotrowje. Wočakuje so, zo wšitcy přińdu, kaž pasivne sobustawy. Předsydstwo.

Spěwarska kupka „Lumir" ma sobotu 1. septembra w 6 hodź. skazanku w Serbskej kofejowni, nadjetwička. Rozprawy, pokiwy, namjety, pohlady. Přińdźe wšitcy! **B. Krawc.**

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow ma sobotu 1. septembra popołdnju 1/24 hodźin druhe lětne hłowne posedźenje w restawraciji „K woprawomu" (napřećiwo dźiwadłu). Přitomnosć wšěch dirigentow a předsydow je nuzna. Dnjowy porjad: a) Nowinki. b) Naša „pokładnica". c) Nazynski koncert. d) Přednošk předsydy: „Elementarna hłósna kultura" abo „Sto je našim serbskim spěwarjam přeco wšěm nuzne?" e) Namjety a rozmołwa. Hosćo su tež witani! **Hłowne předsydstwo.**

B. Krawc. J. Słodek.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku, Marko Smolerjo w Budyšinje. Za lokalne dźěł a inseraty: A. Dudźan, w Budyšinje. — Za hospodarski dźěł: Arnost Bart w Budyšinje. — Za rozsyłanje: G. Jurk w Budyšinje.

Naše porażaki!

Wudźělk

34 lětneho nazhonjenja

Dawnowupruhowane delikatesne margarinowe znamki

KUNELLA

EDEL GOLD

Pfd. 85 Pfg. Pfd. 95 Pfg.

dobra kaž

butra

z drohotnymi

Kunella-wotrěžkami!

Butrowa wikowarnja na Bohatej hasy 16 Kunella

Telefon 3384

Njedocpěta kajkosć

to je tajomstwo wulkeho wuspěcha, kiž je sebi Persil dobył a jenož pjez tutón wuspěch je wón tak rozšěrjeny! Wězo, poskićnja Wam druhdy něšto, štož ma „runje tak dobre" abo snadź „lěpše hač Persil" być. Njedajće so zaslepić: Persil je najdospolniše plokadło, kiž móžeće sebi myslić, njeje lěpšeho!

HENKO, Henkelec plokacy a běleński soda tón srědk k namoćenju, njepřetrjechceny za šaty a do domu.

Młode holcy móža šaty šić nawukнyć, w jednorym hač najwosobnišim wuwjedženju. (Wušiwanje, šack, kromki (Hohlsaum), kloprowańske a valenciennowe wupyšenja). **Njewěsty** móža swoju nadobu same šić. Bliže pola **Friedy Dittrichoweje w Kamjencu** na Oststr. 26.

Nowy hospodarski wóz kiž 35 ctr. njese je na předań **w kowarni w Drožďżiju**

Britwje, truhanske aparaty a nožiki, :: wótřeńske rjemjenje :: poruča w najlěpšim wuwjedženju

Ernst Frick, britwjowa točerńja na Třešlanskej dróze 4 Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kuž też wšeho krawskeho grata. Pučowanych a zběrarjow ja won **njepósćelo.**

Młode kundrosy a młode rancy němskeje wosebiteje rasy (Edelschwein) z mojeje wot D. L. G. připózn. plahow. mam na před. **Heinicke,** Swobod. kubło w Sekecach pola Kubšic.

Wysokosnóśelna **kruwa** młoda 3 (njeježele do čeleća) je na předań **w Dubrawcy čo. 17** p. Bart.

Młoda, sylna, wysokosnóśelna kruwa je tunjo na předań **w Lubochowje čo. 19.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 201 | Budyšin — Wutoru, 28. awgusta 1928 — Bautzen | Ročnik 37

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 80 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so. płaći 10 sł. pj. Wudawa a dźiła Smolerjec knihičišćernja, rap. sp. r. w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2567.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so na mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajnje nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy zł w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Dr. Stresemann pola Poincarea.

Němski zwonkowny minister dr. Stresemann je pódźelu w Parisu dopołdnja z pśichwodom swójogo tołmača dr. Schmidta ministerskeho prezidenta Poincarea w finanzným ministerstwje wopytał. Rozmjeńenje mjes wobêmaj je poldra hodźiny trało. Pśichi nim bêśichaj nimski tołmač a tołmač franzowskeho zwonkowneho ministerstwa Berweille pśichtomnaj. Pśiched finanzným ministerstwom bê žo wulka była ludźi zhromadźika, kótaraž dr. Stresemanna pśichi jogo pśichkhadźe a wotjêźdźe žiwje powita.

Podpisanje Kelloggowcho pakta.

Pódźelu popołdnju je žo w cźaśnikowej jali we zwjazkownym pogódźenju „pakt pśicećiwo wójnje", kótaryž franzowski zwonkowny minister Briand „Parižski pakt" mjenowaśe, podpisał. Jako pśeni je zwonkowny minister dr. Stresemann z pśichśelesekom pśichitomnych swójo mjeno pod pakt stajił.

Powyšenje tarifow němskeje železnicy.

Tarify němskeje železnizy maja žo, kaž je žo hižo dźěłiło, po wuwjudźe železniskeho rosrišćazeho ćuda powyšćiś. Wobchad z twarami dyrbi 200 milijonow, wobchad z typśobami 50 milijonow hriwnow wjazy wunjesć. Płaśiny žo pjeźa wo 10 prozentow powyšcha. Pśichchodnje žo pjeźa jenož dwě rjadowni wosow za wobchad wosobow zawjedźetej, pólstrowana a drjewjana rjadownja.

Socialdemokratija srjedźneje Slezyskeje wo pšašenju pancerowcho křižaka.

Wurjadna wokrjeźna konferenca socialdemokratiskeje **strony** srjedźneje Schlesyskeje je po **rozhorjenym wurěčowanju z wulkej wjetšinu wobsamknjenje pśichjała,** w kótarejž žo mjes druhim praji:

Wokrjeźna konferenca socialdemokratiskeje strony za wokrjeź srjedźneje Schlesyskeje najwótriśicho zaśudźuje pasiwne zadźerjenje schtyrjoch towaršchow w němskim knjeźerstwje pśichi wobsamknjenju twara panzerowaneho kśiža „A". Žada žo, so bychu wschitcy nawjedowazy towaršchoju, też cźi, kótaśi w němskostatnym a krajnym knjeźerstwje sedźa, wusli wobchad se stronitym towaršchnišćiwom mêli. Wona je pśicećiwdeźena, so ma krafzija nêniskeho fejma wolu, wšêdne mozy nakóźiś, so by žo dalšchemu bronjenju sadźewało, a też wot krafzije nêniskeho fejma a ministrow socialdemokratiskeje strony wocźakuje, so wschê druhe raty za twar panzerowaneho kśiža „A" wotpadaju.

Druhe resolucije, z kótarejž jena žadaśe, so bychu žo cźi schtyrjo ministrojo se strony wusamknyli, žo wotpadachu. Jenohłósnje žo namjet pśichija, kótaryž žada, so by žo wurjadny stronimy sjêźd dla prašenja panzerowanych kśižakow swołał.

Krawscy pomocnicy w Barlinje so z dźěła wuzamknyli.

Dźěłodawarjo w krawstwje mužazeje drasty w Barlinje su, dokelž žo w jenotliwych dźěłarnjach strajkowachu, wšichnich krawskich pomocnikow z dźěła puśiśili. Licźba strajkowarjow a z dźěła wusamknjenych 4000 pśichekroca. S wulkich nêniskich městow tehorunja powêźe pśichkhadźeja, so je žo wusamknjenje sapocžało. Wšicho hromadźe je w Nêmskej nêtkole nêhdyž 30 000 krawskich bjes dźěła. Take licźba pak žo hišćeze wjele powjetšchi, hdyž žo wusamknjenje doma dźěłazych krawskich jenotnje pśichewjedźe.

Kommunistiske pśihoty na pśewrót.

Drjezdźańsku polizajsku presidijum wosjewja, so staj 25. awgusta 1928 wjeczor po 10 hodźinach dwaj wojowarjej cźerwjeneje fronty pśiched polizajskej patrouillu cźekajo pakcźik z wótrymi patronami za cźełbu a pistoliju zhubiłoj. Municija bê do kommunistiskich nowin zawalena. Sa zhubjerjomaj žo gledźi.

Njewažne też njeje, so žu lêtża w juliju šamym žo wuthodźowazy abo žo kupazy ludźo w Łobju abo pśichi Łobjowym brjoze 743 wótrych patronow wschelakeje druźiny namakali.

Mêrowe dźêło cyrkwjow.

W pódźelnischim pogódźenju zwêtowneho sjêda we Prazy sa internazionalne pśicećiwowe dźêło zyrkwjow je president nêniskotatneho žuda dr. Simons wo **„moralitich a nabožeńśich zakładach zwêtowneho mêra"** rêcźał. Wón rozłoži, so juristiske zakłady žame njeměja zwêtowy mêr dla swójich złabosćow a njedospołnosćow dla zarucźiś. Wo Swjatu Ludow rêcźnik sapocžatk organizacije zwêta, žrjedźišćo wschêch juristiskich a politiskich zakładow zwêtowneho mêra widźi. Schtóž derje z cźłowjestwom mêni, njeby zmêł Swjatu Ludow njedźiwajcy jogo njedostatkow zaspiwaś, ale po możnosći spêchowaś a połêpšiś pytaś. Jogo žame wobstarśe wšêty hjeśtrach wosnamjenja.

Swjatu Ludow dyrbi pak runje kaž Haagiki žud hakle swoju wobnjowu pruhu wobstaś, hdyž žo jedyn stat porjaduje wuprajenemu wuzudej spjećiwja abo žo po Radźinym jenohłósnje pśicźjatym namjerje njestoji.

Rêcźnik Kellogowy pakt pśicećiwo wójnje daloko dožahaju podawk mjenowaśe, z kótarymž žo wójna zjawa satamuje. Tola hižo jeho pśicźjerce pola wulkomozow a mnjenjenja, kótaraž žu žo k jeho podpisanju pśidaśe, dawaju na tym dwêlowarjej, haž budźe tónle pakt wušapanjenju wójnskeho wobnja móz zadźêwaś.

Swêtowny mêr po tajkim zjawnischi zakład trjeba, kótaryž **s**e najpśiródny na duje pózcźiwosće namakaje. Rêcźnik na hłuboki wótiw pokaja, kótaraž žu pózcźiwe ideje cźłowjeskeje dostojnosće, runoprawosće ludow, socialneje prawdy atd. na prawne wutworjenje internazionalnych pocźahow mêle. W tymle swóju wobjebje praschenje mjenischinow a wusko z tym swižnowaze praschenje wo zamołwitajazym prawje ludow wuběrnje. Tu njemóže juristiska formula, ale pózcźiwe rozmjenjenje prawow a winowatosćow statowego wjednika rozrišaś. Bohužel njeje zjawne mênjenje, kótaraž je 1919 sśerčenje mjenischinow wunuzowało, dosć zlne było, we wschêch krajach schowinistiske knjeźazych kruhow pśichewinjeć. Tohodla je praschenje mjenischinow za Europu njepśestawajcy hrožazy strach wójnskich wubuchow.

Pśichede wschêm dyrbi žo se zaśudu „dwójneje morale" za politiku a pśiwatne cźiny kónz cźinić.

Pśiredy njemóže zwêt k mêrej dóńć; pśichetož stajna bojoseć pśiched politiskej njemoralu wobšobinšeju bjespórocznych statowych wjednikow ludam pod stajnje pśichibywazym bronjenjom stonacej dawa. Jenož tłrobłe pśichewjaśe pśiwatneje pózcźiwosće bo zjawneho žiwjenja móże dale pomhaś. Hdyž dyrbi „pśicećiwstwo mjes ludami" bycź, dyrbja **nabožeńske mozy skutkowaś.** Pśicećiwstwo mjes ludami dyrbi žo na internazionalnu stronu pśicźerjeć, płód kasnje, so dyrbi cźłowjek žiwjeho njepśicźerceła lubowaś. Myšl, zyły lud jako tajki lubowaś, pak žo njehodźi pśicźerjeć. So by žo tale kasnja dobjelniła, doža̍ha, so žo tóždenm žobustawej druhebo luda jako cźłowjeskemu bratrej z lubosću napśećećo stupa. Kśesćeśijanske zyrkwje maju nadawk, tole smyslenje wucźiś, wone pak tónle nadawk njejžu pśicźjo dobjelnile.

Po kśesćeśijanskim smysłenju by było, hdy bychu žobustawy jeneho luda žobustawam druheho luda serake **mózne** wuspêcha popśechale, hdy bychu ludy, mêsto so žebi bohatośe semje z bróńjeni wotbronjeja, žo po praktiskim a prawdźiwym planje do nich dźêle, hdy bychu, mêsto so že wjasonje wulkuja, žebi wjasonje k pomocy byle w ledźenju pśicećiwo khorosći, nuzy a bubrinstwu.

Tu dyrbja zyrkwje, na pozcźitwo Steckholmskeje zwêtowe konferency zhromadu, na širiku zwêtowneho mêra w prênim rjedźe žobu dźêłaś.

Bjes nabožeńskeho zaharjenja njemóža žo mozy cźiny pśichewinjeć.

Kommunistow w Parizu zajeli.

Plakaty na murje pśichlêpjuju a lêtaki rozšerjeju je kommunistiska strona z fichiwdźěłanymi wurasami pśicećiwo Kelloggowemu paktej demonstrěrowała. Dokelž polizija hnydom zakrocźi, bo demonstrazija njeporadźi. Pśichlêpjene plakaty žu žo wotstronike a nêhdyž 50 rozšerjerjow lêtakow žu sajeli.

Njewêrna powêść wo jendźelsko-francowskim łódźstwowym zwjazku.

S wopêcźu amerikanskich nowin, so stej Jendźelska a Franzowska pakt wo zhromadnym dźěłanju jendźelskeho a franzowskeho wójnskeho łódźstwa a lêtańtwa w Cźichim a Atlantiskim wósanje a w Sêrjedźoseńskim morju wobsamknyłej, žu žo w Sjednoćenych statach połnóżneje Ameriki do njemêra dali. „Chicago Tribune" z Washingtona powê, so z powêźe wo franzowsko-jendźelskim paktu sćežu na zeremoniju podpisanja pakta pśicećiwo wójnje pada. W amerikanskim knjeźerstwje žo hišćeze wrócźo dźerža, należnosć sjawnje rospominaś. Praja pak, so dyrbitej, jeli so žu powêźeje wo jendźelsko-franzowskim łódźstwownym dojednanju njewêrne, Paris a London hnydom krocźele cźinicej, so by žo położenje rosjažnito. Swêt žebi njeźmê myślicź, so dwaj nawjedowazaj stataj na wójnu dźěłataj, mjes tym so žo sjawnje jeje wotrêkataj.

Hačrunje žo praji, so Sjednoćene statы nimaju žadneho njepospêdneho dopokasa za to, so stej Jendźelska a Franzowska namóźłi swójak wobsamknej, žo tola z rozšerjenjego mêstna wusdêwaju, so žo wšelake wopowjedźenja wo łódźstwownym dojednanju we Washingtonje jako spokojaze njewobhladaju. Wjetšina wobkedźowarjow praji, so je njedostatk rošjažnjenja runje nêtkole prawje njesbožowny. Knjeźerstwowe mêsto we Washingtonje žo zapowêduje, pśicźicźnu mjenowazy, kótaraž bla Kellogg London njewopyta. W nêkotrych kruhach žebi myšla, so žo wón po porucźenjeći prezidenta Coolidga Londona dla schromataju dalnje, kótaraž je bla jendźelsko-franzowskeho dojednanja nastała. Dale žo boja, so, jeli so žo położenje bórzy njerošjažni, dla pakta pśicećiwo wójnje hišćeze k zawadam dóńdže, kótaraž mohłe žo z tym skónczyć, so amerikanski senat pakt pśicećiwo wójnje njepotwierdźi.

*

Jendźelske knjeźerstwo njeje žo komdźiło zaprêcź, so łódźstwownemu dojednanju z Franzowskej njeje. Londonske nowiny žu na wusnamnym mêsće powêźeju wocźišćeju, so je Chamberlainowe pišmo wo jendźelsko-franzowskim dojednanju, zhromadne dźêło na morju a powêźise nastupazym, hola wunmyślenka.

Litwa so ženje Wilna njewotrjeknje.

Litewski ministeriski pśichedźyda Woldemaras je njedźelu zhromadźiśu ratarjow do Uteny swołał. Pśiched tymi je znowa wo możnym nawalu Polakow do Litwy bał a pśipowêdźił, so Litwa žwoje prawa na Wilenski kraj njespušćeji. Rozumny cźłowjek njemóže wopśicźeć, so Woldemaras pśichcźo znowa pśiched sjawnosću wo prawach Litwy na Wilenski kraj rêcźi. Mêsto Wilno je brje pśiched pjeć stow lêtami k Litwje žinjchało, tola haž je wobydlerstwo litewske było, njeje dopokazane. Dźensa je Wilenski kraj nimale zyle z Polakami a Běłorušami wobydleny, Litwjenjo maju w nim znadnu njeńschinu a w mêsće Wilnu žu litewska rêcź srêdka žinjchi.

Londonske „Times" žo w zawodnym nastawku ze Woldemarasowymi bludnymi nahladami a žadanjemi sabêrajo wobžaruja, so Woldemaras na radu a autoritu Rady Swjatka Ludow njekedźbuje. Loni w dezembru je Swjatk Ludow Litwje a Pólšcej porucźił, so bychtej wójnski stawaj skónczyłej. Polazay žu žo hnydom sjednacź spytali, njes tym so je žo Woldemaras pśichi tóždej składnosći jiwojim wintowatojeśam wotwołakował abo je tola wołstrokował. W mêji je litewski ministerski pśichedźyda swet jendźelskeho zwonkowneho ministra rjad dobrych radow dostał, na kótaraž pak bê wón w junijskim pogódźanju Swjatka Ludow sabył abo kiž je samyślom njewobchadźowane wostaji. Pśichi tejle składnosći je žo na wschitkich sastupjerjow Swjatka Ludow zaceśiłeś zawostajił, **so je wón jenicźki zamołwity za sadźiśe wobnowjenja normalnych pocźahow mjes Pólšcej a Litwu.** Też na warnowanje nêniskeho knjeźerstwa njeje Woldemaras dźiwał. Wêzownje, „Times" praja, je Wilenske praschenje jažne. We Wilnu jenož mało Litwjanow bydli, a jeho wobchadźenje z Polakami je z ludowym wotpłosowanjom prawnu móz dostało a Rada Swjatka Ludow je to potwjerdźiła. Litewske knjeźerstwo pak Wilenskemu praschenju njeda wuzkuc, žo nadźejo, so, jónu **nêkak k wójnje w rańšej Europje dóńdźe,** pśichi cźimž Litwa žwój samêr doscźije. Njech žu kajkeźkuli pohnutki Woldemarasowe politiki, dha je tola bjesbdźêlne, **so** jeho politika niž jenož katolitrosalna sa moralu a materialne łasimy jeho šamžnego kraja, ale też žórko khutnych starostcow knjeźerstwow poczina bycź, kótaraž žu w prênim rjedźe za zakhowanje mêra samolwite. Też makemu statej njemóže žo dowolicź, stajnje z wohnjom hraśkaś.

Swjatočne woswjećenje 70. narodninow sławneho serbskeho přirodospytnika a wótčinca Korle Bohuwěra Šćeh.

„Pšeh schadźowej hłowu dyrbiśch postanyć a starych cześćiś.“ Wěrnosć tutoho biblikeho hrónčka nałoni zule njedźelu a póndźelu knjes wyschi wuczeŕ na wotp. **Bohuwěr Schěza** w cźichej žerbskej wjesy Ssowrjezach. Haj, wón je to nałhonik w poknym smyśle ſłowa. Se wschitkich stron a ſ wjele taſkich, ſ kotrychž žebi ani posmyślił njeje, dosta ſbožopschejaze pschipiſy a dary. Ssu to najſkerſche ſwjedźenja, kak žebi tutoho starcho, we wutrobje pak hišćcze młodeho, pokorneho knjesa waža a jeho cześća. Jeho žadanje wschak njeudźe ſa cześću a ſławu, jemu njeje date, ſo psched ſwětom pokazowaś, ale we ſwojich lubych horach a holach, we kukach a harach je wón jeźicha žiwy ſwojemu najluſchemu žóńcu, ſwojemu ſtwórcy. Wón je ſtwórbje, hdyž jeho wócźko nihdy mnohi dźiw, tiž wośtanje druhim potajeny, a jeho ucho ſłyſchi ſpiki hudźby, kotraž je mnohim ſawrjena. Se ſwojim pschirodospytnom pak je žebi mjeno dobył, tiž je po zyłej Němſkej, w druhich europiſkich kraſach, haj ſamo w Amerizy ſnate.

Na njedźelſkim ranju pschednjeſe Bukeczanſki wosadny poſawniſki chór pod nawjedowanjom knjesa wučerja Jſelta jubilarej pſched jeho domom nékotre duchowne ſerkuſche. To běſche rjany naſtup wulzy waſneho dnja. Knjes Hajna ſe Spłóſa poſtrowi jeho a wupraji jemu najwutrobniſche ſbožopschecza w mjenje wokolnych žerbſkich towaŕſtwow. Wokoło pschipokoſnje pschijźechu knježa ſ pſchedſtajdſtwa Budyſkeho ſwintſkeho towaŕſtwa „Jſis“, pschejachu jemu ſbožo k narodnemu dnjej a pschepodachu rjany dar. Mjeſe žyku ſbožopschecow běſche ſej poſtrow Macźizy Ssorbſkeje a druſtwa Ssmolerjej knihicźiſchcźejnje ſ pſchnym preſentnym korbikom. Rano a dopołdnja běſche wupjelnjene ſe ſbožopschecźemi žuſtodow a pschecźelow, popołdnju pak běſche wěnowane Schězej zwótbje, jako ſo jubilarowe dźeći wokoło ſwojeho doſtojneho nana ſhromadźichu a ſo ſ nim radowachu.

Dokelž pak je knjes wyſchi wuczeŕ Schěza we ſwojej wśy a wokolinje tak lubowany, waženy a cześćeny, bě wjeſne žerbſke tow. „Podcźornobóh“ na wczerawſchu póndźelu wjeczor wichittich wjeſnjanow a wokolnych na rjany wjeczor pſcheproſnjo, w kotrymž móžeſche ſo ſławnoſcź ſobu radowacź nad cześtnym dnjom ſwojeho lubeho wyſchſcheho wuczerja Schěza. W poſtajenym cźaſu pſchiſtłhadźachu ludźo w nahladnoch cźiſłodach a bórzy běchu błoda w Palerjez žurli wobſkadźene. Bórzy ſtewi ſo teſ knjes jubilar ſe ſwojej mandźelſkej a ſu wutrobnje powitanu a ſa kraſne a ſwětkami wupyſchene błido dowjedźeny.

Swjateczneſnoſcź wotewri ſo po powitanju pſchedſtajdy „Podcźornoboſche“, knjeja Wjeczele, je ſhromadnym duchownym ſpěwom „Wulki Bożo, ſhwalbu cźi“, tiž k. kantor Łodnik Bukeczanſki nawjedowaſche. Możnje ſchumjeſche ſpěw a ſahori wutrobu. Na to ſaſpěwa jubilarej Bukeczanſka „Radoſcź“ pod nawjedowanjom k. wuczerja Wjele 4hłóſnje „Tón Knjes je ſwěrny paſtyſ ſham“, kotryž ſpěw je na knjeſa wyſchſcheho wuczerja Schězu wo jeho ſamſnym wuſnaczu hłuboki ſacźiſchcźi ſawołajił.

Jako prěni rěcźeſche w mjenje Domowiny a župy „Jan Arnoſcht Ssmolerˮ knjes župan Krjeczmaŕ ſ Budyſchina, tiž pſchi žadnej pſchicźiźinje 70. narodninow knjeſa wyſchſcheho wuczerja Schězu wuſběhowaſche, ſchto maju na nim žerbſke towaŕſtwa pſchi ſwojim prózowanju, kak jim ſłuži je ſwojimi ſaſimawymi pſchednoſchkami, rěcźnik ſpominaſche na jubilarowe ſaſłužby wo pſchirodoſnt a ſ kaſkej radoſcźu ſo naſtawki wot njeho cźitaju. Narešujo praſchenje noſcheho Sserbowſtwa móżeſche ſ radoſcźu ſwěſcźicź, ſo wón ſłutkuje ſa ſwój lud jako prawy Sserb. Jako małe ſwonkowne ſarunanje ſubilaroweje wulkeje luboſcźe k ſwojemu žerbſkemu ludej pſchepoda rěcźnik jemu kraſny diplom, wot naſcheho žerbſkeho molerja Mrěcźina Nowaka ſhotowjeny, darjeny wot župy „Jan Arnoſcht Ssmolerˮ a wókolnych žerbſkich towaŕſtwow. Diplom pſchedſtaja, kak bohowka dźiſchi winy wobwěnzuje jubilarowy wobras, tiž je wośtrjeły diploma pſchipiſarjeny. Wokoło njeje a wobežje wokoło njeho hiboze ſo wſcho ſe wſchelakimi ſwěrjatami, ſornami, ſajazami, ſchwinzom, jěžom, wódnym muzom atd. A zyły rjany wobras wobdawaju mjetele a huſaŕzy.

Diplom běſche ſ wulkim pſchekwapjenjom ſa jubilara a ſpodobaſche ſo jemu derje.

Knjes faraŕ Mjerwa, pſches kotrehož ſwjedźeńſtu rěcź ſo ſtoła žorina žiła cźehnjeſche, pſchejeſche jubilarej hišćcze prawje wjele lět. Wón ſpominaſche na žiwjenje a ſtutkowanje knjeſa wyſchſcheho wuczerja Schězy mjes ſwojimi ſwójbnymi, kak běſche wón prawy žerbiſki nan a je w ſbožownym mandźelſtwje žiwy. Sswěru je roswuczował ſwoje ſchulſke dźeći, tiž je wſchitke „w ruku-maj poměŕ“. Mnoży ſ nich wěſcze dźenſa hišćcze ſpomina, kak je jim „błiſto žehźak“ a na jeho „paſtyſki tiſ“, ſ kotrymž wſchak je jenož derje ſ nimi měnił a ſich wodźił a kak rad jim prawje „wulke“ zenſury dawaſche. Sswojimi ſchulſkim dźěcźom dawaſche rad pohladacź do raja, w kotrymž wón ſham pſchebywaſche a najradſcho dźekaſche niz jenož ſa dźeći, ale też ſa doroſcźenych. Hišćcze dźenſa rad do Rachlowa horje ſhladuje, hdyž ſo hišćcze domach cźaje a hdyž hišćcze rad thodźi. Knjes wyſchſchi wuczeŕ Schěza je ſiwy ſrjedź ſwojeho wjeſneho luda, to je wſchitkim lube a ważne. Jemu pak je ſ wožebitym wjeſelom, ſo je wokoło nicho jeho „lud“. do kotrehož je wuſzywał dobre ſymjo. Naſch jubilar pak njeje jenož ſ nanom a wuczerjom, ale je nimo toho hišćcze žerbſki wótcźinc. Knjes faraŕ ſpominaſche na jeho wědomoſtne dźeła a ſchtož naſz w tym poſběhuje, je ta, ſo ma naſch mały žerbſki lud ſławneho muża, tiž je po zyłym ſwěcźe ſnaty. Możemy tak ſyknemu ſwětej prajicź, ſo mamy też ludźi, tiž nječhto móża a dokonjeja. Chzemy jeho wulběhowacź, dokelž ſo njehańbuje ſwojeho Sserbſtwa. Runjeż ludźom njeje ſe ſwojim pſchirodoſpytnom wyſchſcheho ſroſumliwy hył, je tola pſchi wſchej wuczenoſcźi ſtajnje ſroſumliwy wośtał. Wón je ſtajnje po ludowym waſchnju piſał, ſo jemu runje jako profeſor ſroſumliwſt. A kak kraſnje roſumja ludźi wſchitko žortnje roſpowědacź. Wěſo hłwile dyrbiſch měcź, cźaeſch-li ſ nim wo nječim popowědacź, ſa poł hodźiny to ſcźinjene njeje. Swulkim dźakom ſpominaſche knjes faraŕ na jeho ſajimowe pſchednoſchki, tiž wón žerbſku duſchu ſnaje a na njej dźiwa. Jako khwalobne na jubilaru wuſběhny rěcźeſche ſo je pſchi wſchěm ſwojim pſchirodoſpytu wośtał wěrny cźłowjeŕ. Trjebamy jeho hišćcze prawje dołho, ſo ju ſławu naſcheho luda a kraja dale njeſź. Tiž ſo jako Serb a narodowa nihdźe njeje hańbował, ſo ſa Sserba wuſnawacź. We zwójbje, w ſchuli a ſjawnoſcźi je dźeławał na ſwoju žerbſcźinu a we ſwojich ſpiſach je wona pokaſał, kak ſo žerbſka rěcź też hodźi wědomoſtnje trjebacź. Knjes faraŕ pſchejeſche jubilarej, ſo by po tutych 70 też hišćcze to 80, haj 90 dožiwał a prawje wjele pożkuchnych ludźi namakał a też trochu dźakownych, kiž wědźa ſchto na nim maju, ſo po ſta lětach njeby ſo jeho pomnjene Schězowe mjeno, ſo bychu tu potom hišćcze Sserbja byli, kotříž móhli prajicź: „Schěza běſche naſch.“

Knjes pſchedſtajda ſchulſkeho wubjerka a měſchczanſkeho Wirth ſ Rachlowa knjeſej wyſch. wuczerjej Schězy ze mjenje ſchulſkeho wubjerka ſbožo pſchejeſche. Wón, hačrunjeż hišćcze njeje pſchedołho w Rachlowje, njeſamrěni na jeho tamniſche ſkutkowanje. K dopomnjeczu na tónle ſwjedźeń chzedźa w Rachlowje ſchulu porjeſchicź a pſched nju lipje ſradźicź k dopomnjeczu na prěnjeſe a dołkołětneho wuczerja.

Knjes jubilar wyſchſchi wuczeŕ Schěza, kotremuž běſche, jako by ſ njebjeſ padnył hył a na ſemi žeńcu ſo dźiwał, powědaſche, kajku ſyku liſtow je doſtał a kak ſo na njeho ſpominało. Njecha ſo ſham khwalicź. Pſchekwapjeny a pſchekhwatany je hył, dokelž tak wulkeho woſwjeczenje ſwojich narodninow njeje wocźakował. Powědaſche, ſo je hył 43 lět ſ wuczerjom w Rachlowje, je hył a je też ſtajnje wyſchittkim k radźe. 70 lět je wón ſwojeho ſdźerżał, kaž by chzył prajicź: Ty dźekaj dale! Jubilar měni, ſo najſterje tak je. Sšłubi, ſchtož mogo doſahaju, dale dźekacź ſa žerbſki lud. Też je ſtrony Němzow je ſo jemu pſchehrawajenje doſtało. Pſchedſtajdźerka ſpytniſkeho towaŕſtwa „Jſis“ je jeho wopytało a dochrunjeż je Sserb. ſu jeho ſa ſwojeho cźeſneho hobuſlawa pomjenowali. Wón pak chze dźekacź woſebje ſa žerbſki lud, dokelž wjazy pomozy trjeba hacź Němzy, kotřiž maju wſchego doſcź. Lud dyrbi pak ſo ſham hotowacź, hewak jemu Bóh też njemóże pomhacź. Knjes jubilar ſo naiboże wjeſeli nad tym, ſo lud ſa nim ſtoji, wón pak žebi pſcheje, ſo bychu ludźo bóle do žerbſkeho towaŕſtwa khodźili, ſo niebychu jenož wieſzela hladali, ale tež wukli. Knjes wyſchſchi wuczeŕ Schěza chze pak hacź do ſwjatoka wośtacź tón, kiž je hył a chze dale kóżdemu ſa radźe hyćź. S hnutej wutrobu podźakowa ſo wón ſwojim ſkónčenju ſwojeje rěcźe ſa wſchitke kraſne dary, tiž je doſtał.

Knjes wuczeŕ Kſchižan-Bukeczanſki wupraji jemu w mjenje Bukeczanſkeho žerbſkeho towaŕſtwa wutrobne ſbožopschecźa a jako dźak ſa rjane pſchednoſchki pſchewoda jemu ſtyku dobrych zigarow.

So ſpěwne towaŕſtwo „Radoſcź“ pſchejeſche jeſt pſchedſtajda knjes Lubjeńſki jubilarej ſbožo k 70. narodninam a wokſebje, ſo by Bóh nam wjele taſkich muſcźow wobradźił kaž wón je.

Pſchedſtajda „Lubina“, knjes Hajna ſe Spłóſa, pſchejeſche wutrobny poſtrow a pschecźe wot knjeſa wyſchſcheho farara Domaſchki w Budeſrezach a pſchida hišćcze nékotre ſłowa a bażeń.

Jako běſche knjes župan Krjeczmaŕ ſhromadnych k ſaſtupej do towaŕſtwa namołwiał, wuſtupi „Radoſcź“ ſaſo a ſaſpěwa ſiwje kraſny ſpěw wo žerbſkich

Potajny hłós.

Roman

121 (Pokračowanje.)

„Je dha to wopraſwdźe możno — Maks Sterling!“ wón ſawoła, mojemu pſcheceľelej ſ wupſchestrěwnaj rukomaj napſchećeho thwatajo. „Rjana khwilka wěſo, ſo njeſmuj ſo ſaſowidźałoj! Lěby budźech tebje ſpóſnał! Nó praj wſchak, kak dha ſo wjedźe, a kajſi wětſik je tebje do mojeje klětki ſanjeſł?“

Sterling tſchaſeſche ſwojemu ſtaremu ſchulſkemu pſchecźelej ruku, pſchedſtaji mje jemu a po nékotrych ſawodnych ſadach hnydom ſapocza wo tom rěcźeć, ſchto je naju k njemu pſchiwjedło.

„Njebě-li tu pola tebje wośta knjeżna Hjálm we ſtužbje?“ ſo wón wopraſcha.

„Běſche . . .?“ wopraſcha ſo kapitan ſpodźiwajo.

„Kelkoż ja wěm, je tu wona też nětkole hišćcze.“

Sterling poſkoči.

„Nětko hišćcze tu . . .?“ ſo wón ſ khwatkom wopraſcha. „Sſedźi-li wona napoſledku tam wonka w tej ſtwi, pſches kotruž ſmoj runje pſchiſchłoj?“

„Ně“, wotmołwi kapitan, „wona tam njeſedźi, pſchetož hižo wot póndźele njeje ſo wjacy widźeć dała. Ja njewěm, hacź je khora abo ſchto je hewak ſ njej, na kóżdy pad ſham dźenſa rano ordonanzu do jeje hydlenja póſłał, ſo bych ſo wopraſchecź dał, ſchto je ſo po prawom ſ njej ſtało. Ja wocźakuju ordonanzu kóżdy wokomik wrócźo.“

„Toho trjeba njeje“, rjekny Sterling. „Schtoż móże cźi ordonanza rjeć, to móżu cźi też ja prajicź: wona je morwa.“

Kapitan Derne ſtupi kroczeľ wrócźo a hladaſche, kaž ſproſtnjeny na mojeho pſchecźela.

„Morwy?“ wón ſabórbota. „Haj, hdy a na kajke waſchnje je wona tola wumrěła?“

„Wona bu w nozy na wutoru ſkónzowana,“ Kapitan hrabny Sterlinga ſ wulkim roſtorjenjom ſa ruku.

„Ty maſch drje nékajki hłupy tryſt ſe mnu?“ ſo wón wopraſcha. „Skónzowana . . . . ? Wot koho to? Wupraj ſo tola ras . . . . !“

Na wſchě ſute praſchenja pytajmoj też mój wotmołwjenja,“ rjekny Sterling, ani ſo by ſo dał ſnjeſpokojcź. „Wěſo ſda ſo ta wěcźa trochu ſapleſcźena byćź, tak daloko hacź to nětko dowidźu. Ssu tu nékotrežkuli cźemne dypki w tej podawiſnicźy, tiž móżeſch ſnadź namaj ty wujaſnicź. Ja pak bych cźe dźaſł ſwopréđka na to kedźžliwoho ſcźinicź, ſo jedna ſo tu wo jara ważnu naležnoſcź, tiž dyrbi potajkim zyle njes namaj wośtacź.“

Kapitan likwy a pſcheproſzy naju ſ machnjenjom ruki, ſo byhmoj ſo poſtydloj!

„Ja běch wěſo myſlu“, rjekny Sterling dale, „ſo nimaja ſcźeńy w tutej ſtwi wuſchow.“

„Samběſche niz. Stwa je ſ ſaſunych pſchicźinow dwójzy wutkana, a ty móżeſch rěcźeć, tak wjele, tak wótriſe hacź chzeſch.“

Sterling roſpowěda nětko kapitanej, pod kajkimi wobſtojnoſcźemi je knjeżna Hjálm po jeho měnjenju była ſkónzowana, njewupraji pak njes tym nicźo wo pſchicźinje ke njeſkutku, kaž bě ſebi to hromadu ſeſtajał.

Kapitan Derne pſchiwoſłuchaſche ſe ſłymym ſajimom a ſaſunu jenoż tu a tam praſchenicźko, kiž pokaſowaſche wótreho ducha a cźiſto roſum. Mjes pſchestawku, tiž Sterling ſcźini, plazmy jeho ſ łahka na ramjo a ſamoła na poł žortujo:

„Ty by wopraſwdźity Scherlock Holmes, najlubſchi Makgo! Ja wopraſwdźe měnju, ſo ſły kopyto ſmyliſt!“

Sterling ſo trochu poſwěnkny, bórły pak pokaſa ſo ſaſo khitny a rěcźeſche dale:

„Ja bych cźe nětko wěſo wo to poproſył, ſo by mi na nékotre praſchenja wotmołwił, tiž dyrbju cźi tola pſchedpokłaſcź, hdyž chzemoj pſchicźinu ſłóſtniſtwa wotkryć.“

„Proſchu,“ rjekny kapitan.

„Schto je knjeżna Hjálm tu dźełała?“ wopraſcha ſo Sterling po khwili roſmyſłowanja.

„Wona dźełaſcha na potajnych morſkich kartach, to rěka, wona ſabéraſche ſo ſyku ſynnu ſ tutym dźěłom a ſtónjeſe ſo hakle ſaſchły tydźeń.“

Sterling ſkřmy ſo do hubow. Naſche tukanje, tiž je ſda, ſo wobkrucźi.

„A cźehodła bu runje jej tole dźěło dowěrjene?“ wopraſchowaſche ſo Sterling dale.

„Dokelž ſo na tole polo naſtěpje wuſtojeſche, hdyž je nécźiſto lět ſo wurjadnje ſ tutymi kartami ſaběrała. Nimo toho pat měſjachmy ſo tole lěto wobežbje ſpěſchnje do dźěła, pſchetož pſchibrjožnje łódźiſtwo dyrbjeſche měſaj priedy nowkaž hewak, a tohodła dyrbjachu karty tej priedy hotowe być kaž hewak. Tole dźěło pak njebudźeſche nichtó druhi dóſć knjeżna Hjálm ſa tak pomérnje króſki cźaſ, kiž běſche wotměrjeny, ſdokonjeczź mohła.“

„Ja měnju potajkim, ſo jedna ſo w tutom padźe wo zyle potajne karty?“ wopraſcha ſo Sterling a hladaſche nadſkuſcźujo na kapitana.

„To móżeſch ſebi myſlicź. Ssu to najpotajniſche dokumenty, pſchi łódźiſtwu.“

„Juſa móż, pramy Ruſka, njeby potajkim ſamołwjenicźo pſchecźiwo tomu měła, tajke karty wobſtejeſcź“ wopraſcha ſo Sterling pomałku, kóżde ſłowo dorazne podſtrehujo.

„To cźuzu wěrcź!“ ſmějeſche ſo kapitan. „Kóżda ſtata by ſa bjeſſwědomiteho ſłužza, kiž chzył ju k ſłóſtniſtwu njeměram ſnjeſwužicź, zyle ſamoježne winowjta hyła!“

„A ty měniſch potajkim, ſo je knjeżna Hjálm abſolutnje ſpuſchczliwa hyła?“

„Wěſo ja to myſlu“, wotmołwi kapitan ſadźiwjony. „Ja jenoż njerozumju, hdże ty dozyła ſ tajkim praſchenjom měriſch.“

„Ju ſo cźe praſcham, hacź ſły ty podſtorkowany ſebi wjeſo ſo knjeżna Hjálm njeje dowěru ſnjewužiła.“ (Pokr. ſlěd.)

barbach „Bratrja, dajcze město śpěwej!“ Na to wuspěwa hamtny chór naschu serbsku narodnu hymnu „Rjana Łužica“. Wschi tutym zwjatocznym wokomikam wschitkomni postarachu.

Wobsamkowaze zkowa schadźowy serbskeho towarstwa „Podczornoboha“, knjeza Wjeczela, wuktinczachu do wutrobneho dźaka wschitkim, kotrizi su zwjedżeń pomhali porjenjschecz, kaz tež knjezim rěcznikam. Namotiwjesche wschitkich k pilnemu wopytej pschednoschkow knjeza jubilara a towarstwa „Podczornoboh“, schtož budże jemu s najrjeńschim mytom. Wobzebitny dźak wuprajl pschedźiwda śpěwnemu towarstwu „Radosczi“ a jeje dirigentej, knjezej wuczerjej Wjeli.

Rjany wjeczork pleczesche so hischcze dale pschi serbskich śpěwach a sabawje. Niezapomnitny wostanje wschitkim, kiż so na nim wobdźelichu, wosebje knjezej wuschemu wuczerjej Schéżu kamemu. Bóh spożcz vak jemu hischcze wiele strowych lét, so by so wschego sahc a sahzo pjera pschimacz mohł k lepschemu swojeho lubowaneho serbskeho luda. Ty pak, serbski ludo, wopomń, schto na zwetich wótczinach masch, wopokaż so jich hódny. To budże jim s nairjeńschim dźakom a mytom! Dcz.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Wutoru 28. žnjenca

Hawština

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

1851 ma Imiš kwas z Milu rodź. Pfulec z Přišec. Mila Imišowa, mandźelska wulkeho serbskeho wótčinca Hendricha Imiša, sotra prof. Pfula, běše so 26. měrca 1827 narodźiła jako dźowka kubleria Michała Pfula w Přišecach. Ze swojim mandźelskim začahny 1859 do Hodźijskeje fary, hdźež je hač do swojeje smjerće žohnowanja polne, zbožowne žiwjenje wjedła a wšitkich wozbożiła, kotřiž mějachu zbožo ji bliže stupić. Mnohim, mnohim běše wona ze swěrnej pomocnicu, radźićerku, dobroćerku. Jako 1895 na 21. mal. rózka zemrě, w 44. lěće swojeho mandźelstwa, spěwaše basnik Jan Waltař, kiž je jejnu starosćiwosć sam spóznał: „O serbski ludo, z twojeje krony je jena parła padnyła.“ Wona běše z woprawdźitym jandźelom našeho luda. Serbskim studentam, kiž w jejnym domje přebywachu, běše z woprawdźitej maćerku. Naš wótc Imiš njeby tajki rjekowski wojowar za swój lud być mohł, hdyż njeby wona jemu k bokej stała jako jeho najswěrniša towarška žiwjenja. Běše njekhabłaca, swěrna Serbowka, kiž swój narod ze wšej wutrobu lubowaše. Z dobom běše serbska pěsnjerka, kotraž je wjacore rjane serbske pěsnje spěsnila. Jejny wobraz je 1926 „Předźenak“ do serbskich domow donjesł. Njech dźensa tohodła na njón z česćownosću zhladuja.

1849 poda sakska wyšnosć skromnu wotmołwu na žadanja Serbow, kiž su w sakskej revoluciji swěrni byli.

Z Kulmanoweho kěrluša wo pčole.

Hdyž pčołka dobytk hromadźi,
Dha so tež sobu stara
Za swoje lube sotřički,
A jěsć jim njewobara:
Tu widźiš, kak maš bliżšemu
Też popřeć kóždu dobrotu.

Hdyž pčoły leća tu a tam
Hdyž pčoły leća won a dom,
Dha ducy stajnje zwonja:
Tuž lětaja ze zwonjenjom
Při kwětcy, kotraž wonja.
Tak njech też spěwam wjesele
Při dźele dźakne kěrluše.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 28. awgusta 1928

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1905	100 pólsk. złotych. .	46,93
1 jendźelski punt .	20,332	100 čěskosł. krónow .	12,42
100 šwajc. frankow .	80,66	100 franc. frankow .	16,35

Barlinska bursa wčera do nowoho tydźenja so žiwšim witkowanjom zahaji. Wšelake cłakow rjane bohatki na turskich žitnjach. Žime běchu wisć z dołhimi a rentowymi ličbjanemi.

Na produktowych wikach w Barlinje jewjesche so wěste sterkowanje płacźinow, wosebje za pospěšne termije. Hotowe sorty pschedawachu zyle po pjatkownych płacźinach. Wčera płacźesche zentnar

w Barlinje:

pscheńcy 11,10—11,25 hr., rožki 11,05 hr. hač 11,15 hr., jećmjenja nalymjeho 10,20—10,65 hr., jećmjenja nalětnjeho 11,70—12,70 hr., wowsa 10,25 hač do 10,70 hriwnow

w Drježdźanach (pjatk)

pscheńcy 11,20—11,50 hr. (11,25—11,55 hriwnow),
rožki 11,30—11,50 hr. (11,30—11,55 hr.),
jećmjenja nalymjeho 10,65—10,90 hriwnow (10,65—10,90 hr.),
jećmjenja nalětnjeho 12,25—13,90 hriwnow (12,25—12,90 hr.),
wowsa (stary) 12,75—13 hr. (12,75—13 hriwnow),
wowsa (nowy) 10,75—11,25 hriwnow,

w termijowym wikowanju

za september: pscheńcy 11,87½—11,90 hr.
rožki 11,67½ hr., wowsa 10,80 hr.
za oktober: pscheńcy 11,90 hr., rožki 11,82½ hač 11,83¾ hr.,
za dezember: pscheńcy 12,12½—12,15 hr.,
rožki 11,85—11,88¾ hr., wowsa 10,75 hriwnow.

Pschikładźenja:

Holzn do domu, knježi dwór w Jaserkach p. Hródka.
„ pječaŕ Rychtař we Wojerezach, Halfstrowska hasa.
„ hoscenc na dwórnischczu w Lubiju.
„ Siemenjowa w Rišci, Actom-Borbergowa hasa.
Sternotypistku Knjecz w Běrku pola Bórkhamerow.
Pěstowczu w Hródku, Drježdźanska dr. 5.
Wurzownika kowarskeho, Falkenhan w Nowej Wěsy pola Husti.

Na pschedań:

Koła žonjaze sa 35 a 30 hr., Budka w Hródku, Dolha hasa čisło 46.
Doykarł s gratom we Wojerezach, Lěšna hasa 1.
Byk k pschipuschczenju, J. Knjecz w Běrku p. Wojerez.
Kachle, khežne durje a mjedowa zentrifuga, Hajnišk we Małej Nydej.

Ssudnizy na pschedawanje

štwórtk 30. awgusta 1928

w Budyschinje na ſudnistwje doſ. w 9 hodź.: Kamarske blido, wschelaka brasta a wobuca, 4 grotomi schijaza maschina, cžaſnik, hebłowaza maschina, drastowy pjewjeschak, ſofa, ſchpihelaj, kowanska pschiprawa, pjenježny kamor, 4 bilješe, 4 pišanske blida, kschida, 4 pschiprawy sa kurjerjow, khartotekowy kamor, koschowe blido, ſtolaj a lawka, motorske kolo, klawěr, krebcerska, wuczahowanske blido, regulator, 4 powótrowe tšelby, 8 gramofonow, klubowy ſofa, 3 knihowe kamory, klubowej ſtolaj, wobrusaj, 15 měchow magnezita, blidzy sa pišanske stroje, 3 pišanske stroje, listowa waha, cžežiły auto, wohobiasti auto,

se zwobadneje ruki: cžaſnik, flote a wschelake debjenki.

Ssudnizy na pschedawanje leżownoscžow.

Khěža ſ mjehdže 5 intrami leżownoscže, Khuschcza Gustawej Funkej w Khołmje. Na pschedawanje pschiſłuſi pándźelu 26. nowembra 1928 dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje w Mišci, jiſwa cžo.

Skrowe depeše.

Produktowe witi w Barlinje dźenża dop. 3411 hodź.: Płacźiny kaz wčera.

Dop. 3412 hodź.: Pschenja za posdyschje termije dróscha, rožka w hotowym zornje skerje snižena.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Płacźiny po złotej hriwnje.

	27. 8.	25. 8.		27. 8.	25. 8.
Pšenica	222-225	223-226	bunv	26-28,00	26-28,00
rožka	220-223	220-224	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ječmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,0	15-16,00
naz. ječmjeń	204-213	204-213	žolte łupiny	17-17,50	17-17,50
wowa	205-214	206-217	zeradella	—	—
kukurica	210-213	210-214	raps. wosušk	19,90	19,90
pšeńć muka	27,00-31	27-31,00	lany wosušk	24,00	24,00
rżana muka	29,0-0-31	30-32,00	poen. melassa		
pš. wotruby	15,50	15,50	bórnj. kruški	24-24,40	24-24,40
rżane „	16,50	17,00	syno, 50 kg	3,60-4,00	3,50-3,85
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,01-1,15	1,01-1,20
hróch	—	35-40,00	pšeńć. „	0,80-0,95	0,80-0,90
raps	330-335	320-325	wowsna „	0,80-0,90	0,80-0,80
pjeluški	—	28-32,00	jećna „	0,75-0,9	0,60-0,80

Płacźiny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

27. august.

131 woł., 359 byk., 382 kruw. a jałoc., 763 ćelat., 642 wowc., 3249 swini.

Płacźiny za
woły: 1. 50—59, 2. 44—52, 3. 34—40, 4. 30—32;
byki: 1. 53—57, 2. 45—51, 3. 41—44;
kruwy: 1. 45—51, 2. 38—43, 3. 27—34, 4. 23—26;
jałojey: 1. 54—59, 2. 46—52;
wowcy: 1. 66—70, 2. 60—65, 3. 48—58;
ćelata: 1. 74—80, 2. 63—71, 3. 55—62;
swinje: (přez 300 pt.) 76—78 2. (240—300) 70—78, 3. (200—240) 75—76, 4. (160—200) 73—74. Rancy 65—70.

Drježdźanska burza (27. 8.).

Pšenca	224-230	běrnjace kružki	27.00-27,50
rožka	226 231	pšeńć. wotruby	15,70-16,10
nalětni ječmjeń	245 258	rżane wotruby	17,50-18,00
nazymsk. ječmjeń	213-218	pšeńčna muka	41.00-42,50
wows	255-260	rżana muka	35,50-36,50
česwjeny dźećel	200-220	woka	34,50-35,00
raps	320-325	pjeluški	-
kukurica (Mais)	217-219	hróch	36,00-38,00
suche truhančki	-	cokrowe truh.	-

Přisłowo: Wón lazy kaž Kulowski slěpc a wona ma židźany cěpc.

*

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +28. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer 0, thermometer w nozy +17. Wuhladny na malo po pschemjenjazym wjedrje. — Pschez sajo nězmy ſ atlantiskeho oseana pschihadźeja. Pola Jerdźestrjenja winje so bźe k połnozy. Jich wubžěži swojeza maschemu wjedrej trochu scherjaty nas. Wjedrownje praja, so hylna, ſ zdana pschicžehnjena nězina je so pola Jendźelskeje trochu jesłabiła. S Azorišich łupow haha hylna wyschina nacz po hridźnjeze Europy, nad polosischu so wupschestrjenych. Tohodła dźensa rano tež ichkolnja trochu na rjane pokupi. Jutře hrjedu schadźa błónkko 5,06 hodź. a thowa so 6,54 hodź. Mjezy tym wjeczor 7,49 hodź. schadźa a na ranje 2,23 hodź. so thowa.

— **Wječera popołdnju** wołoło 6 hodź. potorhaw do města jěbżazy motorski kołesnik na Jubilejej dróze blizko wojerskeho jahdobliščeja dwojokolesaty ruczny wós, kiž kowarski wuczownik cžišchesche, wot jadu, pschi cžimž bu ſ kola wjerhnjeny a bjes wědomja leżo wosta. Wot sewolanoze janitelneje twony Cžerwjeneho Khižża su jeho ſ khorobnym autom do měschczanskeje khorowne dowjesenj. Wuczownik pak so njeje na cžole skanł. Motorske kolo a ruczny wós stej so znadnje wobškodźiłej. Dźenjschnje swěsczenja wupokazachu, so jranjenja kołesnika so njeje tak strašne.

— **Sakska krajna loterija.** Cžehnjenje 5. klažy 193. Sakskeje krajneje loterije — hłowne a doskónczne cžehnjenje — budże wot 3. hač 28. septembra 1928. Loža 5. klažy maja so po § 5 loterijnych planowych postajenjow hač najpodźišcho do zyboty, 1. septembra ſ pschedpołożenjom ložow 4. klažy pola loterijneje pschijimarnje wobnowjeć, kiž je na ložu wojnamjenjena. Schtož žiwi ložy njeje w prawem cžasu wobnowił, ninma po § 5 wotrěkł 1 loterijnych planowych postajenjow prawa na dobyče. We tutym hłownem cžehnjenju wubraju so na 23 cžehnjenskich dnjach 46 500 dobyčow a jena premija se wjcho hromadże 15 842 000 hriwnami a to: 1 premija po 250 000, 1 dobyče po 500 000, 1 po 200 000, 1 po 150 000, 1 po 100 000, 2 po 50 000, 2 po 40 000, 3 po 30 000, 4 po 25 000, 15 po 10 000, 70 po 5000, 200 po 2000, 400 po 2000, 800 po 1000, 1000 po 500, 3200 po 400 a 40 800 po 240 hriwnach. Kupne ložy sa tole doskónczneje cžehnjenje ſ jara wjele dobyczemi fu hischcze pola Budyskeje statneje loterijneje pschijimarnje dostacz a płacźizna wuczini sa 1/10 = 20 hr., sa 1/5 = 40 hr., sa 1/2 = 100 hr. a sa 1/1 = 200 hriwnow.

— **Nesprawa pytanje.** W běhu minjenskeho tydźenja bu wulka liczba motorskich kołesnikow wobškorzenych a pschkoſtanych, dokelž běchu je ſwojimi jahdobliščami ſ kimom a wosebje ſ popotom njewale wobezkomanje nacžinili. We někotrych padach so samo śmjerć, so běhu so wobjerschi abo satykacze ſ wupuschczakom wotbjerone. Zinu so wšelchtere khłostanje pschinjerli. Zakładnik ſ fabrikom je so ſwojma wukakalo; pschecziwo taſtim zaſadźowanjam dale bjese wschcho dźiwa na na wohobu zakroczicz a cžich wobškorzicz. —

— **Wobkhadne nješcze** mjes měschczanskim omnibusom a kolesnikom sa so hobotu popołdnju wokoło 1/5 hodź. na Swonkownej Lawšej hasy zyle blizko Schillerowych wuchodźowanischczow. Wotkocžiwši ſ kolesa, dokelž bě tam runje wulki wobkhad, cžišny kolesnika swojeje kolo njewobhladniwosczu, pschi cžimž omnibus pscheš nje jěżesche a je hylnje wobškodźił. Kolesnika pak na zbože žes franjenja wotewźe.

— **Potkradnjene** bu 25. t. m. rano z jene hamki „Seidel-Naumann“, cžorne krohna, žolte swjena ſ cžornymi šmuhami, horjejhibnenym prawidłom, cžerwjenymi gumijemi, torpedowši hamobeh ſ mójnym pschesłajenjom; dale šlěborny mužazy cžaſnik na paſku, běle zyfrnik je so swjeczasmi liczbami a pokasowarcami; dale wot inżenjerskich wikow żelezny niewobarbjenu taſtowu wahu ſ 2 cžežidłomaj. Wo wjzowne zdźělenja proſu kriminalne wotdźělenje w Budyschinje, tel. 2802.

S **Barta.** Jutřischi hrjedu žiwjerji tudy w polnej cžłowej a duchownej cžerkwi cžłowjeka knjes Handrij Kraiz, žiwe je 85. narodniny. Njech je lubemu starzej knježe Bóh cžežny wjeczor žiwjenja pschihotowarł.

S **Brěmjenja.** Dźiwje je Brěmjenjanka gmejna dobrowólnje wohnjowou woboru pschihótowała, budźe so wona 1926 lětom, 2. septembra, wot jwjesta sakskich woborow pschijimacz. To je jara swjeżelaze, dokelž tudy w hosi nimo fabrikskich woborow Adolfskeje a Margarecžineje Héty w blischcej wokolinje dobrowólnych wohnjowych woborow njebywa.

S **Lubija.** Wobjeci zo kłoſtarſki dźełacžer Herm. P. wottud bu hrjedu wot Lubijskeho kawarskeho ſudu k 1 létu, 9 měsazam khłostarnje ſ wotrjekanjenjom cžeſtnych prawow na 3 léta ſaſudzeny.

Z Rózanta. Sobotu 1. septembra přijědże z Krupki w Čechach přez 30 wosobow z autobusom do našeho Rózanta, zo bychu serbske hnadowne město w jubilejskim lěće wopytali a tak wotpowědźili swěru, z kotrejž katolscy Serbja kóžde léto do Krupki přikhadźeja. Njedźelu připołdnju chcedźa so pak zaso domoj wróćić. Z putnikami přijědże też wysokodostojny k. Krupčanski farař arcydekan Zechel, dobry přećel katolskich Serbow kotryž ženje dowukhwalić njemóže pobožnosć a česćownosć Serbow.

S **Porchowa.** 20. žnjenża móžesche knjez mišcžanmosta Zenker jubilej swojeje 30lětnjeje dźełalwosće jako mišcžanmosta, abo łaž to prjedy rěkalsche, jako gmejnski pschedstejcžeje Porchowa gmejcžkeje. S tuteje pschicžiny wuhotowachu gmejnjazy ſaſtupjerjo ſwjatočne ſpodźenje, ke kotrenuž bě też knjez hamtſki hejtman dr. Jungmann pschijschoł. Gmejnſky ſaſtupjerjo pschepodachu jubilarej wopomnjenſke liſtino ſ wěnowanjom a darichu jemu pčłstrowany ſtółz.

S Khorčebuša. „Serbska Ludowa Banka“ je pśihśiśiła śiwy we śwojim sadowim domje w Khorčebuśu Delnjoluśiśej Maćicy Serbskej sa jeje potrjebnośće pśichowstajiła. Njamé a jatšne źěłenčuje śiwy tu ponowjeny a sa dźěło „Maćicy“ pśichotowarje. Pśenja śiwa je bóle pśichśimjanka śiwa. Tu pomjerja śo pśiwdowanje delnjoluśiśkich serbskich knihow. Redakcija „Serbskeho Zajnika“ budźe tu kóždy schwórtk k rěcam. Sadma śiwa budźe śe pośedźeśiću. W njej śkeji dołge blido. Dojdź ślózow pokśiśuje hoscom pśichśeśiwośćej, śo pożndyjeś. Na pojeśćach śteja śkerśe a wyšśe kamory. Do nich śu rjerje śestajane delnjoluśiśke knihi. To je wulki postup. Hač dotal leżachu rospróśchene po zylej Delnjej Luśicy a w hornjoluśiśim Budyśkimje. Kamory budźa bórśy k nimi polne. Se wśich tśi wókśinow śeśeli je nékto na te jenieśke mě.no. Tuta zentralizacija je tohodla dobra, dokeľ śo hodź wot jow jich rośśěrjenje do serbskeho luda organizowaś. — Wečera wjeśor śeśidźachu śo w tychle měśtowśćach k jubilarnej wustawy a pśiśpeśeśu „Dolnoluśiśkeje Maćicy Serbskeje“. Naliczichmy hač do 30 wobdźělnikow. Wśelke śwjeśeśa liczba śa tamne pomery. Pśichodźechu Maćicy, knjes farar Nowy, Hornjoluśiśanam , Kettig znaty, nékto je Śecbśkim fararjom w Khorčebuśu, powita śeidźenych. Śecbśkej Banzy dźakowaśche śo i nutrnymi śłowami la jśchśeśedrivu dobrozwjeśnośćej. Se śahojenjom śaśpěwachu wobdźělnizy śtejo „Zo jo mój dom, mój luby dom?“ Knjes wuśchśchi wuczeŕ Symank i Budyśchina pśichśieśe postrowy Hornjoluśiśkeje Maćicy Śerbśkeje. Sbożopśchejazej dopśihaj bě śchtaj pósłałoj tuśes farar Śchewćik jako pśchedźěda „Domowiny“ a Měrćin Nowak, hotal hłowny starśchi ja „Śwjaśt śerbśkeho śtudentśtwa“. Rosprawu wo dolwoluśiśkim pśimowitwje i najźaršich pśeśkatkow hač do nowiśchego cźaśa poda knjes farar Schwjela. Knjes bankowy direktar Dr. Byś a tež druhi rěčnizy rosłožichu tukhwilny śrudny śtan delnjoluśiśkeho Śerbśtwa. Dostachmy i tychle rozprawow jaćśiśchcź, jo śtaj śebi śchula a zyrkej ruku sawdałoj Śśerbśtwo tam delka dobrjećź. Knjeźerśtwo w Barlinje najśkerje njewě, kak njźśche wyśchnośće se Śśerbami sathajśaja. Woni njeśłožuja śo po jaśnych śłowach némśkeje wuśtawy. Kak mohło na pśikład bo potom staś, śo w Dęśchnje w cźiśtośerbśkej łoży śi wuwjaćom mjhdźe 10 wołośow), bo w śchuli dźěćom ani śłowa w śerbśkej rěći njewuću. Sajimawo je, kak śu tam pśchi pośledním ludśkećenju wobdźělerjow sapśijmali. Jenicźzy 3 źónki, kotrejž śłowa némśki njemóźa, śu tam jako Śśerbowki sapiśane, wśichźzy druhi wobdźelerjo jako Némcy — wśchako némśki rośumiv, byrnjejź najwjaźy ś nich némśkeje jazoriśi. (Po tymle rezepcje byrbjeli wśchitcy pśećelant w Némśkej za Franzojowśow abo Jendźećzanow pśaśićej, dokeľ tute rěcze świja, abo rěcza Pśchiśp. bypiś.) So źo tam śerbźzy njewuću, ma zyle śakoniśki podłoź. W lěcze 1919, jako pruśka śchulśka wyśchnośćo wukas wuda, śo mahi śo po woli śerbśkich śtarśchich abo wuczejhnjerjow dźěćzi śerbźzy roswuczowaś, wotmachu we wśiećch śchulśkich gmejnach śtarśchi śhromadźiśny. Pod wśiwom némśkich a bohužeľ teź śerbśkich wuczerjow nimałe wśchádźom tutu wuczbu wotpókałachu. Wuczerjo śerbśkeho radu pśchu, w tymle nastupanju, Bohu budź śtorjeno, narhórchi. Bynjeź Śśerbjo, i nékotrymi wuwjaćemi, śwojemu ludej rédnemu ani śchkrićtu lubośće nimdaja. Kak chźiłi jón teź lubowaś? Nichtó njeej jim we kraźnym rwanje śerbśkeje rěcze ani najdała rosmuczowaś, njeśnaja śrudnu historiju śwojeho luda ani jeho literaturu. Jakośiny porok trjechi tu pruśku wyśchnośćź pśiśed zylym wulutrnym źwětom. W rukach knjeźerśtwa leži wukubkanje śwojeho luda. Knjeźerśtwo dyrjośche go, a hišchće djenja dyrbi, jeli nochze wuśtawu łamaś, śo śa to postaraś, so by to tutón njedośtatk wotśtronił.

Wuśtawowa śwjatočnosć w katholskej nadśuli (kat. seminar) w Budyśinje.

Póródźelu dopołdnja śhromadźichu śo wuczerjo, śchulerjo a śchulśtśi kat. nadśchule k wotwjeśeńju Weimarśkeje wuśtawy. Schulśki orchester poda pod dirigentom śtud. rad. k. Englerom źwjeźeńśći pochod we- moll wot F. Schuberta. Na to śaśpěwa śchulśki chór „Śpew domiśmy“. Śśwjedźeńśku rěć mějeśche śtud. rada knj. Herkner. Śśłychachmy ju ras, śchtož helwak njeźłyśchimy. Rěčnik wśa jako podkład śnamjeniteje rěcze § 148 némśkeje wuśtawy. Rěčeśche wo śjednanju ludow. Pśchi tym śabrańśe śo ś pozśahami mjes Némśkej a Franzowśkej kaž teź Pólśkej. Wón wukoźi, śo ma śtara hibá śaućź, kotraž lětdźeśatki dołho mjes Némśkej a Franzowśkej wobśtoji. Hośpodarśke pozśahi mjes śtatowaj maju źo hajiś. Wina njefrośumjenja leži zyle wěśce na woběmaj śtronomaj.

Kak śtoji ś pozśahami mjes Némśkej a Pólśkej? Najwjaźy Némcźow dozyła wo Pólśkej mało wě. Śnaty w némśkim ludźe je pólśki źid w dołhim kaftanje. Pólśka kultura liczi śo k nékotrej afijatiśej. Pólśku literaturu jahudźuje Némcź hušto. Dokeľ ju njeśnaje. Ně, dyrbimy kóždy lud w śwojich śaćźećach śrośumjeś. Njebudźemy-li śo ś tuttymi ludami śjednaś, mamy w pśchichodźe zyle wěśce wójnu wočakowaś.

S próśtwu na śchulerjow khź w pśchichodnym lěcze śchulśke wopuśchcźa, dźěłaś śtajnje w śuśłyśku śjednanja ludow, łtónc.ji rěčnik śajimawe źkowa. S némśkej hymnu śtónci go źwjatoczność. —ć.

Wulka mjezynarodna revuecja modow za nazymu a zymu 1928.

Podawk go pśchihotuje, kajtiź naśche město mało hdy dożiwi.

Nowy pozśaś go hładajźy bliźi, pozćaś, khź poruno pśchedhdajźacemu wjele źiwiśchi wobras źonjazych drastow a druhich drohotnośćow poskića. Hdyž naśch tudomny wobkhodny źwět hač dotal woprawdźe hižo pśchipośnaca ľódneho dozpě, tak bndźemy tónkrócz wožbeśity wubjerk a bohatośćź najrjeńśichch módow śa źónitke a muźśich wohladaź.

Pśichichodnu njedźelu popołdnju w 3 hodź. a wjećzor we 8 hodź. śarjaduja firmy (hlej plakaty a nałwśćhk) we śalomaj Króny naśynśku a śynśku revuenu 1928. Wjeduśtwo pśchehladki leži w rukowaj śnateje a wźywuśtojneje firmy Mews u. Finkelśtein, modowa reklama, Barlin.

Program, kajtiź śo tónkrócz pośtići, śtaji drje wścho detalne do tśłódka. Wobhładamy-li źebi śvodobny plakat, dobudźemy śaćźišćej premiery śnateho wulkomeśćhćańkeho dźiwadła a źmy pśchehłapjeni, hdyž telko wuśnamnych mjenow śnatych wumełcźow cźitamy.

Na Prénim mětnje njech je naśpomnjeny Erich Wolf, humorift, khź je we Winje runje tak derje śnaty kaž we Barlinje. Se źwójimi żortnymi pśchedpokładkami a hač dotal njedozpětymi imitacijemi hudźby budźe pola wopytowarjow wjele źmjeća śhudźowaś. Mjeśynarodny balett Esmanoff, khź wubrane wumělśke reje pośtići, je pyšna wśićeh wulkomeśćhćańśkich varietejow. So je śo direkźiji poradźiło, tutón balett k prénjenu raźej śa provinzu dobyć, ma śo wobźeje wuśděhnyć. Tola teź helwak budźe revuela pśches źwoju wjeleśtrouśkosć łóźdeho wopytowarja śpokojeć. Na hudźbnych wokśchewjenjach budźe nimo śnateho Florida-Band, Paolo, miśchtr na piano-akkordijonje a Dimitri Rolośf, ruśśi virtuoz na balalajgy pśchećelam hudźby to najlépśche pośtićejeć. Nimo toho rejuje hišchće Orloffowy trio ruśke narodne reje a Lou Andreźez hudźbny móz wobdźiwaś jako wumělśki rejowarku. Po tym wuśtupi Egon Mews w źyle nowej rośmokuje. Śtawijuśti wobras: Móda w běhu cźaśow, rośhładka wo drastach ś najwuśnamnišich cźaśow wot léta 2000 pśched Khrystuśom hač do najnowišcheho cźaśa wobhbacźi program wo nowu śenśaciju.

Njech kóždy tutu pśchehładku wopyta, khź je źebi nimo wjele dźěła a próźy je śtroły tudomnych wobkhodnikow teź pjenježny wopor wot kóždeho jadała.

Śchtóź dże dobre měśtno měćź, tón njech źebi dla wulkeho napraśchowanja śwójí łaśtunpy liścźk hižo do cźaśa we śwudawarni „Śśerbśkich Nowin“ abo w Herdez kupnym domje na Kamjeńtnej haźy wobśtara, so by źo śa hr. 1,50— 1,00 na wurjadnych poślicźenjach mohł wuśchewiś.

Najnowiše z cyłeho świeta.

— **Schkrowa pewćź wo wjedrje śa juttišim źnjeńu:** Mrózcźe śo pśchećaśhuja, śwjećicha rjenje a źuchy, ale khłódnišche. W Jendźelśkej khłódnišcha, ale rjenje.

Po ranšcej Pruśkej go śtrašny rubježnik brješe. Sobotu w nozy na dwórnišchcźu w Tapiawje źelezniśkeje aśśiśtent Berg podhładneho cźłowjeka namalwi, jo by go wupokałał. Zuśy hnydom revolwer wucźeje a wjaźy kśeći. Berg kulku do brjucha dośta a na śćěhowach franca wumrje. Rubježnik je we wokolnośći Königsberga nětotre rubježne mordarśtwa śpytał a puczowarjow we automobilach nadpadnył a wurubił. Njedźelu bě go jedyn źandarm śa podhładnym muźom puśchećił. Hdyž na njeho f dalokośći 150 metrow źawoła, zuśy hnydom do źandarma a śtrěli. Ale go potom we łěku śchowa. Na popadnjenje rubježnika je wyśchnosć 1000 hriwnow myta wuśtajiła.

*

S wośom wožowymi wobhładźeny automobil go pola Uberlingow i rojom ścherśchenjow nadpadze. Sśo pśchećźiwo nim wobarajo wjednik knjeźerśtwo nad wośom śhubi a do jeneho śchtoma śawadźi. W automobilu źedźaze wožeb wśiće cźeźko do njeźboža pśchinjećźenu a dyrbjachu go do Uberlingśkeje khoratnje dowjeźć, automobil je go cźeźko wobśchkodźił.

*

Njedźelu wjećzor je śo na Hasserodśkim dwórnišchcźu cźeźke njeśboże śtało. Wothładatka Helena Jemźeź dě jenu knjenj na dwórnišchcźu pśchewodźiła. Wona źobu do jeleśniśkeho wośa śakeśe, pśchebywśache pak w nim pśchedešło a ś njeho, hdyž śo cźah hižo śahiba, na wopaczny śtronu wuśkeći. Pśchi tym pod kola padźe, kotreź jej ruśy, neśo a hłowu wotjećźechu.

Hamiśke z Rózdźarka.

Sarjadniśtwo Krjebjanśkeho śtawniśkeho wokrjeża.

Dokeľ je śo je śtrowośću śtawniśa kniga Hórjichća we Krjebi śaśo pokěpśchiło, pśchewośmje wón 27. t. m. kśo śtawniśke dźěła ja Krjebjanśki śtawniśki wokrjeź. Wobkhodne wjeśne wyśchnośće njech to hnydom w śwojich gmejnach wośjewja.

W Rósbórku, 23. auguśta 1928.

Pśchedśyda wokrjeśneho wubjerka.

Towaršwski powěśtnik.

Budyśin. „Nadźija“ ma dźenśa wutoru śpěwanje w Serb. Domje. Njech wśitcy pśińdu!

Budyśin. Jednota „Sokol“. Pśichodna śrjedu 29. aug. je w towaršwowni zwućowanje, teź za Sokolki. Tu tym je 1/2 10 hodźin posedźenje pśedsydstwa a wubjerka. Městno so tam postaji. Wopyt wśeh dr.ow a wotrow je jara nuzny. Starośta.

Dirigenća a pśedsyda śpěwanskich towaršstwow preprośuja so na 2. hłowno posedźenja „Zwjazka“ pśichodnu sobotu (1. 9.) popołd. z dypkom w 4 h. do hosćenca „Zum Echten“. Kóžde śpěw. towaršstwo njech je cyle wśšce zastupjene. Pśeds.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornoboh“ zeńdźe so sobotu wjećor w 20 hodź. k swojemu měśačnemu posedźenju w towaršstwowym hosćeńcu pola k. Zmija na Christianskej dróży 22. Naše porjady k założenskemu swjedźenjeju su hotowe a budźa so na sepśtawy rozdźělić. Teź trjebamy k serbskim rejam dwjeceh abo tśoch młodych knjezow a móźa so śtwórtk wjećor pola knjeza Zmija, hdźeź so kwitne bohate dońiny wotměwaju, zamołwi. Pśedsydstwo.

Hernja Hórka. „Łužica“ wuhotuje pśichodnu njedźelu 2. septembra swój lětny swjedźeń w Mniśenskej pivarni. Wśě bratrowske towaršstwa a wśón serbski lud wutrobnje prepośuje pśedsydstwo.

Kulow. Jednota „Sokol“ wuhotuje njedźelu 2. sept. serbski wjećor za zwućowanjemi a rejeni. Zapoćatk z dypkom we 8 hodźinach.

Liehań. „Zernička“ zmóje jutśe śrjedu wjećor we 8 hodź. pola Bukanec śpěwanje. Wśitcy cyle wśšce wočakuje pśeds. a dirigent.

Śpěwaśka kupka „Lumir“ ma sobotu 1. septembra w 6 hodź. śkazanku w Serbśkej kofejowni, małe jśtwićka. Rozprawy, pokiwy, namjety, nahlédy. Pśińdźće wśitcy! B. Krawc.

Sowrjecy. Jednota „Sokol“ ma pjatk wjećor 1/2 9 hodź. zwućowanje.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyśinje. Za lokalny dźěl, feuilleton a hospodaśki dźěl: Arnošt Bart w Budyśinje. Za nawěśtki: G. Janak w Budyśinje.

Kóždy so dźiwa.
Kóždy budźe překwapjeny wot wysokowumělskich poskićenjow.

Doprědkapředawanje
Bautzner Tageblatt
Serbske Nowiny

Revija modow

Njedźelu 2. septembra pop. w 3 hodź. a wjećor we 8 hodź. w salomaj „Króny“ budźe sensaciški nazymski program 1928 w lětušim předwjedźenju překwapjacy
Zarjadowany wot

kupnoho doma Max Herde w Budyšinje

na Kamjentnej haźy 12

Zastup z dawkom 1.50 a 1.00. Popołdnju rejowański čaj. Wječor wulki Revue-bal.

Kóždy budźe wo nazymskich a zymskich modow wjele widźeć a słyšeć.

Doprědkapředawanje
W kupnym domje Max Herde

Najł. Elderski tučny twarožk 20%
9 puntow = 6.30 hr. franko
Dampfkäsefabrik Rendsburg

Sylnoho kowańskeho
wučobnika
pyta Falkenhan w Nowej Wsy (Naundorf) pola Huski.

Wysokosućelna młoda **kruwa**
3 (njedźele do cźelenja) je na předań w Dubrawcy čo. 17 p. Barta

Młode holcy
móža šaty šić nawuknyć, w jednorym hač najwosobniśim wuwjedźenju. (Wušiwanje, sašk. kromki (Hohlsaum), kloporwańske a valenciennowe wupyšenja). Njewěsty móža swoju nadobu same šić. Bliše pola
Friedy Dittrichoweje w Kamjenču na Oststr. 25.

Młoda, syława, wysokosuć.
kruwa
je tunjo na předań w Lubochowje čo. 19.

Gumijowe twory
za žony a mužow
wopołkowadła, źiwotowe wobwjazki, měsnč. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. před Sulešk. wrotami 9

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihiśćišćernja
w Budyšinje

Płatowe stupnje
płatowe črije
sok. stupnje
sandale
sandalety
we wulkim wubjerku
po najtuńšich płaćiznach
Ernrich Mohr
w Budyšinje, na Zitn. wikach

Naturska hojerka — Iris-spginica
A. Freundowa, hojerska magnetopatka
radium-homöopathija, biochemija, diät. hojenje, zelowe hojenje.
ma rěčne hodźiny **w Budyšinje** na Jägerskej dróży 5
kóždy štwórtk, woi 8—5 hodź. a wobhladuje bolosće cźuwow a
pjatk a sobotu duše, žołdka, cźerwa, jatra, žołma,
wuši, woči, bolosće, wobliśa, liśawy, wupjery, wiće, drjenja, ischias,
mortwicy, zakalkowanja, bjezspornosće, waki, wosuchoćenja, wo-
stośće, zalykanja, śłabosće, epilepsije, spinka, žily a bolace noh.
Wulke wuspěchi. Rańšu moc sobupśinjeść.

Kulturwčzar
njech sebi kóždy w „Serb. knihańi“ w Budyšinje płaći.
Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,50 hr.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca mjezańje we wudawarni 90 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2267.

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały sćadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy w w sćadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 202 | Budyšin — Srjedy, 29. awgusta 1928 — Bautzen | Lětnik 61

Protest socialdemokratow přeciwo pancerowcemu křižakej.

Sozialdemokratojo zykle Němšteje rańnje pšečeźiwo pšisłiwołenju dalšich milijonow za twar panzerowaneho kšižaka protestuja, kotremuž su šćitnyjo sozialdemokratiskeho ministrowa pšichłosowali. Konferenza sozialdemokratiskich sastupjerjow w **Kaiserslauternje** je pšichłosowanje sozialdemokratiskich ministrow w němšim knježerstwje i japorjenju twara panzerowoho kšižaka a njewopraschenje ministrow pola stronineho pšehladydstwa pšched wotchłosowanjom w kabinettowym **pożedženju** najwótrišcho zaudźika. Konferenza wobžaruje, so stej stronine pšehladyddstwo a sozialdemokratiska frakcija w němšim žeńnje se swojim protestom na pół puczu stejo wostakej a so njejstej swojim pożednje sćěhnuli se smylenoho sadźerjenja ministrow i jich wotwołanjom i němskeho knježerstwa wotwobarjeli.

We wokomiku, hdźež ma strona, so bychu **žo** najhórše sćěhowi sadźerjenja jejnych ministrow wothtonuše, na stronine sajadu a **žwoje** interenazionalne winowatosće i wotpokazanjom wojerskich žadankow i wožebitej wótrosću a najsylnišchim dorazom pokazaš, njeje pokojezne, ale zyle **zyle** dźěło trěbne. Pożledninm konsekwenzam njesmě **žo** znuwinyć a **žo** i pšichodnom trochtowaš, ale nusne je, **žmylne wobdźělenje pšichi knježerstwje spuschćiš.** S najwjeršcha je nusne, so frakzija žada, so nia **žo** němšti **žejun** swojom swołaš a znowa **žwoje** stejišchčo k twarej panzerowaneho kšižaka wobsahnyła.

Konferenza nima žanych illusijow, so w tymle koalizijnim knježerstwje, kotrehož jene kschidło je cźěje reakzionarne, a kotrehož druhe kschidło je **žo** hač dotal njesmělo wojowanju wuwinyło, sozialdemokratiszy ministrojo **žo** dźěłagy lud spomnjenja hódny dobyć wubdźa.

Sozialdemokratiszy ministrojo njemóža jako sigowazowe **wobjeno** na měšerčanisku reakźisku politiku słužić, a sozialdemokratiska strona njemóže **žo** je samolwitoscu **ja** politiku wobcźežeć, kotraž proletariatej niczo njepomha, ale schłodźi.

Resoluzije podobneho wopschijeca **žu** **žo** teš we wjele druhich sozialdemokratiskich shromadźiznach pschijate. Stejišchčo sozialdemokratiskich ministrow w němšim knježerstwje je **žo** i tym **žylnje** sischakko. S możnosću dyrbi **žo** dźiwjeć, **žo** nětcźišche němske koalizijne knježerstwo hórzy rozpadnje.

Wobsadźenske wójsko z Porheinskeje njewučehnje.

Newyorkske nowiny **žu** wutoru nadrobnjeje we pónoćnjuchim rozsrěźenju mjes Poincareom a dr. Stresemannom pschinješe. „Newyork Herald“ powě, so je Stresemann **žwoje** žadanje sa wukwobodźenjom Porheinskeje wot wukrajneho wójska na pscheměnjeneho ducha mjes Němšej a Franzowskej zakoźił a je na **žwoju** šamtnu pšichitownosć w Paríšu pokasał, kotraž je i pożlednim dopokosom sblížanja, kotrež je wot Locarna stajnje pokraczowało. Tole nowe pschećelstwo by **žo** dyrbjało i wrócźeschnjenjom zuseho wójska i němskeho kraja sapkaczeć. Stresemann je **ja**mo prajił, so by, jeli so **žo** Franzowska w **žwojim** stejišchću k wuczišnjenju zuseho wójska i Porheinskeje i duchom sblížanja njeda wodźić, **jenu, němšenu žwonkownemu ministrej, kotryž w Němšej jako šarujucy sblížanja płaći, w blížšim czaśu njemóžne bylo, nasionalistiskemu duchej w Němšej dowabaraž.** Jenu, tak je dr. Stresemann rjekł, pschede wšěm wo to dźe, **žo** do Barlina jako tajki wrócźeć, so może němskemu ludej do pschichoda nowy duch w Franzowskej runje tak pospodnoseja, kaž w Němšej.

Dopisowar „Newyorkskeho Heralda“ praji, so je **žwoju** rozpravu **ž** zyle dowěrnje strony dostał. Poincareowa wotmolwa je po zdaću hižo do předka pokajena była. Won je wotmolwił, so **žo** praschenje wobhadźenja druhich **žwjatkarjow** runje tak dóhka kaž Franzowskeje, a so może Němška jenož konzesije dostać, hdyž je **žvólnina**, namjeno **w** pschesjenosći se **žwojimi** winowatosćemi **ž** Dawesowoho plana cźinić. Poincare je na Versailleske rěźenje pokasał a rjekł, so może po tymle rěźenju zuse wójsko Porheinsku jenož wopuschćeć, hdyž **žu** **žo** wschitke winowatosće, wožebje wotschkodźenske winowatosće, dopjelnile.

„Newyork Times“ su **žebi** **ž** Paríša powědźeć dale, so Poincare njeje do **ž**anehо Stresemannoweho **ž**adanja **ž**wošk, teš nij do **ž**ašnjeho wróćeschnjeca wójska **ž** druheje zony. Na wopak je Poincare **ž** zyłej wěstoću rjekł, so by Franzowska **ž**woje wójsko jenož potom **ž** Rheina wróćeło wsało, hdy by **ž**a to **ž**inanzne **ž**arunanje dostała.

Zwjazk němskostatneje khorhoje přeciwo Hindenburgej.

Swjazk němskostatneje khorhoje we Wrótšławju je **žo** w **žwojim** póndźelnišchim wurjadnym **ž**obnstawšim pożedženju **ž** pschedstejazym wopytom němskeho presidenta se Hindenburga we Wrótšławju sabérak. Pšichi tym je **žo** hižo 4. julija pschijate wobsamknjenje **ž**upineho a městneho pschedsydstwa **ž**wjaska němskostatneje khorhoje sdźeliło, po kotrymž **žo** němskostatna khorhoj pschi powitanju Hindenburga njewobdźěli. Wjetschina wěźnikow **žo** pschećiwo wobdźělenju němskostatneje khorhoje pschi powitanju wuprajli.

Wobsamknjenje Wrótšławskeje němskostatneje khorhoje **žo** wožebje na to sakoženje, so němšti president **ž** Hindenburg **ž**woje stejišchčo k Stahlhelmej, **ž** kotrehož cźežnym **ž**obnstawom won je, hischcze njeje pscheměnił. We wobsamknjenju **žo** po **ž**łowje praji: My, němskostatna khorhoj, jako republikanska khorhoj, njemóžemy **ž**osumić, so **žo** němšti president, kotryž je tola pschišłušny na wustawu stožiť, wot wustawje njepschećeželneho Stahlhelma njedźeli, kotryž je **žo** pschi **ž**kładnosći dźewjateho sjesda frontiskich wojowarjow w Hamburgu, byrnjež w sabaschnej formje było, na naźylne pscheměnjenje wustawy wuprajił. Sbožopschejazy a powitanišći telegram k Stahlhelmowemu **ž**wjedźenjej w Oppelu lětša 1. julija, kotryž je němšti president **ž**am podpisał, bohužel njedožahaju neutralnosć němskeho presidenta dopokasuje.

Dr. Stresemann w Baden-Badenje.

Němšti **ž**wonkowny minister dr. Stresemann je wutoru wječor 1/9 hodźin w **ž**wojim salonišim wosu **ž** Paríša do Baden-Badena pschijeł. Se **ž**wojim pschewodom je **žo** w automobilu hnydom do hotela Bellevue podał, hdźež budźe sa cźaš **ž**wojeho dowotrowjenja bydlić. Bližšche dny **žo** w Baden-Badenje němšti kanzler Hermann Müller wocźakuje, kotryž budźe Stresemanna w pożtandanju Rady Swjatka Ludow w Genfu sastupowaš.

Zwjazk železnicarjow wo znjezbożenjach na železnicy.

Na sjesdźe němskich železnizarjow w Trieru **žo** teš **ž** pożledninmi železnišćnimi sjesdożenjemi sabérachu a wobsamknjenje pschijachu, w kotrymž **žo** praji, so je hubjeny stawbowneho železnišnyneho twara a bjeschtrachowych pschiprawjenjow bjes dwěla katastrofy sawinowak. Swjazk pak na **ž**a **ž**woju winowatosć, na to pokasaš, so **žo** ***ž*** perso*nalnej politiku twarjenja němskeje železnjeje tehrunje*** wobkładowy bjeschtrach wobrožuje. Němšta železnica je liczbu personala wo 400 000 wobsow snišiła. Teš bjenza hischcze tole wottwarjenje dale dźe. Němska železnica je program sastojnišich městnow nastajiła, po kotrymž ma **žo** liczba sastojnikow wo 150 000 hłowow sunjeschćiš. Se pschewjedźenjom tehole programa **žo** letnje 7000 hłowow w dźele a wobbhadźe salutnje. Tajke smjeschćenje pak je jenož możno, hdyž **žo** dźěłanška móz sastojnikow w najwjetschej měrje wuwunje.

Zamyleny wustawiny swjedźeń.

W Kamjenicy (Chemnitz) póndźelu wucźonuzy industrijoweje schule **ž**wjedźeń němskeje wustawy wotměču. Hdyž **žo** po **ž**wjedźeńskej rěcźi němšti **ž**pěw saspěwa, nekotři młodźi ludźo w uniformje cźežnjewneje fronty do předka **ž**kočichu a internazionalu **ž**anjeżechu. Mjes wucźerjemi, kotříž kommunistam sakasachu **ž**pěwać, a kajerjemi porjada **ž** wurěcźowanju a **ž** naźylnosćam bórźe. Skónczenje alarmowany nadpadowański kommando winikow na hłowny **ž**tražn dowjedże. Sajezći kommunistiskej młodźinskej organizazije pschišłuschcza.

Njeporadźene wuswobodźenje kommunista Margiesa.

Kommuništ Margies, kotrehož 15cźine khłostanjnse khłostanje je **žo** **ž** amnestiju do 7½ lětneho **ž**aćiwa pscheměniło, wot krótkeho cźaša w Bochumskim zentralnym **ž**astwje wot krótkeho cźaša w Bochumskim zentralnym **ž**astwje **ž**woje pschebywa. Jeho towaršschojo **žu** jeho tam na powje pschebywa. Jeho towaršschojo **žu** jeho tam na powje pschebywa. Jeho towaršschojo **žu** jeho tam na pow

Što je Chamberlainowy list falšował?

Chamberlainowy list wo shromadnym dźěłanju jenbźelskeho a franzowskeho wójnskeho tódźstwa a literatury, kotryž su amerikanske nowiny dźeń pśeded podpisanjom Kelloggoweho pakta wozjawiśe, je so jako falšowanka wupokazało. Pódla styla a wjele wospjetowanjow, kotrež so njebychu w dokumentu jendźelskeho ministerstwa namakałe a kotrež na to pokazuja, so je falšowaŕ njeje z offizialnej diplomatiskej jendźelskej korrespondenzu sběraŕ, ma list podpismo „Chamberlein". Dotal pak jendźelski ministerski wjednik njeje žadyn lord a stajnje wšykne dokumenty z „Austen Chamberlain" podpisuje, dyrbjało tole podpismo tuž doma pśiznaś, so bychu to nowiny, kaž pśi „Newyork World", kotrež su list wosjewile, falšowanki dopołdate.

Jendźelske dwonkowne ministerstwo je nadźija, so je wobrała, falšowarja wupśeśeć. W kujeźelstwje su tohodla w njemarje, so su z wosjewjenjom tejele falšowanki na pśichodnem zarjadowanju Kellogoweho pakta sajmu Jendźelskeje wuraźuje skźodowałe. Tohodla dyrbi so falšowaŕ pokłostaś.

Nowa wójna w Chinje.

Hdyž bě pokodniske wójsko połnośne wójsko marschalla Čangkajšolina porahnjo, źaśe so, so bo do Chiny na dleśki cas krajny měr wrośi. Tale nadźija njeje so dopjelniła. Londonska „Daily Mail" z Pekinga powź: Mjeź chinejskim połnośnym wójskom a dobyśeśim pokodnjichim wójskom so kuśe wojuje. Wjele stranjenych je so do Pekinga a Tiensina pśihnyło. General połnośneho wójska, Čangźesungczang je źeleznizu mjez Mukdenom a Tientsinom wobkšadźił. Pokodniske wójsko nima źeleznišeho materiała.

Ze Serbow.

Bukownica.

Srjedu 29. znjeńca.

Sćeśenje swjateho Jana.

† 1922 Michał Kokla-Lisak, wulki kubleŕ we Khrósćecach, dolholětny serbski zapósłane a pśikładny serbski ratař. Běše so we Worklecach 25. winowca 1840 narodźił. Je jenoź ludowu šulu wopytał a sebi tola dobru literarnu zažźělanosć a wobwótnosć w słowje a pisanje dobył. Běše z předsydu Tow. Serbskich Burow wot założenja lěta 1888 hač do 1910. Pśez 25 lět je so porjadnje wobźił jako zapósłane do sakskeho sejma, hdyž su serbske naležnośe ze wšej swěru zastupował. Tam je sebi dowěru a česćownosć wšitkich dobył. Jeho wuznamjenjowachu staroserbske pocahi dobreho Serba: Bohabojsć, ródnosć, hospodliwosć, sprawnosć a dźěłnosć. Za swojich Serbow měješe wotewrjene wučko a dołu wutrobu. Bě założeŕ Khrósćanskeho nalutowańnja wot jeho założenja sem w lěśe 1891, we lěśe 1874 założi Khrósćanske spěw. tow. Jenotu. We Jasenčanskej Bjeźańe skutkowaše pilnje sobu. Sam zostaje serbsku bru „Nowe kórěnaŕstwo" a druźi wuski kruch „Pźed Jakub" w 5 jednanjach. Lěta 1908 założi wuzke towaŕstwo „Serbosław" w Khrósćecach bromadze z Franeom Kralom a kapłanom Dolanom. Wálbne wichorjenje lěta 1909 jeho strowotu podry a tutón serbski dub nałama. Tehdy je so woprowaŕ a wuźerpał za swój lud.

† 1922 Michał Kokla-Lisak.

Z Kulmanowsko kśišała wo pśele.

Kak mudra tola pśelka je,
Wě ľěnjosće so hladaś,
Tu wa žně dźěła sprócniwje,
Zo nima w zymje tradaś.
Tak nahromadź sej kubła tu,
Zo za wěčnosć ći dosahnu.

Kak rjenje pśiliśuje so,
Hdyž pśoły wšitke rjenje
We jenej mysli dźěłajo
So njewobskorža ženje;
Tak dyrbjał bratr tu pśi bratŕi
Też bydliś w stajnej jednoći.

Pśisłowo: Wol sebi wjele lubiś da: běda, hdyž so rozhněwa.

— **We wjedrje.** Wječora wjedrjor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0, thermometer two hóso -1-23. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer 0, thermometer w nogy -1-14. Wuśikadła na wjele so pśichěrnjaśe wjedro. — Dźeńa je jaśo wuźiwany wa wobstaśinske wjedro. Wjacźiny z wjecora Europy su pśisłuchowali, je nizźiny, i wjecora pśichodźaśe, pśiźe lóśe k połnozy wuchóźiła. Na to pokazuje teź, so słyšeśa jaśo na Zarjubja. Jutśe schiwórki jśiadźa ślubjeńko 5,08 hodź a chowa so 6,52 hodź. Měsački jśiadźa wječor 8,11 hodź a chowa so rano 3,41 hodź.

— **Wuśitawny hnydźišći** mě'ćerjaśiske wujiśeńske pśechopjeńske pśiwótkowe pśechopjeńske šule. Wóśeśeńska wujiśeńska pśechopjeńska šula hnydźišćeńske pórěbźi so rano w hodźinowni Lutina. Šule podźěłaju dźeń wuśitawu. W hnydźišću hnydźe pod nawjedowanjom kuleja wujiśeńskeho wuczerja Kósćeńca šulu śi khór pśed: „Zbožnosć, ći mórju." S pśichodnym wanjenjom schulerjow wobrubjena bě potom hnydźišćeńska rěć, w kótrejž knjes šuldiny ofiśaŕ Reichert w jasnych pokaja na wuźinanu 11. źeńźa, narodnego wopomnjeńšeho dnja w nowem staśu. Tutón wopomnjeńšeli dźeń pak na waš napomnjeŕ, ma nam naju lubjeś k wótčinje a domiźnje, naju dźoŕ wobźiwiś a wuźiwaś. Nam wot pódy wuźiwjałanym wóśeśańcam je trjeba, bo rozhladowaś pa zyłem duchownem hnydźe němśkeje narodnosće a we źiwem kraśnem hnydźe naśeje domiśniśeje pśiroby. Cźimny-li to, potom njeje trjeba napomnjenjow Schillera, na kótrej bóśe knjes Reichert tutón dźeń swoje rěcze skóńi: „Ke wótčinje, k drozej, pśichiśamki hač!" Hdyž bě knjes wujiśeŕ šuliny direktor dr. Heße na němśku republiku hłowu wunjeŕ, stónźi na hnydźišću z hromadnym spěwom.

S **Rakoł.** Sawźenu sobotu a njedźelu dopołdnja wurywachu na Rakojdźanskich sahonach na skłonitje hórki žo ranju. Tam dorjuhu žo pod dohladowanjom knjeza dra. Herbacha-Budyšćeho hač do njedźelnišeho pśichipołdnja k ichnyjšom wschelakim towam i pśedawšich cźasow. Někotre popjelnjuju běchu hišće derje iźerźane. Nadźijeja žo hišće se dalšich waźnych namakankow. S wurywanjom ma žo hišće pokraćowaś, wo cźimž budźe žo wo wózwiśtnjeje stronu wósprawjeŕ.

S **Rakoł. Rakojdźanska dobrowólna wohnjowa wobora žo rozwjała.** Sobotu wjecźor zhromadźi žo naśa dobrowólna wohnjowa wobora k wuraźowanju wo rozwjaźanju. S 20 hłosami pśeciwo 1 žo rozwiasanje wobsahnu. Hač do 30. septembra budźe wobora hišće źiwju słužbu wukonjeś. Na jeje městno stupi potom tak bórźy hač móžno nujowana wohnjowa wobora.

S **Adolfšeje Hóry.** Tragiski kóńc namaka njedźelu w 75. lěcźe bywšy wukrajny dźěłaśeŕ Handrij Pachopin je Khróśtawy. Stary cłowjek, kiž dołhe lěta do Adolfšeje Hóry na dźěło khodźeše, běšće, kaž ićho hopoja powěda, wokoło 5 hodź. i dyhlenja wusćehał, so by źeń we Lomiku nźichto wobstarał. Wokoło 7 hodź. běchu jeho duzy donoj nźetrje wobohy wuhladale. Najźěrjišćo je žo potom jemu hlewa zawjerźeźała a wón je do Małeje hata padnył. Tudomny dźěłaśeŕ, kiž hriby pytałše, namaka jeho pódźelu wjecźor w nikšej wódźe mortwebo leźo. Pachopin běšće rentudostawaŕ a dla swojeje pśinoźe wot podźělenju towaŕstwa Adolfšeje Hóry pśeded nźichu lětami žo na wumóŕł padšył.

S **Nježwaźdka.** Nježwaźdliśa wobsada žyjoźeśeše njedźelu swój dźaŕny žnjowy swjedźeń. Se hriedźišćeźom swjedźenja bě jimaze pśedwanje wobsadneho knjeza farara. Mšchanu khór porjeńšći zyrkwinšku swjatoźnjoś: Emanuela Bachowym wulkotnym spěwom: „Ach, je tón Knjes!" Bóži dom bě po śiarem w wurjadnje bohacźe wupyšćeny: pśisate woźtarne žnjowe wěnźe, pśedy i potom a fahrodźeŕ, kwěśele a 290 wěnźow pśiźenowobrocźišću jón do kwólkojśele i We wšy bě žo wjele zuhich nałcho. Stary paŕ pśiźego saso pśichwabi. W knjeźim bogźenju je cha žo rejwarjo a rejwarki po wśichej žnjowej próźi kołmni rejeni.

S **Dažinka.** Po swnczowanju zhromadźi žo mnoho domjeze wobora njedźelu wjecźor pola kowaŕskeho S w Kociźi. Jenotliśiśnje žo wobjawjachu, swjatkowanje wohnjowych woborow Lubliśkeho wokrjesa w Ł w wośeśi wšu jaryadowaś. Knjeźske sastupjeśiwo we kwojim pózdźejšom pózdźelenju bźo, so je pśedźeŕ.

S **Bźěsnarja.** W 3. jarowym pośedźenju wujiśeńa bjeŕe wubjeŕk na wědomjo nawrašćenje schulskeho wokrjeska dla kilometrikeho pśiaźenja Emme kaž mo wolmołnje wotrjeźnjeho schulskeho po kótrejž je Wóspoŕki schulsk. wokrjes tole kóńc zapłaćeźi wiswołaju. Na rozsudźujuśej rozmołwje pśisłuchowe wobjawjanje, so budźa ko kilometrike jazdne knjeźenje. Emme w sakowich pychitajucej wupokoje wubłaćeźej. Dale bjeŕe wubjeŕk na wědomjo, so su pśiźiwny wot 18. 7. hač do 15. 8. 28 kyle, so pśiźiwny na najmjńše pśódźiny 3. wuźiwaja a kónca bo j 20. wuźiwam 1928. K wustawjenemu śwjedźenju w schuli pśe prošćuje schulski wjednik Jobustamow wulćerka. S dobom so j dźeźuje, je budźe 21. septembra dop. w 9 hodź. ... ślekerni w Lubiju hłowna konferenca wuczerjow. Wot ležeńe schulskeho śwjedźenja je pokazało, so mamy 10 hriwnow a 17 pj. wubytka. Za pruźowanje śleźo pro jow wubwólitaj so wot wulźenja knježi Wilhelm Mi a wuczeŕ Pśichet.

S **Wósparka.** Njeśbaże ta žo tu njedźelu na Serna ku. 13-lětna schulska hołca Hilka Jakubca ypadny pś ześedźenju na powětrowej cźumpjeli i cźołma a fra ju wonka a nutśka.

S **Lubija.** Njeźomne cźežne znamja je 25tym ha ru słužbu w parnej cyhelńi F. Bruna Bertholda ... poda žo wohnjowemu wobornikej Reinholdej Fiedler wot knjeza wyšišćeho mišćera Buśka jako jaŕ pśichmjeźkowje komoŕn.

S **Lubija.** Tudomny wawnczowanski bataljon je ha batu wjecźor waśe město wozjawišćeli, je tu w Kinobó swoje lětnišće najwušše swnczowanja wotmełwał.

S **Lubija.** Daloke pśiźewanje hermančneho pow ronka. Wječora rano nawoda na pokaŕ firmy Kloke, ... dźěłaju kowaŕ knjes Schramuŕ i Bźěs, **mały balonŕ**, ... běchu wjedźelu, 26. źeńźa, pśi ślaboršći dobrocźinske śwjedźenja k łśichemu w wójnje pódźelenych **oficźerow** ... Spa w Belgiskej do powětra puśiźeli, kaž bě to i pś powdźiwjenje tharki widźeś. Tuto daloke puśtowa je powěźronk sa nimale krótki cźaś puśeleźał.

S **Lubija.** Słyšiła je žo pónźelu tśiśo Lowkow rěmišćina na dwórnišćejowej dróhi ruźna rozchla je ho howazym wobšahom: pajwjeźarjej pjeźdźeśeźkśiwnor, hriwnaŕ, dwě schantzy a źeśaŕ. Namakaŕ je proźy, by ju w Kohlmannowej łorcźmje w Dažinku wotedaŕ.

Se **Semij Tumij.** Sobotu wjecźor wotok 9/6 hod namakachu 21ětnjeho skakarja Martina Gnauka na ... nej dróhi y Biśkopiz do Budyšćina na Khójnicźanskich ... honach bjeś wědomja leźo. Na tamnem městnje je dróh plesnuje. Gnauk leźeśeše na hižo wuźiwóžnjenej strou ńiž pak je ja wobkhad hišćeze sawrjena. Knjes dr. m Schmidt z Biśkopiz posćiśi pśenju pomoz, ale zan ywonkownych franzejow njenadeńdże. Hač je Gnauk wot automobila sawadźeny na žo hišćeze wujaknicź. Dr dowjesechu je sanitetnym automobilom do Budyšćeje rownize.

S **Kamjenza.** Pónźelu wotmě žo we wšećich naśich schulach wuśitawny śwjedźeń. Kaž je znaty, padźe we

Potajny hłós.

Roman

13] (Pokraćowanje.)

„Haj, to pak žym", wotmołwi kapitan rośerjeny. „Žyły personal pola naš je bźe pśichabany; tola žyle njedźiwaźy toho, njehodźi žo, wobźeže knjezuu Hjálmez na napjatoje, niž w najwjeśiśim na nju tukaś.

„Njebych pak ja tola myślieś hudźaka", znajśeśiwi Sterling, so bjes pśichijinjenja knjeźny Hjálmez by njeśa wobźeła do kartew pohladaś mohła, ja mjenju tak, so by knjeźna Hjálmez žo pśichi tutym khłostajomnym jednanju wobhóźiła?"

„To njeje móžno", wotmołwi kapitan, „pśeśoš, śchtóž we wotdźelenju kartew mjś a won khodźi, žo kuźe kontrolnje; njejmóźnje dowěrjenja by w tutom padźe pśechorad wótčźiny bykło, a tajkeho njejśtnika — barnjeŕ by žo jenoź ś njewobkładnitwoje stał — njeby knjeźna Hjálm nikdy na nikdy tymana była. Sa to žym ja hotowy, žwoju ruku do wohnja połožeś!"

„Ty prajiśeš, jo kóždyžkuli, kiž tu mjś a won khodźi, žo kontrolnje", poźa Sterling znowa po khwili rosmyšlenja. „Derje! Ale njeśtawa žnadź jo, so personal po śkónčenju słužby potajne dokumenty žobu domoj bjerje, so by tam na nich hišćeze dale dźěłał?"

„To žo powjahitkownje njeśtawa, pśeśoš potajne dokumenty žnuźźa jo jenoź na wuraźne wobkruźenje offiźeram wudaś. S knjeźnu Hjálmez běch wźo wuwiśaźe cźinił, pśeśoš jeje dźěło bź tak žawite a wobźeźne, so ji nźichto króć dowołił, karty žobuwzaś, so by mohła doma njemyślena dźěłaś."

Sterling wjeśe w hłubokich myślach ś hłowu, njeś tym jo jeho wobliźo trochu bóle wobśeźny.

„A žy žebi ty dospołnje wěśty, so žu žo karty njeźranjene wróźźiśe?"

Mi wśchak žo njeśminy, so žo kapitana pśeźego wjetścha nerwosnosćej śnozowa, nad kótrejž cźžyśche podarmo ś kujeźom być. Wón žo hišćeze raś w tutom naśnapanju posłpyta, wotmołwoje na Sterlingowe praśenje na pół żortnmoje:

„Na, wśo bźchu karty dospołnje w porjadku", wón rjekny. „To rěka, wone bźchu śmporjedźane a śhotowjene kaž žo žluśicha."

„Mózu-li trašch karty ras wobhladaś?" woprašcha žo Sterling ś króśka.

„Wśšo móžeśch to", wotmołwi kapitan Oerne, pśchistupjo k wórźtowym durjam na kónzu jśtwy a ju wotewrjo.

Kamor, w kótremž běchu potajne dokumenty, bź po wośchnju kašowych kamorow do śejśmy śatwarzeny a wobkhowaśche kartowy material po chronologiśim rjedźe. Kapitan wuźeźe karty a wupokaźi ju na pišaśiśe blidu pśched Sterlinga, kiž śwój powjeśchowak wuźahnuł a žo wźśjnu nad śiśtom nakłił. Stoźo w śamźnem wokomiku žkoźi wótśje ś hłokom sawołaju žo śtółcźa.

„Ja žym žebi to tola myślił!" wón sabórbota. Karta je kopérowana (wotrvžowana)!"

Kapitan Oerne śplédźeh. Wón hrabny Sterlinga mózuje sa ruku a lédma wuraźy:

„Schto ty tola prajiśch, cźkowjeźe? Karta je kopérowana . . . . ?!"

Wón wja ś ischepotatnymaj rukomaj powjetśchak, kiž Sterling jemu mjeleźźjy poda, a wodźeśche jón po karcźe. Bź nźichto mjeśtśchnow dołho tak cźicho wo jśtwi, so žkyśchach, tak mi wutroba cźepje. Skónczńje dźdźe kapitan k fofje na kótrejž žo zyle porażeny žmjeśe.

Ja widźach na Sterlingu, so wón napjeźe wo nźczim rosmyślujo. Sa khwilu dźěśche se wśchej rozsudnosćeju k žwojemu pśecherjeźej, kleśnuj jeho na ramjo a rjekny:

„Hłowu horje, stary pścherjeźelo! Jenoź njedaj so satrašchiś!"

Kapitan śpohladny pomałku horje a da wóczkomaj po jśtwi khodźiś a potom teź kaž duchanjepśchitomny won pśches wokno. Tam wonka wuśkachu ptaźata w błśchźe tym źlónzu naležnim, na śchtomach pśchebźrachu žo pśi pupki, zyła pśchiroda bź ś młodej nadźiju a mózu nowe njena a tu nutśka — kajśi kontrast! Kapitan bź so fofowebo rózka śmkł, jako by nažwyny wichor nad ni pśchejeźł.

„Ja žym śhubjeny," rjekny wón ś blukim hłośom, „njemóźu-li wotrtyžowanki kartow žaśo wróźo dośtaś! Ta kśśa to śkepa nadźija. Te wśchak budźa najźirkśche dowo no hižo pśches mjeśy!"

Sterling śkoji ruku na jeho ramjo, a śmérnjo dźeśch

Njechamy tola wśchu nadźiju zyle śpnśchźeźeź. Ri ter a ja budźemoj wśchu energiju (kratu wołu) na łożowaź, so bychmoj morbarja wuśźeźdźikoj, a w śtanś nem wokomiku, hdźeź jeho śhrabnjemoj, śmźejmoj teź kopi žaśo w rukomaj. Tuž budź zyły muž a podwol žo njeboj thilnemu. Hdyž k tebi pśchtindu a cźi praju, so njeje wo nadźije, naśch pśchezo hišćeze cźaźa dośeź žadwołowa Tu pak na tom žaleźi, so méra njepośbudźeźo a žebi jo hłowu wobthowaśch. Praj wśchak mi to jene hišćeze: K je knjeźna Hjálm bydliła, pśedy hač je žo k mudarj Beranerowej na Södermalmśke torhoścheźo pśchežydliła?"

Kapitan śtany a pśchebźhladowaśche wokomik žapiś ner fonala.

„Tu je adreža," wón rjekny. „Komerzijśa radźićel Klauže, Riddaregatan 71."

„Sapiśajže žebi tola ras, Richtero!" projeśche Sterling. A wobroćźiwśchi žo k žwojemu pścheźeźej:

„A nětko, Oerne, pośłuchaj na mnje: Jenoź njepjeźe khwataj žo w jednanju! Spuśchcź žo na to, so budźemoj wśchitko, śchtoź w naju mozach žaleźi, cźinicź, so by mohł tu wěź do pravych kolijow žatwjeśtoj. Ja žo nadźijam, ... móźu bórźy wo žebi nźichto žkyśchcź dacź. A njes ... potajkim — budź bożemje!"

(Pokraćowanje ńźkhuje.)

ſtołowny ſtrójeſeń do wulkich prójdnin, cżehożdla dyrbjeſche ſo tale ſchuſtka ſwjatočerjoſcu pſchepołožiež.

S **Lutej.** Wot ſmijizy do huby kuſnjeny bu tón tu-domneho ratarja, hdyž běchu jeho ſobu na polo wołali a wón ſo tam paſeſche. Skoczo na ſtyku ſazekku tlamu, ſtyrnjeł je jeń dyl huydom woſtſtronjeny.

S **Kulowo.** Saſchſah rěnjiſkeho miſchtra Pohla je dwěmaj rěnymaj ſwinjeczomaj cżerjeſche bjes pohonczu ninho donnu mjaſoworobhladowarja Domanje. S mózným zahrabowanjom pſchihna ſo do Kocżanſkeje haſy, hdżež pſchi domje wóſnika Jurja Jurjanza ſ jenym wołom hromadu ſrały. Jurjanz, kiž runje nóſ ł wotjeżdżej pſchi-rjewjeſche, bu ł ſemi wjerhnjenym a bjes wědomja do domu ſwojſkeho. Nimo ſwonkownych ſranjenjow je ſo Jurjanz ſ ſmiſka ſranił. Hnydom ſawołachu lekarja. Kóń na ſobinaj nohomaj krwawjeſche.

S **Werminghoffa.** Gmejniſke ſaſtupjerſtwo je ſa gmejnſke dżeżowanje ſwjedżeń 500 hrimnow pſchiſwoliło. Swjedżenje wuhotuje ſo njedżelu, 2. ſeptembra pod nowjedowanjom wuczeřſtwa a ſtarſchiſkeje rady.

S **Wojerez.** Na ſobotniſke wiki běchu 215 proſtatow ſkónčnali, kiž płacżachu wot 12 hacž do 20 hrimnow. Wot wjeſkeho ſpoczatka dżeżeju ptacżiſty wróżo a bě widżeć ſo njerad kupuja. — Njedżelu njeſo wón mjeſ 9 a 10 hodż. le-pſchu blizko Michałkow Drježdżanſkeho tżeja pſchi tom, kak wón do maczérnej dźiwnej tżeli. Swérjo bě 40 pun-tow cżeżke, a ſo hychu je wulkowali, pſchepoda ſo wot wyſchſcheho krajneho hajnka Ernicha tudomnenu ſpomoż-żenemu wothładanju.

*

Wulka mjezynarodna rewija modow za nazymu a zymu 1928.

S wołebitym podawkom ſa naſche měſto budże na-ſtajniła a ſymiſka rewija 1928, kiž firmy (bjez plakaty a nawěſchkí) pſchichodnu njedżelu popołdnju w 3 hodż. a wjeczor we 8 hodż. w ſalomaj „Krónу“ ſarjaduja a tak *najpołniſchi jenoż żiwy wobraz ſymiſkich modow* 1928, ale kiż budże pſches ſwój wulkoměſczańſki program wſchěch wopytowarjam tuteho pſchedſtajenja dołhi cżaſ w po-mjatku woſtacż. Dokelż rewija jenoż jedyn dżeń w na-ſchim měſcże woſtanje, je radżomne, ſo ſebi kóżdy ſaſtupny ličżił do cżaſa pak we wudawarni „Serbſkich Nowin“ abo w „Bautzener Tageblatt“ abo w Herdez kupnym domje na Kamjenitnej haſy kupi.

Naſche hełło potajſtim rěka: Wſchitzy pondżelny żebi ſchichodnu njedżelu rewiju modow wobhladacż.

Z Łužicy

S **Korjenja.** Małe *rozbuchnjenje* ſta ſo pondżelu wjeczor w laboratoriju ſubneho lekarja P., pſchi cżimż tam bżłażaj technikar S. ſo w mjeſnowcu a na hornim cżeſe cżeżko wopali. Hnydom ſawołany lekař, dr. Kunow-rowſkeje jako prěni a wukaſa, ſo ma ſo ſranjeny do Budyſkeje *thorownje* pſchewjeſcż. Pſonjenja *naczinichu* też we ſtwi wulku ſchkodu, ale wohnjedżerjo ſadżewachu na ſboże roſcherjenju wohnja.

S **Wjaſojzy.** W nozy k 25. t. m. ſu ſo tu ſaſo je nutſkodobywanjom kury pokradle, mjenujcy 3 cżorne, 2 běłej a 2 ſchérej, wſchě wulke, kiž derje njeſechu. Skoczarka buchu na měſtnje ſardżane.

S **Wjaſojzy.** Liczenje dżełakjerjow, 1. prazniſka woj-nje, mějeſche ſcżehowczy wuſtkdk: Wſchohromadże na-liczichu 157 pſchiſłajenych, a to 125 muzſkich a 32 żónſkich, dale 1641 dżełacżerjow, a to 943 muzſkich a 698 żónſkich.

Se **Salomja.** Pojěwſchi hrěchy ſtori tu manſkeſkeje kowarſkeho miſchtra Eberka cżeſko. Naiſerſcho jedna ſo tu wo ſajedżeżenje ſ jara ſtrašnym jedżitym wuſelom (Gyselgelbkterpilz).

S **Wiernarjez.** Dżeżeſt, kiž byrjża wot jutrow 1929 ſo ſchule thodżeż, maja ſo pónchżelu, 3. ſeptembra wot 5 hacż do 7 hodżin pop. na ſchuli pſchiwuhotżiż. Pſcheſ-położjeż ma ſo wobſwědczenje wo ſtrašcherſtwu a narodżenſke wopiſmo ſa dżeżeſt, kiž njeſchu ſo we Pjer-narjezach narodżiſe.

S **Wiernarjez.** Sjawne pohedżenje gmejnſkich ſaſtu-pjerjow budże ſchtwórk, 30. ſnjenja, wjeczor we 8 hodż. w gmejnſkim hamcże.

S **Wulkeho Schunowa.** Wot mjezynjedża franjeny bu ſoboru popołdnju 18-lětny Fryc Bayer, hdyž ſebi bróde tuthwilu vola maſ pſchebywanjo gyrkwja Maine wo-hladowalſche. Bayer pſchińdże tżeja pſchebrjiſko. Miedzyczaj płazmy jeho ſ prazu a wottarchny jemu prawe pow-ko. Pſcheſu pomoż pyſacſke franjenemu ſo-a bliżo budża-cho wyſch ſcheho ſamitnika Hellmana, potom pak darbjeſche ſo wot lekarja wothładacż dacż.

Se **Zitawy.** Położenje ſakładneho kamjenja k nowo-mwarej rjemjeſlniſkeje ſchule. Na nowotwarje rjemjeſlni-ſkeje ſchule, kiž budż na rożku Ebertſkej-Schliebenſkej dróhy blizko Mandawy ſtaeż, ſo hižo njedżele dołho pilnje dżeła. Nadżijeja ſo, ſo móże ſo twar, ſa kotrejż ſu měſchczanſcy ſaſtupjerjo 2 miljonaj hrimnow pſchiſwolili, hacż do Po-ſnjenja 1930 — hdżež Zitawſka rjemjeſlniſka ſchula ſwój pjeczdżeſaczlětny jubilej ſwjeſeſi — dokónczeż. Najprjedy maja ſo dwě ſtoczinje twara wumjeſeż. Wjedniſtwo rje-mjeſlniſkeje ſchule je wot jutrow 1911 w rukomaj pſche-myſłoweho wyſchſcheho ſtudijneho rady Jurja Friede-manna. Schula, kotrejż ninale 2000 ſchulerjow ſ ſyſoe Hornjeje Łužicy dobrowólnje wopytuja, je we wſchěch wotſchadach rjemjeſła a pſchemyſła nimo měry wobſtuſena. Tu tżwilu je pſchi njej 22 wuczerjow we hłownem hamcże a 23 wuczerjow w pódlanſkim hameże pſchiſtajenych. Hižo lěta 1913 bě ſo wot měſchczańſkich ſchołow nowotwar na-lamtnył, ale pſches wójnu a inflaziju je ſo 14 lět ſakom-dżił, tak ſo ma ſchula ſa tutón cżaſ ſ najbórſchim njeb-ſtatkom na mężinoſezach ſo bżedżeż. Wona bě hacż dotal w pjeć wſchelakich twarjenjach pomjeſczena a dyrbjeſche ſo wopſchet pſchecżahowacż. Nowotwar, ke kotremuż ſłaj měſto Zitawa 1 miljon. ſtat pak 800 000 hrimnow pſchiſpołożi, kłubuje po planach měſchczańſkeho twarſkeho hamta żudżo, jara ſchwarny, wſchěm zadanjam noweho cżaſa wotpowě-dowazy twar bycż. W nowotwarje ſu ſjednoczene dżełarnje ſa najwſchelakorſiche rjemjeſła. Dżełarnje ſa kowar-jow, ſamkarjow a blidarjow atd., kotrejż dżeła wulku haru naczini, ſu wot mnohich wuczbnych a rydowanſkich ſalowo dałoko ſdalene. — Sjednoczenſtwa rjemjeſlnikow, pſchemyſłowe towarſtwo, ſchulerjo a wuczerjo rjemjeſlni-ſkeje ſchule wuhotowachu njedżelu wulki ſwjedżeńſki cżoh ſ chorhojemi a hudżbu wot měſchczańſkeho ſokolniſchcża hacż k twarniſchcżu, hdżež wyſchſchi měſchczanoſta Zwingen-berger wutrobne ſkowa ſa Saſkſenu hoſpodarſkenm miniſterſtwu wupraji. Na to dyri wyſchſchi měſchczanoſta tſi krócż ſ bjukom na ſnamjo położenja ſakładneho kamjenja ſ wuſkowom: „Njeſazdżewajcże mi miſchtra!“ Mnoho ſbożopſchecżża ſo wupraſichu. W mjenje wſcheho Zitaw-ſkeho rjemjeſlniſtwa rěcżeſche kujes měſchczańſki ſaſtupjeř mokerſki miſchtr Pankrig. Wſchěm tym, kotrejż ſu na wu-konjenju wulkeho plana ſobu ſkutkowali, wupraji wjedniſ wuſtawa, wyſchſchi ſtudijny direktor Friedmann ſdałne ſkowa.

* S **Shorjelza.** (Duchapſchitomnoſcż.) Hdyż pjatk po-ſołdnju *auto ſ Seſemho pſchirowna na Domjanske na-*mješto jeđżeſche, ſtorżichu nadobo tſi dżeżi na jeđinu dróh-hu. Wjednik wumnoji dżeżi pſched pſchejeđżenjom jenoż ſ tym, ſo na khódniſ ſajeđże, na kotremż runje nichtó njeſe-đżeſche, a ſtorżi ſobom ſ jenej ruku najbóle wohrożeneho hółczeża w ſtromu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Kinsbórta.** Na wójſkowem ſwuczowanišchcżu kujeżi tu khwilu cżiſe wojerſke żiwjenje. Nimo artilerſkeho ka cżo. 3, kiž je tu hižo pſched tydżenjom pſchicżahnył, *pſchińdże* tu pjatk popołdnju powěſczenſke wotdżelenje ſe Potsdama a ſobotu rano we 8 hodż. cżehnjeſche Halber-ſtadtſki wuwuczowańſki bataljon 12 ſe ſchwahawezej hudżbu po měſchczańſkich dróhach, ſo by ſo na nékajki cżaſ na nu-jerſkim ſwuczowańſchcżu ſamětnił. Wokoło pſchipołdnja dorjeżhnjeſchtaj tež hiſcheże wuwuczowańſki bataljon 10 (Lubijſki) a 11 (Dobelnſki) ſ ſwuczowanju do Kinsbórka.

* Se **Schandawy.** (Pſchekſchiwjerja ſafeſi). Njedawno ſaja żandarm ſe Krippena knihlwjednika Quella ſ Barlina, kiž bě we wotpłacżenſkim wobkhodże 5000 hrimnow pſchekſchiwił, hdyż wopyta ſwoju we Schandawje na lě-ninm pſchehlyku pſchebywazu pſchecżeſnizu. Pola njeho namakachu jenoż nékotre ſta hrimnow hiſchcże.

* S **Drježdżan.** (Mjeſapłacżiſchi jěchu ſ automobilom.) Pſched nětchto dujemi dachu ſo tři wuſobny podże wjeczor je Stareho torhoſchcża ſ automobilom do Poſtelwiz we Saſkiej Schwizy dowjeżeż. Tam dojěrſchi, wothalichu ſo hoſeżo pod nékajkim wudawanjom. Hdyż ſo automobilowy wjednik bórſy na to ſa nimi wobkładowacże, běchu ſo wſchitzy tżio ſ próchcza měli, njeſapłacżiwſchi jěchu. Schkodowany wuſtaſi 50 hrimnow wuhta ſa ſmjeſcenje ſłużeż-rjow. W poſłednim cżaſu ſu ſo wotjeżki pſchipadły ſła-wakſe, hdżež ſu njeſnate wobohy tudomnych automobilo-wych wjednikow wo jěſuny pjenies pſchinjeſli.

* S **Harzawy pola Kamjenja.** (Hobrſki had cżeknył.) Wſchi ſkładnoſczi tudomneje kernuſchi ſ tudy wuſkaneje hudy ſłubi ſo njedżelu pſchiſy. Hobrſki puthon-tigerſki had 200 hrimnow hódnoſcże. Hacżkuliż běchu ſamo wohnio-wu *wobornu na pomoc* ſawołali, ſo by ſa 31½ metra dołhim ſwérjecżom pytała, njemóżachu ju tola hacż do njedżele wieczora hiſchcże namakacż.

* S **Hartmannsdorfa.** (Do popſeloweje jamy padła.) W jenej leżownoſczi na delnjej hłownej dróży padny tſi lětna holża, pſchi hraſkanju a ſpali ſo pſchi tom ſe ſażiwym popjekom tak cżeżko, ſo dyrbjachu dżeżo do Komjenicżan-ſkeje thorownje ſpewnyć.

S **Hartmannsdorfa.** (Wědżidło ſmjerczo.) W nozy na pjatk wokoło ½1 hodż. ſta ſo na ſtatnej dróży do Burg-ſtódła ſmjertne njeſbože ſ motorſkim kołom. 22-lětny blidarſki pomocnik Terpe ſ Burgſtódła a jeho ſtyrjeſel jeđżeſchtaj ſ motorſtim kołom do Burgſtódła. Nadobo ſpu-bi Terpe móſ nad ſwojej maſchinu a ſajeđże po pſchiſwo-neho ſchtomu. Powuczene koły jeđżej ho hiſchcże nekhe-10 metrow dohrjeđka a wſcheſke Terpeho ſłoby Terpe ho tak cżeżko ſranił, ſo hnydżi do Kamjenicżańſkeje thorow-nje pſchewjeſeny wumrě.

* S **Burgſtódła.** (Trójniſi ſo nadobo pſchipowědaja.) To wſchak njeje ſawżeſe żana wſchědna wěż, hdyż je ſwój-ba ſ trójnikami żohnowana. Hiſchcże wjele rědſcho ho ſława, ſo dżeżża ſo trójnizy na ſamtżnem dnju wożenicż. Pola nań na radnizy pak je ſo to tola ſokało, ſo ſu ho trójnizy na jenom dnju pſchipowědali. Jedna ho mje-*mizy we hłowy Lwizy Emmy we Schwarzbach, Emmy* Marizu Liddyju a Pawola Gerharda. Każ ſu tuchi ſjio hacż dotal ſhromadnje po żiwjenſkim puczu krocżili, ſhro-madnje do ſchule ſchli, ſhromadnje ſo konfirmowali, tak dżeżża tež 29. ſeptembra ſwój ſważ ſwjeżicż.

* S **Wulkeho Hajna.** (Podbladneho paducha potſelili.) Hdyż pondżelu rano we Weißigſkej dwórniſcżowej koreżnje chżyſche żandarmeriſki ſtražnik Drotze w pa-duchiſtwje podhladneho cżłowjeka ſajecż, wokoło tón jeho tak, ſo dyrbjeſche ho ſtražnikſchr ſ nuſy wobaraczż a potſelił nadpadnika. Cżeżko ſranjeneho domjeſechu jeho do měſch-czańſkeje thorownje.

* S **Oſchatza.** (S woſa padnył.) W Talheimje ſta ho pjatk ſmjerne njeſboże. Kubłeř Sachſe, kiž bě na naſtadże-nem żnjowem woſu, hdyż konje ſacżehnjeſchtaj, na ſamju padże a woſta ſa mortweho leżo.

* S **Doheluja.** (Sſmjerne njeſbożeee w rěſaku. We tudomnem rěſaku pſchińdże 26lětny rěſar Ekkyzew Emil Weinert wottud pſchi namaſowanju pud piku. Wón ho pſchi tom tak jara na hłowje ſrani, ſo bórzy potom we khorowni wumrě.

* S **Lipſka.** (Straſchne ſadżewki.) Hdyż automobil Lipżczańſkeho automobilſtwa wożerja pjatk nozy dwaj ſ Werdawy wróżo do Lipſka jeđżeſche, dohladachtaj ho wobaj jeđżerjej wokoło 3 hodżin njeſe wjomaj Trebrunom a Serbjom we ſpódże ſwětłowſtajenkow nadobo ſdonki a kerki na dróży leżo. Hdyż tele ſaraczenja wotthadżeſchtaj, ſtyjheſchtaj w pſcheſrowje hłoſy njeſe ſobu wěcżerj, ſhdyż-ſchtaj ho ſ khwatkom ſajo do auta a wożeſchtaj, dokelż bě-chu ſaraczenja ſwjeſicha ſ puczа ſtrhańene, do Borny cżeſnyć. Puczny ruhježiżeja ſtelachu ja wołowy, wjetrjeſchwiſchi pak nikoho. Sa tutymi ſtójniſkami ſtejdża.

* S **Lipſka.** (Sſmjertny ſkok ſ wokna.) Schwórtk pſchipołdnju ſkoczi ſ 6. poſchkodu na Pötſkej dróży 53lětna mandżelſka Marija B. do ſwójſtwowego wuſtupa dele a woſta roſmjerczena leżo. Myſlu ſebi, ſo je żona wot bluda na-padnjena, do ſmjerſe ſchła.

S **Kamjenja.** (Dwójne namordowanſtwo.) W Klof-ſenbachu namakachu w jeju bydlenſkim fabrikanta nohejzow Rötzela a jeho mandżelſku w kewanowej łuži mortwaju leżo. Fabrikant ſe hěbi ſrk wiſcherſnuł. Jona mježeſche hibitowu żiłu pſcherżerżnyła. Myſlu ſebi, ſo ſtej mandżel-ſtaj dobrowólnje ſmjerć khwinje wjatali.

Hospodarski rozhlad.

Sſerjedu 29. mjatſa 1928

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk. złotych	46,93
1 ſendżelski punt	20,333	100 čéſkosł. krónow	12,42
100 ſwajc. frankow	80,675	100 franc. frankow	16,36

Na **Barlinſkej burſy** běchu wczera wiki jara rjetche. S wjetſcha kurſy rſetkow pawjerſkich owacow, jenoż nékotre woſebite na kurſach dobuchu. Sa to hacha wiki ſ dołkaw ni a rentowonymi liſczinami cżiſe ſtwjiſche.

Produktowe wiki pſchińdżeſchcżu wczera ſajo ſnižene ſtyj-nych płacżiſnow. Rożku a pſchenicy ſtuntnat wo 10 pjenie-kow tuńſcho pſchedawachu, wowſ wo 5 pf. Kukurica pſchi-hadżi tehorunſa 10 pf. Wżerc płacżeſche ſentnar

w Barlinje

pſchenicy 11—11,15 hr., rożi 10,90—11,05 hr., *malſnitſcheho jecżmjenja* 10,20—10,65 hr., ſmjetkoweho 11,70—12,70 hr., wowſa ha 10,20—10,60 hr.	

w termiſowym wikowanju

ja ſeptember: pſchenicy 11,72½—11,82½ hr., rożi 11,65—11,66¼ hr., wowſa 10,70 hacż 10,65 hr.,	
ja oktober: pſchenicy 11,82¼—11,80 hr. a rożi 11,75—11,71¼ hr.,	
ja dezember: pſchenicy 12,05—12,02½ hr., rożi 11,76¼—11,75 hr., wowſa 10,70 hacż 10,68¾ hr.	

Pſchihladża:

Mucżerjow, Schamotowa fabrika w Thonbergu.
Kawatſkeho, Bauman w Seniżach.
Blidatſkeho, Fahrmaner w Budyſchinie, Schäfferowa ha-ſa 18.
Holżu do domu, Otto w gmejnſkim hameże we Wjeſkowicach.
„ Miſchowſki dwór w Budyſchinie.
„ dr. Girndtowe w Cżiſi.

Na pſchedaż:

Kolo motorike w Budyſchinie, Nicżej. Kamjentna h. 33.
Ghżilu w Budyſchinie, Drježdżanſke wiki 25III.
Krawa młoda wyſhokomlecżna, Hanko w Brěſowzu.

Kupuja

Sſyno, Schamotowa fabrika w Thonbergu.

Swędnizu na pſcheſadżowanje

ſchtwórk 30. mjatſa 1928

w Lubiſu na ſwędniſkim dwoje. w 10 hodż.: meble, ſchatowy, pżaſata pila, piſańſki ſtrojeł, wobraz, gramofon, 150 puntow ſala, wohnjowa ſtykawa, wotoczowański ſtol-paj, radio, 170 pakżikow tobaku.

w Njebjelczicach, kuzy ſeſda ho dop. w 10 hodż. we „Herbſkej gyrkwje“: żitowy żyżek, traſowoj ſmekak, ku-cżi, běły wuſchkowaza maſchina.

w Kamjenju w kasarnach, komoru dom maſchinſkich ſtł-bow dop. w 9 hodż.: ſekreter, kżeſ, piſańſki ſtrej, kla-mańſki kamor, klamańſka poſkładnik, drakowy powjeſchak a blido, kuża, měſchaj ryhlaſej muczki, kanapa, piſańſki ſekretar, kżeſ, kupańſka pſchiſrowa gramofon, jeſt, wſchelaka drasta a wuróżne hyacy, tamkr. 3 wuhotowa-na łehanje, 6 augowſkich ſożow, draſtała, korc a ſnéżanki, kola, wobraz, cżajnik, cżajowe blido a kla-mańſki blidk, 4 polzy. Wżnej kamorcżki.

Skrowe dienješe.

Produktowe wiki w Barlinje dżenja dop. 9/11 hodż.: Wiki ſkerje ſkruczene, wożebje ha pohdżiſche termije.

Dop. 9/12 hodż.: Kił pſched hedżnu, ale ſkoro żadyn wobrot

Płacżizny na Barliaskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacżizny po złotej hriwnje

	28. 8.	27. 8.		28. 8.	27. 8.
Pšenica	220-223	222-225	buny	—	26-28,00
rožka	218-221	220-223	woka	30-32,00	30-32,00
nat. jećmjeń	—	—	mądre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jećmjeń	204-2 3	204-213	žolte łupiny	17-17,50	17-17,50
wows	204-212	205-214	zeradella	—	—
kukurica	208-211	211-213	raps. wosušk	19,80	19,90
pšeńć mika	27,00-31	27,31,0	lany wosušk	23,80	24,00
rżana muka	20,00-31	29-31,00	noen. melasa		
pš. wotruby	15,50	15,50	bjerj. kruški	24-24,4	24-24,40
rżane „	16,50	16,50	syno, 50 kg	2,60-4,00	2,60-4,00
lane symjo	—	—	rżana ſłoma	1,01-1,15	1,01-1,15
hróch	—	35-40,00	pšeńć. „	0,80-0,95	0,80-0,95
raps	330-335	330-335	wowsna „	0,80-0,95	0,80-0,90
pjeluški	—	—	jeċna „	0,80-1,00	0,75-0,90

* Se Zahana. (Dwójne mordarstwo.) We wsy Leuthenje w Zahanskim wokrjesu namakachu jara stareju mandželsteju Schirge pjatk pschipoldnju w jeju wohydlenju morwoju. Jako mordarjo wušłědžichu w domje sa rataršeho džełaczerja słužazeho 19lětneho sastararšeho chowanża Richarda Schöpzela, kiž bě stareju cžłowjekow se žytkarčkom sarahł. Njedočink, duchatkorhi cžłowjek, ale jara nahły je so žiwjeho njeskutka wusnał. Jeho dowjedżechu sobotu pschepytowańkemu sudnikej.

* S Barlina. (Wot nutsdobywarjow se žekeru poražena.) Njedżelu wječor doby so do rěsnistwa na Blücherskej drózy cžłowjek nuts a porały wěstu Birknerowu, kiž tam pola žiwjeho bratra bydleshe, tak kylnje se žekeru, so dwěluje, hacž se žiwjenjom woteńdże.

* S Noweje wsy. (Nowawješ). (Wustup bludneje.) Wczera pschipeldnju sta so tu na Bülowskej drózy žałostny wustup. 25lětna Anna Berg, kotruž běchu hakle njedawno jako wuttrownjenu f hojeńnje puschcžili, skoczi nadobo wikowaržy na khribjet a wottorhny jej draštu. Wona krucze wobja bojasnje schkrěcžażu žonu a chžysche ju do schije kuschnyeż. Pschihwusny Bergoweje wottorhny bludnu wot jeje wopora. Ju dowjedżechu na polizju a wottam sašo do hojeńnje.

* S Frankobroda nad Moh. (Do žmjerce žo sajěli.) Pschi wuježdżowanju f kokami saježdżechtaj mjes Offenbachom a Mohuczom koloježdny, kiž wobdżělnikow pschewodżeshe, f motorskim koloježdnym blišo Offenheima Hromadże. Pschi tom pschihódżeeschtaj wobaj koloježdnaj a ně ton na sojuzu žedżazy wo žiwjenje.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrjischi schtwórk: Rjenje, žuchu, cžołpischo. Podobne wjedro tež w Jendželskej.

Automobil, kotryž bě f 20 domoj žo wrócžazymi kwasnymi wobžadženy, pola Rottwcila, f taskim wotmachom do nad dróhu wihażeje haloty sawadži, so žo schtyri wobły cžełko sranichu. Jedyn kwašaŕ je bórsy po tym wumrjeł, tšo druty cžełkosranjeni žo do khorowaje donjesechu.

*

Hdyž žo w cžołmiku na Rheinje pola Biebricha pschewodowachu, žo cžołm powróci, a mandželska a jeju schtyrilětne dżěcžo do wody padżechu. Dokelž njemóžachu pluwacz, běchu w žunjertnym strasche. Pschi brjohy f kolom mimo jědżazy mlody cžłowjek, kotrehož pož pschewodżeshe, žo sujesbożenja dohladawschi do Rheina skoczi a mandželstu wukhowa, mjes tym so maly pož dżěcžo njesranjene na brjoh pschinješe. Prjedy hacž móžachu žo wulkowani žiwojimaj wumožnikomaj podjakowacz, bě mlody cžłowjek se žiwojim kowanim a pjom njespósnaty wotjeł.

*

W Dillingenach běchu pjatk w nozy paduschi f jenych zigarowych klamow sa 10 000 frankow tworjy kradnyli. Jedyn žandarm jich pschekłapi, hdyž runje žiwoje nakradnjenje wotnjeseschu, a jemu žo poradži, jeneho f paduchow fajcez. Druty cžełnychu. Kradnjenu tworu posdżischo we lěsu skowanu namakachu. So bychu paduchow saklapili, im tam někotre dny wobkedżbowachu. Sobotu wjeczor bohuželi muždżo po nju pschińdżechu. Žandarmoja na nich zawołachu: „Ruzy horje!" Paduschi pak hnydom do žandarmow sčełachu, kotrejž tšelejo wotmolwichu. Jedyn žandarm žo na hłowje cžełko srani. Njepschestawajuc tšelejo paduschi zosnchu a mózachu w lěsu cžełnyeż.

*

Na drózy pola Gutenfelda w Königsbergskim wokrjesu žu wyschischeho žandarma Kusserowa satšeleneho a wuruženeho namakali. Po sdaču je jeho tón žamy njesnaty rubježnik morił, kotryž je na Tapiauskim dwórnischczu žowan w nozy želesnisteho assistenta Berga satšelił a wospjet rubježniske nadpady we wokolnosczi Königsberga skuził.

W Grichiskej žo hacž dotal njesnata symiska rozschěrja. Wjele stow ludži je na nju sthorilo. Wjetschi dżěl bankow, klamow a hamitow je žo dyrbjało dla sthorjenja personala samknyeż. Też na grichiskich kupach je hebi symiza woporty žadała.

*

Po powěsczi f Batavie je f 35 000 putnikow, kotrejž žu f hollandskeje Indiskeje do Mekki puczowali, nětkuže 2500 na khorosczje abo na mrjeżnosć na łodži wumrjeło.

Kedżbu!

— Naschej rozprawje wo 70. narodninach knjeza wyschischeho wuczerja Schězy w Raschlowje hischcze dodawny, so też „Maczija Sserbska" so na zbožopschecžach wobdżěli. Ssobotu na wjeczor podachtaj so pschichodnyha knjes jutlinay radżićeł dr. Hermann a tuzy wyschichi wuczerjo Seminarja do Ssoswjez do wobdżelenja knjesa jubilara. We mjenje Maczizny wuprajichtaj swoje nutrny pschecza a wutrobny dżak sa wschu jeho ačelewosć na polu serbskeho pismowstwa a wědomosczje. Dyžes jubilar je runje serbski pschirodospytnika žu runje tak wědomostne kaž ludowe. — Ssmolerjez cžischczenja a redakzija „Serbskich Nowin" też nasad njewostaschej. Srjadnja tola naš f knjez. m jubilarom nuwoje styki wutrobneho pichecželstwa. Na kermuschu jubilara wschak wschelorožuż wothmeny. Kaž je po zyłych Sserbach a we zokolnych wsach znate, słoženje žo Budyška kermuscha po wětšych karodawnych sašadach wot wjedra wotwisnych. Lonzo tykanja naczinachmy tohodla na sdobne waschnje. — Župa „Smoleč" hłada pak wožwowcź na to, so ma we wjeżerawschej rozprawje rěłacz takle: „na to pschewoda rěčnik w mjenje wokolnych towarschtwow a župy Smoleč krašny diptom", (nic nawopak). To mohło podkład słudżicz, jako by žo cžyła župa se šobuskutkom towarschtwow pyschicz.

Dokelž je našemu lěsu

přeco bóle do škody, smy nuzowani zakazać, do lěsa khodźić. Štóž tute předpisma njewobkedźbuje, so po pólnym a hajniskim khłostańskim zakonju pokhłosta. — Zběranje sucheho drjewa, kaž też jahodow a hribow je jenož z lisičkami dowolene, kiž su wot nas wustajene.

Ryčeckubło we Luzy-Khasowje.

Schulske pschijimjenjow sa jutry 1929.

Dżěći, kotrejž jutry 1929 do schule jaschuja, maju žo pschijimjeć:

w Lutherskej schuli 3. a 4. septembra wot 8—12 hodź.: hołzy,
w Lessingskej schuli 3. a 4. septembra wot 8 hacž do 12 hodź.: hólzy,
w Pestalozzijskej schuli 5. a 6. septembra wot 8 hacž do 12 hodź.: hołzy, a 10. a 11. septembra wot 8—12 hodź.: hólzy,
w Fichtowej schuli 5. septembra wot 8—12 h. hólzy, a 7. septembra wot 8—12 hodź. hołzy,
w Tschantskej schuli 4. septembra wot 8—12 hodź. hólzy a hołzy.

Pschi pschijimjenju ma žo sa wschitke dżěći pschisposobjeć wopismo wo jich rodźicach abo wo jich pschisposobjenju a sa dżěći, kiž žo mjesto w Budyschinje narodźile, narodźenske wopismo. Wimowate do schule pschijmuja žu dżěći, kiž hacž do 31. měrza 1929 6. lěto dokonjeja; po pschiczu móža žo też dżěći pschijimacz, kiž hacž do 30. junija 1929 swoje 6. lěto dokonjeja.

W Budyschinje, 24. awgusta 1928.

Schulske wjednistwo.

Powołańska schula w Budyschinje na Swonkownej Lawskej haży 23.

Po ministerstwowym postajenju maju žo schulerki, kotrejž chodźa wot jutrow 1929 **dwojołětnje domjazohospodarske** rjadownje tudomneje schule wophytowacź, hnydom pschijimjewicź.

Liczba schulskich hodźin: 30 hodźin wob tydźeń w prěnim a 10 hodź. wob tydźeń w druhim schulskim lěcze.

Schtóž połne rjadowne wophytuje, njetrjeba tśeće winowatostne lěto do schule khodźićź.

Pschijimjewicź maju žo schulerki w dnjach wot 28. awgusta hacž do 8 septembra wschědne dny wot 11 hacž 12 hodź. w pisarni schulskeho wjednistwa w 2. poschkodźe schulskeho wotarjenja na Swonkownej Lawskej haży 23 (hohotu nij).

Dokelž je žijom wjele tudomnych a wonkownych schulerkow pschijimjewjenych, žo powěrz, so bychu so cžim skerje cžim lěpje samolwile.

W Budyschinje, 23. awgusta 1923.

Měšczańska rada, schulski hamt.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" wuleći sebi přich. njedźelu do Piwarnje w Mnišoncu. Tam zmeje tow. „Łužica" swój lětny swjedźeń. Wotbźadż přinoł. we 2 hodź. wot dwórnišća do Dźožnikec (Singwitz). Też pěši móže so hić po Wjelećinskej drózy přez Hornju Hórku. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Budyšin. Jednota „Sokol". Dźensa srjedu 29. aug. je w towaršownej zwučowanje, też za Sokoli. Po tym je 1/10 hodźin „osedźenje předsydstwa a wubjerka. Městno so tam postaji. Wopyt wšěch bratrow a sotrow je jara nuzny. **Starosta.**

Dirigenca a předsydźa spěwanskich towarstwow přeprošuja so na 2. hłowne posedźenje „Zwjazka" přichodnu sobotu (1. 9.) popołd. z dypkom w 4 h. do hosćenca „Zum Echten". Kóžde spěw. towarstwo njech je cyle wěsće zastupjene. Předs.

Drježdźany. Serbske tow. „Čornoból" zeńdźe so sobotu wječor w 20 hodź. k swojemu měsačnemu posedźenju w towarstwowym hosćeńcu pola k. Zmija na Christianskej drózy 22. Naše porjady k założenskemu swjedźenjej su hotowe a budźa so na sobnstawy rozdźělić. Też trjebamy k serbskim rejam dwojech abo tšoch młodych knjezow a móža so štwórtk wječor pola knjeza Zmija, hdyž so hudźbne hodźiny wotmeěwaju, zamołwi. **Předsydstwo.**

Drježdźany. Towarstwo kat. Serbow „Jednota" wuleći seri njedźelu 8. sept. popołdnju do Niederpoyritz. Tam w hosćeńcu „Erbgericht" wjesela zabawa wot 4 hodźin sem. Dojěć móže so z nadróżnej železnicu čara 18 abo z parnikom. Zastaniśco Niederpoyritz. Wo bohate wobdźělenje sobustawow a přećelow prosy **předsydstwo.**

Hornja Hórka. „Łužica" wuhotuje přichodnu njedźelu 2. septembra swój lětny swjedźeń w Mnišonskej piwarni. Wšě bratrowske towarstwa a wšón serbski lud wutrobnje přepoša **předsydstwo.**

Kulow. Jednota „Sokol" wuhotuje njedźelu 2. sept. serbski wječor ze zwučowanjemi a rejemi. Započetk z dypkom we 8 hodźinach.

Lichań. „Zernička" zmeje dźensa srjedu wječor we 8 hodź. pola Bukanec spěwanje. Wšitkich cyle wěsće wočakuje předs. a dirigent.

Nawječorny wokrjes sokolskich jednotow. Dla wšesteje winy je zhromadne zwučowanje hakle sobotu 1. septembra wječor we 8 hodź. w Pančičanskim hosćeńcu. Winowatosć kóždeho je, zo přińdźe, hdyž je swjedźeń před durjemi. **Wokrjesny načelnik.**

Spěwarska kupka „Lumir" ma sobotu 1. septembra w 6 hodź. skazanku w Serbskej kofejownji, mała jstwička. Rozprawy, pokiwy, namjety, nahlady. Přińdźe wšitcy! **B. Krawc.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleč w Budyšinje. Za lokalny dźěl, feuilleton a hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěsowcu. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Zarjadowar:
Kupny dom Max Herde
w Budyšinje

Revija modow
z wulkotnym Barlinskim programom budże wosebity podawk za Budyšin a wokolinu. *
Doprědkapředawanje: W Serbskich Nowinach / Bautzener Tageblatt / Kupny dom Max Herde

Kwětkowa dekoracija
F. G. Schindele
w Budyšinje
na Hošic hasy

Čehnjenje 5. rjadownje
Saksk. krajnicje loterije
Hłowne a skónčne čehnjenje wot 3.—28. septembra 1928
Najwyšše dobyče w najpřihodnišim padże
hr. 150.000
Losy prosymy hnydom zamjenić! Kupne losy tež hišće mamy:
Statnaj loterijskaj běrcaj w Budyšinje
Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22 — Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

Na klawěrje
wuwučuje
Marta Hochnowa
wučerka za klawěr
w Hródku
na Hornčerskej hasy 411
rózk Młynskeje hasy

Mužace brellowe
schěre jaki
nětko 2.90 hr. ko předawanju, ja jenoj tak dołho hacž dožasa.
A. Kasper, Burglehn II
w Budyšinje.

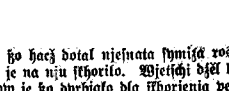
Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
= w Budyšinskim hanutskim hejmanstwje =
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Cěridne rjemjenje
z dobreje kože, wósk za pasy, mašinski tuk, motorske a mašinske wollje, tuk za wozy, kopyty a kožu porućuje tunjo w znatej kajkosći
Otto Büttner
(mějićel S. Laskowski)
w Budyšinje na Hłown. torhošću 9

Najkrasniši dar
za wšě přileżnosće su nowe pyšne zwjazki
II. Zejlerjowych spisow
Serbska kniharnja w Budyšinje w Serbskim Domje

Serbski Hospodar
Ratarske wulkowikowanske towarstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khoćebuzu, telef. 1247
Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje přeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38%.
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu symjeńtnu rožku.

Professor dr. Hess
ma wot pónd źele, 3. sept., zaso rěčne hodźiny
pónd źelu a pjatk 1/4—1/5 a po doprědknym zamołwjenju.
W Budyšinje, na Wallskej drózy 7 Telefon 3201

Přiloha k číslu 202

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 29. awgusta 1928

Posedźenje wokrjesnscho wubjerka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Pondźelu, 27. žnjenca 1928.

Přizedy hač wokrjesny wubjerk do zjawneho dźiwjeneho porjada zasunu, wotmě dźesche tajne posedźenje.

Po tym wotewri knjes hamtski hejtman dr. Jungmann posedźenje, pěchitomny powitawschi, wjes kotrymž knjes krajny starschi ſ Nošlitz pobrachowawschi.

Prěni dypk zjawneho dźiwjeneho porjada zaběrasche so ze składnymi padźěłami zastarańskeje podpjery. Knjes ſe Borberg namjetowaschе, so měł so turón dypk na posedźitsche posedźenje wotstorčeć, a należnosć měła so wokrjesnemu zejmej pschedpokładźeć. Tutomu namjetej so lěwica zprjećowaschе a knjes hejtmi zabóžanz Wiela warnowaschе psched wotstorkowanjom a žadasche heby, so měł wokrjesny wubjerk hnydom wobsamtknyć, so bychu start dowólnił ludźo zjawje pjenjezły dóstali, kiž měše so k 1. oktobrej wuplaćeć. Knjes hamtski hejtman dźěłi, so by techniſch možno było, so by so tuta należnosć hač k 1. oktobrej dokrjadowała. Skónčnje so turón dypk na bliže pohrjebanje wotstorčeł, pschi tutym wobsamtknjenju so knjes Richter-Wjeleczanski wopraschа, hač cyle prawiza rozsudźenje hač dale 1. oktobra wotstorčeć.

Druhi dypk dnjoweho porjada jednaschе wo pschihotowanju hamtskej saradźerni za ludowe knihownje w Budyskim wokrjesnym wokrjesu. Knjes hamtski hejtman rozsudźi, zo maju ludowe knihownje dźensnišnich dźeń wulkich wuznam. W dźensnišnich hospodarskich czěžkim czasu wobstejí so ludowe knihownje po duchownym wokhcewanjenje ſ dobrych knihow. Některe gmejny su na tuto žadanje hižom jara dźiwake a su załožile ludowe knihownje. Je pak trjebа wjedniwa a ja to budźa ludźo, kiž na tutym polu dźěłaju, jara dźakowni. Ma so pschiprawicz sentrala, kaiž je wokrjesne hejtmanstwo namjetowało pschi rospowědowanju, kiž je so w junim wotmołło. K tomu mělo město Budyschin 50 procentow a stat 50 prozentow k wudawkam za wudźerjenje saradźerja. K wězowanym wudawkam maju nasche 4 wokrjesne twjatk lětnje 500 hriwnow pschinoschowacz. Za běžne lěto pat, to wěra wot 1. oktobra hač do 31. měrca je tuto pjenjezne rjadowanje hinalche. Tu maju tute statne 50 procentow 4 hamtske hejtmanstwa nješeć. Potajkim na nasch wokrjes w bliščim połěcze 50 hr. błaščcz a potom hódźe nasche lěto 500 hriwnow wonjese. Wobrěsnja wokładowa so to ſ tutymi wudawkami wobsežne njewopeći, dokelž wobsedźi hólcze kjedźi za wotrjebu za powschitkowne ſtejsche. Pschi rospowědowanju tutoho dypka wobroći so knjes ſejmski wuměłarni Wiela pschećelsko nadkrjesłowu ministerstwu za wuměłnosć kubom k cěitanju a wothołasa wotlažene tajne posedźenje. Knjes hamtski hejtman dr. Jungmann ſ ſeradźenje jako hłuboko kołáčmaze a móže so jemu ſe dowěrić. Knjes Richter wukhowanske kubiche czasa jako prawe za wocžehnjenje ſ ſeelke. Po krótkej dischkusiji, kotraž běše ſ saknje prawich wuroſkyli, wróći knjes hejtman pschedłohu a kluzja ju ſakazuje wotbyć powoła ſo na hubjene naschonjenja ſe sakonja pschi ſe wotasnjacej a njerjadnej w cźitscźenju.

Pschi cźerpjenju dypku dźiwjeneho porjada pschedpowołaji knjes hamtski hejtman wokrjesnemu wubjerkej nowu ſakitku kniha hamtskeho komunalneho nakłada, kiž je pjecza wurjadowe kniha, kiž je po 10 hriwnach kupicź. Stwora Budyskeho wokrjesa, na kotrejž su wobrjadne hospodarske a ſarjadniſke wobſtejnoſcze Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa, je wupiſchena ſe ſchtyrjemi wobrasami, kiž pschedstajeja serbſki burſki ſtatok, dźěcźi w ſerbſkej drasze pschi Radworju, luźiſki tkaſki dom a rybołoſcze we ſ hatach.

W wo Hornjej Luźicy běsche na wokrjesnym ſwjatku Pschicha, so by wón k dotal pschiwołowanym 300 hriwnam dalſche 50 hriwnow pschiſwołił. To ſo tež wokrjesny wubjerk ſwjatk je potajkim dožyła 330 hriwnowy. Pschihłowanje k dominiſkemu ſtikej wo naschej Budyšinje, kotrejž pschedwidźenje na pruhu je najbliſchej ſawostajiło. Wěſchelaja ſkubnałowy wokrjesnego wubjerka ſo górſchachu, ſo wokrjesny wubjerk njebě ſe ſtrowy k tutomu pschedwjedźenju: knjes ſejmſki Wjela wumjetnoſcowaſche wokrjesnemu hejtmanu ſe jeho ſwérew, ſo faſtuwjeriwu dźěłacźerſtwa wu-

Budyſiſke turnarſke towarſtwo běſche zapodało prośtwu wo wrjeſenju pschipowoj k nałożenju narjadow. Wokrjesny wubjerk pschiſwoli 100 hriwnow ſ wobſarowanjom, ſo jemu po jeho ſabadanju njeje móžno wjazy pschiſwoliwſcź.

Wubjerkej ſa wukhowanje luda we Wjaſonicy pschiſwoli wokrjesny wubjerk teborunu pjenjezkow pschipowoj.

Budyſke towarſtwo ſa pschedſtajiwiny a ſtawiſny wuda (ſapiſ pschedſtawiſnſkeho a wurjadźowego inventara). Tuta kniha ma być ſyle ſwojoraſna. Mjenowane towarſtwo běſche ſo ſ próſtwu wo 300 hriwnow pschipowoj ſa ſwój wubjerk wobrocźiko. Knjes Pětſch wěſcźeſche ſa wobſtaſanje namjeta pschi nětſchſich hubjenych hołpodarſkich wobſtejnoſcźach. Knjes Richter běſche ſa pschiſwolenje pjenjeſa. Mjenowane towarſtwo dźěła na tym, **ſo by dopołałało, ſchtó ſu bylí pręni ſydlerjo we Łužicy, hač Sſo- nješ abo Nimcy.** Wubjerk pschiſwoli ſa towarſtwowu kniha 300 hriwnow.

Hornjokirchanſka gmejna běſche namjetowała, ſo měła ſo ſeſtka wot hoſcźerca „Dwoju Lipow" do tamniſchcźe ſtaty ſaſnacź. Wokrjesny wubjerk tomu pschikhoſowaſche. Wubjerk dowoli dale, ſo by korcźmarſka dowolnoſcź Jurjej Hänſeiej we Wjednarjezach, Oskarej Dietrichej w Lětonju a Korli Lindnarej w Kaneźach pola Seuſz pſchepoda a dowoli ſej, ſo ma Handrij Robſchink w Meinkalke w ſwojim domje koſej porjedźeć a Alma Voigtowa w Roſnodźach na dwórniſchczu druhu korczmarſku ſjiwu wotewrieć.

Dźeſche wurađowanje běſche trěſne pschi wjeſelnym ſakonju wo rodźe ja Saſowiſku (Sohland) gmejnu; ſ tutym ſakonjom je ſo wokrjesny wubjerk hižom wopjet ſaběrał. Gmejna běſche wětko ſaſo nowy nacźiſk ſapodała, w kotrymž ſtoji pſchemėnjenje, ke kotremuž hamtske hejtmanſtwo njemóže pschiſtłoſować. W nacźiſku ſebi gmejna ſada, ſo maju wobſedźerjo wodowe roły pſches ſwoje leſowniſcze k ſuhodej klaſcź dać. Wokrjesny wubjerk to ſa dobre njeſpóſna a gmejnje nacźiſk wróći k uadawkom, ſo by wuraz namakała, kiž jenoż jedyn ſmyſł dowoła. Pschewažnicź natal ſo wobſedźe diwi dypki. Nosnidźi ſo wokrjesny wubjerk wo tutej należnoſcźi poſpjerſchu.

Wokrjesny wubjerk dowoli, ſo ſo darmotne pokhowanje ſa morwych w Brězowje ſchěje.

Pola wjeſnego ſakonja wo podawanju wody ſa Hrubjeſczanſku gmejnu pahrabowaczku hiſcźe některe doſtónczene poſtajenja, tohodła wubjerk gmejnje ſakoń wróći.

Wokrjesny wubjerk wſa k wědźenju, ſo je Nowowoſczańſka gmejna dobrowólnje ſa pożczonku wu 600 hr. dźěłoczerja Kurta Schołty pola Luźiſkeho nalutowańſkeho a kreditneho towarſtwa w Budyſchinje.

Na to ſjawne posedźenje ſ roſzohnowanjom knjeſa hamtſkeho hejtmana dr. Jungmanna ſe ſobuſtawami wokrjesneho wubjerka ſkónčí.

*

Knjes hamtſki hejtman dr. Jungmann roſzohnuje ſo ſ wokrjesnym wubjerkom.

Kaž je ſtate, je Budyſki hamtſki hejtman dr. Jungmann ſa miniſterialneho radu na ſtuttkowne miniſterſtwo w Dreždźanach powołany. Muſ pſchi wczerawſchim poſedźenju wokrjesneho wubjerka ſkładnoſcź, ſo ſ jeho ſobuſtawami roſzohnowaczź.

Knjes hamtſki hejtman wěſcźeſche nětkuſe ſcźěhowace ſłowa: Dźeſcź je puſtedni krócź, ſo wokrjesny wubjerk nawjedu, w kotrymž ſym w jara cźeſkich cźaſach ſtutkował. Poſlednje lěta powóſniſkeje doby je ſwojej hoſpodarſkej nuſu a ſtraſzu, je ponałtim poſtupowanjom k wyſchinje a trajnej pjenjezjnej nuſu běchu cźeſcźe lěta ſa wjednika. Sčmy pak też na druhej ſtroniſe pratſcź, ſo ſmy ſa naſch wokrjes cźiniłi, ſchtoż běſche ſ dobrej wolu a ſkromnymi pjenjezjnymi ſrědkami mózno. Sčmy widźeli, kak je ſo k mózneniu ſamoſarjadowanemu ſarjadniſtwu cźeſcźi ſerſtnik. Perſonalej je było ſ wjeſelom a cźeſcźu, ſo ſmědźeſche na tom ſobuſtutkowacź. Jako hamtſki hejtman ſym chodźił po wyſokim puczu a budźe mi cźeſko ſo wot mojeho městna dźěłacź. S połóženjom je ſa nnje, ſo wěm, ſchtó budźe ſe mojim naſledníkom. Wón ſatkowa wſchitko, ſchtoż ſym nadźěłał a powjedźe jo dale. W tutej hodźinje pak ſym Wam, moji kujeja, woſebje dźakowny. Wuſtupichu-li wſchelakore měrjenja, dha je tójdy ſatkupował ſtejſiſchczo, kiž je było wužitne ſa ſdźerjenje wokrjeſa. Sčmy ſtajnje vschesteke byli w ſamerje honicź ſa lépſchim naſcheho wokrjeſa. Pscheju wokrjeſej, ſo by ſtajnje tak wokłało, ſo bychu wokjejni ſatkupjerjo ſtajnje ſo k natwarjazemu dźełu ſkhadźowali. To je moje pſchecźe pſchi woteńdźenju.

*

W mjenje prawizy porěcza knjes Seidel a dźakowaſche ſo hamtſkemu hejtmanej na dnju poſledźeho nawjedowanja wokrjeſneho wubjerka ſa dźěło w naſchim wokrjeſu. Wſchitcy wědźa, ſo dyrbjeſche wſchitke mozy napinacź, chcźe-li wuſpěch widźeć. Sarjadniſtwu wokrjeſa njeje pſchi jeho wſchelakoroſcźi tak łohke. W połnozy mamy ſute kataſtrofy, wo połodnju pat induſtrijine wohnjeſcźowo, to wjedźe wěło k napſchecziwoſcźam. S dźakom na pak ſo pſchepóſnacź, ſo je knjes hamtſki hejtman ſtajnje na to dźiwał a ſo ſtajnje nad jenotkime ſtrony ſtajił a wuhładkował. Woſebity dźak ſłuſcha jemu na połu ſpomoſeſtwa. Pschcju wokrjeſej, ſo by ſtajnje tak wokłało, ſo bychu wokjejni ſaſtupjerjo ſtajnje ſo k natwarjazemu dźełu ſkhadźowali. To je moje pſchecźe pſchi woteńdźenju.

*

W mjenje prawizy porěcza knjes Seidel a dźakowaſche ſo hamtſkemu hejtmanej na dnju poſledźeho nawjedowanja wokrjeſneho wubjerka ſa dźěło w naſchim wokrjeſu. Wſchitcy wědźa, ſo dyrbjeſche wſchitke mozy napinacź, chcźe-li wuſpěch widźeć. Sarjadniſtwu wokrjeſa njeje pſchi jeho wſchelakoroſcźi tak łohke. W połnozy mamy ſute kataſtrofy, wo połodnju pat induſtrijine wohnjeſcźowo, to wjedźe wěło k napſchecziwoſcźam. S dźakom na pak ſo pſchepóſnacź, ſo je knjes hamtſki hejtman ſtajnje na to dźiwał a ſo ſtajnje nad jenotkime ſtrony ſtajił a wuhładkował. Woſebity dźak ſłuſcha jemu na połu ſpomoſeſtwa. Pschcju wokrjeſej, ſo by ſtajnje tak wokłało, ſo bychu wokjejni ſaſtupjerjo ſtajnje ſo k natwarjazemu dźełu ſkhadźowali. To je moje pſchecźe pſchi woteńdźenju.

*

Sa lěwizu porěcza knjes Tränker a wuſpěchny, ſo maju też ſaſtupjerjo lěwizu žadanje ſjawnje ſwěſcźicź wukhowanje dźěło knjeſa hamtſkeho hejtmana. Njedźiwaju pſcheczíwnoſcźow pſchi dźele dźeſa ſo wotkhadźazemu hamtſkemu hejtmanej dźakowacź, woſebje ſa to, ſchtoż je ſtutkował na połu ſpomoſeſtwa a pſcheja ſebi ſa pſchichod runeho wjedníka. Wotkhadźazy hamtſki hejtmana je nětko wopraſcźiwoſcźej, lěwiza pak njemóže pſchihłoſować, ſo ſo wloſbjinſke wuſtajenje pomjenuje, kaž je ſo prawiza namjetowała. Saſtupuje ſlejſchczo, ſo wotkhad hamtſkeho hejtmana pjecza njebу na kóždy pad ruiny byl. Naſlépje mění jeho cźeſcźicź, hdyž jeho ſcźehuje we wulkim ſkutku ſpomoſeſtwa. Rěcźnik pſchiwoła jemu w mjenje lěwizy wjeſe ſrakzije Božemje, kotraž je ſo jeho wupraſenju wſchitko cźiniła, ſchtoż w jeje mozy leżeſche, a pſchejeſche hamtſkemu hejtmanej ſa pſchichod radoſtne a ſpomožne dźěło.

W ſwojich dźakanych ſłowach mjenowaſche knjes hamtſki hejtman dr. Jungmann pſchipołnjacź ſ wobeju ſtronow jeho naſrjeſnjſchu muſu ſa cźeſcźe 6 lět. **Wotthadźa ſe ſpokojenjom, ſo je to, ſchtož dźěłchmy ſhromadnje dożpěć, dożpěše.** So ſo jeho mjeno jednocźa ſ wuſtajenjom ſa mtodźinu, je jemu ſ wobſebnym wjeſelom, dokelž jemu runje tuto wobſebje na mutrobje leżeſche. Hdyž też je lěwiza pſcheczíwno tajkemu pomjenowanju, nje ſwjeſeli, ſo k tomu njeje wobſobiſkich pſchicźinow. Pſchewońſne tuto cźeſcźowanje ſ dźakom a ſłónczi ſ naſſépſchim pſcheczeńom ſa Budyſki wokrjeſ.

Zjewizna na njebju.

16. awgusta mózachu nětkuſi ſpodźiwnu a krażnu ſjewiznu na njebju wobkedźowacź. K ſemi padnjenje wulkoſcźneho meteora (powětrka) ſu po zylym kraju, też wokoło Budyſchina, wobkedźowali a wobdźiwali. Běſche, kaž nam wocźicźi ſwědźa powědachu, jako by měſacź nad lěſom leczał. Nóż bu jako ſ błyſkom wobſwětlena. Po ſdacźu puſcźicźichu ſo po roſbuchnjenju wulkeje zehlíweje kule mnohe małe ſybołace kulki w bliščchej wokolinje k ſemi dele. To bě wěſo wócźna mylka. Jedyn ſ wobkedźbowarjow praji, ſo bě runje, jako by zehlíwy ſnuſ dyžz do bliščchego wuheńa ſajecź. Wopraſnje jednaſche ſo 16. awgusta wo wuraſnje rjanu a wuſtkotnu ſjewiznu na njebju, kaž ju huſto wobkedźbowacź njemóżemy. Wołoko meteorow je pſchezo hiſcźeże nětchto potajne, ſ toho pſchiňdże też, ſo nětkoſi ludźo, kiž ſu pſchiwěrkowſcźi, padaze meteory jako czertowſke ſcźerjenje wobhładuja.

Sſtowo meteor, kiž je ſ greſkſcźiny pſchewſate, wozmamjenja nětchto, ſchtoż je „w powětrju", pokaſuje potajkim na ſjeſ, kiž ma ſwoje žydło a ſwojeſcha też ſwój ſpocźatk we wobwětſje (atmoſphära). Snate je, ſo ſu meteory wotpuſtnjene kruchi njebeſſtich cźeſcźkow, kiž po njerwobliczenym puczu do wſchoſwětła padnu a pſchindu-ſi kruchi naſchej ſwětowej kuli blisko, ſcźehnje je tuta na ſo, mjes tym ſo wone roſbuchnu a nětkuſe ſ ſemi padnu. Wulkoſcź kruchow je jara wſchelaka, některe njeſu wjeſcźe hač hrochowe ſornjatka, druhe ſaſo maja wulkoſcź pjaſcźe. Ale tola ſaſo ſu ſyle wurjadne padły ſtate. Ssu to meteorſke kamjenje, kiž ſu hač do 6 zentnarjow cźeſcźe a ſ hiſcźeże wjeſcźeſ mogu k ſemi padnu. W žanym ſ namakanych meteorſkich kamjenjow namakachu hdy macźſinu, kiž by na naſchej ſemi njeſnata była. Wone wobſteja potajkim ſe ſtamźnje macźſinu kaž też naſcha ſemja. Kiž wobſtejeſ je ſo ſtako, ſo meteory w tajſej mnohoſcźi dele padachu, ſo ludźo prajachu: „Tu ſu kamjenje kaž krupy ſ njebjeſ padałe." Spodźiwne je, ſo meteory napoſledk ſ huſto hrimokajej haru roſbuchnychu. Sdawna ſem ſu tute kamjenje ſ njebja najſtiwiſchi ſajim wſchěch ludow ſwjeła ſłoudźite a běchu ſ pſchicźinu pſchiwěrkojtych pſchedſtajenjow.

We wjeſkich ſtarych kulturnych ludow namakanu pokaſy na tamne ſjewiſny na njebju. Kaž ſnate, je w Kaabje w Mekka cźorny kamjeń, najwyſchiſche ſwjatoſtwo Mohamedanow. Schtókuli ſ putnikow do Mekka pſchińdże, dyrbi tutón ſwjatu kamjeń koſchicź, a tohodła je wón po cźaſu pſomojty dółcźeł doſtał. Taumy kamjeń je, tak praja mohamedanoje, nětkuſ ſ njebja padatyk. Na tom też ani diwłowacź njetrjebamy, dokelž wěmy, ſo wopraſnje fóźde lěto też dźeńa hiſcźeże kamjenje ſ njebja padaju. Po tym njeje tamne ſwjatoſtwo w Kaabje w Mekka nicźo druheho hač meteorſki kamjeń. — Namakane meteorſke kamjenje ſu hromadźili. Taiſe namakanu w Němſkej pſchedewſchim w Minchehowje, Tübingenu, Berlinie a też w Dreždźanach. Barba meteorſkich kamjenjow je cźemna, podobna worzlej a żelesu.

Baconow bywa mjenje a mjenje.

Pſchecźo ſaſo je ſo w poſledních lětach ſtorźło, ſo bacźony w Němſkej bóle a bóle wotebźraju. W jenym ſ poſledních cźaſſow „Ornithologiſtich měſacźnych powěſcźow" wopiſuje nětko Werner Hage-Lübeckſi nadrobnje, ſchto je w běhu dołhich lět w ſwobodnym ſtacźe Lübeczu wobkedźbował. Krajina dże je jenoż nětkuſe 300 kóſmych kilometrow wulka, nahromadźena macźſina pak je njedźiwajcy tohu jara ſajimawa. Bacźonjazych hnězdow naliczichu we Lübeckſkej wokolinje lěta 1909 hiſcźeże 74, lěta 1919 jenoż hiſcźeże 39 a w ſaſdźenym lěcźe ſamo jenoż hiſcźeże 22. W cźaſu wot 1909 hač do 1927 bě ſo liczba bacźonjazych hnězdow potajkim wo 54 ſmjeſiſchka, to je wo 70 prozentow. S poſtila Lübeckſkich gmejnow njemėſacźu lěta 1909 jenoż ſchěſcź ſamych bacźonjazych hnězdow wjaz, lěta 1919 bě ſo liczba gmejnow bjes bacźonjazych hnězdow na 19 powjeſchka, a w ſaſdźenym lěcźe njemėſacźu 32 gmejnow ſamego bacźonjazego hnězda wjaz. Starych bacźonow naliczichu lěta 1909 115, mjes tym ſo bě ſo jich liczba lěta 1919 na 44 a w ſaſdźenym lěcźe na 20 ſniżiła, to je wot lěta 1909 hač 1927 liczene 95 ſchtuk abo 82 procentow. Pſchi tom njewotebźeraja ſtare bacźony porjadnje. Tak naliczichu ſtarych bacźonow lěta 1919 44 ſchtuk, 1920 30 ſchtuk, 1921 32 ſchtuk, 1922 36 ſchtuk, 1923 23 ſchtuk, 1924 22 ſchtuk, 1925 23 ſchtuk, 1926 32 a 1927 20 ſchtuk.

Sajimawe bě też ſwěſcźicź, ſo bacźony nic jenoż niewuwoſtachu, ale ſo ſo też nowe ſajwdlichu. W poſledních wosom lětach ſajwdli ſo w Lübeckſkej krajinje 44 bacźonow, mjes tym ſo 68 wuwoſta. Huſto njeſwócźichu ſo bacźonjy wjaz, dokelž jim ludźo hnězdo ſniżichu. Wobhedźerjo ſtrachuja ſo, ſo ſtócha pſches bacźonjaze hnězdo cźerſt, a tohodła

hnězdo swotterhachu. Tak mózesche Hagen swěsćicz, so pu jednacze wobsedźenych hnězdow śnicznych. Wulka je też liczba baczonow, kiž žone mkode nimaja, dokelž njelahnu. Liczba baczonow, kiž njelahnu, je w jenotliwych ćtach sasso jara wschelaka. So baczony woteběraju, na tom je też stajnje pschiběrazy strach no jich puczowanju wina. Ludźo pak dyrbjeli snajmjeńsche tak rosumni być, so bebi baczonow i wotterhanjom hnězdow njesaczerja.

Přilopk.

* **Wunźel do śmjerze.** 27ćinu mandźelska dźesaczerja Helbinga w Annaberku (Saale), kotryž we Wittelberku dźelasche, sadoji w niepschitomnosći muża, swoje tři dźěći, hólcu a hólaz w starobe 8, 5 a 4 lět a wobwěsi so potom. Pschiczina njesćisnika je pjerza swada mandźelskeju.

* **Skoženowy sajaz.** W Kruglinenje w Rasiłschej Pruskej bě so sajaz do jenoho dwora sabožał, a dokelž bě hischcze młody, pisawasche jeho burik. Sajaz mjenowa so wulkotinc. Skónczenje dujsche jeho burik śpisz. Jako dujsche jeho sčerjeja, praji jemu ruchoń, so ma so dźiwina ześelcz, so je sakasane za rjeźacz. Burik pschiwiaja tohodla sajaza, mjesche na njeho a wuśelił. Ale sajaz cźekny; pschetoż bě w dwora wjele a jen wosseł. Bu wón je bosse, zyle śrudny za pjerzenju hladał.

* **50 000 hriwnow pschesćihiwi.** Po pschesćihiwjenju 50 000 hriwnow je hlowneho knihjewodnika pola Hamburgskeje filialki wulkeho znateho wobchoda sajeli. Se pschesćihiwjenymi pjenjesami je wón pod zuśum njemeneu automobilowu firmu załoźił. Někotre wosy mózesche jemu schtudowana firma zebrać.

* **Wot mlócźaceje maschiny rosmělty.** Hróźne njesrjeźa sta so na tuble Mossow pola Röbela w Mecklenburgskej. Na hischcze njemjaźaczeje maschiny pschiźdże ratarski dźesaczer Alwaus Quitzow, kiž jako maschinista mlócźaceju maschinu pohnuźowasche, cźerdinemu paźez pschebliso, kiž jeho zbohužnahlu a do cźerdineho koła wjerzny, kotrež jemu wschelake stawy stama a jeho tak cźežko rani. Tajke bo dyrbjachu jeho do khorownje donjesć, hdźež hischcze we běhu operacije wumrě.

* **Skutk ledwelowanje maczerje.** W pschedpomórskim wokrjeźnym měsaczku Demmine dyrbjachu pjatk popołdnju Lipzejanskeho studenta Köhna, kiž bě z motorcyklom cźežo snjesłoźił, do khorownje donjesć. Jeho we Barlinje bydlaza maćź, kotrejž běchu njesłoźo zdźěli, dojědże hischcze w kamknej nozy do Demmina. Hižo hodźinu po jeje pschikhadze wudychaj jenički kun maczerje. Sadźerłowana maćź běźeche w jowojim niebožu na Demminske dwórnischcze, hdźež bo wot prěnjeho łóżkeho cźaha do pschejźe; wona bě hnydom mertwa.

* **Cźerwjena krawata.** W „Vossl. Ztg." ześehowany podawk: Profesor Werner, pschipósłnaty wuczeny, tola zwpołnje sawěsć zuły, pscheproschy wschelakich znatych na wječerom hósćenu. Krótko do pschikhada hósći dohlada bo jeho žona, so je **hebi k wječerej** kukni cźerwjena krawata wokoło schije pjesał. „Ale Dawido," jawoła žona na muža, „ty dyrbiš hischcze jónu hoźe hicź a hebi méńe cźerwjene **krawaty** cźornu pjesać." Poślušnjny cźornjaske profesor hoźe. Hołsčo běchu downo zhromadźeni, jenož knjez domu pobrachuje. „Wedajce, so na wokomik wotesłdu", praji klónczaje knjeni domu, „dyrbju tola hicź pohladać, hdźe je David wostał." A wona wotesłdże. Horkach yni namaka jiwojeho lubowanego muża dołsoholnje sešćełaneho w błódkim śparje we kóźi leżo. Wotwołażiwschi krawotu bě jo wón zyle mechanisaty też druhu drastu śćeł, a do muskułow samurjeny na hołsći zabywschi so do koża lehnył.

* **S kłódła do żelesnizh.** Wot 1. septembra t. l. dospanje wuczinjenje mjes němskim statnym żelesniskim dróhstwom a němskej powdrótowej hanu swoja płaczowoźej, kiž je w tutych dnjach němske wobkhodne ministerstwo zhotowiło a kiž płaći posphytne hacź do 30. oktobra 1923. Němska żelesnica je jo i powdrótowej hanu hižo psched nésohu cźasom dla pschenoschowanja twarowo a druhoho naklada sćerpała, mjes tym so bě so zbudleržanych hołsći, kiž dyrbjachu i někotreje pschicźiny, na pschikład pschi nutrych pschiłuženjach k semi atd., puczowanje i łćadkom pschetorhnyć, stajnje njeluba wěź, dalschu jeźbu na żelesnicy je kamknjene méśesnje łapłaczeć, so bychu bo jim i teho nastate wudawki hake podsisoho sa wot powdrótoweje hanu jarunale. Zudomu niedostatkej budże so i tak njenowanym „Zleiperstim wuczinjenjom" wotwombacz. Dyrbi-li łćadkowy puczowaś jeźbu i łćadkom pschetorhnyć abo bdyź njemózu ju nastupić, kmě bo i pschidobneho dwórnischcza na méśtno dowjesć dacź. Kaj je na łćadkim liśćiku jako łastanischcźo zapisane. Łćadki liśćik wotewsa pokładnia żelesniskeje stazije a da puczowazemu sa to jedyn liśćik prěnjeje rjadowneje. Puczowańske wacźoki żelesnize tohorunja pschewisnje. Wuczinjenje ma swoju płaczowoź też na puczowanjach do wukraja.

* **Dom sa dźěći so i Bożim njewjedrom wotpalił.** We Westerlandze na kupje Sylt dyri bdyź bobotu rano pschi cźełkim njewjedrje do dźesaczoho domu w Keitumskich łupjelach a zapali. Dźěći, kotrychž nětdźe 50 w domje pschebywasche, mózachu wuthowaczy, hdyž teź i wulkej prózu. Dwarjenje, kiž městu Mühlheimej nad Ruhrn śłuscha, bo zyle wotpali, dokelž bo motorska śpitawe stónzowa. Wotpalene twarjenje běsche 120 000 hriwnow bódne a je hakle cźeni nattwarjene.

* **Wona chźiłche cźełu wophjerć.** Wośomnadsetna holcźa spyta pjatk w Liverpoolu so njenapadnje do ozeanskeho parnika pschi kradnyć, so by, kaž praješe, swoju cźełu we Ameriju mohła wobtyrać. Holcźa běsche hižo 7 kilometrow pěschi wot domu běźała. White Star Line je wo to postara, so holcźu sasso do prawnych rukow pschidźe, a dari jej k směrowanju cźanku, kaž też wobrazowu knjigu i ozeanskimi parnikami.

* **Wulki woheń w italskej wsy.** Pjatk powołdnju wudyri we wsy Romano pola Trienta woheń, kiž 28 twarjenjow dospołnje zapuści. Dwě žonje schubłóchcej w płonjenjach swoje žiwjenje.

* **Wonaj běschiaj pokojom.** Kaž so se St. Goarshausena pische, wopytaschtaj tamnischeho gmejnskeho pschedstejiscerja Jendźelsanaj, ſ kotrejuž bě jedyn pola pschedstejiscerja jako wójnſki jaty pschebywał. Wonaj ſlužbischtaj, so chcetaj jeho w pschichodnym lěcze ſe swójbu wopytaś.

* **Pinczinjy w kroſkich khołowach.** Jedyn Londonskí hotel je praktiſkich pschcźinow dla swójchem pinczinjam pschiporucził, so maja kroſke khołowy nošyć, njech je dźesnje abo ſuknicźke też jenoź kroſke, dha njemózhe so tola khołowam rumaś. Tute nowotaſstwo je pola ludźi wjele wulkí ſajim ſtudżiło, wo cźimž wot nitka ſtajnje pschepjelnjeny hołsčeny nasłepje ſtwědźi.

* **Pod woparźnym podkładom.** Dwě lěcze ſenjeneho profesſora Waſſilewitſcha, kiž je pola Warſchawſkeho hołcźeho gymnaſija pschiſtajeny, mějachu wjeſke ſchuleſći jara ſajaca a wopakowachu jemu tohodla wſchelake ledźbliwoſće, tak ſo bě nuſowany, jim to energiſnje ſakaſaci. Jako w ſchuli wuczeſche, wuteda ſo pola njeho domu karton, a jako jón knjeni profeſſorowa wotewri, namaka nětdźe ſi njedźele ſtare dźěćaſko w nim, jenož papjerko bě pſchipoloženo, na kotrejž bě ſłowo „Marja" napiſane. Knjeni profeſſorowa bě kaž na ſłowu dyrjene. Marja běſche tola ſłužobna, kiž dyrbjeſche pſched ſdźěcz mjezagami na ſadanje maſcźańſkeho ſłužbu wopuſchćiſcz, po tym ſo ſo wón mjezagow ſwérenje ſłužiła. A někto ſo njeſche wukopa: njeſwérny mandźelſki bě ſo ſ helpu nohadźował, a jako ſo ſdźěcz pokaſowachu, dyrbjeſche wona ſłužbu wopuſchćiſcz. Jako ſo profeſſor ſe ſchule wrócźi, wuwi ſo doma maſa bitwa, ani hodźinu njechaſche knjeni profeſſorowa wjaſ pola njeſwérneho w bydlenju wołtacz, a wona wopuſchći dom. Profeſſor W., kiž ſebi ſaneje winy njebě wědomny, běžeſche na policiju, ſo by jeho tuta wot dźěſcza, kiž ſakoniſe ſdźěſchcźeſche, wuſwobodźiła. Na policiji ſo zyle hódaneźo wujakni. Pſchetoż runje bě powdźeſ bódcha, ſo ſu na Poniatowſkej wulicy ſi njedźeſe dźeſo rubili. Symdźenej maćeri dachu powdźeſ, kiž dźěſco też ſa ſwoje ſpóſnja a je zyle ſbožowna hubowaſche. Mysłu ſebi ſo ſu někotre ſchuleſći gymnaſija ſchibałoſcź ſwerneli, ſo tychu ſo na profeſſorom troſchu wjeſeli.

* **Hrabinka, ſčzionka, ſłužobna.** Po ruſkej revolucźiji rozbjerſchichu ſo bohuſtawy najſtarſchich jemjenſkich ſwójbow Ruſkeje po dyrdomdźeſtich pobdźenjach po zyłym ſwěcźe. Jiwu ſaſdźenoſcź ma hrabinka Alla Meſſerſchtaia. Hižo de wójny tśěchny młoda hibicźiwa knjeſnicźka ſe ſtarſchiſkeho domu. Jako wójne wuburi, pschebywaſche we wukraju. Jako po pſchewrócźe Ruſkeje zyłe ſamoźenje ſłubi, roſbudźi ſo, do tajneje ſłužby ſowjetſkeho knjeſerſtwa w Turkowſkej ſaſtupicź. Hrabinka wobthłodźeſche we prěnich towarſtwach Konſtantinopla a pſchebydli ſo do Pariża, hdźež ſo na jendźelſkeho tajneho agentu, i kotrymž bě ſo hižo w Turkowſkej ſeſnała, wuda. Dźeli pak ſo bórzy ſaſo wot njeho a bě potom zyle bjes krédłowa hama na ſo pokałana. Bęſche nuſowana, ſo pola Londonſkeje ſłužby ſo ſłužobnu pſchiſtajicź dacź. Hrabinka njepſcheradźi, ſ wotſtał pohdźaho. Někto pak ſu to tola nuſłédźili a jendźelſke nowiny wocźiſchćachu jeje wobraz kaž też naſtawk wo rewantiſkej ſaſdźenoſći hrabinki.

* **Cźaſ jěnacze ſorow pſchejěź.** Lappłandſki expreſ pſchejědźe na cźaſze do Kiruny jěnacze ſorow, kiž chyżnu kólije pſchekrocźiź. Cźaſ, kiž do nich ławadźi. Zelesnizarjo ſranjene ſkoczata mexichu. Dokelž ſtélbow njemeźachu, dyrbjachu je ſe ſkeru ſabić, ſchtož pak dźeſchi cźaſ trajeſche, tak ſo ſe cźaſ khętro ſapodźi.

* **Wěrmenjacza w Sjedinoczenych ſtatach.** Po hamiſlej ſtatiſtiſy Sjedinoczenych ſtatow Ameriki ſu katoliſcy we poſlednich ſtach mjes ſobu ſamknjenej wérihwuznaczenu najbjeſpečniſcho pschiběrali. Jich ſiſło powyſchi ſo w běhu poſtorych dźeſaczo lět wot 15 721 000 na 18 604 000. Pſchiwiſnjacy biſkopiſkeje methodiſt. zyrkwje ſroſeſchu wot 3 177 000 na 4 080 000. Połudnjane baptiſtiſke wobdy ſiča ſobuſtawow 1 290 000 porno ſ 1 122 000 pſched dźeſaczo lětami, baptiſtiſe zyrkej cźornuchow ſrěd wětkoż 3 196 823 ſobuſtawow, mjes tym ſo mějeſche jich pſched dźeſaczo lětami jenož 1226 000. W epiſkopalnej zyrkwi naliczichu pſched dźeſaczo lětami 1 092 000 a dźeſa ſo 1 858 000 ſobuſtawarjow; ſiča pſchiwiſnikow preſbyterianſkeje zyrkwje ſroſeſe je 1 611 000 na 1 894 000, cźehomnaſa ſiča kongregationaliſtow ſe 791 000 na 902 000. Stónczaſe mějeſiſke ſekto, kiž ſo „Diſciples of Chriſt (Khryſtuſowi ſchulerjo) mjenuje, 1 226 000 ſobuſtawow pſched dźeſaczo lětami, a ſiča dźeſa 1 377 000 pſchiwiſnikow.

Listowanje.

D. G. Je-li poſtužowzo žone ſjerźimu wot 2.40 hr. — potajſim 80 pj. — kaž je to na wſnach waſchnje, ſaſtužy, dha je winowata, ſo wón ſaſtužbu ſwójbu ſawjeźi. To ſamknjeny płaći wo ſhorownej kaſy.

M. F. Někaſe prawo na wěſte ſawoſtajene wězy na pſch. na ſiſchiny, kamory a druhe meble, dźěći nimaja, hdyž to njeje w poſlednjej woli (w teſtamencze) wěſce wupraſene. Je-li ſo w dobrym njeſwjedźenju dla tutych ſawoſtajenych wězow, dha ma ſo ſaſwoſtajeſtwo ſjawnje pſchebadźowacź a wuwiſowane pjenjeſy maja potom mjes bźěźinjami rozdźelicź.

J. S. Wěſte jebanſtwo in po naſchim měnjenju njepſchedleži. Tola pak macze prawo, wźaſ ſtatnemu rěcźnſkemu pſchepodacź. Te prutnje, haca ſo hodźi ſudnizy ſaſtrocźicź. Hdyž ſcźe ſo ſ pokutnym pjenjeſom we wyſokoſcźi 500 hr. ſpokojiſ, dha dyrbicźe tutu ſumu pſchekupcźej wotſtajicź. Dalſchi ſhyſt ma Wam doſpołnje ſaplacźicź. To ſcźe by potajſim 80 hr. było. Tute wótcźe ſej pola hamtſkeho ſudnizyna wuſtorźicź. Je-li ſnadź dla tamneho pokutneho pjenjeſa ſ pſchekupzom wucźiſnił njejſce, dha wěſo też płaćicź ujetrjebacze. Tuž ma wón pokne 1000 hr. ſarunacź. Dla ſtórźby dyrbieźe ſej ſhudobne prawo ſadacź a to pola krajneho ſuda a jón pißonnje proſbcź we poſtajenje ſhudobneho prawoſnika. Pſchi ſtórźbje dyrbi potom pſchekupz dopokaſacź, ſo je wopſtajenje wot wuczinjenja wěſtu ſchkodu pſchinjeſło. Po ſdaću je pſchekupz Waſchu ſukhwolnu nuju wuźicź chył a tak ſej wěſu lepſchinu ſwěſcźicź.

L. K. Hdyž je muž ſam jako jenički winowaty ſaſtużbjeny, dha ma dźělenej mandźelſkej telko płacźicź, ſchtož wona ſ pſchiſtojnemu žiwjenju trjeba. Wěſo ma ſo pſchi tym na nuſowe dochody bźiwacź, teź na to, kak ſtaj prjedy hromadźe žiłoj bykoj, dale na ſaſtużbu žony, telko może ſ njeje ſa wſchědny khlěb a druhe wudawki pſchinoſchowacź. Mandźelſke dźěſco ma tehorunja na dobaſnage waſchnje pobrjerjacź a wudźerjeźcź a to po § 1601 a ſćěhowace nimiſkatnych ſakoniſkich knihi. W pſchedležazym padze budźeſce ja ſo a ja dźěſco na 100 hacź 120 hr. měſaczniže renty ſobacź móz. Płaćí mandźelſki wuczinjenu rentu, dha bźi njemóźeſce ſadacź, ſo hiſchcze teź wudawki ſa lekarja njeſu. To je jenož tehdom móźno, hdyž poſtajomnu rentu hiſchcze njeſtaći.

G. W. Je-li Wy jedyn dźěl Waſcheho bydlenja ſa njemjeſliſtnwo wutrjebacze, móże wobſedźeć pola podrunikow wujednanſcheho hamta namjetowacź, ſo ſo dowóźiſć podrunkny pjenjeſ ſnowa poſtaji. A je-li Wy bjeſ dowolnoſće wobſedźeju dźěl wobydlenja ſ njemjeſliſtnwom wuſtrjebacze, pola lawniſcheho ſudniſtwa na rumowanje bydlenja ſtorźicź. Po naſchim měnjenju je naſſprawniſche, ſo ſo je wobſedźerjom wujednacze.

G. S. W ſymiu 1925 ſu Sakſim, kraſowi měſeſce Němſka 63 338 753 wobydlerjow a to 35 874 573 muſſich a 32 764 190 žónſich. Po tutym ličenju bu dyrbjało 2 189 627 žónſich biez muża wołtacź. Alle pſchemjenjenje we wobydlerſtwu wjeſo teź tutu liczbu pſchemjeni.

Sokołstwo, sport a hry.

Budyske wubědźowanske hry 1928.

Njedźelu skónczichu so Jětuše wubědźowanske hry, kiž bě A. f. L. (wubjerk za cźelezwuczowanje) zarjadował. Po dwěnjedźelskim khutnym sportskim wubědźowanju mějachu so hry ze swjatočnym swjedźenjom wobzamknyć. Tak wjesele kaž so na nje sónczko směješe, tak dypkownje so teź wšě wukonjowanja předwjedźechu, tak pisanje krećanch teź i narjo a sportarjo w swjedźeńskim cźahu přez město, tak jasne běchu teź wóźka wšěch, jako so wjeźer myta rozdźělachu.

Po starym nałožku započa so dźeń z wujedźowanjom „Kołwokoło Čornoboha". Nětdźe 60 jězdźerjow bě so k tutej 60-kilometrskej jězbje zamołwiło. Najsylniśo zastupjena bě skupina młodostnych, kiž dyrbjachu 20-kilometersku čaru přejěź, do Bukee a zase wróćo. Zahorjenosć poła młodostnych bě jara wulka a tak dcepčechu tuči teź powšitkownje dobre časy. Z jězby „Kołwokoło Čornoboha" wuńdźe Budyski favorit Strauch ze 7 minutami nałkwatka jako dobyćer.

W 9 hodź. zetkaštej so přenjej mužstwje Budyskeho hokejowcheho kluba a Budissy-hokejowe wotdźelenje) k wubědźowanju w hokeju. Resultat 3 : 4. Na to sćěhowaše hra druheju mužstwow samsneju towarstwow, kiž so 3 : 3 skónči.

Při swjedźeńskim cźahu wobdźěli so nětdźe 30 Budyskich turnarskich a sportskich towarstwow. Krótko do 1/2 3 hodźin docepě dołhi cźah husarske kasarny. Po krótkej powitanskej rěči 1. předsydy wubjerka za cźelezwuczowanje, k. Wilh. Stoewera, kročachu wobdźělnicy k swobodnym zwuczowanjam,

K tomu přizamkny so ručny bal mjez Žitawskej policiju — „Turnertreue" w Budyšinje. Hra skónči so z 4 : 2 za „Turnertreue" a bě jena z najlěpšich kiž emy w běhu lětušich wubědźowanskich hrow widźeli. Po krótkej přestawcy wubědźichu so 4X100-meitrske staffle, kiž Budissa přećiwo Budyskemu TV. dobu. Na to sćěhowaše kopańca, w kotrejž Budissa I. z VfB.-Drježdźanskim 03 měrještej. Hra njemóžeše spokojiś, bě rozpjeršena a skónči z 5 : 1 za Drježdźanskich.

Wječor zeńdźachu so wobdźělnicy a hosćo w sali Kehelekuželnje, hdźež mějachu so myta rozdźělić. J. předsyda inżenjer Stoewer powita wšěch najwutrobniśo a wupraji swoje spokojenje nad lětušich wubědźowanjach. Pokazawši na wšelake brachi a njedostatki, z kotrymiž ma so wubjerk za cźelezwuczowanje hišće bědźić, wupraji nadźiju, zo zmeje město we přichodze nadźijomnje wjacy zrozumjenja za wšelake žadanja ze strony AfL. — K tomu přizamkny so počesćenje dobyćerjow, kiž wulkeje liěby dla dołhi čas traješe. Wjeselu rejka skónči lětuše wubědźowanske hry.

Kopańca w třećim lětstotku do Khrystusa.

Jendźelčenjo móża z połnym prawom na to hordźi być, zo je sebi kopańca z Jendźelskeje wukhadźawši swět dobyła. Pradomizna tutoho wobluhowanoho sporta pak je Khinska. Jendźelski słědźer A. Giles móžeše dokazać, zo bě khinski khežor Tscheng Ti w třećim lětstotku do Khrystusa zahorjeny spěchowar kopańcy a zo swojich oficěrow nuzowaše so při tym wobdźělić.

Oficěrojo pak tute wuznamjenjenjo wotpokazowachu khežorej we wobšěrnym pismje zdźělichu, zo je tuto sport přejara napinacy a za jeneho knjeźićerja njehódno za balom běhać. Tscheng pak wosta bać do swojeje smjerće ze swěrnym přiwisowarjom kopańcheho sporta a počesćowane dobyćerske mužstwo na njewšědne wašnje. Samo khežorka, kiž chcyše swojeho manželskeho wo „skódnosći" tutoho sporta přeswědčić, njeměješe žaneho wuspěcha.

ATV. w Budyšinje I — Rychnow I 9 : 1.
VfB. w Sebnicy — 1911 w Lubiju 2 : 2.
Drježdźanski SC. — Euschede w Hollandskej 3 : 1.
Drježdźanski SC. — Dresdensia 6 : 1.
Mišno 08 — SC. Pardubicy-Praha 1 : 2.
Hamburgski SV. — FSV. w Frankobrodze 2 : 2.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•B. N.« płaća měsačnje we wudawarni 60 zł. pj., na póśe a pola dowórnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde do. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kniharniśerńa, zap. dr. z o. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawóźki, kiž maja se nać do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći se za mały rjadk 20 stot. pj. Wobdźełnje se stajace nawóźki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy z a rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifje. z z

Číslo (Nr.) 203 | Budyšin — Śiwórtk, 30. awgusta 1928 — Bautzen | Ročnik 67

Hindenburgowe pučowanje do Delnjeje Šlezyskeje.

Němski president ſ pśewodom statneho sekretara Meißnera a ſwojeho ſyna, majora ſ Hindenburga, ſ Hornjeje Schlesyskeje 18. septembra popołdnju w 6 hodźinach na hłowne dwórnišćo we Wrótkławju pśijźe. Tam jeho sastupjerjo němskostatnych, krajnych a gmejnskich wyšnosćow powitaju. Němski president budźe pola krajneho hejtmana ſ hosćom a budźe pola njeho pśenocowaś. Pśenje wuńe pśisłimanje budźe wjeczor we wulkim presidiju, hdyž wyšnjeho president Lüdemann němskeho presidenta powita. Wotmołwjenje němskeho presidenta ſo ſ radiom rozsćeri. Hdyž němski president je ſejmownje do wyšnjeho presidija pojeźe, budźa towarstwa ſmólniczaty ſpalěr tworiś. 19. septembra němski president najpśódzy po měsće wokoło pojeźe. Potom budźe jemu we wulkotorhošćowym dworje zyła schuźiła mkodźina knjeźerstwowemu wokrjeżu hołdowaś.

Popołdnju němski president Waldenburgski industrijowy wokrjeż wopyta, hdyž chże ſo wo nuzy tamnišćeho wobydlerstwa pśehławdowaś. 20. septembra němski president do Lěgnicy pojeźe a wot tam do Wahlstatta, Hłogowa a Fraustadta. W Steinauskim wokrjeżu pśihłowusnych wopytawšći ſo němski president do manewrow w Sprjewsko-Łužyskej krajinje poda, hdyž budźe tśi abo schtyri dny pśebywaś.

Rozrěčenje w Baden-Badenje.

Statny sekretar ſe Schubert a ministerialny direktor dr. Gauß staj ſe ſwojim pśewodom pśiedu popołdnja do Baden-Badena pśijěłoj. Staj ſo hnydom k dr. Stresemannej do hotela Bellvue podałoj. hdyž ſu ſo w dwóchodźinskim rozrěčenju najwažnjejše pśašenja pśehledźejego pokazanja Rady Swjasta Ludow w Genfu rozprajśe. Na to staj taj knjeſaj do Genfa puśowałoj.

Wo pśichodnych tarifach němskeje żeleznicy.

Po nowym żelesnišćnym tarifje ſo płaćiny sa wożenje śěrnow a druheje zyroby njepołnjejo. Sa to pak njebudźe móžno, dotalne frachtowe žadźby sa hnojidła, ſkótnu pśizu a zokrown rěpu załkowaś.

Sašły sozialdemokratojo žadaju, so bychu ſo sozialdemokratiſcy ministrojo w němskim knjeźerstwje ze sozialdemokratiſkeje strony wusamknyli.

W Pławnje we Vogtlandźe je ſhromadźizna sozialdemokratow lěwšeju resoluziju pśijała, kótraž žada, so by ſo pśehladowarjow sozialdemokratiſkeje strony namjet sapodał, **so bychu ſo ministrojo Müller, Hilferding, Severing a Wissel dla jich pśichłostowanja sa twar panzerowaneho ſkiźiśaka ſe sozialdemokratiſkeje strony wusamknyli. Jeli so stronine pśehladowarstwo njebychu haž do bliźšeho stronineho sjeźda po tymle namjeze cźinili, by ſo namjet dyrbjał stroninemu sjeźdej pśehladowaś.**

Pśiběraca djezdźiwosć.

Licźba podpjerancych dźěłonjemjerjow w sawjesćenju dźěłonjemjerjow je ſa cźaſ wot 1. do 15. awgusta pśeni kšoć pśibiwała, tola wšchak w njewulkim wobſahu. Wona je ſ 564 000 na 567 000 ſkótła.

Wuzamknjenje krawskich pomocnikow z dźěła.

Wusamknjenje krawskich pomocnikow ſ dźěła, kótrež ſu ozčekowarjo wobſamknuli, je ſo po zyłej Němskej pśechwatło. W Barlinje je ſo njeźdźe 1700 wožobow wusamknło a w zyłej Němskej njeźdźe 40 000. Krawcy pomagaju ſebi wjetšchi mjenu žadaju a, dokelž je ſo jim wona ſapowědźiła, we wšchelakich wulkich krawcowarnjach dźěło ſaſtajili. Ze wusamknjenjom ſ dźěła chcedźa dźěłodawarjo hibanje ſa wyšchej mjenu pottóčiś.

Kommunistiske nasylnosće w Barlinje.

W Barlinje je wutoru k cźišćenju ſrajenju njes wojowarjemi cźerwjeneje fronty a połcyju doſchło. Dwaj policaſtaj, kótrejž běchu wobdźelnizy kommunistiſkeho demonſtrazijskeho cźaſa wobſtupili, w muſy wjeſy kšoć ſ rewolwra tśělejo dwě wožobje ſranſchtaj. Hakle hdyž policajſki nadpadowy komando pśichłwata, bě móžno, njeměrnikow rozsćehnuś. Policiſtaj běſchtaj jenož lohko ſranjenaj.

Podhladne jendźelsko-francowske dojźdźenje.

So je list, kótryž je pjerca jendźelſti ſwonkowny minister Austen Chamberlain franzowſkemu ſwonkownemu ministrej Briandej wo ſhromadnym dźěle jendźelskeho a francowskeho wójnſkeho łódźerſtwa a letarſtwa na Cźichim a Atlantiſkim oceanje a Sćerjedźoſemſkim morju napiſał, ſaſchowany, na tym ſo njeſhodźi dwěłowaś. Wěſte pak je, a to ani jendźelſke ani franzowſke knjeźerſtwo njepśeje, ſo ſtej Jendźelſka a Franzowſka wo ſylnoſći ſwojeho łódźerſtwa jednakej. W Ameriſy ſo tohodła boja, ſo ſtej ſo pſchi tym wo wſajomnym ſakitanju ſwojich ſamórſkich ſajimow śěrcźakej a nětkaſi patt wobſamkkej. Po telegrafiſkich powěźcach, kótrejž ſu ſ Washingtona do Londona doſchle, je president Coolidge wjednikow wójſka a łódźerſtwa na ſwój leźny ſtatok ſwołał, ſo by ſ nimi jendźelſko-franzowſke śěrcźenje rosponimało.

Tež amerikanſki ſtatny ſekretar Kellogg je Jendźelcźanam ſwoje njedowěrjenje ſpóznaś dał. Jedyn ſaſtojnik ſtatneje amerikanſkeje łódźniſkeje cźary je jendźelſkim agenturam ſdźělił, ſo je ſo Kellogg ſarjeſt, ſo ſe Southamptona na parniku „Leviathanje“ domoj wróćiś. Domoj puśejujo ſo wón ſyzka jendźelſkeho kraja ſmijnje a ſe Dublina na amerikanſkim kšiźiſaku „Detroit“ do Cherbourga pojeźe a ſo tam na „Leviathan“ pśeſeſnyndze.

Tole wobſtajenje amerikanſkeho ſtatneho ſekretara, kótrejž je ſo ani po diplomatiſkim puću, ale ſ łódźnej agenturu wozjewiło, wołoźeje jendźelſky ſozialiſtiſko jako dopokaſmo wobhładaju. ſo je Kellogg ſ tym, ſchtož je we Parizu wo łódźerſtwowym dojźdźenju ſpomnił, jara njeſpokojom. Kellogg pjerca dojźdźenje tak wukšoźuje, ſo budźe Franzowſka Jendźelſku pśiſcerſtwo branjeniu Sjednoczenych ſtatow, Jendźelſka pak Franzowſku ſa pad wójny je Italiſkej podpjerowaś.

Za jednotu w Juhosłowjanskej.

Wobźarnuju Sśkowjenjo na nětcźiſche ſwady mjes Sserbami a Khorwatami ſhladuja. Pśeſcerźiwuizy Juhosłowjanſkeje ſchkodu pśiſchego ſo nadśijeja, ſo Juhosłowjanſka, pśiſched dźeſaścź létami hakle ſjednoczena, ſaſo rospadnje. Hłoby wukrajnych nowin, kótrejž kóždu nowu njepśeczeljenoſć w Sahrjebje wjeſele ſapiſaju, bychu dyrbjałe Juhosłowjanow powuźiś, ſo ſe ſwojej roskoru ſwojſim njepśeczeljam do rukow dźěłaju. Tohodła je ſwjeſelenje, ſo nětkole ſpółnaśź porźinaju, ſo roskora Juhosłowjanſkich do ſahubjenja wjeźe, a ſo dyrbja ſabywiśi na dotalne ſwady Juhosłowjenjo ſo ſjednocześ. W Beograźe je tele dny pśenje cźiſło nowin „Pravo Jedinſtvo“ (Pšawa Jednota) pod redakſiju Dobrija Weſeliniwicza a Petrowicza wuſchło. Na cźele ſo wobras njeho krala Pětra a ſpody njeho wobras njeho Schcźepana Radicźa namaka. Na ſalwodnym měſtnje ſo Sserbjo namołwjeja. ſo bychu raſuma nabyli a po druhim puću duźi dotal ſchli. Potom ſśeduje wotewrjeny list, poſtajeny ſa ſtwjałſti Narodne ſaſtitanje. Sjednoczenja Wojakow ſa cźeſći Wótcźiny, Swjałk bobrowólnikow, Orjuna, Juhosłowjanſki Sſokolſki Swjałk a ſa druhe nazionalne organiſazije, w kotrymž ſo namołwjeja. ſo bychu do dźěła ſa wulkowanje wótcźiny ſaſtupiłe. Schcźepan Radicź ſo wulkowanje, ſo je dźěł wſchitkich Bołharow, Khorwatow, Sserbow a Sślowinzow w Juhosłowjanſki ſjednoczeńcź, w kotrejž bychu dyrbjeli wſchitcy rune prawa měcź.

Kalačkate račiny na italsko-francowskej mjezy.

Italſka je italiſko-franzowſku mjeſu ſ kalaczkatym grotom ſawjeła. Pódła teho je wobronjenych ſtrażnikow poſtajiła, kótrymž je ſo pſchikazało, ſo dyrbja do kóždeho tśeśeć, kótryž mjeſu bjes dowolnoſće pſchekroczi. Tehorunja pódłu franzowſko-italſkeje mjeſy wſchudźe ſaſtajiſte miliju ſteja, hačrunje ſa to po prawom zaſeje pſchićiny njeſe. Na tele wobſtejnoſće ſo hakle ſjawnoſć kedźbna ſeźini. Hdyž ſo někotrym puczowarjam ſ kalaczkatym grotom puć ſawoje a ſo woni tohodła pola franzowſkeho puczowarſkeho ſwjazka wobcźeżowachu. Shonichu, ſo ſu ſo žandarmojo a faſziſtojo po wurasnej pſchikaſni ſ Roma pſchi mjeſy poſtajili, **ſo by ſo ſadźerało, ſo bychu italiſzy ſtacźenjo bjes dowolnoſće ſ Italiſkeje wuczahnyli.** Pſchi Seigneſtim hórſkim pſchełodźe mjes Franzowſkej a Italiſkej we Alpach je na pſchikład warnowarſka taſla ſtajena. Na njej je w italiſkej a franzowſkej rěcźi napiſane: **„Krucze je ſakſane, tule mjeſu pſchekrocześ.** Saſtupjerjo ſjawneho porjada a bjeſſtracha pſchećiwo tym wołoſbam ſ bróńjenimi ſkrocźa, kótrejž mjeſy njedźiwajźy tejcle ſakſanje pſchekrocźa.“ Te ſame warnowańſke taſle pódłu zuleje mjeſy ſteja. Na pſchełhodźe makeho St. Bjarnata, hdyž je automobilna dróha hiſcheje wotewrjena, je na dwě puć ſ kalaczkatym grotom ſawjeny, a w tychle ſaraczenjach wobronjeni ſtrażniſy ſteja. Wſchěch tśiźeſći hórſkich pſchełhodow pśches Alpy je na taſke waſchnje ſaraczenych.

Nowy komplott pśeciwo Musselinej?

W połnócnej Italſkej ſo w tu khwiſu wulke manewry wotmětuju. W manewrowańſchću ſu pola měſta Iwrea bombu namakali. Dale pytaju hiſcheje 16 bombow wuſledźichu. Pſchepytanje je ſo ſawjedło. Bombu ſu ſo pjerca pożlednje dny pſchinjeſłe.

Kommunistow znowa we Warſawje zajeli.

Póndźelu ſu we Warſchawje 60 kommunistow ſajeli. Pſchi nich ſu wjele ſakſanowdź kommunistiſkich pišmow namakali. Wſcho hromadźe je ſo 120 wobydlenjow pſchepytało.

„Kraſin“ je znowa do polorcneho morja wuſěł.

Ruſki lodelamak „Kraſin“ je wutoru do Kingsbaye wuſěł. Se Spitzbergena, hdyž ſo létaŕ Cźuchnowſki je ſwojim letakłom na łódź wſunje, „Kraſin“ k Hinlopenſkej móſtej dróły a k Franz-Joſeffkemu kraju pojeźe ſo by ſa ballonowym muſſtwom „Italije“ ſlěḑił. Jeli ſo wobſtejnoſće dowola, dyrbi ſo na Franz-Joſeffkim kraju ſepjeranišćeżo pſchiſtrałkić. „Kraſin“ ſa to ſkładźiny drjewjany dom ſobu wjeſe. Dale je wón ſa pſchełhymowaniſte lětnu proviant, ſa ſchěſći mjeſazow doſahacy, ſobu wſak. Kóńz ſeptembra chże ſo do Norwegſkeje wróćiś.

S ruſkich wědomoſtnych kruhow ſo praji, ſo ſu nětkſiſchi lěcźny cźaſ najlěpje ſa to hodźi, do ſtronow doſěź, hdyž po idaczu ſhubjeni pſchebywaju, dokelž ſu nětkole ruce taje. Woczakuja. ſo „Kraſin“ na měſto nětko ſa dwaj abo tśi dny dojźdźe. K cźenniſ je pśeni kšoć jednacze dujowe cźełał. Maja też ſa muſter, ſo ſu Kunnedſem a Ballenter létarjo hiſcheje žiwi. Rokaluje pak ſo na to, ſo roſtaja loda ſłubjenym ſ wulkim ſtrachom ſroſu, jeli ſo njeſu mjes tym nękaſi twjerdy kraj naſchli.

Grichiſcy rubježnicu we wólbnym wojowanju.

Krwawne puki, k kajkiż je pſchi wólbnym wojowanju, w Grichiſkej doſchle, ſu też w druhich krajach byłe. So pak też rubježnizy do wólbow ſapſchimaju a je ſa ſwoje wobpłahdy wuziwaju, dokež ſo hiſcheje njeje druhdźe ſtało.

W Epiru ſtaj ſnaſaj rubježnikaj, bratraj Kumbiſaj, kiž hdyž Venizelos do Janiny pſchijźe, ſo by **tam** wólbnu rěcź měł, dwoju kandidatow antivenizeliſtiſkeje Kaſandaroweje ſtrony Meelaſa a Mylonaſa ſajakoj. Sa jeju wukupjenje 7 millionow drachmow, to je 380 000 němſkich hriwnow, ſadałchtoj.

Tole nałpuſne ſapſchimnjenje do wólbneho wojowanja w agitaziji ſtronow wěſo wěſtu rólu hrajeſche. Venizelos bě jara ſtrałchnym porokam ſwojich pſchećiwnikow wudaty. Hnydom w Janinje wón ſamowlitoſć ſa tónle rubježniſki cźin wotpokaſa. Praji, ſo je hakle ſchtyri njedźele w knjeźerſtwje, je Epirus ſkoro wot zyłeho léta bjes gouverneura namakał a ſo hnydom ſa pomoz poſtarał. Anarchiju njeje wón, ale pſiedawſche knjeźerſtwo ſawinowałko. Kaſandaris hnydom wotmołwi, ſo ſtaj Melas a Mylonas pſiedy ſtajnje bjes ſtracha pſches Epirus puczowałoj. Tataj dyrbitaj ſo wuſſwobodźiś, winiju budźa ſo podźiſchu dyrbjeć ſamołwiś.

Sa nětkrte dny Mylonas do Janiny po wukupny pjenjes pſchiſłdźe, ſo by jón rubježnikam na ſrěźane měſtno doniesł. Swopředka miniſterſka rada winowatoſć ſo dyrbi ſtaſ płaćiś, wotpokaſa, tola hdyž ſa dwaj dujej nuſne depeſche pſchiſładźachu, ſo je po minjenju poſtajeneho cźaſa najwjetſchi ſtrach ſa Mekaſa naſtał, ſo **grichiſke**

tak po Versajskim mjerje nazionalnej banzy swjasa, so jej pożeżonu 7 miljonow drachmow wróćí.

To pak njeje jenički pad. Tohornuja pola Faniny je bracha banda Tsalbarowcho pschiwiżowarja Gyraza wotwjedła. Dotelž Gyras w politizy ważnu rólu njehraje, jcho kwalitje pschewostajichu, jcho wukurjeć.

Za rubježnikami żandarmoja sljedża, też žu albanske kněžerstwo namolwiłi, so by so pschi tym wobdźěliło. Nadwjerschni cząs je so by grichiske kněžerstwo, kotrež je k nadsjehnikam w Epiru hižo najbórsche naschonjenja cźinjło, skónczníe tole rubježnistwo wukorjenilo.

Ruskcho generała direktora Mandżurskeje żeleznicy skónczowali.

„Echo de Paris“ ſ Pekinga powě, so žu ruskcho generalnego direktora Mandżurskeje żelesniny, Lachewicza, we Mukdenje sajeli a w jastwje skónczowali. Lachewicz, nětkuschi jadnatkow centralnego komiteja cźeki, bě so loni, hdyž Tsangschso opposizion potłóczichu, do Mukdena pschesadźił. Mandżurske kněžerstwo je jeho sajecz dało, jeho winuje, so je sdżěł pschecziwnu njemu organisował a jeho pschecziwnikam bróne i Ruskeje podawał.

Ze Serbow.

Pjatownica.

Stwórtk 30. žnjeńca.

Benjamina — Jandźelow pěstonow.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“

1885 wotkryje so pomnik Tecelina M ě t a w Kukowje. Tecelin Bosćan Mět zemrě po polstaletnym měsnickim jubileju w Rózeńcu, hdźež je pred presbyterijom na prawej stronje pred klětku jeho row. Nihdże wjacy tuśa nadobny, horliwy a pobožny Serb přihódniši watrocźnik namakać mohł hač w tutej hnadownej cyrkwi, kotrejž je swoje žiwjenje wěnował. Běše so 21. oktobra 1759 w Kulowje narodźił. 24. junija 1779 wotpołoži w Nowej Cali klóstrske sluby swj. Bernarda. W Budyšinje wuswjeći so 30. haprleje 1785 za měsnika. Wón je jara wjele nabožnych spisow, přełožowanja, nabožne rozwučowanja, biblíske stawizny atd. spisał, też při składnosći serbski spěw čěšće dał. Jeho Khowna dźěło pak je jeho přełožk złoteje knihi Domasa Kempenskeho De imitatione Christa, kiž je w lěće 1823 hjez swojeho mjena wudał. We zawodźa dawa swojim čitarjam dobru radu, žeńe jara wjele za sobu njedźiwać, jenož někotre stawy, a to pomalku z dobrej chwilu, z dobrym rozmyslenjom a někotre stawěki dwaj, tři, štyri króć. Žeuje pak njezalmdź do čitanja wupalliš: „Knježe Jezu, rěč ty nětko k tej wutrobje, ja twój słužobnik, chcu na tebje posłuchać“ a po čitanju: „Knježe, ty sam chcył zabjić a skrućić to stoż ty nětk hnadnje we mni skutkował sy!“ — Mětowy přełožk je wšak přez přełožk Jurja Libša „Krótcenje za Khrystusom daloko přeščehnjeny. Ale w jeho času běše to wulki skutk.

1833 zazběła so Baćeńska cyrkej.

* 1870 Arnošt Bart w Brěžkowcy, woporniwy spěchowaŕ serbskeho ludu, redaktor Serb. Nowin, wulicerny spisowaćel.

† 1681 farar Biedrich Jungkänel we Wulkich Worwarjecach, kiž je serbski słownik spisał.

Z Kulmanowcho kěriaša wo pčole.

A kaž sej pčełka nutwari
Wot brěčki mjedowcje
Swój domčk, jón rjenje wupyši,
Tak z krwě, tam přelateje
Też ja mój dom sej wupyšu,
A twjerdy stwarju přez wěru

Też wósk tu pčołka wobstara,
Zo ludźo swěcy pala,
Sej čěmne nocy rozswětla,
Zo éma jich njepowala.
Naš Jezus, swětło krasniše,
Nam k žiwjenju puć pokaže.

Přisłowo: Waše je waše — naše je naše.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer —1, thermometer we dwór +26. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +2, thermometer w wozy +17. Wuhladu na pschemjenjaze, i dešcźom pschitkuje wjedro. — Cźakajcy dźěla protyki a Bóh luby Knjez wjedro. Tute stare hrebiše prajidło je so jasno sa wěrne wopokazało. Wčeš wiedrowanje hajacku nam wječera na dźensnischi dźeń rjane wjedro a dźensa so wolschowjaru beschežik i mróčnoho njebja mihoti. Rozwołowanje niźinow a wyschinow połaiowanske wikat wječera na rjane wjedro. Wčeże su wuczuli w polnozy nimoch ajnych wźinow njemadźiju so nad nasche strony ho wuschpichrěle a wam i nitkim beschežkom wocźekowanje pschinjeschle. — Nach wiedrowankojm sobotu hižo na schonjórk mutne wjedro hajesche. — Jutże je „tam mětnežk. Pschichodźenak stoja korce dwa a druhdy też dešcźik. — Sdobnischcko schadża 5,10 hodź. a khowa so 6,50 hodź. Mětnežk schadża wjeczor w 9 hodź. a so rano 5,03 hodź. khowa.

— **Wutrobne zhožopschcesće.** Nimokostatny pósł knjeze dże pschichodnje za zhožopschcenje telegramy diwaj nowaj formularaj, kiž budźetaj w bórzhoštem offizetowem cźasu zhotowjenaj. Nowe formularny wobsteja z dweju hromadze wiźanaju lopjenow, na kotrejuž prénjej stronje je wobrasowanje — pola jeneho formulara diwaj hodźiš, pola druheho postillon — a znak z napismu „Deutsche Reichspost“. Schtwórta strona mi nimóstatneho wotrjada we wopowjedźenej podobje.

— **Też Schlezyska bóstanje paedagogiske akademiju.** Jako mětny sarjadnjomnje w Schlezyskej paedagogiske akademije je ho wot kultuhowcho ministerstwa nětko Potom (Berthen O. S.) posłanjło. Snadź je katolski charakter a pomócźi ho w mětnjowjesach priedarjowskeho seminara wuczerjow. — S tym je nadźija na sarjadowanje paedagogiskeje akademije w Shorjelu wotbyta.

S **Jenkez** (Jänkendorf). Tu ho wschudże pilnje mlócźi. Powschitkownje žita derje kupaju. Tola ſ wotawni dla wobstajnje žuchoty jara tlaca. Wobkopowanki, kaž też kulti a rěpy, tohorunja rjad wschěch druzin pak jenoż brěnje žně lubja.

S **Budestej.** S wukasom statneho policajskeho sarjadnistwa jej ho wóży Biedrušt a Roswodezy je Stólończnej horu sałko Budestejzanskim żandarmerijskim wotrjesej pschidźělili. S 1. žnjeńcom je żandarmerijski hlowny strażmišter Lnk je Stólończe-Khemnicka do Budestej pschepřeńcy a tamnemu żandarmerijskemu sastojnikej pschidźěleny.

S **Wjeleczinu.** Sobotu, 1. póžnjeńca, popołdnju 1/3 hodź. budże ho tu gmejnski rjad pschesnajecy. Setkanischcho: Wjesna misna pschi Wjasałskej drózy.

S **Wjeleczinu.** Hacź na dalsche móże so kupina na rólu Driežkanskeje dróži a pschi hacze (Fischhauswea) wotkłasć, ale ſ tym wunmenjerjom, so ho hromady do hlubiny njetaju? a na puczišu ležo niewostaja.

S **Rakez.** Sandźenu njedźelu bě ho naschcha wosada we polnej ličbje zhromadźiła, so by ho pschi žnjownym swjedźenju Bohu za Boże dary dźakowała a Boha w kěrluschach khwalika. Kotrejž posawonschi chór pschewodźesche. Nimo toho pschednjesche pospamitnjo pschi wołtarnej Božej słužbje hudźbny kruch wot Bacha a sajjschachu mjes kerbliku a nětuschim kemischenym pschez wurhoju někotre kěrluschc. Zyrkwinski chór spěwasche ſ měschanymi hłosami Beethowenšku pěsń: „Bóh je mój hrěw“, tšihótkny zónski chór: Dźakujcże ho Knjesej! wot Kleina a Kurrendanki zaspěwachu dwójohłósnje: „Knjes je wulke nad

nami cźinił“, wot Brahmsa. Kudźbne porjedźenje jeje słužby je žiwjedźeńskeho ducha wobzamknyło. Mimo toho bě zuły Boži dom ſ wjeńcami a wobsahnyło. Nimo toho bě zuły Boži dom ſ wjeńcami a ſ płodami ſ polow, kěrkow a lukow a sahrodow nje wupyschenym.

S **Kotez.** Sobotu pschihna ho ſ Lubija pschi motorniši kolojsdźiny je sozinkom tu po dróhi a zarjadowanjenje sajdże do pschěrowa znapyschcza. Kaž ſ staj jědźerjej iboženje ho bjes sranjenjow wuwjedźe, dokelž mózelstwo sajo dale jěcź.

S **Móstwarja.** Njedźelu a póndźelu wotmě ho tu schcha kermusch. Sobotu a njedźelu pschikhadźa pschiwjesecku mnohich hosczi. Na kamjenitych dwórach też hermank. Mjes tym so bě njedźelu torhoscht ſ hermankarjemi wobsadźene, wotpuczowachu wot rana hižo sajo wětsi, tak je bźhu pódnjelu w budźiwjadacki nětkore próżne blaki. Wobdźelerjo hermanka wopytowachu, ale wocźakowanja pschedawarjowa jachu tajkeho wuspěcha, kajki bě hdy hermankach wjesce pschesli. Wobnjel ha ho też njesłožo, dźěcy ſ cźumpjelowcho cźolnika a so jwonka a hantśa

Z **Kukowa.** Němski związk wójnskich wo nych, wobdźělnikow a zawostajenych zesadźe dźelu 2. sept. popołdnju w 4 hodź. pola Natu tudomna wotnožka. Stara dźěn so stajnje za sobustawow a tuž je winowatosć, zo też wšitcy zhromadźiznu přińdu. Ważna budże tuta zhromadźina za z pjenjezami wotnamkanych, dokelž ma hi so mnoho prajić. Też tajkim so rozjasnjuje, sobustawy. Poslednjeho póžnjeńca je pschedźeń za tajke žadanja. Tuž njech nichtó termin zapase.

Z **Rózanta.** (Krónowanski swjedźeń.) Jara radostny swjedźeń budże so sobotu 8. sept. na Marijneho naroda dopołdnja w 9 hodź. w swjećić. K wopomnjeću 1900ličneho mučeństwa hnadowneho městna je bamž Pius XI. dowolił, so na tutym dnju hnadowna postawa swjatoch nowała. Za bamžowskeho delegata je Swjaty Mišnjanskeho biskopa pomjenował. Zawěsće wěriwi we wulkich sylach z blizka a z daloka na tón swjedźeń do Rózanta.

S **Milocźij.** Do Lutećanskeje staty bě we tornischej nozy mutśeboh wbyli. Sdźelu rano wuhladaš policajski cźuschlak Asta paduchu we wischnowej budże Budyškej statnej drózy. Jeho wotwjedźechu na Kamjenc hudnjstwo.

S **Němskich Pasłiš.** W Němskich Pasłiš budże w njedźelu, 3. septembra popołdnju 1/3 hodź. na schuli w ju cźerje saradźenska hodźina. Wšitcy budże pschikomnje.

S **Kamjenza.** Jutšischi pjatk rano pschicha ho pschi ležnosć ſ postowym automobilom **wot Wótšinka** do **Kamjenza.** S Wótšinka pójdźe rano 8,45, w Kamjenz 9,15 a wróco ſ Kamjenskeho pósta popołdnju w 2 hodź.

S **Kamjenza.** Jutšny dźakny šwjedźeń šwjedźe wot Kamjenskeje wohadu njedźelu, 23. septembra.

S **Kamjenza.** Hdyž je so 24. žnjeńca 1928 mjeſ (mužiši němski wotwjeršiši pož-bostard, spěwjeršowa fabrikjer trochu cźornuchy, pschekrowna strona schije a hrjeb a fónczi pazow bóle, wšudże 1½ lěta stary, 47 cm. mjeſ kojeje ramjenjow, kožany wokoloschijagy paž bjez kowaja znamki), kiž bu na Kukowskich sahonach pasłjate bě też we Wotrowje a Panczjach pohnk, ſ wudobyca skażenjeseje podhladny jeźink, ko na sakkodje § 40 dźeńs statneho sakonja we skótnej mrětwje a §§ 114 ſ 1 wudatnych pschedpisanjemi swjatkowcje rady **pjeca** postaja. Do samkrauskeho wokrjesa sluschcju mjesta a Hasschtrow a wschitke gmejny Kamjenskeho krjeża. Schtóż ko pschecźiwne wukasam a sakonskim pa jenjam, kiž su khłostanskim pschedpisnam §§ 74 ſ skónja wo skótnej mrětwje podstajene pschestupi, ma stanje wocźakowaś.

Połalny hłós.

Roman.

[11] (Pokrać̀owanje.)

Mój wuslědźichi ſ dwarjenja dźěchowej pomałku k měsnu. Sterling bě ho, kaž ho zda, do hłubokich myslow spomnił, a tdy porěčachmoj. Tu poza wón swoma po swojsku łuźisku, modru nahusdźichtwom waschnju rěčejcy, kiž bě je jenu hamorne, pschetoż wón słuschesche do tych słužownych ludźi, kotiž mója tak ſ lubja a ſnadnje swoje wospołoženje duchu pschewinjeći koj druhi cźłowjek tokat.

„Mój wotkaz dźensa hižo wjele wjazy wuczinjeć njemóžemoj“, wón praješe. „A jutše dźe we polašku, tak rucze hacź je cźaj wopytow japochina, do Serafinskicha lazareta. Tam je wam radźu, wjmieje žebi schwarnoho kupjałe hubu, pschetoż wdźeje tela, to nasch muź ko pschedniczim njemóžtróji, a to bridźeje wy tohodła durbjecz napschedku ſ wespanoscju wusiwicz. Poradźiła ho wam, jeho sasłužcz, potom sawołacźe, ho wě, hnydom mje. Jeli pak niz, to wocźakaju waż krótko po stjoch pola mje.“

IV.

Nasajtra dóstajech hischcze do wopytowanskeho cźasa hromadźe ſ jenym ſ naschich najmutopjinschich strażnikow do Serafinskeho lazareta. Dokelž běch po pravom na dowolenjy, bě mje to trochu prózy placźiło, mojeho pschewodźerja hubu dostaci, njepschebrašnjichi samór naju cźpwjedźe, słónczne pak ho mi po dołhim lehnanju ſ chłoram to tola poradźi.

Mój běchmoj žebi por solidnych ruczinjow (ruczinych rutow) hobniwjaloj a, jo bychmoj na njich mózmoje pschihotowanaj byloj, běch hischcze swój browning nabił a jón do blaschcźewcje kapsu tykny.

Sdyž běch wrotowcho strożnika, tak daloko hacź ho hischcze, powucził, we cźo ho tu jedna, pschecźi wón naju de jeho jitwy muti, a mój pocźahnuj wobkedźbowacź! Wopytowarjo žołmjachu muti a won, ani jo by ho wocźakowanu jewił. Bě hižo po dwénaj a pschezo hischcze niebě ho nichtó ſo knjezu Hjálmej woprašchał. Tu, krótko psched za pol tśich, pschibliżiwschc ho jednarje hwoblekana nalodha holcźka k wuhladku a woprašcha ho, hdże knjezna Hjálmez leži. Ja běch tole praschenje i erta wulkeho sakażeneho hlabe wocźakowal a běch w prénim wokomiku tak pschekłapjeny, so hižo pschepodobje pschi tdźech, ho mohł dur nikej hischcze wotmolwicź zadźewacź. Ja ho jara samowuwjach, wumbach jej ſ nohu a cźerjach potom na kasu won. Hdyž runje hischcze w prawem cźasu dobdźenach, so hnuk widźał, kak uhoda holcźka do elektriskeho wosa sałeže, tłi wocźa duny do mésta jěcź. . . . Ja spóznach, ho wós elektriski tola dohonicź njemóžu, a muž ho ſ krótka rozmyslił wjeli zawrócźeli, zwjercź mjerkaju na swoju njewobkładnitwjesć. Sčasnu ho rozmni, so ho nichtó wjacy za knjezu Hjálmez njeprašchesche, a ja dźěch tehodła wokolo 1/3 hodźin, hdyž bě po wopytowanju, mjerkaju k Sterlingej horje.

Wón ho hmějesche, hdyž jemu powědach, kak bě ho mi sejchło.

„Ja žym to mohł do cźaka wdźeczeć“, potom rjekny. „Ale schtoż je ho ras tlako, nieda ho nětko kaž ho tola samo rozumi, hižo wiazy pschemócnicź. Njepschijomne je jichi, pschetoż je pschejara pschekłapany, jo by njepytnył, ſa nim sljedża. Tuž réka prawje sloku jednacz, a tuž bych mój na prénim městnje jónu mětej tamnu komerzijnu ra-

Prjedy pak dyrbju waż prožnyć, w kriminalnem wotnami cźinił“, wot Brahmsa. Kudźbne porjedźenje jeje słužby je žiwjedźeńskeho ducha wobzamknyło. Mimo toho bě zuły Boži dom ſ wjeńcami a ſ płodami ſ polow, kěrkow a lukow a sahrodow nje wupyschenym.

S **Kotez.** Sobotu pschihna ho ſ Lubija pschi motorniši kolojsdźiny je sozinkom tu po dróhi a zarjadowanjenje sajdże do pschěrowa znapyschcza. Kaž ſ staj jědźerjej iboženje ho bjes sranjenjow wuwjedźe, dokelž mózelstwo sajo dale jěcź.

S **Móstwarja.** Njedźelu a póndźelu wotmě ho tu schcha kermusch. Sobotu a njedźelu pschikhadźa pschiwjesecku mnohich hosczi. Na kamjenitych dwórach też hermank. Mjes tym so bě njedźelu torhoscht ſ hermankarjemi wobsadźene, wotpuczowachu wot rana hižo sajo wětsi, tak je bźhu pódnjelu w budźiwjadacki nětkore próżne blaki. Wobnjel ha ho też njesłožo, dźěcy wopytowachu, ale wocźakowanja pschedawarjowa jachu tajkeho wuspěcha, kajki bě hdy hermankach wjesce pschesli. Wobnjel ha ho też njesłožo, dźěcy ſ cźumpjelowcho cźolnika a so jwonka a hantśa

Z **Kukowa.** Němski związk wójnskich wo nych, wobdźělnikow a zawostajenych zesadźe dźelu 2. sept. popołdnju w 4 hodź. pola Natu tudomna wotnožka. Stara dźěn so stajnje za sobustawow a tuž je winowatosć, zo też wšitcy zhromadźiznu přińdu. Ważna budże tuta zhromadźina za z pjenjezami wotnamkanych, dokelž ma hi so mnoho prajić. Też tajkim so rozjasnjuje, sobustawy. Poslednjeho póžnjeńca je pschedźeń za tajke žadanja. Tuž njech nichtó termin zapase.

Z **Rózanta.** (Krónowanski swjedźeń.) Jara radostny swjedźeń budże so sobotu 8. sept. na Marijneho naroda dopołdnja w 9 hodź. w swjećić. K wopomnjeću 1900ličneho mučeństwa hnadowneho městna je bamž Pius XI. dowolił, so na tutym dnju hnadowna postawa swjatoch nowała. Za bamžowskeho delegata je Swjaty Mišnjanskeho biskopa pomjenował. Zawěsće wěriwi we wulkich sylach z blizka a z daloka na tón swjedźeń do Rózanta.

S **Milocźij.** Do Lutećanskeje staty bě we tornischej nozy mutśeboh wbyli. Sdźelu rano wuhladaš policajski cźuschlak Asta paduchu we wischnowej budże Budyškej statnej drózy. Jeho wotwjedźechu na Kamjenc hudnjstwo.

S **Němskich Pasłiš.** W Němskich Pasłiš budże w njedźelu, 3. septembra popołdnju 1/3 hodź. na schuli w ju cźerje saradźenska hodźina. Wšitcy budże pschikomnje.

S **Kamjenza.** Jutšischi pjatk rano pschicha ho pschi ležnosć ſ postowym automobilom **wot Wótšinka** do **Kamjenza.** S Wótšinka pójdźe rano 8,45, w Kamjenz 9,15 a wróco ſ Kamjenskeho pósta popołdnju w 2 hodź.

S **Kamjenza.** Jutšny dźakny šwjedźeń šwjedźe wot Kamjenskeje wohadu njedźelu, 23. septembra.

S **Kamjenza.** Hdyž je so 24. žnjeńca 1928 mjeſ (mužiši němski wotwjeršiši pož-bostard, spěwjeršowa fabrikjer trochu cźornuchy, pschekrowna strona schije a hrjeb a fónczi pazow bóle, wšudże 1½ lěta stary, 47 cm. mjeſ kojeje ramjenjow, kožany wokoloschijagy paž bjez kowaja znamki), kiž bu na Kukowskich sahonach pasłjate bě też we Wotrowje a Panczjach pohnk, ſ wudobyca skażenjeseje podhladny jeźink, ko na sakkodje § 40 dźeńs statneho sakonja we skótnej mrětwje a §§ 114 ſ 1 wudatnych pschedpisanjemi swjatkowcje rady **pjeca** postaja. Do samkrauskeho wokrjesa sluschcju mjesta a Hasschtrow a wschitke gmejny Kamjenskeho krjeża. Schtóż ko pschecźiwne wukasam a sakonskim pa jenjam, kiž su khłostanskim pschedpisnam §§ 74 ſ skónja wo skótnej mrětwje podstajene pschestupi, ma stanje wocźakowaś.

(Pokrać̀owanje.)

S **Lepkarjez.** Pschichodnu niedźelu budźe tomu 25 lět, so mjenjma schulsku chorhoj wobnowjeli. S tutoje pschiležiny a k czesczi hischcze żiweho założerja ma so schulski swjedźeń wuhotowacź. Czah schulskich dźeczi naskupi popołdnju w 1 hodź.

S **Kulowa.** Plan sa **kładzenje telefonijskeho kabla** w Kulowje je w **Kulowskim pósrowem** hamcze wot 23. jrsejca 4 wjedsele wupołożeny.

S **Dubrinka.** K powjetschenju swojeje dźělarnje ßu sebi Dubrinske skały, sap. druźstwo i wobmj. ruk. kanzelnjedrjebawn sa elektrisim cziernjom stajiła dale. Wschedne mósa so z njej 300 tunow kamjenj wichelakeje wulkosce rozdrjebjecź. Khóńy hromadze i pódłańskimi dźěłami, wot weje sapocźatymi, wuczinjeja pjeca nětdże 230 000 hriwnowa.

S **Cźižeje w Hródkowskim wokrjesu.** Wuboru pschisła so tu kowarowy njesłuk. Jako żurowy, znaty pobkowy dźělacźeź Goulke krjudowaschc, każ hižo często, swoju żonu, tak so wona na pomoz wołasche. Sosudozy kotraż na wołanje pschibźa a kiż bě często hižo w prjedawschich pschipadach Goulkja z wuspěchom smjerowała, storeźi żurowz bies wscheho rěmnika nóż do wutrobna, so ho żona swjese. Padobnje dźěsche ßo invalidej, kotrehoż żurownik do żiwota kló. S pomozu krajneho żandarma a někotrych wutrobitych muźi mózachu jeho słodźenje wumozowacź a k schtomej pschiwjasacź. Jenoż i wulkej prózu ßo poradźi wukrutnika psched samohubnym wusmschkacź. Wobeju cźeżko sranjeneju dowjezechu do Khocźebuskeje khorownje.

S **Nitkeje.** Halke 21lětny kowar Adolf Gläser wottud běsche w mérzu wjeczor na dróhi wot Falkenhajna do Röversdorfa w Schönawskim wokrjesu 75letneho dźěłacźera Hendricha Seiferta z Röversdorfa, kotrehoż bě pschescźahnył, wohrozył a jemu 5 hriwnow hotowych penes wotewzał. Za to dosta wot Hirschbergskeho lawskiho ßudu 1 lěto jastwa.

S **Khocźebuza.** S cźežkim njeßožom je ßo wutoru dopoldnja tudomny kelar podeschoł. Kóńy je swojeho wothdelenja wuhdże, wobkhwny ßo runje psched khěžnymi durjemi a padże tak njeßożownje, so ßebi hwiždżel prawoje nohi dwójzy słama.

S **Wětschowa.** Ssobotu cźahnychtaj dźěsej kura 20 hatcza hromadze kwaß kwjescźicź, ale kmótaj pschdy nerozmwanja sahsěli ßo ßym, kiż je z kubleschim dohladowanjom. Duzy po puczu wot sahrodnika, ßdyż ßo ßebi po kwasu schał, sdźi ßo dwójzy do hlowy a tak kimjenje wschitcy. Schtó je mdźijepołnoho alodeho cźłowjeka do hnjescźa saczekliło, njemóża ßebi wuroschtnyschcź, wón bě w dobrych pomérach żiwy.

Sr **Stareje Darbneje.** Hdyż dźiwske Słowy hnu Zelesnjarja Woigta w sahrodnjej haso wjchos sadnje dworowe duczka na Pśtejoankim drźěli ßuch, bu wot nuje nimanitschi jědżazej kolekhaki pschejědżene. Zona wotpadże je skrótcźenj a mały Woigt pak słama sebi hnjdźeji prawoje nohi.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 30. awgusta 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk. złotych .	46,925
1 jendźelski punt .	20,334	100 čěskosł. krónow .	12,423
100 swajc. frankow .	80,68	100 franc. frankow .	16,36

Barlinska burza jewjesche wczera sajo kruczjsche mjeszecźo. Pschi žiwym wobroce kursy efektow postupowachu. Witi z dołhimi a rentowymi liseźinami běchu njemale žive.

Produktowe witi pschiwześechu sajo žylnje spadowaze žitne płaczźiny. Młynjo khorza, so muka njeźěže. Pschisaza za pschihadki po zentnarju mjenje 30 pj., rožka 15 pj. a wowaß 20 pj. Jenoż jecźne płaczźiny ra dotalnej wyßokoseźi sawostachu. Wczera płaczźiny zentnar

w Barlinje

pschenzy 10,80—10,90 hr., rožki 10,75 hr.
hacź 10,85 hr. Wećkanjenja nalětnjeho hr.
11,70—12,70 hr., wajmilskeho 10,20 hr.
hacź 10,05 hr., wowsa 12,05—12,65 hr

w Sermilsnym wikowanju

sa jeptember: pschenzy 11,52½—11,45 hr., rožki 11,60—11,55 hr., wowsa 10,55 hr.
sa oktober: pschenzy 11,65—11,60 hr., a rožki 11,65—11,62½ hr., wowsa 10,55 hrimownow,
sa dezember: pschenza 11,92½—11,87½ hr. rožki 11,70—11,65 hr., wowsa 10,52½ hrimownow,

Swinjaze witi wczera ßrjedu w Barlinje.

Na nje běchu pschihnali 275 běhakow a 857 prosaskow. Te płaczźachu

běhaki:

wulke	60—72 hr.
ßrjedne	40—60 hr.
małe	30—48 hr.

prosata:

wulke	20—30 hr.
ßrjedne	14—20 hr.

Witi běchu mjerne.

Wczerawiche płaczźiny i Drjezdźanskich witkow

Sarźjana pjerijna: kurzy stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—2 hr., ßuhy młode 1,30—1,50 hr. kaczki 1,60 hr. hacź 2 hr., holbje 50—130 pj. Kórcź 18—30 pj., swiny jelene 35—55 pj., bórny nowe 7—9 pj., zbżina sobina 25—30 pj., ßolotej leśćk 12—15 pj., khłaby hal 30 pj. hacź 35 pj., męd 1,40—1,60 hr., butra 2,10—2,30 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—34 pj.. jeja 13—14 pj., rjerwjeń 10—13 pj., raki 10—70 pj., schcźuki 1,10—2,20 hriwnow, kißale wischnje 35 pj., holanske jahody 50 pj. hacź 65 pj., limy 2,40 hr., karpy 1,60 hr., pruźniny 60 pjenjezkow cźernjowe jahody 70 pj., pruźniny 60 pj.

Witi ßrjedu w Bětej Wodźe.

Butra 2,10—2,20 hr., jeja 13—14 pj., swinjaze mjaßo 80—110 pj., howjaze 90—120 pj., cźelaze 1 hr. hacź 1,30 hr., pjerki 50 pj., tomaty 30 pj., kruchwy 15 pj., buny 20—35 pj., morchej 15 pj., kórli 25 pj a jelerij 15 pj., ßłowki 30—40 pj., jabłuka 35 pj., zybla 20 pj.. běły hal 20 pj., cźerwjeny 25 pj.

Swinjaze witi sandźenu kobotu we Wojerzach.

Pschiwjesli běchu 215 prosatow. Te płaczźachu 12—20 hriwnow. Witi najlepje njewótschu.

Pschistajza

Holzu do domu, Tamerla w Bětej Wodźe, Oststr 1.
„ rěznik Lauterbach w Bětej Wodźe, Oststr. 1.
Moletschku, Bart we Wulkich Sdźarach.
Pschedawarku, Bernhard Sieg w Wisłopizach.
Kuchařku, piwarnja w Kulowje.
Rěznistu, Hönel w Kulowje, telefon 65.
Samkarskeho, Rudolf Schwelder w Hródku.
Wuczobnika schewskeho, Petrik w Budyschinje, Horn żeleźna haßa 4.
Wuczobnika kowarskeho, Gruner w Hródku.

Saudnijzy na pschedźadzowanje

pjatk 31. awgusta 1928

we Werminghoffje dop. w 9 hodź. w Lautinje 9 muźnjych a 2 zonjatej kole, motorjke kolo,
w Nowem Měrzje dop. w 10 hodź. w hoßencu tón (Tischak) 6—7-lětny,
w Delnim Wujesdże pschip. w 1 hodź. w hoßencu „Ke worjolej“: kuh, krowa, błyzadej, joh, kocza, tśelba a dalokowdaj, pißanske (tide a klawir.
w Manjowje pop. w 2 hodź. w hoßencu hobaizy.
Kowa młoda w Budyschinje, Nowe-Załgaska dr. 82.
„ wyßokoßuczerka w Wotrydze 73.
Jatrowa wyßokoßuczerka w Dolnej Hórcy 16.
Wóz dejkowany, kowarnin w Klukschu.
Prosata, knjeji dwór w Sdźerachowje o we Zokowje 14.
Kury Leghornske w Budyschinje, Schulska haßa 10.

Kóń frěni, knjeji dwór w Schezeńzy.
Kóń 5-lětny, wóz a rěsak, młyn w Stróži posa Rakez.
w Wiskopizach pjatk 31. awgusta 1928 dop. w 9 hodź. na ßudnischwje: maschinske rjenjenje, wuhelake knihi a wobrasy, 14 cźornizowych trojzow (Fülsfederhalter).

Wojsewjenje.

Ssud we Budyschinje je běhowjenskemu mischtrej Maksej Domjchzaj w Budyschinje na Jerjowej haßy cźo. 29 bydlaremu dla wopisliwoh zarcźenja ßtóli.

Ssud je na ßrjedu 5. 9. 28 dop. w 10 hodź. postajenje dyrbjelske pschedawanje Pschetteej leżownosce w Drjezdźanskich jsbkach.

Konkurs ßo zdźěwnj.

Konkurs nad samożenjom mjeszczań wobkhoda Maksa Hiżbjeth swożenjenje Gótzowoje rodź. Steperez w Budyschinje, jenicźkeje mjeszczańskeje firmy A. Nätze a ßyn we Budyschinje na Khěžorskej dróhy 4, je ßud. warmanje wobkruczjwschi, 22. 8. 28 zdźěwnj.

Konkurs.

Konkurs nad samożenjom hojcźenzarja Korle Kurta Langi, najeńla hoscźenza „Bély kóń“ w Budyschinje na Hodźiża haßy, je ßud ßrjedu 29. awg. 1928 dop. 11½ hodź. wotewrił a pschikazuje Christopha w Budyschinje na Flinzskej dróhy 40 za sarjadaka ponjenował. Wobzmj termiju budże ßrjedu 26. sept. 1928 dop. 11½ hodź. a druha ßrjedu 24. okt. 1928 pschih. w 12 hodź., wobej na ßudnischwje w Budyschinje, ßiwa cźo. 141.

Škrowe dźensce.

Produktowe witi w Laxlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: **Płaczźiny sa poźdźischc termije wo 5 pj. ßnižene, ale wobrot wostawje ßnadny.**

Dop. ¾12 hodź. **Płaczźiny dale spadnja, sa poźdźische termije hacź do 10 pj. Wobrot zyle ßnadny.**

Płaczźiny na Barlinskich produktowych witkach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg. hewak 100 kg.
Płaczźiny na zjetej hriwnje.

	29. 8.	28. 8.		29. 8.	28. 8.
Pšenica	216-218	222-223	lonny	—	—
rožka	215-217	214-214	woka	32-32,00	30-32,00
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,0	15-16,00
naz. ječmjeń	204-2 3	2 4-213	žołte lupiny	17-17,50	17-17,50
wows	202-208	2'4-212	zeraćella	—	—
kukurica	208-211	2 8-211	raps. wosušk	19,80	19,50
pšeńe muka	27 00-32	27-31 0	lany wosušk	23,80	23,80
rżana muka	29,0 0-30	29 31,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,50	bórnj. kruški	24-24,2	24-24 40
rżane „	16 25	16 50	symjo, 50 kg	3,60-4,00	3,60-4,00
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,0 -1,15	1,0-1,15
hrochi	—	—	pšeńc. „	1,80-2,00	1,80-1,95
rana	330-335	330-335	wowsna „	1,90-2,05	1,80-2,00
pjeluški	—	—	ječna „	1,80-1,00	0,75-1,00

Płaczźiny rěznecho skotu na Barliuskich skótnych witkach.

29 august 1928. Płaczźiny po centn. a zl. hriwnach.

Skóne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 263.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetsche rěznejo hódnosće hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	51—56
Mjenje wukormjene młode, derje płecowane starše	47—50
Mjenje płecowane wšěch starobow	37—43

Byki: 374.

Polnomjasne, wurosćene, najwjetsche rěznejo hódnosće	54—55
Polnomjasne, młódše	49—52
Mjenje wukormjene młódše a derje płecowane starše	45—47
Spatne	38—43

Jałojcy a kruwy: 726.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetsche rěznejo hódnosće	43—47
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetsejo rěznejo hódnosće hač do 7 lět	33—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—30
Derje płecowane kruwy a mjenje płecowane jałojcy	18—21
Mjenje a spatnje płecowane	—

Cźelata: 2350.

Na lépše wukormjene (2. druź.)	73—83
Mjenje wukormjene a tajke woc cyca (3.	68—77
Spatne (4)	55—65

Wowcy: 4257.

Młódše a starše wukormjene (1 druźina)	62—66
Starše wukormjene (2.)	62—64
Mjen e wukormjene (Märzschafe) (3.)	57—61

Swinje: 10 883.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow hač do 1½ lět stare	76—78
Wukormjene	78—80
Mjasne	76—78
Spatne	71—75
Raney a kundrosy	70—72

Z Łužicy

* Se **Schumborna.** Schežźelěny żynk skałarja Hornoßa saběża po njedźelu wjeczor pschi hrajkanju na dróhy do auta a bu tak cźežko franjeny, so dyrbjachu jeho do Budyschkeje khorownje pschewjesć.

S **Wjasońz.** Lětuschi żad, pschi gmejnskich dróhach stojazy, ma ßo po schtomach sa holowe pjenjezy pschenajeć, tónkrócź budże wot dotalneho wulkowanja parzelow wothladane. Pschehladowacź budże ßo po pschestrjenach: Gerzgenbadzka, Kalkenialska, Dwórnischczowa dróha, wjesny puć a Trěchowska dróha — ßobotu, 1. późnjenja, pop. we 4 hodź. Sekkanischcźo pola Mitinßowskeho fahrodnistwa. Njedźelu, 2. septembra budże ßo pschi Budnikej dróhi pschehladowacź, sekkanischcźo pop. w 2 hodź. pschi Gust. Richterowej leżownosći. Potom ¼4 hodź. pschi Eckoldskej dróhy, sekkanischcźo pschi Peterheinowej leżownosći.

S **Wjasońz.** Wjetschi wobeń wradyri wczera rano wokoło ½2 hodź. w naschej wsy. Wotpali ßo dźěłarskeje twarjenje autowuporjedźenskeje dźěłarnje Kurta Hartmana. Nastała schkoda je nimale wulka. Dwaj wokobowaj a jedyn nakładny automobil stej ßo dospalnje spaliłoj. Pschi tom bě wulki strach za ßusodnejm domskejm, mjeszczelej pak ßo tola wschnja wutorhnyć, hyrnjez ßo swižle bižo palile. Mysla, so je wobeń je żawalenjom pschcźpuskała nastał. Na woralnischczo běchu pschijěle dwě dobrowólnej wobarje z Ruzarja, kotrejž dollażdźeli wuńe a druhe myto, dale dwě łykowje i Wjasońskeje Delnjeje wsy, tři ßukowy i Wjasońskeje Hornjeje wsy ßaj motorika Hofawa Wjeleczańskeje firmy Thomßa.

S **Wjasońz.** Hdyż bě ßo hake psched njedźelu wjeczor pola jenoho rataraje podła Sdźelez korczmu. Wokoło 10 hodź. pschijědże ratar hjestrodźiny do korczmy a rjekaše, so ßu jemu runje dwě krumje pokradnyli. Hnydom dobdżachu někotři wutrobnjeji muźnje do hródże a widźachu, so wopraudże dwě krumje pobrachowachu. Wonej běchu wěje hižo zyły rónu pucźa prez wotwjedżenej.

S **Habrachowch.** (60 lět wobstejaz wobornik.) Jedyn z najstarschich aktiwnych wobornikow wokolnih je 77lětny Hugo Heintze tudy. W julizu 1868 pschistupi k wobuježnej wobarje a je ja tutón cźaß srědka hdy ßnuzowanje zapaßo. Heintze je ześ hatliwy spěwar a je niedawno taż we Winje na spěwanskim swjedźenju pobył. Cźežne wapjenne Němcźsko spěwarskeho swjatka ßa 50lětne aktiwne dobrušławstwo dosta hižo psched nětcźo Ilami.

Nanowise z cyeho swěta.

— **Schkrowa powjeźcź wo wjedrje ßa jutrischi pjatk:** Wot wjecźora k ranju ßo pomałku wuczahuje. Tola wostanje khłódno. W Jendźelskej rjenje, ßuchu, ale khłódno.

Mjeschczańzy sastupjerjo w Frankfurze nad Mainom ßu twarjenju planej pschihotowowali, po kotrymż ma ßo za pschihódne schturi lita 16000 nowych wobydlenjow naliwacź. Wudawki ßu za 100 milijonow hriwnow wobliczene.

*

W Unnje we Westfalskej w tamnischim kinowategreju wobeń wudyri. Pschihladowarjo ßo do hrózy dachu. Někotre wobydły, kotrejž i prénjeho postrowa i wczaum won słoczichu, cźežko wobschkodzene leżo wostachu. Dwě żonje a jenoho muża ßu ßamanymi stawami a wopalnymi ranami wotnjeßechu.

*

Na artilleristim cźelnischczu w Giurgiu w Rumunskej je ßi wurjadnej horzoty wulka hromada munizije rosbuchła, kotraż je ßi wójny wostała a dyrbjesche ßo sniescź. Luźzo njejsu do schkody pschischli. Hdyż munizi'n wotwożachu, ßu druhe rosbuchnjenje sta ßi kotrymż ßo dwaj wojakaj mórschtaj a ßo někotři cźežko franichu.

*

W rauschcej Ssibirskej je wulka woda rěki Amura wjele kraja powodźiła. Mésto Ssecja je ześe pschejrjene. Wobydlerjo ßu dyrbjeli na wokolne hory cźekacź.

*

S Port Angeles we Washingtonskim statu pischu, so je ßo lékadło ze ßrdom wobkowanje ißnuło. Za lékadłom, kotrejž je pobołu we Wiktoriji (na jendźelskej Kolumbiji) se dwójnaj bilotowaj a pjeć pucźowerjerni wulecźało, wimaju hischcźe janeko ßleda. Mjes pucźowanjerni bě tež znaty jendźelski politikar a nébohuschi sapósłanc w delnim ßemje M. Scott a jeho żona, kotrajž běschtaj na studowanskim pucźowanju w Kanadźe.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sjawny puć ſ Nowoje Wjsy pſchi Schprewji do Pohlizy a Schprewitzy móſt ſtej wot 29. ſnjeſnja hacź ſ 1. poſnjeſnjom t. l. ſawrjenej. Wobſtoj pokazuje ſo na Mužakowſku ſtatnu dróhu a Luſzkowſki puć.

W Budyſchinje, 29. ſnjeſnja 1928.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulke skótne wiki w Kulowje

dnja 3. septembra 1928

Wulke stadła płahowanskoho skotu prěnjeje rjadownje so přičerja.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ wuleći sebi přichodnu njedźelu 2. sept. do Hornjeje Hórki na lěčny swjedźeń tow. „Łužicy“ a tam zwučuje. Wšě sotry a bratša so należnje proša, so tam wobdźělić. Wotjědźemy připołdnju 1,13 hodźin hač do Dźěžnikec. 3/4 hodźin je w Hornjej Hórey pruha. Njezabudźće zwučowanšku drastu a čorne zwučowanske stupnje.

Předsydstwo.

Nawječorny wokrjes sokolskich jednotow. Dla wěsteje winy je zhromadne zwučowanje hakle sobotu 1. septembra wječor we 8 hodź. w Pančičanskim hosćeńcu. Winowatosć kóždeho je, zo přińdźe, hdyž je swjedźeń před durjemi.

Wokrjesny načolnik.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł“ ma pjatk wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow ma sobotu 1. septembra popołdnju 1/4 4 hodźin druhe lětne hłowne posedźenje w restawraciji „K woprawnemu“ (napřećiwo dźiwadłu). Přitomnosć wšěch dirigentow a předsydow je nuzna. Dnjowy porjad: a) Nowinki. b) Naša pokładnja. c) Nazymski koncert. d) Přednošk předsydy: „Elementarna hłósna kultura“ abo „Što je našim serbskim spěwarjam přede wšěm nuzne?“ e) Namjety a rozmołwa. Hosćo su lubje witani.

Hłowne předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźěl, feuilleton a hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

Dobre elegantne stupnje k wašej radości

Wulka wuporjedźernja!

w bohatym wuběrku a najlěpšich kajkosćach w formach tež za čučiwe nohi a po płačiznach za tajkich, kiž dyrbja z pjenjezami ličić

poskićuje Wam

Wosobje zbotowjeſe po mjerje!

Martin Jähne w Budyšinje

na Šulerskej hasy 9 Telefon 2705

ULTIMOWE DNY

w kupnym domje

Max Herde

w Budyšinje

na C. Pjekarskej hasy 12

Mužace sportske čapki porjedźak najl. wuwjedźenja	**1.95**
Mužace klobuki jenož tak dołho hač skład dosaha	**3.95**
Mužace spódnje kholowy normalne a makowe	**1.95**
Košle ze zasadkom	**1.95**
Zwjeršne košle, pisane	**2.95**
Zwjeršne košle, běłe	**4.95**

Stupnje

Wobkedźbujće płačiny!

Tolle z kožan. podušemi	**1.25**
Kožane domj. stupnje	**3.95**
Brokatowe stupnje	**4.95**
Žonjace stupnje z čelec. kože, ze spinkami	**5.95**
Mužace šnórowanske stupnje	**9.75**
Žonj. lakowe stupnje w pyšnych formach	**13.95**
Mužace lakowe stupnje	**13.95**

Porjedźak za ratarjow

Por škórnjow wuwzaćnje **19.75**

Při nakupowanju 25.— hr. jedyn darmotny lisćik za revijowy program

Parola:

Wšitcy do **„Krónny“** na to wulke předstajenje. Překwapjenja a zaso překwapjenja so poskićeja.

Dobry

KOFEJ | KAKAO

a wšelkoriše nalutowy

KURIH

na Zwonk. Ław. h. 24

Składnostna kup

Koło (Halbrenner), nowe z fabriki z rukow. je tunjo na před. Seifert na Kamjeńtn. hasy 29.

Ćěridne rjemjenje

z dobreje kože, **wósk za pasy, mašinski tuk, motorske a mašinske wollje, tuk za wozy, kopyty a kožu**

poručuje tunjo w znatej kajkosći

Otto Büttner

(mějićel S. Laskowski)

w Budyšinjena Hłown.torhošću 9

Naše poražaki!

Wudźełk

34 lětnicho nazhonjenja

Dawnowupruhowane delikatesne margarinowe znamki

KUNELLA

EDEL Pfd. **85** Pfg. **GOLD** Pfd. **95** Pfg.

dobra kaj

butra

z drohotnymi

Kunella-wotrěžkami!

Butrowa wikowarnja na Bohatej hasy 16 Telefon 3384 **Kunella**

Za znowu dźakny swjedźeń **kermušu**

poručuje

najlěpši jědźny kój punt 50 pj., po wjacy puntach 40 pj.

najlěpši polć, sušeny punt 1.— hr., po wjetšich dźělbach tuńšo

Max Strympa, rěznišk. mištr na Zwonk. Ławsk. hasy 15 — Telefon 1273

Małe dźěći we łožu

rady pruhuja, hač tón wupjerk, kiž jich młoda mać jim pśihotowaśe, też je dobry. Jim je to cśiścje wjcho jene, hač to poćehnjenje je pśipane abo běły drohi damašt. S wulkej wjeselosću wone pśichozo saso te łóžko namecźa, hač też tón posledni pśedy běły sawcźł jo cźerwjeni. Dla toho dyrbjała mać wupjerk jenož tam kupowaś, hdźež wě, so dobru tworu dóstanje. Najlěpje dźe do herbśtejšeho wobchoda A. Kaspera w Budyšinje, hdźež wšykne sa dźěśi potrěbne wěcy a dobru radu dóstanje.

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. kniharni“ w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,50 hr.

3 poražaki!

Jenož wot pjatka hač do pónđźele:

1 punt najlěpš. kakaowa 88 pj.
1 punt šokoladow. mučki 88 pj.
1 punt blokow. šokolady 98 pj.

Thams & Garfs

w Budyšinje

Serbske Nowiny

słušeja do kóždeho serbskeho domu!

we wulkim wuběrku poła

Albert w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach

Za nam při smjerći našeje lubeje zemrěteje

Marje Šramoweje

rodź. Hausmanec

wopokazane dźělbraće, ertnje a pisomnje, za rjanu kwětkownu pychu a za přewodźenje na posledni wotpočink wuprajimy z tutym naš

najwutrobniši dźak!

Wosobity dźak knjezej fararjej Křižanej za jeho pokojace słowa při rowje. Dźak też wobydlerjam mojeje ležownosće na Židowje za wutrobne dźělbraće

August Šram a dźěći

W Lěskej, 30. awgusta 1928.

SERBSKE NOWINY

DŹENNIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 20 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihihdźěrnja, zsp. hr. z o. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2681.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 zlot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. ▼ ▼

Čisło (Nr.) 204 — Budyšin — Pjatk, 31. awgusta 1928 — Bautzen — Lětnik 87

Zwjazk Ludow je so zešoł.

Sastupjerjo Swjasta Ludow su so schwórił zašo we Genfu sejšli. Sjawne pohladźenje je so w 12 hodźinach wotewrěło. K jednanju wo litewsko-pólskim hwadźiwym prašenju pjatk litewski ministerski president Woldemaras do Genfa pschijědże. W pokmej zhromadźizny dźehdża spytać wobej stronje pohnuć, so bychtej njepohrěbnje se sobu jednałej. To prědka pak je widźeć, so tajke njepohrěbne jednanje k zanemu wuspěchej njedowjedźe, dokelž litewski zastupjeŕ kóžde sjednanje z Pólskej wotpokazuje. Litwa, nětkle wobzbje z Ruskeje a znadź też hischcze z druheje strony naschežiwana, Pólskej pucź k morju sawjera. Pólska z tym hospodarsce zežko schkoduje. Hačž dotal je wona zcerpliwje někotre léta dołho pomoc wot Swjatka Ludow pschecziwo stej woli Litwy wočakała. Jeli so Swjatk Ludow tež někotre njeby Litwu pobnuć mohł, so by rozum wuzita, budźe žebi Pólska zama pschecziwo litewskemu palczkej pomhać dyrbjeć. Kaž so zda, je Ruska za tutón pad Litwje wojerišku pomoc pschilubiła. S pólsko-litewskeje swady tohodla Europje nowa wójna hrosy, kotruž žebi Ruska pscheje.

Wótre poroki ludowych mjeńšinow w Genfu přeciwo Zwjazkej Ludow.

W Genfu je so zjadeń 4. internazionalny sjězd mjeńšinow z wóčze presidenta **dr. Wilfana**, zhlowinskeho zapósłanza w italskim parlamentu, wotewrił. W pohladźenju **wschitzy ręčnizy Swjatej Ludow wótre poroki dla njedohladźanego dźiwanja na prašenja mjeńšinow cźinjachu a pscheciwo duchej protestowachu, kotruž je w Swjatku Ludow pscheciwo mjeńšinam knjeził.**

Dr. Wilfan wjednikow mjeńšinow wschěch krajow **powita, kotrjž** 35 milijonow mjeńšinow Europy z dwanaće **krajow na** sjězdze zastupuja. Wobzbje zastupjerjow Wukrajingow a Běkorušow z Pólskeje powita, kotrjž so prěni króć w Genfu pschi dźełach sjězda mjeńšinow wobdźěleja.

Dr. Wilfan so potom nadrobnje z hłownemu sjězdowemu dypkej, pomjerom mjes mjeńšinami a Swjatkom Ludow, pschiwobroczi. Pokaza na to, so dyrbi Swjatk Ludow **zyły rjeźu samolwitosće, kotruž je po Versailleskim sprjećenju jako zastupjeŕ mjeńšinow pschewzał, słónčnje wukonjeć,** jeli so njeje dźiwo pschepósłdźe. Schkitanje zajimow Europiskich mjeńšinow najwuze je schkitanjom žiwětnoweho měra swižuje. Na město dowěrjenja, kotrež so mjeńšiny pryedy k Swjatkej Ludow měrje, je hłuboka njedowěra stupiła.

Njedorozumjenje sa nadawki Swjatka Ludow je pschede wschěm w statach Swjatka Ludow žaniych a na swoju pschičinu w prěnim rjedźe w zažadze grichiskeho sostupjerja Politika, kiž praji, so žnjedźa wjetschinowe ludy mjeńšinowy spózerjeć. Wot mjeńšinow njemóże so žadać, so swoju krej a wsko to zaprěja, schtož bu kulturnych a tradizionalnych kubkow namrěła. Sa slejiščego Swjatka Ludow je nětnjenje charakteristika, so móża so wudawki za pobudźanje mjeńšinow se zhromadnych wudawkow Swjatka Ludow wumasnyć.

Dopołne zarjekujenje Swjatka Ludow njeje ženje tak na sjawne stupiło, kaž w tymle namjeńcze. Dr. Wilfan dale rasnje pscheciwo metodźe protestowasche, po kotreż so nowy wodźeŕ wotdźělenja mjeńšinow w Swjatku Ludow pomjenuje. Hibanje mjeńšinow cźežku konfliktowu maćišnu wopschiła dla wobkhadźenja, kotreż so jemu se strony statow dostawa.

Namołwjenje na Kellogga.

Schtwórty sjězd europiskich mjeńšinow je zjadeń wobsamknył, zhłedowacze namołwjenje telegrafiju statnemu sekretarej Sjednoczenych statow, Kelloggej, pósłasć: **Wójna je zatamana! Na město namoży dyrbi prawo stupiś. Wjesprawnosć wójnu spěchuje. 35 milijonow europiskich ludźi, kotrjž so nazionalne mjeńšiny mjenuja, žobustawy 12 wschelakich ludow, rozsdźělenych na 17 statow, we žwoju narodnosć, we žwoju staćanku a hospodarstwu runoprawosć wojuje. Wojowemy, hluboko zacźuwajo pózcźiwosć žwojeho prawa. Potscźowanje a wumnożowanje naschich prawow měrej z najwjetschim strachom hrosy. Měr mjes statami budźe hakle potom knjezeć, hdyž je tež měr mjes ludami skrucźeny. Sa tymle měrom žadamy. Wy, knjes statny sekretaro, sceje žebi je žwojim stutkom tak wuspěšnu nahladnosć dobył, so Waš prošnym, so bychcze tute nahladnosć pola pakćowych podpisarjow nałožił. Krónujcze je žwój skutk z tym, so po zatamanju wójny potšóźenje a wumnożowanje naschich prawow zatamaj darje.**

Móc dźěłaćerskich towarstwow.

W Hamburgu je so blizsche dny sjězd němskich dźěłaćerskich sjednoczenstwow wotmě. Tele sjednoczenstwa su we lěcze 1927 4 415 689 žobustawow měrje, mjes nimi nětkle 3,8 milijonow muzow a 650 000 žonow. Najbohatschi je swjask němskich metallowych dźěłaćerjow z 815 000 žobustawami. Letne dochody su 182 milijonow hriwnow wuzinile, wjazy dyžli 129 milijonow hr. je so wudało, z nich 40 milijonow hr. jako podpjera. Jenoż z dźěłaćerskich sprědkow su so tele kapitalske swjedźe. Pjećźina wschěch žobustawow je létny pschinoschk 52 hriwnow, po tajkim 1 hriwnu za tydźeń, sapłaćita. W létnej rosprawje je so praji, so je w septembrje 1927 38,6 je so wschěch dźěłaćerjow 48 hodźin, 32,2 je jich pschez 48 hač 53¾ hodź., 19 je jich 54 hodźin a 3,8 je jich wjazy dyžli 54 hodźin wob tydźeń dźěłało. Wot 48hodźinskeho dźěłanskeho tydźenja su so tajkim hischcze daloko idaleni.

Kommunistiske wojerske zwučowanje pola Kamjenicy.

Swjask cźerwjenych frontskich wojowarjow je na Dittersdorfskich hórkach pola Kamjenicy stanate lětwo nawarikło, w kotrymž so kommunistiske we wojerišich wězach — wojowanju na drózy atd. — wuznamjenja. Wyschnosć tele skwuzowanja wobkedźuje. Kamjenicanski polizajski presidium je rosprawu sakitemu smutskowemu ministerstwu wo tym podał, kotrež je ju němskemu smutskowemu ministerstwu dale dało. Němskemu statej so zaleži, wo tym rosdźělić, hač ma so pschećiwo kommunistiskej wojerskej dźěławosći zakrocźić.

Kommunistojo ludowe wotbłoćanje wo twarje panzerowanych tschižakow zadaju.

Sšrjedu staj kommunistiskaj zapósłanzaj němskeho sejma Pieck a Münzenberg w němskim smutskownym ministerstwje namjet na dowołenje pschihotowanja ludoweho wotbłoćowanja wo žeželowanym sakonjowym namjecze pschepodałoj: „Zakazanje je, panzerowane tschižaki a wójnske łódźe twarić!“ Kommunistiska frona Němskeje a swjask cźerwjenych frontiskich wojowarjow stej namjet podpjerałaci.

Hugo Stinnesa zajeli.

Huga Stinnesa, młódscheho syna psched někotrymi lětami zemrjetcheho bohaćora Stinnesa, jeho sekretara i Waldowa a direktora jenoje Stinnesowoje fabriki je žurnalistka wyschnosć sajała. Stinnes je ¼ milijona hriwnow Waldowej z poruczenjom pschepodał, so by sa to w Londonje 30 milijonow hr. wójnskeje požcźonki nowemu wotkedźenju zakupił. Tute wójnsku požcźonku je potom Stinnes jako staxe wobkedźenje wyschnosći pschipowědźił, so by jónu nahódnoscźenje sa nju dostał. S tym by němski stat wo někotre milijony hriwnow wobschudźił. Stinnesa a pólda njecho jeho sekretara i Waldowa a direktora jenoje Stinnesej fabriki, kotrajž staj do teje wězy zaschmatanaj, spytaneho jebanjstwa dla wobschorża.

Zjězd haptykarjow w Königsbergu.

Němske haptykarske towarstwo je w Königsbergu žiwoju hłowonu zhromadźiznu wotmołło. Haptykarjam wo to dźe, nětcźischu taxu lěkarstwow powyschcź. Woni praja, so wona njeje wjazy cźełej pschimjerjena a pschenitka. Khori su hinascheho mjenjenja, jim su lěkarstwa pschedrohe. Hapiyći w městach pak wunoschne a tohodla kupy sa nje wulke sumy płaca. S tym hischcze haptykarjo njejsu spokojom, dźehdża hischcze bóle wobich thorych lińkacź. Nadźijomnje knjezeństwo jich zadanje wotpokaże.

Zjězd cyrkwjow w Prazy wobkronjenje zada.

Sswětowemu sjědej zyrkwjow sa měr a pscheceľstwo, na kotrymž je so 532 zyrkwinskich zastupjerjow i 42 europiskich a samórskich krajow w Prasy zhromadźiło, je po schyridźowym wuradźenju w internazionalnym komiteju i napjatosćeju wočakane wobsamknjenje wo wotbronjenju pschehołożiło. Namjet žada, so wschě Zjednoczene Swjatej Ludow pschiłušnjcheja, swoje wobranjene mozy po paktu Swjatka Ludow zamjesnja a powschitkowny rosrižaty hnd pschijimaju. Namjet zyrkwje namołwja, so bychu swój dobrogeležnikowy wliw hromadźe se Swjatkom Ludow a hamžnymi knjezeństwami na to nałožowale, so je wschěm spěchom internazionalne wuczinjenja pschihotuja, kotrež bu za tónle samér nujne. Namjet namołwja zyrkwje, so bychu swoje duchownje mozy a swój wočežnjerstwo woliw za to wuzile, so by hindy w pschihodnje k swojej bratrowskej solidarnosći a k swojej winowatosći za samérna wědome zhromadne dźeło wujnowaju.

Sjězd je po bleschim wuradźenju wobsamknjenje wo prašenju wotbronjenja jenołožnje z nuwjackom jeneho błoża pschijał. Prěni króć je so nawjedowaz zastupjenje europiskeho a amerikanskeho protestantizma, jendotliwe zyrkwje, grichiske-prawoslawneje a misijonskich towarstwow dalokeho rasiskeho kraja k zhromadnej wopowědźi wo aktuelnym politiskim prašenju sjednowźili. Rěmska delegacija, kotrež 58 žobustawow liči, je so jenowuzyłnje sody tejsele wopowědźe stajiła.

Žadanje dospołneho wotbronjenja, kotrež je so z holandskeje strony namjetnyło, njeje so pschijało. Wopowědź so na žadanje wobmjerjowaneho wotbronjenja kanicznje, sa kajkeż je so pak Swjatka Ludow wupraił. Jako njepscheceljizu zasłuhu wuras „kontrolla“ je so po němskim namjecze z amerikanskim podpjerjanom wukrestajił.

Lěkarstwo w českosłowakskim wójsku.

Po njedawnym wojerjenju jeneho italskeho wojerskeho spinjarjela je Cźěskosłowakska jena z najzwinjnischich lětanskich mozow w Europje. Runje kaž Francozowita je cźěskosłowakske kuježerstwo nětkle schcźerjene swojich wudawkow za wojerske zamjenki nałožiło a w lěcźe 1926 a 1927 za rozwicźe wojerskeho lětanja 156 milijonow hriwnow nałožiło.

Cźěskosłowakska w tu krótkim nad 700 wojerskich lětadłow a schtyrjomi wojerskimi lětanskimi šulemi porucza. Cźěski lětanski wojak je do tutych lětanskich regimentow, lětanskeho wudobywanjaceho wotdźělenja a lětanskeho fotografowanskeho wotdźělenja wjednja 36 Praha je wojerska lětarska bytowarnja a centralna lětarska dźěłarnja. Kajkosć cźěskich wojerskich lětadłow je pjeza zwinjerna, dokelž je wone jenoż z najlepschimi masćinami najnowischeho skoka wuhotuja. Mjes lětadłami je typ „Avia“ najwažnischi. Silpana-Sulzer-motor, 300 konjazych mozow žyłny, tutón lětadłam pjeza traśmu mjetschnosć 250 kilometrow sa hodźinu dawa. Wón może pjeza wyschokosć 7500 metrow dospěć a ma wjeza lětanski radius 600 kilometrow. Wobhonjowjerske lětadła cźěskeho wojerskeho lětarstwa mója sa hodźinu 230 kilometrow pschebrzesć, hač 6500 metrow wyschoko leźjece a maju lětanski radius 1100 kilometrow.

W tymle swisku su też zdźělenja wo jara **žiwej dźěławosći cźěskosłowakskeje bróniscźoweje industrije sašiwaje.** Franzowski bróniski wulkoindustrialny Schneider-Creuzot je tele dny w Parizu dokładne rozrěcźenja ke sasorjowjenej Schkodowych dźěłarnjow měŕ, pschi kotrychž so wón tam wobdźěłuje. Schneider-Creuzot je ke potom do Pilsena podał, so by na městnie tamnych dźěłarnjow bróniow we Pilsenskich Schkodowych dźěłarnjach pruhował.

Schkodowe dźěłarnje balkanske staty z bróniemi sašaraju a su nowe wobroniensce munuiskeho wójska sbotowile. Cźěskosłowakska maschinska fabrika potaczow za jendźelske Armstrongowe dźěłarnje lokle hórke kanony dźěła. Mjes tym so je so skałanka cźěskich kanonow Schkodowym dźěłarnjam posćiśiła.

Belgiska hišće přeco de němskeje mérnosće njewěrí.

Hdyž w belgiskim zjemje we wojerskej słužbje jednachu, ministerski president Jaspar na sozialistiske napraschenje, kotrež schćešnjeńbaceny słužbny cźah žadatche, wotmołwi. Jaspar sozialdemokratom perokowasche, so je jich dowěra do měra pschejara hlepa a ho jenoż na někotre maschinerije, kotrež ho w Němskej k lěpschemu měra cźinja, sepjera. Němscy sozialistojo drje žebi měr pscheja, tola niz druhe strony. Na kóždy pad dyrbi Belgiska wschitko cźinić, so by němskemu nawalej do Belgiskeje zadźewała. So by so to znjeńbliko, dyrbi so na dnjowym rjedźe stejazy sakonjowy nacźišć pschińć.

Wulke ruske manevry na rumunskich a polskich mjezach.

Přenje dny měsaca septembra so w Kijewskim wokrjesu manevry Czerwjeneho wójska wotměja, při kotrychž so nakrajne a lětarske wotdźělenja z wójnskimi technistimi srjedłami a lětarske chemiske wotdźělenja wobdźěla. Bolschewikiski radio powě, so budźa so manevry w Kijewskim wokrjesu na rozdźel wot druhich wojeršich wokrjesow we wulkim wobsahu wotbywać. Pódla wójska so pschi nich tež jadrne organizacije a městne wobydlerstwo wobdźěli. Hłowny stab Czerwjeneho wójska budźe Kijewske manevry wodźeć, z čimž tele manevry z wobluka šwjenczenych wojeršich šwjenczowanjow wustupja. Se strategiskim nadawkom manevrowu ma być zdobitanje Kijewa pschedmóžnym jenoczasnym nadpadom rumunskich a polskich wójskow. S wojeršich sastupjerjow wukrajnych mozow so pschi ruskich manevrach němski a litewski wojerski attaschej wobdźělitaj.

Walcski prync do Afriki pojědże.

Jendźelski kronprynz, kotryž so Walcski prynz mjenuje, 6. septembra z pschewodom swojeho bratra, Gloucesterskeho wójwody, London wopuschći, so by so na puczowanje do rańschoje Afriki, psched dlěšim czasom wobsahnjene, nastajił. Wěsta puczowarska czara mjeje postajena. Prynzaj psches Egiptowsku do rańschoje Afriki pojědźetaj a ju pschepuczowawschi psches południu Rhodesiju do Kapstadta pojědźetaj. Do Londona so hnadź w sapoczatku januara pschichodneho lěta wróćitaj

Cesara Rossa sajeli.

Po stónzowanju jogialdemokratiskeho wjednika Matteotta dyrbjachu też italskeho wyšokeho sastojnika Cesara Rossa sajeć, dokelž bě do mordarskiwa zapleczeny. Hdyž jeho pschesłyschachu, wón ministerskeho pschedsydu Mussolina se swojim wuprajenjom cżežko wobeżeli. Posdźišo so jemu poradźi, z jastwa czeknyć a so do Schwajzarskeje wukhować. Mussolini je so pytał na Rossu dla jeho wuprajenjom wjeczeć. S pomocu jónskeje, kotraž bě so z Rossu bjschcżesczila, jeho do italskeje enklawy pschi Luganskim jězoru swabichu a sajachu a jeho potom psches schwajzarski kraj do Italskeje wotwjedźechu.

Achmed Zogu chce so z jenej italskej prynzeßu wożenić.

Albanskeho knjeżerstwo prezidenta Achmeda Zoga šu jeho kreatury za albanskeho krala wuswolile, tola krónowany bjschcże wón njeje. Mjedy hacz jebi krónu na hłowu staji, chce wěstosć měć, so jeho italske knjeżerstwo podźišcho, hdy bu jeho dalsche plany na Balkanje wocżešił, njewotrjonił. Tohodla chce swój tron z wożenjenjom z jenej italskej wjerneßu wobstwjerdźić. Wo tym je so tele dny w Romje jednało. Kaž so zda, je italske knjeżerstwo do žadania Achmeda Zoga zwolika. Tohodla šmě so wocżakać, so bu blišche sum krónowanje wotmjeło.

Ze Serbow.

Duchownicza.

Pjatk 31. žnjeńca.

Paulina — Raimunda.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

† 1891 Jan Bohuwěr Šołta, literat w Budyšinje. Běše to muž, kiž z połnej zahorjenosću a horliwosću serbsku mysl haješe. Wopytowaše Budyski katolski seminar, zo by so za měšnistwo přihotował. Tu so hižo wuznamjenjowaše ze swojim serbskim wótčinskim smyslenjom a ze swojim pócowanjom. Po wobstatym wuhowanju postaji so za wučerja w Zdžeri. Ale jenož krótki čas je tuto swoje zastojnstwo zastawać mohł. Bolostna čežka khorosć nuzowaše jeho skónčnje, so zastojnstwa cyle wzdać. Tuž staraše so wo njeho wóte Jan Arnošt Smoleŕ, kiž jemu składnosć da, sebi jako spisowaćel a dopisowaŕ Serb. Now. telko zasłužić, zo móžeše skromnje žiwy być. We swojej bědnosći je Jan Šołta tola wjele za serbske pismowstwo dźěłał a dawał. Wosebitu zasłužbu je sej z tym dobył, zo je wšelake rjane bajki z ludoweho orta napisał a zakhował, kiž bychu so bjez njeho zhubiłe. Słónčko zboża je jemu malo na pué jeho žiwjenja swěčiło; jenož tehdy, hdyž móžeše nješto wuskutkować za swój lud. To běše jeho wjesele — jenička.

† 1891 Jan Bohuwěr Šołta.
1852 wotpala so Wulke Zdźary.
† 1735 Matej Jokuš, farař w Hbjelsku, sobuzałožeŕ serbskeje biblije.

Z Kulmanoweho kěrluša wo pčole.

Wše pčoły maja wjesele
So k matczynemu městu,
A hdyž so matka pominje,
Dha smjerć też maju wěstu.
Tak zo mnu też wšo k kóncej dźe,
Hdyž duša, Jezu, zhubi će.

Hdyž wšitke pčoły we kołču
Při swojej matey sedźa,
Dha zhrěja so a njeznjerznu,
Kaž pčolarjo to wědźa.
Tu widźiš cyrkej křesćansku,
Kak wostać ma při Khrystusu.

Přisłowo: Wjacy sebi lubić daš, wjacy křiwdow čerpjeć maš.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer wo dnu +18. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —5, thermometer w wozy —13. Wuhladny na khłódne, tralch. šmche wjedro. — Wczerawschi rjany dešćeršik šu ratarjo z błahej wutrobu witali. Lačna jemja je schežđrjewe maczenje ruče schrěbała. Jara šłužownemu je rěpi a turnjpkej pjches. Dešćerik khłóznje mjasticha wužina, i bolonja pjches Italiju a Schwajzarsku k nam pschichadźa. W połnocnej Italiji, rańschej Schwajzarskej, Tirolskej a w Austriskej cżežke přewodźer walku schodow nacżinichu. Slowi sawinowachu wulke powodźenja. Poła nas so wczera jenoż wubdźi tuteje maćerje ale hyšnje nadźiwny wuhódženc. Nětko nowe wyschina w schérokej fronce i wjeczora k nam pschichadźa, lubjo nam wuwjedrjenje a nětkotre rjane słónczne dny. — Jutrje sobota schadźa hłóžkoty 5,11 hodź. a rjana so 6,48 hodź. Měsac je schadźa 7,46 hodź. a chowa so rano 6,25 hr.

— Tak njewonvany swandrownik, kotrehoż wczera wjeczor na Hoschi haty widlischcża hnabowdu, ha wot sawokanych sobustawow sanitarnje kolony „Czerwjeneho křiża" dla swojeje bjespomocnosće do měschczanskeje khorodnje dowjesom.

— Hromadu sajkoj staj dwaj wospowdowaj automobilaj wczera wjeczor wokoło 6 hodź. na tschischnischcu Moltkowe a Stuttkeje dróhi. Wospodu do schkody njeschłodźechu a też schkoda na wózach njeje wulka. Wjednika jenoho wosa, kiž je swojeho pschiwoženja dla na wjesnej wina, su wobstarkli.

— W mozy na 30. 8. 28 pokładnych tu je Schrebarskich schjedrokow pschi Pschischczanskim puczu 8 a hornjeca. Stoczatka, kotrež su hnydom na městnje zaschli, běchu czorne, brunc, zelene a wokrjesnjenkate.

— **„Łužica"**, serbske towarstwo w Hornjej Hórcy, wuhotuje pschichodnu njedźelu 3. sept. popołdnju we 2 hodź. w Mnišonskej piwarni wulkotny zawjeselenski swjedźeń z třělenjom a tysacorymi druhimi zabawami. Při tym budże sokolska hudźba swoje wjesele přezpoła hrać a wšelake rjane serbske pěsničky, tak zo so nikoman njewostudźi, hdyž njedźelu na serbski swjedźeń do Mnišonca přijedźe. Wšo podrobnišo wučitaj z dźensnišeho nawěšteka!

— **Mjasowe jatki (Freibank) w Budyšinje.** C... tu, 1. septembra wot 7 hodź. hacz do 9 hodź. štwe h... njacho punt po 40 pf., štwe fwinjoze mjacho punt po ... pschichodnu njedźelu. — Njedźelu za tydźeń, 9. pa... wuhotuje schulska gmejna šoawna šaso tas schuls... dźeń. Schwjedženski wubjerk je wjele sawježelenjow... zy porjad šołajal.

S **Khwaczic.** Němskostatny šwjatk wójnskich wo... dźenych, wójnskich wobdźělnikow a wójnskich šarwatarjow, městna skupina Wulkodubrawska, smje njedźelu, 2. septembra, popołdnju w 3 hodź. w Nowakez hołcenjow w Khwaczicach swoju wótčinsku khromadźiznu. Dokelž je... načelnoše pschedłeża, kiž maju po hnydom wuradźeć, je ... i winowatoschu wschěch šołmšlowom na khromadźizny pschijić, kiž njebudże 15. septembra, ale wažnych wěcow dla **hižo pschichodnu njedźelu 2. pózjerja.**

S **Wjelećina.** Wulki pschitwark k gmejnskemu domtej, kiž bu město noweje radnizy pschirawjeny, budże bórzy dokonjany. Rjany twar (po nacżišku gmejnskeho tamarskeho mišchtra Hoffmanna) ma nimo kluzownych měšnjacow wulku pohódlnišku šalu, kiž dospołnje runnu potrjebnosć šwoka. Tu budu so w pschichodze pohódlenja gmejnskich šołmšlerjow wotmětwać. Wutwjedženje twara je w rukomaj tudonneho twarskeho pschedewšacżela.

S **Hrodźišcza.** Po dołhej lěčnej pschesłabosći khromadźichu so gmejnšu šołmšlerjo hrjedu wjeczor pod pschesydnowm měšchczanosty Benscha k pohódlenju. Najprjedy bu so wotličenje pschedpokłaži. Pruhowarjej šlicharnje Reichelt a Lehmann namjetowaschtaj po wujašnjenju wschelakich praschenjow, so by so kujes měšchczanoša Benscha wuswobodźił, schtož so też jenohłósnje sta. Sa běžne šlicharniške lěto wuswolischtaj so za slicžowarskaj pruhowerjej knježa Kranz a Kschižank. W dalschim hjerjechu hjej na wjedowzu wukas hamtskeho hejtmanstwa we rewiši gmejnskich kašow, kiž ma so kóždalětnje wot dwoju knjesow gmejnskich kašowy wukonjeć. — Cżakanka próstwa so pschijmow. Schtyri próstwy šwonkownych wušłałowo wo pschiwołowanju pschijačach a pschiwoli so kóždej po 3 hriwnach. Pschepołożenje wentoła, na ležownosći knježa Rósšela mjenscha sa trěbne a pschiswolichu k tomu potrěbne wotběhne roły a z tym sjednoczene dźěła. Pschischtupichu w wobležbnim posedźenju wokrjesneho wubjerka namjetowanemu „Dr. Jungmann-darej" a pschiswolichu jenohłósnje podšel, kiž pschinjdże prozentualnje na naschu gmejnu.

Z **Khróšcic.** Zarađenje maćerjow budże srjedu 5. septembra popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćencu. Lěkaŕ budże přitomny.

Z **Khróšcic.** Zańdzenu njedźelu 26. t. m. wuńdźi tu najdostojniši knjez biskop dr. Schreiber swj. sakrament firmowanja. Cyły swjedźeń so nanajrjeńšo poradźi. Na cyrkwinej wěži a wo wšy zmahowačin so khorhoje a nětkaže 9 čeatnych wrotow běchu přez cyły wjes natwarjene. Wokolo 1/8 hodźin rano přijedże najdostojniši knjez z wozom do Nuknje, hdźež jeho na 22 křiżerjow powitachu. W jich mjenje poštrowi knjez kubleŕ Grofa z Khróšcic knjeza biskopa z lubymi słowami. Z tutym přewodom přijedże knjez biskop do Khróšcic hdźež wosadni duchowni, towarstwa ze swojimi khorhojami, družki a wulka čerjoda wosadnych jeho powitachu. W mjenje wosady wčese tu wosadny knjez farař Šewčik. Knjez biskop so za wutrobne słowa podźakowa, wuprajo swoje wjesele nad tak swjatočnym powitanjom. Hdyž běchu předpisane modlitwy w cyrkwi a na kěrchowje skónčene, započa so biskopska pontifikalna Boža mša. Wosebity cyrkwinski khór, wobstejacy ze 60 spěwarjow a spěwarkow přednjese ze sylnym orchestrom łačansku missu z wulkej wustojnosćn. Knjez šulski wjednik Lipič nawjedowaše khór. Wulka cyrkej bě z wěriwymi napjelnjena, kotřiž drje z rědka kdy tu nješto podobne słyšachu. Knjez biskop wupraji na předowanju swój dźak wšem, kotřiž při tutej swjatočnosći pomhachu a wěnowane myslički wo darach Ducha

Potajny hłós.

Roman.

15] (Pokračowanje.)

Wona pak wobtrućowaschе, to njeje zuseho jenje widźała, doniž njeběše jo jej jenoho dnja sa tašu pschedstajił a jeje wobtłud bě po wurjadnje na to wobmyslowaŕ, so jedyn druhejho strowjeschtaj abo zyle wschědnje po rozmolwjeschtaj. Polizija bě pschi tehdyšnich pschehlyschowanjach toho wěsteho pschehrjedženja, so wona njewěrnosć rěcži, dyrbjeschе pak ju dla njedobstatka dokopałowo sasa puschćesći, hačrunjež ju też hjenza hišche wobhladźuła."

Sterling bě tehdyžnim pschihotowanjam, njepschetrubjanym schi mje ani jenježki raz. Nětko wón stany a rjekny:

„Haj, nětko ja wjšo wěm, swotkel je zyły plan wukhadźał. Ja ho žadam, so tale tak njenowana komerzijna radźičelka ja tym teži. Dwěluju, so śmje naju wobyt wulkeho wužitka, ale chcemoj wschak widźeć . . . Pójmoj ras k njej! Ale njesabudźeje: mój próznjenoj po jenježy wo to, pschiwuslnych morwju namakaćej."

W druhim pschědobje w Riddaregatanje 71 nadeńdźechmoj na mołasnej deseščežy napisnu: Komerzijna radźičelka Ljolcha Klause. Sterling jitkeji na šwónčkowe tłóčadło, a ja něschto wokomikow wotewrjeli namaj sympathiska šłužowna durje. Kak jara pak ho dźiwach, hdyž blišje na nju pohladajo w njej tantam mjedu holczku spóznach, kiž bě ho w Serafimskim lazarecze ja knjeżnu Hjálmez napraschowała!

Na praschenje Sterlingowe, hacž je komerzijna radźičelka k rěčam, praschesche naju, wokomik w pschedstiwi wočakaćej, mjes tym so ehe ho pschinjeseš hicź. Wona sakupi do jitiwy na konzu khłóbby, a hnydom na to sašłyschachmoj sawołanje šwodźiwanja a praišet, jako by ho cżežki šaženak z mozu sakundy.

Potom pschidźe hołza wróćo a prošeschе naš, do małeho salona sajnjpicź, kiž bě w napschećejwnem konzu dydlenja, w kotremž, kaž so zda, hospoša pschebywaschе.

Sterling ho z **kwatkom** po jitwi rozhladny; potom šydze ho na sofa a poča jebi album z podobisnami, na blišše leżazy, wobhladowaćz. Hdyž běchmoj zantoj, schepnych jemu, ho žym holzu i lazareta šaso špótnak. Wón njewotmołwi, ale po wuraju wobliča widźach, so nowinka jeho nanajbóle šajimuje. Wón poprožu mje i ležy widźomnym pokiwanjom j hłowu, so bych ho toharunja podhybnył. Mój cżakanjow nětkaže dešćaš mjeńšchinow podarowa ani so hychmoj słowešła porčzałoj, na pschichład komerzijnеje radźičelki. Nadobo mějach wěste šacżuje, so naju nječtó, kotrehoż njemóžachmoj widźeć, wobkedźuje, a pohladowschi Sterlingej do wobliča, pytnych, so ma też wón to šamtsne šacżuje. Mój pak ani še słowom ani j wuraju we wobliču njedachnoj špótnjeć, so šmoj nječtо wjerschčenego wobkedźbowakoj, ale Sterling šawrě zyle šmérom album a rozhladny ho šischeje ras, kaž ho zda, zyle bjes šajima, po jitwi, so by ho napoškedźu na šawěšchi šahladał, kiž najšerjscho nětkaže durje šakrywaschе, kiž do druhich wobydlerišich měšnjoczow wjedźachu. Ja ša jeha jpobladnjenjom šledowach a měnjach, so widźu, kak ho šawěšchi j łohka pohibny a šdobni šašłyschach rozoik, jako bychu ho durje wobhladnjwe šacżuje. Sšuadź ho mylach, hnadź pak ješ nź — na ródzy pad šašłupi w šamtsnem wokomiku komerzijna radźičelka do jitwy.

Dyrbju rjez, so jeje jwonkowne šjenjenje trochu moje špodźiwanje šłudźi. Běch wočakował, žónišku tajkich dyrkhóbbach wulkeho hotela na kontinenеje šettawajch, městu toho pschikhadźeschе k namaj mała žónička něhdźe wokolo pjeczdźešatej lět, kotrejež zyle waschnje bě šama pschecżelerašcej a dobrocżiwošcej. Mój poštawzhnoj po pokkonjeje, hdyž wona šaštupi.

„Proschu wo wodacże, mojej knjeršaj," poča j lědy šacżujonnym pschiwkom, „žym wamaj bohužel cżakacz dołha. Ale mam w tutych dnjach šchwalcu a běch rune ja pschimérjenjom, hdyž šłyschach, jo šebi pschejetaj je nima rěczeć."

Wona naju j machnjenjom ruki pschepreschy šo pohybnyć.

„Šmělmoli šo wopraschećej, schto je ſ pschičinu wojo wopyta . . . . . ?"

Sterlingowe wócżko bě wuškuschnjšy na wobliczi komerzijnеje radźičelki wotpočowało; něšto wón džeschе, pschi tom wócżko wot njeje njespuczejo:

„Hnadna knjeni, wy ješe, žym-li prawje wobhonjenj, hacž do njedawna podružnizu měła, wošću knjeni Hjálmez."

Ja měnjach w jeje wočomaj ša krótczički wokomik ke kundy nahłe šaſaapnjenje widźecz, ale wona šo dospołne wobhnjeschе: w pschichodnem wokomiku hedźeschе šaſo nje šo ſ njeswočom najpschećelnischeje žónišce psched nami.

„Ach haj", wona šłyschmy, „młoda žóništa tohole njima je wšjo pola mje bydlita, ale žym ju ſ šwojemu wobšaraworju proſwej dyrbjała, so by šo ša druhe bydlenje šłarała. Knjezej frosumitaj: Ja hdy, hebi ju bóle da šwojej towarschnoſce hacž pjenjezných lěpschinow dla do domu wšała, a ja drje mózu też rjez, so běch kaž macz ſ njej, ale — kaž šo to šlawa — njedźak je šiwela mša. Tohodla žym też ja naščownicz dyrbjała. —"

„Wodajże hnadna knjeni," rjekny Sterling, jeje wowal wuraſow pschetorhnje, „ale šlare pschijšłowo praji: „De mortuis nihil, aut bene!" a też pola naš je ſ wšjonom, morwych na pokoj wošłajicź. Hdyž by hnadna knjeni namaj jenoż nětkotre krótke praschenčka dowolike, to myšlimoj, jo njebudźemoj hnadnu knjeni dołho šadźerjeć trjebacź."

(Pokračowanje šcžehnje.)

swjatcho wosenje młodym wosadnym wěriwym. Potom wudźěli 303 firmujomnym swj. sakrament firmowanja. Wokoło ½12 hodźin skónči so cyrkwinska swjatočnosć. Po připołdnišej přestawcy wopuści najdostojniši knjez wjes, dokelž w 3 hodź. běše firmowanje w Njebjelčicach. Zaso přewodźachu jeho křičežo hač na hranicy wosady, hač do Smječkec. Tež w tamnych wsach přez kotrež knjez biskop jědźeše, stejachu čestne wrota a wjesni stejachu wšudźom we wulkich drjódach při puću, zo bychu swojeho wyšeho pastyrja widźeli a postrowili. Tak pokaza wočehe tutón dźeń z nowa, zo katolski serbski lud česći swojeho knjeza biskopa jako jemu wot Boha postajenoho wyššeho pastyrja a zo steji tež w přichodźe krače ke katolskej cyrkwi a k jeje wjednikam.

Najnowše z cyłeho swěta.

— Skerowa powěsć wo wjedrje za jutrišchu sobotu: Khłódna, wo dnju swjetlcha rjenje a něchto mało czopłischo. W Jendźelskej: rjenje žuchło a khłódno.

*

W Janšim měsęje w Drjezdźanach studjeń ryja na mešnje, kotrej je so w předawšich letach nažypało. Dźěra bě so hrjedu hižo 6 metrow hłuboko wuryła. Hdyž so ishwórtk rano studnjer Wóhmig do dźěry puschcži, so wón z nahromadźenymi płunami pohłuschi. Jeho pomocnik Ulbricht za nim saleše, so by jeho horje sćahnył. Tež tón so z płunami pohłuschi. Mužiwa sawołanege wohnjowoje wobory so, z płunowymi maskami wuhotowane, do dźěry puschczichu a znjeboženeju studnjerjow horje sćeżechu. Taj běchtaj hižo z płunami morjenaj. Wschě hospyty, jeju wožiwić, bjes wuspěcha wostachu.

*

Na Mittenwaldźu železnizu so rozpadnjena skała wali. Železniški wothladar so na sboje z cżasom toho dohlada a powěsć wo tym da. Spěšchny cżah dyrbjesche na skałownej cżarje zastać. Na bayerskich rěkach je wulka woda.

*

Wot hrjedy je w jamje „Martha" w Hoengenach pola Aachena 191etny hórnik z wotwalenej roskhnjenej skału zamknjeny. Na sboje je so poradźiło, jemu zhrobu a cżerstwy powětr podawacz. Wulkowanske dźěło je jara wobcżejne. Wón je hižo 48 hodźin živy pohrjebany.

*

Denguesha symiza, kotraž so z kunivorami na ludźi pschenoschuje. so w Grichiskej dale rozscherja a je so hižo do Bolharskeje a Turkowskeje wupschestrěła.

*

S dešchcżemi poślednjeju nócu staj so dołaj rěki Inna a Sala w Tirolskej powodźikej. Pola Steinacha pschi Brenneru je woda hródź a stwu burschego statoka wottorhła. Wobydlerjam su cżełko sranjenscho mjes hromadu kamjenjow a drjewom namakali. Jeho žona je so zhubiło. Mózno je, so je so tepiła. Tež w druhich dołach je so wulke sapuschczenje nacżinilo.

*

W Kuskowje pola Moskwy so na hacże cżołm z 32 dźěcżimi powróći. Pschepytanje je wupokasało, so je cżołm wobschkodźeny byl, prjedy hač so je njewobkedźbowane dźěcżi do njeho zhubnyle.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 31. awgusta 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych .	46,95
jendźelski punt .	20,347	100 čěskosl. krónow .	12,426
60 šwajc. frankow .	80,735	100 franc. frankow .	16,37

Barlinska burša bě wčera wobsebje wjchi spokojana pschełata. Posłužischo so kursy efektow schłabschich. Wiki dołżnymi a rentowymi zlisčinami bě so powschitkowje wěcne a sćežje schłabjene.

Na produktowych wikach w Barlinje bě holowe zorno nimale žadne. Tohodla je so dotalnych płacżinach wschowachu. Posłužische termije wschitkoschu pschenicżu, rožu a wowsu dalsche schłabjenje. Wčera płacżeschе zentnar:

w Barlinje

pschenicżu 10,80—10,90 hr., rožu 10,75 hr. hač 10,85 hr., jačmjenja nafunschego 11,—11,65 hr. jačmjenja nałtunego 11,70 hač 12,70 wowsa 10,00—10,40 hr.

w termijnowym wobchodźenju

za septembr: pschenicżu 11,35—11,41½ hr., rožu 11,52 hr., wowsu 10,45—10,42½ hriwnow,

za oktober: pschenicżu 11,60 hr., rožu pak 11,57½—11,60 hr.,

za dezember: pschenicżu 11,85—11,82½ hr. a rožu 11,63¾—11,65 hr., wowsu pak 10,52½—10,50 hr.,

w Lubiju

pschenicżu 10,70—11,10 hr., rožu noweje pak 10,70—11 hr., jačmjenja nafunschego 10,50—10,80 hr., nałtunego jačmjenja 12—12,75 hr., wowsu nowu 9,60 hač 10,15 hr.

... w Kamjenzu

pschenicżu 10,50—10,80 hr., rožu noweje 10,70—10,90 hr., wowsu starebo 12,50 hač 13 hr. nowego 9,80—10,50 hr., jačmjenja nafunschego 10,50—10,80 hr. jačmjenja nałtunego 12—12,50 hr., a nowe běrny zentnar 4—5 hriwnow, prosjata 15—23 hriwnow, běhaki 50—60 hriwnow, hušy 7,50—8,50 hr.

Wiki schtwórtk w Komjenzu.

Kreń 1,20 hr., kotrabi 15 pj., hrjadźiły kał 20—100 exemplarow, jabłuna loboda 35 pj., morchej 20 pj. a bła 20 pj., rjenjeń 15 pj., běrny nowe 6—10 pj. a złotej 6—10 pj., hotanske jahody 65 pj., prunjaty 70 exemplarow, sćłonki 30 pj., knjischny 10—25 pj., jabłuka 40 pj., kał běły 20 pj., cżerwjeny 30 pj.

Wiki schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,15 hr., jeja 13—14 pj., rjenjeń 15 exemplarow, łany wotli 1,60 hr., kalerepa 10—15 pj. a złotej kerčk 10 pj., zyble 20 pj., cżesnjaki 5—15 pj. a kh 1,40—1,60 hr., šwinjaze mjaso 9,90—1,10 hr., wowjaze 0,90—1,10 hr., jehłaze 1,20—1,30 hr., bury lenc 35 pj., hotanske jahody 65 pj., běrny nowe 6—7 ., tórki 10—15 pj., hušy 1,40 hr., prunjaty 70 pj., ušchwy 15—25 pj., jabłuka 10—35 pj., sćłonki 30 pj., iwo 50—55 pj.

Wiki jandźenu hriedu w Dalschtrowje.

Pschenicża 10,50—10,80 hr., rožu 10,50 hač 10 ., wowsu 12—12,50 hr. starsy, nowy wowsu 9,50—10 ., najwjetši jačmjeń 10,40—11,50 hr., nałtuni 12 hr. hač 12,50 hr., běrny 3,50—4 hr., nowe 4—5 hr., łyno 50—5 hr., šlonu nałtuniho 1,50—2 hr., butra 1,15 ., jeja 13 pj., prosjata 15—18 hr., běhaki 50 hr., złotej 5—10 pj., zyble 20 pj., hołbje 1 hr., tórki 10—25 exemplarow, rjenjeń 10 pj.

Wiki schtwórtk w Khorzebuzu.

Butra 2—2,10 hr., łwarohy 30 pj., jeja 14—15 pj., ły wotli 1,40 hr., howjaze mjaso 1—1,40 hr., cżelaze jako 0,80—1,30 hr., šwinjaze mjaso 1,20—1,40 hr., wjnjaze mjaso 0,80—1,20 hr., łury 1,40—1,50 hr., hušy 1,40—1,50 hr., hołbje 0,80—1 hr., łavohy 1,30 hač 1,60 hr., morchej 15 pj., jabłuna loboda 40 pj., hrjadźiły kał 50—60 pj., zyblа 15 pj., běrny nowe zentnar 4—4,50 hr., złotej kerčk 7½ pj., łuny 1,50—1,80 hr., sćežunki 1,30 hr., karby 1,40 hr., łolanske jahody 70 pj., wišnjowe 35—50 pj., prunjaty 50 pj., kurjatka 70 pj., złowki 40 pj., knjischny 10—50 pj.

Wiki wježera w Shorjelu.

Butra 1,05—1,10 hr., jeja 10—13 pj., běrny zentnar nowe 6—7 pj., jabłuna loboda 30 pj., morchej 15—25 pj., zyblа 15 pj., złotej kerčk 6—10 pj., hrjadźiły kał 10 hač 17 pj., radički 10 pj., sćežunki 1,50 hr., łuny 2 hr., wuhrjany mjeń 1,40—1,60 hr., we płastach 2,80 hr., šwinjaze mjaso 0,80—1 hr., schmaty 1,70 hr., łolanske jahody 65 pj., prunjaty 70 pj., kórki 15—25 pj.

Swinjaze wiki wježera schtwórtk w Khorzebuzu.

Na wše běchu pschihotowali 1920 prošatow a 200 kow. Wone płacżachu

prošata:

małe	8—14 hr.
srjedźne	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

běhaki:

małe	22—45 hr.
srjedźne	45—65 hr.
wulke	65—95 hr.

Pschi stajenja

Holzu do domu, Hewerla w Hrodku, Drjezdźanska dróha cżisło 411.

Holzu do domu, Wittigez Jubla w Sedlcżanach.

Stalarjam. Dimitzingez Kala pola Njeswa.

Mjekarskeho, Linka w Kamjenzu.

Kantoristku, Deutsche, Steinindustrie A. G. w Kamjenzu, Winjzowa hasa 11.

Posonza, Haasa w Njeswje. — Nochtat w Budyschinje na Bórkline 6.

Pschedawatku, Grudinski w Mužakowje.

Wučzobnika pschekupskeho, Wolf w Wiskopizach.

Na pschedań

Kolo motorjste. Pürschel w Hrodku pschi hlownym dwórnischczu. — Marschner w Budyschinje Stiftowa 2 hdo cżo. 2. — w Khrósławje 74.

Krumna hnyłotołuczelna podhotowa abo 1¼ ktna w Khrósławskich 22.

Zhubjene tšěchnje a laty z Butczanskeje zyrkwje, dasche wukasuje palčr Guhr.

Kupuja:

Ssyno w Budyschinje, Strauch a Kolda.

Ssyno, żelesotsiernja a maschinska fabrika w Budyschinje.

Kosu dešmu w Hródku pschi Schwajzarskej jahrodze 4.

Ssudnišay na pschedawanje

sobotu 1. septembra 1928

w Kamjenzu rano we 8 hodź. w hoscenzu „Ke trónjacej": klaber,

w hoscenzu „K lětnemu dworej" dop. w 11 hodź. schpihel, sofa, werkło, 3 rucży, wołma, papjera, pjaz, 6 porow wohajzow a kupanskej trjeni,

w Biskopizach na Budyschinskim dop. w 9 hodź.: Kolo, mobele, 3 kachle, barby a laki.

w Hródku dop. w 10 hodź. na Wojerowskej drohi 9: auto, motor, pjenjezny kamor, sofa, pihanske blido, motorske kolo, 6 gramofonow, kolesa, wobwesa, klamanske twory, hotowanje, zigary, zigarety, tobak, drobne a klamanske twory.

Dobrowólne pschedawanje:

w Biskopizach z konkursa pschekupa Hugo Langi w jeho dworje, Mlynski hat 3, pjatk 1. 9. dop. wot 9 hodź.: papjera, tintki, klamanske twory, wahi, rěble, šrubki, ruczny wuž, ustr, wobsesane wurjane twory, schtukowa a hischcże druhe wězy.

Sstad Brjezowskeje gmejny njedźelu 2. sept. pop. ½4 hodź. na gmejnskim hamjeze.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Wobrot je šmahny. Płacżišny kož wježera.

Dop. ¾12 hodź.: Pschenica sterje tunischa, rožka na płacżišnje wobstawa.

Płacżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, wowak 100 kg.
Płacżiny po złotej hriwnje.

	31. 8.	29. 8.		30. 8.	29. 8.
Pšenica	216-218	216-218	bunv	—	—
rožka	216-217	215-217	woka	31-32,00	31-32,00
nal. jačmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jačmjeń	204-213	204-213	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wows	200-208	202-203	zeradella	—	—
kukurica	208-211	208-211	raps. wosušk	19,80	19,30
pšeno muka	27,00-30	27-31,00	lany wosušk	23,00	23,80
rožna muka	23,00-31	29-31,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	běrnj. kruški	—	24-24,20
rožne „	16,25	16,25	syno, 50 kg	3,60-4,00	3,60-4,00
lane symjo	—	—	rožna słoma	1,00-1,15	1,00-1,15
hrochi	—	—	jačmjeń „	1,80-2,00	0,80-0,95
raps	330-332	330-335	wowsena „	1,80-1,95	0,80-0,90
pjeluški	—	—	jačna „	0,80-1,00	0,75-0,90

Wične płacżiny štwórtk w | **Kamjenzu** | **Lubiju**

30. VIII. Wšo. po złotej hriwnje	za 1 centn.	za 1 centn.
Pšenica	10,50—10,80	10,70—11,10
Rožka	10,70—10,90	10,70—11,00
Jačmjeń (nałt.)	10,50—10,80	12,00—12,75
Wows	12,50—13,00	12,20—12,50
Syno	5,75—6,25	4,50—5,50
Słoma z mas. młóc.	2,00—2,20	1,40—1,80
Słoma k zaslanju	1,50—1,80	—
Słoma z ruku młócena	—	2,50—3,00
Běrny pola ratarja (nowe)	4,00—5,00	—
„ hač na železnicu	—	—
Butra	2,10—2,20	1,10—1,15
Jeja	0,13	0,13—0,14
Přeńčne wotruby	—	8,50—8,75
Rżane wotruby	—	8,80—9,00
Pšeńčna muka	—	18,00—18,50
Rżana muka	—	17,25—17,75
Prosata, wulke	50 - 60	—
„ „ srjenje	15—23	—
„ małe	—	—

Płacżiny ręznego skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

30. august.

12 wol., 23 byk., 18 kruw. a jałoc., 760 čelat, 83 wowc., 406 swini.

Płacżiny za

čelata: 1. 78—83, 2. 70—76, 3. 60—68;

swinje: (přez 300 pt.) 75—77, 2. (240—300) 76—77, 3. (200—240) 74—75, 4. (160—200) 73—74. Raney 65—70.

Sobotu 1. septembra započinaju so moje

wosebite předawańske dny

Přeswědčće so wo njesmérnje tunich płacżiznach za mojo dowěrjenske kajkosće:

◆ Dla přepjelnjenja mojeho składa!

Wušiwane łožowe počehnjenja z 2 hlowak. . . .	10.50	7.90	4.95
Łožowe počehnjenja, běłe	8.70	5.95	3.95
„Stangenleinen"-počehnjenja	10.80	7.90	6.90
Damastowe počehnjenja	11.70	10.75	9.80
Cychowe počehnjenja	9.30	7.90	5.90
Tkaniny za łožowe płachty, 140 cm šěroke, 1 mtr.	1.35	1.20	0.95
Tkaniny za košle . . . . . mtr.	0.95	0.78	0.53 0.42
Syra kopřina . . . . . „	0.68	0.58	0.38 0.25
Twjelki . . . . . sztuka	0.75	0.58	0.38 0.25
Próchowe trjenja . . . . . „	0.48	0.35	0.20 0.18
Kóperowy barchent . . . . . „	0.95	0.22	0.18 0.12
	mtr.	0.95	0.85 0.68

Wurjadne tunje wosebite poskićenja:

Damastowe přikrywy na blido	4.75	3.75	1.95
Damastowe twjelki	0.85	0.75	0.58
Dźelba zbytkow wosebje tunjo — přešiwanki (Steppdecken) —			
Počehnjenja za přešiwanki, tylowe a waflowe łožowe přikrywy, gardiny, damastowe taflowe přikrywy na kořejowe blido, tkaniny za wobleki, kostumy a mantle			

Hans Globisch we Wojerecach na Dwórnišć. hasy 13

Vogtl. Madras- **gardiny**

Płachty na sofy, łoža a divany ruby na blida, wóskowane ruby, łožace šaty najtuńšo

J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10

— Serbske postužowanje. —

Tunje tofle

dźěćace —,90, mužace 1,20, **95 žonjace pj.**

Heinrich Mohr

w Budyšinje na Žito. wikach

Hygieniske wěcy

za žony a za mužow

živołowo wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr, formarje, stalčki, podložki, pjelnuchowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš. před Šulerśk. wrotami 9

W salomaj „Krony" w Budyšinje

popołd. w 3 hodź. njedźelu, 2. septembra wječor we 8 hodź.

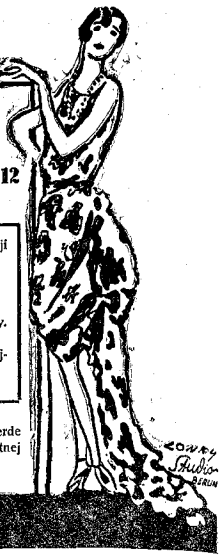

Revue der Moden

zarjadowane wot

kupnecho doma Max Herde w Budyšinje na Kamj. hasy 12

Kwětkowe wupyšenje wot firmy **G. Schindele**, zahrodnistwo w Budyšinje na Hošic hasy

Sensacionalny nazymski program 1928

Erich Wolf, znaty Winski humorista, zbudźi ze swojimi wulkotn. přednoškami a imitacijemi wulke smjeće.

Paolo, Piano-Accordeon-virtuoza, zwjeseli wopytarjow kóždy wječor ze swojim wumělstwom.

Orloff-Trio, wot nětkuščo kěžorskeho baleta we Pětrohrodźe z ruskimi narodnymi rejemi.

Lou Andrés, wot Tabariny we Winje, mištrka rejowańskeho wumělstwa.

Moda w běhu časow. Pokazanje drastow wot 2000 do Khr. hač do dźensn. dnja. Drasty po orig. muzeja za narodopis wuhotowane wot wumělskeje dźěłarnje Adolf Eichner w Barlinje, Leibnitzstr. 19.

Balet Esmanoff, wustojni rejwarjo wot Olympija w Parizu w swojich rejach.

Egon Mews ręči wo modach a žonach

Dimitri Roloff, ruski Balalaika-virtuoza.

Egon Mews a Erich Wolf w dwojokonferency. Wjerš směška a humora.

Metropolitan Mannequins předwjedźa najnowše nazymske a zymske drasty.

The Florida-Band, Jazz-Symfonikerjo.

Po předstajenjach: **popołdnju: rejowański čaj / wječor: wulki Revue-Ball**

Zastup z dawkom 1.50 hr. a 1.— hr. Doprědkapředawanja: Bautzner Tageblatt, Serbske Nowiny a Kupny dom Max Herde

Při nakupowanju wot 25.— hr. sem hač do dnja předstajenjow dari kupny dom Max Herde w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12, darmotny liščik za 2. městno, při nakupowanju wot 50.— hr. sem liščik za 1. městno.

Kurimy wšitcy jenož „MANOLI"-cigarety.

Kedźbu Serbja!

Njedźeln, 2. póžnjeńca we Piwarni we Mnišoncu

Wulkotne tšelenje

Wuhotuje tam popołdnju wot 2 hodź. Hornjo-Hórčanske serbske towarstwo „Łužica" ze sobuskutkowanjom serb. Sokolskeho Zwjazka.

Wobdźiwanja hódne předstajenja.

Koncert sokolskeje kapały.

Zajimawe tšelenje do tarčow, z rjanymi dobyćemi, dobyćerske koło, kołbaski a cały z rybičkami a druh. wjele.

Na tutón swjedźeń so wšitcy z blizka a daloko, wosebje pak naše lube serbske towarstwa wutrobnje přeprošuja

Předsydstwo.

Wobleki a kłobuki

hišče raz w płaćiznje znižene

Walter Noebel w Budyšinje

na Bohatej hasy 14

Hotel „Běły Kóń"

mějićel: Curt Lange

telefon čo. 3413

Najwjetša a najrjeńša jědźernja w Budyšinje

Tunje małe a wulke wobjedy

Najwobšěrniši wubjerk za wječerje

Wšědnje wumělski koncert

Njedźelu wot 1/2 12 hodźin dopołdnja

sněd'ański koncert

Točenje Budyšskeho wosebiteho piwa, Radebergskeho a St. Beno-piwa

Wupřahowanje / garaže za awta / rumnosće za zhromadźizny / swjedźeńska sala

Poskićam:

ćelace mjaso	punt	**1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
zmjerzłe mjaso	punt	**0.80** hr.
howjaze mjaso	punt	**1.10—1.20** hr.
mjasowu jušku		**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kołbasu		**16** pj.
kołbasowy šmalc		**0.60** pj.
ćople kołbaski		**10—20** pj.
wšelaku kołbasu		**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje

rěznisko mištr. na Šuleńskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Tworykupowacc towarstwo w Budyšinje zap. družst. z wob. ruk.

Służimy W F B ludej!

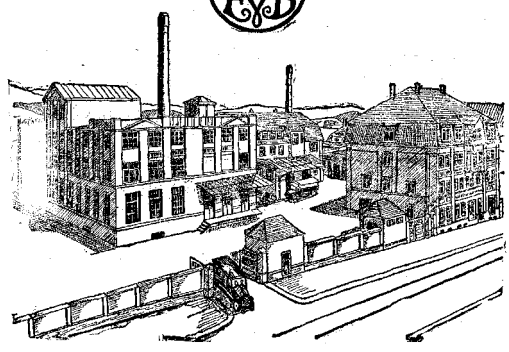

z našeje noweje pjekarnje

kiž naši česćeni sobustawy na wobrazu widźa, poskićujemy cyle wosebje

čisty ržany khleb, I. druž.		**0.75** hr.
pšenčny khleb		**0.40** hr.
cały		**0.03 0.05 0.10** hr.

wšelake druhe pječidła

Z našeje nowočasnje wutwarjenje konditarnje:

čornuchowe póduše (Negerschlen), **Mórske jazyki**

čajowe pječadła punt po **1.20 1.40 1.80** hr.

Wšě druhiny tortow / torty z wěnowanjom / Bismarckowe duby

Konkursowe přesadźowanje

Póndźelu 3. 9. dopołdnja 1/2 12 hodź. budźa so w **Klukšu** pódla hosćenca k Urbanowemu konkursu słušace blidarske připrawy a mašiny a. dr.

3 motory, 3 dosp. tružnicy, 1 kljijowe kachle, 1 bantowe piły, wšelake drjewa, dale připrawy atd.

přesadźować. Wobiladanje 2 hodź. do časa.

Arno Wuschick

přisah. a zjawuje přistajeny přesadźowar

Poručuju **sobotu**

w Lejnjanskim hosćencu

wot rano 8 hodź. sem:

rjane howjaze-, swinjace- a ćelace mjaso, wšě druhiny kołbasy, połć, łoj atd.

p. Pječaš

Stare knihi

wšěch družin, wosebje časopisy (Łužičan, Łužicu, starše lětniki Maćicy Serbskeje atd.) zběrki pěsnjow a tehorunja kupuje stajnje

Serbska knihafnja w Budyšinje

Nošce „Panther"-stupnje

na wobłuk šite/pyšne formy wuwjedźenje z čistej kože připózn. tunjo

Předawarnja za Budyšin

Příloha k číslu 204

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 31. augusta 1928

Předwjedźenje šćedlicy.

Dźěłeńki wuspytowańskeho wuwiśawa za ratarsku dźěłańsku wuczbu w Pomorzach.

Praschenje nałožowanja maschinskich pomocnych pschiprawowow k žnjam a k pschihotowanju lena biwa dźeń a žiwišće, dokelž ma žo plahowanje lena hižo wot léta wróćo schło, dokelž je žnjowy wuntschk a plaćizna ratarjam zajim za plahowanje rubita. Nětko pak žu žo plaćizny k lépschemu ratarskiwa pschemenite, tak so je wuhlad, so žo plahowanje saho wuwiśe. Nimo toho njeschmě zapomnić, so plahowanje lena tež wot wobkhodnohospodarskeho a dźěławohospodarskeho stojnišćeza pozbudowane mnohe lépschiny poskicza pod wumělenjom, so žu wschě druhe zadanja, schtož pódu, klima ato nastupa, dopjelnjene. Jako najwažnišche ma žo wuslědkowjeć, so je pola lena kaž jenaž hišće pola někotrych ratarskich plahowanych rostlinow (répik, répa, répina, kukuriza) mózu, dźěło pisches zyke léto lépje rosdźělić, tak so žo ratarstwoje nutne czasy, kaž na psch. pschi nałétnich wuhrowach, wobžalbja a czasy, hdyž je mjenje dźěła (po wuhrowach a psched žnjemi wobkopowankow) wupjelnja. Pschetož pschi nětkoždy sto znjowskim rozsenstu móže žo len, snajmjenšcha na niž pschepschuchich polach, jako tak mjenowany pózdni len nětkoždy hyzdź meje žiwy, potajkim w czasu, hdyž je wjazy khwile, tak so znjeho pschenjesenje polozjy septembra padnu, kiž so mjes wotawu a zběranjom běrnow tež derje zahnu. Narěpje tyje lenej krótko pisched wuhrowom swarane dźěławskiwjeho abo hdyž je hewak druha selena piza rosila, schtož je sbohom naškepschi pschedźěwa, abo na pschikład tež wuhrowane žito. Wuhry-li žo po druhich plodach, potom je dosć czasa, pódu za czasz druhich nałétnich dźěławy s dobrej khwile wobdźěłacz a pschihotowacz.

Jenu czeju pak plahowanje lena žobupschinjese, žne žadaja žebi wjele ruczneho dźěła. Zwiazaza maschina a koha žo samo wot žo zakaja. Njemóžemy žo tohodla dźiwacz, so so jasimowane knihi, kaž pola nas Němcze len plahowaze towarstwo a też druhe městna wo problem schczedlizy (jako maschiny) prózuja. Tak kupi Němcze len plahowaze towarstwo 10 schczedlizow kiž buchu léta 1927 na jenej wustajenym mytowane, so by je ratarstwu mohło pschedwjesć. Tak bźi też jena w Sakšei. Mějachmy sdadnosć, [illegible] maschiny pschi jenym pschedwjedźenju w Ruchowje pola Kinowbka wobkedźbowacz. **W Budyšinje: wobe-** [illegible] **bebi wuzhytkowanšći wuslaw za ratarsku dźěłańsku** [illegible] **a w Pomorzach pschedewsak maschinu pschedwjesć, a** [illegible] **Dalbinka we Rokitzach a Iwisa Urbana we** [illegible]. Dźeń pschedwjedźenja so hischcze na tutym [illegible] wobkwi. najšerje budże so sapoczaik septembra. [illegible] sbojstaj konjec a k poskuzowanju trěbuju je [illegible], dyž wobsobje k wotbźěwanju dźernjeneho lena. Dalewuwanym ratarjam polkicži so potajkim skladnosć, žebi maschinu wschi dźěle wobhladacz.

Hdyž su też techniske cźele w nastupanju dźernjenja pschewinjene, dha budże waschina za ratarja, kiž jenoż we malym pschinje, khětry wudawk. W tutom nastupanju waża ka tohodla hišćeze sprědki a pucze namakacz, so by so kombinatorskej maschiny swjesćela, na pschikł. na puczu [illegible] abo [illegible] jena wožoba tuto dźěło hlownje wuko- [illegible] Diplomowany ratař Scherff.

Zjězd ratarskich dźěłaćerjow.

Srjedźu, 26. znjenja 1928 mějesch: centralny swjazk ratarskich dźěłaćerjow (schczelčansko-narodnje sjednoczeny) swój letnišći narjadnischi zjězd ratarskich dźěłaćerjow w Budyschinje. Dopoldnja we 10 hodź. wotewri po w Wěrchowskej zahrodze konferenca, na kotruž běchu zapósłanjow a dowěrnikow s Budyskeho, Kamjenskeho, Lubijskeho, Zitauskeho a Wojerowskeho kraja póńlali. Wobkrjesarny sekretar Scheffel-Budyšli wotewri zjězd powitajo zhromadźowanych a hosći, mjes nimi też zastupjerjow pschemysłowych a industrielnych powołkarskich swjazkow. Po słowjenju nastupnych swjazkowych a zarjadowanskich praschenjow zjimaješe ke wjednik hlowneho wobkeda Blum z Barlina zjewa k temje: „Ratarske dźěłaćerjestwo w ludźe stacze a hospodarstwje.“ Wukhadźeja z praktareho czasa, rěčeješe we wuzhwobadźenju zednotlinych stawow a wožebje podrobnje jednasche wo nanajbóle wažnischim se wschich hospodarskich praschenjow, wo rozšrjanju praschenja ratarskich dźěłaćerjow. Wón warnowaschе worschty, kiž mjenja, so mózа z wobmjesowanjom prawa zwobdowneho pschecziwahowanja tak wažne praschenje rozšrjacz. Wón zwoła žo na wjsche zamołwite městna stata a hospodarstwa, so bychu ratarskemu dźěłaćerstwu runoprawjosć z druhimi stawami dali. Rěčnikej dosta žo hobotny pschikłesk. Sejźehowaza resolucija žo jenohłosnje pschija:

„300 na wokrjesnem zjězdze, 26. znjenja zhromadźenych zapósłanjow a dowěrnikow centralneho swjazka ratarskich dźěłaćerjow w Narodnischofakklim wokrjesnym staja žo jenosmyslnje za žadanje hlowneho zarjadnistwa swojeho sjednoczeństwa. Rozšrjanje praschenjow ratarskich dźěłaćerjow, kiž je z wožudnym praschenjom němskeho ludu, budże jenoż možne, hdyž dokhody ratarskeho dźěłaćerstwa budu tak wulke kaž su dokhody pschemysłowych dźěłaćerjestwa. Wjsche samołwite městna wo stacze a hospodarstwje dyrbja žo wo to prózowacz, so žo ratarske dźěłaćerstwo w kulturnem a sozialnem nastupanju tak postaji, so je runoprawne porunjo druhim stawam a žo pisches to na wjzy wonka derje cźuje. Schwarene bydlenja a wobkhadźowanje, kiž je němskeho stacźana hódne, žu k jomu tohorunja trěbne. Dalke potom pschestanje cźekanje se wjzow, kiž je po prawom wuczěhnjenje je wjzow, a ratarstwo smeje tajke dźěłaćerjestwo, kiž radostnje němskej pódze zyrobu za němski lud wotdobywa.“

Po krótkej pschipodnischej, pschestawzy sestaja žo cźah po měsęze, w kotremž žo khorhoje městnych towarstwow smahowachu.

K tomu pschisamknu žo lětuschi kězmy a dźeczaza swjedźeń, wot kartela kschesćanskich sjednoczeństwow wuhotowany.

Po krótkim powitanju pisches wobkhodowego wjednika Scheffela-Budyšleho, měsęsche hlowny wobkhodowy wjednik Blum-Barlinski krótku narěź, namołwjejo k nutnemu zhromadnemu dźěłu mjes městom a wsu, a pokaza na nutnosć a wuznam kschesćanskich sjednoczeństwow w naschim dźensnischim statnem a hospodarskim žiwjenju.

Pschi rjanem wjecżoru a wschelakich zabawjeselenjach swoblachu wobdźěłnizy někotre wjesołe hodźinki hromadze.

Žona, kiž běše muž.

Srudne naschonjenja młodeho Italczana, kiž chyšnje so ženicz.

W Milanje, w Augusęe. Nimale wschudże powjeda žo wo njeschćěstnym njesbožu młodeho dźěłaćerja z mjenom Busatti. Giorgio Busatti, porjadny a pilny młody muž, njeměješe zboża pola žónskich. Ale wón chyšnje so na kóždy pad ženicz a to zbožownje ženicz. Też wobsedźi, kiž so praschesche, prajachu jemu, so je wón rodźeny sa mandźelskeho. Jako pak njedźiwajzy toho pschichodnu žonu njenamaka, wuhlada sćěžbowazy nawěschčik w nowinje: „Sso wudacz pyta njewotwidźena kujezna ſ nahladnym samożenjom a nadobu. Pschesju žebi młodeho muża ſ dobrej wutrobu, kiž może też być wudowu. Fotografiju zapósłacz. Wo dopišky proschu na „Castella“, postale 216, Brescia.“ Busatti bé zahorjeny a napisa wulkotny list, w kotrymž njesapomni, zwoje moralitże a physiske kaschcoże wožebje wuschórnyjeż. Wón pschipokaži jemu ſ swojich fotografijow a wotpósła list na naspomnjenu adresu.

Schtož pak bé lědy wocżakował, so sta. Sa někotre dny dosta Busatti ſ Bedizzole w Brescišej prowinzy list, kiž bé žinje parfümowany a w rjanych pišmikach sćěžbowaze žady wopschijeschе: „Jara cześczejeny kujeże! Po Waschej fotografiji a waschuju pišomnje wuprajicz, požudźuju Waš so khmaneho a žwérneho muża. Wy byschcze žebi sabkuzili, so namakacze wutrobu, kiž Waš lubuje a rozumi. Sdym žama na žwécze. Wot mojeju starschenje žym rjane samożenje namrěła. Sku to słotyžazy krow, w jenej hanzy sapołożene, nimo toho wiła pola Bolopnje a někotre leżownosće. Sarjadowanje tuteho wobsedźeństwa pschihotuje mi nětko wjele starosće. Trjebam energiskeho muża, kiž by wschu tu starosć a dźěło wote mnje wotwobrocził. Myślicze, so byschcze to mohł ja mnje cźinicz? Muślicze, so byschcze mohł być khcżeczeł njesbožownej, kiž je na žwécze wopschicżena, so byschcze był człowjek, kiž derje se mnu méni? Hižo tak někotreho muża mějach za dobreho a prawneho, ale posdźischo pokaża žo, so žu njekmanizy a so njerodża mje ale moje pjenjesy. Wy sće schesty, kotremuž chzu žo dowěricz. Abo budźeesće nje też wy na njeluboe waschnje pschesłapicz? Dopokasajesće tohodla, so sprawnje myślitże. Proschu Waš wo malu ſtnżbu: Wschipschósćelcze mi sumu pjenjes, 500 lirow mojedla, abo hdyž wěricze też wjazy, tak rjez jako wěstosć. Dożanu-li pjenjesy hacź do njedźele, bych žebi mohła do Milana wuleczeć. Wotpósćelcze-li potajkim pjenjesy, móżeesće nje njedźeżu na Milanskim dwórnischezu wocżakowacz, hdyž ſ djewjatym cźahom pschijeżdżu. Bydlmy potom někotre dny mólži zhromadnje pischežiwicz a žo tak trošchu sesnacz. Sesnaeesće nje na běłej drasce a cźerwjenym khobuku. Sym Wascha Barbara.“

Lišej a to bé sa Busattija hlowna wěz, bé pschipołożeny wobras wopraudźiteje rjanoliнki. Wón žo potajkim ſ wotpósłanjom pjenjes njekombdźesche a bliżšeho njedźelu poda žo Busatti w žywojim najšépschim wobleku na dwórnischezo, so by njewěsu wohladał a ſ njej popowedał. Wón wuhlada na Milanskim dwórnischezu wożazy žónskich w napjomnjenej běłej drasece, kiž bé djewjaty cźah pschijeżdżeł. Ale tola njesda žo jenu žana ſ nich Barbara być. Srudny wróći žo młody muż domoj. Sšnadź bé w žywoj rospjerschenosći wopaczny adresu na list napisał, ſ kotrymż bé pjenjesy wotpósłał. Busatti pišaschе žywoj lubowanej tohodla hischcze jomu a proschesche ju wo jeje nowu adresu. Młoda knježna wotmołwi na tutón list a pschijżesewi, so dostaże 500 lirow w bliżšim cźahu žako wróćo pósćeżele, dokelž je dźiwajo na jeje wulke samożenje cani njetrjeba. Wšesche żeło jenoż chzyła pruhowacz a klubi, so žo někto wožoblinzy pschiwże pschedstajież.

Nětko Busattija wulka žadosć wobża. Wón wuproży žebi dowol a wotjědże do Brescije a dale, hdyż žebi myslesche, so žiwoju lubowanu namaka. Praschesche žo jeneho korczmarja za knježnu Barbaru a pokaża jemu też pschipósłanu fotografiju holzy. Korczmar wěrsesche na pśinje spóśnacz, so žo wo holzu se žwižodnieje wjzy jedna. Sa najjednorischе pak měsęsche, so młodeho muzikeho ſ njemom Barbara wopraschecz, kiž w korczmje runje karty płazische. Sšnadź je knježna Barbara někajka pschiwuzna młodeho muzikeho. Barbara pak, wobidamy człowjek ſ wumjerom we mjeswocżu, praji, so knježnu na wobrazu njesnaje. Jako pak Busatti, kiž nadźiju pschezo hischcze njeke słubiłk, wobras wjesołemu hapthykarjej pokaża, dyrі žo tutón na cźoło a sawoła: „To je saho nowa schibikaloscі worakamża Stefana!“ Tak zhoni Busatti strachlu wěrnosć: Posdatna lubowana njeje nichtó druhi hacź wobidomy kartowař ſ korczmy.

Muż, ſ kotrymż ma policijin husćěžsko dźěło.

Ale hlowna myślicka hakle pschińdże: Jako žo Busatti po tym hacź bé policiji powěsćel dał, do Milana wócżł, namaka tam list wot „kujeżny Barbary“, kiž bé wona, po sdaczu hischcze prjedy hacź ju wuhledźeschu, Busattej pschipósłała a w kotrymż rěkasche: „Mużoju žu jedyn kaž druhi, człowjek jim njesmě wěricz. Mój tujeże, njesłyšm žana žónska, kotruż móżeesche žebi ſ wotmachom wsacz. Pytajcze žebi druhu žonu!“

Evangeliska młodźina w Budyšinje.

Přenje tři dny septembra žu wožebite za Budyšicu a za jónsku evangelisku młodźinu Sakšeje. Pschińdże tola tuta do Budyschina, so by tam 1., 2 a 3. septembra swój hlowny sjězd za tuto léto wotmyka. Ssuny na toke tu hižo pokasali, dźenża podawamy drobnischeho.

Sa přenje budź wosjewjene to hežło, pod kotrež je młodźina žo stajita žana za tute dny a stajita swój zyły sjězd. A cźehodła za přenje toke? Tohodla, dokelž jich pschezo hischcze w naschich wohadach telko žu, kotśiž žo se wschelakich pschicżinowow njemóża rosbudźicz, podpjeracz tuto zyte dźěło a we nim žobu słutkowacz. Ně, wjele sterje je se wschelakim mózнym hicz, pak powschitkowniže, pak ſ tym jenotlinym, mjenujcz ſ tym, so jenotlinym sadźiwaja, so dźelu towarstwow pschisamknuc, abo so porjadnje wobdźěłacz, a ſ tym, so młodych njenamołwjeja, so žobu stupicz pod sichżinu khorhoj, pod kotrejż evangelska młodźina žo hromadźi. Tohodla jeje khorhoj też selený róžkatu khżiż na běłym dnu, kotruż budźeesce też nětko w Budyschinje žmahowacz widźecz.

Potajkim to hežło sjedża: Jesuß Khrystuß naſch Kujeż! (— „so bych žam jeho a w jeho kraleſtwje pod nim žiwy był a jemu służił“ —)

A dalschi žiwjedźenski porjad:

Sobotu, 1. septembra: 5—7 hodź.: Shromadźizna towarschow duzy po puczu (Weggenossenversammlung). — 5—6 hodź.: Konferenza. 6—7 hodź.: Pschednoschk ratarja Riethmüllera za młodźinu. 8,20—6 hodź.: Stwečźowanje ſ khór w Tuchorikej zyrkwi: superintendent Heinze-Stollbergski. 1/28 hodź.: Postrowjenje w salomaj „Krónу“ a w „Kehelekuleni“: fararjej Grośe a Paul. Postrowjenje stalwišnow Budyschina; stwečźowanja za njedźelu; rěczazy khór; wječorna nutrnosć.

Njedźelu, 2. septembra: Swjedźeńske Boże słužby: 1/28 hodź. w domje a w zyrkwi Marje a Marty; 1/210 hodź. we zyrkwi Marje a Marty, w Michałskej a Tuchorskej zyrkwi. Předowacz budźa: w domje: superintendent Fröhlich; w zyrkwi Marje a Marty: farař Riethmüller-Barlinski; w Michałskej: farař Lippmann-Neugersdorfski; w Tuchorskej: farař Bodenstein-Schérachowski.“ — 1/412 hodź.: Sjadnuny wuslup pschi domje: farař Adolf Müller-Drježdżanski (šulski wisoke posawnow). — W 2 hodź.: Sesłupanje swjedźeńskeho cźaha na žitnych wikach. — 1/23 hodź.: Swjedźeński cźah cźehnje na sportiske stwečźowanješcžo. — W 4 hodź.: Wuhotowanje na sportiskim stwečźowanješcžu mjes druhim też zhromadne wuslupy młodych hołzow. — 1/26 hodź.: wróćenje do města. — 1/27 hodź.: Skónczaza swjatočnosć na žitnych wikach: farař Adolf Müller. — We 8 hodź.: Wječorna cźicha hodźinka w domje: farářka Fröhlichowa-Drježdżanska.

Póndźelu, 3. septembra: dop. we 8 hodź.: w domje liturgiska swjatočnosć: superintendent Heinze-Stollbergski. — Dop. w 9 hodź.: Bibliske rozrěczowanje: farař Riethmüller. — Pšina hlowna zhromadźizna: farářka Fröhlichowa-Drježdżanska w „Krónje“.

Program nam jewi, so budźe sjedź po wotmětowacz pod nadwjedowanjom farařki Fröhlichowje-Drježdżanskeje, kotraž farki krajny swjazk nawjeduje, a fararja Adolfa Müllera, znateho mišičnika farskich posawnišow, kotryż je sobu we wjedniščwje krajneho swjazka. Wutorkownu budźe Budyski sjedź ſ tym, so budźe tam hlowny wjednik evangeliskeje jónskeje młodźiny Němskeje, farař a direktor Riethmüller ſ Barlin-Dahlema, žam, kotrehož žmy w Wróćełowym pschewjasej widźeli tuto towarsku wažne sakoninstwo. Wón prjedże njedźelu dwójzy w Marijnej zyrkwi a smjeje bóle dźelu bibliske rozrěczowanje. Tole budźe młodym hołzam raschich towarškowow kaž wschěm sobudźěłacźerkam a sobudźěłacźerjam wožebje witane; sesnaja žo tak se swojim pěrwim wjedniščom.

S porjada spómnajemy też, so je njedźela wožebje za sjawny wuslup a za sjawdźenje pisched sjawnosću postajena — nimo njedźelskeho dopoldnja, kotreż ma pjecź sjedźeńskich Božich słužbow za zhromadne a wožadne smitkowne natwarjenje. Pódźela słužbi tkuttuemu smitkownemu natwarjenju; by jara pomużne a nuzne było, by-li žo prawje wjele wałdźałka też pódźelu dopodnja, dokelž žu tute zhromadźizny wulzy wažne a sajimaze za kóždeho a ja nadźiju pschi žanym sjedźe runje tute parowacz. Njech je też tu za naschu młodźinu ta prósłwa wuprajena, so bychu starschi a hospodarjo a hospoży swojej mkodźinje, kotraż je w towarschwach, šmužkili, so tu wobdźělicz.

Samołwjenja za sjedź dyrbjachu 10. awgušta wotedate być, so by žo wschо derje sarjadowało. Farararjej Grośe a Paul w Budyschinje mataj žo starace ſ sarjadowanje a wožebje za hospodowanje. A to njebudźe tak kołko, tute ita hoseći sastaracz.

Tuž njech žo ſ Božej pomozu wschitko derje radźi Bohu k čześći a młodźinje, wosadam, ludej k łohnowanju.

Přilopk.

* **Knot a žaba.** W „Hródkowskich Nowinach“ cźitachmy sćěžbowaze: „Pisched krótkim wukhodźowach ſo na lěwym brjohu Spréwneje. Nadobo sašłyschach stonaju hłós, nětkoždy, jako by mało dźěcźo płakało. Bliżach ſo tutym

płožam wjenapadnje a wuhladach k najwjetšemu pschewahjenju, kak so knot žabu popadnywschi prózowasche, so by ju mohł do swojeho podjemskeho zhowa ześahnyć. Žabo pak so ł zyłej mozu wobarasche a pschi tom srudnje stonasche. Jako běch zyle blizko pschistupił, puschcił knot wobohu žabu a zhubi so w swojej dźerži. S teho spóznjenym, so knot tež druhe wězy jerje hacź deschczowe wosy, a so zoby njemóžja jenoż rjedźacź ale tež zlitowacź.

* **Dr. Behounek je zemi.** Czeskoslowakski wučeny a wobdźělnik pschi Nobilowej expedizii na połnócny cžop profesor dr. Behounek je so 25. t. m. w bližšej zwi. Wjazłowa w Smichowje ł Ludmili Felixej, dźowku profesora czeskoslowakskeho technika, dał zwerowacź. Na kwasz pschisłałe běchu mjez druhimi prezje wotkazy republiki.

* **Se starych rjanych cžasow.** Litomjerzanscki magistrat wuda sa rybarjow lěta 1635 nowe pschedpisma ako wustawki. W 17. stawje tam rěka: Wscho jescnje, jatrowanje, wonjezežcenje zwjatych dnjow, kaž tež pschecza, so by sebi po tom ale tamneho dły buch pschisłuschoł, je kmeze sakasane. Schtóż pschikałuju pschestupi, budże zatundźeny. Tři lžicy ti kolmoja ljeżeć, a to bies kóždeho pschidźerka, kiž by hrozny ślódk mohł wottrowicź abo zesłabicź. Tuta khłóschenka ma ke jescnju ani njedźeli abo zwjatym dnju po kemschach abo po předowanju, w cžasu, hdyž wschitzy wot kemschowe du a psched wocžemi wschadnych.

Wulki woheń w fabricy w Drježdźanach.

Wjecžera nozy wudyri w kótłach fabriki kowowych twarow Hermanna Berga wulki woheń. Lětomnosć pschi Sčskotłskim muzu, hdźež maju w schidle też żelesnizarje swoje wobydlenja, je zwoźiwe Němčkotaneho żelesnifscheho zarjadnistwa.

Wohnjowe wobora so ł dwěmaj hasčenstwomaj wotrjadomaj do dźela da. Połdźesche pschińdźe wulki hasčenski wotrjad a pieneroju, kotrejž zhromadnje pschecžiwo wohnjej ł jich stron ł 15 schlawchanmi powodami wužiwaje tři mechanisce wjerczate rěble a schtyri motorsce sykawy wojowachu. Pschistupnyć be jara cžežko, dokelž njebohdźesche bo hižo po schodach khodźić, hdyž be wobora pschijała. Ninio kótłow běschtej so tež prěni a druhi horni połthod zapalitej. Pschi hasčenju sta so wulke njezbožo. Wopalny director Wolf bu wot delepadajcych kamjenj ł tajkim wotmachom trjechany, so jemu nahłownik pschecharyschu a dwójizy nop puknychu. Dorjeschchu jeho do khorownje, hdźež skankuju wjecžor hischcže na swoje franjenja wumrě.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

13. njedźela po swj. Trojicy w Michalskej cyrkwi rano ½8 hodźin serbske Boże wotkazanje (farar Tišer), ½9 hodźin krótka serbska Boża słužba (farar Kapler), ½10 hodźin swjedźeńska Boża słužba při zlěče młodych holcow z cyłeje Sakskeje w Budyšinje (farar Lipmann z Gerschdorfa). — Zemrě: Jan August Heida, młynski wumjeńkař w Brězowje, 73 lět.

*

Sedmy zwjazkowy dźeń młodosče w Budyšinje wot 1. hač 3. septembra 1928 w Budyšinje.
Evang.-lutherski krajny zwjazk za žónsku młodźinu w Sakskej.

Sobotu 1. septembra:

Popołdnju w 6 hodź. zazwonjenje swjedźenja ze wšěmi zwonami Pětrowskeje a Marijineje-Marčineje cyrkwje.
Popołdnju ½7 hodźin pískanje z wěže radnicy. Wjednistwo: farar Adolf Müller-Drježdźanski.
Wječor ½8 hodźin powitanski wječor w salomaj krony — wjednistwo: farar Große a w Kehelekuleźni — wjednistwo: farar Paul.

Z Budyšina.

W Pětrowskej cyrkwi rano ½8 hodźin swjedźeńska Boża słužba. Předowanje: farar Riethmüller-Barlin-Dahlemski. Cyrkwinska hudźba: a) Pišćele: preludium a fuga w C-dur wot Jana Ludwika Krebsa (1713—1780), b) cyrkwinski khór wotměnja so ze wosadu pod přewodom pozawnow w spěwje: Tedeum.

W Marijinej-Marčinej cyrkwi dop. ½10 hodźin swjedźeńska Boża słužba. Předowanje: Superintendent Fröhlich. Cyrkwinska hudźba: Tedeum kaž we Pětrowskej cyrkwi.

W Tuchorskej cyrkwi dop. ½10 hodźin swjedźeńska Boża słužba. Předowanje: farar Riethmüller-Barlinski. Cyrkwinska hudźba: Tedeum (pod přewodom pozawnow wotměnja so duchowny w spěwje z wosadnymi). Wječor w 6 hodź. wječorna pobožnosć: farar Schneider.

Zběrka za krajny zwjazk za žónsku młodźinu we Sakskej.

Popołdnju ½12 hodźin: Swjedźeński zjawny wustup na Mjasowych wikach. Wjednistwo: farar Adolf Müller-Drježdźanski.

Popołdnju ⅓3 hodźin: Swjedźeński čah wot Žitnych wikow po Seminarskej a Hošic hasy, přez Póstowe nam. hač po Moltkowej, Kamjeńtnej, Bohatej a Nutřkownej Lawskej hasy přez Krónpryncowy most, po Drježdźanskej a Nowoměšćanskej dróze na swjedźeńske naměstno w Sčijecach. Tam zhromadne swobodne zwučowanja a turnaŕske předwjedźenja.

Wječor w 7 hodź.: Doskónjena swjatočnosć na Žitnych wikach: farar Müller-Drježdźanski.

Póndźelu rano we 8 hodź. w Pětrowskej cyrkwi: Liturgiska swjatočnosć pod sobuskutkowanjom pozawniskeho khóra. Superint. Heinze-Stollbergski. — Póndźelu popołdnju ¼4 hodźin w „Naturheimje" na Delnjokinjanskej dróze: Parochialne žónske towarstwo.

Wutoru popołdnju ⅔3 hodźin w Pětrowskej cyrkwi modlerska hodźina za njedźelniše. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku hodźinu we evang. towaršowni. — Wutoru wječor we 8 hodź. we evang. towaršowni. — Wutoru wječor na Pětrowskej cyrkwi wječorna duchowna hudźba. Pětrowskej cyrkwi wječorna duchowna hudźba. Dumy Schütza. Kusy za piščele wot chowne koncerty wot Schütza. Kusy za piščele wot Bacha a Krebsa. Wuwjedźe: Operny spěwar Otmar Wolf, domowy organista Horst Schneider (piščele). Čitanje w swj. pismje: farar Schneider. Porjad budźe při cyrkwinych durjach za 30 pj. dostać.

Stwórtk popołdnju w 4 hodź. zeńdźe so w evangelskej towarščowni towarstwo wowkow.

Pjatk popołdnju w 4 hodź. w „Bělym konju" Gustav-Adolfske žónske towarstwo. Přednošk ze swětłowobrazami wo „Rumunskej", kiž farar Raecke ze Turn-Severina w Rumunskej poskići. — Pjatk wječor we 8 hodź. w evang. towarščowni biblisku hodźinu: farar Siegemund.

Sobotu 8. sept. lěcny swjedźeń za dźěći dźěćikemšenja Pětrowskeje cyrkwje. W 2 hodź. so na Mjasowych wikach hromadźiše.

Tydźeńsku słužbu ma we wobmaj cyrkwinjomaj farar Schneider.

Pjatkowny přednošk njemóže so dla twarskich dźěłow w „Soctiat" wotměć, ale budźe w „Bělym konju".

Z Baria.

13. njedźelu po swj. Trojicy rano we 8 hodź. němska a ½10 hodźin serbska čitanska Boża słužba.

Z Budestec.

Na 31. njeńdźeli po swj. Trojicy — žnjowy dźakny swjedźeń — zmječe rano w 7 hodź. farar Bóje serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske žnjowe dźakne předowanje. Cyrkwiny khór spěwa: „Knježe, kraj je žohnowany", wot E. Freyschlaga. Před cyrkwinymi durjemi tradźe so za našu wosadnu diakoniju zběrać. Dop. w 11 hodź. dźěćaca Boża słužba. Pop. w 4 hodź. ma křesćanske towarstwo mužskeje młodźiny swoju zhromadźiznu. — Póndźelu wječor we 8 hodź pozawnowa hodźina. — Srjedu wječor ⅜8 hodź zhromadźizna křesćanskeho towarstwa žónskeje młodźiny. — Sobotu wječor a njedźelu dźěłbranje křesćanskeho towarstwa žónskeje młodźiny na wokrjesnym swjedźenju křesćanskich towarstwow žónskeje młodźiny w Budyšinje. — Stwórtk pop. ¼4 hodź. zhromadźizna žónskeho towarstwa pola Różikec.

Z Bukec.

13. njedź. po swj. Trojicy: Dźakna njedźela. Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodźin němska Boża słužba. Cyrkwiny khor: Wulki je Bóh, po H. Molku. Pozawnowy khór: Ty pastyrjo Israelski wot Bortnianskeho. Zběrka za wosadźine potrjeby. — Wutoru wječer we 8 hodź. žónske towarstwo pola Dietrichec.

Z Budyšinka.

13. njedźelu po swj. Trojicy (žnjowy dźakny swjedźeń) budźe rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża słužba (k. farar Wjezar z Hodźija). Zběrka za cyrkwinske potrjeby.

Z Hodźija.

13. njedź. po swj. Trojicy ma farař Voigt rano w 7 hodź. němsku spowědź, we 8 hodź. němsku a dop. ½10 hodź. serbsku Božu słužbu. (Farař Wjezař ma Božu słužbu w Budyšinku). — Za tydźeń budźe so kermuša swjećić a při tom też dźěćace kemšenje.

Z Hrodźišća.

13. njedź. po swj. Trojicy: Žnjowy dźakny swjedźeń. Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Cyrkwinska hudźba: Na polu sywy rostu, wot Wylema Baumgartnarja. Zběrka za wěrowańske biblije. Dop. ½11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Hućiny.

13. njedźelu po swj. Trojicy (žnjowy dźakny swjedźeń) rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża słužba. Khór spěwa. Zběrka za cyrkwj. — Zemrě: Arnošt Gusta Kulka, fabrikski dźěłaćeŕ w Nowej Wjesy, 32 lět.

Z Khwaćic.

13. njedźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske žnjowe dźakne kemšenje. Woboje ze zběrku za khudych wosady. — Póndźelu wječor we 8 hodź. změje k. Křižan z Běleje Hory biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej šuli. — Zemrě: Richard Rudolf Stahn, kubleŕ, bydlacy w Khwaćicach, 76 l. 11 m. 2 d.

Z Klukša.

13. njedźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske kemšenje. — Rano w 6 hodźinach wotjědże towarstwo młodych holcow wot Klukšanskeho dwórnišća k wokrjesnemu sejmej młodźiny do Budyšina. — Zemrěła: Marja Augusta rodź. Hausemanec, mandźelska Korle-Gusty Srama, žiwnoserja a šewskeho mištra w Lěsku, 49 l. 3 m. 12 dn.

Z Kotec.

13. njeńdźelu po swj. Trojicy rano we 8 hodź. němska předowanska Boża słužba (wosadny farař) a ½16 hodźin serbska Boża słužba (wosadny kantor).

Z Łupoje.

13. njedź. po swj. Trojicy: Žnjowy dźakny swjedźeń. Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, a potom dźěćikemšenje. Zběrka za našu cyrkej.

Z Malešec.

13. njedź. po swj. Trojicy. Žnjowy dźakny swjedźeń. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za potrěbnych we wosadźe, w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Minakala.

13. njedź. po swj. Trojicy: dop. ½9 hodź. serbske předowanje čita.

Z Njeswačidła.

13. njeńdźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a ½10 hodźin serbska Boża słužba. W 3 hodź. so towarstwo młodych mužow na farje zeńdźe. — Towarstwo młodych holcow so na zeńdźenju krajneho zwjazka ev.-luth. młodych holcow w Budyšinje wobdźěli. Wotjězd přinjedźe dnja ½12 hodźin z Njeswačidła.

Z Nosačic.

13. njedź. po swj. Trojicy: rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. — Towarstwo młodych holcow wobdźěli so na Budyšinskim zjěždźe.

Z Poršic.

13. njeńdźelu po swj. Trojicy (žnjowy dźakny swjedźeń) budźe rano we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boża słužba. Cyrkwiny khór spěwa. Zběrka za pjenje. Towarstwo młodych holcow so na zeńdź. w Budyšinje wobdźěli. — Wutoru pop. w 3 hodź. serske towarstwo pola Lindnerec. Wječor rozwučowanje. pozawnistow. — Stwórtk wječor w 6 hodź. posedź cyrkw. předstejićerstwa, po tym wubjerkowe sedźenje. — Zemrěła: Marja Freundowa rodź. Lisc Jana Korle Freunda, tyšerskeho mištra w Porš mandźelska, 63 l. 4 m.

Z Rakec.

13. njeńdźelu po swj. Trojicy ½9 hodźin němska spowědź, 9 hodź. němske kemšenje z poswjećenjom newjeju pisanecju wokna. ½11 hodźin serbska Boża słužba. W 2 hodź. němski nyšpor. — Póndźelu rano w 7 hodź. pískanje na wěži a raňša nutrnosć.

Z Wósporka.

13. njedźelu po swj. Trojicy dop. w 9 hodź. Boża słužba z předowanskim čitanjom (wosadny kantor). — Pjatk 7. sept. wječor we 8 hodź. zwučowanska hodź. na dobrowólneho cyrkwinskeho khóra we wosadnej sali. —

Z Wóslinka.

13. njedź. po swj. Trojicy: rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½9 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. W 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Wochoz.

13. njedź. po swj. Trojicy: dop. w 9 hodź. němska čitańska Boża słužba.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" wuleći sobi přich. njedźelu do Piwarnje w Mnišoncu. Tam změje tow. „Łužica" swój lěčny swjedźeń. Wotjězd připołd. w 3 hodź. wot dwórnišća do Dźěžnikec (Singwitz). Też pěši móže so hić po Wjelećinskoj dróze přez Bernju Hórku. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Budyšin. Jednota „Sokol" wuleći sobi přichodnu njedźelu 2. sept. do Hornjeje Hórki na lěčny swjedźeń tow. „Łužicy" a tam zwučuje. Wše sotry a bratja so naležnje prosa, so tam wobdźělić. Wotjězdźenje připołdnju 1,13 hodźin hač do Dźěžnikec. ½2 hodź. je w Hornjej Hórcy pruha. Njezabudźće zwučowansku drastu a čorne zwučowanske stupnje.

Předsydstwo.

Bukecy. Jednota „Sokol" kóždu prěnju póndźelu we měsacu zwučuje starši wotrjad, młodši pak kóždu sobotu.

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow ma sonntag 9. septembra popołdnju ¼4 hodźin druhe lětne hromadne posedźenje w restawraciji „K wojakomu" (napřećiwo dźiwadłu). Přitomnosć wšěch dirigentow a předsydstow je nuzna. Dnjowy porjad: a) Nowinki. b) Naša pokładnja. c) Nazymski koncert. d) Přednošk předsydy: „Elementarna hłósnjenje ra" abo „Što je našim serbskim spěwarjam na wšěm nuzne?" e) Namjety a rozmołwa. Hosćenc na hrjebje witani!

Hłowne předsydstwo.
B. Krawc. J. Slodczik.

Spěwarska kupka „Lumir" ma sobotu 1. septembra w 6 hodź. skazanku w Serbskej kofejowni, mała jednička. Rozprawy, pokiwy, namjety, nahlada. Přińdźće wšitcy!

B. Krawc.

Drježdźany. Towarstwo kat. Serbow „Jednota" wuleći sobi njedźelu 8. sept. popołdnju do Niederpoyritz. Tam w hosćeńcu „Erbgericht" wječorna bawa wot 4 hodźin sem. Dojěć móže so z nadešim železnicu čara 18 abo z parnikom. Zastanišćo Niederpoyritz. Wo bohate wobdźělenje sobustawow a přećelow prosy

předsydstwo.

Kulow. Jednota „Sokol" wubotnje njedźelu 2. serbski wječor ze zwučowanjemi a rejemi. Zhromadźenje z dypkom we 5 hodźinach.

Nawječorny wokrjes sokolskich jednotow. Dla wažneje winy je zhromadne zwučowanje hakle sobotu 1. septembra wječor we 8 hodź. w Pančičanskim hosćeńcu. Winowatosć kóždeho je, zo přińdźe, hdyž je swjedźeń před durjemi.

Wokrjesny nacelnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" (měšany khór) ma póndźelu 3. sept. wječor ⅓9 hodźin ważnu pruhu pola Natalšec we Kukowje. Prosy so naležnje, zo bychu wšitcy spěwarjo a spěwarki přišli

Dirigent.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow **Maćicy Serbskeje** kóždu **póndźelu** nawječor wot 6—9 h. w Serbskej kofejowni w „Serb. Domje" (w małej swal.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźěl, feuilleton a hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěsćki: G. Januk w Budyšinje.